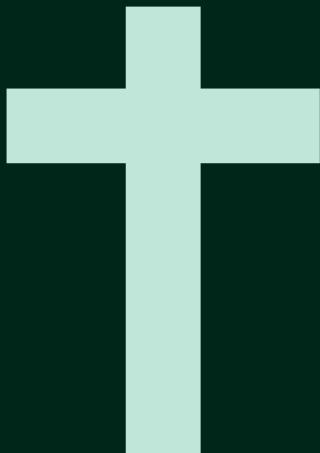

Mpohwoe Hungkuno Songofoho

The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea

**Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka long Niugini**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 31 Aug 2023

f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3

Contents

FRT	1
Mat̄yu	2
Mak	65
Luk	103
Joun	175
Apousel	228
Loum	285
1 Koulin	319
2 Koulin	353
Ngkolesiya	374
Efesos	385
Filipai	396
Koulousi	404
1 Tesolounika	411
2 Tesolounika	418
1 Timouti	422
2 Timouti	432
Taitas	439
Filemoun	443
Hip̄lu	445
Jem̄s	469
1 Pita	477
2 Pita	487
1 Joun	493
2 Joun	500
3 Joun	502
Jut	504
Toho Wojo Honajo Hungkuno	507

Mpohwoe Hungkuno Songofoho

The New Testament in the Safeyoka (Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Safeyoka long Niugini

Mpohwoe Hungkuno Songofoho
 The New Testament in the Safeyoka (Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
 [apz]

© 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print Publisher, 1988 by Dorothy West Weimer Memorial Fund and Wold Home Bible League

Web version
 © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share – to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice – For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri**. Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating**. Na tu, **yu no ken senisim Tok**.

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**.

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela**.

Mpohwoe Hungkuno Songofoho

Matiyu

Olo Hungkuno Wopingo loso Matiyu Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo teti (30) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Jisasie inomokomoyo aho hufa'u hopi'lono si'fe mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango kakoe yofe Matiyu mt'i'mokumentisofoho. Oso Matiyu huhwo sohwo yofe hufa'unjo hwaho. Nom'ne yofeso ole, Lifaiyoho. Matiyu huhwo sohwo simo'mo kako ango Koponeyam sopo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho imojo hwaho. Oso ango hopo sopo Jisas i'mofawento Matiyumo ulmento, Kiko ngkimo tifi nnungkape. Jisas ose ulahoningki Matiyu a'amu mta'ni hamniyoho mayo syohoso noho'nasyonto Jisasimo iningkamentisofoho. Tifi Matiyu Jisasie inomokomoyo imo'nimentisofoho. (Oso hungkuno hiso Matiyu sohe engo 9 honingkano we'e 9. Osopo weho.)

Mak sohwoe iyoswoso simo'mo mt'i'mokumentisofoho. Tifi Matiyu'nji Luk'i'ngi mt'i'mokumentisiyefoho. Oso'no Makie hungkuno pi'ningo fehohnjoso Matiyuye hungkunomo weho. Simo'mo a'amu toho wojo limotofo sohwa ole limentohofi Mesaiya ifaweneponoho. Ose limentohifo so'no a'amu Jutaso nohontohumentaningkofi olo iyoswo loso Matiyu Jisas sohwo olo Mesaiya olaho hwaho. Kako nto ifawo'maho. Ose ulimonto mt'i'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Matiyu kako a'amu Juta Jisasimo iningkamentohifo somo ufo'mayo'ne mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo mt'i'mokiyoso Ngkilik hungkunomo mt'i'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Matiyu mt'i'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohofotofo'nefoho. Oso huno nafohofoto hwapingo neso olenoho. Nakwo atofo lhwasi huno syafisyiyoso Matiyu kako olo iyoswo loso tihwamne'no mt'i'mokumentisoto. Oso'no Matiyu kako a'amu Jutaso atofo likuji Jisasimo iningkafitnn'e'ento mt'i'mokumentiso kalohi nakwo atofo lhwasi Jisasimo uningkohwano.

Jisas K'laisiye hofiyakwosafe yofeso olenoho.

(Luk 3:23-28)

¹ Olo a'amu lohwa Jisas K'laisiye hofiyakwosafoho. Jisas kako hwe yofe engo'njo Ntefit sohwo'nji Apiloham'njiye temtitofo mta'ango hwaho.

² Apiloham sohwo Aisakiye kaningkwohweho.

Aisak sohwo Jekoupiye kaningkwohweho.

Jekoup sohwo Juta'nji homningkwa'wehwoisanjiye kaningkwohweho.

³ Juta sohwo kako Peles'nji Sel'a'niye kaningkwohweho. Sikoe kona'wohisi Temafoho.

Peles sohwo Hesilouniye kaningkwohweho.

Hesiloun sohwo Lam'iye kaningkwohweho.

⁴ Lam sohwo Aminotapiye kaningkwohweho.

Aminotap sohwo Nasouniye kaningkwohweho.

Nasoun sohwo Salimouniye kaningkwohweho.

⁵ Salimoun sohwo Mpouas'iye kaningkwohweho.

Mpouas'iye kona'wohisi Lehap'yo.

Mpouas sohwo Oupet'iye kaningkwohweho. Oupet'iye kona'wohisi Lutiyoho.

Oupet sohwo Jesiye kaningkwohweho.

⁶ Jesi sohwo hwe yofe engo'njo Ntefitiye kaningkwohweho.

Ntefit sohwo Yulaiyafe ape nomanto Soulomoun tipema'mentisofoho.

⁷ Soulomoun sohwo Leyapouamiye kaningkwohweho.

Leyapouam sohwo Apiyafe kaningkwohweho.

Apiya sohwo Asafe kaningkwohweho.

⁸ Asa sohwo Jehousofatiye kaningkwohweho.

Jehousofat sohwo Joulamiye kaningkwohweho.

Joulam sohwo Usiyafe kaningkwohweho.

⁹ Usiya sohwo Joutam'iye kaningkwohweho.

Joutam sohwo Ehasiye kaningkwohweho.

Ehas sohwo Hesekiyafe kaningkwohweho.

¹⁰ Hesekiyafe sohwo Monaseye kaningkwohweho.

Monase sohwo Emouniye kaningkwohweho.

Emoun sohwo Jousaiyafe kaningkwohweho.

¹¹ Jousaiya sohwo Jekounaiya'nji homnìngkwa'wehwosanjie kanìngkwohweho. Hohosohonta a'amu Mpapilounnta'angoso a'amu Isìlael somo impe intofontìfi ango Mpapiloun ne'no motawo'mentohofoho.

¹² Mpapiloun ne'no motawo'mentohofoho sohonta Jekounaiya sohwo Siyalìtiyeliye kanìngkwohwo imo'nìmentisofoho.

Siyalìtiyel sohwo Selopapeliye kanìngkwohweho.

¹³ Selepapel sohwo Apiyoutife kanìngkwohweho.

Apiyout sohwo Elaiyakimiye kanìngkwohweho.

Elaiyakim sohwo Esoufe kanìngkwohweho.

¹⁴ Esou sohwo Satoukiye kanìngkwohweho.

Satouk sohwo Ekimiye kanìngkwohweho.

Ekim sohwo Elaiyatìye kanìngkwohweho.

¹⁵ Elaiyat sohwo Eleyasafe kanìngkwohweho.

Eleyasa sohwo Matanìye kanìngkwohweho.

Matan sohwo Jekoupìye kanìngkwohweho.

¹⁶ Jekoup sohwo Jousepiye kanìngkwohweho.

Jousep sohwo Maliyafe hwe hwaho.

Maliya Jisasìmo ma'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo hofìko yofe Kìlaisìyoho mulìmentohofoho. Hwe huhwo sohumo Anìtu uhwosopento nakwoe hwaho lopono uhwatìmentisofoho.

¹⁷ Apìloham kakoe imuso hofìko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'nì sìfe mta'ni osofosofahu'no mjimo'nìmìwahonìngkofi Ntefit imo'nìmentisofoho. Ntefitiye imuso hofìko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'nì sìfe mta'ni osofosofahu'no mjimo'nìmìwahonìngkofi a'amu Isìlael somo ango Mpapiloun ne'no motawo'mentohofoho. Oshonta hofìko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'nì sìfe mta'ni osofosofahu'no mjimo'nìmìwahonìngkofi Jisas Kìlais imo'nìmentisofoho.

Maliya Jisas Kìlaisìmo aswo ma'mentisofoho.

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Olo hungkuno Jisas Kìlais imo'nìmentiso so'noyolohoso ole, Jousep Jisasìyoho kona'wohi Maliya simo kako'nìe ape nìto ufofoto'mentohofoho. I oso'no Jousep Maliyamo momaso sohonta Maliya sìmeho Anìtuye Towahuno mta'ango imo'nìmentisofoho.

¹⁹ Maliyafe hwehwo Jousep kako hwe wopìngo'nohino hwaho. Jousep ole syafìhu'mento, Maliya wonìmango unonoho. Ose syafìsyonto olo hungkuno hiloso hiyaso waweno syafìhu'mentisofoho. Oso'no ngko hungkuno ape mayo'nìe wamtìhupo'mo.

²⁰ Oso hiso'no ko syafìsyonto wojo honìngkanìmentisoso a'amu Anìtu mta'ango sohwo kakimo u'manto ulìmento, Jousep, Ntefitiye imu sohwosi, kìko ape Maliya mayoso'no iyoho kinìngkuhwoloho. Upa'nyo. Maliyafe sìmehomo mehomì nìto imo'nìmaho. Oso hiso Anìtuye Towahuno uyìmaso hwaho.

²¹ Maliya hwomu nomahwoso'no kìko yofe ole muso, Jisasìyoho. Yofe hwapìngoso ole, olo hwe lohwo kako a'amufe wonyoso wae yaofìhwosi asomo utìmayo'nìe hwaho. Ose ulìmentisofoho.

²² Hohonta Anìtu hwe Aisaiya sohumo hungkuno uyahonìngki kako a'amumo ulìmojo sohwo kako hungkuno hiso mì'lìmokumentisofoho. Olo hiloso ne imo'nyo so'no Maliya mehomì'nji imo'nìmentisofoho.

²³ Ole mtì'lìmokumento,

Upa'nìmno. Ape sijo wopìngosi hwehwo momasosi kako sìmeho imo'nìngkuhwosi hwomu nomaniyoho.

Hwomu huhwo sohwo ole mulìfitnnefo Imanìwel.

Yofe hwapìngoso ole, Mpohwo Anìtu nakwo'nji humayo'nefoho.

²⁴ Jousep oso wojo hiso honìngkanonto nolìkafonto a'amu Anìtu mta'ango sohwoe hungkunomo haloho pento kako Maliyamo ma'mentisofoho.

²⁵ I oso'no siko afapo ko humanji afa saho mofosyawosofoho. Ose humamojiyofoho. Oso'no ose humamojiye sohonta Maliya kako hwomu ma'mentisofoho. Nomahonìngki Jousep hwomu huhwo sohumo yofe Jisasìyoho mulìmentisofoho.

¹ Hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho Jutiya mokosyohumamojo sohonta oso hwaho ango Mpetilehem sopo Maliya Jisasimo aswo ma'mentisofoho. Hwangku sohonta a'amu temtitifo kengo mta'ango fihwa hofiko hwaho mofehi'nyo si'mofapiso mta'ango sohwa hntokwaliyo uhwonontifi huno engo ti'pema'mentohoho sohwa Jelusalem si'mofapontifi a'amu sohwamo ulimentohofi,

² Mehomi milongo a'amu Jutafe hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo'ne sohwo imo'n'ingkohoho. Oso huhwo sohwo nt'i'mo humaho. Kakoe sikuno imo'nyo'ne so'no hntokwaliyo mofehi'nyo si'mofapiso sohohnta'nii ahwomo somo uhwonontani nakwo kakine'no hwomtame ulohoho'ne pi'hwono.

³ Ose ulahon'ngkofi hwe yofe engo'njo Helout nupa'nonto yomo engo imentisofoho. A'amu Jelusalem humamotofoso nupa'nontifi yomo engo imentohofofoho.

⁴ Hwe engo Helout kako a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanjimo joho ulonto ulohonimente, Kilaes hwe Anitu uhwosopento nakwoe hwahopono uhwati'mentiso sohune'no nakwo a'amu Juta so'nwi'uhwontohumayo sohwo ango nt'po u'mofapmmtolo.

⁵ Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Hwaho Jutiya ango Mpetilehemnaho. A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa ole mt'mokumentohofi,

⁶ U, Mpetilehem, sekwo ango we'e soku, sekwo hwaho Jutiya sopo ango yofe we'e pa'nyo'maho.

O'o, hwe yofe engo'njo nje a'amu Isi'ael somo mokosyohumane sohwo sekwoe angopo imo'nonefoho.

Hohonta ose mt'mokumentohofofoho.

⁷ Oso'no Helout a'amu mofehi'nyo si'mofapiso hohnta'ango sohwamne'no joho hiyaso lutimanto Helout'i'nyi uhu'mokontifi Helout hwe huhwo sohwamo hntokwaliyo hiso i'mofapmmentiso sikuno so'no ulohonimentisofoho.

⁸ Ulohon'ngkahon'ngki hofiko Heloutimo hungkuno asomo ulahon'ngkofi Helout ulimento, Sekwo ango Mpetilehem sopo nowekuji hafihafe fitipmno. Sekwo notipemafikuji hungkuno hiso ngkiyepono wapono. Ngko nupa'n'i'mo kakine'no hwomtame uloho'mne'no selohono. Oso hwasyo hungkuno hiso ulonto Mpetilehemne'no luhwati'mentisofoho.

⁹ Oseso hofiko Heloutiye hungkuno upa'nontifi umentohofofoho. Nowentan'ngkofi hntokwaliyoso hofikoe angopo uhwoni'mentohofofoho hiso apa'no i'mofaponto hofikimo simo'mo upeehon'ngki hofiko tifi in'ngkamentohofofoho. Oso hntokwaliyoso nowento ango hwomu wentanjo anti'fe sopo limentisofoho.

¹⁰ Hofiko hntokwaliyo hiso uhwonontifi yomo yontifi si'meho wopingo umo'n'imentisofoho.

¹¹ Si'meho wopingo umo'n'ngkahon'ngki hofiko ango homo somo noswontifi hwomu kona'wohi Maliya'nji siko'intalimo uhwoni'mentohofofoho. Nuhwonontifi hwomtame ulohofontifi kakoe yofe ho'noma'mentohofofoho. Hofikoe ipofo nofijontifi yo'mayo wonyoangkafo hamniyoho engo mpe iyo so'no uymentohofofoho. Sojo wonyoangkafo so'nji nom'neso hwamno pa'nyo akino wopingo'ne so'nji hwone mijo wonyohofijo'nji uymentohofofoho.

¹² Oso hohosohonta hofiko wojo hon'ngkanimentohofoso Anitu ulimento, Sekwo Heloutiyepono asomo nukutoho. Ose hon'ngkanontifi hofiko hon'ngkano nom'nemo ikitokawentifi hofikoe angopono umentohofofoho.

Jousepi'ya'u sikoe hwomu'nji hwaho Ijipmne'no hiyaso motamentisiyefoho.

¹³ Nohumpeehon'ngkofi Jousep huhwo kako wojo hon'ngkanimentisoso a'amu ahwomo mta'ango Jousepi'mo u'manto ulimento, Kiko hwomu'nji kona'wohi'nji nomahoji hwaho Ijipmne'no hiyaso motawe. Ijip sopo nohumentan'ngkiji nom'ne ango sopone'no hanu iyo so'no hwangku hungkuno apa'no wakilmonnaho. Hwapingo Helout ji'je hwomu sohomo wofonjahumonto peelofoho.

¹⁴ Ose ulahon'ngki Jousep oso si'kwo'miyo somo kako Maliya'nji kakoe hwomu'nji nomanto Ijipmne'no womentohofofoho.

¹⁵ Jousep hwaho Ijip sopo nohumentan'ngki Helout poyo pe'nimentisofoho. Oseso hungkuno hohontajo hwe fihuma Anitu uyahon'ngki limojo sohwo mt'mokumentiso hiso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno ole,

Nje hwomu Ijip nohumentan'ngki lutima'mentohefoho.

Oso hohosohonta oso hungkunoso ne imo'nimentisofoho.

Helout kakoe a'amu itokuso'njo sohwamo hungkuno ulahon'ngki hwomu milongo pi'ningo engoso fongumeeo'mentohofofoho.

¹⁶ A'amu mofehi'nyo s'i'mofapiso hohnta'n'ingo sohwa Heloutiye hungkuno mehomi songo imo'n'ingkiso'eno ho ngkimo ntoihamno, ose ulimentiso somo hwe huhwo sohwa tifi min'ingkayo'njo yahon'ingkofi Helout nupa'nonto simeho tohino umnimentisofoho. Simeho tohino umnimentiso so'no kako a'amu itokus'o'njo sohwamo aango Mpetilehem'nji aango mofone sopone'no uhwojahon'ingki hofiko hwomu hopi'nono soswo hufa'u tuyakolofe'njo sohwamo fongkumeeo'mentohofoho. Hwapingoso hwe hntokwaliyo uhwoniamentofo sohwa ole ulimentohofo, Hntokwaliyo hiso simo'mo imo'n'ingkahon'ingki soswo hufa'u tuyakolo'mentiso so'no ulimentohofoho.

¹⁷ Helout oso wonyo hiso imentiso sohonta hungkuno hohontajo hwe Jelemaiya sohumo Anitu hungkuno uyahon'ingki li'mojo sohwo mti'mokumentisoso ne imo'n'imentisofoho.

¹⁸ Hungkuno hiloso ole,
Ango Lama Mpetilehem mofone sopo mampaho ho'n'imentisofoho.
Mampaho hiloso humotaho we'e ho'n'imentiso'maho.
Jekoupiye ape Lesel kakoe imuso hofikoe mehomi sohwamne'no humotaho lalokwofo.
Hofikoe simeho wopingo apa'no mmo'nnonehoho.
Hofikoe mehomi ni'hu'nahone poyo imo'n'ingkahon'ingki humotaho ne'no lalokwofo.
Ose mti'mokumentisofoho.

Jousepi'ya'u sikoe hwamu'nji hwaho Ijip uliko'mantifi aango Nasalet sopo asomo i'mofapmmentohofoho.

¹⁹ Hwangku Helout poyo pe'n'ingkahon'ingki a'amu Anitu mta'ango sohwo Jousep hwaho Ijip nohumentan'ingki i'mofaponto Jousepi'mo wojo'lmo ulimento.

²⁰ Nolikafohoji kiko hwamu'nji kona'wohi'nji nomahoji hwaho Isi'ael sopone'no asomo fiwanimno. A'amu hopi'nono mehomi wofonjosantifi imentohofo sohwa poyo moi'wonoho.

²¹ Ose ulahon'ingki Jousep nolkafonto hwamu'nji kona'wohi'nji nomanto hwaho Isi'ael sopo ne'no asomo womentohofoho.

²² Jousepi'montohwa nowenti upa'n'imentohofoso hwe Akelaus sohwo kan'ingkwohwo Heloutiye yofe engo nto ma'maho. Ose upa'nonto iyoho un'ingkahon'ingki olo hwaho lopo mohumamonehono nolonto apa'no wojo hon'ingkanimentisoso Anitu Jousepi'mo hungkuno nom'ne ulahon'ingki kako hwaho Ngkalliline'no umentisofoho.

²³ Kako hwaho hopo sopo aango Nasalet sopo humamentisofoho. Oso hiso'no hungkuno hohontajo nom'ne hwe sohumo Anitu hungkuno uyahon'ingki li'mojo sohwo mti'mokumentisoso ne imo'n'imentisofoho. Hungkuno hiso ole,
Hwe Nasaletnta'ango hweho wolantfeho, limentisofoho.

3

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno loma'mentisofoho.

(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Joun 1:19-28)

¹ Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo i'mofaponto hwaho Jutiya a'amu mohumunyo sopo nohumanto hungkuno loma'mentisofoho mohumunyo sopo.

² Ole ulimento, Sekwoe hon'ingkano wonyoso hohujo fikinajopmno. Simeho fi'wolo'mokumno. Anituye sikuno nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'ne mofoneponoho. Ose lut'hwamentisofoho.

³ Hwe Aisaiya sohumo Anitu hungkuno uyahon'ingki li'mojo sohwo Jounimne'no olo hungkuno hohonta mti'mokumentisofoho. Hungkuno hiso ole,
Upa'nimno. Hwaho a'amu mohumunyo fi'mo hwe fihwae mampaho engo ole ho'n'imento,

Hwe Engo sohummene'no hon'ingkano ito'no fesyohumamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no hon'ingkano hiso ito'no mi'hwtimno.

⁴ Jouniye nem'no manji'mofo hwaho fi'nyohwe yahu *kamel* lohwa so'nji mti'mokumentisofoho. Yahu paho ahulohoso loho'n'imentisofoho. Kako kusimo'nji wosopayo tme mijo'ntnnohini ni'mojo hweho.

⁵ Hohosohonta a'amu pone engo Jelusalem mta'ango so'nji a'amu hwaho Jutiya mta'ango so'nji a'amu hopi'nonohino Mijo Joutan tifo nesoponjo so'nji hofiko Jounimmo u'ma'mentohofoho.

⁶ A'amu hiso hofikoe wonyo yolo ho li'jwaofahon'ingkofi Joun hofikimo Mijo Joutan sohumo kiyoma'mentisofoho.

⁷ A'amu Falisi pi'n'ingo sohwanji a'amu Satiyusi sohwanji hofiko mijo wokiyonemano lontifi nopahon'ingkofi Joun nuhwononto ulimento, Sekwo homa mehomi soku, t'hwo

selīmasoto. Anītu a'amufe wonyo honīngkano somne'no tohino mīkunīmposo uyo somne'no i'waho fiyīmno. Ose tīhwo selahonīngki nī'mahofo kulo.

⁸ Sekwoe honīngkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano līfijo'manji e'wano wopīngo'nohini utīhwa'nyopo fiyīmno.

⁹ Sekwoe sīmeho mo'mo ole syafīsyīkutoho. Nakwo Apīlohamīye imu hn'nīmo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Oseso nohnīngkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino waselīmonne'no yohono. Olo sojo loso Anītu kako Apīlohamīye imuhwa wamtī'mokumo loso'manji kako hopoen waamtī'mokumontonoho.

¹⁰ Anītu kako iyomo mīngō lofo'ne iwa'mīngō ikafe'mo mokosyalohofoho. Iyo ipisayo wopīngo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mtonoho.

¹¹ A'amuso hofīkoe honīngkano wonyomine'no sīmeho tango umnīngkahonīngki nī'hu'nahone hohujo ikinjafo somo ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawo'ningkohe hwo'nyoho. I oso'no nje yofe we'e hwaho lopo weho. Hwe tīfinjo sohwo kakoe yofe engo yokintahopo nje yofemō nī'yakolofonefoho. Kakoe yofe engo mīkunīmposo so'no ngko sohwo'ni kakimo momayo ulohofiyō'ne hwo'nyoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo kako a'amu sekumo Anītuye Towahuno Wopīngo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho.

¹² Kako hwahomo mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwahomo mno ijīhwosi neso ijomahwosi pahoso wae yaofīhwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumontonoho. Pahoso toho masīmpe'nyo ne'no sijīwo'nīngkiso somo woho'nae'montonoho.

Joun Jisasīmo mijo kiyoma'mentisofoho.

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34)

¹³ Oso hohosohonta Jisas hwaho Ngkalili ulīko'manto Mijo Joutan ne'no nowento Joun mijo wokiyō'mano lonto Jounīmo u'ma'mentisofoho.

¹⁴ Nu'mahonīngki Joun ulīmento, O'o, kīko ngkimo mijo kiyonīmayoso hoponoho. Ngkiyepone pipine'no pohino.

¹⁵ Ose ulahonīngki Jisas ulīmento, O'o, kīko mijo kiyonīmayo so'no nekwo ole yasoso Anītuye honīngkano lakisyo imentohofo somo imokiyoso hoponoho. Oseso Joun kakoe hungkunomo tīfi inīngkawento mijo kiyoma'mentisofoho.

¹⁶ Mijo kiyomahonīngki Jisas mijomo kunto'no ulīko'manto sīmentisofoho. Nosa-honīngki ahwomo mtampo lohofahonīngki uhwonīmentisoso Anītuye Towahuno yīhufo ntolofiyo hopa imo'nonto Jisasīmo wekehumapmmenisofoho.

¹⁷ Mampaho ahwomo mta'nī ho'nīmento, Olo nje Hwomu hweho. Ngko sīmeho wopīngo mīkunīmposo uyīwo'nīngkohe hweho. Kakine'no yo'mayo wopīngo iwo'nīngkiso so'no nje sīmeho wopīngo nīmo'nantofoho.

4

Seten Jisasīmo yamofo uloho'mentisofoho.

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Oso hohosohonta Anītuye Towahuno Wopīngo Jisasīmo hwaho a'amu mohumunyopono ipemotasīmentisofoho. Osopo Seten Jisasīmo honīngkano wonyo imokiyo'ne yamofo uloho'mentisofoho.

² Jisas kako Mpohumo jomo ulīmo lonto wopayo manyo'njo nohumentanīngki mofehi'nyo fouthi (40) sīkuno fouthi (40) uyakolofahonīngki Jisas mijoho engo umentisofoho.

³ Jisas mijoho'no nohumentanīngki Seten i'mofaponto ulīmento, Kīko Anītuye Hwomu Nehwosī'manji olo sojo pi'nīngō lomo hungkuno ulohojō'no wosopayo umo'nono.

⁴ Ose ulahonīngki Jisas ulīmento, Anītuye hungkuno ole naliwo'nīngki, A'amu wosopayo'nohini nīngkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanohoho. O'o, a'amu Anītuye hungkuno hopi'nonohinomne'no syafīsyīwo'nīngkohofoso oso hofīkoe huyo'mango songo humayo'nefoho.

⁵ Ose ulahonīngki Seten Jisasīmo pone wopīngo pone'no ipemotasonto Anītuye tajo ango engo antīfe yokintahopo uhujamonto

⁶ ulīmento, Kīko Anītuye Hwomu hwosī'manji kīko olopo nta'nī filīkofamofo. Ose ulīkwato lohofonto ulīmento, Anītuye hungkuno naliwo'nīngki, Anītu kakoe a'amu ahwomomjo sohwamo kikimne'no ulīhwoso'no hofīkoe jiye ahomo kumakukuijiye sīfemo sojo mentofomatnnehino. Tohino momatnnohino.

⁷ Seten ose ulahonīngki Jisas ulīmento, Nom'ne ifalifaliyo mtī'mokumentohofoso ole, Kīko jiye Hwe Engo Anītu sohomo yamofo nulohofohotoho.

Kiko jije hunomnophini iningkusomanji ole syafisyikutoho. Anitu wonmokosyohumantonoho. Ose syafisyikutoho.

⁸ Ose ulahonungki Seten Jisasimo hwofiki'nyo yokintaho engo sopone'no utimotasonto olo hwaho hopi'nonohino a'amu so'nji yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo so'ntnno Jisasimo utihwamentisofoho.

⁹ Ose utihwanto ulimento, Kiko ngkine'no hwomtame ntohofohoji jije simeho ntapisoso yo'mayo uhwononalokunoso wokijapmmmonnoho.

¹⁰ Ose ulahonungki Jisas ulimento, Kiko i'waho ntohofo. Kengopono fiwano. Anituye hungkuno ole naliwo'ningki, Kiko jije Hwe Engo Anitu kakine'nohini hwomtame ulohofo.

Kakine'nohini syoho ulohofijo.

Ose ulimentisofoho.

¹¹ Ose ulahonungki Seten Jisasimo uliko'mahonungki a'amu ahwomo mta'angoso nu'mantifi Jisasimo ufo'ma'mentohofofoho.

Jisas kakoe syoho hwaho Ngkalili nta'ni ema'mentisofoho.

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² A'amu fihwa hofiko Jounimo impo'angomo intofahumentohoho so'no Jisas kako nupa'nonto kako hwaho Ngkaliline'no umentisofoho.

¹³ Kako ango Nasalet uliko'manto ango Koponeyam osopo humamentisofoho. Oso ango hopo sopo Mijo Ngkalili mitimominngoponoho. A'amu Sepiyulan'nji Napitalai'njiye imu sofe hwahoponoho.

¹⁴ Hwe Aisaiya sohum Anitu hungkuno uyahonungki lomojoh sohwo hohonta ifalifaliyo mtid'mokumentisoso hohosohonta ne imo'nimentisofoho. Ole mtid'mokumento,

¹⁵ Mijo Joutan nongkikhanta'ni mijo ayo momingopo hwaho Sepiyulan'nji Napitalai'nji hi'njoponoho.

A'amu temtitifo kengo Anituye hungkuno mupa'nimmotofo sofeponoho.

¹⁶ Hofiko si'kwo'mjoho'mo humafijoso pomponaho engo uhwonifitnnefoho.

A'amu si'kwo'mjoho so'mo we'enepi nihu'nahone wape'nano likuji yontanungkuji pomponaho engo wonyoangkafoso u'mofapmmontonoho.

Ose mtid'mokumentisofoho.

¹⁷ Oso hohosohonta Jisas kakoe hungkuno loma'mentisofoho. Ole ulimento, Sekwoe honingkano wonyo somta'ni fi'wolo'mokumno. Anitu nemokosyohumayo sohwae sikuno mofoneponoho.

Jisas a'amu inaniku syoho'njo sohwamo kakimo tifi iningkayo'ne joho ulimentisofoho.

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11; Joun 1:35-51)

¹⁸ Jisas Mijo Ayo Ngkalili momingo sopo nowento hwe hufa'u inaniku syoho'njo siko'nikwa'imo uhwonimentisofoho. Sikoe yofeso Saimoun'nji Entilu'njoho. Saimoun'ye yofe nom'neso Pitafoho. Siko inaniku ho'yo mijomo ho'naofontanungki u'ma'mentisofoho. Inaniku ifamiyoso sikoe hamniyoho syohofoho.

¹⁹ Nu'manto ulimento, Siko tifi nnungkapinyo. Siko inaniku mawo'nungkisiye pa'nungoso Anitumne'no a'amu mayo'ne wolosetihwamo.

²⁰ Ose ulahonungki sikoe inaniku ho'yo komo'no nuliko'manji Jisas'nji umentohofofoho.

²¹ Nowentifi Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Jounnjimo uhwonimentisoso siko hamningkwohwo Sepeti'nji yofayokinomo nohumantifi inaniku ho'yo ito'no esyohumentanungki uhwononto joho ulahonungki

²² siko homnungkwohwo'nji yofayokino'nji komo'no uliko'manji Jisas'nji umentohofofoho.

Jisas Anituye hungkuno a'amu somo lutihwanto a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

(Luk 6:17-19)

²³ Jisas hwaho Ngkalili ho'mo so'meemo emoyonto hwe moyam'i somo hofikoe tajo ango somo Anituye hungkuno so'nji Anitu wonyoangkafo nemokosyohumayo so'ntnno lutihwamojofoho. Kako nolutihwanto a'amu mnokino kengo kengo'njo a'apaho wonyo umokumojo somo wopingo umokumentisofoho.

²⁴ Jisas olo wonyoangkafo hiloso imentiso so'no hwaho Siliya ho'mo so'meemo ho'numentisofoho. A'amu hiso nupa'nontifi a'amu yo'mayo tango'njo mnokino'njo somo Jisas'yepono ipemotapmmentohofofoho. A'amu towahuno wonyo'njo so'nji a'amu nopwasyyontifi yomo yomo iwo'nungkohoho so'nji a'amu sife aho pe'nnyo'njo so'nji hopi'nonohino somo ipemotapahoningkofi Jisas wopingo umokumentisofoho.

25 Wopingo umokahonìngki a'amu pi'nìngo engo Jisasimo inìngkamento hofofoho. A'amu Ngkalili, Ntekapolis, Jelusalem, Jutiya, Mijo Joutan nongkikhnta'ango a'amu pi'nìngoso inìngkamento hofofoho.

5

Jisas hwofiki'nyopo a'amumo hungkuno ulimentisofoho.

¹ A'amu pi'nìngo engo uhu'mokontanìngkofi Jisas nuhwononto yafe we'e so'mo nosonto humamentisofoho. Osopo nohumentanìngki inomokomoyo sohwa nu'mahonìngkofi

² Jisas kakoe hungkuno ole lutìhwamento, Anìtu a'amumo mokosyohumayoso olenoho.

Jisas kako a'amu sìmonyo iyo somne'no hungkuno uyimentisifho.

(Luk 6:20-23)

³ A'amu fiso Anìtune'no huno engo muyo'njososo hofiko Anìtumne'no huno wopingo wotipemano lìfijo'manji hofiko sìmeho wopingo umo'nono. Anìtu hofikimo umokosyohumayo hweho.

⁴ A'amu sìmeho tango'njo humalofoso sìmeho wopingo umo'nono Anìtu kako oso a'amu somo sìmeho wopingo umokumontonoho.

⁵ A'amu fiso hofikoe yofemo monje yahinontifi Anìtuye yofe ho'nomalokwofoso sìmeho wopingo umo'nono. Yo'mayo wopingo Anìtu wosejapmmo ulimentisoso hofiko'nefaho.

⁶ A'amu wopayo mijoho pe'nyoso wopayo'no hi umo'nyo hopaso a'amu Anìtuye honìngkano wopìngomme'no hi umo'nosó'manji oso hisomo Anìtu kakoe hungkuno hisofe sìmehomo wopayo sìmeho hopaso uhnnimontonoho. Oseso hofikoe sìmeho wopingo umo'nono.

⁷ A'amu fiso nom'ne a'amu hofikimo wonyo ulohofifwo'nìngkohoho somne'no hitoho ulofahonìngki wopingo'nohini ulohofifwo'nìngkohofoso sìmeho wopingo umo'nono. Oso'no Anìtu hofikimo wopingo ulohofifwo'nìngkohofoso.

⁸ A'amu sife aho tìmo sìmeho haloho anga'nhino'njososo hofiko sìmeho wopingo umo'nono. Oso a'amu hiso Anìtumo uhwonantifeho.

⁹ A'amu sìmamo hintotohino'njo somo nìhoholofifwo'nìngkohofoso sìmeho pompenjiyo umo'none'entifi iwo'nìngkohofoso sìmeho wopingo umo'nono. Anìtu ulimontonoho, Nje mehomi kuyoho.

¹⁰ A'amu Anìtuye hungkunomo inìngkayo'no syoho wopingo yontanìngki a'amu nom'neso oso a'amu somo sìtofo ujo so'nji wonyo ulohofe so'no kako sìmeho wopingo umo'nono. Anìtu umokosyohumamontonoho.

¹¹ Sekwo a'amu soku ngkimo tìfi nnìngkawowo'nìngkohoho so'no a'amu nom'neso sekumo wonyo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji sejo so'nji sefotofo selohofikujo'no sekwo sìmeho wopingo wasemo'nono.

¹² Sekwo sìmeho wopingo semo'nìngkuhwoso'no sìmonyo fiyimno. Sekwoe yahino wopingo olo hwaho lopo iwo'nìngkohoho lo'nji ngkimo tìfi nnìngkape lo'nji mpe iyo pa'nyoso ho'yango ahwomomo weho. Oso sefotofifwo'nìngkohofoso hopaso hofiko hohonta a'amumo Anìtu hungkuno uyahonìngki ulimotofo somo ufoto'motofofoho. Oso a'amu hiso hofikoe yahino wopingo so'no mpe iyo hopaso ahwomomo ma'mentofofoho hopaso sekwo womantifeho.

Anìtuye a'amu neso sa'nji pomponaho'nji pa'nyofoho.

(Mak 9:49-50; 4:21; Luk 14:34-35; 8:16; Joun 8:12)

¹³ Sekwo olo hwaho loponjo sa pa'nyo kuyoho. I oso'no sa fosyo mij'o'nhino imo'nìngkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. Nìhu'nahone wonyo umo'nìmotonoho. A'amu sa hiso mopijoso me-e miyonehoho.

¹⁴ Sekwo hwahoponjo pomponaho pa'nyo kuyoho. Antime engo hwofiki'nyo sponjo molinyoso oso hiyae'm'maho. O'o, utìhwa'nyoponoho.

¹⁵ A'amu sikiloho mongkujontifeso ahwonte'mo kipitofahinyo'maho. O'o, hofiko ijempohopo ho'nahinyofoho. Oso a'amu ango somo humafijo somo pomponaho ulohofono.

¹⁶ Olo hiloso sekwo hmمو'nìmno. Sekwoe pomponahoso a'amufe tìmopo wolasyono. A'amu hofiko sekwoe honìngkano wopìngommo uhwonifijoso hofiko Mpohwo Anìtu ahwomomo humaso sohwoe yofe whoh'nomantifeho.

Jisas Mousesiye honìngkano hungkunomne'no ulimentisofoho.

¹⁷ Sekwo ngkine'no huno ole seyìhwoloho. Ngko Mousesiye honìngkano hungkuno'nji a'amumo Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwafe hungkuno ntnne'no wae

yao'mne'nji pmmentohe hwo'nyoho. O'o ngkine'no huno ose seyihwoloh. Ngko hungkuno hiloso wae ya'mne'enji pmmentohe hwon'i maho. O'o, ngko hungkuno hiloso ne utihwayo'ne pmmentohefoho.

¹⁸ Hungkuno nehopi wasel'monne'no yohono. A'amu fiso oso honingkano hungkuno ifalifaliyo we'e somo wae meeofoneho. O'o, olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'noso sohonta olo hungkuno hopi'nonohino hiloso nowentaningkuhwosi hungkuno hopi'nonohino ne imo'nonefoho.

¹⁹ A'amu fihwo Mouses:iye honingkano hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwafe hungkuno'nji anga'nohinoso mtihupesoso a'amu nom'ne somo oso honingkano mtihupe so'no lutihwaso'manji oso a'amuso Anituye angomo si'mofoso sohonta Anitu ulonefoho. Jije yofe monje innyo hwosoho. A'amu fiso Anituye hungkuno hopi'nonohino loso iningkawesoso a'amu nom'ne somo oso honingkano wopingo iningkayo'ne lutihwaso'manji oso a'amuso Anituye angomo si'mofoso sohonta Anitu ulonefoho. Kiko yofe engo'njo hwosoho. Ose ulonefoho.

²⁰ Sekwo upa'nimno. Sekwoe honingkano wopingo a'amu Falisi sohwanji a'amu Mouses:iye hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanjiye honingkano wopingo moyakolofe'manji sekwo Anituye angopo kako yokumpohn'nyo semokosyohumayo'ne mu'mapitnneho. O'o, mango mta'nnohini liwo'nningkohofo soku honingkano wopingo somo humayoso hopo'maho.

Hungkuno ito'no mihwajyo'ne hungkunofoho.

(Mak 11:25; Luk 12:57-59)

²¹ Mouses:iye honingkano hungkuno ole nto upa'n'wo'n'ningkohofo, A'amumo fonjasijo'eno. A'amu nom'nehumo fonjasyoso sohwo kakoe hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho.

²² I oso hiso'no nje hungkuno wasel'monne'no yohono. A'amu fihwo kakoe a'amumne'no simeho tohino umnyo'eno. A'amu simeho tohino umnoso sohwo kako tifi no'mo Anitu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. A'amu fihwo kakoe a'amu sohumne'no sitofo ujo'eno. Sitofo uloso sohwo kako Anitu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. A'amu fihwo nom'nehumo ilo'nnyo hwosoho ujo'eno. O'o, oso a'amu huhwo sohwo kako tikanomo wene hweho.

²³ Kiko tajo ango somo noswohoji jije wonyo wae yafo'ne Anitumo jomo ulimo lohoji kiko nom'ne sohumne'no kikine'no simano hintotohino umnoso so'no syafisyoohoji

²⁴ u, kiko tajo ango somo uliko'mahoji oso a'amu huhwo sohwoepono komo'no uhiji hungkuno ito'no mihwajyo. Hungkuno ito'no mihwajohosisi simeho pompengo iningkahosisi tajo ango somo asomo fusyo. Osopo Anitumo jije wonyo wae yafo'ne jomo uso.

²⁵ A'amu fihwo kikimne'no simeho tohino umnoso so'no kiko komo'no simeho wopingo hmnninyo. A'amu hungkunomo ito'no efisopihwajyo sopo nokumotawenoh. Kako a'amu hungkunomo ito'no efisopihwajyo'njopepono kumotaweso'manji osopo a'amu hwapi'e tifo'njo sohwa nokit'maffkuji impo'angomo intofakohufitnnoho.

²⁶ Ngko nehopi wasel'monne'no yohono. Kiko impo'angoso kunto'no uliko'ma'mne hwosimah. O'o, simo'mo kiko jije yahino somne'no yo'mayo hamniyoho hopi'nonohinoso woho'nahumonnoho. Ose ulimentisofoho.

A'mohufo iyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

²⁷ Hungkuno nom'ne nto upa'n'wo'n'ningkohofoso ole, a'mohufo iyo'eno.

²⁸ I oso hiso'no nje hungkuno wasel'monne'no yohono. Hwe fihwo nom'ne a'mu fisimo uhwononto hufo woma'mo lonto a'mu simne'no kakoe simeho fefoyo uyahoningki oso hwe huhwo sohwo a'mu si'nji kakoe hunomo hufo nto iso hweho.

²⁹ Timo aho angahohnta'ngoso honingkano wonyo kumokososo yo'mayo somo timo uhwoningkohoj huno wonyo syafihujo'manji oso hiso nihu'no yohotoho. Kiko wonyo iso'no'manji timo anga'no fitihwotofao. Timo wopingo hufa'u'njo sohwosi tikanomouhnnoho. O'o timo anga'nohino'nji honingkano wopingo fiso.

³⁰ Jije aho angahohnta'ni honingkano wonyo kumokososo aho hiso hntofamo lohohofoj fohoa'naof. Aho wopingo hufa'u hi'njo hwosi tikanomouhnnoho. O'o, aho anga'nohino'nji honingkano wopingo fiso.

Jisas ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ Hungkuno nom'ne nupa'n'wo'n'ningkohofoso ole, Hwe fihwo kako kakoe ape woho'nahumo lihwosi ape ho'nasiyo'neso iyoswo mtimokuhwosi uyono.

³² I oso hiso'no nje hungkuno wasel̄imonne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape hon̄ingkano wonyo mmofe'njo simo ho'nasyoso sohwo kakoe apefe hon̄ingkano wonyo umokumontonoho. Hwapingoso ape hisi nom'ne hwe sohumo uma'nososo An̄itu kako t̄mo uhwonyoso hwe hufa'u'njiyoho. I nom'nihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo hon̄ingkano somo mt̄huposo so'no kako huhwo hon̄ingkano wonyo'njo hweho.

Jisas kako hungkuno nehopi yokintahopone'no lohono joso'no ul̄imentisofoho.

³³ Hungkuno nom'ne upa'n̄wo'n̄ngkohofoso ole, Hwasyo hungkuno nom'ne'no yokintahopone'no nol̄ikutoho. Hwe fihwo ole lososo, Ngko nehopi hufa'u s̄hune hwamne'no lohono. Ngko yo'mayo yo'mayo uȳimo. Ose loso sohwo kako ito'no uyono. Hwe Engo sohwo olo hiso'no nuhwon̄ngkuhwosi ito'nohini wosyaf̄hu'montonoho. Ose nto upa'n̄wo'n̄ngkohofoso.

³⁴ I oso hiso'no nje hungkuno wasel̄imonne'no yohono. Sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no hungkuno pi'n̄ingo nol̄ikutoho. O'o, hungkuno ne'nyo'nohino fil̄mno. Sekwo a'amu yokintahoponjo sohwamne'no jiye hungkuno nehopi imo'nyo'ne nol̄ikutoho. N̄ihu'no n̄ijwo'en. O'o, yo'mayo ahwomomjo sohwamne'no nol̄ikutoho. Ahwomoso An̄ituye epohumayofoho. Osopo yo'mayoso mokosyohumawo'n̄ngkisoponoho.

³⁵ Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne nol̄ikutoho. O'o, hwahoso An̄ituye epohumayo sife ho'nasiyo'nefoho. Olopo yo'mayoso mokosyohumawo'n̄ngkisoponoho. Sekwo Jelusalemne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne nol̄ikutoho. O'o, Jelusalem sopo An̄ituye angoponoho.

³⁶ Sekwo sekwoe mnokinomne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no nol̄ikutoho. O'o, sekwoe mijiy halojo wofokafono. S̄ikwo'mno wofokafono, lisoso halojo wofoka'montolaho. S̄ikwo'mno wofoka'montolaho. Awonoho.

³⁷ Oso'no sekwo hungkuno ne'njo'nohino ul̄imno. Eno, eso'nji Awonoho, eso'nji oso'nohino. Hungkuno nom'neso hwe wonyo Seten mta'ango linyofoho.

Jisas yahino wonyo a'amumo asomo ulohofe'no ul̄imentisofoho.

(Luk 6:29-30)

³⁸ Hungkuno nom'ne nto upa'n̄wo'n̄ngkohofoso ole, Hwe fihwo jiye t̄momo wonyo kumokososo kiko kakoe t̄mo wonyo umoho. Hwe fihwo jiye mango fonjokujakumofososo kiko kakoe mangomo fonjokulipijaofo.

³⁹ I oso hiso'no nje hungkuno wasel̄imonne'no yohono. Hwe fihwo kikimo wonyo kilohofososo kiko kakimo iloj'mofe'en. O'o, awonoho. Hwe fihwo kako jiye manjjohopo kuposososo manjjoho fehohnjo uti'hwaho. Osopo wakuposono.

⁴⁰ Hwe fihwo kikine'no hungkuno hi'njo sohwo jiye manji'mofe woma'mo lososo osohumo jiye manji'mofe'nji sife manji'mofe nttnne'no uyo.

⁴¹ Hwe yofe engo'njo fihwo kako sekwo'nji hano ho'yango'nji t̄fo lopo wemoyano selososo sekwo hano sawemo sopono fis̄imno.

⁴² Hwe fihwo ole seloso, Sekwo yo'mayoso ntapmno. Ose selososo sekwoe yo'mayoso uȳimno. Hwe fihwo ole seloso, Sekwoe ho'yango yo'mayoso nokiso ntapmno. Ose selososo sekwo hohuju ikinjimof̄kutoho.

Jisas mango hwamne'no s̄imeho umo'nyo'ne hungkuno ul̄imentisofoho.

(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ Hungkuno nom'ne nto upa'n̄wo'n̄ngkohofoso ole, A'amu sekwo'njo mofone sopo humalofo somo s̄imeho umo'nyo'ne uȳimno. I oso'no sekwo mango hwamo s̄imeho umo'nyo'ne ukutoho.

⁴⁴ I oso hiso'no nje hungkuno wasel̄imonne'no yohono. Sekwoe mango hwamo s̄imeho umo'nyo'ne ufijoso a'amu wonyo selohof̄wo'n̄ngkohofo somne'no Mpohumo jomo ul̄imno.

⁴⁵ Ose ifijo so'no sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe yahinomo un̄ngkowantifeho. An̄itu kakoe mofehi'nyoso a'amu wop̄ingo'nji wonyo'nji humalofo somo ulono lonto uȳwo'n̄ngkiso hweho. A'amu hon̄ingkano wop̄ingo'njo hon̄ingkano ito'no min̄ngkayo'njo somo ifoyo wosapijono lahon̄ingki syuwo'n̄ngkohoho.

⁴⁶ Sekwo a'amu s̄imeho umo'nyo'ne sejapiwo'n̄ngkohofo osomne'nohini s̄imeho umo'nyo'ne uȳifijoso An̄itu kako wop̄ingo peho'no wosejapmmontolo. Awonoho. A'amu hon̄ingkano wonyo'njos ose iwo'n̄ngkohofofoho.

⁴⁷ Sekwo sekwoe a'amu'nohino somo wop̄ingo uwo'n̄ngkohofo so'no sekwoe hon̄ingkano nom'ne somo uhwofilofoso pipilo. Awonoho. A'amumo Mpohwo An̄itumo min̄ngkayo'njo hi ose iwo'n̄ngkohofofoho.

⁴⁸ I oso'no sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo pa'nyo hmmo'nimno. Sekwo a'amu wopingo'ni wonyo'njo somo wopingo ulohofikujo'no Anitu kako humaso hopa fehumamno.

6

Jisas a'amumo ufo'mayo'ne hungkuno ulimentisofoho.

¹ Sekwo olo yahino loso'no i'waho fiyimno. Sekwo yahino wopingo wopingoso a'amu wonahonife likuij ikutoho. O'o, ose ifijoso sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo sekumo oso hiso'no wopingo mosejape'njo uyimontonoho.

² Sekwo a'amu umofonyo iwo'ninkohoho somo yo'mayo uyano lifico'manji e'wano, hiyaso uyimno. A'amu mango'nohinoso wonahonife lontifi Anituye tajo ango'njo sopo honingkano utihwa'nyopo iwo'ninkohoho. Hofiko hwe moyam'i nakwoe yofe woho'nonemapife lontifi iwo'ninkohoho. Upa'nimno. Oso a'amu hiso nom'ne wopingoso Anitu mta'ango momasoho. O'o, a'amu hwahoponjoso hofikoe yofe ho'noma'nyoso oso mpe hopaso nto mahoho. Hofikoe nom'ne mpe iyo hopaso ahwomomo mayuoho.

³ Sekwo a'amu nom'ne somo ufo'mano lifico'manji e'wano noho ufo'mapmno. I oso'no a'amu nom'neso sekwoe yofe noho'nosemapitnnoho. Masehonifitnneho.

⁴ O'o, hiyaso fiyimno. Yo'mayo wopingo hiyaso iwo'ninkohoho so'no Mpohwo Anitu kako nosehoningkuhwosi wopingo wosejapmmontonoho.

Jisas Mpohumo jomo ujo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 11:2-4)

⁵ Sekwo Mpohumo jomo ulano likuij sekwo a'amu mango'nohinoso yahinomo iningkakutoho. O'o, hofiko a'amu wonepa'nife lontifi Anituye tajo ango'njo honingkano momingo engo sopo lohofontifi uliwo'ninkohoho. Upa'nimno. Oso hiso'no a'amuso hofikoe yofe ho'nomayoso mpe pa'nyoso nto mahoho.

⁶ I oseso kiko sohwosi Anitumo jomo ulimo lohoji kiko'nohini jiye angomo swohoji ango hoku'yoso piywasyohoji jiye Mpohumo jomo uso. Kako oso ango hiyaso so'mo kiko'nji humaho. Jiye Mpohwo osopo kohoninkuhwosi yo'mayoso wokijapmmontonoho.

⁷ Kiko Mpohumo jomo ulimo lohoji osohonta hungkuno pi'ningo engo liwo'ninkohofos pa'nyo ujo'eno. A'amu Anitu ne sohune'no huno muyo'njoso hofikoe hwasyo anitu sohwamo hungkuno pi'ningo engo uliwo'ninkohoho. Hofiko huno ole, Nakwo hungkuno pi'ningo engo uliwhasi nakwoe anitu sohwo kako nonepa'ninkuhwosi wonejapmmontonoho.

⁸ Oso pa'nyo sekwo ikutoho. O'o, yo'mayo umofonyo yohojo so'no Mpohwo kako huno nto uyohoho.

⁹ Sekwo Mpohumo ole ulimno. Nakwoe Mpohwo sohwosi, kiko ahwomomo humahnno. Nakwo jiye yofe wopingo'nohinoso ne'no nowentihwonefoho.

¹⁰ Oso sikuno kiko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohumayoso komo'no umo'nono.

Jiye hungkunomo a'amu ahwomomjo so'nji yo'mayo so'nji kininkawowo'ninkohoho hopaso nakwo a'amu hwahoponjo hn'awi ose wokininkopano.

¹¹ Olo sikuno lomne'no nakwoe wosopayo fonejape.

¹² Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohofiwon'nikohoho sofe wonyo wae yao'malohwone hopaso nakwoe wonyoso wae fenamofo.

¹³ Kiko nakumo yamofo nalohoho somo nonehumajohotoho.

O'o, Hwe wonyo sohwae yo'mayoso ne'mahwoso'no yo'mayo wonyo somo uyakolofonejape.

[Enemokosyohumayo hwosoho. Yokumpohn'nyo ne hwapingo hwosoho. Pomponaho ne somo humahnno hwosoho.

Ne'nohino nowentihwonefoho. Hungkuno nehopoho.]

¹⁴ Upa'nimno. Sekwo a'amu wonyo selohofosofe wonyoso hohujo hohnta'ni meho'nafikujo'no sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyo hiso wae weesemo'mtonoho.

¹⁵ I oso'no sekwo a'amu wonyo selohofosofe wonyoso hohujo hohnta'ni meho'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo Anitu sohwo kako sekwoe wonyo wae meesemo'fonehoho.

Jisas wosopayo manyo'njo humayo so'no hungkuno ulimentisofoho.

¹⁶ Sekwo Mpohumo jomo ulano l̄kuji Mpohune'no huno anga'nohino so'no wopayo manyo'njo nohumentan̄ngkuji sekwo a'amu mango'nohinoso s̄mamo wonyo ikini'wo'n̄ngkohofo hopa humafikutoho. O'o, hofikoe s̄mamo wonyo ikinyoso a'amu wonahoni:fentifi a'amu wop̄ingofoho wonalife nolontifi iwo'n̄ngkohofofoho. Mpohune'maho. O'o, hofikoe yofe'nohini ho'nomayo'ne iwo'n̄ngkohofofoho. Oso'no hofikoe yofe nto ho'noma'mentofo so'no hofikoe mpe pa'nyofoho. Mpe pa'nyo nom'neso ahwomomo mauyoho.

¹⁷ O'o, sekwo Mpohune'no wopayo manyo'njo humafikui sekwoe mijiyomo hwone mijo ehaloho'n̄ngkuji sekwoe s̄manomo mijo fiyat̄ku'n̄imno.

¹⁸ Ose ikuji a'amu nom'neso k̄ko manyo'njo humentan̄ngkijo so'no hofiko huno muyonehoho. O'o, k̄ko yo'mayo hiyaso'mo iwo'n̄ngkinoso jiye Mpohwo a'amu muh-wonyo'njo sohwo kako'nohini kohon̄ngkuhwosi mpe hopa wokijapmmontonoho.

Jisas ho'yango hu'meesiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 12:33-34)

¹⁹ Olo hwaho lopo sekwoe yo'mayo yo'mayo ho'yango wop̄ingoso nohu'meesyikutoho. O'o, olo hwaho loponjo nangkumeho syuhwosi hwaho ifulohofihwosi ho'yangoso wonyo umo'n̄imontonoho. Oseso a'amu hufo'nohino y+wo'n̄ngkohofoso tojo nowonampekuji hufo uyantifeho.

²⁰ Oso'no sekwoe ho'yango ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sopo nangkumeho maswonehoho. Hwaho mifulohfonehoho. A'amu hufo mifitnnehoho.

²¹ Ango jiye ho'yango yo'mayo wop̄ingo wojo sopo jtje s̄meho hi oso hopo weho.

Jisas a'apahomjo pomponaho so'no hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 11:34-36)

²² Sekwoe t̄moso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofoho. T̄mo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo.

²³ T̄mo pi'n̄ngo'manji s̄kwo'mjoho'mo humalofo. Sekwo pomphahopo humalofo soku yahino pi'n̄ngo pi'n̄ngo mafikuiji apa'no s̄kwo'mjoho'mo fosyohumafikutoho. Ose ifijo'manji jiye hunomo n̄ihu'no s̄kwo'mjoho engo mjaofoho.

Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho mulohofiy'o'nehoho.

(Luk 16:13)

²⁴ Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso so'manji syoho ulohofiyoso sohwo kako hwe engo fihumo s̄meho wop̄ingo uyihwosi nom'nihune'no s̄meho wonyo uyimontonoho. U, anga'nohino sohwoe syoho somne'no hi umo'n̄ngkuhwoso'no nom'nihumne'no ngkilaho unimontonoho. K̄ko Anituye syoho so'nji yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo kemokosyohumahojoso k̄ko syoho ito'no mihnnehino.

Jisas yo'mayoso hi umo'nyo so'no huno pi'n̄ingo engo syafisyiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 12:22-31)

²⁵ Oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo sekwoe fosyohumayo so'no huno pi'n̄ingo engo syafisyikuiji ole nolikutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Nakwo mijo peho nanehwono. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'n̄ingo engo syafisyikuiji ole nolikutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinmonnto. Nakwo songo humalo-hwoneso wopayo'nohini ny'o'netaho. Nakwo a'apaho hi'njo'nwi nem'no manji'mofo iyo'ne'nohnotinatoho. Awonoho.

²⁶ Sekwo yihufo somo uhwonimno. Hofiko wopuyo huli'wo'n̄ngkohofo'maho. Hofiko wopayo ango somo wopayo momehu'meesyiw'o'n̄ngkoho yohofofoho. O'o, sen̄ngkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo kako hofikimo wosopayo yo'mayoso uyiw'o'n̄ngkohofo. Sekwo Mpohwo Anitu yihufo sikinjo somne'no wonyoho fiyo mokosyohumaho. I a'amu sokumo Mpohwo wop̄ingo wosemokosyohumamtolaho. Ou, ikono.

²⁷ Hwe fihwo sekumta'ni kako huno pi'n̄ingo pi'n̄ingo syafisyihwosi nje soswo sawemo umokinimne'no yohoho lososo ne umo'n̄imontolo. Awonoho.

²⁸ Oseso sekwo hwapife nem'no manji'mofo yo'mayo somne'no huno pi'n̄ingo engo peho'ne syafisyiw'o'n̄ngkohofo. Sekwo wokoso fofo so'no huno fisafihupmno. Hofiko yo'mayo syoho anefoho. Hofiko ne yo'mayoso mojiyof+wo'n̄ngkiyohofo.

²⁹ I oso'no ole woselimonne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwap̄ingo'njo sohwo kako kakoe hwapife wonyoangkofo yo'mayo wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso fofo we'e somo tuyakolofonehoho.

³⁰ Ou, oso wokoso fofo sīkuno fihumo syohopo lohofososo mo'nīngkanta a'amu nolofekuji tohomo wolofefantifeho. I oso'no oso wokoso fofa Anītu wonyoangkafo mtī'mokuwo'nīngkiso somo uhwonontaneso wopīngofoho liwo'nīngkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofomo yakolo'nnyo hokumo Anītu kako hofiyō wosemokosyohumantonoho. Sekwo Anītumo sīmeho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo.

³¹ Oso'no sekwo huno pi'nīngō engo syafīsyīkutoho. Sekwo ole likutoho, Nakwo wopayo peho wonantanto. Mijo peho nanehwono. Hwapīfe peho yanehwono. Ose likutoho.

³² Awonoho. A'amu kengo hopi'nohinoso hofīko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'nīngō pi'nīngō syafīsyīwo'nīngkohofo. I oso'no sekwoe Mpohwo Anītu ahwomomo humaso sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahonīngkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wopīngō wosemokosyohumamontonoho.

³³ I sīmo'mo Anītu semokosyohumayo so'nji kakoe honīngkano wopīngō'ntnno huno fīsyafīsyīwo'nīngkuno. Oso'no syafīsyīwo'nīngkuji Anītu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijoso wosejapmmontonoho.

³⁴ Oso'no yo'mayo mo'nīngkajo somne'no huno syafīsyīe'no. Sīkuno huhwo huhwi yo'mayo tango i'mofapīwo'nīngkisofoho. Mo'nīngkajo sīkuno sohwae tangoso mo'nīngka'nefoho. Olo sīkuno lomo i'mofaposo tangoso olo sīkuno lomnefoho.

7

Jisas a'amu nom'ne somo wonyo ulohofo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 6:37-38, 41-42)

¹ Sekwo nom'ne a'amupe hunomo yano ilofīkuji wonyofoho nulīkutoho. Ose ifijo'manji Anītu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho.

² Sekwo nom'ne somo yo'mayo ulohofīwo'nīngkohofo so'no oso pa'nyoso Anītu waseloh'o'montonoho. Sekwo yo'mayo a'lamumne'no yano uyīwo'nīngkohofo hopaso Anītu kakoe yo'mayosoaku wosejapmmontonoho.

³ Kīko jīje hnīngkwa'wehwōe tīmomōo hintalinyo wojo somo peho'no uhwonalokuno. I jīje tīmomōo iyo feejo engoso hofīki'nawojo so'no kīko huno makiyotaho. Kīko jīje tīmomōo iyo feejo engoso hofīki'nakuwojoso momehō'namo'nyo sohwosi

⁴ kīko jīje hnīngkwa'wehumo ole pone'no ulalokuno. Ngko jīje tīmomōo hintalinyo wojo we'eso wae weekumo'mne'no yohono. Ose ulohoji pipi uyīmonto.

⁵ Kīko mango'nohino hwosoho. Sīmo'mo kīko jīje tīmomōo iyo feejo engoso hofīki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji kīko tīmo ito'no uhwoniñgkohojihwangku jīje hnīngkwa'wehwōe tīmomōo hintalinyo we'eso wae fiyo.

⁶ A'amu honīngkano wonyo'njo sīwojo pa'nyo somo Anītuye hungkuno wopīngoso nolutīhwafīkutoho. Lutīhwafījō'manji hofīko ikinjaofīkuji woselantīfeho. Sekwo sekwoe nījwo yo'mayo wopīngoso hwahomo ho'nahufījō'manji yahu hwotoho hulīmo līfītnnoho. Oso pa'nyo a'amu Anītuye hungkunomo hwotoho fewo'nīngkohofo somo Anītuye hungkuno nulīkutoho.

Jisas Mpohumo jomo ujo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 11:9-13)

⁷ Sekwo Mpohumo jomo ne'no ulīfijoso kako yo'mayo wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo so'no hafīhafe tīpentanīngkuji sekwo oso hiso uhwonantīfeho. Sekwo hoku'yopo hwanīngō fonjīkujo'no Anītu kako sekumo wosehwosampo'montonoho.

⁸ A'amu hopi'nonohinoso Anītumo yo'mayo so'no jomo ulīkujo'no Anītu uyīmtononoho. A'amu yo'mayo so'no hofīko hafīhafe tīpīfijoso wotīpemantīfeho. A'amu hoku'yopo hwanīngō fongkupijoso Anītu kako wosehwosampo'montonoho.

⁹ Ou, sekwoe hwe fihwōe mehomī kanīngkwohumō wopayo ntape ulososo kanīngkwohwō sojo uyīmtolahō. Awonoho.

¹⁰ Ou, hwomū fihwō kanīngkwohumō inanīku ntape ulososo kanīngkwohwō homa wonyo umtolahō. O'o awonoho.

¹¹ Oseso sekwo honīngkano wonyo'njo huhiwasi sekwoe mehomimo yo'mayo wopīng'o'nohini uyīwo'nīngkohofo so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe senīngkwohwō Anītu ahwomomo humaso sohomo jomo ulīkujo'no kako kakoe Tawahuno wopīngoso yo'mayo hwahoponjoso yakolo'nnyoso wosejapmmontonoho.

¹² A'amu nom'neso sekumo wopingo wonalohopīfe semo'nīngkiso'manji e'wa, sekwo sīmo'mo oso yahino hiso hofīkimo ulohopmno. Sekwo oso hiso ifijoso Mousesīye honīngkano hungkuno so'nji a'amu Anītu hungkuno uyahonīngki līmotofo sohwanjiye hungkuno hwapīngō somo unīngkowantīfeho.

Jisas ango songo ne'no humayo'ne hoku'yo we'e so'no ul̄mentisofoho.
(Luk 13:24)

¹³ Sekwo soku hoku'yo we'e somo fohumno. A'amu tohino mayo'ne hon̄ingkanoso en̄gofoho. Oso hon̄ingkano engo homo somo a'amu pi'n̄ingo engoso t̄fi in̄ngkowalokwofo.

¹⁴ Hon̄ingkano songo ne'no humayo'neso we'efoho. Hoku'yoso engo'maho. Olo hon̄ingkano homo somo yafe engo pa'nyo so'mo syoho engo wo'nnyofoho. A'amu anga'no anga'no oso hon̄ingkano somo wotipemantife'no yalokwofoso t̄fi in̄ngkowalokwofo. Oso hoku'yo we'e homo somo sekwo fohumno.

Jisas a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no hungkuno l̄imentisofoho.
(Luk 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ Sekwo A'amu An̄tuye hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji mesȳlutihwayo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Oso a'amu hiso hofikoe a'apaho sohohnta'ni wop̄ingofoho. I s̄imeho ajwomo'mo pisakino'njofoho. Oso a'amu hiso hofikoe si'wojo pa'nyofoho. Sekumo wonyo wosemokantife'no yalokwofo.

¹⁶ Yo'mayo hon̄ingkano imofiwon̄n̄ingkohofoso sekwo uhwon̄fijoso hofikoe hwapingoso huno waseyono. Kiko iyo hiyayo yongo'njo nontimjoso ipisayo mel'wampe'njo wamji'mtaho. Awonoho. Solongkoyo sayo pa'nyoso kakoe iyo nontimo unto'nawo'mtonoho. Oso iyo hiyayo ipisayo ane'njo pa'nyoso a'amu hon̄ingkano wonyo'njo somta'ni hungkuno wop̄ingo upo'nantantaho. Awonoho.

¹⁷ Oso pa'nyoso iyo wop̄ingoso ipisayo wop̄ingo unto'n̄imontonoho. Iyo wonyoso ipisayo wonyo unto'n̄imontonoho.

¹⁸ Iyo wop̄ingoso ipisayo wonyo unto'n̄imonto'maho. Iyo wonyoso ipisayo wop̄ingo unto'n̄imonto'maho.

¹⁹ Ou, iyo ipisayo wonyo into'nyoso hofikoe nolofekuji tohomo wolofefantife'eho.

²⁰ Oso'n' a'amu hwasyo hungkuno'njosofe hon̄ingkanomo uhwon̄ingkuji hofikoe hwapingoso sekwo huno waseyono. Seten̄yefoho.

²¹ Sekwo huno ole syafisyikutoho. Hwe moy'a'mi hopi'nonohinoso hofikoe ngkimo ole nt̄iwo'n̄ingkohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, ose nt̄iwo'n̄ingkohofoso An̄tu mokosyohumaso ango sopo nohuftnefoho. Ose syafisyikutoho. Ni'hu'no awonoho. A'amu fihwo kako nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomo t̄fi in̄ngkaweso sohwo koko An̄tu mokosyohumaso angoso notip̄hwononefoho.

²² Oso S̄ikuno Engo hungkuno ikwolofo'nre somo hwe moy'a'mi pi'n̄ingo engoso ole nt̄ifitnefoho, Hwe Engo sohwosi, nakwo a'amu somo ji'je hungkuno wop̄ingo lutihwawo'n̄ingkuhwone'nwoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnname'nnyo somo ji'je yofe lontaneso towahuno wonyo somo wae yaofiwon̄n̄ingkuhwonefoho. Nakwo ji'je yofe lontaneso yo'mayo wonyoangkafoso a'amumo ut̄hwayo'ne iwo'n̄ingkuhwone'nwoho.

²³ Ose nt̄ifijoso ole ul̄mnefoho. Ngko sekumne'no huno maniyo hoyohoho. O'o wonyo imotofo kuyoho. Ngko'njopo nohumafikutoho. Noho fohumpopmno.

Jisas ango mojo yahino hufa'ryuo so'no ul̄mentisofoho.
(Luk 6:47-49)

²⁴ A'amu fihwo olo nje hungkunolo nupa'n̄ingkuhwosi t̄fi in̄ngkaweso sohwo kako hwe huno wop̄ingo'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo kako ango hwaho wop̄ingopo molinyo hweho.

²⁵ Ango wop̄ingopo nomolahon̄ingki ifoyo syonto mijo ifofayo yonto ti'mayo yokumpohn'nyo yonto oso ango homō somo ififo mojwohojwafefoho. O'o, ango hiso hwaho wop̄ingopo molinyo so'no mopiwasoyonehoho.

²⁶ A'amu nom'nihwo olo nje hungkunolo nupa'n̄ingkuhwosi t̄fi monningkaposo sohwo hwe huno'maso sohwo ango wosohopo molinyo sohweho. Hwe huhwo sohwo mijo tafepo kakoe ango nomolahon̄ingki

²⁷ ifoyo engo syonto mijo ifofayo yonto ti'mayo ikwato lohofonto ango nontimo jwohojwoho'namo loho'mentisoso p̄i'wahu'mentisofoho. Oso ango nopiwasoyonto pomuyo engo ho'n̄imentisofoho. Nje hungkuno osohopeho.

²⁸ Jisas ose ulahon̄ingki a'amu nupa'nontifi kakoe hungkuno so'no yomo imentohofofo.

²⁹ Hwap̄ingoso hofikoe a'amu hon̄ingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa oso pa'nyo hwa'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwapingo wo'nnyo hweho. Ose l̄imentohofofo.

¹ Jisas kako hwofiki'nyo sopo nuliko'manto womentisoso a'amu pi'ningo engo kakimo tifi iningkawomentohofofoho.

² Osohonta hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohwo Jisasimō nu'manto hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo wopingo wanmokumo liso'manji jiye yokumpohn'nyoso hoponoho.

³ Ose ulahoningki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohumo ulimento, Ou, wopingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopingo hmmo'nyo. Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo wopingo komo'no imo'nimentisofoho.

⁴ Wopingo imo'nikingkahoningki Jisas ulimento, Upa'nyo. Kiko olo hilo so'no nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'o, komo'no nuhuji a'amu tajo ango syoho'njo sohumo jiye a'apaho wopingo loso utihwaho. Nokohoningkuhwosi kiko hohonta Mouses yo'mayoso limentiso hopaso Anitumo uyohojayo. Jiye mnokino moi'wo imo'nyo so'no isamoyokafoho. Oso hiso'no a'amuso uhwonitngkuji jiye a'apaho uyo wonyoso wopingo imo'nikingkiso so'no huno wosyofisyantfeho. Jisas ose ulimentisofoho.

Jisas hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofijo sohumo wopingo umokumentisofoho.
(Luk 7:1-10)

⁵ Jisas hwaho Koponeyamne'no womentisoso oso hopo sopo hwe fihwo yofe engo'njo a'amu Loum sofe a'amu itokuso'njo sohwamo mokosyohumayo sohwo Jisasimō nu'manto hungkuno yokumpohn'nyo ulimento,

⁶ Hwe Engofo, nje syoho ntahofoyo sohwo kako mnokino uyahoningki ango'mo fosyohumaho. Kakoe a'apaho songo songo miyo'njo yonto tohino mikunimpeso umnalofoho.

⁷ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko nu'mo wopingo umokumo.

⁸ Ose ulahoningki ulimento, Hwe Engofo, oso'ne'maho. O'o, kiko nje angomo ko swapihnneso ngko hwe wopingo hwo'nnye ango'maho. O'o, kiko hungkuno'nohini lisoso nje syoho ntahofoyo sohwo kako wopingo umo'nono.

⁹ Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe engo sohwamo enjwa'mo humale so'no ngko hofikoe hungkunomo tifi ito'no iningkawo'ninkohe hwo'nyoho. U, hofiko ngko huhwo'nimo nom'nihwa enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano uli'me'no kako wamtonoho. U, nom'ne sohumo oyomo uli'me'no kako wapmmontonoho. U, ngko nje syoho ntahofoyo fihumo, Olo syoho fyo uli'me'no kako syoho uyimontohono. Oseso kiko hungkuno'nohini ulohojo'no ngko huno niyohoho. Nje syoho ntahofoyo sohwo wopingo umo'nimentonoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁰ Ose ulahoningki Jisas yomo yonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Ngko a'amu Isael sofe simeho hi'ntnnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho.

¹¹ Upa'nimno. Hwe moyam'i hungkuno kengo kengo'njosoo Anitu a'amumo esemokosyohumayo sopo nosyukuij hofiko sekwoe seyakwosa Apiloham'yo Aisak'yo Jekoupiyo oso hwanji nohumafikujoso wopayo nonifitnnefaho.

¹² I, A'amu Isael Apiloham'ye imu fehohnjo soku esemokosyohumayo sopo nta'ni Anitu kako sekumo wae yasemofososo sekwo si'kwo'mjoho'mo fosyohumantokutne kuyoho. Oso hopo sopo fosyohumafikujui sekwo hulengkwajingo ifaloho'ninkuji humataho engo lfitnne kuyoho.

¹³ Kakoe inomokomoyo sohwamo ose ulonto hwe yofe engo'njo sohumo ulimento, Kiko simeho hi'ntnnono ngkimo ntape so'no yo'mayo so'no kumo'ninkisoso wakilo'nohino. Ose ulahoningki oso hohosohonta syoho ulohofijo sohwo wopingo imo'nimentisofoho.

Jisas Pitafe konemimo wopingo umokumentisofoho.
(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

¹⁴ Oseso Jisas Pitafe angomo noswonto uhwonimentisoso Pitafe konemi a'apaho tohomtnno'njosoo saho fosyowentanikingki uhwononto

¹⁵ kakoe ahomo nupm'mokahoningki a'musi kakoe a'apaho toho mttnnosoo moi'wo imo'nikingkahoningki a'musi kako nolikafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas a'amu pi'ningo engo somo wopingo umokumentisofoho.
(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

¹⁶ Oso si'kuno ne so'nji a'amuso hofiko hwe moyam'i towahuno wonyo ehuhnarnamo'nnyo somo Jisas nohumentanjopo motapmmmentohofofoho. Nomotopahoningkofi Jisas hungkuno lonteso towahuno wonyo somo wae yaofonto a'amu mnokino'njo hopi'nonohino somo wopingo umokumentisofoho.

¹⁷ Oso hohosohonta oso hungkuno An̄itu Aisaiya sohumo uyahon̄ngki lut̄ihwamojo sohwoe hungkunoso ne imo'n̄imentisofoho. Hungkuno hiloso ole, Kako nakwoe mnokino wonyoso wae enao'mentisofoho.
Nakwoe yo'mayo tangoso kako ma'mentisofoho.
Oso hungkunoso Aisaiya hohonta l̄mentisofoho.

A'amu fihwo Jisas̄imo un̄ingkamo l̄mentisofoho.
(Luk 9:57-60)

¹⁸ Jisas kako a'amu pi'n̄ingo engo kakimo ifeihu'mo ȳmahon̄ngkofi uhwononto kakoe inomokomoyo sohwamo ul̄imento, Nakwo mijo lomo nongkikhnta'nne'no wowekehwano.

¹⁹ Ose ulahon̄ngki hwe fihwo hon̄ngkano hungkuno lut̄ihwayo syoho'n̄jo sohwo Jisas̄imo u'manto ul̄imento, Nje Lont̄ihwayo sohwosi, Kiko anglo nt̄i'mno usoso ngko tifi wokin̄ngkamnonnoho.

²⁰ Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄imento, Sikis̄wojо sohwa hof̄ko hof̄koe sokimo hi'n̄jo hwafoho. Ȳhufo sohwa hof̄ko hof̄koe aifoso hi'n̄jo hwafoho. I oso'no ngko A'amu fe Hwomu sohwo'n̄i ngko anglo saho fosyawē'neso ane hwo'nyoho.

²¹ Ose ulahon̄ngki nom'ne hwe Jisas̄imo in̄ingkawowo'n̄ingkiso sohwo Jisas̄imo ul̄imento, Hwe Engofo, ngko huhwo'n̄i tifi wokin̄ngkapmonnonnoho. I oso'no s̄mo'mo ngko nje mpohwo kaki'n̄o pi'n̄imomo ijopijisyasi'mo pe-eso. Wop̄ingotaho.

²² Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄imento, Awonoho. A'amu ngkimo tifi monn̄ingkapijifioso hof̄ko ujopijisyahufe. Kiko ne'no nn̄ingkape.

Jisas ifofo engo somo moi'wo hmmo'nyo ul̄imentisofoho.
(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

²³ Ose ulonto Jisas yofayokinomo nokotosahon̄ngki kakoe inomokomoyo sohwa tifi in̄ingkamentohofoho.

²⁴ Yofayokinoso mijopo nowentan̄ngki mijo ayoso hwof̄ki'nyo pa'nyo imo'nonto yofayokinomo ufehu'mokahumonto yahon̄ngki Jisas kako saho humofosyawentisofoho.

²⁵ I inomokomoyo sohwa hof̄ko Jisas̄imo komo'n̄o ul̄ikafontifi ul̄imentohof, Hwe Engofo, fonefo'maho. We'enepi nakwoe yofe moi'wo umo'nantane'no yalokuhwono.

²⁶ Ose ulahon̄ngkofi Jisas ul̄imento, Sekwo iyoho peho'no sen̄ingkohoho. Sekwoe s̄imeho hi'ntnnonoso we'e'n̄jo hwasoho. Ose ulonto nolikafonto ifofo so'n̄i mijo so'n̄jimo hungkuno ulahon̄ngki mijo apa'no songo songo miyo'n̄jo n̄ihu'nahone lfawo'mentisofoho.

²⁷ Inomokomoyo sohwa ose uhwonontifi yomo yontifi hnn̄imentohof, Olo hwe lohwo peho sohwolo. Ifofo'n̄ji mijo'n̄ji kakoe hungkunomo haloho'nohini yohoho. Ose hnn̄imentohofoho.

Jisas hwe hufa'u towahuno wonyo ehuhnnaamo'nnyo sohwa'umo wae yao'mentisofoho.
(Mak 5:1-17; Luk 8:26-37)

²⁸ Jisas mijo ayo somo nongkikhnta'n̄i hwaho Ngkatola sopo i'mofamentisofoho. Oso hohosohonta hwe towahuno wonyo ehuhnnaamo'nnyo sohwa'u u'ma'mentisiyefoho. Oso hwe sohwa'u hiko a'mopijohino sopo humohumantisyo hwa'u pmmentisiyefoho. Oseso oso hwe sohwa'u towahuno n̄ihu'no wonyo ehuhnnaamo'nnyo sohwa'u a'mopijohino hon̄ngkano somo wopanjitkenontifi a'amuso iyoho un̄imojofoho.

²⁹ Osohonta siko Jisas̄imo joho mohm'n̄o lonji ul̄imentisiyo, Kiko An̄tuye Hwomu Ne hwsosoho. Kiko nekumo peho weloho'mne'elo. Nekwoe s̄ikuno mmo'nyofoho. Kiko nekumo tohino wejapmonne'no lapohino. Ose ul̄imentisiyefoho.

³⁰ Hopo soponjo yahu pi'n̄ingo engoso kengo nompo humantifi mno humijohofoho.

³¹ Oseso towahuno wonyo sohwa Jisas̄imo ul̄imentohof, Kiko wae wenao'mji'manji kiko oso yahu pi'n̄ingo engo nongkwanjo nompono fonehwajo. Nakwo yahu somo wehuhnnnaofano.

³² Ose ulahon̄ngkofi Jisas ul̄imento, E'wa, sekwo mpanimno. Ose ulahon̄ngki towahuno wonyo hiso oso hwe hufa'uyo sohwa'umo ul̄iko'mantifi yahu somo ehuhnnao'mentohofoho. Ehuhnnaofahon̄ngkofi yahu hiso hof̄ko hano kunto kunto'n̄o wentife iwo'mangomo mt̄ku'nontifi mijo ayomo n̄ihu'nahone mehulo'mentisofoho. Nomehulofahon̄ngki mijomo poyo imo'n̄imentohofoho.

³³ Oso yahu mokosyohumayo sohwa angopono komo'n̄o wentifi oso hungkuno hopi'nonohinoso ul̄imentohofoho. Hof̄ko mpoyo hwe hufa'u towahuno wonyo ehuhnnaamo'nnyo sohwa'umo yo'mayo u'ma'mentiso so'n̄o humalohofoho.

³⁴ Osohonta a'amu ango hopo soponjoso hof̄ko Jisas humentanjopo noswo'nontifi Jisas̄imo nuhwonontifi hungkuno ole ul̄imentohof, Kiko nakwoe hwaho lopo nofosyohumahofoho. Nom'ne angopono fwano. Ose ul̄imentohofoho.

9

Jisas hwe sife aho pe'nnyo sohumo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Jisas yofayokinomo kotasonto ayo momingo somo ku'mokwawento kakoe ango hwapingo sopo i'mofamentisofoho.

² I'mofaohwahoningki a'amuso hofiko hwe nom'ne sife aho pe'nnyo sohwo kakoe ijempohopo'nohini saho fosyawowo'ninkiso sohumo Jisas:iyepono itokwopmmentohofoho. Itokwopahoningkofi Jisas kako uhwonimentisoso hofiko kakine'no simeho hi'tnnono yokumpohn'nyo uyohonikingkofi uhwononto Jisas oso a'amu mnokino'njo sohumo ulimento, Nje hwomu sohwoi, kiko iyoho kinikingkuhwalohoh. Ngko ji'e honingkano wonyoso wae ntu yakumofohono.

³ Ose ulahoningki a'amu honingkano hungkuno lut:hwamotofo sohwa nohumantifi ole hnningmentohofi, Olo hwe lohwo sohwo kako Anitu pa'nyo pojyalofoho.

⁴ Ose hnningkahoningkofi, hofikoe hunoso Jisas kako huno moi'wono. Oso'no Jisas ulimento, Sekwoe simeho mo'mo huno wonyoso peho'no syonifisyantokwofo. Ole losyonifisyantikwofo, ngko a'amufe wonyo wae meeofonehoho losyonifisyantikwofo.

⁵⁻⁶ Anitu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne nihwati:mentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe honingkano wonyo wae yaofo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo ji'e honingkano wonyo wae weekumo'mo loso sohwoe hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo simeho mo'mo muhwonifitnne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni uti:hwah'nyopo setihwahm'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohumo ulimonne'no yohono. Hofikimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohumo ulimento, kiko noltkafohoji ji'e ijempohoso nomahoji ji'e angopo ne'no mpano.

⁷ Ose ulahoningki hwe huuhwo sohwo noltkafanto kakoe angomno umentisofoho.

⁸ Nowahoningki hwe moyamiso nuhwonontifi iyoho uningkahoningki hofiko ole limentohofi, Anitu kakaoe yokumpohn'nyo engoso olo pa'nyo loso hwe lohumo uyohoho. Huno ose uyahoningki hofiko Anituye yofe ho'noma'mentohofoho.

Jisas Matiyumo uhwosopo'mentisofoho.

(Mak 2:13-17)

⁹ Oseso Jisas hano wento uhwonimentisoso hwe fihwo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe ango somo humamentisofoho. Oso hwe huuhwo sohwo kakoe yofe Matiyu. Oso hwe huuhwo sohumo Jisas nuhwononto ulimento, Kiko ngkimo tifi nniningkape. Ose ulahoningki Matiyu noltkafanto tifi iningkamentisofoho.

¹⁰ Jisas Matiyuye angomo nohumentanikingki a'amu nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo honingkano wonyo'njo sohwanji a'amu wonyo honingkano'njo nom'ne so'nji nohumentanikingkofi hofiko Jisas:nji kakaoe inomokomo yo sohwanji wopayo nimentohofoho.

¹¹ Nonontaningkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa nuhwonontifi Jisas:iye inomokomo yo sohwamo ulimentohofi, Sekwoe Hwe Engo lohwo kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo lohwanji a'amu wonyo honingkano'njo lo'nji wopayo peho'no nalofoho.

¹² Ose ulahoningkofi Jisas nupa'nonto pahnrimo hungkuno ulimento upa'nimmo. A'amu mnokino ane'njo wopingo humalofoso hofiko a'amu uyohofahosiyo'njo sohumo mu'mapitnnehoho. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantfeho.

¹³ Oso pa'nyoso ngko a'amu honingkano wopingo'njo hwona'nyoho liwo'ninkohoho somne'no joho lutimayo'ne pmmentohewo hwni'maho. O'o, ngko a'amu honingkano wonyo'njo somne'no pmmentohewo hwo'nyoho. Sekwo Anituye hungkuno somne'no huno waseyono. Hungkuno ole, Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofeo so'no nim'o'ninkohoho. I sekwo ngkine'no hwomtame ko ntahofontifi nom'ne a'amu somne'no hitoho mulofe'njo manji ngkilaho. Oso hungkuno somne'no huno waseyono.

Jisas kakoe yahino songo'nji hohontajo yahino so'ntnne'no ulimentisofoho.

(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39; Joun 3:29-30)

¹⁴ Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mo sohwoe inomokomo yo sohwa Jisas:mo u'ma'mentohofoho. Nu'mantifi ulimentohofi, Nakwo'nji a'amu Falisi sohwanji wopayo manyo'njo humayoso Anitumo jomo ujo'ne yahinoso iningkawowo'ninkuhwonefoho. I oso'no ji'e inomokomo yo sohwa hofiko wosopayo manyo'njo humayoso yahino somo miningkayo'njo peho'no yalokwofo.

¹⁵ Ose ulahoningkahoningkofi Jisas pahnrimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo kako ape songo mayo sohonta osohwo kakoe a'amu'nji nohumahwosi hofiko simeho tango'nji wohumantifi taho. Awonoho. Hofiko simeho wopingo'nji wopayo engo wonantfeho. I oso'no hwangku oso hwe ape maso huuhwo sohumo a'amu nom'ne sohwa hofiko kakoe a'amu mta'ni kompemafkuji fonjasykujo'nko kakoe a'amu hiso kako ake humafkujoso

simeho tango'njo humafikuji wosopayo manyo'njo uyantifeho. Ose ulonto pahnnimo hungkuno nom'ne ulimeto.

¹⁶ Hwe fihwo manji'mofo tantamo imo'nnyo sohwo kako hwapife nom'ne songo we'eso nomahwosi tantamo somo lojwohofojasi lohofhwosi yakife uyimtolaho. Awonoho. Engo womnahot'i'montonoho.

¹⁷ Ose ulonto pahnnimo hungkuno tifinjoso ole ulimento, Ou, a'amu fihwo kako mijo ilohu uyimo lihwosi te fisfyo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te fisfyo mahwosi mijo ihm'mofihwosi ilohu yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisfyoso nihu'nahone wonyo umo'nimontonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi ilohu yososo mijo ito'nolifawo'montonoho. Ihwoni. Yahino hohontajo so'nji songo so'nji nem'no hu'mingoso ito'nohino'maho.

Jisas hwe yofe engo'njo sohwoe mumo songo ulika'mentisoso a'mu fisi kako Jisas'ye manji'mofomo pm'mokumentisos'i'ni wopingo umokumentisofoho.

(Mak 5:22-43; Luk 8:41-56)

¹⁸ Jisas oso hungkuno hiso ulontan'ngki hwe yofe engo'njo sohwo Jisasimo u'manto hwomtame ulohofonto ulimento, Nje mu olohonta nto pe'ninngkohoho. I oso'no kiko nophoji kakimo jije ahoso fikisyusyo. Kako apa'no songo wolikafono.

¹⁹ Ose ulahon'ngki Jisas nolikafonto kakoe inomokomoyo sohwanji hwe huhwo sohomo tifi in'ngkamentohofoho.

²⁰⁻²¹ Nowentan'ngkofi nom'ne a'musi Jisasimo in'ngkawomentisofoho. A'musi imoilo ne'no yontan'ngki soswo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. Oso a'mu hisi kako Jisasimne'hnnimento, Ngko olo hwe hawhoe manji'mofo somo aho kisahumeso ngko wopingo umo'nimonnoho. Ose hnnonto kako Jisas'ye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisas'ye hwapife tokwajo somo aho upm'mokumentisofoho.

²² Nopm'mokahon'ngki Jisas ikinjamo lohofonto a'mu simo nuhwononto ulimento, Nje mufo, jije simeho wopingo wakumo'nono. Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no wopingo nto imo'ninngkino kiyoho. Ose ulahon'ngki oso hohosohonta a'musi wopingo imo'nimentisofoho.

²³ Oseso Jisas kako nowento hwe engo sohwoe angomo swonto uhwonimentisoso a'amu hofiko te somo hmpehmpe lontan'ngkofi a'amu wosofe ho'nowentan'ngki nuh-wononto

²⁴ Jisas ulimento, Sekwo mpanimmo. Mu we'esi poyo'maho. Kako saho fosyaweho. Ose ulahon'ngki hofiko Jisasimne'no tikafo ujimentohofoho.

²⁵ Tikafo ujimentohofoso Jisas hoffkimo mempo hohnta'ni uhwajonto humentisofoho. Noswonto oso mu sopiye ahomo nomahon'ngki mu sopi lika'mentisofoho.

²⁶ Li'ka'mentiso so'no oso hungkuno hiso ango'meemo ho'ninmentisofoho.

Jisas hwe t̄imp'i'nyo sohwa'umo wopingo umokumentisofoho.

²⁷ Jisas oso ango hopo sopo nolik'o'manto nowentan'ngki hwe t̄imp'i'nyo sohwa'u Jisasimo tifi in'ngkawenji joho ole ulimentisi, Ntefit'ye Imu sohwosi, nekumne'no hitoho wakilofono.

²⁸ Ose ulahon'ngki Jisas kako angomo swahon'ngki oso hwe t̄imp'i'nyo sohwa'u Jisasimo u'mahon'ngki Jisas ulimento, Ngko sikimo wopingo semokiyo so'no simeho hi'ntnnono lontapisiyo. Ose ulohon'ngkahon'ngki ulimentisi, Ou, Hwe Engofo, eno.

²⁹ Ose ulahon'ngki Jisas sikoe t̄mopo aho kisasyonto ulimento, Siko ngkimo sikoe simeho hi'ntnnono ntapisiyo'manji yo'mayo siko nosemo'ninkisoso wose'mano.

³⁰ Ose ulahon'ngki sikoe t̄mo honimentisiyefoho. Oseso Jisas sikimo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, Upa'ninyo. Wopingo semokohe so'no nom'ne a'amu fihumo nulohosiloho. Ose ulimentisofoho.

³¹ I oso'no siko mempo hohnta'ni noswonji yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho ae'mo a'amu somo ulimentisiyefoho.

Jisas hwe iloh'o'nnyo sohmo wopingo umokumentisofoho.

³² Oso hwe huhwo sohwa'u nosontan'ngki a'amu nom'ne sohwa hofiko hwe iloh'o'nnyo towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohmo ipemotapontifi Jisas'yepono umentohofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwo hwe sohmo mampi'nyo mesyimokumentisofoho.

³³ Oseso Jisas oso hwe sohwoe towahuno wonyo wae yaafahon'ngki kako hungkuno limentisofoho. Hungkuno lahon'ngki hwe moy'a'mi hofiko yomo yontifi huno pi'ninngo syafihu'mentohof, Hohonta olo yahino loso a'amu Isi'lael hn'nimo m'mofape'njo imojofoho.

³⁴ Ose lahonìngkofi a'amu Falisi sohwa ole lìmentohofi, Towahuno wonyo hopi'nohino sohwafe hwe engoso Setenìyoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose ulìmentohofofoho.

Jisas kako hwe moy'a'mimne'no hitoho ulo'mentisofoho.

³⁵ Oseso Jisas ang'o'meemo nowento a'amu sofe tajo ango somo kakoe hungkuno Anìtu a'amumo umokosyohumayo so'no lutìhwanto a'amu wonyo'wonyo mnokino'njo somo wopìngo umokumentisofoho.

³⁶ Jisas hwe moy'a'mi pi'nìngo engo somo uhwonìmentisoso yo'mayo tango engo'njo a'amu somo u'mahonìngki yokumpohn'nyo ufo'ma'nyo'neso anefoho. Yahu kakwo'yohwo ane pa'nyofoho. Ose uhwononto kako hitoho ulo'mentisofoho.

³⁷ Hitoho ulofahonìngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo pahnnìmo hungkuno ulìmento, Wopayo syoho soponjo pi'nìngo engoso toyo nto imaho. I oso hiso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopoenohino hwa'maho.

³⁸ Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'nìngkiso kakwo'yohumo jomo ulìkujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo lìhwajijo'ne jomo ulìmno. Ose ulìmentisofoho.

10

Jisasìye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwafe yofefoho.

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Oseso Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwamo joho ulahonìngki hofìko nuhu'mokahonìngkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyoso yano uyìmentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'apahomjo towahuno wonyo wae yaof'o'ne so'nji a'amu mnokino'njo so'ntnne'no wopìngo umokiyo'ne so'nji uyìmentisofoho

² Oso inomokomoyo (*apousel*) aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwafe yofe olenoho. Sìmo'mjoso Saimounìyoho. Saimoun huhwo kakoe nom'ne yofe olenoho. Pitafoho. Nom'nhilwo Entìlu, Saimoun Pitafe konìngkwa'we hweho. Nom'ne sohwa'u Jemisi'nji konìngkwa'wehwo Jounìyoho. Oso huhwo sohwa'u Sepetiye hwomu hwa'uyoho.

³ Nom'nhilwa'u ole, Filipi'nji Mpatoulomìyu'njoho. Nom'nhilwa'u Toumasi'nji hamnyiyo mayo syoho'njo sohwo Matiyu'njoho. Nom'ne Tatiyos'i'nji Alìfiyosiye hwomu Jemisi'njoho.

⁴ Nom'nhilwa'u Saimoun Selouti'nji Jutas Isìkaliyouti'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisasìmne'no tokoyo'fo yonto a'amu Jisasìmo fonjasayo'ne sohwafe ahomo uyìmentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwamo syoho uyìmentisofoho.

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-5)

⁵ Jisas oso hwe aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u huhwo sohwamo hungkuno ulonto uhwatiìmentisofoho. Hungkuno hiso olenoho. Sekwo a'amu temtitifo kengo sofe ango sopone'no ango Someliya sopone'no nukutoho.

⁶ O'o, a'amu Isìlael'i'nohino sofepono fiwanìmno. A'amu Isìlael'iso hofìko yahu isìpeemofo pa'nyo honìngkano'no ti'peelokwofo.

⁷ Sekwo nukuijì hungkuno ole so'no ulìmno. Anìtu a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sìkuno mofonepo nto imo'nìmaho. Oso'no ulìmno.

⁸ Sekwo a'amu mnokino'njo somo wopìngo umokukuji a'amu poyo pe'nyo somo songo ulìkafìkuji oso mnokino uyo wonyo'njo (*lepiña*) wopìngo imo'nìngkujo'no towahuno wonyoso wae hmmopmno. Olo yokumpohn'nyo loso hamniyoho'njo mahof'o'maho. O'o, ngko sejapohefoho. Oso'no sekwo olo yokumpohn'nyo lo'laji yo'mayo uyìfijoso hamniyoho momaso'njo uyantìfeho.

⁹ Sekwo hamniyoho ki'yo'nji nomokaho'nìngkutoho.

¹⁰ Sekwo yo'mayo ho'yo nomokaho'nìngkutoho. O'o, manji'mofo nom'neso sìfìkwongo fosyo nom'ne so'nji mno hwanji nomokaho'nìngkutoho. Awonoho. A'amu syoho yoso sohwo kakoe wopayo nyoso wotìpema'montonoho.

¹¹ Oseso sekwo ango engo fipo ufijo'manji ou, ango we'e fipo ufijo'manji osopo sekwo tìmo ito'no uhwonìngkuji oso ango hopo sopo hwe wopìngo ito'nohinoso tìhwo kofosyohumaho, uhwonìfijoso oso hwe wopìngo sohwoe angomo fosyohumamno. Oso ango hopo sopo ne'no nohumafìkuji wohumpeeno lìkujoso oso hwe huhwo sohwo'nji fosyawentìfijo sohwasi foхumpopmno.

¹² Oseso oso ango homo somo hufijoso sekwo oso hwe moy'a'mi angomjo somo ole ulìmno. Nakwoe a'amu soku Anìtu wopìngo waselohofono.

¹³ Ose ulahon'ngkuji hofiko Anituye hungkuno upo'nano lifijo'manji hofikoe simehoso ito'nohini'manji sekwo simeho pompenjiyoso oso a'amu somo uyifijoso hungkuno simo'mo nto ulifijoso nehopi umo'nimontonoho. I oso hiso'no hofiko Anituye hungkuno nakwolaho lifijo'manji sekwoe hungkuno wop'ngoso nom'ne anglo pone'no motawomno.

¹⁴ Hwe fihwo kako kakoe angommo mipesemotayo'no yihwosi Anituye hungkunomo haloho maseposo'njo ifijo'manji oso hopo sopo nuliko'mafikujji hopho sponjo hwaho semongki'nososo hofiko nosehontohumentan'ngkuji oso hintalinyo hiso wae feemo'nimno. Oso homo somo sehonifijoso huno ole uyimontonoho. Hungkuno haloho maposo'neso hungkuno tango'no weho.

¹⁵ Upa'nimno. Nje a'amu sohwasi, ngko hungkuno waselmonne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amuso yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofo'ne sohonta oso anglo hufa'u sopo Soutom'nji Ngkumoula'nji a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wotipemantfeho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutom'nji Ngkumoula'nji a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho.

Yo'mayo tango i'mofape-e'ne hungkunofoho.

(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶ Upa'nimno. Ngko sekumo sehwojalokweso sekwo yahu osyuyo pa'nyo hwasoho. A'amu sikisiwojo pa'nyoso wonyo wosemokantife'no yalokwofo. Oso'no sekwo yo'mayo ifijo so'no huno ito'no syafisyikujji nom'ne somo wonyo mulohofe'njo fiyimno.

¹⁷ Sekwo yo'mayo yo'mayo a'amu selohofo'ne noseliuko'no huno ito'no fisyafihupmno. Kaunisolt'njopo ipesemotafitnnoho. Hofiko tajo anglo somo hwaningo sefongkupitnnoho.

¹⁸ Hofiko ngkimo simeho monje wenisyano likuji hofiko sekumo hwe yofe engo'no hwaho mokosyohumayo sohwafepono upesemotawantifeho. Oso'no sekwo a'amu yofe engo'noj sohwanji a'amu temtitifo kengo so'nijimo nje hungkuno wolut'hwantifeho.

¹⁹ Hofiko sekumo hungkuno'no ipemotasewofijo sohonta sekwo iyoho seningkuhwaloho. Huno ole syafisyikutoho. Hofiko hungkuno nalohon'ngkujo'no nakwo peho hungkuno ultantanto. Ose syafisyikutoho. O'o, ofaholohumo Anitu hungkuno nolifitnneso wolasethwamtonoho.

²⁰ Sekwoe hungkuno'maho. O'o, sekwoe Mpohwoe Towahuno sohwo sekwoe mango mta'ni hungkuno walimontonoho.

²¹ Hwangku sohonta a'amuso kon'ngkwa'wehumo hungkuno liwo'n'ngkohoho spono ipemotakuji osopo hungkuno likuji nonfajahuitnnefoho. Hwe fihwo kakoe mehomimne'no oso pa'nyo ulohofonefoho. Mehomiso kan'ngkwohwo'ya'umne'no mangohwa imo'n'ngkuji fonjahuitnnefoho.

²² Oseso a'amu hopinono sekumne'no simeho tohino mikunimposo umnonefoho. Hwap'ngoso nje yofeso sekumo weho. Oso'no a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontan'ngkuhwosi sikuno ae'uyo sohonta Anitu kako oso hwe sohwo utima'montonoho.

²³ Ango fipo hofiko fonjopepmnasemofikujo'no sekwo nom'ne angopo hiyaso fwani'mno. Ngko nehopi waselmonne'no yohono. Sekwo a'amu Isael sofepono nowentan'ngkuji syoho moi'wo mmo'nyo'njo yontan'ngkuhwosi A'amufe Hwomu wapmmontonoho.

²⁴ Hwomu sikule syoho iwo'n'ngkiso sohwo kako a'amu kakimo lutihwawo'n'ngkiso sohumo uyakolo'montolaho. A'amu nom'ne somo umokosyohumayoso kakoe syoho ulohofiyoso kakimo tuyakolofonehoho.

²⁵ Yo'mayo lutihwayo sohumo i'mofapososo oso pa'nyo kakoe sikule syoho iwo'n'ngkohoho sohwamo umo'nimontonoho. Yo'mayo hwe nom'ne sohwamo umokosyohumayo sohumo i'mofapososo oso pa'nyo kakoe syoho ulohofiyoso sohwamo umo'nimontonoho. Hofiko ango kakwo'yohwo sohumo sitofo ole ulimentohofi, Jije yokumpohn'nyo Seten mta'ango hwsoho. Ose ulimentohofi so'no hofiko kakoe mehomii sohwamo hungkuno wonyoso yakolo ulohofonefoho.

A'amu kako Anitu ne sohune'no iyoho unono.

(Luk 12:2-7)

²⁶ Oso hiso'no sekwo hofikine'no iyoho seningkuhwaloho. Yo'mayo hiyaso'mo wojosohwangku utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyaso mokosyohumawo'n'ngkohoho hungkuno hiyaso'mo lontifeso yahino wonyo hiyaso'mo yontifi tifi no'mo utihwa'nyopo i'mofap'hwsoso'no a'amu timo uwphonantifeho.

²⁷ Hungkuno hiyaso'mo selmaleso sekwo mofehi'nyo lahon'ngkuhwosi filikuno. Hungkuno hofiyoka upa'n'ngkohofoso sekwo utihwa'nyopo mango engo'nji filikuno.

²⁸ A'amu jije a'apahomo kufongkiyo so'no iyoho kin'ngkuhwaloho. Hofiko jije a'apaho'nohini wokufonjantifeho. Jije huyo'mangoso mofonjakohufitnnefoho. O'o,

An̄tune'no iyoho wakinono. Kako jīje a'apaho'nji jīje huyo'mango'nji t̄kanomo m̄hwajososo hoponoho.

²⁹ Yihufo we'e sohwa'umne'no a'amu hamniyoho touya anga'no mpe iwo'n̄ngkohofofoh. I oso ȳihufo hiso'no kako poyo pe'nyo so'no sekwoe Mpohwo An̄tu kako huno uyohoho. Mpohwo kako ȳihufo so'no nope'n̄ngkuhwoloh lososo ȳihufo huhwo sohwo mape'nonehoho.

³⁰ Sekwo soku, An̄tu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jīje mnokinomijo mijijo kenga'no kenga'nohinoso An̄tu kako atoto nto l̄imentisofoh.

³¹ Oso'n̄ sekwō poyo semokiyō sohwamne'no iyoho sen̄ngkuhwaloh. O'o, oso ȳihu n̄ihu'n̄ we'e An̄tu in̄ingo mamofe'njo hofiyō mokosyohumawo'n̄ngkiso somo sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

Jisas̄iye yofe yolo ho lījwa ofo'ne hungkun ofoh.

(Luk 12:8-9)

³² A'amu fihwo kako a'amufe t̄mopo ngkine'no hungkuno lījwa ofoso sohwo oso humne'no ngko nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe t̄mopo hungkuno woli-jwao'monnoho.

³³ I oso'n̄ a'amu fihwo kako a'amufe t̄mo sopo ngkine'no hohujo ikinjan̄mofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'n̄ nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe t̄mopo hohujo ikinj̄mo'mnefoho.

Jisas pmmentiso so'no ikujoho i'mofapmmentisofoh.

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Ole losyonif'syant̄kwof. Olo hwaho loponjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwa ofo'ne pmmentiso hweho. O'o, ngko ikujoho moi'wo imo'nyo'ne pmmentohe hwon̄'imaho. Awonoho. Ngko a'amu husilofo'ne pmmentohefoho.

³⁵ Ngko olo hwaho lopone'no pe-eso ikujoho ul̄ikafo'ne pmmentohefoho. Hwomu fihwo kako ngkimo nn̄ngkapihwoso'no kakoe kan̄ngkwohwo ngkine'no ngkilaho wal̄montonoho. I mu fisi kako ngkimo nn̄ngkapihwoso'no kona'wohi ngkilaho want̄montonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo non̄ngkapihwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umo'n̄montonoho.

³⁶ Oso anga afa somjo so'n̄ji oso hopa imo'n̄fitnnefoho.

³⁷ Hwe fihwo kan̄ngkwohwo'ya'umne'no umo'n̄wo'n̄ngkiso sohwo kako ngkine'no umo'nyoso yakolo'nnyo mumo'nyo'njo yososo nje a'amu nehwo'maho. Hwe fihwo kakoe hwomu'n̄ji mu sopi ntnne'no s̄imeho umo'nyoso yakolo'nnyo umo'nyo sohwo kako ngkine'no mumo'nyo'njo yososo nje a'amu ne hwo'maho.

³⁸ Hwe fihwo kako kikimo wokin̄ngkapmmo ntoso sohwo kako nje yofe'no poyo imo'nyo so'no iyoho unoso sohwo kako nje a'amu ne imo'nyoso hopo'maho.

³⁹ Hwe fihwo olo hwaho lopo humahwosi kako kakoe yahino yokumpohn'nyo kesyohumaso sohwo kako songo humayoso mot̄pihwonone hweho. Hwe nom'nehwo ngkimo t̄fi nn̄ngkaponto kakoe yahino ho'naofalokunjo sohwo kako songo humay'o'ne not̄pemanane hweho.

An̄tu kakoe a'amu somo wopingo uyo'ne hungkun ofoh.

(Mak 9:41)

⁴⁰ A'amu wopingo selohofoso sohwo kako ngkimo wopingo ose nthofantofoh. Oso a'amu wopingo nthofantofonjo sohwo nje Mpohwo n̄hwat̄mentiso sohumo oso wopingo hiso ose'n̄ohini uyalofoho.

⁴¹ Hwe fihwo An̄tu kakoe hungkuno'no uhwat̄mentiso sohwo a'amu nom'ne oso hwe huhwo sohumo uhwononto syaf'hui'mento, Olo hwe lohumo An̄tumne'no wopingo uloh'o'mo loso sohwo kakoe angomo hwe huhwo sohumo wopingo umokosyohumasoso oso hwe huhwo sohwo hwe An̄tu uhwat̄mentiso hopa wopingo nomane hweho. Ou, hwe nom'ne kako hwe wopingo sohumo uhwononto hwe wopingo sohumo wopingo uloh'o'mo loso sohwo wopingo sohwo pa'nyoso kako wopingo nomanefoho.

⁴² Ou, hungkuno nom'ne upa'n̄imno. Hwe fihwo kako a'amu yofe engo ane pa'nyo'n̄jo ngkimo nn̄ngkawowo'n̄ngkiso sohwo non̄woyo sosayo usontan̄ngkuhwoso osohumo uhwon̄ngkuhwosi Jisas̄iye a'amumo ufo'ma'mo loso sohwo pompenjiyo mijo noswanyo soponjoso uyoso sohwo kako wopingo nomane hweho. Jisas ose ul̄mentisofoh.

¹ Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwamo hungkuno moi'wo ulonto kako oso ango hopo sopo uliko'manto nowento anti'me pi'ningo mofone hopo sponjo hwe moyamimo lutihwamentisofoho.

² Joun impo'angomo nohumanto yo'mayo Jisas imentiso so'no nupa'nonto Joun kako kakoe inomokomoyo sohwamo Jisas yepono lhwatimentisofoho.

³ Luhwojahon'ngki hofiko Jisasimo ulmentohofi, Joun ole nalimaho, Hwe tifi wapmmontonoho ho'nimentiso sohwosilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantataho.

⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo nukuji yo'mayo uhwon'ngkohofo so'nji nupa'ningkohofo so'ntnno Joun'mo ulimno.

⁵ Uhwon'nmno. A'amu timp'i nyoso timo apa'no honalokwofo. A'amu sife wonyo'njosso apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo nihu'no wonyo'njosso (*lepi'a*) hofikoe a'apahoso wopingo imo'nningkohofo. A'amu haloho pik'u'nyoso apa'no ito'no haloho upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo likofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso Anituye hungkuno wopingo upo'nalokwofo.

⁶ A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwolikeno Anituye hwolikeno, ose mosyafisiyo'njo yontifi hofiko simeho hi'ntnnono kenga'no ntopantokwofoso hofiko simonyo uyife. Sekwo nukuji oso hungkuno hiso Joun'mo ulimno.

⁷ Ose ulahon'ngki Joun'mo inomokomoyo sohwa nuhwahon'ngkofi Jisas hwe moyamiso Joun'ne'no hungkuno ole ulimento, Hohonta sekwo hwaho a'amu anepono hano umentohifo sohonta sekwo pehomo uhwonano lontifi umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'ningo sohwo ifofo iloja'mentiso sohomo uhwonano lontifi umentohofotaho. O'o, ose'maho.

⁸ Sekwo pehomo uhwonano lontifi umentohifo. Sekwo hwe fihwo hwapife yo'mayo wonyoangafo hu'meesisyoso uhwonano lontifi umentohofotaho. O'o, a'amu hofiko hwapife wopingo wopingo'nohini yalokwofoso hwe engo sohwoe angomo humalofo.

⁹ Oseso sekwo peho'no umentohifo. A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki hungkuno najo sohomo uhwonano lontifi imentohofotaho. Ou, osohifoho. Upa'nimno. Oso hwe sekwo uhwon'ngkohofo sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo Anitu hungkuno uyahon'ngki nal'wo'nningkohofo somo yakolo'nyo hweho.

¹⁰ Oso hwe huhwo sohummne'no Anituye hungkuno Kakoe Hwomumo ole nalohi, Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wolihwatimonnoho. Oso huhwo sohwo kako kikimo simo'mo kupe-e'ne hweho.

Kako jiye honingkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho.

¹¹ Ngko nehopi selohono. Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kako olo hwaho loponjo imo'nimentohifo somo yakolonoho. I oso hiso'no a'amu yofe ane pa'nyo'njo Anitu a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo humaso sohwo kako Joun'mo nuyakolofonefaho.

¹² Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe sikuno syoho ema'mentiso sohonta oso mta'ango olohontajo'nji a'amu ahwomomo Anitu mokosyohumayo sopo wohotoswano lontifi yohoto yohotofo yalokwofo. A'amu yokumpohn'nyo ikujoho'njosso oso hiso'no womano lalokwofo.

¹³ A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki lmotofo hopi'nonohino sohwanji Mouses kakoe honingkano hungkuno'nji Anitu ahwomomo mokosyohumayo sopo so'no ne'no lini'wahon'ngkofi Joun imo'nonto oso hungkuno hiso ne'no lutihwamentisofoho.

¹⁴ Hohonta a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki lmotofo sohwa ole ulmentohofi, Hwe Ilaija pa'nyo sohwo asomo noponefaho. Oso hungkuno somo simeho wopingo semo'noso'manji ole upa'nimno. Joun sohwo kako Ilaija pa'nyo hweho.

¹⁵ A'aluhalo'hajo hwo'manji upa'no.

¹⁶ A'amu olohonta humalofoso peho pa'nyo lmnehono. Hofiko mehomi pa'nyofoho. Kako ose ulonto pahnimmo hungkuno Joun'nji kakine'ntnno ulimentisofoho. Ole ulimento, Mehomiso hofiko angopo nohumantifi nom'ne mehomi syohi'nyo huton'wo'nningkohofo sohwanjine'no joho lalokwofo,

¹⁷ Nakwo hmpehmpe yoka simonyo'ne kulimokahon'ngkuhwoni sekwo simonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosafe lahon'ngkuhwoni sekwo humotaho majofoho.

¹⁸ Joun noponto wosopayo manyo'njo humaho humanto ipisayo mijo (*wain*) manyo hweho. Oseso hofiko sitofo lmmentohofi, Towahuno wonyo Joun'mo ehuhnname'nyo hweho. Ose lmmentohofofaho.

¹⁹ Oseso A'amufe Hwomu hwo'ni noponji ahu'mo wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji niwo'nningkohe so'no hofiko ngkine'no ole lalokwofo. Ihwoni. Hwe wopayo

pi'ningo engo nyo'ndo hweho. I pisayo mijo pompenjiyo pi'ningo engo nyo'ndo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'ndo sohwanji a'amu honingkano wonyo'ndo so'njiye a'amu hweho. Ose ngkine'no liwo'nningkohofihwashoho. I oso hiso'no Anituye humoso ne'ndofoho. A'amu Anituye yahinomo intngkawo'nningkohofoso huno ole uyonefoho. Yo'mayo Anitu iwo'nningkisoso ito'nohino.

*A'amu Jisasimne'no simeho miwalo'mokiyo'ndo sofe hungkunofoho.
(Luk 10:13-15)*

²⁰ Ango hopi'nonohino somo Jisas yo'mayo kengo wonyoangkafoso a'amu miywono'nningkiyohofoso imentisos a'amu simeho miwalo'mokiyo'ndo somne'no Jisas yoka ulimentisofoho. Hwapingooso hofikoe honingkano wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'njofoho.

²¹ Jisas ole ulimento, U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpetisaita sokunonji sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Ngko sekwoe angopo yo'mayo wonyoangkafoso a'amu miywono'nningkiyohofoso esetihwamentohe somo a'amu ango Taiya'nji ango Saitoun'nji hohonta humamotofoso hofikoe hofikoe yahino wonyo somne'no hulinkwajingo a'apahopo loho'nningkuji hofikoe honingkano wonyo somo hohujo nto ikinjaofekutnnesohilo. I sekwo yo'mayo wopingo ngko imalesomo ko uhwonontifi sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjao'mmalofo kuyoho.

²² Oso'no ngko sekumo hungkuno selalokweno. Sikuno ae'uyo somo Anitu kako a'amufe honingkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amu so'nji Saitounjo a'amu so'nji hofikoe Anituye tohino engo tipemapitnnefoho. I oso'no sekwoe tohinoso yakolo'nnyo kuyoho.

²³ I, oso sikuno homo somo ango Koponeyamjo a'amu humawo'nningkohofo soku ngko sekumne'no pehofo selimnehono. Sekwo sekwoe yofe yokintahopo ko ho'noma'n'wo'nningkohofo soku, sekwo tikanomo uftinne kuyoho. U, a'amu fihwo yo'mayo sekwoe angopo esetihwamale hopaso a'amu ango Soutom honingkano wonyo'ndo somo utihwantentesi hofikoe honingkano wonyo somo hohujo ikinjasofe'kuji hofikoe ango ne'no nowentihwonesohilo.

²⁴ U, ngko sekumo waselmonne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofo'ne sohonta oso ango Soutommjo a'amuso hofikoe yahino pisakino'ndo somne'no tohino engo wotipemantifeho. I oso'no a'amu hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutommjo a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho. Ose ulimentisofoho.

*Sekwo ngkiyepono usijo'no ni'mapmno.
(Luk 10:21-22)*

²⁵ Oso hohosohonta Jisas ole ulimento, U, Mpohwo, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwapingo hwohoho. Ngko ole so'no isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'nningkinoso kiko a'amu hwahoponjo huno engo tipema'mentofo somta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofikoe mehomimne'no simeho kaningkwohwo'ya'umo uy'wo'nningkohofo hopa kijopontan'ngkofi kiko ujo ehonto-jwahumahnnofoho.

²⁶ Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olahopeho.

²⁷ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'nanihumentisofoho. Olo hwaho loponjo a'amu fihwo kako nje hwapingo sopone'no huno inyoso tihwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohini huno uyohoho. U, Mpohwoe hwapingo sopone'no huno tihwolo. O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'mnnohini huno niyohoho. U, ngko Mpohumo wasetihwamo ul'wo'nningkohe a'amuso hofikoe hi'nji ngko'ntnnohini huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

²⁸ A'amu tango engo'ndo mokoho'nawentifi usijo'no wohumano lalokwofo soku sekwo ngkimo ni'mapmno. Ngko usijo'no wosehumatifi'.

²⁹ Nje hungkunomo nnningkafijoso ngko wolosetihwahm'mo. Ngko a'amumo wopingo ulohof'wo'nningkohe hwo'nyoho. Nje yofemo moho'noma'n'wo'nningkiyohefoho. O'o, ngko nje yofe monje yasy'wo'nningkohefoho. Oso'no sekwo nje pompenjiyo so'no wotipemantifi yalokwofoso wonyo pompenjiyomo wohumantanoho.

³⁰ Syoho sejapontneso engo'maho. O'o, nosefo'mawo'nningkohe hwo'nyoho. Tango mokoho'nyo so'no sejapmmeso tango engo'ndo'maho.

12

*Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)*

¹ Nom'ne sohonta s̄ikuno iyoho humayo Salole somo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji syoho'mo emoyontifi inomokomoyo sohwa mijoho uyahon̄ingki ipisayo mjan̄imentohofoho.

² Nomjon̄ingkahon̄ingkofi a'amu Falisi sohwa nuhwonontifi Jisasimo ul̄imentohofi, Ihwoni, jīje inomokomoyo sohwa olo s̄ikuno iyoho humayo lomo wopayo mjan̄ingkohofo so'no nakwoe hon̄ingkano hungkunos mt̄ihupehofo.

³ Ose ulahon̄ingkofi Jisas ul̄imento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mt̄i'mokumentohofoso atofo majo hwasilaho. Oso s̄ikuno kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohofo sohonta'ne'no selohon̄ingkono.

⁴ Ntefit kako An̄itumne'no hwapi'e ango molinyo somo swonto wosopayo An̄itune'no ho'nahumotofoso n̄imentohofoho. Oso wosopayo hiso a'amu s̄ikinjo somne'maho. O'o, a'amu An̄ituye tajo ango syoho'njo sohwamne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nonto kakoe a'amu sohwamo nuyimantisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofo majo'njo imentohofo so'no sekwo nje inomokomoyo sohwamo oso hungkuno hiso ulohon̄ingkohofotaho.

⁵ Nom'ne hon̄ingkano hungkuno somjo so'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, a'amu An̄ituye tajo ango syoho'njo sohwa hof̄koe syoho somne'no s̄ikuno iyoho humayo somo hon̄ingkano hungkuno somo mt̄ihupewo'n̄ingkohofoso wonyo'maho. O'o An̄ituye syoho wop̄ingofoho. Oso hungkuno so'no huno maseyo'njotaho.

⁶ Ose ulonto pahn̄imo hungkuno kakine'no hn̄imentisofoho. Nje hungkuno waselimonne'no yohono. An̄ituye ango engo olo hwaho loponjo somo anga'nohinohwo yakolonocho.

⁷ An̄ituye hungkunomo ole wo'nnyoponoho. Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofo so'no n̄imo'n̄ingkohoho.

Sekwo yahu iloho yontifeso ntap̄wo'n̄ingkohofo so'no nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho.

Oso hungkuno neso huno ito'no seyontentesi a'amu wonyo miȳwo'n̄ingkiyohofo somo tango muȳikutnnnesohilo.

⁸ Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni s̄ikuno iyoho humayo'ne somo hwap̄ingo hwo'nyohoo. Oso'no ul̄imentisofo.

S̄ikuno iyoho humayo somo Jisas hwe aho wonyo'njo sohumo wop̄ingo umokumentono.
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹⁻¹⁰ Oso syoho hopo sopo Jisas nul̄iko'manto tajo ango we'e somo hwe aho songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyo sopo Jisas humentisofoho. Oso hopo sopo a'amu Jisasimo hungkuno ito'no m̄ihwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole ul̄imentohofi, S̄ikuno iyoho humayo somo a'amu mnokino'njo sohumo wop̄ingo umokiyoso wop̄ingtataho.

¹¹ Ose ulahon̄ingkofi Jisas hof̄kimo ul̄imento, Sekwo yahu s̄ikuno iyoho humayo somo pi'n̄imomo usi'mofawesoso asomo womantifetaho.

¹² Ou, womantifeho. Oseso s̄ikuno iyoho humayo somo yo'mayo wop̄ingo ulohofoso ito'nohinohwo. Oso'no sekwo yahu sohumo ufo'mapijo so'no a'amu mnokino'njo wop̄ingo umokufitnne'elaho. Ou, ikono. A'amufoho.

¹³ Ose ulonto hwe aho wonyo'njo sohumo ul̄imento, Jīje ahoso s̄ihwaho f̄is̄ipofo. Ose ulahon̄ingki aho s̄ihwoho s̄ipento aho wop̄ingo imo'nonto nom'ne aho fehohnjо pa'nyo imo'n̄imentisofoho.

¹⁴ A'amu Falisi sohwa nuhwonontifi ango homo somo nul̄iko'mantifi Jisasimo fonjosanye'entifi hungkuno l̄imentohofoho.

Jisas An̄ituye syoho ulohofijo ne hweho.

¹⁵ Jisas kakimo fonjosyo'ne huno uyahon̄ingki ango homo somo nuliko'mahon̄ingki a'amu pi'n̄ingo engo Jisasimo in̄ingkowahon̄ingkofi Jisas a'amu mnokino'njo somo wop̄ingo umokumentisofoho.

¹⁶ Wop̄ingo umokonto ul̄imento, Olo hilo so'no a'amu nul̄ikutoho.

¹⁷ Oso'no hwe Aisaiya sohumo An̄itu hungkuno uyahon̄ingki l̄imojo sohwoe hungkuno oso s̄ikuno somo ne imo'n̄imentisofoho. Hungkuno hiloso ole mt̄i'mokumento,

¹⁸ Olo hwe lohwo sohwo uhwosopo'mentoheso nje syoho ntahofijo ne hweho.

Ngko s̄imeho wop̄ingo uȳwo'n̄ingkohe hweho.

Nje s̄imeho kakime'no wop̄ingo n̄imo'n̄wo'n̄ingkisofoho.

Nje Towahuno kakimo uȳme'no kako a'amu temtitifo kengo somo hon̄ingkano ito'nohinoso uyonefoho.

¹⁹ Kako yoka hungkuno mohm'no malonefoho.

Kako hon̄ingkano engo somo hungkuno yokumpohn'nyo malonefoho.

20 A'amu yokumpohn'nyo ane somo hwotoho mafenefoho.

Nje hungkuno a'amufe simeho mo'mo toho we'e sijalofonjo pa'nyo'njoso toho hiso masimpilofasyonefoho.

Kako syoho mijimihwosi yahino wopingo neso u'mofapmmontonoho.

21 Nom'ne a'amu temtitifo kengo kengoso kakimo simeho hi'ntnnono uykuji kakine'no wohontohumantifeho.

Oso hungkunoso Aisaiya mtimokumentisofoho.

Hofiko Mpelisepul sohwa jisasimo ufo'malofoho limentohofofoho.

(Mak 3:20-23; Luk 11:14-23; 12:10)

22 Hohosohonta a'amu hofiko hwe nom'ne towahuno wonyo ehuhnname'o'nnyo sohumo Jisasiepyeon ipemotapmmmentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo hungkuno maj'o'njo mampi'nyo hwaho. Timo timpli'nyo hwaho. Jisas kako wopingo umokahoningki hungkuno lonto timo wopingo honimentisofoho.

23 Oso hiso'no a'amu nuhwonontifi yomo yomo yontifi hnni'mentohofi, Olo hwe lohwo Ntefitiye Imu hwolikeno, tihwolikeno. Ose hnni'mentohofofoho.

24 I oso'no a'amu Falisi sohwa nupa'nontifi limentohofi, Mpelisepul towahuno hopi'nonohino somo mokosyohumayo sohwo kakao yokumpohn'nyoso Jisasimo uyahoningki Jisas towahuno wonyo somo wae yaofalofoho. Ose limentohofofoho.

25 A'amu Falisi sohwafe huno somo Jisas huno moi'wo uyahoningki ole ultimento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'nngkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'nngkuji hofikoe hwaho wopingo fosyohumayo'neso wonyo umo'nngmontonoho. Ango fipo a'amuso husilo lohofikuji ikujoho fongki'nngfijoso oso angoso wonyo umo'nngmontonoho.

26 Sekwo ole ntahofo, Seten kakoe yokumpohn'nyo kijopahoningki towahuno wonyo somo wae yaofitwo'ningkino hwsosoho. Ose ntahofo. I ose'manji Seten kakoe towahuno wonyo somo wae yamo'nyontentesi kakoe yokumpohn'nyo pipi'imo'nngkuhwonesohilo.

27 I Seten kako towahuno wonyo wae yaofo'ne ngkimo nifofo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaofitwo'ningkohofoso somo tihwo ufo'mahwoso'no weeofantifeto. O'o sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofaloko sofo so'no naakwo huno ole nayohoho, Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo.

28 I oseso Anituye Towahuno sohwo towahuno wonyo wae yaofo so'no ngkimo nifofmaso'manji oso sikuno Anitu wosemokosyohumamoto isoso nto se'mahoningki sekwo hiso'no hohuju ikinjafalokwofo.

29 Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwae angomo hufo umo lihwosi swososo sime'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasyihwosi i kako oso ango homo somjo kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

30 A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hwaho. A'amu nje syoho somne'no nifofmaso sohwo kako homo somo fonifonyo imokalofoho.

31 Oseso ngko sekumo waselmonne'no yohono. Yo'mayo honingkano wonyo so'nji sitofo so'nji Anitu kako wae yaofonefoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno Wopingo sohumo sitofo uloso sohwo oso wonyoso Anitu wae meeofonefoho.

32 A'amu fihwo ngkine'no sitofo lososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yaofo'ne jomo ulososo Anitu kako wae weeo'montonoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno sohummene'no sitofo uloso sohwo oso wonyo hiso Anitu wae meeofonefoho. O'o, wonyo hiso'ne'no wawo'montonoho. Olohortajo'nji hwangkunjo'nji ose'nohinofoho. Yo'mayoso Anituye Towahuno iwo'nngkiso so'no a'amu sitofo ole lososo Seten'yefoho ose lososo oso wonyo hiso Anitu wae meeofonefoho.

Iyo wonyoso ipisayo ne wonyo unto'nimontonoho.

(Luk 6:43-45)

33 Ipisayo wonyoso iyo wonyo mta'angofoho. A'amu ipisayo wopingo somo uhwonifijoso'manji huno ole umontonoho. Olo iyo wopingofoho. A'amu ipisayo wonyo somo uhwonifijoso wolantifeho. Iyo wonyofoho.

34 Sekwo homa mehomu soku sekwo hungkuno wopingo pipi lfitnnefoho. A'amufe hungkunoso yo'mayo simeho mo'mo mnawojo somta'angofoho.

35 Hwe wopingo sohwo kakoe hunomo wopingo'nohino mnawojo so'no kakoe hungkunoso wopingo'nohino hwaho. Hwe wonyo sohwo kakoe hunomo huno wonyo mnawojo so'no kakoe hungkunoso wonyo'nohino hwaho.

36 Upa'nimno. Nje hungkuno waselmonne'no yohono. Hwangku sohonta sikuno hungkuno ikwolofo'nne somo yo'mayo hungkuno sakinjo wonyo yo'mayo so'no Anitu selohononefoho.

³⁷ J̄je hungkuno wop̄ingo'nohino somne'no An̄tu hwe wop̄ingo hwosoho kilonefoho. Hungkuno wop̄ingo ane sohwosimo hwe wonyo hwosoho kilonefoho.

A'amuso yo'mayo kengo wonyoangkafo so'no uhwonano limentohofoho.
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ Oso hohosohonta a'amu hon̄ingkano hungkuno lut̄hwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisas̄mo ul̄mentohofo, Hwe Engofo, yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miȳwo'n̄ngkiyohofo somo uhwonano. Kiko fonet̄hwaho.

³⁹ Ose ulahon̄ingkofi Jisas ul̄mento, A'amu olohonta humalofo soku, hon̄ingkano wonyo imof̄wo'n̄ngkohofoso yo'mayo wonyoangkafo net̄hwayo'ne jomo liwo'n̄ngkohofoho. Oso no moset̄hwamnehono. O'o, ngko yo'mayo hwe Jouna sohomo An̄tu hungkuno uyahon̄ingki līmojo sohomo i'mofapmmentiso oso'nohino woset̄hwamonne'no yohono.

⁴⁰ Hohonta Jouna inan̄ku m̄ikun̄imposo sohwoe s̄imehomo humentan̄ingki s̄ikuno hufa'u s̄ihune memjao'mentisofoho. Oso pa'nyoso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni hwaho ajwomo'mo humentan̄i'mo s̄ikuno hufa'u s̄ihune womemjan̄mo'montonoho.

⁴¹ An̄tu kako a'amufo wonyo somjo tohinoso yano ilofyo'ne s̄ikuno somo a'amu aango Ninifonta'angoso nol̄ikafikuji sekwo olohonta humalofo sokumo ole sel̄itnnefoho. Sekwo sekwoe hon̄ingkano wonyo somne'no s̄imehō miwolo'mokiyo'n̄jo peho'no imentofofuko. Ose sel̄itnnefoho. Hwap̄ingoso a'amu Ninifoso hof̄iko oso hungkuno Jouna lījwao'mentiso somo upa'nont̄ifi hof̄koe hon̄ingkano wonyo somne'no s̄imehō iwolo'mokumentohofoho. I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'n̄jo olopo ko humasoso sekwoe hon̄ingkano wonyomne'no s̄imehō miwolo'mokiyofo.

⁴² Hwangku a'amufo yahino wonyo somne'no An̄tu kako yano ilofo'ne s̄ikuno somo i'mofap̄hwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkinta'ni mokosyohumamojosi kako nol̄ikafihwosi sekwo olohonta humalofo sokumo ole selonefoho. Sekwo An̄tumou min̄ingkayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwap̄ingoso hohonta hwe yofe engo'n̄jo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanopo mta'angosi kako Soulomoun An̄tuye hungkuno wolont̄hwano lonto kako sapmmentisofoho. I oso'no olohonta hwe nom'ne Soulomoun̄mo yakolo'nnyo sohwo sekwo'n̄ji olopo ko humasoso sekwoe kakimo min̄ngkowalokuyohoho.

Towahuno wonyo asomo pe-e'ne hungkunofoho.
(Luk 11:24-26)

⁴³ Towahuno wonyo kako a'amufo s̄imehō mo'mo humamojo sohomo oso aango somta'l'ni ul̄iko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne haf̄hafe wonyopi t̄ipehwosi

⁴⁴ kakoe aango s̄imo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho. Asomo noph̄wosi a'amufo s̄imehō homo somo towahuno nom'ne sohwo anepo uhwon̄ingkuhwosi s̄imehō hiso kihō'maso, hintalinyo yo'mayo wae nto yososo wop̄ingomo uhwon̄imontonoho.

⁴⁵ Ose uhwon̄ingkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono fehohnjo nom'ne mta'ni hufa'uyoso hof̄iko hof̄koe wonyoso s̄imo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako ut̄imahwosi kakoe aango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo s̄imo'mo kakoe wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo m̄ikun̄imposo somo humaho. Oso pa'nyo a'amu olohonta hon̄ingkano wonyomo humawo'n̄ngkohofo somo u'mofapmmontonoho.

Jisas̄ye kona'wohi'n̄ji kon̄ingkwa'wehwosanjye hungkunofoho.
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Jisas a'amu somo hungkuno ulontan̄ingki Jisas̄ye kona'wohi'n̄ji hamn̄ingkwa'wehwosanjye i'mofapont̄ifi yolofo'mo lohofapont̄ifi Jisas̄in̄ji hungkuno wolantane'ȳhwono ul̄mentohofoho. [

⁴⁷ Ose ulahon̄ingkofi hwe fihwo Jisas̄mo ul̄mento, Hnna'wohi'n̄ji hnn̄ingkwa'wehwosanjye hof̄ko yolofo'mo lohofont̄ifi k̄ko'n̄ji hungkuno wolantife'n̄ yalokwofo.]

⁴⁸ Ose ulahon̄ingki Jisas ul̄mento, Nje na'u t̄ihwolo. Nje n̄ngkwahwosa t̄ihwalo. Ose ul̄mentisofoho.

⁴⁹ Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo aho upiyofonto ul̄mento, Uhwon̄imno. Olo nje na'uja, nje n̄ngkwahwosa, ololahwa humalofo.

⁵⁰ A'amu nje Mpohwo ahwomomo humasoso sohwoe hungkunomo t̄ifi in̄ngkawo'n̄ngkohofoso nje n̄ngkwahwosanjye, nje nampohwosanjye, na'ujanjoho. Ose ul̄mentisofoho.

13

*Jisas ufongoyo fisosomokao'mentiso so'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)*

¹ Oso hohosohonta Jisas angomo nuliko'manto mempo hohnta'ni humentisofoho. Noswonto kako ayo momingo sopo humamentisofoho.

² Osopo nohumentaningki a'amu pi'ningo engo uhuhmakohoninkofi uwononto Jisas yofayokinopo kotasonto osopo humamentisoso hwe moyamiso ayo momingo sopo loho'mentohofoho.

³ Oseso Jisas pahnnimo hungkuno pi'nngoso a'amu somo ulimentisofoho.

Ole ulimento, Hwe fihwo kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho.

⁴ Fisosomokofahoningki ufongoyo fehohnjoso honingkanopo piwesyahoninkki yihupo sohwa nopontifi manimentohofoho.

⁵ U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo piwahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'o no oso ufongoeso komo'no foka'mentisofoho.

⁶ Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpongo hwahomo'mo munjilofe'njo yonto yofoho imentisofoho.

⁷ U, ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njo sopo piwesyahoninkki nantipe yongo'njosso komo'no fokofikwato lohofonto ufongoyo nontimo kingkulo'mentisofoho.

⁸ U, ufongoyo fehohnjoso hwaho afof'o'njopo piwahu'mentisoso ne wopingo into'nimentisofoho. I pisayo fehohnjoso pi'ningo engo (wan hantilet, 100), pisayo nom'neso engo we'e (sikisiti, 60), nom'ne we'e'nohino (teti, 30), ose into'nimentisofoho.

⁹ Jisas ose ulonto ulimento, A'amu haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono. Ose ulimentisofoho.

*Jisas a'amu somo pahnnimo hungkuno'nohini ulimentisoso hwapingooso olenoho.
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)*

¹⁰ Oseso Jisas'ye inomokomoyo sohwa Jisas'mo u'mantifi ulimentohofi, Yolohu mujoso pahnnimo hungkuno'nohini peho'no ulalokuno.

¹¹ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Anitu kako yo'mayo ahwomomjo so'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setihwamentisofoho. I olo a'amu lomne'no Anitu huno muyo'njo uyono ulimentisofoho.

¹² U, hwe fihwo ngkine'no huno engo syafisyoso sohumo ngko huno nom'ne wopingo pi'ningo engo uyimnefoho. I hwe nom'ne sohwo ngkine'no huno mosyafisyo'njo sohumo ngko huno nom'ne wopingooso muyimnefoho.

¹³ Oso'o pahnnimo hungkuno'nohini ulalokweno. Hofiko yo'mayo somo uhwonontifeso hwapingooso yofe mihwofe'njo iwo'nningkohofoho. Yo'mayo so'no upa'nontifeso neso huno muyofoho.

¹⁴ Hwe Aisaiya sohumo Anitu hungkuno uyahoningki lutihwamojo sohwo kako olo hungkunolo a'amu lomne'no mtimokumentisoso ne imo'nalofoho. Kako ole mtimokumento,

U, sekwo haloho upa'nifijoso sekwo oso hwapingo hiso huno maseyonehoho.
U, sekwo yo'mayo somo uhwonifijo kohi sekwo yofeso mihwopitnnehoho.

¹⁵ Oso a'amu hiso hofiko huno anefoho.

Hofikoe haloho pijwomokosyohumunimentohofoho.

Hofiko timo pijiyo'nyyofoho.

Ose miyo'njo yontifijontentesi ito'no nuhwonningkutnnesohilo.

Hofiko haloho mopijwomokosyohumunyo'njo yontifijontentesi nupa'nningkutnnesohilo.
Oseso hofikoe huno ito'no uyhwonesohilo.

Hofiko ikinjaofikuji ngkiyepo pontifijontentesi ngko wopingo umoku'mnesohilo.

Aisaiya ose mtimokumentisofoho.

¹⁶ I sekwo soku, sekwo simonyo fiyimno. Sekwoe timoso yo'mayomo yofe uhwo'wo'ningkohofoho. Sekwoe halohoso sefojewo'ningkisofoho.

¹⁷ Ngko nehopi waselmonne'no yohono. Hohonta a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu nom'ne honingkano wopingo'nohini sohwanji yo'mayo sekwo uhwoniwo'nningkohofo somo uhwonganano lontifi yontifeso muhwoni'mmentohofoho. Yo'mayo sekwo upa'nwo'nningkohofo so'no upo'nano lontifi yontifeso mupa'nimmentohofoho.

*Jisas pahnnimo hungkuno fisosomokao'mentiso so'ne hwapingo lutihwamentisofoho.
(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)*

¹⁸ Sekwo pahnnimo hungkuno fisosomokao'mentiso so'no hwapingooso upa'nimno.

¹⁹ A'amuso Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no upa'nontifi huno muyoso hofiko ufongoyo honingkanopo piwasyonte pa'nyofoho. Hwe wonyo Seten noponto a'amufe hunomjo Anitu ho'nasyonteso wae yaofiwo'niningkohoho.

²⁰ Ufongoyo hwaho sojo sopo piwasyonteso oso pa'nyoso a'amu kako hungkunomo upa'nonto kako komo'no simeho mo'mo meho'nasyonto simonyo iwo'niningkohoho.

²¹ I oso'no kakoe pmpongo anefoho. O'o, kako we'enepi nolohofontaningki a'amu nom'neso Anituye hungkunomo hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohmo tango engo uyahoningki kakoe pmpongo ane so'no piwasyiwo'niningkohoho.

²² U fehohnjo nantipe yongo'njo sopo piwahi'nyoso ole, a'amu Anituye hungkunomo upa'nonteso i, yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafisyonto hamniyoho engo woma'mo lonto yahoningki oso hiso Anituye hungkunomo kingkulofifwo'niningkohoho. Oso huhwo sohwo ne ane hweho.

²³ Ufongoyo hwaho wopingo sopo piwahi'nyoso oso a'amu haloho pentu huno ito'no unyosofoho. Oso huhwo sohwo ne into'n'wo'niningkohoho. Ne hiso ole, fiso pi'ningo engo (wan hantilet, 100), fiso engo we'e (sikisiti, 60), fiso we'e'nohino (teti, 30). Ose ulimentisofoho.

Hoja yongo'njo syohopo fokafo'ne pahnrimo hungkunofoho.

²⁴ Jisas pahnrimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu fihwo kako uyo wopingoso syohopo ho'naofifwo'niningkisofoho.

²⁵ Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'amu'nji saho fosyowentaningkofi kakoe mango sohwo noponto hoja wonyo yongo'njos oyo wopingo'njo sopo ho'nasyonto womentisofoho.

²⁶ Oso'no uyo wopingoso ne unto'nrimo lonto yahoningki a'amuso uhwonimentohofoso hoja wonyo yongo'njo nolohofontaningki uhwonimentohofoho.

²⁷ Uhwonontifi syoho ulohofiyoso syoho kakwoepono nowentifi ulimentohofi, Hwe engofo, kiko uyo wopingoso jije syohopo fisosomokao'mentohinofoho. I olo hoja wonyo yongo'njo loso ntimta'angoto. Pipi yonto fokofalofoho.

²⁸ Ose ulahoningkofi ulimento, Mango fihwo olo hiloso imentisofoho. Ose ulahoningki syoho ulohofiyoso sohwa ulimentohofi, Oso hoja wonyoso nakwo wae yaifo'ne lakumo'niningkohoho.

²⁹ Ose ulohonikingkahonningkofi ulimento, Awonoho. Sekwo hoja wonyoso wae yaopifijoso uyo wopingo so'nji sokapitnnoho.

³⁰ O'o, waweno. Uyo wopingo so'nji hoja wonyo so'nji wofokafiyo. Hwangku ne mayo sohonta ngko a'amu syoho hilo'njo somo ulimo. Sekwo hoja wonyo kaki'no mi'hwoifikupmno. Oso fosyo engoso toho nyolefoho. I, uyo wopingo neso nje angomo mehu'meehumno. Ose ulimentisofoho.

Iyo'ne pahnrimo hungkunofoho.

(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹⁻³² Ose ulonto pahnrimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Iyo fiso kakoe yofe masitet. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, nihu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahoningki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sponjo somo yakolonoho. Engo imo'niningkahonningki yi'hufoso nopontifi kakoe pamso sopo hofikoe aifo syontifi osopo kehumawo'niningkohofoho.

Yis' i'ne pahnrimo hungkunofoho.

(Luk 13:20-21)

³³ Ose ulonto Jisas pahnrimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso oso yis pa'nyofoho. U, a'mu fisi kako wosopayo polowa'nji oso wosopayo polowa homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe yis, oso'nji iwolo'mokososo oso polowa hiso engo umo'nimontonoho.

Jisas pahnrimo hungkuno'nohini ulimentisofoho.

(Mak 4:33-34)

³⁴ Jisas yo'mayo so'no pahnrimo hungkuno'nohini a'amu pi'ningo engo somo ulimentisofoho. Kako yoloho'nji ulimentiso'maho. O'o, kako pahnrimo hungkuno'nohino ulimentisofoho.

³⁵ Hwapingoso ole, hwe fihumo Anitu hungkuno uyahoningki lutihwamojo sohwo hohonta hungkuno mti'mokumentisos oso hohosohonta ne imo'nimentisofoho. Hungkuno ole,

Ngko a'amu somo hungkuno ulimo l'imo pahnrimo hungkuno ulimo.

Yo'mayo hwaho songo imo'nimentiso mta'ango hiyaso mokosyohumayo so'no ngko wolijwao'mne'no yohono.

Ose mtit'mokumentisofoho.

Hoja yongo'njo fokafo'ne pahnnimo hungkuno hwapingofoho.

³⁶ Oseso Jisas a'amu pi'nango engo somo nuliko'manto angomno humentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Oso pahnnimo hungkuno hoja yongo'njo syohoponjo so'no yolohoso fonaso.

³⁷ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Hwe kako uyo wopingo fisosomokafo sohwo A'amufe Hwomu hwo'nyoho.

³⁸ Syohoso oso olo hwaho humalohwone loponoho. Uyo wopingoso oso hwe moyamiso Anituye a'amu nefoho. Oso hoja wonyo yongo'njo pa'nyoso Setenye a'amufoho.

³⁹ Oso hwe wonyo mango sohwo hoja wonyo uyo moftwo'nngkiso sohwo Setenyo. Sikkuno wosopayo mayo sohonta olo hwaho loponjo sikkuno moi'wo imo'noso sohonta oso a'amu syoho ulohofiyso sohwa a'amu ahwomomjofoho.

⁴⁰ U, hofiko hoja wonyoso nomhwofiji'kuji tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso pa'nyoso hwangku sikkuno moi'wo imo'noso sohonta imo'nonefoho.

⁴¹ Ou, A'amufe Hwomu sohwo'ni nye ahwomomjо a'amu syoho ulohofiyso somo uhwajahoni'mo hofiko olo hwaho loponjo a'amu nom'ne somo wonyo imokuwo'nngkohofo so'nji a'amu honingkano wonyo'njo somo nomihu'mokukuji

⁴² toho engo nontimo noho'naopitnnefoho. A'amu wonyoso tohomo nohumafikuji tohino engo umnngkuhwoso'no humotaho engo likuji hofikoe mango toho lo'nifitnnefoho.

⁴³ Oso hohosohonta Anituye a'amuso hofiko Anit'u'njopo nohumafikuji mofehi'nyo liso hopa imo'nifitnnefoho. Jisas ose ulonto ulimento, A'amu haloho'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

A'amu hamniyoho engo hwaho mta'ni tipemayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁴⁴ Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fihwo nom'ne sohwoe hawaho nohumanto hamniyoho ipofo yo'mayo wonyoangkafo hi'njosoi jopijisyahumentohofoso uhwononto s'monyo yonto apa'no hiyaso ekojisyahumentisofoho. Ekojisasyonto kakoe ho'yango hwaho yo'mayoso nom'ne somo uyahonngki oso hiso'no hamniyoho uyahonngkofi kako hamniyoho hiso'nji oso hwaho hamniyoho ipofo'njo sopono mpe imentisofoho.

Nikuyoho wopingo hwofilo'nnyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁴⁵ Hungkuno nom'ne ole, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako nikuyoho wopingo'ne syoho imojo hweho. Kako nikuyoho wonyoangkafo'nohinosa wotipema'mo lonto imojo hweho.

⁴⁶ Oso hwe huhwo sohwo nikuyoho nom'ne somo hwofilo'nnyo sohumo uhwononto mpe uyimo limentisofoho. Oseso kakoe ho'yango yo'mayoso nom'ne somo uyonto oso homo somta'ni hamniyoho nomanto nikuyoho hwofilo'nnyo somo mpo'mentisofoho.

Inaniku ho'yo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁴⁷ Hungkuno nom'ne ole, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu inaniku ho'yo mijo ayomo motaswontifeso yo'mayo yo'mayo inaniku pasyw'wo'nngkohofoho.

⁴⁸ Ho'yo mangonepo yonto a'amuso hofiko hojyopono ifohusimpemotawentifi osopo nohumantifi hojyopono ifaofontifi inaniku wopingoso iku'yopo nomeho'nasyontifi inaniku wonyoso ni'hu'nahone wae yaofiw'wo'nngkohofoho. Ose ulonto ulimento,

⁴⁹ Olo hwaho moi'wo imo'noso sohonta oso hopa ifitnnefoho. A'amu ahwomomjoso noplkuji a'amu wonyoso a'amu wopingo'njo lopo humalofo osomo wae yaopitnnefoho.

⁵⁰ Hofiko nomafikuji tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso a'amu wonyoso tohomo nohumafikuji humotaho engo likuji tohino engo umnngkuhwoso'no hofikoe mango toho lo'nifitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

Ho'yango songo'nji yofoho'ntnne hungkunofoho.

⁵¹ Oso hungkuno moi'wo lonto inomokomoyo sohwamo ulohonimento, Yo'mayo hungkuno seloheso hwapingoso huno ito'no laseyohoho. Ose ulahonngkisi ulimentohofi, Eno. Huno nayohoho.

⁵² Ose ulahonngkofi ulimento, Huno ito'no seisoso'no a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'nngkiso sohwa kako nje inomokomoyo imo'noso'manji oso hwe huhwo sohwo ango engo kakwo'yo hwo pa'nyo hweho. Kako kakoe ho'yango ango mta'ni yo'mayo songo'nji yofoho'nji womotoswapmmontonoho. Honingkano hungkuno wopingo so'nji nje hungkuno songo so'nji huno uyohoho.

*A'amu Nasaletiso Jisasimo hohujo ikinjimo'mentohofofoho.
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)*

⁵³ Jisas oso pahnntimo hungkunoso moi'wo ulonto kako oso ango sopo uliko'ma'mentisofoho.

⁵⁴ Nuliko'manto kako kakoe ango hwapingopono umentisofoho. Osopo nowento hofkoe tajo angomo Anitudo hungkuno lutihwahonungki a'amuso nupa'ntontifi yomo yontifili'mentohofi. Kakoe huno hwapingo'njo loso kakoe yokumpohn'nyo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofo umokyo'n'e loso nt'i'mta'ni ma'masoto.

⁵⁵ U, olo hwe lohwo sohwo kako ango molimojo sohwae hwomuhwolaho. Kakoe kona'wohisi Maliyataho. Ou, Jemis, Jousep, Saimoun, Jutas oso homnngkwa'wehwo sohwaloho.

⁵⁶ Ou, kakoe nampohwosa nakwo'nji humalofo. I oso yo'mayo hopi'nonohino loso nt'i'mta'ni ma'masoto.

⁵⁷ Hofiko ose lontifi kakine'no si'meho wonyo umo'nimentisofoho. I oso'no Jisas ulmento, A'amumo Anitu hungkuno uyahonungki limojo sohwo ango kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomawo'n'ngkohofofoho. I kakoe ango neso yofe ane hweho. Ose ulimentisofoho.

⁵⁸ Oseso Jisas oso ango hopo sopo a'amumne'n'o yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso pi'n'ngi imentiso'maho. O'o, hwapingoso hofiko si'meho hi'ntnnono muvo'nefoho.

14

*Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo imo'nimentisofoho.
(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; 9:7-9)*

¹ Hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Helout osohwo yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'nimentisofoho.

² Nupa'nonto kakoe syoho ulohofiyso sohwamo ulmento, Olo hwe lohwo sohwo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo hweho. Kako poyo imo'nimentiso sohwo apa'no songo lika'mentisofoho. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso kako iwo'n'ngkiso so'ne yokumpohn'nyo imofapmentisofoho. Ose ulmentisofoho.

³ Helout kako oso hunoso peho'no syafihu'mentisoto. Hwapingoso Helout kako Jounimo impo'angomo muhumajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Jounimo impo'angomo peho'ne muhumat'i'mentisoto. Hwapingoso kola'wehwoe Filipiye ape Heloutiyasi'mne'nefoho.

⁴ Hohonta Joun Heloutimo ulmento, Kiko olo ape mahino loso hopo'maho. O'o, oso honingkano pisakino'njofoho. Ose uliwo'nimentisofoho.

⁵ Ose ulahonungki Helout Jounimo wofonjahumo lonto yonteso kako a'amumne'n'o iyoho unimojo hweho. Hwapingoso a'amuso Jounimne'n'o ole syafihu'mentohofi, Joun sohomo Anitu hungkuno uyahonungki lutihwamojo hweho. Ose limentohofofoho.

⁶ Sikuno nom'nehwi Helout kona'wohi aswo ma'mentiso sikuno somne'n'o huno syafisivo'ne a'amu pi'n'ngi engo so'nji Helout'nji uhu'mokahonungkofi Heloutiyasiye mu kako a'amu somne'n'o simonyo yahonungki Helout si'meho wopingo umo'nimentisofoho.

⁷ Si'meho wopingo umo'nyo so'no kako a'mu simo ulmento, Yokintahopone'n'o wakilimo. Ou, kiko ngkimo yo'mayo so'no ntisoso wokijapmmmonnoho.

⁸ Ose ulahonungki a'mu simo kona'wohi huno uyimentisoso a'mu hisi Heloutimo ulmento, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwae mnokino noswanopo iwojwosyalokumpehoji ntape.

⁹ Ose ulahonungki Helout kakoe si'meho tango umentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nonohino nje hungkuno yokintahopone so'no upa'n'ngkohofo so'no syafisyonto ulmento, Oso a'musi nto lisofoho. Noho fiyimno.

¹⁰ Ose ulahonungki a'amu syoho ulohofiyso sohwa impo'angomo noswontifi Jouniye ti'wango iwofito'mentohofofoho.

¹¹ Oseso Jouniye mnokinoso noswanopo iwojwosyalokumpentifi a'mu sijo simo nuya'honingkofi nomotawento kona'wohimo uyimentisofoho.

¹² Oseso Joun kakoe inomokomoyo sohwa kakoe pijafoso nomantifi ijopijisyasyontifi Jisas:iyepono nowentifi Joun ne'no ulmentohofofoho.

*Jisas a'amu 'saif tausen' (5000) sohwamo wopayo umentisofoho.
(Mak 6:32-44; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15)*

¹³ Jisas kako Jouniye hungkunoso upa'nonto oso ango hopo sopo nuliko'manto yofayokino manto hwaho a'amu anepono kako'nohino umentisofoho. A'amuso Jisas

osopo humaho upa'nont̄fi hofikoe angō sopo nul̄ko'mant̄fi Jisas womentiso somo hofikō hwakano womentohofofoho.

¹⁴ Jisas kakoe yofayokino ifohohosasyonto uhwon̄mentisoso hwe moya'mi pi'n̄ingo engo somo uhwononto hitoho ulofahon̄ngki hofikoe a'amu mnokino'n̄jo somo wopingo umokumentisofoho.

¹⁵ Oso hohosohonta s̄kuno'n̄ji kakoe inomokomoyo sohwa nopont̄fi ul̄mentohofi, Olo hwaho hopo lopo sopo a'amu aneponoho. Mofehi'nyo moi'wono. K̄ko olo hwe hwoya'mi lomo filuhwajo. Hofikō nukuij wosopayo mpe uyife.

¹⁶ Ose ulahon̄ngkofi Jisas ul̄mento, Peho'no uftinnehofo. Sekwo huhwasi wosopayo uyimno.

¹⁷ Ose ulahon̄ngki ul̄mentohofi, Nakwo wopayo ane hwona'nyoho. O'o, wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'n̄ji inan̄ku hufa'u'n̄ji oso'n̄ohino weho.

¹⁸ Ose ulahon̄ngkofi ul̄mento, Ngkiyepono wopayoso motapmno.

¹⁹ Ose ulonto a'amu somo ul̄mento, Sekwo hoja lopo fosyohumamno. Ose ulonto oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nohino so'n̄ji inan̄ku hufa'u'n̄ji nomanto kako ahwomomo t̄mo uwowntohumantu Anitumo isamoyoka ul̄mentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo nuyahon̄ngki hofikō a'amu somo uȳmentohofofoho.

²⁰ A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nont̄fi s̄imeho uhnn̄ngkahon̄ngki hofikō wosopayo nul̄fonao'mentohofoso nuhu'mokont̄fi sohwo ho'yo aho hopi'nono si'fe ma'n̄i hufa'u muhū'memeehumentofofofo.

²¹ Oso hwe oso wosopayo n̄mentohofo sohwa *faif tausen* (5000) hwafoho. Moya'mi mehomiso atofo majofoho.

Jisas kako mijopo hano umentisofoho.

(Mak 6:45-52; Joun 6:15-21)

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ul̄mento, Sekwo yofayokino nomafikujī oso hwaho nongikhnta'n̄i sekwo s̄mo'mo mpanimno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofikoe angō pone'no luhwat̄mentisofoho.

²³ Nol̄hwajonto ngko'nohini humahm'mo Mpohumo jomo ul̄mo lonto hwofikī'nyo we'e sopono kotas̄mentisofoho. S̄kuno'n̄ji kako'nohini hwofikī'nyo sopo humamentisofoho.

²⁴ Hohosohonta yofayokino mijo ajwo nompo nowahon̄ngki ifofo yonto mijo engo ikwato lohofonto yofayokinomo ilokilojo mjoloho'mmentisofoho.

²⁵ Iyoho wolongkon̄monto yahonjoso'n̄ji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwamo u'ma'mentisofoho.

²⁶ Nowentan̄ngki inomokomoyo sohwa nuhwonont̄fi iyoho un̄ngkahon̄ngki l̄mentohofi, Mewosofoho. Ose lont̄fi iyoho yont̄fi youwo youwo l̄mentohofofoho.

²⁷ Oseso Jisas hofikimo komo'no joho ul̄mento, Sekwo yokumpohn'nyo hm̄mo'n̄imno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho.

²⁸ Ose ulahon̄ngki Pita ul̄mento, Hwe Engofo, K̄ko Jisas ki'manji ngkimo ole njo, Mijopo l̄kofaofohōjī ngkiyepono fi'pe. Ose njo.

²⁹ Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄mento, Oyomo. Ose ulahon̄ngki Pita yofayokinomo nul̄ko'manto mijo yokintahopo Jisas̄mo u'ma'mo lonto umentisofoho.

³⁰ Nowento ifofo somo nuhwononto iyoho un̄ngkahon̄ngki kako mijo womihulo'mto umentisofoho. Oso'no Pita Jisas̄mo joho ul̄mento, Hwe Engofo, n̄ifo'maho.

³¹ Ose ulahon̄ngki Jisas komo'no Pitamo aho umakonto ul̄mento, Pita, ji'je s̄imeho hi'ntn̄nonohinoso we'e'n̄jo hwosoho. K̄ko ngko hopoli'keno eso peho'no hnn̄ngkino.

³² Ose ulonto siko yofayokinomo kotosahon̄ngki ifofo moi'wo imo'n̄mentisofoho.

³³ Oseso a'amu yofayokinomo humohumantohofo sohwa nuhwonont̄fi hwomtame ulohofont̄fi ul̄mentohofi, K̄ko Anituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ul̄mentohofofoho.

Jisas a'amu Ngkenesalet mnokino'n̄jo somo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 6:53-56)

³⁴ Hofikō mijopo nowakent̄fi Ngkenesalet nongikhnta'n̄i ifohohosahumentohofofoho.

³⁵ Oso a'amu hopo soponta'angoso hofikō yofe uhwofont̄fi l̄mentohofi, Jisas̄yo. Ose lont̄fi angō hofikō'n̄jo mofone sponjo a'amu mnokino'n̄jo somne'no joho ul̄mentohofoso hofikō a'amu mnokino'n̄jo somo kakiyepono itokwapmmentohofofoho.

³⁶ Itokwapont̄fi Jisas̄mo ul̄mentohofi, Hwe Engofo, nakwo ji'je manji'mofomo aho wokupm'mokano. Ose ulont̄fi hofikō kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hofikoe mnokino moi'wo imo'n̄mentisofoho.

15

Anituye yahinoso yahino hohontajo somo yakolonoho.
(Mak 7:1-13)

¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jelusalem ultko'mantifi hofiko Jisasiyepono pmmentohofofoho.

² Nu'mantifi ulimentohofi, Jiye inomokomoyo lohwa nakwoe neyakwosafe yahino somo miningkayo'njo peho'no yalokwofo. Hofiko wosopayo wonantifeso hofiko aho mijo ito'no miyatiku'nyofoho.

³ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, I sekwo sekwoe yahinomnophini iningkayo'ne Anituye hungkunomo hwotoho peho'no feelokwofo.

⁴ Anitu ole limento, Kiko jiye mpohwo na'umo tifi finingkayo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kaningkwohwo kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono. Anitu ose limentisofoho.

⁵ I sekwo ole liwo'ningkohofo, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kaningkwohwo kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ulimontonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmonji ko yoheso ngko ole nto limelefoho. Ngko Anitumo uyimne'no yohono. Ose lososo kako kaningkwohwo ya'umo mufo'manehoho. Ose liwo'ningkohofihwasoho.

⁶ Oso'no sekwo oso yahino homo somo iningkawowo'ningkohofo so'no sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofihwasoho.

⁷ Sekwo a'amu mango'nhino hwasoho. Hohonta hwe Aisaiya sekumne'no hungkuno nehopi limentisofoho. Ole nalimento,

⁸ Olo a'amu loso hofiko hofikoe mango mta'ni nje yofe ho'non'mawo'ningkohofofoho. I, hofikoe simehoso ngkimo mantape'njo iwo'ningkohofofoho.

⁹ Hofiko a'amu hwahoponjo sofe hunoso nomantifi Anitu mta'angofoho lontifi a'amu somo lutihwawo'ningkohofofoho.

Oso'no hofiko ngkimo wonyopi jomo ntwo'ningkohofofoho.

Aisaiya ose limentisofoho.

Yo'mayo a'amufe honingkano wonyo imokiyo'ne hungkunoho.
(Mak 7:14-23)

¹⁰ Jisas hwe moyo'mimo ngkiyepono wapifento joho ulimentoisofoho. Nopahoningkofi ulimento, Sekwo ito'no ni'pa'ningkuji huno fisayifihupmno.

¹¹ Yo'mayo jiye mangomo johufase'mofososo oso jiye honingkanomo wonyo imo'nnyo'ne'maho. O'o, yo'mayo jiye mango mta'ni lisoso oso jiye honingkanomo wonyo imokiyo'nefoho.

¹² Ose ulahoningki kakoe inomokomoyo sohwa Jisasimo nu'mantifi ulimentoisofoho, Oso hungkuno lohinoso a'amu Falisi sohwa nupa'nontifi simeho wonyo umo'ningkohoho. Oso hiso'no kiko huno lakiyohoho.

¹³ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Yo'mayo ipisayo uyo'neso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako mahulinyoso siki fokafoso somo Mpohwo kako pmpongo hi'nji wae yaofonefoho.

¹⁴ Sekwo a'amu Falisi sohwamne'no uhwontohumamno. Hofikoe syohofoho. Hofiko timpl'nyo hwafoho. A'amu timpl'nyo huhwo sohwa nom'ne a'amu timpl'nyo somo honingkano iputihwawo'ningkohofihwafoho. Hwe timpl'nyo sohwo nom'ne timpl'nyo sohumo honingkano iputihwasoso oso hwa'u pi'nimomo wopiwesyanjiyoho.

¹⁵ Ose ulahoningki Pita ulimento, Oso pahnnimo hungkuno nto lohinoso yolofo fonaso.

¹⁶ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sekwo hoku huno ane kulaho.

¹⁷ Ihwoni, yo'mayo hopi'nono mangomo josyohumawo'ningkiso oso hiso simehomo woooo'ningkohoho. Simeho mta'angoso monje noswaponto i'ango pi'nimomo woooo'ningkohoho.

¹⁸ I, yo'mayo mango mta'ni swapiwo'ningkisososo a'amufe huno mta'ni swapiwo'ningkohoho. Oso hiso a'amufe honingkano wonyo imo'nwo'ningkohoho.

¹⁹ Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafsiyo, a'amumo fonjasiy, nom'ne hwafe ape hufo iyo, ape sakinjomo wonyo ulohofo, yo'mayoso hufo iyo, hwasyo hungkunojo, sitofo hungkunojo,

²⁰ oso yo'mayo hiso a'amufe honingkano wonyo imokiyo'nefoho. Ou, a'amu fihwo kako kakoe aho mijo miyatiku'nyo'njo ilohofihwosi wosopayo nososo oso hiso kakoe honingkano wonyo mmokonehoho. Ose ulimentisofoho.

A'mu Kenannta'angosi Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi uyimentisofoho.
(Mak 7:24-30)

²¹ Oseso Jisas oso ango hopo sopo nul̄ko'manto nom'ne hwaho pone hufa'u Taiya'nji Saitoun'nji osopono umentisofoho.

²² A'mu temtitoto kengosi hwaho Kenannta'ango noponto Jisasimō nu'manto joho ul̄mento, U, Hwe Engofo, k̄iko Ntefitiye imu hworeso. K̄iko ngkine'no hitoho wakilofono. Towahuno wonyo sohwo nje mumo humaho. N̄hu'no wonyo ulohofalofoho.

²³ Ose ulahon̄ngki Jisas kako oso a'mu siye hungkunomo asomo mujo'njo imentisofoho. Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisasimō nu'mantifi ul̄mentohofifi, Olo a'mu losi kako joho lonto lonto tifi kin̄ngkopalofoho. K̄iko asomo fil̄hwaj.

²⁴ Ose ulahon̄ngkofi Jisas ul̄mento, A'amu Is̄laeliso hon̄ngkano'no t̄peelokwofo. Oso a'amu somne'no An̄tu lonuhwojahon̄ngki pmmentohe hwo'nyoho. A'musi kako a'amu Is̄lael mta'ang'i maho. Kako temtitoto kengiyoho.

²⁵ Ose ulahon̄ngki a'musi kako noponto Jisasimō ne lopo hwomtame ulohofonto ul̄mento, Hwe Engofo, k̄iko ngkimo n̄f'fo'maho.

²⁶ Ose ulahon̄ngki Jisas a'amu Is̄lael so'ntnno a'amu temtitoto kengo so'ntnno pahn̄ntmo hungkuno ul̄mento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasi siwojomo woho'n̄mofantantaho. O'o, awonoho. Oso wonyofoho.

²⁷ Ose ulahon̄ngki a'musi syafihu'mento, Ngko a'amu Is̄lael n̄t'maho. O'o, siwojopo pa'nyi'nyoho. Ose syafisyonto ul̄mento, Hwe Engofo, k̄iko nehopi lohino. I siwojoso hofiko il̄fiso hofekwo'yohwosa wosopayo nonontifi hu'mumokwojahon̄ngkofi n̄wo'n̄ningkohofoho.

²⁸ Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄mento, U, a'mu losiyo, j̄je s̄imeho hi'ntnnohinoso engo'njo kiyocho. K̄iko peho'no kumo'noso oso k̄iko wotipema'monnoho. Ose ulahon̄ngki oso hohosohonta oso a'mu siye mu wop̄ngō imo'n̄mentisofoho.

Jisas a'amu mnokino'njo somo wop̄ngō umokumentisofoho.

²⁹ Jisas oso ango hopo sopo nul̄ko'manto Mijo Ayo Ngkalili mom̄ngō mofone sopo nowento hwofifik'i n̄yo we'e sopo nosonto osopo humamentisofoho.

³⁰ Nohumentantingki hwe hwoya'mi pi'n̄ngoso nu'mantifi a'amu sife wonyo'njo so'nji a'amu t̄imp'i'nyo so'nji yokino kokato'nnyo so'nji a'amu mampi'nyo so'nji wonyo'wonyo mnokino'njo so'nji oso pi'n̄ngō engo somo Jisasie s̄if'ki'nyo'mo uhumatifi'mentohofoho. Uhumojahon̄ngkofi Jisas wop̄ngō umokumentisofoho.

³¹ Oseso a'amuso uhwon̄mentohofoso a'amu mampi'nyoso hungkuno n̄hu'no ito'no lahon̄ngkofi a'amu yokino kokato'nnyo'njosso wop̄ngō imo'n̄ngkahon̄ngkofi, a'amu sife wonyo'njosso hano uhwan̄ngkofi a'amu t̄imp'i'nyoso t̄imo hon̄ngkahon̄ngkofi ososo uwphonontifi pisopisaho mjali'mi'wentifi hofiko Is̄laelife An̄tu kakoe yofe ho'noma loho'mentohofoho.

Jisas a'amu 'foua tausen' (4000) sohwamo wosopayo uyimentisofoho. (Mak 8:1-10)

³² Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo joho ulonto ul̄mento, Ngko olo hwe hwoya'mi lomne'no hitoho ntokwoho. Si:kuno hufa'u s̄ihune ngko'nji humantohofofoho. Hofiko wosopayo anefoho. Mijoho'nohinofoho. Ngko lihwatime'manji u, hofiko hon̄ngkanopo t̄imo si:kuno'no ikuju n̄op̄wahupitnnoho.

³³ Ose ulahon̄ngki kakoe inomokomoyo sohwa ul̄mentohofifi, Olo hwaho lopo a'amu mohumunyopono. Nakwo olo a'amu pi'n̄ngō engo somne'no wosopayo nt̄i'mta'nī manehwono.

³⁴ Ose ulahon̄ngkofi Jisas ul̄mento, Sekwo wopayao alale weho. Ose ulahon̄ngki ul̄mentohofifi, Nakwoe wosopayoso aho fehohntha'nī hopi'nono fehohntha'nī hufa'uyoho. Oso'nji inaniku'no we'eso anga'nō anga'nohinoho.

³⁵ Ose ulahon̄ngkofi Jisas hwe moyai'mi somo ul̄mento, Sekwo hwaho lopo fosyohumamno.

³⁶ Ose ulonto kako wopayao aho fehohnjo hopi'nono fehohntha'nī hufa'uyo oso'nji inaniku'nji nomanto An̄tumo isamoyoka ulonto wopayoso kutikujō lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo uyimentisofoho. Nomantifi oso hwe moyai'mi somo uyimentohofofoho.

³⁷ A'amuso wopayao nontifi s̄imeho uhnn̄ngkahon̄ngki nul̄fee'mentohofoso mi:hu'mokumentohofofoho. Nom̄hu'mokontifi ho'yo aho fehohnjo hopi'nonohino fehohntha'nī hufa'u mehu'memeehumantohofofoho.

³⁸ Hwe sohwa oso wosopayo n̄mentohofoso 'foua tausen' (4000) hwafoho. Oseso moyai'mi mehomai so'no hofiko atofo mal̄mentohofofoho.

³⁹ Jisas oso hwe moyai'mi somo noluhwajonto yofayokinomo nokatasontifi hwaho Makatan nongkihnta'nī wako'mentohofofoho.

16

Yo'mayo kengo wonyoangofo a'amu miy'wo'n'ingkiyohofo somo uhwonano ulmentohofoho.

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanji Jisasimo u'mantifi Jisasimo yamofo ulohofano lontifi ulimentohofi, Yo'mayo kengo wonyoangofo a'amu miy'wo'n'ingki yohofoso fonetihwaho.

² Ose ulahoninkofi Jisas ulimento, Mofehi'nyo won'gku'nimonto yahon'ngki ole liwo'n'ingkohofi, Ahwomo honijwo imo'n'ingkisoso mo'n'ngka jefo umontonoho. Ose liwo'n'ingkohofoho.

³ Imingo'nji sekwo himo sikkwo'mno'nji ahwomo hon'yo'nohinomo uhwonontifi ole liwo'n'ingkohofi, Ifoyo wahu'montonoho liwo'n'ingkohofoho. Sekwo ahwomomo uhwonontifi ifoyo yo'mayoso huno sey'wo'n'ingkisofoho. I oso'no yo'mayo olohontajo imo'nalokunjoso Anitu uhwosopo'mentiso sohwo sekuye pono uhwatmentiso sohumuhwonontifeso yofe mihwofe'njo yalokwofo.

⁴ A'amu olohonta humalofo soku hon'gkano wonyo'njo kuyoho. Sekwo ngkine'no yo'mayo wonyoangofo somo uhwonano ntontifi lontantokwofo. Ose ko ntwo'n'ingkohofoso ngko oso hiso mut'hwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentiso hopaso oso'nohini wosetihwamonnehono. Ose ulonto Jisas hofikimo nuliko'manto umentisofoho.

A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye sa'ne hungkunofoho.

(Mak 8:14-21)

⁵ Jisasaye inomokomoyo sohwa mijo nongkihnta'ni i'mofawentifi wopayo motayo so'no iningo mo'mentohofo so'no uhwoninkahoninkofi

⁶ Jisas pahnimo hungkuno ulimento, Upa'nimmo. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye yahino somne'no i'waho fiyimno. Ito'no uhwontohumamno.

⁷ Ose nupa'nontifi inomokomoyo sohwa ole hnimentohofi, Nakwo wopayo momotape'njo ihwone so'no lohoho.

⁸ Ose hnimentohofo so'no Jisas huno uyahon'ngki hofikimo ulohonimento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnnalokwofo. Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono mantape'njo peho'no iwo'n'ingkohoffhwasilo.

⁹ Huno ne'no maseyoho liyohoho. Ngko a'amu *faiftausen* (5000) sohwamne'no wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somo kutikujo ulohohmmale so'no iningo laseyohoho. Sohwo ho'yo alale hu'meemmalofoto

¹⁰ I nom'ne sikkuno somo wopayo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hwe *foua tausen* (4000) sohwamnekofo. Oshonta ho'yo alale hu'meemmalofoto.

¹¹ Ngko wosopayo so'no masejo'njo yalokwe so'no huno maseyo'njo peho'neto. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye wopayo sa somne'no i'waho fiyimno.

¹² Ose ulahoninkki inomokomoyo sohwa hofikimo huno ito'no syafihu'mentohofoho. Jisas wosopayo so'no hungkuno mujo'njo imentisofoho. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye hungkuno kokato'nnyo lutihwaho'n'ingkohofo so'no i'waho fiyimno ulimentisofoho.

Pita Jisasimne'no ulimento, Kiko K'lais Anitu kuhwosopo'mentiso hwosoho.

(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21; Joun 6:67-71)

¹³ Jisas kako ango Sisaliya Filipai osopono wento kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, A'amuso nohumantifi A'amufe Hwomu sohune'no pehofo mjolimwalokwofo.

¹⁴ Ose ulohoninkkahoninkki ulimentohofi, A'amu fehohnjo ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwolikeno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, llajatikeno. Nom'nihwa ole lalokwofo, Jelemayatikeno. Nom'ne a'amumo Anitu hungkuno uyahoninkki limojo sohwolikeno. Ose mjolimwalokwofo.

¹⁵ Ose ulahoninkofi Jisas ulimento, Sekwo sohwasi ngkine'no pehofo ntwo'n'ingkohoffhwasilo.

¹⁶ Ose ulahoninkkahoninkki Saimoun Pita ulimento, Kiko K'lais Anitu kuhwosopo'mentiso hwosoho. Anitu songo humaso sohwae Hwomu Ne hwosoho.

¹⁷ Ose ulahoninkki Jisas ulimento, Saimoun Jounye hwomu sohwosi, kiko simonyo uyimmonnaho. Ou, olo hilo so'no a'amu hwahoponjo fihwo mokitihwaho yohoho. O'o, awonoho. Olo hungkuno ntobino loso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kitihwaho.

¹⁸ Oso'no wakilimo. Kiko Pita * kiyoho. Oso engkwosaho huhwo sohwo'ni hopo sopo

* **16:18:** Nakwoe hungkunoso oso yofe ole engkwosaho yokumpohn'nyo pa'nyo hwosoho.

ngko nje ango wamolinnnoho. Seten'nji yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo so'nji ngko iyo kopmmo'meehumo somo milojaofonehoho.

¹⁹ Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no hwosampe-e'neso wokijapmmmonnoho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wonyofoho lohoji nano mtitojoso i, oso hiso'nno Anitu ahwomo nto mtitokwoho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wopingofoho lohoji oso hiso'nno Anitu kako ahwomomo wopingofoho nto lohoho.

²⁰ Ose ulonto inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo nom'nne a'amu somo olo Kila's Anitu uhwosopo'mentisо lohweho ulikutoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako poyo imo'nyo so'ntnno tohino engo mayo so'ntnne hungkuno ulimentisofoho.
(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)

²¹ Oso hohosohonta inomokomoyo sohwamo Jisas kako poyo imo'nyo so'ne yolo ho uloma'mentisofoho. Ole ulimento, Ngko Jelusaleme'no uhwahoni'mo hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji ngkimo tohino engo ntapikuji fonjanuhfutnnefoho. I oso'nno sikuno hufa'u sihune memjanimofihwoso'no ngko apa'nno songo wolika'monnoho.

²² Ose ulahoningki Pita Jisasimo we'enepi ipemotawento yoka ole uloma'mento, Hwe Engofo, olo nalohino loso Anitu ihwoloko. O'o, osohiso kikimo moku'manehoho.

²³ Ose ulahoningki Jisas ikinjonto Pitamo ulimento, Pita, jtje hungkunoso ngkilaho. Anituye'maho. O'o, Setenye hungkunofoho. Kiko Seten sohwosi i'waho nthofo. Jtje hungkunomo ngko haloho mokupa'nimnehono. Kiko nje hohujo lo'mo filoho'nawofo.

²⁴ Ose ulonto inomokomoyo nom'nne sohwamo Jisas ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo wonnringkopano lificio'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'n'wo'n'ningkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahin'ngkuji sekwo nje yofe'nno poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofone sopo tifi nn'ningkapmn.

²⁵ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wopiwahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'nno huno uyahon'ngkuhwosi kakoe humayoso piwasoyoso hwangku kakoe humayoso wotipera'montonoho.

²⁶ A'amu fihwo kakoe Anitumne'nno hohujo ikinjaofihwosi kakoe olo hwaho loponjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kakoe tikanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kakoe pipi yone'elo. Awonoho. Kakoe songo humayo'nne neso mpe pipi uyimtolo.

²⁷ A'amu Hwomu sohwo kaningkohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomo so'nji pososohonta a'amu olo hwaho lopo humalofo somo yo'mayo yahino iwo'n'ningkohfo so'no yano ulofiyonefoho.

²⁸ Ose ulonto ole ulimento, Ngko hungkuno nehopi waselimonne'nno yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontan'ngkuji A'amu Hwomu kako hwe yofe engo'njo sohwo a'amu mokosyohumayo'nne pososohonta nuh-wonifitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

17

Jisaskiye a'apahoso nom'nne kengo imo'nimentisofoho.
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Sikuno aho fehohnjo hopi'nono fehohntha'nne anga'nno memjaofahoni'ngki Jisas kako Pita'nji siko'n'kwali Jemisi'nji Jounja oso hwa nutimanto hofiko hwofiki'nyo sawemo engo sopono kotasimentohofofoho. Hofiko'nohini humamentohofofoho.

² Nohumanififi Jisaskiye a'apahoso nom'nne ulohopisahonjoso uhwonimentohofofoho. Kakoe simo'mangoso mofehi'nyo lawo'nyyo imo'nimentisofoho. Kakoe manji'mofo yo'mayo hopi'nono nihu'no halojo imo'nimentisofoho.

³ Ose uhwonontifi uhwonimentohofoso hwe hufa'u ahwomo mta'ango sohwa'u Mouses'i'nji Ilajia'nji siko nopenji Jisas'i'nji hungkuno hnimentohofofoho.

⁴ Pita kako huno pi'ningo syofitsikaofto Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehon'ngkuhwoneso wopingofoho. U, ngko olopo ango hufa'u sihune molimeso wopingotaho. Anga'nno kiko'nne, nom'nne Mousesimne, nom'nne Ilajiamnefoho.

⁵ Ose ulontan'ngki himo engo pomponaho pa'nyoso hofikimo ifeehu'mo kohumentisofoho. Oso himo homo somta'nli ole ho'nimento, Olohwo nje Hwomufoho. Ngko kakine'nno hi nimo'n'wo'n'ningkiso hweho. Kakoe yahino so'no nje simeho wopingo nimo'n'ningkohoho. Kakoe hungkunomo sekwo haloho upa'nimmo.

⁶ Ose ho'n'ngkahon'ngki Jisaskiye inomokomoyo sohwa nupa'nontifi iyoho un'ngkahon'ngki hofikoe simano hwahomo mongkuto'mentohofofoho.

⁷ Ose nohumentanìngkofi Jisas hofiko'njo tifone lopo noppoto aho umakumentisofoh. Numakonto ulimento, Sekwo filikapmno. Iyoho ikutoho.

⁸ Ose ulahon^{ingki} hofiko t^{imo} honont^{ifi} nom^{'ne} a^{'amumo} muhwonyofoho. O'o, hofiko Jisas kako^{'nohini} humentan^{ingki} uhwon^{im}mentohofohofoho.

⁹ Hofiko oso hwofiki'nyo hopo sopo nokotapontifi Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ulimeto, Olo hiloso nuhwon^{ing}kohoho loso'no nom'ne a'lamumo olohonta nulikutoho. O'o, hwangku A'amufe Hwomu sohwo poyo imo'n^{ing}kuhwosi apa'no songo likafoso sohonta ou, sekwo filutihwan^{ing}kuno.

¹⁰ Ose ulahonìngki kakoe inomokomo sohwa ulìmentohofi, A'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwa ole liwo'nìngkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. Tìfi sohonta Kilais hwe Anìtu uhwosopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo.

¹¹ Ose ulahon^{ingkofi} Jisas ul^{imento}, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako nopo^{ihwosi} yo'mayo hopi^lnono ito^lno wesyohumamtonoho.

12 I, ngko wāselimmonne'no yohono. Ilaija kako nto pmmentisofoho. Oso-hune'no a'amuso yofe mīhwofe'njo yontifi hofiko hofikoe hwahoponjo hunomnohnini in'ngkawentifi yo'mayo wonyo uloho'mento hofofoho. Oso pa'nyo hwangku A'amufe Hwomu sohomo tohino engo uyifitnnefoho.

¹³ Jisas ose ulahoni'ngki kakoe inomokomoyo sohwa huno ole uyimantisofo kakou Joun A'amu Mijo Kiyoma'mojo sohwo Ilaija pa'nyo sohune'no nalohoho. Ose syafihu'mentohofofoho.

*Jisas hwomu towahuno wonyo ehuhnnamo 'nnyo sohumo wopingo umokumentisofoho.
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)*

¹⁴ Oseso hwofiki'nyopo nta'ni nokotapontif'i a'amu pi'ningo engo'njo sopo ifiwahoniningkofi hwe fihwo kako Jisasimo nu'manto hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nje hwomumne'no hitoho wakilofono. Kako noplwas yonteso yomo yomo iwo'ninkiso hweho.

¹⁵ Kakoe a'apahoso nihu'no wonyofoho. Síkuno pi'nìngo somo kako tohomo hwafitwo'nìngkiso hweho. U, síkuno fehohnjo kako mijomo hwafitohm'mofitwo'nìngkiso hweho.

¹⁶ Ngko jjie inomokomoyo sohwamo nje hwomumo uhwojahohweso. I, hofiko wopingo mmokoho yohofo. Hofiko hopo'maho.

¹⁷ Ose ulahon^{ingki} Jisas ulⁱmento, Hwe moy^a'mi olohonta humalofo soku, sekwo Anitu simeho hi'ntrnnono muyo kuyoho. Sekwoe hon^{ingk}ano ito'nohino'maho. Oso yahino hiso ne'no weso'manji ngko sekwo'nji humayoso sⁱkuno alale womem- janimo'montolikeno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'mayoso sⁱkuno alale womem- janimo'montolikeno. Ngko'njo lopo hwomu huhwo sohwo uhwojapmno.

¹⁸ Ose ulonto Jisas oso towahuno wonyo sohumo yok a ulahon^{ingki} towahuno wonyo sohwo oso hwomu sohumo uliko^{ma}'mentisofoho. Hwomu huhwo sohwo wopingo komoⁿno imoⁿimentisofoho.

¹⁹ Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisasiyepono nopontifi hofiko'nohini nohumantifi ulimentohofi, Pipilo. Nakwo oso towahuno wonyoso wae meeofesofo.

²⁰ Ose ulahon^{ing}kofi Jisas ul^{im}ento, Ou, ngko nehopi wasel^{im}onne^{no} yohono. Sekwo ngkimo simeho hi^{ntnn}nonohinoso montopantokuyohofo. Sekwo ngkimo nn^{ing}kape-eso ni^{hu}no we^e patnnyo uyo paⁿingo^manji u, sekwo olo hwof^{tki}nyo lomo k^{iko}nolikafohoji fwano, ose ul^{iku}joⁿo hwof^{ki}nyo sohwo wamtonoho. Sekwoe simeho hi^{ntnn}nonohinoso oso patnnyo uyo we^{eso} paⁿyo hiⁿjo hwasⁱmanji u, sekwo yo^mayo hopiⁿonohinoso ikutnne hwasoho.

²¹ [I oso hiso'no olo towahuno wonyo loso'no wae yafo'neso honingkano anga'nohino weho. Oso honingkanoso olenoho. Sekwo Mpohumo jomo'nohino ujo'manji wosopayo manyo'njo humayo so'ntnno ifijoso olo towahuno wonyo loso a'amumo uli'ko'mayo'nefoho.]

*Jisas kakoe poyo imo'nyo so'no apa'no ulimentisofoho.
(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)*

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili i'mofawentifi Jisas ulimonto, Ngko A'amufo Hwomu sohwo'nimo nje mango sohwafe ahomo ho'nani syikujo'no

²³ hofiko wofonjonisantifeho. I oso huhwo sohwo s̄ikuno hufa'ú sihune mem-jaofihwoso'no Anitu apa'no songo ulika'montonoho. Ose ulahonìngki inomokomoyo sohwa simeho tango engo uyimentisofoho.

Jisas tajo angomne'no hamniyoho ho'na'mentisofoho.

²⁴Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Koponeyam i'moftwahon'ngkofi a'amu tajo angomne'no hamniyoho mawo'nìngkohofo sohwa Pitamo nu'mantifi ulimentohofi, Sekwoe hwe engo sohwo kako tajo angomne'no hamniyoho ho'naofifwo'nìngkiso hwolah.

²⁵Ose ulahon'ngkofi Pita ulimento, Ikofo.

Ose ulonto Pita angomo noswahon'ngki Jisas Pitamo kaki'no ulimento, Saimoun, kiko huno peho'no kiyohoho. Olo hwaho loponjo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko hamniyoho yo'mayoso tihumta'ni mawo'nìngkohofoto. Hofiko'montohwa mta'nngotaho. A'amu kengo sohwa mta'angotaho.

²⁶Ose ulohon'ngkahon'ngki Pita ulimento, A'amu kengo sohwa mta'ango mawo'nìngkohofoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, I, ose'manji hofiko'montohwa hamniyoho moho'naopitnnehofo. Oso'no ngko Anituye hwomu sohwo'ni peho'no uyimonnto.

²⁷I oso hiso'no hofiko nakumne'no huno wonyo nosyonaffhupitnnoho. Kiko mijo momingopono uhiji ingkuso finjasyo. Inaniku sìmo'mjo injwapojoso kakoe mangomo kiko hamniyoho tajo angomne'no hopaso wotipemal'monnoho. Oso hamniyohoso nomahoji nekumne'no tajo angomne'no fohonamoho. Ose ulimentisofoho.

18

A'amu nom'ne somo yakolo tihwolo.

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹Hohosohonta Jisasiye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no nakwo sohwona'ni yofe engo hwofilo'nnyoso tihwolo.

²Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas mehomi fihumne'no joho ulonto kako'njo lopo mi'humajonto

³ulimento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo hon'ngkano wonyo somne'no simeho mi'wolo'mokiyo'njo ifijoso olo mehomi lohwo pa'nyo mmo'ny'njo'manji sekwo Anitumo mohumafitnnefoho.

⁴Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no a'amu fihwo ngko yo'mingohwon'i'maho loso oso humo Anitu ole ulonefoho. Kiko yofe engo'njo hwosoho. Ose ulonefoho.

⁵A'amu fihwo kako olo mehomi lopa'nyo sohumo nje yofe ho'non'mayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo ni'fo'makwoho.

Yahino wonyoso a'amufe simeho hi'ntnnnonohino somo wonyo imokiyofoho.

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶Olo mehomi ngkimo simeho hi'ntnnnono ntap'wo'nyo sohumo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisasimo hohujo fikinjaifo. Hon'ngkano wonyo lomo tifi fin'ngkayo. Ose uloso sohwo mehomi huhwo sohwo hon'ngkano wonyomo in'ngkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohumo Anitu tohino mi'kun'imposo uyonefoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo wonyo hiso miyo sohonta sojo mi'kun'imposo engo so'nji kakoe ti'wangomo impe ifakojujkuji mijomo ho'naofontifitentesi wopingo'nesohilo.

⁷A'amu nom'ne sohwoe hon'ngkano wonyo umokiyio sohummne'no hitoho ntokwoho. I oso yahino imo'nyoso a'amu huhwo sohwo tohino mi'kun'imposo nomane hwehoho. Oso'no kakine'no hitoho ntonfantofoho.

⁸Jje sife aho hon'ngkano wonyo imokososo sife aho hiso nohwempehaji fohonamoho. A'amu sife aho anga'nohino'njo sohwo hon'ngkano wopingo tipemaryoso wopingofoho. U, sife aho hufa'u'njo hon'ngkano wonyo imokuhwoso'no ni'hu'nahone ti'kanomo weneffoho.

⁹Jje ti'mo hon'ngkano wonyo imokososo ti'moso fitihwotofaofo. A'amu ti'mo anga'nohino'njo sohwo hon'ngkano wopingo tipemaryoso wopingofoho. U, ti'mo hufa'u'njo sohwo hon'ngkano wonyo imokuhwoso'no ni'hu'nahone ti'kanomo weneffoho.

¹⁰Olo mehomi lomne'no sekwo yo'mingohwas'i'maho ul'kutoho. O'o, sekwo upa'n'imo. A'amu ahwomomjoso mehomi lomo ito'no mokosyohumawo'nìngkohofoho. Yo'mayoso mehomi lomo u'maso so'no Mpohumo ul'wo'nìngkohofoho. [

¹¹Hwapingoso A'amufe Hwomu sohwo'ni a'amu wonyo hon'ngkanomo humentan'ngkuji somne'no utimayo'ne pmmentohefoho.]

Yahu 'sipsip' anga'nohino isipeeofoso'ne pahnñimo hungkunofoho.

(Luk 15:3-7)

¹²Huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako yahu sipsip wan hantileti'njo (100) sohwo yahu anga'nohino sohwo isipeeofoso sohune'no hafihafe motipemaso'njo umontolaho.

Awonoho. Oso yahu *nainti nain* (99) sohwa hofiko wopayo nontan^{ing}kuji kakwo'yohwo sohwo nul^{ko}'mahwosi yahu isⁱpeefo sohune'no notⁱpehwosi wotⁱpema'montonoho.

¹³ Notⁱpemahwosi kako yahu anga'nohino isⁱpeefo sohune'no sⁱsimonyo umontonoho. Nom'ne yahu *nainti-nain* (99) misⁱpeefe'njo so'no huno mosyafⁱsyonehoho.

¹⁴ Oso pa'nyo sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako we'e lomne'no ole lalofoi, Ngko mehom i lomne'no misⁱpeefe'njo yohono. Ose lalofoh.

Nom'ne sohwo wonyo kilohofososo'no kiko pipi uloho'monnto.

¹⁵ Jije a'amu kikimo wonyo kilohofososo kiko kakimo u'mahoji siko'nohini humahosi si kakoe wonyo'no yolo hoso. Kako jije hungkunomo nupa'n^{ing}kuhwosi'manji u, jije a'amu ne apa'no umo'nⁱⁿmontonoho.

¹⁶ Kako Jije hungkunomo haloh maposo'njo'manji kiko nom'ne a'amu anga'nohinotⁱkeno hufa'u'lⁱkeno oso hwa tⁱpemahoji hwe wonyo kilohofoso sohwoepono fiwanⁱmno. Osopo i'mofakuji a'amu hufa'u'lⁱkeno hufa'u sⁱhunetⁱkeno oso hwa wolijwaopⁱfe.

¹⁷ Kako hofikoe hungkunomo haloh maposo'njo'manji e'wa, a'amu hopi'nonohino sekwo'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'n^{ing}kohofo sokumo ulimno. I a'amu hopi'nonohino sofe hungkunomo haloh maposo'njo'manji, e'wa kako a'amu kengo pa'nyo hwaho. Oso a'amu huhwo sohwo kengopo uhumajipijo osopo wohumamontonoho.

¹⁸ Hungkuno nehopi waselimo. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wonyofoho likui nano mtitojoso i, oso hiso'no Anitu ahwomomo nto mtitokwoho. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wopingofoho likui oso hiso'no Anitu kako ahwomomo wopingofoho nto lohoho.

¹⁹ Hungkuno nom'ne waselimo. Olo hwaho lopo a'amu hufa'u hwa'u yo'mayo so'no simeho afa inⁱngkohosi Mpohumo oso hiso'no jomo ulisososo nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo wosejapmmontonoho.

²⁰ A'amu hufa'u sohwa sⁱhune sohwa hofiko nje yofemne'no uhu'mokukuji nohumentan^{ing}kuji ngko hofiko'njo ajwo'mo wohumamonnoho.

A'amu yo'mayo so'no siki mayoso moho'nasiyo'ne pahnni'mo hungkunofoho.

²¹ Oso hohosohonta Pita Jisasimo u'manto ulimento, Hwe Engofo, nje a'amu sohwo wonyo ntahofo'wo'n^{ing}kiso so'no ngko oso wonyo so'no wae alale uyimonnto. Wayo yao'mneso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u oso hopolaho.

²² Ose Ulohonⁱngkahonⁱngki Jisas ulimento, Ngko aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo makilohoyohono. O'o, wae iyoso ne'nohini sefenti (70) ne tⁱpemayo aho hopi'nono nom'ne hufa'uyo fiyohoho kilohono.

²³ Oso'no Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no kako a'amufe wonyo wae yaifo'ne yahinoso olenoho. Hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiysohwa yo'mayo siki mawo'n^{ing}kohofo so'no hamniyoho hwangku ho'nasiyo'ne hungkuno mⁱhwajiy'o'ne uyimo limentisofoho.

²⁴ Oso'no kako syoho emanto syoho ulohofiysohwa anga'nohino fihwo kakoe yo'mayo siki mawo'n^{ing}kiso sohwo kakoe hamniyoho moho'naofe'njos olenoho. *Ten miliyon* (10,000,000) kinafoho.

²⁵ Kakoe hamniyoho nihu'no ane hwaho. Oso'no hwe engo sohwo ulimento, Olo hwe lohwo'nji kakoe ape'nji mehom'nji yo'mayo hopi'nonohino so'nji nom'ne sohwa hofikoe siki syoho ulohofiysohwa so'no mpe uyife. Hamniyoho mpe ifijoso kako moho'naofe'nefoho.

²⁶ Ose ulahonⁱngki hwe huhwo sohwo kakoe hwe engo sohwoe sⁱfe ki'nyo'mo hwotame ulohofonto humotaho lonto ulimento, Nje hwe engofo, we'enepi nohontohumaho. Nohontohumahoji ngko hamniyoho hopi'nono wokijapmmontonoho.

²⁷ Ose ulahonⁱngki hwe engo huhwo sohwo kakine'no hitoho ulofahonⁱngki hamniyoho moho'nasiyo'njo imentiso so'no wae yaofahonⁱngki hwe sohwo yo'mayo siki mawo'n^{ing}kiso so'no hamniyoho nihu'nahone muyonehoho.

²⁸ I oso'no syoho ulohofiysohwo noswolikofaponto uhwonⁱmentisoso kakoe syoho afa'nono iyo sohmo uhwonⁱmentisofoho. Osohwa kakinta'ni yo'mayo siki ma'nyyoso wan hant'let (100) kina moho'nasiyo'njo sohmo uhwononto ti'wangomo aho pmpil'i'mokonto ulimento, Nje hamniyoho moho'nanⁱsyohinoso komo'no ntape.

²⁹ Ose ulahonⁱngki hwe syoho afa'nono iyo sohwo hwotame pi'wehumawento ulimento, Ngkine'no hitoho kilofihwoso'no nohontohumaho. Jije hamniyoho wokijapmmo.

³⁰ Ose ulahonⁱngki ngkilaho ulonto impo'angomo intofahumentisofoho. Osopo intofasyonto ulimento, Kiko osopo nohumahoji nje hamniyoho ntapohojo'no ngko wakisiⁱhuto'mnoho. Ose ulimentisofoho.

³¹ Ose yahon̄ngki syoho afa'nono nom'ne sohwa yo'mayoso uhwonont̄fi s̄meho tohino umn̄mentisofoho. S̄meho tohino umn̄ngkahon̄ngki hwe yofe engo'njo sohumo oso hiso'no ul̄mentohofofoho.

³² Ose nupa'nonto syoho ulohofiyu huhwo sohune'no joho ulonto ul̄mento, Kiko syoho ntahofofyu wonyo hwosoho. Ose ulonto ul̄mento, S̄mo'mo kiko ngkimo humotahō sontahon̄ngkini hamniyoho hopi'nono montape'njo imentohino so'no ngko wae yakumo'male hwosoho.

³³ Ngko kikine'no hitoho ntonfiso hopaso k̄ko nom'ne a'amu syoho afa'nono iyo sohummē'no hitoho makilofe'njo peho'neto.

³⁴ Ose ulonto s̄meho tohino umn̄ngkahon̄ngki tohino engo uȳwo'n̄ngkohofo sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho. Ho'nasyonto ul̄mento, K̄ko osopo humahoji nje hamniyoho hopi'nonohinosa ntapohojo'no wakishuto'monnoho.

³⁵ Oso pahn̄imō hungkunoso Jisas nulonto ul̄mento, Sekwo nom'ne sofe wonyo selohopijoso wae meepe'njo ifijo'manji u, oso pa'nyo nje Mpohwo waselohol'montonoho. Ose ul̄mentisofoho.

19

Jisas kako ape ho'nasiyo'ne hungkuno ul̄mentisofoho.

(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

¹ Jisas oso hungkunoso hopi'nono losojwaofonto kako Ngkalili nul̄ko'manto kako hwaho Jutiya Mijo Joutan nongkihnta'ni wako'mentisofoho.

² Oso hopo sopo a'amu pi'n̄ingo engoso Jisas̄mo t̄fi in̄ngkamotofofoho. A'amu mnokino'njo somo Jisas wop̄ingo umokumentisofoho.

³ Oseso a'amu Falisi sohwa Jisas̄mo yamofo ulohofano lont̄fi nu'mant̄fi ole ulohon̄mentohofi, Hon̄ngkano hungkunoso ole wo'nnyotaho. Hwe fihwo yo'mayo wonyo'wonyo so'no kakoe ape wae yaofoso wop̄ingotaho.

⁴ Öse ulohon̄ngkahon̄ngkofi Jisas ul̄mento, Sekwo An̄tuye hungkuno olo so'no huno maseyo'njo liyohoho. An̄tuye yo'mayo hopi'nono mt̄i'mokumentisofoho. Hwe'eiji ape'nji mt̄i'mokumentisofoho.

⁵ Nomt̄i'mokonto ole l̄imento, Olo hilo so'no fihwo kan̄ngkwohwo kona'wohimo ul̄ko'mahwosi kakoe ape'nji nem'ho makotoku wolohol'hajiyoho. Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjiyoho.

⁶ Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanjij'maho. O'o, sikoe a'apahoso anga'nohino umo'nanjijyoho. Oso'nō An̄tu osiya'umo nto mekot̄jwahumasofoho. U, olosomt̄i'husopos'eno.

⁷ Öse ulahon̄ngki a'amu Falisi sohwa ul̄mentohofi, I oso'nō Mouses kako olo hungkunolo peho'no mt̄i'mokumentisoto. A'amu kako ape woho'nahumo l̄hwosi oso hiso'no iyoswomo mt̄i'mokuhwosi a'mu simo uyahojihwosi woho'nahumontonoho. Oso pipilo.

⁸ Öse ulohon̄ngkahon̄ngkofi Jisas ul̄mento, A'amu yokumpohn'nyo imo'n̄mentohofo so'no Mouses olo hungkunolo mt̄i'mokumentisofoho. I s̄mo'mo ne'mo olo yahino loso mmo'n̄mmojofoho.

⁹ Ngko nje hungkuno wasel̄monne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape hon̄ngkano wonyo mmofe'njo simo hwehwo kako wae yaofihwosi nom'ne ape masoso oso hwe sohwo kako ape ito'no mayo hon̄ngkano somo mt̄ihupeso sohwo kako ose yososo kako hon̄ngkano wonyo'njo hwehwo.

¹⁰ Öse ulahon̄ngki kakoe inomokomoyo sohwa ul̄mentohofi, Hwe kakoe ape'nji fosyohumayo yahinoso ose'manji i, hwe songo ape momaso sohwo kako hwsijohofoso wop̄ingofoho.

¹¹ Öse ulahon̄ngkofi Jisas ul̄mento, Hwe moyam̄i olo hungkuno hwsijohofoso hon̄ngkano somo in̄ngkayo so'no fehohnjo hopo'maho. O'o, An̄tu a'amu anga'nō anga'nohino somo kakoe yokumpohn'nyo uyososo oso a'amuso hof̄ko olo hungkuno lomo un̄ngkafe.

¹² Ihwoni. Hwe anga'nō anga'nohino sohwa hof̄ko ape momapitnne hwafoho. A'amu fehohnjo kona'wohi aswo ma'nyo somta'ni ape mayoso'no hof̄koe a'apaho ito'nohino'maho. A'amu fehohnjo nom'ne sohwamo ape momaso'njo iyo'n'ne ipisayo sihu peet̄imotofofoho. A'amu fehohnjo An̄tuye syoho somne'no syaf̄syonte so'no hof̄ko ape mayo hon̄ngkano hano pitofahin̄wo'n̄ngkohofofoho. Olo hungkuno loso'no hwe fihwo olosu uȳmo loso sohwo kako uyono.

Jisas mehomī we'e somo aho ulon̄jimokumentisofoho.

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofikoe mehomí we'eso Jisas kako aho ulonjimokono lontifi Jisas+yepono mehomí somo uhwati'mentohofofoho. Nuhwojahon+ngkofi kakoe inomokomoyo sohwa yoka ulimentohofofoho.

¹⁴ Jisas ulimento, Sekwo mehomí somo nopijumofikutoho. O'o, hofikoe ngkiyepono wapife. Anitu a'amumo mokosyohumayoso mehomí pa'nyomnaho.

¹⁵ Ose ulonto kako mehomí somo mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho. Kako moi'wo ulonjimokonto oso hopo sopo niliko'manto umentisofoho.

Hwe songo sohwo kako yo'mayo ho'yango pi'ningo'hjo hweho.

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Hwe fihwo Jisasimo u'manto ulimento, Nje Lonti'hwawayo sohwosi, ngko songo ne'no humayo'neso yo'mayo wop+ngoso pipi i'mo ma'mnehono.

¹⁷ Ose ulohoningkahon+ngki Jisas Ulimento, Kiko yo'mayo wop+ngso so'no peho'no ntonhon+ngkino. Ni'hu'no anga'nohino sohwo wop+ngso hweho. Mpohwo kako'nohino'no. U, kiko songo ne'no humayo'neso woma'mo lohoji kiko honingkano hungkuno hopi'nonohino somo tifi fin+ngkahwaho.

¹⁸ Ose ulahoningki ulimento, Hon+ngkano hungkuno ntisoto. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Hungkuno ole, Kiko nom'nihumo nofonjasiyoen. Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomt+husposo'eno. Yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno.

¹⁹ Jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi fin+ngkayo. Sikoe yofe foh'o'nomaho. Kiko kikine'no ku'mo'n+iwon+ngkiso hopa a'amu kiko'njopo humalofo somne'no wakumo'nono.

²⁰ Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo ulimento, Oso hungkunoso ngko in+ngkowalokweno. Nom'neso peho imnehono.

²¹ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Jije honingkano wop+ngso hwofilo'nnyo umo'nimo lohoji'manji jije ho'yango yo'mayo hopi'nonohinos a'amu mpe wakiolahopife. U, kiko hamniyoho maho oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'n+ngkohofo somo uyo. Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nn+ngkape.

²² Ose ulahoningki oso hwe songo sohwo nupa'nonto simeho tango uyahoningki kakoe angopono umentisofoho. Hwap+ngoso kakoe ho'yango yo'mayoso pi'ningo'njo a'amu somo muy+mnephono lonto umentisofoho.

²³ Nowahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Ngko hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. A'amu hamniyoho yo'mayoso engo'njo yokumpohn'nyo kemokosyohumaso sohwo kako ahwomomjo Anitu umokosyohumayo sopone'no ijijoy-onefoho.

²⁴ Ngko apa'no wasel+monne'no yohono. Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamо lihwosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo oseno yonefoho.

²⁵ Ose ulahoningki kakoe inomokomoyo sohwa oso hungkunoso nupa'nontifi yomo imentohofofoho. Hofikoe li'mentohofi, Ose'manji a'amu Anitu'nji ango wop+ngso sopo songo ne'no humayo'neso tihwo woma'montolo.

²⁶ Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo timo uhwononto ulimento, A'amuso hopo'maho. Oso hiso Anitu yososo hoponoho.

²⁷ Ose ulahoningki Pita ulimento, Ihwoni, nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso holnasyontani kikimo tifi kin+ngkopalokuhwono. Oso'no nakwo peho manehwono.

²⁸ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko nehopi wasel+monne'no yohono. Hwangku yo'mayo songo i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohwo kakoe yokumpohn'nyo'nji hwe engo sohwoe epohumayo wonyoangkafo sopo nohumentan+ngkuhwosi ou, sekwo oso hohosohonta sekwo ngkimo tifi nn+ngkap+wo'n+ngkohofo sohwasi sekwo hwe engo sohwoe epohumayo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sopo nohumat+kutnnefoho.

²⁹ Hwe moyam'i hopi'nonohinoso hofikoe hofikoe ango homningkwa'wehwosanji hapiyos+janji mpohwo na'u mehomí hwaho yo'mayoso ngkine'nje hungkunomne'no uliko'mapijoso i, oso a'amu hiso'no yo'mayo pi'ningo engo wop+ngoso mapitnnefoho. Oso'nji hofikoe songo ne'no humayo'neso not+pemapitnnefoho.

³⁰ Hwe fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syofisyalokusoso oso hwe huhwo sohwo Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo'maho. We'yo hweho. Hwe nom'nihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'n+maho. We'yo

hwo'nyoho syof̄syalokuso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako An̄tuye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

20

Ipisae Syoho'njo sohwafe hungkunofoho.

¹ An̄tu a'amu mokosyohumayo so'no pahnn̄imo hungkunoso olenoho. Hwe ipisayo syoho kakwo sohwo kako imingo'nji nowento a'amu kakoe ipisayo syoho ulohofiy'o'ne ut̄ma'mentisofono.

² Nowento a'amu syoho ulohofiy'o so'nji hungkuno lont̄fi s̄imeho afa inont̄fi olo s̄ikuno lomne'no hamniyoho kina anga'no anga'no nano mtitofont̄fi ipisayo syoho hwapi'ngō sohwo syoho ulohofiy'o somo kakoe syohopono luhwat̄mentisofono.

³ Mofehi'nyo'nji ipisayo syoho hwapi'ngō sohwo apa'no nowento a'amu uhu'mokiyo sopo uhwon̄mentisoso a'amu fihwa syoho ane sohwa siki humolowentan̄ngkofi uh-wononto

⁴ ul̄mento, Sekwo soku nje ipisayo syohopono syoho ntahofigymno. Ngko hamniyoho ito'no wosejapmmmonnoho.

⁵ Ose ulahon̄ngki hof̄ko umentohofoho. I pisae syoho hwapi'ngō sohwo syoho ulohofiy'o somne'ento uhwonamo lonto hinjopo umentiso sohwo apa'no akupo'nyo'nji'umentisofono.

⁶ Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjoso'nji ipisayo syoho hwapi'ngō sohwo apa'no nowento a'amu siki humentan̄ngkofi somo uhwononto ul̄mento, Olo mofehi'nyo noposahon̄ngki sekwo syoho miyo peho'no humalofoho.

⁷ Ose ulahon̄ngki ul̄mentohofi, A'amu syoho monejape hn'nwi humalohwono. Ose ulahon̄ngkofi ul̄mento, Sekwo hisoku nje ipisayo syoho'no f̄wanimno. Ose ul̄mentisofono.

⁸ Oseso mofehi'nyo moi'wo imo'n̄ngkahon̄ngki ipisayo syoho hwapi'ngō sohwo kakoe syohomo uhwontohumayo sohumo ul̄mento, Syoho ntahofigy'o somo joho ulohoji t̄finjo pohofo so'nji s̄imo'mjo pohofo so'njimo hamniyoho uyo.

⁹ Ose ulahon̄ngki a'amu s̄ikuno'nji pmmentohofo somo kina anga'no anga'no uȳmentisofono.

¹⁰ A'amu s̄imo'mjo pmmentohofoso ose uhwonont̄fi ole hnn̄mentohofi, U, nakwo hamniyoho engo womantano. Ose hnn̄ngkahon̄ngkofi hof̄ko huhwa kina anga'no anga'no ma'mentohofoho.

¹¹ Nomant̄fi ipisayo syoho hwapi'ngō sohumo yoka ul̄mentohofoho.

¹² Ole ul̄mentohofi, A'amu t̄finjoso syoho we'enehwo yahon̄ngkofi k̄ko hamniyoho nakumo nejapohino hopaso uyoohino. Nakwo imingo'nji nta'n̄ng so'nwi syoho tango'injo yontan̄ngkuhwoni mofehi'nyo we'e nałimaso'n̄maho.

¹³ Ose ulahon̄ngkofi ipisayo syoho hwapi'ngō sohwo hwe anga'no ajwopo lohofontanjo sohumo ul̄mento, Nje a'amuhwe, ngko kikimo wonyo makilohofe hwo'nyoho. K̄ko ngko'nji hamniyoho kina anga'no mayoso'no s̄imeho afa minyohwoya'ilaho.

¹⁴ Oso'no hamniyoho mahoji mpano. Ngko hamniyoho kijapohe pa'nyoso a'amu t̄finjo somo uyo'manji

¹⁵ nje syohofoho. Nje hamniyoho so'nji yo'mayo imeso wop̄ngotaho. Ngko hwapi'ngō hwo'nyoho. Ngko a'amumo wop̄ngō ulohofo so'no s̄imeho wonyo ntapi'wo'n̄ngkino hwilosahlo. Oso hungkunoso syoho hwapi'ngō sohwo ul̄mentisofoho.

¹⁶ Jisas ose ulonto ul̄mento, A'amu t̄finjo so'nji s̄imo'mjo so'njimo An̄tu afa'nohino uȳmo lososo uȳmontonoho. Jisas ose ul̄mentisofoho.

Jisas kako poyo imo'n̄ngkuhwosi songo likafone so'no apa'no ul̄mentisofoho.

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

¹⁷ Jisas Jelusaleme'no wasimo lonto kakoe inomokomoyo aho hopi'nono s̄ife mta'ni huſa'u sohwa hof̄ko'nohino nosont̄fi Jisas ul̄mento,

¹⁸ Upa'n̄mno. Olohonta nakwo Jelusaleme'no wosantane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohumo a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon̄ngkano hungkuno lut̄hwamotofo sohwanji hofikoe ahomo hofikō ho'nasyikuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umo'nono likuji nano wamtitofant̄feho.

¹⁹ Oseso hofikō nom'ne a'amu sohwamo uyahon̄ngkuji hofikō s̄itofo ul̄kuji sohwolontamo'nji hwan̄ngō fonjukiji iyo hwajiyofoku'nyo sopo wofonjinto'fosyant̄feho. S̄ikuno hufa'u sihune memjaof̄hwoso'no kako apa'no likafonefono. Ose ul̄mentisofoho.

Jemisi'nji Joun̄nji siko yofe engo womantae'no yihwayo l̄mentisiyefoho.
(Mak 10:35-45)

²⁰ Oso hohosohonta Sepetiye ape'nji kakoe hwomu sohwa'u'nji Jisas̄mo u'mant̄fi a'musi hwomtame ulohofonto Jisas̄mo hungkuno anga'nohino so'no ulohon̄mentisofoho.

²¹ Oseso Jisas ul̄mento, Peho'no kumo'n̄ingkohoho. Ose ulahon̄ngki ul̄mento, Hwangku sohonta kiko yofe engo nomahoji a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumuso sohonta kiko nje hwomu sohwa'umo ole ulohoho. Nje aho angahohn̄ta'nji nje aho hwonamonyo hohn̄ta'nji fosyohumunyo. Ngko a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo so'no siko non'fo'masy'hnnne hwahusoho. Ose ulohoho.

²² Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄mento, Oso hungkuno n̄tohino neso kiko huno makiyohoyohoho. Tohino ngkimo n̄mnoso hopaso mas̄soso siko hopolaho. Nje a'apahomo tohino ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomo tohino ifeehu'mo yasesyososo siko hopolaho. Ose ulahon̄ngki ul̄mentisi, Nekwo hoponoho.

²³ Ou, nehopo. Tohino ngko ma'meso fehohn̄o siko womanjiyoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisyoso pa'nyoso sikoe a'apahomo ifeehu'mokasesyonefoho. I, oso hiso'no ngko'nji a'amu mokosyohumayo so'no nje aho angahohn̄ta'nji nje aho hwonamonyo nohn̄ta'nji fosyohumayo so'no a'amu nom'nne somo muhwosopo'mnehono. O'o, oso hopo sopo nje Mpohwo kako a'amumne'no esyohumaho.

²⁴ Ose ul̄mentisoso inomokomoyo nom'nne sohwa nupa'nont̄fi hof̄ko Jem̄s̄i'nji Joun'ntnne'nno s̄meho tohino umn̄mentisofoho.

²⁵ I oso hiso'no Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'no ngkiyepono wapifento joho ulonto ul̄mento, Olo so'no sekwo huno seyohoho. Olo hwaho lopo a'amu nom'nne somo mokosyohumayoso hof̄ko hof̄koe a'amu enjwa'mjo somo syoho tango'njo uyontifeso a'amu enjwa'mjoso syoho hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho wopasantifeho.

²⁶ Sekwoe a'amu fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amufe syoho ulohofiyu umo'nono.

²⁷ Sekwoe a'amu fihwo ngko nom'nne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'nne somme'nno siko syoho ulohofiyu pa'nyo umo'nono.

²⁸ Oso pa'nyo A'amufe Hwomu sohwo kako a'amu nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmmentiso'maho. O'o, hof̄koe syoho ulohofiyu'ne pmmentiso hweho. Kako a'amu s̄ikwo'mjohohosi humentan̄ngkofo somo uhwononto asomo ut̄mayo'ne kakoe hon̄yo usohuma'mne'ento pmmentiso hweho.

Jisas a'amu t̄imp̄i'nyo sohwa'umo t̄mo wop̄ingo umokumentisofoho.

(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Jelikou ul̄ko'mant̄fi pahon̄ngkofi a'amu pi'l̄ngō engo Jisas̄mo t̄fi in̄ngkapmmentohofofoho.

³⁰ Hwe t̄imp̄i'nyo hufa'u sohwa'u Jisas palofoho upa'nonji hon̄ngkano mom̄ngopo nohumanj Jisas̄ne'nno joho ole ul̄mentisi, Ntefitiye Imu hwosoho. Kiko nekumne'nno hitoho wakilofono.

³¹ Ose ulahon̄ngki a'amuso yoka ul̄mentohof, Siko mampi'nyo fosyohumunyo, Ose ko ulahon̄ngkofi oso huhwo sohwa'u joho engo ul̄mentisi, Hwe Engofo, Ntefitiye Imu sohwosi, nekumne'nno hitoho wakilofono.

³² Ose ulahon̄ngki Jisas nolohofonto sikine'nno joho ulonto ul̄mento, Ngko sikimo pipi seloho'mnehono.

³³ Ose ulahon̄ngkahon̄ngki siko ul̄mentisi, Hwe Engofo, kiko nekwoe t̄mo wop̄ingo wemokonontayo'nno kilalokuhwoyo.

³⁴ Ose ulahon̄ngki Jisas sikine'nno hitoho ulofahon̄ngki sikoe t̄mopo aho kisosyahon̄ngki t̄moso komo'nno ito'nno hononji Jisas̄mo t̄fi in̄ngkamentisiyefoho.

21

Jisas hwe yofe engo'nyo pa'nyo ango Jelusalemn̄o humentisofoho.

(Mak 11:11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)

¹ Hof̄ko Jelusalem mofone sopo i'mofapont̄fi ango Mpetifase hwof̄ki'nyo Oulif osopo humamentohofofoho. Osopo Jisas nohumanto kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole l̄hwat̄mento,

² Siko oso ango we'e nonjo lopo nuhusisi oso hopo sopo siko ahwomo yahu *toungki* hof̄ko impe infahumalofoso kakoe mu hi'nji wot̄pemanjiyoho. Oso yahu sohwa'u ikwolofo mahos̄si ngkiyepono motapinyo.

³ I hwe fihwo sikimo hungkuno sel̄hwoso'no'manji ole ulinyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohumne'nno syoho weho. Ose ulahosisy'o'no kako komo'nno uhwojapmmontonoho. Ose l̄hwaj̄mentisofoho.

⁴ Oso hiso imo'nīngkahonīngki oso a'amu sohumo Anītu hungkuno uyahonīngki līmojo sohwae hungkuno ne imo'nīmentisofoho. Hungkunoso olenoho.

⁵ A'amu ango Saiyon sopo humalofo somo ole ulīmno.

Uhwonīmno. Sekwoe Hwe Engo sekuyepono ntopohoho.

Kako hwe yofe ane pa'nyo ahwomo yahupo kehumaho.

Oso yahu hiso ho'yango mokaho'nyo'nefoho.

⁶ Oseso inomokomoyo hufa'u sohwa'u nowenji yo'mayo Jisas ulīmentiso hopa imentisyeefoho.

⁷ Siko yahu kona'wohi'nji kakoe mu'nji nomotaponji sikoe manji'mofoso yahupo miyopeehumentisiye sopo Jisas kehumamentisofoho.

⁸ Hwe moya'mi pi'nīngko engoso hofīko hofikoe hwapife Jisas kako hano wene honīngkano sopo hu'meehumentohofofoho. A'amu fehohnjo ipamo lopo'memantīfi Jisasīfe yofe ho'nomayo'ne honīngkanopo hu'meehumentohofofoho.

⁹ Hwe hwoya'mi sīmo'mjo so'nji tīfinjo so'nji hofīko joho ole līmentohofi

Ntefitīye Imu sohwae yofe woho'nomano.

Kako wopīngo'nohini hweho.

Olo hwe lohumo nakwoe Hwe Engo Anītu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwatiamentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

Anītu ahwomomo humaso sohumo isamoyoka ulano.

Ose līmentohofofoho.

¹⁰ Jisas Jelusalemno noswahonīngki oso hopo sponjo hwe moya'mi hofīko yomo yontīfi ulīmentohofi, Olo hwe lohwo tīhwolo.

¹¹ Ose ulohonīngkahonīngkofi hwe moya'mi Jisasīnji pmmentohofoso ulīmentohofi, Olo Jisas Anītuye hungkuno līwo'nīngkiso hweho. Ango Nasalet hwaho Ngkalilinta'ango hweho. Ose ulīmentohofofoho.

Jisas Anītuye tajo ango engo somo a'amu mpe yontanīngkofi a'amu yo'mayo somo wae yao'mentisofoho.

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22)

¹² Jisas Anītuye tajo ango engo sompō a'amu yo'mayo mpe yontanīngkofi somo wae yao'mentisofoho. Hofikoe ijempoho hamniyoho iwo'lomokomayo yontīfe ho'nasiyo'ne so'nji a'amu yīhufo mpe uyantīfi epohumayo yīwo'nīngkohofoso Jisas kako mehu'mee'mentisofoho.

¹³ Wayo yaofonto Jisas ulīmento, A'amu Anītuye hungkuno mtī'mokumento sohwa ole mtī'mokumentohofi, Olo nje ango somne'no ole līfītnnefoho. Mpohumo jomo ujo'ne angofoho. I oso hiso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyas'o mo hufo mawo'nīngkohofeo sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mtī'mokumentohofofoho ulīmentisofoho.

¹⁴ Jisas tajo angomo nohumentanīngki a'amu tīmpi'nyo so'nji sīfe wonyo'njo so'nji kakimo u'ma'mentohofofoho. Nu'mahonīngkofi Jisas wopīngo umokumentisofoho.

¹⁵ Oseso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwani a'amu honīngkano hungkuno lutīhwayo syoho'njo sohwani hofīko uhwoniamentohofoso Jisas a'amu wopīngo umokumentisoso uhwonontīfi upa'nīmentohofoso mehomai tajo ango somo Jisasīmne'no joho ulīmentohofi, Ntefitīye Imu sohwae yofe woho'nomano. Ose lontanīngkofi nupa'nontīfi hofīko sīmano hintotohino umnīmentisofoho.

¹⁶ Sīmano hintotohino umnīngkahonīngki Jisasīmo ulīmentohofi, Olo hungkuno mehomai lohwa lalokwofo loso nto lupa'nīngkino. Ose ulohonīngkahonīngkofi Jisas ulīmento, Ou, upo'nalokweno. Sekwo olo hungkuno loso'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole,

Mehomi engo so'nji mehomai milongo so'nji jiye yofe woho'nokumapife.

¹⁷ Ose ulonto, nuhwotī'mofonto Jelusalem mta'ni noswaponto ango Mpetani'no nowento osopo saho fosyawo'mentisofoho.

Ikwongo yofoho imentisofoho.

(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Imīng'o'nji Jisas Jelusalemno asomo sīmentisosō mijoho engo uyīmentisofoho.

¹⁹ Kako uhwoniamentisoso ikwongo honīngkano lopo lohofontanīngki uhwononto oso hopo spono umentisofoho. U, oso homo somo ikwonjayo anefoho. Swo'nohinofoho. Ose uhwononto Jisas iyo somo ulīmento, Kīko ne apa'nō minto'nīngkohotnnehino. Nīhu'nahone hwosoho. Ose ulahonīngki iyoso yofoho komo'nō imentisofoho.

²⁰ Kakoe inomokomoyo sohwa oso hiso nuhwonontīfi hofīko yomo imentohofofoho. Yomo yontīfi līmentohofi, Oso iyo yofoho komo'nō isoso pipilo.

²¹ Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, Ngko nehopi waselìmonne'no yohono. Sekwoe sìmeho hi'ntnnono nehopi ufijoso u, sekwo sìmeho hufa'u ane hwastìmanji sekwo ngko iyo lomo ulohe hopaso uyantìfeho. Oso'nohinì'maho. O'o, sekwo sìmeho hi'ntnnono nehopi ufijo'manji sekwo olo hwofìki'nyo lohumo ole ulìfijoso, Kìko nolìkafohoji oso mijo ayo mompo fìlikofaofo. Ose ulìfijoso hwofìki'nyo sohwo wawontonoho.

²² U, sekwo sìmeho hi'ntnnono nehopi uyìkuji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ulìfijoso womantìfeho.

Jisasìye yokumpohn'hyo hwapìngo so'no ulohonìmentohofoho.

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Jisas tajo angomo asomo swonto a'amumo lutìhwentanìngki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Isìlaelife hwe engo sohwanji hofiko nu'mantìfi ulìmentohofí, Kìko olo syoho iwo'nìngkino loso tìhwo kili'maso'no iwo'nìngkinoto. Yokumpohn'nyoso tìhwo kijapmmaso'nji iwo'nìngkinoto.

²⁴ Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, Ngko huhwo'nyi hungkuno anga'no waselo-honi'mne'no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo asomo ntìfijo'manji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwapìngo waselìmo.

²⁵ Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kakoe yokumpohn'nyo hwapìngoso ntìfì'mta'angoto. Anìtu mta'angotaho. Hwahoponjo a'amu mta'angotaho. Ose ulohonìngkahonìngki hofiko ole hnnìmentohofí, Joun kakoe yokumpohn'nyo Anìtu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji ole wonalìmontonoho. Ose'manji sekwo Jounìye hungkunomo sìmeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto.

²⁶ I, Joun kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji hwe moyà'mi peho nalohopitnnehoho. Oso'no iyoho nenalofoho. Hwe moyà'mi hiso ole syafìsyìwo'nìngkohofí, Anìtu kako Jounìmo hungkuno uyahonìngki nalìmentisofoho.

²⁷ Ose hnrontifí Jisasìmo ulìmentohofí, Nakwo huno monayohoyohoho. Ose ulahonìngkofi Jisas hofìkimo ulìmento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'nìngkohe hwapìngo so'no maselìmnehono. Ose ulìmentisofoho.

Hwe fihwo hwomu hufa'u'njo sohwoe pahnìmo hungkunofoho.

²⁸ Olo hungkuno selohe so'no sekwo huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hwého. Kakò hwomu tisi'maso sohomo ulìmento, Nje hwomufo, olohonta nuhuji ipisayo syohomo syoho ntahofoyo.

²⁹ Ose ulahonìngki kakoe hwomu sohwo ulìmento, Ngkilaho. Ose ko ulonto hwangku kako huno esyafìsyonto syoho ulohofimentisofoho.

³⁰ Oseso kanìngkwohwo nom'ne hwomu sohwoepono nowento oso hungkuno tisi'maso sohomo ulìmentisoso apa'no, Ulahonìngki hwomu sohwo ulìmento, Ou, Mpohwo, ngko syoho wakilohofí. Ose ko ulonto kako syoho somne'no mawommantisofoho.

³¹ Oso'no huno pipi seyohoho. Oso hwomu sohwa'u kanìngkwohwoe hungkuno somo tìhwo inìngkamentono.

Ose ulohonìngkahonìngki, Sìmo'mjo sohweho ulìmentohofoho.

I, Jisas ulìmento, Ngko hungkuno hiso'no yolo'no nohini waselìmonne'no yohono. A'amu honìngkano wonyo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moyà'mi hwa'nte sofa honìngkano wonyo imofìwo'nìngkohofó sofanji hofiko sìmo'mo Anìtuye honìngkano so'no nakwolaho lontìfi olohonta sìmeho yìwolo'mokalokofo. Oso'no Anìtuye ango sopone'nno sìmo'mo sepopitnnefoho.

³² Hwapìngoso Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo sekuyepono pmmentisofoho. Kakò honìngkano wopingo imofo setìhwamentiso so'no i, sekwo sìmeho hi'ntnnono muyo hwasoho. I, a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moyà'mi honìngkano wonyo imofìwo'nìngkohofó sofanji hofiko Jounìye hungkunomo sìmeho hi'ntnnono uyìmentohofoho. Sekwo oso hiso'no ko uhwonontìfi sekwo huno mìkwesya'fìsiyo'njo yontìfi sìmeho hi'ntnnono muyo hwasoho.

A'amu wonyo ipisayo syoho mokosyohumawo'nìngkohofó so'no pahnìmo hungkunofoho.

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Jisas ulìmento, Sekwo pahnìmo hungkuno nom'ne upa'nìmnno. Hwe fihwo hwaho engo'njo sohwo kako ipisayo syoho hulonto tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne kompusyoho mti'mokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo'ne molìmentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'nìngkohofó sohwafe ahomo ho'nosyonto kako ango ikanopo nawento osopo ne'no humamojofoho.

³⁴ Hwangku ipisayo ne mayo sohonta kakoe syoho ulohofiysoh wamo kakoe ipisayo fehohnjo'ne kakoe ipisayo syoho pone'no uhwati:mentisofoho.

³⁵ Uhwojahan:ngki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakwo'yohwoe syoho ulohofiysoh wamo ma'mento:hofofo. Anga'nohino sohumo hwan:nggo fonjontifi nom'ne sohumo sojo'nji fongku'mento:hofofo.

³⁶ Ose ulohofahon:ngkofi kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiysoh pi'n:nggo soh wamo uhwati:mentisofoho. Si:mo'mjo uhwati:mentiso sohwa pi'n:nggo'maho. Oso a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo huhwo sohwa syoho ulohofiysoh si:mo'mjo hopaso tifinjo soh wamo wonyo ulohoo'mento:hofofo.

³⁷ Hwangku sohonta kakwo'yohwo kakoe hwomu sohumo uhwati:mentisofoho. Uhwajonto l:mento, Hofiko nje hwomufe hungkunomo halo:ho upeentifeho. Ose l:mentisofoho.

³⁸ I, a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakoe hwomu huhwo sohumo uhwonutimantifi ole hnn:mentohof, Olo a'amu lonwo sohwo kako hwangku sohonta kan:ngkwohwoe yo'mayoso nomane hwheho. Komo'nohino nakwo kakimo poyo wofonjosano. Oseso olo kakoe syoholo mane'eno.

³⁹ Ose hnn:ntifi hwomu sohumo nutimantifi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'naofontifi osopo poyo ni:hu'nohono fonjahumentohofofoho.

⁴⁰ Sekwo huno pipi seyohoho. Hwangku oso ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo kako no:p:hwosi a'amu syoho mokosyohumayo huhwamo pipi ulohoo'montolo.

⁴¹ Ose ulohon:ngkahon:ngki a'amu sohwa Jisas:mo ul:mentohof, Kako no:p:hwosi a'amu huhwo soh wamo ni:hu'no wonyo ulohof:hwosi poyo umokumontonoho. I ose yososo kako kakoe ipisayo syohoso nom'ne a'amu mokosyohumayo soh wamo umontonoho. Osohwa s:kuno ipisayo ne mjiyo sohonta hofiko kakwo'yohumo neso uyantifeho.

⁴² Ose ulahon:ngkofi Jisas ul:mento, An:tu ye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'n:jotaho. Hungkuno ole,

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'n:ngkohofo sohwa wae yao'mento:hofo loso,

olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofo'ne hwap:ngohwo imo'n:ngkohoho.

Nakwoe Hwe Engo sohwo ole l:mentisoso imo'n:mentisofoho.

Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafofoho lalokuhwono.

Oso pahnn:mo hungkunoso An:tu l:mentisofoho.

⁴³ Oseso ngko sekumo wasel:monn'no yohono. An:tu kako a'amumo mokosyohumayo sopo sekwoe angoso sekumta'ni semahwosi nom'ne a'amu ne wop:ngoo ito'nohino somo umontonoho. Ose ulonto pahnn:mo hungkuno a'amu kakimne'no min:ngkayo'njo somne'no ul:mentisofoho.

⁴⁴ [Olo engkwosaho loso'no seloheso a'amu fihwo oso sojo engkwosaho pa'nyo homo somo entofomahwosi pi:wasyososo oso a'amu hiso kakoe a'apaho kemp i:mti'mt'i:me lohof:hwosi wahu'mehinawo'montonoho. I, oso'no oso engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu fihwoe a'apahopo pi:wasyososo fonjomt:hupeeefososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyo pi'n:nggo umo'n:montonoho.]

⁴⁵ A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisas:ye pahnn:mo hungkunomo upa'nontifi hofikine'no hungkuno hiloso l:mentisoso so'no huno umentisofoho.

⁴⁶ Oseso hofiko kakimo aho wokantifi ko imento:hofo hofiko hwe moyamimne'no iyoho un:mentisofoho. Hwap:ngoso hwe moyam:mi ole syafisy:wo'n:mentohof, Jisas sohwo An:tu ye hungkuno l:mojo hwheho. Ose l:mentohofofoho.

22

Ape mantifi elijwanyo'ne pahnn:mo hungkunofoho.

(Luk 14:16-24)

¹ Jisas pahnn:mo hungkuno apa'no a'amu somo ul:mento,

² An:tu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe yofe engo'njo kakoe hwomu ape mante elijwan:wo'n:ngkohoho pa'nyofoho.

³ Si:mo'mo kako a'amu pi'n:nggo engo elijwanyo wosopayo nifitnne'ento uhwosopoi:mentisofoho. Oso hohosohanta wopayo elijwanyo s:kuno somo kakoe syoho ulohofiysoh wamo a'amu uhwosopoi:mentiso sohwa pi:fittnne'ento ut:mayo'nle l:hwatimantisoso hofiko nakwolaho ul:mentohofofoho.

⁴ Oso'no syoho ulohofiysoh nom'ne soh wamo l:hwajonto ul:mento, A'amu uhwosopoi:mentohe somo ole ul:mno. Wopayo nto l:ku'maho. Nje yahu'nji tongo'nji fonjasyontifi l:ku'maho. Sekwo oyoni:mno. Ose ul:mno.

⁵ Ose ulahon^{ing}kofi nowahon^{ing}kofi a'amu uhwosopo'mentisoso hahn'nyo yontifi hofiko hofikoepi syoho'mno humpo'mento hofofoho. Nom'nihwo kakoe wopayo syohomno umentisofoho. Nom'nihwo kakoe kwope syohomno umentisofoho.

⁶ Nom'neso hwe engo sohwoe syoho ulohofiysoh wamo wonyo ulohofontifi fehohnjo sohwamo hwan^{ing}go fonjahon^{ing}kofi nom'ne sohwamo fonjahumentohofofoho.

⁷ Oseso hwe engo sohwo simeho tohino umn^{ing}kahoni^{ng}kakoe a'amu itokuso'njo sohwamo luhwamento, Sekwo a'amu nje syoho ntaho f^{ihm}'mopmno. Ose luhwati^{mentis}ofoho.

⁸ Ose yahon^{ing}kofi hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiysoh wamo ul^{im}ento, Nje wosopayo nto liku'maleno. I, a'amu uhwosopo'mento he sohwafe yahino hopo'maho.

⁹ Oso'no sekwo hon^{ing}kano'meemo humpekuji a'amu nuhwon^{ing}kuji nje wosopayo'ne ul^{im}mo. Sekwo nakwo'nji wohwano. Ose ul^{im}mo.

¹⁰ Ose ulahon^{ing}kofi syoho ulohofiysoh wa hon^{ing}kano'meemo nohumpentifi a'amu hopi'nono wop^{ingo}'nji wonyo'nji uhwoni^{mento}hofo somo lit^{im}antifi ut^{im}otapmmentohofofoho. Oso'no hwe yofe engo'njo sohwae ango somo uhu'mokumentohofofoho. Ango hiso a'amu hopo imentisofoho.

¹¹ Hwe moy'a'mi angomo nohumentan^{ing}kofi hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu swahopohoho somo uhwon^{im}o lonto noswonto uhwon^{imentisoso} hwe fihwo kako manji'mo wonyo'njo sohwo nohumentan^{ing}kofi uhwononto,

¹² Ul^{im}ento, Nje a'amu sohwosi, olo s^{ik}kuno lomo nje hwomu ape masolo'nno welijwontantane'no yalokuhwono. Oso'no kiko manji'mofo songo miyo'njo yonji peho'nno swaponji humahnno. Ose ulahon^{ing}kifi hwe huuhwo sohwo mampinyo imentisofoho.

¹³ Oseso hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiysoh wamo ul^{im}ento, Olo hwe lohwo kakoe sife aho nano mtitofikuji mempo hohnta'nii s^{ik}kwo'mjoho so'mo foh'o'naopmno. Osopo a'amu humotaho engo likuji hul^{ing}kwajingo ifaloho'nifitnnefoho.

¹⁴ Ose ulonto Jisas ul^{im}ento, Anitu a'amu pi'n^{ing}go engo somne'no woswapi^{fe} lonto joho ko ulonteso i, a'amu anga'no anga'nohino somo uhwosopo'mentisofoho.

A'amu sohwa hofiko hamniyoho hwe yofe engo'njo sohumne'no ho' nasiyo'ne Jisas^{imo} ulohon^{imentohofofoho}.

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ A'amu Falisi sohwa nuhu'mokontifi hungkuno hnn^{imentohofifi}, Jisas nakumo hwasyo hungkuno nalone'nno pipi ulohofanehwono. Hwasyo hungkuno nalihwoso'nno impo'angomo untofosyano. Oso'no nohnontifi

¹⁶ hofiko hofikoe inomokomoyo fehohnjo sohwanji Helout kakoe inomokomoyo fehohnjo sohwanjimo luhwo jahon^{ing}kofi Jisas^{imo} nu'mantifi ul^{im}ento hofifi, Nakwoe Lonet^{ihwawayo} sohwosi, kiko hungkuno nehopi'nohini l^{wo}'n^{ing}kino so'no nakwo huno nayohoho. Kiko An^{it}uye yahino so'no a'amu somo ito'nohini lut^{ihwawo}'n^{ing}kino hwosoho. A'amu kikine'no huno wonyo syakufisiyo so'no kiko iyoho makinyofoho.

¹⁷ Oso'no kiko olo hilo so'no jihe huno mta'ango fonsaso. Nakwo hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyhumayo sohumne'no hamniyoho (*takis*) ho' nasiyoso wop^{ingo}ta.

¹⁸ Ose ulahon^{ing}kofi Jisas kako hofikoe yahino kakimo yamofo ulohofo'ne so'no huno uyahon^{ing}kifi ul^{im}ento, Sekwo hwasyo hungkuno hwap^{ingo}'njo hwasoho. Sekwo ngkimo yamofo peho'nno ntaho falokwofo.

¹⁹ Sekwo ngkimo hamniyoho anga'no nt^{ihwam}nno. Ose ulahon^{ing}kofi hofiko hamniyoho anga'no kakiyepo motapontifi ut^{ihwamentohofofoho}.

²⁰ Oseso Jisas hamniyoho somo uhwononto ul^{im}ento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji t^{ihwo}eto.

²¹ Ose ulahon^{ing}kofi ul^{im}ento hofifi, Sisafefoho.

Ose ulahon^{ing}kofi Jisas ul^{im}ento, E'wano, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I An^{it}uye yo'mayo so'manji An^{it}umo uyimno.

²² Ose ulahon^{ing}kofi nupa'nontifi hofiko yomo yontifi Jisas^{imo} ul^{ik}ko'mantifi umentohofoho.

Hofiko Jisas^{imo} a'amu nope'nontifeso songo likafo so'no ulohon^{imentohofofoho}

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Oso s^{ik}kuno homo somo a'amu Sat^{iy}usi fehohnjo Jisas^{imo} u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu huuhwo sohwa ole lut^{ihwawo}'n^{ing}kohofifi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko n^{ihu}'nahone pe'n^{iw}o'n^{ing}kohofifi. Apa'no songo mol^{ik}afe'nefoho.

²⁴ Oso a'amu Sat^{iy}usi Jisas^{imo} ul^{im}ento hofifi, Nakwoe Lonet^{ihwawayo} sohwosi, Mouses ole lut^{ihwamentono}. Hwe fihwo mehomani ane sohwa poyo pe'nososo kon^{ing}kwa'wehwo kakoe apemo woma'montonoho. Oso hwe huuhwo sohwo kola'wehwoe pijohinomne'nno kon^{ing}kwa'wehwo mehomani wot^{ipema}'mtonoho. Ose lut^{ihwamentono}.

²⁵ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofoho. Tis̄maso sohwo ape ma'mentisofoho. Nomanto mehomi mot̄pemaso'njo pe'nimentisofoho. Nope'n̄ngkahon̄ngki kon̄ngkwa'wehwoe apeso ma'mentisofoho.

²⁶ Oseso akul'mu sohwo ose imentiso so'nō ose'nohini mijimwentifi ae usaho sohwo pe'nimentisofoho.

²⁷ Oso hwe hopi'nono pe'n̄ngkahon̄ngkofi ape hiso kako t̄fi pe'nimentisofoho.

²⁸ E'wano. Ole fonaso. A'amu poyo pe'n̄fijoso songo l̄kapijō sohonta oso homn̄ngkwa'wehwo sohwa olo ape losi t̄hwo woma'montolo. Hwaho lopo hopi'nono ma'mentofofoho.

²⁹ Ose ulahonīngkofi Jisas ul̄mento, Sekwo An̄tuye hungkuno so'nji An̄tuye yokumpohn'nyo so'ntnne'nō huno maseyohoyohoho. Oso'no hwasyo hungkuno ntahofo.

³⁰ A'amu poyo pe'n̄mentohofoso l̄kapijō sohonta hwe moyā'mi ape momaso'njo ifitnnefoho. O'o, hof̄ko a'amu ahwomomo ape momaso'njo pa'nyo imo'n̄fitnnefoho.

³¹ I, a'amu poyo pe'nyoso songo l̄kapijnne so'nō An̄tu nal̄mentiso so'nō huno maseyo'njotaho.

³² An̄tu ole nal̄mento, Ngko Ap̄lohamja Aisakija Jekoupijafe An̄tu hwo'nyoho. Ose nal̄mentisofoho. Oso a'amu hiso ahwomomo songo humalofo. An̄tu kako poyo pe'nyo sofe An̄tu hwo'maho. O'o, kako a'amu songo humalofo sofe An̄tuyoho.

³³ Olo hungkuno loso ulahonīngki hwe moyā'mi hof̄ko yomo imentohofoho.

An̄tuye hungkunomo in̄ngkayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nnyofoho.

(Mak 12:28-31; Luk 10:25-38)

³⁴ Olo hungkuno Jisas a'amu Sat̄yusi sohwamo ulahonīngki hof̄ko hungkuno nom'ne majo. Mampi'nyo humamentohofoho. A'amu Falisi upa'n̄mentohofoso a'amu Sat̄yusi mampi'nyo humamentohofoso nupa'ntontifi Jisas'i njopo uhu'mokumentohofoho.

³⁵ Hof̄ko'njo ajwo lopo hwe fihwo hon̄ngkano hungkuno lut̄hwawayo syoho'njo sohwo Jisasimo yamofo uloho'mo lonto ole ulohon̄mento,

³⁶ An̄tuye hungkunomo in̄ngkayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nnyoso ntisoto.

³⁷ Ose ulohonīngkahon̄ngki Jisas ul̄mento, Hungkuno ole, K̄ko jije Hwe Engo An̄tu sohune'nō s̄meho uyohoji jije s̄meho hopi'nonohinoso kakimo uyo. K̄ko jije Hwe Engo sohune'nō jije s̄meho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. K̄ko jije Hwe Engo An̄tu sohune'nō jije s̄meho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo.

³⁸ Olo hungkuno loso in̄ngkayoso nom'ne somo hwofilo'nnyofoho.

³⁹ Hungkuno t̄finjoso s̄mō'mjo pa'nyofoho. Ole, k̄ko hi kumo'nonto s̄meho kumo'n̄wo'n̄ngkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'nō k̄ko'njo mofone sopo humalofo somo uyo.

⁴⁰ Oso hungkuno sofa'u hon̄ngkano hungkuno so'nji a'amu An̄tu hungkuno uya-honīngki lut̄hwamotofo sohwafe hungkuno so'njimo hwapingo wo'nyofoho.

Jisas a'amu Falisi sohwamo K̄laisine'nō ulohon̄mentisofoho.

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ A'amu Falisi nuhu'mokontif nohumentan̄ngkofi Jisas ulohon̄mento,

⁴² Sekwo K̄lais An̄tu uhwosopo'mentiso sohumne'nō huno pipi seyohoho. T̄hwoe imu hwolo. Ose ulohonīngkahon̄ngki hof̄ko ul̄mentohof, Ntefitiye imu hweho.

⁴³ Ose ulahonīngkofi Jisas ul̄mento, I, Ntefit K̄lais sohumne'nō nije Hwe Engofo līmentiso sohonta olo hungkuno hilo so'nō An̄tuye Towahuno Ntefitiye hunomo peho'nō ho'nahumentono. Ntefit ole ul̄mento,

⁴⁴ An̄tu kako nije Hwe Engo K̄lais.

An̄tu nakwoe hwahopo l̄hwat̄mentiso sohumo ole ul̄mento,
K̄ko nije aho anga sohonta'nī fosyohumaho.

Osopo k̄ko nohuhumahoji ngko jije mango sohwamo jije s̄if̄ki'nyo'mo enjwa'mo wokuhumat̄monnoho.

⁴⁵ Oso Hwe Engo huhwo sohune'nō Ntefit nije imu hweho mul̄immentono. O'o, nije Hwe Engofo ul̄mentisofoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo Ntefitiye imu'nohino hwolaho.

⁴⁶ Ose ulohonīngkahon̄ngki hwe nom'ne Jisas'iye hungkunomo asomo mujo'njo imentisofoho. Oso s̄ikuno somo oso a'amu Falisi sohwa Jisas'mne'nō iyoho unoma'mentisofoho. Oso'no hof̄ko Jisas'i mo hungkuno nom'ne'nō mujo'njo imentohofoho.

23

A'amu hon̄ngkano hungkuno lut̄hwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanjiye yahino so'nō Jisas ul̄mentisofoho.

(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Hwangku sohonta Jisas kako hwe moy'a'mi so'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo hungkuno lut̄hwamentisofoho.

² Kako ole ul̄mento, A'amu hon̄ngkano hungkuno lut̄hwamotofo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hof̄ko hof̄koe yofemnohini ho'noma'nyo'ne Mouses̄ye hungkuno yolo ho loset̄hwawo'n̄ngkohof̄hwawofo.

³ Oso'no oso hungkuno hof̄ko loset̄hwawo'n̄ngkohofosof seko haloho nopekuji t̄fi fin̄ngkamno. I oso'no yo'mayo hungkuno hof̄koe huno mta'angoso hof̄koe yo'mayo yahino hof̄ko iwo'n̄ngkohofosof sekwo ikutoho. Oso hungkuno lut̄hwawo'n̄ngkohofosof somo hof̄ko koko t̄fi min̄ngkayo'njo iwo'n̄ngkohofosof.

⁴ Ose ulonto Jisas a'amu huhwo sohwafe hungkunomo in̄ngkayo'ne pahn̄nimo hungkuno ul̄mentisofoho. A'amu huhwo sohwa yo'mayo hon̄ngkano hungkuno hof̄koe huno mta'angoso ho'yango ki'yo tango'njo pa'nyo imo'nyoso hof̄ko esyohumanifi a'amufe hohujopo intofasyi'wo'n̄ngkohofosof. I oso'no hof̄ko a'amu ho'yango ki'yo tango'njo somo ufo'mayo'neso ajo'miyoponjo ho'yango we'e momokaho'nyo'njo iwo'n̄ngkohofosof. O'o, ane'njo wowo'n̄ngkohofosof. Yolohoso ole, oso hungkuno ko lut̄hwantifi hof̄ko min̄ngkayo'njo iwo'n̄ngkohofosof.

⁵ Yo'mayo iwo'n̄ngkohofosof hof̄koe yofe ho'nomayo'ne a'amu wonahoni'fe lontifi iwo'n̄ngkohofosof. An̄tuye hungkuno ho'yo we'e somo ho'nasyontifi yomohu'nyopo ahopo ut̄hwa'nyopo intofasyi'wo'n̄ngkohofosof. Hof̄koe manji'mofo momingo lopo wokoso sawemo engo mti'mokuwo'n̄ngkohofosof.

⁶ A'amu elijwanyo'ne so'nji tajo angomjo so'nji nuhu'mokuwo'n̄ngkohofosof hof̄ko epohumayo s̄imo'mjo wop̄ingo'nohino so'no umo'n̄ngkohoho.

⁷ Hof̄ko ant̄me engo ajwo lopo a'amu pi'n̄nggo engo uhu'mokuwo'n̄ngkohofosof lohofontan'ngkofi a'amu hof̄koe yofe ho'nomayo so'no umo'n̄ngkohoho. U, hof̄ko nakwoe lonet̄hwayo hwosoho ujo'njo so'no umo'n̄ngkohoho.

⁸ Oseso a'amu sekumo ole sel̄kutoho. Nakwoe lonet̄hwayo hwosoho. Ose sel̄kutoho. O'o, An̄tu anga'nohino sohwo sekwoe Hwe Loset̄hwayo'ne hweho. Sekwo hopi'nono afa'nohino kuyoho.

⁹ Olo hwahlo lopo sekwo hwe nom'ne sohune'no ole likutoho. Olo hwe nakwoe hwe engo lohwo nakwoe mpohweho eso nol̄kutoho. O'o, anga'nohino sohwo ahwomomo humaso sohwo sekwoe Mpohweho.

¹⁰ U, a'amu hof̄ko ole sel̄kutoho. Nakwoe Hwe Engo hwasoho. Ose sel̄kutoho. Awonoho. Sekwoe hwe engo anga'nohino'njo kuyoho. Oso huhwo sohwo K̄lais An̄tu uhwosopo'mentiso hweho.

¹¹ Oseso sekwoe hwe engo neso kako sekwoe syoho selohofiyi pa'nyo hweho.

¹² U, a'amu fihwo kako kakoe yofe'nohini ho'noma'n̄wo'nontoso sohumi An̄tu kako monje weehumontonoho. I, a'amu fihwo kakao yofe somo monje yahin'ngkuhwoso sohum An̄tu wop̄ingo wonyoangkafo ulohof̄hwosi kakoe yofeso wohohi'nohino'montonoho.

Jisas a'amu mango'nohino somene'no hungkuno ul̄mentisofoho.

(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 52; 20:47)

¹³ Sekwo a'amu hon̄ngkano hungkuno lut̄hwawayo syoho'njo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo An̄tu hungkuno sawemo engo jomo ulontifi sekwo ap̄wojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poj iulontifi ango hiso sekwo n̄hu'nahone emawo'n̄ngkohof̄hwasoho. Oseso hwangku sekwo tohino engo not̄pemapitnefoho.]

¹⁴ [Sekwo a'amu hon̄ngkano hungkuno lut̄hwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo An̄tu hungkuno sawemo engo jomo ulontifi sekwo ap̄wojo sofafe a'amu t̄fi sen̄ngkayo'ne ti'pewo'n̄ngkohofosof. Not̄pemantifi sekwoe inomokomoyo imokuwo'n̄ngkohof̄hwasoho. Oseso kako Seteniye mehomii sekwo hopa imo'nonto kakoe yahino wonyoso sekumo yakolonocho.

¹⁵ Sekwo a'amu hon̄ngkano hungkuno lut̄hwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo mijopo hwahopo ango'meemo emoy'wo'nontifi a'amu t̄fi sen̄ngkayo'ne ti'pewo'n̄ngkohofosof. Not̄pemantifi sekwoe inomokomoyo imokuwo'n̄ngkohof̄hwasoho. Oseso kako Seteniye mehomii sekwo hopa imo'nonto kakoe yahino wonyoso sekumo yakolonocho.

¹⁶ A'amu Falisi sohwa An̄tumne'no huno ito'no mosyaf̄siyo'njo yontifi yo'mayo wonyo'wonyo yahino yontife so'no Jisas yoka ul̄mentisofoho. Sekwo t̄imp'i'nyo sohwasi sekwo a'amu nom'ne somo hon̄ngkano ut̄hwano li'wo'n̄ngkohof̄hwasoho. Sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Ole lut̄hwawo'n̄ngkohof̄, Hwe fihwo kakoe hungkuno nehopi syaf̄siyo'ne'ento kako An̄tuye tajo ango engo somne lohono

losu sohwo, u, kakoe hungkuno ne mmo'nyo so'no sekwo ole liwo'nìngkohofi, Kakoe syohofoho. Hungkuno anefoho. I, hwe fihwo kako sojo wonyoangkafoso Anìtuye tajo ango engo somo wojo so'no nehopi lohono losu sohwo u, kakoe hungkuno nehopi umokono. Nehopi mmo'nyo'ijo yahonìngki sekwo oso hwe huhwo sohumu linto-fasyiwo'nìngkohofìhwasoho.

¹⁷ Sekwo a'amu huno ane sohwasi tìmp'i'nyo pa'nyo hwasoho. Hungkuno yokumpohn'nyo yakolo'nnioso ntisoto. Oso sojo wonyoangkafoso Anìtuye angomo wojoso yakolo'nnytaho. U, Anìtuye angoso sojo wopìngo imokiyoso yakolo'nnyo ntisoto. Anìtuye angokofo.

¹⁸ Sekwo ole lutìhwawo'nìngkohofi, Hwe fihwo kakoe hungkuno so'no a'amu nehopi syafìsiyo'neso ole lososo. Oso ijempoho yo'mayo Anìtumne'no ho'nasiyo sopone'no hungkuno nehopi lohono. Ose losu sohwo ou, kakoe hungkuno ne mmo'nyioso kakoe syohofoho. Hungkuno anefoho. I, hwe fihwo kakoe hungkuno so'no a'amu nehopi syafìsiyo'neso ole lososo, Oso yano iyoso Anìtuye ijempoho ho'nasyiwo'nìngkohofò so'no hungkuno nehopi lohono. Ose losu sohwo u, kakoe hungkuno nehopi umo'nono. Nehopi mmo'nyo'ijo yahonìngki sekwo oso hwe huhwo sohumu linto-fasyiwo'nìngkohofìhwasoho.

¹⁹ Sekwo a'amu huno ane sohwasi tìmp'i'nyo pa'nyo hwasoho. Hungkuno yokumpohn'nyo yakolo'nnioso ntisoto. A'amu oso yo'mayo Anìtumo yano uyotaho. Oso ijempoho yo'mayo Anìtumo yano uyo somo wopìngo umokiyosotaho. Ntisoto. Anìtuye ijempohokofo.

²⁰ Oseso hwe fihwo kako Anìtuye ijempoho so'no lohono losu sohwo kako yo'mayo sponjо ho'nasyiwo'nìngkohofò so'ntnne lalofoho.

²¹ Oseso hwe fihwo kako Anìtuye ango engo so'no lohono losu sohwo kako Anìtuye ango so'nji Anìtu oso ango somo humaso so'ntnne lalofoho.

²² Oseso hwe fihwo kako ahwomomne'no lohono losu sohwo kako ahwomo'nji Anìtuye epohumayo'nji Anìtu osopo humaso so'ntnne lalofoho.

²³ Sekwo honìngkano hungkuno lutìhwamotofo syoho'ijo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji, sekwo tohino tìpemapitne so'no ngko hitoho ntokwoho. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo hamniyoho wosopayo ka'nyo, sopopayo, ampu'we yo'mayo mawo'nìngkohofoso sekwo hotitofontifi aho hufa'u hopi'nono imo'nìngkahonìngki anga'no Anìtumne'no ko ho'nasyantifeso sekwo oso honìngkano hungkuno we'e somo ito'no inìngkawowo'nìngkohofìhwasoho. I, honìngkano hungkuno engoso a'amufe hungkuno ito'no mihwajiyoso, a'amumo hitoho ulofoso, Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyoso, oso hungkuno engo wonyoangkafoso sekwo minìngkayo'njo hwotoho fewo'nìngkohofìhwasoho. Oso yahino yo'mayo aho hopi'nonohino wojo so'no anga'nohino Anìtumne'no ho'nasiyoso noho'nafikutoho. I oso honìngkano hungkuno engo so'ntnne'no finìngkamno.

²⁴ Anìtuye hungkuno we'e somo ko inìngkawentifi Anìtuye hungkuno engo somo hwotoho fewo'nìngkohofò so'no sekwo a'amu tìmp'i'nyo pa'nyo nom'ne somo honìngkano utìhwawo'nìngkohofìhwasoho. Sekwo mijo nyo'ne somjo wopmpeso we'eso wae yontifi soku i, humpotofe engo sohwo sekwo wosopayo mijo sopo kehumanteso muhwonyo'njo yontifeso hi'nji niwo'nìngkohofìhwasoho.

²⁵ Sekwo a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo syoho'ijo hn'nnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiyìmno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yajìwontifeso sekwo humayoso kih'o'njo hwasoho. I ajwomo'mo hufo yahino oso'nji sekwoe a'apahomne'nohini syafìsyontifeso weho.

²⁶ Kiko Falisi tìmp'i'nyo sohwosi, noswanyo ajwomo'mo yo'mayo wojoso kaki'no mijo yajìwohoji paho hohnta'n'i kih'o'maso umo'nìmontonoho.

²⁷ Sekwo a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyìmno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo a'amu poyo pe'nìngkahonìngkofi ho'nasyiwo'nìngkohofò pa'nyo hwasoho. Hwaho tojwa lopo wokoso wonyoangkaf'o'njoponoho. I, hwaho ajwomo'mo poyo pe'nyo sohwafe yokino'nji yo'mayo pisakino'njo wo'nniyoponoho.

²⁸ Oso pa'nyo kuyoho. Sekwoe a'apaho hohnta'n'i a'amu uhwonifijoso wopìngo uhwonantifeho. I, sìmeho ajwomo'mo hwasyo hungkuno'nji yo'mayo wonyoso engo yamo'nniyoponoho.

Jisas a'amu honìngkano hungkuno lutìhwawo syoho'ijo sohwa tohino engo mapìftinne so'no ulìmentisofoho.

(Luk 11:47-51)

²⁹ Sekwo a'amu honiŋkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tohino mayo'ne so'no i'waho ito'no flyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. A'amumo Anītu hungkuno uyahoniŋki limotofo sohwamne'no oso hwamo huno syafisiyo'no hofikoe pijafo ho'nahumentohofo sopo ango wopīngo molīwo'nīngkohofihwasoho. Sekwo a'mopijohino sopo wokoso wopīngo hulīwo'nīngkohofihwasoho.

³⁰ I oso'no ole liwo'nīngkohofihwasoho. Nakwo nanīngkwohwosafe sīkuno somo humentontasi nakwo a'amumo Anītu hungkuno uyahoniŋki limotofo sohwamo fonjasiyo so'ne mufo'mehwanesohilo.

³¹ Sekwo oso līfitnne so'no ole lonetihwalokwofo, A'amumo Anītu hungkuno uyahoniŋki limotofo sohwamo fonjahumentohofo sohwafe imuhwasoho. Oso sekwoe hwapīngō so'no lonetihwalokwofo.

³² Oso'no yo'mayo seyakwosa ema'mentohofoso sekwo wesejwafantifeho.

³³ Sekwo homa mehomī hwasoho. Sekwo wonyo sohwafe mehomī hwasoho. Sekwoe honiŋkano wonyo somne'no tohino mayo so'no sekwo hiyasō le'mofoso pipilo. Awonoho. Sekwo hiyasō male'mopitnnehofo.

³⁴ Oseso sekwo upa'nīmno. Sekuyepono olo hwamo uhwatimo. A'amumo Anītu hungkuno uyahoniŋki liwo'nīngkohofo sohwanji a'amu huno'njo sohwanji Anītuye honiŋkano hungkuno lutihwawo'nīngkohofo sohwanji sekuyepono uhwatimo. Sekwo'njopo nohumentanīngkuji sekwo a'amu fehohnjo sohwamo fonjasyīkuji nom'ne sohwamo iyo hwojiyafik'u'nnyo sopo fonjinto'ofasyīkuji nom'ne sohwamo sekwoe ango uhu'mokiyo somo hwanīngō fonjikiji nom'ne angopono wofonjofepmnaofantifeho.

³⁵ Ose ifijo so'no a'amu honiŋkano wonyo ane somo siki fonjahumentohofo so'no sekwo tohino engo nomapitnnefoho. A'amu Apelīmo fonjahumentiso somta'ango ne'no fonjahumīwentifi fonjahumīwentifi ayoso Pelekaiyafe hwomu Sekolaiya oso humo sekwo Anītuye tajo angō engo somo oso ijempoho yo'mayo Anītumne'no ho'nasyīwo'nīngkohofo'njo sopo fonjahumentohofofoho.

³⁶ Ngko nehopi waselīmonne'no yohono. Oso a'amu hopi'nonohino somo fonjahumentohofo sofe tohinoso sekwo olohonta humalofo sohwasi tohino hiloso nomapitnnefoho.

Jisas Jelusalemne'no humotaho līmentisofoho.

(Luk 13:34-35)

³⁷ U, nje a'amu Jelusalem humamopmmotofo sokunonji olohonta humalofo sokunonji sekwo a'amumo Anītu hungkuno uyahoniŋki selimotofo sohwamo fonjasyontifi a'amu sekumo sefo'mayo'ne Anītu uhwojīwo'nīngkiso sohwamo sojo'nji fonjīwo'nīngkohofo kuyoho. Sīkuno pi'nīngō engo somo ngko sekumo ole hopa womasemokumonji imalefoho. Yīhufoso hofikoe polonyo somo muhu'mokontifi efemokosyawowo'nīngkohofo hopaso ngko sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaho līmalofofoho.

³⁸ Sekwo upa'nīmno. Sekwoe angō Jelusalem sopo Anītu kako nto ulīko'ma'maho.

³⁹ Hungkuno nehopi waselīmonne'no yohono. Olohonta sekwo ngkimo apa'no manohony'no ne'no yontanīngkuji sīkuno pi'nīngō woseyakolo'montonoho. Tifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu Anītu uhwatiamentiso sohumne'no yofe wohol'momano li'fijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantifeho.

24

Jisas Anītuye tajo angō engoso wonyo imo'none so'no ulīmentisofoho.

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisas Anītuye tajo angō engo somo nuliko'mahoniŋki kakoe inomokomoyo sohwa kakmu nu'mantifi Jisasīmo angō hiloso utīhwano lontifi yahoniŋkofi

² Jisas ulimento, Olo angō homo losomo sekwo līhwonalokwofo. Hungkuno nehopi waselīmonne'no yohono. Olo angō lomjo sojo angā'nohinoso nom'nepo kihī'hawesoso awonoho. O'o, hofikō olo angō wopīngō losomo mtīhupekuji womehu'immokwojantifeho.

Jisas yo'mayo tango engo'njo i'mofapone so'no ulīmentisofoho.

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Jisas hwofikī'nyo Oulif sopo nohumentanīngki kakoe inomokomoyo sohwa nu'mantifi hofikō'nohini nohumantifi ulīmentohofi, Oso hungkuno nalohinoso sīkuno ntisomo i'mofaponeto. Kīko asomo piso sohontalaho. Sīkuno moi'wo imo'none so'nji sīmō'mo peho imo'noneto. Nakwo oso sīkuno so'no huno pipi nayonetō.

⁴ Ose ulohon^{ing}kahon^{ing}kofi Jisas ulⁱmento, Ito[']no uhwontohumamno. A[']amu sekumo hwasyo hon^{ing}kanomo ipemotasewofitoho.

⁵ Hwangku a[']amu pi[']n^{ing}go engo i[']mofapⁱkuji hofⁱkō nje yofe ntⁱkuji ole selⁱfitnnefoho. Ngko Kⁱlais hwo[']nyoho. Anⁱtū nⁱhwosopo[']mentiso hwo[']nyoho. Ose selⁱfijoso a[']amu pi[']n^{ing}go hofⁱkoe hungkunomo inⁱngkafitnnefoho.

⁶ Sekwo ikujoho fongki[']nyo[']ne hungkuno upa[']n^{ing}kuji iyoho senyo[']eno. Ikujoho fongki[']nyoso i[']mofapososo sⁱkuno moi[']wo mmo[']nyofoho.

⁷ Hwangku a[']amu temtitoto kengo sohwanji temtitoto nom[']ne sohwanji hofⁱkō ikujoho fongki[']nⁱfitnnefoho. I, a[']amu hwaho kengoponta[']ango sohwa nom[']ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki[']nⁱfitnnefoho. Ango kengo kengo sopo mijoho engo i[']mofapososo nom[']ne ango kengo kengo sopo hwaho hwomⁱhwo mjⁱmⁱweneffoho.

⁸ Olo tango we[']eso emayofoho. Tango mⁱkunⁱmpososo tⁱfi no[']mo weho.

⁹ Oshonta a[']amuso nosetⁱmafkⁱkuji tohino nosejapⁱkuji nofonjasuhufitnnefoho. Hwe moy[']mi hopi[']nono sekumne[']no simeho tohino mⁱkunⁱmposo umnnonefoho. Hwapⁱngoso sekwo nje a[']amu sokune[']efoho.

¹⁰ Hohosohonta hwe moy[']mi pi[']n^{ing}go engo Anⁱtumne[']no simeho hi[']ntnnono unyoso noho[']naoffⁱkuji hofⁱkoe a[']amu somne[']no hungkuno wonyoso tokoyo[']fo ifitnnefoho. Hofⁱkō hi hofⁱkoe a[']amumne[']no mangohwa imo[']nⁱfitnnefoho.

¹¹ Oshonta a[']amu pi[']n^{ing}go hwasyo hungkuno[']njo lutⁱhwafⁱkuji a[']amu hon^{ing}kano hwasyomo ipemotawofitnnefoho.

¹² Yahino wonyo mⁱkunⁱmposo imo[']n^{ing}kuhwosi a[']amu nom[']ne somne[']no hitoho ulofoso noho[']napitnnefoho.

¹³ I, a[']amu fihwo yokumpohn[']nyo ne[']no lohofontanⁱngkuhwosi sⁱkuno ae[']uyo imo[']nososo Anⁱtū kako oso hu[']hwo sohumo utⁱmanefoho.

¹⁴ Anⁱtū a[']amumo mokosyohumayo hungkuno wopⁱngoso ango[']meemo lutⁱhwafⁱjoso a[']amu hopi[']nono nupa[']n^{ing}kuji humentanⁱngkuji sⁱkuno moi[']wo imo[']nyoso i[']mofaponefoho.

Hwahoponjo anⁱtū hwasyo sohwoe huyo[']mango wonyo sohwo i[']mofaponefoho.

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ Hohosohonta sekwo hwahoponjo anⁱtū hwasyo sohwoe huyo[']mango nⁱhu[']no wonyo sohwo Anⁱtuye tajo ango engo Jelusalem sopo uhwonⁱfitnnefoho. Nuhwonⁱngkuji yomo engo ikuji youwo youwo lⁱfitnnefoho. Olo hilo so[']no hohonta Ntaniyel hwe fihumo Anⁱtū hungkuno uyahon^{ing}ki lⁱmojo sohwo lⁱmentisofoho. A[']amu olo hungkuno loso atofo loso sohwo huno ito[']no wosyafⁱsyono.

¹⁶ Ose uhwonⁱngkuji youwo lⁱkuji a[']amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofⁱkō hwofⁱki[']nyopono hiyaso komo[']nosifitnnefoho.

¹⁷ Hwe fihwo antⁱfepo humaso sohwo kako hwahopo piwelikofaohwosi kakoe ho[']yango ango mta[']ni moswomanehoho.

¹⁸ A[']amu syoho[']mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta[']ni ife womamo lososo momawenefoho. O[']o, le[']mo[']nohini lohofonefoho.

¹⁹ Oso sⁱkuno somo moy[']mi simeho[']njo sofanji mehomⁱ we[']e amno unyo sofantne[']no ngko hitoho ntokwohoho. Hwapⁱngoso oso sⁱkuno homo somo olo hwaho lopo tango mⁱkunⁱmposo i[']mofapⁱhwosi Anⁱtuye simeho tohinoso oso hwe moy[']mi somo u[']manefoho.

²⁰ Olo sⁱkuno hiyaso le[']mofo[']ne wojosⁱ sⁱkuno meeofoso so[']nji i[']mofaposo[']manji sekwo le[']mofo pipilo. Sⁱkuno iyoho humayo so[']nji i[']mofaposo[']manji le[']mofo pipilo. Oso[']no sekwo Mpohumo jomo ulⁱkuno. Sⁱkuno meeofosomo iyoho humayo somo imo[']n^{ing}kuhwoloho. Oso[']no Mpohumo jomo ulⁱkuno.

²¹ Oso sⁱkuno somo tango mⁱkunⁱmposo wo[']nnyofoho. Hwaho songo imo[']nⁱmentiso sohonta mjⁱmo[']nⁱmⁱwento olohonta tango oso pa[']nyoso mmo[']nyofoho. Hwangku tango apa[']nohinoso ose[']ne[']maho.

²² Oso sⁱkuno tohino mayo somo Anⁱtū kako tⁱfo mmokiyo[']manji a[']amu hopi[']nono poyo nto imo[']nⁱfijo[']nesohilo. I, oso[']no Anⁱtū kakoe a[']amu uhwosopo[']mentiso somne[']no huno syafⁱsyi[']hwosi sⁱkuno oso tohino mayo so[']nji tⁱfo imokonefoho.

²³ Hohosohonta hwe fihwo ole noselonefoho. Uhwonⁱimno. Kⁱlais olopo humaho. Ou, Kⁱlais oso nompo humaho. Ose selⁱkujo[']no sekwo hofⁱkoe hungkunomo tⁱfi inⁱngkayo[']eno.

²⁴ Oshonta a[']amu fihwa ngko Kⁱlais hwo[']nyoho loso sohwanji a[']amu Anⁱtuye hungkuno hwasyo lutⁱhwayo sohwanji i[']mofapⁱkuji yo[']mayo wonyoangkafosⁱ yamofo sekumo esetⁱhwafitnnefoho. A[']amu Anⁱtuye hungkunomo minⁱngkayo[']njo hopi[']nonohinoso oso hisofe hungkunomo inⁱngkafitnnefoho. I, Anⁱtuye a[']amu neso

hungkuno hwasyomo un^{ing}kowant^{ifit}keno li^{kuji} yo'mayo wonyoangkafoso yamofo esetⁱhwafitnnefoho.

²⁵ Olo yo'mayo hilo so'no nto selohefoho. Oso'no yo'mayo uhwon^{ifijo} so'no huno ito'n^o seyonefoho.

²⁶ Oseso hofiko sekumo ole selⁱfitnnefoho. Uhwonⁱmnno. Kⁱlais kako a'amu ane nompo humaso lohunonoho. Ose selⁱkujo'neso sekwo muhwonafitnnefoho. Ou, hofiko ole selⁱfitnnefoho. Uhwonⁱmnno. Kⁱlais kako olo ango lomo humaho. Ose selⁱkujo'neso oso hungkuno somo sekwo in^{ing}kakutoho.

²⁷ Emta'm^{ingo} mofehi'nyo sapiro mo'mta'ni yonteso mofehi'nyo n^{ing}ku n^{ing}kiso so'mo posomijyohosawowo'n^{ing}kiso hopaso A'amufe Hwomu sohwo oso pa'nyo noponefoho.

²⁸ Ose ulonto pahnnⁱmo hungkuno ulⁱmento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijaf^o wo'nnyo sopo yⁱhufo ajil'mango oso hopo sopo nopⁱkuji uhu'mokufitnnefoho.

Hwangku A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.

(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ Oso tango hiso moi'wo imo'n^{ing}kuhwoso'no mofehi'nyo nⁱhu'no komo'no sⁱkw^o'mno imo'n^{ing}kuhwoso'no hamno maj'o'jо ihwosi hntokwaliyo notⁱhwo'meeofonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahonⁱngkuhwosi uhwonⁱfitnnefoho.

³⁰ A'amufe Hwomu sohwo pone so'no ahwomomo yamofo i'mofapⁱhwoso'no a'amu hwahoponjo humalofoso nuhwonⁱngkuji humotaholⁱfitnnefoho. Osohonta uhwonⁱfijoso A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji pomponaho engo'nji pontanⁱngkuhwosi uhwonⁱfitnnefoho.

³¹ Hohosohonta kounoho yoka engo ho'n^{ing}kuhwosi Anⁱtu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwajⁱhwosi ango'meemjo a'amu uhwosopo'mentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae ephotol'hawoj^o'meemjo mⁱhwofojonefoho.

Iyoswo uyoni^{mo}fo somo uhwonⁱngkuji huno ole waseyono jefo iyo'nefoho.

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² Sekwo iyo mijisiyo somo uhwonⁱmnno. Uyonⁱmofoso uhwonⁱngkuji jefo uyimonte'nefoho wolantifeho.

³³ Oso pa'nyo yo'mayo so'no seloheso uhwonⁱngkuji huno ole waseyono. Kakoe sⁱkuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono.

³⁴ Hungkuno nehopi waselⁱmonne'no yohono. Hwe moy^ami olo hwaho lopo ne'no nohumentanⁱngkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho.

³⁵ Olo ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nyo'njo. Ne'no nowentⁱhwonefoho.

Hwe fihwo oso mofehi'nyo so'nji sⁱkuno so'nji huno muyofoho.

(Mak 13:32-37; Luk 17:30, 34-36)

³⁶ Oso sⁱkuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomomjo sohwanji ngko'nji huno monayofoho. O'o, Mpohwo Anⁱtu kako'nohini huno uyalofoho.

³⁷ Oso a'amu hohonta Nⁱwa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'n^{ing}gos^o sekwo yontanⁱngkuji A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.

³⁸ Hohonta mijo a'amu somo muhulo'mentiso sohonta hofiko wopayo'nji mijo'nji n^{ifitn}neso ape mapitnneso mjⁱmⁱwentanⁱngkofi Nⁱwa kako yofayokinomo humentiso-foho.

³⁹ A'amu hiso yo'mayo so'no huno mosyafisiyo'njo yontifi nohumentanⁱngkofi mijo muhulofahonⁱngki pe'n^{ifitn}hofefoho. Oso pa'nyoso a'amu huno mosyafisiyo'njo yontanⁱngkuji A'amufe Hwomu komo'no noponefoho.

⁴⁰ Oso hohosohonta hwe hufa'u syohopo lohofontanⁱngkohosⁱsi Anⁱtu anga'nohinohumo nutⁱmahwosi nom'nehumo nuliⁱko'manefoho.

⁴¹ A'mu hufa'u fa'u wopayo sⁱhu kolofontanⁱngkohosⁱsi Anⁱtu nom'nimo utⁱmahwosi nom'nisi wohumamantonoho.

⁴² Oso'no sekwo ito'n^o fohontohumantokuno. Oso sⁱkuno sekwoe Hwe Engo sohune'n^o ito'n^o fohontohumantokuno. Oso sⁱkuno sekwoe Hwe Engo sohwo pone so'no sekwo huno maseyofoho.

⁴³ Sekwo olo so'no huno fⁱsyafⁱhupmno. Hwe fihwo kakoe angomo humahwosi a'amu nom'neso kakoe ho'yango hufo iyo'ne'entifi sⁱkuno somne'no huno uyihwoso'no kako tⁱmo wohontohumantokuno. Nohontohumentanⁱngkuhwosi a'amu kakoe angomo maswonehoho.

⁴⁴ Oso'no sekwo soku s̄ikuno engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni s̄ikuno sekwo huno mosyof̄syomokosyohumentan̄ngkujo somo wopmmonnoho.

*Syoho ulohofiyō wop̄ingo sohwo'nyi wonyo sohwo'nyiye pahn̄nimo hungkunofoho.
(Luk 12:42-46)*

⁴⁵ Syoho ulohofiyō huno wop̄ingo'jo sohwo t̄ihwolo. Olenoho. Oso hwe huhwo sohumo kakoe hwe engo sohwo ulonteso, K̄iko nje a'amu syoho ntohofiyō somo uhwontohumaho. Ose lonto uhwosopeehon̄ngki kako a'amu somo mokosyohumanto wopayo uȳmojo hweho.

⁴⁶ T̄ifi sohonta syoho ulohofiyō wop̄ingo sohwoe hwe engo asomo poso sohonta kako syoho wop̄ingo mokosyohumentan̄ngkuhwosi uhwon̄ngkuhwosi oso syoho ulohofiyō sohwo s̄imeho wop̄ingo umo'n̄montonoho.

⁴⁷ Ngko hungkuno nehopi wasel̄monne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinoso olo syoho ulohofiyō huhwo sohumo enjwa'mo woho'nahumontonoho.

⁴⁸ I oso'no, oso syoho ulohofiyō huhwo sohwo kakoe huno ole wosyaf̄hu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho.

⁴⁹ Ose syaf̄syahon̄ngkuhwosi kakoe syoho ulohofiyō sohumo uhwontohumayo iku-joho fonj̄hwosi a'amu mijo yokumpohn'nyo nont̄fi nonilohof̄wo'n̄ngkohofo so'n̄ji wopayo'n̄ji mijo'n̄ji wan̄montonoho.

⁵⁰ Oso syoho ulohofiyō sohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo s̄ikuno fihumo syoho ulohofiyō sohwo kako huno mosyof̄siyo'n̄jo yo'mayo ito'no mesyohontohumenan̄ngkuhwosi asomo wapmmontonoho.

⁵¹ Poso sohonta syoho ulohofiyō huhwo sohumo tohino m̄kun̄imposo uȳhwosi a'amu hwasyo hungkuno'n̄jo so'n̄ji uhumajoso sopo hof̄iko hul̄ngkwajingo ifaloho'n̄ngkuji humotaho engo l̄iftnnefoho.

25

Moya'mi aho hopi'nohino sofamne'no pahn̄nimo hungkunofoho.

¹ Jisas kako a'amu somo ole ul̄mento, Hohosohonta An̄itu a'amumo mokosyohumayo so'n̄no olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako ape woma'mo lonto pm̄mentisofoho. Moya'mi aho hopi'nonohino sofa wopayo engo nyo're'ent̄fi hof̄koe sikiloho nomant̄fi hwe sohumo ufohon̄t̄mano lont̄fi umentohofofoho.

² Oso moya'mi aho hopi'nonohino hofo sofa aho fehohnjo huno anefafoho. Aho fehohnjo huno'n̄jofafoho.

³ Oso moya'mi huno'maso sofa hof̄iko sikiloho'nohini motawent̄fi mijo'n̄ji momota-wommentohofofoho.

⁴ Moya'mi huno'n̄jo sofa hof̄iko sikiloho motawent̄fi mijo nom'ne so'n̄ji motawomen-tohofofoho.

⁵ Oso hwe ape mayo'ne sohwo komo'no mape'n̄jo yahon̄ngki saho fosyawo'mentohofofoho.

⁶ Saho fosyowentan̄ngkofi kuntoliyo sopo joho ole ho'n̄mento, Hwe ape mayo sohwo nto pooho. Sekwo toho'n̄ji ufohon̄t̄mamno.

⁷ Ose ho'n̄ngkahon̄ngki moya'mi hopi'nonohino sofa nol̄kafont̄fi hof̄koe sikiloho ito'no esyohumamentohofofoho.

⁸ Moya'mi huno'maso sofa moya'mi huno'n̄jo sofamo ul̄mentohofi, Sekwo sikiloho mijo hmnonejapmno. Nakwoe sikiloho s̄impe'n̄alofoho.

⁹ Ose ulahon̄ngkofi moya'mi huno'n̄jo sofa ole ul̄mentohofi, Nakwoe sikiloho'n̄ji sekwo'e'n̄ji mijo hopo'maho. O'o sekwo nowekuji ho'yango ango mta'n̄i sekwo'ne mijo mp̄popmno.

¹⁰ Ose ulahon̄ngkofi moya'mi huno'maso sofa mijo mpe'no wentan̄ngkofi oso hwe ape mayo sohwo nopahon̄ngki moya'mi ito'no humesyohumantohofo sofanji angomo wopayo engo wonano lont̄fi swont̄fi hoku'yo n̄ihu'nahone pījwahumentisofoho.

¹¹ Hwangku sohonta moya'mi nom'ne sofa i'mofapont̄fi ul̄mentohofi, Hwe Engofo, hano fonehwosampofo.

¹² Ose ulahon̄ngkofi hwe ape mayo sohwo ul̄mento, Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Ose ul̄mentisofoho.

¹³ Jisas ose ulonto ul̄mento, Sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo oso s̄ikuno somne'no huno maseyohoyohoho.

*Syoho ulohofiyso sohwa hamniyoho mokosyohumayo'ne pahnnimo hungkunofoho.
(Luk 19:11-27)*

¹⁴ Anitu a'amumo mokosyohumayo sohonta olo pa'nyofoho. Hwe fihwo hano emayo'ne kakoe ango uliko'ma'mo lonto kakoe syoho ulohofiyso somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumayo'ne umentisofoho.

¹⁵ Hofikoe yahino so'no syafisyonto kakoe hamniyoho yano ulohmmentisofoho. Nom'nehumo *faif tausen* (5,000) kina uyimentisofoho. Nom'ne sohomo *tu tausen* (2,000) kina uyimentisofoho. Nom'nehumo *wan tausen* (1,000) kina uyimentisofoho. Ose uyonto umentisofoho.

¹⁶ Oso syoho ulohofiyso *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo komo'no nowento oso hamniyoho so'nji syoho engo yonto *faif tausen* (5,000) kina nom'ne ma'mentisofoho.

¹⁷ Syoho ulohofiyso nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentiso sohwo kakoe hamniyoho nomanto oso'nji syoho engo yonto nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentisofoho.

¹⁸ I, oso'no oso hwe *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo kako hamniyoho nomanto pi'nimomo ijopijijasyonto kakoe hwe engo sohwae hamniyoho hwahomo hiyaso ho'nahumentisofoho.

¹⁹ Sikuno pi'ningo engo memjaafahon'ngki oso syoho ulohofiyso sofe hwe engo sohwo asomo nopoento oso hamniyoho umentiso so'no hungkuno ulimo lonto pmmentisofoho.

²⁰ Syoho ulohofiyso *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo nom'ne *faif tausen* (5,000) kina so'nji motaponto ulimento, Hwe engofo, oso *faif tausen* (5,000) kina ntapmmentonohino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *faif tausen* (5,000) kina ma'mentohefoho. Oso'no *ten tausen* (10,000) kina olopo weho.

²¹ Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ulimento, Kiko nje syoho ntonhofiyso wopingo hwosoho. Kiko syoho wopingo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'nngkino hwosoho. Kiko olo syoho we'e lomo wopingo mokosyohumawo'nngkino so'no ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmmonnoho. Kiko ngko'njopo nopojoji ngko'nji simonyo uyaho.

²² Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyso *tu tausen* (2,000) kina ma'mentiso sohwo nom'ne *tu tausen* (2000) kina so'nji motaponto ulimento, Hwe engofo, oso *tu tausen* (2,000) kina ntapmmentonohino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentohefoho. Oso'no *foua tausen* (4,000) kina olopo weho.

²³ Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ulimento, Kiko nje syoho ntonhofiyso wopingo hwosoho. Kiko syoho wopingo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'nngkino so'no ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmmonnoho. Kiko ngko'njopo nopojoji ngko'nji simonyo uyaho.

²⁴ Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyso *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo nopoento ulimento, Hwe engofo, ngko huno moi'wono. Kiko hwe yokumpohn'nyo hwosoho. Nom'ne sohwa syoho hulontife somta'ni wopayo mawo'nngkino hwosoho. Nom'ne sohwa ufongoe fisosomokaofontifes oso neso nomehu'meesyonji mawo'nngkino hwosoho.

²⁵ Oso hiso'no huno niyahon'ngki iyoho nnngkahon'ngki jiye hamniyoho nomotawenji hwahomo hiyaso mokosyohumamentohefoho. Uhwonyo. Olo jiye hiloso kakwosi maho.

²⁶ Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ulimento, Kiko nje syoho ntonhofiyso wonyo hwosoho. Kiko pisom'o'nyo'njo hwosoho. Ngko nom'ne sohwa syoho hulontife so'nji nom'ne sohwa fisosomokaofontife somta'ni mawo'nngkohe so'no huno nto kiyohoho eso nto ntonhino.

²⁷ I, oso'no nje hamniyohoso kako a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwafe angomo moho'nanisiyo'njo peho'no imentohinoto. Ho'nosyontentesi nopp'mo nje hamniyoho so'nji nom'ne we'e so'nji nomahm'mnesohilo.

²⁸ Ose ulonto ulimento, Olo hwe lohwoe *wan tausen* (1,000) kina nomafkuji oso hwe *ten tausen* (10,000) kina mokosyohumasoso sohomo umasyimno.

²⁹ Hwapingoso ole, a'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'nngkohoho somo ngko nom'ne pi'ningo engoso uyimonnoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohuma'tni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho.

³⁰ Olo syoho ntonhofiyso wonyo sohomo sikwo'mjoho hohnta'ni meho'naopmno. Osopo a'amu hulangkwajingo ifaloho'nngkuji humotaho engo liftnnefoho.

A'amufe Hwomu sohwo a'amu hopi'nonohino somo yano ilofonefoho.

³¹ A'amufe Hwomu sohwo yofe engo hwofilo'nnyo'njo sohwo kakoe a'amu ahwomomjo so'nji poso sohonta kako hwe engo sohwae epohumayo wonyoangkafo soponumanefoho.

³² Osopo nohumahwosi a'amu hopi'nonohinoso uhu'mokahonìngkuji kako hwe yahu mokosyohumayo pa'nyo sohwo a'amu somo yano ilofonefoho. A'amu yahu *sipsip* pa'nyo somo kengopo uhwajìhwosi a'amu yahu *meme* pa'nyo somo kengopo uhwajonefoho.

³³ Yahu *sipsip* somo kakoe aho angahohna'n'i uhumajìhwosi yahu *meme* somo kakoe aho hwonamonyo hohna'n'i uhumajonefoho.

³⁴ Oso hohosohonta hwe yofe hwafilo'nnyo'njo sohwo a'amu aho angahohna'n'i humalofo somo ole ulonefoho. Nje Mpohwo yo'mayo wopìngo sejape so'no se-hwosopo'mentiso soku, hohonta hwaho songo mtì'mokumentiso sohonta olo ango yo'mayoso Mpohwo sekumne'no yahumentisoso nöpi'kuji mapmno.

³⁵ Hwapìngoso ngko mijoho niyahonìngki wopayo ntapmmentohofofoho. Ngko mijo'no nìmo'nìngkahonìngki mijo ntapmmentohofofoho. Ngko ango kengopo nta'n'i pahonìngko sekwo ngkimo sekwoe angomo ipenìmotapontìfi wopìngo nìmokosyohumamentohofofoho.

³⁶ Ngko hwapi'e ane nohumentanìngko sekwo yo'mayoso ntapmmentohofofoho. Ngko mnokino'nji nohumentanìngko sekwo wopìngo nìmokosyohumamentohofofoho. Ngko impo'angomo nohumentanìngko sekwo nohnapmmentohofofoho.

³⁷ Ose ulahonìngkuhwosi a'amu wopìngoso ole ulìfitnnefoho. Hwe Engofo, ntonhontalo. Kiko wosopayo mijoho kiyahonìngki nakwo wosopayo kijapmmentìhwoneso, ntonhontalo. Kiko mijo'no kumo'nìngkahonìngki nakwo mijo kijapmmentìhwoneso.

³⁸ Ntonhontalo. Nakwo ango kengoponta'ango hwoximo kohonontani nakwoe agomne'no ipekumotamentihwoneso, kiko hwapi'e yo'mayoso ane nohumentanìngkini ntonhonta kijapmmentìhwonet.

³⁹ Ntonhontalo. Kiko mnokino'nji impo'angomo humenanìngkinoso ntonhonta ko-honìmentìhwonet. Ose ulohonìfitnnefoho.

⁴⁰ Hwe yofe engo'njo sohwo ulonefoho. Ngko nehopi waselìmonne'no yohono. Yo'mayoso nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no uloho'mentohinoso ngkine'no imento-hinofoho.

⁴¹ Ose ulìhwosi a'amu hwonamonyo hohna'n'ingo somo ulonefoho. Sekwo wonyo soku, mpanìmno. Anìtu sekumne'no sìmano hintotohino umnalofoho. Sekwo ngkimo ntìko'mafìkuji oso toho ne'no sijalokunjoso Mpohwo kako Seten'nji kakoe a'amu so'ntnne'no ho'nahumentiso somo fiwanìmno.

⁴² Hwapìngoso hohonta ngko mijoho niyahonìngki wopayo montape'njo imento-hofofoho. Mijo'no nìmo'nìngkahonìngki mijo montape'njo imento-hofofoho.

⁴³ Ngko ango kengopo nta'n'i pahonìngko sekwo ngkimo ango mantape'njo imento-hofofoho. Ngko hwapi'e manji'mofo ane nohumentanìngko sekwoe yo'mayoso montapmmentohofofoho. Mnokino'njo nohumentanìngko impo'angomo nohumentanìngko sekwo monohonayo'njo imento-hofofoho.

⁴⁴ Ose ulahonìngkuhwosi ulìfitnnefo, Hwe engofo, Ntonhontalo. Kiko mijoho'nji mijo'tnno nokumo'nìngkahonìngki, kiko nom'n'e angopo nta'n'i ponji, kiko hwapi'e ane hwosi, mnokino'njo hwosi, kiko impo'angomo nohumentanìngkini nakwo wopìngo makilohofe'njo ntonhonta imento-hwonet.

⁴⁵ Ose ulohonìngkahonìngkuji ole ulonefoho. Ngko nehopi waselìmonne'no yohono. Nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no yo'mayoso mulohofe'njo imento-hofoso ngkine'no mantohofe'njo imento-hofofoho.

⁴⁶ Ose ulahonìngkuhwosi a'amu hiso nukuji hofikoe wonyomne'no tohino engo ne'no nomapitnnefoho. I a'amu wopìngoso hofiko ango wopìngo sopo i'mofahokuj iengolopahamo songo ne'no nohumantokutnnefoho.

26

*Hwe engo sohwa jisasìmo fonjosyane'entìfi hungkuno nano mtito'mento-hofofoho.
(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53)*

¹ Jisas oso hungkuno hopi'nono moi'wo ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulìmento,

² Sekwo huno moi'wonoho. Sìkuno hufa'u memjaofìhwoso'n'o Anìtu Kako A'amu Isìael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafìsiyo Sìkuno Engo * i'mofaposo sohonta

* **26:2:** Oso sìkuno sìmo'moso hwaho Ijip sopo a'amu ahwomo mta'angoso mehomì tisìmaso somo poyo imokumenti-sofoho. Oseso a'amu Isìael so yahu *sipsip* honiyoso hofiko mitìpitìhwayo'nji hoku'moponjo iyo fiji'hofaki'nnyo'nji osomo uloho'mentohofofoho. A'amu ahwomo mta'angoso oso homo somo uhwononto uyakolo'mentisofoho. Oso sìkuno somne'ne Anìtu Kako A'amu Isìael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafìsiyo Sìkuno Engo liwo'nìngkuhwonefoho.

A'amufe Hwomu sohumo iyo hwojiyafiku'nnyo somo wofonjinto'ofosyantifeho. Ose ulimentisofoho.

³ Hohosohonta hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Isilael sohwafe hwe engo sohwanji hwe yofe hwofilo'nnyo tajo ango syoho'njo Kaiyofas oso hwoe ango somo uhu'mokumentohofofoho.

⁴ Osopo nuhu'mokontifi Jisasimo hiyasomo aho kehwasi wofonjosyano limentohofofoho.

⁵ Ole hnnimentohofi, Olo hiloso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomo wopayo engo nontaningkuji Jisasimo aho kehwaso'nno nonahoningkuji a'amu hofiko nakumo ikujoho nafongkupitnaho. Oso hiso'nno Sikuno Engo homo somo nakwo Jisasimo aho mokanehwono. Ose hnnimentohofofoho.

A'musi Jisasaye mnokinopo hwone mijo akino'njoso usohumentisofoho.

(Mak 14:3-9; Joun 12:1-8)

⁶ Jisas kako Saimouniye ango Mpetani osopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwa a'apaho uyo wonyo'njo hwheho.

⁷ Osopo Jisas nohumentaningki a'mu anga'nohinisi Jisasimo nu'manto kako sojo ah-wonte hwone mijo akino wonyoangkafo'njo hamniyoho yokintahopo'njoso nomataponto Jisas epohumayo sopo nohumentaningki kakoe mnokinopo mijoso usohumentisofoho.

⁸ Ose yahoningki inomokomoyo sohwa nuhwonontifi simeho tohino umuningkahonningkofi hnnimentohofi, Olo a'mu losi mijo siki peho'nno sisyohoho.

⁹ Oso mijo wonyoangkafoso a'amu nakuma'nni mpe nalohofontifijontentesi nakwo hamniyoho engo nomehwasi a'amu ho'yango umofonyo iwo'nningkohoho somo uyihwanesohilo.

¹⁰ Ose hnniningkahonningkofi Jisas hofikoe hungkunomo huno uyahoningki ulimento, Sekwo a'mu losimo simeho tango peho'nno uyalokwofo. Kako ngkimo wopingo ntobokwoho.

¹¹ A'amu umofonyo iwo'nningkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'nno humawo'nningkohofofoho. I, oso'nno ngko sekwo'nji humaleso sikuno moi'wo we'enepi umo'nningtonoho. Oso'nno a'amu ngkimo wopingo ntobofo'nne sikuno pi'nningmauyoho.

¹² Oso a'musi kako nje a'apahopo hwone mijo ehantohofisoso kako nakwoe yahino a'amufe pijafa ito'nno yasyiwo'nningkuhwone hopaso ehantohokwaho.

¹³ Hungkuno nehopi waselimo, Ango yawojo'meemo nje hungkuno wopingo a'amu somo ulifijo so'nno olo a'mu losi ntobofiso so'nji ulifitnnefoho. Oso'nno a'amu pi'nningmauyolo olo a'mu losimne'no syafihupitnnefoho.

Jutas hwe engo sohwamo Jisasimne'no ulimne'ento hungkuno ho'nahumentisofoho.

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Jisasaye inomokomoyo aho hopi'nono si'fe mta'ni hufa'u sohwa anga'nohino sohwo kakoe yofe Jutas Isikaliyout. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwamo nu'manto

¹⁵ ulimento, Ngko sekumo Jisas sejapmme so'nno sekwo peho wontopantifito. Ose ulohonningkahonningki ulimentohofi, Nakwo hamniyoho sojo teti (30) wokijopantanoho. Ose ulontifi hamniyoho uyimentohofofoho.

¹⁶ Oso hohosohonta Jutas Jisasimo utihwamne'ento honingkano imofo'nne syofisyoma'mentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomne'no wosopayo nimentohofofoho.

(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30)

¹⁷ Sikuno Engo uhwonimotofo simo'mjo somo a'amu Juta wopayo nom'ne kengo niwo'nningkohoho so'nno Jisasaye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomne'no wopayo naneso ntimo esyohumanehwono.

¹⁸ Ose ulohonningkahonningkofi Jisas ulimento, Sekwo anti'e engo somo nukiji hwe fihumo nu'mafikuji ulimno. Nakwoe hwe engo hungkuno mesyolonetihwawo'nningkiso sohwo ole nalohoho. Nje sikuno mofoneponoho. Ngko nje inomokomoyo sohwanji Sikuno Engo somne'no wosopayo jije angomo wonontane'nno yi'hwono.

¹⁹ Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa Jisasaye hungkunomo iningkawentifi Sikuno Engo so'nno wosopayo ito'nno esyohumamentohofofoho.

²⁰ Sikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nohumentifi Jisas ulimento,

²¹ Hungkuno nehopi waselimo. Hwe fihwo kako olo ango lomo sekwo'nji humaso sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nanhumonte hweho. Tokoyo'ofo wantohō'mtonoho.

²² Ose ulahonīngki inomokomoyo sohwafe simeho tango uyahonīngki a'amu anga'no anga'nhino sohwa Jisasīmo ulīmentohofi, Hwe Engofo, ngkolaho.

²³ Ose ulahonīngkahonīngkofi Jisas ulīmento, Hwe fihwo ngko'nji wopayo noswanomo yomaso sohwo kako ngkine'no a'amu tokyo'ofo uyimte hweho.

²⁴ A'amu Anītuye hungkuno lutīhwamotofo sohwa iyoswomo mtī'mokumentohofo pa'nyoso A'amufo Hwomu sohwo poyo umo'nīmontonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwamo tokyo'ofo ntahofone sohune'no hitoho ntakwoho. Tohino engoso nomane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njo yontentesi wopīngo'nesohilo.

²⁵ Ose ulahonīngki Jutas oso hwe Jisasīmo tokyo'ofo imentiso sohwo Jisasīmo ulīmento, Hwe Engofo, ngkolaho. Ose ulahonīngkahonīngki ulīmento, Kīko nto lohino. Ose ulīmentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji wopayo'nji mijo'nji ae'uyo nīmentohofofoho.

(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25)

²⁶ Hofiko wopayo nontanīngkofi Jisas wopayo nomanto Anītumo isamoyoka ulonto kutikijo lohfonto inomokomoyo sohwamo uyonto ulīmento, Olosō nje a'apahofoho. Sekwo nomafīkuji hmni'mno.

²⁷ Ose ulonto kako noswanyo ipisayo mijo'nji nomanto Anītumo isamoyoka ulonto hofikimo uyonto ulīmento, Olo mijo loso sekwo hopi'nonohino sohwasi hmnaopmno.

²⁸ Olo nje honīyo loso a'amu pi'nīng sofe wonyo wae yasemofo'ne usohumahono. Honīyo loso Anītu'nji sekwo'nji makotiku'nyo'nne usīhumahono. Nje honīyo losomo Anītu uwahnīngkuhwosi sekwo Anītu'nji makotiku'nyoso ne imo'nyo'nefoho.

²⁹ Hungkuno waselimo. Nom'ne sīkuno somo olo ipisayo mijo apa'no mani'mnehono. Manyo'njo nohumentantīmo sīkuno memjaofīhwoso'no ngko sekwo'nji nje Mpohwoe ango a'amu mokosyohumayo sopo mijo songo nonanefoho.

³⁰ Ose ulahonīngki hofiko ta anga'no lontīfi noswapontīfi hwofīki'nyo Oulifīne'no kotasi'mentofofoho.

Jisas kako Pita Jisasīmne'no hwasyo hungkuno a'amu somo ulone so'no ulīmentisofoho.

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38)

³¹ Jisas ulīmento, Olo sīkwo'miyo lomo sekwo ngkimo nīhwajīkuji hiyasō wahumpeentīfeho. Anītuye hungkuno mtī'mokumentohofo sohwa ole mtī'mokumentohofi, A'amu yahu mokosyohumayo sohuma fonjasyīkujo'no yahu sohwa hiyasō wahumpeentīfeho.

³² I, oso'no songo līkahmīmo Ngkaliline'no sīmo'mo sepo'mnnefoho.

³³ Ose ulahonīngki Pita ulīmento, Nom'ne sohwa hofiko ko kuhwotī'mopijoso ngko makuhwotī'mo'mnnefaho.

³⁴ Ose ulahonīngki Jisas ulīmento, Ngko hungkuno nehopi wakilīmonne'no yohono. Olo sīkwo'miyo lomo yīhufo tosika yoka malontanīngkuhwoso sohonta kīko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u sīhune ole ulīmonnaho. Ngko Jisasīmne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohoko'no yīhufo sohwa yoka walīmontonoho.

³⁵ Ose ulahonīngki Pita ulīmento, Ngko kikimne'no huno maniyohoyohoho eso mulīmnehono. O'o, ngko kīko'nji ko fonjanīsiyo'manji oso hungkunoso mulīmnehono. Ose ulahonīngki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa oso hopa ulīmentohofofoho.

Jisas Ngketīsemani sopo humanto Mpohune'no jomo ulīmentisofoho.

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Ngketīsemani iyo uyo syoho sopono umentohofofoho. Osopo nohumento kakoe inomokomoyo sohwamo ulīmento, Sekwo olopo fosyohumamno. Ngko oso nompono u'mo Mpohumo jomo ulīmo.

³⁷ Ose ulonto kako Pita'nji Sepetiye hwomu sohwa'u'nji utīmantō umentohofofoho. Nowentīfi Jisas sīmeho tango mīkunīmposo umentisofoho.

³⁸ Oso'no ulīmento, Nje sīmeho tango mīkunīmposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wanīmokumtolīkeno. Ngko'njopo fosyohumafīkuji ngkimo nohontohumamno.

³⁹ Ose ulonto we'enehwo nowento sīmano hwhao hohnta'nī ipitofawento Anītumo ulīmento, U, nje Mpohwo, olo tohino loso nonī'mahwosi woniyakolofono. I oso hiso'no nje hunomo nnīngkahutoho. O'o, jihe hunomninhino hmni'ngkayao.

⁴⁰ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwafepono umentisofoho. Kako nu'manto uhwonīmentisoso kakoe inomokomoyo sohwa saho nofosyowentanīngkofi uhwononto Pitamo ulīmento, Kīko ngkimo monohontohumamno peho'neto.

⁴¹ Sekwo ngkine'no nohontohumafikuji Mpohumo jomo ulimno. Seten sekumo yamofo selohofonoho. Sekwo wopingo'nohini uyano ko lifijoso sekwoe yokumpohn'nyo hopo'maho.

⁴² Ose ulonto Jisas apa'no we'nehwuo nowento ulimento, Nje Mpohwo, olo tohino loso ngkimo manimnonehoho nnungkohoho. I, oso'no nje hunomo miningkomnehono. O'o, jiye hunomohini untingkapmonnaho.

⁴³ Ose ulonto asomo ponto uhwoni'mento inomokomoyo sohwa timo saho uningkahon'ngki saho fosyowentan'ngkofi uhwoni'mentisofoho.

⁴⁴ Ose uhwontono apa'no nuliko'manto Mpohumo jomo simo'mjo ulimentiso hopaso apa'no nowento ulimentisofoho.

⁴⁵ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwanjo sopo noponto ulimento, Sekwo saho ne'no lofosyawotofo. Upa'nimno. Nje sikuno nto imofapmmaho. A'amufe Hwomu sohumne'no a'amu wonyo sohwamo tokoyo'ofo nto imasofoho.

⁴⁶ Sekwo filikapmno. Wohwano. Uhwonimno. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofo ntoho'maso sohwo nto pohoho.

Jutas Jisasimo a'amu wonyo sohwamo uyimentisofoho.

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)

⁴⁷ Jutas oso hungkuno ulontan'ngki Jutas Jisaskiye inomokomoyo aho hopi'nono si'fe mta'ni hufa'u sohwo imofapmentisofoho. A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Isilael hwe engo sohwanji a'amu pi'ningo engo itokus'o'no hosimno'njo sohwamo lutihwahon'ngkofi Jutas kako Jisaskiyepono ipemotasmentisofoho.

⁴⁸ Jutas oso a'amu sohwamo yaifo itihwayo'ne ole ulimento, Hwe sohumi nu'mahm'mo hinjoho hu'nimeso oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohumo sekwo aho fitkompno. Ose nto ulimentisofoho.

⁴⁹ Oso'no Jutas Jisasimo komo'no nu'manto ulimento, Nje Hwe Engofo. Ose ulonto hinjoho hu'umentisofoho.

⁵⁰ Ose yahon'ngki Jisas ulimento, Ki'ko umonji pohino sohwosi komo'no fiyo. Ose ulahon'ngki hofiko Jisasimo u'mantifi aho yokumpohn'nyo ko'mentohofofoho.

⁵¹ Hwe fihwo Jisas'ngki humamentiso sohwo kakoe hwakuhwajo nomanto hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwoe syoho ulohofiyu sohumi haloho loku'mentisofoho.

⁵² Ose yahon'ngki Jisas ulimento, Jiye hwakuhwajo asomo foh'o'nasyo. A'amu fihwo kako hwakuhwajo'nji nom'ne sohwamo lofososo oso hwe huhwo sohumi hwakuhwajo'nji wolofosyantifeho.

⁵³ Kiko huno makiyoho liyohoho. Ngko nje Mpohumo jomo ulime'no kako ahwomomjo a'amu pi'ningo engo ni'fo'mayo'ne nihwajhwonesohilo.

⁵⁴ I oso hiso'no ngko ose i'me'no a'amu Anituye hungkuno nje poyo imo'nyo so'no mtimokumentohofeo oso hungkunoso ne pipi imo'ninkuhwonesohilo. O'o, nje poyo imo'nyoso oso pa'nyo umo'nimontonoho. Ose ulimentisofoho.

⁵⁵ Oso hohosohonta Jisas a'amu itokus'o'no somo ulimento, Sekwo a'amu hufo iwo'ninkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokus'o'ngki lomotopalokwofo. Sikuno engolopohamo ngko Anituye tajo ango engo somo humanji a'amu somo Anituye hungkuno lutihwahon'ngko sekwo ngkimo osopo manikoso'njo iwo'ninkohofthwasoho.

⁵⁶ I oso'no a'amu Anituye hungkuno uyahon'ngki lutihwamotofo sohwafe hungkuno ne imo'nyo'ne so'no yo'mayo imo'ninkohoho. Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa Jisasimo uliko'mantifi hiyaso humpo'mentohofofoho.

A'amu 'kaunisol' syoho'njo sohwafe pone'no nowentifi Jisasimne'no hungkuno limentohofofoho.

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Oso a'amu sohwa Jisasimo aho kentifi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo Kaiyofas oso hwoe angomne'no kemotamentohofofoho. A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Isilaelife hwe engo sohwanji osopo uhu'mokumentohofofoho.

⁵⁸ Pita Jisasimo ko iningkawomentisoso kakimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyu humulohol'miwesofoho. Kako Kaiyofasiye tojo somo noswonto a'amu uhwontohumayo sohwanjo sopo yo'mayo imo'nyo so'no uhwontohumamo lonto humamentisofoho.

⁵⁹ A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu kaunisol syoho'njo sohwanji hofiko a'amu Jisasimne'no hwasyo hungkuno ujiso'ne Jisasimo fonjosyane'entifi wotipemantifi imentohofofoho.

⁶⁰ A'amu pi'ningo hwasyo hungkuno'njo sohwa ko i'mofopahon'ngkofi nofonjosyane'entifi hungkunoso wonyopi ti:pmmentohofofoho. Hwangku ae'uyo sohwa'u i'mofaponji

⁶¹ ul:mentisiyo, Olo hwe lohwo ole l:maso hweho. An:tuye ango engoso ngko wae yahm'mo songo mol:meso sikuno hufa'u s:hune memjaof:hwoso'no ango moi'wo umo'n:montonoho. Ose l:maso hweho.

⁶² Ose ulahoni:ngki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo nol:kofalohofonto Jisasim:mo ul:mento, Kiko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokusyo losofo.

⁶³ Ose ulahoni:ngki Jisas mampi'nyo humenan:ngki hwe yofe engo'njo sohwo ul:mento, An:tu songo ne'no humayo sohwo jije hungkuno kupo'nalofoho. Kiko hungkuno nehopi'nohini fonaso. Kiko K:lais, An:tu kuhwosopo'mentiso An:tuye Hwomu Ne hwosilaho.

⁶⁴ Ose ulohoni:ngkahon'ngki Jisas ul:mento, Kiko nehopi nthohino. I wakil:monne'no yohono. Hwangku sohonta sekwo A'amufe Hwomu sohwo An:tu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwap:ingo sohwoe aho anga sohohnta'ni humenan:ngkuhwosi uhwon:fitnnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo nohumahwosi pi:hwoso'no uhwon:fitnnefoho.

⁶⁵ Jisas ose ulahoni:ngki oso hwe tajo ango syoho'njo sohwo si:mano hintotohino umn:mentiso so'no kakoe manji'mofe we'e:ne sis:mpento ul:mento, Kako An:tune'no sitofo ulohoho. Nakwo nom'ne a'amu Jisasim:ne'no hungkuno jo'neso joho peho'no ulanehwono. O'o, sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'n:ngkohofo.

⁶⁶ Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulohoni:ngkahon'ngki ul:mentohof, Kako wonyo imaso hweho. Kako poyo umo'n:nono.

⁶⁷ Ose ulont:fi Jisas:iye si:mo'mangopo me mijo uyati:mofont:fi fongku'mentohofofoho. A'amu fehohnjo nufonjont:fi

⁶⁸ Ul:mentohof, Kiko K:lais sohwosi An:tu hungkuno kijopahon'ngki li:wo'n:ngkino hwosi, t:hwuo kufonjohoho. Noho fonaso. Sitofo ose ul:mentohofofoho.

Pita Jisasim:ne'no hwasyo hungkuno, Ngko huno maniyohoyohoho ul:mentisofoho.

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita angkuhwafo ponjo tojo somo nohumentan:ngki hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofiyosi nu'manto ul:mento, Kiko huhwosi Jisas hwaho Ngkalili mta'ango sohwo'nji humawo'n:ngkino hwosoho.

⁷⁰ Ose ulahoni:ngki a'amu hopi'nono nuhwoni:ngkahon'ngkofi Pita ul:mento, Awonoho. Olo hungkuno nthohino loso'no ngko huno maniyohoyohoho.

⁷¹ Ose ulonto kako noswonto kontolompo'ango somo nohumentan:ngki nom'ne a'mu syoho ulohofiyosi Pitamo uhwononto hwe sohwamo ul:mento, Olo hwe lohwo Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo'nji humawo'n:ngkiso hweho.

⁷² Ose ulahoni:ngki Pita apa'no yofe hiyaso yonto ul:mento, Nehopi yokintahopono lohono. Ngko oso hwe sohumo huno maniyohoyohoho. Ose ul:mentisofoho.

⁷³ We'enepi a'amu fehohnjo l:kofohumamentohof osohwa Pitamo nu'mant:fi ul:mentohof, Nehopi kili:hwono. Kiko hof:ko'njo mta'ango hwosoho. Jije mampahoso Ngkalilita'ango pa'n:ngko ho'n:ngkoho.

⁷⁴ Ose ulahoni:ngkofi Pita hungkuno yokumpohn'nyo ul:mento, Ngko hwasyo hungkuno sel:meso An:tu tohino wontapono. Oso hwe sohumo ngko huno maniyohoyohoho. Ni:hu'no nehopi lohono. Ose ul:mentisososo tosi:ka yoka l:mentisofoho.

⁷⁵ Yoka lahon:ngki nupa'nonto Pita hungkuno Jisas ul:mentiso so'no huno syaf:ihi'mentisofoho. Hungkuno ole ul:mento, Y:i:hufo tosi:ka yoka molontan:ngkuhwoso sohonta kiko ngkine'no mango hufa'u s:hune ole wal:monnoho. Ngko Jisasim:ne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohojo'no y:i:hufo sohwo yoka wal:montonoho. Pita kako huno ose syaf:iyonto mempono swonto kakao yahino wonyo so'no si:meho tango mi:kun:mposo uyahoni:ngki humotaho engo ne'no l:mentisofoho.

27

A'amu Pailot:iyepeono Jisasim:mo ipemotawomentohofofoho.

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Joun 18:28-32)

¹ Im:ngko ne so'nji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanji Jisasim:mo fonjosyane'entifi hungkuno l:mentohofofoho.

² Jisasim:mo aho kent:fi ahwomo nano kilofont:fi hwe engo hwaho mokosyohumayo Pailot oso hwoepono ipemotawomentohofofoho.

Jutas poyo pe'nimentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 1:18-19)

³ Jutas kako Jisasimo tokoyo'ofo uloho'mentiso sohwo uhwonimentisoso hofiko Jisasimo tohino uyantifi yahoninkofi uhwononto kako simeho tango uyahoninkgi huno ole syafthumento, Wonyo imalefoho. Ngko oso hamniyoho sojo *teti* (30) ma'maleso asomo uyimo. Ose ulonto kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanjimo uyonto

⁴ Ulimento, Ngko wonyo imalefoho. Ngko hwe wonyo ane sohumo setihwamale sohwo wape'nimontonoho. Ose ulahoninkgi ulmentohofi, Nakwoe'maho. Jije'nohinofoho.

⁵ Ose ulahoninkofi Jutas oso hamniyohoso Anituye ango engo somo noswhohofo nowento nano hmmentisofoho.

⁶ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa hamniyoho hiso nomantifi hnnimentohofi, Olo hamniyoho hiloso a'amumo fonjasiyone mpe'nefoho. Nakwo olo hamniyoho lo'nji tajo angomjo hamniyoho nem'no ho'nasiyoso wopingo'maho.

⁷ Ose lontifi hungkuno nom'ne ole kotiku'mentohofi, Nakwo a'amu hwontoho mti'mokuwo'ninkohofo sohwa mta'ni olo hamniyoho loso'nji hwaho mpe uyano. Hwaho hiloso a'amu kengo mta'ni nopikuji poyo pe'ninkuko'nno pijafo ho'nasiyonefoho. Ose kotijwontifi imentohofofoho.

⁸ Oso'no hwaho hopo sopo hwaho honiyo lifikawojoponoho lwo'ninkohofofoho. Oso yofe hiso olohonta weho.

⁹ Oso hohosohonta hwe Jelemaiya sohumo Anitu hungkuno uyahoninkgi lutihwamojo sohwoe hungkuno ne imo'nimentisofoho. Hungkuno ole,

A'amu Isilaeliso oso hamniyohoso kakine'nno mpe uyano lontifi imentohofofoho oso hamniyoho hiso nomantifi

¹⁰ a'amu hwontoho mti'mokuwo'ninkiso sohwoe hwaho mpe imentohofofoho.

Oso hwe engo ntimentiso pa'nyofoho.

Oso hungkunoso hohonta Jelemaiya ose limentisofoho.

Pailot Jisasimo hungkuno ulohonimentisofoho.

(Mak 10:2-5; Luk 23:2-5; Joun 18:29-38)

¹¹ Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo'njo sopo Jisas loho'mentisofoho. Oso hwe engo huhwo sohwa Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo sohwosilaho. Ose ulahoninkgi Jisas ulimento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino.

¹² Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Juta sohwafe hwe engo sohwanji hofiko Jisasimne'nno hungkuno ulahoninkofi Jisas hungkuno asomo mujo'njo imentisofoho.

¹³ Oseso Pailot Jisasimo ulimento, Oso hungkuno kikine'nno ntonhofoso kiko mupa'nyotaho.

¹⁴ Ose ulohoninkahoninkgi Jisas hungkuno mujo'njo yahoninkgi Pailot yomo yonto huno pi'ningo engo syafthumentisofoho.

Pailot Jisasimne'no iyomo fonjinto'ofahumno ulimentisofoho.

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)

¹⁵ Oso Sikuno Engo wopayo iloho yanmotofo sikuno somo soswo huhwo hewhi hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo kako hwe impo'angomjo fihumo isihutofihwajimojo hweho. A'amu sohwa oso hwe impo'angomjo sohune'nno yofe hwe engo sohumo ulwo'ninkahoninkofi oso hwe huhwo sohumo isihutofihwajimojo hweho.

¹⁶ Oso hohosohonta hwe wonyo Mpolapas kako impo'angomo humohumantisofoho.

¹⁷ Hwe moyam'i nuhu'makahoninkofi Pailot ulmento, Ngko sekuyepone tihumo isihutofihwajimnehono. Ngko Mpolapas isihutofihwajimnehono. Ngko Jisas a'amu Kilaishyoho ulwo'ninkohofo sohumo isihutofihwajimnehono. Ose ulohonimentisofoho.

¹⁸ Pailot olo so'no huno moi'wono. A'amu pi'ningo engoso Jisasimo ininkamotofo so'no a'amu Juta sofe hwe engo sohwa simano hintotohino umnimentisofoho. Oso'no kakiyepono hungkuno hiso ipemotapmentohofofoho.

¹⁹ Pailot kako hungkuno jo'ne ango sopo humentaninkgi kakoe ape hungkuno ole lihwatimento, Kiko oso hwe wopingo sohumo kiko wonyo ulohofohotoho. Ngko sikwo'miyomo oso hwe sohune'nno wojo uhwoninkoheso ngko simeho tango nisofoho. Ose lihwatimentisofoho.

²⁰ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Juta sofe hwe yofe engo'njo sohwanji hofiko hwe moyam'i somo ulmentohofi, Sekwo Mpolapasimne'nno jomo ulimno. Jisas kako poyo umo'nono. Ose humulohofofoho.

²¹ Hwe yofe engo'njo sohwo a'amu somo ulohonimento, Olo hwe lohwa'u osopo humasiyo loso t̄humo us̄huto'mnephono. Ose ulahon̄ngki hof̄ko ul̄mentohofi, Mpolapasimo us̄hutofo.

²² Ose ulahon̄ngkofi Pailot ul̄mento, Ngko Jisas a'amu Kilais hwosoho ul̄wo'n̄ngkohofo sohomo pipi imnephono. Ose ulahon̄ngki a'amuso ul̄mentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo.

²³ Ose ulahon̄ngkofi Pailot ul̄mento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahon̄ngki a'amuso mohm'no ul̄wo'n̄mentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo. Iyopo fonjinto'ofasyo.

²⁴ Ose lontan̄ngkofi Pailot huno umento, kakoe hungkunoso hopa mmo'n̄ngkahon̄ngki ikujoho u'mofapmmonto yahon̄ngki Pailot kako a'amu wanohon̄fento mijo nomanto a'amuso uhwontohumentan̄ngkofi kakoe ahomo mijo yati'ku'nonto ul̄mento, Olo hwe lohumo fonjasiyo'neso nje huno'maho. O'o, sekwo hwapi'ngo kuyoho. Oso'nje aho mijo yati'ku'n̄ngkohono.

²⁵ Ose ulahon̄ngki a'amuso ul̄mentohofi, Olo hwe lohumo poyo fonjasiyo'ne tohino nakumo ne'masoso nakwae mehomni nttnne'no won'e'mal'montonoho.

²⁶ Ose ulahon̄ngkofi Pailot Mpolapasimo isihutof'hwjajonto kakoe hwe itokuso'njo sohwamo ul̄mento, Jisasimo impe'nji fonjikuji iyopo fonjinto'ofahumno.

A'amu itokuso'njo sohwa Jisasimne'no sitofo limentohofofoho.

(Mak 15:16-20; Joun 19:2-3)

²⁷ Oseso Pailotiye a'amu itokusonjo sohwa hwe yofe engo'njo sohwafe angomo ipemotaswantifi osopo hwe itokusonjo hopi'nonohino sohwa Jisasimo u'ma'mentohofofoho.

²⁸ Hof̄ko kakoe manji'mofo yajontifi hof̄ko manji'mofo nom'ne honiyo'nohinoso uloho'mentohofofoho. Oso manji'mofo honiyo'nohinoso a'amu yofe engo hwaho mokosyohumayo sohwafe manji'mofofoho.

²⁹ Ose yontifi hof̄ko impe yongo'njo nomantifi nopopojontifi hnnimentohofi, Olo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoe mnokino manji'mofo pa'nyofoho. Ose lontifi Jisasaye mnokinopo monji'mofahumentohofofoho. Hof̄ko fo'me nomantifi kakoe aho angahohnta'ni umanjontifi ul̄mentohofi, Olo fo'me loso hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe pa'n̄ingo sohwoysiye ahomo kumanjithwono. Ose lontifi kako'njopo hwomtame poji ulohofontifi sitofo ul̄mentohofi, Ou Hwe Engo sohwosi, kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'n̄ngkino sohwosilaho.

³⁰ Ose ulontifi kakoe simo'mango sopo memijo uyat'!mofontifi oso fo'me ahomo umangku'mentohofoso nomantifi mnokinopo fongku'mentohofofoho.

³¹ Hof̄ko sitofo moi'wo ulontifi oso manji'mofo honiyo'nohinoso yojasyontifi kakoe manji'mofo uloho'mentohofofoho. Ose yontifi kakimo fonjinto'ofasiyo'ne sopono ipematasmentohofofoho.

Hof̄ko Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27)

³² Ipemotasontifi hwe filwo Sailininta'ango kakoe yofe Saimoun osohumnu'mantifi kwokwe umofontifi kako Jisasaye iyo hwojiyafiku'nnyo intofo'ne'entifi ul̄mentohofofoho.

³³ Kako intofahon̄ngki hof̄ko hwaho Ngkoulitkota si'mo'mentohofofoho. Oso hwaho hopo sopone yofe hiso hwapi'ngo olenoho. Mnokino yokino huyo'mango pa'nyo ponoho.

³⁴ Osopo nohumantifi hof̄ko ipisayo mijo'nji nom'ne molasin tohino mumnyo'njo so'nje so'nji iwolo'mokontifi Jisasimo uyahon̄ngkofi kako yamofo imentisoso manimentisofoho.

³⁵ Oseso hof̄ko Jisasimo iyopo fonjinto'ofasyontifi kakoe manji'mofo yo'mayoso t̄hwo woma'montolikeno lontifi syohi'nyo imentohofofoho. Hwe sohwa syohi'nyo hiso yakolo ulohofontifi yo'mayoso hu'mema'mentohofofoho.

³⁶ Ose yontifi osopo nohumantifi Jisasimo uwhtowntohumentohofofoho.

³⁷ Kakoe iyo hwojiyafiku'nnyo yokintaho sopono olo hungkunolo kakine'no mt̄i'mokumentohofi, OLO HWE LOHWO JISASYOHO. A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mt̄i'mokontifi iyoswo hofojahumentohofofoho.

³⁸ Jisasimjopo hwe hufa'u hufo'nji ikujoho'nji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Nom'nihwo Jisasaye aho angahohnta'ni, nom'nihwo aho hwonomonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho.

³⁹ Hwe moyamiso nophotawentifi mnoktingkwa'n̄ngkwa'nnyo yontifi sitofo ul̄mentohofi,

⁴⁰ Kiko ole l̄wo'n̄ngkini, An'tuye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'nno songo molimeso sikuno hufa'u s̄hune memjaof'hwsoso'no ango moi'wo umo'n̄montonoho.

Ose liwo'ningkino hwosoho. Kiko Anituye Hwomu Ne hwosimani kiko fo'ma'nyo. Iyopo nta'ni fikotape.

⁴¹ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji oso pa'nyo sitofo ulimentohofoho.

⁴² Ole ulimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'ningkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho. Kako Isielael sofe hwe engo hwolaho. Kako iyopo nta'ni kotaiphwoso'no uhwon'ngkuhwasi nakwo simeho hi'ntnnono uyano.

⁴³ Kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto ole limento, Ngko Anituye Hwomu hwo'nyoho. Ose limentiso hwelho. Anitu kakine'no umo'n'ngkuhwoso'no'manji kako olahonta ufo'mano. Ose ulimentohofoho.

⁴⁴ Oso hwe wonyo Jisas'njopo fonjinto'fahumentohofo huhwa'u Jisasimo sitofo ulimentisiyefoho.

Jisas poyo imo'nimentisofoho.

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30)

⁴⁵ Hinjo ajwo kuntoliyopo oso sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji tili (3) kilouk oso'nji apa'no longkon'ngkahon'ngki mofehi'nyo limentisofoho.

⁴⁶ Sikuno wammonto yahon'ngki Jisas joho mohm'no limento, Eli Eli lema sapakitani. Oso hungkuno hiso neso ole, Nje Mpohwo Anitu, peho'no nisikwojantokuno.

⁴⁷ Ose lahon'ngki a'amu kaka'njopo humamentohofoso upa'nontifi huno muyahon'ngki lmentohofi, Olo hwe lohwo kako Ilaija osohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limojo sohumne'no joho lalofoho.

⁴⁸ Ose ulahon'ngkofi hofiko'njopo a'amu humunyo sohwo komo'no Jisasimo u'manto hwapife we'e mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanonoton uyimentisofoho.

⁴⁹ Ioso hiso'no nom'neso ole ulimentohofi, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nophwosi ufo'ma'mtol'keno. Ose ulimentohofoho.

⁵⁰ Jisas apa'no joho mohm'no lonto kakoe huyo'mango uhwajonto poyo pe'nimentisofoho.

⁵¹ Oso hohosohonta Anituye tajo ango engo somjo hwapi'e engo oso ajwoponjo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofo sopo hoku'yopo pmpil'peehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisimpo lohofonto hofa'u imo'nimentisofoho. Hwaho hwom'hwo yonto sojo engoso ti'hwo'mentisofoho.

⁵² Oso hwaho a'mopijafao ho'nahinyo sopo hwaho hwosampo lohofahon'ngki Anituye a'amu pi'ningo pe'nimentohofoso songo lika'mentisofoho.

⁵³ Noltkafontifi sikuno nom'nemo Jisas pe'nonto songo lika'mentisomo hofiko ango Jelusalem wopingo somo noswhon'ngkofi a'amu pi'ningo engo oso a'amu somo uhwon'mentohofoho.

⁵⁴ Hwe a'amu itokus'o'njo sohwamo mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu'nji nohumantifi Jisasimo uhwontohumantifi hwom'hwo yo'mayo so'nji imo'n'ngkahon'ngki uhwonontifi iyoho unimentisofoho. Ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Anituye Hwomu Ne hweho. Ose limentohofoho.

⁵⁵ Moya'mi pi'ningo engo Ngkalilinta'ango Jisasimo tifi in'ngkamotofo sofa Jisasimo ufo'mano lontifi Ngkalili uliko'mantifi Jisas'njji Jelusalemeno pmmentohofoho. Osofa nohumantifi Jisasimo uhwon'hwojamentohofoho.

⁵⁶ A'mu hofiko'njo loponta'angosi Maliya Makitola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemisi'nji Jousepi'njiye kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Sepetiye hwomu sohwa'uye kona'wohiyoho.

Jisas'ye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofoho.

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42)

⁵⁷ Sikuno'nji hwe hamniyoho engo'njo Alimateyanta'ango sohwo i'mofapmentisofoho. Kakoe yofe Jousepiyoho. Kako Jisasimo in'ngkamojo hweho.

⁵⁸ Kako hwe engo Pailot osohumo u'manto, Jisas'ye pijafoso mayo'ne ulohon'mentisofoho. Ose ulahon'ngki Pailot ulimento, Jisas'ye pijafoso olo hwe lohumo uyimmo.

⁵⁹ Ose ulahon'ngki Jousep pijafoso nomanto hwapi'e songo halojo somo ifohumpento

⁶⁰ kakoe sokimo songomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo ilimenterisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo yiwolo'mo yiwolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo pijahumentisofoho.

⁶¹ Maliya Mak̄itolanta'angosi'nji nom'ne Maliyas'i'nji sokimo mom̄ngō sopo humanji hum̄hwontohumantisiyofoho.

A'amu itokuso'njo sohwa Jisas̄ye sokimo'njo mofone sopo humohumantohofoho.

⁶² Mo'n̄ingka honta s̄ikuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo sohwi nuyokolofahon̄ngki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amū Falisi sohwanji Pailotimō u'ma'mentohofoho.

⁶³ Nu'mant̄ifi ul̄imentohofi, Hwe engo oso hwe hwasyo hungkuno'njo sohwo songo humamentiso sohonta ole l̄imento, S̄ikuno hufa'u s̄ihune memjaof̄hwoso'no ngko songo nol̄ika'mnefaho l̄imentisoso huno nayohoho.

⁶⁴ Oso hiso'no k̄iko j̄ije a'amū sohwamo ole uso, Jisas̄ye pijafō somo sekwo p̄ikupījo esyontan̄ngkujoso s̄ikuno hufa'u s̄ihune womemjaofono. Ose uso. Kakoe inomokomoyo sohwa nukujī kakoe pijafoso hufo ikiji hwe moyā'mi somo hwasyo ole ul̄ifitnōho, Jisas̄ songo nto l̄iko'maho. Oso hwasyo hungkunoso hwasyo hungkuno s̄i'mo'mjō somo nuyakolofonohō.

⁶⁵ Ose ulahon̄ngkofi Pailot ul̄imento, Sekwo sekwoe a'amū uhwontohumayo'ne sohwamo uhwajifijoso hof̄ko sokimo somo yokumpohn'nyo wopijwosyafe.

⁶⁶ Ose ulahon̄ngki hof̄ko nowent̄ifi pījwahumentohofoho. Oso hiso hano pitofasiyo so'no sohe ho'nahumentohofoho. Oseso hof̄ko a'amū itokuso'njo sohwa sokimo homo somo uhwontohumayo'ne uhwatīmentohofoho.

28

Jisas̄ songo l̄ika'mentisofoho.

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-10; Joun 20:1-18)

¹ S̄ikuno iyoho humayoso moi'wo imo'n̄ingkahon̄ngki Sante im̄ngō'nji mofehi'nyo wos'i'mofapmmonto yahonjō so'nji Maliya Mak̄itolanta'angosi Maliya nom'nesi'nji siko Jisas̄ ho'nahumalofo sopo uhwonahō lonjī pmmentisiyefoho.

² Oso hohosohonta hwaho hwom̄ihwo yahon̄ngki a'amū ahwomomjo sohwo nul̄iko'manto noponto sojomo iwolo'mo iwolo'mingo lohofonto sojo nomeho'naofonto sojo yokintahopo humamentisofoho.

³ A'amū ahwomomjo sohwoe s̄imano emta'mingo yonte pa'nyo kakoe manji'mofoso n̄ihu'no halojo'nohinofoho.

⁴ A'amū itokuso'njo sohwa osohumo uhwonont̄ifi yomo yont̄ifi iyoho un̄ingkahon̄ngki poyō hopa wo'mentohofoho.

⁵ I oso'no a'amū ahwomomjo sohwo a'mu sofa'umo ul̄imento, Siko iyoho sen̄ingkuhwalohō. Ngko huno ole niyohi, Siko Jisas̄ a'amū iyopo fonjinto'ofahumalofo sohune'no t̄peelokusyo. Ose ulonto ul̄imento,

⁶ Kako olopo mohumuyoho. Hohonta kako l̄imentiso hopa nto l̄ika'maho. Oyoninyo. Hof̄ko Jisas̄mo noho'nahumalofo lopo uhwoninyo.

⁷ Siko komo'no uhus̄si kakoe inomokomoyo sohwamo hwe poyō imo'n̄maso sohwo pi'n̄mo mta'nī nō l̄ika'maho. Ose ulinyo. Kako Ngkalilinē'no s̄i'mo'mo nto sepo'maho. Sekwo osopo nosokuji uhwon̄mno. Hungkuno seloheso in̄ingo seyo'eno.

⁸ Ose ulahon̄ngki a'mu sofa'u iyoho un̄imentisos o siko s̄imeho wopīngō umo'n̄ingkahon̄ngki pi'n̄momo nul̄iko'manji komo'no nowenji kakoe inomokomoyo sohwamo olo hungkuno loso ulohonanjī umentisiyefoho.

⁹ Nowentan̄ngki Jisas̄ hon̄ngkanopo uswo'nonto ul̄imento, Nje nampohwo fa'uyo. Ose ulahon̄ngki t̄fonepo nowenji Jisas̄ye s̄ife hwompahomo aho upm'mokonjī Jisas̄mo hwomtame ulohō'mentisiyefoho.

¹⁰ Jisas̄ ul̄imento, Siko iyoho sen̄ingkuhwalohō. Siko nuhus̄si nje n̄ingkwahwosamo ulinyo. Hof̄ko hwaho Ngkalili nosokuji osopo wanohonīfe. Ose ulinyo ul̄imentisofoho.

A'amu itokuso'njo sohwafe hungkunofoho.

¹¹ Oso a'mu sofa'u nowentan̄ngki a'amū fehohnjo itokuso'njo sokimo somo uhwontohumayo sohwa hof̄ko angopo i'mofawent̄ifi a'amū yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwamo yo'mayo imo'n̄mentiso so'nō ul̄mentohofoho.

¹² Ose ulahon̄ngkofi a'amū huhwo sohwanji a'amū Jutafe hwe engo sohwanji uhu'mokont̄ifi yo'mayo yane'ent̄ifi hungkuno mtito'mentohofoho. Hof̄ko hamniyoho engo a'amū itokuso'njo sohwamo uyont̄ifi ul̄mentohofi,

¹³ Sekwo a'amū somo ole ul̄imno. Kakoe inomokomoyo sohwa hof̄ko s̄ikwo'miyomo nopont̄ifi nakwo saho fosyowentan̄ngkuhwoni kakoe pijafoso hufo ma'malofofoho. Ose ul̄imno.

¹⁴ Hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo olo so'no upa'nìngkuhwosi'manji nakwo kakimo afofo umokantanoho. Kako sekumo yoka masejo'njo uyimontonoho.

¹⁵ Ose ulahonìngkofi a'amu itokuso'njo sohwa hamniyoho nomantifi hofikoe hungkunomo inìngkamentohofofoho. Olo hungkuno Jisasìye pijafoso hufo mayo loso a'amu Jutafe ango'meemo ho'nìngkowahonìngki ne'no lontifeso olohonta ose weho.

Jisasìye inomokomoyo sohwa Jisasìmo uhwonimentohofofoho.

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)

¹⁶ Inomokomoyo aho hopi'nono sìfe mta'ni anga'nohino sohwa oso hwofiki'nyo hwaho Ngkalili sopo Jisas nto ulimentiso sopono sìmentohofofoho.

¹⁷ Hofiko Jisasìmo uhwonontifi hwomtame uloho'mentohofofoho. I oso'no a'amu anga'no anga'no Jisasìkeno nom'ne hwolkeno lontifi huno pi'nìngo syafihu'mentohofofoho.

¹⁸ Jisas hofikimo tifonepo u'manto ulimento, Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo ahwomo'nji hwaho'ntnne'no mokosyohumayo'ne ntapisofoho.

¹⁹ Oso'no sekwo nowekuji hwaho hopi'nono ango'meemjo a'amu somo nje hungkuno lutihwafikujo'no nje inomokomoyo umo'nife. Sekwo hofikimo mijo kiyomayoso Mpo'hwoe yofe'nji kakoe hwomufe yofe'nji Towahunofe yofe'nji likuji fikiyomapmno.

²⁰ Ngko hungkuno hopi'nono sejapontnneso a'amuso hungkuno hiloso inìngkape-e'ne filutihwamno. Upa'nìmno. Ngko sekwo'nji engolopohamo nohumentani'mo sìkuno moi'wo imo'nìngkuhwoso'no ne'no humentihwanefoho.

Mak Olo Hungkuno Wopingo loso Mak Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo sife aho hopi'nono mofonepo nto uyokolofahonìngki Mak olo iyoswo loso mt'i'mokumentisofoho. Mak sohwo yofe hufa'unjo hwaho. Nom'ne yofeso olenoho. Jouniyoho. I oso'no yofe hiso nehm'no hu'mo ole: Joun Makiyoho. (Oso hungkuno hiso *Apousel* sohe engo 12 honìngkano we'e 25. Osope weho.) Mak sohwo yofe hufa'u mulinyo hwapingooso ole: Yofe Makiyeso Ngkìlik hungkuno mta'angofoho. Yofe Jouniyeso Hipìlu hungkuno mta'angofoho. Makiyeo na'usi Maliyahofo. (Oso hiso *Apousel* sohe engo 12 honìngkano we'e 12. Osope weho.) Mak huhwo sohwoe kona'wohiye ango somo a'amu Jisasimo inìngkunyoso aho ku'mo ku'mingo ne'no uhu'mokumotofomnaho. Mak sohwo Jisasîye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Jisasîye inomokomoyo Saimoun Pita'nji ango Loum sopo syoho imojiye hwa'uyoho. Olo iyoswo hiloso Mak ango Loum humanto mt'i'mokumentisofoho. A'amu fehohnjo hofìko huno ole, Mak sohwo Hipìlu hungkuno so'nji Ngkìlik hungkuno so'nji huno moi'wo'nyyo hwaho. Oso'no ango Loum sopo Pita'nji nohumanji Mak kako Pitafe hungkuno iwolo'mokiyoso syoho imojo hwaho. Pita kako Anìtuye hungkunoso Hipìlu hungkunomo lahonìngki a'amu Loumjoso upa'nyo'ne Mak kako Ngkìlik hungkunomo iwolo'mokumojo hwaho. Oso'no a'amu Loumjo sofe hunoso olenoho. Hwe fi-hwo kako nìhu'no yokumpohn'nyo hwo'manji nakwoe Hwe Engo hwaho. Ose syofisyontanìngkofi Mak kako Jisasimne'no ole ulimonto mt'i'mokumentisofoho. Jisas sohwo hwe yokumpohn'nyo sohwafe yokumpohn'nyo somo Jisasîye yokumpohn'nyoso yakolonocho. Jisas sohwo Anìtuye Hwomu Ne hwaho. Kako a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo somo wopingo umokijo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwaho. A'amu Loumjoso somo Mak ose ulimonto mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Mak a'amu Ngkìlik Jisasimo inìngkunyo somne'no mt'i'mokumentisofoho. Mak mt'i'mokumentiso iyoswo hiloso nakumo huno nafohofoto'nefoho. Huno nafohofoto hwapingo neso ole: Jisas sohwo yo'mayo hopi'nono hwaho loponjofe yokumpoy'nnyo somo yakolownnyo hwaho. Oso'no nakwo olo iyoswo hiloso atofe lìhwasi Jisasimo unìngkohwano.

*Joun Hwe A'amumo Mijo Kiyoma'mo sohwo hungkuno lutihwamentisofoho.
(Mat'yu 3:1-12; Luk 3:1-9, 15-17; Joun 1:19-28)*

¹ Ngko Mak'ni Anìtuye Hwomu Jisas Kìlais sohune'no hungkuno wopingo wamti'mokumonne'no yohono.

² Hungkuno ae lomayoso ole. Hohonta Anìtu kako Aisaiya sohomo hungkuno uyahonìngki iyoswo ole mt'i'mokumento,

Anìtu kakoe hwomumo ulimento,

Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawé'ne wolìhwatìmonnaho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo simo'mo kupe-e'nne hwaho. Kako jìje honìngkano ito'no esyohumayo'ne hwaho.

³ Olo hwe huhwo lohwo hwaho a'amumo humunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento,

Hwe Engo sohummne'no honìngkano ito'no fehumamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honìngkano hiso ito'no mìhwatìmno.

Oso hungkunoso Aisaiya mt'i'mokumentisofoho.

⁴ Oseso Joun a'amumo mijo kiyoma'mo sohwo hwaho a'amu mohumunyopo i'mofaponto a'amu pi'nìngo uhu'makahonìngkofi ole lutihwamento, Sekwo sekwoe honìngkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofìkujo'no Anìtu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofìwaso'no ngko mijo wokiyosema'mo. Ose ulimenterisofoho. A'amumo sekwoe honìngkano songoso utìhwayo'nefoho.

⁵ A'amu hwaho Jutiyanta'ango so'nji pone engo Jelusalem mta'ango pi'nìngo engo so'nji Jounimo u'mantìfi kakoe hungkuno upa'nontìfi hofìkoe wonyo yoloho lijwafafahonìngkofi Joun hofikimo Mijo Joutan sohomo kiyoma'mentisofoho.

⁶ Jouniyé nem'no manji'mofo hwaho fi'njohwe yahu kamel lohwa'nji mt'i'mokumentisofoho. Yahu paho ahulohoso loho'nìmentisofoho. Kako kusimo'nji tìme mijoo'nji nìmojo hwaho.

⁷ Joun a'amumo ole lutihwamojofoho. Hwe nom'nehwo tìfi noponefoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo nìyakolofonefoho. Ngko

sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofiy'o'ne hwo'nyoho.

⁸ Ngko sekumo mijo'nohino kiyosemawo'nìngkono. Hwe tìfinjo sohwo kako Anìtuye Towahuno Wopìngonjo sohwo wokiyosema'montonoho.

Joun Jisasìmo mijo kiyomahoningki Seten Jisasìmo yamofo uloho'mentisofoho.

(*Matìyu 3:13-17; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34*)

⁹ Osohonta Jisas pone Nasalet hwaho Ngkalili ulìko'manto Jounìmo nu'mahoningki Joun kakimo Mijo Joutan sohumo kiyoma'mentisofoho.

¹⁰ Jisas mijo mta'ango nos'i'mofaponto uhwonìmentisoso ahwomo mtampo lohofa-honiñgki Anìtuye Towahuno yìhufo ntolofiy'o pa'nyo sohwo Jisasìmo wekehuma pmmentisofoho.

¹¹ Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'nìmento, Kìko nje Hwomu sohwohnne'no, ngko sìmeho wopìngo mìkunìmposo kijapalokweno. Kìko yo'mayo wopìngo iwo'nìngkino so'no nje sìmeho wopìngo nìmo'nantofoho. Ose ho'nìmentisofoho.

Seten kako Jisasìmo yamofo uloho'mentisofoho.

(*Matìyu 4:1-11; Luk 4:1-13*)

¹² Ose ho'nìngkahoniñgki Mijo Joutannta'ango Anìtuye Towahuno Wopìngo sohwo Jisasìmo nom'ne hwaho a'amu mohumunyo iyo yo'mayo ane sopono uh-watìmentisofoho.

¹³ Osopo Jisas nohumentanìngki sìkuno founti (40) memjaofahoniñgki Seten Jisasìmo wonyo umokumo lonto Jisasìmo yamofo uloho'mentisofoho. Oso hwaho sopo sikisiwoyo yo'mayoso nohumentanìngkofi a'amu ahwomomjo sohwa Jisasìmo ufo'ma'mento hofoho.

Jisas syoho emayoso Ngkalili nta'ni ema'mentisofoho.

(*Matìyu 4:12-17; Luk 4:14-15*)

¹⁴ Hwangku sohonta Helout hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako Jounìmo impo'angomo intofahumentisoso Jisas hwaho Ngkalili sopo nowento Anìtuye hungkuno lutìhwoma'mentisofoho.

¹⁵ Ole ulimento, Upa'nìmno. Olöhonta Anìtuye sìkuno mofoneponoho. We'enepi Anìtu kako kakoe a'amu so'nyumo yokumpohn'nyo enemokosyohumanefoho. Sekwoe honìngkano wonyo somme'nō hohujo ikinjaofìkuji Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyìmno. Ose lutìhwamentisofoho.

Hwe osofoshahu/no inanìku syoho'njo sohwamne/no Jisas joho ulimentisofoho.

(*Matìyu 4:18-22; Luk 5:1-11*)

¹⁶ Sìkuno fihi Jisas Mijo Ayo Ngkalili momìngopo hano emoyonto uhwonìmentisoso Saimoun konìngkwa'wehwo Entìlu'nji siko inanìku ho'yo mijomo ho'naofontanìngki uhwonìmentisofoho. Inanìku ifamiyoso sikoe hamniyoho syohofoho.

¹⁷ Jisas nuhwononto ulìmento, Siko ngkimo tìfi nnìngkapinyo. Siko inanìku mawo'nìngkisiye pa'nìngoso Anìtumne'no a'amu mayo'n'e wolosetìhwamo.

¹⁸ Ose ulahoniñgki sikoe inanìku ho'yo komo'no nulìko'manji Jisasì'nji umentohofoho.

¹⁹ Hofìko we'enepi mitìmomìngo somo noku'mokwawentìfi Jisas uhwonìmentisoso Sepetiye hwomu sohwa'u Jemìsì'nji Joun'nji siko yofayokinomo nohumanji inanìku ho'yo ito'no esyohumentanìngki uhwonìmentisofoho.

²⁰ Jisas nuhwononto sikine'no komo'no joho ulìmento, Oyoninyo. Ose ulahoniñgki Jemìsì'nji Joun'nji siko komo'no kanìngkwohumo ulìko'ma'mentisiyefoho. Kanìngkwohwo Sepeti kakoe a'amu syoho ulohofiy'o sohwanji hofìko yofayokinomo nohumentanìngkofi Jemìsì'nji Joun'nji siko ulìko'manji Jisasì'nji umentohofoho.

Jisas a'amu anga'nohino sohuma'tni towahuno wonyoso wae yao'mentisofoho.

(*Luk 4:31-37*)

²¹ Jisasì'nji kakoe inomokomoyo sohwanji nowentìfi pone Koponeyam i'mofawentìfi sìkuno Salolemo a'amu iyoho fosyohumayo'n'e sìkuno somo hofìko a'amu Jutafe tajo angomo noswontìfi Jisas hwe moy'a'mimo hungkuno lutìhwamentisofoho.

²² A'amuso hofìko kakoe hungkunomo upa'nontìfi yomo imentohofoho. Hwapìngoso hofìko a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwa pa'nyo hwo'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwapìngo wo'nnyo hweho.

²³ Osohonta hwe towahuno wonyo'njo sohwo tajo ango homo somo joho mohm'no ulìmento,

²⁴ Jisas Nasaletnnta'ango sohwosi kiko nakumo peho wonaloho'mne'no sopalokuno. Kiko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko Anituye Hwomu Wopingo Ne hwosoho.

²⁵ Ose ulahoninkki Jisas kako towahuno wonyo sohumo yoka ulimento, Mampi'nyo fosyohumaho. Kiko olo hwe lohumo uliko'maho.

²⁶ Ose ulahoninkki towahuno wonyo huhwo sohwo joho mohm'no lonto hwe sohumo yomo yomo engo umasiyonto uliko'ma'mentisofoho.

²⁷ A'muso ose uhwonontifi yomo engo yontifi hnnimentohofi, Olo pehotkeno. Olo hungkuno nom'ne songofoho. Olo hwe lohwo yokumpohn'nyo'njo lohwo hungkuno lahoninkki towahuno wonyo sohwa kakoe hungkunomo haloho pentifi tifi iningkahwofo. Ose hnnonifikasi

²⁸ olo yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho Ngkalili sopo mjaho'nimmentisofoho.

Jisas Pitafe konemimo wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:14-15; Luk 4:38-39)

²⁹ Jisas tajo anga mta'ni noswaponto kako Saimoun'nji Entlu'nji siko'nikwa'iye angomo humentohofofoho. Jemisi'nji Joun'nji hofiko'nji humentohofofoho.

³⁰ Saimoun konemi siye a'apaho tohohmttnno uhnningkahoninkki kako ijempohopo humamentisofoho. Oso'no Jisas noswopahoninkki oso hungkuno hiso komo'no ulimentohofofoho.

³¹ Ose ulahoninkofi a'musi mnokino'nji nohumentanjopo u'manto Jisas kakoe aho nomanto a'mu simo nulikofahoninkki a'apaho tohohmttnno moi'wo imo'nngkahoninkki kako wopingo imo'nimentisofoho. Wopingo imo'nonto kako a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas a'amu pi'ningo somo wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:16-17; Luk 4:40-41)

³² Oso sitkuno somo a'muso hofiko a'amu nom'ne yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo so'nji ipemotapmmmentohofofoho.

³³ A'amu hopi'nono oso anga Jisas humentanjo hoku'yo sopo uhu'mokumentohofofoho.

³⁴ A'amu yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji towahuno wonyo'njo so'nji wopingo umokumentisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwa Jisas Anituye hwomu sohumo yofe uhwo'mentoohofo so'no Jisas hofikimo hungkunojo so'ne mampi'nyo umokumentisofoho.

Jisas hwaho Ngkalili sopo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

(Luk 4:42-44)

³⁵ Iyohohwe'nji Jisas nolikafonto kengopo a'amu mohumunyo sopo nowento osopo kako Anitumo jomo ulimentisofoho.

³⁶ Saimoun kakoe a'amu'nji Jisasine'hno tipeentifi

³⁷ Jisasimo tipihwonontifi ulimentohofi, A'amu hopi'nono kikine'no wotipekohoni'mo'nantifi yalokwofo.

³⁸ Ose ulahoninkofi Jisas ulimento, Hofikoe syohofoho. Nom'ne ango mofone sopo wohwano. Nom'ne a'amumo hungkuno wopingo wolutihwamne'no yohono. Oso'ne pmmentohe hwo'nyoho.

³⁹ Ose ulahoninkki nowentifi hwaho Ngkalili ho'mo so'mo tajo anga somo lutihwanto towahuno wonyo somo wae yao'mentisofoho.

Jisas hwe a'apaho uyo wonyo'njo sohumo wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:14; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Hwe a'apaho sompote'njo sohwo Jisasimo humotaho sulonto hwahopo hwomtame ulohofono jomo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko ngkimo wopingo wanimokumo lisomanji, jiye yokumpohn'nyoso hoponoho.

⁴¹ Jisas nupa'nonto hitoho ulofahoninkki aho kisusyonto hwe sohumo ulimento, Ou wopingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopingo hmmo'nyo.

⁴² Ose ulimentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no i'mo'nikahoninkki kako wopingo humamentisofoho.

⁴³⁻⁴⁴ Wopingo humentaninkki Jisas hwe sohumo yoka yokumpohn'nyo ulimento, Olo yoheso nom'ne a'amumo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehoji oso a'amu tajo ango syohon'nyo sohumo jiye a'apaho utihwahoji yo'mayo Mouses selimentiso so'no Anituye yano uyo. Oseso a'amu hopi'nonohinosa uhwoningkuji jiye a'apaho uyo wonyoso wopingo imo'nngkiso so'no huno wosyofisyantafeho. Jisas ose ulimentisofoho.

⁴⁵ Lihwojahoninkki hwe huhwo sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo oso Jisas kakoe a'apaho wopingo umokumentiso so'no ulimentisoso oso hungkuno hiso angomeemo

ho'ni'mentisofoho. Oso'no Jisas kako nom'ne angkuhwafopo m'mofayofoho. Kako mempo hohnta'n'i humentan'ngki a'amu ango kengo kengoponta'n'i kakimo u'ma'mentofofofoho.

2

*Jisas hwe sife aho songo miyo'njo sohumo wopingo umokumentisofoho.
(Matiyu 9:1-8; Luk 5:17-26)*

¹ Sikuno nom'ne memjaofahon'ngki Jisas Koponeyam asomo nopahon'ngki a'amuso Jisas kakoe angopo * humaho upa'nimentohofofoho.

² A'amu hopi'nono ango Jisas humentanjopo uhu'mokontifi angomo angiyoho'mo a'amu pi'ningo engo uhula'mo'mentohofofoho. Uhu'mokahon'ngkofi Jisas An'tuye hungkuno lutihwamentisofoho.

³ Hwe osofoshahu'nohino sohwa hwe mnokino'njo sohumo ijempoho emotapmmentonohofofoho. Oso mnokinoso sife aho songo miyofoho. Pompenjiyo'nohinofoho. Osohwa Jisas'i'njopo i'mofapmmentonohofofoho.

⁴ A'amu pi'ningo uhula'mo'mentohofeo so'no uhwonontifi hofiko Jisas'i'njopo mitofasiyofoho. Oso'no sokango antifepo kotasontifi iku'yo nofentifi a'amu mnokino'njo sohwo kakoe ijempoho hi'nji Jisas humentanjo mompo impe intofuyoho'mokumentohofofoho.

⁵ Jisas kako uhwonimentisoso oso a'amu itokwapmmentonohofeo sohwa hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyahon'ngkofi Jisas uhwononto hwe mnokino'njo sohumo ul'amento, Olo hwomu lohwosi, ngko jije hon'ngkano wonyoso wae nto yakumofohono. Ose ulahon'ngki

⁶ a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwa humupo'ntohumantohofofoho. Hofikoe simeho mo'mnophini ole syafihu'mentohofi,

⁷ Oso pipilo An'tu anga'n'o kako'nohino a'amufe wonyo wae iyoso hoponoho. Hwe hwahoponjo sohwo a'amufe wonyoso wae miyonohoho. Olo hwe lohwo An'tumo sitofo ulalofoho.

⁸ Ose syofisyahon'ngkofi hofikoe huno somo Jisas huno uyahon'ngki ul'amento, Sekwoe simeho mo'mo oso hunoso peho'n'o syofisikomo'nalokwofo.

⁹ Olo hwe mnokino'njo lohumo pehofo ul'mne'elo. Hungkuno nohayo ntisoto. Jije hon'ngkano wonyo wae weekumo'mo ul'mnephono. Nom'ne hungkuno ole, Filikaho. Jije ijempoho nomahoji mpano. Pehofo ul'mnephono.

¹⁰ Oseso sekwo huno waseyono. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'n'i olo hwaho lopo a'amufe wonyo wae yaofo'n'e yokumpohn'nyo hinjo hwo'nyoho. Ose ulonto hwe mnokino'njo sohmu ul'amento,

¹¹ Wakilimo. Filikaho. Jije ijempoho nomahoji jije angopono fi'wano.

¹² Ose ulahon'ngki hwe sohwo nolikafonto kakoe ijempoho nomanto, noswopahon'ngki a'amuso nuhwonontifi yomo yontifi An'tuye yofe ho'nomantifi ul'mentohofi, Hohonta nakwo oleso muhwonyofoho.

Jisas Lifaine'n'o joho ulimentisofoho.

(Matiyu 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Jisas apa'n'o Mijo Ayo Ngkalili mom'ngi sopo ku'mokuwahon'ngki osopo a'amu pi'n'ngi engo nu'mahon'ngkofi kako a'amumo An'tuye hungkuno lutihwamentisofoho.

¹⁴ Jisas hano nowento Lifai Alifiyosiyeye hwomu sohwo a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe ango somo nohumentan'ngki Jisas Lifaimo nuhwononto ul'amento, Kiko ngkimo tifi nn'ngkape. Ose ulahon'ngki Lifai nolikafonto Jisasimo tifi in'ngkamentisofoho.

¹⁵ Tifi sohonta Jisas kakoe a'amu'nji Lifaiye angomo wopayo nontan'ngkofi osopo nom'ne a'amu hamniyoho ho'naofo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo hon'ngkano'njo so'nji hofiko Jisasimo tifi in'ngkunyo huhwanji humohumantohofofoho.

¹⁶ A'amu Falisi sohwa hofiko Jutafe hon'ngkano hungkuno huno'njo fehohnjo sohwa hofiko Jisas'i'nji a'amu wonyo so'nji wopayo nontan'ngkofi uhwonontifi Jisas'ye inomokomo yo sohwanji ul'mentohofi, A'amu hamniyoho ho'naofo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo hon'ngkano'njo so'nji Jisas'i'nji wopayo peho'n'o nalokwofo.

¹⁷ Olo hungkuno loso Jisas nupa'nonto ul'amento, A'amu mnokino ane'njo wopingo humalofoso hofiko a'amu uyohofaho siyo'njo sohumo mu'mapitnnehoho. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. Oso pa'nyoso ngko a'amu hon'ngkano wopingo'njo

* ^{2:1}: Oso'no nakwo huno monayofoho. Ti'hwoe angotikeno. Oso hiso Jisas kako oso ango homo somo humamentisofoho. Ango Koponeyam sopo a'amu fisohofiko hunoso ole, Pita'nji Entilu'nji angotikeno. (Sohe engo 1 hon'ngkano we'e 29 somo uhwonyo.)

hwona'nyoho l̄wo'n̄ngkohoho somne'no joho lut̄mayo'ne pmmentohe hwon̄'maho. O'o ngko a'amu hon̄ngkano wonyo'njo somne'no pmmentohe hwo'nyoho. Ose ul̄mentisofoho.

*Wopayo humaho humayo yahino so'ne hungkunofoho.
(Mat̄yu 9:14-17; Luk 5:33-37)*

¹⁸ S̄ikuno nom'ne fihi Joun a'amumo mijo kiyoma'mo sohwoe inomokomoyo sohwanji a'amu Falisi sohwanji An̄tuye yofe ho'nomayo'ne wopayo humaho humen-tan̄ngkofi a'amu nom'ne sohwa Jisasimō u'mant̄fi ul̄mentohofi, Joun̄ye inomokomoyo sohwanji Falisiye inomokomoyo sohwanji hof̄ko wopayo manyo'njo humayoso An̄tumo jomo ujo'ne yahinoso in̄ngkawowo'n̄ngkohofoho. I oso'no ji'e inomokomoyo sohwa hof̄ko wosopayo manyo'njo humayo yahino somo min̄ngkayo'njo peho'no yalokwofo.

¹⁹ Ose ulohon̄ngkahon̄ngkofi Jisas ul̄mento, Upa'n̄imno. Hwe ape songo mayo sohwo kako kakoe a'amu'nji wopayo iloho engo yont̄feso hof̄ko wopayo humaho wohumant̄fitaho. O'o s̄imeho wop̄ingo'njo wonantifeho.

²⁰ I oseso hwangku sohonta oso hwe ape maso huhwo sohumo a'amu nom'ne sohwa hof̄koe a'amu mta'nī kompemaf̄kuji fonjasyikujo'nko kakoe a'amu hiso kako ane humaf̄kujoso s̄imeho tango'njo humaf̄kujij wosopayo manyo'njo uyant̄feho.

²¹ Ihwoni. Hwe fihwo manji'mofo tantamo imo'nnyo sohwo kako hwapi'e nom'ne songo we'e nomahwosi tantamo somo lojwohofojashwosi yak̄fe uȳmtolah. Awonoho. Engo womnahot̄'montonoho.

²² Ose ulonto Jisas pahnn̄imo hungkuno t̄finjoso ole ul̄mento, A'amu fihwo kako mijo iloho uȳmo l̄hwosi te f̄siyo woma'montolah. O'o, awonoho. kako te f̄siyo mahwosi mijo ihm'mof̄ihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te f̄siyoso n̄shu'nahone wonyo umo'n̄imontonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mof̄ihwosi iloho yososo mijo ito'nō wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho.

*Salolemo s̄ikuno iyoho humayo somo yo'mayo syoho miyo'ne hungkunofoho.
(Mat̄yu 12:1-8; Luk 6:1-5)*

²³ Salolemo iyoho humayo'ne sohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hof̄ko syoho'mo nowent̄fi mijoho uyahon̄ngki wopayo we'e songoso nomant̄fi aho hwoso'mokont̄fi pahoso fuyu lont̄fi neso n̄mentohofoho.

²⁴ Nontan̄ngkofi a'amu Falisi sohwa uhwonont̄fi Jisasimō ul̄mentohofi, Ihwoni. Nakwoe hon̄ngkano hungkunoso yo'mayo syoho s̄ikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo s̄ikuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mant̄fi n̄ngkohofoto.

²⁵ Ose ulohon̄ngkahon̄ngkofi Jisas ul̄mento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mt̄'mokumentohofoso atofo majo hwasilaho. Oso s̄ikuno Ntefit kakoe a'amu'nji hof̄ko wopayo umofonyo yont̄fi mijoho engo humamentohofoho sohonta ne'no selo-hon̄ngkohono.

²⁶ Osohonta Apiyata hwe engo tajo ango syoho'njo sohwo nohumentan̄ngki Ntefit kako An̄tumne'no hwapi'e ango molinyo somo swonto wosopayo An̄tuye simanopo ho'nahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wopayo hiso a'amu sikinjo somne'no'maho. O'o a'amu An̄tuye tajo ango syoho'njo sohwamne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako romanto kakoe a'amu sohwamo nuȳmentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofo majo'njo imentohofoso so'no sekwo nje inomokomoyo sohwamo oso hungkuno hiso ulohon̄ngkohofotaho.

²⁷ Ose ulonto Jisas nom'ne hungkuno Falisi sohwamo ul̄mento An̄tu kako s̄ikuno iyoho humayoso peho'ne mt̄'mokumentisoto. Kako hwe moy'a'mi ufo'mayo'ne mt̄'mokumentisofoho. I a'amufe hon̄ngkanomo hano pitofasyo iyo'ne mt̄'mokumentisofoho. I s̄ikuno iyoho humayo homo a'amu ufo'mayo'ne mt̄'mokumentisofoho.

²⁸ Oseso ngko A'amu Hwomu sohwo'ni ngko s̄ikuno iyoho humayo'neso hwapi'ng owo'nyoho. Ose ul̄mentisofoho.

3

S̄ikuno iyoho humayo somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohumo wop̄ingo umokumentisofoho.

(Mat̄yu 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Jisas a'amu Jutafe tajo ango somo apa'no swahon̄ngki osopo hwe fihwo aho songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyoponoho.

² A'amu Falisi sohwa hofiko nohumantifi Jisasimo hungkuno ito'no mihwaijiyo ango somo ipemotowane'entifi ole syafihu'mentohofi, Jisas kako si'kuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohumo wopingo umokumontolikeno. Ose syafisyontifi Jisasimo uhwontohumamentohofofoho.

³ Jisas hwe aho wonyo'njo sohumo ulimeto, Kiko ajwo lopo filohofape.

⁴ Ose ulonto hofikimo ulimeto, Oso honingkano hungkuno Mouses neyakwosamo uyimentisoso si'kuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo si'kuno lomo yahino wopingo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom'ne a'amu somo wopingo umokantantaho. Wonyo umokantantaho. Ose ulohoninkahoninkgi hofiko mampi'nyo imentohofofoho.

⁵ Jisas hofikimo fe'nihwononto si'meho tohino umnikingkahoninkgi a'amu Falisiye si'mehomo uhwoni'mentisoso hofiko a'amumo hitoho mu lofe so'no si'meho tango uyimentisofoho. Jisas a'amu aho wonyo'njo sohumo ulimeto, Jije ahoso si'hwaho fisipofo. Ose ulahoninkgi kako haloho'no yonto aho si'hwaho si'po'mentisoso kakoe aho wopingo umo'nimentisofoho.

⁶ A'amu Falisi sohwa uhwonontifi komo'no nowentifi Heloutiye a'amu sohwanji uhu'mokontifi Jisasimo poyo fonjosyane'entifi honingkano tipmmentohofofoho.

A'amu pi'ningo engoso mijo momingopo uhu'mokumentohofofoho.

⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji oso ango sopo nuliko'mantifi mijo ayopo nohumentaninkgofi a'amu pi'ningo engo Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu hiso ango kengo kengoponta'angofoho. Hwaho Ngkalili, hwaho Jutiya,

⁸ pone Jelusalem, Itumeya, Mijo Joutan nongkihnta'ni, Taiya pone engo nongkihnta'ni Saitoun pone hiso nongkihnta'ni oso a'amu pi'ningo engo hiso yo'mayo Jisas imentiso oso'no upa'nontifi Jisasimo u'ma'mentohofofoho.

⁹ Jisas inomokomoyo sohwamo ulimeto, Sekwo yofayokino ito'no fesyohumamno. A'amu we'yo mohumuyoho. Hofiko hwotoho nifitnnoho. Ose ulimantisofoho.

¹⁰ Hwapingo ole, Jisas a'amu pi'ningo engo somo a'apaho wopingo umokumentiso so'no a'amu mnokino'njo hopi'nonohinoso a'amu yohoto yohotofo mijoloho'nini'wentifi Jisasimo upm'mokantane'no yihwono ose limentohofofoho.

¹¹ A'amu towahuno wonyo'njos Jisasimo uhwonitmantifi hwahopo ipitofawentifi joho ulimentofohi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwozoho.

¹² Ose ulahoninkgofi Jisas hofikimo hungkuno yokumpohn'nyo ulimeto, Olo hilo so'no a'amu nulikutoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono si'fe mta'ni hufa'uyo sohwamo uhwosopo'mentisofoho.

(Matiyu 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Oso hohosohonta Jisas hwofiki'nyopo nosonto kakoe inomokomoyo'ne uhwosopo'mo lonto a'amu somo joho ulahoninkgi hofiko sapmmentohofofoho.

¹⁴ Jisas a'amu aho hopi'nono si'fe mta'ni hufa'uyo sohwamo kakoe inomokomoyo'ne uhwosopento ulimeto, Ngko'nji fosyohumayo'ne sehwosopehe sohwasi, Hwangku a'amu nom'ne somo sekwo lutihwayo'ne woloset'hwamo.

¹⁵ Noloset'hwahm'mo nje yakumpohn'nyo towahuno wonyo wayo'ne wosejapmmo. Ose ulimantisofoho.

¹⁶ Hwe fihwo uhwosopo'mentisoso Saimouni'yo. Oso hwe huhwo sohumo Jisas kako Pitafoho mulimantisofoho.

¹⁷ Jemis'i'ngi koningkwa'wehwo Joun Sepetiye hwomu sohwa'umo Jisas nom'ne yofe mulimantisoso Mpouaneses. Oso yofe hwapi'ngole hwe yokumpohn'nyo ahwomo liwo'hingkiso pa'nyo hwa'uyoho.

¹⁸ Nom'nihwa Entilu'nji Filip'i'ngi Mpatoulomiyu'njoho. Nom'nihwa'u Matiyu'nji Toumas'i'njoho. Nom'nihwa Jemis oshwo kako Alifiyosiye hwomu hweho. Nom'nihwa'u Tatiyosi'i'ngi Saimoun Selouti'njoho.

¹⁹ Nom'nihwo Jutas Isikaliyouti'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisasimne'no tokoyo'lofo yonto a'amu Jisasimo fonjasiy'o'ne sohwafe ahomo uyimentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo Jisas uhwosopento, kakoe angopo umentisofoho.

Jisas'i'ngi Mpelisepuli'i'ngi sikoe hungkunofoho.

(Matiyu 12:24-37; Luk 11:15-23; 12:10)

²⁰ Jisas kakoe Nasale osopono wahoninkgi a'amu pi'ningo engo osopo uhu'mokumentohofofoho. Angomo uhu'mokumentohofo so'no Jisas kakoe a'amu'nji hofiko wopayo manyo'njo imentohofofoho.

²¹ Jisas^{še} temtitifo sohwa oso hiso nupa'nont^{ifi}, Jisas^{še} hunoso ito'no'maho. Kakoe hunoso ilo'nnyo hwol^{ikeno}. Ose lont^{ifi} kakimo ut^{imano} lont^{ifi} pmmentohofofoho.

²² A'amu Jutafe hon^{ing}kano hungkuno lut^{ihwam}otofo sohwa Jelusalem mta'ni no-pont^{ifi} li^mentohofifi, Mpelisepul oso towahuno wonyo hopi'nohino sohwafe hwe engo so-hwo Jisas^{še} simeho mo'mo humaho. Towahuno wonyo somo wae yaof^{iw}o'nⁱⁿgkohoho.

²³ Ose lahon^{ing}kofi Jisas hof^{ik}ine'no joho lut^{im}anto pahn^{nimo} hungkuno ul^{im}ento, Seten kako wae yamo'nyoso pipilo.

²⁴ Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino hu'mawo'nⁱⁿgkohofoso hotitopijo sohonta ikujoho fongki'nⁱⁿgkuji hof^{ik}o wop^{ing}o fosyohumayoso wonyo umo'nⁱⁿmontonoho.

²⁵ A'amu anga anga'nohino fisyawe sohwa hof^{ik}o ehusilofo humaf^{ik}uji ikujoho fongki'nⁱⁿfijosoj hof^{ik}o yosesamo wohumpeentifeho.

²⁶ Oseso Seten kakoe towahuno wonyo'njo sohwa hof^{ik}o ehusilofo humaf^{ik}uji ikujoho fongki'nⁱⁿfijosoj hof^{ik}o yokumpohn'nyo ane umo'nantifeho.

²⁷ Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe angomo hufo umo l^{ihwosi} swososo s^{im}o'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasy^{ihwosi} i kako oso ango homo somjo kakoe yo'mayoso woma'montonoho. Oso pa'nyoso ngko Seten^{imo} uyakolo'mentohe so'o no ngko kakoe towahuno wonyo sohwamo wae yaofalokweno.

²⁸ Olo hungkunolo in^{ingo} seyo'eno. A'amu hopi'nonohino hof^{ik}oewonyoso s^{if}ajohungkunoso wonyo hungkunoso An^{it}umo jomo ul^{ifijo}'manji kako wae weesemo'montonoho.

²⁹ I oso'no a'amu kako An^{it}uye Towahuno Wop^{ing}o so'no sitofo lososo oso wonyo hiso An^{it}u kako wae meeofonehoho. Oso wonyo hiso kakoe simeho'mo ne'no nowent^{ihwone}foho. Ose ul^{im}entisofoho.

³⁰ Jisas kako An^{it}uye Towahuno yokumpohn'nyo so'nji towahuno wonyo somo wae yao'mentiso so'nno hof^{ik}o Jisas^{imo} k^{ik}o towahuno wonyo'njo hwsosoh ul^{im}entohofofoho. Oso'no Jisas oso hungkuno tango'njo ul^{im}entonono.

Jisas^{še} kona'wohi'nji hohmn^{ing}kwa'wehwosanji i'mofapmmentohofofoho.

(Matiyu 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Oso hohosohonta Jisas^{še} kona'wohi'nji kon^{ing}kwa'wehwosanji i'mofapont^{ifi} ango mempo hohnta'nii humant^{ifi} Jisas^{ine}'no li^{hwat}imentohofofoho.

³² A'amu pi'nⁱⁿgo engo Jisas^{inji} humant^{ifi} Jisas ajwopo nohumentan^{ing}ki a'amu kakimo ul^{im}entohofifi, Upa'nyo. Ji je na'u hnn^{ing}kwa'wehwosanji hnnampo'wohijanje humant^{ifi} kikine'no joho kilaklokofo.

³³ Jisas nupa'nonto ul^{im}ento, Nje na'u nⁱⁿgkwahwosa t^{ihwalo}.

³⁴ Jisas a'amu nohumentan^{ing}kofi fe'n^{ihw}ononto ul^{im}ento, Uhwon^{im}no. Olo nje na'uja nje nⁱⁿgkwahwosa, olohi humalofo.

³⁵ A'amu An^{it}uye hungkunomo t^{ifi} in^{ing}kawowo'nⁱⁿgkohofoso nje nⁱⁿgkwahwosa nje nampohwosa na'ujafoho. Ose ul^{im}entisofoho.

4

Hwe fihwo ufongoyo fisos^{im}oka'mentiso so'no pahn^{nimo} hungkunofoho.

(Matiyu 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Jisas kako Mijo Ayo Ngkalili sopo nohumanto a'amumo apa'no lut^{ihwamentisofoho}. Osopo nohumentan^{ing}ki a'amu we'yo uhu'mokumentohofoho'maho. Oso'no Jisas yofayokinopo kotasonto osopo humamentisoso hwe moy'a'miso mom^{ingo} sopo loho'mentohofoho.

² Kako pahn^{nimo} hungkuno pi'nⁱⁿgo engo hof^{ik}o huno ufohotofo'ne lut^{ihwamentisofoho}. Ole ul^{im}ento,

³ Sekwo upa'n^{im}no. Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo fisos^{im}oka'mentisofoho.

⁴ Fisosomokafahon^{ing}ki ufongoyo fehohnjoso hon^{ing}kanopo pⁱwesyahon^{ing}ki yⁱhufo sohwnopont^{ifi} man^{im}entohofofoho.

⁵ U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo pⁱwahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'no oso ufongoyoso komo'no foka'mentisofoho.

⁶ Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpongo hwahomo'mo munjilofe'njo yonto yofoho imentisofoho.

⁷ U, ufongoyo fehohnjoso nant^{ipe} yongo'njo sopo pⁱwahu'mentisoso nant^{ipe} yongo'njo sohwo komo'no fokofikwato lohofonto ufongoyo nont^{imo} kingkulofonto oso ufongoyo hiso ne minto'n^{im}entisofoho.

⁸ U, ufonogyo fehohnjo hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso engo fokafonto ne pi'ningo into'nimentisofoho. Ne fiso we'e (teti, 30), fiso engo (sikisiti, 60), fiso pi'ningo engofoho (wan hantilet, 100).

⁹ Jisas ose ulonto ulimento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

Jisas pahnnimo hungkuno so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰ Hwangku inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu fihwa kakoe hungkunomo upa'nimentohoho sohwanji Jisas'ni nohumantifi pahnnimo ulohonimentohofoho.

¹¹ Jisas ulimento, Anitu sohune'no kako a'amumo mokosyohumayo yahino hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso sekwo sohwasimo nto sethwamentisofoho. I oso'no a'amu kengo sohwa hofiko pahnnimo hungkuno'nohini upa'nife. Sekumo yolocho waselimo.

¹² Hohonta Aisaiya ole mt'mokumento,

Hofiko nuhwoningujuji neso nuhwonifitnne'maho.

Hofiko nupa'nngkuji oso hungkunoso huno ito'no uyone'maho.

Hofiko honingkano wonyo somo hohujo mikinjaopijoso Anitu hofikoe wonyo wae mmofonehoho.

Ose mt'i'mokumentisofoho.

Jisas pahnnimo hungkuno hwap'ingoso ulimentisofoho.

(Matiyu 13:18-23; Luk 8:11-15)

¹³ Jisas ose ulonto ulimento, olo pahnnimo hungkuno hwe ufonogyo fisosismoka'mentisoso sekwo huno maseyoho liyohoho. I pahnnimo hungkuno nom'ne songoso sekwo huno pipi seyohoho.

¹⁴ Upa'nimo. Hwap'ingoso olenoho. Hwe ufonogyo'no sohwo Anituye hungkuno a'amumo lutihwayo pa'ningofoho.

¹⁵ Fiso ufonogyo honingkanopo piwahu'mentisoso oso hwe moyo'mi hofiko hungkuno wopingo upa'n'wo'nngkohoho pa'nyofoho. I oso'no Seten kako noponto oso hungkuno wopingo simeho mo'mo ho'nosyahoninguji Seten wae yamo'mentisofoho.

¹⁶ Nom'ne a'amuso ufonogyo hwaho sojo'njopo piwahu'mentiso pa'nyo hwafoho. Oso a'amu hiso Anituye hungkuno upa'nontifi hofiko komo'no simeho mo'mo meho'nasyontifi simonyo iwo'nngkohofoho.

¹⁷ I oso'no hofikoe pmpongo anefoho. O'o, hofiko we'enepi nolohofontaninguksi a'amu nom'neso Anituye hungkuno hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohwamo tango engo uyahoninguji hofikoe pmpongo ane so'no piwasyiwo'nngkohofoho.

¹⁸ Nom'ne a'amuso ufonogyo hwaho nantipe yongo'njo pa'nyofoho. Hofiko Anituye hungkuno upa'nimentohofoso

¹⁹ i, yo'mayo hwaho loponjo somne'no huno engo syaf'syontifi hamniyoho engo womano lontifi yahoninguksi hofiko ho'yango yo'mayo so'no hi umo'nyoso oso hiso Anituye hungkunomo kingkulofiwon'ngkohofoho. Oso huhwo sohwa ne ane hwafoho.

²⁰ Nom'ne a'amuso hofiko ufonogyo hwaho afofo'no pa'nyofoho. Hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi oso hungkuno hiso iningkawentifi hofiko Anitumne'no yo'mayo syoho wopingo yiwo'nngkohofoho. Oso ne into'nyofoho. Ne fiso we'e (teti, 30), nom'ne engo (sikisiti, 60), fiso pi'ningo engofoho (wan hantilet 100). Ose ulimentisofoho.

Sikiloho pomponahoso hiyaso kipitofasiyo'eno.

(Luk 8:16-18)

²¹ Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, A'amu fihwo sikiloho mongkuj'hwosi oso pomponaho hiso ahwonte'mo kipitofasiyo'eno. Epohumayo enjwa'mo ho'nasiyo'eno. Awonoho. Kako ijempohopo ufoho'ofahumontonoho.

²² Yo'mayo olohonta a'amu hiyaso mokosyohumawo'nngkohofoso hwangku a'amu hopi'nono pomponahopo uhwonantifeho. Yo'mayo olohonta pahnnimo hungkuno liwo'nngkohesohi hwangku a'amu neso upo'nantifeho.

²³ Sekwo halofoh'o'no ku'manji nje hungkunomo halofoh'popmno.

²⁴ Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, Yo'mayo pahnnimo hungkuno upo'nalokwofoso hwap'ingoo ne ngko selalokwe so'no huno ito'no fisyaf'hupmno. Sekwo nom'ne a'amumo hofikimo ufo'mayo'ne Anituye hungkuno ul'kuno. Sekwo a'amumo Anituye hungkuno ufijo hopaso Anitu kako sekumo wosejapmmontonoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anitumne'no huno engo wotipemantfeho.

²⁵ Hwe fihwo Anituye hungkuno simeho mo'mo mnawo'nyyo sohwo oso hungkuno hiso kako ito'no iningku lohofososo Anitu kako huno engo umontonoho. Hwe

nom'nehwo Anituye hungkuno we'enohini simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo oso hungkuno we'eso ito'no miningkayo'njos oso hungkuno we'eso moi'wo umo'mtonoho. Ose ulimentisofoho.

Ipisayo fokafo'ne pahnnimo hungkunofoho.

²⁶ Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo olo hwaho lopo kakoe syoho'mo ipisayo hulmentisofoho. Oso hiso Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayo pa'nyofoho.

²⁷ Hwe huhwo sohwo nohulonto kakoe angopono nowento sikkuno pi'ningo fosyowelikafo imojo hweho. I pisayo hiso pipi foka'mentisoto. Fokafo hwapi'ngoso hwe sohwo huno muyofoho.

²⁸ Hwahomjo afofoso ipisayo engo imokiyofoho. Si'mo'mo swo inikwato lohof'hwosi osopo si'mo'me ipehwosi tifi ipisayo unto'nimontonoho.

²⁹ I pisayo mojo iwhoso'nno hwe huhwo sohwo kako nolofamjonefoho.

Iyo masitet ipisayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 13:31-32, 34-35; Luk 13:18-19)

³⁰ Nom'ne hungkuno Jisas ulimento Anitu kakoe a'amumo mokosyohumayoso ngko pehofo loset'hwannehono. Oso'no pahnnimo hungkunoso pehofo selimnehono.

³¹ Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe masitet kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, ni'hu'no we'efoho. Oso neso a'amu syohopo hul'wo'n'ngkohofoho.

³² Syohopo hulahoningkofi oso ipisayo hiso engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sponjo somo yakolonoho. Kakoe pamso sopo yi'hu'aifo syuhwosi pompenjiyo hofiyo wonyoangkafopo wokehumantifeho.

³³ Jisas pahnnimo hungkuno pi'ningo engo ulimentisoso hofiko huno syaf'hupitnne'ento ulimentisofoho.

³⁴ Kako a'amu somo pahnnimo hungkuno'nohini ulimentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwantnnohini humantifi kako yolo'ho ulimentisofoho.

Jisas mijo'nji ifofo'njimo hungkuno ulahoningki moi'wo imo'nimentisofoho.

(Matiyu 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Oso sikkuno hiso mofehil'nyo ntoningku'n'ngkahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Mijo nongkihnta'ni woekehwano.

³⁶ Ose ulahoningki hofiko a'amu pi'ningo engo uhu'mokumentohoho somo uliko'mantifi yofayokinomo Jisas humamentiso somo kotasontifi hofiko mijo ayopo wako'mentohofoho. Wako'mentohofoso nom'ne a'amu hofiko hofikoe yofayokinomo hofiko'nji wako'mentohofoho.

³⁷ Nowekentan'ngkofi ifofo engo ikwato lohofonto mijo yofayokinomo ifeehu'mo lohofonto mijo yofayokinomo engo weeo'mto imentisofoho.

³⁸ Jisas yofayokinomo fehohna'ni mnokino ikwo'ofo yasyonto saho fosyowentan'ngki hofiko Jisas'imo ulikafontifi ulimentohofi, Loneti'hwayo sohwosi tifonepo nakwoe yofe moi'wo umo'nantanaho. Kiko nakune'no hnu mosyaf'siyo'njo liyalokuno.

³⁹ Ose ulahoningkofi Jisas nolikafonto ifofomo yoka ulimento, Moi'wo hmmo'nyo. Ose ulonto mijomo ulimento, Nta'noho. Ito'no filufawofo. Ose ulahoningki ifofo moi'wo imo'n'ngkahoningki mijo apa'no songo songo miyo'njo ni'hu'nahone li'fawo'mentisofoho.

⁴⁰ Ito'no lifawo'mentisoso inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo iyoho peho'no seningkohoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo liyalokwofo.

⁴¹ Ose ulahoningki hofiko iyoho engo un'ngkahoningki hnnimentohofi, Olo hwe lohwo ifofo'nji mijo'nji kakimo haloho'nohini upesolo tthwoe huhwolo.

5

Hwe towahuno wonyo'njo sohumo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji mijo nongkihnta'ni a'amu Ngkelasafe hwahopo imofapmmentohofoho.

²⁻⁶ Hwe towahuno wonyo'njo sohwo hwaho hopo sopo humunyoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'mopijohino sokimo somo humunyoponoho. A'amu angoponjo sohwa kakimo impe int'omentohofoho. Hofiko ahwomo nano yokumpohn'nyo nomantifi hwe sohwoe sife aho ahwomo nano kilof'wo'n'ngkahoningkofi kako nano hotito'mentisofoho. Kakoe yokumpohn'nyo hofikimo uyakolof'wo'n'ngkohofoho. Sikkuno huhwo huhwi oso hwe huhwo sohwo a'mopijohinopo hwof'ki'nyopo humemayonto joho mohm'mo lmojo hweho. Kako sokis'hu'nji kakoe a'apahomo

fongkin*ı*wo'ni mojofoho. Oso hwe huhwo sohwo ikanopo nta'ni Jisas*ı*mo uhwon*ı*hwojawento, kako hano komo'no nowento, Jisas yofayokino mta'ni swapmmentisoso hwe sohwo i'mofaponto, Jisas*ı*ye sifeki'nyo'mo ipitofawo'mentisofoho.

⁷⁻⁸ Jisas towahuno wonyo sohumo ul*ı*mento, K*ı*ko towahuno wonyo sohwosi olo hwe lohumo ul*ı*ko'maho. Ose ulontan*ı*ngki towahuno wonyo sohwo joho mohm'no ul*ı*mento, Jisas, k*ı*ko An*ı*tu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne hwosoho. K*ı*ko ngkimo peho wantoho'monne'elo. An*ı*tu nupa'ni*ı*ngkuhwoso'no ngko jomo wakil*ı*monne'no yohono. K*ı*ko ngkimo tohino nontapohotoho.

⁹ Ose ulahon*ı*ngki ul*ı*mento, Nje yofe Am*ı* hwona'nyoho. Nakwoe hungkuno ole: A'amu s*ı*sihwayo apa'no, pi*n*ingo engofoho. Nakwo towahuno wonyo we'e mohumulohwono.

¹⁰ Towahuno wonyo huhwo sohwo Jisas*ı*mo joho yokumpohn'nyo ul*ı*mento, K*ı*ko ango ikano'mno lonehwajohotoho.

¹¹ Oso hwof*ı*ki'nyo mofone sopo yahu pi*n*ingo engoso hof*ı*ko mno ijontan*ı*ngkofo somne'no

¹² towahuno wonyo sohwa Jisas*ı*mo yokumpohn'nyo ul*ı*mentohofi, K*ı*ko nakumo oso yahu pi*n*ingo engo nongkwanjo nompone'no filonehwajo. Nakwo yahu somo weuhunnofano.

¹³ Ose ulahon*ı*ngkofi Jisas hof*ı*kimo t*ı*mo hon*ı*hwaj*ı*mentisofoho. Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohumo nul*ı*ko'mantifi yahu somo ehuhnawo'mentohofofoho. Ehuhnnnaafahon*ı*ngkofi yahu hiso tu tausen*ı*so (2000) hof*ı*ko hano kunto kunto'no wentifi iwo'mangomo mt*ı*ku'nontifi mijo ayomo mihulofahon*ı*ngki ni*ı*hu'nahone poyo pe*n*imentohofofoho.

¹⁴ Hwe yahu mokosyohumayo sohwa komo'no nowentifi hwe moy'a'mi ango sponjon so*n*ji oso'mo so'i meemjo so'ntnne'no oso hungkuno hiso li*ı*jwaafahon*ı*ngkofi ho'ni*ı*mentisofoho. Oso hungkuno hiso ho'ni*ı*ngkahon*ı*ngki hwe moy'a'mi hopi'nonohinosa uhwonano lontifi imentohofofoho.

¹⁵ Hof*ı*ko Jisas*ı*mo nu'mantifi hwe towahuno wonyo humamojo sohumo uhwon*ı*mentohofoso kako he yofonto kako huno wop*ı*ng'o'no imo'n*ı*mentisofoho. Ose uhwonontifi hwe moy'a'mi iyoho imentohofofoho.

¹⁶ A'amu yo'mayo uhwon*ı*mentohofoso hof*ı*ko i'mofapmmmentohifo somo yo'mayo hwe ilo'nyo sohwo imentiso so'no yahu poyo imo'n*ı*mentiso so'no ul*ı*mentohofofoho.

¹⁷ Ose ulontifi hof*ı*ko Jisas*ı*mo hungkuno yokumpohn'nyo ul*ı*mentohofi, K*ı*ko nakwoe hwahopo humahnnoso wop*ı*ng'o'maho. Mpano.

¹⁸ Ose ulahon*ı*ngkofi hwe towahuno wonyo wae imentiso sohwo Jisas*ı*mo jomo yokumpohn'nyo ul*ı*mento, Ngko k*ı*ko'nji wowantayo'no yohono.

¹⁹ Ose ulahon*ı*ngki Jisas ul*ı*mento, O'o ji*ı*e a'amufe angopo nowehoji yo'mayo wonyoangkafo An*ı*tu kiloho'maso so'no filut*ı*hwaho. An*ı*tu hitoho engo kikimo ku*ı*po'ma'maso so'no a'amumo uso.

²⁰ Ose ulahon*ı*ngki hwe sohwo nowento oso hwaho Ntekapolis ango aho hufa'u hopi'nono sopmmeemo yo'mayo Jisas uloh'o'mentiso so'no lut*ı*hwomentisoso a'amu hopi'nono nupa'nontifi huno pi*n*ingo syaf*ı*syontifi pisopisaho mjali*ı*mmmentohofofoho.

*Jailos*ı*ye mu'nji a'mu nom'ne Jisas*ı*ye hwapifemo upm'mokumentiso osofa'umo wop*ı*ng'o umokumentisofoho.*

*(Mat*ı*yu 9:18-26; Luk 8:40-56)*

²¹ Jisas hof*ı*ko'nji yofayokinopo mijo ayo somo apa'no wakentifi nongkikhnta'ni ki*ı*mof*ı*wahon*ı*ngkofi osopo a'amu pi*n*ingo engo uhu'mokahon*ı*ngkofi Jisas mit*ı*mom*ı*ngopo humamentisofoho.

²² Hwe yofe engo'njo tajo ango mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Jailos. Osohwo noponto Jisas*ı*mo uhwononto kako hwomtame ehumanto

²³ s*ı*meheh tango'njo humanto jomo yokumpohn'nyo ul*ı*mento, Nje mu wape'n*ı*monte'no yalofoho. K*ı*ko nopoheji kakimo ji*ı*e ahoso fikisyusyo. Kako wop*ı*ng'o imo*n*ingkuhwoso kako songo wohuman.

²⁴ Ose ulahon*ı*ngki Jisas hwe sohwo'nji womentisiyefoho.

Womentisiyoso a'amu pi*n*ingo engo siko'nji nowentifi hof*ı*ko yohoto yohotofo loho'n*ı*mentohofofoho.

²⁵ A'mu fisi mnokino engo'njosи humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontan*ı*ngki soswo aho hopi'nono s*ı*fe mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho.

²⁶ A'amu uyo hofaho syoho'njosи hof*ı*ko kakine'no molasin ko uyahon*ı*ngkofi kako tohino engo ma'mojofoho. Kakoe hamniyoho ho'yango hopi'nono moi'wo ihn'namo'n*ı*mojofoho. Oseso wop*ı*ng'o mmo'nyofoho. O'o, mnokino engo umojofoho.

27-28 Oso a'mu hisi yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno ole syafihu'mento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofo somo aho kisahumeso ngko wopingo umo'nimonnoho. Ose lonto oso a'musi Jisas'iye hohujo hohnta'ni u'manto kakoe hwapi'femo aho upm'mokumentisofoho.

29 Upm'mokumentisoso kakoe mnokinoso moi'wo imo'nìngkahonìngki kakoe a'apaho wopingo imo'nìmentisofoho. Wopingo imo'nonto sìmeho wopingo komo'no umo'nìmentisofoho.

30 Jisas a'amumo wopingo imokonto huno uyìmentisoso komo'no ikinjamo lohofonto ulìmento, Tìhwo nìpm'mokohoho.

31 Ose ulahoningki kakoe inomokomoyo sohwa ulìmentohofi, Hwe moyam'i pi'nìngi ifehu'mokokumaso so'no kiko tìhwo nìpm'mokohoho eso peho'no lohino. Nakwo huno monayofoho. Tìhwolikeno.

32 Jisas a'amu upm'mokiyso so'no fe'nìhwoni'ngkahonìngki

33 a'musi a'apaho wopingo imo'nìngkohoho huno uyahoni'ngki iyoho unìngkahonìngki yomo yomo yonto Jisas'iye sìffiki'nyo'mo hwomtame uloho'ìmentisofoho. Yo'mayo hopi'nonohino so'no Jisas'imo ulìmentisofoho.

34 Jisas kakimo ulìmento, Nje mupe, Kiko ngkimo sìmeho hi'ntnnono ntapohino so'no ololahonti kiko wopingo imo'nìngkino. Kiko sìmeho wopingo'no uhiji fohumantono. Ji'je a'apaho nìhu'nahone wopingo kumo'nìngkohoho.

35 Ose ulontanìngki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosi'mo u'mantifi ulìmentohofi, U, nakwoe hwe engofo, ji'je mu poyo nto pe'nìngkohoho. Oseso kiko olo Lutìhwayo lohumo ji'je ango pone'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano.

36 Ose ulohoni'ngkofi Jisas upa'nonto Jailosi'mo ulìmento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko ngkimo ji'je sìmeho hi'ntnnono ntape.

37 Ose ulonto Jisas kako hwe moyam'i hopi'nonohinomo angomo li'humajonto Pita'nji Jemisi'nji konìngkwa'wehwo Joun'nji hofiko'nohini Jisas'i'nyi nowentifi

38 hofiko'nohini Jailosiye angomo i'mofawentifi Jisas a'amu pi'nìngi uhwonìmentisoso hofiko'nohumi'nohini wosofe angiyo husontanìngki

39 kako noswonto ulìmento Peho'no wosofe lalokwofo. Mu lopi poyo'maho. O'o saho fosyaweho.

40 Ose ulahoni'ngki hofiko kakimne'no sitofo ulontifi tìkafo ujìmentohofofoho. Oseso Jisas hofikimo mempo hohnta'ni wae sweefaopmentisoso Jisas mu lopiye kanìngkwohwo'ya'u'nji inomokomoyo sohwanji ango mu sopi fosyowentanjo somo humentohofofoho.

41 Jisas mu poyo simo aho manto kakimo a'amu Jutafe hungkunomo ulìmento, Talita kumi, Oso hungkunoso ole, Olo mu lopi, filìkaho.

42 Ose ulahoni'ngki mu lopi nolìkafonto hano umentisofoho. Mu lopiye soswoso aho hufa'u hopi'nono sìfe mta'ni hufa'u uyakolo'nyiyo. A'amuso homo somo uhwonontifi yomo engo imentohofofoho.

43 Jisas kanìngkwohwo'ya'u'umo hungkuno yokumpohn'nyo ulìmento, Ngko mu songo umokohe so'no siki noho'nomihwoloho. Mu lopimo wopayo unyo. Ose ulonto umentisofoho.

6

A'amu Nasaleti'njoso Jisas ne'no nakwolaho lìmentohofofoho.

(Matiyu 13:53-58; Luk 4:16-30)

1 Osoopo nta'ni Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi Jisas'iye ango Nasalet u'mofamentohofofoho.

2 Salolemo a'amu Juta sofe iyoho humayo sìkuno somo Jisas tajo angomo lutìhwahoni'ngki a'amuso pi'nìngi nohumantifi upa'nontifi Jisas'iye huno engo so'no yomo yontifi ulìmentohofi, Olo hwe lohwoe hungkuno ntì'mta'angoto. Oso huno engo'nji pipi imo'nìngkohoho. Yo'mayo wonyoangkafo'no a'amu miyoso olo hwe lohwo yìwo'nìngkiso hweho.

3 Olo hwe lohwo kako ango molìmojo lohwolaho. Maliyafe hwomufoho. Jemis, Jousep, Jutas, Saimoun hofikoe hofila'wehweho. Homnampija olo ango lopo nakwo'nji humalofo. Ose ulontifi hofiko sìmano hintotohino umnìngkahonìngki nakwolaho lìmentohofofoho.

4 Jisas ulìmento, A'amumo hwe fihumo Anitu hungkuno uyahoni'ngki li'mojo sohwo ango kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomowo'nìngkohofofoho. I oso'no osohwo kakoe temtitifo kakoe kanìngkwohwo'ya'u hamnìngkwohwosa hofiko kakoe yofe moho'nomasofoho. Ose ulìmentisofoho.

5 A'amu hiso hofiko Anitu Jisas'imo oso syoho hiso'no uhwosopo'mentiso so'no sìmeho hi'ntnnono muyo'no imentohofo so'no Jisas osopo yo'mayo wonyoangkafo

pi'l̄ingo mimmentisoso a'amu mnokino'njo anga'no anga'nohino koko aho kisasyo onto wopingo umokumentisofoho.

⁶ Hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo so'no yomo imentisofoho. Oso hwaho sopo koko angkuhwafo sohwa'i emayonto, Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo syoho umentisofoho.

(*Matiyu 10:5-15; Luk 9:1-6*)

⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sife mta'ni hufa'uyo sohwamne'no joho ulahon̄ngki hofiko nuhu'mokahon̄ngkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyo yano uyimentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'amufe a'apaho'mjo towahuno wonyo wae yaofo'ne umentisofoho. Umentisos hwe sohwamo hufa'u hufa'u l̄hwatimentisofoho.

⁸ Jisas hofikimo ulimento sekwo ho'yango ane fiwanimno. Mnō'nohini mtamno. Wopayo, ho'yo, hamniyoho, oso nomotakutoho.

⁹ Manji'mofo hufa'u nomafikutoho. O'o, manji'mofo anga'nohino'nji sekwoe sifkwongofosyo'nji manji'mo'n̄ngkuji fiwanimno.

¹⁰ Sekwo ango fipo i'mofahokuji ango anga'nohino somo saho fosyawopijo. Oseso sekwo oso ango somo nul̄ko'mafikuj nom'ne angopono fiwanimno.

¹¹ Nom'ne angopo sekwo'ne ango mosejape'manji i sekwo oso ango hopo sopo nul̄ko'mafikuj hopo sopo hwaho semongki'nososo hofikoi nosehontohumentan̄ngkuji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwon̄ngkuji hofiko hofikoe yahino somne'no huno ole wosyafihupife. U, nakwo wonyo yihwono. Ose syafisyikuji iyoho unono.

¹² Ose ulahon̄ngki inomokomoyo sohwa nowentifi a'amu somo hungkuno ole ulimentohofi, Sekwo simeho fiwolo'mokumno.

¹³ Ose ulontifi towahuno wonyoso wae yaofontifi a'amu mnokino'njo somo hofiko hwone mijo mnokinopo usisyontifi wopingo umokumentohofofoho.

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mo sohwo poyo pe'nimentisofoho.

(*Matiyu 14:1-12; Luk 3:19-20; 9:7-8*)

¹⁴ Yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu pi'n̄ingo engo l̄motofoso hwe yofe engo'njo Helout kako upa'n̄imentisofoho. Fiso a'amu Jisasine'no ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Jouniyoho. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mo sohwo poyo pe'nonto apa'no lika'maso hwol̄keno. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'n̄ngkiyohofoso kako iwo'n̄ngkiso so'no yokumpohn'nyo i'mofapohoho.

¹⁵ A'amu nom'neso Jisasine'no ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Ilaija hohonta pe'n̄imentiso hwewho. Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo a'amu hohonta Anitュー hungkuno uyahon̄ngki l̄mojo pa'n̄ingo hwewho. Ose l̄mentohofofoho.

¹⁶ Oseso Helout nupa'nonto ulimento, Olo Jouniyoho. Hwe a'amumo mijo kiyoma'mo hwewho. Ngko a'amu kakoe ti'wango fiwofitofosyamno ulimentohes oto yiwafto'mentohofo sohwo apa'no lika'maso hwol̄keno. Ose ulimentisofoho.

¹⁷ Hwapingoso hohonta Helout kako Jounimo impo'angomo mihumajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Jounimo impo'angomo peho'ne mihumat'i'mentisoto. Hwapingoso kola'wehwroe Filipiye ape Heloutiyasimnefoho. Helout olo simo ma'mentisofoho.

¹⁸ Hohonta Joun Heloutimo ulimento, Kiko hnnikwa'wehwoe ape mahino loso hopo'maho. O'o oso hon̄ngkano pisakino'njofoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁹ Impe intofahon̄ngkofi Heloutiyas simeho likumpo lohofonto Jounimo poyo umokumento ko imentisoso

²⁰ Helout Jouniye yofe ho'noma'mentisofoho. Joun kakoe hon̄ngkano ito'nohino hwe wonyoangkafo hwewho. Oso'no Helout huno uyahin̄ngki, Heloutiyas Jounimo poyo koimokumne'ento Helout kako Jounimo impo'angomo ito'no mokosyohumamentisofoho. Helout Jouniye hungkuno upa'n̄wo'n̄ngkiso so'no yomo ko yonto huno pi'n̄ingo engo syafisyonto nom'ne hungkuno upa'n̄mo l̄mentisofoho. Oso'no Heloutiyas Jounimo fonjasiyihwoloho.

²¹ Oseso hwangku sohonta Heloutiyas Jounimo fonjasiyone'ento hon̄ngkano tipema'mentisofoho. Osohonta Helout kakoe s̄ikuno kona'wohi aswo ma'mentiso somne'no huno syafisyonto a'amu syoho ulohofiysohwa wopayo iloho yahon̄ngkofi hwe engo a'amumo mokosyohumayo sohwanji n̄mentohofofoho.

²² Heloutiyas iye mu sijosi noswaponto hofikoe simeho wopingo umo'nono lonto simehyo imentisofoho. A'amu sohwanji Helouti'nji nuhwonontifi simeho wopingo umo'n̄mentisofoho.

²³ Oso'no Helout musopimo ul̄imento, Kiko yo'mayo peho'no kumo'nososo ou kiko njo. Ngko wokijapmmo. Yo'mayo pi'n̄ingo engo hi'njo hwo'nyoho. Kiko fehohnjo'no njisoso ou ngko fehohnjoso wokijapmoho. Nehopi kilohono.

²⁴ Ose ulahon̄ngki mu sopi noswonto kona'wohimo ul̄imento, Peho'no ul̄mnehono. Ose ulahon̄ngki Heloutiyas ul̄imento, Ole uso. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwae mnokino'no n̄mo'n̄ingkohoho. Kakoe mnokinoso iku'yopo ho'nasyohoji komo'no ntape. Ose uso.

²⁵ Ose ulahon̄ngki mu lopi komo'no asomo noswonto Helout̄mo ul̄mento, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwae mnokinoso noswonyopo ȳwojosyalokumpehoji olopo ntape.

²⁶ Ose ulahon̄ngki Helout kakoe simeho tango m̄ikun̄imposo umn̄imentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nono kakoe hungkuno, Nehopi kilohono, ose nto upa'n̄ingkohoho so'no kako a'mu simo eno ul̄mentisofoho.

²⁷ Oseso Helout komo'no hwe Joun̄ye mnokino'no uhwojahon̄ngki hwe huhwo sohwo impo'angomo nowento osopo Joun̄ye ti'wango iwofitofonto

²⁸ Joun̄ye mnokinoso noswanyopo iwojwosyalokumpentifi a'mu sijo simo nuya-hon̄ngkofi nomotawento kona'wohimo uȳimentisofoho.

²⁹ Joun̄ye inomokomoyo sohwa yo'mayo so'no upa'nontifi hofiko nopontifi kakoe pijafoso nomantifi sokimomo ho'nahumentohofoho.

Jisas a'amu faif tausen' (5000) sohwamo wopayo umentisofoho.

(Mat̄yu 14:13-21; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15)

³⁰ Jisas̄ye inomokomoyo kako l̄hwat̄imentiso oso hwa asomo u'mantifi yo'mayo hofiko imentohoho so'no hungkuno a'amumo lut̄hwamentohoho so'no Jisas̄mo ul̄mentohofoho.

³¹ Osopo a'amu pi'n̄ingo engo nowentifi nopontifi nohnnae yahon̄ngkofi oso'no Jisas̄ye inomokomoyo (*apouse*) sohwa wopayo manyofoho. Oso'no Jisas ul̄mento, Nakwo a'amu ane sopono nowekhwasi osopo sekwo usijo'no fosyohumamno.

³² Ose ulahon̄ngki hofiko'nhini yofayokinopo a'amu ane sopono wowanontifi imentohoho sopone'no.

³³ A'amu pi'n̄ingoso uhwonontifi hofikimo yofe uhwofontifi a'amu ango hopi'nonohino mta'angoso komo'no hon̄ngkanopo nowentifi Jisas kakoe a'amu yofayokino'no sohwamo uyakolofontifi a'amu ane sopon̄simo'mo u'mofamentohofoho.

³⁴ Jisas mit̄mom̄ngopo i'mofaponto uhwonimentisoso hwe moy'a'mi pi'n̄ingo engo somo uhwononto hofiko yahwohofekwosa ane pa'nyo hwahofoho. Oso'no kako hitoho ulo'mentiso so'no hungkuno pi'n̄ingo engo lut̄hwamentisofoho.

³⁵ Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahon̄jo so'nji Jisas̄ye inomokomoyo sohwa nopontifi ul̄mentohofi, Olo hwaho hopo lopo a'amu aneponoho. We'enepi mofehi'nyo ukwo'mokumontonoho.

³⁶ Kiko oso hwe moy'a'mi somo ango somne'no l̄hwajohojo'no hofiko nukuji wosopayo mpe uȳife.

³⁷ Ose ulahon̄ngkofi Jisas ul̄mento, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uȳimno. Ose ulahon̄ngki ul̄mentohofi, Nakwo pipilo. Hamniyoho syoho s̄ikuno tu hant̄let (200) memjaofoso a'amumne'no wopayo mpe iyo'neso hopo'maho.

³⁸ Ose ulahon̄ngkofi Jisas ul̄mento, Wopayo alalelo weho. T̄mo uhwonamno. Ose ulahon̄ngki hofiko nowentifi uhwonowentifi ul̄mentohofi, Nakwoe wosopayo aho anga'no hopi'nonohinofoho. Inan̄iku hufa'u weho.

³⁹ Ose upa'nonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ul̄mento, Sekwo a'amu somo ul̄mno, Hoja lopo fosyohumamno.

⁴⁰ Ose ulohon̄ngki hofiko nohumantifi fipo a'amu wan hant̄let (100), nom'nepo a'amu fifti (50), ose'no ose'no l̄humaji'mentohofoho.

⁴¹ Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inan̄iku hufa'u so'nji nomanto kako ahwomomo t̄mo uhwontohumanto An̄tumo isamoyoka ul̄mentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo'nji inan̄iku'nji kut̄kujo lohofonto kakoe inomokomojo sohwamo a'amu somo yano ulofiy'o'ne hu'mmentisofoho.

⁴² A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi simeho uhnn̄imentisofoho.

⁴³ Simeho uhnn̄ingkahon̄ngki hofiko wosopayo n̄lifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono s̄ife mta'n'i hufa'uyo somo mohu'memeehummentohofoho.

⁴⁴ A'amu oso wosopayo hiso Jisas̄ye aho mta'n'i n̄mentohofoso hwe we'e humamentohof'o'maho. Hwe'nohini oso wosopayo n̄mentohoho sohwa faif tausen (5000) humamentohofoho.

Jisas mijopo hano umentisofoho.
(*Matiyu 14:22-33; Joun 6:16-21*)

⁴⁵ Osohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo yofayokino nomafkuji oso hwaho nongkikhnta'ni Mpetisaita'no simo'mo mpanimno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofikoe aango pone lihwati'mentisofoho.

⁴⁶ Ose ulonto a'amu somo uliko'manto kako hwofiki'nyo we'e sopo Anitumo jomo ulimo lonto simentisofoho.

⁴⁷ Sikuno'nji inomokomoyo yofayokino'njo sohwa mijo ajwopo nohumentaningkofi Jisas kako'nhini mitimomengopo humamentisofoho.

⁴⁸ Jisas uhwonimentisoso yofayokino hono honi wahonengki hofiko yokino wonyopi imentohofofoho. Hwapingoso ole, ifofo engo pahonengki wonyopi imentohofofoho. Iyoho walangkonimonto yahonjo so'nji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwamo u'ma'mentisofoho. Ngko hofikimo uyakolo'mo nolonto

⁴⁹ Jisas mijopo hano sotanengki inomokomoyo sohwa hofiko nuhwonontifi yomo yomo yontifi huno ole syafihu'mentohofifi, Mewosofoho. Ose syafisyontifi youwo limentohofofoho.

⁵⁰ Inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasimo uhwonontifi iyoho engo unimentisofoho. Oseso Jisas hofikimo komo'no joho ulimento, Sekwo yokumpohn'nyo hmomo'nimno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho.

⁵¹ Ose ulonto kako yofayokinomo kotasahonengki ifofo moi'wo imo'nimentisofoho. Inomokomoyo sohwa yomo yontifi simeho ulikofahonengki huno pi'ningo syafihu'mentohofofoho.

⁵² Jisasiye yokumpohn'nyo hwapingo so'no huno muyofoho. Jisas kako wosopayao a'amu pi'ningo engomo umentiso so'no inomokomoyo sohwa huno ito'no mosyafisiyofoho. Oso'no yomo imentohofofoho. *

A'amu Ngkenesaletnnta'ango mnokino'njo somo Jisas wopingo umokumentisofoho.
(*Matiyu 14:34-36; Joun 6:22-25*)

⁵³ Hofiko mijopo nowakentifi Ngkenesalet nongkikhnta'ni ifohohosyahumentohofofoho. Ifohohosasyontifi osopo yofayokino ho'nahumentohofofoho.

⁵⁴ Hofiko yofayokino ho'nosyahonengkofi hwe moyam'i hopo soponta'angoso hofiko yofe komo'no uhwofontifi limentohofifi, Jisas'yooho.

⁵⁵ Hofiko yofe uhwofontifi hopo sopo hano komo'no nowentifi Jisas ntopohoho lahonengkofi a'amu nupa'nontifi hofiko a'amu mnokino'njo somo Jisasiyepono itokwapmentohofofoho.

⁵⁶ Jisas ho'mo so'mo nowahonengki a'mokusao a'amu mnokino'njo somo intokwapontifi wopayao mpe yiwo'nengkohofo sopo itofasyontifi Jisasimo ulimentohofifi, Hwe Engofo, nakwo jije manji'mofomo aho wakupm'mokano. Ose ulontifi hofiko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hofikoe mnokino moi'wo imo'nimentisofoho.

7

Anituye honengkano hungkunoso a'mane hungkuno somo yakolo'nnyofoho.
(*Matiyu 15:1-9*)

¹ A'amu Falisi sohwanji a'amu Mousesiye honengkano hungkunoso lutihwamotofo Jelusalem mta'ango sohwanji Jisas nohumentanjopo uhu'mokontifi

² Jisasiye inomokomoyo sohwamo uhwonimentohofoso hofiko aho mijo miyotiku'nyo'njo wopayao niwo'nengkohofo. Falisi sohwafe yahinoso momaso'njo hwafoho.

³ A'amu Falisi sohwa a'amu Juta hopi'nonohino so'nji hofikoe yahino ole, Nakwo wopayao wonano lontifeso simo'mo aho mijo yotiku'nontifi niwo'nengkohofo. Hohonta homningkwohwosafe yahino oloso tipema'mentohofofoho. Hofiko huno ole aho miyotiku'nyo'njo wopayao nososo ou simeho mo'mo wonyo mnaweho. Ose syafihu'mentohofofoho.

⁴ A'amu huhwu sohwa wosopayao mpe yiwo'nengkohofo sopo nta'ni nopontifi aho mijo miyotiku'nyo'njo'manji hofiko wopayao manyofoho. Nom'ne yahino oso pa'nyoso pi'ningo weho. Hofikoe noswanyo, iku'yo, hwontoho yo'mayoso mijo ito'no yajijiwo'nengkohofo kihone'maho. O'o hofikoe yahinofoho.

* ^{6:52:} Jisas kako hwe moyam'i some wopae yano imentisoso kakoe yokumpohn'nyo nom'ne kengo itihwamentisofoho. Oso hofikoe yomo engo yontifi uhwonimentohofoso Jisas kako mijopo hano ponto ifofo somo yoka ulimentisofoho.

⁵ Oseso a'amu Falisi sohwanji Jutafe hwe engo sohwanji Jisasimo ulohonimentohofi, Jije inomokomoyo sohwa neyakwosafe yahinomo miningkayo'njo peho'no yalokwofo. Hofiko aho mijo miyotiku'njo'njo wopayo n'wo'n'ngkohofofoho.

⁶ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimeto, Hohonta Aisaiya hwe Anitu hungkuno ulahon'ngki a'amumo lut'hwamojo sohwo sekwo a'amu mango'nhino hwasyo nehopi mt'mokumento,

Olo a'amu loso hofiko mango mta'nhini ho'nonimawo'n'ngkohofofoho.

I, hofiko ngkimo simeho montapefoho.

⁷ Hofiko a'amu hwahaponjo sofe hunoso nomantifi Anitu mta'angofoho lontifi a'amu hwaho ayo'mjo somo lut'hwawo'n'ngkohofofoho.

Oso'no hofiko ngkimo wonyopi jomo nt'wo'n'ngkohofofoho.

Aisaiya ose mt'mokumtisofoho.

⁸ Sekwo Anituye hungkunomo haloho maposo'njo yontifi seyakwosafe yahinomnhini in'ngkawowo'n'ngkohofihwasoho.

⁹ Ou, sekwo huno ole syafisy'wo'n'ngkohofi, Nakwo huno'njo hwona'nyoho. Ose li'wo'n'ngkohofihwasoho. Sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofoso seyakwosafe yahino somo y'wo'nngkohofihwasoho.

¹⁰ Mouses hohonta ole limento, Kiko jije mpohwo na'umo tifi finingkayo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kan'ngkohohwono kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono.

¹¹ I, sekwo ole li'wo'n'ngkohoho, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kan'ngkohohwono kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ulimontonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmmonji ko yoheso ngko ole nto li'malefoho. Ngko Anitumo uyimne'nno yohono.

¹² Oso hwe huhwo sohwo ose ulonto kan'ngkohohwono kona'wohimo mufo'maso'njo y'wo'n'ngkiso hweho. Oso'no sekwo Falisi sohwasi wopingofoho lontifi li'wo'n'ngkohofofoho.

¹³ Ose ulontifi Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofofoho. Seyakwosafe hunomnhini in'ngkawo'n'ngkohofofoho. Oso yahinoso anga'nhinofoho. Pi'n'ngo oso pa'nyoso weho.

Yo'mayo a'amumo wonyo imokuwo'n'ngkisofoho.

(Matiyu 15:10-20)

¹⁴ Jisas hwe moyamimo ngkiyepono wapifento joho ulimentisofoho. Nopahon'ngkofi ulimento, Sekwo hopi'nono ito'nno nupa'n'ngkuji huno fisyafihupmno.

¹⁵ Yo'mayo nyono a'amufe hon'ngkano wonyo umo'nimonte'maho. O'o yo'mayo simeho mta'angoso a'amufe hunoso wonyo hungkuno'njoso hon'ngkano wonyo umo'nimontonoho.

¹⁶ Sekwo haloho'njoku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

¹⁷ Jisas oso a'amu huhwo sohwamo uliko'manto ango nom'nemo swahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Oso pahnntimo hungkuno lohinoso ne pipilo.

¹⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimeto, Sekwo huhwasi ngkine'nno huno maseyoholiyohoho. Upa'nimno. Yo'mayo toho nyono hon'ngkano wonyo imokiyo'maho.

¹⁹ O'o wosopayo hiso simehomne'nno ni'kwato ni'hu'nahone ho'namo. Wopayo hiso jije hunomne'maho. Ose ulimentisofoho. Oso'no Jisas yo'mayo hopi'nono nyono hanomopitofasiyo'njofoho.

²⁰ Jisas nom'ne hungkuno ulimeto, Yo'mayo a'amufe huno mta'angoso Anituye timo sopo oso hiso a'amufe hon'ngkano wonyo imokiyofoho.

²¹ Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafisyio ape sakinjomo wonyo ulohoho, yo'mayoso hufo iyo, a'amumo fonjasiyo, nom'ne hwafo ape hufo iyo

²² a'amumo yo'mayo so'no hi umo'nyo, yo'mayo wonyo hon'ngkano, hwasyo hungkunojo, yokumpohn'nyo, simeho wonyo, sitofo hungkunojo, ngko a'amu wopingo'nhino syafisyio'nne, yo'mayo fonifonyo.

²³ Oso hopi'nono a'amufe hunomo mnaweho. A'amu fihwo oso wonyoso huno syafisyihwosi kako yihwoso'no, kakoe hon'ngkano wonyo imo'nnonefoho. Ose ulimentisofoho.

A'mu Founisiyanta'angosi Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi umentisofoho.

(Matiyu 15:21-28)

²⁴ Osopo nta'ni Jisas nolikafonto, hwaho pone Taiya mofone sopo nowento osopo a'amu fihwae angomo nohumanto a'amu ngkimo yofe manihwofe'njo yohofo ose kolonto a'amu Jisas humentanjoso pone'no huno moi'wo umentisofoho.

²⁵ A'mu fisi oso ango sopo nta'ni kakoe mu we'e towahuno wonyo'njos Jisas humaho upa'nonto komo'no noponto Jisas+ye sifilaku'nyo'mo hwomtame ehumamentisofoho.

²⁶ Olo a'mu losi kako Juta a'mu'maho. O'o, kakoe a'amu Founisiya, hwaho Siliya nta'angiyoho. Kako Jisas+mo jomo ul+mento, Towahuno wonyo nje mumo humasolo wae ntohoifiyo.

²⁷ Ose ulahon+ngki Jisas a'amu Juta somo ufo'mayo'nehwo pahnntimo hungkuno ul+mento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasi siwojomo woho'nimofantontaho. O'o, awonoho. A'amu sohwo mehomi somo kaki'no wopayo uyantifeho.

²⁸ I ose ulahon+ngki a'musi syaf+hu'mento, Ngko a'amu Is+lael+mah. O'o, siwojo pa'niyoho. Ose syaf+sionto ul+mento, Hwe Engofo, kiko nehopi lohino. Oseso mehomiso wopayo paho yo'mayoso umokwajifijoso siwojo wan+montonoho. Oso'no kiko ngkimo ni+fo'maho.

²⁹ Ose ulahon+ngki Jisas yomo yonto ul+mento, Oso hungkuno wop+ingo lohino so'no ji+je angopo nowehoji ji+je mumo uhwonjoso towahuno wonyo sohwo nto ul+ko'maso uhwon+monninho.

³⁰ Ose ulahon+ngki a'musi kakoe angopo nowento uhwon+mentisoso kakoe mu saho fosyowentan+ngki uhwon+mentisoso towahuno wonyo nto ul+ko'ma'mentisofoho. Hofiyo fosyowentan+ngki uhwon+mentisofoho.

A'amu haloho piku'nnyo melanyo tango'njo sohumo wop+ingo umokumentisofoho.

³¹ Jisas ango Taiya sopo nta'ni nul+ko'manto hwaho Saitoun uyakolofonto ango pone engo aho hufa'u hopi'nonohino Ntekapolis sopo uyakolofonto Mijo Ayo Ngkalili sopo i'mofapmmentisofoho.

³² Osono a'amu nom'neso Jisas+mo a'amu haloho piku'nnyo melanyo tango'njo sohumo ipemotapontifi jomo ul+mentohofi, Ji+je aho olo hwe lohumo fikisasyo.

³³ Ose ulahon+ngkofi oso hwe huhwo sohumo Jisas ut+manto Jisas+ni we'enepi nowenji siko'nohini nohumanji Jisas kako ajo'miyoso hwe sohwoe halohomo kisahumentisofoho. Kisasyonto memijo ajo'miyomo emjoma'nonto hwe sohwoe melanyopo kisahumentisofoho.

³⁴ Jisas kako ahwomomo uhwononto si+mano esyaofonto ul+mento, Efata. Hwap+ngoso ole, Haloho wokuhwosampeno.

³⁵ Ose ulahon+ngki hwe sohwoe haloho komo'no hwosampo lohofahon+ngki kakoe melanyo wop+ingo imo'n+ngkahon+ngki hungkuno ito'no l+mentisofoho.

³⁶ Oseso Jisas a'amumo apa'no i'mofaponto ul+mento, Olo yohe loso'no sekwo nul+kutoho.

Ose ko ulahon+ngki hof+ko hahn'nyo yont+fi a'amumo ul+wo'n+mentohofofoho.

³⁷ Yo'mayo Jisas imentiso so'no hof+ko pisopisaho mjali+m+went+fi hof+ko ul+mentohofi, Yo'mayo Jisas yi+wo'n+ngkisoso wonyoangkafo'nohinofoho. A'amu haloho piku'nnyoso upo'nalokwofo. A'amu ilo'nnyoso hungkuno ito'no lalokwofo. Ose l+mentohofofoho.

8

Jisas a'amu 'foua tausen' (4000) sohwamo wopayo umentisofoho.

(Matiyu 15:32-35)

¹ Nom'ne si+kuno somo a'amu pi'n+ingo engo apa'no Jisas nohumentanjopo uhu'mokumentohofofoho. Hof+ko nohument+fi hwe moy'a'mi wosopayo moi'wo imo'n+ngkahon+ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'no joho ulonto, ul+mento,

² Ngko olo hwe moy'a'mi lomne'no hitoho ntokwoho. Si+kuno hufa'u si+hune ngko'ni jumantohofofoho. Hof+ko wosopayo anefoho.

³ Mijoho'nohino hof+koe ango pone'no li+hwat+meso hof+ko hon+ngkanopo ti+mo si+kuno'no ulohofontifeho. A'amu fiso ikanopo nta'ni pmimalofofoho.

⁴ Ose ulahon+ngki kakoe inonokomayo sohwa ul+mentohofi, Olopo a'amu mohumuny+ oponoho. Wosopayo hwe moy'a'mi somne'no nt+mta'ni ti+pemanehwono. Awonoho.

⁵ Ose ulahon+ngkofi Jisas ulohon+mento, Sekwo wopayo alale weho. Ose ulahon+ngki ul+mentohofi, Wopayo aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u weho.

⁶ Ose ulahon+ngkofi Jisas hwe moy'a'mi somo ul+mento, Sekwo hwaho lopo fosyohumamno. Ose ulonto, kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyoso nomanto An+rumo isamoyoka ulonto wopayoso kut+kujo lohofonto, kakoe inomokomoyo sohwamo uyahon+ngki hof+ko a'amumo hu'muy+mentohofofoho.

⁷ Inan+ku we'e ti+pema'mentohofoso Jisas nomanto An+rumo isamoyoka ulonto inomokomoyo sohwamo ul+mento, Olo'nji a'amumo fohu'muy+mno.

⁸ Hofiko wopayo nonontifi simeho uhnningkahoningki wopayo nlifeeo'mentohofoso inomokomoyo sohwa sohwo ho'yo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'uyo somo mehu'memeehumentofofofo.

⁹ A'amu hiso we'e humamentohofo'maho. A'amu *foua tausen* (4000) humamentohofofofo.

¹⁰ Jisas a'amu homo somo wopayo moi'wo uyonto hofikoe angopo ne'no lihwatimentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwanji yofayokinopo kotasontifi hwaho Ntalimanuta'no wako'mentohofofoho.

A'amu Falisi sohwa Jisasimo yamofo ulohofantifi imentohofofoho.

(*Matiyu 16:1-4; Luk 12:54-56*)

¹¹ Osopo a'amu Falisi sohwa Jisasimo u'mantifi kakimo yamofo ulohofone'entifi yoka hnнома'mentohofofoho. Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'nингkiyohofoso foneti'hwaho. Ose uhwonингkuhwasi Anitu'kiko'nji humaho wolano. Ose lontifi huno syafihu'mentohofi, Olo hwe lohwo Anituye Hwe Ne hwolikeno.

¹² Ose ulahonингkofi Jisas simeho tango uyahoningki sимано esyamo lohofonto, ulimento, Sekwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'nингkiyohofoso peho'no uhwonantifi'ne lohoho. Hungkuno nehopi waselimo. A'amu olo hwaho lopo olchonta humalofoso hofiko oso yo'mayo hiso muhwonifitnnehofo. Nihi'no awonoho.

¹³ Ose ulonto oso a'amu somo uliko'manto Jisas'nji kakoe inomokomoyo sohwa'nji hofiko yofayokinopo apa'no kotasontifi asomo wako'mentohofofoho.

A'amu Falisi sohwanji hwe engo Helouti'nji hofikoe wosopayo engo imo'nyo'ne hungkunofoho.

(*Matiyu 16:5-12*)

¹⁴ Nowakentifi inomokomoyo sohwa wopayo'no iningo mofontifi momasofoho. Wopayo kenga'nohini yofayokinomo wo'nnyofoho.

¹⁵ Nowekontanингkofi Jisas simano pento pahnrimo hungkuno ulimento, Upa'nimo. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Helouti'nji hofikoe yahino somre'no i'waho fiyimno.

¹⁶ Inomokomoyo sohwa nupa'nontifi hnnimentohofi, Nakwo wopayo iningo mofthwone so'no hungkuno nalohoho.

¹⁷ Ose hnningkahoningkofi olo hiloso Jisas huno uyahoningki hofikimo ulohonimento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnnalokwofo. Sekwo huno'maseyotaho. Sekwo huno mosyafsiyo'njo liyohofo.

¹⁸ Sekwo timo hi'njo hwasoho. Muhwonalokuliyofo. Sekwo haloho hi'njo hwasoho. Mupo'nalokuliyofo. Sekwo iningo loseyalofoho.

¹⁹ Ngko wopayo aho fehohnjo hopi'nono kutikujo lohofonji a'amu *faif tausen* (5000) sohwamo umaleso oso wosopayo nlifeeo'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumalofo. Inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoho.

²⁰ Ose ulahonингkofi Jisas ulimento, Nom'ne sohonta ngko wopayo aho fehohnjo hapi'nono nom'ne mta'ni hufa'utikujo lohofonji a'amu *foua tausen* (4000) sohwamo umaleso oso wosopayo nlifeeo'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumalofo. Inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho.

²¹ Ose ulahonингkofi Jisas ulimento, Oseso sekwo nje yokumpohn'nyo so'no huno maseyoholiyohofo. Wosopayo so'no huno pi'ningo peho'no syofisyalokwofo. Ose ulimentisofoho.

Hwe Mpetisaitanta'ango sohwoe tимомо Jisas wopingo umokumentisofoho.

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Mpetisaita imofopahoningkofi a'amuso hwe timpi'nyo sohumo ipemotapontifi Jisasimo jomo ulimentohofi, Olo hwe lohumo kiko aho timopo fikisyusyo.

²³ Oseso Jisas kako hwe tipi'nyo sohwoe aho nomanto angkuhwafopo mempo hohnita'ni ipemotoswaponto kakoe timomo memijo uyat'mofonto aho kisusyonto ulimento, Kiko yo'mayoso no lihwonингkino muhwonингkoho liyohino.

²⁴ Ose ulahonингki hwe sohwo fe'nhwononto ulimento, Ngko a'amumo uhwonингkohono. Hofiko iyo hopa pohotowalokwofo.

²⁵ Ose ulahonингki Jisas hwe huhwo sohwoe timomo aho apa'no kisusyahoningki kako timo yokumpohn'nyo uhwononto timo wopingo imo'nimentisoso, yo'mayo ito'no uhwonimentisofoho.

²⁶ Ito'no uhwonингkahoningki Jisas ulimento, Jije angopono fwano. Olo angkuhwafolopono asomo nophotoho. Ose ulimentisofoho.

Pita Jisasimo ulimento, Kiko Kilais kiyoho.

(*Matiyu 16:13-20; Luk 9:18-21*)

²⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili uliko'mantifi hwaho Sisaliya Filipai nowentifi Jisas hofikimo ulohonimento, A'amuso ngkine'no pehofo mijolimwalokwofo.

²⁸ Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, A'amu fehohnjoso kikine'no ole lalokwofi, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwolikeno. A'amu nom'ne fehohnjoso ole lalokwofi, Ilaijakulikeno. Nom'nehwa a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki lmojo sohwolikeno. Kikine'no ose mjokilimwalokwofo.

²⁹ Ose ulahoningkofi Jisas ulohonimento, Sekwo sohwasi ngkine'no pehofo ntwo'ningkohoffhwasilo. Ose ulahoningki Pita ulimento, Kiko Klais kiyoho. Anitu nakwo a'amu Jutasinimo nefo'mayo'ne kuhwotimento hwsoso.

³⁰ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso hiso nthinoso a'amumo nulohotoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo kako poyo imo'none so'no ulimentisofoho.
(Matiyu 16:21-28; Luk 9:22-27)*

³¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo lutihwoma'mento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji Jutafe honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohoho sohwanji hofiko ngkine'no nakwolaho ntikui hohujo ikenjanimofikui nofonjanihufitnnefoho. Nofonjanisyikuiji sikkuno hufa'u sihune memjanimofishwoso'no ngko apa'no songo wolk'a'monnoho.

³² Ose ulonto olo hungkuno yolo olo hungkuno yolo ulimentisofoho. Seten kako Pitamo huno ufohofafahon'ngki Pita kako Jisasimo we'neperi ipemotawento yoka uloma'mento, Jisas, oso hungkunoso wopingo'maho. Oso hunoso nosyafsyohotoho.

³³ Ose ulahoningki Jisas ikinjamo lohofonto kakoe inomokomoyo nom'ne sohwamo uhwononto Pitamo yoka ole ulimento, Pita, jije hungkunoso ngkilaho. Anityue'maho. O'o, Seteneye hungkunofoho. Kiko Seten sohwosi i'waho nthoho. Kiko nje hohujo lo'mo filoho'nawofo.

³⁴ Ose ulonto kako nom'ne hwe moyam'i so'nji inomokomoyo sohwanjimo joho ulonto ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo wonn'ngkopano lifici'manji sekwo sekwoe semo'n'wo'ningkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahiningkuji sekwo nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofone sopo tifi nn'ngkapmno.

³⁵ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo, Kakoe songo ne'no humayoso wopiwahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngko'nji nje hungkuno'ntnne'no huno uyahoningkuhwosi kakoe humayoso piwasyososo hwangku kakoe humayoso wotipema'montonoho.

³⁶ A'amu fihwo kakoe Anitumne'no hohujo ikinjaofihwosi kako olo hwaho loponjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako titkanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho.

³⁷ I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pipi yone'elo. Awonoho.

³⁸ A'amu fihwo olo hwaho lopo a'amu honingkano wonyo'njo humaso sohwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohujo ikinjanimofoso sohwo ngko oso huhwo sohumne'no tifi no'mo hohujo ikinjimo'mnefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo wopingo'nohino sohwafe yokumpohn'nyo'nji olo hwaho lopo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohune'no ngko hohujo ukinjimo'monnoho.

9

¹ Jisas kako oso a'amu somo ulimento, Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji ololahonta humalofo fehohnjoso mape'nontaniningkuji Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji a'amumo wopingo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonantifeho. Ose ulimentisofoho.

*Jisasaye a'apaho nom'ne kengo imo'nimentisofoho.
(Matiyu 17:1-13; Luk 9:28-36)*

² Sikkuno aho fehohnjo hopi'nono fehohntha ni anga'no memjaofahoningki Jisas kako Pita'nji Jemisi'nji Jounja oso hwamo nutmantohofiko hwofiki'nyo sawemo engo sopono nokotasontifi hofiko'nohini nohumentaniningkofi Jisasaye a'apaho nom'ne kengo imo'n'ningkahoningki hofiko uhwontimentohofoho.

³ Jisasaye manji'mofo nihu'no halojo imo'nonto mofehi'nyo pa'nyo imo'nimentisofoho. Oso manji'mofo halojoso a'amu olo hwaho lopo oso halojo pa'nyoso mamti'mokufitnnefoho.

⁴ Inomokomoyo sohwa uhwonimentohofoso Ilaija'nji Mouses'nji ahwomo mta'ango sohwa'u Jisasimo u'manji hungkuno hnnimentohofoho.

5 Pita kako huno pi'ningo syoftsikaofonto Jisasimo ulimeto, Nakwoe Lonethhwayohwosi, nakwo olopo humentani sehon'ingkuhwoneso wopingofoho. Olo hilo so'no syafisiyo'neso ango hufa'u sihune womolantane'no yihwono. Anga'no kiko'nefoho. Anga'no Mousesimnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho.

6 Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahon'ngki ose ulimentisofoho. Inomokomoyo sohwa iyoho we'e unimentiso'maho.

7 Osohonta himo hofikimo ifeehu'mokosyahon'ngki mampaho himo mta'ango ole ho'nimento, Olohwo nje Hwomohofo. Ngko simeho uywo'ningkohe hweho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'nimo.

8 Ose upa'nontifi fe'nihwon'umentohofoso hwe ahwomo mta'ango sohwa'u ne'no anepo uhwon'umentohofoho. Jisas'nhini humentan'ngki uhwon'umentohofoho.

9 Jisas'njii inomokomoyo sohwanji hwofiki'nyo hopo sopo nokotapontifi Jisas ulimento, Olo sekwo uhwon'ingkohofo loso'no olohonta a'amumo nuli'kutoho. I, hwangku ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'nit'me'no Anitu apa'no ntakafoso sohonta sekwo a'amumo olo uhwon'ingkohofo loso'no ultifijo.

10 Ose ulahoningkki hofiko a'amu nom'ne somo ulimentohofo'maho. I, oso'no ole hnnimentohofi, Kako poyo pe'ninkuhwosi apa'no songo lkafo'ne hungkuno hwapi'ngoso pipilo.

11 A'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwa ole liwo'ninkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. Ti'fi sohonta Kilais hwe Anitu uhwosopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo.

12-13 Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako simo'mo nophwosi yo'mayo hopi'nono ito'no wesyohumantonoho. Hungkuno nom'ne mt'i'mokumentohofoso ole, Hwe Anitu uhwosopo'mentiso sohwo olo hwaho lopo to-hino engo tipemanefoho. A'amu sohwa oso hwe sohuma nakwolaho ulifitnnefoho. Oso'no sekwo huno fisyaf'hupmno. Ole selalokweno Hwe Ilaija kako pmmentisofoho. Nopahon'ngki a'amu hofikoe huno hwahoponjo tipemantifi hwe huhwo sohuma wonyo umokumentohofoho. A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoso oso hiso'no hohonta mt'i'mokumentohofoso olohonta ne imo'nimentisofoho.

Jisas hwomu towahuno wonyo'no sohuma wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 17:14-21; Luk 9:37-43)

14 Hofiko nom'ne inomokomoyo sohwamo u'mantifi uhwon'umentohofoso a'amu pi'ningo engo nohumentan'ngkofi a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji inomokomoyo sohwanji yoka hnnimentohofoho.

15 A'amu pi'ningo engoso Jisasnopantin'ngki uhwonontifi yomo yontifi hano komo'no wentifi Jisasimo u'mantifi, Nakwoe hwe engo hwsosohu ulimentohofoho.

16 Jisas inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo yoka peho'no hnnalokwofo.

17 Ose ulahoningkki hwe fihwo a'amu'ni ajwo so'mo humohumatiso sohwo ulimento, Nje Lonthhwayo sohwosi, towahuno wonyo nje hwomumo mango mampi'nyo mesimokinyo. Oso'no kikiyepono ipemotapohono.

18 Towahuno wonyo sohwo nje hwomumo humanto wonyo kimokuwo'ninkisofoho. Kako hwomumo hwahopo kumokwojahon'ngki hwomu sohwo makutotafo sapi'wo'ninkisofoho. Saponto mango kilompusy'wo'ninkisofoho. Kako a'apaho melohofaf'wo'ninkiso hweho. Oseso ngko jiye inomokomoyo sohwamo ulohoningko, Towahuno wonyo lohumo wae feeopmno. I hofiko hopo'maho.

19 Jisas ose nupa'nonto inomokomoyo sohwamo ulimento, Hwe moyam'i olohonta humalofo soku, sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono myuo kuyoho. Ngko sekwo'ni humayoso sikuno alale womemjan'mo'montolikeno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'maneso sikunoso alale womemjan'mo'montolikeno. Hwomu huhwo sohwo ngkiye pone'no utimotapmno.

20 Ose ulahoningkki hofiko hwomu ipemotapahoningkofi towahuno wonyo sohwo Jisasimo uhwononto kako hwomumo yomo yomo yokumpohn'nyo umokahon'ngki hwomu hwahopo piwasyonto, yi'wo'l'mo yi'wo'l'mingo lohofonto makutotafo halojo'nohino swapmmentisofoho.

21 Jisas kan'ngkwohumo ulohoningki ulimento, Sikuno alale yi'wo'ninkisoto. Ose ulahoningki ulimento hwomu we'e sohwo imentisofoho.

22 Fehonta tohomo kehwofitofasyonto fehonta mijomo kehwofitofasyonto wofon-jahumonto iwo'ninkisofoho. Kiko hopo'manji kiko nakumo hitoho kilof'hwoso'no, Fonefomaho.

23 Ose ulahoningkki Jisas ulimento, Ou, nehopi, jiye simeho hi'ntnnonohinoso hopo'manji yo'mayoso kiko woma'monnoho.

²⁴ Ose ulahon^{ing}ki kan^{ing}kwohwo komo^{'no} ulⁱmento, Sⁱmeho hi^{'ntnnono} kijopalokweno. Oseso nj^e simeho hi^{'ntnnono} hinoso we^{'efoho}. Nⁱfo^{'maho}.

²⁵ Ose ulahon^{ing}ki Jisas a^{'am} pi^{'n}ingo engo uhu^{'mokontan}ingkofi uhwononto, towahuno wonyo sohomo yoka ulonto ulⁱmento, Towahuno wonyo sohwosi hwomu lohumo mampi^{'nyo} imokuwu^{'ning}kino hwosoho. Olo hwomu lohumo nⁱhu^{'nahone} ulⁱko^{'maho}. Apa^{'no} nopaswohotoho.

²⁶ Ose ulahon^{ing}ki towahuno huhwo sohwo joho mohm^{'no} lonto, hwomumo hwahopo kumokwajonto yomo yomo yokumpohn^{'nyo} imokonto nⁱhu^{'nahone} ulⁱko^{'ma}mentisoso hwomu sohwo poyo pa^{'nyo} imo^{'n}ingkahon^{ing}ki a^{'am} fiso ulⁱmentohofi, Poyo pe^{'n}ingkohoho.

²⁷ Oseso Jisas hwomu sohwoe aho nomanto ulⁱkofahon^{ing}ki hwomu sohwo lika^{'mentisofoho}.

²⁸ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswontifi hofiko^{'no}hini nohumantifi Jisas^{'mo} ulⁱmentohofi, Pipilo. Nakwo towahuno wonyo wae meeofesofo.

²⁹ Ose ulahon^{ing}kofi Jisas ulⁱmento, Sekwo Anⁱtumo jomo ulⁱfijoso sekwo oso towahuno huhwo sohwo wae yaopitnnehofo. Nom^{'ne} honⁱngkano awonoho.

Jisas kako poyo pe^{'n}ingkuhwosi apa^{'no} likafone so^{'no} ulⁱmentisofoho.

(Matⁱyu 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰ Oso ango hopo sopo ulⁱko^{'mantifi} hofiko hwaho Ngkalili ajwo sopo umentohofofoho. Jisas kako a^{'am} yofe manihwo so^{'n}yo uyife lonto imentisofoho.

³¹ Hwapⁱngoso ole, kakoe inomokomoyo sohwamo lutⁱhwamne^{'ento} imentisofoho. Kako ulⁱmento, Ngko A^{'amufe} Hwomu sohwo^{'n}imo nje mango sohwafe aho somo ho^{'non}isyahon^{ing}kuji hofiko wofonjonⁱsantifeho. Poyo imo^{'n}imo sⁱkuno hufa^{'u} sihune memjanⁱfhwoso^{'no} Anⁱtu apa^{'no} ntokafonefoho.

³² Ose lutⁱhwahon^{ing}ki inomokomoyo sohwa hofiko huno ito^{'no} syafⁱhu^{'mentohofo}maho. I oso^{'no} Jisas^{'mo} ulhonyo so^{'no} hofiko iyoho imentohofofoho.

Hwe yofe engo^{'n}jo yakolo^{'n}yo tⁱhwolo.

(Matⁱyu 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Hoffiko pone Koponeyam i[']mofapontifi osopo Jisas angomo nohumanto ulohonⁱmento, Sekwo honⁱngkanopo pehofo hnnⁱngkohofo.

³⁴ Inomokomoyo sohma hofiko wonⁱmango unⁱngkahon^{ing}ki mampi^{'nyo} humamenⁱtohofofoho. Hwapⁱngoso honⁱngkanopo ole hnnⁱmentohofi, Nakwo sohwona^{'ni} nakwoe hwe yofe^{'n}jo sⁱmo^{'mjo} tⁱhwolo. Ose hnnⁱmentohofofoho.

³⁵ Jisas ampo humanto inomokomoyo sohwamo joho lutⁱmanto ulⁱmento, Sekwo hinjo hwasoho oyoni^{'mo}. Upa^{'n}imo. Hwe fihwo kako Anⁱtuye tⁱmopo hwe engo umo^{'n}imo loso sohwo kako a^{'amufe} tⁱmopo hwe yofe ane pa^{'nyo} imo^{'n}oso sohwo a^{'amumne}^{'no} momayo ulohofiyo hweho. Oshwo kako yofe engo^{'n}jo imo^{'none} hweho.

³⁶ Ose ulonto, mehomⁱ fihwo utⁱmanto, kakoe popapo momokosyohumanto inomokomoyo sohwamo ulⁱmento,

³⁷ A^{'am} fihwo kako olo mehomⁱ lopa^{'nyo} sohomo nje yofe ho^{'non}mayo^{'ne} ufo^{'maso} sohwo kako ngkimo nⁱfo^{'mantohofi}. A^{'am} fihwo ngkimo nⁱfo^{'mayo} oso pa^{'n}ingoso nje mpohwo ngkimo nⁱhwatⁱmentiso sohwo huhumo ufo^{'makwoho}.

Hwe nakwo^{'n}jo hohnta^{'ni} nefo^{'mayo} sohwo nakwoe a^{'amu}foho.

(Luk 9:49-50)

³⁸ Ose ulahon^{ing}ki Joun ulⁱmento, Nakwoe Lonetⁱhwayo sohwosi, nakwo uhwonⁱmalohwoneso hwe fihwo kako jⁱj^e yofe lonto, towahuno wonyo wae yaofontan^{ing}ki uhwonⁱmalohwonefoho. I oso^{'no} kako nakwo kikimo tⁱfi mokinⁱngkowaloku yⁱhwone so^{'no} nakwo kakimo ulⁱmalohwono, Kiko Jisasiye yofe^{'n}ji towahuno wonyo wae yaofohotoho.

³⁹ Ose ulahon^{ing}kofi Jisas ulⁱmento, Sekwo ose ulohoi^{'malofoso} wonyofoho. Sekwo kakoe honⁱngkanomo nⁱpi^{'jumofifikutoho}. A^{'am} nje yofe lososo yo^{'mayo} wonyoangkafo yososo kako ngkimo sitofo komo^{'no} mantonehoho.

⁴⁰ A^{'am} nakwoe syoho somo mohwempenamofehwo^{'manji} nakwoe a^{'am} hweho.

⁴¹ Hungkuno nehopi selalokweno, Hwe fihwo sehonasoso huno ole wosyafⁱhu^{'montono}, Anⁱtuye a^{'am} hwafoho. Ose syafⁱsyi^{'hwosi} mijo nyo^{'ne} sejapososo, oso hwe sohomo Anⁱtu wopingo ulohoi^{'mtongo}.

Yo^{'mayo} wonyoso a^{'amufe} simeho hi^{'ntnnono} hinoso wonyo imokiyofoho.

(Matⁱyu 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² Olo mehomi simeho hi'ntnnono ntap*wo*'nyo sohumo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisas*mo* hohujo fikinjafo. Hon*ingkano* wonyo lomo tifi fin*ingkayo*. Ose uloso sohwo mehomi huhwo sohwo hon*ingkano* wonyomo in*ingkayo* so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohumo An*itu* tohino mukun*imposo* uyonefaho. Oso a'amu huhwo sohumo sojo mukun*imposo* engo so'ni kakoe ti'wangomo impe ifakojuy*ikiji* mijomo ho'naofontifijontentesi wopingo'nesohilo.

⁴³ Jisas ose ulonto pahn*nimo* hungkuno ul*imento*, Oso'no jije aho hon*ingkano* wonyo imofonoho lohoji ahoso hwempeemo lohofohoji aho anga'nohono'nji hon*ingkano* wopingomo in*ingkahuju* An*ituye* angopo sohoji wopingo wohumamonnoho. Ou kiko aho hufa'u'njo hon*ingkano* wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnnefaho. Wonyo wohumamonnoho.

⁴⁴ [Oso hopo sopo pihnnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnycoponoho. Toho hiso mas*impe*'nyofoho.]

⁴⁵ Jje sife hon*ingkano* wonyo imofonoho lohoji sifeso hwempeemo lohofohoji sife anga'nohino'nji hon*ingkano* wopingomo in*ingkahuju* An*ituye* angopo sohoji wopingo wohumamonnoho. Ou kiko sife hufa'u'njo hon*ingkano* wonyo imojoso toho ne'no sijalokusomo uhnnefaho. Oso wonyofoho.

⁴⁶ [Oso hopo sopo pihnnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnycoponoho. Toho hiso mas*impe*'nyofoho.]

⁴⁷ Jje timo hon*ingkano* wonyo imofonoho lohoji t*hwotofamo* lohofohoji timo anga'nohino'njo hon*ingkano* wopingomo in*ingkahuju* An*ituye* angopo sisoso wopingofoho. Ou kiko timo hufa'u'njo hon*ingkano* wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnnefaho. Oso wonyofoho.

⁴⁸ Oso hopo sopo pihnnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnycoponoho. Toho hiso mas*impe*'nyofoho.

⁴⁹ A'amu wopayopo sa moftkuji nifijoso me-eso wopingo uy*imtonoho*. Oso pa'nyo tohino yo'mayo tango ne'mahwoso'no yamofo nalohofonefaho. Yamofo hiso wopingo namokonefaho.

⁵⁰ Nakwo wosopayo sa'nji n*wo*'ningkuhwoneso wopingofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'n*ngkuhwosi* kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. I oso'no sa wopingo pa'nyo hmmo'nimno. Sekwo a'amu nom'ne so'ni pompenjiyomo fohumantokuno.

10

*Jisas ape ho'nsiyo'ne hungkuno ul*imentisofoho*.*

(Mat*iyu* 19:1-12; Luk 16:18)

¹ Osopo nta'ni Jisas nowento hwaho Jutiya uyakolofonto Mijo Joutan sohumo nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Osopo a'amu pi'n*ingo* engo apa'no u'mahon*ingkofi* kako hungkuno lut*hwametojo* pa'nyo lut*hwamentisofoho*.

² A'amu Falisi fihwa hofko Jisas*mo* nu'mantifi kakimo yamofo ulohofono lontifi ul*mentohofi*, Nakwoe hon*ingkano* hungkunoso ape ho'nsiyo so'no pehofo nal*motofo*. Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nsiyoso oso wopingotaho.

³ Ose ulohon*ingkofi* Jisas ul*imento*, Mouses seyakwosamo olo so'no pehofo ul*mojoto*.

⁴ Ose ulahon*ingki* hoffko ul*mentohofi*, Mouses ole ul*imento*, Hwe kako nje ape woho'nahumo lososo sohwo kako oso hungkuno hiso ifalifaliyo wamt'i'mokono. Oseso kako kakoe apemo nihu'nahone woho'nasyono.

⁵ Ose ulahon*ingkofi* Jisas ul*imento*, Mouses kako sekwoe yokumpohn'nyo so'no oso hungkuno hiso mt*imokumentisofoho*.

⁶ I oso'no s*mo*'mo ne'mo An*itu* yo'mayo hopi'nono mt*imokumentiso* sohonta hwe'nji ape'ni'i mt*imokumentisofoho*. Oso hungkuno hiso Mouses mt*imokumentisofoho*.

⁷ Olo hilo so'no hwe fihwo kan*ingkwohwo* kona'wohimo ul*ko*'mahwosi kakoe ape'ni'i nem'no makotoku woloho'nanjiyoho.

⁸ Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjiyoho. Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanji'maho. O'i'o, sikoe a'apahoso anga'nohino umo'nanjiyoho.

⁹ Oso'no An*itu* osiya'umo nto mokot*jwohumasofoho*. U, oloso nomt*hyposo*'eno.

¹⁰ Oso hungkunoso ulahon*ingki* Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswontifi hofko Jisas*mo* ape ho'nsiyo hungkuno hiso'no ulohon*mentohofofoho*.

¹¹ Jisas ul*imento*, Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nsiyoso sohwo kako nom'ne ape masoso oso hwe huhwo sohwo ape hufo iyo hon*ingkano* imokwaho. Olo hwe huhwo sohwo kakoe ape s*mo*'mjo simo hon*ingkano* wonyo imokiyofoho.

¹² Oseso ape kakoe hwehumo nul̄ko'mahwosi nom'nehumo uma'nyoso kako hon̄ngkano wonyo imokonefoho. Ose ul̄mentisofoho.

*Jisas mehomimo aho ulonjimokumentisofoho.
(Mat̄iyu 19:13-15; Luk 18:15-17)*

¹³ A'amu pi'n̄ngoso hof̄koe mehomomi Jisas mnokinopo aho ulonjimokonont̄fi motopahon̄ngkofi Jisas iye inomokomoyo sohwa hof̄kimo yoka ul̄mentohofofoho.

¹⁴ Jisas nupa'nonto kakoe simeho tohino umn̄ngkahon̄ngki ul̄mento, Sekwo mehomomi somo nopijumof̄kutoho. O'o, hof̄ko ngkiyepono wapife. A'amu olo mehomomi lohwa pa'nyo imo'n̄fijo'manji hof̄ko An̄tumo enjwa'mo ito'no wohuman̄feho.

¹⁵ I, hungkuno nehopi'nohini wasel̄monne'no yohono. A'amu olo mehomomi lohwa pa'nyo mmo'nyonjо'manji hof̄ko An̄tumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. N̄hu'no awonoho.

¹⁶ Ose ulonto kako mehomomi somo hu'mema lohofonto kakoe huyo'mo memokosyohumanto kako aho mnokinopo kisasyonto An̄tumo jomo ul̄mentisofoho. Mehomomi ito'no mokosyohumayo'ne'ento ul̄mentisofoho.

*Hwe ho'yango engo'njo sohwoe hungkunofoho.
(Mat̄iyu 19:16-30; Luk 18:18-30)*

¹⁷ Jisas hon̄ngkanomo nowentan̄ngki hwe nom'nehwo Jisas nohumentanjopo komo'no il'mofawento hwomtame uloho'mentisofoho. Kako Jisasimō yokumpohn'nyo ul̄mento, K̄ko An̄tuye yahino wopingo netihwawo'n̄ngkohino hwosoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayoso pipi tipem'a'mnehono.

¹⁸ Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄mento, K̄ko wopingo hwosoho eso peho'ne ntokino An̄tu kako'nohino wopingo hweho.

¹⁹ K̄ko hon̄ngkano hungkuno huno moi'wonoho. K̄ko nom'nihumo nofonjasiyoen. K̄ko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomthuposo'eno. K̄ko yo'mayoso hufu iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. K̄ko ji'e mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi fin̄ngkayo.

²⁰ Ose ulahon̄ngki hwe huhwo sohwo Jisasimō ul̄mento, Hwe Engofo, ngko hungkuno homo somo upa'n̄mopmmote sohwo'ni ololahonta ne'no ose'nohini in̄ngkowalokweno.

²¹ Ose ulahon̄ngki Jisas kakoe simo'mangopo t̄mo uhwononto simeho uyonto ul̄mento, Nom'ne syoho anga'no fijo. Ji'e ho'yango yo'mayo hopi'nonohinoso a'amu mpe wakilohopife. U, k̄ko hamniyoho matnne'eno oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'n̄ngkohoho somo uyo.

²² Ose ulahon̄ngki kako simano pento simeho tango uyahon̄ngki kakoe angopono umentisofoho. Hwapingoso kakoe ho'yango yo'mayoso pi'n̄ngo'njo hweho. A'amu somo muyimnehono lonto umentisofoho.

²³ Jisas t̄mo fe'n̄hwononto inomokomoyo sohwamo ul̄mento, Hwe kako ho'yango engo'njo yokumpohn'nyo mokosyohumaso sohwo kako An̄tuye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo pipi swonehwolo. Hamniyoho ho'yangoso hof̄koe hunomo wonyo umokuwu'n̄ngkisofoho.

²⁴ Ose ulahon̄ngki inomokomoyo sohwa hof̄ko yomo imentohofofoho. Jisas apa'no ul̄mento, Hwomo lohwafo hwe kakoe ho'yango hwaho loponjo'no ne'nohini syafisyiwo'n̄ngkiso sohwo kako An̄tuye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo pipi swoneto.

²⁵ Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo l̄hwasi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyo hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo An̄tumo enjwa'mo wohumamo l̄hwosi yososo hopo'maho. O'i, kako yahu yongo imo pa'nyo so'mo wahumo l̄hwasi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo ose yonefoho.

²⁶ Ose ulahon̄ngki inomokomoyo sohwa hof̄ko yomo engo mi'kunimposo yontifi ul̄mentohofi, Ose'manji a'amu An̄tu'nji ango wopingo sopo songo ne'no humayo'neso t̄hwo woma'montolo.

²⁷ Ose ulahon̄ngkofi Jisas hof̄kimo uhwononto ul̄mento, A'amu An̄tuye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo a'amufe yokumpohn'nyo'nji wahumo loso sohwo kako hopo'maho. I oso'no An̄tu yo'mayo hopi'nono hwapingo sohwo iyoso hoponoho.

²⁸ Pita Jisasimō ul̄mento, Ihwoni nakwo yo'mayo hopi'nono ho'nasyontani kikimo t̄fi kin̄ngkopalokuhwono.

²⁹ Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄mento, Ngko hungkuno nehopi'nohini wasel̄monne'no yohono. A'amu fihwo kako kakoe ango'njo kon̄ngkwa'wehwo kola'wehwo,

kaisi, kona'wohi, mehomí kakoe hwaho'nji yo'mayo hopi'nono ngkine'no nje hungkunomne'no ho'nasyososo

³⁰ osohwo kako umofonyo miyoneho. O'o, yo'mayo pi'ningo engo nomane hweho. Yo'mayo ho'nasiyo'ne a'amú kakimo sitofo uliwo'nifitnnefoho. I oso'no kako ango songo ne'nohini humayo'neso nomane hweho.

³¹ Hwe fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syofisyalokusoso oso hwe huhwo sohwo Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo'maho. We'e hweho. Hwe nom'nihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'n'i'maho. We'e hwo'nyoho syofisyalokusoso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

Jisas kako poyo pe'ningkuhwosi apa'no likafone so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Jelusalem honingkanomo nosontifi Jisas kako si'mo'mo kunto'no sahoningki kakoe inomokomoyo sohwo poyo imo'nyo so'no ulimentiso so'no huno pi'ningo engo syafisyontifi tifi iningkasimentohofofoho. A'amú nom'neso hofikimo iningkasimentohofohi hi'nji imentohofofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'ento hontohumentaningki hofiko nu'mahoningu kofikiyo yo'mayo u'mane so'no hungkuno ulimentisofoho.

³³ Hungkuno ole, Upa'nimno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosokane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohomo a'amú yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amú honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofikoe ahomo hofiko ho'nasyikuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umo'nono likuji nano wamtitofantifeho. Oseso a'amú hofiko nom'ne a'amú sohwamo uyahoningkuji

³⁴ hofiko kakimo sitofo ulikuji memijo niyatimofikuji impe yongo'njo fonjikuji wofonjosantifeho. I oso'no sikhuna hufa'u sikhune mjaofhwoso'no kako apa'no songo wolika'montonoho. Ose ulimentisofoho.

Jemisi'nji Joun'nji siko yofe engo'njo umo'naho limentisiyefoho.

(Matiyu 20:20-28)

³⁵ Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko Jisasimo u'manji ulimentisiyo, Nekwo kikimo jomo wokilohonontayo'ne yihwayo. Kiko weloho'mtaho.

³⁶ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko pipi seloho'mne'no njisiyo. Nohonjinyo.

³⁷ Ose ulahoningki siko ulimentisiyo, Hwangku sohonta jiye pone mta'ni a'amú hopi'nono mokosyohumuso sohonta nekwo kiko'nji hwe engo imo'n'ningkuhwosi a'amú hopi'nohino mokosyohumasoso wopingtongah.

³⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntisiye neso siko huno moseyohoyohoho. Tohino ngkimo nimmoso hopaso masisosoko siko hopolaho. Nje a'apahomo tohino ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomo ifeehu'mo yasesyososo siko hopolaho.

³⁹ Ose ulahoningki siko ulimentisiyo, Ou, nekwo hoponoho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Tohino ngko ma'me pa'ningsoso siko nomasihnnefoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisysoso pa'nyoso sikoe a'apahomo ifeehu'mokasyosonefoho.

⁴⁰ I oso hiso'no ngko a'amumo mokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo hohntani fosyohumayo so'no a'amú nom'ne somo muhwosopo'mnehono. O'o, Anituko kako'nohino oso ito'no esyohumaho. Kakoe hunofoho.

⁴¹ Ose ulimentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa oso hungkuno hiso upa'nontifi hofiko Jemisi'nji Joun'njine'no si'meho tohino umnimentisofoho.

⁴² Jisas hofikimo joho ulimento, Sekwo huno seyohoho. Hwe engo hofiko a'amumo mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amú enjwa'mjo somo syoho tango'nji uyontifeso a'amú enjwa'mjoso syoho hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantifeho.

⁴³ I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. Sekwoe a'amú fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amufe syoho ulohofiyu umo'nono.

⁴⁴ Sekwoe a'amú fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'ne hopi'nonohino somne'no siki syoho ulohofiyu pa'nyo umo'nono.

⁴⁵ Oseso A'amufe Hwomu sohwo kako a'amú nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmmentiso hwo'maho. O'o, hofikoe syoho somo ulohofiyu'ne pmmentiso hweho. Kako a'amú sikhuma'mjohohosi humentaningu kofikiyo somo uhwontonto asomo utimayo'ne kakoe hon'yo us'huma'mne'ento pmmentiso hweho. Ose ulimentisofoho.

Hwe timp'i'nyo sohomo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 20:29-34; Luk 11:30-43)

⁴⁶ Hofiko Jelikou i'mofapontifi Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji a'amu nom'ne pi'ningo engo so'nji Jelikou ul'ko'mantifi wentan'ingkofi hwe t'impil'nyo sohwo hon'ngkanopo humohumantisofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Mpatimeyosiyo, Timeyosiye hwomufoho. Mpatimeyos kako wosopayo'nji hamniyoho'ntnne'no jomo lìmojo hweho.

⁴⁷ Mpatimeyos nohumanto Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo palofoho upa'nonto joho ulimeto, Jisas, Ntefitiye Imu sohwosi, kiko ngkine'no hitoho wakilofono.

⁴⁸ Ose ulahon'ngki a'amu nom'neso yoka ulimentohofi, Mampi'nyo fosyohumaho. Ose ko ulahon'ngkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no ulimento, Ntefitiye Imu sohwosi ngkine'no hitoho wakilofono.

⁴⁹ Ose ulahon'ngki Jisas kako nolohofaponto ulimento, Oso hwe huhwo sohumo joho filutimapmno. Wapono. Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohumo ulimentohofi, Kiko simonyo fyo. Filikaho. Kikine'no joho kilalofoho.

⁵⁰ Ose ulahon'ngkofi kako upa'nonto kakoe manji'mofo yojamo lohofonto, nolikafonto Jisasimo u'malentisofoho.

⁵¹ Jisas ulimento, Ngko kikimo pipi wantohofono kin'ngkohoho. Ose ulahon'ngki hwe t'impil'nyo sohwo ulimento. Hwe Engofo, ngko apa'no timo wahon'imo.

⁵² Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko mpano. Jije simeho hi'ntnnonohinosa wopingo wakumo'nono. Jisas ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo timo komo'no hononto kako hon'ngkanopo Jisasimo a'amu so'nji tifi in'ngkapmmentisofoho.

11

*Jisas hwe yofe engo'nyo pa'nyo imo'nonto Jelusalemne'no humentisofoho.
(Matiyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)*

¹ Hofiko Jelusalem mofone sopo i'mofapontifi ango Mpetifase'nji Mpetani'nji nuh-wontawentifi osopo hwofiki'nyo we'e yofe Oulif u'mofawentifi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo lìhwatimentisofoho.

² Jisas oso huhwo sohwa'umo ulimento, Siko oso ango ne sopo u'mofahusisi siko oso kuso somo noswohosisi t'mo uhwonisososo ahwomo yahu *toungki* yok'a'no ho'navo'nyoso impe into'nowentan'ngkuhwosi uhwananjiyoho. Oso yahu songo imo'nimasoso a'amu mokehunyofoho. Oso yahu hiso fis'hutofomotapinyo.

³ Siko oso yahu hiso is'hutofomotapohosiso'nno a'amuso ole selikujo'no, Siko peho yalokusiyo. Ose selikujo'no siko ole ulinyo, Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu loso'no syoho weho. Kako moi'wo emoy'hwoso'no komo'no womotopontayoho. Ose ulinyo.

⁴ Siko nowenji yahu mu hon'ngkano hoku'yopo impe intofahinyoso nohumentan'ngki nuhwon'ima'nonji italofofoma'mentisiyefoho.

⁵ Italofoma'mentisiyoso a'amu nom'ne sohwa ulimentohofi, Siko peho yalokusiyo. Yahu peho'no is'hutofomalokusiyoo

⁶ Ose ulahon'ngkofi hwe sohwa'u Jisas'ye hungkuno ulahon'ngki ulimentohofi, Wopingofoho. Noho motahnyo.

⁷ Nomotasonji sikoe manji'mofoso yahupo kisosyahon'ngki Jisas sokehumamentisofoho.

⁸ A'amu pi'ningo engoso hofikoe hwapi'fe ife yo'mayoso Jisas wene hon'ngkanomo ho'nosyahon'ngkofi a'amu nom'neso ipamo swo'ndo lofontifi hon'ngkanopo ho'nahumentohofoho. Oso hiso Jisas'ye yofe ho'nomayo'nefoho.

⁹ Jisas kako a'amu pi'ningo ajwomo yahupo kehumentan'ngki a'amu simo'mjo so'nji tifinjo so'nji mohm'no ole limentohofi,
Anitumo isamoyoka ulano.

Kako wopingo'nohino hweho.

Olo hwe lohumo nakwo Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwati'mentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

¹⁰ Hwe engo Ntefiti neyakwosamo hohonta mokosyohumamojo hopaso olo hwe lohwo wonemokosyohumano.

Anitu ahwomomo humaso sohumo isamoyoka ulano.

Ose limentohofoho.

¹¹ Jisas Jelusalem i'mofaponto Anituye ango engo somo swonto yo'mayo somo fe'nihwononto we'enepi mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahon'ngki Jisas inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwanji Mpetani fosyowane'entifi simentohofoho.

Jisas iyo fe sohomo ulimeto, ne apa'no minto'nìngkohotnnefoho.
(Matìyu 21:18-19)

¹² Imìng'o'nji nolìkafontìfi Mpetani ulìko'mantìfi Jelusaleme'no nosontìfi osopo Jisas mijoho engo uyìmentisofoho.

¹³ Jisas iyo fesayo swo lango'njo somo uhwonìhwojawento ipisayo hi'njotìkeno lonto iyo huhwo sohwo'njo sopo i'mofawento uhwonìmentisoso ne ane swo'nohino uhwonìmentisofoho. Oso iyo hiso ipisayo into'nyo sìkunomm'maho.

¹⁴ Jisas iyomo ulimeto, A'amu ipisayo apa'no momjakinyo'ne hwosoho. Ose ulahonìngki inomokomoyo sohwa upa'nìmentohofoho.

Jisas a'amu Anìtuye tajo ango engo somo hamniyoho mayo syoho yantanìngkofi wae yao'mentisofoho.

(Matìyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22)

¹⁵ Hofìko Jelusalem i'mofapontìfi Jisas kako Anìtuye tajo ango engo somo noswonto a'amu hamniyoho syoho'njo a'amu yo'mayoso humesyahonìngkofi mpe ulohoho syoho'njo sohwanjimo Jisas kako wae yafo syoho emamentisofoho. Hofìkoe ijempoho hamniyoho iwolo'mokumayo yontìfe ho'nasiyo'ne so'nji a'amu yìhufo mpe uyantìfi epohumayo yìwo'nìngkohofo so'nji Jisas kako mehu'mee'mentisofoho.

¹⁶ Wayo yaofonto, Jisas ulimeto, Olo ango lomo yo'mayoso apa'no nomotoswapìkutoho.

¹⁷ Ose ulonto lutìhwamento, Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohofo sohwa ole mtì'mokumentohofi, Nje ango loso a'amu hopi'nono Anìtumo isamoyoka ujo'ne angoroho. Ose mtì'mokumentohofoho. I oso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyasòl'mo hufo mawo'nìngkohofo sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mtì'mokumentohofoho ulìmentisofoho.

¹⁸ Ose ulahonìngki a'amu hopi'nonohini Jisasìye hungkuno upa'nontìfi pisopisaho mjalonìwentìfi hungkuno hiso wonyoangkafofo syafìhu'mentohofoho. A'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji hofìko Jisasìmo nofonjosyane'entìfi honìngkano ti'pmmentohofoso hofìko hwe moy'a'mi somne'no iyoho unìmentisofoho.

¹⁹ Mofehi'nyo nìngku'nìngkahonìngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jelusalem ulìko'ma'mentohofoho.

Hwe fihwo Jisasìmo sìmeho hi'ntnnono nehopi uyoso sohwo Anìtumo jomo ulososo ne wotìpema'mtonoho.

(Matìyu 21:20-22)

²⁰ Imìng'o'nji honìngkanomo apa'no nowentìfi uhwonìmentohofoso oso iyo yofe fesayo sohwo nìhu'nahone yofoho imentisofoho.

²¹ Pita huno syafìsyoto Jisasìmo ulimeto, Nakwoe Lonetìhwayofo, uhwonyo. Oso iyo kìko fosi a'amuso apa'no momjakinyo'ne hwosoho ulìmahnnoso yofohofoho. Jiже hungkunoso ne imo'nìngkohoho.

²² Ose ulahonìngki Jisas ulimeto, Oso lìmayoso syoho we'efoho.

²³ Hungkuno nehopi waselìmo. Hwe fihwo kako Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako olo hwofìki'nyo lomo ole ulososo, Olo hwofìki'nyo lohwo, kìko nolìkafahojo oso mijø ayo mompo filìkofafo. Ose ulososo kakoe huno anga'nohino mnaweho. Hwofìki'nyo wawomtolìkeno oso hunoso mosyafìsiyo'ijo. O'o, ole'nohinoho huno syafìsyososo. Ou, hwofìki'nyo sohwo kako nehopi wamontonoho. Oso hwe huhwo sohwo oso hungkuno olo so'manjø ou oso hungkunoso ne imo'nonefoho. Nehopi selohono.

²⁴ Upa'nìmno. Yo'mayo kìko Anìtumo jomo ulisosìmeho mom'mo huno ole, Anìtu wontapmmontonoho. Ose syafìhujoso, ou kako wokijapmmontonoho.

²⁵ Sekwo sìmano hintotohino semnosìmanji sìmò'mo sekwo oso a'amu wonyo selohofoso sohwoe wonyoso wae hmmopmno. Ose iso'manji, Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae weesemofono. [

²⁶ I oso'no sekwo a'amu wonyo selohoho sofe wonyoso hohnta'ni momeho'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae meesemofonehoho. Ose ulìmentisofoho.]

A'amu Jisasìmo ulohoni'mentohofi, Kiko yo'mayo yìwo'nìngkinoso ti'hwoe yokumpohn'yo'nyi'yalokuno.

(Matìyu 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷ Hofìko Jelusalem apa'no i'mofapontìfi Jisas Anìtuye tajo ango engo somo ajwo'mo emoyontanìngki a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji, a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji Jisasìmo u'mantìfi

²⁸ ulohonⁱmentohofi, Kiko olo syoho iwo'nⁱngkino loso tⁱhwo kilⁱmaso[']no iwo'nⁱngkinoto. Yokumpohn'nyoso tⁱhwo kijapmmaso[']nji iwo'nⁱngkinoto.

²⁹ Ose ulohonⁱngkahonⁱngkofi Jisas ulⁱmento, Ngko huhwo[']ni hungkuno waselohonⁱmne[']no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo ntⁱfijo[']manji e[']wa, yo[']mayo yalokwe so[']no hwapiⁱngo waselⁱmo.

³⁰ Ole ntⁱmno. Joun kako a[']amumo mijo kiyoma[']mojo yokumpohn'nyoso Anⁱtu mta[']ango ma[']mentisotaho. Hwahoponjo a[']amu mta[']ango ma[']mentisotaho.

³¹ Sekwo ntⁱmno. Ose ulohonⁱngkahonⁱngki hofⁱko ole hnnⁱma[']mentohofi, I Joun kakoe yokumpohn'nyo Anⁱtu mta[']ni ma[']mentisofoho uloso[']manji ole wonalⁱmontonoho, Ose[']manji sekwo Jounⁱye hungkunomo simeho hi[']ntnnono moyo[']njo peho[']neto.

³² I, nakwo ole lasoso, Joun kakoe huno mta[']ni syoho imentisofoho laso[']manji a[']amu sohwa hofⁱko nolikafⁱkuji ikujoho wonefonjantⁱfeho. Hwapiⁱngoso hofⁱko a[']amumne[']no iyoho unⁱmentisofoho. A[']amu huhwo sohwafe huno ole, Joun sohuma Anⁱtu hungkuno uyahonⁱngki lⁱmojo hweho.

³³ Ose hnontⁱfi Jisasⁱmo ulⁱmentohofi, Nakwo huno monayohoyohoho. Ose ulohonⁱngkofi Jisas ulⁱmento, Ose[']manji ngko huhwo[']ni nje yokumpohn'nyo yo[']mayo iwo'nⁱngkohe hwapiⁱngo so[']no maselⁱmnehono.

12

A[']amu wonyoso ipisayo syoho mokosyohumayo[']ne pahnⁱmo hungkunofoho.

(Matⁱyu 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Ose ulonto Jisas pahnⁱmo hungkuno loma[']mento, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hulonto, tojo emontofasyonto syoho ajwomo[']mo ipisayo mijo[']ne kompusoho mtⁱ[']mokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo[']ne molⁱmentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo[']ne kako a[']amu hamniyoho syoho emawo'nⁱngkohofo sohwafe ahomo ho[']nasyonto kako ango ikanopono nowento osopo kako ne[']no humamojofoho

² I pisayo syoho ulohofiysohuma ipisayo[']ne kakoe ipisayo syohoponolⁱhwatⁱmentisofoho.

³ Hwe syoho mokosyohumayo sohwa kakoe syoho ulohofiysohuma uhwonontⁱfi aho kemokosyohumantⁱfi, ikujoho fonjontⁱfi, ipisayo moyo[']njo yontⁱfi wae yao[']mentohofoho.

⁴ Oseso kakwo[']yohwo sohwo nom[']ne syoho ulohofiysohuma ipisayo[']ne lⁱhwajahonⁱngki hofⁱko oso hwe sohwe mnokinopo ikujoho fonjontⁱfi wonyo umokumentohofoho.

⁵ Nom[']ne syoho ulohofiysohuma lⁱhwajahonⁱngki a[']amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa hofⁱko fonjahumentohofoho. Kakwo[']yohwo nom[']ne syoho ulohofiysohwa lⁱhwajⁱwo[']nontanⁱngki fehohnjo ikujoho fonjontⁱfi fehohnjo fonjahumentohofoho.

⁶ Oseso syoho ulohofiysohuma nom[']neso mohumayofoho. Moi[']wonoho. Oso[']no kakoe hwomu anga[']nohino sohuma ae[']uyo lⁱhwajonto lⁱmento, Hofⁱko nje hwomufe hungkunomo haloho wopeentⁱfeho. Ose lⁱmentisofoho.

⁷ Hwomu huhwo sohwo nu[']mahonⁱngki hwe syoho mokosyohumayo sohwa uhwonontⁱfi hnnⁱmentohofi, Oso hwe sohwo kako hwangku sohonta kanⁱngkwohwoe yo[']mayoso nomane hweho. Oyonⁱmno. Nakwo komo[']no kakimo poyo nofonjosyⁱhwasi nakwo kakoe syohoso ni[']hu[']nahone womantanoho.

⁸ Ose hnontⁱfi hwomu sohuma aho kentⁱfi fonjahumentohofoho. Nofonjasyontⁱfi kakoe pijafso mempo swoho[']nao[']mentohofoho.

⁹ Kakwo[']yohwo sohwo a[']amu wonyo huhwo sohwamo pipi uloho[']montolo. Hwangku kako nophⁱhwosi a[']amu wonyo sohwamo nofonjasyⁱhwosi kako nom[']ne a[']amu sohwamo syoho hiso mokosyohumayo[']ne uy[']montonoho.

¹⁰ Olo Anⁱtuye hungkuno loso[']no sekwo huno maseyo[']njotaho. Hungkuno ole, Oso sojo engkwosaho pa[']nyo a[']amu ango injuwolⁱngkohofo sohwa wae yao[']mentohofoho loso olahontajo engkwosaho loso angomo sosofitofo[']ne hwapiⁱngohwo imo[']ningkohoho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo sohwo ole lⁱmentisoso imo[']ningkohoho.

Nakwo olo so[']no uhwonontaneso wonyoangkafofoho.

Oso pahnⁱmo hungkunoso lalokuhwono Anⁱtu lⁱmentisofoho.

¹² Jutafe hwe engo sohwa nupa[']nontⁱfi oso pahnⁱmo hungkunoso a[']amu syoho mokosyohumayo[']no nto ulⁱmentiso so[']no nto lohoho hofⁱkine[']no huno uyahonⁱngki

hofiko Jisasimo aho wokantifi ko imentohofoso a'amumne'no iyoho unimentisofoho. Oseso hofiko Jisasimo uliko'mantifi umentohofoso.

A'amu hofiko Jisasimo Sisamne'no hamniyoho iyo yahino so'no ulohonimentohofoso.

(Matiyu 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Nowentifi hofiko a'amu Falisi fiwanji a'amu Heloutimo uhwontohofo sohwanji Jisaskiye hungkunomo yamofo ulohofole lihwatimentohofoso.

¹⁴ Jisasimo nu'mantifi afofo umokontifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetiwayo sohwosi, kiko hwe hungkuno nehopi'nohino liwo'ninngkino sohwohnne'no huno nayohoho. Kiko a'amumne'no iyoho makin'wo'ninngkiso hwosoho. Oso'no a'amu yofe engo'njo sohwanji a'amu yofe ake sohwantnne'no kiko huno pi'ninngo mokiyahon'ngki Anituye hon'ngkano nehopi'nohino lut'hwawo'ninngkino hwosoho. Oso'no hungkuno anga'no wakilohonantan'e'no yihwomo. Nakwoe hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyohu-mayo sohumne'no hamniyoho (*takis*) ho'nasiyoso wopingtaho. Wonyotaho. Nakwoe hon'ngkano hungkunoso pehofo nalohoho.

¹⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikoe simeho hufa'u'njo so'no huno uyahon'ngki ulimento, Sekwo ngkimo yamofo peho'no ntohofalokwofo. Hamniyoho anga'no ntapmno. Uhwonimo.

¹⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji t'hwoeto. Ose ulahon'ngkofi ulimentohofi, Sisafe foh.

¹⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I, Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. Ose ulahon'ngkofi hofiko huno pi'ninngo engo syafihu'mentohofoso.

A'amu Jisasimo ulohonimentohofi, Hwe fihwo poyo pe'noso sohwo apa'no likafoso pipilo.

(Matiyu 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ A'amu nom'nhwa hofikoe yofe Satyusi Jisasimo u'ma'mentohofoso. Oso a'amu huuhwa sohwa hofikoe huno ole uy'wo'ninngkohi, A'amu poyo pe'nyo sohwa n'thu'nahone pe'nivo'ninngkohofa apa'no songo molikafe'nefoho. Ose syafisy'wo'ninngkohofoso. Jisasimo u'mantifi ole ulohonimentohofi,

¹⁹ Nakwoe Lonetiwayo sohwosi, Mouses nakumne'no hungkuno ole mt'i'mokumento, Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomni mot'pemayo'njo sohwo poyo pe'ninngkuhwoso'no oso ape hisimo kon'ngkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomni wot'pemano. Mouses ose mt'i'mokumentisofoho.

²⁰ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nomn'i mta'ni hufa'u hwa'u humamojiyefoho. Tisimaso sohwo ape nomanto mehomni ake poyo pe'nimentisofoho.

²¹ Oseso kon'ngkwa'wehwo oso ape hisimo nomanto mehomni ake poyo pe'nimentisofoho. Oseso kon'ngkwa'wehwo oso pa'nyo imentisofoho.

²² Ose'no ose'nohinofoho. Homn'ngkwa'wehwoa hopi'nono mehomni ake poyo pe'nimentohofoso. Tifi sohonta oso a'mu hi ose'nohini pe'nimentisofoho.

²³ Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa li'kapijo sohonta tihwoe ape umo'n'montolo. Hofiko'n'kwehwa aho fehohnjo hopi'nono nomn'i mta'ni hufa'u sohwa ake hisimo nto ma'mentohofoso.

²⁴ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye hungkuno so'nji Anituye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyoho yohoho. Oso'no sekwo hwasyo hungkuno lalokwofo.

²⁵ Upa'ninmno. A'amu poyo pe'nimentohofa sohwa nolikafikuji hofiko ake moma'nifitnnefoho. O'o hofiko a'amu ahwomomjo ake momaso'njo pa'nyo imo'nifitnnefoho.

²⁶ Oso hungkunoso a'amu poyo pe'nimentohofa sohwa apa'no likapitnne'no sekwo Mouseskiye hungkuno atofo majotaho. Iyo tifo somta'ni toho sjontan'ngki Anituye mampaho ho'nimentisofoho. Apilohamjanji Jekoup Aisakijanji hofiko poyo pe'nimentohofoso. I oso'no Anitu Mousesimo ulimento, Ngko Apilohamja Aisakija Jekoupijafa Anitu'nyoho.

²⁷ Mouses kako ole syafihu'mento, Apilohamja Aisakija Jekoupijafa hofiko hohonta poyo ko pe'nimentohofa sohwa songo humalofo so'no syafisyonto oso hungkuno hiso lut'hwamentisofoho. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, kako a'amu songo humalofo sofe Anituyoho. Sekwoe hungkunoso hwayo hohnjofoho. Ose ulimentisofoho.

Anituye honingkano hungkuno simo'mjofoho.
(Matiyu 22:34-40)

²⁸ Hwe fihwo Jutafe honingkano hungkuno lutihwamojo sohwo hofiko oso hungkuno hnnontan'ngkofi upa'numentisofoho. Jisas:iye hungkuno huno'njosu nupa'nonto Jisasimo nu'manto ulimento, Anituye honingkano hungkunoso nom'ne somo yakolo'nnyoso ntisoto.

²⁹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Honingkano hungkuno engo simo'mjo yakolo'nnyoso olenoho. A'amu Isael soku sekwo upa'nimmo. Anitu sohwo kako'nohini nakwoe Anituyoho.

³⁰ Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simo'nyo uyohoji jije simo'hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simo'uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simo'uyohoji jije hupo'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simo'uyohoji jije yokumpohn'nyo hopi'nohinoso kakimo uyo.

³¹ Honingkano hungkuno tifinjoso olenoho. Kiko hi kumo'nonto simo'kumo'nningkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no kiko'no mofone sopo humalofo somo uyo. Oso honingkano hungkuno hufa'u sohwa'u hungkuno hopi'nohinoso yakolo'nnyofoho.

³² Ose ulahon'ngki hwe honingkano hungkuno lutihwamojo sohwo Jisasimo ulimento, Ou Nakwoe Lonetihwayo sohwosi, nehopi lohino. Anitu kako'nohini nakwoe Anituyoho. Anitu nom'nehwo mohumuyoho.

³³ Ou, jije simo', jije hupo', jije yokumpohn'nyo Anitumo hopi'nono uyo. Kiko kikine'no kumo'nyo hopaso kiko nom'ne a'amune'no wakumo'nono. Nakwo oso honingkano hufa'umo in'ngkowaso'manji oso yahinosa nakwoe wonyo wae yafo'ne yahu fonjokisasiyo yo'mayo Anitumo uyoso'no yakolo'nnyofoho. Ose ulimentisofoho.

³⁴ Oso hwe huhwo sohwae hungkunoso Jisas nupa'nonto hupo'wonyoangkafofo syafisyonto ulimento, Kikine'no Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumayoso mofoneponoho. Ose ulahon'ngki a'amu nom'ne sohwa nom'ne hungkuno Jisasimo ulohonyo so'n'o iyoho imentohofofoho.

Jisas hofikimo K'lais sohwo tihwulo ulohonimentisofoho.
(Matiyu 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Jisas Anituye ango engomo hwe moyam'i pi'n'ngko engomo lutihwamentisoso ulimento, A'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa olo hungkunolo peho'no lutihwa'wo'n'ngkohofo. K'lais kako oso Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'no hohonta hwahopo mokosyohumamojo sohwae imu hweho. Oseso pipi liwo'n'ngkohofo.

³⁶ Anituye Towahuno Wopingo hohonta olo hungkunolo Ntefitiye simo' mo'mo ho'nasyohon'ngki Ntefit ole mt'i'mokumento,
 Anitu kako nje Hwe Engo K'lais, Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso sohuma ole ulimento,

Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwamo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Oso hungkunoso Ntefit mt'i'mokumentisofoho.

³⁷ Ihwoni. Oseso Ntefit kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso K'lais sohune'no nje Hwe Engo hweho i'mentiso so'n'o K'lais sohwo kako Ntefitiye imuhwo imo'nyoso pipilo. Ose ulahon'ngki a'amu nupa'nontifi hungkuno wonyoangkafofo syafihu'mentohofofoho.

A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwafe yahinofoho.
(Matiyu 23:1-36; Luk 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jisas nom'ne hungkuno lutihwamento, Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'n'ngkohofo huno'njo sohwafe yahino somne'ne i'waho ito'no fify'mno. Hofiko hofikoe yofe engo somne'no hwapi'fe sawemo yontifi honingkanopo emoy'wo'n'ngkohofofo. Osopo emoyontan'ngkofi hwe moyam'i hofikimo uwphonontifi nakwoe hwe engo hwasoho ul'wo'n'ngkohofo so'n'o umo'n'wo'n'ngkisofoho.

³⁹ Oso'nji hofiko tajo ango somo a'amufe simanopo humayo'no umo'n'wo'n'ngkisofoho. Oso'nji hofiko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo simo'mjo so'n'o umo'n'wo'n'ngkiso hwafoho.

⁴⁰ Hofiko Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontifi hofiko ap'wojo sofafe ango yo'mayo so'n'o wosemosyohumano poji ulontifi ango hiso hofiko'ne nihu'nahone

emawo'nìngkohofihwafoho. Ose hwe huhwo sohwo tohino engo notipemapitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

*Apìwojo fisi Anìtumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.
(Luk 21:1-4)*

⁴¹ Jisas kako Anìtuye tajo ango engo somo a'amu Anìtumne'no hamniyoho ho'nasiyo sopo nohumanto hofiko ipofomo ho'nosyontanìngkofi uhwonimentisofoho. A'amu hamniyoho engo'njo sohwa hamniyoho pi'nìngo ho'nahumentohofoho.

⁴² Apìwojo ho'yango anesi noponto hamniyoho we'e hufa'u ho'nahumentisofoho. Oso hamniyohoso touya anga'nohino pa'nyofoho.

⁴³ Jisas uhwononto kakoe inomokomoyo sohwamne'no joho lutimanto ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselìmonne'no yohono. Sekwo upa'nìmno. Olo apìwojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu hopi'hono Anìtumne'no ho'nasyohofo somo kakoe we'eso uyakolokwaho.

⁴⁴ Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosalokwofoso hofiko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hofiko oso hamniyoho engo somta'ni Anìtumne'no we'e'nohini ho'nosalokwofoho. Olo apìwojo losi kako hamniyoho mokosyohumunyoso hopi'nonohino Anìtumne'no ho'nasyohoho. Kako nom'ne ho'yangoso nom'ne hamniyohoso nìhu'no aniyoho.

13

Anìtuye tajo ango engoso wonyo imo'none so'no Jisas ulimentisofoho.

¹ Jisas kako Anìtuye tajo ango engo mta'ango sohwo noswopahonìngki inomokomoyo fihwo ulimento, Nakwое Lonetìhwayo sohwosi, tìmo uhwonyo. Olo ango wonyoangkafofoho. Sojo wopìngo'nji molinyofoho.

² Ose ulahonìngki Jisas ulimento, Olo ango engo lomo luhwonalokuno. Hwangku olo ango lomjo sojo anga'nohinoso nom'nepo kihñ'nawesoso awonoho. O'o hofiko olo ango wopìngo losomo mtìhupekuji womehu'immokwojantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas yo'mayo tango mikun'imposo i'mofapone so'no lìmentisofoho.

(Matìyu 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ Jisas kako hwofíki'nyo Oulif sopo nosonto osopo nta'ni Anìtuye tajo ango engo somo uhwononto ampo humamentisofoho. Pita, Jemìs, Joun, Entìlu hofiko'nohini Jisas'imo u'mantifi ulohonimentohofi,

⁴ Oso hungkuno ntonalohinosa sìkuno ntisomo imo'noneto. Oso sìkuno somo nakwo pipi yaneto. We'enepi u'mofapmmontolah.

⁵ Ose ulohonìngkahonìngkohofi Jisas uloma'mento. A'amu, sekwo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waho ito'no fiyìmno.

⁶ A'amu pi'nìngo engo i'mofapìkuji hofiko nje yofe ntìkuji ole selifitnnefoho, Ngko Kìlais hwo'nyoho. Anìtu nìhwosopo'mentiso hwo'nyoho. Ose selifijoso a'amu pi'nìngo hofikoe hungkunomo inìngkafitnnefoho.

⁷ Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo sohwanji iku-joho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnné oso hungkunoso nupa'nìngkuji iyoho senyo'eno. O'o oso yo'mayoso i'mofapìhwoso'no i ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo sìkuno moi'wo mmo'nyofoho.

⁸ Hwangku a'amu temtitofo kengo sohwanji temtitofo nom'ne sohwanji hofiko iku-joho fongki'nìfitnnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji iku-joho fongki'nìfitnnefoho. Hwaho ango'meemo hwomìhwo yìhwosi wopayo ane mijoho engo i'mofaponefoho. Oseso olo tango we'eso emayofoho. Tango mikun'imposo tìfi no'mo weho.

⁹ Yo'mayoso uhwonìngkuji sekwo i'waho ito'no fiyìmno. *Kaunìsolì'njopo ipese-matafitnnefoho.* Hofiko tajo ango somo sekumo ikujoho nosefongkupitnnefoho. Hofiko ngkimo monje wenisyano lìkuji hofiko sekumo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohu-mayo sohwafepono upesemotowantifeho. Oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohwamo nje hungkuno wolutìhwantifeho.

¹⁰ I, sìmo'mo a'amu hopi'nono ango'meemjoso nje hungkuno wopìngo upa'nìngkuji'no tìfi sìkuno moi'wo imo'nonefoho.

¹¹ Hofiko nosetìmaffikuji hungkuno mìhwajyo ango somo mesehumatìpijo sohonta selohonìfitnnefoho. Sekwo hungkuno ujoso'no huno pi'nìngo syafìsiyo'eno. O'o, osohonta Anìtu sekwoe sìmehomo hungkuno ho'nasesyìhwoso'no sekwo ulìfitnnefoho. Oso hungkuno hiso sekwoe'maho. O'o Anìtuye Towahuno Wopìngo oso hungkunoso lonefoho.

¹² Osohonta a'amuso konⁱngkwa'wehumo hungkuno liⁱwo'nⁱngkohofo sopono ipemotakuji osopo hungkuno liⁱkuji nofonjasehufitnnefaho. Hwe fihwo kakoe mehomimne'no oso pa'nyo ulohofonefaho. Mehomiso kanⁱngkwohwo'ya'umne'no mangohwa imo'nⁱngkuji fonjahufitnnefaho.

¹³ Oseso hwe moy'a'mi hopi'nono sekumne'no sⁱmeho tohino mⁱkunⁱmposo umnonefaho. Hwapⁱngoso nje yofeso sekumo weho. I, a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontanⁱngkuhwosi sⁱkuno ae'uyo imo'nososo Anⁱtu oso huhwo sohumo utⁱmanefaho.

Yo'mayo wonyo hwapⁱngoso sohwo i'mofaponefaho.

(Matⁱyu 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ Hohosohonta yo'mayo nⁱhu'no wonyo hwapⁱngoso ango kakine'no masyuyo'ne somo hwasyoponoho linyo sopo lohofⁱhwoso'no uhwonⁱftitnnefaho. Ose uhwonⁱngkuji youwo liⁱkuji a'amu Jutiya humalofoso hwofⁱki'nyo pone'no hiyaso sⁱfitnnefaho. A'amu olo hungkuno loso atofo loso sohwo huno ito'no wosyafⁱsyono.

¹⁵ Hwe fihwo antⁱfepo humaso sohwo kako hwahopⁱp iⁱwelⁱko faohwosi olo wonyo hiso uhwonⁱngkuhwosi kakoe ho'yango yo'mayo so'no kakoe angomo maswonehoho.

¹⁶ A'amu syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta'nⁱ ife woma'mo lososo momawenefaho. O'o, le'mo'nohini lohofonefaho.

¹⁷ Oso sⁱkuno somo moy'a'mi sⁱmeho'nⁱjo sofanji mehomis we'e amno unyo sofantnne'no ngko hitoho ntokwoho. Hofⁱko hiyaso komo'no le'mofoso pipilo.

¹⁸ Olo sⁱkuno hiyaso le'mofo'ne wojosⁱ sⁱkuno meeofoso so'nⁱji i'mofaposo'manji sekwo le'mofoso pipilo. Oso'no sekwo Mpohumo jomo ulⁱkuno.

¹⁹ Olo tohino tⁱpmayo sohonta'nⁱe no selalokweso mⁱkunⁱmposo foh. Anⁱtu sⁱmo'mo yo'mayo mtⁱ'mokumentiso sohonta ajuyohwosa humapmmotofo sohonta, olohonta, olo hwaho lopo oso tohino pa'nyoso m'mofapefaho. Olo tohino engo tⁱpmayo lohonta yakolo'nnyofoho. Tⁱfi no'mo tango apa'nohinoso ose'ne'maho.

²⁰ Oso sⁱkuno tohino mayo somo Anⁱtu kako tⁱfo mmokiyo'manji a'amu nⁱhu'no hopi'nono poyo nto imo'nⁱfiyo'nesohilo. I oso'no Anⁱtu kakoe a'amu uhwosopo'mentiso somme'nⁱ no huno syafⁱsyi'hwosi sⁱkuno oso tohino mayo so'no tⁱfo imokumne'ento imentisofaho.

²¹ Osohonta hwe fihwo ole noselonefaho, Olopo uhwonⁱmnⁱ. Kⁱlais olopo humaho. Ou, a'amu nom'nihwo selososo, Uhwonⁱmnⁱ. Kⁱlais oso nompo humaho. Ose selⁱkujo'no sekwo hofⁱkoe hungkunomo tⁱfi inⁱngkayo'eno.

²² Osohonta a'amu fihwo ole selososo, Ngko Kⁱlais hwo'nyoho. Nom'nihwo Anⁱtuye hungkuno hwasyo lutⁱhwayo sohwa i'mofapⁱkuji yo'mayo wonyoangkafⁱ yamofo sekumo esetⁱhwafitnnefaho. A'amu Anⁱtuye hungkunomo esetⁱhwafitnnefaho. A'amu Anⁱtuye hungkunomo minⁱngkayo'nⁱ hopi'nohinoso oso hisofe hungkunomo inⁱngkafitnnefaho. I, Anⁱtuye a'amu neso hungkuno hwasyomo unⁱngkowantⁱfitⁱkeno liⁱkuji yo'mayo wonyoangkafⁱ yamofo esetⁱhwafitnnefaho.

²³ Oso'no sekwo tⁱmo ito'no uhwonto humamno. Olo yo'mayo hilo so'no nto selohefaho. Oso'no yo'mayo uhwonⁱfiyo so'no huno ito'no seyonefaho

A'amufe Hwomu sohwo hwangku noponefaho.

(Matⁱyu 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ Oso tango hiso moi'wo imo'nⁱngkuhwoso'no mofehi'nⁱyo sⁱkwo'mno imo'nⁱngkuhwoso'no hamno majo'nⁱ ihwosi

²⁵ hntokwaliyo ahwomonta'ango nⁱopi'wasyonefaho. Yo'mayo ahwomomjo yokumpohn'nyo yomo yomo ifitnnefaho.

²⁶ Oso hiso i'mofopahonⁱngkuhwosi A'amu Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo mⁱkunⁱmposo'nⁱji kakoe pomponaho engo'nⁱji noponefaho.

²⁷ Hohosohonta Anⁱtu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwajⁱhwosi angol'meemjo a'amu uhwosopo'mentiso somo nuhu'mokonefaho. Hwaho ae efohoto'nawojo'meemjo somo mⁱhwofojonefaho.

Iyoswo yonimofoso uhwonⁱngkuji ole huno waseyono jefo umontoe'nefaho.

(Matⁱyu 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ Sekwo iyo mijisiyo somo uhwonⁱmnⁱ. Uyonⁱmofoso uhwonⁱngkuji jefo uyⁱmonte'nefaho.

²⁹ Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwonⁱngkuji huno ole waseyono. Kakoe sⁱkuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono.

³⁰ Hungkuno nehopi waselⁱmonne'no yohono. Hwe moy'a'mi olopo hwaho lopo nohumentanⁱngkuji yo'mayo hiso imo'nonefaho.

³¹ Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nnonefoho. Ne'no nowent'hwonefoho.

A lamu hopi'nono oso sīkuno so'no huno muyonefoho.

(*Matiyu 24:36-44; Luk 17:26-30, 34-36*)

³² Oso sīkuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomo'mjo sohwani ngko'nji huno monayofoho. O'o, Mpohwo Anitu kako'nohini huno uyalofoho.

³³ Oso sīkuno hiso sekwo huno masey'hwoso'no sekwo ito'no fohontohumamno.

³⁴ Piso'mo'nyo ikutoho. Pahnnimo hungkuno upa'nimno. Ngko olo pa'hyo hwo'nyoho. Hwe engo sohwo hano ikanopo wa'mo lonto kako kakoe syoho ulohofiyang'a'no anga'nohino sohwamo syoho yano ulofihwosi hwe hoku'yo mokosyohumayo sohumo ole ulimontono, Ito'no uhwontohumaho. Ose ul'hwosi wamontonoho. Ose ulronto, ul'mento,

³⁵ Sekwo olo hwe huhwo sohwo pone sohonta huno maseyonefoho. Sīkuno'njilikenno. Sīkwo'l'miyomtikeno. Yihufo yokajo'njilikenno. Imingo ne'njilikenno. Ose'manji tīmo ito'no fohontohumamno.

³⁶ Sekwo saho fosyowentan'ngkuji kako komo'noponoho likuji ito'no fohontohumamno.

³⁷ Oso hungkuno seloheso a'amu hopi'nonohinomo ulalokweno. Ito'no fohontohumamno.

14

Jutafe hwe engo sohwa Jisas'imo fonjosyane'entifi hnnimentohofofoho.

(*Matiyu 26:1-5; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53*)

¹ A'amu Jutafe Sīkuno Engo imo'nyo sopo i'mofayo'ne sīkuno hufa'u wentan'ngki oso sīkuno sīmo'mjos Anitu A'amu Isīlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyofoho.

* Sīkuno nom'nehwi hofiko wopayo engo mokamo'nnyoso n'motofofoho. Oso sīkuno engo hufa'u m'l'mofape sohonta sīkuno hufa'u nowentan'ngki oso hwe tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji uhu'mokontifi, Hofiko Jisas'imo aho hiyaso'mo kehwasi nofonjosyane'entifi hon'ngkano'nō tīpmmentohofofoho.

² Ole hnnimentohofi, olo hiloso Anitu A'amu Isīlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sīkuno Engo osomo wopayo engo nontan'ngkuji aho kehwaso'no nonahon'ngkuji, a'amu hofiko nakumo ikujoho nafongkupitnnoho. Oso hiso'no Sīkuno Engo homo somo nakwo Jisas'imo aho kehwalocho. Ose hnnimentohofofoho.

A'mu fisi Jisas'ye mnokinopo hwone mijo akino wonyoangkafo'njososo usohumentisofoho.

(*Matiyu 26:6-13; Joun 12:1-8*)

³ Jisas kako Saimoun'ye ango Mpetani sopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hweho. Jisas hofiko'nji wopayo nontan'ngkofi a'mu fisi sojo ahwonte we'e hwone mijo akino wonyoangkafo'njososo motoswapmmentisofoho. Oso mijo so'no hamniyoho mpe we'e'maho. Nomotoswaponto ahwonte maneso hohwan'po lohofonto Jisas'ye mnokinopo mijo sohumentisofoho.

⁴ Nosisyontan'ngki a'amu fihwa uhwonontifi sīmano hintotohino umn'ngkahon'ngki hnnimentohofi, Oloso wopingo'maho. Hwone mijo wonyoangkafoso siki sīsiyoso peho'nneto.

⁵ Olo mijo loso'no a'amu fihwo hamniyoho mīkun'imposo (300 *tenaliyo*) † nejapontentesi oso hamniyoho a'amu wopayo umofonyo iyo ne'no uyihwanesohilo. Ose hnnontifi a'mu simo yoka ulimentohofofoho.

⁶ Yoka ulahoningkofi Jisas ulimento, Kakoe syohofofoho. Sekwo peho'no olasimo sīmeho tango uyalokwono. Kako ngkimo wopingo ntohokwono.

⁷ A'amu yo'mayo umofonyo iwo'nīngkohofoso sekwo'nji ne'nohino humawo'nīngkohofofoho. Sekwo hof'kimo ufo'mantifi'manji nohono ufo'mapmno. Ioso'no ngko sekwo'nji olo hwaho lopo ne'no nohumanti'mne hwoni'maho.

⁸ Olo hiso ntohofisoso wopingofoho. Kako nakwo a'amufe pijafa pi'nīmomo woho'nosyano lontani ehulohofiwō'nīngkuhwone hopaso ehortohokwono.

⁹ Hungkuno nehopi waselimo. Ango yawojo'meemo nje hungkuno wopingo a'amu somo ul'kujoso olo a'mu losi ntohofiso sotnne'no ulifitnnefoho. Oso'no a'amu pi'nīngo engo olo a'mu losimne'no syafihupitnnefoho.

* **14:1:** Mt 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho. † **14:5:** *tenaliyo* —hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo sīkuno anga'nohino'no *tenaliyo* kenga'no ma'masofoho. *tīli huntilet* 300 *tenaliyo* so oso hamniyoho soswo anga'nohino'nefoho.)

Jisasine'no jutas a'amumo tokoyo'ofo imentisofoho.
(Matiyu 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Osohonta Jutas Isikaliyout kako Jisasie inomokomoyo a'amu aho hopi'nomo sife mta'ni hufa'u uhwosopo'mentiso sohwo kako oso a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwamo Jisasine'no aho kopitne'no ufo'ma'mo lonto hofkoe angopo u'ma'mentisofoho.

¹¹ Hofiko nupa'nontifi si'meho wopingo umo'ninckahon'ingki oso hiso'no hamniyoho wokijopano ulimentohofoho. Oseso Jutas Jisasimo utihwamne'ento honingkano imofo'ne syofisyoma'mentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Sikuno Engo somo wopayo ni'mentohofoho.
(Matiyu 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30)

¹² Sikuno Engo si'mo'mjo Wopayo Feejo Lohonimotofo Sikuno somo hofiko yahu fonjahumotofo sohonta Jisasie inomokomoyo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Anitu A'amu Isi'ael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisivo Sikuno Engo † osomne'no wopayo naneso nt'mo nt'mo esyohumanehwono.

¹³ Ose ulahoningkofi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ulimento, Siko antime engo sopo nowehosisi osopo hwe fihwo kako mitihwontoho'njo sohumo uswo'ninckahosisi kakimo tifi finingkunyo.

¹⁴ Kako angomo syuhwoso'no oso ango kakwo'yohwo sohumo ole ulinyo, Hwe Engo sohwo kako hungkuno ole lehwajohoho. Ngko'ne ango nje inomokomoyo sohwanji Sikuno Engo iyoho humayo somo wopayoso nt'po wonantaneto. Ose lehwajohoho.

¹⁵ Ose ulohosiso'no kako ango tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo woseti'hwamontonoho. Ango somo epohumayo ijempaho yo'mayoso hi'njomnaho. Osopo wopayo nakune'no ito'no fesyohumunyo. Ose ulonto uhwantimentisofoho.

¹⁶ Uhwantimentisoso siko nowenji antime engo sopo i'mofaponji yo'mayo Jisas ulimentiso hopaso tipe'mentisiyefoho. Notpe'manaji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

¹⁷ Sikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo nom'ne sohwanji i'mofapmmentohofoho.

¹⁸ Hofiko epohumayopo wopayo nopemo'nowentifi nonontan'ingkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi wasel'monne'no yohono. Hwe fihwo nakwo'nji wopayo nalokuhwone sohwo kako mango sohwafe ahomo whoh'nani'humonte hweho.

¹⁹ Ose ulahoningkofi hofiko si'meho tango uyimentisofoho. Hwe anga'no anga'nohino sohwa Jisasimo ulimentohofi, Nakwolaho, Nakwolaho. Ose ulimentohofoho.

²⁰ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Nje inomokomoyo sohwasi hwe anga'no sekwo'njo mta'angohwo ngko'nji wopayo mijomo yomahwe oso hunonoho.

²¹ A'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwa iyoswomo mt'mokumentohofo pa'nyoso A'amufe Hwomo sohwo poyo umo'nimontonoho. I oso'no oso hwe ngkine'nje mango sohwamo tokoyo'ofo ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. Tohino engoso nomane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njo yontentesi wopingo'nesohilo. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo mijo'nji wopayo'nji umentisofoho.
(Matiyu 26:26-30; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25)

²² Hofiko nontan'ingkofi Jisas wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujo lohofonto hofikimo uyonto ulimento, Sekwo mapmno. Olo wosopayo loso nje a'apahofoho.

²³ Ose ulonto kako noswanyo ipisayo mijo'njosomanto Anitumo isamoyoka ulonto inomokomoyo sohwamo uyahoningkofi mijo ni'mentohofoho.

²⁴ Jisas ulimento, Oloso nje honiyofoho. A'amukune'no usihumahono. Olo honiyoso ngko Anitu'nji sekwo'nji makotiku'nyo'ne usihumahono. Nje honiyoso losomo Anitu uhwon'ingkuhwosi sekwo Anitu'nji makotku'nyoso ne imo'nyo'nefoho.

²⁵ Upa'nimmo. Hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. Nom'ne sikuno somo olo ipisayo mijo apa'no manimnehono. Manyo'njo uyimnaho. O'o Anitu yokumpohn'nyo mokosyohumaso sopon ipisayo mijo songo nimnefoho.

²⁶ Ose ulahoningkofi hofiko ta anga'no lontifi noswapontifi hwofiki'nyo Oulifine'no kotasimentohofoho.

Jisas Pitamo ulimento, Kiko hohujo ukinjanimo'monnoho.
(Matiyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38)

²⁷ Jisas ulimento, Sekwo ngkimo ni'hwajikuji hiyaso wohumpeentifeho. Anituye hungkuno mt'mokumentohofo sohwa ole mt'mokumentohofi, A'amu yahu sipsip mokosyohumayo sohumo fonjasyikujo'no yahu sohwa hiyaso wohumpeentifeho.

‡ 14:12: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

²⁸ Ioso'no songo likahm'mo Ngkaliline'no simo'mo sepo'mnefoho.

²⁹ Ose ulahon'ngki Pita ulimeto, Nom'ne hopi'nonohino sohwa hofiko ko kuhwot'i'mopijoso ngko mokuhwot'i'mo'mnehono.

³⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ulimeto, Ngko hungkuno nehopi wakilimonne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo yihupo tosika yoka hufa'u malontan'ngkuhwosi kiko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u sihune ole ulimonehono. Ngko Jisas'mne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohajo'no yihupo sohwo yoka walimontonoho.

³¹ Ose ulahon'ngki Pita nihu'no yokumpohn'nyo ulimeto, Awonoho. Ose'maho. Ngko kikimne'no huno maniyohoyohoho eso mulimnehono. O'o ngko kiko'nji fonjan'siyo so'manji oso hungkunoso mulimnehono. Ose ulahon'ngki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisas'mo osenohino mijul'mimentohofoho.

Jisas Ngketisemani sopo Anitumo jomo ulimentisofoho.

(Matiyu 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Hofiko Ngketisemani iyo uyo syohso ponono umentohofoho. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimeto, Olopo fosyohumamno. Ngko nu'mo Mpohumo jomo ulimo.

³³ Ose ulonto, kako Pita, Jemis, Joun'ni nutimanto we'enepi nowentifi Jisas simeho tango mikunimoposo umentisofoho.

³⁴ Oso'no Jisas ulimeto, Nje simeho tango mokunimposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wanimokumtolikeno. Olopo sekwo ito'no fosyohumafikuji nohontohumamno.

³⁵ Ose ulonto we'enehwo nowento hwahopo ipitofawento kako Anitumo oso tohino hiso i'mofapososo uyakolofo'ne jomo ulimentisofoho.

³⁶ Ole ulimeto, Mpohwo, kiko yo'mayo hopi'nono ihnnehino. Olo tango ni'masoso wae feenimofo. Ioso'no nje nimol'nyo somo iningkahutoho. O'o jije kumo'nyo somo tififininkayao.

³⁷ Ose ulonto nolikokwaponto inomokomoyo sohwa uhumojohamentiso sopo saho fosyowentan'ngkofi u'manto Pitamo ulimeto, Saimoun, saho peho'no fosyawotnno. Kiko we'enehwo monohontohumayo'njotaho.

³⁸ Seten sekumo yamofo selohofonoho. Sekwo ngkine'no nohontohumafikuji sekwo yamofo ne'masoso yahino wonyo somo nopiwesyanoho likui Mpohumo jomo ulimno. Sekwo wopingonohini uyano ko lifijoso sekwoe yokumpohn'nyo hopo'maho.

³⁹ Ose ulonto, we'enepo nowento hungkuno Anitumo nto ulimentisoso apa'no ulimentisofoho.

⁴⁰ Ose ulonto asomo ponto uhwonimentisoso inomokomoyo sohwa timosaho engo uningkahon'ngki saho fosyowentan'ngkofi u'mahon'ngki hofiko wonimango'no yontifi nakwo pehofo ulanehwono lontifi imentohofoho.

⁴¹ Jisas Mpohumo apa'no jomo ulonto asomo nopponto ulimeto, Sekwo saho ne'no losyawotofo. Nta'noho. Nje sikuno moi'wono. Ihwoni, A'amufe Hwomu sohummne'no a'amu wonyo sohwamo tokoyo'ofo nto imasofoho.

⁴² Sekwo filikapmno. Wohwano. Uhwonimmo. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofo ntoho'maso sohwo nto pohoho.

Aamu Jisasimo aho ko'mentohofoho.

(Matiyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)

⁴³ Ose lontan'ngki Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopinono sife mta'ni hufa'u sohwo komo'no i'mofapmmentisofoho. A'amu yofe engo'njo tajo ango syoh'o'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Isilaef'e hwe engo sohwanji a'amu pi'n'ing engo itokuson'jo hosimno'njo sohwamo lutimahon'ngkofi Jutas kako Jisasiyepono ipemotas'mentisofoho.

⁴⁴ Jutas oso a'amu sohwamo yamofo itihwayo'ne ole ulimeto, Hwe sohumo nu'mahm'mo hinjoho hu'nimeso oso hwe huhwo sohwo Jisas'yo. Osohumo sekwo aho kekuji fipemotawomno. Ose nto ulimentisofoho.

⁴⁵ Oseso Jutas Jisasimo u'manto ulimeto, Nje Lontihwayohwo, ulonto hinjoho hu'nimentisofoho.

⁴⁶ A'amu sohwa ose uhwonontifi Jisasimo aho yokumpohn'nyo ko'mentohofoho.

⁴⁷ Jisasiye inomokomoyo fihwo kakoe hwakuhwajo iwasipento kako oso tajo ango syoh'o'njo sohwafe hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syohu ulohofijo sohwroe halohomo loku'mentisofoho. Lojwahon'ngki halohoso piwahu'mentisofoho.

⁴⁸ Jisas ulohonimeto, Sekwo a'amu hufo iwo'nangkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuson'ji lomotopalokwofo.

⁴⁹ Sikuno engolopohamo ngko sekwo'nji Anituye tajo ango engo somo Anituye hungkuno lutihwahon'ngko sekwo osopo manikoso'njo iwo'nangkohofhwasoho. I

oso'no hungkuno hohonta mtif'mokumentohofoso olohonta nehopi imo'nalofoho. Oso'no olo hiloso ntahofoho.

⁵⁰ Inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasimo uliko'mantifi hiyaso humpo'mentohofoso.

⁵¹ Hwomu fihwo kako hwapi'fe'nohini inyohwo Jisasimo tifi iningkowahonungki a'amu sohwa hwomu sohumi aho wokano lontifi imentohofoso

⁵² hwomu sohwee hwapi'fe mokoloswoma'mentohofoso a'apaho'nohino le'ma'mentisofoho.

A'amu kaunisol sohwamne'no Jisasimo ipemotawomentohofoho.

(*Matiyu 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24*)

⁵³ Hofiko Jisasimo a'amu tajo anga syoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo hwe engo sohwee pone Anitumne'no jomo limojo sohwoepono ipemotapontifi angopo u'mofopahoningkofi a'amu tajo anga syoho'njo yofe engo'njo sohwanji, a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko *kaunisol* syoho so'no uhu'mokumentohofoho.

⁵⁴ Pita Jisasimo ko iningkawomentisoso kakimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'ntopo'mtisyo humulohomieweofoho. Kako hwe engo tajo anga syoho'njo mokosyohumayo sohwafe angkuhwafopo i'mofawento osopo a'amu uhwontohumayo syoho'njo sohwanji toho imokinimentisofoho.

⁵⁵ Pita nohumentanungki angomono a'amu tajo anga syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu *kaunisol* syoho'njo hopi'nonohino sohwanji Jisasimne'no hungkuno tango'njo poyo imo'nyo'ne wotipeentifi ko imentohofoso

⁵⁶ a'amu pi'ningo Jisas yo'mayo imentiso so'no hwasyo hwasyo lontifi hofikoe hungkunoso kengo kengo limentohofoho. A'amu hufa'u hungkuno afa majofoho. A'amu fihwa nolikafontifi hwasyo hungkuno ulimentohofo,

⁵⁷ Olo hungkunoso upa'nimalhwonefoho.

⁵⁸ Jisas ole limasofoho. Anituye tajo ango engoso a'amu aho'nji molimentohofoso somo ngko wae weeo'mnaho. Sikuno hufa'u sihune memjaofthwoso'no nom'ne ango engo wamol'monnoho. Aho'nji wamol'monti'maho.

⁵⁹ Ose lontifi, Hwasyo hungkuno pi'ningo lokwoposipwat+mentohofoso ne mmo'nyofoho.

⁶⁰ Oso'no hofiko Jisas ye hungkuno tango'njo so'no wonyopi tipeehonungkofi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo ajwopo nolikofalohofonto, Jisasimo ulimento, Kiko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokwofo losofo.

⁶¹ Ose ulahonungki Jisas hungkuno majofoho. Mampi'nyo humamentisofoho. Hwe yofe engo'njo sohwo apa'no ulohonimento, Anitu nakwo a'amu Juta hn'nimo nefo'mayo'ne lokuhwati'mentiso hwosilaho. Anitu nakwo kakoe yofe ho'nomawo'nningkuhwone sohwee Hwomu Ne hwosilaho. Awolaho.

⁶² Ose ulahonungki Jisas ulimento, Ou, osoho hwo'nyoho. Sekwo A'amufe Hwomu sohwo Anitu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwapingo sohwee aho anga sohohnita'ni humenantingkuhwosi uhwonifitnnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo ponatingkuhwosi uhwonifitnnefoho.

⁶³ Jisas ose ulahonungki oso hwe tajo anga syoho'njo sohwa simano hintotohino umnitmentiso so'no kakoe hwapi'fe manji'mofo we'enehwo sisimpento ulimento, Nakwo nom'ne a'amu Jisasimne'no hungkuno jo'neso joho peho'no ulanehwono.

⁶⁴ O'o sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'ninkohofo. Kakimo pipi ulohofanehwono. Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulahonungki hofiko ulimentohofo, Hwe wonyo imaso hweho. Kako poyu umo'nono.

⁶⁵ Ose lontifi a'amu fehohnjo sohwa Jisasimo memijo uyati'mofontifi Jisasimo ikujoho fonjontifi ulimentohofo, Tihwo kufonjohoho. Yofeso fonaso. Ose ulahonungkofi a'amu mekino'njo sohwa Jisas ye simo'mango sopo aho pehusi'mentohofoho.

Pita ole limento, Ngko Jisas hnne'no huno maniyo'hoyohoho.

(*Matiyu 26:69-75; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27*)

⁶⁶ Nofonjontanungkofi Pita angkuhwafopo nohumentanungki a'musi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo mokosyohumayo sohwee syoho ulohofiyosi u'manto,

⁶⁷ Pita toho imokinontanungki uhwononto ulimento, Kiko Jisas Nasalet nta'ango sohwanji emoimotnno hwosoho.

⁶⁸ Ose ulahonungki Pita ulimento, Hwasyo lohino, Oso hwe sohune'no ngko huno maniyo'hoyohoho. Ose ulonto nolikafonto kusopo ko'mo'mentisofoho.

⁶⁹ Osopo nohumentan^{ingki} a'musi apa'no Pitamo uhwononto a'amu mofoponjo sohwamo ul^{iment}ento, Oso hwe nongkwo sohwo Jisas^{imo} tifi inomokomoy^{iwo'nⁱⁿngkiso} hweho.

⁷⁰ Ose ulahon^{ingki} Pita apa'no awonoho ul^{iment}isofoho. Hwangku we'e nehwo a'amu mofopo humalohofontohoho sohwa Pitamo apa'no ul^{iment}ohofi, Nehopeho. Kiko hof^{iko}'nji emoitmotno hwosoho. Kiko Ngkalilinta'ango hwosoho.

⁷¹ Ose ulahon^{ingkofi} Pita hungkuno yokumpohn'nyo ul^{iment}ento, Ngko hwasyo hungkuno selimeso Anitu tohino wontapono. Oso hwe sekwo nthohofo sohwo ngko yofe mi^{hwofe}'njo hweho. Nehopi lohono.

⁷² Ose ulahon^{ingki} komo'no tos^{ika} yoka apa'no l^{iment}isofoho. Pita nupa'nonto Jisas hungkuno ul^{iment}iso so'no huno syaf^{ihu}'mentisofoho. Jisas ose nto ul^{iment}isofoho. Yihufo tos^{ikaso} yoka hufa'u lososo sohonta Pita kiko ngkine'no mang hufa'u s^{ihune} ole wal^{monn}oh. Ngko Jisas^{imne}'no huno maniyohoyohoho. Oso hungkuno Jisas ul^{iment}iso so'no Pita syaf^{isy}onto humotaho engo l^{iment}isofoho.

15

Hof^{iko} Pailot^{iyepo}no Jisas^{imo} ipemotapmmentohofofoho.

(Mat^{iyu} 27:1-2; Luk 23:1-5; Joun 18:28-38)

¹ Im^{ingo} ne'nji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu hon^{ingkano} hungkuno lut^{ihwam}oto sohwanji *kaunisol* a'amu hopi'nono nuhu'mokontifi Jisas^{imne}'no hnn^{iment}ohofofoho. Nohnmontifi Jisas^{imo} aho kentifi ahwomo nano kilofontifi Pailot hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoepono Jisas^{imo} ipemotapmmentohofofoho.

² Ipemotapahon^{ingkofi} Pailot Jisas^{imo} ulohon^{iment}, Kiko a'amu Jutafe hwe engo hwosilaho. Ose ulahon^{ingki} Jisas ul^{iment}. Hungkuno hiso kiko nehopi lohino.

³ A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwa Pailot^{im}mo hwasyo hungkuno Jisas^{imne}'no mjal^{iment}ohofofoho.

⁴ Pailot Jisas^{imo} apa'no ulohon^{iment}, Oso hungkuno pi'nⁱⁿgo kikine'no mjakil^{im}hwofo upa'nⁱⁿngkinoso kiko aku hungkuno pehofo ul^{im}to.

⁵ Ose ulahon^{ingki} Jisas nom'ne hungkuno mujo'njo yahon^{ingki} Pailot yomo yonto huno pi'nⁱⁿgo syaf^{ihu}'mentisofoho.

Pailot Jisas^{ime}'no ul^{iment}, Iyomo fonjinto'ofahumno.

(Mat^{iyu} 27:15-26; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)

⁶ Soswo huhwo huhwi oso s^{ik}kuno iyoho humayo engo somo Pailot kako hwe fihumo impo'ango mta'angohwo ni^{hu}'nhahone is^{ihuto}f^{ihwati}mojofoho. A'amu Jutaso hof^{iko} hwe fihwoe yofe ulahon^{ingkofi} Pailot hof^{ikoe} hungkunomo tifi in^{ingkamo}jofoho.

⁷ Oso hohosohonta hwe fihwa yokumpohn'nyo sohwa hof^{iko} hof^{ikoe} hwe engo a'amumo mokosyohumayo'njo sohwamo ikujoho nofonjontifi a'amu fehohnjo somo fonjosyahon^{ingkofi} impo'angomo intofahumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo impo'angomo humamentiso sohwo anga'njo hwe kakoe yofe Mpolapas.

⁸ Hwe moy^a'mi pi'nⁱⁿgo engo uhu'mokontifi Pailot^{im}mo u'mantifi ul^{iment}ohofi, Olo S^{ik}kuno Engo lomo kiko hwe anga'njo impo'ango mta'nii us^{ihuto}f^{ihwati}monntaho. Oso yahinoso apa'no fiyo.

⁹⁻¹⁰ Oso'o no Pailot kako hwe moy^a'mi hopi'nonohino somo ul^{iment}, Olo hwe lohwo yofe engo'njo semokosyohumayo'nne sohumo ngko us^{ihuto}fono lasen^{ingkohoho}. Pailot kako huno moi'wono^ho. A'amu pi'nⁱⁿgo engo Jisas^{imo} is^{ihuto}f^{ihwaj}yo'nne ul^{iment}ohofi so'no a'amu tajo ango syoho'njo sohwa Jisas ne'nno s^{iman}o hintotohino umn^{ingkahon}ingki Jisas^{imo} aho ko'mento^hofohoho.

¹¹ Ose ulahon^{ingki} a'amu tajo ango syoho'njo sohwa hof^{iko} a'amu ajwo sopo lohofontifi a'amufe simehomo ul^{ikofantifi} ul^{iment}ohofi, Mpolapas^{ine}'no ul^{im}no. Jisas nakwolaho. Mpolapas us^{ihuto}fo. Ose ul^{im}no.

¹² Ose ulahon^{ingkofi} Pailot apa'no ulohon^{iment}, Olo hwe yofe engo'njo semokosyohumayo'nne lohumo ngko pipi uloh^omnehono.

¹³ Ose ulahon^{ingki} a'amu hopi'nono joho l^{iment}ohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno.

¹⁴ Ose ulahon^{ingkofi} Pailot ulohon^{iment}, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahon^{ingkofi} a'amu joho mohm'no li^{wo}nⁱⁿmentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno.

¹⁵ Ose ulahon^{ingkofi} Pailot hof^{ikoe} s^{ime}ho wop^{ingo} umo'nono lonto Mpolapas^{imo} is^{ihuto}f^{ihwaj}onto, kakoe hwe itokus^o'njo sohwamo ul^{iment}, Jisas^{imo} impe'nji fonj^{iku}ji iyopo fonjinto'ofahumno. Ose ul^{iment}isofoho.

*A'amu itokus'o'njo sohwa Jisasimo sitofo ulimentohofofoho.
(Matiyu 27:27-31; Joun 19:2-3)*

¹⁶ A'amu huhwo sohwa Jisasimo a'amu mokosyohumayo sohwoe tojo somo ipemotaswontifi nom'ne hwe itokus'o'njo hopi'nonohino sohwamne'no joho lutmantifi uhwon'mno ulimentohofofoho.

¹⁷ Nuhu'mokontifi manji'mofo miyo'nohino so'nji Jisasaye sangopo ho'nasyontifi impe yongo'njoso nokikisontifi Jisasaye mnokinopo monji'mofahumentohofofoho.

¹⁸ Ose imentohofoso, Jisasimo atife itihwantifi sitofo ulimentohofi, Ou hwe engo sohwosi kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'ninkino sohwosilaho.

¹⁹ Ose ulontifi nom'nehwa fo'me'nji mnokinopo hwaningo fonjontifi memijo simanopo yatu'mo lohofontifi Jisasaye yofe ho'nomayo'no hwomtame poji uloho'mentohofofoho.

²⁰ Hofiko sitofo moi'wo ulontifi manji'mofo miyo'nohinoso yojasontifi kakoe manji'mofo uloho'mentohofofoho. Ose yontifi kakimo mempo hohonta'ni iyomo fonjinto'ofasiyo'ne sopono ipemotasimentohofofoho.

*Hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofofoho.
(Matiyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27)*

²¹ Nosontifi hwe nom'nehumo uswo'nimentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Saimoun, Sailininta'ango hwewho. Alek'santa'nji Lufosiyo kan'ngkwohweho. Saimoun kako syoho mta'ango sohwo Jelusalemmne'no wasimo lonto ko yahon'ngki hwe itokus'o'njo sohwa yokumpohn'nyo ulimentohofi, Jisasaye iyo hwojiyafujiyo mokaho'nyo.

²² Ose ulontifi Jisasimo hwofiki'nyo we'e Ngkoulikota sopo ipemotasimentohofofoho. Oso yofe Ngkoulikota hwapingo olenoho. A'momnokino yokino huyo'mango pa'nyoponoho.

²³ Osopo si'mofontifi tohino umnonoho lontifi hofiko ipisayo mijo iyoho'njo Jisasimo uyahon'ngkofi kako nimentiso'maho.

²⁴ Manyo'njo yahon'ngki hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofofoho. Nonfonjinto'ofosyantifi hofiko syohi'nyo yontifi Jisasaye manji'mofo yo'mayo so'no tihwo woma'mtolikeno lontifi yamofo imentohofofoho.

²⁵ Mofehi'nyo im'ng'o'nji (9 kilouk) Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho.

²⁶ Jisas kako poyo imo'nyo so'no iyoswomo mt'mokumentohofi, A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Oso iyoso hiso Jisasaye iyo mnokino sopo hofojahumentohofofoho.

²⁷ Hwe hufa'u ikujoho'nji hufo'nji imoziyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Hwe nom'nihwo Jisasaye aho angahohna'nji, hwe nom'nihwo Jisasaye aho hwonamonyo hohna'nji fonjinto'ofahumentohofofoho.

²⁸ [Hohonta hungkuno mt'mokumentohofoso oso sìkuno somo ne imo'nimentisoso ole, Kako a'amu wonyo'njopo nohumentan'ngki a'amu huhwo wonyo hwewho limentohofofoho.]

²⁹ Hwe moyal'miso nophotawentifi mnok'ngkwa'nnyo yontifi sitofo ulimentohofi, Kiko ole liwo'n'ngkini, An'tuyue tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo molimeso sìkuno hufa'u sihune memjaofhwoso'no ango moi'wo umo'nimontonoho. Ose ulontifi tikafo jimentohofofoho.

³⁰ Kiko fo'ma'nyo. Ose ulontifi ulimentohofo, Iyopo nta'ni fikotape. Ose ulimentohofofoho.

³¹ A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko a'amu ajwo somo lohofontifi Jisasimo sitofo mohm'no hnimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'n'ngkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho.

³² Kako K'lais An'tu uhwati'mentiso hwewho. A'amu Isielaelfe yofe engo'njo mokosyohumayo'ne hwewho. Oso'no kako iyopo nta'ni kotapihwoso'no uhwon'ngkuwasni nakwo simeho hi'ntnnono uyantanoho. Ose lontifi tikafo jimentohofofoho. Oso hwe wonyo Jisas'njopo fonjinto'ofahumentohofo huhwa'u'ntnne'no Jisasimo sitofo ulimentisyeoho.

*Jisas poyo imo'nimentisoho.
(Matiyu 27:45-56; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30)*

³³ Hinjo ajwo kuntoliyopo sìkuno mjaofoto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 kilouk) oso'nji apa'no longkon'ngkahon'ngki mofehi'nyo limentisoho.

³⁴ Sìkuno moi'wo imo'n'ngkahon'ngki Jisas joho mohm'no limento, Eloui, Eloui, lama sapakitani. Oso hungkuno iwolo'mo ole, Nje An'tu, nje An'tu, peho'no nisikwojantokuno.

³⁵ Ose lahon'ngki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nontifi huno mayahon'ngki limentohofi, Upa'nimmo. Olo hwe lohwo kako Ilaja osohumo An'tu hungkuno uyahon'ngki lìmojo sohumne'no joho lalofoho.

³⁶ Hwe fihwo komo'no nowento hwapife we'e mijo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto nuyonto ulimeto, Hofahiyo. Nakwo uhwontohuman. Ilaija nopihwosi iyo mta'ni ufo'ma'mtolikeno.

³⁷ Ose ulahonìngki Jisas joho mohm'no lonto poyo imo'nìmentisofoho.

³⁸ Poyo imo'nìngkahonìngki hohosohonta Anìtuye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwopo ango we'e Anìtu humayo'nefoho limotofo sopo hoku'yopo pmpil'peehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisimpo lohofonto hufa'u imo'nìmentisofoho.

³⁹ A'amu itokuso'njo sohwafe hwe engo sohwo Jisasìye sìmanopo lohofonto, Jisas poyo imo'nìngkahonìngki uhwononito ulimento, Olo hwe lohwo Anìtuye Hwomu Ne hwaho.

⁴⁰ Moya'mi sofa ikano nonje sopo lohofontifi Jisasìmo tìmo humuhwontohumantohofoho. Moya'mi fifa yofe ole, Maliya Makitola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemis hwe songo sohwo'nji Jousep'i'nyiye kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Saloumiyoho.

⁴¹ Oso fanji nom'ne moya'mi sofa Jisas hwaho Ngkalili emoimojo sohonta hofiko tifi inìngkawentifi ufo'ma'mento hofoho. Oso moya'mi sofa Jisasì'nyi Jelusalemne'no pmmentohofoho.

Hofiko Jisasìye pijafo sokimomo ho'nahumentohofoho.

(Matiyu 27:57-61; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Oso sìkuno Filaite somo mofehi'nyo ukwo'mokumto iyoso'nji Jousep ango Alimateyanta'ango sohwo imofapmmentisofoho. Kako kaunisol syoho'njo hwaho. Kako hwe wopingo hwaho. A'amu hopi'nono kakoe yofe ho'nama'motofo hofoho. Kako oso hwe Anìtu uhwati mo lìmentiso sohwe pe-e'ne sìkuno so'no hontohumamojo hwaho. Kako sìkuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo so'no syafisyonto kako iyoho we'e ko unìngkahonìngki yokumpohn'nyo imo'nonto Pailotìmo u'manto Jisasìye pijafo mayo'ne ulohonìmentisofoho.

⁴⁴ Ose ulohonìmentisoso Pailot yomo yonto syafihu'mento nto kape'nìngkohoho. Ose syafisyonto hwe engo itokuso'njo sohumo joho lutimanto ulimento, Jisas poyo nto limo'nìngkohoho.

⁴⁵ Ose ulahonìngki eno ulahonìngki Pailot Jousepimo ulimento, E'wano. Pijafoso maho.

⁴⁶ Ose ulahonìngki Jousep hwapife halojo wonyoangkafo mpe yonto Jisasìye pijafo iyo mta'ni nomanto hwapife somo ifohumpento sokimomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo il'mentisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo yiwolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo pijwahumentisofoho.

⁴⁷ Maliya ango Makitolanta'angosi'nji Maliya Jousisìye kona'wohi'nji siko Jisas ho'nahumentohofo sopo uhwonìmentisoyefoho.

16

Jisas apa'no lika'mentisofoho.

(Matiyu 28:1-8; Luk 24:1-12; Joun 20:1-10)

¹ Sìkuno iyoho humayo'neso nto memjaofahonìngki Maliya ango Makitola nta'angosi, Maliya Jemisìye kona'wohis'i'nyi Saloumi'nji hofiko hwone mijo akino'njo Jisasìye pijafo maho ehulohofo'ne mpe imentohofoho.

² Mo'nìngka Sante imingo'nji iyoho longkonìngkahonìngki hofiko nolikafontifi Jisasimo ho'nahumentohofo sopo umento hofoho.

³ Nowentifi hnñimentohofo, Oso sojo mìkunìmposo hofiku'yopo pijwahumalofosto tìhwo womeho'nonaoafimontolo.

⁴ Ose hnñontifi uhwonìmentohofoso sojo mìkunìmpososo nto meho'na'mento hofo uhwonìmentohofoho. Nto hwosompeehumentohofoho.

⁵ Oseso sokimo somo noswontifi uhwonìmentohofoso hwe songo hwapife halojo sawemo'njo sohwo moya'mi safafe aho angahohnta'ni nohumentanìngki uhwonontifi hofiko yomo yomo imentohofoho.

⁶ Oso hwe hulwo sohwo ulimento, Sekwo yomo ikutoho. Ngko huno niyohoho. Sekwo Jisas Nasaletnnta'ango a'amu fonjinto'ofohumalofo sohune'no tìpeelokwofo. Kako nto likakwoho. Olopo mohumuyoho. Uhwonìmno. Noho'nohumalofo sopo aneponoho.

⁷ Oseso sekwo nowekuji Pita'nji inomokomoyo nom'ne sohwamo ulimno. Jisas Ngkaliline'no sìmo'mo nto sepo'maho. Ose ulimno.

⁸ Ose ulahonìngki noswapontifi yomo yomo yontifi komo'no umento hofoso iyoho unìmentiso so'no a'amu nom'nemo yo'mayo uhwonìmentohofo so'no mulimmentohofoho.

Maliya ango Makitolanta'angosi Jisasimo uhwonimentisofoho.
(Joun 20:11-18)

⁹ Santemo iyohohwe'nji Jisas likofahonìngki Maliya ango Makitolanta'angosi Jisasimo kaki'no uhwonimentisofoho. Oso hisimo Jisas hohonta towahuno wonyo aho anga'no hopi'nono nom'ne hnta'ni hufa'u sohwa wae yao'mentisofoho.

¹⁰ Maliya nowento a'amu Jisas'ni emmotofo sohwamo u'manto hofiko simeho tango'nji humotaho lontanìngkofi,

¹¹ Maliya ulìmento, Jisas songo humaho. Nuhwonìngokohi'nyoho. Ose ulahonìngki nupa'nontifi huno syafihu'mentohofhi, Hwasyo nalohoho syafisyontifi a'mu hisiye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyofoho.

Jisas kako inomokomoyo hufa'u hwa'umo honìngkanopo uswo'nimentisofoho.
(Luk 24:13-35)

¹² Hwangku hwe hufa'u hwa'u ango Jelusalem uliko'manji honìngkanopo nowen-tanìngki Jisas a'amu nom'ne pa'nìngohwo u'mahonìngki

¹³ siko yofe uhwo'mentisiyo so'no asomo nopianji inomokomoyo nom'ne sohwamo ulahonìngki hofiko haloho miyo'njo yontifi simeho hi'ntnnono muyofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo u'manto syoho uyimentisofoho.
(Matiyu 28:12-20; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)

¹⁴ Hwangku inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni anga'no sohwa angomo no-humantifi wopayo nontanìngkofi Jisas nu'manto yoka ulìmentisofoho. Hwapìngoso ole hofiko simeho hi'ntnnono muyo'nefoho. A'amu nom'ne sohwa inomokomoyo sohwamo Jisas nto li'ka'maho. Nakwo uhwonìngkuhwono ulahonìngkofi hofiko hwasyo hungkunofoho huno syafihu'mentohofoho.

¹⁵ Jisas ulìmento, Sekwo angol'meemo humpekuji a'amu hopi'nonohino somo nje hungkuno wopìngoso filutìhwafikuno.

¹⁶ A'amu oso hungkuno hiso nupa'nìngkuji simeho hi'ntnnono sejapikuji mijo mapi-joso Anìtuye a'amu ne imo'nìfitnnefoho. A'amu oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono muyo'njo somo Anìtuye hofikoe honìngkano wonyo'ne hungkuno tango uyonefoho.

¹⁷ A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijoso ole ifitnnefoho. Nje yokumpohn'nyo'nji towahuno wonyo wae ifitnnefoho. A'amu kengofe hungkunoso li'fitnnefoho.

¹⁸ Hofiko homa aho kapijoso mijo pe'nyo'ne nìfijoso poyo mmo'nìfitnnefoho. Hofiko a'amu mnokino'njo somo aho kisasyìkuji ngkimo jomo ntìkujo'nno wopìngo imo'nìfitnnefoho.

Anìtu Jisasimo ahwomomne'no utìma'mentisofoho.
(Luk 24:50-53; Apousel sohwafe Syoho 1:9-11)

¹⁹ Hwe Engo Jisas sohwo hungkuno moi'wo nto losojwaofahonìngki Anìtu Jisasimo utìma'mentisofoho. Nosonto Anìtuye aho angahohnta'ni humamentisofoho.

²⁰ Inomokomoyo sohwa angol'meemo nowentifi Anìtuye hungkuno lutìhwentanìngkofi Jisas ufo'ma'mentisofoho. Nufo'mahonìngki hofiko yo'mayo wonyoangkafo ya-honìngkofi a'amu uhwonontifi ou, olo hungkunoso Anìtuye hungkuno nehopeho li'mentohofoho. Hungkuno oshopeho.

Luk Olo Hungkuno Wopingo loso Luk mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta Luk soswo *teti* (30) mofonepo nto uyakolofahon'ngki mt'i'mokumentisofoho. Luk sohwo Jisas'ye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Luk sohwo a'amu uyohofaho syohoso wopingo imojo hwaho. (Oso hiso Koulousi sohe engo 4 hon'ngkano we'e 14. Osopo weho.) Luk olo iyoswo hiloso komo'no mt'i'mokumentiso'maho. O'o, kako hano ne'no emoyonto a'amu Jisas'mo uhwonimentohofoso mpoyo lutihwahon'ngkofi kako hungkuno fiso'nji uhu'mokonto mt'i'mokumentisofoho. Luk sohwo a'amu Juda hwo'maho. A'amufe Hwomu Jisas sohwo a'amu wonyo hon'ngkanomo humentan'ngkujo somne'no notipemahwosi utimayo'ne pmmentiso hwaho. (Oso hiso Luk sohe engo 19 hon'ngkano we'e 10. Osopo weho.)

Iyoswo hiloso Luk a'amu Ngki'lik osomne'no mt'i'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Luk mt'i'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohofotofo'nefoho. Luk olo iyoswo hiloso nt'po humanto mt'i'mokumentisot'keno a'amu fisofe hunoso olenoho. Luk kako Sisaliya humanto mt'i'mokumentisofoho. Nakumo huno nafohofoto hwapingo neso olenoho. Jisas sohwo nakwo a'amu so'nwi yahino wonyo yontan'ngkuwhoni asomo netimayo'ne pmmentiso hwaho. Oso'no nakwo hungkuno homo lomo atofo l'hwasí Jisas'mo tifi un'ngkohwano.

Olo mpoyo loso Luk kako hwe engo Tiyoufilosimne'no mt'i'mokumentisofoho.

¹ Nje hwe engo Tiyoufilos sohwosi, kiko nje hungkuno upa'nyo. K'lais kako olo hwaho lopo humamojo sohonta yo'mayo imo'n'ementiso somne'no a'amu pi'n'ingo engo sohwa hofiko nakwo ifalifaliyo womt'i'mokano lontifi yamofo imentohofofoho.

² Jisas'ye inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu so'nji hofiko yo'mayo Jisas imentiso simo'mta'ango somo timo uhwonontifi a'amu nom'ne somo ulahon'ngkofi hofiko mt'i'mokumentohofofoho.

³ I, ngko huhwo'nii Jisas'ye mpoyoso kikiyepono wolhwatimo lonji mt'i'mokalokweno. Sikuno pi'n'ingo engo ngko syoho yokumpohn'nyo yonji hungkuno hiso'no ito'no yasiyo'ne a'amu pi'n'ingo engo somo yo'mayo simo'mta'ango somne'no ulahononji hungkuno hwapingo neso tipemanji hungkuno ito'nohini kikine'no mt'i'mokalokweno.

⁴ Oseso yo'mayo hungkuno nto lokit'hawawo'n'ngkohoho somne'no nehopiti'keno hwasyoti'keno syafisyojohi'manji olo hungkuno kikine'no kumti'mokiyalokwe losomo atofo lohoji hungkuno neso wotipema'monnoho.

A'amu ahwomomjoso kako Sekolaiya sohumo kakoe hwomu Joun i'mofapone so'no ulimentisofoho.

⁵ Nje mpoyoso lomayoso olenoho. Hwe engo Helout sohwo kako hwaho Jutiya mokosy-uhumannamentiso sohonta hwe fihwo kakoe yofe Sekolaiya sohwo kako nohumanto kako tajo ango syoho'njo hwaho. Oso syoho imotofo huhwo sohwa hotito'mentohofoso a'amu fehohnjoso Apaija mokosyuhumannamentisofoho. Sekolaiya hofiko'nji syoho imojo hwaho. Sekolaiyafe ape hiye temtitofo huhwa oso syoho imotofofoho. Kako Mouses'ye kola'wehwo Eloun'ye imuyoho. A'mu hisi yofe Elisapet'yo.

⁶ Hisiya'u siko An'tuye timo sopo wonyohofijo humamojiyeya'uyoho. Siko An'tuye hon'ngkano hungkuno ito'nohino somo in'ngkawenji hon'ngkano wonyo ane humamojiyeya'uyoho.

⁷ Siko mehom nihi'no ane yaswoho. Hwapingoso Elisapet kako hwonjo ape humanto siko a'mane imo'n'mentisiyea'uyoho.

⁸⁻⁹ Sekolaiyafe a'amu hotito'mentohofo sohwa hofikoe sikuno An'tuye ango engo somo syoho iyo'ne i'mofopahon'ngki hofiko a'amu uhwosome yahinoso yontifi Sekolaiya sohumo An'tuye simano sopo lohofo'ne uhwosopo'mentohofofoho. Oseso kako oso ango ajwo so'mo An'tuye angofoho liwo'n'ngkohoho sopo noswonto hwamno pa'nyo akino wopingo'njos An'tumne'no tikayao usimokumentisofoho.

¹⁰ Sekolaiya kako oso tikayao usimokontan'ngki a'amu pi'n'ingo engo sohwa hofiko mempo hohnta'ni nohumantifi Mpohumo jomo ulimentohofofoho. Hofikoe yahino ose imotofofoho.

¹¹ Sekolaiya osopo nohumanto uhwonimentisoso An'tuye a'amu ahwomomjo sohwo kako oso epohumayo tikayao usimokiyo aho anga sohohnta'ni lohofontan'ngki uhwononto

¹² yomo engo yonto iyoho unⁱmentisofoho.

¹³ I oso[']no a[']amu ahwomomjo sohwo kakimo ulⁱmento, Sekolaiya, kⁱko iyoho yohotoho. Anⁱt^u kako jⁱje jomo ujo somo nto kupa[']nⁱmaho. Jⁱje ape Elisapetⁱsⁱ kako hwomu woma[']montonoho. Notⁱpemahosⁱsⁱ kⁱko yofe ole muso Jouniyoho.

¹⁴ Hwomu huhwo sohwo i[']mofopahonⁱngkuhwoso siko sⁱmonyo engo uyanjiyoho. I a[']amu pi[']nⁱngo engo hi[']nji sⁱmonyo engo uyantⁱfeho.

¹⁵ Hwomu huhwo sohomo Anⁱt^u kako yofe engo mulonefoho. Kako yo[']mayo mijo yokumpohn[']nyoso nonⁱngkuhwoloho. Kako kona[']wohiye sⁱmeho mo[']mo mnawen-tanⁱngkuhwoso sohonta Anⁱt^uye Towahuno Wopingo uhula[']fonefoho.

¹⁶ Kako Anⁱt^uye hungkuno a[']amu Juta somo ulⁱhwoso[']no hofⁱko hofⁱkoe honⁱngkano wonyo somne[']no hohuju ikinjaofⁱkuji hofⁱko hofⁱkoe Hwe Engo Anⁱt^u sohomo apa[']no unⁱngkowanⁱfeho.

¹⁷ Kako oso a[']amu sohomo Ilaija hohonta Anⁱt^u hungkuno uyahonⁱngki lⁱmojo sohwoe yokumpohn[']nyo pa[']nyo sohwo nohumahwosi kako oso hwe Anⁱt^u nakwoe hwahopo uhwatiⁱmonte[']no yoso sohumne[']no a[']amu fehohno hofⁱko hofⁱkoe mehomⁱ sⁱmeho afa apa[']no wepuvisyantⁱfeho. A[']amu sⁱmeho afa minyo[']njosⁱ Anⁱt^uye hungkunomo hwotoho fewo[']nⁱngkohofoso hofⁱko a[']amu honⁱngkano wopingo[']njo sofe huno apa[']no wotⁱpemantⁱfeho. Oseso kako Hwe Engo sohumne[']no a[']amu ito[']no wesyo humamontonoho.

¹⁸ A[']amu ahwomomjo sohwo ose ulahonⁱngki Sekolaiya ulⁱmento, I, pipineto. Ngko a[']mane moi[']wonoho. Nje ape hi a[']mane moi[']wonoho. Jⁱje hungkuno ne imo[']nyoso ngko huno pipi wanimontolo.

¹⁹ Ose ulahonⁱngki a[']amu ahwomomjo sohwo ulⁱmento, Ngko Ngkepiliyel hwo[']nyoho. Ngko Anⁱt^uye sⁱmanopo lohofⁱwo[']nⁱngkohe hwo[']nyoho. Olo hungkuno wopingo[']ne kilohe loso[']no Anⁱt^u kako lonⁱhwatⁱmaso[']no pmmale hwo[']ni ku[']mahono.

²⁰ I, kⁱko upa[']nyo. Nje hungkuno hilo somo kⁱko sⁱmeho hi[']ntnnono mantape so[']no jⁱje mango pi[']ku[']nyo imo[']nⁱngkohoji kⁱko hungkuno majo[']njo uyⁱmonno. Oso hopa nohumentanⁱngkohoji yo[']mayo kiloheso ne umo[']nⁱmontonoho. Yo[']mayo nje hungkuno kiloheso kakoe sⁱkuno somo ne imo[']nⁱngkuhwoso[']no kⁱko hungkuno apa[']no walⁱmonno. Ose syafⁱhu[']mentohofoho.

²¹ Oso hungkuno hiso hnnontanⁱngki a[']amu mempo hohnta[']ni uhwontohumantⁱfi huno pi[']nⁱngo engo syafⁱsyontⁱfi ole hnnimentohofi, Peho u[']mahonⁱngki kiyalofoho. Sekolaiya kako Anⁱt^ulⁱnjopo nohumanto kunto[']no moswape[']njo yalofoho. Ose hnnimentohofoho.

²² Hwangku kako noswaponto kako hungkuno hwe moya[']mi somo mujo[']njo imentisofoho. O[']o kako ilo[']nnyo hopa imo[']nonto kako kakoe aho[']nji[']no hini itⁱhwahonⁱngki uhwonontⁱfi ole syafⁱhu[']mentohofi, Sekolaiya kako Anⁱt^uye ango we[']e so[']mo nohumanto yo[']mayo wonyoangkafoso uhwonⁱngkiso hwolikeno. Ose syafⁱhu[']mentohofoho.

²³ Kakoe syo[']ho iyo so[']no sⁱkuno moi[']wo imo[']nⁱngkahonⁱngki kako kakoe angopono asomo umentisofoho.

²⁴ Tiⁱfⁱ sohonta kakoe ape Elisapet sⁱmeho ihnⁱnonto kako hiyaso[']mo humentanⁱngki hamno aho fehohnjo hopi[']nono uyakolo[']mentisofoho. Ilisapet kako sⁱmeho[']njo honⁱngkanonto ole hnnimento,

²⁵ Nje Hwe Engo Anⁱt^u kako ngkimo wopingo ntohkwoho. Ngko mehomⁱ mmo[']nyo so[']no wonⁱmango nnontanjopo Anⁱt^u a[']amu fehohno hofⁱko hofⁱkoe. Ose hnnonto sⁱmonyo umentisofoho.

A[']amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo Jisas imo[']none so[']no ulⁱmentisofoho.

²⁶ Elisapet sⁱmeho[']njosⁱ humentanⁱngki hamno aho fehohnjo hopi[']nono nom[']ne mta[']ni anga[']nohinoso uyokolofahonⁱngki Anⁱt^u kako kakoe a[']amu ahwomomjo Ngkepiliyel sohomo hwaho Ngkalili ango we[']e Nasalet sopone[']no lⁱhwatⁱmentisofoho.

²⁷ Oseso kako ape sijo siyepono umentisofoho. Oso a[']mu hisimo kakoe hwehune[']no uhwojanjo lontⁱfi hwosopeehiniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofeso Jousepiyoho. Hofiyakwosa hwe engo Ntefitiye temtitofo mta[']ango hweho. Oso a[']mu siye yofeso Maliyafoho.

²⁸ Ngkepiliyel kako oso hisi[']njo sopo i[']mofawento ulⁱmento, Nje mupe mofehi[']nyo[']njoho. Anⁱt^u kako wopingo kilohfalofoho. Kako kⁱko[']nji humaho.

²⁹ Maliya oso hungkunoso nupa[']nonto kako huno pi[']nⁱngo engo syafⁱhu[']mentisofoho. Oso hungkuno njiso hiso hwapingo neso pipineto.

³⁰ Ose syofsyahonìngki a'amu ahwomomjo sohwo ulìmento, Maliya, kiko huno pi'nìngo syafsyohotoho. Iyoho kinyo'eno. Anìtu kako kikine'no sìmeho wopìngo umo'nalofoho.

³¹ Upa'nyo. Kiko sìmeho ihn'nìngkiji hwomu aswo woma'monnoho. Hwomu huhwo sohomo kakoe yofeso Jìsasiyo muso.

³² Kako hwe engo umo'nìmontonoho.

A'amu kakine'no ole wolantìfeho.

Olo hwe lohwo yo'mayo hopi'nonohino somo hwofilo'nnyo Anìtuye Hwomu hweho.

Ose wolantìfeho.

Olo hwe lohumo kakoe ajuyohwo Ntefit yofe engo'njo hwaho mokosyohumamojo hopo sopo Anìtu uhumatìmontonoho.

³³ Kako a'amu Juta somo ne'no mokosyohumantìhwone hweho.

Kakoe sìkuno mokosyohumayo'neso moi'wo mmo'nonehoho.

Engolopohamo wawo'mtonoho.

³⁴ Ose ulahonìngki Maliya ulìmento, Oso hiso pipi umo'nìmontolo. Ngko hwehwo manimahn'nyoho.

³⁵ Ose ulahonìngki a'amu ahwomomjo sohwo ulìmento, Hwangku Anìtuye Towahuno Wopìngko kikiyepono pìhwosi Anìtu yo'mayo somo hwofilo'nnyo sohwoe yokumpohn'nyoso ufehu'mokakohumontonoho.

Oseso hwangku oso hwomu aswo majo huhwo sohune'no a'amu ole wolantìfeho.

Hwomu wopìngko sohwo Anìtuye Hwomu Ne hweho wolantìfeho.

³⁶ Ose ulìkwato lohofonto ole ulìmento, Upa'nyo. Jiye a'amu Elisapet a'manesi kako sìmeho'njoho. A'amu kakine'no hwonjo apefoho lìmotofosi kako sìmeho ihn'nìngkahonìngki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni anga'nohinoso uyakolo'masofoho.

³⁷ Yo'mayo hopi'nono a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso Anìtu kako yo'mayo hwapi'ngko sohwo yososo ne umo'nìmontonoho.

³⁸ Ose ulahonìngki Maliya ulìmento, Ihwoni, ngko Anìtuye syoho ulohof'i'nyoho. Kiko ngkimo hungkuno ntohinoso nolohino hopaso Anìtu kako ngkimo wantohofono. Ose ulahonìngki a'amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo ulìko'ma'mentisofoho.

Maliya Elisapetìmo uhwanonamentisofoho.

³⁹ Oso hohosohonta Maliya kako yo'mayoso ito'no esyohumanto nolìkafonto kako hwofiki'nyo pone'no komo'no sìmentisofoho. Oso hwaho Jutiya ango we'e sopo si'mofapmmenisofoho.

⁴⁰ Si'mofaponto Sekolaiya sohwoe angomo noswonto Elisapetìmo nje a'amuyo ulonto hinjoho hu'nìmentisofoho.

⁴¹ Elisapet Maliyafe mampaho upa'nonto kakoe mehomí sìmeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo kako yomo imentisofoho. Oso hohosohonta Anìtuye Towahuno Wopìngko Elisapetìmo uhula'mo'mentisoso

⁴² Elisapet kako mango engo ole ulìmento, Anìtu kako moyà'mi hopi'nonohino sofamo wopìngko ulohof'iwo'nìngkiso somo kako kikimo wopìngko kilohofoso yakolo'nnyo kiyoho. Oso mehomí jiye sìmeho mo'mo mnawojo sohomo Anìtu kako wopìngko ulohof'i'nyo hweho.

⁴³ Nje Hwe Engofe na'u siki ngkiyepono peho'no pohino. Ngko yo'mìngi'nì'maho. Anìtu kako wonyoangkafo ntohofantofoho.

⁴⁴ Upa'nyo. Ngko jiye mampaho ngkine'no ntohinoso upa'nonji nje sìmehomjo mehomí mnawojo sohwo nolìkafonto sìmonyo yohoho.

⁴⁵ Oso hungkuno Anìtu kili'maso somo kiko sìmeho hi'ntnnono uyimahnno so'no sìmonyo fiyo. Oseso Hwe Engo sohwo nokilìmaso hopaso wakiloho'montonoho. Elisapet ose ulìmentisofoho.

Maliya kako Anìtuye yofe ho'nomayo'ne ta lìmentisofoho.

⁴⁶ Maliya ulìmento,

Nje mampahoso Anìtuye yofe ho'nomalokweno.

⁴⁷ Nje huyo'mango Anìtu nefo'mawo'nìngkiso sohune'no sìmonyo yalokwemo.

⁴⁸ Ngko Anìtuye syoho ulohofiyohn'i ni yo'mìngi'nì'maho.

I oso'no kako ngkimo wonyoangkafo ntohofantofoho.

Olohonta nihi hwangku no'mo nihi a'amu Anìtu kako ngkimo sìmeho wonyoangkafo ntape so'no wolantìfeho.

⁴⁹ Anìtu kako Yokumpohn'nyo Hwofilo'nnyo sohwo kako ngkimo wopìngko ntohofo so'no ngko kakoe yofe wopìngko'nohinoso wohò'nìma'mo.

50 Anitu kako a'amumne'no hitoho ulofahonìngki a'amu kakoe hungkunomo enjwa'mo humawo'nìngkohofoso hofiko Anitu kakoe hitohomo humalofo.

Hofiko'nohin't'maho. O'o, hofikoe imu hwanji ne'no imu hwanjimo ne'nohini wentihwonefoho.

51 Anituye yokumpohn'nyo itihwahonìngki a'amu kakine'no yokumpohn'nyo imo'nìwo'nìngkohofoso somo Anitu kakoe aho yokumpohn'nyo engo so'nji ilojaofososo hofiko kengo'mo humpopitnnefoho.

52 Anitu kako hwe yofe engo hwaho mokosyohumamotofo sohwamo monje yasyihwosi a'amu yofe engo ane somo ho'nomawo'nìngkisofoho.

53 A'amu mijoho unyo somo Anitu kako yo'mayo wopingo wonyoangkafo uyimontonoho. A'amu yo'mayo ho'yango pi'nìngo'njo somo kako nom'ne wopingooso tuyonehoho.

54 Kako kakoe a'amu Juta hn'nìmo hofiyo nefo'mawo'nìngkiso hweho. Oso hungkuno wopingo Anitu hitoho ulofo'ne hofikimo uyimentiso so'no kako inìng momofalofiyoho.

55 Kako neyakwosamo Apiloham sohwo'nji kakoe imu sohwatnne'no hitoho ulofahonìngki oso hitoho hiso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

Maliya ose lìmentisofoho.

56 Maliya kako Elisapet'i'ngi nohumentanìngki hamno hufa'u sìhune memjaofahonìngki kakoe angopo ne'no asomo umentisofoho.

Elisapet kako Jounimo aswo ma'mentisofoho.

57 Elisapet kakoe sìkuno moi'wo imo'nìngkahonìngki kako hwomu aswo ma'mentisofoho.

58 Anitu kako oso wopingo hiso Elisapetimo uloho'mentiso so'no ho'nìngkahonìngki a'amu ango afaponjo so'nji Elisapetiye temtitifo so'nji hofiko Elisapet'i'ngi simonyo imentohofofoho.

59 Sìkuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'u sìhune memjaofahonìngki a'amu huhwo sohwa hofiko hwomu sohwoe a'apahomo sìhu kolofo'ne'entifi uhu'mokumentohofofoho. Hofiko kanìngkwohwoe yofe Sekolaiyafeso womelompulano lontifi imentohofofoho.

60 Ose yahonìngkofi kona'wohi ulìmento, O'o, awonoho. Nakwo kakoe yofeso ole womulano. Jounìyoho.

61 Ose ulahonìngki hofiko ulìmentohofi, I, sikoe a'amu sohwa oso yofe Jounìyo eso hi'njo hwa'maho. Nìhu'no awonoho.

62 Ose ulontifi hofiko kanìngkwohumo hungkuno mujo'njo mehomife yofe'no aho'nohini upiyo'mentohofofoho.

63 Upiyofahonìngkofi Sekolaiya kako iyo feejo so'no ipiyofahonìngki umentohofoso kako ole mtì'mokumento, Kakoe yofeso Jounìyoho. A'amuso ose uhwonontifi hofiko yomo yontifi huno pi'nìngo engo syafìhu'mentohofofoho.

64 Oso hohosohonta Sekolaiyafe mango hwsampo lohofonto melanyo ito'no imo'nìngkahonìngki kako hungkuno lonto kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.

65 Oso a'amu ango afaponjoso hofiko yo'mayo homo somo uhwonontifi yomo yontifi iyoho unìngkahonìngki pisopisaho lìmentohofofoho. Oso yo'mayo imo'nìmentiso hiso'no oso hwaho Jutiya hwofiki'nyo'meemjo ango somo ho'noma'mentisofoho.

66 A'amu hopi'nonohino oso hungkuno homo somo upa'nontifi huno pi'nìngo engo syafìsyontifi hofikoe simeho mo'mo ole hnñimentohofi, Oso hwomu huhwo sohwo kako hwangku pipi wehumamontehwolo. Ose hnñontifi huno ole umento, Anituye yokumpohn'nyoso kakimo umokosyohumaho. Huno ose umentisofoho.

Sekolaiya kako Anituye yofe ho'nomayo'ne ta lìmentisofoho.

67 Jounìye kanìngkwohwo Sekolaiya sohumo Anituye Towahuno Wopingo ehuhnnaofahonìngki Sekolaiya kako hungkuno Anitu uyimentisoso ulìmentisofoho.

68 Ole ulìmento, Nakwo a'amu Isìlael hn'wiye Hwe Engo Anitu sohwoe yofe woho'nomano.

Kako kakoe a'amu hn'wiyepono nefo'mayo'ne ne'manto kako honìngkano wonyo somta'ni isìhutofonemalofoho.

69 Kako kakoe syoho ulohofiyi Ntefitiye temtitifo mta'ango hwe yokumpohn'nyo engo nefo'mayo'ne nejapohoho.

70 Olo hilo so'no Anitu hohonta kakoe a'amumo hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwa nakumo nalìmotofoho.

71 Ole nalìmentohofi, Hwangku kako nakwoe mango sohwafe aho mta'ni wonetima'montonoho.

A'amu nakumne'no simeho wonyo umo'nwo'nngkiso sofe aho mta'ni wonetima'montonoho.

⁷² Ose nalonto nom'nepo ole nalimento,

Kako neyakwosamne'no hitoho engo ne'no ulofwo'nalofoho.

Oso hungkuno yokumpohn'nyo hohonta neyakwosamo uymentiso somne'no kako huno akwe'no syafisyiwo'nngkiso hwaho.

⁷³ Anitu neyakwo Apiloham sohomo ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini yokintahopone'no wakilmonne'no yohono.

⁷⁴ Ngko sekwoe mango sohwafe aho somta'ni nosetmahm'mo sekwo iyoho masenyo'njo nje syoho wontohofiyantifeho

⁷⁵ Sekwo sikuno huhwo huhwi songo nohumafikuji sekwo nje t'mopo sekwo honingkano wonyo ane'njo wopingo'nohini fohumantokuno. Ose ulimentisofoho.

⁷⁶ Nje hwomu sohwosi, a'amuso ole kilfitnnefaho.

Kiko Anitu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwae hungkuno lutihwayo'ne hwosoho.

Oso hwe Anitu nakuyepono uhwati'monte'no yalokuso sohumne'no kiko a'amu somo ito'no wesyohumamonnoho.

⁷⁷ Kiko Anituye hungkuno a'amu somo ulohojo'no hofiko huno ole uyimtonoho.

Anitu kako nakwoe wonyo wae enaofovhwosi asomo wonetima'monte'ne yohoho. Huno ose uyimtonoho.

⁷⁸ Anitu nakumne'no hitoho engo ulofwo'nngkiso sohwo simeho ne'njo nejap'iwo'nngkiso so'no pomponaho ahwomo mta'ni iyoho longkon'iwo'nngkiso hopaso nejapososo nakumo wonalongkonimtonoho.

⁷⁹ Oso pomponaho hiso kako a'amu sikwo'mjoho'mo humalofo so'nji a'amu hofiko poyo pe'nyo so'no iyoho unyo somo wolahumontonoho.

Oso pomponaho hiso honingkano wopingo'nohini ito'no humayo'ne somo womikinjonehwati'montonoho.

Sekolaiya ose ulimentisofoho.

⁸⁰ Oso hwomu Joun huhwo sohwo kako engo wento Anitumne'no simeho uyonto kako hwaho a'amu mohumunyo sopon'e'no humamojososo kako a'amu Isael somne'no Anituye hungkuno lutihwamne'ento Anituye syoho wema'mo lonto hofiko'njopo utihwa'nyopo i'mofapmmntisofoho.

2

Maliya Jisasimo aswo ma'mentisofoho.

(Matiyu 1:18-25)

¹ Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Loum mokosyohumayo sohwo Sisa Ouksitos, kako honingkano songo imofonto ulimento, A'amu angomeemjo sofe yofe nakwoe iyoswomo waamt'mokano.

² Ose ulahoningki oso soswo simo'mjo somo a'amufe yofe ifalifaliyo mtid'mokumentohofoho. Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Siliya mokosyohumayo sohwo Kwiliniyosyoho.

³ Oseso hwe moyam'i hopi'nonohino hofikoe angom hwapingopono hofikoe yofe mtid'mokiyo'nne humpo'mentohofoho.

⁴ Jousep sohwo kako Ntefitiye imu hwaho. Oso'no kako angom Nasalet hwaho Ngkalili nuliko'manto hwaho Jutiya Ntefitiye pone Mpetilehemne'no umentisofoho.

⁵ Jousep kako kakao ape ufohoto'mentohofosi Maliya simeho'njosinji nekwae yofe wemapife lonji umentisiyefoho.

⁶ Oso hopo sopo nohumanji Maliyafe sikuno mehomia aswo mayo'ne i'mofapmmntisofoho.

⁷ Kako hwomu tisimaso aswo manto hwapife ekojisasyonto yahu wopayo uyo kompuso so'mo uwotmentisofoho. Hwapingoso a'amu fosyawowo'nngkohoho angoso a'amu nto uhula'mo'mentohofoho.

A'amu ahwomomjoso a'amu yahu 'sipsip' mokosyohumayo sohwamo hungkuno ulimentohofoho.

⁸ Oso hwaho hopo sopo angom pone engo momingo sohohnta'ni a'amu ahwomo yahu mokosyohumayo sohwa hofikoe yahu oso sikwo'miyo somo mokosyohumentaniningkofi

⁹ a'amu ahwomomjoso nu'mahoningki ahwomo mta'ango pomponaho engo losyahoningki a'amu yahu mokosyohumayo sohwa iyoho unmentisofoho.

¹⁰ Iyoho yahoningkofi a'amu ahwomomjo fihwo ulimento, Sekwo iyoho ikutoho. Upa'nimno. Ngko hungkuno wopingo a'amu hopi'nonohino somne'no simeho wopingo umo'nyo'nne'nji motapohefaho.

¹¹ Olo s̄ikuno lomo Ntefitiye pone engo Mpetilehem sopo a'mu fisi hwomu aswo makwoho. Olo mehomí lohwo a'amu sokumo asomo setimayo'ne hweho. Kako K̄lais Hwe Engo huhwo sohumo An̄itu uhwosopo'mentiso hweho.

¹² Sekwo nowekuji wotipemantifeho. Hwomu huhwo sohumo hwapifemo ifohumpento yahu wopayo uyo kompusoho somo ho'nasyohoho. Oso hiso nuhwon̄ngkuji sekwo huno ole waseyono. Olohohwaho.

¹³ Ose ulahon̄ngki n̄ihu'no komo'no a'amu ahwomo mta'lango pi'n̄ingo en-goso s̄imo'mjo so'nji utihwa'nyopo i'mofapontifi An̄ituye yofe ho'nomayo'ne ole ul̄imentohofi,

¹⁴ An̄itu ahwomo yokintahopo humaso sohumne'no isamoyoka ulano.

Kakoe yofe woho'nomano.

A'amu hwahoponjo humalofoso An̄ituye s̄imeho wopingo umokalokwofoso hofiko s̄imeho wopingo'nji wohumantifeho.

Ose ul̄imentohofofoho.

A'amu yahu mokosyohumayo sohwa Jisasimo uhwonamentohofofoho.

¹⁵ A'amu ahwomomjoso nul̄iko'mantifi ahwomomo asomo s̄imentohoho sohonta a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ole hn̄imentohofi, Nakwo Mpetilehem ne'no kunto'no wohwano. Olo hiloso nakwoe Hwe Engo sohwo nto lonetihwaso so'no uhwonowanano.

¹⁶ Ose hn̄ontifi komo'no nowentifi hofiko Jousep'i'ngi Maliya'nji sikoe hwomu yahu wopayo uyo kompusoho somo wentan̄ngki tipihwon̄ima'n̄imentohofofoho.

¹⁷ Hofiko nhwonorntifi hofiko olo hwomu luhumne'no yo'mayo hungkuno a'amu ahwomo mta'n'i upa'n̄imentohoho so'no lijwao'mentohofofoho.

¹⁸ A'amu hopi'nonohino oso hungkuno a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ul̄imentohofoso upa'n̄imentohoho so'no huno pi'n̄ingo engo syafihu'mentohofofoho.

¹⁹ Olo hungkuno a'amu ahwomomjoso yahu mokosyohumayo sohwamo ul̄imentohoho so'no Maliya nupa'nonto kakoe s̄imehomo memeesyonto hunomo moho'nahu'mentisofoho.

²⁰ Oso a'amu yahu mokosyohumayo sohwa asomo nowentifi An̄ituye yofe ho'nomam'mentohofofoho. Yo'mayo upa'n̄imentohoho so'nji yo'mayo a'amu ahwomomjoso nto ul̄imentohoho hopaso uhwon̄mentohoho so'ntnne'no An̄itumo isamoyoka ulontifi s̄imonyo imentohofofoho.

Jisas kako'ne yofe mul̄imentohofofoho.

²¹ Hwangku s̄ikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'n'e mta'n'i hufa'u s̄ihune memjaafahon̄ngki mehomí huhwo sohwoe a'aphahomo s̄ihu kolofontifi hofiko yofe ole mul̄imentohofi Jisasiyoho. Oso yofe hiso mehomí huhwo sohwoe kona'wohi s̄imeho mmo'nnyo sohonta a'amu ahwomomjo sohwo Maliyamo ulapmntesisofoho.

An̄ituye tajo ango engo somo Simeyour'nji Ana'nji Jisasimo uhwon̄mentisiyefoho.

²² Oso hon̄ngkano hungkuno Mouses a'amu somo uȳmentisoso olenoho. Moya'mi sofa hofiko aswo mayo sohonta s̄ikuno fouti (40) memjaofihwoso'no hofiko An̄ituye tajo ango engo somo mahufitnnehofo. S̄ikuno hiso moi'wo imo'n̄ingkuhwoso'no hofiko An̄itumne'no yo'mayoso wofonjokisosiyantifeho. Hon̄ngkano hungkunoso osenoho.

Oseso Maliyafe s̄ikuno moi'wo imo'n̄ingkahon̄ngki kako kakoe mehomí'nji Jousep'i'ngi aŋgo Jelusalem sopo An̄itumo mehomí utihwayo'ne s̄imentisiyefoho.

²³ Hwapingoso Hwe Engofe hungkuno ole wo'nnyofoho. Mehomí tis̄masoso hwomu'manji sekwo An̄itumo uȳmono. Hofiko An̄ituye hwafoho.

²⁴ Hungkuno nom'neso olenoho. Mehomí songo utihwayo sohonta yihufo ntolofiyofa'ut̄keno kumakumuyo polonyo hufa'ut̄keno osofa'u An̄itumne'no fonjokisasyo. Oseso siko oso hiso An̄itumne'no fonjokisasiyo'ne s̄imentisiyefoho.

²⁵ Oso hohosohonta hwe fihwo ango Jelusalem humamojo sohwo kakoe yofeso Simeoun̄yoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe wopingo'nohino hweho. Kako s̄ikuno huhwo huhwi An̄itumne'no hwomtame ulohof'wo'n̄ngkiso hweho. Kako oso hwe An̄itu a'amu Is̄iael somne'no uhwat̄monnaho l̄imentiso sohune'no s̄ikuno huhwo huhwi oso hwomu huhwo sohumo uhwonye'no hontohumayo imojo hweho. An̄ituye Towahuno Wopingo sohwo Simeyour̄mo humamentisofoho.

²⁶ An̄ituye Towahuno Wopingo sohwo kako Simeyour̄mo ole nto ul̄mentisofoho. Kiko komo'no poyo mape'ntnne hwosoho. O'o, s̄imo'mo kiko oso hwe An̄itu uhwat̄monnaho sel̄mentiso sohumo kaki'no uhwoningkohoji kiko tifi wape'n̄monnaho. Ose ul̄mentisofoho.

²⁷ Oseso oso sīkuno Jisasiye kanīngkwohwo'ya'u siko Mousesiye honīngkano hungkuno somo ito'no inīngkayo'ne Jisasīmo Anītuye tajo ango engo somo motahumentisiyo sīkuno somo Anītuye towahuno sohwo kako Simeyounīmo Anītuye tajo ango engo somo syuyo'ne līkofīhwatīmentisofoho.

²⁸ Simeyoun oso hwomu huhwo sohumo uhwononto nutīmanto Anītuye yofe ho'nomayo'ne ole ulīmento,

²⁹ U, Hwe Engofo, kīko hungkuno ntīmentohinoso olohonta ne imokohino.

Oso'no ngko jīje syoho kilohofiysohwo'ni hungkuno sīmo'mo ntīmentohino hopaso ngko sīmeho wopīingo'njo hwo'ni wape'nīmonnoho.

³⁰ Hwapīngoso ngko nje tīmo'nji oso hwomu nakumo asomo netīmaya'ne kīko uhwosopo'mentohino sohumo nto uhwonīngkohono.

³¹ Kīko olo huhwo lohumo emokosyohumanji hwe moya'mi temtitifo kengo kengo hopi'nonohino somne'no utīhwa'nyopo ujo nto ehontojwasyohino.

³² Kako huhwo sohwo pomponahoa hopa a'amuhop'i'nonohino somo līsyīhwosi kako jīje yahino wopīngoso utīhwamte hweho.

Jīje yofe engo so'nji jīje yokumpohn'nyo engo so'nji a'amuh Isīlael somo utīhwamontonoho.

³³ Simeyoun ose ulahonīngki Jisasiye kanīngkwohwo'ya'u yo'maya Jisasīmne'no ulīmentiso so'no upa'nonji yomo yonji huno pi'nīngko engo syafīhu'mentisiyefoho.

³⁴⁻³⁵ Simeyoun Jisasiye kanīngkwohwo'ya'umo hungkuno wopīingo'njo aho ulon-jimokonto osopo kako kona'wohi Maliyamo ole ulīmento,

Olo hwomu lohumne'no kīko tango mīkunīmposo wotīpema'monnoho.

Hwapīngoso a'amuh Isīlael pi'nīngoso hwomu lohumo uhwonīngkuji nakwolaho wolantīfeho.

Ose līfijo so'no hofīko nīhu'nahone nowahupitnnefoho.

I oseso a'amuh nom'ne pi'nīngoso hoffīko olo hwomu lohumne'no yokumpohn'nyo lohofīkuji sīmonyo ifitnnefoho.

Kako a'amufe sīmeho mo'mo yo'maya huno mnawojoso utīhwa'nyopo ujo wehonto-jwahumontonoho.

Maliyamo ose ulīmentisofoho.

³⁶⁻³⁷ A'mu fisimo Anītu hungkuno uyahonīngki līmojosi osopo humamentisofoho. Kakoe yofeso Anafoho. Kanīngkwohwoe yofeso olenoho. Feenuelīyoho. Kako Asyafe temtitifo mta'angiyoho. Kako nīhu'no a'maniyoho. Hohonta kako hwehumo uma'nonto hwehwo'ni sisoso aho fehohnjo hopinono nom'ne mta'ni hufa'u humamentisiyo sohonta hwehwo poyo pe'nīngkahonīngki a'musi kako'nohini nohumentanīngki sisoso eti'foua (84) uyakolo'mentisofoho. Kako Anītuye tajo ango engo somta'nī noswapīwo'nīngkisi'maho. O'o, osopo ne'no humamojyoho. Sīkuno'nji imīngo'nji hinjopo sīkwo'miyomo kako Anītumne'no hwomtame uloho'mojyoho. Sīkuno fisomo kako wosopayo manyo humanto Mpohumo jomo'nohino ulīmojyoho.

³⁸ Oso hohosohonta kako hisi Jisasīmo ulīmanto Anītumo isamoyoka ulīmentisofoho. Kako a'amuh ango Jelusalem humamotofoso Anītu kako ngko hwe anga'no sekumo asomo setīmaya'ne uhwati'monnoho līmentiso sohummne'no hontohumentanīngkofo somo oso hwomu huhwo sohummne'no hungkuno luji'mo'mentisofoho.

Jousepi'ya'u Nasaletnne'no asomo umentisiyefoho.

³⁹ Yo'maya honīngkano hungkuno wo'nnyo somo ito'no nto inīngkawenji Jousepi'ya'u siko hwaho Ngkalili sikoe ango we'e Nasaletnne'no umentisiyefoho.

⁴⁰ Hwomu sohwo kako engo wento yokumpohn'nyo manto kako huno engo tīpema'mentisoso hi'njo hweho. Anītuye hitoho engoso kakimo wo'mentisofoho.

Jisas kako ususo sohwo Anītuye tajo ango engo somo humamentisofoho.

⁴¹ Soswo huhwo huhwi Jisasiye kanīngkwohwo'ya'u siko ango Jelusalem sopo oso Anītu A'mu Isīlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafīsiyo sīkuno engo * somne'no sīmojyofoho. Oso sīkuno hiso a'amuh Jutafe hofiyakwosamo Anītu kako hofīkoe mango sohwafe aho mta'ni isīhutofomayo'ne huno syafīsiyo'nefoho.

⁴² Jisas kakoe soswo aho hufa'u hopi'nono sīfe mta'ni hufa'u uyokolafahonīngki kako hofīko'nji oso Sīkuno Engo somne'no sīmotoho hopaso sīmentohofoho.

⁴³ Oso Sīkuno moi'wo imo'nīngkahonīngki hofīkoe ango pone'no asomo womentofofoho. Kanīngkwohwo'ya'u ango pone'no ko wahonīngki Jisas kako Jelusalem humohumentisofoho. Osohonta kanīngkwohwo'ya'u Jisas siko'nji mohumayo so'no huno mosyafīhu'mmentisiyefoho.

* **2:41:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

⁴⁴ O'o, huno ole syafihu'mentisi, Jisas kako nom'ne hwomu hwanji emoyalokwofo syafisyonji mofehi'nyo anga'nō Jisas ane siko'nohini emoyi'mentisiyefoho. Mofehi'nyo moi'wo imo'nīngkahoningki kanīngkwohwō'ya'u siko Jisasimne'nō sikoe a'amu'njo so'mo hafihafe wonyopi tipementisiyefoho.

⁴⁵ Siko motipemayo'no yonji siko ango Jelusalemne'no asomo nosonji hafihafe ne'no tipmmentisiyefoho.

⁴⁶ Sìkuno hufa'u sìhune memjaofahonìngki Jisas kako Anìtuye tajo ango engo somo nohumentanìngki uhwonìma'nìmentisiyefoho. Kako a'amu honìngkano hungkuno lutìhwamotofo sohwanji humamentohofoho. Jisas hofìkoe hungkunomo upa'nonto yo'mayo hofìko ulìmentohofo so'lno hofìkimo kako aku ulohonìmentisofoho.

⁴⁷ A'amu huhwo sohwa hofiko Jisas'iye hungkunomo upo'nontifi yomo yontifi kakoe huno engo somne'no pisopisaho li'mentohofofoho. Yo'mayo hungkuno Jisas hofikimo aku ulimentiso so'no hofiko wonyoangkafofoho syafihu'mentohofofoho.

⁴⁸ Kan'ingkwohwo'ya'u siko Jisasimo notipi'hwononji kakoe hungkunomo upa'nnonji siko hiya'u yomo yonji pisopisaho limentisiyefoho. Maliya Jisasimo ulimento, Olo hwomu lohwo sohwosi peho'no humahnno. Nekwo kikine'no hafihafe we'e motipeeloku yihwoyo. Kiko nekumo me-ejo'njo imahnno so'nō nekwoe si'meho tango we'yō'maho.

⁴⁹ Ose ulahon+ngki kako ul+mento, Siko ngkine'no peho'no ntopeent+kusiy. Ngko nje Mphohwoe anglo lomo humayoso hoponoho. Siko huno ose maseyotaho.

⁵⁰ Ose ulahon^{ingki} siko oso hungkuno hwapingo ne so^{'no} huno mosyafihu'mmentisiye foh.

⁵¹ Oseso Jisas kako kan'ingkwohwo'ya'u'nji asomo nowentifí hofikoe ango Nasalet u'mofamentohofofoho. Osopo Jisas kako nohumanto kan'ingkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho'no upo'mojo hweho. Maliyasi kako oso yo'mayo hiso'no kakoe simeho mo'mo mnawo'mojofoho.

⁵² Jisas kako engo wento kakoe huno wopingoso engo imo'nimentionsofoho. A'amu hopi'nonohino so'laji Anitu huhwo'laji Jisasimo uhwonimentohofoso wopingo uh-wonimentohofoho.

3

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako An'ituye hungkuno lijwao'mentisofoh.
(Mat'iyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Joun 1:19-28)

¹ Hwe engo yofe hwofilo'nnyo'njo Taipeliyos Sisa sohwo kako hwaho hopi'nono mokosyohumentan'ngki soswo aho hopi'nono si'fe nom'ne mta'n'i osofoso fahu'no uyakolo'mentiso sohonta olo a'amu hwaho we'e we'e mokosyohumamojo sohwa kakimo enjwa'mo humamotofoho. Pountiyos Pailot kako hwaho Jutiya sopo mokosyohumamojo hweho. Oso hohosohonta Helout kako hwaho Ngkalili mokosyohumamojo-foho. Kola'wehwo Filip sohwo hwaho Itulyia'nji T'lakounitis'njimo mokosyohumamojo hweho. Osohonta Laiseniyas kako hwaho Apilene mokosyohumamojo hweho.

² Oso hohosohonta Anasi'ngi Kaiyofas'ingi siko a'amu Anituye tajo ango engo mokosy-ohumayo syoho somne'no yofe engo'njo imo'nimentisiyefoho. Oso hohosohonta Joun, Sekolaiya sohwae hwomu sohwo, kako a'amu mohumunyopo humamojo sohumo Anitu kakoe hungkuno uyimentisofoho.

³ Oseso Joun kako oso hwaho Mijo Joutan ajwo sopo nowakento nowekaponto yonto kako a'amu oso hopo sponjо somo Anituye hungkuno lutihuku'mo'mentisofoho. Ole ulimtive, Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofukuo'no Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofthwoso'no ngko mijo wakiyosema'mo. Ose ulimentisofoho.

⁴ Joun ose imentiso pa'nyoso hohonta Anitu kako Aisaiyamo hungkuno uyahoniñki iyoswomo ole mt'!mokumento,

Hwaho a'amu mohumunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento,
Hwe Engo sohumne'no hon^gkano ito'no fehumamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no hon^{ing}kano hiso ito'no mⁱhwat^{im}no.

⁵ Huyo so'mo ijakipokipe walohopife.

Hwof̄ki'nyo engo so'nji mno ijisangkisanjo weehufe.

Hon̄ingkano ikito'nnyo somo ito'no womuhwatife.

Hon̄ingkanopo sojo ipmp̄ingo wo'nnnyoso womehu'meeop̄ife.

⁶ Ose ikujo'no hwe moyam*i* hopi^lnono hofiko oso hwe Anⁱtū asomo netimayo'ne uhwati^lmonte^lno yalokunjo sohumo uhwonantifeho.

⁷ Hwe moyam*pi*n^{ng}o engo mijo wokiyonemano lont^{fi} hof^ko Joun^{mo} u'ma'mento hof^koho. I'mofopahon^{ng}kofi Joun hof^kimo ul^tmento, Sekwo homa

mehomi soku tihwo selimasoto. Anitu a'amufe wonyo honingkano somne'no tohino mukun'imposo uyo somne'no i'waho fiyimno. Ose tihwo selahon'ngki ni'mahofoh kulo.

⁸ Sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano lifico'manji e'wano yahino wopingo'nohini utihwa'nyopo fiyimno. Sekwo ole nohnningkutoho. Nakwo Apilohamye imu hn'imo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Ose nohnningkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Olo sojo loso Anitu kako Apilohamye imuhwa wamt'mokumo loso'manji kako hopeno wamt'mokumontonoh.

⁹ Anitu kako iyomo mingo lofo'ne iwa'mingo ikafe'mo mokosyalohofoh. Iyo ipisayo wopingo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mtonoho.

¹⁰ Ose ulahon'ngki hofiko Jounimo ulohonimentohofi, Oso hungkuno nalohino hiso'no nakwo pipi yanehwono.

¹¹ Ose ulahon'ngkofi kako ulimento, Hwe manji'mofo hufa'u'no sohwo kako hwe fihwo manji'mofo'ne'no umofonyo inyo sohumo anga'no uyono. Oso pa'nyoso a'amu wosopayo wo'nyno sohwo kako nom'ni hwamo uyono. Ose ulimentisofoho.

¹² A'amu hamniyoho ho'nasyontfe mawo'n'ngkohofo a'amu fehohnjo sohwa mijo wokiyonemano lontifi Jounimo u'mantifi ulimentohofi, Nakwoe Lonethhwayo sohwosi nakwo sohwona'ni pipi yanehwono.

¹³ Ose ulahon'ngkofi ulimento, A'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwa hamniyoho mayo'ne hungkuno yano sejap'wo'n'ngkohofo sponohini a'amu mta'ni mapmno. Sekwo nom'ne hamniyoho nakwo'ne womano ose syaf'syikutoho.

¹⁴ A'amu itokus'o'no fehohnjo sohwa Jounimo ulimentohofi, I, nakwo pipilo. Nakwo peho uyantanto. Ose ulahon'ngkofi kako ulimento, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo'ne hwasyo hungkuno mjilikutoho. Sekwo a'amu somo siki ikujoho ufonjikutoho. Sekwoe hwe engo sohwo hamniyoho sejap'wo'n'ngkiso somne'nohini sekwo si'meho wopingo wasemo'nono. Nom'ne hamniyoho so'ne'no jomo ulikutoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁵ A'amuso Jounye hungkunomo upa'nontifi hofiko hofikoe hi ulikofahon'ngki huno pi'n'ngyo syaf'syontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Anitu olo hwaho lopone'no uhwat'mo limentiso sohwoliken.

¹⁶ Ose hnniningkahon'ngkofi Joun ulimento, Ngko sekumo mijo'nohini kiyose-mawo'n'ngkohono. Hwangku hwe nom'ne fihwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo yakolo'nyno sohwo wapmmontonoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofioy hwo'nyoho. Kako nophwosi kako sekumo mijo'nohini makiyosemanehoho. O'o, kako Anituye Towahuno Wopingo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho.

¹⁷ Kako hwaho mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwaho mno ijhwosi wosopayoso ijomahwosi pahoso wae yaofihwosi wosopayoso neso kakoe angomo wohohnahumontonoho. Pahoso toho masimpe'nyo ne'no sij'wo'n'ngkiso somo wohohnae'montonoho.

¹⁸ Oso pahnntimo hungkuno ulonto kako nom'ne hungkuno pi'n'ngyo engo oso pa'nyoso a'amufe hunomo ufohofoto'ne Anituye hungkuno wopingo lutihwamojo hweho.

Hwe engo Helout kako Jounimo impo'angomo impe intofahumentisofoho.

¹⁹ Tifi no'mo nom'ne sikuno somo hwe yofe engo'no Helout kako hwaho mokosyohumayo sohwo kako koningkwa'wehwroe ape Heloutiyasimo hufo ma'mentiso so'noj nom'ne honingkano wonyo pi'n'ngyo engo imentiso so'ntnne'no Joun kako Heloutimo yoka hungkuno ulimentisofoho.

²⁰ Oso hiso'no Helout kako nom'ne wonyo engo imentisoso olenoho. Kako Jounimo impo'angomo impe intofahumentisofoho.

Joun kako Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho.

(Matiyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Sikuno fihwi hwe moyam'i pi'n'ngyo engo somo Joun kako mijo nto kiyomanto humohumantohofoh. Osohonta Jisas kako Jounimo u'mahon'ngki Joun Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho. Moi'wo nto kiyomahon'ngki Jisas kako Mpohumo jomo ulontan'ngki ahwomo mtampo'mentisofoho.

²² Ahwomo nomtompeehon'ngki Anituye Towahuno Wopingo sohwo yihufo ntolofioy hopa ponto Jisasimo wekehumpmentisofoho. Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'nimento, Kiko nje Hwomu sohohnne'no ngko si'meho wopingo mukun'imposo kijopalokweno. Kiko yo'mayo wopingo iwo'n'ngkino so'no nje si'meho wopingo nimo'nantofoho.

*Jisasiye hofiyakwosafe yofefoho.
(Matiyu 1:1-17)*

²³ Jisas kakoe soswo teti (30) uyakolofahonìngki kako kakoe syoho neso ema'mentisofoho. Hwe moy'a'mi hofiko huno ole syafìhu'mentohofoho. Jisas kako Jousepiye hwomu hweho. Ose syafìhu'mentohofoho.

Jousepiye kanìngkwohwoe yofeso Heliyoho.

²⁴ Heliye kanìngkwohwo sohwo Motatiyoho.

Motatiye kanìngkwohwo sohwo Lifaiyoho.

Lifaiye kanìngkwohwo sohwo Melikiyoho.

Melikiye kanìngkwohwo sohwo Janaiyoho.

Janaiye kanìngkwohwo sohwo Jousepiyoho.

²⁵ Jousepiye kanìngkwohwo sohwo Mototiyasìyoho.

Mototiyasìyeye kanìngkwohwo sohwo Amousìyoho.

Amousìyeye kanìngkwohwo sohwo Nahomìyoho.

Nahomìyeye kanìngkwohwo sohwo Esiliyoho.

Esiìlye kanìngkwohwo sohwo Nakaiyoho.

²⁶ Nakaiye kanìngkwohwo sohwo Matiyoho.

Matiye kanìngkwohwo sohwo Mototiyasìyoho.

Mototiyasìyeye kanìngkwohwo sohwo Semenìyoho.

Semenìyeye kanìngkwohwo sohwo Jousekiyoho.

Jousekiye kanìngkwohwo sohwo Joutafoho

²⁷ Joutafe kanìngkwohwo sohwo Jouananyoho.

Jouananye kanìngkwohwo sohwo Lesafoho.

Lesafe kanìngkwohwo sohwo Selepapeliyoho.

Selepapeliye kanìngkwohwo sohwo Siyalìtiyelyoho.

Siyalìtiyelyeye kanìngkwohwo sohwo Neliyoho.

²⁸ Neliye kanìngkwohwo sohwo Melikiyoho.

Melikiye kanìngkwohwo sohwo Atiyoho.

Atiye kanìngkwohwo sohwo Kousamìyoho.

Kousamìyeye kanìngkwohwo sohwo Elìmotamìyoho.

Elìmotamìyeye kanìngkwohwo sohwo Elìfoho.

²⁹ Elìfe kanìngkwohwo sohwo Jousyìwafoho.

Jousyìwafe kanìngkwohwo sohwo Eliyesafoho.

Eliyesafe kanìngkwohwo sohwo Joulimìyoho.

Joulimìyeye kanìngkwohwo sohwo Matatìyoho.

Matatiye kanìngkwohwo sohwo Lifaiyoho.

³⁰ Lifaiye kanìngkwohwo sohwo Simeyounyoho.

Simeyounìyeye kanìngkwohwo sohwo Jutafoho.

Jutafe kanìngkwohwo sohwo Jousepiyoho.

Jousepiye kanìngkwohwo sohwo Jounamìyoho.

Jounamìyeye kanìngkwohwo sohwo Elaiyakimìyoho.

³¹ Elaiyakimìyeye kanìngkwohwo sohwo Meleyafoho.

Meleyafe kanìngkwohwo sohwo Menafoho.

Menafe kanìngkwohwo sohwo Matotafoho.

Matotafe kanìngkwohwo sohwo Natanìyoho.

Natanìyeye kanìngkwohwo sohwo Ntefitìyoho.

³² Ntefitìyeye kanìngkwohwo sohwo Jesiyoho.

Jesiye kanìngkwohwo sohwo Oupetiìyoho.

Oupetiye kanìngkwohwo sohwo Mpouasìyoho.

Mpouasìyeye kanìngkwohwo sohwo Salìmounìyoho.

Salìmounìyeye kanìngkwohwo sohwo Nasounyoho.

³³ Nasounìyeye kanìngkwohwo sohwo Aminotapìyoho.

Aminotapìyeye kanìngkwohwo sohwo Atìminiìyoho.

Atìminiìyeye kanìngkwohwo sohwo Aniyoho.

Aniye kanìngkwohwo sohwo Hesìlounìyoho.

Hesìlounìyeye kanìngkwohwo sohwo Pelesìyoho.

Pelesìyeye kanìngkwohwo sohwo Jutafoho.

³⁴ Jutafe kanìngkwohwo sohwo Jekoupiyoho.

Jekoupiye kanìngkwohwo sohwo Aisakiyoho.

Aisakiye kanìngkwohwo sohwo Apilohamìyoho.

Apilohamìyeye kanìngkwohwo sohwo Tilafoho.

Tilafe kanìngkwohwo sohwo Nahoulìyoho.

³⁵ Nahoulye kaningkwohwo sohwo Selokiyoho.
 Selokiyeye kaningkwohwo sohwo Leuyoho.
 Leuye kaningkwohwo sohwo Pelekiyoho.
 Pelekiyeye kaningkwohwo sohwo Epafoho.
 Epafe kaningkwohwo sohwo Syelafaho.
³⁶ Syelafe kaningkwohwo sohwo Kainaniyoho.
 Kainaniye kaningkwohwo sohwo Apakisatiyoho.
 Apakisatiye kaningkwohwo sohwo Syemiyoho.
 Syemiyeye kaningkwohwo sohwo Niwafaho.
 Niwafe kaningkwohwo sohwo Lamekiyoho.
³⁷ Lamekiye kaningkwohwo sohwo Metuselafoho.
 Metuselafe kaningkwohwo sohwo Inoukiyoho.
 Inoukiye kaningkwohwo sohwo Jaletiyoho.
 Jaletiyeye kaningkwohwo sohwo Mahololeliyoho.
 Mahololeliye kaningkwohwo sohwo Kainaniyoho.
³⁸ Kainaniye kaningkwohwo sohwo Enousiyoho.
 Enousiye kaningkwohwo sohwo Setiyoho.
 Setiyeye kaningkwohwo sohwo Atamiyoho.
 Atamiye kaningkwohwo sohwo Anituyoho.

4

Seten kako Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho.
(Matiyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisaseye simehomo uhumahoningki Jisas kako oso Mijo Joutan nuliko'mahonikingki Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasimo hwaho wonyo a'amu mohumunyo sopone'no ipemotawomentisofoho.

² Oso hopo sopo Jisas kako ne'no nohumentanikingki Seten kako Jisasimo yamofo ulohofontanikingki sikuno fouti (40) memjao'mentisofoho.

Oso hohosohonta Jisas kako wosopayo manyo'njo humamojo sohwo kako mijoho engo pe'nimojofoho.

³ Seten kako Jisasimo u'manto ulimento, Kiko Anituye Hwomu Nehwosi'manji olo sojo lomo hungkuno ulohojino'no wopayo umo'nono.

⁴ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole nalivo'nikingki, A'amu wosopayo'nhini ningkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanehoho.

⁵ Ose ulahoningki Seten kako Jisasimo hwofiki'nyo pone'no sihwojamentisofoho. Osopo nta'ni Seten kako hwaho hopi'nonohino a'amu yofe engo'njo sohwa mokosyohumawo'ningkohofoso Jisas uhwonono lonto nihu'no komo'no ujo ehontojwahumentisofoho.

⁶⁻⁷ Oseso Seten Jisasimo ulimento, Kiko ngkine'no hwomtame ntohofohojo'no ngko oso hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji kikimo wokijapmmonne'no yohono. Yo'mayo uhwoningkohino loso nje'nohinofoho. Ngko hwe fihumo uyimo lime'manji ngko huhwo sohumo uyimo limeso hoponoho. Kiko ngkine'no hwomtame wantoho'monntaho.

⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole nalivo'nikingki, Kiko jije Hwe Engo Anitu kakine'nhini hwomtame ulohofo. Kakine'nhini syoho ulohofiyimno.

Ose ulimentisofoho.

⁹ Osohonta Seten kako Jisasimo Jelusalemmjo Anituye tajo ango engo yokintaho sopo sihumojawento ulimento, Kiko Anituye Hwomu hwosi'manji kiko olopo nta'ni filikofamofo.

¹⁰ Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anituye hungkuno ole nalivo'nikingki, Anitu kako kakoe a'amu ahwomomjo somo uluhwoso'no hofiko kikimo hofiyowokufo'mantifeho.

¹¹ Hofiko jije ahomo aho kumakukuji jije sifemo sojo mentofomatnnohino. Tohinoso nihu'no momatnnohino.

¹² Ose ulahoningki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole wo'nnyofoho. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohmo yamofo nulohofohotoho.

¹³ Ose ulahoningki Seten kako Jisasimo yo'mayo yamofoso moi'wo ulohofonto kako nom'ne sikunomo Jisasimo apa'no yamofo uloho'mne'ento uhwati'mo'mentisofoho.

Jisas kako hwaho Ngkalili sopo kako kakoe syoho ema'mentisofoho.
(Matiyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Jisas kako hwaho Ngkalili spono'no asomo umentisoso kako Anituye Towahuno Wopingofoe yokumpohn'nyoso hi'njohwo umentisofoho. Oso hwaho Ngkalili hopo sponjo ango so'meemne'no yo'mayo hungkuno Jisasine'no ho'nningkamentisofoho.

¹⁵ Jisas kako tajo ango we'e somo humanto Anituye hungkuno lutihwawo'nningkahoninkki hofiko oso hungkuno homo somo upa'nontifi kakoe yofe ho'noma'mentohofofoho.

*Ango we'e Nasalet sponjo a'amuso Jisasimne'no hohujo ikinjimo'mentohofofoho.
(Matiyu 13:53-58; Mak 6:1-6)*

¹⁶ Jisas kako we'e sohwo humamojo ango Nasalet sopo kako engo wento oso hopo sopo humamentisofoho. Jisas kako oso ango we'e sopo asomo wento kako sikuno iyoho humayo somo Anituye tajo ango we'e somo syuwo'nimojo somne'no humentisofoho. Oso ango homo somo a'amu humentofo somne'no Anituye hungkuno atofo ujo'ne Jisas likofa loho'mentisofoho.

¹⁷ Nolohofahoninkki hofiko oso hungkuno Anitu Aisaiyamo uyahoninkki iyoswomo mtimokumentisoso Jisasimo uyimentohofofoho. Jisas kako iyoswo hiso nomanto fisaku'mentisoso kako hungkuno ole mtimokinyoso tipema'mento,

¹⁸ Anituye Towahuno sohwo kako ngkimo nihumanto ngkimo Anituye hungkuno wopingo a'amu yo'mayo somne'no umofonyo iwo'nningkohofo somo ujo'ne nihwosopo'mentisofoho.

Olo kakoe hungkuno hiloso ujo'ne nihwatimentiso hwo'nyoho.

Sekwo a'amu impo'angomo into'nawotofo soku sekumo impo'ango somta'ni ngko isihutofosemahm'me'nō sekwo fohumpopmno.

Sekwo a'amu timpinyo soku apa'no timo fohonimno.

A'amu yo'mayo tango ul'mantesomo ngko sekwoe syoho nohayo semokiyo'ne lonihwatimentiso hwo'nyoho.

¹⁹ Anitu kako kakoe a'amu ne somo asomo utimayo'ne sikuno somne'no ujo'ne lonihwatimentiso hwo'nyoho.

²⁰ Jisas ose ulonto kako iyoswo homo somo popojonto hwe iyoswo hiso mokosyohumawo'nningkiso sohomo uyonto kako ampo humamentisofoho. Tajo ango we'e somjo a'amuso hofiko Jisasimo timo yokumpohn'nyo humuhwontohumantohofofoho.

²¹ Oseso Jisas kako kakoe hungkuno lutihwayoso loma'mentisofoho. Ole ulimento, Oso Anituye hungkuno mtimokinyo somjo seloheso sekwo nupa'nningkohofoso ne imo'nalofoho.

²² Jisasie hungkuno homo somo upa'nontifi yomo yontifi hofiko kakoe hungkuno wonyoangkafo somne'no huno pi'ningo syafisyonifi kakoe yofe ho'nomanifi hnnimentohofi, Olo huno wopingo loso pipi tipema'masoto. Kako Jousepiye hwomu hwolah.

²³ Ose hnningkahoninkofi Jisas hofikimo ulimento, Ngko huno niyohoho. Sekwo olo hungkuno hohonta limotofo loso ngkimo wontantifeho. A'amu somo wopingo imokuhwajwo'nningkino sohwosi kiko kakwo'yo hwo sohwosi wopingo hmmokinyo. Hungkuno yolohoso ole wontantifeho. Yo'mayo yahino wonyoangkafo kiko ango Koponeyam humanji imotnno so'nno nakwo nto upa'nimalohwone hopaso kiko olo jije hwapingo loponjo a'amu hn'nimo fonalohoho.

²⁴ Ose ulonto ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. A'amumo Anitu hungkuno uyahoninkki limojo sohwae a'amu hwapingoponjoso hofiko kakoe hungkuno somo ito'no miningkawo'nningkiyoho.

²⁵ U, nehopi. Hohonta Ilaja kako hwaho Isael humamojo sohonta ifoyo masiyo'njo ne'no nohumentaninkofi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'no uyakolo'mentisofoho. Oso hohosohonta mijoho mikunimposo imofopahoninkki apwojo sofa pi'ningo oso hwaho Isael sopo humamentohofofoho.

²⁶ I oso'no Anitu kako Ilaja sohomo kako kakoe hwapingo Isael sopo apwojo fisimo ufo'mayo'ne uhwatimentiso'maho. O'o, Anitu kako hwaho Saitoun ango Salefat oso ponjo apwojo anga'nohino simne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyw'no'nningki yohofoso ulohofone'nto uhwatimentisofoho.

²⁷ U, nom'ne hungkuno mne'no fisafisy. Hohonta Ilaisa Anitu mta'ni hungkuno lutihwa'mojo sohomo humamojo sohonta oso hwaho Isael sopo a'amu uyo nihu'no wonyoso pi'ningo engo'no humamotofofoho. I oso'no Ilaisa kako kakoe hwapingoponjo a'amu somo wopingo umokumentiso'maho. O'o, kako hwe anga'no hwaho Siliyanta'ango Naman sohumninhini wopingo umokumentisofoho.

²⁸ Jisas ose ulahoninkki a'amu oso tajo ango homo somo humohumantohofo a'amuso hungkuno hiso upo'nantifi simeho tohino umnimentisofoho.

²⁹ Hof^{ki}ko nol^{ki}kafont^{fi} Jisas^{imo} aho kompemotawent^{fi} ango pone engo somo Jisas^{imo} momonyomo uyohotofano lont^{fi} kompemotawomentohofofoho. Oso ango antime hiso hwof^{ki}'nyo yokintahopo molinyofoho. Oso hwof^{ki}'nyo sopo nohumant^{fi} Jisas^{imo} ho'nomehwasi woho'naofano lont^{fi} ko imentohofoso

³⁰ Jisas kako hof^{ki}ko'njo ajwo'mo womentisofoho.

Jisas kako hwe sohumo towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohumo wae yao'mentisofoho.

(Mak 1:21-28)

³¹ Jisas kako hwaho Ngkalili ango Koponeyam ne'no umentisofoho. Osopo nohumanto kako s^{ik}uno iyoho humayo somo a'amu pi'n^{ing}o somo An^{it}uye hungkuno lut^{ihw}amentisofoho.

³² Atamuso hof^{ki}ko kakoe hungkunomo upa'nont^{fi} yomo imento hofofoho. Hwap^{ing}oso a'amu s^{ik}uno iyoho humayo homo somo hungkuno limotofoso hof^{ki}koe huno mta'ni majofoho. O'o, nom'ne a'amu ul^{im}otofoso ul^{im}otofoho. I, Jisas An^{it}uye huno ne somta'ni hungkuno wop^{ingo} t^{ip}emanto yokumpohn'nyo so'nohini lut^{ihw}amentisofoho.

³³ Oso tajo ango we'e homo somo hwe towahuno wonyo'njo fihwo nohumanto kako mango mohm'no ole ul^{im}ento,

³⁴ Hoe, Jisas Nasaletnnta'ango sohwosi, k^{iko} nakumo peho wonaloho'mne'no sopalomkuno. K^{iko} nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. K^{iko} An^{it}uye Hwomu Wop^{ingo} Ne hwsoho.

³⁵ Ose ulahon^{ing}ki Jisas kako towahuno wonyo sohumo yoka ul^{im}ento, Mampi^{nyo} fosyohumaho. K^{iko} olo hwe lohumo ul^{ik}o'maho. Ose ulahon^{ing}ki towahuno wonyo huuhwo sohwo kako hwe sohumo a'amu pi'n^{ing}o'njo sopo hwahopo yohotofasyonto ul^{ik}o'manto hwe sohumo nom'ne tohino muyo'njo imentisofoho.

³⁶ A'amu ose uhwonont^{fi} yomo engo yont^{fi} hof^{ki} mjahnⁿmmentohof^{fi}, Olo hungkuno yokumpohn'nyo hiloso peho hungkuno ulahon^{ing}ki humpehofo towahuno wonyo sohwafo. Ose hnⁿmentohofofoho.

³⁷ Oseso Jisas^{im}ne'no hungkunoso ango'meemne'no ho'nⁿmentisofoho.

Jisas kako Pitafe konemimo wop^{ingo} umokumentisofoho.

(Mat^{iyu} 8:14-15; Mak 1:29-31)

³⁸ Jisas[~] kako oso tajo ango somta'ni swaponto Saimouniye angomo humentisofoho. Saimouniye konemi siye a'apahoso tohohmttno mⁱkunⁱmposo'njoho. Oso hiso'no hof^{ki} Jisas oso a'mu simo ufo'mayo'no joho lut^{im}ma'mento hofofoho.

³⁹ Jisas kako a'musi fosyowentanjo sopo lohofawento kako a'apaho tohohmttno hwapi^{ng}o sohumo yoka ul^{im}ento, K^{iko} mpano. Ose ulahon^{ing}ki kakoe a'apaho tohohmttnosso moi'wo imo'n^{ing}kahon^{ing}ki a'musi kako komo'no nol^{ki}kafonto a'amumne wopaylo iloho humisyofoho.

Jisas kako hwe moy'a'mi pi'n^{ing}o engo somo wop^{ingo} umokumentisofoho.

(Mat^{iyu} 8:16-17; Mak 1:32-34)

⁴⁰ Mofehi^{nyo} ikwo'mokahon^{ing}ki hwe moy'a'mi hof^{ki}koe a'amu mnokino'njo somo Jisasⁱ'nyo sopone'no motihu'mokumentohofofoho. Kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo aho kisasyonto kako hwe moy'a'mi hopi'nonohino somo wop^{ingo} umokumentisofoho.

⁴¹ Jisas kako hwe moy'a'mi pi'n^{ing}o engo somta'ni towahuno wonyo wae yao'mentisofoho. Oso towahuno wonyo hiso hof^{ki}ko joho mohm'no ole ul^{im}ento hof^{fi}, K^{iko} An^{it}uye Hwomu Ne hwsoho. Ose ul^{im}ento hofofoho. Hof^{ki}ko Jisas K^{il}ais sohwo ahwomo mta'ni An^{it}u uhwat^{im}entiso hweho huno umentiso so'no Jisas hof^{ki}kimo yoka ul^{im}ento, Sekwo nom'ne hungkuno ulikutoho. Ose ulahon^{ing}ki hof^{ki}ko mampi^{nyo} humamentohofofoho.

Jisas kako ango'meemo syoho iku'mo'mentisofoho.

(Mak 1:35-39)

⁴² Im^{ingo} ne so'nji Jisas oso ango hopo sopo nul^{ki}ko'manto hwaho a'amu mohumunyo sopone'no ngko'nohini we'nehw^o wohumamo lonto umentisofoho. I oso'no hwe moy'a'mi hof^{ki}ko hafihafe t^{ip}mⁱmantifⁱ u'ma'mento hofofoho. U'mantifⁱ yokumpohn'nyo ul^{im}ento hof^{fi}, K^{iko} nakumo nonahwoti'mofohotoho. K^{iko} nakwo Koponeyam lopo wohumentohwano.

⁴³ Ose ulahon^{ing}kofi kako ul^{im}ento, A'amu ango'meemjo somo An^{it}u kako wop^{ingo} wosemokosyohumamte'no yalokunjo so'no ngko hof^{ki}kimo hungkuno wop^{ingo} hiso wolijumo'monne'no yohono. An^{it}u kako oso syoho hiso'no nⁱhwat^{im}entiso hwo'nyoho. Ose ul^{im}entisofoho.

⁴⁴ Oseso Jisas kako Anituye hungkuno wopingo engo sponjo tajo ango anga'no anga'nohino somo humolutifuku'mofisofoho.

5

Jisas kako Saimoun Pitamo hungkuno ulimentiso so'no inaniku pi'ningo engo ifammentisofoho.

(Matiyu 4:18-24; Mak 1:16-20)

¹ Sikuno nom'nero Jisas kako mijo ayo Ngkenesalet * momingo sopo nohumentaningki hwe moyam'i pi'ningo engoso Anituye hungkuno upo'nan lontifi hofiko Jisas'no mofonepo wohumanu lontifi yohotofo mijaloho'nimopmentohofofoho.

² Jisas kako a'amu homo somo uhwononto uhwonimentisoso yofayokino we'e hufa'u sohwa'u ifohohosasyonji nowentaningki hofekwosa sohwa hofiko inaniku ifamiyo ho'yoso mijo yoji:wontaningkofi uhwonimentisofoho.

³ Jisas kako Saimouniye yofayokino somo kotasonto Saimounimo ulimento, Yofayokino nonje we'enehwo usitofo. Ose ulonto Jisas kako a'amu somo yofayokino mijo sopo wentanjo sopo ampo humanto Anituye hungkuno lutifhwamentisofoho.

⁴ A'amu somo lutifhwa lohofonto Jisas kako Saimounimo ulimento, Yofayokino mijo ajwo nompone'no motayo. Osope kiko jiye a'amu sohwanji inaniku ifamiyo ho'yoso mijo ajwo nompomo fohonaopmno.

⁵ Ose ulahonringki Saimoun ulimento, Hwe Engofo, olo sikwo'miyo lomo nakwo inaniku ufomeeno lontani syoho yokumpohn'nyo ko yihwoneso wonyopi ihwonefaho. Siki iyoho lonkononasiso hwona'nyoho. Ioso'no kiko ntokino so'no ngko inaniku ifamiyo ho'yoso wohoa'naopmno yohono.

⁶ Ose ulahonringki hofiko ho'nao'mentohofo hiso inaniku pi'ningo engo ifammentohofoso inaniku ifamiyo ho'yoso we'enepi wamtihupo'monto imentiso so'no

⁷ hofiko nom'ne yofayokino sponjo a'amu sohwamne'no hofikimo ufo'mayo'ne joho lutima'mentohofofoho. Hofiko mofone lopo nonpontifi inaniku ifamiyo ho'yoso ho'noma'mentohofoso oso yofayokino hufa'u sohwa'umo inaniku nojaofonto yofayokino sohwa'u mijomo wemotoswamonto imentisofoho.

⁸ Saimoun Pita kako yo'mayo imofapmentiso somo uhwononto kako Jisas'ye sifiki'nyo so'mo hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo nihwotimofohoj mpano. Ngko hwe wopingohwoni'maho. Wonyo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

⁹ Hwapingoso kako oso inaniku ifammentohofo somo uhwononto iyoho uningkahonringki ulimentisofoho. Kako'nohini'maho. O'o, a'amu yofayokinopo humohumantohofo huhwanji iyoho imentohofofoho.

¹⁰ Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko Saimoun'nyi syoho afa'no imotofo sohwa'u siko huhwa'u uhwononji iyoho imentisiefaho. Oseso Jisas kako Saimounimo ulimento, Kiko iyoho yohotoho. Olo inaniku ifamehino hopaso kiko hwangku hwe moyam'i ngko'nji songo ne'no humayo'ne somo utimatnne hwosoho.

¹¹ Ose ulahonringki hofiko yofayokino mitimomingo no'mo ifohohosasyontifi hofikoe ho'yango yo'mayoso ulifiko'mantifi Jisas'mo iningkamento hofofoho.

Hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'nyo sohmo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Jisas kako ango fipo nohumanto uhwonimentisoso hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'nyo sohwo nohumentaningki uhwonimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisas'mo uhwononto kako Jisas'ye sifiki'nyo'mo ipitofawento hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Hwe Engofo, Kiko ngkimo wopingo wanmokumo liso'manjii jiye yokumpohn'nyoso hoponoho.

¹³ Ose ulahonringki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohmo ulimento, Ou wopingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopingo hmomo'nyo. Ose ulimentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no imo'nimentisofoho.

¹⁴ Oso moi'wo imo'ningkahonringki Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko jiye a'apaho wopingo kumokohe so'no kiko nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehojo oso a'amu tajo angomjo syoho'nyo sohmo jiye a'apahoso utifhwaho. Utifhwahojo'no kiko oso yahino Mouses netifhwamentisoso ose hopa fiyo. Kiko wosopayo yo'mayoso nomahojii hwe huhwo sohmo uyohojii'no kako Anitumne'no woho'nasyono. A'amu oso homo somo uhwoninkuijiye a'apaho uyo wonyoso wopingo imo'ninkiso so'no huno wosyofisyantifeho. Jisas ose ulimentisofoho.

* **5:1:** Yofe Ngkenesaletyeso Mijo Ayo Ngkaliline nom'ne yofefoho.

¹⁵ I Jisas kako ose imentiso hiso'no ango'meemo ho'n̄mmentisofoho. A'amu pi'n̄ingo engo oso hungkuno hiso'no upa'nontifi ole syaf̄hu'mentohofi, Nakwo kakoe hungkuno upo'n̄ingkuhwaso'no kako n̄akumo wopingo wonamokumontonoho. Ose syaf̄syontifi hofiko Jisasimō u'ma'mentohofoho.

¹⁶ I oso'no Jisas kako s̄ikuno pi'n̄ingo engo somo hwaho a'amu mohumunyo sopo nowento kan̄ingkwohwo An̄itume jomo ul̄mojofoho.

*Hwe fihwo kakoe s̄ife aho pe'nnyo sohumo Jisas kako wopingo umokumentisofoho.
(Mat̄iyu 9:1-8; Mak 2:1-12)*

¹⁷ S̄ikuno fihwo Jisas kako hwe moy'a'mi somo An̄ituye hungkuno lut̄hwentan̄ingki a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe hon̄ingkano hungkuno lut̄hwamotofo sohwanji hofiko huhwo humunyoponoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hwaho Ngkalili ango hopo soponta'ango sohwanji hwaho Jutiya ango hopo soponta'ango sohwanji ango Jelusalem sponjo sohwanji hofiko Jisas'njopo u'mantifi humamentohofoho. An̄ituye yokumpohn'nyo engoso a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyo'ne Jisasimō wo'mentisofoho.

¹⁸ A'amu feohnjoso hofiko hwe fihwo s̄ife aho pe'nnyo sohumo ijempohopo Jisas'yepono itokwapmmentohofoho. Itokwapontifi ango ne mo'mo Jisas humentanjo sopo utofosyano lontifi ko imentohofoso

¹⁹ hwe moy'a'mi pi'l̄n̄ingo engo ango huhwo sohwi nto uhulo'ofahon̄ingkofi hofiko mitofomoji'mofayo'njo imentohofoho. Oseso hofiko ango antifepo kotosantifi iku'yo feohnjoso nofentifi hwe mnokino'njo huhwo sohumo kakoe ijempoho hi'nji antifepo nta'ni ango mo'mne'no impe monje intofuyoho'mokumentohofoho. Oso hwe huhwo sohuma Jisas'ye s̄imanopo meho'nahumentohofoho.

²⁰ Jisas kako uhwon̄imentisos oso a'amu itokwapmmentohofoho sohwa hofiko Jisasimō s̄imeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyahon̄ingkofi Jisas uhwononto hwe mnokino'njo sohumo ul̄imento, Nje a'amu sohwosi ngko ji'e hon̄ingkano wonyoso wae nto yakumofohono.

²¹ Ose ulahon̄ingki a'amu Jutafe hon̄ingkano hungkuno lut̄hwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisas'ye hungkunomo upa'nontifi hungkuno pi'n̄ingo hnn̄imentohofi, Olo hwe lohwo An̄itumne'no sitofo ulalokunjo lohwo sohwo t̄hwolo. Nakwo a'amu hwahaponjo hn̄nw'i a'amufe hon̄ingkano wonyo wae yimofo'neso hopo'maho. O'o, An̄itu kako'nohino hoponoho.

²² Ose hnn̄ontan̄ingkofi Jisas kako hofikoe huno somjo hungkuno so'no huno uyahon̄ingki ul̄imento, Ngko An̄itumne'no sitofo ulalokwe somne'no sekwo huno peho'no syofisikomo'nalokwofo.

²³⁻²⁴ An̄itu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne n̄ihwati'mentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe hon̄ingkano wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo ji'e hon̄ingkano wonyo wae weekumo'mo loso sohwae hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo s̄imeho mo'mo muhwon̄ifitnne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni ut̄hwa'nyopo set̄ihwahm'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohumo ul̄monne'no yohono. Hofikimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohumo ul̄imento, Kiko nol̄ikafohoji ji'e ijempohoso nomahoji ji'e angopo ne'no mpano.

²⁵ Jisas ose ulahon̄ingki a'amu t̄imo uhwontohumentan̄ingkofi oso hwe huhwo sohwo kako komo'no nol̄ikafonto kakoe ijempohoso nomanto kakoe ango pone'no nowento kako An̄ituye yofe engoso ho'noma'mentisofoho.

²⁶ Oso ango hopo sponjo a'amuso hofiko uhwonontifi hi umo'n̄ingkahon̄ingki hofikoe s̄imeho mo'mo yomo yomo u'mahonīngki hofiko An̄ituye yofe engoso ho'noma'mentohofoho. Ole l̄imentohofi, Olo wonyoangkafo uhwon̄ingkuhwone loso yahino n̄ihu'no wonyoangkafofo. Ose mjal̄mmentohofoho.

*Jisas kako Lifaimo kakimo in̄ingkayo'ne joho ul̄imentisofoho.
(Mat̄iyu 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Tifi sohonta Jisas kako hano emoyonto uhwon̄imentisos o hwe fihwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe yofe Lifaiyo sohwo nohumentan̄ingki uhwononto ul̄imento, Kiko ngkimo t̄ifi nn̄ingkape.

²⁸ Ose ulahon̄ingki Lifaiyo nol̄ikafonto kakoe yo'mayoso ul̄iko'manto Jisasimō t̄ifi in̄ingkamentisoso kakoe inomokomoyo imo'n̄imentisofoho.

²⁹ Lifai kako Jisasimne'no kakoe angomo wopayo iloho engo imentisofoho. Oso wosopayo engo hiso'no a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu nom'ne sohwanji Jisas kakoe inomokomoyo huhwanji oso hopo sopo nohumantifi wopayo n̄imentohofoho.

³⁰ A'amu Falisi sohwanji nom'ne a'amu Falisi huhwa hon^{ing}kano hungkuno lut^{ih}wayo syoho imotofo sohwanji hof^{ik}o nohumant^{if}i a'amu wopayo nontan^{ing}kokofo sohwamo uhwonont^{if}i Jisas^{iy}e inomokomoyo sohwamo ul^{im}entohehofi, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho fehohnjo siki mayo syoho'njo sohwanji a'amu hon^{ing}kano wonyo'njo so'nji wopayoso peho'no nalokwofo.

³¹ Ose ulahon^{ing}kofi Jisas ul^{im}ento, A'amu mnokino ane'njo wop^{ing}o humalofoso hof^{ik}o a'amu uyohofahosiyo'njo sohumo mu'mapitnnehofo. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mant^{if}eho.

³² Oso pa'nyoso ngko a'amu hon^{ing}kano wop^{ing}o'njo hwona'nyoho li^{wo}n^{ing}kohohofo somne'no joho ujo'ne lut^{im}ayo'ne pmmentohe hwoni'maho. O'o, ngko a'amu hon^{ing}kano wonyo'njos o hof^{ik}oewonyo somne'no hohujo ikinjaof^{ik}uju ngkimo nn^{ing}kape-e'ne joho ujo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Ose ul^{im}entisofoho.

Hohontajoyahino wopayo manyo humayo so'no Jisas kakoe yahino songosomne'no lut^{ihwam}entisofoho.

(Mat^{iyu} 9:14-15; Mak 2:21-22)

³³ Ose ulimentisoso hof^{ik}o Jisas^{imo} ul^{im}entohehofi, Joun^{iy}e inomokomoyo sohwa hof^{ik}o s^{ik}uno fehohnjo somo hof^{ik}o Mpohumo jomo'nohini li^{wo}'nontifi wosopayo hopi'nonohinoso man^{iv}o'n^{ing}kiyohof^{ih}waf^{oh}o. I a'amu Falisi sohwafe hon^{ing}kanomo in^{ing}kawowo'n^{ing}kohohofo huhwanji oso yahinoso iwo'n^{ing}kohof^{ih}waf^{oh}o. I oso'no ji^e inomokomoyo sohwa hof^{ik}o wosopayo so'nji mijo so'nji nonje nonje'nohino li^{wo}n^{ing}kohof^{oh}o.

³⁴ Ose ulahon^{ing}kofi Jisas kakine'no olo pahnⁿimo hungkuno loso ul^{im}ento, Hwe fihwo kako ape maso sohonta kako kakoe a'amu'nji nohumant^{if}i hof^{ik}o kakine'no sⁱmonyo iyo so'no wosopayo manyo'njo iwo'n^{ing}kohof^{ta}ho. O'o, awonoho. Hof^{ik}o kakine'no sⁱmonyo engo yont^{if}i wopayo engo ni^{wo}n^{ing}kohof^{oh}o.

³⁵ I oseso hwangku sohonta oso hwe ape maso huhwo sohumo a'amu nom'ne sohwa hof^{ik}o kakoe a'amu mta'ni kompemaf^{ik}uju fonjas^{iy}kujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humaf^{ik}ujoso sⁱmeho tango'njo humaf^{ik}uju wosopayo manyo'njo uyant^{if}eho.

³⁶ Ose ulonto Jisas kakoe yahino songo somne'no pahnⁿimo hungkuno hufa'l^u ole ul^{im}ento, Hwe fihwo kako manji'mofo tantamo imo'nyo somo wop^{ing}o wamt^{if}i'mokumo li^{hwosi} kako hwapi^e yokumpohn'nyo songo somta'ni t^{if}onehwo sⁱsⁱmpehwo^{si} lojwoma lohof^{ih}wosi manji'mofo tantamo somo lojwohofojas^{oso} wop^{ing}umo'n^{im}ontolaho. O'o, oso hwapi^e songoso manji'mofo yofoho somo wohofo-jahumo li^{hwosi} sⁱsⁱmpemaso somta'ni wonyo umo'n^{im}ontonoho. Manji'mofo tantamo huhwo sohumo lojwohofojas^{oso} hi'nji apa'no wonyo wasi^{is}imp^on^{im}ontonoho.

³⁷ Ose ulonto Jisas pahnⁿimo hungkuno tifinjoso ole ul^{im}ento, A'amu fihwo kako mijo iloho uy^{im}o li^{hwosi} te fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te fisiyo mahwosi mijo ihm'mof^{ih}wosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisiyoso ni^{hu}'nahone wonyo umo'n^{im}ontonoho.

³⁸ U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mof^{ih}wosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho.

³⁹ A'amu fehohnjo hof^{ik}o hohontajo yahino so'no hi umo'n^{ing}kahon^{ing}ki hof^{ik}o yahino songoso nakwolaho lont^{if}i hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n^{ing}kohof^{oh}o. Oso pa'nyoso a'amu hohontajo yahino wopayo manyo humayo iwo'n^{ing}kohofoso hof^{ik}o nje yahino songo loset^{ih}walokwe somne'no nakwolaho walant^{if}eho. Jisas ose ul^{im}entisofoho.

6

Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.

(Mat^{iyu} 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Sikuno iyoho humayo fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hof^{ik}o syohopo hano humemoyohof^{oh}o. Inomokomoyo huhwo sohwa mijoho uyahon^{ing}ki wopayo we'e songoso nomant^{if}i aho hwoso'mokont^{if}i pahoso fuyo lafont^{if}i neso n^{im}entohehof^{oh}o.

² Ose yahon^{ing}kofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa uhwonont^{if}i ul^{im}entohehofi, Nakwoe hon^{ing}kano hungkunoso yo'mayo syoho sikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo olo s^{ik}uno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mant^{if}i n^{ing}kohofoto.

³ Ose ulohon^{ing}kahon^{ing}kofi Jisas ulⁱmento, Sekwo Ntefit imentiso so[']no iyoswo mti[']mokumentohofoso atofo majo hwasilaho. Oso sⁱkuno Ntefit kakoe a[']amu so[']nji mijoho engo humamentohofo sohonta[']ne[']no selohon^{ing}kono.

⁴ Ntefit kako Anⁱtumne[']no hwapi^fe anga molinyo somo swonto wosopayo Anⁱtuye sⁱmanopo ho[']nahinyoso swoma[']mentisofoho. Oso wosopayo hiso a[']amu sikinjo somne[']maho. O[']o, a[']amu Anⁱtuye tajo anga syoho[']njo sohwamne[']nohinofoho. I oso[']no Ntefit kako nononto kakoe a[']amu sohwamo nuyimentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofo majo[']njo imentohofo so[']no sekwo nje inomokomoyo sohwamo oso hungkuno hiso ulohon^{ing}kohofotaho.

⁵ Jisas ose ulohononto ole ulⁱmento, Ngko A[']amufe Hwomu sohwo[']ni ngko sⁱkuno iyoho humayo[']neso hwapi^fingo hwo[']nyoho. Ose ulⁱmentisofoho.

Sⁱkuno iyoho humayo nom[']ne somo Jisas kako hwe aho wonyo[']njo sohumo wopingo umokumentisofoho.

(Matⁱyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Sⁱkuno iyoho humayo nom[']ne somo Jisas kako Anⁱtuye tajo anga we[']e sohumo noswonto hwe moy[']mi somo Anⁱtuye hungkuno ulⁱmentisofoho. Osopo nohumen-tan^{ing}ki hwe fihwo aho angahohnjoso songo songo miyo poyo hopa wo[']nnyo sohwo humunyoponoho.

⁷ A[']amu fehohnjo a[']amu Jutafe hon^{ing}kano hungkuno lutⁱhwayo syoho[']njo sohwanji a[']amu Falisi sohwanji hofiko nohumantⁱfi Jisasⁱmo hungkuno ito[']no muhwajiyo ango somo ipemotowane[']entⁱfi ole syafⁱhu[']mentohofi, Jisas kako sⁱkuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo[']njo sohumo wopingo umokumontolⁱkeno. Ose syafⁱsyontⁱfi Jisasⁱmo uhwontohumamentohofoho.

⁸ Jisas hofikoe huno so[']mjo yahino so[']no huno uyahon^{ing}ki hwe aho wonyo[']njo sohumo ulⁱmento, Kⁱko nolⁱkafohoji olo ajwo lopo filohofo. Ose ulahon^{ing}ki kako nolⁱkafonto ajwopo loho[']mentisofoho.

⁹ Oseso Jisas kako a[']amu huhwo sohwamo ulⁱmento, Ngko sekumo waselo-hon^{im}monne[']no yohono. Oso hon^{ing}kano hungkuno Mouses neyakwosamo uy[']mentisoso sⁱkuno iyoho humayo lomne[']no pehofo nalohoho. Nakwo olo sⁱkuno lomo yahino wopingo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom[']ne a[']amu somo wopingo umokantantaho. Wonyo umokantantaho.

¹⁰ Ose ulonto a[']amu[']njo so[']mo tⁱmo fe[']nⁱhwononto hwe aho wonyo[']njo sohumo ulⁱmento, Jⁱje ahoso sⁱhwaho fisⁱpofo. Ose ulahon^{ing}ki hwe huhwo sohwo kako kakoe aho sⁱhwaho sⁱpeehon^{ing}ki wopingo umo[']nⁱmentisofoho.

¹¹ A[']amu huhwo sohwa ose uhwonontⁱfi sⁱmano htotohino umn^{ing}kahon^{ing}ki hofiko ole hnⁱmentohofi, Nakwo Jisasⁱmo pipi ulohofanehwono. Ose hnⁱmentohofoho.

Jisas kako kakoe hungkuno liku[']mofo syoho so[']no hwe aho hopi[']nono sⁱfe mta[']ni hufa[']uyo sohwamo uhwosopo[']mentisofoho.

(Matⁱyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Oso hohosohonta Jisas kako Mpohumo jomo ulⁱmo lonto kako hwofiki[']nyo we[']e sopone[']no sⁱmentisofoho. Osopo nohumanto Anⁱtune[']no jomo ne[']no ulontan^{ing}ki iyoho longkonⁱmentisofoho.

¹³ Mofehi[']nyo sⁱ'mofopahon^{ing}ki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne[']no joho ulonto oso hwa mta[']ni kako hwe aho hopi[']nono sⁱfe mta[']ni hufa[']uyo uhwosopo[']mentiso sohwamo kako yofe mulⁱmentisoso apouselⁱyoho mulⁱmentisofoho. Oso yofe apouselⁱso hungkuno hwapi^fingo olenoho. Anⁱtuye hungkuno liku[']mofo syoho[']njo hwafoho.

¹⁴ Hwe fihwo uhwosopo[']mentisoso Saimounⁱyoho. Oso hwe huhwo sohumo Jisas kako nom[']ne yofe Pitafaho mulⁱmentisofoho. Nom[']nihwo Entilu Saimoun Pitafe kon^{ing}kwa[']we hwaho. Nom[']nihwa[']u Jemⁱsi[']nji Joun[']njoho. Nom[']nihwa[']u Filipi[']nji Mpatoulomiⁱyuhnjoho.

¹⁵ Nom[']nihwa[']u Matⁱyu[']nji Toumasi[']njoho. Nom[']nihwo Jemⁱis Alifiyosiye hwomu hwaho. Nom[']nihwo Saimounⁱyoho. Kakoe yofe nom[']neso Seloutⁱyoho.

¹⁶ Nom[']nihwo Jutas Jemⁱsiye hwomu hwaho. Nom[']nihwo Jutas Isⁱkaliyoutⁱyoho. Kakoe Jisasⁱme[']no kakoe mango sohwamo tokoyo[']ofo imentisofoho.

Jisas kako hwe moy[']mi pi[']nⁱngⁱengo engo somo ufo[']ma[']mentisofoho.

(Matⁱyu 4:23-25)

¹⁷ Oseso Jisas kako hwofiki[']nyopo nta[']ni kakoe inomokomoyo sohwanji nowentⁱfi hintafo somo u[']mofawentⁱfi osopo inomokomoyo pi[']nⁱngⁱengo engo sohwanji loho[']mentohofoho. Oso hopo sopo nom[']ne hwe moy[']mi pi[']nⁱngⁱengo engoso hwaho

Jutiyanta'ango so'nji ango Jelusalem so'nji oso ango hufa'u mit+momingo sponjo molinyo sohwa'u Taiya'nji Saitoun'njonta'ango uhu'mokontifi humamentohofofoho.

¹⁸ A'amu hiso nakwo Jisas:iye hungkuno upo'n:ngkuhwasi a'amu mnokino'njo hn'n:mo wopingo wonamokono lontifi uhu'mokumentohofofoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo'njo so'nji Jisas:mo u'mahoni:ngkofi kako wopingo umokumentisofoho.

¹⁹ Oseso hwe moy'a'mi hopi'nono hofiko Jisas:mo aho wokisyusyano lontifi imentohofofoho. Hwapingoso hofiko Jisas:mo aho kisusahon:ngkofi yokumpohn'nyo Jisas mta'ni hofikimo umentisosoo hofikoe a'apahoso wopingo imo'n:mentohofofoho.

Jisas kako a'amu simonyo iyo'njo humotaho jo'njo somne'no hungkuno uyimentisofoho.

(*Matiyu 5:1-12*)

²⁰ Jisas kakao inomokomo yo sohwamo uhwononto ole ulimento, Sekwo Anitume'nno hundo engo maseyo'njo soku sekwo Anitumne'nno hundo wopingo wotipemano l:fi:jo'manji sekwo simeho wopingo wasemo'nono. Anitu sekumo semokosyohumayo hweho.

²¹ Sekwo wopayo mijoho pe'nyo soku wopayo'nno hi semo'nyo hopaso sekwo Anituye hon:ngkano wopingo mne'no hi semo'nos'o'manji Anitu kakoe hungkuno sekwoe simehomo wopayo simeho hopaso wosehnn:montonoho. Oseso sekwoe simeho wopingo wasemo'nono.

Sekwo a'amu olohonta humotaho lalokwofo soku sekwo simonyo fiyimno. Hwangku sekwo tikafo wojantfeho.

²²⁻²³ Hwangku sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'n:imne'nno nn:ngkopakalokofo so'no a'amu nom'neso sehon:ngkuji hofiko sekune'nno simeho n:ihu'no wonyo umo'n:montonoho. Oso'nno hofiko sekumne'nno hohujo ikinjasemofikuji sitofo woselantfeho. Hofiko sekune'nno hungkuno n:ihu'no wonyo selikujo'nno sekwoe yofeso wopiwahu'montonoho. Yo'mayoso ose selohoffkujo'nno sekwo simonyo fiyimno. Hwapingoso sekwo upa'n:imno. Sekwo nje yofe somne'no yo'mayo tango olo se'mante so'no sekwoe ho'yango engo yo'mayoso ahwomomo weho. Oso a'amu sekumo wonyo selohafalokwofo hofikoe ajuyohwosa huhwa hohonta a'amumo Anitu kakoe hungkuno uyahon:ngki limotofo sohwa huhwamo wonyo uloho'moto:fihwafo.

²⁴ I oso'no sekwo a'amu hamniyoho ho'yango yo'mayoso engo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo soku Anitu tohino nejaponoho likuji sekwo iyoho wasenono. Sekwoe simeho wopingo semokiyo'ne yo'mayoso olo hwaho lopo nto mo'malofo kuyoho.

²⁵ Sekwo a'amu olohonta wosopayo engo nonontifi simeho nohnnalokwofo soku sekwo Anitumne'nno in:ngkano nayonoho likuji iyoho wasenono. Hwangku sekwo mijoho engo nope'nifitnne kuyoho.

Sekwo a'amu olohonta tikafo jalokwofo soku hwangku nakwo humotaho engo l:hwasi t:mi:jo engo neswaponoho likuji sekwo iyoho wasenono.

²⁶ Sekwo a'amu soku a'amu nom'ne pi'n:ngoso hofiko sekwoe yofe ho'nosemawo'n:ngkohofo so'manji Anitu nakwoe yofe moho'nonemanoho likuji sekwo iyoho wasenono. Hohonta oso a'amu huhwo sohwafe ajuyohwosa huhwa a'amu Anituye hungkuno hwasyo limotofo sohwafe yofe hi ho'noma'motofofo.

Jisas kako ole ulimentisofoho. Sekwo sekwoe mango sohwamne'no wasemo'nono.

(*Matiyu 5:38-48*)

²⁷ Sekwo nje hungkunomo haloho pewe'n:ngkohofo soku sekwo upa'n:imno. Sekwo sekwoe mango sohwamne'no wasemo'nono. A'amu sekumo simeho wonyo sejapiwo'n:ngkohofo somo sekwo hofikimo wopingo'nohini ulohopmno.

²⁸ A'amu fehohnjoso hofiko sekumo wonyo wosemkano lontifi sifajo selikujo'nno sekwo oso a'amu homo somo Anitu kako wopingo ulohofeo'ne jomo ulimno. A'amu sitofo selikujo'nno sekwo a'amu homo somne'no Anitu ufo'mayo'ne jomo ulimno.

²⁹ A'amu fihwo jiye manjijohopo kuposithwoso'nno jiye manjijoho fehohntha'nii utihwaho osopo wakuposono. Hwe fihwo kako jiye manji:mofo so'no hi umo'n:ngkuhwoso'nno kumahwoso'nno kiko yoka ulohotoho. O'o, jiye hwapife hi'nji uyo.

³⁰ U, hwe fihwo kako yo'mayo so'no jomo kilihwoso'nno kiko yanohino uyo. U, hwe fihwo kako jiye yo'mayoso wae yakumofhwoso'nno kiko apa'no aku kijape-e'ne hungkuno ulohotoho.

³¹ Sekwo yo'mayo yahino a'amu sekumo woselohofantife'no yalokwofo hopaso sekwo simo'mo oso yahino hiso hofikimo ulohopmno.

³² A'amu sekumne'no umo'n:wo'n:ngkohofo osomnohini sekwo hofikine'nno semo'n:ngkuwo so'no Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon:ngkano wonyo'njo Anitumne'nno mosyafsiyo hi oso hopa y:wo'n:ngkohofofoho.

³³ A'amu sekumo wopingo selohoftwo'nìngkohoho osomnophini sekwo wopingo ulohofkuji'manji oso hiso'no Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu honìngkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisyo'njo hi oso hopa yìwo'nìngkohofoho.

³⁴ Sekwo sekwoe yo'mayo so'no hwangku aku nejapifitnne'entifi uyìwo'nìngkohofo'manji Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu honìngkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisyo'njo hi oso hopa yìwo'nìngkohofoho.

³⁵ O'o, sekwo olo yahino loso fiyimno. Sekwo sekwoe mango sohwamne'no wasemo'nono. Hofikimo wopingo ulohopmno. A'amu sekumo yo'mayo so'no jomo selikujo'no nakumo aku wonejapife sekwo huno nosyafisyikutoho. Sekwo oso yahino somo inìngkafijo'manji Anitu kako yo'mayo wonyoangkafoso sejapihwosi sekwo Anitu Yokintahopo Humaso sohwoe Mehomi Ne umo'nantifeho. Hwapìngoso Anitu kako a'amu kakine'no isamoyoka mujo'njo so'nji a'amu honìngkano nihu'no wonyo'njo so'njimo wopingo ulohofìwo'nìngkiso hwaho.

³⁶ Senìngkwhowo Anitu sohwo kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulofìwo'nìngkiso hopaso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho waselofono.

Nom'ne a'amu somne'no yano ilofo'ne hungkunofoho.

(*Matìyu 7:1-5*)

³⁷ Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilofikuji wonyofoho nulikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho. Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no tohino uyikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe yahino somne'no tohino mosejaponehoho. A'amu sekumo wonyo selohopijosofe wonyoso sekwo wae feeopmno. Oso wonyo hiso'no apa'no huno nosyafisyikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe wonyoso wae yasemofihwosi oso hiso'no kako apa'no huno mosyafisyonehoho.

³⁸ Sekwo yo'mayoso a'amumo uyikuj'o'no Anitu huhwo kako sekumo yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo a'amu nom'nemo yo'mayoso uyikuj'o'no Anitu kako sekumo yo'mayoso sejapososo mangonepo ihwosi nohu'mepiwesyahonìngkuhwosi kipo kipo lohofìhwosi wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uyìwo'nìngkohoho hopaso Anitu kakoe yo'mayoso aka wosejapmmontonoho.

³⁹ Jisas kako pahnñimo hungkuno'nji ulmentisoso ole ulimento, A'amu tìmpi'nyo sohwo kako nom'ne a'amu tìmpi'nyo sohumi honìngkano utìhwamtolah. Awonoho. Siko huwhau'pi'nìmomo wohob'ni'mofanjiyoho.

⁴⁰ Hwomu sìkule syoho iwo'nìngkiso sohwo kako a'amu kakimo lutìhwawo'nìngkiso sohumi uyakolo'montolah. Awonoho. Ioso'no kako syoho yokumpohn'nyo engo ihwosi hwangku kako syoho lutìhwawo pa'nyo umo'nìmontonoho.

⁴¹ Kiko jije hnìngkwa'wehwroe tìmomjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwon-alokuno. I, jije tìmomjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko jije tìmomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojo so'no manohonyo'njo sohwosi

⁴² kiko jije hnìngkwa'wehumo ole peho'ne ulalokuno. Nìngkwhawo jije tìmomjo hintalinyo wojo we'eso wae weekumo'mo. Ose peho'no ulalokuno. Kiko mango'nohino hwosoho. Simo'mo kiko jije tìmomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji kiko tìmo ito'no uhwonìngkohoji hwangku jije hnìngkwa'wehwroe tìmomjo hintalinyo we'eso wae fiyo.

Iyo wonyo sohwo kako ipisayo wonyoso unto'nìmontonoho.

(*Matìyu 7:17-20; 12:33-35*)

⁴³ Iyo wopìngoso ipisayo wonyoso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso iyo wonyoso ipisayo wopìngoso minto'nonehoho.

⁴⁴ Nakwo iyomjo ipisayo somo uhwonìngkuhwasi nakwo huno wonayono. Iyo wopìngotaho, iyo wonyotaho. Huno ose wonayono. Nakwo hiyaso somta'ni ikwonjayo momjonanehwono. I nakwo wampeso iyo hiyae somta'ni momjonanehwono.

⁴⁵ Hwe wopìngo sohwo kakoe sìmeho mo'mo huno wopìngo'njo hwaho. Oseso kako yahino wopìngo'nohini wotipema'monte hwaho. Hwe wonyo sohwo kakoe sìmeho mo'mo huno wonyo'njo hwaho. Oseso kako yahino wonyo'nohini wotipema'monte hwaho. Yo'mayo huno sìmeho mo'mo engo yamo'nnyoso mango mta'ni lìwo'nìngkohoho.

Ango mojo'ne yahino hufa'uyoho.

(*Matìyu 7:24-27*)

⁴⁶ I, sekwo ngkimo Hwe Engofo, Hwe Engofo, peho'ne ntⁱwo'nⁱngkoho. Sekwo Hwe Engofo ko ntontⁱfeso sekwo nje hungkunomo tⁱfi monnⁱngkayo'njo kuyoho.

⁴⁷ A'amu ngkimo nⁱ'manto nje hungkunomo haloho pento tⁱfi nnⁱngkawo'nⁱngkiso sohwo kako olo pahnnⁱmo hungkuno loso pa'nyoso wolosetihwamne'no yohono.

⁴⁸ Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu fihwo ango wopⁱngo wamolⁱmo loso sohwo pa'nyo hwaho. Kako hwosa'imo mno kengomo'mo ijⁱhwosi hwosaho nⁱhu'no yokumpohn'nyo wawontⁱmontonoho. Osopo ango yokumpohn'nyo molososo ango huhwo sohwo wonyo mmo'nonehoho. O'o, ififo engo ihwosi oso ango huhwo sohwo mojwahafonehoho. Hwapⁱngoso kakwo'yohwo sohwo hwosaho yokumpohn'nyo molinyofoho.

⁴⁹ I oso'no a'amu fihwo kako nje hungkunomo ko nupa'nⁱngkuhwosi ngkimo monnⁱngkape'njo sohwo kako a'amu ango siki molahinyo pa'nyo hwaho. Kako ango hwosaho ne mo'mo mawonjiyo'njo yososo iyo po'nⁱfo'nohini hwaho tojwaponohini wawontⁱmontonoho. Oso hopo sopo ango molⁱhwoso'no ififo engo ihwosi oso ango moloso hiso wojoha'montonoho.

7

A'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiysohumo Jisas wopⁱngou'mokumentisofoho.

(Matⁱyu 8:5-13)

¹ Jisas kako oso hungkuno hiso hwe moya'mi somo moi'wo ulonto kako ango Koponeyamne'no umentisofoho.

² Hwe fihwo kako a'amu itokuso'njo sohwamo mokosyohumayo sohwo kakoe syoho ulohofiysohumo mnokino'njo sohumne'no simeho uyimojo hwaho.

³ Kako Jisas mofonepo humaho upa'nonto kako Jutafe hwe engo fehohnjo sohwamo Jisas a'amu mnokino'njo sohumne'no wopⁱngo umokiyo'no utⁱmayo'ne lⁱhwatⁱmentisofoho.

⁴ Lⁱhwojahonⁱngki hofⁱko Jisasⁱmo u'mantifi hungkuno yokumpohn'nyo akwe'no ulimentohofⁱ, Olo hwe wopⁱngo'nohini lohwo kako honⁱngkano ito'nohino iwo'nⁱngkiso hwaho. Oseso kⁱko kakimo ufo'maho.

⁵ Kako a'amu Loum ko huhwo kako nakwo a'amu Juta sohwona'nⁱmne'no hitoho ulofⁱwo'nⁱngkiso hwaho. Kako nakune'no Anⁱtuye tajo ango we'eso molⁱmentisofoho.

⁶ Ose ulahonⁱngkofi Jisas hofⁱko'nji umentohofⁱfoho. Kako ango'njo tⁱfonepo i'mofowahonⁱngki hwe yofe engo'njo sohwo kako kakoe a'amu nom'nⁱe sohwamo Jisasⁱyepono lⁱhwatⁱmentisofoho. Hofⁱko Jisasⁱmo u'mantifi hwe huhwo sohwoe hungkuno motapontifi ulimentohofⁱ, Nje ango ne sopo nⁱmayo so'no syoho engo ihnnoho. Hwe Engofo, kⁱko nje angomo ko swapihnneso ngko hwe wopⁱngo hwo'nnye ango'm'maho.

⁷ Oso'no ngko kikiyepono ko pmneso ngko hwe wopⁱngo hwoni'maho. I oso'no kⁱko osopo nohumahoji hungkuno'nohini lisoso nje syoho ntahofo sohwo wopⁱngumo'nⁱmontonoho.

⁸ Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe engo sohwamo enjwa'mo humale so'no ngko hofⁱkoe hungkunomo tⁱfi ito'no inⁱngkawo'nⁱngkohe hwo'nyoho. U, hofⁱko ngko huhwo'nⁱmo nom'nihwa enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano ulⁱ'me'no kako wamtonoho. U, nom'nⁱe sohumne'no Oyomo ulⁱ'me'no kako wapmmontonoho. U ngko nje syoho ntahofo fihumo, Olo syoho fiyo ulⁱ'me'no kako syoho uyimontonoho. Oseso kⁱko hungkuno'nohini ulohojohⁱno ngko huno niyohoho. Nje syoho ntahofo sohwo wopⁱngumo'nⁱmontonoho. Ose ulimentohofⁱfoho.

⁹ Jisas kako oso hungkuno hofⁱko motapmmentohofⁱ homo somo upa'nonto kako yomo yonto kako oso hwe engo huhwo sohumne'no huno pi'nⁱngko engo syafⁱhu'mentisofoho. Oso hwe moya'mi pi'nⁱngko engo kakimo inⁱngkamentohofⁱ somne'no Jisas kako ikinjamlo lohofonto pisopisaho lonto ulⁱmento, Ngko oso hwe engo huhwo sohumne'no hungkuno waselⁱmonne'no yohono. Ngko a'amu Isⁱlael sofe simeho hi'ntnnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho.

¹⁰ Ose ulahonⁱngki oso a'amu hwe yofe engo'njo sohwo luhwatⁱmentiso sohwa hofⁱko hofⁱkoe ango pone'no asomo nowentifi uhwonⁱmentohofⁱfoho syoho ulohofⁱfo sohwo kako wopⁱngoo nohumentanⁱngki uhwonⁱmentohofⁱfoho.

Apⁱwojo ango Nainnta'ango siye hwomu poyo pe'nⁱmentiso sohumne'no Jisas kako apa'no songo ulⁱka'mentisofoho.

¹¹ S̄ikuno fehohnjo memjaofahon̄ngki Jisas kako ango Nain sopone'no umentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwanji nom'ne hwe moya'mi pi'n̄ngko engo hi'nji umentohofoho.

¹² Oso ango hopo sponjo kuso engo somo i'mofawentifi uhwon̄mentohofoso a'amu sohwa hofiko a'amu poyo pe'nnyo sohwo itokwappmentohofoho. Poyo pe'nnyo sohwoe kona'wohisi kako oso hwomu huhwo sohumnhinī ma'mentisofoho. Kakoe hwehwo sohwo hohonta poyo pe'n̄mentisosiyo. Oso ango hopo sponjo hwe moya'mi pi'n̄ngko engoso a'musi'nji nopontan̄ngkofi Jisas uhwon̄mentisofoho.

¹³ Jisas uhwononto a'mu simne'no hitoho engo ulofahon̄ngki a'mu simo ul̄mento, K̄iko humotaho lohotoho.

¹⁴ Ose ulonto mofonepo lohofawento a'amu poyo pe'nnyo sohwoe ijempoho sopo aho kisesyahon̄ngki a'amu itokwappmentohofoho sohwa loho'mentohofoho. Jisas ul̄mento, Ole hwomo lohwosi, ngko wakil'monne'no yohono. Fil̄kaho.

¹⁵ Ose ulahon̄ngki oso hwomu huhwo sohwo songo l̄ikafonto hungkuno l̄imentisofoho. Oseso Jisas kako kona'wohimo uȳmentisofoho.

¹⁶ Ose uhwonontifi hwe moya'mi hopi'nono iyoho yontifi hofiko An̄tuye yofe ho'nama'mentohofoho. Ole ul̄mentohofiki, Hwe Engo lohumo An̄tu hungkuno uyahon̄ngki najo'ne sohwo nto ifawotoho. An̄tu kakoe a'amu ne somo ufo'mayo'ne nto ifawotoho.

¹⁷ Oso Jisas imentiso so'no hwaho Jutiya oso'mo ho'nom̄mento hwaho ango'meemo ho'n̄mentisofoho.

Joun Jisasimne'no hungkuno luhwatimentisofoho.

(Mat̄iyu 11:2-19)

¹⁸ Yo'mayo hungkuno Jisasimne'no ho'n̄ngkiso so'no Joun̄ye inomokomoyo sohwa upa'nontifi Joun̄imo ul̄mentohofoho.

¹⁹ Joun kako upa'nonto kakoe inomokomoyo hufa'u hwa'umo Jisasiyepono hungkuno l̄ihwat̄mentisofoho. Hungkunoso olenoho. Hwe t̄ifi wapmmontonoho ho'n̄mentiso sohwasilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho.

²⁰ Ose l̄ihwojahon̄ngki siko Jisasimne'no u'manji ul̄mentisivo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kikimo ole kilahon̄ngkohoho. K̄iko hwe t̄ifi wapmmontonoho l̄imentohe sohwasilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. Joun̄ye hungkuno ose ulohon̄mentisivo.

²¹ Oso hohosonta Jisas kako hwe moya'mi mnokino kengo kengo'njo somo wop̄ingo umokumentisofoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnname'nyo somo wae yao'mentisofoho. A'amu t̄imp'i'nyoso apa'no t̄imo hon̄mentohofoho.

²² Jisas kako Joun̄ye inomokomoyo sohwa'umo ole ul̄mento, Siko nuhusisi yo'mayo nuhwonalokusiyso so'nji yo'mayo upo'nalokusiyso so'ntnne'no Joun̄imo ulohunyo. A'amu t̄imp'i'nyoso t̄imo apa'no honalokwofo. A'amu s̄ife wonyo'njososo apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo n̄ihu'no wonyo'njososo (*lepiña*) hofikoe a'apahoso wop̄ingo imo'n̄ingkohoho. A'amu haloho piku'nyoso apa'no ito'no upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nnyoso apa'no songo l̄ikafalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso An̄tuye hungkuno wop̄ingoso upo'nalokwofo.

²³ A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwol̄keno, An̄tuye hwol̄keno, huno ose mosyafisiyo'njo yontifi hofiko s̄imeho hi'n̄tnnnono kenga'no ntopantokwofoso hofiko s̄imonyo uȳife. Siko nuhusisi oso hungkuno hiso Joun̄imo ulinyo.

²⁴ Ose ulahon̄ngki oso hwe Joun l̄ihwat̄mentiso sohwa'u nto wahon̄ngki Jisas kako hwe moya'mi somo Joun̄imne'no hungkuno ul̄mentisofoho. Ole ul̄mento, Hohonta sekwo oso hwaho a'amu mohumunyo sopo umentohofoho sohonta pehomo uhwonano lontifi umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'n̄ngko sohwo ififo iloja'o'mentiso sohumo uhwonano lontifi umentohofotaho. O'o, ose'maho.

²⁵ Pehohumo uhwonano lontifi umentohofoto. Hwe fihwo hwapife yo'mayo wonyoangkafo hu'meesisyoso uhwonano lontifi umentohofotaho. O'o, a'amu hwapife yo'mayo wokoso'njo wonyoangkafo sohwa hofiko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohu-mayo sohwoe angomo humawo'n̄ingkohofoho.

²⁶ I, oso'n no sekwo pehohumo uhwonano lontifi, umentohofoto. A'amumo An̄tu hungkuno uyahon̄ngki hungkuno najo sohumo uhwonano lontifi imentohofotaho. Ou, osohifoho. Upa'n̄imno. Oso hwe sekwo uhwon̄mentohofoho sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo An̄tu hungkuno uyahon̄ngki naliwo'n̄ingkohofoso somo yakolo'nnyo hweho.

²⁷ Oso hwe huhwo sohumne'no An̄tuye hungkuno kakoe hwomumo ole nalohi, Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wol̄hwat̄monnaho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo s̄imo'mo kupe-e'ne hweho.
Kako ji'je hon̄ngkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho.

²⁸ Ngko hungkuno wasel̄monne'no yohono. Hwe moya'mi hopi'nono olo hwaho lopo humalofoso hof̄iko Joun̄tmo muyakolopitnnehofo. I, oso'no a'amu yofe engo ane sohwo An̄tumo enjwa'mo humaso sohumo Joun kako osohumo muyakolofonefoho. Jisas ose ul̄mentisofoho.

²⁹ Hwe moya'mi pi'n̄ingo so'nji a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji hof̄iko Joun̄ye hungkunomo upa'nont̄fi hnn̄mentohofi, An̄tuye yahino nto'nohino somo un̄ngkowanohalon̄ngkofi Joun hof̄ikimo mijo kiyoma'mentisofoho.

³⁰ I oso'no a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe hon̄ngkano hungkuno lut̄hwamotofo sohwanji hof̄iko Joun̄ye mijo kiyomayo so'no nakwolaho l̄mentohoho so'no hof̄iko oso hon̄ngkano wop̄ingo An̄tu ut̄hwamentiso somne'no hohuju ikinjao'mentohofefoho.

³¹ Oso a'amu huhwo sohwamne'no Jisas ole ul̄mento, Oso a'amu olohonta humalofo sohwa peho pa'nyo hwasimo wasel̄monnto. A'amu peho hwalo.

³² Hof̄iko olo pa'nyo hwafoho. Mehomiso hof̄iko angopo humant̄fi nom'ne mehomisomne'no joho ole limof̄iwo'n̄ingkohofeo pa'nyo hwafoho.

Nakwo hmpehmpye yoka s̄imonyo'ne kul̄mokahon̄ngkuhwoni sekwo s̄imonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosofe lahon̄ngkuhwoni sekwo humotaho majofoho.

³³ Ihwoni. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mo sohwo kako i'mofaponto wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji manyo humohumantiso hweho. Osohumo sekwo uh-wonont̄fi l̄mentohofi, Towahuno wonyo ehuhnname'nyo hweho.

³⁴ I, ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni i'mofaponti ngko ahu'mo wosopayo'nji ipisae mijo pompenjiyo so'nji n̄iwo'n̄ngkohe so'no sekwo ngkine'no ole lalokwofo. Uhwon̄tnmo. Hwe wopayo pi'n̄ingo engo nyo'njo hweho. Ipisae mijo pomenjiyo pi'n̄ingo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu hon̄ngkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Oso ngkine'no l̄iwo'n̄ingkohof̄hwasoho.

³⁵ I oso'no hwe moya'mi hof̄iko An̄tuye huno engo mawo'n̄ingkohofeso hof̄ikoe hon̄ngkano wop̄ingo somo hof̄ikoe ito'no humayo somo a'amu uhwon̄ngkuji ne'njofoho wolant̄feho.

A'mu hon̄ngkano wonyo'njosি kako Jisas'ye sifemo hwone mijo ehuloho'mentisofoho.

³⁶ Falisi fihwo kako ngko'nji wosopayo wonaho lonto Jisas'imo joho ul̄mentisofoho. Jisas kako oso Falisi sohwoe angomo noswonto wosopayo nyo'ne humohumantisofoho.

³⁷ Oso hopo sopo a'mu hon̄ngkano wonyo'njosি humunyoponoho. Kako Jisas Falisiye angomo wosopayo nalofoho upa'nonto kako ahwonte hofiyohwone mijo akino wonyoangka'o'njosو nomanto Falisi huhwo sohwoe angomo humentisofoho.

³⁸ Kako noswonto Jisas'ye hohuju hnta'ni s̄ifepo hwomtame ehumanto humotaho ul̄mentisofoho. Kakoe t̄mijoso Jisas'ye s̄ifepo lo'n̄ingkahon̄ngki kako kakoe mijiy'o'nji Jisas'ye s̄ifemjo yoko'nyoso sosayo us̄ipo'mentisofoho. Ose yonto a'musi kako Jisas'ye s̄ifemo hinjoho hu'nonto hwone mijo akino wop̄ingo'njosо ehuloho'mentisofoho.

³⁹ Oseso oso Falisi Jisas'ime'nō wapono l̄imentiso sohwo oso hisimo uhwononto Jisas'ime'nō huno ole syafihu'mento, Olo hwe lohumo An̄tu hungkuno uyahon̄ngki nal̄mojo ne hwo'manji kako oso a'mu siye yahinoso huno uyihwonesohilo. Oso a'musi n̄ihu'no wonyiyoho. Oseso ngko huno niyohoho. Kakimo An̄tu hungkuno uyahon̄ngki nal̄mojo ne hwo'maho.

⁴⁰ Oso hwe huhwo sohwoe hunomjo Jisas kako huno uyahon̄ngki ul̄mento, Saimoun, ngko kikine'no hungkuno wakil̄monne'no yohono. Ose ulahon̄ngki Saimoun ul̄mento, Nakwoe Lonet̄hwawayo sohwosi, Nohonjo. Ose ulahon̄ngki

⁴¹ Jisas ul̄mento, Hwe fihwo hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hwe hufa'u hwa'umo hamniyoho aku mayo'ne nokiso uyimentisofoho. Hwe fihumo kako *faifhant̄ilet* (500) kina uyonto nom'nehumo *fifiti* (50) kina uyimentisofoho.

⁴² Oso hwe hufa'u huhwo sohwa'u siko aku uyoso hopo'maho. Oseso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hamniyoho hiso aku mayoso'no sikoe syohofoho lonto siko'ne n̄ihu'nahonefoho, ul̄mentisofoho. Ose ul̄mentiso so'no oso hwe hufa'uyo huhwo sohwa'u siko oso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohumne'no s̄imeho umo'nyo engoso t̄hwolo.

⁴³ Ose ulohon̄ngkahon̄ngki Saimoun ul̄mento, Ngko huno ole syof̄syalokweno. Oso hwe *faifhant̄ilet* (500) kina ma'mentiso sohwo kako hwe sohumne'no s̄imeho umo'nyoso engo umo'n̄mentisofoho. I oso hwe *fifiti* (50) kina'nohini ma'mentiso sohwo kako

simeho we'e'nohoni uymentisofoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Jiye huno nehopi kiyohoho.

⁴⁴ Ose ulonto kako a'mu simne'no ikinjamo lohofonto Saimoun'mo ulimento, Kiko olo a'mu losimo uhwonyo. Ngko jiye angomo swapohe sohonta kiko nje sifemo mijo yati'ku'nyo'neso montapefoho. I oso'nolo a'mu losi kako kakoe t'mijo'nji nje sifemo niyot'jwantofoho. Kakoe mijijo'nji sosayo nisipeentofoho.

⁴⁵ Ngko noswopahon'ngko kiko ngkimo hinjoho manihu'nyofoho. I ngko kahopi swapohe sohonta olo a'mu losi kako nje sifemo hinjoho ne'nohini nihu'ningkohoho.

⁴⁶ Ngko noswopahon'ngko kiko nje mnokinopo hwone mijo mehantohofefoho. I oso'nolo a'mu losi kako nje sifemo hwone mijo akino wopingo'njososo ehontohokwoho.

⁴⁷ Oso'nolo Saimoun'kimo, ngko ole wakil'monne'no yohono. Olo a'mu losi kako ose ntohofantokuso so'nolo kiko huno ole wakiyono. Kakoe hon'ngkano wonyo pi'n'ngengo'nyo ko hisi olohonta ngko wae nto yafohono. Oseso kako ngkine'no simeho mi'kun'imposo engo umo'nalofoho. U hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo so'nji hon'ngkano wopingo iwo'n'ngkiso sohomo Anitu kakoe wonyo we'eso wae yafososo oso hwe huhwo sohwo kako Anitumo simeho we'ene uy'montonoho.

⁴⁸ Ose ulonto Jisas kako a'mu simo ulimento, Ngko jiye wonyoso wae nto yakumofohono.

⁴⁹ Ose ulahon'ngki oso a'amu kako'nji humohumantohofoso hofiko hofikoe hungkuno ole hnn'mentohofofi, Olo hwe lohwo a'amufe wonyo wae yaof'wo'n'ngkiso lohwo sohwo ti'hwolo. Ose hnn'mentohofefoho.

⁵⁰ Jisas kako a'mu simo ulimento, Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'nolo kiko Anituye a'amu ne imo'n'ngkohino. Oseso kiko simeho wopingo'nji fosoyuhmantono.

8

Hwoya'mi fehohnjo sofa Jisas'mo in'ngkamentohofeo so'ne hungkunofoho.

¹ Hwangku sohonta Jisas kako ango ho'mo ho'meemo uku'mo'mentisofoho. Oso a'amu homo somo Anitu a'amu kakimo enjwa'mo humawo'n'ngkohoho somo hofiyu umokosyohumawo'n'ngkiso so'nolo li'ku'mo'mentisofoho. Jisas'ye inomokomoyo aho hopi'nono si'fe mta'ni hufa'u sohwa kako'nji hano umentohofefoho.

² I, hwoya'mi fifa hofiko tifi in'ngkamentohofefoho. Oso hwoya'mi fehohnjo sofa Jisas kako towahuno wonyo ehuhnname'nyo somo wae yao'mentisofoho. Fifa mnokino'njo sofamo wopingo umokumentisofoho. A'mu fisi kakoe yofe Maloya. Oso hhnne'no Maloya Makitola nta'angiyoho limentohofefoho. Hohonta oso a'mu simo towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso ehuhnname'nyo simo Jisas kako wae yao'mentisofoho.

³ Nom'nesi Jouanafoho. Oso a'mu siye hwehwo sohwo kakoe yofe Husafoho. Kako hwe engo Heloutiye angomo mokosyohumayo syoho'njo hwehwo. Nom'nesi Susanofoho. Oso fanji nom'ne moy'a'mi pi'n'ngingo sofanji hofiko Jisas'mo tifi in'ngkamentohofefoho. Oso moy'a'mi hofe sofa hofiko Jisas'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo ufo'mano lontifi hofikoe hamniyoho yo'mayoso uy'mentohofefoho.

Hwe sohwo ufongoyo fisosomokafo so'ne pahn'ni'mo hungkunofoho.

(Matiyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Hwe moy'a'mi pi'n'ngingo engo Jisas'nji nohumantifi nom'ne hwe moy'a'mi ango ho'mo so'mta'ni hofiko'nji uhu'mokahon'ngkofi Jisas olo pahn'ni'mo hungkuno ulimento,

⁵ Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. Fisosomokafahon'ngki ufongoyo neso fehohnjoso hon'ngkanopo piwahu'mentisofoho. Oso homo somo a'amu nopontifi hwotoho hmmentohofefoho. Fehohnjoso yi'hufo sohwa ni'mentohofefoho.

⁶ Ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njopo piwahu'mentisofoho. Oso hiso nofokafonto hwaho mijo ane imo'nonto oso ufongoyo hiso yofeho imentisofoho.

⁷ Ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njopo piwahu'mentisofoho. Nantipe hiso ufongo hiso'nji sofoka'mentisoso nantipe sohwo kako ufongomo kingkulo'mentisofoho.

⁸ Ufongoyo fehohnjoso hwaho afo'o'njopo piwahu'mentisoso nofokafonto ipisayo ne pi'n'ngingo engo into'n'ni'mentisofoho. Ufongoyo anga'nohino somta'ni pi'n'ngingo engo imo'n'ni'mentisofoho. Jisas ose ulonto kako mohm'no ole ulimento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentofoho.

Jisas kako pahn'ni'mo hungkuno peho'ne ul'ementisoto. Hwapingo olenoho.

(Matiyu 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹ Jisas'ye inomokomoyo sohwa oso pahn'ni'mo hungkuno homo somne'no hwapingo so'nolo Jisas'mo ulohon'ni'mentohofefoho.

¹⁰ Jisas ul̄imento, An̄itu kako a'amu mokosyohumayo yahino somne'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasimo nto set̄hwamentisofoho. I oso'no hwe moy'a'mi nom'niso hof̄ko pahn̄nimo hungkuno'nhini upa'n̄wo'n̄ngkokofoho. Oseso hof̄ko yo'mayo somo t̄mo ko uhwonantifeso yofe mīhwofe'n̄jofoho. Hof̄ko yo'mayo somo haloho ko upa'nont̄feso hof̄ko hwap̄ingo neso huno muyofoho.

Ufongoyo fisosomokafo'ne pahn̄nimo hungkuno hwap̄ingofoho.

(Mat̄iyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Ose ulonto Jisas ole ul̄imento, Oso pahn̄nimo hungkuno seloheso olenoho. Oso ufongoyo hiso An̄ituye hungkunofoho.

¹² Oso ufongoyo hon̄ngkanopo pīwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu feohnjoso An̄ituye hungkuno upo'n̄ngkahon̄ngkofi tifi Seten hwe wonyo sohwo hof̄koe simehomjо hungkuno somo wae yaof̄wo'n̄ngkiso hweho. Seten kako huno ole syaf̄syalofoho. A'amu An̄ituye hungkuno simehomo mnawel'manji hof̄kimo kakimo simehō hi'ntnnono uyikujo'no An̄itu hof̄kimo asomo ut̄manoho. Ose syaf̄syonto wae yaof̄wo'n̄ngkisofoho.

¹³ Oso ufongoyo hwaho sojo'njopo pīwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu feohnjoso hof̄ko An̄ituye hungkuno upa'nont̄fi simehō mo'mo meho'nasyont̄fi simehō iwo'n̄ngkohofoho. I oso'no oso hungkuno meho'nasiyoso pmpongo muhwatnnyo pa'nyofoho. Oso a'amu hiso hof̄ko An̄itumo simehō hi'ntnnono we'enehwo uyont̄fi yo'mayo tango u'mante so'no hof̄ko iyoho un̄ngkahon̄ngki hof̄koe simehō hi'ntnnono uyo we'eso ho'naof̄wo'n̄ngkohofoho.

¹⁴ Oso ufongoe nantīpe yongo'njopo pīwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu feohnjoso hof̄ko An̄ituye hungkuno upa'nont̄fi An̄itumo ko in̄ngkowahon̄ngkofi yo'mayo hwahoponjo tangoso u'manteso hof̄ko hamniyoho so'no huno pi'n̄ingo engo syaf̄syont̄fi hof̄ko hof̄koe a'apahomnöhini syaf̄syahon̄ngkofi oso yo'mayo hiso hof̄koe simehō umo'nyo kingkulof̄wo'n̄ngkisofoho. Oso'no hof̄koe ipisayoso mojo miyonefaho. Hof̄ko nom'ne a'amu somo An̄ituye hon̄ngkano tipemayo'ne mufo'mapitnnefaho.

¹⁵ I oso'no oso ufongoe hwaho afofo'njopo pīwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amuso hof̄ko An̄ituye hungkuno upa'nont̄fi simehō mo'mo meho'nasyont̄fi yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n̄ngkohofoho. Oso a'amu hiso hof̄koe humayoso ito'nohinofoho. Hof̄ko nom'ne a'amu mokosyohumawo'n̄ngkohofoho.

Sikiloh nomongkujikuji hiyae ifoho'fasiy'o'ne pahn̄nimo hungkunofoho.

(Mak 4:21-25)

¹⁶ A'amu sikiloh'o'njoso hof̄ko nomongkujikuji ahwonte'mo wokipitofos-yantīhm'maho. Epohumayo enjwa'mo woho'nosyantīhm'maho. Awonoho. Hof̄ko ijempoho tojwapo ifoho'ofahufijoso a'amu oso ango homo somo swap̄fijo somo oso pomponahoso hof̄kimo walohumontonoho.

¹⁷ Oso pahn̄nimo hungkunoso olene'no lonet̄hwalofoho. Yo'mayo hiyaso woso hwangku utihwa'nyopo i'mofap̄hwoso'no uhwonantanoho. Yo'mayo simehō mo'mjо hiyaso mokosyohumalohwoneso hwangku utihwa'nyopo i'mofap̄hwoso'no a'amu hopi'nono uhwonantifeho.

¹⁸ Sekwo An̄itumo in̄ngkawent̄fi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo sokumo, An̄itu kako engo'no engo'no wosejapmmontonoho. I oso'no hwe fihwo kako An̄itumo simehō we'e uyo sohwo, Ngko An̄ituye hungkuno nom'ne upa'nyoso peho'neto. Nta'noho, loso sohwo oso simehō we'e uyalokusō somo wae weeō'mtonoho. Jisas ose ul̄imentisofoho.

Jisas̄iye kona'wohi'nji kon̄ngkwa'wehwosanjiye hungkunofoho.

(Mat̄iyu 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Oso hohosohonta Jisas̄iye kona'wohi'nji kon̄ngkwa'wehwosanji kakiye pono pm̄mentohofoho. I oso'no hwe moy'a'mi pi'n̄ingo engo Jisas̄i'njopo uhu'mokumentohofo so'no hof̄ko Jisas pone neso m'mofap̄fitnnefaho.

²⁰ Oseso hwe fihwo Jisas̄iulo ul̄imento, Hnna'wohi'nji hnn̄ngkwa'wehwosanji hof̄ko yolo'ho'mo lohofont̄fi kikimo woku'mano lont̄fi humohumantohofoho.

²¹ Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄imento, A'amu An̄ituye hungkunomo haloho pentif̄i in̄ngkawo'n̄ngkohofoso hof̄ko nje na'uja nje n̄ngkwhawhosafoho.

Jisas kako ifofo engo sohmo moi'wo hm̄mo'nyo ul̄imentisofoho.

(Mat̄iyu 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² S̄ikuno fihumo Jisas kakoe inomokomo yo sohwanji hof̄ko yofayokinomo kotasont̄fi Jisas ul̄imento, Nakwo mijo lomo nongkihnta'ni woe kano. Ose ulahon̄ngki n̄hu'nahone yofayokino hano imentisofoho.

²³ Nowekontan̄ngkofi Jisas kako saho fosyawo'mentisofoho. Nofosyowentan̄ngki ifofo engo nto yahon̄ngki oso yofayokino hano somo mijo ufehu'mokahumonto yahon̄ngki yofayokino hiso mijo womuhulo'mto imentisofoho.

²⁴ Inomokomo sohwa hof̄ko Jisasimo komo'no ul̄kafont̄fi ul̄mentohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, we'enepi nakwae yofe moi'wo umo'nontane'no yalokuhwono. Ose ulahon̄ngkofi Jisas nol̄ikafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahon̄ngki ifofo'nji mijo'nji moi'wo imo'n̄ngkahon̄ngki mijo apa'no songo songo miyo'njo n̄hu'nahone lofawo'mentisofoho.

²⁵ Oseso Jisas kakoe inomokomo sohwamo ul̄mento, Sekwoe s̄imeho hi'ntnnohinoso nt̄i'mo weho. Ose ulahon̄ngki hof̄ko yomo yont̄fi iyoho yont̄fi ole hnn̄mentohofi, Olo hwe lohwo kako ifofo'nji mijo'njimo yoka ulisolo haloho'nohini isolo t̄hwoe huhwolo.

*Hwe sis̄i'masoho'njo sohuma'tni Jisas kako towahuno wonyo wae yao'mentisofoho.
(Mat̄iyu 8:28-34; Mak 5:1-20)*

²⁶ Hof̄ko hwaho Ngkalili sopo nta'ni mijo ayo somo nowakent̄fi hwaho Ngkekesa sopo ki'mofamentohofofoho.

²⁷⁻²⁹ Oso hopo sopo Jisas kako yofayokino mta'ni ifohohosyosyahon̄ngki oso ango sponjon hwe fihwo u'ma'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohuma towahuno wonyo sohwa kakimo ehuhnnaamo'nnyo hwaho. S̄ikuno pi'n̄ingo engo somo kako he ane hwaho. Kako ango ne so'mo mohumayo hwaho. O'o, kako a'amufe pijafo sokimomo ho'nasiyo sopo humemmojo hwaho. S̄ikuno pi'n̄ingo engo somo oso towahuno wonyoso oso hwe huhwo sohuma yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n̄ngkohofo sohonta a'amu angoponjoso aho kesyohumant̄fi ahwomo nano so'nji kakoe s̄ife ahomo ko kilofont̄fe sohwa kako ahwomo nano hiso mt̄ihupewo'n̄ngkisofoho. Towahuno wonyo homo somo hwaho a'amu ane sponje'no ipemotawowo'n̄ngkohofo. Oso hwe huhwo sohwa kako Jisasimo uhwontono joho mohm'no lamofonto Jisasaye s̄ife ki'nyo'mo p̄wasyonto mango engo ul̄mento, Jisas kiko Anitu Yokintahoponjo sohwae Hwomu Ne hwo soho. Kiko ngkimo peho wontoho'monne'nelo. Hungkuno yokumpohn'nyo wakili'monne'no yohono. Kiko ngkimo tohino nontapohotoho. Oso hungkuno ul̄mentiso hwapi'ngoso olenoho. Jisas kako oso towahuno wonyo sohuma ul̄mento, Kiko olo hwe lohumo ul̄ko'maho.

³⁰ Ose ulonto nom'ne hungkuno ul̄mento, Jje yofe p̄hwo'nyo hwilosil. Ose ulahon̄ngki ul̄mento, Nje yofeso Ami hwo'nyo. (Nakwoe hungkuno ole, S̄isihwayo pa'n̄ingo, pi'n̄ingo engofo.) Hwap'ngoso towahuno wonyo pi'n̄ngoso oso hwe huhwo sohuma ehuhnnaamo'nnyofoho.

³¹ Towahuno huhwo sohwa hof̄ko Jisasimo yokumpohn'nyo ul̄mentohofi, Kiko tohino mayo so'no t̄ikano somne'no nolonehwa jahotoho.

³² Oso hwoff̄ki'nyo mofone sopo yahu pi'n̄ingo engoso hof̄ko mno ijontan̄ngkofi somne'no towahuno wonyo sohwa Jisasimo yokumpohn'nyo ul̄mentohofi, Kiko t̄imo'nohino fohonewehwajo. Nakwo oso yahu nongkwafe pone'no wohwtantane'no yihwono. Ose ulahon̄ngkofi Jisas hof̄kimo t̄imo honohwat̄mentisofoho.

³³ Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohuma nul̄ko'mant̄fi yahu somo ehuhnnao'mentohofofoho. Ehuhnnaofahon̄ngkofi yahu hiso hof̄ko hano kunto kunto'no went̄fi iwo'mangomo mt̄iku'nont̄fi mijomo n̄hu'nahono mihulo'mentisofoho.

³⁴ Oso yahu mokosyohumayo sohwa yo'mayo somo uhwonont̄fi hano kunto kunto'no went̄fi hwe moy'a'mi ango engo sponjon so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnnne'no oso hungkuno hiso lijwaafahon̄ngkofi ho'n̄m'mentisofoho.

³⁵ Oso hungkuno hiso ho'n̄ngkahon̄ngki hwe moy'a'mi hopi'nonohinoso uhwonano lont̄fi imentohofofoho. Hof̄ko Jisas'nji i'mofapont̄fi uhwon̄mentohofoso oso hwe towahuno wonyo ul̄koma'mentohofeo sohwa kako he yofonto kako huno wop'ng'o'nyo imo'nonto kako Jisasaye s̄ifiki'nyo'mo nohumentan̄ngki uhwon̄mentohofofoho. Ose uhwonont̄fi iyoho imentohofofoho.

³⁶⁻³⁹ Oso a'amu t̄finjo i'mofapmmento hofeo somo a'amu hof̄ko Jisas oso hwe towahuno wonyo ul̄ko'ma'mentohofeo sohwa wop'ng'o umokumentiso somo uhwon̄mentohofeo so'no mpoyo lut̄hwamentohofofoho. Ose upa'nont̄fi oso hwe moy'a'mi hopi'nono oso hwaho Ngkekesa so'meem mta'angoso hof̄ko Jisasimo ul̄mentohofi, Kiko nakumo nonel̄ko'mahoji nom'ne angopono mpano. Ose ul̄mentohofeo hwapi'ngoso ole'nefaho. Hof̄ko iyoho m̄kun̄mposo un̄ngkahon̄ngki ul̄mentohofofoho. Oseso Jisas kako yofayokinopo nokotosahon̄ngki oso hwe towahuno wonyoso ul̄ko'ma'mentohofeo

sohwo kako Jisasimo yokumpohn'nyo ulimeto, Ngko kiko'nji wowahontnne'no yohono. Ose ko ulahonìngki Jisas ulimeto, Kiko jije angopono asomo uhuji yo'mayo wonyoangkafo Anitu kiloho'maso so'no jije a'amu somo filutìhwaho. Ose lihwajonto Jisas kako nihu'nahone asomo wako'mentisofoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako kakoe ango pone'no asomo nowento hwe moy'a'mi hopi'nonohinomo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no lutìhwamentisofoho.

Mu poyo pe'nyyosi'nji a'mu mnokino'njosinjiye hungkunofoho.

(Matìyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Jisas kako mijo ayo nongkihnta'ni asomo wako'mentiso sohonta hwe moy'a'mi hopi'nono kakine'no humohontohumantohofoso Jisasimo uhwonontifi simonyo imen-
tohofofoho.

⁴¹⁻⁴² Oshonta hwe fihwo kakoe yofe Jailos sohwo kako Jisasimo u'ma'mentisofoho. Oso hwe Jailos huhwo sohwo kako Anituye tajo ango we'e somo mokosyohumayo'ne yofe engo'njo hwaho. Kako mu anga'nohino'njo hwaho. Kakoe mu siye soswoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'nyyosi kako poyo wope'nimoto mofone sopo kanìngkwohwo Jisasimo u'manto Jisasaye sifiki'nyo'mo hwomtame ehumanto Jisasimo yokumpohn'nyo ulimeto, Kiko nje ango pone'no wowaho. Ose ulimentisofoho.

⁴³ Oso a'amu'njo hopo sopon a'mu fisi kako humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontanìngki soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. A'amu fihwo kako oso a'mu hisiye mnokino homo somo wopingo umokone sohwo mohumunyoponoho. Kakoe hamniyoho hopi'nono a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyo sohwamo nto umojyoho.

⁴⁴ Oso a'mu hisi kako Jisasaye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisasaye hwapi'fe tokwajo somo aho upm'mokahonìngki a'musi kakoe honiyoso sosayo komo'no sa'nimentisofoho.

⁴⁵ Oso hohosohonta Jisas ulimeto, Ngkimo aho tìhwo nìpm'mokantofoho. Ose ulahonìngki hofiko anga'nno ulimetohofi, Ngko'maho. Ngko makupm'mokoko yohono. Ose lontanìngkofi Pita Jisasimo ulimeto, Hwe Engofo, hwe moy'a'mi pi'nìngo engo kikimo ifehu'mokokumantifi kakupm'mokoho.

⁴⁶ Ose ulahonìngki Jisas ulimeto, A'amu anga'nno kako ngkimo aho kisanisyohoho. Nje a'apaho somta'ni yokumpohn'nyo fehohnjoso uhwohoe huno niyohoho.

⁴⁷ Ose ulahonìngki oso a'mu hisi kako Jisas ngkine'no huno nto uyohoho syafisyonto yomo yomo yonto Jisasaye sifiki'nyo'mo hwomtame ulohofonto a'amu hopi'nonohinofe timopo kako Jisasimo aho kisuhumentiso hwapingo so'no lutìhwanto ole ulimeto, Nje mnokinoso nihu'no komo'no moi'wo imo'nìngkohoho.

⁴⁸ Ose ulahonìngki Jisas ulimeto, Nje mupe, kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntaphino so'no olohonta kiko wopingo imo'nìngkino. Kiko simeho wopingo'njo siki uhuji fohumantono.

⁴⁹ Ose ulontanìngki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosimo u'manto ulimeto, Jije mu poyo nto pe'nìngkohoho. Oseso kiko olo hwe engo lohumo jije ango pone'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano.

⁵⁰ Ose ulahonìngki Jisas kako upa'nonto Jailosimo ulimeto, Kiko iyoho yohotoho. Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntaphoho'no jije mu wopingo umo'nìmontonoho.

⁵¹ Ose ulonto Jisas kako Jailosiye angopo i'mofawento oso hopo sopon Jisas kako Pita, Joun, Jemis oso hwanjì kanìngkwohwo'ya'u'njimo utimanto hofiko'nohini angomo humentohofoho. Nom'ne a'amu somo ole ulimeto, Sekwo noswapikutoho.

⁵² Ose ulahonìngki hwe moy'a'mi pi'nìngo engoso hofiko mu hisine'no humotaho lopemo'nowentanìngkofi Jisas ulimeto, Sekwo humotaho likutoho. Kako poyo'maho. Saho fosyaweho.

⁵³ Ose ulahonìngki a'amu hiso hofiko mu poyo nto pe'nìmentiso so'no huno uyanìngki hofiko Jisasime'no sitofo ulontifi tìkafo ujimentionhofoho.

⁵⁴ I oso'no Jisas kako mu poyo pe'nìmentiso siye aho manto mango mohm'no ole ulimeto, Mupe, kiko filikaho.

⁵⁵ Ose ulahonìngki oso mu hisiye huyo'mangoso nto umentisoso asomo ponto ka'wohimo uhulo'fahonìngki mu sopi lika'mentisofoho. Nolikofahonìngki Jisas kanìngkwohwo'ya'umo ulimeto, Wosopayo uyinyo.

⁵⁶ Ose ulahonìngki kanìngkwohwo'ya'u siko yo'mayo somo uhwononji yomo engo imentisiyefoho. Jisas kako kanìngkwohwo'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ulimeto, Olo hilo so'no siko yohoso nom'ne a'amumo nulohosiloho. Ose ulimentisofoho.

9

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo kakoe syoho somo iyo'ne uhwati:mentisofoho.

(*Matiyu 10:5-15; Mak 6:7-13*)

¹ Jisas kako inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo lutimanto yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo so'njimo wae yaofikuji wopingo umokiyo'ne kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho.

² Jisas hofikimo ulimento, Sekwo ango'meemne humpekuki Anitu kako a'amu somo umokosyohumamonto yalokunjo so'no lutihwafikuji a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumno.

³ Ose ulonto ulimento, Sekwo yo'mayo hano emoyo so'neno mno, ho'yo, wopayo, hamniyoho manji'mofo nom'neso nomotawekutoho. O'o, hano'nohino fiyikuno.

⁴ Sekwo nom'ne angopo i'mofahokuji a'amu fihwo sekumo kakoe angomne'no setimaso sohwoe angomnophini fosyawentifijo sohwasi oso ango hopo sopo nuliko'mafikuji ango nom'nepono nje hungkuno lutihwayo'ne fihwani:mnno.

⁵ Ango fipo i'mofafijoso a'amu mosetimaso'njo mikujimanji oso ango hopo sopo nuliko'mafikuji hopo soponjo hwaho semongki'nososo hofiko nosehontohumen-tanikingkuji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwon:ngkuji hofiko hofiko yahino somme'no huno ole wosyafihupife. U, nakwo wonyo yihwono. Ose syafisyikuji iyoho unono.

⁶ Ose ulonto hofikimo uhwojahoningki hofiko ango'meemne'no humpo'mentohofofoho. Ango ho'mo ho'mmeemo Anituye hungkuno wopingo: goso liku'mofontifi a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Helout sohwo kako Jisasimne'no hungkuno upa'ni:mentisofoho.

(*Matiyu 14:1-2; Mak 6:14-16*)

⁷ Hwe yofe engo'njo hwaho Ngkalili sopo mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Helouti:yo. Oso huhwo sohwo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno pi'ningo syafihu'mentisofoho. Hwapingoso a'amu fehohnjoso Jisasimne'no ole ulimentohofi, Joun poyo pe'nimentiso sohwo kako pi'nimo mta'ni apa'no songo nto likakwoho.

⁸ Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Ilaija sohumi Anitu hungkuno uyahoningki kako neyakwosamo hohonta lutihwamojo sohwo kako poyo pe'nimentiso sohwo apa'no nto likakwoho. Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, U, nom'ne a'amu hohonta humamojo sohumi Anitu hungkuno uyahoningki lutihwamojo sohwo nto likakwoho.

⁹ Helout oso hungkuno upa'nonto kako syafihu'mento, Nje a'amu l:hwatimentoheso hofiko Jouniye ti:wangomo mingo ntifilijwamokwofihweho. Oseso olo hwe lohwo Jouni:manji pipilo. I oso'no ngko pipine'no upa'n:ngkohono oso huhweho eso, hungkuno upa'nimaleso t:hwolo. Ose syafisyonto kako Jisasimo uhwonimonto imentisofoho.

Jisas kako a'amu 'faiftausen' (5000) sohwamo wopayo uyimentisofoho.

(*Matiyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Joun 6:1-13*)

¹⁰ Jisas kakoe inomokomoyo (*apousei*) uhwati:mentiso sohwa asomo nopontifi hofiko yo'mayo imentohofo so'no Jisasimmo ulimentohofofoho. Nto ulahoningkofi Jisas kako hofiko'nji a'amu nom'ne hopi'nonohino somo uhwati:mofontifi hofiko'nohini ango Mpetisaita ne'no umentohofofoho.

¹¹ Hwe moyam'i hopi'nonohinoso oso hiso'no huno uyahoningki hofiko umentohofo somo in:ngkamentohofofoho. Jisas kako oso hwe moyam'i hiso kakimo nto in:ngkowahoningkofi uhwononto ulimento, Sekwo oyoni:mnno. Jisas kako Anitu hwe moyam'i somo wopingo umokosyohumamonto iwo'n:ngkiso so'no hungkuno ulonto a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

¹² Oso'no si:kuno'nji kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa Jisasimmo u'mantifi ulimentohofi, Ki:ko oso hwe moyam'i somo ango so'mne'no li:hwajohojo'no hofiko osopo fosyawekuki wosopayo wotipemapi:fe. Olo humalohwone lopo a'amu ango yo'mayoso aneponono.

¹³ Ose ko ulahoningkofi Jisas ulimento, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uyimno. Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Nakwo wosopayo pi'ningo'njo hwonan:maho. Wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inaniku hufa'uyo so'ntnnohini mokosyohumalohwono. I ki:ko ole losyof:yalokuno. Sekwo nowekuji ho'yango ango mta'ni a'amu hopi'nonohino somne'no wosopayo mpe uyamno. Ose losyof:yalokuno. Ose ulimentohofofoho.

¹⁴ Oso a'amu hiso *faiftausen* (5000) hwafoho. Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwamo ul̄mento, Sekwo hofikimo ul̄mno. A'amu *fifiti* (50), *fifiti* (50) m̄ihu'mokin̄ngkuji wohumafe.

¹⁵ Ose ulahon̄ngki inomokomoyo sohwa hofikō Jisas ul̄mentiso hopa m̄ihu'mohu'mīngō ȳihu'matīmentohofofoho.

¹⁶ Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inan̄ku hufa'uyo so'nji nomanto kako ahwomomo t̄mo uhwontohumanto An̄itumo isamoyoka ul̄mentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kut̄kujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo a'amu somo yano ulofiyō'ne hu'muȳmentisofoho.

¹⁷ A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nont̄fi s̄imeho uhnn̄ngkahon̄ngki hofikō wosopayo nīlifonao'mentohofoso nuhu'mokont̄fi sohwo ho'yo aho hopi'nono s̄ife mta'ni hufa'uyo somo mohu'memeehumento hofofoho.

Pita Jisasimne'no K̄lais̄kyo ose lijwao'mentisofoho.

(Mat̄iyu 16:13-19; Mak 8:27-29)

¹⁸ S̄ikuno fihumo Jisas kako'nohini kan̄ngkwohumo jomo ulontan̄ngki kakoe inomokomoyo sohwa mofonepo humohumantohofofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulohon̄mento, A'amu ngkine'no pehofo mjol̄m̄walokwofo.

¹⁹ Ose ulahon̄ngki hofikō ul̄mentohofi, A'amu fehohnjo kikine'no ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwol̄keno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilai-jat̄keno. I nom'nihwa a'amumo An̄itu hungkuno uyahon̄ngki lut̄hwanto pe'n̄mentiso sohwo apa'no songo lika'maso hwol̄keno. Kikine'no ose mjol̄m̄walokwofo.

²⁰ Ose ulahon̄ngkofi Jisas ul̄mento, Sekwo sohwasi, ngkine'no pehofo nt̄wo'n̄ngkohoff̄wasilo. Ose ulahon̄ngki Pita ul̄mento, K̄ko sohwosi An̄ituye K̄lais̄kiyoho. An̄itu nakwoe hwaho lopone'no kuhwot̄mentiso hwohoso.

Jisas kako poyo pe'n̄ingkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno ul̄mentisofoho.

(Mat̄iyu 16:20-28; Mak 8:30-9:1)

²¹ Pita ose ulahon̄ngki Jisas kako inomokomoyo sohwamo hungkuno yokumpohn'nyo ole ul̄mento, Sekwo oso hiso'no nom'nemo luīmofikutoho.

²² Ose ulonto ole ul̄mento, A'amu Hwomo sohwo'ni ngko tohino engo nom'a'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hon̄ngkano hungkuno lut̄hwawo'n̄ngkohofo sohwanji hofikō ngkine'no nakwolaho nt̄kuji hohujo ikinjan̄mofikuju nofonjan̄hufitn̄nefoho. I oso'no s̄ikuno hufa'u s̄ihune memjaofhwoso'no ngko apa'no songo wol̄ka'monnoho.

²³ Ose ulonto hwe moyā'mi hopi'nono Jisasimne in̄ngkamentohofo somo ole ul̄mento, U, a'amu fisoku ngkimo wonningkopano l̄fijo'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'n̄wo'n̄ngkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahin̄ngkuji sekwo s̄ikuno huhwo huhwi nye yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofo ne s̄o tifi nn̄ngkapmno.

²⁴ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wopiwahu'montonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'no huno uyahon̄ngkuhwosi kakoe humayoso piwasososo hwangku kakoe humayoso wot̄ipema'montonoho.

²⁵ A'amu fihwo kako An̄itumne'no hohujo ikinjaofhwosi kako olo hwaho lopono ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako t̄kanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho.

²⁶ A'amu fihwo kako nije hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohujo ikinjan̄mofoso sohwo ngko oso huhwo sohunne'no tifi no'mo hohujo ikinji'mo'mnefoho. Ou, osohonta ngko nije Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo wop̄ingo'no'hini sohwafe yokumpohn'nyo'nji nije yofe engo'nji olo hwaho lopo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no hohujo ikinjan̄mofoso sohune'no ngko hohujo ukinj̄mo'monnoho.

²⁷ Ngko hungkuno nehopi wasel̄monne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olo honta humalofo fehohnjoso mape'nontan̄ngkuji An̄itu a'amumo wop̄ingo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonant̄feho. Ose ul̄mentisofoho.

Jisas kakoe a'apaho simano nom'ne kengo imo'n̄mentisofoho.

(Mat̄iyu 17:1-3; Mak 9:2-13)

²⁸ S̄ikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s̄ihune memjaofahon̄ngki Jisas kako Pitaja Jounja Jem̄is̄jamo ut̄manto kako Mpohumo jomo ul̄mo lonto hwofikī'nyo we'e sopone'no kotas̄mentohofofoho.

²⁹ Kako Mpohumo jomo ulontan^{ingki} kakoe sⁱmo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo imo'nonto kakoe manji'mofo sawemoso nⁱhu'no halojo pomponaho pa'nyo imo'nⁱmentisofoho.

³⁰ Oso hohosohonta hwe hufa'u hohonta pe'nⁱmentisiye sohwa'u kako'njopo i'mofaponji hungkuno hnnⁱmentohofoso Mousesⁱnji Ilaija'njoho.

³¹ Siko awhomomjo yokumpohn'nyo so'nji u'manji siko Jisas kako ango Jelusalem sopo yo'mayo Anⁱtua kako Jisas yone'ento uyohotⁱmentiso somo ne imo'nyo'ne poyo umo'nⁱmontonohu, hnnⁱmentohofoho.

³² Pitajanji nom'ne sohwanji saho humofosyawentohofo sohwa nolⁱkafonti uhwonⁱmentohofoso Jisasiye pomponaho so'nji hwe hufa'u sohwa'u'njimo uhwonⁱmentohofoho.

³³ Oso hwe hufa'u sohwa'u Jisasⁱmo uhwotⁱmofaho lonji imentisiyoso Pita kako huno pi'nⁱngko syofisikaofonto Jisasⁱmo ulⁱmento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehon^{ingku}hwuneso wopingofoho. Olo hilo so'no syafisivo'neso ango hufa'u sihune womolantane'no yⁱhwono. Anga'no kiko'nefoho. Anga'no Mousesⁱmnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho. Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahon^{ingki} ulⁱmentisofoho.

³⁴ Pita ose ulontan^{ingki} himo hwahonepo kepijiyofasyonto hofⁱkimo ifeehu'mokosyahon^{ingki} inomokomoyo sohwa hofⁱko iyoho imentohofoho.

³⁵ Oso himo ho'mo so'mta'ni mampaho ole ho'nⁱmento, Olo hwe lohwo sekumne'no uhwosopo'mentohe sohwo rje Hwomufoho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'nⁱmno.

³⁶ Oso mampaho hiso moi'wo ho'nⁱkwato lohofahon^{ingki} inomokomoyo sohwa uhwonⁱmentohofoso Jisas kako'nohini lohofontan^{ingki} uhwonⁱmentohofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa yo'mayo uhwonⁱmentohofoso sohonta hofⁱko nom'ne sohwamo hungkuno mulⁱmmentohefoho. O'o, mampi'nyo humohumantohofoho.

*Hwomu towahuno wonyo ehuhnnamo'nyo fihumo Jisas wopingo umokumentisofoho.
(Matⁱyu 17:14-21; Mak 9:14-29)*

³⁷ Mo'nⁱngkanta hofⁱko hwofⁱki'nyo we'e sopo ulⁱko'mantifⁱ nowentiⁱfi hwe moy'a'mi pi'nⁱngko engo honⁱngkanopo Jisasⁱmo uswo'nⁱmentohofoho.

³⁸ Hwe fihwo kako oso hwe moy'a'mi pi'nⁱngko engo somta'ni Jisasⁱmo joho ulⁱmento, Hwe Engofo, ngko kikimo jomo wakilⁱmonne'no yohono. Kⁱko rje hwomu lohumo tⁱmo uhwonyo. Ngko olo hwomu anga'nohino'njo hwo'nyoho.

³⁹ Towahuno wonyo sohwo kako hwomu sohumo u'manto aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahon^{ingki} hwomu sohwo kako joho mohm'no liⁱwo'nⁱngkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohumo wonyo kimokonto mohm'no mohm'no ulohofahon^{ingki} hwomu sohwoe mango mta'ni makwoangoso sapiⁱwo'nⁱngkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohwoe a'apaho wonyo ne'no umokonto komo'no musya'ole'njo yonteso hwomu sohwo kakoe a'apahoso kangotnnyo imo'nⁱmojofoho.

⁴⁰ Oseso ngko jije inomokomoyo sohwa hofⁱko towahuno wonyo hiso wae weenⁱmfife lonji humotaho ko loheso hofⁱko hopo'maho.

⁴¹ Ose ulahon^{ingki} Jisas ulⁱmento, Hwe moy'a'mi olohonta humalofo soku, sekwo Anⁱtumo simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwo honⁱngkano ito'nohino'maho. Oso yahino hiso ne'no weso'manji ngko sekwo'nji humayoso sⁱkuno alale womenjanⁱmo'montolⁱkeno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'mayoso sⁱkuno alale womenjanⁱmo'montolⁱkeno. Jije hwomuso ngko'njo lopone'no motape.

⁴² Nomotowentan^{ingki} towahuno wonyo sohwo kako hwomu huhwo sohumo hwahopo kelopmmokwjajoto mohm'no hnnojwao'mentisofoho. Jisas kako towahuno wonyo huhwo sohumo yoka ulonto wae yⁱmfonto hwomu sohumo wopingo umokumentisofoho. Wopingo umokonto kanⁱngkwhumo uyⁱmentisofoho.

⁴³ Hwe moy'a'mi hopi'nonohinoso hofⁱko Anⁱtuye yokumpohn'nyoso utⁱhwa'nyopo uhwonontiⁱ fi ulⁱko fahon^{ingki} hofⁱko yomo imentohofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo kako poyo imo'none so'no apa'no ulⁱmentisofoho.
(Matⁱyu 17:22-23; Mak 9:30-32)*

Hofⁱko Jisas kako imentiso so'no huno pi'nⁱngko engo syofisyon tan^{ingki} hofⁱko Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulⁱmento,

⁴⁴ Sekwo olo hungkuno loso selⁱ'me'no haloho ito'no upa'nⁱmno. Sekwo inⁱngko mofⁱkutoho. Hwangku we'enepi ngko A'amufe Hwomu sohwo'nⁱmo rje mango sohwafe aho somo hofⁱko ngkimo whoh'nonⁱsyantifeho.

⁴⁵ Ose ulahon^{ingki} hofⁱko oso hungkuno ulⁱmentiso so'no huno mummentisofoho. Hwapⁱngoso oso hungkuno hiso hofⁱkinⁱe'no hiyaso wo'nnyo so'no hofⁱko

huno mosyafisiyo'njo yontifi hofiko hwapingo ne so'no Jisasimo ujoso'no iyoho unimentisofoho.

*Inomokomoyo nom'ni hwamo yakolo'nnyoso tihwolo.
(Matiyu 18:1-5; Mak 9:33-37)*

⁴⁶ Inomokomoyo sohwa hofiko nakwoe hwe yofe engo'njo simo'mo yakoloso, tihwolikeno sohnnohojikamo'nontifi ikujoho wofongki'nantifi imentohofoho.

⁴⁷ Jisas kako hofikoe huno somjo huno wo'nnyo so'no huno uyahoningki kako mehomie'eso utimanto, momemokosyohumamentisofoho.

⁴⁸ Oseso inomokomoyo sohwamo ulimento, A'amu fihwo kako olo mehomie lohumo nje yofe ho'nonimayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'makwoho. A'amu ngkimo nifo'maso sohwo kako hwe engo ngkimo nihwatimentiso sohwo huhumo ufo'makwoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe engo somne'no huno mosyafisiyo'njo a'amu nom'nimo ufo'mayo'nohini sohwo kako Anituye timopo hwe engo ne simo'mjo hweho.

A'amu sekwoe yo'mayo syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho.

(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Jisas'ye inomokomoyo Joun sohwo kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, Nakwo uhwonimalhwoneso hwe fihwo kako jiye yofe ulonto towahuno wonyo wae yaofontanikingki uhwonimalhwonefaho. I oso'no kako nakwo'nji kikimo mokinngkowaloku yihwono i oso'no nakwo kakimo ulimalhwono, Kiko Jisas'ye yofe'nji towahuno wonyoso wae yaofohotoho.

⁵⁰ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sekwo ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe honingkanomo nopyumofikutoho. A'amu sekwoe syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho. Ose ulimentisofoho.

A'amu Someliyaso Jisas hofikoe angopo wahoningki hofiko Jisasimo mutima'mmentohofoho.

⁵¹ Jisasimo Anitu ahwomomne asomo utimayo sikuno mofonepo imo'ninkahonkingki Jisas kako Jelusalemne'no we-e'neso huno yokumpohn'nyo syofisyomanto Jelusalemne'no wawomo lonto hano simentisofoho.

⁵² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jelusalemne'no nowentanikingkofi kako kakoe inomokomoyo fihwamo a'amu Someliyafe ango fipone'no Jisas kakine'no ango ito'no esyohumayo'ne ulohasiyo'ne lihwatimentisofoho.

⁵³ I oso'no oso ango hopo sponjio a'amuso hofiko Jisasimo hofikoe angomo ipemotasyuyo so'no nakwolaho lontifi mutimmaso'njo imentohofoho. Hwapingoso kako Jelusalemne hweho lontifi mutima'mmentohofoho. Hofiko Anitumne'no hwomtame ulohoho yahinoso Jelusalemnohini * uhwonyoso nakwolaho linyofoho.

⁵⁴ Jisas'ye inomokomoyo hufa'u sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko yo'mayo yo'mayo yahino somo uhwononji ulimentisyo, Hwe Engofo, nakwo ahwomomjo toho so'no joho lutimehwasi olo a'amu lomo nasiyoso wopingtonaho.

⁵⁵⁻⁵⁶ Ose ulahoningki Jisas kako sikimo yoka ulimento, Siko sikoe simeho mo'mjo huno wonyoso huno maseyohi yohoho. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko a'amumo wonyo imokiyo'ne pmmentohe hwoni'maho. O'o, a'amumo ufo'mayo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Ose ulahoningki hofiko nom'ne ango pone'no womentohofoho.

*A'amu Jisasimo tifi iningkayo yahino so'ne hungkunofoho.
(Matiyu 8:19-22)*

⁵⁷ Hofiko honingkanopo nolohoh'nowentanikingkofi hwe fihwo Jisasimo ulimento, Kiko ango ntimno usoso ngko tifi wokinngkamonnoho.

⁵⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sikiswojo sohwa hofiko hofikoe sokimoso hi'njo hwafoho. Yihufo sohwa hofiko hofikoe aifoso hi'njo hwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko ango saho fosyawe'neso ane hwo'nyoho.

⁵⁹ Ose ulonto kako nom'ne hwe sohumo ulimento, Kiko ngkimo tifi nniningkape. Ose ko ulahoningki hwe sohwo kako ulimento, Kiko ngkimo tifi nniningkape ntohino so'no ngko kikimo wokinngkapmmmonnaho. I oso'no simo'mo ngko nje mpohumo kaki'no pilnimmo ijopijisyasi'mo peso. Wopingtonaho.

* 9:53: A'amu Someliyaso Hwofiki'nyo Ngkelisim sopo uhu'mokontifi Anituye yofe ho'nomawo'ninkohofoho. Oso'no a'amu Jutaso hofiko Jelusalem uhu'mokontifi Anituye yofe ho'nomawo'ninkohofoho. (Jn. 4:20 somo uhwonyo.) A'amu Someliyaso hofiko huno ole, A'amu Jutaso hofikoe yahino wopingo minningkawo'ninkiyoho. Oso'no hofiko Jisasimo mufo'maso'njo imentohofoho.

⁶⁰ Ose ulahon^{ingki} Jisas ulimeto, A'amu ngkimo tifi monn^{ingkap}i fijoso hof^{iko} ujopijisyahufe. Hof^{ikoe} syohofoho. I k^{iko} sohwosi ngkimo nn^{ingkap}ohoj An^{itu} a'lumumo wopingo umokosyohumamonto yalokunjo so'no k^{iko} a'amu somo An^{itu} kakoe hungkunoso filij^{imo}fo. Ose ulimentisofoho.

⁶¹ Hwe nom'nihwo Jisisimo ulimento, Hwe Engofo, ngko kikimo tifi wokin'ngkamonnoho. I oso'no ngko simo'mo nje a'lamumo aho nihu'no upeemeso wop'ngotaho.

⁶² Ose ulahon^{ingki} Jisas ul^{imento}, A'amu ngkimo tifi ko nn^{ingkap}hwosi kako tifi no'mo yo'mayo uliko'maso so'no ikint^{imant}imo mjim^{we}njo sohwo kako Anitu a'amumo mokosyohumayo sopono syoho iyo so'no hopo'maho. Ose ul^{imentisofoho}.

10

Jisas kako hwe nom'ne 'sefenti-tu' (72) sohwamo ango'meemo kakoe hungkuno lut'hwayo'ne lihwatimentisofoho.

¹ Oso hohosohonta Jisas kako nom'ne a'amu *sefenti-tu* (72) sohwamo kakoe syoho somne'no uhwosopo'mentisofoho. Kako a'amufe anglo ho'mo ho'meemo tifi ngko nu'ma'mne'ento anglo ho'mo ho'mne'no hwe hufa'u hufa'u li'hwatimenisofoho.

² Simo'mo hungkuno ole ul'mento, Pahnimmo hungkuno wasel'monne'no yohono. Wopayo syoho sopojo pi'ningo engoso toyo nto imaho. I oso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopoenohino hwa'maho. Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'nngkiso kakwo'yohumo jomo ul'kujo'nno kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo l'hwa'jiyo'ne jomo ul'mno.

³ Sekwo upa'ni^mno. Ngko sekumo yahu mu hopa sikisi^wojo sohwafe ang'o'mne'no wokasemo'mji yalokweno. Hofiko sekumo wonyo woselohofantfe'no yalokwofo. Sekwo yahu mu hopa yokumpohn'nyo ane'njo sohwahnne'no huno ose ko niyahoningki losehwojalokweno. Oso'no mpani^mno.

⁴ Sekwo hamniyoho so'nji yo'mayo ho'yango memokomayo'ne so'nji sif'kwongofosyo nom'ne so'nji nohu'memokaho'ningkutoho. Sekwo hon'ingkanomo wekuji uhwoni:fijoso hwe fihwo hon'ingkanopo nohumentan'ingkuhwosi uhwoni:ngkujii ni:jwokohumafikutoho. O'o, sekwo kakimo yakolo'nohini ulohofefo.

⁵ Sekwo a'amufo angoso sopo i'mofahokuji ole ulimno. Anitu kako sekumo wopingo waselohomonto iwo'hngkiso so'nno sekwo simeho wopingo'nji fosyohumamno. Ose ulimno.

⁶ Hwe fihwo kako yahino wopingo iwo'nìngkiso sohwoe angopo i'mofafijoso kako sekumo wopingo selohofihwoso'no Anitu oso a'amu huhwo sohomo wopingo uloho'montonoho. I oso'no a'amu fihwo yahino wonyo iwo'nìngkiso sohwoe angopo i'mofafijoso sekwo Anitu wopingo uloho'monto iwo'nìngkiso so'no simeho wopingo'njo fosyohumamno, ulifijoso hwe huhwo sohwo ngkilaho selihwosi mosefo'maso'nijo ihwoso'no sekwo nom'ne angopo ne'n'o simeho wopingo'njo hwasi fohumpopmno. Anitu kako sekumo wopingo sefo'mahwosi oso a'amu huhwo sohomo mufo'manehoho.

⁷ A'amu fihwo kakoe angommne'no setimahwoso'no sekwo oso ango homo somnophini humafitkuji yo'mayo wosopayo'nji mijo'nji sejapikujo'no sekwo hmñimno. Hwapingoso a'amu kakoe syoho somne'no kako yo'mayo mayoso yahino ito'nohinofoho. Sekwo ango anga'nohino somo fosyawekuju nom'ne angommo nonje nonje uyo'eno. O'o, oso ango anga'nohino somta'nii nje hungkuno fil'ku'mopmno.

⁸ Sekwo angō fipo i'mofahokujo'no a'amū hofitko sekumo setimafitkuji yo'mayo mijo wosopayo so'nji sekune'no likuij yano selofifijoso sekwo umapmno.

⁹ Sekwo oso ango hopo sponoja a'amu mnokino'njo somo wopingo umokukuj hofikimo ole ulimno, Anitu sekumo wopingo semokosyohumayo'ne mofonepo nto i'mofapohoho.

¹⁰ I oso'no sekwo ango fipo i'mofahokujo'no a'amuso sekumo mosetimaso'njo miyikuji sekwo oso ango hopo spono hon'ngkano sopo lohofikuji ole ul'mno,

¹¹ Sekwoe anglo loponjo hwaho hintalinyo namongki'n^{ing}kisoso sekwo sekwoe yahino somne^l'no huno syaf^tsiyo^l'no nakwo hintalinyo hiso wae yasy^thwoneso sekwo'e nefoho. Sekwo olo so^l'no huno ito^l'no fisya^fhumpno. Anitu kako sekumo wopingo wosemokosy-ohumamonto ko yahon^{ing}ki oso^l'no sekwo hohujo ikinjaof^two^ln^{ing}kohofo kuyoho. Oseso nakwo tohino manoho lk^uku Anitu semokosyohumayo so^l'no huno ito^l'no fisya^fhumpno. Nto i'mofapohoho.

¹² Ose ulonto ole ultimento, Nje a'amu sohwasi ngko hungkuno waseli'monne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'nne hungkuno ikwolofo'ne sohonta oso ango Soutommjo a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo

wotipemantifeho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutomjo a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho.

A'amu Anituye hungkunomo simeho miwolemokiyo somne'no sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiyimno, Jisas kako ose ulimentisofoho.
(Matiyu 11:20-24)

¹³ U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpetisaitajo sokunonji sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Ngko sekwoe angopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywo'nngki yohofoso esetihwamentohe somo a'amu ango Taiya'nji ango Saitoun'nji hohonta humamotofoso hofiko uhwonontifijontentesi hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hulinckwajingo a'apahopo loho'nngkuji hofikoe honingkano wonyo somo hohujo nto ikinjaofikutnnesohilo. I sekwo yo'mayo wopingo ngko imalesomo ko uhwonontifi sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo minkinjao'mmalofo kuyoho.

¹⁴ Anitu kako a'amufe honingkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amu so'nji Saitounjo a'amu so'nji hofiko Anituye tohino engo tipemapitnnefoho. I oso'no sekwoe tohinoso yakolo'nnyo kuyoho.

¹⁵ I oso si'kuno homo somo ango Koponeyamjo a'amu humawo'nngkohofo soku ngko sekumne'no pehofo selimnehono. Sekwo sekwoe yofe yokintahopo ko ho'noma'nivo'nngkohofo soku sekwo tikanomo uftinne kuyoho.

¹⁶ Jisas ose ulonto kako kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, A'amu sekwoe hungkuno haloho'no sepewo'nngkiso sohwo nje hungkuno homo haloho'no ni'pewo'nngkisofoho. A'amu sekumo hohujo ikinjasemofifwo'nngkiso sohwo ngko huhwo'nimo hohujo ikinjanimofifwo'nngkiso hweho. A'amu ngkimo hohujo ikinjanimofifwo'nngkiso sohwo kako Anitu nihwati'mentiso sohwo huhumo hohujo ikinjimafalofoho. Jisas ose moi'wo ulonto kako a'amu huhwo sohwamo uhwati'mentisofoho.

Jisas kako a'amu kakoe syoho somne'no uhwati'mentiso sohwa asomo i'mofapmmentohofoho.

¹⁷ Hwangku no'mo a'amu sefenti-tu (72) Jisas kakoe syoho somne'no uhwati'mentiso sohwa hofiko asomo i'miwentifi simonyo imentohofoho. Simonyo yontifi Jisasimo ulimentohifo, Hwe Engofo, nakwo towahuno wonyo somo jije yofe ulimalohwone so'nno hofiko jije yofe somne'no enjwa'mo paswontifi hiyaso humpo'malofoho.

¹⁸ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko Seten ahwomo mta'ni emta'mingo hopa yonto pi'wesahoningki uhwonimentohefoho.

¹⁹ Sekwo upa'nimno. Ngko nje yokumpohn'nyo sejapmmentohe so'nno sekwo homa wonyo so'nji a'nantihwoyo so'njimo sekwo hwotoho fijioso hopoenohino hwasoho. Sekwo Seten'ye yokumpohn'nyo somo uyakolofo'ne yokumpohn'nyo hi'njo hwasoho. Yo'mayoso sekumo wonyo semokoneso awonoho.

²⁰ I oseso sekwo olo so'nno simonyo ikuji huno ole syafisyikutoho. Towahuno wonyo sohwa nakwoe hungkunomo enjwa'mo humalofo. Oso'no sekwo simonyo ikutoho. O'o, Anitu sekwoe yofe ahwomomo mtifmokasehumentiso so'nno simonyo fiyimno. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'no simonyo yonto Mpohumo isamoyoka ulimentisofoho.

(Matiyu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisas'ye simeho wopingo umokahoningki Jisas kako simonyo yonto Mpohumo ulimento, U, Mpohwoe, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwapingo hwosoho. Ngko ole so'nno isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'nngkinoso kiko a'amu hwahoponjo huno engo tipemamentohifo somta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofiko mehomimne'no simeho kaningkwohwo'ya'umo uy'wo'nngkohofo hopa kijopontanngkofi kiko ujo ehontojwahumahnnofoho. Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinosis olohopeho.

²² Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'nanhumentisofoho. Olo hwaho loponjo a'amu fihwo kako nje hwapingo sopone'no huno inyoso tihwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohini huno uyohoho. U, Mpohwoe hwapingo sopone'no huno inyoso tihwolo. O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'nnohini huno niyohoho. U, ngko Mpohumo wosetihwamo uliwo'nngkohe a'amuso hofiko hi'nji ngko'ntnnohini huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

²³ Jisas kako kakoe inomokomo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwantnno-hini humantifi Jisas hofikimno hini ulmento, A'amu yo'mayo yo'mayo sekwo uhwonivo'nìngkohoho somo uhwonìngkuji sìmonyo uyife.

²⁴ Ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Hohontajo a'amu somo Anitu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwanji a'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo pi'nìngo sohwanji hofiko yo'mayo sekwo uhwonalokwofo somo uhwonano lontifi ko imentohofoso muhwonìmmmentohofofoho. Yo'mayo sekwo upo'nalokwofo loso hofiko upo'nano lontifi ko imentohofoso hofiko mupa'nìmmmentohofofoho. Ose ulmentisofoho.

A'amu Someliyanta'ango sohwo kako kakoe mango sohune'no hitoho ulofahonìngki ufo'ma'mentisofoho.

²⁵ A'amu Jutafe honìngkano hungkuno lutihwamojo sohwo kako Jisasimo yamofo uloho'mo lonto nu'manto ulmento, Nje Lontihwayo sohwosi, ngko songo ne'no humayo'ne yo'mayoso pipi i'mo woma'monnto.

²⁶ Ose ulahoni'ngki Jisas ulmento, Mousesiye honìngkano hungkuno nejapmmentisoso hungkuno pehofo wo'nyoto. Atofo lonji huno pipi kiyohoho.

²⁷ Ose ulahoni'ngki kako ulmento, Kiko jiye Hwe Engo Anitu sohune'no simeho uyohoji jiye simeho hopi'nonohinosa kakimo uyo. Kiko jiye Hwe Engo Anitu sohune'no simeho uyohoji jiye yokumpohn'yo hopi'nonohinosa kakimo uyo. Kiko jiye Hwe Engo Anitu sohune'no jiye simeho uyohoji jiye huno hopi'nonohinosa kakimo uyo. Ose yohoji a'amu kiko'njopo mofonepo humawo'nìngkohoho somo kiko kikine'no kumo'nìwo'nìngkiso hopaso nom'ne a'amu somne'no oseno wakumo'nono.

²⁸ Ose ulahoni'ngki Jisas ulmento, Hopi lohino. Kiko oso hungkuno nto'nohino losomo inìngkafijo'manji kiko songo ne'no humayo'neso watip'hwonìmonnoho. Noho fitipemaho.

²⁹ Ose ulahoni'ngki hwe huhwo sohwo kako kakoe yofe wopingo umokinìmonto yonto ole ulmento, Nom'ne a'amu ngko'njo mofonepo humawo'nìngkohoho somo ngko hofikine'no nìmo'nyoso pipilo.

³⁰ Ose ulahoni'ngki Jisas pahnnimo hungkuno ole ulmento,

Hwe fihwo kako ango Jelusalem uliko'manto ango Jelikou sopone'no womaso hweho. A'amu wonyo hufo'nohino sohwa honìngkanopo uhwonima'nontifi hofiko kakoe ho'yango yo'mayoso moi'wo lonte'memantifi kakimo ikujoho fongku'mentohofofoho. Ose ulohofontifi humpo'mentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako honìngkanopo nohumanto kako we'enepi poyo wape'nìmonto imentisofoho.

³¹ Oso hohosohonta hwe fihwo kako tajo ango syoho'njo sohwo kako honìngkano homo somo womentisofoho. Kako nowento hwe huhwo sohuma uhwononto kako ikitofonto uyakolo'mentisofoho.

³² Nto uyokolofahonìngki hwe nom'ne Lifaiye temtitifo mta'ango sohwo kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo enjwa'mo syoho iwo'nìngkiso sohwo kako hwe huhwo sohuma uhwononto kako huhwo ikitofonto uyakolo'mentisofoho.

³³ I oso'no oso hohosohonta hwe nom'ne hwaho Someliyanta'ango sohwo kako oso Jelikou honìngkano homo somo nowento uhwonìmentisoso hwe huhwo sohwo nohumentanìngki uhwononto hitoho ulo'mentisofoho.

³⁴ Kako hwe huhwo sohwo'njo mofone sopo nowento hwe ikujoho fongku'mentohofo sohuma ulikafonto mijo iloho emanto yopo'nyo fesyoma'mentisofoho. Fesyomanto kakoe uyo somo fosyo ufohumentisofoho. Nto ufosyonto kako hwe sohuma noho'nomento kakoe yahupo mìhumajonto ango fosyawe'ne somo motawento wopingo umokosyohumamentisofoho.

³⁵ Mo'ningkanta kako oso ango engoso mokosyohumawo'nìngkiso kakwo'yohwo sohuma sife aho hopi'nonohino kina uyonto ulmento, Kiko olo hwe huhwo lohumo hamniyoho kijapoheso kakine'no yo'mayo mpe yohoji ito'no mokosyohumaho. Hamniyoho hiso moi'wo imo'nìngkuhwoso'no jiye hamniyoho ihn'namo'njo'manji ngko hwangku asomo pmme sohonta ngko kikimo aku wokijapmonnoho. Ose ulonto umentisofoho.

³⁶ Jisas kako oso hungkuno hiso ulonto kako ulmento, Kiko huno pipi kiyohoho. A'amu hufa'u sìhune sohwa oso hwe fonjahumentohofo sohuma uhwontopahonìngkofi oso a'amumo simeho nehopi a'amu mofonepo humawo'nìngkohoho hopaso ti'hwo u'masohwolo.

³⁷ Ose ulahoni'ngki oso a'amu honìngkano hungkuno lutihwamojo sohwo ulmento, Olo a'amu lohwo kako kakoe mangohwo ko huhumne'no hitoho ulofahonìngki ufo'ma'maso hweho. Ose ulahoni'ngki Jisas ulmento, Kiko nuhiji a'amu somo ose'nohini ulohofo. Ose ulmentisofoho.

Jisas kako Mota'nji Maliya'nji siko'nopee'iye angomno umentisofoho.

³⁸ Jisas^{nji} kakoe inomokomoyo sohwanji hof^{ki}ko Jelusalemne^{no} hano ne^{no} nosontifi ango fipo i'mofamentohofoso oso po a'mu fisi kakoe yofe Mota kako uhwonimentisoso kako Jisas^{nji} kakoe inomokomoyo sohwanjimo uhwononto kakoe angomno ipemota-womentisofoho.

³⁹ Motafe konampiye yofeso Maliyafoho. Jisas kako angomo noswopahon^{ingki} Maliya kako Jisas^{iye} sif^{ki}'nyo^{mo} humanto kakoe hungkunomo haloho humupo^{ntohuman}tisofoho.

⁴⁰ Maliya oso po nohumentan^{ingki} Mota kako wosopayo nto^{no} esyohumayo syoho engo yonto kako yo^lmayo so^lno huno pi^lnⁱⁿgo pi^lnⁱⁿgo syofisikaofonto Jisas^{imo} ul^{mento}, Hwe Engofo, nje nampohwo kako ngkimo mon^{ifo}'maso^{njo} ngko^lnohini wopayo iloho yo^lmayoso yalokweno. Oso yahinoso wop^{ing}notaho. K^{ko} nje nampohumo fil^{hwajo}. Ngkimo won^{ifo}mano.

⁴¹ Ose ulahon^{ingki} Jisas ul^{mento}, Motafo, Motafo, k^{ko} huno pi^lnⁱⁿgo engo syafisyonji ji^{je} simeho yo^lmayo pi^lnⁱⁿgo engo somne^{no} peho^lno kilikakwoho.

⁴² Anga^lnohino wonyoangkafoso yo^lmayo hwahoponjo somo yakolo^lnnysoso wo^lnnysofoho. K^{ko} oso hisomne^{no} umofonyo yalokuno. Maliya kako oso wop^{ing}o hiso woma^lmonto nje hungkunomo upo^lnalofoho. Oso wop^{ing}oso kakinta^ln i wae meeofanehwono. Ose ul^{mentisofoho}.

11

Mpohumo jomo ujo^lne yahinofoho.

(Mat^{iyu} 6:9-15; 7:7-11)

¹ S^{ik}kuno fihumo Jisas kako Mpohumo jomo moi^lwo ulahon^{ingki} kakoe inomokomoyo fihwo kakimo ul^{mento}, Hwe Engofo, hohonta Joun kako kakoe inomokomoyo sohwamo Mpohumo jomo ujo^lne it^lhwamentisofoho. Oso hopa k^{ko} olohonta fone^lhwaho.

² Ose ulahon^{ingki} Jisas ul^{mento}, Sekwo Mpohumo jomo ulano l^{ik}ujoso sekwo olo pa^lnyoso ul^{im}no.

Mpohwo ji^{je} yofe wop^{ing}o^lnohinoso ne^lnohini woho^lniwo^lnⁱⁿgkuhwono.

Oso s^{ik}kuno k^{ko} yo^lmayo hopi^lnono yokumpohn^lnyo nemokosyohumayoso komo^lno umo^lnono

³ S^{ik}kuno huhwo huhwi nakwoe wosopayo fonejape.

⁴ Nom^lne a^lamu nakumo wonyo nalohofosofe wonyo somo nakwo wae yao^lmalohwone hopaso k^{ko} nakwoe wonyoso wae fenamofo.

K^{ko} nakumo yamofo nalohofo somo nonehumajohotoho.

⁵ Ose lut^lhwamoto kako Mpohumo jomo ujo^lne nom^lne hungkuno lut^lhwamento, Sekwo anga^lnohini fihwosi k^{ko} s^{ik}kwo^lmiyo kuntoliyopo a^lamu k^{ko} njo mofone sopo humawo^lnⁱⁿgkiso sohwoe angomo u^lmahoji ul^lmnoho. K^{ko} wosopayo hufa^lu s^{ik}hune ntape.

⁶ Nje a^lamu kako hon^lngkanomo noponto ngkimo ni^lmaso sohwo ngko wopayo nuy^lmnese ane hwo^lnyoho.

⁷ Ose ulohojo^lno kako oso hwe ango homo somjo sohwo kako ole wakil^lmontonoho. K^{ko} ngkimo syoho engo peho^lno ntopantokuno. Hoku^lyo nto pi^ljawasyonji nje mehom^lnji nakwo saho fosyawotohwono. Ngko yo^lmayoso nol^lkahm^lmo mokijapmnehono.

⁸ Ose kil^lhwoso^lno k^{ko} pipi uy^lmonnto. Ngko sekumo wasel^lmonne^lno yohono. Oso hwe ango somjo sohwo kako ole wosyaf^lhu^lmontonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nje a^lamu ko huhune^lno ngko mol^lkafe^lnjo i^lmo ngko muyo^lnjo uy^lmonnaho. Ose ko syafis^ly^lhwosi k^{ko} joho ne^lno l^{ik}wo^lnontan^lngkohoj^l oso a^lamu ango somjo sohwo kako nol^lkafe^lhwosi yo^lmayo hopi^lnonohino k^{ko} umofonyo inyoso wokijapmmontonoho. Hwap^{ing}oso k^{ko} kakimo jomo ne^lno ul^lwo^lnⁱⁿgkohino so^lno won^lmango munyofoho.

⁹ Oso pa^lnyoso Mpohumo jomo ujo^lne yahino wo^lnnysofoho. Sekwo Mpohumo jomo ne^lno ul^lfijoso kako yo^lmayoso wosejapmmontonoho. Sekwo yo^lmayo so^lno haf^lhafe t^lpentan^lngkuji sekwo oso hiso uhwonant^lfeho. Sekwo hoku^lyopo hwan^lingo fonj^lkujo^lno An^ltu kako sekumo wosehwosampo^lmontonoho.

¹⁰ A^lamu hopi^lnonohino hof^{ki}ko Mpohumo yo^lmayo so^lno jomo ul^lkujo^lno An^ltu uy^lmonnto. A^lamu yo^lmayo so^lno hof^{ki}ko haf^lhafe t^lpfijoso wot^lpemant^lfeho. A^lamu hoku^lyopo hwani^lingo fongkupijoso An^ltu kako wosehwosampo^lmontonoho.

¹¹ Sekwo mpohwosa sohwasi sekwoe hwomu sohwa inan^lku^lne sel^lfijoso sekwo homa wonyoso uyant^lfetaho. Awonoho.

¹² I y^lhu^lmno so^lno sel^lfijoso sekwo a^lnant^lhwoyo uyant^lfetaho. Awonoho.

¹³ Oseso sekwo honingkano wonyo'no ko huhwasi sekwo sekwoe mehomimo yo'mayo wopingo'nohini uy'wo'nìngkohofo so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe seningkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohumo jomo ulikujo'no kako kakoe Towahuno Wopingoso yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nnioso wosejapmmontonoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako Setennta'ango towahuno wonyo wae yaifo'ne yokumpohn'nyo malokuso so'no hwasyo hungkuno limentohofofoho.

(*Matiyu 12:22-30; Mak 3:20-27*)

¹⁴ Sìkuno nom'nehwi Jisas kako hwe ilo'nnyo sohumta'ni towahuno wonyo wae yao-fahoningki towahuno wonyo sohwo nto li'mofahoningki hwe huhwo sohwo hungkuno ito'no limentisofoho. A'amu pi'nìngo engoso oso homo somo uhwonontifi yomo yontifi pisopisaho mjali'mimentohofofoho.

¹⁵ I oso'no a'amu fehohnjo sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nonohino sohwafe hwe engoso Seteniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe nom'neso Mpelisepuliyoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yafalofoho. Ose limentohofofoho.

¹⁶ A'amu nom'ne sohwa hofiko Jisasimo yamofo uyano lontifi ulimentohofi, Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'nìngkiyohofoso fonetihwaho. Ose uh-woningkuhwasi Anitu kiko'nji humaho wolano.

¹⁷ Ose ulahoningkofi Jisas kako hofikoe huno somo huno moi'wo uyahoningki ole ulimento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'nìngkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'nìngkuji hofikoe wopingo fosyohumayo'neso wonyo umo'nìmontonoho. I oso pa'nyoso a'amu hofiko'montohwa hofiko yoka hnnìngkuji hofikoe fosyohumayoso wonyo umo'nìmontonoho.

¹⁸ Oseso sekwo olo so'no peho'ne lalokwofo. Ngko Seten mta'ango yakumpohn'nyo towahuno wonyo wae yaifo'ne mantifintensesi Seteniyeye a'amu sohwa hotitofikuji ikujoho fongki'nìngkutnnesohilo. Ose'manji Seteniyeye yokumpohn'nyoso pipi umo'nìmontolo.

¹⁹ I Seten kako towahuno wonyo wae yaifo'ne ngkimo nìfo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaofi'wo'nìngkohofo somo ti'hwo ufo'mahwoso'no weeofantifeto. O'o, sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yafalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho. Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo.

²⁰ I oso'no ngko Anitu mta'ango towahuno wonyo wae yaifo'ne yokumpohn'nyo malokwe'manji oso sìkuno Anitu wosemokosyohumamonto isoso nto se'mahoningki sekwo oso hiso'no hohujo ikinjaofalokwofo.

²¹ Seten kako kakoe yo'mayo yo'mayo somo kako kakoemekino sampe yo'mayo so'nji yohofhwontohumawo'nìngkisoso nom'nihwo kako yo'mayoso wae meeofonehoho.

²² I oso'no hwe nom'ne Seteniyeye yokumpohn'nyo yakolo'nnyo sohwo nopihwosi kako Seteniyeye mekino sampe yo'mayoso kakimo yokumpohn'nyo imokinyo'ne mokosyohumantoso somo wae yaoffhwosi kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

²³ A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'no yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no monifo'maso sohwo kako syoho homo somo fonifonyo imokalofoho.

Towahuno wonyo a'amumo nto uliko'maso sohwo asomo pe-e'ne hungkunofoho.
(*Matiyu 12:43-45*)

²⁴ Towahuno wonyo kako a'amufe simeho mo'mo humamojo sohwo oso ango somta'ni uliko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne hafihafe wonyopi tipehwosi kakoe ango simo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho.

²⁵ Asomo nopihwosi oso ango homo somo uhwonososo ango homo somo hintalinyo wae nto yososo wopingomo uhwonimontonoho.

²⁶ Ose uhwoningkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hofiko hofikoe wonyoso simo'mjo sohwae yakolo'nnyo somo kako utimahwosi kakoe ango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo simo'mo kako wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo mikunimposo somo humaho. Ose ulimentisofoho.

Simeho wopingo tipemayo yahino neso olenoho.

²⁷ Oso hohosohonta hwe moyami pi'nìngo engo nohumentanìngkofi a'mu fisi nohumento Jisasimne'no joho ulonto ulimento, Hnna'wohi kikimo kumanto amno kijapmentisosi kako kikine'no simonyo uyono.

²⁸ Ose ko ulahonìngki Jisas ulìmento, O'o, sìmonyo iyo yahino neso olenoho. Hwe moy'a'mi hofiko Anìtuye hungkunomo upa'ninyoso inìngkafijo'manji hofiko sìmonyo nehopi uyantìfeho.

Yo'mayo kengo a'amu miyìwo'nìngki yohofoso uhwonano lontìfi Jisasìmo joho ulìmentohofoho.

(Matìyu 12:38-42; Mak 8:11-13)

²⁹ Hwe moy'a'mi pi'nìingo engoso Jisasì'njopo uhu'mokontanìngkofi Jisas kako olo hungkuno loso ulìmento, Hwe moy'a'mi olohonta humalofo soku wopìngo ku'maho. Hwapìngoso sekwo ole ntìwo'nalokwofo, Kìko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso yohojo'no'manji nakwo nokohonìngkuhwasi nakwo huno wonayono. Kìko Anìtuye Hwomu Ne hwosoho. Ose ko ntìwo'nìngkohofoso ngko oso hiso mutìhwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentiso hopaso oso'nohini wosetìhwamonninho.

³⁰ Hohonta yo'mayo Jounamo u'ma'mentiso somo a'amu Ninifoso uhwonontìfi hofiko huno ole umento, Anitu Jounamo lonehwatìmentisofoho. Oso hopaso yo'mayo ngko A'amufe Hwomu sohwo'nìmo nì'mante so'no olohonta a'amu humawo'nìngkohofoso nohonìngkuo'no hofiko huno ole uyono. Anitu ngkimo nìhwatìmentiso hwo'nyoho.

³¹ Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no Anitu kako yano ilofo'në sìkuno somo i'mofapìhwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnta'ni mokosyohumamojosi kako nolìkafìhwosi sekwo olohonta humalofo sokumo ole selonefoho. Sekwo Anìtumo minìngkayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwapìngoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanoponta'angosi kako Soulomoun Anìtuye hungkuno wolontìhwano lonto kako sapmmentisofoho. I oso'no olohonta hwe nom'né Soulomounìmo yakolo'nyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohumo sekwo kakimo minìngkowalokuyohofo.

³² Anitu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiy'o'në sìkuno somo a'amu ango Ninifonta'angoso nolìkafìkuji sekwo olohonta humalofo sokumo ole selìfitnnefoho. Sekwo sekwoe honìngkano wonyo somne'no sìmeho miwolo'mokiyo'njo peho'no imen-tohofokulo. Ose selìfitnnefoho. Hwapìngoso a'amu Ninifoso hofiko oso hungkuno Jouna lijwao'mentiso somo upa'nontìfi hofikoe honìngkano wonyo somne'no sìmeho iwolo'mokumentohofohofo. I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe honìngkano wonyomne'no sìmeho miwolo'mokiyofoho.

Pomponahopo humayo'ne hungkunofoho.

(Matìyu 5:15; 6:22-23)

³³ A'amu fihwa sikiloho mongkujontìfi hiyas'o'mo u, awwonte enjwa'mo moho'nasiyo'njo hwafobo. O'o, hofiko ijempoho tojwa sopo ho'nasyontìfeso a'amu ango homo somo nosyukuiji pomponaho hiso uhwonantìfeho.

³⁴ Sekwoe tìmoso sekwoe huyo'mangofo pomponaho pa'nyofoho. Tìmo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo. Tìmo pi'nìingo'manji sìkwo'mjoho'mo humalofo.

³⁵ Oseso sekwo huno ito'no fìsyafìhupmno. Sekwo pomponahopo humalofo soku yahino pi'nìingo pi'nìingo mafìkuji apa'no sìkwo'mjoho'mo fosyohumafìkutoho.

³⁶ Sekwoe sìmeho mo'mo sìkwo'mjoho ane hwasì'manji pomponaho'nohinopo'manji sekwoe sìmo'mangoso nom'né a'amu somo pomponaho hopaso uloho'montonoho. Ose ulìmentisofoho.

Jisas kako a'amu Falisi sohwanji a'amu honìngkano hungkuno lutìhwayo sohwanjimo yoka hungkuno ulìmentisofoho.

(Matìyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

³⁷ Jisas kako oso hungkuno ulìkwato lohofahonìngki a'amu Falisi fihwo kako kako'nji wopayo wonaho lonto Jisasìmo joho lutìma'mentisofoho. Oseso Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe angomo noswonto wosopayo nìwo'nìngkohofo sopo humamentisofoho.

³⁸ Oso a'amu Falisi huhwo sohwo kako Jisas aho mijoo miyatìku'nyo'njo yonto wosopayo nyo'ne humahonìngki uhwononto yomo yonto huno pi'nìingo engo syaff'hu'mentisofoho.

³⁹ Jisas oso hwe huhwo sohwoe hunomo huno uyahonìngki ole ulìmento, Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yajìjwontìfeso sekwoe humayoso kiho'njo hwasoho. Yo'mayo uhwonontìfeso hi semo'nìwo'nìngkohoho. Oso'nji sìmeho mo'mo yo'mayo honìngkano wonyo nom'né wo'nyo hwasoho.

⁴⁰ Sekwo huno ane hwasoho. Sekwo mijo yatiku'nyo'ne'nohini syofisyalokwofo. Anitu kako sekwoe paho hohnta'nnohini mtit'mokumentiso'maho. O'o, kako sekwoe simeho mo'mo sekwoe huno so'nji mtit'mokumentisofoho.

⁴¹ Sekwo sekwoe yo'mayo so'nno aho yokumpohn'nyo kesyohumafikutoho. O'o, sekwo a'amu umofonyo iwo'nningkohoho somo yo'mayoso uykujo'no sekwoe simeho mo'mo kihonanu'ni'montonoho. Ose ifijo'manji a'amu uhwonifijosofohofeo sekwoe simeho mo'mo kihonanu'ni'montonoho.

⁴² Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwo tohino tipemapitne so'nno ngko hitoho ntokwoho. Sekwo hamnayiyo wosopayo yo'mayo mawo'nningkohofoso sekwo hotitofontifi aho hufa'u hopi'nono imo'nningkahoningki anga'no Anitumne'no ko ho'nosyantifeso sekwo honingkano ito'nohino somne'no huno mosyafisyo'njo yontifeso Anitumne'no masemo'nyo'njo hwasoho. U, sekwo sekwoe yo'mayo wopingo fehohnjoso Anitumne'no ho'nasyiwo'nningkohofoso wopingofoho. I oso'no oso hungkuno selohe somo minningkayo'manji yahinoso wopingo'maho.

⁴³ Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo huno ole seinyo hwasoho. A'amu tajo angomo humawo'nningkohofoso sofe simanopo hwe engo sohwoe epohumayo wopingo sopo wohumentanoho semo'nnyo hwasoho. Sekwo hwe moyam'i mi uhu'mokiyoso sopo nje hwe engofo selontife'no yiwon'ningkohofikwasoho.

⁴⁴ Sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo olo pa'nyo hwasoho. A'mopijohinomo'mo ho'nasyiwo'nningkohofeo sopo iyo mowontimofasiyo sopa'nyo hwasoho. Tojwa lopo wopingo sopo a'amu hano emoyontifi hwaho ajwomo'mo pisakino'njo wojo so'nno huno muyofoho. Sekwo oso pa'nyo hwasoho.

⁴⁵ Jisas ose ulahoningki hwe fihwo kako honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwo Jisasimo ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwosi, oso hungkuno tango'njo Falisi sohwamo ulohinoso nakwo huhwo na'nnonjimo nelalokuno.

⁴⁶ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'nningkohofeo huhwo sohwasi sekwo huhwasi Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. A'amu sekwoe honingkano hungkunomo ito'no inningkayo'ne syoho mikunimposo uyiwon'ningkohofikwasoho. Sekwo a'amufe hohujopo tango mikunimposo kisasyohoningkofi hofiko mokoho'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo yiwon'ningkohofofeo. I oso'no sekwo hofikimo ufo'mayo'ne sekwoe ajo'miyopo tango mokihon'nasewoso hwasoho.

⁴⁷ Sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Seyakwosa hohonta humamotofo sohwa hofiko a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwamo fonjahumentohofofeo. A'amumo fonjahumentohofeo huhwo sohwafe pijohino sopo sekwo wokosuyo yo'mayoso hulimotofikwasoho.

⁴⁸ Sekwo ose iwo'nningkohofeo so'nno ole itihwalokwofo. Neyakwosa hofiko a'amu huhwo sohwamo fonjahumentohofeo yahinoso wopingofoho. Ose lontifi sekwo wokosuyo hulimotofikwasoho.

⁴⁹ Anitu kako huno hwapingo'njo sohwo sekumne'no ole selalofi, Ngko a'amu fihwamo nje hungkuno uyahoningko lijwafo syoho'njo (*apousel*) sohwanji sekuyepono lihwatimeso sekwo a'amu fihwamo fonjasyikuji nom'ni hwamo wonyo ulohofantifeho. Ose selalofoho.

⁵⁰ Oseso a'amu fihwamo Anitu kakoe hungkuno uyahoningki hungkuno hiso lijwafo'ne syoho'njo sohwamo fonjahumentohofoso Anitu nakwoe hwhalo mtit'mokumentiso simo'mta'ango so'ntnne'no olohonta fonjahumomopmmalofeo so'ntnne tohinoso olohontajo hwe moyam'i mi humalofo soku womantifeho.

⁵¹ Kein kako Apelimo fonjahumentiso somta'ni a'amu hofiko Sekolaiya sohumo Anitumne'no yo'mayo ho'nasyiwo'nningkohofeo sopo oso angoo Anitu humaho limotofo ajwo sopo fonjahumentohofeo oso'ntnne tohinoso a'amu olohontajo humalofo soku womantifeho.

⁵² Sekwo honingkano hungkuno lutihwawo'nningkohofeo sohwasi sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo Anituye hungkuno ne'njo somo minningkayo'njo yontifi hiyaso'mo ho'nahumentohofeo so'nno a'amu nom'neso hungkuno homo somo uningkowanoko lahonningkofi sekwo hofikoe honingkanomo pijumokosyohumawo'nningkohofikwasoho.

⁵³⁻⁵⁴ Jisas ose ulonto oso homo somo uliko'mahoningki oso a'amu honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko simano likumpentifi oso sikuno homo somta'ni impo'angomo womuhwojanolontifi hungkuno mtitofahumentohofofeo. Oso hiso'no nakwo Jisasaye hunomo yamofo uyano

lontifi hwasyo hungkuno wonalono lontifi hofiko yo'mayo so'no Jisasimo ulohoniwo'nimentohofofoho.

12

Yo'mayo hiyasomo mokosyohumawo'ninkuhwone hwasyo yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno.

(Matiyu 10:26-27)

¹ Hwe moyam'i nihu'no pi'ningo engo uhu'mokumentohofoso hofiko ito'no humamentohofomaho. O'o, hofiko nom'ne a'amu sofe sifemo hwotoho wosolongkufinantifi imentohofofoho. Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ikinjamo lohonto hofikimo simo'mo ole ultimento, Sekwo a'amu Falisi' sohwafe yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Yahino hiso olenoho. Hofiko hofikoe yahino wonyo utihwa'nyopo m'mofape so'no hwasyo hungkuno seliwo'ninkohofihwafoho. Oso yahino so'no selalokweno.

² Yo'mayo hiyasomo wojozo hwangku utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyasomo mokosyohumawo'ninkohofo hungkuno hiyasomo lontifeso yahino wonyo hiyasomo yontifi tifi no'mo utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amutimo uhwanantifeho.

³ Oseso yo'mayo hungkuno sekwo si'kwo'mjoho'mo lontifeso hwangku mofehi'nyo'nji whohoni'montonoho. Yo'mayo hungkuno sekwo hiyasomo hofiyoka lontifeso hwangku utihwa'nyopo mango engo'nji wamjili'miwantifeho.

Yo'mayo so'no iyoho seningkuhwaloho. Anitumne'nohini iyoho wasenono.

(Matiyu 10:28-31)

⁴ Ose ulonto ole ultimento, U, nje a'amu soku, sekwo upa'nimmo. Sekwo a'amu poyo semokiyo somne'no sekwo iyoho seningkuhwaloho. O'o, hofiko sekwoe a'apaho poyo semokukuju osopo pipi selohopitnnehofo. O'o, awonoho.

⁵ I olo humne'no sekwo iyoho senyo'ne'no waselimonne'no yohono. Anitu kako sekwoe a'apaho poyo semokuhwosi sekwoe huyo'mangoso nihu'nahone ti'kanomo uhwajiyone yokumpohn'nyo hi'njo hwaho. Osohumne'nohini iyoho wasenono.

⁶ Sekwo huno seyohoho. Yihufo nihu'no we'e popijamo pa'nyoso a'amu yihufo hiso aho fehohnjo hopi'nonohino somo touya hufa'u somne'no mpe yi'wo'ninkohofofoho. I oso'no oso yihufo nihu'no we'e somne'no Anitu kako iningo mamofewo'ninkiyohoho.

⁷ Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hwaho. Kako jije mnokinomjo mijijo kenga'n kenga'nohinoso Anitu kako atofo nto ti'mentisofoho. Oseso sekwo a'amu poyo semokiyo sohwame'no iyoho seningkuhwaloho. O'o, oso yihufo nihu'no we'e Anitu iningo mamofe'njo hofiyoko mokosyohumawo'ninkiso somo sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

Jisasimne'no yokumpohn'nyo lohofo'ne hungkunofoho.

(Matiyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako a'amufe ti'mopo ngkine'no hungkuno li'jwaofo sohwo oso humne'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni a'amu ahwomomjo sofe ti'mopo hungkuno wolijwao'monnoho.

⁹ I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe ti'mo sopo ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni a'amu ahwomomjo sofe ti'mopo hohujo ikinjimo'mnefoho.

¹⁰ I a'amu fihwo ngkine'no sitofo ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yafo'ne jomo ulososo Anitu kako wae weeo'montonoho. I oso'no a'amu Anituye Towahuno Wopingo sohumne'no sitofo ulososo oso wonyo hiso Anitu kako wae meeofonehoho. O'o, wonyo hiso ne'no wawo'montonoho.

¹¹ A'amu hofiko tajo ango we'e so'mo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji a'amu yofe engo'njo sofe ti'mopo ipesemotasokujo'no sekwo iyoho seningkuhwaloho. Huno ole syafisyikutoho. Hofiko hungkuno nalohon'ngkujo'no nakwo peho hungkuno ulantanto. Ose syafisyikutoho.

¹² O'o, olo hoholohonta Anituye Towahuno Wopingo kako yo'mayo hungkuno sekwo ujo'ne so'no waselimonnoho.

A'amu hamniyoho engo'njo yo'mayo ho'yango yokumpohn'nyo aho kemokosyohumawo'ninkiso sohwoe pahnrimo hungkunofoho.

¹³ Hwe moyam'i pi'ningo engo nohumentan'ngkofi hwe anga'nohino sohwo Jisasimo ole ultimento, Nje Lonti'hwayo sohwosi, nje mpohwo poyo pe'ninkahon'ngki nje tatohwo kako ho'yango hopi'nonohinoso ma'mentisofoho. Oseso olo hilo so'no ki'ko nje tatohumo uso. Ho'yango hiso yano ilofihwosi fehohnjo ngkimo wontapono. Ose lonihwajohoho uso.

¹⁴ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, I pipilo. Senìngkwohwoe ho'yango yo'mayoso yano ilofo'ne syohoso tìhwo ntaprnmentisoto. Awonoho.

¹⁵ Ose ulonto a'amu hopi'nonohino somo ole ulìmento, Sekwo huno ito'no fìsyafìhupmno. Nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'nyo so'no yahino so'no i'waho fiyìmno. A'amu ho'yango pi'nìngko engo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako oso ho'yango somta'ni si'meho wopingo neso motipuhwonyo hweho.

¹⁶ Ose ulonto kako pahnnìmo hungkuno ole ulìmento, Hwe hamniyoho engo'njo fihwo kakoe wopasyoho somta'ni yo'mayo pi'nìngko engo ma'mentisofoho.

¹⁷ Ose uhwononto oso hwe hamniyoho engo'njo sohwo hnñimento, Ngko pipi imne-hono. Yo'mayo wosopayo ho'nasiyo'ne angoso hopo'maho.

¹⁸ Ose syafìsyonto ole lìmento, U, ole uyìmonnaho. Nje wosopayo ho'nasiyo'ne ango we'eso wae yahm'mo nom'ne engo mi'kunìmposo wamolìmo. Ose molì'mo ngko wopayo yo'mayoso oso ango songomo woho'nahumonnoho.

¹⁹ Ose i'me'no ngko nje huyo'mangome'no ole wahnnìmo, Jije yo'mayo wopìngoso pi'nìngko weho. Soswo pi'nìngko engoso kiyakolofìhwoso'no ho'yango yo'mayoso ne'nohino wakuwentì'mtefoho. Oseso syoho engo yohotoho. O'o, iyoho humahoji yo'mayo mijo wosopayo nìngkohojì si'meho wopìngo'njo fosyohumaho.

²⁰ Ose ko hnñìngkahoniìngki Anìtu hwe huhwo sohumo ulìmento, Kiko huno ane hwosoho. Olo sìkwò'miyo lomo kìko poyo wape'nìmonnaho. Jìje ho'yango engo ito'no esyohumahnnsos tìhwo woma'mteto.

²¹ Oso pahnnìmo hungkunoso ulonto ole ulìmento, Oso pa'nyoso a'amu ho'yango yo'mayoso pi'nìngko engo elofisosyalofonjo sohwo kako Anìtuye tìmopo ne so'no umofonyo yone hweho. Oso'no sekwo huno ito'no fìsyafìhupmno.

*Yo'mayo yo'mayo so'no huno pi'nìngko pi'nìngko syafìsyi'ne hungkunofoho.
(Matìyu 6:25-34)*

²² Ose ulonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ole ulìmento, Oso'no ole selalokweno. Sekwo sekwoe fosyohumayo so'no huno pi'nìngko engo syafìsyikuji ole nolìkutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'nìngko engo syafìsyikuji ole nolìkutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinìmonnto. Ose syafìsyikuji.

²³ Hwapìngoso nakwo peho'ne humolawotohwono. Wosopayo'netaho. Hwapi'e'netaho. O'o, oso'ne'maho.

²⁴ Sekwo yìhufo'ne fìsyafìhupmno. Hofìko wopuyo hulìwo'nìngkohof'o'maho. Hofìko wopuyo mehu'meesyìwo'nìngkohof'o'maho. Hofìko wopayo angoso yo'mayo ho'nasiyo'ne ango hi'njo'maho. I oso'no Anìtu kako hofìkimo wosopayo yo'mayoso uyìwo'nìngkohoho. Sekwo hwe moyà'mi soku Anìtu kako sekumo sehononteso sekwo yìhufo somo yakolo'nnyo kuyoho.

²⁵ Hwe fihwo sekumta'ni kako huno pi'nìngko pi'nìngko syafìsyi'hwosi nje soswo sawemo umokinìmne'no yohono lososo ne umo'nìmontolo. Awonoho.

²⁶ I sekwo oso we'e hiso ifitnneso hopoenohini mmo'nyohwasì'manji sekwo nom'ne yo'mayo pi'nìngko engo somne'no huno pi'nìngko pi'nìngko peho'ne syofìsyalokwofo.

²⁷ Sekwo wokoso fofo so'no huno fìsyafìhupmno. Hofìko yo'mayo syoho anefoho. Hofìko he yo'mayoso mojiyofìwo'nìngkiyohofo. I oso'no ole waselìmonne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwapi'ngo'njo sohwo kako kakoe hwapi'e wonyoangkafo yo'mayo wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso fofo we'e somo tuyakolofonehoho.

²⁸ Ou oso wokoso fofo sìkuno filumo syohopo lohofososo mo'nìngkanta a'amu nolofekuji tohomo wolofefantifeho. I oso'no oso wokoso fofo Anìtu wonyoangkafo mtì'mokuwu'nìngkiso somo uhwonontaneso wopìngofoho li'wo'nìngkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofovmo yakolo'nnyo hokumo Anìtu kako hofìyo wosemokosyohumamontonoho. Sekwo Anìtumo si'meho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo.

²⁹ Oseso sekwo wopayo yo'mayo mijo so'no peho wonantane'nunto Ose syafìsyikuji. Huno pi'nìngko pi'nìngko seyo'eno.

³⁰ A'amu olo hwaho lopo Anìtumo minìngkayo'njo hofìko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'nìngko pi'nìngko syafìsyi'wo'nìngkohof'o. I oso'no senìngkwohwae Anìtu sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahoningkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wopìngo wosemokosyohumamontonoho.

³¹ Oseso sìmo'mo sekwo Anìtumo enjwa'mo humayo'ne hi semo'nìngkuhwoso'no Anìtu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijoso wosejapmmontonoho.

*Ahwomomjo ho'yango wojo so'ne hungkunofoho.
(Matìyu 6:19-21)*

³² Nje yahu mehomu soku sekwo yo'mayo so'no iyoho sen⁺ngkuhwolohu. Anitu kako kakimo enjwa'mo humayo'ne mesehumajiyo'neso hungkuno nto mtito'mentisofoho. Anitu kako sekumo semokosyohumayo so'no simeho wopingo umo'nalofoho.

³³ Sekwoe ho'yango yo'mayoso a'amu mpe waselohopife. Sekwo oso hamniyoho hiso a'amu umofonyo iyo somo uyimno. Ose ifijo so'no sekwoe ho'yango neso ahwomomo weho. Ahwomomjo ho'yango wonyo mmo'nonehoho. Oso'no sekwo sekwoe ho'yango engo ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sponjo ho'yangoso mpo'naofe'nefoho. A'amu ho'yango hupo iyoso aneponoho. Namo, mote, yo'mayoso ho'yangomo wonyo mmokonehoho.

³⁴ Ango ji'e ho'yango yo'mayo wopingo wojo sopo ji'e simeho hi oso hopo weho.

Hwe engo sohumne'no ito'no esyohumayo'ne hungkunofoho.

³⁵ Sekwo sekwoe he ito'no yofikiji sikilohu mongkujikiji ito'no fesyohumamno.

³⁶ Ose ifijo'manji sekwo olo pa'nyo wohontohumantifeho. A'amufe hwe engo sohwo kako ape mayo'ne wopayo ilohu engo somta'ni asomo poso sohonta kako hoku'yopo hwani⁺go fonjh⁺woso'no syoho ulohofiyu sohwa hano komo'no wohwosampit⁺mantifeho.

³⁷ Oso syoho ulohofiyu huhwo sohwa hofiko saho mofosyawoso uyantifeho. O'o, hofiko hofikoe hwe engo sohumne'no yo'mayo ito'no esyohumentan⁺ngkuji hwe engo sohwo poso sohonta hofiko simonyo engo uyantifeho. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako uhwonososo yo'mayo ito'no esyohumayo somo uhwon⁺ngkuhwosi kako huhwo kakoe syoho ulohofiyu sohwamo wopayo ni⁺wo⁺ngkohuho epohumayo sopo uhmaj⁺hwosi kako wopayo uyimtonohu.

³⁸ I kako si⁺kwo'miyo kuntoliyopo poso'manji u kako yihufo yoka si⁺mo'mjo ho'n⁺wo⁺n⁺ngkiso so'nji poso'manji kako kakoe syoho ulohofiyu sohwamo uhwonososo hofiko saho mofosyowentan⁺ngkuji uhwon⁺ngkuhwoso'no hofiko simonyo uyantifeho.

³⁹ Hwe engo sohwo kako asomo pe-e'ne mofehi'nyo si⁺mo'me so'no huno ito'no seyoso'manji sekwo hopi'nonohino soku ito'no wesyohumantifeho. U, oso hopaso hwe ango mokosyohumayo sohwo kako nom'ne a'amu kakoe ango hopo sopo nta'ni yo'mayo hupo woma'mo lonteso'no si⁺kuno huno uyontentesi kakwo'yohwo oso si⁺kuno somne'no hontohumentan⁺ngkuhwosi a'amu hupo imojo sohwo kako yo'mayoso momahwonesihilo.

⁴⁰ Oseso sekwo soku si⁺kuno engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni si⁺kuno sekwo huno mosyof⁺syomokosyohumentan⁺ngkuji asomo wapmonnoho. Ose ulimentisofoho.

*Syoho ulohofiyu wopingo sohwo'nyi wonyo sohwo'nyiye pahnni⁺mo hungkunofoho.
(Mat⁺yu 24:45-51)*

⁴¹ Pita ose upa'nonto Jisas⁺mo ulimento, Hwe engofo, oso pahnni⁺mo hungkuno nalohinosa nakumnhini lonalohino. Hwe moy'a'mi hopi'nonohino'nyumo lonalohino.

⁴²⁻⁴³ Ose ulohon⁺ngkahon⁺ngki Jisas kako nom'ne pahnni⁺mo hungkuno ole ulimento, Hungkuno selalokwe loso olo humnefaho. A'amu fihuo huno wopingo'nyo sohwo kakoe hwe engo sohwo osohumo nom'ne syoho ulohofiyu sohwamo umokosyohumayo syohoso uyahon⁺ngkuhwosi syoho hiso ito'no inyo sohumne'no selalokweno. Oso hwe engo huhwo sohwo kako asomo pi⁺hwosi uhwonososo kakoe syoho ulohofiyu sohwamo mokosyohumayo syoho'nyo sohwo wosopayo uyontan⁺ngkuhwosi uhwon⁺ngkuhwoso'no oso syoho ulohofiyu sohwo simonyo uyimtonohu.

⁴⁴ Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinosa oso syoho ulohofiyu huhwo sohomo enjwa'mo whoh⁺nahumontonohu.

⁴⁵ I oso'no oso syoho ulohofiyu huhwo sohwo kako huno ole wosyafihu'montonohu. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. Ose syafisyi⁺hwosi'manji kako nom'ne syoho ulohofiyu hwe moy'a'mi sofajimo ikujoho fonjomasoso kako yo'mayo wosopayo toho'nohini n⁺ngkuhwosi kako mijo yokumpohn'nyo n⁺ngkuhwosi wonilohofao'montonohu.

⁴⁶ Syoho ulohofiyu sohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo si⁺kuno fihumo syoho ulohofiyu sohwo kako huno mosyof⁺siyo'nyo yo'mayo ito'no mesyohontohumentan⁺ngkuhwosi asomo wapmmontonohu. Oso hwe engo sohwo kako syoho ulohofiyu huhwo sohomo tohino engo uy⁺hwosi a'amu kakoe hungkunomo haloho maposo'nyo sopo uhmat⁺montonohu.

⁴⁷ Syoho ulohofiyu sohwo kakoe hwe engo yo'mayo syoho yone'ento ulisoso kako huno ko uyahon⁺ngkuhwosi hungkuno homo somo min⁺ngkayo'nyo yo'mayoso ito'no mesyohumayo'nyo oso hwe huhwo sohwo tohino engo woma'montonohu.

⁴⁸ Syoho ulohofiy nom'nehwo kakwo'yohwo sohwoe huno somo huno muyo'njo so'no kako yahino wonyo ko ihwosi kakune'no huno mosyafisiyo'njo yososo kakwo'yohwo sohwo tohino we'e'nohini uyonefoho. Anituye syoho ulohofiy fisomo yo'mayo wopingo pi'ningo engo u'mante so'no kako Anitumne'no syoho pi'ningo engo uyono. A'amu yo'mayo yo'mayo pi'ningo engo mokosyohumunyo sohwo Anitu kako osohumo nom'ne a'amumo ufo'mayo'ne yo'mayo so'no jomo ulimontonoho.

*Jisas kako nakwoe hwahopo pmmentiso so'no a'amu wohotitofantifeho.
(Mat'yu 10:34-36)*

⁴⁹ Ngko olo hwaho lopo ahwomo mta'ango toho womotapmmo lonji pm'mentohe hwo'nyoho. Oso toho hiso olohonta sjontentesi wopingo'nesohilo.

⁵⁰ Oso toho hiso mosijantan'ngkuhwoso sohonta ngko tohino engo woma'monnoho. Oso tohino engo mayo hiso'no nje hi tango mjon'nopihwosi oso tohino moi'wo umo'nosojwao'montonoho.

⁵¹ Ole losyonifisyantikwofo. Olo hwaho loponjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwaofe'ne pmmentiso hwefo. Ngkine'no ose losyonifisyantikwofo. O'o, sekwo upa'nimno. Ngko a'amu hotitofo'ne pmmentohe hwo'nyoho.

⁵² Olohontajo'nji hwangku nom'ne'ntnne'no hofiko'montohwa a'amu aho fehohnjo hopi'nonohinoso nohotitofahon'ngkuji a'amu hufa'uso siko a'amu hufa'u sihune sohwafe mangohwa umo'nanjijoho. I a'amu hufa'u siko ngkimo nn'ngkapohosiso'no oso a'amu hufa'u sihune sohwa sikoe mangohwa umo'nantifeho.

⁵³ I kan'ngkwohwo kako ngkimo nn'ngkapihwoso'no kakoe hwomu ngkine'no ngkilafo walimontonoho. I mu fisi kako ngkimo nn'ngkapihwoso'no kona'wohi ngkilaho wantimontonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo nn'ngkapihwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umo'nimontonoho. Oso hopaso a'amu pi'nngoso hofiko wohotitofantifeho. Ose ulimentisofoho.

*Yo'mayo imo'nalokuso so'no huno tipemayo'ne hungkunofoho.
(Mat'yu 16:2-3; Mak 8:11-13)*

⁵⁴ Olo hungkuno hilo so'nji a'amu homo somo ulimento, Sekwo mofehi'nyo ikwo'mokuwo'ningkiso sohohnta'ni himo uhwon'ngkuji ole wolantfeho. Ifoyo wahu'montonoho. Ose likuji ou, nehopi wahu'montonoho.

⁵⁵ U, sekwo ifofo yokumpohn'nyo mongkihnta'ni sopahon'ngkuhwosi uhwon'ngkuji ole wolantfeho. Mofehi'nyo yokumpohn'nyo walimontonoho. Ose likuji ou, nehopi walimontonoho.

⁵⁶ Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji uhwonantifi sekwo huno ito'no syafisyiwo'ningkohof kuyoho. I oso'no yo'mayo olohonta imo'nalokuso somo ko uhwonantifi sekwo sekwoe yahino wonyo somne'no tohino mayoso'no huno maseyo'njo i'waho ito'no miyalokuyoho. Hwap'ngoso peho'neto. Sekwo mango'nohino kuyoho.

A'amu fihwo kako kikimne'no simeho tohino umnoso so'no kiko komo'no simeho wopingo hmmokinyo.

(Mat'yu 5:25-26)

⁵⁷ Sekwo huno wopingo syafisyikuji yahino ito'nohino somne'no yano milofahinyoso peho'neto.

⁵⁸ Hwe fihwo kako kikimo impo'angomo wolintofakohumo lihwosi ipekumotowahon'ngkuhwosi hon'ngkanopo humahosi osopo siko'nohini hungkuno ito'no filinyo. Majo'manji hwe engo hungkuno ito'no mihwajijo syoho'njo sohwo kako impo'angomo womekuhumati'montonoho.

⁵⁹ Ose yoso'manji kiko impo'angoso kunto'no uliko'ma'mne hwos'i'maho. O'o, sime'mo kiko jiye yahino somne'no yo'mayo hamniyohoso woho'nahumonnoho. Ose ulimentisofoho.

13

A'amu soku sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'manji sekwo ti'kanomo uftinne kuyoho.

¹ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofiko nohumantifi Jisasimo ulimentohofi, A'amu Ngkalilinta'ango fehohnjos o hofiko Anituye tajo anga engo Jelusalem sopo nohumantifi hofiko Anitumne'no yahu fonjokisyosyontan'ngkofi hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako kakoe a'amu itokus'o'njo sohwamo lihwojahon'ngki hofiko a'amu Ngkalilinta'ango somo fonjahumentohofofoho.

² Ose ulahoni'ngkofi Jisas ulimento, Ose ntahofo so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Oso a'amu Ngkalilinjo hiso hofikoe hon'ngkano wonyoso

nom'ne a'amu Ngkalilinta'ango somo yakolo'nnyo so'no oso tango m̄ikun̄imposo ti'pema'mento hofofoho. Ose losyofisyalokwofo.

³ O'o, sekwo ose syafisyikutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohini wasel̄imonne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjaopijo'manji sekwo hopi'nono oso tango hopaso noti'pemapitne kuyoho.

⁴ I oso ang Silouam sopo a'amu aho hufa'u sife fehohnjoho hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u s̄ihune nohumentan̄ingkofi ango yokintahoponjo sawemo engo sohwo pi'wasyonto a'amu homo somo kilopo'mentisofoho. Oso hwe moy'a'mi hofo sofe yahino wonyoso Jelusalemmjo a'amu somo yakolo'nnyo so'no huno losyofisyalokwofo.

⁵ O'o, oso'ne'maho. Hungkuno nehopi'nohini wasel̄imonne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji An̄itumne simeho mi'wolo'mo kiyo'manji sekwo hopi'nono oso tango hiso pa'nyoso noti'pemapitne kuyoho.

Iyo ipisayo ito'no minto'n̄iwo'n̄ingkiso so'no pahnn̄imo hungkunofoho.

⁶ Jisas kako pahnn̄imo hungkuno ole ul̄imento, Hwe fihwo kakoe impojohopo iyo ikwongo hul̄imentiso so'no kako ikwonjayo ne into'nyo so'no wonyopi uhwonomahoso imojofoho.

⁷ Oseso kako syoho mokosyohumayo sohumo ul̄imento, Kiko upa'nyo. Soswo hufa'u s̄ihune ngko oso ikwonjayo hiso womj̄imonji potnneso huno uhwonapiwo'n̄ingkohefoho. Oseso oso iyo huhwo sohwo olohonta kiko m̄ingo filofeeofo. Kako hwahomjo afofo siki mayoso wopingo'maho.

⁸ Ose ulahon̄ngki syoho mokosyohumayo sohwo ul̄imento, Hwe engofo, olo iyo huhwo lohwo sohwo olo soswo lohumo walohofono. Hwangku ngko kakoe pmpongomo mno ij̄i'mo yahwoyoho ko'meehm'me'no ne ito'no unto'n̄imontol̄ikeno.

⁹ Nom'ne soswomo ne minto'n̄ingkuhwosi wopingofoho. Awo'manji ngko wolofeo'monnoho. Jisas kako oso pahnn̄imo hungkunoso ul̄imentisofoho.

Sikuno iyoho humayo fisomo Jisas kako a'mu fisimo wopingo umokumentisofoho.

¹⁰ Sikuno iyoho humayo fisomo Jisas kako tajo ang o we'e somo hwe moy'a'mimo An̄ituye hungkuno lutihwamentisofoho.

¹¹ Oso tajo ang o homo somo a'mu fisi towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyosi kako mnokino'nji ne'no nohumentan̄ngki soswo aho hufa'u sife fehohnjoho hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u s̄ihune uyakolo'mentiso so'no kakoe hohujoso fahulo'moijyoho. Oseso kako ito'no l̄ikofohumayoso miyommojofoho.

¹² Jisas kako a'mu hisimo uhwonomonto joho lut̄imanto ul̄imento, A'mu losiyo ngko ji'e mnokino engo kiwo'n̄ingkiso somta'ni nto isihutofokumahono.

¹³ Ose ulonto Jisas kako a'mu hisimo aho kisuhumentisoso a'mu hisiye hohujo fahulo'nnyoso n̄ihu'no komo'no ito'no mulohokumentisofoho. Jisas kako a'mu simo wopingo ose umokahon̄ngki a'mu hisi kako An̄ituye yofe ho'noma'mentisofoho.

¹⁴ Oso sikuno iyoho humayo homo somo Jisas kako a'mu simo wopingo imokumentiso so'no hwe engo oso tajo ang o we'e somo mokosyohumayo sohwo kako simeho tohino umn̄ingkahon̄ngki a'mu pi'n̄ingo engo somo ul̄imento. Sikuno aho fehohnjoho hopi'nono aho nom'ne mta'ni anga'nohino somo yo'mayo syoho iyo'ne sikunofoho. Sekwo soku a'amu sohwo wopingo wonamokifé l̄ikuj̄i'manji sekwo soku sikuno syoho iyo somo hm'mofapmno. Sekwoe a'apaho wopingo semokiyo'ne sikuno iyoho humayo losomo nopikutoho.

¹⁵ Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄imento, Sekwo mango'nohino l̄wo'n̄ingkohofo kuyoho. Sikuno iyoho humayo homo somo sekwo sekwoe yahu somo hofikoe ango somta'ni mawentifi mijomne'no ipemotapíwo'n̄ingkohofo kuyoho.

¹⁶ Oseso ngko olo Ap̄iloham̄iye imu simo Seten̄iye towahunoso kakimo ne'no ehuhnnaoftan̄ngki soswo aho hufa'u sife fehohnjoho hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u s̄ihune uyakolo'nnyo simo olo sikuno iyoho humayo lomo wopingo umokoheso wonyotaho.

¹⁷ Jisas ose ulahon̄ngki Jisas iye mango sohwa upa'nontifi won̄imango engo un̄imentisofoho. I hwe moy'a'mi pi'n̄ingoso hofikoyo'mayo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no s̄imonyo imentohofofoho.

An̄itumo enjwa'mo humayo'ne pahnn̄imo hungkunoso hufa'uyoho.

(Mat̄iyu 13:31-33; Mak 4:30-32)

¹⁸ Jisas kako pahnn̄imo hungkuno nom'ne ul̄imento, An̄itumo enjwa'mo humayo yahinoso peho pa'nyoto. Ngko yamofoso pehomne'no esetihwamnehono.

¹⁹ Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe *masitet*. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, nihu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahonìngki engo imo'nonto nom'ne iyo syohoo sponjo somo yakolonoho. Engo imo'nìngkahonìngki yihufoso nopontifi kakoe pamo sopo hofiko aifo syontifi osopo kehumawo'nìngkohofoho.

²⁰ Ose ulonto ole ulímento, Pahnñimo hungkuno nom'ne Anítumo enjwa'mo humayo yahino so'no ngko yamofoso pehomo esetihwamnehono.

²¹ Oso hiso olo pa'nyofoho. A'mu fisi kako wosopayo *polowa*'nji oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe yis, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'nìmontonoho.

Anítumo u'mayo'ne hoku'yo we'e so'no pahnñimo hungkunofoho.

(*Matíyu 7:13-14, 21-23*)

²² Jisas kako Jelusalemne wasimonto imentisoso honìngkano momìngko somo ango pone mjamoli'mohnnyo sponjo a'amu somo kakoe hungkuno lutihwamositisofoho.

²³ Oso hohosohonta hwe fihwo ulímento, Hwe Engofo, A'amu Anítumo u'mayo'neso a'amu anga'no anga'no sifitnnetaho. Hopi'nono sifitnnetaho.

²⁴ Ose ulahonìngkahonìngki Jisas ulímento, Anítumo u'mayo'ne hoku'yo we'efoho. I sekwo oso hoku'yo we'e homo somo syuyo'ne syoho yokino fiyoho'nìmno. Hwapingo so'no yoloosos waselimonne'no yohono. A'amu pi'nìngko engoso hofiko oso hoku'yo homo somo woswano lifijoso hofiko yamofo ko ifijoso hofiko hopo'maho.

²⁵ Hwangku oso ango homo somjo kakwo'yo hwo sohwo nolikafihwosi hoku'yo we'e homo somo wopijwahumontonoho. Nihu'nahone nto piywasyihwoso'no sekwo mempo hohnta'ni lohofikuji hoku'ypo hwanìngko fonjikuji joho ole ulifitnnefoho. Hwe Engofo, hoku'yo fonehwosampofo. Ose ulifijoso kako ole waselimononoho. Sekwo ntì'mta'ango kulo. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho.

²⁶ Ose selihwoso'no sekwo ole ulifitnnefoho. Nakwo kiko'nji wopayo'nji mij'o'nji ni'mentihwone lokono. Kiko nakwae honìngkanopo lohofonji nakumo hungkuno loneti'hwamentohino lokono.

²⁷ Ose ulahonìngkuji kako apa'no ole waselimononoho. Sekwo ntì'mta'ango kulo. Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Sekwo honìngkano wonyo yiwo'nìngkohofo kuyoho. Sekwo ngkimo i'waho nthopmnno. Sekwo mpani'mno.

²⁸ Ose selihwosi kako sekumo wae yasemofihwoso'no sekwo mempo hohnta'ni humafikuji uhwonifijoso a'amu Anítumo enjwa'mo humalofoso Apiloham, Aisak, Jekoup sohwanji a'amu Anítuye hungkuno lutihwamotofo sohwanjimo wosyihwoni'hwojowantifeho. Sekwo ose uhwonìngkuji sekwo hulìngkwajingo ifaloho'nìngkuji humotaho engo lìfitnne kuyoho.

²⁹ Hwe moyami hofiko mofehi'nyo si'mofapiso mta'ni sahopikuji mofehi'nyo nìngku'nìwo'nìngkiso mta'ni u'mofapikuji a'amu yaposiyo yohosi yohohnta'ni i'mofapikuji hofiko Anítumo enjwa'mo nohumafikuji Anítuye angomo wosopayo nìfitnnefoho.

³⁰ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo somne'no sitofu ulìwo'nìngkohofoso hofiko yofe engo womantifeho. I a'amu fehohnjo hofiko yofe olopo ho'nomawo'nìngkohofoso hofiko yofe engo ane pa'nyo wohumanitifeho. Ose ulímentisofoho.

Jisas kako ango Jelusalemne'no humotaho lìmentisofoho.

(*Matíyu 23:37-39*)

³¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo u'mantifi ulímentohofi, Kiko olo ango lopo uliko'mahoji nom'ne angopono fiwano. Hwe yofe engo'nyo Helout sohwo kako kikimo wofonjakohumonto yalofoho.

³² Ose ulahonìngkofi Jisas ulímento, Sekwo nukaji oso hwe wonyo sohwo, Helout, osohumo ngkine'no ole ulìmno. Olohontajo'nji mo'nìngkajo'nji ngko a'amu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo somo wae yaohm'mo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumonnoho. No'no mo'nìngka sikuno hufa'u sihune sohonta ngko nje syohoso moi'wo wesojwao'monnoho.

³³ Oso'no olohontajo'nji mo'nìngkajo'nji ne'no mo'nìngkajo'nji nje syohoso moi'wo i'mo ngko hano Jelusalemne'no wosyi'mo'monnoho. Hwapingoso a'amumo Anítu hungkuno uyahonìngki lutihwayo sohwamo ango nom'nepo fonjasyiwo'nìngkohofopo'maho. O'o, ango Jelusalemnhini fonjasyiwo'nìngkohofopono.

³⁴ U, nje a'amu Jelusalem humamopmmotofo sokunonji olohonta humalofo sokunonji sekwo a'amumo Anítu hungkuno uyahonìngki selimotofo sohwamo fonjasontifi a'amu sekumo sefo'mayo'ne Anítu uhwojìwo'nìngkiso sohwamo sojo'nji fonjìwo'nìngkohofo kuyoho. Sikuno pi'nìngko engo somo ngko sekumo ole hopa

womasemoku'monji imalefoho. Yihufoso hofikoe polonyo somo mihu'mokontifi efemokosyawowo'nìngkohofo hopaso ngko sekumo wosemosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaho limalofofoho.

³⁵ Sekwo upa'nìmno. Sekwoe ango Jelusalem sopo Anitu kako nto uliko'ma'maho. Hungkuno nehopi waselmonne'no yohono. Sekwo ngkimo manohonyo'njo ne'no yontanìngkuji sìkuno pi'nìngo woseyakolo'montonoho. Tifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu Anitu uhwatìmentiso sohumne'no yofe woho'nomano lìfijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantifeho.

14

Jisas kako a'amu a'apaho engo kamkamnnyo sohumo wopingo umokumentisofoho.

¹⁻² Sìkuno iyoho humayo fihwii Jisas kako hwe fihwoe angomo wopayo nìmentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Falisi sohwafe hwe engo hwefeo. Oso hopo sopo hwe fihwu kako a'apaho engo kamkamnnyo sohwo Jisasimo mofonepo humunyo hwefeo. A'amu Falisi sohwa hofiko Jisas sohwo kako hwe a'apaho wonyo'njo sohumo pipi ulohofone kiyohoho lontifi humuhwontohumantohofofoho.

³ Jisas kako oso hwe mnokino'njo sohumo uhwononto kako a'amu honìngkano hungkuno lutìhwawo'nìngkohofo sohwanji a'amu Falisi sohwanjimo ulìmento, Nakwoe honìngkano hungkuno sìkuno iyoho humayo somne'no nakwo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyisos wopingoata.

⁴ Ose ulahonìngki hofiko mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso Jisas kako oso hwe sohwoe ahomo nomanto wopingo umokonto, kakoe ango pone'no uhwatìmentisofoho.

⁵ Ose ulohofonto kako a'amu nom'ne sohwamo ulìmento, Sekwo sìkuno iyoho humayo somo syoho miwo'nìngkiyohofhwasilaho. I sekwoe hwomutaho yahu mutaho sìkuno iyoho humayo somo mijoo kilofawoso somo usi'mofawesoso sekwo komo'no ukuji utìmantifitaho. Ou, utìmantifeho.

⁶ Ose ulahonìngki hofiko kakimo aku hungkuno mulìmmmentohofofoho.

A'amu hofikoe yofe monje yahino'ne hungkunofoho.

⁷ Jisas kako oso ango hopo sopo nohumantu uhwonìmentisoso a'amu fehohnjos oso ango homo somo swontifi hofiko epohumayo wopingo'nohini so'no hafihafe tipeehonìngkofi uhwononto kako a'amu huhwo sohwamne'no pahnìmo hungkuno ole ulìmento,

⁸ A'amu fihwu kako ape ma'nyo sponjo wopayo engo so'ne'ne kikine'njo joho kilososo kiko nuhuji epohumayo wopingo sopo nohumayo'en. Kiko epohumayo wopingo humuso'manji ango kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne a'amu jiye yofe engo somo kiyakolo'nnyo sohumo joho uloso'manji jiye yofe engoso monje weekohumontonoho.

⁹ Kiko jiye yofe we'e'njo sohwosi kiko epohumayo wopingo kaki'no humentanìngkiji kohonìngkuhwosi oso ango kakwo'yohwo sohwo kako ole wakilìmontonoho. Kiko olo epohumayo wopingo loso olo a'amu lohomo uyo. Ose kilìhwoso'no kiko wonìmango engo kinìngkuhwoso'no momingo so'mjoo epohumayo sopo wohumamontnnoho.

¹⁰ I hwe fihwu kako kikimo kakoe angomo wosopayo nyo'ne joho kilos'o'manji kiko noswohoji epohumayo nìhu'no momingo sponjo sopo fosyohumaho. Kiko ose humuso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako kikimo nokohonìngkuhwosi ole wakilìmontonoho, Nje a'amuhwe, kiko olopo fisohumape. Ose kilìhwoso'no oso ango homo somjo a'amu wosopayo nontifijo a'amuso nokohonìngkujo'no jiye yofe engo umo'nìmontonoho.

¹¹ A'amu kakoe yofe'nohini ho'noma'nìwo'nontoso sohumo Anitu kako monje wee-humontonoho. I a'amu kakoe yofe somo monje yahinìngkuhwoso sohumo Anitu kako wopingo wonyoangkafo ulohofhwosi kakoe yofeso woho'nìma'montonoho.

A'amu jiye angomo wopayo nyo'ne joho lutimayo yahino neso olenoho.

¹² Oseso Jisas kakimo wopayo nyo'ne joho lutim'a'mentiso sohumo ulìmento, Kiko a'amumne wosopayo iloho iyo sohonta jiye a'amu so'ntnne, jiye temtitifo so'ntnne, jiye angoponjo a'amu hamniyoho engo'njo so'ntnne'no joho lutimahotoho. Kiko ose isoso nom'ne sìkunomo jiye wosopayo somne'no hofikoe angomne'njo joho kilikuji hofiko aka wokijopantifeho.

¹³ O'o, kiko a'amumne'njo wosopayo iloho yohojoso kiko a'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'amu a'apaho wonyo'njo so'nji sìfe kokato'nnyo so'nji a'amu tìmpil'nyo so'njimo joho lutimahojio uyo.

¹⁴ Oso a'amu homo somo hofiko jiye wosopayo somne'no aka kijapeso hopoenohinì'maho. Oseso kiko sìmonyo uy'monnoho. Hwapingooso a'amu Anituye hungkunomo

inìngkawentife pe'nìmentohofoso likapijo sohonta Anìtu kako kikimo jiye yahino wopìngo somne'no yo'mayo wopìngoso nokijaponefoho.

Wopayo engo so'no pahnñimo hungkunofoho.

(Matìyu 22:1-10)

¹⁵ Oso a'amu Jisasì'njopo wopayo nontanìngkofi hwe fihwo nohumanto Jisasìye hungkunomo upa'nonto ulìmento, A'amu Anìtumo enjwa'mo humasoso kako Anìtu'nji humayo so'no sìmonyo uyono.

¹⁶ Ose ulahonìngki Jisas kako pahnñimo hungkuno ole ulìmento, Hwe fihwo kako wosopayo engo iloho umonto imentisofoho. Oseso oso sìkuno wopayo iloho iyo'ne somo pe'e'ne kako a'amu pi'nìngo engo somo joho lutìma'mentisofoho.

¹⁷ Oso sìkuno neso i'mofopahonìngki kako kakoe syoho ulohofiyso sohumo lihwojahonìngki kako a'amu sìmo'mo nto lutìma'mentisofoho somo ole ulìmento, Sekwo oyontìmno. Wosopayoso ito'no nto esyohumantono.

¹⁸ Ose ko ulahonìngki a'amu anga'no anga'nohinoso mape-e'ne hungkuno ulìmentohofoso. A'amu anga'no kako ole ulìmento, Ngko hwaho songo mpe nto imale hwo'nyoho. Ngko oso homo somo uhwonamne'no yohono. Kìko nje a'amu sohumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntaho uso.

¹⁹ U, nom'nihwo ole ulìmento, Ngko mpulimokau yahu aho hufa'u hopi'nonohino nje hwaho ijìwolo'mokiyo'no mpo'maeso yamofo uloho'monne'no yohono. Oseso kìko nje a'amuhumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntaho uso.

²⁰ Nom'nihwo ole ulìmento, ngko olohonta ape songo mahe sohwo'ni mapmnehono.

²¹ Ose ulahonìngkofi a'amu syoho ulohofiyso sohwo kakoe hwe engo sohumo hungkuno mopanehwono ulìmentohofoso so'no ulahonìngki hwe engo sohwo sìmeho tohino umnímentisofoho. Sìmeho tohino umníngkahonìngki kako kakoe syoho ulohofiyso sohumo ulìmento, Kìko komo'no uhiji oso ango saponjo honìngkano engo saponjo so'nji honìngkano we'e we'e saponjo so'njimo nje wosopayo nyo'ne joho filutìmahao. A'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'apaho wonyo'njo so'nji tìmpì'nyo so'nji sìfe wonyo'njo so'njimo lutìmahoji nje ango lomo fìpemotoswape.

²² Ose ulahonìngki syoho ulohofiyso sohwo a'amu homo somo ipemotaponto ulìmento, Hwe engofo, jiye hungkunomo inìngkawenji epohumayo fehnjoso siki weho.

²³ Ose ulahonìngki hwe engo sohwo ulìmento, Kìko honìngkano engo somo uhiji syohoponjo toku'mango somo ku'mokwakuji oso ponjo hwe moy'a'mi pi'nìngo engo somo utìmahoji fìpemotoswape. Ngko nje ango somo a'amuhuhla'mopiféfe nnìngkohoho.

²⁴ Ngko kikimo wakilìmo, Oso a'amu ngko sìmo'mo joho lutìma'maleso hofiko nje wosopayoso nìhu'no momapitnnehoho. Oso pahnñimo hungkunoso Jisas ulìmentisofoho.

A'amu fihwo kako Jisasìmo unìngkamo loso sohwo kako kaki'no huno ito'no ik-wesyafìhu lohofihwosi yo'mayo nìhu'nahone ho'nasyihwosi Jisasìmo unìngkaweno.

(Mak 10:37-38)

²⁵ Hwe moy'a'mi pi'nìngo engo hofiko Jisasì'njì hano wentanìngkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulìmento,

²⁶ A'amu fihwo kako ngkimo wonnìngkapmmo loso sohwo sìmo'mo kako huno ito'no yonoy. Yo'mayo a'amumo kako sìmeho uyìwo'nìngkisoso kanìngkwohwo kona'wohi kakoe ape kakoe mehomì konìngkwa'wehwo kaisi i, kakoe wopìngo humayo hi oso homo somo kako sìmeho uyìwo'nìngkisoso sìmeho ntapìwo'nìngkiso somo yakolo'nnyo'manji kako nje inomokomoyo imo'nyoso hopo'maho.

²⁷ A'amu nje syoho somne'no yo'mayo tango ngkimo nì'mante hopaso u'mayo so'no wopìngofoho loso sohwo kako nje inomokomoyo ne umo'nì'montonoho. I tango hiso ngkilaho loso'manji kako ngkimo monnìngkape'njo hwaho. Oseso kaki'no kako huno ito'no ukwesyafigysono.

²⁸ Sekwo olo pahnñimo hungkuno so'no fìsyafìhupmno. A'amu fihwo kako ango sawemo engo wamolìmo loso sohwo kako kaki'no nofosyohumahwosi oso ango huhwo sohune yo'mayo mpe iyo'ne hamniyoho so'no huno ito'no ukwesyafigìhu'montonoho. Olo so'no wosyafìsyono, Nje hamniyoho olo ango lomne'no moi'wo esojwaof'o neso hopoli'keno. Awo'manji mamolomnehono.

²⁹ Kako oso hopa huno mosyafìsiyo'manji kako hwsaho nto wonjososo ango neso moi'wo momolosjwaof'e'njo'manji a'amu ango homo somo uhwonìngkuji tìkafo jìkuji sitofo ulantifeho.

³⁰ Ole wolantifeho. Oso hwe sohwo kako ango molomo'maso sohwo kako momoloso-jwamofe hwaho.

³¹ I nom'ne pahnñimo hungkuno fìsyafìhupmno. Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako nom'ne hwe engo sohumo wofongki'naho lonto inyo sohwo kako

kaki'no huno ito'no ukwesya^fhu'montonoho. I nje a'amu itokuso'njo sohwa *ten tausen* (10,000) hwafoho. I nom'nihwo kakoeso *tⁱwenti tausen* (20,000) hwafoho. I oso'no nakwo hof^fko'nji ikujoho fongki'nⁱngkuhwasi nakwo hof^fkimo wae weeofantantⁱkeno. Hof^fko nakumo wenaofantifetⁱkeno.

³² Kako mango sohwamo tuyakolofone so'no syaf^fsy^fhwosi kakoe mango sohwa ikanopo nohumentanⁱngkuji a'amu simeho pompengo isyⁱmofo'ne wolihwati^fmontonoho.

³³ Oso hopaso a'amu fihwo kako ngkimo wakinⁱngkamo ntoso sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesya^fsyono. Kako yo'mayo yo'mayo mokosyohumayoso Anⁱtuyefoho lⁱhwosi kako Anⁱtumne'no syoh yokumpohn'nyo uyⁱmontonoho. Kako nje inomoko-moyo ne hweho.

A'amu fihwo kako Jisasⁱmo unⁱngkamo loso sohwo kako ajwopo ikinjaofososo kako olo sa pa'nyo umo'nⁱmontonoho.

(Matⁱyu 5:13; Mak 9:50)

³⁴ Nakwo wosopayo sa'nji nⁱwo'nⁱngkuhwoneso wopⁱngofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nhino imo'nⁱngkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopingo imo'nyoso pipi uyantato. Awonoho.

³⁵ Oso sa hiso nakwo syohopo ho'nosyasyoso hwaho afofo'njo umo'nⁱmontolaho. O'o, sa hiso nⁱhu'hahone siki ho'naofⁱwo'nⁱngkuhwonefoho. A'amu fihwo nje hungkunomo haloho upa'nⁱmo lⁱhwosi'manji haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono.

15

Yahu imo'naof^fo'ne pahnnⁱmo hungkunofoho.

(Matⁱyu 18:12-14)

¹ A'amu mta'nⁱ hamniyoho hu'memayo syoho'njo sohwanji a'amu honⁱngkano wonyo'njo so'nji hof^fko Jisasⁱye hungkunomo upo'nanⁱ lontⁱfi kakimo u'ma'mentohofoho.

² A'amu Falisi sohwanji a'amu honⁱngkano hungkuno lutⁱhwamotofo sohwanji ose uhwonontⁱfi Jisasⁱmo sitofo ulⁱmentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu honⁱngkano wonyo imofⁱwo'nⁱngkohofeo so'nji majopohi'nonto wopayo nⁱwo'nⁱngkiso hweho.

³ Jisas oso hiso'no huno uyahonⁱngki olo pahnnⁱmo hungkuno ulⁱmento,

⁴ Kⁱko yahu *sipsip wan hantilet* (100) mokosyohumunyo sohwosi yahu kenga'no isⁱpeef^fhwosi'no kⁱko oso yahu *nainti-nain* (99) hiso hoja nontanⁱngkuji ulⁱko'mahoji isⁱpeef^foso sohune'no haf^fhafe wotⁱpmonnaho. Haf^fhafe ne'nohini tⁱpehoji wotⁱpema'monnoho.

⁵ Notⁱpemahoji yahu hiso jⁱje sangopo sa'nⁱ kitofohojⁱ sⁱmonyo'nji hof^fyo womotawom-onnoho.

⁶ Kⁱko jⁱje angopo i'mofahoji jⁱje a'amu so'nji jⁱje a'amu afaponjo so'ntnne'no joho lutⁱmahoji'no hof^fko nuhu'mokukujo'no kⁱko ole ulⁱmontnaho. Nakwo sⁱmonyo uyano. Nje yahu *sipsip isopeeo'maso* sohwo nⁱto tⁱpemahono. Ose ulⁱmonnaho.

⁷ Jisas ose ulonto ole ulⁱmento, Oso hopaso a'amu *nainti-nain* (99) honⁱngkano wopⁱngi intⁱngkuwo'nⁱngkohofeo hof^fko sⁱmeho mⁱwolo'mokiyo'njo humenantⁱngkofi a'amu ahwomomjoso uhwonontⁱfi sⁱmonyo miyofoho. I oso'no a'amu anga'no honⁱngkano nⁱhu'no wonyo'njosⁱo kako honⁱngkano wonyo homo somo hohujo ikinjaof^fhwosi Anⁱtumne'no sⁱmonyo mⁱkuniⁱmposo uyantⁱfeho.

Hamniyoho impo'naof^fo'ne pahnnⁱmo hungkunofoho.

⁸ A'mu fisi kako hamniyoho aho hufa'u hopi'nono mokosyohumunyosi kako anga'nhino impo'naofososo kako sikiloho mongkujⁱhwosi angomjo hintalinyo hulijusy^fhwosi tⁱmo ito'no fe'nⁱhwonⁱngkuhwosi ne'no tⁱpehmⁱhwosi wotⁱpema'montonoho.

⁹ Notⁱpemahwosi kako kakoe a'amu so'nji ango hopo sponjo humawo'nⁱngkohofeo so'njimo joho lutⁱmahwoso'no hof^fko kakoe angopo i'mofapⁱkujo'no ole ulⁱmontonoho. Nakwo sⁱmonyo uyano. Nje hamniyoho impo'nao'mayoso olohonta ngko tⁱpemanji nje sⁱmeho wopingo nⁱmo'lⁱngkohoho.

¹⁰ Oso pa'nyoso ngko hungkuno waselⁱmonne'no yohono. A'amu fihwo honⁱngkano wonyo'njo sohwo kako kakoe wonyo somne'no hohujo ikinjaof^fhwosi Anⁱtumne'no sⁱmeho uyahonⁱngkuhwosi a'amu ahwomomjoso hof^fko sⁱmonyo engo uyantⁱfeho.

Hwomu fihwo kako kanⁱngkwohumo ulⁱko'mayo so'no pahnnⁱmo hungkunofoho.

¹¹ Jisas ose ulonto nom'ne pahnnⁱmo hungkuno ulⁱmento, Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho.

¹² Aku'mu sohwo kan^{ing}kwohumu ul^{iment}, Mpohwo, yo'mayo ho'yangoso hamniyohoso t^{ifi} no'mo ejapmmne'enji elofisasyⁱwo'ningkinoso njeso olohonta ntape. Ose ulahon^{ing}ki kan^{ing}kwohwo eno ulonto kakoe hwomu hufa'u hwa'une ho'yangoso yano ulofiyonto aku'mu sohumo uy^{iment}isofoho.

¹³ S^{ik}uno we'enehwo memjaofahon^{ing}ki aku'mu sohwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yangoso nom^{ihu}'mokonto kako ango engo sopone'no umentisofoho. Oso hopo sopo nohumanuto nom'n'e a'amu'nji syohi'nyo yonto mijo yokumpohn'nyo nonilohofonto kako kakoe a'apahomne'no hamniyoho hopi'nonohinoso hu'meeo'mentisofoho.

¹⁴ Kakoe hamniyoho yo'mayoso nto hu'meeofahon^{ing}ki oso ango hopo sopo mi-joho engo i'mofapmmentisofoho. I'mofopahon^{ing}ki kako hon^{ing}kan^{iment}isoso kakoe yo'mayoso huno hon^{ing}kan^{iment}isofoho.

¹⁵ Ose yonto kako hamniyoho syoho umo lonto t^{ip}mmentisoso syoho t^{ip}pema'mentisofoho. Oso hwaho hopo sponjo hwe fihwoe yahu somo wosopayo uyo syohoso t^{ip}pema'mentisofoho.

¹⁶ Kakoe yahu sohwa oso jopahoso menontan^{ing}kofi uhwononto kako huno ole syaf^{ihu}'mento, Ngko huhwo'ni woman^{mo}. Ose syof^{is}yahon^{ing}ki a'amu kakimo mufo'ma'mento hofoho.

¹⁷ Oso hohosohonta kako huno ito'no ikwesya^fsyonto kakoe hunoso eholosiyahon^{ing}ki ole hnⁿimento, Nje mpohwoe syoho ulohofiyu sohwa wosopayo engo nalokwofo. Ngko kakoe hwomu sohwo'ni olopo nohumanji mijoho we'e mope'nali^{ku}yohono.

¹⁸ Ngkilaho. Ngko noli^{kahm}'mo nje mpohwoepono asomo u'mo ole ul^{imo}, Mpohwo, ngko hon^{ing}kano wonyo imote so'n'o ngko An^{itu}'nji k^{iko}'njimo wonyo seloho'malefoho.

¹⁹ Oseso olohonta ngko hwe wop^{ingo} hwon^{it}'maho. K^{iko} ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho. O'o, kikimo syoho kilohofiyu hwo'ni man^{im}okufo.

²⁰ Ose hnⁿonto kako kan^{ing}kwohwoepono asomo umentisofoho.

Kan^{ing}kwohwo kakoe hwomu nopontan^{ing}ki ikanopo nta'n'i uhwon^{ihwo}jawento kan^{ing}kwohwo kakine'no hitoho ulo'^{ment}isofoho. Oseso kako hano kunto kunto'no nowento kakoe hwomumo kapopotohumo lohofonto hinjoho hu'nⁱmentisofoho.

²¹ Ose ulohofahon^{ing}ki hwomu sohwo ul^{iment}, Mpohwo, ngko hon^{ing}kano wonyo imentehe so'n'o ngko An^{itu}'nji k^{iko}'njimo wonyo seloho'malefoho. Oseso ngko hwomu wop^{ingo} hwon^{it}'maho. K^{iko} ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho.

²² Ose ko ulahon^{ing}ki kan^{ing}kwohwo kakoe syoho ulohofiyu sohwamo ul^{iment}, Sekwo nowekuiji manji'mofo sawemo wonyoangkafoso komo'no motap^{iku}ji nje hwomumo ulohofano. Ajo'miyomjo wokoso wonyoangkafoso'nji ulohofano. Sif^{ik}wongofosyo'nji ulohofano.

²³ Sekwo mpul^{im}okau yahu isiku'nnyo engoso fonjasy^{iku}ji iloho en^{ing}kuhwasi s^{im}onyo uyano.

²⁴ Hwap^{ing}oso olo nje hwomu lohwo kako poyo nto pe'nⁱmentononji yⁱwo'nⁱngkohe sohwo olohonta kako apa'no songo i'mofapohoho. Kako nto isipeeo'maso sohwo ngko apa'no t^{ip}emahono. Ose ulahon^{ing}ki n^{ihu}'nahone s^{im}onyo ema'mento hofoho.

²⁵ Ose yontan^{ing}kofi hwomu tisⁱmaso sohwo kako syoho'mo humamentisofoho. Osopo nta'n'i kako asomo noponto ango ne so'mo i'mofaponto upa'nⁱmentisoso ta'nji s^{im}onyo'nji ho'nowentan^{ing}ki upa'nⁱmentisofoho.

²⁶ Oseso tisⁱmaso sohwo kako syoho ulohofiyu fihumo joho lut^{im}anto ul^{iment}, Hof^{iko} peho yalokwofo.

²⁷ Ose ulahon^{ing}ki tisⁱmaso ul^{iment}, hnn^{ing}kwa'wehwo sohwo nto i'mofapohoho. Oseso jiye mpohwoe mpul^{im}okau yahu isiku'nnyo engoso fonjiyontifi s^{im}onyo yalokwofo. Hwap^{ing}oso hnn^{ing}kwohwo kakoe hwomu huhwo sohumo apa'no mayoso wonyo mmo'nyo'njo ito'no fosyohumayo'nefoho.

²⁸ Tisⁱmaso sohwo ose upa'nonto s^{ime}hoh tohino umn^{ing}kahon^{ing}ki kako angomo masyuyofoho. Oseso kan^{ing}kwohwo mempo noswaponto tisⁱmaso sohumo angomo woswapononto hungkuno hofiyu ul^{iment}isofoho.

²⁹ Ose ko ulahon^{ing}ki tisⁱmaso sohwo ul^{iment}, Soswo huhwo huhwi ngko k^{iko}'nji nohumanji kikimo syoho kilohofiyu siki'njo pa'nyo imo'nⁱwo'nⁱngkohe hwo'nyoho. Ngko jiye hungkunomo yokumpohn'nyo mmo'nyo kitihwayo hwo'nyoho. I oso'no nje a'amu so'nji s^{im}onyo niyo'ne k^{iko} yahu *meme we'*eso me aneso ntapahon^{ing}kini nje a'amu'nji s^{im}onyo niment^{ih}hwonetaho. O'o, awonoho.

³⁰ I oso'no jiye hwomu aku'mu lohwo kako jiye hamniyoho ho'yangoso yo'mayoso hwoya'mi hwa'nte sofamo ihn'nakumo'maho. I ololahonta kako apa'no ku'mahon^{ing}ki k^{iko} s^{im}onyo iyo'ne yahu isiku'nnyo me'wampe'njolo fonjiyalokuno.

³¹ Ose ulahonìngki kanìngkwohwo ulìmento, Nje hwomu sohwosi, sìkuno huhwo huhwi nekwo majopohi'nìwo'nìngkuhwoyo montosa'yoho. Nje yo'mayo hopi'nonohinoso kìko'nefaho.

³² I oso'no hnìngkwa'wehwo sohwo kako poyo nto pe'nìmentononji iwo'nìngkohehwo ifìwalofoho. Oseso nakwo sìmonyo engo ihwasi sìmeho wopìngo'njo wohumano. Kako moi'wo nto imo'nìmentiso ko huhwo sohwo nakwo olohonta apa'no tìpemahwono. Ose ulìmentisofaho.

16

Hwe fihwo nom'nihwoe syoho mokosyohumayo so'no huno'njo sohune'no pahnnimo hungkunofaho.

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo pahnnìmo hungkuno ole ulìmento, Hwe hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayo syoho umokosyohumayo'ne sohwo humunyo hwaho. Oso hwe syoho umokosyohumayo huhwo sohune'no a'amu fehohnjo sohwa hwe engo sohumo ole ulìmentohofi, Jije syoho kilohofiyso kako jìje hamniyoho yo'mayoso fonìfonyo kilohofìwo'nìngkiso hwaho.

² Ose ulahonìngki hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyso sohumo joho lutìmanto ulìmento, Oso hungkuno kikine'no upa'nìngkoheso pipi imahnne'elo. Kìko nje syoho ntonhofiyoso hopoenohinìmaho. Jije syoho moi'wonoho. Kìko nje yo'mayo syoho mokosyohumawo'nìngkino so'no ngkine'no hungkuno yolohoso iyoswomo mtì'mojo.

³ Ose ulahonìngki hwe huhwo sohwo kako ole hnìmento, Nje hwe engo sohwo kako ngkimo yo'mayo syoho mokosyohumayoso wae weenìmo'mte'no yohoho. Ngko pipi imnehono. Nom'ni hwoe syoho tohohmttnno'njo somne'no ulohofiyso so'no yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ngko nom'ni hwamo wopayo yo'mayo so'ne jomo ujo so'no wonìmango'njo hwo'nyoho.

⁴ Nje hwe engo ngkimo wae yanìmofososo a'amu hofikoe angomo ntìmapijo so'no ngko pipi imnehono. Huno pi'nìngo syofìsikaofonto huno wopìngo tìpemanto

⁵ kako kakoe hwe engo sohwoe yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohofo sohwamo joho lutìma'mentisofaho. Sìmo'mjo sohwo u'mahonìngki ulìmento kìko nje hwe engo sohumta'ni yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uyìhnneso alalelo.

⁶ Ose ulahonìngki kako ulìmento, Ngko sìkilì'mijo ipofoso wan hantìlet (100) siki ma'mentohefoho. Ose ulahonìngki syoho mokosyohumayo sohwo ulìmento, Kìko olopo komo'no fosyohumahoji olo iyoswo wan hantìlet (100) mtì'mokinyo lomo fìfìti'nohini (50) mtì'mojo.

⁷ Ose ulontanìngki nom'nihwo tìfi i'mofopahonìngki osohumo ulìmento, Kìko nje hwe engo sohumta'ni yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uyìhnneso alalelo. Ose ulahonìngki ulìmento wopaki'yo wan hantìlet (100) ma'mentohefoho. Ose ulahonìngki hwe mokosyohumayo sohwo ulìmento, Kìko jìje aku uhnnne so'no iyoswo nomahoji eti'nohino (80) mtì'mojo. Ose ulìmentisofaho.

⁸ Oso hwe huhwo sohwo ose imentiso so'no kakoe hwe engo sohwo ole hnìmento, Nje syoho ntonhofiyso hwe wonyo sohwo kako huno'njo hwaho. Jisas oso pahnnìmo hungkuno ulonto, kakoe inomokomoyo sohwamo ulìmento, A'amu hwahoponjo yahinomo inìngkawowo'nìngkohofoso hofìko hofikoe hofiyso humayo so'no yo'mayo ho'yango engo mayo'ne huno'njofoho. Oso huno engo tìpemawo'nìngkohofoso a'amu Anìtumne'no syafìsyìwo'nìngkohofo somo uyakolo'nnyofoho.

⁹ Oseso sekwo sekwoe hamniyoho ho'yango yo'mayo so'nji nom'ni hwamo wopìngo'nohini ulohopijoso hwangku sekwoe sìkuno moi'wo imo'noso sohonta hamniyoho yo'mayoso ulìko'majo sohonta Anìtu kako kikimo wokitìma'montonoho. Osopo wopìngo ne'nohino nohumentohotnnefoho.

¹⁰ Kìko yo'mayo we'e somo ito'no mokosyohumayo'manji yo'mayo engo somo ito'no womokosyohumamonnohoho. I hwe fihwo kako yo'mayo we'e somo syoho ito'no miyo'manji kako yo'mayo engo homo syoho ito'no miyonehoho.

¹¹ Kìko hwahoponjo hamniyoho ho'yango yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso ahwomomjo ho'yango neso mokosyohumayo syoho ne tìhwo wokijap'mmontolo.

¹² Kìko nom'nihwoe yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso kìko'ne ho'yango yo'mayoso tìhwo wokijap'mmontolo.

¹³ Jisas ose ulonto ulìmento, Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyso so'manji syoho ulohofiyso sohwo kako hwe engo fihumo sìmeho uyìhwosi nom'nihune'no sìmeho wonyo uyìmontonoho. U, anga'nohino sohwoe syoho somne'no hi umo'nìngkuhwsoso'no

nom'nihumne'no ngkilaho unimontonoho. Kiko Anituye syoho so'nji yo'mayo hwa-hoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo mokosyohumayoso syoho ito'no mihn-nehino.

A'amu Anitumo enjwa'mo humayo so'nji a'amu Mousesiye honingkano hungkunomo enjwa'mo humayo so'ntnne hungkunofoho.

(Matiyu 11:12-13)

¹⁴ A'amu Falisi hofiko hamniyoho'no hi umo'nyo sohwa Jisas iye hungkuno homo somo upa'nontifi hofiko Jisasimne'no simano wonyo ikinontifi sitofo ulimentohofoho.

¹⁵ Jisas hofikimo ulimento, Sekwo a'amufe timopo yahino wopingo'njo hwafoho nalifitne'entifi yahino ito'nohino iwo'ninkohofihwasoho. I oso'no Anitudo kako sekwoe simeho mo'mjo so'no huno uyohoho. Sekwo yo'mayo iwo'ninkohofosomo a'amu uhwonontifi sekwoe yofe ko ho'nosemahongkofi Anitudo kako sekwoe simeho mo'mjo so'no huno unyo so'no kako wonyofoho selalofoho.

¹⁶ Mousesiye honingkano hungkuno so'nji a'amumo Anitudo hungkuno uyahoninkgi limotofo so'nji ne'no nowentaninkgi Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo i'mofapmmentisofoho. M'mofape sohonta Anitudo kako oso hungkuno simo'mjo somo nninkapifitne'ento limentisofoho. I oso'no Joun i'mofapmmentiso sohonta kako Anitumo enjwa'mo ito'no humayo so'no hungkuno wopingo loma'mentisofoho. Oseso olohonta a'amu pi'ningo engo Anitumo u'mano lontifi mjiyohoto yohotofo ko mjoloho'nimopahoningkofi sekwo a'amu Falisi sohwasi timo'nohini uhwontohumawo'ninkohofihwasoho.

¹⁷ Hungkuno songo ko loma'mentisoso nakwoe hwaho'nji ahwomo'nji moi'wo ko imo'ninkuhwosi Anituye honingkano hungkunoso moi'wo mmo'nyo ne'no nowentihwonefoho.

Ape ho'nsiyo yahino so'no Jisas hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)

¹⁸ Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasyihwosi nom'ne ape maso sohwo kako ape ito'no mayo honingkano somo mtihupeso sohwo kako ose yososo kako honingkano wonyo'njo hweho. I nomn'ihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo honingkano somo mtihupeso so'no kako huhwo honingkano wonyo'njo hweho. Jisas ose ulimentisofoho.

Hwe ho'yango engo'njo sohwo'nji Lasalos ho'yango ane sohwo'njiye hungkunofoho.

¹⁹ Jisas kako ole ulimento, Hwe fihwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yango engo'njo sohwo nohumanto he wopingo wopingo'nohinoso yonto wosopayo wonyoangkafo'nohini nimojo hweho.

²⁰ Oso hwe huhwo sohwoe hoku'yo sopo a'amu fehohnjo sohwa hwe ho'yango ane ifhumo motasontifi uhumatimofotofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Lasalosiyoho. Kakoe a'apaho uyo engo'njo hweho.

²¹ Oso hwe hamniyoho engo'njo sohwoe ijempoho sopo nta'ni yo'mayo wosopayo mikufu p'wasyonteso womanimo lonto humamojofoho. Osopo nohumentaninkgi siwojoso kakoe uyomo melanyo koto'motofofoho.

²² Hwangku sohonta oso hwe ho'yango ane sohwo poyo pe'ninkahoningki a'amu ahwomomjoso utimotasontifi Apiloham'njopo uhumatimofotofoho. Hwe ho'yango engo'njo huhwo poyo pe'ninkahoningki a'amu sohwa hwahomo ijopijisyahumentohofoho.

²³ Oso hwe ho'yango engo'njo sohwo kako tikanomo nohumanto a'apaho tohino mikunimposo'nji humanto timo yokintahopo uhwonimentisososo Apiloham kengo nohopo nohumentaninkgi uhwononto Lasaloso'nji nohumentaninkgi uhwonimentisofoho.

²⁴ Oso hwe ho'yango engo'njo sohwo ose uhwononto joho mohm'no ulimento, Mpohwo Apiloham sohwosi, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. Kiko Lasalos ngkiyepono filihwajo. Kako noplhwosi kakoe ajo'miyo mijo yomahwosi nje melanyopo ingo wantipeno. Ngko olohonta tohomo humanji tohino engo nimantofoho.

²⁵ Ose ulahoningki Apiloham ulimento, Hwomuhwo, kiko huno wakiyono. Hohonta kiko songo humanji kiko yo'mayo yo'mayo wopingo'nohini tipema'motmno hwosoho. I, Lasalos sohwo kako yo'mayo wonyo'nohino tipema'mojo hweho. I olohonta Lasalos kako wopingo humumentaninkgi kiko tohino'nji fosyohumahnno.

²⁶ Oso'nji nom'ne huno ole wakiyono. Nakwo'nji sekwo'nji ajwo lopo Anitudo kako momonyo mikunimposo ho'nahumentiso weho. A'amu olo hohnta'ni humalofoso sekuyepono wose'mano likuji oso momonyo somo nomtihupekuji mose'mapitnnefoho.

A'amu sekwo'nji humalofoso oso momonyo homo somo nomtihupekuji hofiko nakuye-
pono mowekapifitnnehofo.

²⁷ Ose ulahonìngki hwe ho'yango engo'njo sohwo ulìmento, Mpohwo hungkuno yokumpohn'nyo wakilimonne'no yohono. Kiko Lasalos sohumo nje mpohwoepono filhwajo.

²⁸ Oso hopo sopo nje nìngkawahwosa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa humalofo. Lasalos kako nje a'amu huhwo sohwamo olo ango tohino'njo lopono i'waho ito'no iyo'no hungkuno yokumpohn'nyo ulono. Hofiko olopo nopifitnnoho.

²⁹ Ose ulahonìngki Apìloham ulìmento, Hofiko Mousesìye hungkuno'nji a'amumo Anìtu hungkuno uyahonìngki limotofo sohwafe hungkuno hi'njo hwafoho. Oso hungkuno homo somo haloho upa'nife.

³⁰ Ose ulahonìngki a'amu ho'yango'njo sohwo ulìmento, O'o, Mpohwo Apìloham sohwosi, hungkuno homo somo mupa'nìfitnnehofo. I oso'no a'amu poyo sohwo songo nolikaffhwosi hofikimo u'mahwoso'no hofiko sìmeho yìwolo'mo kukuji honìngkano wonyomo hohu ukinjaofantifeho.

³¹ Ose ulahonìngki Apìloham ulìmento, Hofiko Mousesìye hungkuno so'nji a'amu Anìtu hungkuno uyahonìngki limotofo sohwafe hungkuno so'nji mupa'nìfijo'manji a'amu poyo fihwo songo lìkafifhwosi u'mahwosi hungkuno ulìhwoso'no hofiko kakoe hungkuno homo sìmeho hi'ntnnono muyifitnnehofo. Jisas ose ulìmentisofoho.

17

A'amu Anìtume sìmeho hi'ntnnono uyo somo wonyo imokiyone hungkunofoho.

(Matìyu 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulìmento, A'amu Anìtuye hungkunomo sìmeho uyìwò'nìngkohoko somo yo'l'mayo yahino wonyo yamofo ulohofo'neso nehopi i'mofaponefoho. I'mofapifhwoso'no a'amu pi'nìngoso wopifwesiyanfeho. I oso'no oso a'amu nom'nhwo piwasiyone yamofo ulohofoso sohwo tohino engo manefoho. Oso'no kako huno ito'no wasyofisyono.

² Oso hwe huhwo sohwo kako nje mehomi we'e sohumo yamofo mulohofe'njo sohonta a'amu kakoe ti'wangomo sojo mìkunìmposo ifakojujikuji mijo ayomo ho'naofontijontesi wopìngo'nesohilo. Hwapìngoso a'amu nje mehomi lohwamo piwasiyone imokoso sohwo tohino mìkunìmposo manefoho.

³ Oso yahino hiso'no sekwo i'waho ito'no fiyìmno. Jije nìngkawahwo wonyo kilohofe so'l'manji kiko oso yahino wonyo somne'no yoka uso. Ulohojo'no kako kakoe yahino wonyo somne'no sìmeho tango ti'pemahwosi oso wonyo somo wae yaifo so'n'o kilihwoso'no kiko oso wonyo hiso wae hmmofo.

⁴ Sìkuno anga'nohino fihumo kako kikimo wonyo ne'no kilohofontanìngkuhwosi aho fehohnjo hopi'nono nom'n'i mta'n'i hufa'u ko imo'nìngkuhwoso'no kako wonyo anga'no anga'no yoso somne'no, Tatohwo kiko nje wonyo wae feenìmofo, oseso ne'no kilontanìngkuhwosi kiko kakoe wonyoso wae ne'no hmmofo.

Sìmeho hi'ntnnono uyo yahino hungkunofoho.

⁵ A'amu Anìtuye hungkuno lutìhumìku'mofo syoho'njo (*apousel*) sohwa Jisasìmo ulìmentohofi, Nakwo sìmeho hi'ntnnono kijopalokuhwone somo kiko engo fonamojo.

⁶ Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, Sekwo ngkimo sìmeho hi'ntnnono montopan-tokuyohofo. Sekwo ngkimo nnìngkape-eso ni'hùno we'e patnnyo uyo pa'nìng'o'manji sekwo oso iyo ipisayo'njo sohmo ole ulìfijoso, Pmpongo hi'nji sokato lohofohoj mijo ayo nompo filohofayo. Ose ulìfijo'manji iyo huhwo sohwo kako sekwoe mangomo haloho wasepo'montonoho. I oso'no sekwo ngkimo mo'nìngkapohiyohofo. Jisas ose ulìmentisofoho.

A'amu syoho ulohofiyofe yahino ito'nohini so'ne hungkunofoho.

⁷ Hwe fihwo sekwo'njopo humaso sohwo kako syoho ulohofiyofe hi'njo hwo'manji oso syoho ulohofiyofe sohwo kako syohopo hwaho mno ijiyotaho, yahu mokosyohumayotaho, u kako moi'wo ihwosi kako kakoe hwe engo sohwo'njopo i'mofaponto kako wopayo mijoho ko uyahonìngki kako komo'no humahopifhwosi wopayo manonehoho.

⁸ O'o, sìmò'mo kako kakoe hwe engo sohwoe wosopayo ito'no esyohumahwosi kakoe he wopìngo ihwosi wosopayo hiso iku'yopo ifosalokumpehwosi hwe engo sohumo wosopayo uyìmtionoho. Kakoe hwe engo sohumo wopayo moi'wo kaki'no uyìhwosi kako tìfi wanìmontonoho.

⁹ Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyu huhwo sohumo kakoe syoho ito'no imentiso so'no isamoyoka ulimontolaho. O'o, awonoho. Hwapingoso kakoe syoho'nohinofoho lhwosi isamoyoka mujo'njo uyimontonoho.

¹⁰ Oseso sekwo hoku yo'mayo hungkuno Anitu seloso somo sekwo ito'no ko iningkafijoso sekwo huno ole fisyafshupmno. Nakwo Anituye syoho ulohofiyu hn'nwi nakwo ito'nohinon'maho. Kakoe syoho iwo'nningkuhwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayoso peho'neto. O'o, nakwoe syohofoho.

Hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwamo Jisas kako wopingo umokumentisofoho.

¹¹ Jisas kako Jelusalemne honingkano hwaho Someliya'nji Ngkalili'nji ne'no ajwopo simentisofoho.

¹² Kako ango fipo i'mofopahoningki hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwa Jisasimo honingkanopo uswo'nimentohofoho.

¹³ Hofiko ikanopo lohofontifi Jisasimo joho mohm'no ulimentohofifi, Jisas Hwe Engo sohwosi, kiko nakumne'no hitoho wakilofono.

¹⁴ Ose ulahoningki Jisas hofikimo uhwononto ulimento, Sekwo nukuij a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo sekwoe a'apaho motakuji utihwamno. Ose ulahoningki haloho'no yontifi hofikoe a'apahoso honingkano ajwopo wopingo umonimentisofoho.

¹⁵ Hwe fihwo hofik'o'njo ajwo sopo humaso sohwo kakoe a'apaho wopingo honingkononto kako Jisasiyepono asomo umentisofoho. Kako mango engo lonto Anituye yofe ho'nomam'ementisofoho.

¹⁶ Kako Jisasimo u'manto hwahopo piwasyonto kako Jisasaye sifiki'nyo'mo simano mongkutofosyohumanto Jisasimo isamoyoka engo ulimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwaho Someliyanta'ango hweho.

¹⁷ Jisas osohumo uhwononto ulimento, A'amu aho hufa'u hopi'nono sohwamo wopingo umokohono. Kiko'nohini ni'mahinoso nom'nihwa nt'mo humalofo.

¹⁸ Olo hwe lohwo kako a'amu Juta hwo'maho. O'o, temtitifo kengo mta'ango hweho. Kako'nohini Anitumo isamoyoka ujo'ne asomo pisoso peho'neto.

¹⁹ Ose lonto ulimento, kiko noltifikohoj mpano. Kiko simeho hi'ntnnono ntapohino so'no jiye a'apaho wopingo kumo'nningkohoho. Ose ulimentisofoho.

Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'yo mokosyohumayoso u'mofapmmontonoho.
(Matiyu 24:23-28, 37-41)

²⁰ A'amu Falisi fehohnjo sohwa Jisasimo ulimentohofifi, Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'yo emokosyohumayole'sikunoso ntonhonta u'mofapmmontolo. Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso a'amu timo'nji muhwonifitnnehofo.

²¹ Sekwo ole malifitnnehofo. Ihwoni, Anitu kako kakoe a'amumo emokosyohumayoso olopo weho. U, nompo weho. Ose malifitnnehofo. O'o, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso simeho mo'mo wo'nnyoponoho. Sekwoe timo'nji muhwonifitnnehofo.

²² Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Hwangku nom'ne sikkuno i'mofapihwoso'no sekwo ole wohnnantifeho. Nakwo oso Hwomu Anitu uhwosopo'mentiso sohmo uhwonontane'no yihwono. Ose ko hnni'ngkuji sekwo muhwonifitnnehofo.

²³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjoso ole woselantifeho, Ihwoni, oso hwomu Anitu uhwosopo'mentiso sohwo oso nompo humaho. U, olopo humaho. Ose selikujo'no sekwo haloho upekutoho. A'amu huhwo sohmo nuhwoninngkakutoho.

²⁴ Sekwo emta'mingo so'no huno seyohoho. Emta'mingo kako oso nompo nta'ni yonto kako ahwomomo ifehu'mokosyahoningki a'amu hopi'hono timo uhwonivo'nningkohofoho. Oso pa'nyoso oso Hwomu Anitu uhwosopo'mentiso sohwo kakoe pe-eso emta'mingo uhwon'wo'nningkuhwone pa'nyoso i'mofapihwoso'no sekwo uhwonifitnnefoho.

²⁵ I oso'no simo'mo oso Hwomu huhwo sohwo kako tohino engo umnososo a'amu olohonta humalofoso kakine'no hohujo ukinjifofantifeho.

²⁶ Oso a'amu hohonta Niwa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'nningoso oso Hwomu Anitu uhwosopo'mentiso sohwo poso sohonta a'amu humalofoso uyantifeho.

²⁷ Hofiko humamotofo sohonta hofiko wosopayo'nji mijo'nji nonontifi ape ma'nimatofoho. Oso yahino hiso ne'no mijimifewtanifngkofi Niwa kako yofayokinomo noswhahoningki mijo ifofayo engo yonto hwe hwoya'mi hopi'nonohinoso mijo mihiulo'mentisofoho.

²⁸ Ap̄lohamiye kami Lout sohwo humamojo sohonta a'amu humamentohoho oso hiso pa'nyo imotofofoho. Hofiko nohumantifi yo'mayo wopayo mijo nontifi yo'mayo ho'yango mpe yontifi nom'ni hwamo hamniyoho mayo'ne ho'yango uyontifi hofiko wopayo syoho yontifi ango mol̄motofofoho.

²⁹ Ose yontan̄ngkofo sohonta Lout kako ango Soutom ul̄iko'manto ango kengopo nowahon̄ngki toho'nji sojo hwoyango hnnyo so'nji ahwomo mta'nii foyo hopa syonto hwe hwoya'mi hopi'nonohino somo wonyo imokumentisofoho.

³⁰ A'amu oso pa'n̄ng yontan̄ngkuji oso hwomu An̄tu uhwosopo'mentiso sohwo ut̄hwa'nyopo i'mofape so'no An̄tu ujo wehontojwahumontonoho.

³¹ Oso s̄kuno homo somo ut̄hwa'nyopo i'mofaposo sohonta a'amu fihwo kako angkuh-wafopo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohumo uhwon̄ngkuhwosi kakoe angomjo ho'yango yo'mayoso mayoso'no huno mosyaf̄syonehoho. Oso pa'nyoso hwe fihwo syoho'mo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohumo uhwon̄ngkuhwosi kakoe angoponjo yo'mayoso mayoso'no huno mosyaf̄syonehoho.

³² O'o, sekwo Loutiye ape simne'no f̄syaff̄hupmno. Kako kakoe angoponjo yo'mayo so'no syaf̄syonto ikinjao'mentisoso sojo imo'n̄mentiso somne'no f̄syaff̄hupmno.

³³ A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kakoe fosyohumayoso moi'wo umo'n̄montonoho. A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho mokemokosyohumunyo sohwo kakoe fosyohumayoso neso wot̄pema'monte hweho.

³⁴ Ngko wasel̄monne'no yohono. Sekwo ito'no upa'n̄mno. Oso s̄kuno Hwomu sohwo poso sohonta hwe hufa'u hwa'u saho afapo fosyowentan̄ngkohos̄si An̄tu nom'nihumo ut̄mahwosi nom'nihwo wohumamontonoho.

³⁵ I a'mu hufa'u fa'u wopayo s̄ihu kolofontan̄ngkohos̄si An̄tu nom'nimo ut̄mahwosi nom'nisi wohumamontonoho. [

³⁶ I hwe hufa'u hwa'u syohopo lohofontan̄ngkohos̄si An̄tu nom'nihumo ut̄mahwosi nom'nihwo wohumamontonoho.]

³⁷ Jisas ose ulahon̄ngki inomokomoyo sohwa nupa'nontifi Jisasimo ul̄imentohofi, Hwe Engofo ose nalohinoso imo'nyoso nt̄po umo'n̄montolo. Ose ulahon̄ngkofi Jisas pahnn̄imo hungkuno ole ul̄imento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijafō wo'nnyo sopo ȳhufo aji'mango oso hopo sopo uhu'mokufitnnefoho.

18

Jisas kakoe inomokomoyo sohwa hofiko Mpohumo jomo ne'no ujo'ne pahnn̄imo hungkuno ul̄imentisofoho.

¹ Jisas kako a'amuso Mpohumo jomo ne'no ul̄kuji piso'mo'nyo mmunyo'njo iyo'ne pahnn̄imo hungkuno ole ul̄imento,

² Ango fipo a'amufe hungkuno m̄ihwajiyō'ne hwe engo sohwo humunyofoho. Kako An̄tu sohummne'no iyoho munyo'njo yonto a'amu somne'no hwotoho fewo'n̄ngkiso hweho.

³ Oso hopo sopo ap̄wojo fis̄i kako humunyoponoho. S̄kuno engo sopamo kako oso hwe hungkuno ito'no m̄ihwajiyō iyo sohwoepono piwo'n̄ngkisiyoho. Ole ul̄imojo, Nje mango sohwa hofiko ngkimo wonyo won̄mokantife'no yalokwofo. Oso'no k̄iko ngkine'no hungkuno ito'no men̄hwajo.

⁴ Ose ko ulahon̄ngki simo'mo hwe engo huhwo sohwo oso ap̄wojo simo ufo'mayoso ngkilaho ko lonto t̄fi no'mo ole syaf̄humento, Ngko An̄tumne'no iyoho ko miyonji a'lamumne'no huno mosyaf̄siyo'njo ko yonji

⁵ i oseso olo ap̄wojo losi kako ngkimo ne'no n̄'mawo'nyosi syoho engo ntopantokuso so'no ngko kakimo ufo'ma'mo. Kakoe hungkunomo ito'no womihwat̄monnaho. Kako ngkimo s̄kuno huhwo huhwi n̄'mawo'nyo ihwosi nje a'apaho wonyo n̄mokonoho.

⁶ Jisas ose ulonto ul̄imento, Oso hwe engo hungkuno m̄ihwajiyō syoho'njo wonyo sohwoe hungkuno haloho nto upa'n̄ngkohofo so'no sekwo huno f̄syaff̄hupmno.

⁷ Oso hwe wonyo sohwo ose imentiso so'no sekwo huno pipi seyohoho. An̄tu kako kakoe a'amu uhwosopo'mentisoso hofiko kakine'no jomo s̄kuno huhwo huhwi im̄ngō'nji s̄kuno'nji ul̄wo'n̄ngkohofo so'no kako hofikimo momuhwajiyō uȳmontolaho. I komo'no womuhwat̄monntaho.

⁸ Ngko sekumo wasel̄monne'no yohono. An̄tu kakoe a'amumo komo'no womihwat̄monnaho. I oso'no oso Hwomu An̄tu n̄hwosopo'mentiso sohwo'nii n̄pm'mo a'amu ngkine'no s̄imeho hi'ntnnono ntopontan̄ngkujo wasehon̄monntaho.

Hwe Falisi sohwo'nji hwe nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo sohwo'njiye pahnn̄imo hungkunofoho.

⁹ A'amu fehohnjo hofiko hofikoe yahino wopingo somne'no hofikoe yofe ho'noma'nontifi a'amu nom'ne sohwamne'no wonyofoho lⁱwo'nⁱngkohoho somne'no Jisas kako olo pahnningmo hungkunolo ulimeto,

¹⁰ Hwe hufa'u hwa'u siko Anitumo jomo ulaho lonji Anituye tajo ango engo somo humentisiyefoho. Hwe fihwo kako a'amu Falisi hweho. Nom'nihwo kako hamniyoho mayo syoho'njo hweho.

¹¹ A'amu Falisi huhwo sohwo kako nolohofonto kakoe simeho mo'mo ole hnnimento, Mpohwo Anitu, ngko nom'ne a'amu pa'nyo hwon'i maho. Oso'no ngko isamoyoka kilalokweno. Hofiko yo'mayo hufo yontifi yo'mayo yahino ito'nohino somo miyonifi hofiko ape ito'no ma'nyo honingkano somo mtihupewo'nⁱngkohof'hwafoho. Ngko oso pa'nyo hwon't maho. I ngko olo hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo pa'nyo hwon'i maho.

¹² O'o, ngko Sante huhwo huhwi sitkuno hufa'u somo ngko wopayo manyo'njo humawo'nⁱngkohoe hwo'nyoho. Yo'mayo hopi'nonohino nomantnreso ngko aho hofohu'nono hopi'nonohinoso mtihupo mtihupe lohofonji kenga'no kikine'no ho'nakisyiwo'nⁱngkohoe hwo'nyoho.

¹³ Ose ulontanⁱngki oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako kengopo lohofonto kako ahwomomo tⁱmo uhwonyoso wonimango'no ingku'no humanto kakoe swokinopo hwaniⁱngko pohn'nonto ulimeto, Anitu ngko hwe wonyo sohwo'nne'no kiko hito wakilofono.

¹⁴ Jisas oso pahnningmo hungkuno ulonto a'amu homo somo ole ulimeto, Ngko waselimonne'no yohono. Oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako Anitumo ose ulimentiso so'no Anitu kako uhwononato hwe wopingo hweho ulahonⁱngki hwe huhwo sohwo kako kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. I oso a'amu nom'ne Falisi sohwo ose'njo hwo'maho. O'o, a'amu kakoe yofe ho'noma'nivo'nⁱngkiso sohsumo Anitu kako monje uloho'montonoho. I oso'no a'amu kako kakoe yofe monje yahinuwon'nⁱngkiso sohwae yofeso Anitu kako woho'nima'l montonoho.

Jisas kako mehom i we'e somo Anitu kako wopingo ulohofo'ne jomo ulonto mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho.

(Matiyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ A'amu pi'nⁱngko engoso hofiko hofikoe mehom i we'e somo Jisas mnokinopo aho ulonjimokonontifi motapmmentohofoho. I oso'no Jisasⁱye inomokomoyo sohwa hofikimo ose uhwonontifi yoka ulimentohofoho.

¹⁶ Yoka ulahonⁱngkofi Jisas kako mehom somo joho lutimanto inomokomoyo sohwamo ole ulimeto, Sekwo mehom somo noipi'umofikutoho. O'o, hofiko ngkiye pono wapife. A'amu olo mehom i lohwa pa'nyo imo'nifijo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo ito'no wohumantfeho.

¹⁷ I hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu olo mehom i lohwa pa'nyo mmo'nyo'njo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. Nihu'no awonoho.

Hwe yofe engo'njo yo'mayo ho'yango somo aho yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nⁱngkiso sohwoe hungkunofoho.

(Matiyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Hwe fihwo yofe engo'njo sohwo kako Jisasⁱmo ole ulimeto, Kiko Anituye yahino netihwawo'nⁱngkohino wopingo hwosoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayo yahinoso pipi tipe'mnehone.

¹⁹ Ose ulahonⁱngki Jisas ulimeto, Kiko wopingo hwosoho eso peho'ne ntonhino. Anitu kako'nohini wopingo hweho.

²⁰ Kiko honingkano hungkuno so'no huno moi'wono. Ole nalohi, Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomtihuposo'eno. Kiko nom'nihumo nofonjasio'eno. Kiko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kiko jiⁱe mpohwo'nji na'u'niyiⁱngkayo.

²¹ Ose ulahonⁱngki hwe yofe engo'njo sohwo ole ulimeto, Ngko hungkuno homo somo upa'nⁱmompmmote sohwo'ni olohnontae ne'no ose nohini iningkowalokweno.

²² Jisas oso hungkuno upa'nonto ole ulimeto, Yahino anga'nohino somne'no kiko umofonyo yalokuno. Ole fiyo. Kiko jiⁱe ho'yango yo'mayoso a'amu mpe kilohoffikujo'i no kiko oso hamniyohoso nomahoji a'amu ho'yango ane somo yano ulofifyo. Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monno. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nnⁱngkape.

²³ Ose ulahonⁱngki hwe engo huhwo sohwo kako nupa'nonto simeho tango umentisofoho. Hwapingoso kako hamniyoho ho'yango yo'mayoso mⁱkunimpaso'njo hweho.

²⁴ Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe simeho tango uhwononto nom'ne a'amu somo ulimento, A'amu hamniyoho yo'mayo ho'yango aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'nìngkohofoso hofiko Anitumo enjwa'mo humayo'neso syoho engo ifitnnefoho.

²⁵ Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lìhwosi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lìhwosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lìhwosi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'ijo sohwo oseno yonefoho.

²⁶ Ose ulahonìngki oso a'amu oso hungkuno hiso upa'nìmentohofo so'no hofiko yomo yontifi ole ulohonìmentohofi, Ose'manji a'amu Anit'u'ngi ango wopingo sopo songo ne'no humayo'neso tìhwo woma'montolo.

²⁷ Ose ulahonìngkofi Jisas ulimento, Yo'mayo hopi'nono a'amu miyiwo'nìngkiyohofoso Anit'u yososo hoponoho.

²⁸ Ose ulahonìngki Pita ulimento, Nakwo nakwoe angopo yo'mayo yo'mayoso uliko'mentani kikimo kinìngkopalokuhwono.

²⁹ Ose ulahonìngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselìmonne'no yohono. A'amu hofiko Anitumo enjwa'mo wohumano hnnontife so'no hofiko hofikoe ang'o'ngi ape'ngi hamìngkwa'wehwasanji, kanìngkwohwo'ya'u'ngi kakoe mehom'i'ngi uliko'mapijо so'no

³⁰ Anit'u kako hofiko ose uliko'mapijoso hofikimo yo'mayoso pi'nìngo engo aku uyìhwosi tìfì no'mo kako hofikimo songo ne'no humayoso uyonefoho.

Jisas kako poyo imo nìngkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno ulimentisoso hufa'u sìhune imo nìmentisofoho.

(Matìyu 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo lutìmanto ulimento, Upa'nìmno. Olohonta nakwo Jelusaleme'no wosontane'no yìhwono. Oso hopo sopo yo'mayo hungkuno Anit'u a'amumo uyahonìngki lìmotofo sohwa ngko oso Hwomu Anit'u nìhwosopo'mentiso sohwo'nne'no mt'ìmokumentohofoso olöhonta ne umo'nìmontonoho.

³² Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofiko ngkimo a'amu temtitofo kengo sofe ahomo ho'nànìhufitnnefoho. Hofiko ngkimo sitofo ntìkuji ngkimo wonyo ntonhofikuji memijo nìyatì'mopitnnefoho.

³³ Hofiko ngkimo impojonyo nìfonjìkuji wofonjonìsyantifeho. Nofonjonìsyìkujo'no sìkuno hufa'u sìhune memjanìmofìhwoso'no ngko apa'no songo woli'ka'monnoho.

³⁴ Ose ulahonìngki inomokomoyo sohwa oso hungkuno somne'no huno mummentisofoho. Hungkuno hwapingo ne so'no huno muyahonìngki hnnìmentohofi, Olo hungkuno loso fahosìhwoyo hungkuno konelalofoho. Ose hnnontife hofikoe hunoso mehohosusìhumentisofoho.

Jisas a'amu tìmpi'nyo sohumo wopingo umokumentisofoho.

(Matìyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Jisas kako ango Jelikou mofonepo i'mofìwahonìngki hwe tìmpi'nyo sohwo oso honìngkano momìngopo humanto a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso woloma'mo lonto joho humalisofoho.

³⁶ Osopo humanto upa'nìmentisoso a'amu pi'nìngo engo ntonhumpotopahonìngkofi upa'nonto a'amu kako'njopo solohofamentohofi somo ulimento, Hofiko peho yalokwofo.

³⁷ Ose ulahonìngki hofiko ulimentohofi, Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo kako posalofoho.

³⁸ Ose ulahonìngkofi kako joho mohm'no ulimento, Jisas, Ntefitiye Imu sohwosi, kiko ngkine'no hitoho wakilofono.

³⁹ Ose ulahonìngki a'amu sìmo'mo sapmmentohofoso hofiko kakimo yoka ulontifi ulimentohofi, Mampi'nyo fosyohumaho. Ose ko ulahonìngkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no ulimento, Ntefitiye Imu sohwosi, ngkine'no hitoho wakilofono.

⁴⁰ Ose ulahonìngki Jisas kako nolohofaponto hofikimo ulimento, Oso hwe sohwo ngkiyepo fìpemotapmno. Ose ulahonìngki oso hwe tìmpi'nyo huhwo sohumo mofonepo uhwojowahonìngkofi Jisas ulimento,

⁴¹ Ngko kikimo pipi ntonhofa kinìngkohoho. Ose ulahonìngki kako ulimento, Hwe Engofo, ngko apa'no tìmo wahonìmo.

⁴² Ose ulahonìngki Jisas ulimento, Kiko tìmo fohonyo. Kiko ngkimo sìmeho hi'ntnnono ntapohino so'no jiye sìmeho hi'ntnnonohinoso wopingo kumokohoho.

⁴³ Jisas ose ulahon^{ingki} hwe huhwo sohwo tⁱmo komo^{'no} hononto Jisas^{imo} in^{ingkawento} An^{it}umo isamoyoka engo ulⁱmentisofoho. Hwe hwoya^{'mi} ose uhwonont^{ifi} hof^{iko} hopi^{'nonohinosa} An^{it}uyue yofe ho^{'noma}mentohofoho.

19

Sakiyos^{iye} hungkunofoho.

¹ Jisas kako anglo Jelikou sopo noswonto nom^{'ne} anglo pone^{'ento} angkuhwafo ajwo sopo pasⁱmentisofoho.

² Hwe fhwo kakoe yofe Sakiyos sohwo humunyoponoho. Kako hwe mnokino engo^{'njo} hamniyoho mayo syoho^{'njo} sohwo hamniyoho engo^{'njo} hwewho.

³ Kako Jisas^{imo} uhwon^{imo} lonto ko imentisoso hwe moyo^{'mi} pi^{'ningo} engo hwe tⁱfo huhwo sohomo hoholo hoholo ulohofahon^{ingkofi} kako Jisas^{imo} muhwonyo^{'njo} yonto

⁴ kako a^{'amu} pi^{'ningo} homo somo nuyakolofonto hano kunto kunto^{'no} fekwasi lohofonto iyo milontontanyomo kotasonto Jisas olopo pⁱhwoso^{'no} uhwon^{imo} lonto humokehumantisofoho.

⁵ Jisas oso hopo sopo i^{'mofawento} tⁱmo yokintahopo uhwon^{ingkisoso} Sakiyos nohumentant^{ingki} uhwononto ulⁱmento, Sakiyos, k^{iko} komo^{'no} fikotape. Ngko olohonta ji^{je} angomo wohumamonne^{'no} yohono.

⁶ Ose ulahon^{ingki} Sakiyos kako komo^{'no} welⁱkofapi lohofonto sⁱmonyo yonto Jisas^{imo} utⁱmanto kakoe angomne^{'no} ipemotawomentisofoho.

⁷ Hwe moyo^{'mi} ose ipemotawahon^{ingki} uhwonont^{ifi} sitofo ole mjalⁱmⁱmentohofi, Olo hwe lohwo kako a^{'amu} hon^{ingkano} wonyo^{'njo} lohwoe angomo wofosyawomonte^{'no} yohoho.

⁸ Sakiyos kako Jisasⁱnjopo lohofonto ulⁱmento, Hwe Engofo, k^{iko} upa^{'nyo}. Nje hamniyoho yo^{'mayo} ho^{'yang} so^{'nji} ajwopo hotitohm^{'mo} fehohnjo ngko mokosyohumahm^{'mo} fehohnjo ngko a^{'amu} umofonyo yalokwofo somo uyⁱmonnoho. U, ngko a^{'amu} fihumo hwasyo hungkuno lutⁱma^{'mentohe}'manji olohumo ngko hwasyo hungkuno lutⁱma^{'mentohe} so^{'no} yo^{'mayoso} kakimo osofoso^{'ahu} no uyⁱmonnoho.

⁹ Ose ulahon^{ingki} Jisas ulⁱmento, Ose lohino so^{'no} nakwo huno ole nayohoho. Olo sⁱkuno lomo olo anglo loponjo hwe moyo^{'milofe} hon^{ingkano} wonyo somta^{'ni} An^{it}u kako hof^{ikimo} nto isihutofomakwoho. Sakiyos huhwo Apⁱlohami^{iye} imu hwewho.

¹⁰ A^{'amu}fe Hwomu sohwo^{'ni} olo a^{'amu} olo pa^{'nyo} wonyo hon^{ingkanomo} humenan^{tingkujo} somne^{'no} notⁱpmehm^{'mo} utⁱmayo^{'ne} pmmentohe hwo^{'nyoho}. Jisas ose ulⁱmentisofoho.

*A amu syoho ulohofiy*uo*'n*ingkoho* sohwa hamniyoho ito^{'no} mokosyohumayo^{'ne} pahn^{nimo} hungkunofoho.*

(Matⁱyu 25:14-30)

¹¹ Oso hungkuno hiso nto upo^{'n*ingkahon*^{ingkofi} Jisas kako anglo Jelusalem mofonepo u^{'mofapmmonto} yahon^{ingki} a^{'amu} hopo sopenjoso ole syaf^{ihu}'mentohofi, Oso sⁱkuno An^{it}u kakoe a^{'amumo} yokumpohn^{'nyo} mokosyohumayo somo utⁱhwa^{'nyopo} ujo wehon-tojwahumonte^{'no} yohoho. Ose syaf^{ihu}'mentohofi so^{'no} Jisas kako pahn^{nimo} hungkuno ole ulⁱmento,}

¹² Hwe engo fhwo kako anglo ikano fipo uhwosi osopo a^{'amumo} mokosyohumayo^{'ne} yofe engo mahwosi kakoe angopo asomo wapmmontonoho.

¹³ Oso hwe huhwo sohwo kako anglo ikanopo wamonto imentiso sohonta kako kakoe syoho ulohofiy^o aho hufa^{'u} hopi^{'nonohino} sohwamo joho lutⁱmanto hamniyoho aho sⁱfe hopi^{'nono} kina aho sⁱfe hopi^{'nono} kina hu^{'muyonto} ulⁱmento, Sekwo olo hamniyoho sejapohe loso^{'nji} ngko nom^{'ne} angopo nohumentant^{im} mo sekwo nom^{'ne} hamniyoho engo emafukujoso ngko hwangku wopihwoni^{mo}. Ose ulⁱmentisofoho.

¹⁴ Oso hwe huhwo sohwae angoponjo a^{'amu} fehohnjoso hof^{iko} kakine^{'no} nakwolaho lont^{ifi} kako nto womentisopo hwe fhewamo tⁱfi in^{ingkay}o^{'ne} olo hungkuno motayo^{'ne} li^hwatⁱmentohofoso olenoho. Olo hwe lohwo nakwoe hwe engo humayoso nakwolaho.

¹⁵ Ose ko li^hwajahon^{ingkofi} hwe huhwo sohwo yofe engo manto hof^{ikimo} mokosyohumayo^{'ne} asomo pmmentisofoho. Asomo noponto kako hamniyoho uyojojohamen^{ti} syoho ulohofiy^o sohwamo hamniyoho alale kema^{'malofe} uhwon^{imo} lonto joho lutⁱma^{'mentisofoho}.

¹⁶ Hwe nom^{'nehwo} sⁱmo^{'mo} u^{'manto} ulⁱmento, Hwe engofo, oso aho sⁱfe hopi^{'nono} kina ntapmmentonoho somta^{'ni} ngko tu hanti^{let} (200) kina ema^{'malefaho}.

¹⁷ Ose ulahon^{ingki} hwe engo sohwo ulⁱmento, K^{iko} syoho nⁱmokosyohumayo wopingo hwosoho. K^{iko} oso syoho kijapmmentohe somo ito^{'no} mokosyohumamahnno so^{'no} ngko syoho engo wokijapmmo. K^{iko} anglo aho hufa^{'u} hopi^{'nonohino} somo mokosyohumaho.

¹⁸ Ose ulahon^{ing}ki nom'ne syoho ulohofiy osofeponjo sohwo u'manto ul^{iment}, Hwe engofo, k^{iko} oso aho sⁱfe hopi'nono kina ntapmmentohino somta'ni ngko *wan hantilet* (100) kina ema'malefaho.

¹⁹ Ose ulahon^{ing}ki hwe engo sohwo ul^{iment}, Ngko kikimo ang o aho fehohnjo hopi'nonohinoso mokosyohumuhnne'no syoho wokijapmmo.

²⁰ Ose ulahon^{ing}ki syoho ulohofiy nom'nehwo u'manto ul^{iment}, Hwe engofo, oso aho sⁱfe hopi'nono kina ntapmmentohinoso olo'mo weho. Ngko hwapi^{fe} we'e somo fosyofsyonji hiyaso'mo ho'nahumenteho wojolo'noho.

²¹ Hwap^{ing}oso ngko ji^e yahino so'no ngko huno niyohoho. K^{iko} hwe yokumpohn'nyo hwosoho. Yo'mayo nom'ne a'amu ho'nasyontifeso k^{iko} mawoⁿngkino hwosoho. Wosopayo nom'ne a'amu mofontifeso k^{iko} ij^{wo}n^{ing}kino. Oso'no ngko kikine'no iyoho nn^{ing}kohoho.

²² Ose ulahon^{ing}ki hwe engo sohwo kako kakoe syoho ulohofiy sohumo ul^{iment}, K^{iko} syoho n^{im}okosyohumayoso wonyo hwosoho. K^{iko} nje yahino so'no huno ko kiyahon^{ing}ki k^{iko} ngkimo ito'no mantoho'mmahnno so'no ngko wonyo hwosoho k^{ilalokweno}. Ou, nehopi. Ngko hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Yo'mayo a'amu ho'nasyontifeso ngko mawoⁿngkohono. Wosopayo nom'nihwa hulontifeso somta'ni ngko ij^{wo}n^{ing}kohono.

²³ K^{iko} nje yahino so'no huno ito'no ko kiyahon^{ing}ki k^{iko} a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwafe angomo moho'nansiyoso peho'no imahnnoto. K^{iko} osopo nje hamniyohoso ho'nasyontentesi ngko asomo pm'mo nje hamniyoho somta'ni nom'ne hamniyoho honje l'mofaposo so'nji nto mahm'mnesohilo.

²⁴ Ose ulonto kako nom'ne a'amu kako'njopo humalohofontohoho sohwamo ul^{iment}, Sekwo oso aho sⁱfe hopi'nono kina olo hwe lohumu uyⁱmentoheso nomaf^{iku}ji oso hwe tu *hantilet* (200) kina mokosyohumaso sohumo umasimno. [

²⁵ Ose ulahon^{ing}ki hof^{iko} ul^{iment}tohofi, Hwe engofo, kako *tu hantilet* (200) kina hi'njo hwheho.]

²⁶ Ose ulahon^{ing}kofi hwe engo sohwo ul^{iment}, Nje hungkuno waselⁱmonne'no yohono. Sekwo ito'no upa'nimno. A'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawoⁿngkohofo somo ngko yo'mayo nom'neso uyⁱmonnoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohumta'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho.

²⁷ Ose ulonto ul^{iment}, Nje a'amu fehohnjo olo ang o loponjoso ngko hof^{ikimo} umokosyohumayo'neso nakwolaho ntontifi nje mangohwa imo'nalokwofo so'no sekwo oso a'amu somo nutⁱmotap^{iku}ji nje t^{im}o lopo fonjahumno. Jisas oso pahnnⁱmo hungkunoso ul^{iment}isofoho.

Jisas kako ango Jelusalem sopone'no hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto humentisofoho.

(Mat^{iyu} 21:1-11; Mak 11:1-11; Joun 12:12-19)

²⁸ Jisas oso hungkunoso moi'wo ulonto Jisas Jelusalemne hon^{ing}kano siyo somo kako sⁱmo'mo nto sⁱmentisomo hof^{iko} tifi in^{ing}kasⁱmentohofoho.

²⁹ Jisas kako oso hwof^{iki}'nyo Oulifⁱⁿo li^{wo}n^{ing}kohofo sopo ango hufa'u Mpetⁱfase'nji Mpetani'nji mofone sopo nosⁱmofonto kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ole li^{hwat}imento,

³⁰ Siko oso ang o ne sopo u'mofahusi siko oso kuso somo noswohosⁱsi t^{im}o uhwonisososo ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowentan^{ing}kuhwosi uhwananjiyoho. Oso yahu songo imo'nimasoso a'amu mokehumunyofoho. Oso yahu hiso fisⁱhutofomotapinyo.

³¹ Siko oso yahu hiso isⁱhutofomahosⁱso'no a'amuso ole selⁱkujo'no siko peho'no isⁱhutofomasiyeto. Ose selⁱkujo'no siko ole ulinyo. Nekwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohumne'no syoho weho, ose ulinyo.

³² Jisas ose li^{hwo}jahon^{ing}ki siko nowenji yo'mayo Jisas luhwatⁱmentisoso t^{ip}pema'mentisiyefoho.

³³ Siko oso yahu huhwo sohunjo impe itolofontan^{ing}ki oso yahu hofekwosa sohwa uhwonontⁱfi ul^{iment}tohofi, Siko peho uyanjiyo'no itolofalokusiy.

³⁴ Ose ulahon^{ing}kofi siko ul^{iment}siyo, Nakwoe Hwe Engo kako olo yahu lohuno syoho weho.

³⁵ Ose ulonji siko oso yahu huhwo sohwo'nji Jisasⁱyepono motasⁱmentisiyefoho. Siko sⁱkoe manji'mofoso yahufe hohujopo pojisyosyahon^{ing}ki Jisas oso hopo sopo kehumamentisofoho.

³⁶ Noposokehumawento nowentan^{ingki} hwe moy'a'mi hof^{iko} hwapi'fe Jisas kako hano wene hon^{ingkano} sopo Jisasiye yofe ho'nomayo'ne hu'meehumento hofofoho. Osopo Jisas kehumentanjo yahu sohwo hwotoho mjahmmi>womentisofoho.

³⁷ Jisas kako hwof^{iki}'nyo Oulif Jelusalem mofone sopo i'mofaponto oso hon^{ingkano} monje we sopo hwe moy'a'mi hof^{iko} Jisas^{imo} inomokoho'nawo'mentohofoso yo'mayo syoho wonyoangkafo Jisas imojo so'no syafisyont^{ifi} hof^{iko} si'monyo yont^{ifi} mango engo lont^{ifi} An^{ituye} yofe ho'nama'mentohofoho.

³⁸ Mango mohmⁿno ole limentohofi,
Olo Hwe lohwo nakumo nemokosyohumayo'ne An^{ituye} yokumpohn'nyo'nji palokuso lohwoe yofe woho'nomano.

An^{itu} kako nakwo hwahoponjo hwe moy'a'mi hn'nne'no si'meho wopingo nejahopohoho. An^{itu} yokintahopo humaso sohune'no yofe engo woho'nomano.

³⁹ Ose lontan^{ingkofi} a'amu Falisi fehohnjo sohwa hwe moy'a'mi pi'n^{ing}o'njo sopo lohofont^{ifi} Jisas^{imo} ul^{imentohofi}, Nakwoe Lonet^{hwayo} sohwosi, oso hwe moy'a'mi kikimo inomokoho'nakuwotofo somo k^{iko} yoka uso.

⁴⁰ Ose ulahon^{ingkofi} Jisas ul^{imento}, Sekwo upa'n^{im}no. Hungkuno wasel^{imonne}'no yohono. Olo a'amulo hof^{iko} mampi'nyo humant^{ifijontentesi} olo hon^{ingkano} loponjo sojolo mango engo likuji nje yofe ho'non^{im}af^{ikutnnesohilo}. Ose ul^{imentisofoho}.

Jisas kako pone engo Jelusalem sopo yo'mayo imo'none so'no humotaho limentisofoho.

⁴¹ Jisas kako Jelusalem u'mofawento pone hopo sopo kako uhwononto humotaho limentisoso

⁴² ole limento, A'amu Jelusalemmjo soku, sekumo ito'no esehumajiyo'ne yahinoso ko se'mahon^{ingki} sekwo hohuju ikinjaofalokwofo. Oso'no yahino wopingo hiso hiyaso'mo wentan^{ingkuhwosi} sekwo mot^{ip}hwon^{ifitnneho}.

⁴³ Sekwo upa'n^{im}no. Hwangku s^{ik}kuno nom'ne i'mofaposo somo sekwoe mango sohwa sekumo wosefonjano likuji sekikitofikuji meku'mofasi lohof^{ikuji} hof^{iko} tojopo ko'mokwasokuji nol^{ik}kofao^{ifikuji}

⁴⁴ sekwoe ang^o fonjowonampekujⁱ sekwo sekwoe mehomⁱ hi'nji hokunonji n^{ih}u'nahone poyo moi'wo imo'n^{ifitnneho}. Sekwoe sokango so'nji sokilojo so'nji we'e huhwo kihⁿaweso mokihⁿawenefoho. Hwapingo oso s^{ik}kuno An^{itu} sefo'mayo'ne se'ma'maso sohonta sekwo yofe mi'hwofe'njo imalofo kuyoho.

Jisas kako An^{ituye} tajo ang^o engo somo a'amu yo'mayo ho'yango somta'ni hamniyoho mayo yontan^{ingkofo} somo wae yao'mentisofoho.

(Mat^{iyu} 21:12-17; Mak 11:15-19; Joun 2:13-22)

⁴⁵ Jisas kako An^{ituye} tajo ang^o engo somo noswonto a'amu ho'yango yo'mayoso hu'meesyont^{ifi} hamniyoho mentan^{ingkofo} somo wae yaof^o syohoso ema'mentisofoho.

⁴⁶ Kako hof^{ikimo} ole ul^{imento}, A'amu An^{ituye} hungkuno mtⁱ'mokumentohof^o sohwa ole mtⁱ'mokumentohofi, Olo nje ang^o loso Mpohumo jomo ujo'n^e ang^ofoho. I oso'no nje ang^o loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'n^{ingkoh} sohwafe ang^ohopa imokalokwofo. Ose mtⁱ'mokumentohof^o ul^{imentisofoho}.

⁴⁷ Ose imo'n^{imentiso} so'no s^{ik}kuno huhwo huhwi Jisas kako hwe moy'a'mimo An^{ituye} tajo ang^o engo somo kakoe hungkuno lut^{ihwamojo}fo. A'amu tajo ang^o syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon^{ingkano} hungkuno lut^{ihwamento}fo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hof^{iko} Jisas^{imo} fonjas^{iy}o'ne hon^{ingkano} wot^{ipemantife}'no imento hof^ofo.

⁴⁸ Ose ko yahon^{ingkofi} hwe moy'a'mi hof^{iko} Jisas^{iy}e hungkunomo upo'nano mjali'mumentohof^o so'no hwe engo sohwa hof^{iko} Jisas^{imo} fonjas^{iy}o'ne hon^{ingkanoso} mot^{ipema'mmentohof^ofo}.

20

Hof^{iko} Jisas^{imo} kakoe yokumpohn'nyo hwapi'ng^o so'no ulohon^{imentohof^ofo}.
(Mat^{iyu} 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ S^{ik}kuno fihumo Jisas kako An^{ituye} tajo ang^o engo somo nohumanto hwe moy'a'mi somo kako An^{itumo} u'mayo yahino so'no hungkuno lut^{ihwamentisofoho}. A'amu tajo ang^o syoho'njo sohwanji a'amu hon^{ingkano} hungkuno lut^{ihwamento}fo huno'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hof^{iko} Jisas^{imo} u'ma'mentohof^ofo.

² U'mant^{ifi} ul^{imentohofi}, Olo so'no fonaso. K^{iko} olo syoho iwo'n^{ingkino} loso t^{ih}wo kil^{imaso}'no iwo'n^{ingkinoto}. Yokumpohn'nyoso t^{ih}wo kijapmmas^o'nji iwo'n^{ingkinoto}.

³ Ose ulahon^{ing}kofi Jisas ulⁱmento, Ngko huhwoⁿⁱ hungkuno anga^{no} waselo-honi^{monne}'no yohono. Sekwo olo so^{no} ngkimo nthon^{ing}kofa so^{no} ngko sekumo waselⁱmonne^{no} yohono.

⁴ Joun kako a^{am}umo mijo kiyoma^{mo}yo yokumpohn^{nyoso} Anⁱtu mta^{ang}o ma^{men}tisotaho. Hwahoponjo a^{am}mu mta^{ang}o ma^{men}tisotaho.

⁵ Hof^{iko} ose upa^{nonti} ole hnnⁱmentohofa, Joun kakoe yokumpohn^{nyo} Anⁱtu mtaⁿⁱ ma^{men}tisofoho ulaso^{manji} ole wonalⁱmontonoho. Ose^{manji} sekwo Jounⁱye hungkunomo simeho hi^{nt}nnono muyo^{njo} peho^{neto}.

⁶ I Joun kakoe yokumpohn^{nyo} hwahoponjo a^{am}mu mtaⁿⁱ ma^{men}tisofoho ulaso^{manji} hwe moy^ami upaⁿngkuji hof^{iko} sojo wonefonjantⁱfeho. Hwapⁱngoso a^{am}mu loso hof^{iko} huno ole syofⁱsyalokwofo, Anⁱtu kako Jounⁱmo hungkuno uyahon^{ing}ki na^lmentisofoho.

⁷ Ose hnnⁱnti^{fi} Jisasⁱmo ole ulⁱmentohofa, Nakwo huno monayofoho. Joun kako a^{am}umo mijo kiyoma^{mo}yo yokumpohn^{nyoso} ntⁱmtⁱangotⁱkeno.

⁸ Ose ulahon^{ing}kofi Jisas ulⁱmento, Ose^{manji} ngko huhwoⁿⁱ nje yokumpohn^{nyo} yo^mayo iwoⁿngkohe hwapⁱngo so^{no} maselⁱmn^ehono.

A^{am}u wonyo ipisayo syoho mokosyohumawoⁿngkohofa sohwamne pahnⁿimo hungkunofoho.

(Mat^{iyu} 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Ose ulonto kako olo pahnⁿimo hungkuno oso a^{am}u homo somo ulⁱmento, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hu^lmentisofoho. Oso syoho homo somo mokosyohumayo^{ne} kako a^{am}u hamniyoho syoho emawoⁿngkohofa sohwafe ahomo hoⁿasyonto kako ango ikanopo nowento osopo kako ne^{no} humamojofoho.

¹⁰ Osopo nohumanto oso syoho homo somo ipisayo mayo^{ne} si^kkuno i^mofape somo kako kakoe syoho ulohofiy^o fihumo ipisayo fehohn^{yo} mayo^{ne} ento kako oso a^{am}u kakoe syoho mokosyohumayo sohwamo u^lmhawosi ipisayo mayo^{ne} lihwatⁱmentisofoho. Oso a^{am}u syoho mokosyohumayo sohwa syoho ulohofiy^o huhwo sohuma iku^joho fonjontⁱfi ipisayo muyo^{njo} yontⁱfi wae yao^mentohofofoho.

¹¹ Osohonta kakwo^yohwo sohwo kako nom^{ne} syoho ulohofiy^o fihumo lihwatⁱmentisofoho. Osohuma hof^{iko} iku^joho fonjontⁱfi yahino wonyo umtⁱ mokontⁱfi ipisayo muyo^{njo} yontⁱfi wae yao^mentohofofoho.

¹² Kakwo^yohwo kako syoho ulohofiy^o hufa^u sⁱhune sohuma lihwajahon^{ing}ki kako nowento a^{am}uⁿjopo i^mofowahon^{ing}ki hof^{iko} osohuma iku^joho wonyo fonjimokontⁱfi mempo hohntaⁿⁱ swohoⁿnofapmmento^hofoho.

¹³ Oseso syoho kakwo^yohwo sohwo ole hnnⁱmento, Ngko pipi imnehono. Ngko nje hwomu lohuno ngko simeho uyalokwe lohumo luhwati^{meso} hof^{iko} kakoe hungkunomo haloho upeentⁱfetⁱkeno. Ose syafⁱsyonto hwomu huhwo sohuma lihwatⁱmentisofoho.

¹⁴ A^{am}u syoho homo somo mokosyohumayo sohwa hwomu huhwo sohuma uhwanⁱtumantⁱfi ole hnnⁱmentohofa, Oso hwe sohwo kako hwangku sohonta kanⁱngkwohwoe yo^mayoso nomane hweho. Komoⁿohino, nakwo kakimo poyo wofonjosyano. Ose fonjosyⁱhwasi nakwo kakoe syohoso nⁱhuⁿahone womantanaho.

¹⁵ Ose hnnⁱnti^{fi} hof^{iko} hwomu huhwo sohuma nokentⁱfi mempo hohntaⁿⁱ ipisayo syoho sopo swohoⁿaofontⁱfi osopo poyo nⁱhuⁿahone fonjahumentohofofoho. Jisas ose ulonto kako a^{am}u homo somo ulohonⁱmento, Ose imentohofa so^{no} ipisayo syoho kakwo^yohwo sohwo a^{am}u wonyo huhwo sohwamo pipi uloh^omontolo.

¹⁶ Hwangku kako noph^owosi oso a^{am}u wonyo sohwamo nofonjasyⁱhwosi kako nom^{ne} a^{am}u sohwamo syoho hiso mokosyohumayo^{ne} uyⁱmontonoho. Jisas ose ulahon^{ing}ki a^{am}uso upa^{nonti} ulⁱmentohofa, U, kako oso hwalo^ho.

¹⁷ Ose ulahon^{ing}kofi Jisas hof^{ik}imo uwononto ulⁱmento, Olo Anⁱtu^ye hungkuno iyoswomo mtⁱ mokumentohofa loso hwapⁱng^o neso huno pipi seyohoho.

Olo sojo engkwosaho pa^{nyo} a^{am}u ango injuwoⁿngkohofa sohwa wae yao^mentohofa loso

olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofo^{ne} hwapⁱngohwo imoⁿngkohoho.

Ose mtⁱ mokumentohofofoho.

¹⁸ Nom^{nepo} Anⁱtu^ye hungkuno mtⁱ mokumentohofoso olenoho. A^{am}u hopi^{nono} oso sojo engkwosaho pa^{nyo} homo somo entofomaf^{iku}ji pⁱwahupijoso hof^{iko} hof^{ik}oe a^{ap}apo^h Kempⁱ mtiⁱ me lohof^hwosi wohu^mehinawo^lmontonoho. I oso^lno oso engkwosaho huhwo sohwo kako a^{am}u fhwoe a^{ap}ahopo pⁱwasyososo fonjomtⁱhupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a^{ap}ahoso hintalinyo paⁿng^o umoⁿng^o montonoho.

¹⁹ Jisas oso pahnⁿimo hungkuno ulahon^{ing}ki a^{am}u honⁱngkano hungkuno lutⁱhwawoⁿngkohofa huno^{njo} sohwanji a^{am}u tajo ango syoho^{njo} yofe engo^{njo}

sohwanji hofiko huno ole uyimento, Jisas oso pahnnimo hungkuno nakumne'no lohoho. Nakwoe simeho mo'mo me hopa nafe'no nalohoho. Huno ose syafisyonifi oso hohosohonta hofiko Jisasimo aho kehwasi wofonjosyano lontifi imentohofoso hofiko hwe moya'mi somne'no iyoho unimentisofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Sisa sohumne'no hamniyoho ho'nasiyo'ne hofiko Jisasimo hungkuno ulohonimentohofoho.

(Matiyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Oseso hofiko Jisasimo fonjasiyo'ne'entifi honingkano wotipemano lontifi Jisasimo humuhwontohumantohofoho. Hofiko Jisasiyepono a'amu fehohnjo sohwamo luhwojahoningkofi oso a'amu sohwa hofiko a'amu Jisasiyeye hungkunomo wopingo hwofoho wonalono lontife hwasyo humupo'nontohumantohofoho. Ose ko imo'nontifi hofiko pojiyontifi hofiko Jisasiyeye hungkunomo yamofo uloho'mentohofoho. Ole hnnimentohofi, Jisas kako a'amu hwaho mokosyohumayo huhwo sohwamne'no hungkuno wonyo loso'manji nakwo aho kehwasi oso a'amu hwaho mokosyohumayo sohwafe ahopo noho'nosyihwaso'no hofiko Jisasimo tohino uyantifeho. Ose hnnonifi Jisasimo humuhwontohumantohofoho.

²¹ Oseso hofiko Jisasimo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwosi, nakwo huno nayohoho. Kiko hwe moyamimo Anityue yahino so'no hungkuno lutihwawo'nningkinos nehopi'nohini lutihwawo'nningkino hwosoho. Kiko a'amu yofe engo'njo sohwamne'no iyoho makinyo'njo hwosoho. Nakwo hopi'nonohinoso afapono-hinoho. Hungkuno ito'nohino liwo'nningkino hwosoho.

²² Oseso nakwo olo so'no wakilohonantane'no yihwono. Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho woho'nosyano lakin'ngkohoho. Moho'nasiyo'njo uyano lakin'ngkohoho.

²³ Ose ulahoningkofi Jisas kako hofiko poji yamofo ulohofano lontifi imentohofo so'no hwasyo yahino so'no huno uyahoningki ole ulimento,

²⁴ Hamniyoho anga'no ntihwaho. Olo hamniyoho losomjo huyo'mango so'nji yofe so'nji thweto. Ose ulahoningki ulimentohofi, Sisafehoho.

²⁵ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, E'wano. Sisase yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I Anityue yo'mayo so'manji Anitumo uyimno.

²⁶ Jisas ose ulahoningki a'amu huhwo sohwa hungkuno wopingo somne'no hofikoe simeho mo'mo pisopisaho lontifi mampi'nyo humamentohofoho. Oseso oso a'amu hofikimo lihwatmentohifo sohwa hofiko Jisasiyeye hungkuno somne'no hungkuno ito'no mi'hwaiyo'nje hwe moyamife timopo makekutnnesohilo.

A'amu Satiyusi sohwa Jisasimo a'amu poyo nope'nontifi apa'no songo likafo so'no ulimentohofoho.

(Matiyu 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ A'amu Satiyusi fehohnjo sohwa Jisasimo u'ma'mentohofoho. A'amu Satiyusi huhwo sohwa hofiko huno ole uy'wo'nningkohi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko nihu'nahone pe'n'iwo'nningkohoho. Apa'no songo molikafe'nefoho. Ose syafisyyiwo'nningkohofoho.

²⁸ Hofiko Jisasimo u'mantifi ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo hwosi, Mouses nakumne'no hungkuno ole motipemamento. Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomai motipemayo'njo sohwo poyo pe'n'ngkuhwoso'no oso ape hisimo koningkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomai wotipemano. Mouses ose mtipumentisofoho.

²⁹ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofoho. Tisimaso sohwo kako ape manto mehomai motipemaso sohwo poyo pe'nimentisofoho.

³⁰ Oseso koningkwa'wehwo aku'mu sohwo oso ape hisimo ma'mentisoso kako huhwo mehomai ane'njo pe'nimentisofoho.

³¹ Oseso oso ape hisimo hinjo huhwa ose'nohini ma'mentohofoso mehomai ane pe'nimentohofoho.

³² Hwangku oso ape hisi poyo pe'nimentono.

³³ Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta tihwoe ape umo'nimontolo. Hofiko'nikwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa ape hisimo nto ma'mentohofoho.

³⁴ Ose ulohoningkahoniningkofi Jisas ulimento, Hwe moyam'i olohonta humalofoso hofiko ape ma'n'wo'nningkohofoho.

³⁵ I oso'no oso hwe moyam'i poyo pe'nifijoso apa'no songo likapijo hopaso apa'no likafikuji songo ne'nohino humafijo sohonta hofiko apa'no ape moma'nifitnnefoho.

³⁶ Hofiko a'amu ahwomomjo pa'nyo nohumafikuji apa'no poyo mape'nifitnnehofo. Anitu hofikimo poyo pe'nyo somta'ni ulkafoso so'no hofiko kakoe mehomimo'nantifeho.

³⁷ Mouses huhwo kako a'amu poyo pe'nyo sohwa apa'no songo l̄kafoso so'nē huno nafohoto'mentisofoho. Mouses kako oso iyo we'e toho ko n̄mentisoso yofoho miyo loho'nnyo somo uhwononto ul̄mento, Hwe Engo hwofilo'nnyo ne sohwo kako Apiloham̄ye Anituyoho. Kako Aisakiye Anituyoho. Kako Jekoupiye Anituyoho.

³⁸ Ihwoni. Mouses kako ole syafihu'mento, Apilohamja Aisakiye Jekoupija hofiko hohonta poyo ko pe'n̄mentohoho sohwa songo humalofo so'no syafisyonto oso hungkuno hiso l̄mentisofoho. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, songo humalofo sofe Anituyoho. Anitu kakoe t̄mopo a'amu hopi'nonohinoso songo humalofo.

³⁹ Jisas ose ulahon̄ngki a'amu fehohnjo hon̄ngkano hungkuno liwo'n̄ngkohofo huno'njo sohwa Jisasimo ul̄mentohofi, Nakwoe Lonet̄hwayo sohwosi, hungkuno wopingo nalohino.

⁴⁰ Ose ulontifi hofiko nom'ne hungkuno Jisasimo ulohonyo so'no iyoho imentohohofo.

Jisas kako a'amu Falisi sohwamo Kilais hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso sohumne'no ulohon̄mentisofoho.

(Mat̄yu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Jisas a'amu Falisi sohwamo ul̄mento, A'amu ole liwo'n̄ngkohofo K̄lais kako oso a'amu Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwahao mokosyohumamojo sohwoe imu hweho. Oseso pipi liwo'n̄ngkohofo.

⁴² Oso Ta'njo Iyoswo somo Ntefit ole l̄mento, Anitu kako nje Hwe Engo K̄lais, Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso sohumo ole ul̄mento,

Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

⁴³ Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwamo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumot'i'monnoho.

Ntefit ose l̄mentisofoho.

⁴⁴ Oseso Ntefit kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso K̄lais sohune'no nje Hwe Engo hweho l̄mentiso so'no K̄lais sohwo kako Ntefit̄ye imuhwo imo'nyoso pipilo.

A'amu hon̄ngkano hungkuno lut̄hwawo'n̄ngkohofo huno'njo sohwafe yahino so'ne hungkunofoho.

(Mat̄yu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

⁴⁵ Hwe moyam̄i hopi'nonohinoso hofiko Jisas̄ye hungkuno upa'nontifi nohumentan̄ngkofi Jisas kakao inomokomoyo sohwamo ole ul̄mento,

⁴⁶ Sekwo a'amu hon̄ngkano hungkuno lut̄hwawo'n̄ngkohofo huno'njo sohwafe yahino somne'nō i'waho ito'nō fiy'mno. Hofiko hofikoe yofe engo somne'nō hwapife sawemo yontifi hon̄ngkanopo emoy'wo'n̄ngkohofofo. Osopo emoyontan̄ngkofi hwe moyam̄i hofikimo uhwonontifi nakwoe hwe engo hwasoho uliwo'n̄ngkohofo so'no umo'n̄iwo'n̄ngkisofoho. Oso'nji hofiko tajo ango somo a'amufe simanopo humayo'nō umo'n̄iwo'n̄ngkisofoho. Oso'nji hofiko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo simo'mjo so'no umo'n̄iwo'n̄ngkiso hwafoho.

⁴⁷ Hofiko Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontifi hofiko ap̄iwojo sofave ango yo'mayo so'no wosemosyohumano poji ulontifi ango hiso hofiko'nē n̄hu'nahone emawo'n̄ngkohofhwafoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo tohino engo notpemapitnnefoho.

21

Ap̄iwojosī yo'mayo so'no umofonyo inyosi kako Anitumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.

(Mat̄yu 12:41-44)

¹ Jisas kako Anituye tajo ango engo somo ne'nō nohumanto t̄mo uhwon̄mentisoso hwe moyam̄i hamniyoho engo'njosō hofiko Anitumne'no hamniyoho ho'nasiyo ipofo so'mo ho'nosyontan̄ngkofi uhwon̄mentisofoho.

² Osopo uhwon̄mentisoso ap̄iwojosī ho'yango anesi kako Anitune'no touya hufa'u'nohino ho'nosyahon̄ngki uhwononto

³ Jisas kako a'amu kako'njopo lohofo somo ole ulimeto, Hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. Sekwo upa'nimno. Olo apwojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu ho'nasyohofo somo kakoe we'eso uyakolokwoho.

⁴ Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosalokwofoso hofiko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hofiko oso hamniyoho engo somta'ni Anitumne'no we'e'no'hini ho'nosalokwoho. Olo apwojo losi kako hamniyohomo yo'mayo so'n'o nihu'no umofonyo inyosi kako hamniyoho mokosyohumunyosi hopi'nonohino Anitumne'no ho'nasyoho. Kako nom'ne hamniyoho wosopayo mpe'e'ne aniyoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako Anituye tajo ango engo so'n'o tifi no'mo wonyo imo'none so'n'o hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ A'amu fehohnjoso hofiko tajo ango engo somne'no ole limentohofi, Olo tajo ango engo somjo sojo wonyoangkafoso hofiyofoho. Hwe moy'a'mi hofiko wokoso wonyoangkafo loso Anituye yofe ho'nomayo'ne yahumentohifo somo uhwonontifi pisopisaho limentohofofoho. Ose lahon'ingkofi Jisas ulimento,

⁶ Hwangku olo yo'mayo wopingo uhwnonalokwofo loso wonyo umo'nimontonoho. Sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o, hofiko olo ango wopingo losomo mtihupekuji womehu'mmokwojantfeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako yo'mayo tango i'mofapone so'n'o ulimentisofoho.

(Matiyu 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ Hofiko Jisasimo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwosi, oso yo'mayo hungkuno nalohinoso ntihonta umo'nimontolo. Simo'mo peho i'mofapihwoso'no huno wonayimontolo. Oso yo'mayoso i'mofape-e'ne sikkunos we'eneponoho eso. Fonaso.

⁸ Ose ulahon'ingkofi Jisas ulimento, A'amu sekumo hwasyo hungkuno sejo so'n'o sekwo i'waho ito'no fiyimno. A'amu pi'ningo engo i'mofapikuiji, hofiko nje yofe ntikuij ole selitfnnefoho. Ngko Kila's hwo'nyoho. Anituye sikkuno mofonepo nto i'mofapohoho. Ose selikujo'no sekwo hofikoe hungkunomo in'ingkakutoho.

⁹ Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnne'no upa'n'ingkuji sekwo yomo ikutoho. Oso yo'mayoso simo'mo i'mofapihwoso'no sikkuno ae'uyo imo'nyoso komo'no mmo'nonehoho.

¹⁰ Ose ulonto ulimento, Hwangku a'amu temtitifo kengo sohwanji temtitifo nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'nifitnnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'nifitnnefoho.

¹¹ Hwangku hwaho lopo hwomihwo mikunimposo pi'n'inggo engo i'mofaponefoho. Hwaho kengo kengo sopo mijoho engo i'mofapihwosi mnokino engo wotipemantifeho. Ahwomo sopo yo'mayo wonyo imo'ningkuhwosi nom'ne yo'mayoso ahwomo sopo i'mofapihwoso'no uhwon'ingkuji sekwo iyoho senonefoho.

¹² Oso yo'mayo noselohe sikkuno somo m'mofopantan'ingkuhwoso sohonta sekwo nje yofe ulikujo'no hofiko sekumo aho sekekuji wonyo selohopitnnefoho. Hofiko tajo ango somo mesehumajikuiji hungkuno mjasel'kuji impo'angomo mintofasehufitnnefoho. Hofiko nje yofe monje yasiyo'ne a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwafe simanopono ipesemotawofitnnefoho.

¹³ Oso nje yofe monje yasiyo'ne ko selohofahon'ingkuji sekwo hwe engo sohwafe simanopono lohoffikuiji ngko a'amu wonyo hon'ingkano somta'ni is'hutofomayo'ne pmmento sohwo'niye hungkuno sekwo ulifitnnefoho.

¹⁴ Oso hohosohonta oso hungkuno hofiko mjasel'kujo'no sekwo aku hungkuno ulifitnne so'n'o huno pi'n'inggo seyihwolo.

¹⁵ O'o, ngko'nohini sekwoe mangomo sekwoe hunomo hungkuno wopingo wosejapmmonefoho. Oso hungkuno sejapmme homo somo sekwoe mango sohwa hofiko nohnna'jikuiji sekwoe hungkunomo monje maselohopitnnefoho.

¹⁶ Sekwoe a'amu so'nji selosen'ingkwejamo nje yofe ulikujo'no hofiko sekwoe mango sohwafe ahopo mosehumojipitnnefoho. A'amu fehohnjo sekwo'njo hohnta'ni humalofo somo poyo semokufitnnefoho.

¹⁷ Oseso hwe moy'a'mi hopi'nono sekumne'no simeho tohino mikunimposo umnonefoho. Hwapingoso nje yofeso sekumo weho.

¹⁸ Oso hohosohonta ngko hofijo semokosyohumameso sekwoe mnokino mta'ni mijijo anga'nohino fihwo yofomahwosi moi'wo mmo'nonefoho.

¹⁹ Yo'mayo tangoso se'mahwoso'no sekwo ngkine'no yokumpohn'nyo ne'n'o lohopijoso sekwo songo ne'n'o humayo'ne neso notpemapitnnefoho.

Ango Jelusalem wonyo imo'none so'no Jisas hungkuno ulimentisofoho.
(Matīyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ A'amu ikujohoh'o njo sohwa hofiko ango Jelusalem sopo hofoyo syukujo'nno sekwo uhwon'ngkuji huno ole seyonefaho. Ango Jelusalem wonyo imo'nyo'nne sīkunoso mofone nito imo'nīngkohoho.

²¹ Oso hohosohonta a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofiko hwofiki'nyopono hiyaso komo'nno sīfitnnefaho. A'amu ango Jelusalem ne sopo humalofo soku sekwo nuliko'mafikuij kengopono kuntu'no uftitnnefaho. A'amu ango Jelusalem mempo hohnta'ni humafijoso hofiko apa'nno ango ne montimo mahufitnnefaho.

²² Oso sīkuno somo a'amufe honingkano wonyo somne'nno Anītu kako tohino uyone sīkunofaho. Anītuye hungkuno a'amu oso hiso'nno mtī'mokumentohofoso oso sīkuno somo ne imo'nonefaho.

²³ Oso sīkuno somo moyam'i sīmeho'njo sofanji mehom i we'e amno unyo sofantnne'nno ngko hitoho ntokwoho. Hwapingoso oso sīkuno homo somo olo hwaho lopo tango mīkunimposo i'mofapihwosi Anītuye sīmeho tohinoso oso hwe moyam'i somo u'manefaho.

²⁴ A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo imokuhwosi a'amu fehohnjo somo hofikoe mangohwa impe intofomotakuji ango kengo kengopo uhumajonefaho. A'amu Anītumne'nno nākwolahoh lalokwofoso hofiko ango Jelusalem somo hwotoho fīfitnnefaho. Hofiko hwotoho ne'nno fentan'ngkuji hofikoe sīkuno moi'wo imo'nonefaho.

Hwangku sohonta A'amufe Hwomu sohwo noponefaho.
(Matīyu 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵ Jisas ose ulonto ole ulimento, Sekwo ahwomomo uhwon'fijoso mofehi'nyo hamno hntokwaliyo sohwamo yo'mayo kengo kengo i'mofapihwaso'nno uhwon'fitnnefaho. Olo hwaho lopo mijo ayo engoso yoka engo ho'nīngkuhwosi mtihupo mtihupe lohofahon'ngkuhwosi a'amu hwaho ho'mo ho'mto'ango oso hiso uhwon'ngkuji hofiko iyoho mīkunimposo unonefaho.

²⁶ Hwe moyam'i pi'nīngo engoso hofiko olo hwaho lopo yo'mayo imo'none so'nno huno syafisy'kuji hofikuij sīmeho mo'mo iyoho mīkunimposo ehuman'ngkuji tīmo hwafihwafe mokomayonefaho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo ya'hon'ngkuhwosi uhwon'fitnnefaho.

²⁷ Oso hiso i'mofopahon'ngkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji kako pomponaho engo'nji noponefaho.

²⁸ Hwangku oso yo'mayoso i'mofape-e'nne mofone imo'nīngkuhwoso'nno osohonta sekwo likafikuij sekwo sekwoe mnokino likojwamo lohofikuij ahwomomo uhwon'nmno. Sekwo honingkano wonyo somta'nii si'hutofosemayo sohwo asomo setimayo'nne sohwo mofoneponoho.

Iyoswo songo inyo sohonta uhwon'ngkuji huno waseyono, Ifoyo wahu'montonoho.
(Matīyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Ose ulonto Jisas kako olo pahnñimmo hungkuno ulimento Sekwo iyo mijisiyo somo uhwon'nmno.

³⁰ Iyoswo songo in'ngkiso loso uhwon'ngkuji ifoyo wahu'montonoho.

³¹ Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'nno selohe somo uhwon'ngkuji sekwo huno ole waseyono. Oso sīkuno Anītu kako yo'mayo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo'nne sīkunoso mofonepoho nto i'mofapohoho.

³² Hungkuno nehopi wasel'monne'nno yohono. Hwe moyam'i olo hwaho lopo ne'nno nohumentan'ngkuji yo'mayo hiso imo'nonefaho.

³³ Ahwomol'niyi hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefaho. Ne'nno nowentihwonefaho.

Jisas iye a'amuso kakine'no ito'no hontohumayo'nne hungkunofoho.

³⁴ I oso'nno sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'nno huno pi'nīngo syafisy'kutoho. Sekwo wosopayo engo nīngkuji mijo yokumpohn'nyo nīngkuji nonilohofikutoho. O'o, ngkine'nno huno fisafisy'kuno. Sekwo siki humayoso wopingo'maho. O'o, sekwo oso pa'nyo humafijo'manji nje sīkuno engo asomo pe-e'neso me tongo somne'nno hmni'wo'nīngkiso hopaso wosema'montonoho.

³⁵ Oso sīkuno i'mofapeso hwe moyam'i hopi'nono ango'meemajo humalowotofo somo i'mofaponefaho.

³⁶ Sīkuno engolopohamo sekwo ne'nno fohontohumantokuno. Sekwo Anītumne'nno yokumpohn'nyo sejapone'nno jomo engolopohamo ulikuno. Sekwo ose ifijo'manji

yo'mayo tango i'mofaposo somo uyakolofikuji A'amufe Hwomu sohwae simanopo lohopitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

³⁷ Sikuno huhwo huhwi Jisas kako An'tuye tajo ango engo somo hwe moyamimo An'tuye hungkuno lutihwamojofoho. Oseso sikwo'miyomo kako oso hwofiki'nyo Oulif liwo'n'ngkohofo sopo saho fosyawo'mojofoho.

³⁸ Hwe moyam'i hopi'nonohinoso hofiko kakoe hungkuno upo'nano lontifeso imingo ne'nji likafontifi An'tuye tajo ango engo somo humotofoho.

22

Jutas kako Jisas'ye mango sohwafe ahomo uyimo limentisofoho.

(Matiyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Joun 11:45-53)

¹ Oso An'tu A'amu Isael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno iyoho humayo engoso * umonimonte'no yohoho. Oso sikuno homo somo a'amu Jutaso hofiko wopayo iloho iyoso engo kafo'ne so'nji miyo'njo yontifeso wopayo feejo'nohini nimotofoho.

² Oso hwe tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jisasimo fonjasiyone honingkanoso ko tippeentifi hofiko hwe hwoya'mi ikujoho naftongkupitnnoho syafisyontifi iyoho uningkahoninkgi ole hnnimentohofi, Nakwo Jisasimo pipi fonjosyanehwono.

³ Oso sikuno somo Seten kako Jutas Isikaliyoutife simeho mo'mo paswonto huno uyimentisofoho. Jutas huhwo sohwa kako Jisas'ye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'nii hufa'uyo sohwa mta'ango hweho.

⁴ Jutas kako nowento oso a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho imotofo sohwanji a'amu hwapi'e tifo'njo An'tuye tajo ango engo somo uhwontohumamotofo yofe engo'njo sohwanjimo u'manto Jisasimne'no tokoyo'ofo imentisofoho.

⁵ Oso a'amu huhwo sohwa Jutas'ye hungkuno upa'nontifi simonyo yontifi hofiko hamniyoho uyo'ne'entifi hungkuno mtito'mentohofoho.

⁶ Jutas kako eno ulonto kako Jisasimo hofikoe ahomo kumangkiyone a'amu pi'ningo mohumunyo sohonta honingkano tippehumentisofoho.

Jisas'ye inomokomoyo hufa'u sohwa'u oso An'tu A'amu Isael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo somne'no siko wosopayo ito'no esyohumamentisiyefoho.

(Matiyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Joun 13:21-30)

⁷ Oso hohosohonta oso sikuno engo iyoho humayo'ne a'amu Juta hofiko wosopayo iloho inyoso engo mokamo'nyo feejo'nohini nimotofo sikunoso i'mofapmmentisofoho. Oso sikuno homo somo hofiko yahu sipsip honiyo hoku'yopo ulohofone'ne fonjohumotofo sikunofoho.

⁸ Oseso Jisas kako Pita'nji Joun'njimo li'hwjajento ulimento, Siko nowehosisi sikuno engo iyoho humayo'ne somjo wosopayoso ito'no yasyohosi so'no nakwo wonano.

⁹ Ose ulahoningki siko ulimentisyo, Nekwo ntimo wesyohumantayo'no kumo'n'ngkohoho.

¹⁰ Ose ulahoningki ulimento, Upa'ninyo. Ango engo sopono nowehosisi hwe fihwo kako mitihwontohob'no sohomo uswo'n'ngkohosisi siko kakimo iningkasohosisi ango kako swoso somo finingkasy'nyo.

¹¹ Siko noswhosisi ango kakwo'yhwo sohomo ole ulinyo. Nekwoe Lonetihwayo sohwo kako kikine'no hungkuno ole lehwajohoho. Ngko'ne ango nje inomokomoyo sohwanji sikuno engo somjo wosopayo ntipo wonantaneto. Ose lehwajohoho.

¹² Ose ulohosiso'no kako ango tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo woseti'hwamontonoho. Oso homo somo nakwo wosopayo ito'no feesinyo. Ango homo somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho.

¹³ Jisas ose ulahoningki siko nowenji yo'mayo Jisas ulimentiso hopaso tipemani siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwamo kakoe a'apaho'nji kakoe honiyo'nji nyone'ne uyimentisofoho.

(Matiyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Koulin 11:23-25)

¹⁴ Oso wosopayo nyone'ne sikunoso nto i'mofopahon'ngki Jisas kako wosopayo nyone'ne ijempoho sponjo epohumayo sopo kakoe inomokomoyo apousel sohwanji humamento-hofoho.

* 22:1: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

¹⁵ Jisas nohumanto ul̄imento, Ngko ole'no n̄mo'n̄mojofoho. Ngko sekwo'nji olo An̄tu A'amu Is̄lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf̄siyo S̄ikuno Engo wosopayo wonantane'no yohono. Wosopayo non̄ngkuhwasi t̄fi tohino engo woma'monnoho.

¹⁶ Sekwo nje hungkuno upa'n̄mno. Olo s̄ikuno engo lomjo wosopayo n̄wo'n̄ngkuhwone loso n̄ngkuhwasi ngko olo hwaho lopo apa'no man̄mnehono. O'o, ngko poyo imo'n̄i'me'no olo sikuno engo lomjo wosopayo n̄ngkuhwoneso ne u'mofap̄mmontonoho. T̄fi no'mo An̄tuye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko olo s̄ikuno lomjo wosopayo n̄ngkuhwone hopa apa'no nononti'mnefoho.

¹⁷ Ose ulonto kako mijo nyo'ne noswanyo ipisayo mijo'n̄joso nomanto An̄tumo isamoyoka ulonto ul̄imento, Sekwo olo mijolo nomaf̄kuji yano filfan'mno. Ose ulonto ul̄imento,

¹⁸ Sekwo nje hungkuno upa'n̄mno. Olo mijo loso ngko man̄mnehono. Ngko ne'no manyo'n̄jo humant'i me sohwo'ni hwangku An̄tuye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko apa'no nononti'mnefoho.

¹⁹ Jisas ose ulonto kako wopayo nomanto An̄tumo isamoyoka ulonto kutikujo lohofonto kakoe inomokomo soyawamo hu'muyonto ul̄imento, Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. [Sekumo sefo'mayo'ne mt̄hupenji sejapohono. T̄fi no'mo sekwo ole mjan̄mikuji ngkine'no fisyan̄f̄syikuno.

²⁰ Wosopayo moi'wo n̄ngkahon̄ngkofi kako wosopayo uȳmentiso hopaso kako mijo homo ose'nohini uȳmentisofoho. Kako mijo uyonto ul̄imento, Olo ipisayo mijo noswanyo lo'mjo loso nje honi'yofoho. Sekwo An̄tu'nji mokotiku'nyo'ne yahino songo lomne'no sekwoe wonyomne'no mpe iyo'ne usihumahefoho.]

²¹ I uhwon̄mni. Olo a'amu nje mango sohwamo ngkine'no tokoyo'ofo yone lohwo'nji olo ijempoho lopo humalohwono.

²² I An̄tu kako hohonta hungkuno mt̄ito'mentiso hopaso ngko poyo umo'n̄monne'no yohono. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwamo tokoyo'ofo ntuhofone sohune'no hitoho ntukwoho.

²³ Ose ulahon̄ngki hof̄ko anga'no anga'nohino sohwa humahnn̄ngkofi, Oso yahino wonyo hiso t̄hwo uloho'monteto. Ose humahnn̄ngkohofofoho.

Jisas iye inomokomo soyawamo hungkuno toho pa'nyo ole hnn̄mentohofi, Nakwo yofe engo'n̄jo nom'ni hwamo yakolo'nnyoso t̄hwolo.

²⁴ Jisas iye inomokomo soyawamo hof̄ko oso hungkunoso hnnonti'fi hof̄koe hungkunoso toho pa'nyo imo'n̄ngkahon̄ngki ole so'no yoka hungkuno hnn̄mentohofi, Nakwo yofe engo'n̄jo nomihwamo yakolo'nnyoso t̄hwolo.

²⁵ Ose hnn̄ngkahon̄ngkofi Jisas ul̄imento, Hwe yofe engo'n̄jo olo hwaho lopo a'amumo mokosyohumayo soyawamo hof̄ko hof̄koe a'amu somo syoho engo ko uyahon̄ngkofi a'amu huhwo soyawamo hof̄ko nakumo nefo'mayo'nefoho li'wo'n̄ngkohofofoho.

²⁶ I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. O'o, a'amu ngko yofe engo woma'mo loso soyawamo kaka nom'ne a'amumo enjwa'mnophini wohumano. I kako nom'ne hwamo womokosyohumamo loso soyawamo kako oso huhwo soyawafe syoho ulohofiyu hopaso umo'nono.

²⁷ Hwe engo s̄imo'mjoso t̄hwolo. A'amu ijempohopo wosopayo n̄wo'n̄ngkiso sohwolaho. A'amu wosopayo iloho yonto uȳwo'n̄ngkiso sohwolaho. I a'amu ijempohopo humanto wosopayo n̄wo'n̄ngkiso oso hwefeho. I oso'no ngko yofe engo'n̄jo huhwo'ni oso hopa miyalokuyohono. O'o, ngko sekwoe syoho selohofiyu pa'nyo hwo'ni humaleno.

²⁸ Sekwo ngko'nji nohumentan̄ngkofi yo'mayo tangoso ngkimo yamofo ntuhofon̄neso nu'mahon̄ngki sekwo ngkimo man̄hwat'i'mofefoho.

²⁹ I oso'no nje Mpohwo kako ngkimo yo'mayo hopi'nonohino enjwa'mo ho'nān̄humentiso so'no ngko huhwo'ni yo'mayoso sekumo enjwa'mo ho'nōsesyalokweno.

³⁰ Oseso ngko yo'mayo somo mokosyohumentahoni'me sohonta sekwo nje epohumayo soho nohumaf̄kuji nje wosopayo'nji mijo'nji n̄fitnefoho. Sekwo ngko'nji nohumentan̄ngkofi oso a'amu Is̄lael hof̄koe temtitifo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sofe hwe engo umo'nantifeho. Ose imo'n̄ngkuhwoso'no sekwo hof̄kimo mokosyohuman-tokutn̄nefoho.

Jisas kako Pitamo ole ul̄imento, Kiko ngkine'no hohuju ukinjan̄mo'monnoho.

(Mat̄iyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Joun 13:36-38)

³¹ Jisas Pitamo ul̄imento, Saimoun, Saimoun, kiko upa'n̄yo. Seten kako sekumo wonyo wasemokumonto yalofoho. Kako sekwoe huno wop̄ingo somo kehilo ehilofo waselohob'monte-e'n̄ jojo loset'malofoho.

³² Seten ose ko yontan^{ingki} ngko ji^e sⁱmeho hiⁱntnnono ntopantokunoso poyo mapeⁱnyo^onjo yone^eenji Mpohumo kikineⁱno jomo nto ulⁱmaleno. Oseso kⁱk^o apaⁱno ngkimo nnⁱngkapohoji kⁱk^o ji^e nⁱngkwahwosamo niⁱfo^omahoji yokumpohnⁱnyo usosofito.

³³ Ose ulahon^{ingki} Pita ulⁱmento, Hwe Engofo, hofⁱko kikimo impoⁱangomo intofako-hufijoⁱmanji ngko huhwoⁱnnonji untوفاهه hufe. I hofⁱko kikimo poyo kumokufijoⁱmanji ngko huhwoⁱnnonji wemokufe.

³⁴ Ose ulahon^{ingki} Jisas ulⁱmento, Pita, ngko olo hungkuno wakilⁱmonneⁱno yohono. Olo sⁱkwoⁱmiyo lomo tosⁱka yoka mohoⁱnyo kuntoliyopo kⁱk^o ngkineⁱno mango hu^fa^u sⁱhune ole ulⁱmonnaho. Ngko Jisasⁱmnneⁱno huno maniyohoyohoho.

Yoⁱmayo hamniyoho hoⁱyo ifⁱkiⁱyo hwakuhwajo soⁱntnneⁱno hungkuno ulⁱmentisofoho.

³⁵ Hohonta sekwo rje hungkuno lutⁱhwayoⁱne losehwatⁱmentohe sohonta sekwo hamniyoho kiⁱyoⁱnji ifⁱkiⁱyoⁱnji sⁱfⁱkwongofosyohwanji momotayoⁱnjo imentohofofoho. Oso hohosohonta sekwo yoⁱmayo soⁱno umofonyo imentohofotaho. Ose ulahon^{ingki} hofⁱko ulⁱmentohofⁱ, Awonoho. Umofonyo mimmⁱmentihwonefⁱoho.

³⁶ Ose ulahon^{ingkofi} Jisas ulⁱmento, I olohonta kⁱk^o hamniyoho hoⁱyo hiⁱnjo hwoⁱmanji maho. I aⁱamu ifⁱkiⁱyo hiⁱnjo hwoⁱmanji osenohini womano. I aⁱamu hwakuhwajo aⁱne hwoⁱmanji kako kakoe manjiⁱmofo yajⁱhwosi nomⁱne aⁱamu mpe ikujoⁱno kako hwakuhwajo mpe uyono.

³⁷ Hwapⁱngoso aⁱamu Anⁱtuye hungkuno mtⁱ'mokumentohofⁱ sohwa hofⁱko ngkineⁱno hungkuno ole mtⁱ'mokumentohofⁱ, Hofⁱko kakimo utⁱmafⁱkuji aⁱamu wonyo hwanji miⁱhumatiⁱpitne hwehⁱo. Oso hungkuno ngkineⁱno mtⁱ'mokumentohofosⁱ ne umoⁱnⁱmontonoho. Yoⁱmayo ngkineⁱno Anⁱtuye hungkuno mtⁱ'mokumentohofosⁱ olⁱhonta ne umoⁱnⁱmontonoho.

³⁸ Ose ulahon^{ingki} hofⁱko ulⁱmentohofⁱ, Hwe Engofo, kⁱk^o uhwonyo. Nakwo hwakuhwajo hu^fa^u u mokosyohumalohwono. Ose ulahon^{ingkofi} Jisas ulⁱmento, Hoponoho, ose ulⁱmentisofⁱoho.

Jisas kako iyo uyo syoho Ngketⁱsemani sopo Anⁱtumo jomo ulⁱmentisofoho.

(Matⁱyu 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Jisas noswaponto kako oso hwofⁱkiⁱnyo Oulif sⁱmojo sopo sahon^{ingki} kakoe inomokomoⁱyo sohwa inⁱngkamentohofⁱoho.

⁴⁰ Jisas kako oso hopo sopo iⁱmofawento kakoe inomokomoⁱyo sohwamo ole ulⁱmento, Yamo seⁱ'maso sohonta wonyo piⁱwesyanoho liⁱkuji Anⁱtumo jomo yokumpohnⁱnyo ulⁱmmo.

⁴¹ Ose ulonto Jisas hofⁱkimo weⁱenepi nonje ulⁱkoⁱmotamentisofⁱoho. Sawemopoⁱmaho. Oⁱo, aⁱamu sojo fonzontiⁱ piⁱwasyiⁱwoⁱnⁱngkiso hopa sopole humawento Anⁱtumneⁱno hwomtame ulohofonto ole ulⁱmento,

⁴² Mpoⁱhwo, kⁱk^o huno ole kiyosoⁱmanji olo tango uⁱmasoso ngko wae umoⁱmo. Huno ose kiyosoⁱmanji olo tango nⁱmasoso wae feenⁱmo. I, huno ose makioⁱmanji wae yanⁱmofoⁱtoho. Ji^e hunomnⁱhini finⁱngkayo. Nje hunomo inⁱngkahutoho.

⁴³ Ose ulahon^{ingki} aⁱamu ahwomo mtaⁱango sohwo uⁱmanto Jisasⁱmo yokumpohnⁱnyo usosofitoⁱmentisofⁱoho.

⁴⁴ Jisas kako tango miⁱkunⁱimposo engo uyahon^{ingki} kako Mpohumo jomo yokumpohnⁱnyo neⁱnⁱohini ulontan^{ingki} kakoe aⁱapaho mtaⁱni wokino honⁱyo paⁱnⁱingo hwahopo loⁱnⁱmentisofⁱoho.

⁴⁵ Jisas kako Mpohumneⁱno jomo moiⁱwo ulosojwamofonto nolⁱkafonto kakoe inomokomoⁱyo sohwafepono umentisofⁱoho. Kako nuⁱmanto uhwoniⁱmentisoso kakoe inomokomoⁱyo sohwa saho fosyowentan^{ingki} hufⁱonⁱmentisofⁱoho. Hofⁱkoⁱ simeho tango ifisyⁱmoⁱfafon^{ingki} poⁱnⁱfo imoⁱnontiⁱ saho fosyawoⁱmentohofofoho.

⁴⁶ Ose uhwontono ulⁱmento, Sekwo saho pehoⁱno fosyawotofo. Filⁱkapmno. Sekwo yamoⁱfo neⁱmasoso yahino wonyoso npiⁱwesyanoho liⁱkuji Mpohumo jomo ulⁱmmo.

Jisasⁱye mango sohwa kakimo aho koⁱmentohofofoho.

(Matⁱyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Joun 18:3-11)

⁴⁷ Jisas ose ulontan^{ingki} hwe piⁱnⁱngko engo sohwa Jisasⁱmo uⁱmaⁱmentohofofoho. Oso hwe Jutas Jisasⁱye inomokomoⁱyo aⁱhu^fa^u hopiⁱnⁱno sⁱfe mtaⁱni hu^fa^uuyo somtaⁱango sohwa kako aⁱamu piⁱnⁱingo engo huhwo sohwamo ipemotaponto Jisasⁱye huyoⁱmo nuⁱmanto hinjoho uhuⁱnⁱmentisofⁱoho.

⁴⁸ Ose uhuⁱnⁱngkahon^{ingki} Jisas ulⁱmento, Jutas, kⁱk^o Aⁱamufe Hwomu sohwoⁱnⁱmo hinjoho nⁱhuⁱnⁱngkinoso nje mango hwamo ujo wehontojwanⁱhumneⁱno lantohofohino.

⁴⁹ Ose ulahon^{ingki} Jisas^{iyē} inomokomoyo kako^{nji} humunyo sohwa yo'mayo imo'none so'no nuhwonont^{ifi} hof^{iko} ul^{imentohofi}, Hwe Engofo, k^{iko} huno ole lakiyohoho. Nakwo olo a^{'amu} lohwamo hwakuhwajo^{nji} wofonjosano. Huno ose lakiyohoho.

⁵⁰ Ose ulontan^{ingkofi} inomokomoyo fihwo kako oso hwe tajo ango syoho^{njo} sohwafe hwe yofe engo^{njo} sohwo kakoe syoho ulohofijo sohwoe aho anga sohohnjo haloho somo hwakuhwajo^{nji} loku^{'mentisofoho}. Lojwahon^{ingki} halohoso p^twahu^{'mentisofoho}.

⁵¹ Jisas ose uhwontono ul^{imento}, Oso yahino wonyoso olohonta foh^{'namopmno}. Ose ulonto oso hwe huhwo sohwoe halohopo aho upm^mokahon^{ingki} halohoso wopingo umo^{'n}imentisofoho.

⁵² Jisas wopingo ose umokonto kako a^{'amu} tajo ango syoho^{njo} sohwanji a^{'amu} An^{ituye} tajo ango engo somo uhwontohumayo fefo tokuso^{njo} sohwafe hwe engo sohwanji a^{'amu} Jutafe hwe engo sohwanji hof^{iko} kakimo aho ke-e^{'ne} pmmentohoho sohwamo ole ul^{imento}, Sekwo a^{'amu} hufo iwoⁿngkiso sohuneⁿno aho wokano lont^{ifi} hwakuhwajo^{nji} itokuso^{nji} lomotopalokwofo.

⁵³ Sⁱkuno piⁿingo engo somo An^{ituye} tajo ango engo somo ngko sekwo^{nji} nohu-mentan^{ingko} sekwo ngkimo aho man^{iko}'mentohofoho. I oso^{'no} olohonta Seten^{iyē} yokumpohnⁿyo engo imoⁿngkohoho. Oso^{'no} sekwoe sⁱkunofoho. Ose ul^{imentisofoho}.

Pita ole l^{imento}, Ngko Jisas^{ine}'no huno maniyohoyohoho.

(Mat^{iyu} 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Joun 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jisas ose ulahon^{ingki} hof^{iko} Jisas^{imo} aho kent^{ifi} ipemotawomentohofoho. Ipemotawent^{ifi} hof^{iko} oso a^{'amu} tajo ango syoho^{njo} sohwafe hwe engo sohwoe angomo motahumentohofoho. Pita hof^{ikimo} ko in^{ingkawomentisoso} hof^{ikimo} mufan-tohiⁿyofoho. O^{'o}, kako po^mtopo^mtsisyu humuloh^om^{wesyo}foho.

⁵⁵ Oso ango hopo sponjo a^{'amuso} tojo ajwo somo toho intofont^{ifi} humohumantohofoho. Osopo Pita hof^{iko}'nji humamentisofoho.

⁵⁶ Pita kako ti^pponpanaho sopo nohumantan^{ingki} a^{'mu} syoho ulohofijo fisi kako Pitamo uhwontono ul^{imento}, Olo hwe lohwo huhwo Jisasⁱ'nji humawoⁿngkiso hwaho.

⁵⁷ Ose ulahon^{ingki} Pita ul^{imento}, Olo a^{'mu} losijo awonoho. Ngko kakine^{'no} huno maniyofoho. Ose ul^{imentisofoho}.

⁵⁸ Hwangku we[']neperi nohumant^{ifi} hwe fihwo kako Pitamo uhwontono ul^{imento}, K^{iko} huuhwosi kakoe a^{'amu} hwoosoho. Ose ulahon^{ingki} Pita ul^{imento}, Olo hwe lohwo ngko kakoe a^{'amu} hwoni[']maho.

⁵⁹ Pita ose ulonto oso hopo sopo ne[']no nohumantan^{ingki} mofehiⁿyo sⁱmo[']me anga[']nohino uyakolofo somo hwe fihwo Pitamne[']no hungkuno yokumpohnⁿyo ole ul^{imento}, Hungkuno nehopi[']nohini wal^{imonne}'no yohomo. Olo hwe lohwo huuhw kako Jisasⁱ'nji humawoⁿngkiso lohwoliken. Kako Ngkalilinta[']ango hwaho.

⁶⁰ Ose ko ulahon^{ingki} Pita ul^{imento}, Olo hwe lohwo k^{iko} hungkuno lohinoso ngko huno manyoⁿyo yohoho. Ose ulontan^{ingki} tos^{ika} yoka kunto[']no hoⁿmentisofoho.

⁶¹ Ose hoⁿngkahon^{ingki} Jisas kako Pitamne[']no ikinjamo lohofonto Pitamo uh-won^{imentisofoho}. Pita kako Jisas^{iyē} siamanoo uhwontono oso hungkuno Jisas Pitamo ul^{imentisoso} huoⁿno huuwesya^thu[']mentisoso olenoho. Olo sⁱkwo[']miyo lomo y^thufo tos^{ika} yoka malontan^{ingkuhwoso} sohonta k^{iko} Pita ngkine[']no mang^o hufa[']u sⁱhune ole wal^{imonno}ho. Ngko Jisas^{imne}'no huno maniyofoho.

⁶² Pita kako huno ose syafisyon^t kako mempo swonto kakoe yahino wonyo so[']no simeho tango m^kun^mposo uyahon^{ingki} humotaho engo l^{imentisofoho}.

Hof^{iko} Jisas^{imne}'no ti^kaf^o ujont^{ifi} kakimo ikujoho songku[']mentohofoho.

(Mat^{iyu} 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ A^{'amu} Jisas^{imo} aho ko[']mentohofo sohwa hof^{iko} Jisas^{imne}'no sitofo ulont^{ifi} ikujoho songku[']mentohofoho.

⁶⁴ Hof^{iko} Jisas^{iyē} ti^momo hwapi^fe kotijⁱswont^{ifi} ikujoho fonjont^{ifi} ul^{imentohof}, K^{iko} huno hwapiⁿjo sohwosi tⁱhwo kufonjohoho. K^{iko} huno kisy^o'manji oso hweho fonaso.

⁶⁵ Ose ulont^{ifi} hof^{iko} sitofo mjalamumentohofoho.

Hof^{iko} kaun^{is}ol^t sohwafe ti^mopo Jisas^{imo} nom[']ne hungkuno ulohon^{imentohofoho}.

(Mat^{iyu} 26:59-66; Mak 14:55-64; Joun 18:19-24)

⁶⁶ Im^{ingo} ne mofehiⁿyo sⁱl^mofape so[']nji a^{'amu} kaun^{is}ol^t sohwa uhu[']mokumentohofoho. Oso a^{'amu} huhwo sohwa fehohnjoso hof^{iko} tajo ango syoho^{njo} sohwafe hwe engo hwafoho. Fehohnjoso hon^{ingkano} hungkuno lutⁱhwawoⁿngkohofⁱhwafoho. A^{'amu} sohwa hof^{iko} hof^{ikoe} kaun^{is}ol^t sohwafe pono Jisas^{imo} ipemotasont^{ifi} ole ul^{imentohof},

⁶⁷ Kiko yolofo fonaso. Kiko Kilais Anitu lokuhwatimeto sohwosilaho. Ose ulahoninkofisi Jisas ultimento, Ngko selimeso sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono mantapifitnnehofo.

⁶⁸ U, ngko sekumo nom'ne hungkuno selohonimeso sekwo nje hungkunomo aku mantapifitnnehofo.

⁶⁹ I oso'no olahonta'nji sikuno engolopohamo memjaofihwoso sohonta A'amufe Hwomu sohwo'ni Anitu yo'mayo hopi'nonohino somne yokumpohn'nyo hwapingo'njo sohwoe aho anga sohohnta'ni wohumamonnoho.

⁷⁰ Ose ulahoninkki ultimentohofi, Kiko sohwosi, kiko Anituye Hwomu Nehwosilaho. Ose ulahoninkofisi Jisas ultimento, Sekwo ose lohofoso ngko olo huhwo'nyoho.

⁷¹ Ose ulahoninkki hofiko hnnimentohofi, Kakoe mango mta'ni nto upa'ninkuhwono. Nom'ne hungkuno pehofo upo'nanehwono. Awonoho. Nta'noho. Ose hnnimentohofofoho.

23

A'amu Jutaso hofiko hwe engo Pailot iye timo sopo Jisasimo hungkuno ulohonimentohofofoho.

(Matiyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Joun 18:28-38)

¹ Oseso a'amu hopi'nonohinoso nolikafontifi Pailot iyepono Jisasimo ipemotawomentohofofoho.

² Ipemotawentifi hofiko Jisasimne'no olo hwasyo hungkuno lomantifi mjalamumentohofi, Nakwo olo hwe lohumo uhwon'wo'ninkuhwoneso kako nakwoe a'amu somo hwasyo honingkanomo ipemotawowo'ninkiso hwefo. Nakwoe hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho ho'nasy'wo'ninkuhwone honingkanomo wopijwona'o'mto iwo'ninkiso hwefo. Kako ole hnni'wo'ninkiso hwefo. Ngko Kilais hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe Hwe Engo hwo'nyoho.

³ Ose ulahoninkofisi Pailot Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo hwosilaho. Ose ulahoninkki Jisas ultimento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino.

⁴ Ose ulahoninkki Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji hwe hwoya'mi hopi'nonohino so'njimo ole ultimento, Ngko olo hwe lohunta'nii honingkanoso wonyo motipemahoyohono.

⁵ Ose ulahoninkki hofiko mohm'no olo hwasyo hungkuno ultimentohofi, Olo hwe lohwo kako hwaho Jutifa so'meemijo hwe moyo'mimo hungkuno ulahoninkki hofiko a'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwamo wae weeofantife'nlo yalokwofo. Kako oso hungkunoso Ngkalilinta'angoso ne'nlo hwasyo mjalimopmmojooso ae oloponoho. Hwasyo ose ultimentohofofoho.

Helout iye timopo a'amu hofiko Jisasimne'no hungkuno ultimentohofofoho.

⁶ Pailot kako oso hungkuno upa'nonto hofikimo ulohonimento, Olo hwe lohwo Ngkalilinta'ango hwolahao.

⁷ Ose ulahoninkki hofiko hungkuno ultimentohofoso Pailot kako huno ole uyimento, Jisas kako oso hwaho Helout mokosyohumamojo soponta'ango hwefo. Huno ose uyahoninkki kako Helout iyepono Jisasimo lihwatimentisofoho. Oso hohosohonta Helout huuwo'nji ango Jelusalem humamentisofoho.

⁸ Helout kako Jisasimo uhwononto simonyo imentisofoho. Hwapingoso kako Jisasimne'no yo'mayo hungkuno upa'nonto kako Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'ninkiyohofoso ihwoso'nlo uhwon'mo li'mojo hwefo.

⁹ Oseso Helout kako yo'mayo hungkuno pi'ningo Jisasimo ko ulohoninkahoninkki Jisas kako hungkuno mujofoho.

¹⁰ A'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu honingkanoso hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jisasimne'no hungkuno yokumpohn'nyo mjalimimentohofofoho.

¹¹ Helout kakoe a'amu itokus'o'njo sohwanji hofiko Jisasimo wonyo umt'mokontifi sitofo ultimentohofofoho. Oso'no hofiko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafe manji'mofo wonyoangkafo a'amu oso homo somo uhwoninkuju tikafo ujiyo'nhe ulohofihwajontifi Pailot iyepono asomo lihwatimentohofofoho.

¹² Hohonta Helout'nji Pailot'nji siko mangohwo pa'nyo humamojiyoso oso sikuno homo somo siko simeho afa inonji nje a'amuhwe hnnimentisofoho.

Pailot kako Jisasimo usihuto'hawatimo ko lonto Jisasimo fonjinto'fasiyon'e hungkuno ultimentohofoho.

(Matiyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Joun 18:39-19:16)

¹³ Oso'no Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hwe moy'a'mi hopi'nonohino somne'no lutimanto

¹⁴ ulimento, Sekwo olo hwe lohumo ngkiyepono ipemotapohofo lohune'no sekwo ntnohofi, Kako hwe moy'a'mife hunomo wonyo umokalofoho. Ose ntahofo so'no ngko oso hungkuno so'ne'no sekwoe t̄mopo ulohon̄ngkeso ngko kakoe hon̄ngkano wonyoso motipemahoyohono. O'o, sekwo upa'n̄mn̄o. Sekwoe hungkunoso ne anefoho.

¹⁵ H̄elout kako ngkiyepono olo hwe lohumo asomo l̄hwat̄maso so'no ngko huno niyohoho. Kako huhwo olo hwe lohwoe hon̄ngkano wonyoso motipemuyonto l̄hwat̄maso hwaho. Upa'n̄mn̄o. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hune'no wofonjosantanto. Awonoho. Wonyo ane hwaho.

¹⁶ Oso'no ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwati'monne'no yohono. Ose ulimentisofoho.

¹⁷ [Oso humamotofo sohonta yahino oleso wo'nyoponoho. Oso An̄tu A'amu Is̄lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf̄siyo s̄ikuno iyoho humayo engo uhwon̄motofo homo somo Pailot kako a'amu impo'angromo fihumo isihutofihwati'mojofoho.]

¹⁸ Pailot kako Jisas̄imo usihutofihwati'mo limentiso so'no hwe moy'a'mi hopi'nonohino mango mohm'no ole ulimentohofi, Oso hwe sohumo fonjasyikuji Mpolapas nakuyepono fisihutofihwati'mno. Ose ulimentohofoho.

¹⁹ Oso hwe Mpolapas huhwo sohwo kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hof̄ko impo'angomo uhmati'mentofohewaho.

²⁰ Pailot kako Jisas̄imo usihutofihwati'mo lonto hungkuno apa'no ulimentisofoho.

²¹ I oso'no hof̄ko mango mohm'no ulwo'n̄mentohofi, Iyopo fonjinto'ofahumno. Iyopo fonjinto'ofahumno.

²² Ose ulahon̄ngkofi Pailot kako hungkuno hufa'u s̄ihune umo'nono lonto ulimento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ngko olo hwe lohwoe wonyoso motipemahoyohono. Kako poyoso peho'no umo'n̄montolo. O'o, ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwati'monne'no yohono.

²³ Ose ko ulahon̄ngki hof̄ko n̄ihu'no yokumpohn'nyo imo'nontifi fonjinto'ofasiyo'ne apa'no mango mohm'no ulimentohofoho. Oso'no hof̄koe mangoso Pailotye mangomo hwotoho hmmentohofoho.

²⁴ Oseso Pailot hof̄koe hungkunomo haloho'no yonto Jisas̄imo fonjasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

²⁵ Oso hwe kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hof̄ko impo'angomo uhmati'mentofohoho. I Jisas sohune'no hof̄koe hungkunomo in̄ngkawento Pailot kako kakoe a'amu itokuso'njo sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho.

Hof̄ko Jisas̄imo iyo hwojiyafiku'nnyomo fonjinto'ofahumentohofoho.

(Matiyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Joun 19:17-27)

²⁶ Hof̄ko Jisas̄imo ipemotawentifi hwe fihwo Saimoun ango Sailininta'ango sohumo aho ka'mentofohoho. Saimoun huhwo sohwo kako syoho mta'ango sohwo angopono pontan̄ngki hof̄ko Jisas̄ye iyo hwojiyafiku'nnyoso Saimoun̄ye sangopo n̄tifiyahon̄ngkofi kako intofonto Jisas̄imo tifi intof̄mj̄mentisofoho.

²⁷ Nto wahon̄ngkofi hwe moy'a'mi pi'n̄ingo engo hof̄ko Jisas̄imo in̄ngkawentifi moy'a'mi fifa hof̄ko Jisas̄imne'no hitoho ulofahon̄ngki humotaho l̄mentohofoho.

²⁸ Ose lontan̄ngkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulimento, Sekwo Jelusalem-mijo moy'a'mi sofasi sekwo ngkine'no humotaho peho'no ntanti'kwofa. O'o, sekwo sekwo'ntnne'no sekwoe mehom'i'ntnne'no humotaho engo fil̄mno.

²⁹ Upa'n̄mn̄o. Hwangku s̄ikuno wonyo imofap'hwoso'no ole l̄fitnnefoho.

Moya'mi hwonjo sofanji,

moya'mi yawoso mmo'nyo'njo sofanji,

moya'mi mehomi amno manyo sofanji,

hof̄ko simonyo uyife.

³⁰ Oso s̄ikuno homo somo hwe moy'a'mi hwof̄ki'nyo engo somo ole ul̄fitnnefoho. Sekwo nakumo f̄kilopenahumno. I hwof̄ki'nyo we'e somo ole ul̄fitnnefoho. Sekwo nakumo f̄fehu'mokonesyohumamno. Ose ul̄fitnnefoho.

³¹ Hungkuno ole l̄wo'n̄ngkohifo, A'amu olo wonyo loso iyo mijo'njo t̄pemapijo sohonta ifijo'manji iyo yofoho imo'n̄ngkuhwoso'no pipi uyantifeto. Jisas kakine'no ose ulimentisofoho.

³² Hwe hufa'u hon̄ngkano wonyo imo'mojiyo sohwa'u Jisas̄'nji fonjinto'ofasiyo'ne ipemotawomentohofoho.

³³ Oso hwofiki'nyo we'e yofe ole, A'momnokino Yokino Huyo'mango Pa'nyoponoho li'wo'nìngkohoho sopo i'mofawentifi osopo Jisasimo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso hwe wonyo imojiyo sohwa'u'nji anga'nohino sohwo Jisasaye aho angahohnita'ni fonjinto'ofasyontifi nom'ne humo Jisasaye aho hwonamonyo hohnita'ni fonjinto'ofahumentohofofoho.

³⁴ Hofiko Jisasimo fonjinto'ofasyahoningkofi Jisas kako Anitumo ulimento, Mpohwo sohwosi olo wonyo nthofantkwofo loso'no hofiko huno ito'no muyo hwafoho. Oso'no kiko hofikoe wonyoso wae yimofohoj hofikimo ufo'maho. Ose ulimentisofoho. Hwe itokus'o'no sohwa hofiko Jisasaye manji'mofo yo'mayoso ti'hwo ti'hwo manekiyohoho lontifi syohi'nyo yontifi oso syohi'nyo homo somo uyakolo'mentiso a'amu sohwo ma'mentisofoho.

³⁵ Hwe moya'mi hopi'nono hofiko nolohofontifi humuhwontohumantohofofoho. Hwe yofe engo'noj sohwa hofiko Jisasimne'no sitofo ole ulimentohof, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'nìngkiso hweho. Oso'no kako K'lais Anitu uhwosopo'mentiso ne hwo'manji kako ufo'ma'nono.

³⁶ Ose lahonìngkofi a'amu itokus'o'no huhwa sitofo ulontifi hofiko Jisas'i'no mofone sopo wentifi mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'no ifomokosyohumantifi, Mono. Mijo hmnyo, ulontifi

³⁷ ulimentohof, Kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'nìngkino nehwos'i'manji kiko fo'ma'nyo. Sitofo ose ulimentohofofoho.

³⁸ Jisasaye iyo hwojiyafiku'nyyo kakoe mnokino'njo tojwa sopo iyoswo hofojahumen-tohofoho. Oso iyoswo homo somjo ifalifaliyoso olenoho. OLO HWE LOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO.

³⁹ Oso a'amu wonyo sohwa'u Jisas'i'nyi fonjinto'ofahumentohofo sohwa'u nom'nehwo Jisasimo sitofo ole ulimento, Kiko K'lais nehwos'i'manji kiko fo'ma'nìngkohoj nekumo fefo'maho.

⁴⁰⁻⁴¹ Ose ulahoni'ngki nom'nehwo upa'nonto yoka ulimento, Kiko pe'nìngkino loso'no Anitumne'no iyoho makin'ngkoho liyohoho. Nekwoe yahino wonyo imotohwayo lomne'no tohino mahwoyo loso ito'nohinofoho. Olo hwe lohwo kako honìngkano wonyo ahe wheho. I oso'no nekwo tohino mahwokeso kako'nji afa'no mahwono.

⁴² Ose ulonto kako Jisasimo ulimento, Hwangku kiko a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo majo sohonta kiko ngkine'no huno asyanifohujo.

⁴³ Ose ulahoni'ngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini wakilimonne'no yohono. Olo sìkuno lomo kiko ngk'o'nji ahwomomjo ango wopingo Palatais sopo wohumantayoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako poyo imo'nìmentisofoho.

(Matiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Joun 19:28-30)

⁴⁴ Hinjo ajwo kuntoliyopo sìkuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 kilouk) oso'nji apa'no longkonìngkahoni'ngki mofehi'nyo lìmentisofoho.

⁴⁵ Sìkuno mjao'mentiso hohosonta Anituye tajo ango engo somjo hwapi'fe engo oso ajwoponjo ango we'e Anitu humayo'nefoho lìmotofo sopo hoku'yopo pmpil'peehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisimpo lohofonto hufa'u imo'nìmentisofoho.

⁴⁶ Sìsimpeehonìngki Jisas kako mango mohm'no ole ulimento, Mpohwo, nje huyo'mangoso jije ahomo woho'nakohumne'no yohono. Ose ulonto kako poyo imo'nìmentisofoho.

⁴⁷ Poyo imo'nìngkahoni'ngki a'amu itokus'o'no sohwafe hwe engo sohwo oso homo somo uhwonton Anituye yofe ho'nomento ulimento, Ou, nehopi. Olo hwe lohwo kako honìngkano wonyo ahe wheho. Kako ito'nohino hweho. Ose lìmentisofoho.

⁴⁸ Hwe moya'mi hopi'nono oso hopo sopo lohofontifi yo'mayo imo'nìmentiso somo ti'mo humuhwontohumantohofoso sìmeho tango mìkun'poso uyahoni'ngki hofikoe ango pone'no humpo'mentohofofoho.

⁴⁹ Jisasaye a'amu so'nji moya'mi Ngkalili nta'ni Jisasimo in'ngkamotofo sofanji kengo nompo lohofontifi yo'mayo imo'nìmentiso somo humuhwontohumantohofofoho.

Hofiko Jisasaye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho.

(Matiyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Joun 19:38-42)

⁵⁰ Hwe fihwo kakoe yofe Jousepiyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Jutafe ango Alimateyanta'ango hweho. Kako hwe wopingo'nohini hweho. Kako kaunisol syoho'njo ko huhwo

⁵¹ kako oso wonyo hofiko Jisasimo uloho'mentohofo so'no eno mujo'njo imentisofoho. O'o, kako oso hwe Anitu uhwati'mo lìmentiso sohwoe pe-e'ne sìkuno so'no hontohumamojo hweho.

⁵² Oso hwe huhwo sohwo kako Pailot^{im}o u'manto Jisas^{iye} pijaf^o mayo'ne ulohonⁱmentisofoho.

⁵³ Oseso kako Jisas^{iye} pijafoso iyopo nta'nⁱ nomanto hwapi^fe halojo somo ifohumpo lohofonto sokimo a'amuhwa hof^{ik}o mt^tmokumentohoho somo ho'nahumentisofoho. Oso sokimo homo somo nom'ne a'amu poyo pe'nnyoso moho'nasiyomnaho. O'o, songofoho.

⁵⁴ Oso sⁱkuno Filaite somo hof^{ik}o sⁱkuno iyoho humayo'ne yo'mayoso ito'no yasiyo'ne sⁱkunofoho. Sⁱkuno iyoho humayoso umo'nⁱmonte'no yohoho.

⁵⁵ Oso moy^a'mi Ngkalili nta'nⁱ Jisas^{im}o inⁱngkappmentohoho sofa hof^{ik}o Jousep^tnⁱ nowent^tfi Jousep Jisas^{iye} pijaf^o sokimomo ho'nosyahoningki humuhwontohumantohofoho.

⁵⁶ Osofa hof^{ik}oe ang^o pone'no humpo'mentohofoho. Nowent^tfi yo'mayo yo'mayo akino'njoso Jisas^{iye} pijafomo ehulohofane'nt^tfi ito'no esyohumamentohofoho. Oso sⁱkuno iyoho humayo somjo honⁱngkano hungkuno li'motofo hopaso hof^{ik}o iyoho humamentohofoho.

24

*Jisas kako apa'no songo lika'mentisofoho.
(Mat^{iyu} 28:1-10; Mak 16:1-8; Joun 20:1-10)*

¹ Santemo nⁱhu'no imⁱng^o ne'lⁱ nji oso moy^a'mi hofo sofa hof^{ik}o Jisas^{iye} pijafomo hwone mijo yo'mayo akino'njoso ehulohof^o'ne ito'no nto esyohumamentohofoso hu'memant^tfi sokimo Jisas wentanjo sopone'no umentohofoho.

² Oso sojo ewafoso sokimo mango sopo pi'jwahumentohofoso nohwosompo'nowentanⁱngki uhwonont^tfi

³ sokimomo swont^tfi uhwonⁱmentohofoso Jisas^{iye} pijafoso motipⁱhwonⁱmentohofoho.

⁴ Oso hiso'no hof^{ik}o huno pi'nⁱng^o engo syafisyon^tfi humentanⁱngkofi hwe hufa'u hwa'u manji'mof^o mofehi'nyo lawo'nnyo sohwa'u hof^{ik}o'njopo lohofahonⁱngki

⁵ moy^a'mi sofa iyoho unⁱngkahonⁱngki hof^{ik}o ingku'nⁱ ingku'nⁱ lohofont^tfi humamentohofoho. Hwe huhwo sohwa'u ulⁱmentisiyo, Sekwo a'amu songo humaso sohune'no a'amu poyo pe'nⁱmentohoho lohwafepono peho'ne tipmopalokwofo. [Kako olopo mohumuyoho. Anⁱtu nto ulⁱko'maho.]

⁶ Kako hwhao Ngkalili humanto selⁱmentiso hungkuno so'no huno apa'no fikwesyaⁱhupmno.

⁷ Ole so'no selⁱmento, A'amu fe Hwomu sohumo a'amu honⁱngkano wonyo'nⁱ sohwafe ahomo ho'nasyikujo'no hof^{ik}o iyo hwojiyaf^{ik}u'nnyo somo fonjinto'fasyikujo'no sⁱkuno hufa'u sihune memjaofⁱhwoso'no apa'no songo likafone hweho.

⁸ Ose ulahonⁱngki hof^{ik}o Jisas hof^{ik}imo hohonta ulⁱmentiso so'no syafisyon^tfi

⁹ oso sokimo homo somo ulⁱko'ma'mentohofoho. Nulⁱko'mant^tfi hof^{ik}o Jisas^{iye} inomokomo aho hufa'u hopi'nono sⁱfe mta'nⁱ anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu so'njimo yo'mayo so'no ulⁱmentohofoho.

¹⁰ Oso moy^a'mi hofo sofa ole fafoho. Maliya ang^o Makitolanta'ango si'nⁱ Jourana'nⁱ Maliya Jemisiye kona'wohisi'nⁱ nom'ne moy^a'mi sofanji oso hungkuno hiso a'amu apousel sohwalo ulⁱmentohofoho.

¹¹ Oso a'amu apousel sohwa hof^{ik}o moy^a'mi sofafe hungkuno somo upa'nont^tfi ifofo hungkuno lohapohoho ose syafisyon^tfi hof^{ik}o sⁱmeho hi'ntnnono mummentohofoho.

¹² I oso'no Pita kako nolⁱkafonto sokimomo uhwonⁱmo lonto hano kunto kunto'no uefeelo'mⁱmentisofoho. I'mofawento mempo hohnta'nⁱ hwomtame ehumu lohofonto timo sokimomo'mo monje syuhwonⁱhwojahuysoso hwapi^fe halojo so'nohini wentanⁱngki syuhwonⁱhwojawento kakoe ang^o pone'no asomo ponto yo'mayo imo'nⁱmentiso so'no huno pi'nⁱng^o engo humosyafisofoho.

*Hwe hufa'u hwa'u Emeyos honⁱngkano sopo Jisas^{im}o uhwonⁱmentisiyefoho.
(Mak 16:12-13)*

¹³ Oso sⁱkuno homo somo hwe hufa'u hwa'u siko ang^o Emeyosi'e'no hano umentisiye^foho. Oso honⁱngkano Jelusalem mta'nⁱ ang^o ne sopo i'mofae so'no hano uyoso aho hufa'u hopi'nono sⁱfe mta'nⁱ anga'nⁱ no kiloumitafoho.

¹⁴ Siko hano nowenji yo'mayo imo'nⁱmentiso so'no humomjahnni'mⁱhusiyefoho.

¹⁵ Siko hungkuno mjohnni'mⁱwentanⁱngki Jisas kako huhwo siko'nⁱ mofonepo nta'nⁱ imo'noma lohofonto siko'nⁱ humahwofofo.

¹⁶ Jisas siko'nⁱ ko went^tfi siko Jisas^{im}o yofe mⁱhwofe'nⁱjo umentisiyefoho.

¹⁷ Jisas sikimo ul̄mento, Siko peho hungkuno mjol̄m̄ walokusiyo. Ose ulahon̄ngki siko lohofu lohofonji s̄meho tango'no sohwa'u s̄imano upo'mentisiyefoho.

¹⁸ Hwe nom'nihwu kakoe yofe K̄liyoupas sohwo kako Jisas̄mo ul̄mento, A'amu ango kengo kengoponta'angoso Jelusalem uhu'mokumalofo sohonta humamahnno sohwosi yo'mayo imo'n̄maso so'no k̄ko huno makiyoho liyohoho.

¹⁹ Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄mento, Peho imo'n̄masoto. Ose ulahon̄ngki siko ul̄mentisi, Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'n̄maso so'no lalokuhwayoso Jisas ango Nasaletnta'angso sohomo imo'n̄masofoho. An̄tu kakimo hungkuno uyahon̄ngki nal̄mojo hwefo. Yo'mayo imojo so'nji hungkuno l̄mojo so'nji wonyoangkafofoho. Nakwo a'amu huhwo sohwi uhwon̄mentihwone hn'nnonji An̄tu huhwo'nji wopin̄go hwefo lalokuhwone.

²⁰ Nakwoe a'amu tajo ango syoho'no sohwafe hwe engo sohwanji nakwoe hwe engo sohwanji hof̄ko hwe engo nakwoe hwaho mokosyhumayo sohwafe ahomo ho'nohumalofohwefo. Noho'nosyahon̄ngkofi hof̄ko poyo umo'nono lont̄fi kakimo iyopo fonjinto'fahumalofo hwefo.

²¹ I oso'no nakwo huno ole: Oso hwe sohwo kako a'amu Juta hn'n̄mo a'amu aho yokumpohn'nyo nemokosyohumentan̄ngkujo sohwa mta'n'i isihutofonemayo'ne hwefo. I osohonta oso yo'mayo imo'n̄masoso s̄ikuno hufa'u s̄ihune memjao'masofoho.

²² Oso'no olo im̄ingo lo'nji moy'a'mi fehohnjo nakwo'nji Jisas̄mo in̄ngkamotofo sofa hungkuno nelahon̄ngkofi nakwo yomo engo ihwonefoho. Hof̄ko olo im̄ingo lo'nji Jisas̄ye pijafo ho'nohumalofo sopo

²³ huno uhwonawent̄fi asomo nopont̄fi ole nalohofi, Nakwo a'amu ahwomo mta'angso sohwa'umo uhwon̄ngkahon̄ngkuhwone siko ole nalisiyo, Kako songo humaho. Ose nalohofo.

²⁴ A'amu fehohnjo nakwo'nji humant̄hwone sohwa hof̄ko Jisas̄ye pijafo ho'nohumalofo sopo uhwonowano lont̄fi umentohofoso moy'a'mi sofa uhwon̄ngkahwofo hopa hof̄ko uhwon̄ngkohofefoho. I oso'no hof̄ko Jisas sohomo uhwon̄ngkiyohoho.

²⁵ Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄mento, Siko huno ane hwahusoho. Siko a'amu An̄tu hungkuno uyahon̄ngki l̄motofo sohwafe hungkunomo s̄meho hi'ntnnono muyo'njo peh'o'no imasiyoto.

²⁶ Hof̄ko ole nal̄motofo, K̄lais kako s̄imo'mo yo'mayo so'no tohino mahwosi t̄fi no'mo kako yofe engo'nji yokumpohn'nyo engo'nji mane hwefo. Ose nal̄motofofoho.

²⁷ Ose ulonto Jisas kako Mouses̄ye hungkuno mta'n'i lomanto a'amu An̄tu hungkuno uyahon̄ngki l̄motofo sohwafe hungkuno so'nji ul̄mentisofoho. Yo'mayo hungkuno kakine'no mt̄'mokumentohofoso Jisas sikimo l̄jumo'mentisofoho. Oso'no kako yolo neso lut̄hwamentisofoho.

²⁸ Jisas kako ne'no lut̄humuh wahon̄ngki oso ango Emeyos siko wowanji imentisiyo sopo mofonepo i'mofawent̄fi Jisas kako hano ne'no wamonto ko yahon̄ngki

²⁹ siko hungkuno yokumpohn'nyo ul̄mentisi k̄ko nekwo'nji fosyohumaho. Mofehi'nyo wan̄ngku'n̄monto isoso we'nepi s̄ikuno wonammontonoho. Ose ulahon̄ngki Jisas siko'nji anglo fihumo noswont̄fi humamentofofoho.

³⁰ Oseso hof̄ko wosopayo nyo'ne epohumayo sopo humant̄fi Jisas kako wopayo nomanto An̄tumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso nokujonto sikimo uȳmentisofoho.

³¹ Ose uyahon̄ngki sikoe t̄mo eholos̄yahon̄ngki Jisas̄mo yofe uhwo'mentisiyefoho. Yofe uhwofahon̄ngki Jisas kako imo'nao'mentisofoho. Nto imo'naofahon̄ngki siko kakimo apa'no muhwoni'mentisiyefoho.

³² Ose yonji ole hnn̄mentisi, Nekwo kako'nji hon̄ngkanopo nopontani kako An̄tuyte hungkuno yolo neso le-eti'hwamopiso so'no nekwoe s̄meho wonyoangkafo emo'n̄ngkisofoho.

³³ Ose hnn̄mentisiyo sohonta siko nol̄kafonji Jelusalemne'no asomo umentisiyefoho. Nowenji siko Jisas̄ye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono s̄ife mta'n'i anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu hof̄ko'nji humamotofo so'njimo u'mahon̄ngki

³⁴ hof̄ko sikimo ul̄mentohofi, Ou, nehopi. Nakwoe Hwe Engo nto l̄ko'maho. Kako Saimoun̄mo u'mahon̄ngki Saimoun uhwon̄ngkohoho.

³⁵ Ose ulahon̄ngkofi oso hwe hufa'u sohwa'u sikimo yo'mayo hon̄ngkanopo u'ma'mentisoi so'no ulonji ole ul̄mentisi, Jisas kako wopayo kujonto ejopahon̄ngki nekwo kakine'no huno eisofoho.

Kakoe inomokomoyo sohwa hof̄ko Jisas̄mo uhwon̄mentohofefoho.

(Mat̄yu 28:16-20; Mak 16:14-18; Joun 20:19-23; Apousel sohwafe Syoho 1:6-8)

³⁶ Hofiko oso hungkunoso hnnontan^{ing}kofi Jisas kako ajwo lopo nta'ni imo'noma lohofonto hofiko'njo ajwo sopo lohofonto ul^{imento}, Simeho wopingo'njo fosyohumamno.

³⁷ Ose ulahon^{ing}kki hofiko yomo yontifi iyoho un^{ing}kan^{ing}kki hnnimentohofi, Pehot^{ikeno}. Mewosot^{ikeno}.

³⁸ Ose hnninkahon^{ing}kofi Jisas ul^{imento}, Sekwo yomo peho^{no} epemo'nawehofo. Sekwoe simeho mo'mo huno pi'n^{ing}o peho^{no} seyohoho.

³⁹ Nje sife aho nohon^{ing}kuji sekwo aho n^{ip}mokumno. Ngkonoho. Ngko songo humaleno. Ihwoni. Mewoso sohwa hofiko a'apaho'nji yokino so'nji ngkimo no-hon^{ing}kohofo pa'nyo'maho. O'o, mewoso yokino so'nji mi^{ku}fo so'nji anefoho.

⁴⁰ Ose ulonto kako kakoe sife'nji aho'nji hofikimo uti^{hwamentisofoho}.

⁴¹ Ose uhwonontifi hofiko kakimo simeho hi'ntnnono muyilohwono ko syofisyontifi hofiko simonyo yontifi pisopisaho mjali^mihwan^{ing}kofi Jisas ul^{imento}, Sekwo wosopayofiso olopo wo'nyo hwasilaho.

⁴² Ose ulahon^{ing}kki hofiko inan^{ik} iloho yahumentohofoso umosiyahon^{ing}kofi

⁴³ nomanto non^{ing}kahon^{ing}kki hofiko kakimo t^{im}o uhwon^{imentohofoho}.

⁴⁴ Ose uhwon^{ing}kahon^{ing}kofi kako hofikimo ul^{imento}, Hohonta ngko sekwo'nji humanji ole sel^{imento}ho, Yo'mayo hungkuno Mouses ngkine^{no} mtⁱmokumentiso so'nji a'amu An^{it}u hungkuno uyahon^{ing}ki ngkine^{no} l^{im}otofo sohwafe hungkuno so'nji a'amu ngkine^{no} Ta'njo Iyoswomo mtⁱmokumentohofo so'nji oso hungkuno hopi^lnonohino ngkine^{no} mtⁱmokumentohofoso ne imo^lnone so'nno nto sel^{imento}hefoho.

⁴⁵ Ose ulonto hofikoe hunomo ehosis^{yahon^{ing}}kki hofiko An^{it}uye hungkuno ne so'nno huno ito^l umentisofoho.

⁴⁶ Ole ul^{imento}, An^{it}uye hungkunoso ole nalohi, K^{il}ais oso hwe An^{it}u uhwati^{mentiso} sohwo tohino engo nomahwosi sikuno hufa'u si^hune memjaof^{hwoso}^{no} kako poyo imo^lnyoso sohwo songo wolika'montonoho.

⁴⁷ Oso hungkuno wopingo^l a'amufe hon^{ing}kano wonyo somta'ni isihutofomayo^lne hungkuno loso ang^o Jelusalem sopo nta'ni ang^o'meemo motahumpekuj^lwolut^{ihwaf^{ik}ku}fe. Hungkuno hiso olenoho. An^{it}u kako a'amumo wopingo uloho^lmentiso so^lno a'amu hofikoe hon^{ing}kano wonyo somne^lno n^{ih}u'nahone hohujo ikinjaof^{ku}jo^lno An^{it}u hofikoe wonyoso wae umo'montonoho.

⁴⁸ Sekwo yo'mayo homo somo uhwon^{imotofo} sohwasi oso hiso^lno sekwo a'amu nom^lnemo filut^{ihwaf^{ik}ku}no.

⁴⁹ Upa'n^{im}no. Ngko sohwo^lni oso nje Mpohwo wosejapmmonnoho sel^{imento}soso sekuyepono wolihwati^{monnoho}. Sekwo olo ang^o Jelusalem lopo nohumentan^{ing}kuji ahwomomjo yokumpohn^{nyoso} sekumo wose'ma'montonoho. Nose'mahwoso^lno oso hiso^lnji nakwo nom^lne angopono wohumpehwano lifijo^lmanji noho fohumpekuno. Ose ul^{imento}isofoho.

An^{it}u kako Jisas^{imo} ahwomomne^lno motas^{imentisofoho}.

(Mak 16:19-20; Apousel sohwafe Syoho 1:9-12)

⁵⁰ Oseso Jisas kako hofikimo ipemotawento ang^o Mpetani sopo uhwojamentisofoho. Oso hopo sopo kakoe a'amu somo aho ulonjimokumentisofoho.

⁵¹ Ulonjimokukwato lohofonto hofikimo uhwtot^l mofahon^{ing}kki An^{it}u Jisas^{imo} ahwomomne^lno motas^{imentisofoho}.

⁵² Hofiko Jisas^{im}ne^lno hwomtame nto ulohofontifi hofikoe simeho wonyoangkafo^ljohwa Jelusalemne^lno asomo pontifi simonyo imentohofofoho.

⁵³ Hofiko sikuno huhwo huhwi An^{it}uye tajo ang^o engo somo humanifi An^{it}uye yofe ho'noma'motofofoho.

Luk^{iy}e hungkunoso osohoponoho.

Joun

Olo Hungkuno Wopingo loso Joun mt̄i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno S̄imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo mofonepo *sikisiti-foua* (64) nto uyakolo'mentisopo Joun Jisas̄ye inomokomo yo sohwo olo iyoswo loso mt̄i'mokumentisofoho. S̄imo'mo olo Joun lohwo sohwo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwae inomokomo hwaho. Tīfi Jisas̄ye inomokomo imo'n̄imentisofoho. Olo iyoswo loso Mat̄yu, Mak, Lukija mt̄i'mokumentisofoho pa'nyo'maho. O'o, nom'ne kengofoho. Hwapingo ole: Mat̄yu'nji Luk̄'nji siko iyoswo mt̄i'mokiyoso Jisas̄ye hofiyakwosa mta'ni imentisiyefoho. Joun sohwo mt̄i'mokumentisoso olenoho. S̄imo'mo ne'mo nakwoe hwaho'nji yo'mayo so'nji ane sohonta Kilais, An̄tuye Hungkuno sohwo, kako An̄tu'nji humamentisofoho. Kako songo ne'no humawo'n̄ingkiso hwaho. (Oso hiso Joun sohe engo 1 hon̄gkano we'e 1-2. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Joun peho'ne mt̄i'mokumentisoto. Joun sohe engo 20 hon̄gkano we'e 31 osopo Joun kako olo iyoswo hilo mt̄i'mokonto ole l̄imento: Ngko olo iyoswo mt̄i'mokohe loso'no sekwo Jisas Kilais̄mo s̄imeho hi'ntnnono uȳimno. Kako An̄tuye Hwomu Ne hwaho. Sekwo s̄imeho hi'ntnnono uȳifijo'manji songo ne'no humayo'neso wot̄ipemantifeho. Joun mt̄i'mokumentiso hungkuno hwapingo neso osohopho. Oso'no iyoswo hiloso nakumo huno nafohotofo'neso olenoho. Joun mt̄i'mokumentisoso iyoswo hiloso Jisas sohwo An̄tuye Hwomu Ne hwaho syafisyiku'ntnne'ento mt̄i'mokumentisofoho. I oso'no nakwo iyoswo homo lomo atofo l̄ihwasi Jisas sohwo An̄tuye Hwomu Ne hwaho l̄ihwasi nakwo kakimo tīfi un̄ingkohwano.

Songo ne'no humayo hwapingo sohwo a'amu imo'n̄imentisofoho.

1-2 S̄imo'mo ne'mo nakwoe hwaho'nji yo'mayo so'nji ane sohonta Kilais, An̄tuye hungkuno sohwo kako An̄tu'nji humamentisofoho. Kako songo ne'no humawo'n̄ingkiso hwaho. Kako huhwo An̄tuyoho.

3 An̄tu kakoe hungkuno sohwo'nji kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso mt̄i'mokumentisofoho. Yo'mayo yo'mayoso nom'ne hwapingo mta'ango'maho. O'o, kako'nohini yo'mayoso hwapingo hwaho.

4 Kilais kako songo ne'no humayo hwapingo sohwo kako songo humayo hon̄gkano nejaprnmentiso so'nno kako nakwoe pomponaho hwaho.

5 Oso pomponaho huhwo sohwo kako nakwo a'amu hopi'nonohino s̄ikwo'mjoho'mo humentan̄ngkuhwaso hn'n̄mo lonasiyo'ne hwaho. Oso s̄ikwo'mjoho hiso pomponaho huhwo sohomo mifehu'mokonasyonehoho. O'o, oso pomponaho huhwo sohwo ne'no nol̄iwo'n̄ingkuhwonefoho.

6 An̄tu kako hwe fihumo uhwati'mentiso sohwo kakoe yofeso Joun̄yoho.

7 Joun kako oso pomponaho hiso'ne a'amu hopi'nonohino somo ujo'ne pmmentiso hwaho. A'amu hopi'nonohinoso oso hungkuno homo somo upa'n̄ngkuji s̄imeho hi'ntnnono uȳifitnne'ento pmmentisofoho.

8 Joun huhwo sohwo kako pomponaho hwo'maho. O'o, An̄tu kako oso pomponaho hiso'no a'amu somo ut̄ihwayo'ne Joun̄mo uhwati'mentisofoho.

9 Pomponaho ne hiso kako a'amu hopi'nonohino hn'n̄mo hon̄gkano net̄ihwayo'ne lonasiyo'nefoho. Oseso Joun kako nohumentan̄ngki oso pomponaho ne sohwo imo'nonto kako a'amu hon̄gkano wopingo ut̄ihwayo hwaho.

10 An̄tu kakoe hungkuno sohwo'nji olo hwaho loso mt̄i'mokumentiso sohwo olopo nopahon̄ngki a'amu olo hwaho loponjoso kakimo yofe muhwo'mmentohofofoho. O'o, muhwoso'njo yont̄fi monje yahumentohofofoho.

11 Kako kakoe hwapingo i'mof̄i'wahon̄ngki kakoe temtitifo a'amu Jutaso hofiko kakimo s̄imeho moyo'njo yont̄fi hwotoho hmmentohofofoho.

12 I oso'no a'amu fehohnj sohwa hofiko Kilais̄mo yofe uhwofont̄fi kakoe hungkunomo s̄imeho hi'ntnnono uȳimentohofofoho. I a'amu hopi'nonohinoso hofiko Kilais̄mo s̄imeho unyo somo Kilais kako kakoe yokumpohn'nyo uȳimentiso so'nno An̄tuye a'amu ne umokumentisofoho.

13 Moya'mi sofa hofiko mehomu aswo mawo'n̄ngkohoho hopaso a'amu An̄tuye mehomu mmo'n̄ifitnnefoho. O'o, a'amu fehohnj yokumpohn'nyo mta'n'i u, a'amu fehohnj mta'n'i a'amu An̄tuye mehomu ne imo'nyoso mmo'n̄ifitnnefoho. O'o, An̄tu kako huno ole

syafihu'mento, A'amuso nje hwomumo simeho uyikujo'manji hofiko nje mehomni ne imo'nifitnnefoho. Ose syafihu'mentisofoho.

¹⁴ Anituye hungkuno hwaho liwo'ninkuhwone sohwo kako a'amu imo'nonto Kilaish huhwo sohwo nakwo'njo ajwo lopo humamentisofoho. Nohumanto kako a'amu hn'ni'mo wopingo'nohini nalohofonto kako hungkuno ne'njo'nohini lonetihwamentiso hwaho. Nakwo a'amu fehohnjo hn'nwi nakwo Kilaishiye yokumpohn'nyo engo somo uhwonontani kakoe yofe engo uhwo'mentihwonefoho. Oso yofe engoso yokumpohn'nyo engoso Anitu kakao Hwomumo uyahoninkki uhwonontani Anituye Hwomu anga'nohino hwaho uhwo'mentihwonefoho.

¹⁵ Joun kako i'mofaponto Kilaish huhwo sohumne'no lijwao'mentisofoho. Ole lijwao'mento, Olo hwe lohumne'no ole nto selimentohefoho. Ngko simo'mo sekumo nto se'ma'mentohefoho. Tifi hwe nom'ne sohwo nose'mahwosi kako nje yofe engomo woniyakolo'montonoho. Hwapingo'ngoso ngko nje na'u aswo monimaso sohonta kako songo humamojo hwaho. Kakoe yofe engoso ngkimo noniyakolofonefoho.

¹⁶ Kako nakumo wopingo nalohofoso hwapingo hwaho. Oso'no nakwo wonyo'nohino ko hn'ni'mo kakoe wopingo'nohinoso nakumo wopingo ne'no ne'no nalohofwo'ninkiso hwaho.

¹⁷ Hohonta Anitu kako neyakwo Mousesimo kakoe honingkano hungkuno uyimentisofoho. Oso honingkano hungkuno homo somo a'amu nto'no miningkammentohofoso hofiko tohino engo tipema'mentohofofoho. I oso'no olohonta Jisas Kilaish kako none'mahoningki kako honingkano neso nonetihwanto kako nakwoe wonyo somjo tohino nomanto kako wopingo'nohini nalohofwo'ninkiso hwaho.

¹⁸ Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi nakwo Anitumo muhwonyo'ne'nwoho. I oso'no Anituye Hwomu Anga'nohino sohwo kaningkwohwo'nji nohumanji kako Anituye yahino ne so'no nakumo netihwawo'ninkiso hwaho.

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mo sohwo, kako hungkuno limentisofoho.

(Matyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-17)

¹⁹ A'amu Jutafe hwe engo Jelusalem humamotofo sohwa hofiko a'amu fihwamo Jounimne'no uhwati'mentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo enjwa'mo syoho ywo'ninkohoho oso huhwo sohwa Lifaiyoho liwo'ninkohoho, oso hwanji hofiko Jounimo nu'mantifi ulohonimentohofi, Kiko tihwosilo. Anitu kako kuhwosopo'mentiso sohwosilaho.

²⁰ Ose ulahoningkahoninkofi Joun kako hungkunoso hiyaso ho'nahumentiso'maho. O'o, kako yolohoso ole ulimento. Oso hwe Anitu a'amu Juta sohwona'nimo nefo'mayo'ne nihwosopo'mentiso sohwoni'maho. Ngko Kilaishi'maho.

²¹ Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, I ose'manji kiko tihwosilo. Kiko neyakwo Ilaija kulahe.

O'o, Ilaijan'maho.

Ose ulahoningki apa'no ulimentohofi, I kiko oso hwe engo sohumo Anitu hungkuno uyahoninkuhwosi wonalimonte'ne hontohumalohwone sohwosilaho.

Ose ulahoningkahoninkofi ulimento, O'o, ngko osoho hwo'nif'maho.

²² Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, I kiko tihwosilo. Noho fonaso. Oso a'amu nonehwati'malofo sohwamo kikine'no pehofo ulanehwono. Kiko kikine'no pehofo hnnalokuno.

²³ Ose ulahoningkofi ulimento, Hohonta Aisaiya sohumo Anitu hungkuno uyahoninkki limo sohwo ole limento,

Hwaho a'amu mohumunyo sopo mampaho engo oleso noho'nonefoho.

Nakwoe Hwe Engo sohwo wone'ma'montonoho.

Kakine'no honingkano nto'no hmmopmno.

Oso hungkuno honingkano imofo'ne sohune'no Aisaiya hohonta limentisoso ngkine'no limentisofoho. Joun ose limentisofoho.

²⁴ Ose a'amu Jounimo hungkuno ulohonimentohofu huhwo sohwamo a'amu Falisi sohwa lihwati'mentohofofoho.

²⁵ Hofiko Jounimo nom'ne hungkuno ulimentohofi, Anitu a'amu fihumo nefo'mayo'ne uhwosopo'mentiso Kilaish sohwo kiko oso hwosi'maho. Kiko Ilaija ki'maho. Kiko oso hwe engo sohumo Anitu hungkuno uyahoninkuhwosi wonalimonte'ne hontohumalohwone sohwosi'maho. Ose'manji kiko hwe moyo'mi somo mijo peho'ne kiyomalokuno.

²⁶ Ose ulahoningkahoninkofi Joun ulimento, Ngko a'amu somo mijo'nohini kiyomawo'ninkohono. I oso'no hwe fihwo kako sekwo'njo ajwo lopo humaso sohune'no sekwo huno maseyo hwaho.

²⁷ Ngko simo'mo se'ma'mentohefoho. Oso hwe tifinjo yofe engo'njo sohwo kako nje yofe somo yakolo'nyyo hweho. Ngko hwe wonyo sohwo'ni oso hwe yofe engo'njo yokintahoponjo sohwoe yo'mayo momayo ulohofiy'o'nohino hwo'nyoho. Joun ose ulonto kakoe yofe somo monje yahin:mentisofoho.

²⁸ Joun kako oso Mijo Joutan hopo sopo a'amu mijo kiyoma'mo sopo oso hungkuno hiso ul:mentisofoho.

Jisas kako Anituye Yahu 'Sipsip' Pa'nyo hweho.

²⁹ Mo'n:ngkanta Joun kako uhwon:ngkisoso Jisas kako nto pahon:ngki uhwononto a'amu kako'njoponjo somo ul:mento, Sekwo uhwon:mno. Olo hwe lohwo Anituye Yahu 'Sipsip' Pa'nyo hweho. Hwapingoso kako nakwo hwe moyam'i hwahoponjo hn'niwiye yahino wonyo somjo tohino mayo'ne poyo imo'nyo'ne hweho.

³⁰ Olo hwe lohumne'no ngko ole selimalefaho. Ngko simo'mo sekumo nto se'ma'mentohefoho. Tifi hwe nom'ne sohwo nose'mahwosi kako ngkimo woniyakolo'montonoho. Hwapingoso ngko nje na'u aswo mon:maso sohonta kako songo humamojo hweho. Kakoe yofe engoso ngkimo noniyakolofonefaho. Ose nto selimalefaho.

³¹ Hohonta olo hwe Anitu nakwoe hwahopo nefo'mayo'ne uhwati:mentiso lohumo ngko huhwo'ni yofe m:hwo'mmalefaho. I oso'no kakoe hon:ngkano ito'no esyohumayo so'no ngko a'amu Juta somo mijo kiyomawo'n:ngkohe hwo'nyoho. Oso'no olo hwe lohwo i'mofap:ihwoso'no hofiko kakimo yofe uhwofantifeho. Hofikimo it:ihwayo'ne hwo'nyoho. Ose ul:mentisofoho.

³² Joun kako uhwon:mentiso so'no oso a'amu huhwo sohwamo ole ul:mento, Ngko nuhwononji ole uhwon:malefaho. Anituye ango ahwomo mta'ni kakoe Towahuno Wopingo yihufo ntolofiy pa'nyoso noponto olo hwe lohumo nto kehumahoho.

³³ Oso hohosohonta ngko oso hwe huhwo sohummene'no huno manimmasofoho. I oso'no Anitu kako a'amumo mijo kiyomayo'ne lon:hwati:mentiso sohwo ole nt:mento, Hwangku kiko Anituye Towahuno Wopingo ahwomo mta'ango nopi:hwosi hwe fihumo kehumaso sohummuhwon:ngkohoji kiko huno ole wakiyono. Kiko a'amumo mijo kiyomam'ntnno hopaso oso hwe huhwo sohwo kako nje Towahuno a'amumo uhula'mo'montonoho.

³⁴ Ose nt:mentiso so'no olohonta ngko nuhwononji ole selalokweno. Olo hwe lohwo kako Anituye Hwomu hweho. Joun ose ul:mentisofoho.

Jisas kako 'ne inomokomoyo simo'mo osofosofahu'nohino sohwamo ma'mentisofoho.

³⁵⁻³⁶ Mo'n:ngkanta Jounjanji kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'u'nji nohumantifi Jisasimo uhwon:mentohofefoho. Jisas kako hano emoyontan:ngki Joun kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole ul:mento, Siko uhwoninyo. Oso hwe sohwo kako Anituye Yahu 'Sipsip' Pa'nyo sohwo a'amufe wonyo somjo tohino mayo'ne poyo imo'nyo'ne hweho.

³⁷ Joun ose ulahon:ngki siko oso hungkunoso upa'nonji Jisasimo tifi in:ngkamentisiyefoho.

³⁸ Jisas kako ikinjaofonto uhwon:ngkisoso siko nto in:ngkopahon:ngki uhwononto ul:mento, Siko peho'no wotipeenji hwahusilo. Ose ulohon:ngkahon:ngki siko ul:mentisiyo, Hwe Engofo, kiko Anituye hungkuno naliwo'n:ngkino sohwosi, kiko ango ntipo humawo'n:ngkino hwosilo.

³⁹ Ose ulahon:ngki Jisas ul:mento, Siko uhwonanji'manji e'wano. Noho fi:pinyo. Ose ulonto Jisas kako sikimo ipemotowahon:ngki siko Jisas humawo'n:ngkiso ango somo uhwon:mentisiyoso osopo kako'nji humamentisiyefoho. Hwapingoso mofehi'nyo akupo'nyo (4 kilouk) sikkuno so'njoho.

⁴⁰ Oso hwe hufa'u sohwa'u Joun:ye hungkunomo upa'nonji Jisasimo in:ngkawomentisiyo sohwa'u anga'nohino sohwo kakoe yofeso Entiluyoho. Saimoun Pitafe kon:ngkwa'wehweho. Nom'nihwo ngko Joun'ni olo hungkuno loso mt'i'mokalokweno.

⁴¹ Entilu kako komo'no nowento kola'wehwo Saimoun:mo tipi:hwononto ul:mento, Nakwo oso hwe Anitu nefo'mayo'ne uhwosopo'mentiso sohummuto nto tipi:hwon:ngkuhwono. Kako Kila:siyoho.

⁴² Entilu ose ulonto kako Saimoun:mo Jisas:iyepono ipemotowahon:ngki Jisas kako nuhwononto Saimoun:mo ul:mento, Kiko Saimoun sohwosi Joun:ye hwomu hwosoho. Yofe songo womeekili:mo. Sifas kiyoho. Ose ul:mentisofoho. Oso Juta sohwafe hungkuno Sifasiyoho Ngklik hungkunoso ole Pitafoho. Hungkuno hwapingo neso sojo hweho.

Jisas kako Filip:i'nyi Notanielyi'nyimo nn:ngkapiryo ul:mentisofoho.

⁴³ Mo'n:ngkanta Jisas kako hwaho Ngkalilin'e'no wamonto kako Filip:mo uswo'nonto ul:mento, Kiko ngkimo nn:ngkape.

⁴⁴ Filip kakoe pone Mpetisaitanta'ango hweho. Oso ango hopo sopo siko'nikwa'i Entilu'nji Saimoun'nji humamojiyoponoho.

⁴⁵ Filip kako Notaniyelimo tipihwononto ulimento, Oyomo. Hohonta Mouses kako Anituye honingkano hungkuno mti'mokonto kako hwe fihwo Anitudo nefо'mayo'ne uhwosopo'mentiso so'no mti'mokumentisofoho. A'amu Anitudo hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwantne'no olo hwe huhwo sohumne'no ifalfaliyo mti'mokumentisofoho. Oso hwe huhwo sohumo ngko nto tipihwon'ngkohono. Kako Jisas sohwo pone Nasaletnta'ango hweho. Jousepiye hwomu hweho. Oyomo. Uhwonayo.

⁴⁶ Ose ulahoningki Notaniyel ulimento, O'o, a'amu Nasalet sohwa wopingo hwa'maho. Hwe wopingo oso ango sopo nta'ni pipi imo'noneto. Ose ulahoningki Filip ulimento, Oyomo. Hungkuno nehopi kilalokweno. Kiko uhwonae.

⁴⁷ Notaniyel kako Jisas+yepono pontahoningki Jisas kakimo uhwononto nom'he a'amu somo kakine'no ulimento, Sekwo oso hwe sopalokunjo sohumo uhwonimno. Oso a'amu Isilael sohwo wopingo'nohini hweho. Kako hwasyo honingkanoso ane hweho.

⁴⁸ Jisas ose ulahoningki Notaniyel kako nupa'nonto Jisas+mo ulohonimento, Kiko ngkine'no huno pipi kiyahoningki nohonima'ningkohino. Ose ulohoningkahon'ngki Jisas ulimento, J+je angomo'mo kiko iyo fisayo pmpongo somo nohumentan'ngkini Filip kako mokohonontan'ngki ngko kaki'no kohonima'ningkohefoho.

⁴⁹ Ose ulahoningki Notaniyel ulimento, Nje Lontihwayo sohwosi, hungkuno lonetihwayo sohwosi, kiko Anituye Hwomu hwohoso. Kiko nakwo Isilael sohwona'niye Hwe Engo Ne hwohoso.

⁵⁰ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko fisayo pmpongo somo nohumentan'ngkini kohononji kilohe so'no kiko simeho hi'ntnnono ntapohino so'no hwangku yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'ningkiyohofoso ngko i'me'no kiko uhwonimmonnoho.

⁵¹ Ose ulonto a'amu hopi'nonohino somo ulimento, Hungkuno nehopi selalokweno. Ahwomo nohwosopo'nawehwosi Anituye a'amu ahwomomjo sohwa Ngko A'amufe Hwomu nihwosopo'mentiso sohwo'niyepono nopikuji nosikuji yontan'ngkuji sekwo uhwonimfitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

2

Ango Kana sopo hwe fihwo kako ape ma'mentisofoho.

¹⁻² Sikuno hufa'u sihune memjaofahoningki oso hwaho Ngkalili ango Kana sopo hwe fihwo kako ape mayo'ne sikuno somo kakoe a'amu uhu'mokufitnne'ento joho ulimentisofoho. Oso ape mayo'ne ango homo somo Jisas+ye kona'wohi humamentisofoho. Jisas kaka'nji kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko'nji uhu'mokumentisofoho.

³ Oso hopo sopo a'amu pi'ningo engo uhu'mokumentisofoho hofiko oso ape mayo somjo ipisayo mijo pompenjiyo wain+so moi'wo nto naofahoningkofi Jisas+ye kona'wohi Jisas+mo ulimento, Hofkoe mijoso moi'wonoho.

⁴ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Na'u, kiko ngkimo peho'no ntoiho. Nje yokumpohn'nyo a'amu somo ujo ehontojwasiyo'ne sikunoso mmo'nyofoho.

⁵ Ose ulahoningki kona'wohi oso a'amu ango homo somo syoho ulohofiyso sohwamo ulimento, Jisas kako sekumo yo'mayo peho peho'ne selihwoso'no u, sekwo haloho'no fiyimno. Ose ulimentisofoho.

⁶ Oso ango hopo sopo hwakwontoho engo aho fehohnita'ni hopi'nono nom'ne mta'nin anga'nohino wo'nnycoponoho. Oso hwakwontoho engo hiso a'amu Jutaso hofikoe yahinoso ole aho mijo yati'juyo'ne hungkuno wo'nnycoponoho. Oso hiso olenoho. Nakwo oso honingkano hungkuno homo somo ito'no in'ngkowalokuhwone so'no nakwo hn'nwi honingkano wonyo ane'nwoho. Ose syafihu'mentisofoho. Oso'no hwakwontoho mijo ihm'mofahinyoso oso ango homo somo wo'nnycoponoho. Oso hwakwontoho mikunimpofosofoho.

⁷ Jisas kako syoho ulohofiyso sohwamo ulimento, Sekwo hwakwontoho somo mijo mangonepo fihm'mopmnno. Ose ulahoningki a'amu huhwo sohwa hofiko mijo mangonepo ihm'mo'mentisofoho.

⁸ Moi'wo ihm'mofahoningkofi Jisas ulimento nosisyasykuji nomotakuji oso wosopayo mokosyohumayo nongkumo uyimno. Ose ulahoningki hofiko sohummementisofoho.

⁹ Oso hwe engo wosopayo mokosyohumayo sohwo oso mijo hiso muningkonimentisoso mijo me'wampe'njo wain mun'ngkonimentisofoho. Oso hiso hwapingo so'no kako huno mummentisofoho. Oseso oso syoho ulohofiyso sohwa hofiko ahu'mo mijo ihm'mo'mentisofoho so'no huno umentisofoho. Oseso oso hwe engo wosopayo mokosyohumayo sohwo kako oso hwe ape mayo'ne sohune'no joho ulimentisofoho.

¹⁰ Oseso olo hwe engo sohwo ape mayo sohumo ulimento, A'amu hofiko wopayo engo iloho yan'iwo'n'ingkohofo sohwa hofiko a'amu hopi'nonohino somo mijo me'wampe'njo wainiso kaki'no uyikuji hwangku hofiko oso mijoso simeho uhnn'ingkuhwoso'no oso mijo wain wonyo we'eso tifi wanife. I oso'no kiko oso yahinoso momahoyohino. O'o, kiko mijo me'wampe'njo wonyoangkafoso nowentan'ngki simo'mo mijo wonyo we'e motapohinoso nto n'ingkuhwonefaho. I moi'wo nontani humentan'ngkuhwoni kiko mijo wonyoangkafo me'wampe'njo motaponi nejaphino. Ose ulimentisofaho.

¹¹ Oso syoho simo'mjo Jisas imentiso pa'nyoso a'amu hwahoponjo sohwa mifitnnefaho. Oso syoho simo'mjo hiso Jisas kako hwaho Ngkalili anga Kana hopo sopo imentisofaho. Oseso Jisas kakoe yokumpohn'nyo so'nji kakoe yofe engo'nji a'amu somo ujo ehonto-jwahumentisofaho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwa oso homo somo uhwonontifi hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofaho.

¹² Oso hiso moi'wo imo'n'ingkahon'ngki Jisas ango Koponeyam sopone'no homn'ngkwa'wehwosanji kona'wohijanji kakoe inomokomoyo sohwanji womentohofofaho. Osopo sikuno fehohnjo somo humamentohofofaho.

Jisas Anituye tajo ango engo somo a'amu mpe yontan'ngkofo sohwafe yo'mayo yo'mayo wae yao'mentisofaho.

(Mat'yu 21:12-13; Mak 11:15-19; Luk 19:45-48)

¹³ Oso Anitu A'amu Isi'ael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo * li'wo'n'ingkohofoso mofonepo umo'nimonto yahon'ngki Jisas kako ango Jelusalem sopone'no simentisofaho.

¹⁴ Osopo i'mofawento kako tajo ango angiyoho'mo uhwonimentisoso yahu mpulimokau sipsipi'nji yihufo oso hu'mesyon tan'ngkofi uhwonimentisofaho. Oso'nji a'amu ahu'mo hamniyoho uyontifi nom'ne hamniyoho kengoso asomo ikuwolo'mokomayo yontifi hofikoe ijempoho sopo nohumentan'ngkofi uhwonimentisofaho.

¹⁵ Jisas oso homo somo nuhwononto yahino wonyofoho lonto impe nomanto nopoloponto sipsipi'nji mpulimokau oso'nji mofonjiyohoto'mihwat'i'mentisofaho. Nom'ne a'amu hamniyoho ikuwolo'mokomayo syoho'njo sohwafe hamniyohoso iwonto'meeofonto ijempoho so'nji fonjojohoku'meeo'mentisofaho.

¹⁶ Ose yonto Jisas oso a'amu yi'hufo'me'no hamniyoho a'amu mta'ni mawo'n'ingkohofo sohwamo ulimento, Sekwoe yi'hufo nomafikuji mpanimno. Sekwo olo rije Mpohwoe angoloso sekwoe ho'yango ango imofo'ne'maho. Mpanimno. Ose ulimentisofaho.

¹⁷ Hwangku sohonta Jisas ose imentiso so'no kakoe inomokomoyo sohwa hofiko huno ikwesya'fihu'mentohofo sohonta hungkuno anga'no Ntefit Jisasimne'no mt'i'mokumentiso Anituye hungkunomo wo'nnyo so'ne'no syafihu'mentohofofaho. Hungkuno hiso olenoho.

Ngko olene'no ni'mo'n'ingkohoho.

Jije ango kihio ane wopingo'nohini wentihwone so'lno ni'mo'n'ingkohoho.

Oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo kemokosyohumameso'no wonyo nimokufitnnefaho.

Inomokomoyo sohwa oso hungkuno homo somne'no huno syafihu'mentohofofaho.

¹⁸ Jisas kako yo'mayo yo'mayo Anituye ango mta'ni wae yao'mentiso somo a'amu Juta sohwafe hwe engo sohwa uhwonontifi simo'no tohino umn'ngkahon'ngki Jisasimo ulimentohofi, Olo hiloso ti'wo kilisomo yohinoto. Kiko yo'mayo wonyoangkafo nakwo miy'wo'n'ingkuhwoneso uyimne'no'manji u, nakwo huno wonayono. Olo yokumpohn'nyo loso Anitu mta'ni ma'masofaho huno wonaimontonoho.

¹⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Olo'nohini wosetihwamonne'no yohono. Sekwo olo Anituye ango lomo wae yaopijo'manji sikuno hufa'u si'hune memjaofihuwo'so'no ngko apa'no ango hiso nuli'ko'mnefaho.

²⁰ Ose ulahon'ngki a'amu Juta sohwa ulimentohofi, Olo ango syoho ne'no yontan'ngkuhwoni soswo fouti-sikis (46) neyakolo'mentisofaho. I oso'no kiko sikuno hufa'u si'hune memjaofihuwo'so'no kiko apa'no mojoso hopolaho. Awonoho. Kiko hopo'maho. Ose ulimentohofofaho.

²¹ I oso'no oso ango hiso'no Jisas ulimentisoso kakoe a'apahomne'no pahnntimo hungkuno hnimentisofaho.

²² Hwangku sohonta Jisas kako poyo imo'n'ngkahon'ngki Anitu apa'no songo ulika'mentiso sohonta Jisas'ye inomokomoyo sohwona'ni olo hungkuno Jisas nalimentiso somne'no huno ikwesya'fisyontani yo'mayo hungkuno Anituye iyoswo somo a'amu mt'i'mokumentohofi so'nji yo'mayo hungkuno Jisas nalimentiso somne'no simo'no hi'ntnnonohino umentihwonefaho.

* 2:13: Mt. 26:2 enjwa'mo fehonolo'mongkomaho.

Jisas kako a'amu hopi'nonohino feyahino so'nji huno so'ntnne'no huno uyimentisofoho.

²³ Oso Anitu A'amu Isiael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo siku'kuno engo † somo hofiko elijwonontan'ngkofi Jisas kako ango Jelusalem sopohohumantan'ngki a'amu pi'n'ngo sohwa uhwoni'mento'ho'foso Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso yontan'ngki uhwonontifi ole hnnimentohofoi, Olo hwe lohwo Anitu mta'ango ne hwheho.

²⁴ Ose ko hnni'ngkahon'ngkofi Jisas kako huno ole syafihu'mento, A'amu fehohnjoso hofiko simeho hi'ntnnono nehopi montape'ljo yalokwofo. Ose syafihu'mentisofoho.

²⁵ Hwap'ngosoro Jisas kako a'amu hopi'nonohino sofe simeho ne mo'mo huno unyo hwheho. A'amufe yahino somne'no nom'nihwa Jisasimo mulitfitnne'foho. O'o, kako a'amufe huno ikwesiyafisyi'wo'n'ngkohofo so'no kako huno unyo hwheho. Oseso hofiko olo hwe lohwo Anitu mta'ango ne hwheho, ko hnni'ngkahon'ngkofi Jisas kako simonyo miyofoho. Hwap'ngosoro hofiko huno ukwesiyafisyontifeho un'ngkan'ngki kako timo'nohini uhwonimentisofoho.

3

Jisas kako Nikoutemosi'nji hungkuno hnnimentisiyefoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Nikoutemos kako a'amu Falisi sohwafe hon'ngkanomo in'ngkamojo hwheho. Kako a'amu Jutafe hwe engo hwheho.

² Siku'kuno fihumo siku'kuno'miymo Nikoutemos kako Jisasimo nu'manto ulimento, Nje Lontihwayo sohwosi, Anitu kako kikimo kakoe hungkuno lonetihwayo'ne lokuhwatimentiso hwosoho. Oso hiso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako kiko'nji mohumayontentesi kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso miyohottnnesohilo. O'o, Anitu kiko'nji humaho.

³ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Hungkuno nihu'no nehopi wakil'monne'no yohono. Kiko upa'nyo. A'amu fihwo kona'wohi aswo ma'mentiso hopaso kako songo apa'no mimo'no so'manji kako Mpohwo Anitumo enjwa'mo humayo somo motip'hwononefoho.

⁴ Ose ulahon'ngki Nikoutemos ulimento, I, a'amu fihwo kako a'mane nto imo'nnyo sohwo kako apa'no songo imo'nyoso pipilo. Kako kona'wohiye aswo mo'mo swomnawesso apa'no aswo mayoso pipilo. Oso'no kiko filontihwaho.

⁵⁻⁶ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Hwe fihwo kona'wohi aswo mayo sohonta kako a'apaho'no imo'nnyo hwheho. Ioso hwe huhuwo sohumo Anituye Towahuno Wopingo ehuhnnamo'nnyo sohwo kako towahuno songo'njo hwheho. Kako a'amu songo pa'nyo imo'nnyo hwheho. Hungkuno nehopi wakil'mne'no yohono. A'amu mijo'nji towahuno'nji songo mumokoso sohwo kako Anitumo enjwa'mo humayoso motip'hwononefoho.

⁷ Kiko songo apa'no hmmo'nyo kilohe so'no yomo yohotoho.

⁸ Ihwoni. Ifofoso kakoe yahinomnhohini in'ngkawowo'n'ngkisofoho. Oso ifofo huhuwo sohwo kengo no'meemo mijim'wowo'n'ngkohoho. Kiko ifofo neso muh-wahnnehino. O'o, mo'mayo'nohini uhwoni'hwaj;wo'n'ngkino. Ifofo hiso nt'i'mta'n'i imofapinyoto. Ntonte ehusasyi'wo'n'ngkohoho. O'o, kiko huno makiyonehoho. Oso hopaso Anituye Towahuno sohwo kako a'amu fihumo songo apa'no umokiyoso pipi imo'nneto. O'o, kiko huno makiyofoho.

⁹ Ose ulahon'ngki Nikoutemos Jisasimo ulimento, Olo nthohino loso pipi i'mofaponeto.

¹⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko a'amu Juta somo Anituye hungkuno lutihwayo yofe engo'njo sohwosi olo hungkuno losomne'no kiko huno nto'no mehohosakisisiyotaho.

¹¹ Hungkuno nehopi kilalokweno. A'amumo hungkuno lutihwawo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo yo'mayo huno nayo so'nji yo'mayo timo uhwonyo so'ntnne'no ul'wo'n'ngkuhwone hwona'nyoho. Ioso'no a'amu Jutaso yo'mayo hungkuno ulontane somo simeho moyo'njo yontifi hohujohinkiaofalokwofo.

¹² I ngko yo'mayo olo hwaho loponjo i'mofopalokunjo so'no selahon'ngko sekwo oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono moyo'njo yalokwofo'manji ngko yo'mayo yo'mayo ahwomomjo i'mofopalokunjo so'no sel'me'no sekwo huno pipi waseimontolo.

¹³ A'amu hwahoponjo fihwo kako ahwomomo masiyofoho. Oso'no a'amu tihwo wasel'montolo. Ngko yo'mayo yo'mayo ahwomomo somjo wojoso uhwon'ngkohono eso tihwo wasel'montolo. Osenoho esofo. O'o, awonoho. Ngko'nohini A'amufe Hwomu sohwo'ni ahwomomo humanji pmmentohe hwo'nyoho.

¹⁴ Hohonta neyakwosa sohwa hwaho wonyo a'amu mohumunyopo nohumentan'ngkofi Mouses kako homa huyo'mango mtif'mokonto tokemo montitofosyahon'ngki

† 2:23: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

a'amuso oso homa somo uhwonontifi Anituye yofe ho'noma'mentohofoso songo humamentohofefoho. Oso pa'nyoso hwangku ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo iyo hwojiyahofiku'nnyo sopo fonjinto'fan'hufitnnefoho.

¹⁵ A'amu hopi'nonohinoso ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijoso hofiko songo wopingo ne'no nohumantoktnnefoho.

¹⁶ Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anitu kako Hwomu nihu'no anga'nohino sohwo'ni humaleno. I oso'no Anitu kako sekwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino sokune'no simeho mikun'imposo sejapmentiso so'no kako ngkimo sekuyepono lonuhwatimentisofoho. Oseso a'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijoso hofiko hofikoe wonyomne'no tohino mayo'ne'maho. O'o, hofiko songo ne'no engolopohamo humayo'nefoho.

¹⁷ Anitu kako ngkine'no ole mosyanifisiyo'njo yonto olo hwaho lopone'no lonihwati'mentonono. Nje Hwomu sohwo kako a'amufe honingkano wonyo'ne tohino engo uhuminimontonoho. Oso hunoso mosyanifisiyo'njo imentisofoho. O'o, a'amu hofikoe honingkano wonyo somo humamentaningkuji hofikoe wonyomjo tohino mafikutnnehonto kako hofikimo isihutofomayo'ne ngkimo lonihwati'mentiso hwo'nyoho.

¹⁸ A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapinyoso hofiko tohino hofikoe wonyomne'no mayo'ne'maho. I oso'no a'amu ngkimo tifi monningkape'njo yontoso sohwo kakoe tohinoso mayo'ne hwelho. Hwapingooso kako Anituye Hwomu Anga'nohino sohwo'nne'no simeho hi'ntnnono montapmmojo hwelho.

¹⁹ Oso tohino mayo hwapingoso olenoho. Pomponaho honingkano wopingo wonyoangkafo somo utihwayo'ne nto pmmentisofoho. I oso'no a'amu fehohnjo hofikoe honingkano wonyo so'nji hwahoponjo yahino wonyo so'ntnne'no umo'ninkahonjos oole liwo'ninkohofefoho. Nakwo pomponaho somo iningkayoso nakwolaho. O'o, sikwo'mjoho'mo wohumentihwano lontifi iwo'ninkohofefoho.

²⁰ A'amu honingkano wonyomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofoso hofiko pomponaho hiso'no mangohwa imo'nwo'ninkohofefoho. Hofikoe yahino wonyoso pomponaho'njo sopo a'amu uhwonifttnnhontifi pomponaho so'no i'waho yontifi sikwo'mjoho'mo humawo'ninkohofefoho.

²¹ I oso'no a'amu Anituye honingkanomo tifi nehopi'nohini iningkuwalokwofoso hofiko pomponaho hopo sopo nto i'mofapontifi osopo humolawotofo. Hofikoe oso pomponaho sopo nohumentaningkofi a'amu hofikoe yahino so'nji yo'mayo syoho iwo'ninkohofeo so'ntnne'no uhwonontifi Anituye yokumpohn'nyo'nji yalokwofo hnnimentohofefoho. Jisas ose ulimentisofoho.

Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kako Jisasaye hwapingo ne so'no lijwao'mentisofoho.

²² Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji nakwo oso hwaho Jutiya sopone'no umentihwonefoho. Oso hopo sopo Jisas nakwo'nji nohumentani nakwo hwe moyam'i somo mijo kiyoma'mentihwonefoho.

²³ Joun kako pone Ainoun Salimmjo mofone sopo humanto kako huhwo a'amu somo mijo kiyoma'mentisofoho. Oso ango hopo sopo mijo engoso hi'njoponoho. A'amu sohwa kakimo u'mahoni'ngkofi kako mijo kiyoma'mentisofoho.

²⁴ Oso hohosohonta hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo Helout kako Jounimo impo'ango somo impe mintofasiyofoho.

²⁵ Sikuno fihi Joun kakoe inomokomoyo sohwanji pone Ainoun nohumentaningkofi a'amu Juta anga'nohino sohwo hofikimo u'manto a'amu Jutafe honingkano wopingo imokinyo'ne yo'mayoso mijo yatiku'nyo yahino so'no yoka hungkuno hosi Jouniye inomokomoyo sohwanji hnnimentohofefoho.

²⁶ Oseso Jouniye inomokomoyo sohwa hofiko Jounimo u'mantifi ulimentohofi, Nakwae lonetihwayo sohwosi, kiko upa'nyo. Oso hwe Mijo Joutan nongkihnta'ni kiko'nji humamentiso sohune'no kiko kakine'no hungkuno lijwao'mentohino sohwo kako huhwo a'amumo mijo kiyomalofoho. Oso'no a'amu hopi'nonohinoso kakiyepono walokwofo.

²⁷ Ose ulahoni'ngkofi Joun ulimento, Anitu ahwomomo humaso sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino somo hofikoe syohoso muyo'njo yontentesi hofiko syoho ane'njo'nesohilo. A'amu Jisasayepono walokwofo so'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako Jisasimo oso syoho hiso uyimentisofoho.

²⁸ Olo hungkuno hohonta sellmentohe loso nto upa'nimentohofeo, Ngko Kialais oso hwe Anitu nakwoe hwahopo a'amumo ufo'mayo'ne lihwajone sohwonimaho. O'o, a'amu oso hwe huhwo sohwoepono uftinne honingkanoso ito'no esyohumayo'neso Anitu lonihwati'mentiso hwo'nyoho.

²⁹ Ose ulonto pahnn̄mo hungkuno ul̄mento, Hwe fihwo kako ape songo maso sohonta apesi kakoe hwehwoepono uhwoso'no oso hwe huhwo sohwoe a'amuso hofiko kakine'no s̄imeho wopingo wonyoangkafo umo'n̄mintonohoh. Oso pa'nyoso ngko Jisas̄ye a'amu sohwo'ni uhwon̄ingkohes a'amu pi'n̄ingo Jisas̄yepono walokwofo so'no uhwononji nje s̄imeho wopingo wonyoangkafo nto n̄mo'n̄mahoh.

³⁰ Jisas̄ye yofeso engo imo'nonefoho. Ngko kakimo enjwa'mo humahoni'mo nje yofeso monje wantoho'montonohoh.

³¹ Ose ulikwato lohofonto ole ul̄mento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo kako nakwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino hn'n̄mo yakolo'nnyo hwehoh. A'amu olo hwaho loponta'angoso olo hwaho loponefoho. Hofiko yo'mayo olo hwaho loponjo so'no liwo'n̄ingkohofofoho. Hwe ahwomo mta'ango sohwo kakoe yofe engoso yo'mayo hwahoponjo somo hwofilo'nnyo hwehoh.

³² Oso hwe huhwo sohwo kako yo'mayo yahino wopingo kan̄ngkwohwoe ango wopingo sopo uhwon̄imentiso so'n̄ji yo'mayo upa'n̄imentiso so'ntnne'no lonethhwawo'n̄ingkiso hwehoh. I oso'no a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno lonethhwawo'n̄ingkiso homo somo nupa'nont̄fi aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo iwo'n̄ingkohofofoho.

³³ A'amu oso hungkuno homo somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kako hungkuno homo somo s̄imeho uyonto An̄tu kako nehopeho linyo hwehoh.

³⁴ Oso a'amu nakwoe hwaho lopone'no An̄tu l̄hwat̄imentiso sohwo kako An̄tuye hungkuno naliwo'n̄ingkiso hwehoh. Hwapingoso An̄tuye Towahuno Wopingo sohwo oso hwehuhwo sohumo ifehu'mokahumentisofoho.

³⁵ Mpohwo An̄tu kako kakoe Hwomu huhwo sohumo s̄imeho uyonto yo'mayo hopi'nonohinoso kakimo enjwa'mo ho'nahumentisofoho.

³⁶ A'amu fihwo kako An̄tuye Hwomu sohumo s̄imeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako songo ne'no wonyoangkafo humayo'ne hwehoh. I a'amu An̄tuye Hwomu sohwoe hungkunomo t̄fi min̄ngkayo'njosohofiko An̄tumo enjwa'mo humayo somo motip̄hwon̄ifitnnefoho. O'o, hofikoe wonyonme'no tohino mayo'nefoho. Hofikine'no An̄tuye s̄imeho tohino uhmnonefoho. Joun ose ul̄mentisofoho.

4

Jisas̄i'n̄ji a'mu Someliyanta'ango si'n̄ji hungkuno hn̄n̄imentisiyefoho.

¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwa hofiko olo hungkuno upa'n̄imentohofifi, A'amu pi'n̄ingo engo Jisas̄ye inomokomoyo imo'n̄ingkahon̄ingkofi Jisas hofikimo mijo kiyoma'mentisofoho. Oso inomokomoyo huhwo sohwa Joun̄ye inomokomoyo sohwamo yakolo'nnyo hwafoho. Ose upa'n̄imentohofofoho.

² Ose ko upa'n̄imentohofoso Jisas huhwo kako a'amu somo mijo makiyomaso'njo hwehoh. O'o, kakoe inomokomoyo sohwona'ni a'amu somo mijo kiyoma'mentihwonefoho.

³ Oso hungkuno homo somo a'amu Falisi sohwa upa'n̄imentohofeo so'no Jisas kako huno uyahon̄ingki kako oso hwaho Jutija hopo sopo ul̄ko'manto kako hwaho Ngkaliline'no wawomne'no yohoho limentisofoho.

⁴ Ose lonto kako hon̄ingkano somo nowento kako hwaho Someliya sopoe umentisofoho.

⁵ Oso hopo sopo nowento kako ango Saika sopo i'mofamentisofoho. Oso ango hiso hohonta Jekoup kako kakoe hwomu Jousep̄mo hwaho umentisoso mofoneponoho.

⁶ Oso hopo sopo mijimo Jekoup n̄ihu'no hohonta ijimentisososo wo'nnyoponoho. Jisas kako osope hanohowento oso mijimo'njo hopo sopo mofehi'nyo mijiyo kwa'ofiyo ne lopo lohofontan̄ingki (12 kilouk somo) Jisas kakoe a'apaho usijo'no oso hopo sopo humamentisofoho.

⁷ A'mu Someliyanta'angosi mijo u'monto pmmentisofoho. Oso a'mu hisi nopahon̄ingki Jisas ul̄mento, Mijo ntape. Ngko wan̄imo. Ose ul̄mentisofoho.

⁸ Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'ni nakwo wosopayo mpe uyontane'no ango ne sopo nto umentihwoneponoho.

⁹ Jisas kakohohini nohumentan̄ingki oso a'mu Someliyanta'angosi Jisas̄mo ul̄mento, Kiko a'amu Juta hwosoho. Ngko Someliya a'mu'nyoho. Oso'no kiko mijo ntape. Ngko wan̄imo eso pehō'no ntohino. Ose ul̄mentisofoho. Hwapingoso a'amu Juta so'n̄ji a'amu Someliya so'n̄ji hofiko hungkuno molan̄imotofofoho. Jomo mu'ma'nyo'njo imotofofoho.

¹⁰ Jisas kakohohini a'mu simo ul̄mento, An̄tu kako a'amumo yo'mayo wopingoso uyone so'ntnne'no, Ngko mijo ntape. Wan̄imo kiloheso sohwo'nnontnne'no kiko huno ntono'no kiyontentesi kiko ngkimo mijo'no jomo ntonhojo'no ngko mijo songo ne'no humayo'ne kijapm'mnesohilo.

¹¹ Ose ulahon^{ing}kia'musi ulⁱmento, Hwe Engofo, k^{ik}o mijo ifanyoso ane hwosoho. Olo mijimo loso kengo mo'mta'angofoho. Oseso oso mijo songo ne'no humayoso ntⁱ'mta'n'i woma'monnto.

¹² Neyakwo Jekoup sohwo kako nakumo kakoe mehomi sohwanjimo olo mijimo loso nejapmmentisofoho. Jekoup kako'nji kakoe mehomi sohwanji hoffkoe yahu'nji olo mijimo lomta'n'i hohonta nⁱmotofofoho. Oseso nakwo jije mijoso peho'no womantantoho. Jije yofe engoso neyakwo Jekoup sohwae yofe engo somo yakolo'nnyo hwosilaho.

¹³ Ose ulahon^{ing}kahon^{ing}kia Jisas ulⁱmento, A'am olo mijo loso nⁱwo'nⁱngkohofoso hofiko nom'ne sⁱkunomo mijo'ne apa'no umo'nⁱmontonoho.

¹⁴ I oso'no a'am ufhwo kako olo mijo uyime loso noso'manji kako apa'no mijo'no mumo'nonehoho. O'o, olo mijo uyime loso nonⁱngkuhwosi kakoe simeho mo'mo mijolimo hopa imo'nⁱngkuhwoso'no oso mijo hiso ne'no swapiwo'nⁱngkuhwosi kakoe songo ne'no humayoso ne'nohino hwehno.

¹⁵ Ose ulahon^{ing}kia a'musi ulⁱmento, Hwe Engofo, oso mijo hiso ngkimo ntape. Oseso hwangku ngko mijo'no mijoho mape'nⁱnmehono. Oseso ngko olo mijo hiloso apa'no mifapmehono.

¹⁶ Ose ulahon^{ing}kia Jisas ulⁱmento, K^{ik}o jⁱje angopo nowehoji jⁱje hwehumo utⁱmahoji olopo asomo fⁱpe.

¹⁷ Ose ulahon^{ing}kia a'musi ulⁱmento, Ngko hwehwo ani'nyoho. Ose ulahon^{ing}kia Jisas ulⁱmento, Ou, k^{ik}o hwehwo ani'nyoho nthinoso nⁱhu'no nehopi lohino.

¹⁸ K^{ik}o hohonta hwehwa aho hopi'nonohino sohwamo uma'nⁱmentohino kiyoho. I, olo hwe lohwo olohonta k^{ik}o'njo humasiyoso jⁱje hwehwo'maho. Oso jⁱje hungkuno nehopi lohino.

¹⁹ Ose ulahon^{ing}kia a'musi yomo yonto ulⁱmento, Hwe Engofo, ngko kikine'no huno niyohoho. Kikimo Anⁱt^u hungkuno kijopahon^{ing}kia lⁱmotnno hwosoho.

²⁰ Nakwo a'am Someliya hn'niwi neyakwosa hofiko olo hwofiki'nyo lopo * Anⁱt^uyue yofe ho'nomayo'ne uhu'mokumotofoho. I oso'no sekwo a'am Juta soku ole lⁱwo'nⁱngkohofi, A'am hopi'nono ango Jelusalem sponohini Anⁱt^uyue yofe ho'nomayo'ne uhu'mokukuno.

²¹ Ose ulahon^{ing}kia Jisas ulⁱmento, A'mu losi, nje hungkuno ne somo k^{ik}o simeho hi'ntnnono uyo. Sⁱkuno fihwu umo'nⁱmonto yalokunjo somo sekwo olo hwofiki'nyo lopo Mpohwoe yofe ho'nomayo'ne muhu'mokufitnnehofo. I a'am ango Jelusalem hopo oso hiso'ne muhu'mokufitnnehofo. O'o, a'am ango'meemjoso hofikoe hwapiⁱngopo Anⁱt^uyue yofe ho'nomayo'ne uhu'mokantifeho.

²² I oso'no sekwo a'am Someliya soku sekwo Mpohwoe yofe ho'nomayo'ne hwapiⁱngopo neso huno maseyofoho. Nakwo a'am Juta hn'niwi nakwo Anⁱt^uyue yofe ho'nomawo'nⁱngkuhwone ne sohomo nakwo huno nayohoho. Hwapⁱngoso nakwo a'am Juta hn'nipta'n'i Anⁱt^u kako hwe fihumo uhwosopeehon^{ing}kia oso hwe huhwo sohwo kako a'amufe wonyomjo tohino somo isihutofomayo'ne hwehno. Oso'no hwapiⁱngoso huno nayohoho.

²³ Oso sⁱkuno hiso umo'nⁱmonte'no kilohe hiso olohonta nto i'mofapohoho. A'am fiⁱhwo kako ngko Anⁱt^uyue yofe woho'noma'mo nehopi loso sohwo kako ole uyimontonoho. Kako Anⁱt^uyue Towahuno'nji nohumahwosi Towahuno huhwo sohwo Anⁱt^uyue yofe ho'nomayo'ne honⁱngkano neso utⁱhwahon^{ing}kuhwosi oso hwo inⁱngkohwoso'no kako Anⁱt^uyue yofe nehopi woho'noma'montonoho. Nje Mpohwo kako a'am oso yahino so'njo somen'no umo'nⁱngkohoho.

²⁴ Anⁱt^u kako Towahuno hwehno. Oso'no a'am Anⁱt^uyue yofe woho'noma'mo loso sohwo kako Anⁱt^uyue Towahuno'nji nohumahwosi kako honⁱngkano nto'noinhonomo unⁱngkamontonoho. Oso yahinoso Anⁱt^uyue yofe ho'nomayo'ne nefoho.

²⁵ Ose ulahon^{ing}kia a'musi ulⁱmento, Ngko huno ole niyohoho. Anⁱt^u kako ole nalⁱmento, Ngko sekumo sefo'mayo'ne uhwosopo'mentohe sohomo sekuyepono uhwatⁱmonnoho. Oso a'amuhuhwo sohummene'no K^{ik}aisiyoho lⁱwo'nⁱngkuhwonefoho. Kako nophwoso'no kako yo'mayo yo'mayo so'no wolonetⁱhwamontonoho.

²⁶ Ose ulahon^{ing}kia Jisas ulⁱmento, Olo ngko olo huhwo'nyoho. Ngko k^{ik}o'nji hungkuno lalokuhwoyosofo. Ose ulⁱmentisofoho.

²⁷ Ose ulⁱkwato lohofahon^{ing}kia Jisas*siye* inomokomoyo sohwona'ni u'mentani uhwonⁱmentiⁱhwoneso Jisas oso a'musi'nji hungkuno hnnontan^{ing}kia uhwonontani yomo yontani nakwo huno pi'nⁱngyo syafihu'mentⁱhwonefoho. I oso'no nakwo a'mu simo ole

* ^{4:20:} Oso hwofiki'nyo sopo a'musi lⁱmentisoso Hwofiki'nyo Ngkelisim hwaho Someliya sponoho. (Lk. 9:53 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.)

mujofoho. Kiko peho'no kumo'nìngkohoho. Jisasimo ole mujofoho. A'mu simo peho'no ulalokuno. O'o, ose mujofoho.

²⁸ Oseso a'musi kako kakoe mijipo'nyoso nuliko'manto kakoe angopono asomo umentisofoho. I'mofawento a'amu hopi'nonohino somo ulimento,

²⁹ Sekwo nopikuji olo hwe lohwo uhwonimno. Kako yo'mayo yo'mayo ngko hohonta imote so'no ntohoho. Oso hwe Anitu uhwati'mnaho nalimentiso Kila's sohwolkeno.

³⁰ Ose ulahonìngki hofiko hofikoe angopo uliko'mantifi Jisasimo uhwonano lontifi pmmenttohofohofo.

³¹ Oso hohosohonta Jisasaye inomokomoyo sohwona'ni Jisasimo ulimenthwoni, Nakwoe Lonetihwayo sohwosi, kiko wopayo'ne mijoho kiyonoho. Wopayo hmnyo.

³² Ose ulahonìngkuhwoni Jisas nalimento, Ngko wosopayo sekwo huno maseyoso ngko hil'ijo hwo'nyoho.

³³ Ose nelahonìngki inomokomoyo sohwona'ni ole hnnimenthwoni, A'amu fihwo kako Jisasimo wopayo nto uyisohwolkeno.

³⁴ Ose syofisyahonìngkikhwoni Jisas nalimento, Nje wosopayoso olenoho. Nje Mpohwo nìhwatmentiso sohwoe hunomo tifi inìngkayo'ne syohoso nje wosopayofoho. Oso syoho hiso wesojwao'monno. Oso syohoso wosopayo pa'nyo yokumpohn'nyo ntapi'wo'nìngkisofoho.

³⁵ Ose nalonto ole nalimento, Sekwo ole liwo'nìngkohofi, Hamno osofosofohu'no neyakolofhwoso'no wosopayo toyo ihwoso'no womantanoho. Ose liwo'nìngkohofeo kuyoho. I oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo wosopayo somo fe'nìhwonimno. Toyo nto imaho.

³⁶ I oso wosopayo selalokweso a'amumne'no selalokweno. Wopayo toyoso a'amu hofiko nje hungkunomo upa'nìngkuji simeho komo'no wontapife ntnne'no selalokweno. Hwe fihwo kako wosopayo hujo sohwo tifi no'mo kako wopayo toyo emahwoso'no oso wosopayo hiso kakoe ho'yango pa'nyofoho. Oso hopaso a'amu Anituye hungkuno nom'ne a'amumo uliwo'nìngkohofoso hofikoe ho'yangoso olenoho. Hofikoe hungkunomo nom'ne a'amu upa'nìngkuji Anitumo simeho uyfijo'manji oso a'amu hiso hofikoe ho'yangofoho. Hofiko oso ho'yango hiso'nji engolopohamo nohumantutnnefeho. Oseso oso wosopayo hui'wo'nìngkiso so'nji kakoe a'amu wopayo toyo emawo'nìngkohofeo so'nji hofiko simehyo afa'no afa'no uyantifeho.

³⁷ Oseso oso hungkuno liwo'nìngkohofeo loso nehopeho. Hwe fihwo kako wopuyo hulahonìngki nom'nihwo wosopayo toyoso emawo'nìngkisofoho. Ose liwo'nìngkohofeo.

³⁸ Sekwo wopuyo ko mahulimmalofoso sekwo wopayo toyo femapmno selohe so'no sekwo a'amu nom'ne sofe syoho yokumpohn'nyo imalofo somta'ni wopayo toyo emalokwofo. Sime'mo a'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno nom'ne a'amumo lutihwawo'nìngkohofeo so'no sekwo oso a'amu hisomo nje hungkuno ulikujo'no hofiko nje a'amu ne umo'nantifeho. Oso hiso'no sekwo wopayo toyo pa'nyo emalokwofo. Jisas ose ulimentisofoho.

³⁹ Oso a'musi Jisas'i'ni hungkuno hnnimentisiyosi kako a'amu Someliya somo kako yo'mayo yo'mayo ngko hohonta imote so'no ntohoho ulimentiso so'no a'amu pi'nìngo engoso Jisasimo simeho hi'ntnnono uymentohofoho.

⁴⁰ Oso a'amu hiso Jisas'i'njopo i'mofapontifi Jisasimo hungkuno yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakwo'njo lopo fosyohumaho. Ose ulahonìngkofi Jisas hofiko'nji sikuno hufa'u humamentisofoho.

⁴¹ Osopo nohumentanìngki a'amu pi'nìngo engoso kakoe hungkunomo haloho upa'nontifi simeho hi'ntnnono umentohofoho.

⁴² Hofiko simeho hi'ntnnono uyontifi hofiko oso a'mu simo ulimentohofi, Sime'mo jiye hungkunomo upo'nontani nakwo huno ole syafhu'malohwoni, Olo hwe lohwo hungkuno ne'njo hweho. I oso'no olohonta kakinta'ni kakoe hungkuno neso nakwo huno ole nayohoho. Olo hwe lohwo kako a'amu hwahoponjo hn'niyiye wonyo somjo tohino somta'ni isihutofonemayo'ne hweho. Huno ose nayohoho. Ose ulimentohofoho.

Jisas kako hwe yofe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiysohwoe hwomumo wopingo umomentisofoho.

⁴³ Oso sikuno hufa'u sohwa'u moi'wo imo'nìngkahonìngki Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto Ngkalilino umentisofoho.

⁴⁴ Nom'ne sohonta Jisas olo hungkuno loso limentisofoho. A'amu fihumo Anitu hungkuno uyahonìngki lìmojo sohwo kako kakoe hwapìngopo sopo yofe engo ane hweho. Ose limentisofoho.

⁴⁵ I oso'no Jisas kako kakoe hwapìngopo Ngkalili i'mofopahonìngki a'amu hopo sponjoso hofiko Jisas pmmentiso so'no simehyo imentohofoho. Hwapìngoso hofiko

hi ango Jelusalem S̄ikuno Engo iyoho humayo uhwonyo somo s̄imentohofofoho. Osopo nohumantifi yo'mayo wonyoangkafo a'amu miȳwo'n̄ngkiyohoho Jisas yahon̄ngki uh-won̄mentohofofoho.

⁴⁷ 47 Oso hwaho Ngkalili ango we'e Kana osopo Jisas asomo umentisofoho. Nom'ne s̄ikuno somo oso ango hopo sopo Jisas humamentiso sohonta kako hungkuno lahon̄ngki ahu'mo mijoso ipisayo mijo pompenjiyo *wain* imo'n̄mentisofoho. Jisas kako oso ango Kana sopo nohumentan̄ngki hwe nom'ne ango Koponeyam humamojo sohwo kako Jisas hwaho Jutiya sopo nta'ni hwaho Ngkaliline'no sopalofoho upa'n̄mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo syoho fehohnjo somo mokosyohumamojo hweho. Kakoe hwomu mnokino engo tipemal'mentisofoho. Oso'no hwe huhwo sohwo ango Kana sopo nowento Jisasimo tipihwononto hungkuno yokumpohn'nyo ul̄imento, Nje hwomu kako poyo wape'n̄monte'no mofoneponoho. Oso'no kiko ngko'n̄jii ango Koponeyam nowehwasi nije hwomumo wop̄ingo n̄mokioyo.

⁴⁸ 48 Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄imento, Ngko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miȳwo'n̄ngkiyohofoso miyome'manji sekwo ngkine'no masemo'nyo'njo kuyoho, s̄imeho hi'ntnnono montape'n̄joo hwasoho.

⁴⁹ 49 Ose ulahon̄ngki oso hwe engo sohwoe syoho ulohofiyu sohwo ul̄imento, Hwe Engofo, kiko komo'no f̄pe. Nje hwomu poyo pe'n̄loholo.

⁵⁰ 50 Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄imento, Kiko j̄je angopono asomo f̄we. J̄je hwomu sohwo wop̄ingo wohumamontonoho. Ose ulahon̄ngki oso hwe huhwo sohwo kako Jisas iye hungkunomo s̄imeho hi'ntnnono uyonto kakoe ango pone'no asomo umentisofoho.

⁵¹ 51 Nowentan̄ngki kakoe syoho ulohofiyu sohwa hon̄ngkanopo uswo'nontifi ul̄mentohof, J̄je hwomu sohwo wop̄ingo humaho.

⁵² 52 Ose ulahon̄ngkofi kako ulohon̄mento, Nje hwomu sohwo wop̄ingo mofehi'nyo ntisohumo imo'n̄maho. Ose ulahon̄ngki hofiko ul̄mentohof, Fosi mofehi'nyo soumijiyo sohonta kakoe a'apaho tohohmtnnoso moi'wo imo'n̄ngkahon̄ngki wop̄ingo humaho.

⁵³ 53 Ose ulahon̄ngkofi kan̄ngkwohwo huno ole uȳmento, Fosi mofehi'nyo soumijiyo sohonta Jisas kakimo ul̄mento, J̄je hwomu wop̄ingo wahumamontonoho. Ose ik-wesyaſiyonto kako kakoe a'amu hopi'nonohino sonji Jisasimo s̄imeho hi'ntnnono umentohofofoho.

⁵⁴ 54 Oso wonyoangkafoso a'amu miȳwo'n̄ngkiyohofoso Jisas hwaho Ngkalili sopo imentisoso simo'mo ahu'mo mijomo *wain* imo'n̄mentisofoho. Osofepo hwomu mnokino'njo sohomo wop̄ingo umokumentisofoho.

5

Jisas kako mijo ayo we'e Mpetesita sopo hwe mnokino'njo sohomo wop̄ingo umokumentisofoho.

¹ 1 Oso moi'wo imo'n̄ngkahon̄ngki a'amu Jutafe S̄ikuno Engo iyoho humayo'ne i'mofopahoningki Jisas Jelusalemne'no s̄imentisofoho.

² 2 Oso ango Jelusalem sokilojo kuso anga'n̄o yahu *sipsipmnefoho* l̄imotofofoho. Oso hopo sopo mijo ayo we'e wo'nnyoponoho. A'amu Jutafe hungkuno ole Mpetesita. Oso hopo sopo ango aho anga'n̄o hopi'nono swoho ane iku'yo'nohinomo'nnyoso loho'nnyoponoho.

³ 3 Oso ango hopo sopo a'amu pi'n̄ingo engo mnokino'njososo humamotofofoho. Fe-hohnjoso t̄imp'iyo fehohnjo sife wonyo'njo fehohnjo a'apaho poyo pe'nnyo'njo oso a'amuso humamotofofoho. [Hofiko oso mijo ayo we'e huhwo sohwo songo songo iyo'n̄le hontohumamotofofoho.]

⁴ 4 Hwap̄ingoso s̄ikuno fehohnjo An̄tuye a'amu ahwomomjo fihwo noponto mijo ajwomo'mo songo songo imokahon̄ngki uhwonontifi a'amu mnokino'njo sohwo kako oso mijo somo simo'mo ho'n̄ma'mentiso osohwo kakoe mnokinoso moi'wo imo'n̄mentisofoho.]

⁵ 5 Oso hopo sopo hwe mnokino'njo fihwo nohumentan̄ngki soswo *teti-et* (38) uyakolo'mojo hweho.

⁶ 6 Jisas noポン oso hwe huhwo sohwo fosyowentan̄ngki uhwononto huno ole umento, olo hwe lohwo mnokino hohonta umojo hweho. Ose syafisyonto ul̄mento, Kiko nje a'apaho wop̄ingo wan̄mo'nono lakin̄ngkohoho.

⁷ 7 Ose ulohon̄ngkahon̄ngki a'amu mnokino'njo sohwo ul̄mento, Ou, hwe engofo, oso mijo songo songo yahonjo sohonta ngko a'amu nontomafikuji mijomo men̄humajone a'amuso ane hwo'nyoho. Ngko waho'nu'mo'mo ko lontnneso nom'ne a'amuso niyakolof̄wo'n̄ngkohoho hwo'nyoho.

⁸ Ose ulahon^{ingki} Jisas ul^{imento}, kⁱko nol^{ikaf}ohojⁱ jⁱje ife ho^{'y}ango yo^{'m}ayoso hu^{'mem}ahoji hano mpano.

⁹ Ose ulahon^{ingki} nⁱhu^{'no} komo^{'no} oso hwe sohwoe a^{'ap}aho wop^{ingo} imo^{'n}ingkahon^{ingki} kako nol^{ikaf}onto kakoe ife yo^{'m}ayoso nohu^{'mem}anto kako hano ulementisofoho. Oso sⁱkuno hiso sⁱkuno iyoho humayomnoho.

¹⁰ Oseso a^{'am}u Jutafe hwe engo sohwa hof^{iko} oso hwe wop^{ingo} umokumentiso sohumo ul^{imento}hof^o, Olo sⁱkuno loso iyoho humay^{'ne}foho. Jⁱje ife yo^{'m}ayoso mokoho^{'naw}e^{'ne} sⁱkuno m^{'m}aho. Kⁱko nakwoe honingkano hungkunomo mtⁱhupeelokuno.

¹¹ Ose ulahon^{ingkofi} kako ole ul^{imento}, Oso hwe kako wop^{ingo} nⁱmokonto ntⁱohoho, Kⁱko nol^{ikaf}ohojⁱ jⁱje ife yo^{'m}ayoso hu^{'mem}ahoji hano mpano. Ose ntiso^{'ne}foho.

¹² Ose ulahon^{ingki} hof^{iko} ulohon^{imentohof}, Tⁱhw^oe a^{'am}uhwo kilisoto. Jⁱje ife yo^{'m}ayoso mahoji mpano eso.

¹³ Ose ulahon^{ingkofi} oso hwe wop^{ingo} imo^{'n}imentiso sohwo kako Jisas kakoe yofeso huno muyo hw^eho. Hwap^{ingoso} oso hopo sopo Jisas kako oso hwe huhwo sohumo wop^{ingo} umokonto a^{'am}u pi^{'n}ingo engo somo uhwononto kako komo^{'no} ul^{iko}^{'ma}mentisofoho.

¹⁴ Hwangku sohonta Jisas kako oso hwe huhwo sohumo Anⁱtuye tajo ango engo somo ti^pihw^{on}onto ul^{imento}, Kⁱko upa^{'nyo}. Wop^{ingo} nto imo^{'n}ingkino hwosoho. I kⁱko honingkano wonyoso apa^{'no} yohotoho. Nom^{'ne} tango engo mⁱkunⁱmposo ku^{'man}oho.

¹⁵ Ose ulahon^{ingki} oso hwe huhwo sohwo kako nowento a^{'am}u Jutafe hwe engo sohwamo ul^{imento}, Oso hwe ngkimo wop^{ingo} nⁱmokumaso sohwo Jisas^{'yo}ho. Ose ul^{imentisofoho}.

¹⁶ Oso hohosohonta a^{'am}u Jutaso hof^{iko} Jisasⁱmn^e no wonyo ulohofano lontifi oso hiso^{'no} hungkuno loma^{'mentohof}ofoho. Hwap^{ingoso} Jisas kako oso hwe wop^{ingo} umokumentisoso sⁱkuno iyoho humayo somo imentisofoho.

¹⁷ Hof^{iko} Jisasⁱmo yoka hungkuno ulahon^{ingkofi} Jisas ul^{imento}, I nje Mpohwo kako sⁱkuno huhwo huhwi a^{'am}umo wop^{ingo} nohini ne^{'no} ulohofⁱwo^{'n}ingkiso hw^eho. Kako usijo^{'no} mofosyohumayo hw^eho. Oso pa^{'nyo} sⁱkuno huhwo huhwi ngko huhwo^{'ni} a^{'am}umo wop^{ingo} ulohofⁱwo^{'n}ngkohe hwo^{'ny}o. Ose ul^{imentisofoho}.

¹⁸ Jisas ose ul^{imentis}o so^{'no} a^{'am}u Jutaso hof^{iko} Jisasⁱmo wofonjosyano lontifi imentohof^ofoho. Hwap^{ingoso} hof^{iko} huno ole syaf^hu^{'mentohof}, Jisas kako sⁱkuno iyoho humayo somo syoho iwo^{'n}ingkiso hw^eho. Oso^{'nohini} maho. O'o, kako Anⁱt^u nje Mpohweho naliso^{'man}ji kako huno ole syof^{is}yalof^oho. Ngko Anⁱt^un^ji afa hwo^{'ny}o. Ose syaf^{is}yontifi hof^{iko} Jisasⁱmo wofonjosyano lontifi imentohof^ofoho.

Anⁱtuye Hwomu sohwo kakoe syoho iyo so^{'ne} kako yokumpohn^{'nyo} hi^{'n}jo hw^eho.

¹⁹ Jisas a^{'am}u Juta huhwa sohwamo ul^{imento}, Hungkuno nehopi^{'nohini} waselⁱmonne^{'no} yohono. Ngko Anⁱtuye Hwomu sohwo^{'ni} nje huno mta^{'ni} ngko yo^{'m}ayoso siki mimnehono. O'o, yo^{'m}ayo nje Mpohwo yalokunjo somo uhwononji ngko yalokweno. Yo^{'m}ayo Mpohwo yonteso Hwomu sohwo kako iwo^{'n}ingkohoho.

²⁰ Nje Mpohwo kako sⁱmeho engo mⁱkunⁱmposo Ngkimo ntapiⁱwo^{'n}ingkiso so^{'no} kako yo^{'m}ayo hopi^{'nonohino} yalokusoso ntⁱhwawo^{'n}ingkisofoho. Oseso yo^{'m}ayo ntⁱwo^{'n}ingkisoso ngko yalokweno. Olo syoho we^{'e} imale somo sekwo ti^pmo uhwonⁱmalof^o sohwasi hwangku Anⁱt^u kako syoho engo olo syoho we^{'e} homo lomo hwofilo^{'nnyoso} ntapiⁱhwoso^{'no} sekwo uhwonⁱngkuji sekwo yomo uyantifeho.

²¹ Mpohwo kako a^{'am}u poyo pe^{'nyo} somo ul^{ikaf}onte sohwo songo apa^{'no} umokuwo^{'n}ingkiso hw^eho. Oseso Ngko huhwo^{'ni} a^{'am}u fehohnjo poyo pe^{'nyo} somo ul^{ika}^{'mo} li^pmeso i ul^{ika}^{'mon}noho.

²² Olohonta Mpohwo Anⁱt^u kako a^{'am}ufe honingkano somne^{'no} wop^{ingo}foho wony^ofoho mujo hw^eho. O'o, kako oso syoho hiso kakoe Hwomu sohwo^{'ni}mo ntapmm^{entis}ofoho.

²³ Oseso hwe moy^a'mi hopi^{'nonohino} hof^{iko} Mpohwoe yofe ho^{'nomawo}^{'n}ingkohoho hopaso hof^{iko} kakoe Hwomu sohwo^{'ni}ye yofe hi^{'no} nonⁱmapitne^{'ent}o syoho hiso ntapmm^{entis}ofoho. I oso^{'no} a^{'am}u nje yofe moh^{'no} nonⁱmayo^{'nj}o hwo^{'man}ji hof^{iko} nje Mpohwo nⁱhwatⁱmentiso sohwoe yofe hi^{'no} nomayo^{'nj}ofoho.

²⁴ Ose ul^{ikwato} lohofonto ole ul^{imento}, Ngko nehopi^{'nohino} waselⁱmonne^{'no} yohono. A^{'am}u hof^{iko} nje hungkunomo upa^{'n}ingkuji Anⁱt^u nⁱhwatⁱmentiso sohumo sⁱmeho hi^{'ntn}onno uyⁱkuji hof^{iko} songo ne^{'no} wop^{ingo} humayo^{'ne} hi^{'nj}ofoho. Hwangku hof^{ikoe} yahino somne^{'no} hungkuno ikwolofo angkuhwafo sopo m^{'m}ofapitnnef^oho. Hof^{iko} poyo pe^{'nyo} yahino somo hwotoho fentifi songo ne^{'no} humayo yahinoso nto ti^pema^{'mentohof}ofoho.

²⁵ Hungkuno nehopi'nhini selalokweno. Oso s̄ikuno u'mofapmmonto imentiso sohwi nto i'mofapohoho. Oso'no olahonta a'amu poyo pe'n̄imentohofoso hofiko An̄ituye Hwomu sohwo'niye mango mta'ni nje hungkuno upo'nantifeho. Oso a'amu hiso oso hungkuno homo somo s̄imeho uȳkuji'manji hofiko songo ne'no nohumantokutnnefaho.

²⁶ Nje Mpohwo kako songo humayo hwap̄ingo sohwo kako kakoe Hwomu sohwo'nnonji songo fosyohumayo'ne hwap̄ingo n̄imokumentisofoho.

²⁷ Oseso An̄itu kakoe Hwomu sohwo'n̄imo oso syoho a'amufe yahino somne'no wop̄ingofoho wonyofoho ujoso ntapmmenisofoho. Hwap̄ingoso Ngko A'amufe Hwomu n̄ihwosopo'mentiso hwo'nyoho.

²⁸ Sekwo olo hungkuno lomne'no yomo ikutoho. Hwangku nom'ne s̄ikuno imo'nyo sohwi i'mofap̄hwoso'no a'amu poyo nto pe'nontifi pi'n̄imomo wotofoso hofiko nje mammaho wonupo'nantifeho.

²⁹ Hofiko nupa'n̄ingkuji apa'no songo wol̄kofantifeho. A'amu yahino wop̄ingoo imotofoso songo ne'no nohumantokutnnefaho. A'amu yahino wonyo imotofoso tohino engo t̄ipemapitnnefaho.

An̄itu kako kakoe hwomufe hwap̄ingo so'no ujo ehontojwahumentisofoho.

³⁰ Ngko a'amufe yahino somne'no yano milofhwajiyoso syoho imeso nje huno mta'ni mimnehono. O'o, ngko nje Mpohwoe hungkunomo upa'n̄'mo osomnhini ngko t̄ifi in̄ingka'mo ngko a'amumo yano milofhwajiyoso nto'nohino uȳmonno. Hwap̄ingoso ngko nje huno mta'ni uȳmonji'maho. O'o, n̄ihwati'mentiso sohwo yo'mayo umo'nososo uȳmonno.

³¹ Ngko sekumo ngkine'no hungkuno sel̄imel'no sekwo huno ole wosyof̄syantifeho. Kakoe hungkuno nehopitikeno. Hwasyo kolalofoho. Ose wosyof̄syantifeho.

³² I oso'no nom'nihwo nje Mpohwo oso hungkuno ngkine'no selokweso kako huhwo nje hwap̄ingo so'no set̄hwalofoho. Oso ngkine'no set̄hwalokusoso ngko huno niyohoho, nehopeho.

³³ I nom'ne hungkuno upa'nyo. Oso hwe Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwae hungkunomo sekwo upo'nane'ntifi kakiyepono sekwoe a'amumo uhwati'mentohofoho. Oso hwe huhwo'nji nje hwap̄ingo so'no hungkuno nehopi nto sel̄imojofoho.

³⁴ Ngko hwaho loponjo hwe sohwoe hungkuno ngkine'no nje hwap̄ingo so'no sel̄imentiso so'no ngko huno pi'n̄ingo maniyantofiyoho. I oso'no sekwo ngkimo s̄imeho ntap̄ifitnne'no sekwoe wonyomjo tohino somta'ni isihutofosemaya'ne Jouniye hungkunoso huno sefohotofo'ne selalokweno.

³⁵ Joun sohwo kako sikiloho hopo imo'nonto sekumne'no pomponaho losesiyo'ne hweho. Sekwo kakoe pomponahopo we'enepi wohumano lontifi s̄imonyo imentohofoho.

³⁶ I oso'no olahonta nom'ne wop̄ingoo Jouni'mo hwofilo'nnyoso nje hwap̄ingo so'no loset̄hwalofoho. Oso hiso nje syoho wop̄ingoo Mpohwo ntapmmenisofoho a'amu miȳwo'n̄ngkiyohofoso yalokweno. Oso syoho hiso sekwo uhwon̄ingkuji nje hwap̄ingo so'no huno waseyono. Mpohwo An̄itu li'hwati'mentiso hweho waseyono.

³⁷ Nje Mpohwo n̄ihwati'mentiso sohwo sekwo kakimo muhwonyo'njo ko yontifi kakoe mammaho somo mupa'nyo'njo ko yahon̄ngkofi kako huhwo nje hwap̄ingo so'no nto set̄hwamenti'sofoho.

³⁸ Kakoe hungkunoso sekwoe s̄imeho mo'mo maseuyoho. Hwap̄ingoso sekwo An̄itu n̄ihwati'mentiso sohwo'n̄imo s̄imeho hi'ntnnono montape kuyoho.

³⁹ Sekwo huno ole syof̄syalokwofo. Nakwo An̄ituye hungkunomo s̄ikuno huhwo huhwi atofo li'wo'nasoso nakwo songo ne'no humayo'ne wot̄pemantanaho. Ose syaf̄syontifi sekwo oso hungkuno homo somo haf̄hafe t̄ipewo'n̄ingkohofoho. I oso'no oso hungkuno hiso nje hwap̄ingo so'no ko lijwaof̄iwo'n̄ngkisoso

⁴⁰ sekwo ngko songo ne'no wonyaoangkafo humayo hwap̄ingo sohwo'n̄imo n̄'mayo so'no nakwolaho li'wo'n̄ngkohofoho. Oso'no sekwo songo ne'no humayoso mat̄pmmpoiyo hwasoho.

⁴¹ Olo hungkuno loso sekwo nje yofe woho'noni'mantife'no maselalokuyohono.

⁴² O'o, ngko sekwoe yahino somne'no huno niyohoho. Sekwo An̄itumne'no Nakwolaho lalokwofo.

⁴³ Ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo'nji nopenji se'ma'mentoheso, Ngko An̄itu mta'ango hwo'nyoho sel̄imentohefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo moho'noni'maso hwasoho. I hwe nom'nehwo kakoe huno mta'ni se'mahwosi kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayoso ihwoso'no sekwo kakoe hungkunomo woho'nomantifeho.

⁴⁴ Sekwo sekwoe yofe ho'nama'n̄iwo'n̄ingkohofoho. Oso'o no sekwo sekwoe yahino somne'no An̄itu kako huno pipi kuyalofoho eso huno mosyaf̄siyo'n̄jo liyalokwofo. O'o, kakoe syohofoho lalokwofo. Oso hiso'o no sekwo An̄itu ne anga'nohino sohomo simeho hi'ntnnono muyifitnnehofo.

⁴⁵ Tifi no'mo sekwoe hon̄ingkano somne'no hungkuno ikwolof'o'ne sopo ngko nje Mpohumo sekumne'no mulimnehono. O'o, Mouses sekwoe hungkuno ikwolof'o'ne sopo sekwoe wonyo somne'no Mpohumo ulonefoho. Hwapingoso sekwo huno ole syof̄syalokwofo. Nakwo Mouses iye hon̄ingkano hungkunomo ito'no in̄ingkowalokuhwono. Oso'o no nakwo songo ne'no wonyoangkafo humayo so'no wot̄ipemantanaho. Ose syof̄syalokwofo.

⁴⁶ I oso'o no sekwo Mouses iye hungkunomo simeho hi'ntnnono nehopi uyontifijontentesi sekwo nje hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono nontapikuttnesohilo. Hwapingoso Mouses kako ngkine'no hungkuno mt̄i'mokumentisofoho.

⁴⁷ Oso hungkuno Mouses ifalifaliyo mt̄tmokumentiso somo sekwo nto'no min̄ngkayo hwasi'manji sekwo nje hungkunomo simeho hi'ntnnono pipi wot̄ipeentifito. Awonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

6

Jisas kako a'amu 'faiftausen' (5000) somo wosopayo uyimentisofoho.

(Matiyu 4:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

¹ Oso hohosohonta Jisas kako miyo ayo Ngkalili nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Oso miyo ayo yofe nom'neso Taipeliyasyoho.

² Osopo Jisas nowahon̄ingki hwe moyam'i pi'n̄ingo engoso Jisasimo tifi in̄ngkapmmentofofofo. Hwapingoso yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwō'n̄ingkiyohofoso Jisas yahon̄ingki uhwonimentohofoho. A'amu mnokino'n̄jo pi'n̄ingo somo Jisas kako wopingo umokahon̄ingki uhwonontifi in̄ngkapmmentofofofo.

³ Jisas'ni kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji nakwo oso hopo sopo hwof̄iki'nyo we'e sopo kotosontani osopo humamentihwonefoho.

⁴ Oso a'amu Jutafe An̄itu A'amu Isi'lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf̄siyo Sikuno Engo * sohwi we'enepi umo'n̄imonte'no imentisofoho.

⁵ Jisas oso hwof̄iki'nyo hopo sopo nohumanto timo fe'n̄hwonimentisoso hwe moyam'i pi'n̄ingo engoso Jisas'yepono sapontan̄ngkofi uhwononto kako Filipi'mo ulimento, Olo hwe moyam'i lomne'no nakwo wosopayo mpe mt̄i'mta'ni yanehwono.

⁶ Oso hungkuno hiso Jisas Filipi'mo ko ulimentisoso Jisas kako yo'mayo yone so'no huno nto syaff̄hu'mentisofoho. Oso'o no kako Filipi'ye hunomo yamofo uloho'mo lonto oso hungkunoso ulohon̄imentisofoho.

⁷ Jisas ose ulahon̄ingki Filip kako ulimento, I, nakwo hamniyoho syoho iyo sikuno tu hantilet (200) memjaofoso hi'n̄jo'ntontentesi nakwo wosopayo mpe yihwasi a'amu fehohnjo sohwa wopayo we'e'nohini n̄ngkuji a'amu fehohnjoso manyo'n̄jo ikuttnesohilo.

⁸ Ose ulahon̄ingki Jisas'ye inomokomoyo nom'n'e sohwo kakoe yofe Enti'l, Saimoun Pitafe kon̄ingkwa'wehwo sohwo Jisasimo ulimento,

⁹ Olo hwomu lohwo kakoe wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inaniku kempinjo hufa'uyo so'nji mokosyohumunyo hwehwo. Oso'o no olo a'amu pi'n̄ingo engo lomne'no wopayo loso pipi uyanehwono. O'o, hopo'maho.

¹⁰ Ose ulahon̄ingki Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'n̄imo nalimento, Sekwo hwe moyam'i somo ampo fosyohumamno ulmno. Ose nalimentisofoho. Oso hopo sopo hoja pi'n̄ingo'njoponoho. A'amu hiso hojapo nohumantifi hwe'nohino sohwa faiftausen (5,000) humamentohofoho. Moya'mi sofamo atofo majofoho.

¹¹ Ose humentan̄ngkofi Jisas kako oso wosopayo hiso nomanto An̄tumo isamoyoka ulonto oso a'amu hwe moyam'i hopi'nonohino somo yano ulofimentisofoho. Ose uyonto kako inaniku kempinjo hufa'uyo so'nji yano ulofimentisofoho. Oso wosopayo so'nji inaniku so'nji uyahon̄ingki a'amu hof̄iko nonontifi simeho uhnnimentisofoho.

¹² Hof̄iko wosopayoso nto n̄ngkahon̄ingkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'n̄imo nalimento, Sekwo oso wosopayo nonontifi nilifeefohofoso apa'no mihu'mokumno. Fehohnjo siki wehwoloho.

¹³ Ose nelahon̄ingki oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somta'n̄ingo nilifee'mentohofoso sohwo ho'yo aho hopi'nonohino si'fe mta'ni hufa'uyo somo mehu'mee'mmentihwonefoho.

* **6:4:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

¹⁴ Oso wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso Jisas imentiso so'no hwe moy'a'mi hofiko nuhwonontifi ole hnnimentohofi, Oso hwe sohumo An+tu hungkuno uyahon+ngki nalone'no hontohumalohwoneso olo huhweho. Ose hnnimentohofoho.

¹⁵ Ose hnnontan+ngkofi Jisas kako huno uy+mento, Hofiko ngkimo aho yokumpohn'nyo n+kekuji hofikoe hwe engomo men+humat+pitnnoho lonto kako'nohini hwof+ki'nyopono kotas+mentisofoho.

Jisas kako mijo ayo sopo hano emoitentisofoho.

(*Matiyu 14:22-33; Mak 6:45-52*)

¹⁶ S+kuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'ni nakwo mijo ayo mom+ingo so'mne'no woment+hwonefoho.

¹⁷ Osopo nohumentani Jisas+imne'no wonyopi hontohumentani nakwo yofayokinomo kotasontani nakwo oso mijo ayo sopo Koponeyamne'no woka'ment+hwonefoho. Nowekontan+ngkuhwoni ajwopo s+kuno nto mee hon+ngki Jisas nakumo komo'no mone'ma'mmentisofoho.

¹⁸ Oso hohosohonta ifofo engo yahon+ngki mijo songo songo engo yonto mijo engo imentisofoho.

¹⁹ Inomokomoyo sohwona'ni nakwo mijopo ne'no jonjempo jonjempe mij+m+wako'ment+hwoneso nakwo mijo ajwopo ne'no humumentani uhwon+ment+hwoneso Jisas kako mijo ayo yofayokino'njo sopo hano nowentan+ngki uhwon+ment+hwonefoho. Ose uhwonontani iyoho engo nan+mentisofoho.

²⁰ I oso'no Jisas nakumo na+limento, Ngkonoho. Sekwo iyoho sen+ngkuhwoloho.

²¹ Ose nelahon+ngki nakwo ut+mano lontani iment+hwoneso kako nakwo'no ajwomo'mo humahon+ngki yofayokino hiso nakwo wowantani humiy+hwone sopone'no komo'no umentisofoho.

Hwe moy'a'mi hofiko Jisas+imne'no hafihafe tipmmentohofoho.

²² Mo'n+ngkanta hwe moy'a'mi mijo ayo mom+ingo nongkikhnta'ni humamentohofoso Jisas+mo uhwonano lontifi hnnimentohofi, Fosi yofayokino anga'no wentono. I, oso homo somo kakoe inomokomoyo sohwanohini kotas+malofofoho. Jisas+nji'maho hofiko'nohini kotasontifi humpo'malofofoho. Ose hnnimentohofoho.

²³ Oso hopo sopo Jisas kako wosopayo'no An+tumo isamoyoka ulonto a'amu homo somo yano ulofimentiso hopo sopo a'amuso nohumantifi uhwon+mentohofoso yofayokino fiso Taipelyiasnta'ango i'mofopahon+ngki uhwonontifi

²⁴ Jisas+nji kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji mohumunyo uhwonontifi hofiko Jisas+mo wot+pe mano lontifi yofayokinomo kotasontifi Koponeyamne'no wako'mentohofoho.

Jisas ole li+mento, Ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo hwo'nyoho.

²⁵ Nowakenti mijo ayo nongkikhnta'ni Jisas+mo nto t+p+hwon+mentohofoso sohonta Jisas+mo ul+mentohofi, Nakwoe Lonet+hwayo sohwosi, k+ko olopo ne'no nthonta pmmahnno hwsiloi.

²⁶ Ose ulahon+ngkofi kako ul+mento, Hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. Fosi ngko syoho wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso imale so'no sekwo nje hwap+ingo neso huno eholosasesiyo'neso mont+peent+ku+yohofo. O'o, ngko wosopayo sejapmmale so'no apa'no wonejapono lontifi ntopeent+kwoho.

²⁷ Ose ulonto ul+mento, Sekwo wosopayo piso imo'nyo'ne syoho tohohmttno'no ikutoho. O'o, oso wosopayo songo ne'no humayo'ne so'no syoho tohohmttno'no fiy+kuno. Oso wosopayo hiso piso miyonehoho. Oso wosopayo hiso Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni wosejapmmonnoho. Ngko An+tuye yokumpohn'nyo'nji yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso yalokwe so'no An+tu kako ngkine'no ole set+hwalofoho, Ngko songo ne'no humayo'ne hwap+ingo hwo'nyoho.

²⁸ Ose ulahon+ngki hofiko Jisas+mo ul+mentohofi, Nakwo pipi ihwasi yanehwono An+tuye syohosoho.

²⁹ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo An+tuye simeho wop+ingo umokano li+fijo'manji sekwo olo syoho sejapmmentisososo fiy+kuno. Sekwo oso hwe An+tu sekuye-pono n+hwat+mentiso sohwo'n+mo simeho hi'ntnnono ntapmno.

³⁰ Ose ulahon+ngki ul+mentohofi, I k+ko nom'ne wop+ingo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso yohojo'no'manji ou, nakwo ole wosyokuf+syantanoho. An+tu kuhwot+mentiso nehwozoho. Ose wosyokuf+syantanoho. Oso'no pipi ihnnehino.

³¹ Neyakwosa sohwa a'amu mohumunyo sopo hofiko nohumantifi hofiko wosopayo ahwomo mta'n+ngoso (*mona*) n+motofofoho. A'amu An+tuye hungkuno

mti'mokumentohofo sohwa ole mti'mokumentohofi. Kako wosopayo ahwomo mta'angoso a'amumo uyimojofoho. Ose mti'mokumentohofofoho.

³² Ose ulahonìngkofi Jisas ulìmento, Hungkuno nehopi'nohino waselìmonne'nō yohono. Mouses kako oso wosopayo ahwomo mta'angoso muyìmmojofoho. O'o, nje Mpohwo uyimojo hweho. I olohonta kako ahwomo mta'ango wosopayo neso wosejapmmonte'nō yalofoho.

³³ Oso wosopayo neso a'amufoho. Anìtu kako ahwomo mta'ni hwaho lopo uh-watìmentiso sohwo kako hwe moy'a'mi hopi'nonohino somo songo ne'nō humayo'nē unyo hweho.

³⁴ Ose ulahonìngki ulìmentohofi, Hwe engofo, oso wosopayo neso sìkuno huhwo huhwi engolopohamo kiko fonejapohoho.

³⁵ Ose ulahonìngkofi Jisas hofìkimo ulìmento, Ngko songo ne'nō humayo'nē wosopayo ne hwo'nyoho. A'amu hwahaponjo wosopayo nìwo'nìngkohofoso hofìko mijoho apa'nō uyìmontonoho. I oso'nō a'amu ngkimo nì'masoso mijoho apa'nō tuyonefoho. A'amu ngkimo sìmeho hi'ntnnono ntapososo kako mijo'nē apa'nō mumo'nōnehoho.

³⁶ I oso'nō nje hwapìngō ne so'nō nto setìhwamalefoho. Sekwo ngkimo ko nohonontifi sìmeho hi'ntnnono mantape'njo imalofoho.

³⁷ A'amu fehohnjoso Anìtu ngkimo ntapmmenisoso hofìko ngkine'nō wonnìngkopantìfeho. Oso a'amu homo somne'nō wae meeō'mnehono. Ngkilaho mulìmnehono.

³⁸ Hwapìngoso ngko ahwomo mta'ni pmmentoheso nje huno mta'ni pmmentohe hwoni'maho. O'o, Anìtu nìhwatìmentiso sohwoe hunomnohini inìngkayo'nē pmmentohe hwo'nyoho.

³⁹ Anìtu kako nìhwatìmentiso sohwo ole'nē'nō umo'nìngkohoho. Hwe moy'a'mi hopi'nonohinoso Anìtu ngkimo nto ntapmmenisoso kalohi ngko anga'nō musìkwajìmnehono. O'o, ngko hofìkimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantì'meso hwangku nō'mo sìkuno ae'uyo somo ngko hofìkimo nulìkahm'me'nō hofìko songo ne'nō nohumantoktnnefoho.

⁴⁰ Ou, olo so'nō Mpohwo kako umo'nìngkohoho. Hwe moy'a'mi hopi'nonohino Kakoe Hwomu sohwo'nìmo nohonìngkuji nje hwapìngō ne so'nō sìmeho hi'ntnnono ntapìfijo'manji hofìkimo songo ne'nō humayo'neso nomafìkujo'nō sìkuno ae'uyo somo ngko hofìkimo songo nulìka'mnefoho. Ose ulìmentisofoho.

⁴¹ Jisas kako ngko wosopayo ne ahwomo mta'ango hwo'nyoho ulìmentiso so'nō hofìko hofìkoko sìmeho wonyo umo'nìngkahonìngki Jisasìmne'nō sitofo hungkuno hnnìmentohofofoho.

⁴² Ole hnnìmentohofi, Pipineto. Olo hwe lohwo kako Jousepiye hwomu Jisasìyoho. Kanìngkwohwo'ya'une'nō nakwo huno nayohoho. Ngko ahwomo mta'ni pmmentohe hwo'nyoho ese hwasyoso peho'nō nelalofoho.

⁴³ Ose hnnìngkahonìngkofi Jisas ulìmento, Sekwo ngkine'nō sitofo hungkuno hofiyoka peho'nō hnhalokwofo.

⁴⁴ A'amu fihwo kako ngkimo tìfi nnìngkaposo sohwo kakoe huno mta'ni monì'manehoho. O'o, nje Mpohwo ngkimo nìhwatìmentiso sohwo kako a'amu sohomo ngkiyepo milkinjìhwajiyoso kako ngkimo woni'ma'montonoho. Oseso oso hwe ngkiyepo Anìtu lìhwajoso sohomo ngko sìkuno ae'uyo somo ulìka'mnefoho.

⁴⁵ A'amu Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwa ole mti'mokumentohofi, Hwe moy'a'mi hopi'nonohino somo Anìtu kako hofìkimo huno uyo'nē itìhwaneffo. Ose mti'mokumentohofofoho. A'amu hopi'nono Anìtuye hungkuno upa'nìngkuji kakine'nō huno nto'nō syafìsyìkujo'nō hofìkoko ngkimo woni'mantìfeho.

⁴⁶ I a'amu hopi'nonohinoso hofìkoko nje Mpohwo Anìtu sohomo muhwonyo'njofoho. O'o, ngko'nohini Mpohwo'lji humunyo sohwo'nnohini kakimo uhwononji kakoe pone somta'nì pmmentohe hwo'nyoho.

⁴⁷ Hungkuno nehopi'nohini selalokweno. A'amu ngkimo sìmeho hi'ntnnono ntaposo sohwo kako songo ne'nō humayo'neso hi'njo hweho.

⁴⁸ Ou, ngko songo ne'nō humayo'nē wosopayo hwo'nyoho.

⁴⁹ I seyakwosa sohwa hofìko oso hwaho a'amu mohumunyo sopo nohumantifi woso-payo ahwomo mta'ni (mona) nìmotofo sohwa hofìko hohonta nto pe'nìmentohofofoho.

⁵⁰ I oso'nō oso wosopayo ne ahwomo mta'ni a'amu nosohwo'manji kako songo ne'nō nohumantìhwone hweho.

⁵¹ Ngko oso wosopayo ne songo ne'nō humayo'nē sohwo'nì ngko ahwomomo ulìka'manji pmmentohe hwo'nyoho. Oseso a'amu fihwo kako oso wosopayo neso noso'manji kako songo ne'nō humantìhwonefoho. Oso wosopayo so'nē'nō ngko sekumo selalokweso nje a'apahomne'nō selalokweno. Hwapìngoso ngko a'amu hwahaponjo

somne'no poyo imo'n'i'me'no a'amu ngkine'no simeho ntapifijo'manji hofiko songo ne'no nohumantokutnnefoho.

⁵² Ose ulahoningki a'amu Juta hofiko yoka hungkuno engo loma'mentohofofoho. Ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo kakoe a'apaho nejapososo pipi nanehwono.

⁵³ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi selalokweno. Sekwo je a'apaho so'nji nje honyo so'nji manfijo'manji sekwo songo ne'no humayoso motipihwonifitnnefoho.

⁵⁴ A'amu nje a'apaho so'nji nje honyo so'nji nnososo kako songo ne'no humayo'neso hi'njofoho. Oso sikuno ae'uyo somo oso a'amu homo somo ulika'mnefoho.

⁵⁵ Hwapingooso nje a'apahoso wopayo ne pa'nyofoho. Nje honyoso mijo ne pa'nyofoho.

⁵⁶ A'amu kako nje a'apaho so'nji nje honyo so'nji nnososo ngko kakimo humahm'me'no kako ngkimo wonthumamontonoho. Oso a'amu hiso kako nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyofoho.

⁵⁷ Nje Mpohwo songo ne'no humaso sohwo kako nihwatinmentiso so'no ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji songo humaleno. Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako sikuno huhwo huhwi wosopayo'nji mijo'nji niwo'nningkiso hopaso kako ngkine'no sikuno huhwo huhwi huno syanifisyiw'o'nningkuhwoso'manji kako nje yokumpohn'nyo nomahwosi songo wohumamontonoho.

⁵⁸ Olo wosopayo ahwomo mta'ango lohwo'ni oso wosopayo seyakwosa sohwa hofiko a'amu mohumonyo sopo nimotofo pa'nyo hwo'n'i'maho. O'o, oso wosopayo hiso mantifi nontifeso hofiko poyo nape'nimotofoho. I oso'no olo wosopayo lohwo'nimo a'amu fihwo nnososo kako songo ne'no nohumantihwonefoho.

⁵⁹ Jisas kako oso ang o Koponeyammjo tajo ango somo humanto oso hungkuno hiso lutihwamentisofoho.

Jisas kako songo ne'no humayo'ne hungkuno hwapingo hweho.

⁶⁰ Oso hungkuno homo somo Jisas:iye inomokomoyo pi'n'ingso sohwona'ni nupo'nontani fehohnjoso hnnimentohofi, Olo hungkuno loso tango we'e'l'no hwo'maho. Hungkuno hwapingo neso nakwo huno monayohiyohoho. Haloho ti'hwo upo'monteto.

⁶¹ Jisas kakoe inomokomoyo fehohnjoso oso hungkuno mjahnimentohofoso Jisas kakimo ko mulahoningkofi kako oso hiso'no huno uyahoningki hofikimo ulimento, Olo hungkuno ngko seloheso sekwoe hunomo wonyo lasemokohoho. Sekwo ngkimo wonthwotifofantifetaho.

⁶² I ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko nje ango ne sopone'no asomo sime sohonta sekwo ngkimo nonohonifitnne'manji sekwo huno pipi seyoneto.

⁶³ Anituye Towahuno sohwo kako'nohini songo ne'no humayo'neso hwapingo hweho. Sekwo oso hwe huhwo sohuma'tni womantifeho. Sekwoe a'apahomjo yokumpohn'nyo mosefo'manehoho. O'o, a'amu Anituye Towahuno momaso'njo sohwo kako songo ne'no humayoso motipemanehoho. I oso'no sekwo Anituye Towahuno mayo so'no nto selohefoho. Nje hungkunomo iningkafijoso sekwo songo ne'no humafitnnefoho.

⁶⁴ A'amu fehohnjo sekwo'njo ajwo so'mo humalofoso hofiko ngkine'no simeho hi'ntnnono montape'njo yalokwofo. Ose nalimentisofoho. Hwapingooso simeh'nta'ango Jisas kako oso a'amu kakimo simeho hi'ntnnono muyifitnne somne'no kako huno nto syafihu'mentisofoho. Oso'nji kako oso a'amu kakine'no tokoyo'fo ulohofone sohune'no huno umentisofoho.

⁶⁵ Jisas a'amu huhwo sohwamo nom'ne hungkuno ulimento, Sekwo fehohnjo soku ngkimo simeho montape'njo yalokwofo so'no ngko olo hungkuno hiloso nto seloheso olenoho. Nje Mpohwo kako a'amu somo momikinjosehwajyo'njo yoso'manji sekwo ngkiyepono mapofitnnefoho.

⁶⁶ Oso hungkuno hiso Jisas kako ulahoningki kakoe inomokomoyo pi'n'ingoso kakimo uhwati'mofontifi humpo'mentohofofoho. Hofiko kako'nji hano apa'no memayofoho. Ni'hu'nahone uhwati'mo'mentohofofoho.

⁶⁷ Oseso Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwona'nimo nalimento, Sekwo huhwasi wonthwotifofantifetaho.

⁶⁸ Ose nelohoningkahoningki, Saimoun Pita ulimento, Hwe Engofo, Nakwo ti'hwoepono humpeenehwono. O'o, kiko'nohini songo ne'no humayo'ne hungkunoso hi'njo hwsoho.

⁶⁹ Jye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono kijopalokuhwono. Nakwo huno ole nayohoho. Kiko Anituye hwomu ne sohwosi wopingo'nohini hwsoho.

⁷⁰ Ose ulahoningki Jisas nalimento, Nje inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwasi ngko sehwosopo'mentohe hwasoho. I oso'no ngko sehononji anga'nohino sohwosi towahuno wonyo Seten mta'angoso hi'njo hwsoho. Ose nalimentisofoho.

⁷¹ Oso hungkuno Jisas nalimentisoso kako Jutas, Saimoun Isikaliyout'ye hwumne'no nalimentisofoho. Hwapingoso Jutas huhwo sohwo kako Jisas'ye inomokomojo ko inomokomojo sohwo kako aku ikinji ehumanto Jisasimne'no tokoyo'ofo uloho'mentisofoho.

7

Jisas kakoe homningkwa'wehwosa Jisasimo simeho hi'ntnnono muyimmentohofofoho.

¹ Oso hohosohonta Jisas kako hwaho Ngkalili sopo nowento hano emointisofoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwa Jisasimo wofonjosyano lontifi yahon'ngkofi kako hwaho Jutiya sopo hano memoyo'njo imentisofoho.

² Oso a'amu Jutaso hofiko siku'no iyoho humayo nom'ne engoso mofonepo umonimonto imentisofoho. Oso siku'no hiso a'amu Jutafe hofiyakwosa hofiko hwapife angolontifi humamotofo sohonta Anitu hofikimo hofiyio mokosyohumamojo so'no huno syafisyo'ne siku'nofoho.

³ Oseso Jisas kakoe homningkwa'wehwosa kakimo sitofo hungkuno ulimentohof, Kiko olo hwaho Ngkalili lopo sopo nohumahotoho. O'o, kiko hwaho Jutiya'ne'no sohojfi osopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyw'wo'n'ngkiyohofoso kiko yohojo'no a'amu pi'n'ngoso kikimo kohon'ngkuji jije yofe engo umo'n'montonoho.

⁴ Kiko yofe engo woma'mo lohoji'manji olo hiyaso lo'mo peho'no humahnno. Kiko yofe engo ne hi'njo hwosi'manji kiko yo'mayo wonyoangkafos a'amu hopi'nonohino somo fit'hwaho. Ose ulimentohofofoho.

⁵ Hwapingoso homningkwa'wehwosa huhwanji Jisasimo simeho hi'ntnnono mummentohofofoho.

⁶ Jisas hofikimo ulimento, Ngko angol Jelusaleme'no utihwa'nyopo simeho siku'no mofapefoho. I sekwo yo'mayoso uyano likujif'manji sekwo a'amu hwahoponjo soku siku'no engolopohamo sekwo siku'nofoho.

⁷ Olo hwaho loponjo hwe moyam'i mi hopi'nonohinoso hofiko sekumne'no simeho tohino mosejopalukuyohofo. O'o, simeho tohino ngkimnohini ntopantokwofo. Hwapingoso yo'mayo yahino wonyo hofiko iwo'n'ngkohofo so'no ngko lijwaof'wo'n'ngkohe so'no simeho tohino ntapi'wo'n'ngkohofofo.

⁸ Nje n'ngkwahwoso sohwasi sekwo nosikuji sekwo oso siku'no iyoho humayo engo somo fisihwonamnno. I, ngko oso siku'no iyoho humayo engo somo mosihwonamnnehono. Nje siku'no ngko siyo'neso nto'no mmo'nyofoho.

⁹ Jisas kako ose ulonto oso hwaho Ngkalili sopo humamentisofoho.

Jisas kako oso Siku'no Engo hofiyakwosa hwapife angol molimentofofo somo sihwojamentisofoho.

¹⁰ Jisas homningkwa'wehwosa sohwa hofiko oso Siku'no Engo somne'no siku'no lohofahon'ngkofi Jisas kako huhwo simentisofoho. I oso'no kako utihwa'nyopo simentiso'maho. O'o, hiyaso'mo simentisofoho.

¹¹ A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko oso Siku'no Engo somo humawo'n'ngkohofo somo humantifi Jisasimne'no hafihafe tipentifi a'amu somo ulohonimentohof, Jisas kako ntif'mo humaho.

¹² Hwe moyam'i mi pi'n'ngo engoso hofiko mtitofo syohumolawentifi a'amu fehohnjoso ole limentofohi, Jisas kako wopingo hweho. A'amu fehohnjoso ole limentofohi, Jisas kako a'amumo hwasyo hungkuno liku'mof'wo'n'ngkiso hweho. Ose limentofofofo.

¹³ I oso'no a'amu hopi'nonohino hofiko hwe engo sohwamne'no iyoho uningkahon'ngki hofiko hungkuno utihwa'nyopo mahnnimentohofofoho.

¹⁴ Oso Siku'no Engo iyoho humayo ajwo sopo Jisas kako Anituye tajo ango engo somo noswonto a'amu somo utihwa'nyopo hungkuno loma'mentisofoho.

¹⁵ A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisas'ye hungkunomo upo'nantifi yomo yontifi ole hnimentohof, Olo hwe lohwo kako huno engo loso ntimalta'ni tipema'masoto. Kako nakwoe siku'no angol hungkuno atofo lutihwawo'n'ngkuhwone somo masyuyo hweho.

¹⁶ Ose hnningkahon'ngkofi Jisas kako hofikimo ulimento, Olo hungkuno selalokwe loso nje huno mta'ango moselalokuyohono. O'o, Anitu kako ngkimo nihwatimentiso sohwo ntahon'ngki selalokweno.

¹⁷ A'amu fihwo kako Anituye hungkunomo uningkamo loso sohwo kako olo nje hungkuno lomne'no kako huno ole uyono. Hungkuno loso kakoe huno mta'n'ng'o'maho. O'o, Anituye huno mta'n'ngofoho. Kako huno ose uyono.

¹⁸ Hwe fihwo kako kakoe huno mta'ni yo'mayo loso yoso sohwo kako yofe engo woma'mo lihwosi walimontonoho. I a'amu fihwo kako oso a'amu lihwatimentiso

sohwoe yofe engoso sekwo noho'nomapitnne'ento selalokuso'manji kako hwasyo hungkuno moselalofiyoho. Honingkano wonyo ane hweho.

¹⁹ Jisas ose ulonto ole ulimento, Hohonta Mouses kako seyakwosamo Anituye honingkano hungkuno uyimentisofoho. I oso'no sekwo hopi'nonohino soku oso honingkano hungkuno somo hwotoho fentifi nto'no miningkayo'njo imotofokuyoho. Sekwo ose imentohofo so'no sekwo ngkimo peho'no wofonjonisyantife'no yalokwofo.

²⁰ Ose ulahon'ngki hwe moyam'i hopi'nonohinoso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Kikimo tihwo wofonjakohumontolo. Awonoho. Kiko towahuno wonyo Seten mta'angoso hi'njo hwsosoh.

²¹⁻²³ Hofiko ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sikuno iyoho humayo fihumo ngko hwe mnokino'njo sohomo wopingo umokumentohe so'no sekwo si'meho tohino ntapiwo'nningkohofokuyoho. I oso'no sekwo soku sikuno iyoho humayo somo syoho iwo'nningkohofokuyoho. Seyakwo Mouses sohwo honingkano hungkuno ole sejapmento, Sekwo sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino aho nom'ne mta'ni hufa'u memjaofhwoso'no mo'nningkanta hwomu milongo sohwamo a'apaho somo sihu fikolopmno. I Mouses oso hungkuno somme'no hwapingo hwo'maho. O'o, seyakwosa mta'angofoho. I oso'no oso sikunoso memjaofhwoso'no sikuno iyoho humayo so'manji sekwo oso sikuno somo syoho iwo'nningkohofhwaso. Sekwo oso ko iwo'nningkohofo so'no ngko hwe sohomo wopingo umokumentohe oso sikuno somo sekwo ngkine'no si'meho tohino peho'ne ntopantokwofo.

²⁴ Sekwo yo'mayo yahino somo uhwon'ngkuji wonyofoho eso komo'no likutoho. O'o, sekwo si'mo'no hwapingo ne so'no huno nto'no ikwesya'fisy'kuji sekwoe hunoso yano nto'no mpopmno. Ose ikujo'no sekwo yahino wonyo so'nji wopingo so'nji huno nto'no wotipemantfeho. Ose ulimentisofoho.

A'amu fehohnjoso hofiko ole limentohofi, Olo hwe lohwo Anitu lihwatimentiso lohwlikeno.

²⁵ Hwe moyam'i fehohnjo Jelusalem sopo humamotofoso ole hnnimentohofi, Olo hwe lohumo a'amu hwe engo sohwa wofonjosano lontifi iwo'nningkohofo lohwolah.

²⁶ I uhwon'mno. Kako uti'hwa'nyopo lohofonto kakoe hungkuno lantan'ngki hofiko yoka hungkuno mulalokuyoho. I nakwoe hwe engo sohwa hofiko olo hwe lohumne'no Anitu uhwati'mentiso hweho ose kosyofisyalokwofo.

²⁷ Ose hnnontifi nom'niso ole hnnimentohofi, I oso'no olo hwe lohwoe hwaho loponjo ango ne so'no nakwo huno nayohoho. Oso hwe Anitu uhwati'monnoho nalimentiso so'no kako i'mofape sohonta kakoe hwapingo so'no nakwo huno nto'no monayonefoho. Ose hnnimentohofofoho.

²⁸ Jisas kako Anituye ango engo somo ajwo'mo nohumanto a'amu somo mango engo ulimento, Sekwo ngkine'no huno seyooho. I sekwo nje ango sopone'no huno moi'wonoho. I oso'no nje hwapingo neso nje Mpohwo ngkimo nihwati'mentiso sohune'no sekwo huno nto'no maseyohiyoho. Ngko nje huno mta'ni pmmentohe hwon'maho. O'o, nje Mpohwo kako nihwati'mentiso sohwo kako yo'mayo yahino ne so'no hwapingo hweho. I sekwo kakimo huno ito'no maseyokuyoho.

²⁹ Ngko'nohini kakine'no huno moi'wonoho. Hwapingoso ngko kako'nji nohumentai kako huhwo ngkimo lonhwati'mentiso so'no pmmentohe hwo'nyoho.

³⁰ Ose ulahon'ngki hofiko kakimo impe untfantifi ko imentohofoso a'amu fihwo kakimo aho mokisahumentisofoho. Hwapingoso Jisas kakoe sikunoso mmo'nyofoho.

³¹ Hwe moyam'i pi'nngoso hofiko Jisasimo si'meho hi'ntnnono uyontifi ole hnnimentohofi, Oso hwe sohomo Anitu uhwati'mentiso sohwo nophwoso'no kako olo hwe lohwoe yokumpohn'nyo somo uyakolo'montolah. O'o, awonoho. Olo hwe oloho hweho. Ose hnnontifi tifi in'ngkamentohofofoho.

A'amu itokuso'njo sohwamo Jisasimo impe intofo'ne lihwatimentohofofoho.

³² A'amu Falisi sohwa oso hungkuno a'amu Jisasimne'no hnnimentohofo homo somo upa'nontifi hofiko'nji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'nji sohwantnne'no hofiko Anituye ango engo somjo a'amu hwapife tiffo'nji sohwamo Jisasimo impe intofo'ne lihwatimentohofofoho.

³³ Lihwatimentohofo so'no Jisas kako huno uyahon'ngki kako a'amu kako'njoponjo somo ulimento, Sikuno we'nehwo ngko sekwo'nji wosimonnoho. Nohumahm'mo ngko lihwatimentiso sohwoepono asomo wawomonnoho.

³⁴ Oso hohosohonta sekwo ngkine'no hafihafe ko tipifijoso manohon'fitnnefoho. Hwapingoso oso ango ngko nu'mo humame sopo sekwo mon'imapitnnefoho.

³⁵ Ose ulahon'ngki a'amu Juta sohwafe hwe engo sohwa ole hnnimentohofi, Oseso olo hwe lohwo kako ntente we sopo uhwonantanto nakwo huno uhwonyosofo. Kako a'amu

Ng'kilik sohwafe hwaho sopo nowehwosi a'amu Juta oso hopo sopo humawo'n'ingkohofo so'nji a'amu temtitifo kengo Ng'kilik so'njimo kakoe hungkunoso wolutihwamtolikeno.

³⁶ Ole nalohi, Sekwo ngkine^{no} haf:hafe ko tipifijoso manohoni^{fit}nnehofo. Ose nalonto ole nalohi, Sekwo angko humame sopo sekwo moniⁱmapitnnehofo. Oso hungkuno nalisoso hwapingo neso pehomto. Ose hnni^{mento}hofofoho.

Mijo songo ne'no humayo 'ne hungkunofoho.

³⁷ Oso sīkuno nīhu'no engo iyoho humayo ae'uyo sohonta Jisas nolikafonto mango engo ole ulimēto, A'amu mijo'no umo'noso sohwo kako ngkiyepono nopihwosi ngkinta'ni wannono.

³⁸ A'amu Anítuye hungkuno mt'i'mokumentohofo sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu ngkine'no simeho hi'lntnnono ntaposo sohwo kakoe simeho so'lmo mijolimо hopa imo'n'ingkuhwosi oso mijo songo ne'no humayo'neso hano loho'nawo'nnyofoho. Ose mt'i'mokumentohofofoho.

³⁹ Mijo'no Jisas ul'mentisos Anítuye Towahuno Wopingo somne'no ul'mentisofoh. A'amu simeho hi'ntnnono unyo sohwa hofiko Anítuye Towahuno mapitnne'no ul'mentisofoh. I oso'no Jisas kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nyo so'nji momaso'njo oso'no Anítu kakoe Towahuno a'amu homo somo moyo'njo imentisofoh.

Hwe moyam mi sofanji ajwopo hotito 'mentohofofoho.

⁴⁰ Hwe moyā'mi fehohnjo sofanji Jisasiye hungkuno upa'nontifi ole hnnimentohofi, Ou, nehopeho. Oso hwe sohomo Anitu hungkuno uyahonīngki nalone sohune'no hontohumawo'nīngkuhwoneso olo huhweho.

⁴¹ Ose hnn̄ingkahon̄ingkofi nom'ne a'amuso ole hnn̄imentohofi, Olo K̄lais̄iyoho. An̄tu kako ahwomo mta'n̄i uhwatiメントisso hweho. Ose lahonīngkofi nom'neso ole hnn̄imentohofi. O'o, K̄lais̄ kako hwaho Ngkalili sopo m̄mofaponehoho.

⁴² I a'amu An'tuye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa olo hiso'no yoholo mt'i'mokumentohofoho. K'ilais kako hwe engo Ntefitiye temtitifo i'mofap'ihwosi oso anglo Mpeticilehem Ntefit humamojo hopo sopo u'mofapmmontonoho. Olo hwe lohwo kako Ngkalili sopo i'mofapmmenisofoho. Oso huno hwasvo svafihu'mentohofoho.

43 Oseso a'amu Jisas'mne'no huno kengo kengo syafisyon'tifi hwe moy'a'mi hof'ko Jisas'mne'no hotito'mentohofofoho.

⁴⁴ Alamu fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo impe untosyano lontifi ko imentohofoso a'amu fiwo Jisasimo aho mokisahumentisofoho.

A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njo imentoho-foho.

⁴⁵ Oseso a'amu hwapi'e t'fo'njo sohwa hofiko a'amu Falisi sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwafe pone'nno asomo nopahoningkofi hwe engo sohwa yoka ulimentionhofi. Sekwo lisasi'mo impe mintokwape pipi yohofo.

⁴⁶ Ose ulahon'ngkofi hwapi'e tifo'njo sohwa ul'mentohofi, Jisas kako hungkuno wonyoangkafo lisoso nakwo hungkuno oso pa'nyoso nakwo mupa'n'ngkohov'hwono.

47 Ose ulahon^{ing}kofi a'amu Falisi sohwa ulimentohofoi, I sekwo huuhwahnijji Jisas^{imo} si^{meho} uyahon^{ing}kofi hwasyo hon^{ing}kanomo ipesemotaseswesotaho.

⁴⁸ I nakwo hwe engo sohwona'nnonjo a'amu Falisi sohwona'nnontnne hwe fihwo kako Jisasi'mo si'meho hi'ntnnono unyo sohomo l'hwonalo kwofa. N'hu'no awonoho.

49 Olo a'amulo Jisasimo simeho uyalokwofo sohwa hofiko Mousesiye honingkano hungkuno somo huno moyfoho. Oso'no Anitu a'amu homo somo tohino uyimtonohoh. Oso hwasvo hungkuno ulimentohofofoho.

⁵⁰ Nikoutimos kako hohonta Jisasimo u'ma'mentiso sohwo kako huhwo a'amu Falisi bwheho. Kako hofiko'nji nohumanto ulimento.

⁵¹ Nakwoe honingkano hungkunoso ole nali'wo'n'ingkisotaho. A'amufe hungkuno mupa'nyo'mta'ni tohino siki uyo. Ose nali'wo'n'ingkisotaho. O'o, simo'mo kakoe hungkuno yolo ho neso upa'n'ingkuhwasi yo'mayo iwo'n'ingkiso so'n'o huno nto'n'o nav'hwaso'n'o u, osohonta kako'n'e hungkuno nano womtitofantanoho.

⁵² Ose ulahoningki hofiko ulimmentohofi, I kiko huhwo hnnonji Ngkalili nta'ango hwoslaho. Anituye hungkunomo atofo fiso. Atofo lohoji olo so'no huno wotipema'monnoho. Alamu Anituye hungkuno uyithwoso'nó nalone sohwo hwaho Ngkalili sono m'mofaponehoho. Oseso kiko huno wotipema'monnoho.

⁵³ Ose ulahoningkofi hofiko hofikoe angopono humpo' mentohofofoho.

A'mu hwa'nte siye hungkunofoho.

¹ [Oso sīkwo'miyo somo Jisas kako hwofīki'nyo Oulif sopo sīmentisofoho.

² Mo'nīngka sohonta imīngō'nji Jisas apa'no Anītuye tajo engo somo asomo nōponto sīmentisofoho. Hwe moyā'mi hopi'nonohino Jisasīmo u'mahonīngkofi Jisas kako ampo nohumanto kakoe hungkunoso lutīhwamentisofoho.

³ Ose lutīhwentanīngki a'amu honīngkano hungkuno lutīhwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofīko ape hwa'ntesimo ipemotasontīfi Jisasīnjo ajwopo uhūmatīmentohofoho. Oso apesi kako nom'ne hwe'nji saho fosyowentanīngki hwe engo sohwa uhwōnīmentohofoho.

⁴ Oseso hofīko Jisasīmo ulīmentohofī, Nakwoe Lonetīhwayo sohwosi, olo ape losi hufo yontanīngki uhwōnīmalohwoniyo.

⁵ Mousesiye honīngkano hungkunoso ole nalīmento, Hwoya'mi yahino wonyo'njo ose somo sojo mehwasi wofonjosano. Ose nalīmentisofoho. I oso'no kīko huno pipi kiyohoho. Pipi yanehwono.

⁶ Hofīko Jisasīye hunomo yamofo ulohofo'ne oso ulohonīmentohofoho. Huno ole syafīhu'mentofo, Jisas kako Mousesiye honīngkano hungkunomo mtīhupe so'manji nom'ne hungkuno kengo naloso'manji nakwo kakimo impe untfantanoh. Ose syofīsyahonīngki Jisas kako ingku'nohumanto kako kakoe ajo'miyo'nji hwahomo ifalifaliyo mtī'mokumentisofoho.

⁷ Hofīko Jisasīmo ne'nō ne'nō ulohonīngkahonīngkofi Jisas kako nolīkafonto ulīmento, A'amu fihwo honīngkano wonyo nīhu'nō aneso sekwo'njo ajwo lopo sojo sīmo'mjoso a'mu simo wohō'namofono.

⁸ Ose ulonto kako apa'no ingku'nohumu lohofonto hwahomo apa'no ajo'miyo'nji ifalifaliyo mtī'mokumentisofoho.

⁹ Hofīko Jisasīye hungkunomo upa'nontīfi a'amu anga'nō anga'nō hotahumentohofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa sīmo'mo hotoswopahonīngkofi hwe nom'ne sohwa hofīko tīfi hotahumentohofoho. A'amu hopi'nonohinoso Jisasīmo ulīko'mahonīngkofi Jisas kako'nohini nohumentanīngki oso a'musi kako Jisasīye sīmanopo ne'nō loho'mentisofoho.

¹⁰ Jisas nolīkafonto a'mu simo ulīmento, Olo a'mu losi, a'amuso ntī'mo humalofo. A'amu anga'nohinoso kikimo poyo wokumokano makiloho liyohofo.

¹¹ Jisas ose ulahonīngki a'musi ulīmento, Hwe Engofo, a'amu ose manjofoho. Hopi'nono nto humpehoho. Ose ulahonīngki Jisas ulīmento, Ngko huhwo'nī poyo makumokohoyohono. Kīko nowehoji oso wonyo hiso apa'no iyo'eno. O'o, honīngkano wopīngō'nohini fiyohoho. Ose ulīmentisofoho.]

Jisas olo hwaho lopone pomponaho hweho.

¹² Jisas a'amu somo hungkuno apa'no ulīmento, Ngko olo hwaho lopone pomponaho hwo'nyoho. A'amu ngkimo tīfi nnīngkaposo sohwo kako sīkwo'mjoho'mo memoyone-hoho. O'o, kako songo ne'nō humayō'nē pomponaho hi'njo hweho.

¹³ Ose ulahonīngki a'amu Falisi sohwa ulīmentohofī, Kīko kikine'nō hnnīwo'nīngkino hwosoho. Oseso nakwo huno monayohoyohoho. Jīje hungkuno nehopitīkeno, hwasyotīkeno. Nakwo huno monayohoyohoho.

¹⁴ Ose ulahonīngkofi Jisas ulīmento, Ngko ngkine'nō hnnałokweno. I oso'no nje hungkuno ne'njofoho. Hwapīngoso ngko nje hwapīngō ne pmmentohe sopono huno niyohoho. Oso'no ngko ango nosīmne sopone'nō huno niyohoho. I oso'no sekwo nje hwapīngō ne sopono huno maseyohoyohoho. Ngko hano umne sopone'nō sekwo huno maseyohoyohoho.

¹⁵ Sekwo a'amu hwahoponjofe yahinomo yano ilofīwo'nīngkohofīhwasoho. I ngko a'amufe yahino somo oso hopa yano milofīwo'nīngkiohe hwo'nyoho.

¹⁶ I oso'no ngko nom'ne a'amumne'nō yano ilo'me'manji ngko nto'nohino ulo'mnōho. Hwapīngoso ngko'nohīn'maho. O'o, nje Mpohwo nīhwatīmentiso sohwo'nji nohumentai yalokuhwoyo.

¹⁷ Sekwoe honīngkano hungkuno somo ole wo'nnyofoho. A'amu hufa'u hwa'u hungkuno afa'nohini lisoso nakwo huno ole wonayono, Sikoe hungkunoso ne'njofoho. Ose wo'nnyofoho.

¹⁸ Ngko ngkine'nō hungkuno hnnīwo'nīngkohefoho. I nje Mpohwo nīhwatīmentiso sohwo kako huhwo nje hwapīngō so'nō līwo'nīngkiso hweho.

¹⁹ Ose ulahonīngki hofīko ulīmentohofī, Jīje Mpohwo ntī'mo humaho. Ose ulohonīngkahonīngkofi Jisas ulīmento, Sekwo ngkine'nō huno nto'no mosyafīsiyo'njohwasi kalohi sekwo nje Mpohwo huhune'nō huno mosyafīsiyo hwasoho. Sekwo ngkine'nō

huno nto'no seinyohwas'i'manji ou sekwo nje Mpohwo huhune'no huno nto'no wasey'montonoho.

²⁰ Oso hungkuno hiso Jisas kako An'tuye tajo ango engo hamniyoho'njo ango ajwo sopo lohofonto hwe moy'a'mi somo hungkuno lut'hwamentisofoho. Kako ut'hwa'nyopo ko humentan'ingki a'amu kakimo impe mintafe'njo imentofofofo. Hwap'ngoso kakoe siku poyo imo'nyo'ne siku noso mmo'nyofoho.

Ngko ume sopo sekwo mafitnne hwasoho. Jisas ose ulimentisofoho.

²¹ Jisas kako nom'ne hungkuno apa'no ulimento, Ngko ume sohonta sekwo ngkine'no hafi'hafe wonyopi wonyopi wot'peentifeho. Sekwo sekwoe hon'ingkano wonyo somo poyo nope'n'ingkuji sekwoe wonyo somjo tohino somo ne'no humantokunnefaho. Oso'no sekwo ngkimo mon'i'mapitnnefaho.

²² Ose ulahon'ingki a'amu Juta sohwa hnn'umentohofi, Oso hungkuno nelalokunjoso hwap'ngingo neso pehoto. Ole nelalofoho. Oso ango ngko u'mo humame sopo sekwo mafitnnefaho. Pipinetu. Kako kakimo wofonjahin'ntolikeno.

²³ Ose hnn'ingkahon'ingkofi Jisas ulimento, Sekwo enjwa'mta'ango kuyoho. Ngko yokintahoponta'ango hwo'nyoho. Sekwo olo hwaho loponta'ango kuyoho. Ngko ahwomo mta'ango hwo'nyoho.

²⁴ Oso'no ngko ole nto selohefaho. Sekwo poyo pe'n'ingkuji sekwoe wonyoso wawo'montonoho. Mpohwo kako ngkimo nihwatimentiso so'no sekwo si'meho hi'ntnnono montape'njo ifijo'manji sekwoe wonyoso wawo'montonoho.

²⁵ Ose ulahon'ingki hofiko ulimentohofi, Kiko tihwosilo. Ose ulahon'ingkahon'ingkofi Jisas ulimento, Ngko oso hwe so hwo'nyoho. Si'mo'mo nto selimentohe so hwo'nyoho.

²⁶ I sekwoe yahino wonyo somne'no hungkuno pi'n'ingo hi'njo hwo'nyoho. I oso'no hwangku oso yahino somne'no hungkuno yano selofimnefaho. I olohonta yo'mayo nihwatimentiso sohwo nt'mentiso so'nohini wasel'monne'no yohono. Kakoe yahinoso ne'njo hwaho.

²⁷ Jisas ose ulahon'ingki hofiko Jisas An'tumne'no hofikimo ulimentiso so'no huno muyo'njo imentisofoho.

²⁸ Oseso Jisas hofikimo ulimento, Hwangku sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni fonjan'isy'kuji oso hohosohonta sekwo ngkine'no huno ole seyonefaho. U, oso hwe An'tu uhwat'mentiso sohweho. Sekwo huno ose wot'pemantifeho. Ngko nje huno mta'ni yo'mayo syohoso imentohe'maho. O'o, yo'mayo hungkuno nje Mpohwo nt'mentiso so'nohini selimentohefaho.

²⁹ Mpohwo kako nihwot'mentiso sohwo kako ngko'nji humaho. Yo'mayo iwo'n'ingkoheso Mpohwo kakoe si'meho wop'ngingo umokiyo'ne iwo'n'ingkohe hwo'nyoho. Kako moni'sikwajonehoho.

³⁰ Ose ulahon'ingki hwe moy'a'mi pi'n'ingo engoso oso hungkunoso upa'nontifi Jisas'mo si'meho hi'ntnnono umentohofoho.

Hungkuno neso sekumo wop'ngo wasemokumontonoho.

³¹ A'amu Juta fehohnjoso Jisas'mo si'meho hi'ntnnono umentohoho somo Jisas ole ulimento, Sekwo si'meho nehopi ntap'kujo'no sekwo nje hungkunomo tifi nehopi in'ngkafijo ku'manji sekwo nje inomokomoyo ne kuyoho.

³² Nje hungkuno nehopi somo huno seyoso'manji oso hungkuno hiso sekwoe yahino wonyoso kilo'mokomokosyehumamojo somta'ni us'hutofosema'montonoho.

³³ Ose ulahon'ingki hofiko Jisas'mo ulimentohofi, Nakwoe neyakwo Ap'loham sohwoe imu hwona'nyoho. Nom'nihwo nakumo nthontu kilo'mokomokonesyohumamojoto. Awonoho. Oso'no kiko peho'no nalohino, Nje hungkunoso sekumo us'hutofasema'montonoho. Pipinetu.

³⁴ Ose ulahon'ingkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. A'amu hopi'nonohino hon'ingkano wonyo'njo somo oso hon'ingkano wonyo hiso hofikimo kilo'mokomokosyohumamojofoho. Oso'no oso a'amu hiso hofiko oso hon'ingkano wonyo sohwoe syoho ulohofiyoo pa'nyofoho.

³⁵ A'amu syoho ulohofiyoo sohwo kako kakwo'yohwae syohoso ulohofisoso kakoe hwe engo'njo n'hu'nahone humayo'ne hwo'maho. O'o, kako syoho ulohofiyoo'nohino hwaho. I oso'no hwe engo sohwoe hwomu sohwo'nohini engolopohamo humawo'n'ingkohoho.

³⁶ Oso'no An'tuye Hwomu sohwa'ni ngko sekumo hon'ingkano wonyo somta'ni is'hutofasema'meso nom'nihwo sekumo mokilo'mokomokosesyohumanehoho. O'o, n'hu'no awonoho. Nje a'amu ne nto imo'n'ingkohoho.

³⁷ Sekwo Ap'loham'ye imu sohwona'nyoho li'wo'n'ingkohoho so'no ngko huno niyohoho. Ap'loham sohwo kako An'tuye a'amu ne hwaho. I oso'no nje hungkuno

so'no nakwolaho lontifeso sekwo ngkimo wofonjonisyantife'no yalokwofo so'no sekwo Apilohamye imu ne hwasimahao.

³⁸ Ngko nje Mpohwo'nji nohumanji yo'mayo ntahoningki losetihwawo'nìngkohe hwo'nyoho. I oso'no sekwo sekwoe senìngkwohwo ne sohwoe yahino somo nomantifi yalokwofo.

Senìngkwohwo sohwo Setenìyoho. Jisas a'amu Juta somo ose ulìmentisofoho.

³⁹ Jisas ose ulahoningki hofiko ulìmentohofi, Nakwoe mpohwo sohwo Apilohamìyoho. Ose ulahoningkofi Jisas ulìmento, I sekwo Apilohamye imu ne hwasimahao sekwo Apiloham imajo yahinoso sekwo ikutnnnesohilo.

⁴⁰ Yo'mayo hungkuno nehopi Anìtu ntahoningki ngko selwo'nìngkohe hwo'nyoho. Oso hungkuno homo somo sekwo nakwolaho lontifi wofonjonisyatife'no yalokwofo. Apiloham kako a'amumo wofonjahumonto miyomentisofoho.

⁴¹ O'o, sekwo sekwoe senìngkwohwo ne sohwoe yahinomo inìngkowalokwofo.

Ose ulahoningki ulìmentohofi, Nena'wohisi hwa'nyo yonto nakumo tìpenema'mentiso hwonani'maho. Nanìngkwohwo anga'nohino sohwo Anìtuyoho.

⁴² Ose ulahoningkofi Jisas ulìmento, Sekwo Anìtu senìngkwohwo ntentesi sekwo ngkimo sìmeho ntapikutnnnesohilo. Hwapìngoso ngko Anìtu'nji nofosyo humanji pmmentohe hwo'nyoho. Nje huno mta'ni pmmentohe hwonimahao. O'o, Anìtu kako nìhwojahoningki pmmentohe hwo'nyoho.

⁴³ Sekwo nje hungkunomo huno nto'no mosyafìsiyo'njo peho'neto. Hwapìngoso sekwo nje hungkunomo upa'nontifeso nakwolaho lontifeso haloho maposo'njo hwasoho.

⁴⁴ Sekwoe senìngkwohwo sohwo Setenìyoho. Sekwo yokumpohn'nyo yoho'nontifi sekwoe senìngkwohwoe yahinomo tìfi inìngkowalokwofo. Kako sìmo'mta'ango a'amumo wofonjahumo lìmojo hwefeo. Kako hungkuno ne'njo somno ngkilaho lìmojo hwefeo. Hwapìngoso yahino neso kakoe sìmeho mo'mo momnauyoho. Kako hwasyo hungkuno'nohini lìmojo hwefeo. Kako yo'mayo hwasyo hungkunoso hwapìngoso hwefeo.

⁴⁵ I ngko sekumo hungkuno nehopi ko selahoningko sekwo nje hungkuno homo somo sìmeho hi'ntnnono montopalokuyoho.

⁴⁶ Ngko honìngkano wonyo yoheso'no tìhwo wantifontolo. Awonoho. I oso'no ngko hungkuno nehopi'nohini selwo'nìngkohe'manji sekwo nje hungkunomo sìmeho hi'ntnnono montape'njo peho'ne yalokwofo.

⁴⁷ Anìtuye mehomì ne sohwa hofiko Anìtuye hungkunomo haloho pewe'nìngkohofofoho. I sekwo Anìtuye mehomì hwasimahao. Oso'no sekwo kakoe hungkunomo haloho maposo'njo hwasoho. Jisas ose ulìmentisofoho.

Jisas ulìmento, Apiloham mmo'nyo sohonta ngko ne'no humamote hwo'nyoho.

⁴⁸ Ose ulahoningki a'amu Jutafe hwe engo sohwa Jisasìmo sitofo ulìmentohofi, Ihwoni, nakwo kikine'no hungkuno nehopi lìwo'nìngkuhwono. Kìko a'amu Someliya pa'nyo hwosoho. Kìko mewoso hwosoho. Setenìye towahuno wonyoso kikimo ehuhnakumo'nyo hwosoho. Nehopi lìwo'nìngkuhwono.

⁴⁹ Ose ulahoningkofi Jisas ulìmento, Ngko towahuno wonyo ane hwo'nyoho. O'o, ngko nje Mpohwoe yofe engo ho'nomalokweno. I sekwo nje yofemo hwotoho nìfeentokwofo.

⁵⁰ Nje yofe ho'noma'nyo'ne ngko syoho miyalokuyohono. O'o, Anìtu kako nje yofe engo umokumontonoho. I a'amu yo'mayo wonyo ngkine'no huno syafìsiyo'wo'nìngkohofo so'no Anìtu kako tohino yano ulofiyonefaho.

⁵¹ Hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. A'amu fihwo nje hungkunomo nto'no inìngkaweso'manji kako poyo mape'nyo'njo songo ne'no nohumantihwone hwefeo.

⁵² Ose ulahoningki a'amu Jutaso Jisasìmo ulìmentohofi, Ihwoni, kìko towahuno wonyoso nehopi hi'njo hwosoho. Apiloham kako poyo pe'nìmentiso hwefeo. I a'amu Anìtu hungkuno uyahoningki lìmotofo huhwanji pe'nìmentohofofoho. I oso'no oleso peho'no lalokuno. A'amu fihwo nje hungkunomo nto'no inìngkaweso'manji kako poyo mape'nyo'njo songo ne'no nohumantihwone hwefeo. Oso hiso peho'no lohino.

⁵³ Kìko neyakwo Apiloham poyo pe'nìmentiso sohumo yakolo'nyo hwosilaho. I kìko oso a'amu Anìtu hungkuno uyahoningki lontifi pe'nìmentohofo sohwamo uyangolo'nyo hwosilaho. Kìko tìhwo pa'nyo umo'nìmonji lalokuno.

⁵⁴ Ose ulahoningkofi Jisas ulìmento, I ngko nje yofe engo imokinantimtentesi nje yofeso engo'maho we'e'nohinesohilo. I oso'no sekwo nanìngkwohwo Anìtuyoho lìwo'nìngkohofo sohwo kako nje yofe engo nìmokalofo.

⁵⁵ I oso'no sekwo Anìtu ne sohumo huno maseyo hwasoho. Ngko kakine'no huno niyohoho. Ngko ole lontifontentesi, Ngko Anìtu sohumo huno maniyohoyohoho. Ngko

ose lonti'mtentesi ngko sekwo hopa hwasyo hungkuno'njo hwo'nnesohilo. I oso'no ngko Anitu ne sohumo huno niyahon'ngki kakoe hungkunomo tifi in'ngkowalokweno.

⁵⁶ Seningkwohwo Apiloham sohwo kako Anituye hungkunomo haloho po'mentiso so'no kako ngko olo hwaho lopo pmne'no huno uyahon'ngki so'no kako ngkimo tmo nehopi nohon'mentisofoho. Oso'no kako ngkine'no simonyo imentisofoho.

⁵⁷ Ose ulahon'ngki a'amu Jutaso ulimentohofi, Soswo fifti (50) mokiyakolofe hwosoho. Kiko Apilohammo tmo uwhon'mentohino hwosilaho. Hungkuno hwasyo lalokuno.

⁵⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi wasel'monne'no yohono. Apiloham kako mmo'nyo sohonta ngko humamote hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

⁵⁹ Oseso hofiko sojo nomantifi Jisasimo wofonjosyano lontifi ko imentohofoso Jisas kako a'amu pi'ningo engo'njo so'mo hiyaso ifohuni ifohuni lohofonto mempono swapmentisofoho.

9

Jisas kako hwe timp'i'nyo sohumo wopingo umokumentisofoho.

¹ Jisas kako hano emoyonto hwe timp'i'nyo fihumo uhwon'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kona'wohi aswo mayoso timp'i'nyo humoma'mentisofoho.

² Jisas oso hwe huhwo sohumo uhwon'ngkahon'ngki Jisas nye inomokomoyo sohwona'ni kakimo ulohon'mentihwoni, Nakwoe Lonet'hwayo sohwosi, oso hwe sohwo timp'i'nyoso peho'ne imo'nyoto. Kako hon'ngkano wonyo imofonto imo'nimentisotaho. Kan'ngkwohwo'ya'u hon'ngkano wonyo imo'mentisiyomo imo'nyotaho.

³ Inomokomoyo sohwona'ni ose ulahon'ngkuhwoni Jisas nalimento, O'o, olo hwe lohwoe timp'i'nyo imo'nyo hwap'ingoso kakoe hon'ngkano wonyo mta'ango'maho. Kan'ngkwohwo'ya'ue hon'ngkano wonyo mta'ango'maho. O'o, olo timp'i'nyo imo'nyo hwap'ingoso Anitu kako olo hwe lohumo kakoe yokumpohn'nyo ut'hwa'nyopo uyimo limentisofoho.

⁴ Ose ulonto kako pahnimo hungkuno ole ulimento, Mofehi'nyo ne'no lohfontan'ngkuhwosi nakwo yo'mayo syoho Anitu ngkimo nihwati'mentiso sohwo nejap'mentisoso komo'no yano. Sikuno mehwoso'no nakwo syoho miyanehwono.

⁵ Ngko olo hwaho lopo nohumentan'mo olo hwaho loponjo pomponaho pa'nyo hwo'nyoho.

⁶ Ose nalonto kako hwaho we'eso nomanto memijo hwahomo uyati'mofonto yoko'nyo imokonto timp'i'nyo sohwae timpopo uloho'mentisofoho.

⁷ Ose ulohofonto ulimento, Kiko nowehoji oso mijo ayo Silouam sponjo somo mijo fiyoma'nyo. Ose ulimentisofoho. Oso mijo yofe Silouam'yooso hwap'ingoso olenoho, Lihwajijyofe'nefaho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako mijopo nowento mijomo yoma'nonto asomo nosaponto kako tmo wopingo hon'ngkano.

⁸ Hohonta oso hwe huhwo sohwo kako timp'i'nyo nohumento hon'ngkano momingo sopo nohumentan'ngki a'amu nopasontifi nopawentifi yontan'ngkofi kako hofikinta'ni hamniyoho yo'mayo so'no jomo ulimojo hweho. Oso a'amu huhwo sohwanji oso a'amu hwe timp'i'nyo sohwo kakoe ango afaponta'ango sohwanji hofiko hnn'mentohofi, Pipilo. Olo hwe lohwo kako hon'ngkano lopo nosyohumanto nakumo hamniyoho yo'mayo so'no jomo nalwo'n'ngkiso lohwolaho.

⁹ Ose hnn'ngkahon'ngkofi a'amu fehohnjoso ole limentohofi, Ou, olo hwe lohwo sohwo olo huhweho. I nom'nhwo ole limentohofi, O'o, awonoho. Oso hwe huhwo sohwo pa'nyo hwolkeno. Ose lahon'ngkofi oso hwe timp'i'nyo wopingo umokumentiso huhwo sohwo ole ulimento, Ngko olo huhwo'nyoho.

¹⁰ Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Jije tmo wopingo kumo'n'ngkisosso pipi yohinoto.

¹¹ Ose ulohoningkahon'ngkofi kako ulimento, Oso hwe Jisas'yooso liwo'n'ngkohoho sohwo kako hwaho'nji memijo'nji iwolo'mokonto kako nje timpopo ntohofisofoho. Kako nantohofonto ntoi. Kiko nowehoji mijo ayo Silouam mta'ni mijo fiyoma'nyo. Ose ntahon'ngki ngko nowenji mijo yoma'n'ngkoheso nje tmo wopingo nimo'n'ngkohoho. Tmo yo'mayo somo uhwon'ngkohono.

¹² Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Oso hwe huhwo sohwo nt'mo humaho. Ose ulahon'ngkofi kako ulimento, Kakoe humayo sopone'no ngko huno maniyohoyohoho.

¹³ Ose ulahon'ngki hofiko oso hwe timp'i'nyo emmojo sohumo a'amu Falisi sohwafepoно ipemotamentohofofoho.

¹⁴ Hwap'ingoso oso sikuno somo Jisas kako oso hwaho memijo'nji iwolo'mokonto hwe sohwae tmo wopingo umokumentisoso sikuno iyoho humayo somnoho.

¹⁵ Hofikoe ango sopo i'mofapontifi hofiko kakimo apa'no ulohon'mentohofi, Jije tmo wopingo imo'nyoso pipi yonji hon'mahnnoto. Ose ulahon'ngkofi kako ulimento, Kako

hwaho yoko'nyoso nomanto nje t̄mopo ntaho fahon̄ngki ngko mijo yoma'n̄maleso ngko t̄mo hon̄malefoho. Ose ul̄mentisofoho.

¹⁶ A'amu Falisi fehohnjo sohwa ole l̄mentohofi, Oso Jisas huhwo sohwo kako s̄kuno iyoho humayo somo syoho iwo'n̄ngkiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Kako An̄tu mta'ango hwo'maho. Ose lahon̄ngkofi nom'nihwa ul̄mentohofi, I kako nakwoe hon̄ngkano wonyo'mta'ango hwo'manji kako olo wonyoangkafo nakwo miȳiwo'n̄ngkuhwone loso pipi imasoto. Ose lont̄fi hofiko hwasyopo hotitofont̄fi yoka hungkuno hnn̄mentohofoho.

¹⁷ Oseso a'amu Falisi sohwa hofiko oso hwe huhwo sohumo apa'no ulohon̄mentohofi, Oso hwe jije t̄mo wop̄ingo kumokumaso sohunne'no k̄ko huno pipi kiyohoho. Ose ulohon̄ngkahon̄ngkofi kako ul̄mento, Oso hwe huhwo sohumo An̄tu hungkuno uya-hon̄ngki nal̄wo'n̄ngkiso hweho. Ose ul̄mentisofoho.

¹⁸ Oso a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko oso hwe t̄mp̄i'nyo emmojo so-hwae hungkunomo s̄meho hi'ntnnono mummentohifo so'no hofiko huno ole syaf̄hu'mentohofi, Olo hwe lohwo kako t̄mp̄i'nyo memmojo hweho. O'o, nom'ni hweho. Ose syaf̄syont̄fi kan̄ngkwohwo'ya'umne'no joho ul̄mentohofoho.

¹⁹ Joho ulont̄fi ul̄mentohofi, Olososikoe hwomutaho. Kona'wohi aswo ma'mentiso sohonta t̄mp̄i'nyo ma'mentiso hwo'manji i olohonta kakoe t̄mo wop̄ingo pipi imo'n̄ngkohoho.

²⁰ Ose ulohon̄ngkahon̄ngkofi kan̄ngkwohwo'ya'u siko ul̄mentisiyo, Nekwo huno ole eyohoho. Olososikoe hwomutaho. Kona'wohi aswo ma'mentiso sohonta kako t̄mp̄i'nyo ma'mentiso hweho. Oso'ntnme nekwo huno eyohoho.

²¹ I oso'no olohonta kako t̄mo pipi yonto hon̄ngkohoho. Oso'no nekwo huno meyohoyohoho. I oso a'amu kakoe t̄mo wop̄ingo umokumaso sohune'no oso'ntnne nekwo huno meyohoyohoho. I sekwo nekwoe hwomu sohumo ulohon̄mno. Kako engo nto imo'n̄mentono. Kako kakine'no sekumo hungkuno waselono.

²² Oso hungkuno kan̄ngkwohwo'ya'u ul̄mentisiyo hwap̄ingoso hofiko Jutafe hwe engo sohwanne'no iyoho un̄mentisofoho. Hwap̄ingoso oso hwe engo sohwa olo hungkuno nto kot̄ku'mentohifo, A'amu fihwo kako Jisasimne'no kako K̄laisiyo. An̄tu uhwati'mentiso hweho lijwaofoso'manji hofiko oso a'amu huhwo sohumo tajo ango mta'n̄i wae yaopitnnefoho.

²³ Oso hungkuno nto kot̄ku'mentohifo so'no kan̄ngkwohwo'ya'u ul̄mentisiyo, Nekwoe hwomu engo nto imo'n̄mentiso hweho. Kakimo ulohon̄mno.

²⁴ Ose ul̄mentisiyo so'no hwe engo sohwa hofiko oso hwe t̄mp̄i'nyo emmojo sohune'no apa'no joho ulont̄fi ul̄mentohofi, Olo wonyoangkafo imo'n̄maso so'no k̄ko An̄tuye yofe'no'hini fohon̄nomaho. Jisasîye yofe noho'nomahotoho. Kako hwe hon̄ngkano wonyo'no hweho.

²⁵ Ose ulahon̄ngkofi kako ul̄mento, Jisas kako hon̄ngkano wonyo'no hwolikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I oso'no ngko olo'no'hini huno niyohoho. Hohonta ngko t̄mp̄i'nyo humamote hwo'nyoho. Ololahonta ngko t̄mo nto'no honalokweno.

²⁶ Ose ulahon̄ngki hofiko ul̄mentohofi, Kako kikimo pipi kilohom̄masoto. Kako jije t̄mo wop̄ingo pipi kumokumasoto.

²⁷ Ose ulahon̄ngkofi ul̄mento, Oso hungkuno hiso ngko nto sel̄malefoho. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'no imalof̄hwasoho. Sekwo apa'no upo'nant̄fi'no lolalokwofo. Sekwo kakoe inomokomoyo umo'nant̄fi'no lolalokwofo.

²⁸ Ose ulahon̄ngki hofiko hungkuno wonyo ul̄mentohofi, K̄ko k̄ko'no'hini kakoe inomokomoyo hwosoho. I oso'no nakwo Mousesîye inomokomoyo hwona'nyoho.

²⁹ An̄tu kako Mousesîmo hungkuno ul̄mentiso so'no nakwo huno nayohoho. I oso'no olo Jisas lohwo kako nt̄i'mo i'mofapmmentiso hwolo. Nakwo huno monayohoyohoho.

³⁰ Ose ulahon̄ngkofi kako pisopisaho lonto ul̄mento, Oso hwe sohwo kako nje t̄mo wop̄ingo n̄mokumaso lohune'no sekwo kakoe hwap̄ingo i'mofapmmentiso so'no sekwo huno maseyoho hwasoho.

³¹ I olo so'no nakwo huno nayohoho. An̄tu kako a'amu hon̄ngkano wonyo'no sohwafe hungkunoso mupo'nalo fihwo. I oso'no a'amu fihwo kako An̄tume hwom-tame ulof̄wo'n̄ngkiso sohwo kako An̄tuye hungkunomo t̄fi in̄ngkayo so'no kako An̄tuye s̄meho wop̄ingo imokuwo'n̄ngkiso oshohumo An̄tu kakoe hungkunomo haloho upo'nalo fihwo.

³² Sîmo'mta'ango s̄kuno memjao'moponto mpoyo olo pa'nyoso mawo'nnyoponoho. Hwe fihwo kona'wohi ma'mentiso sohonta t̄mp̄i'nyo meesyoso sohwoe t̄moso hwangku hwe nom'nhwo wop̄ingo umokonefoho eso mupa'nyofoho.

³³ I An̄tu oso hwe huhwo sohumo mihwati'mentiso'manji kako oso wonyoangkafo ntoho'masoso miȳhwonesohilo.

³⁴ Ose ulahon^{ing}ki hof^{ik}o ul^{im}ento^hof^o, K^{ik}o tohwo^{'nanj}wo mehomⁱ hwosoho. N^{ih}u^{'no} wonyo hwosoho. K^{ik}o An^{it}uye hungkuno wolonetⁱhwamonn^taho. Mpano. Ose yokumpohn^{'nyo} ulontⁱfⁱ kakimo wae yao^{'ment}ohof^ofoho.

A'amu simeho hi'ntnnono ane sohwo t^{im}pi^{'nyo} hwafoho.

³⁵ Oso hwe t^{im}pi^{'nyo} emmojo sohum^o hwe engo sohwa tajo ango somta^{'ni} wae yao^{'ment}ohof^o so^{'no} Jisas upa^{'nonto} oso hwe sohumne^{'no} t^{ip}i^hwononto ul^{im}ento, K^{ik}o A^{'am}ufe Hwom^u sohum^o simeho hi'ntnnono luyalokuno.

³⁶ Ose ulahon^{ing}ki ul^{im}ento, U, Hwe Engofo, oso A^{'am}ufe Hwom^u sohwo t^{ih}wolo. K^{ik}o yolo^h n^{to}hojo^{'no} ngko kakimo simeho hi'ntnnono uyⁱmonnoho.

³⁷ Ose ulahon^{ing}ki Jisas ul^{im}ento, K^{ik}o n^{to} nohon^{ing}kohino. Ngko olo huhwo^{'ni} kilalokweno.

³⁸ Ose ulahon^{ing}ki kako Jisas^{'mo} ul^{im}ento, Hwe Engofo, ngko simeho hi'ntnnono kijopalokweno. Ose ulonto kako hwomtame ehumanto Jisas^{'ye} yofe ho^{'nom}a^{'ment}isof^oho.

³⁹ Oseso Jisas nohumanto a^{'am}u hopi^{'non}ohino som^o ul^{im}ento, Ngko olo hwaho lopo pmmentoheso a^{'am}u olo hwaho loponjofe yahino som^o yano ilof^o'ne pmmentoh^e hwo^{'nyo}ho. Oseso a^{'am}u An^{it}uye yahino yo^{'m}ayo so^{'no} n^{to} t^{ip}e^ma^{'ment}hwone so^{'no} nakwo huno hwapⁱng^o'njⁱ'nwoho. Nom^{'ne} huno songo t^{ip}e^mayo^{'ne} syoho engo peho^{'ne} yanehwono. Nakwo t^{im}pi^{'nyo}'njⁱ'maho. Ose li^{wo}'ningkohof^o hof^{ik}o t^{im}pi^{'nyo} hwafoho. Hof^{ik}oe t^{im}pi^{'nyo} hisomo ujo wehontojahumonji pmmentoh^oho. I a^{'am}u An^{it}uye yahino yo^{'m}ayo so^{'no} nakwo huno^{'njⁱ}'maho lontⁱfⁱe oso a^{'am}u hof^{ik}o t^{im}pi^{'nyo} pa^{'nyo} ko huhwo hof^{ik}o huno wopⁱng^o t^{ip}e^mayo^{'ne} syoho engo yalokwofo. I ngko hon^{ing}kano ito^{'no}hino som^o hof^{ik}imo utⁱhwamonn^ji pmmentoh^o so^{'no} hof^{ik}o huno wopⁱng^o t^{ip}e^mayo^{'ne} syoho engo yalokwofo so^{'no} hof^{ik}o t^{im}o honyof^oho.

⁴⁰ Ose ulahon^{ing}kof^o a^{'am}u Falisi fehohn^o sohwa Jisas^{'in}jo mofonepo humamentoh^o sohwa oso hungkuno hisomo upa^{'nontⁱfⁱ} Jisas^{'mo} ul^{im}ento^hof^o, Nakwo sohwona^{'ni} t^{im}pi^{'nyo} hwon^{'nt}aho. Ose lolalokwuno.

⁴¹ Ose ulahon^{ing}kof^o Jisas ul^{im}ento, Sekwo ole lontⁱfⁱjontentesi, Nakwo An^{it}umne^{'no} huno n^{to}'hino nainyo hwona^{'njⁱ}'maho. O'o, nakwo a^{'am}u t^{im}pi^{'nyo} pa^{'nyo} hwona^{'nyo}ho. Ose lontⁱfⁱjontentesi sekwo sekwoe hon^{ing}kano wonyo somne^{'no} tohino momapitnesohilo. I oso^{'no} sekwo ole lalokwofo. Nakwo An^{it}uye yahino somne^{'no} huno hwapⁱng^o'njo hwona^{'nyo}ho. Nakwo t^{im}o honyo hwona^{'nyo}ho. Oseso sekwoe hon^{ing}kano wonyo somne^{'no} tohino nomapitnn^e hwasoho. Ose ul^{im}entisof^oho.

10

Yahu 'sipsip' ilojo^{'ne} pahnn^{'mo} hungkun^ofoho.

¹ Jisas nohumanto ul^{im}ento, Ngko hungkuno nehopi^{'no}hini waselⁱmonne^{'no} yohono. A^{'am}u fi^hwo kako yahwolojo kuso sopo masyuyo^{'njo} sohwa kako nom^{'nep} ko^{tasy}hwosi swoso sohwa kako hufo^{'ne} hweho.

² Oso yahu kakwo^{'yoh}wo ne sohwa kako kuso ne sopo syuwo^{'n}ingkiso hweho.

³ A^{'am}u kuso sopo mokosyohumawo^{'n}ingkiso sohwa kakwo^{'yoh}wo ne sohuma uhwⁱngkuhwosi wohwosampo^{'mont}onoho. Kakwo^{'yoh}wo nosyuhwosi yahu mehomⁱ hopi^{'no}hinoso hof^{ik}oe yofe anga^{'no} anga^{'no} ulⁱhwoso^{'no} kakwo^{'yoh}wo sohwae mampaho upa^{'n}ingkuji kakwo^{'yoh}wo sohuma tⁱfi unⁱngkowantif^{eh}o.

⁴ Kakwo^{'yoh}wo sohwa yahu somo mempono ipemataswonto kako sime^{'mo} upee^{'h}onⁱngkuhwosi yahuso kakoe mampahomo upa^{'n}ingkuji tⁱfi unⁱngkowantif^{eh}o.

⁵ Yahu hiso hof^{ik}o a^{'am}u nom^{'ne}humo minⁱngkafitnn^eh^o. Hwapⁱngoso hof^{ik}o mampaho nom^{'ne} kengo upa^{'n}ingkuji hiyaso^{'mo} wowantif^{eh}o.

⁶ Jisas oso pahnn^{'mo} hungkuno ko ulahon^{ing}ki a^{'am}uso hof^{ik}o hwapⁱng^o ne so^{'no} huno mosya^{'si}yo^{'njo} imentohof^ofoho.

Jisas kako yahu mehomimo mokosyohumayo wopⁱng^o hweho.

⁷ Oseso Jisas kako hungkuno homo somjo yolo^{'h}oso ul^{im}ento, Ngko hungkuno nehopi^{'no}hini waselⁱmonne^{'no} yohono. Ngko yahu mehomife hoku^{'yo} hwo^{'nyo}ho.

⁸ A^{'am}u ngko m^{'m}ofape sohontajo i^{'m}ofapmmento^hof^oso hof^{ik}o hufo^{'ne} i^{'m}ofapmmento^hof^ofoho. I oso^{'no} nje yahu mehomⁱ neso osohwafe mampaho somo haloho maposo^{'nj}of^oho.

⁹ Ngko Jisas sohwa^{'ni} hoku^{'yo} hwo^{'nyo}ho. A^{'am}u ngkimo nu^{'mant} kako hoku^{'yo} sohwa^{'nj}mo noswahon^{ing}ki ngko oso a^{'am}u somo wopⁱng^o nomokosyohumahm^{'me}^{'no} kako wopⁱng^o ne^{'no} nohumantⁱhwonef^oho. Oso a^{'am}u somo kakoe wonyo somjo tohino somta^{'ni} usi^{'h}utofoma^{'mon}noho. Oseso oso a^{'am}uso kako nosyuhwosi noswapⁱhwosi ihwosi wosopayo wanⁱngtonoho.

¹⁰ A'amu hufo'nohinoso hofiko siki mapifitnnehofo. O'o, hofiko yahu hufo ikuji wofonjosantife'nofoho. Nihu'no wonyo umokantife. I oso'no ngko nje yahu mehomisomo songo ne'no humayoso uyimoni pmmentohe hwo'nyoho. Yo'mayo tango nje mehomisomo ko u'masoso hofiko nje ahomo humawo'nningkohofo so'no hofiko simeho wopingo engo yamo'nnyyofoho.

¹¹ Ngko yahu mehomisomo mokosyohumayo wopingo sohwo huno ole syafisyiwo'nningkiso, Nje mehomisomo poyo nope'nifitnnoho lonji ngko hofikimo ufo'mayo'nne wape'nimonnoho.

¹² A'amu hamniyoho syoho'nohini iwo'nningkiso sohwo kako yahu somo nomokosyohumentaningki sikijo nopahoniingki a'amu huhwo sohwo kako hiyasolimofifwo'nningkiso hweho. Hwapingoso kako yahu mokosyohumayo hwapingo hwo'maho. Kakwo'yohwo hwo'maho. Oso'no sikisiwojohsohwo kako yahu somo toho lofototo'meefahoningki yahuso hiyasohumpewo'nningkohofofoho.

¹³ Hwapingoso oso a'amu huhwo sohwo kako hamniyoho'nohini syoho iwo'nningkiso hweho. Kako yahu somne'no huno mosyafisiyo'nji iwo'nningkiso hweho.

¹⁴⁻¹⁵ Ngko yahu mehomisomo mokosyohumayo wopingo hwo'nyoho. Nje Mpohwo kako ngkine'no huno uyalokunjoso ngko kakine'no huno niyohoho. Oso pa'nyoso ngko nje mehomisomo ne somne'no huno nto'no niyohoho. Hofiko ngkimo huno nto'no uyohoho. Nje mehomisomo ufo'mayo'nne ngko poyo wape'nimonnoho.

¹⁶ Nje mehomisomo fehohnjoso olo tojo somo mohumunyoponoho. Oso hiso'nji ngko utima'mo hofiko nje mampaho somo haloho wopeentifeho. Oseso oso yahu nom'neso'nji nem'no afa'no umo'hantifeho. Hofikoe mokosyohumayo sohwo kenga'nohino hwo'nyoho.

¹⁷ Ngko nje yahu mehomisomo somne'no poyo pe'nifmo ngko apa'no songo wolika'monnoho. Ose yalokwe so'no nje Mpohwo kako simeho engo ntopalofoho.

¹⁸ A'amu fihwo kakoe huno mta'ni mofonjonisyanehoho. O'o, ngko nje mehomisomo lomo ufo'mayo'nne poyo wape'nimonne'no yohono limentohe so'no hofiko ngkimo wofonjonisyantifeho. Nje Mpohwo kako olo hilo so'no ntonto kakoe yokumpohn'nyo ntapmentiso so'no ngko poyo pe'nyo'neso yokumpohn'nyo hi'njo hwo'nyoho. Ngko apa'no songo likafa'neso yokumpohn'nyo hi'njo hwo'nyoho.

¹⁹ Ose ulahoniningki a'amu Jutaso oso hungkuno homo somo upa'nontifi apa'no hotito'mentohofofoho.

²⁰ A'amu fehohnjoso pi'nningoso ole hnnimentohofi, Towahuno wonyoso kakimo ehuhnamofiso'no kako ilohofalofoho. Kakoe hungkunomo peho'no upo'nalokwofo.

²¹ I oso'no a'amu fehohnjoso ole hnnimentohofi, Olo hungkuno Jisas liso loso a'amu towahuno wonyo'njo oso hwa mta'ango'maho. U, towahuno wonyoso hofiko a'amu timpin'yo somo wopingo umokumentohofofoho. Awonoho. Ose hnnimentohofofoho.

A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimne'no mangohwa imo'nimentohofofoho.

²² Oso ango Jelusalem sopo nom'ne Sikuno Engo iyoho humayo'ne imofapmentisofoho. Oso Sikuno Engoso hofiko hohonta Anitu tajo ango engo somo hano hwosayo'ne huno syafisiyo'nefoho. Oso hohosohonta kwongkwonganjohontanoh.

²³ Jisas kako osopo nohumanto kako tajo ango engo somjo mempo ango hiso Soulomouniyejefoho li'wo'nningkohofofoho.

²⁴ Jisas osopo hano emoyontaniningki a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimo ehofo'mokomantifi ulimentohofi, Nakwo jije hwapingo so'no huno akwe'no syafisyiwhwoneso yolo hoso ntonhonta wonalmonnto. Anitu ngko hwe uhwatiomonnoho nalimentiso sohwosilaho. Yoloho fonaso.

²⁵ Ose ulahoniningkofi Jisas ulimento, Yolohoso nto selimentohefoho. I oso'no sekwo nje hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. Yo'mayo syoho wopingo nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji iwo'nningkohe somo sekwo nuhwoniningkuji Anitu uhwatiamentiso lohweho likutnnesohilo.

²⁶ I oso'no sekwo nje yahu mehomisomo hwasif'maho. Oso'no sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho.

²⁷ Nje yahu mehomisomo hofiko nje mampaho nupa'nontifeso ngko hofikine'no huno niyahoniningki hofiko ngkimo tifi nnningkapifwo'nningkohofofoho.

²⁸ Nje mehomisomo somo ngko songo ne'no humayoso uyimontehefoho. Oso'no hofiko tikanomo mafitnnefoho. O'o, a'amu fihwo nje aho somta'ni nje mehomisomo wae meenmofonefoho.

²⁹ Hwapingoso mehomisomo hiso nje Mpohwo Anitu sohwo kako ngkimo ntapmentisofoho. Mpohwo kakoe yokumpohn'nyoso yo'mayo somo hwofilo'nyo hweho. Oso'no a'amu fihwo kako oso mehomisomo somo Mpohwoe aho somta'ni wae meeofonefoho.

³⁰ Ngko huhwo'ni nje Mpohwo'nji afa hwo'nyoho.

³¹ Ose ulahonìngki a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimo wofonjosyano lontifi sojo ma'mentohofofoho.

³² Sojo nomahonìngkofi Jisas ulímento, Nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji ngko syoho wopingo pi'nìngko iwo'nìngkohoe somo sekwo uhwonìwo'nìngkohofo so'nno syoho ntisomne'no wofonjontsyantife'no yohofo.

³³ Ose ulahonìngkahonìngki hofiko ulímentohofhi, Nakwo jiye syoho wopingo so'nne wofonjokisyantane'no miyalukuyìhwono. O'o, kiko Anìtuye'no sitofo ulalokuno so'nno nakwo wofonjokisyantanaho. Kiko a'amu olo hwaho lopo nta'nìngo hwosoho. I oso'no kiko ole nalohino, Ngko Anìtu hwo'nyoho nalohino hwosoho.

³⁴ Ose ulahonìngki Jisas ulímento, Sekwoe honìngkano hungkuno somo anìtu kako nom'ne hwe engo sohwamne'no ole ulímento, Sekwo anìtu hwasoho.

³⁵ I nakwo huno ole nayohoho. Anìtuye hungkunoso ne'njofoho. Oseso Anìtu kako oso a'amu kakoe hungkuno uyímentiso huhwo sohwamo sekwo anìtu hwasoho ulímentisoso hungkuno nehepoho.

³⁶ I oso'no ngko Anìtu nìhwatímentiso sohwo'ni ngko Anìtuye hwomu hwo'nyoho selímentohe so'nno sekwo Anìtumo sitofo ulalokuno eso peho'ne ntantikwofo.

³⁷ Sekwo soku, ngko nje Mpohwoe syoho miyo nohonìngkujimani sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montape'njo uyantifeho.

³⁸ I oso'no ngko nje Mpohwo Anìtuye syoho yalokweno. Oseso nje hungkuno selalokwe losomo sekwo ngkine'no simeho hi'ntnnono montape'njo ifijo'manji yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amu miywò'nìngkiyohofos ngko i'me'no oso syoho homo somo nohonìngkuji oso syoho imesomo simeho hi'ntnnono uyifitnnefoho. Ose ifijo'manji sekwo huno wopingo ole wosyofisyantifeho. Ngko'nji nje Mpohwo'nji siko afafoho. Ngko huhwo'nne'no Anìtuyoho wosyonifisyantifeho. Mpohwo ngkimo nìhumaho. Ngko Mpohumo humaleno.

³⁹ Ose ulahonìngki hofiko Jisasimo impe untfano lontifi ko imentohofoso Jisas kako hofikimo ulíko'manto umentisofoho.

⁴⁰ Jisas kako asomo wento Mijo Joutan nongkikhnta'ni wako'mentisofoho. Joun kako hohonta syoho yonto a'amumo mijo kiyoma'mojo sopo ki'mofamentisofoho. Kako nokimofawento osopo humamentisofoho.

⁴¹ Osopo Jisas kako nohumentanìngki hwe moy'a'mi pi'nìngo engo hofiko kakimo u'mantifi hnñimentohofhi, Joun kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywò'nìngkiyohofos miyo'njo hweho. I oso'no yo'mayo hungkuno olo hwe lohune'no nìhwatímentisos ne imo'nìngkohoho.

⁴² Ose hnontifi hwe moy'a'mi pi'nìngo engoso hofiko oso hiso'no Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

11

Lasalos kako poyo pe'nìmentisofoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Lasalos. Kako ango Mpetani sopo nohumanto mnokino engo tìpemá'mentisofoho. Oso ango hopo sopo Maliya'nji Mota'nji siko'nopeel'i sikoe angoponoho.

² Oso a'mu Maliya hisi kako tifi no'mo nakwoe hwe engo Jisasìye sìfemo hwonemijo usisyonto kakoe mijjiyo sawemo so'nji sosayo usìpo'mentisofoho. Oso hwe Lasalos kako mnokino'njo sohwo kako Maliyafe konìngkwa'wehweho.

³ Oseso Lasalos kako mnokino tìpemahonìngki kaisifa'u siko Jisasìmne'no hungkuno ole lìhwatímentisi, Hwe Engofo, jiye nìngkwhawho Lasalos sohwo mnokino'njo hweho. Ose lìhwatímentisiyefoho.

⁴ Lìhwojahonìngki Jisas kako hungkuno homo somo nupa'nonto a'amu somo ulímento, Olo mnokino loso nìhu'nahone poyo pe'nyo'n'e'maho. O'o, Anìtuye yokumpohn'nyoso utìhwa'nyopo uhwonyo'nefoho. Anìtuye Hwomu sohwo'ni yofe engo mayo'nefoho. Ose ulímentisofoho.

⁵ Jisas kako Mota'nji konampi Maliya'nji Lasalosìjontnne'no simeho engo uyímentisofoho.

⁶ Jisas kako Lasalos mnokino'njo hweho ko upa'nonto kako oso ango humamentiso sopo nom'ne sìkuno hufa'u humamentisofoho.

⁷ Sìkuno hufa'u memjaofahonìngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'nìmo nalímento, Nakwo hwaho Jutiya Lasalosìye ango sopo asomo wosìhwano.

⁸ Ose nelahonìngki kakoe inomokomoyo sohwona'nì ulímentìhwoni, Nakwoe Loneti'hwayo sohwosi, a'amu Jutiya sponjo hwe engo sohwa hofiko kikimo sojo wukufonjantifi imalofo sopone'no kiko asomo wosìhwantane'no lonalohino.

⁹ Ose ulahon^{ing}kuhwoni Jisas kako pahnn^{im}mo hungkuno kakoe sⁱkuno syoho iyo^{'ne} ole nal^{im}ento, Mofehi^{'nyo} lonto pomponaho yonte sopo a^{'am}u hof^{ik}o hano emoyi^{ku}jos o mopi^{wah}upitnne^{ho}fo. Hwap^{ing}oso hof^{ik}o olo hwaho loponjo pomponaho somo yo^{'m}ayo yo^{'m}ayo uhwonalokwofo.

¹⁰ I oso^{'no} a^{'am}u hof^{ik}o sⁱkwo^{'m}joho^{'mo} hano emoyont^{if}i hof^{ik}o pi^{wasyi}wo^{'n}ngkohof^{oh}o. Hwap^{ing}oso pomponaho anefoho. Oseso nje syohomne^{'no} An^{it}u pomponaho ntopalokuso somo simeso mopi^{wahu}'mnehono.

¹¹ Ose nalonto t^{if}i ole nal^{im}ento, Sekwo upa^{'n}imno. Nakwo a^{'am}u Lasalos sohwo saho nto fosyawentono. I oso^{'no} ngko nu^{'mo} kakimo ul^{im}ent^{ih}woni, Hwe En^{go}fo, kako saho nehopi fosyaweso^{'manji} kako wop^{ingo} umo^{'n}imontonoh^o. Ose ul^{im}ent^{ih}wonef^{oh}o.

¹² Ose nelahon^{ing}ki kakoe inomokomo^y sohwona^{'ni} ul^{im}ent^{ih}woni, Hwe En^{go}fo, kako saho nehopi fosyaweso^{'manji} kako wop^{ingo} umo^{'n}imontonoh^o. Ose ul^{im}ent^{ih}wonef^{oh}o.
¹³ Jisas kako Lasalos poyo nto pe^{'n}imaho huno ose ko uyahon^{ing}ki saho fosyaweho nal^{im}entiso so^{'no} inomokomo^y sohwona^{'ni} nakwo nakwoe hunoso ole ya^{fihu}'ment^{ih}woni, Lasalos sohwo kako saho nehopi fosyowentan^{ing}ki nalohoho ya^{fihu}'ment^{ih}wonef^{oh}o.

¹⁴ Oso^{'no} Jisas kako yolo^hole ole nal^{im}ento, Lasalos sohwo poyo nto pe^{'n}imaho.

¹⁵ I sekwo ngkimo simeho hi^{'ntnn}ono ntap^{if}itnne^{'nji} Lasalos kako poyo pe^{'n}imaso sopo ngko mohumayoso wop^{ingo}foho nn^{ing}kohoho. I oso^{'no} olohonta kako poyo pe^{'n}imaso sopo^{'ne} wos^{ih}wano. Nakwo Jisas^{'nji} poyo umo^{'n}ano. Ose nelahon^{ing}ki nakwo Jisas^{'nji} siment^{ih}wonef^{oh}o.

¹⁶ Ose nelahon^{ing}ki Toumas hufa^{'u} mehomⁱ imo^{'n}imentiso sohwo kako nom^{'ne} inomokomo^y sohwona^{'ni}mo nal^{im}ento, Nakwo hwaho Jutiya sopo a^{'am}u Jisas^{'mo} sojo^{'nji} wofonjosyano lont^{if}i yalokwofo sopono noho wos^{ih}wano. Nakwo Jisas^{'nji} poyo umo^{'n}ano. Ose nelahon^{ing}ki nakwo Jisas^{'nji} siment^{ih}wonef^{oh}o.

A'amu poyo pe^{'nyo} somo apa^{'no} ul^{ikaf}ihwosi songo ne^{'no} humayo^{'ne} hwap^{ing}o sohwo Jisas^{'yoho}.

¹⁷ Oseso Jisas kako ango Mpetani sopo si[']mofonto kako hon^{ing}kanopo lohofahon^{ing}ki a^{'am}uso hof^{ik}o ul^{im}entohof^o, Lasalosiye pijafoso sokimomo ne^{'no} nowentan^{ing}ki sⁱkuno osofosofahu^{'no} memja^{'o}masof^{oh}o. Ose ul^{im}entohof^{oh}o.

¹⁸ Oso ango Mpetani sopo ango Jelusalem mofoneponoh^o. Hon^{ing}kanoso sawemopo^{'m}aho, hufa^{'u} sⁱhune kiloumitaponoh^o.

¹⁹ A^{'am}u Juta pi^{'n}ngoso ango Jelusalem mta^{'ang}oso hof^{ik}o Mota^{'nji} Maliya^{'nji} yepono kon^{ing}kwa^{'we}hwo pe^{'n}imentiso so^{'no} hof^{ik}o sikoe simeho wop^{ingo}umo^{'nyo}ne humo^{'n}aho^{'ne} womentohof^{oh}o.

²⁰ Mota kako hungkuno ole upa^{'n}imento, Jisas ntopohoho. Ose upa^{'n}onto komo^{'no} nowento Jisas^{'mo} hon^{ing}kanopo uswo^{'n}ngkahon^{ing}ki Maliya kako angomo humohumantisofo^ho.

²¹ Mota Jisas^{'mo} uswo^{'n}onto Jisas^{'mo} ul^{im}ento, Hwe Engofo, k^{ik}o olopo humantonentesi nje n^{ing}kwhawho poyo mape^{'n}ngkuhwonesohilo.

²² I oso^{'no} ngko huno niyohoho. K^{ik}o yo^{'m}ayo so^{'no} An^{it}umo jomo ulisoso kako yo^{'m}ayo k^{ik}o ihmneso wokijapmmontonoh^o huno niyohoho.

²³ Ose ulahon^{ing}ki Jisas ul^{im}ento, Oso^{'no} ji^{'je} n^{ing}kwhawho apa^{'no} songo wol^{ika}'montonoh^o.

²⁴ Ose ulahon^{ing}ki Mota ul^{im}ento, Ngko huno ole niyohoho, Sⁱkuno ae^{'uy}o somo a^{'am}u likapijo sohonta Lasalos hu^hwo nol^{ikaf}one hweho.

²⁵ Ose ulahon^{ing}ki Jisas ul^{im}ento, Ngko a^{'am}umo apa^{'no} songo ul^{ika}fo so^{'nji} songo ne^{'no} humayo so^{'nji} ngko hwap^{ing}o hwo^{'nyo}ho. A^{'am}u ngkimo simeho hi^{'ntnn}ono ntap^{ifijo}'manji hof^{ik}o poyo mape^{'n}fitnne^{ho}fo. Olo hungkuno kilalokwe losomo simeho hi^{'ntnn}ono luyalokuno.

²⁶ A^{'am}u hof^{ik}o olo hwaho lopo songo humalofoso hof^{ik}o ngkimo simeho hi^{'ntnn}ono ntap^{ifijo}'manji hof^{ik}o poyo mape^{'n}fitnne^{ho}fo. Olo hungkuno kilalokwe losomo simeho hi^{'ntnn}ono luyalokuno.

²⁷ Ose ulahon^{ing}ki Mota kako Jisas^{'mo} ul^{im}ento, Ou Hwe Engofo, k^{ik}o K^{il}ais sohwosi, An^{it}u kako olo hwaho lopone^{'no} hwe fihwo sefo^{'m}ayo^{'ne} uhwosopo^{'mon}n^{no} nal^{im}entiso sohwohnne^{'no} ngko kikine^{'no} simeho hi^{'ntnn}ono kijahopoh^ono. K^{ik}o An^{it}uye Hwomu K^{il}ais hwo^soho.

Jisas kako humotaho l^{im}entisof^{oh}o

²⁸ Mota ose ulonto kakoe angopo asomo nowento konampi Maliyamo joho ulahon^{ing}ki Maliya kakimo u^{'mah}on^{ing}ki Mota hofiyoka ul^{im}ento, Nekwoe Let^{ih}wayo sohwo kako nopo^{nto} kikine^{'no} joho kilalof^oho.

²⁹ Maliya ose upa^{'n}onto komo^{'no} mokol^{ik}apo lohofonto Jisas^{'y}epono umentisof^{oh}o.

³⁰ Jisas kako ango ne sopo m'mofapmmentisofoho. O'o, Mota uswo'nimentiso sopo humohumantisofoho.

³¹ A'amu Jutaso hofiko Maliya'nji ango'mo nohumantifi Maliyamo simeho tango uyoso'no kako'nji humohumantohofoso hofiko kakimo uhwoniningkohofoso kako komo'no likafonto mempono nto poswahoniningki uhwonontifi hofiko kakimo uhwonontifi hofiko huno ole syafihu'mentohofifi, Kako koningkwa'wehwoe pijaflo ho'nahumalofo sopo humotaho walimoniitkeno ose syafihu'mentohofoho.

³² Maliya kako Jisas humentahanjo so'mne'no wento Jisasimo uhwononto kako Jisas:iye sifiki'nyo'mo hwomtame ehumanto ulimento, Hwe Engofo, kiko olopo humantentesi nje ningkwahwo sohwo poyo mape'ninkuhwonesohilo.

³³ Jisas kako Maliya humotaho lontaniningki uhwononto uhwoniningkisoso a'amu Juta kako'nji humahwofoso humotaho nto mjolim:wahoniningkofi uhwononto kako kakoe simeho tango uyahoningki

³⁴ ulimento, Sekwo ntif'mo ho'nahumalofo. Ose ulohoniningkahoniningki ulimentohofifi, Hwe Engofo, kiko nopoohoji uhwonaee.

³⁵ Ose ulahoningkofi Jisas kako humotaho limentisofoho.

³⁶ A'amu Juta fehohnjoso Jisas kako huhwo humotaho lontaniningki uhwonontifi hnimentohofifi, Ihwoni, kako Lasalos sohomo simeho mikunimposo uyimojo hwewo.

³⁷ I a'amu nom'nhwa ole hnimentohofifi, Olo hwe lohwo kako a'amu timp'i'nyo somo wopingo umokumentiso hopaso kako Lasalosimo ufo'mantontentesi Lasalos kako poyo mape'ninkuhwonesohilo. Sitofo hungkuno ose hnimentohofoho.

Jisas kako Lasalosimo apa'no songo ulika'mentisofoho.

³⁸ Oseso Jisas kako simeho tango engo apa'no uyahoningki Lasalos:iye pijaflo ho'nahumentohofifi sopo umentisofoho. Oso hopo sopo Lasalos:iye pijaflo ho'nahumentohofifi sokimo hoku'yo sopo sojo ewafo engoso nomantifi pijiwahu'mentohofoho.

³⁹ Jisas oso hopo sopo nohumanto ulimento, Olo sojo pijwohumalofo loso wae feeopmno. Ose ulahoningki hwe poyo pe'nimentiso sohwoe konanisi Mota ulimento, Hwe Engofo, kakoe pijaflo ho'nahumalohwoneso oso sikuno osofoshafu'no nto memjao'masoso kakoe pijafoso pisakino'njofoho.

⁴⁰ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Olhonta nto kilohefoho. Kiko ngkine'no simeho hi'ntnnono ntapiso'manji kiko Anituye yokumpohn'nyoso uhwonimonno. Ose nto kilohefoho.

⁴¹ Motamo ose ulahoningki hofiko sojo ewafo engo mehwosompeehumentohofoho. Nomehwosompesyahoningkofi Jisas kako ahwomomo uhwononto a'amu kakoe mam-paho upa'nyo'ne ole ulimento, Nje Mpohwo sohwosi kiko nje hungkunomo haloho ni'pewo'ninkino sohwhohn'e no ngko isamoyoka kilalokweno.

⁴² Ngko nioyohoho. Kiko engolopohamo nje hungkuno jomo kilwo'ninkohe somo nupa'nitwo'ninkino hwosoho. Ioso'no olo a'amu oloponjo lohokwofo lohwa kiko ngkimo olo hwaho lopone'no nihwati'mentohino so'no simeho hi'ntnnono uyfitne'enji kilalokweno.

⁴³ Ose ulikwato lohofonto joho mohm'no ulimento, Lasalos kiko noho fusyape.

⁴⁴ Ose ulahoningki a'amu poyo pe'nyo sohwa nolikafonto swapmmentisofoho. Kakoe sife aho hwapife nano popojontifi kakoe simo'mango hi hwapife ifohumpeehumentohofifi sohwo hi'nji swopahoningki Jisas ulimento, Yo'mayoso misihuto'meefikujo'no wopaweno. Ose ulahoningki hofiko kakoe hungkunomo iningkamentohofoho.

Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofoho.

(Matiyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ A'amu Juta hwe moyam'i pi'ningo fehohnjoso Maliya'nji humamentohofoso Jisas kako oso hiso imentiso somo uhwonontifi hofiko kakimo simeho hi'ntnnono uyimentohofoho.

⁴⁶ I oso'no a'amu fehohnjoso sohwa hofiko a'amu Falisi sohwafe angopono asomo nowentifi yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu Falisi sohwamo tokoyo'ofo imentohofoho.

⁴⁷ Ose yahoningkofi a'amu Falisi sohwanji a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji hofiko a'amu kaunisol syoho'njo sohwamo uswo'nontifi hnimentohofifi, Nakwo pipi yanehwono. Olo hwe lohwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyw'o'ninkiyohofoso yalofoho. Pipi pijwaofanehwono.

⁴⁸ Nakwo kakoe yahino losomo mopijwaofe'manji a'amu hopi'nonohinoso hofiko kakimo simeho hi'ntnnono uyikuji kakimo tifi iningkafitnno. Ose ikujo'no'manji

a'amu Loum nakwoe hwaho nemokosyohumawo'nìngkohofo sohwa nonahonìngkuji huno ole wosyofisýantifeho. A'amu Juta hofíko nakwoe hungkunomo enjwala'mo mohumunyofoho. Ose syafisyikuji hofíko nakwoe tajo ango engo somo wonyo umokantifeho. Nakwo a'amu Juta hopi'nonohino hn'nimo wonyo wonemokantifeho.

⁴⁹ Ose hnñontifi hwe fihwo hofíko'nji humamentiso sohwo kakoe yofeso Kaiyofasýyoho. Oso soswo somo a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo umokosyohumayo'nhe hwaho. Kaiyofas huhwo sohwo kako nolikafonto ulímento, Sekwo huno mosyafisýo'njo liyalokwofo.

⁵⁰ Sekwo olo a'amu losoku huno'maso kuyoho. Nakwo a'amu Juta hopi'nonohino hn'nimo a'amu Loum sohwa wonyo peho'no wonemokantifito. O'o, yahino ito'nohinoso olenoho. Olo hwe anga'nohino lohwo kako hwe moy'a'mi hopi'nonohino somne'no ufo'mayo'ne poyo wape'nono.

⁵¹ Oso hungkuno ulímentisoso kakoe huno mta'ango'maho. O'o, Kaiyofas kako oso soswo somo a'amu tajo ango syoho so'nno yofe engo ma'mentiso so'nno Anitu oso huno hiso uyímentisofoho. Oso'nno kako Jisas a'amu Juta somne'no ufo'mayo'ne poyo umo'nìmontonoho eso ulímentisofoho. Ose ko ulímentisoso oso hungkuno Kaiyofas ulímentisoso a'amu ango'meemjo somne'no ufo'mayo'ne Jisas poyo imo'none so'nno huno myuo hwaho.

⁵² O'o, Anitu kakoe mehomí ango'meemjo hn'nwi temtitifo anga'nohino hopa imo'nifitnne'no pe'none'ento Anitu oso hunoso Kaiyofasímo uyahonìngki ulímentisofoho.

⁵³ Oso a'amu huhwo sohwa Kaiyofas ulímentiso sìkuno somta'ni oso hungkuno Jisasímo fonjasiyol'ne hungkuno loma'mentohofofoho.

⁵⁴ Oseso Jisas kako oso hwaho Jutiya sopo a'amu Jutafe tìmo sopo hano memmentisofoho. O'o, kako oso hwaho hopo sopo ulíko'manto kako nom'nne ango Efílaim sopone'no kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji umentihwonefoho. Oso ango Efílaim a'amu mohumunyo mofone sopo molinyoponoho. Oso ango hopo sopo kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji humamentihwonefoho.

⁵⁵ Oso hohosohonta a'amu Jutafe Anitu A'amu Isíael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisýo Sìkuno Engof * mofonepo umo'nìmonto imentisofoho. Oso'nno oso Sìkuno Engo mmo'nyo sohonta a'amu ango'meemjoso ango Jelusalemne'nno wopayo engo nyo'nne hofíko hofíko honìngkano hungkuno ito'nno inìngkayo so'nno hofíkoe he yo'mayo mijo yojujosyìhwasi nto'nno wehumano lontifi ole syafíhu'mentohofi, Nakwo ose ihwasi'manji nakwoe honìngkano kiho'maso umo'nantanoho. Ose syafisýontifi sìmentohofofoho.

⁵⁶ Hofíko nosi'mofontifi Jisasimne'no tìpeentifi tajo ango engo somo uhu'mokontifi hofíko ole hnñimentohofi, Olo Sìkuno Engo lomne'no Jisas kako wosapmmontolìkeno. Ose hnñimentohofofoho.

⁵⁷ Hwapìngoso a'amu Falisi sohwanji hwe engo sohwanji hofíko a'amu hisomo hungkuno yokumpohn'nyo ole lontifi, Sekwo Jisas humentahonìngkuhwosi uhwonìngkuji nowenetimapíkujo'no nakwo huhwo sohumo impe untfano. Ose ulímentohofofoho.

12

*Maliya kako Jisasìye sifemo hwone mijo sohumentisofoho.
(Matìyu 26:6-13; Mak 14:3-9)*

¹ Oso Anitu A'amu Isíael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisýo Sìkuno engo * mmo'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni anga'nno nowentanìngki Jisas kako ango Mpetani sopo umentisofoho. Oso ango hopo sopo Lasalos kako poyo pe'nìngkahonìngki Jisas kako ulíka'mentiso sopono umentisofoho.

² Oso ango Mpetani hopo sopo i'mofí wahonìngki Jisasimne'no wosopayo engo iloho yontifi Mota kako wosopayo iku'yopo polofosyalokumpento hu'mmentisofoho. Jisas'ni a'amu nom'nne so'nji Lasalos kako huhwo'nji hofíko nohumantifi wopayo nìmentohofofoho.

³ Oso hohosohonta Maliya kako hwone mijo hamniyoho engo mpe imentisoso nomanto Jisasìye sifemo sisyonto kakoe mijijo sawemo so'nji sifemo sosayo usipo'mentisofoho. Oso hwone mijo sohwoe akino wopìngoso ango homo somo ehuhnnaloho'mentisofoho.

⁴ Jisasìye inomokomoyo fihwo kakoe yofe Jutas Isíkaliyouto kako Jisasímo fonjasiyol'ne tokoyo'foyo iyo'ne sohwo oso homo somo uhwononto ulímento,

⁵ Oso mijo wonyoangkafoso kako peho'no sisyohoho. Olo mijo hiloso nom'nne a'amuso mpe yontifijontentesi hamniyoho mìkunìmposo a'amu hamniyoho syoho'njo sohwo

* 11:55: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho. * 12:1: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

soswo anga'nohino somjo hamniyoho hopi'nono nejapikuji nakwo a'amu umofonyo iwo'nìngkohoho somo uy'hwanesohilo.

⁶ Ose ul̄mentisoso kako a'amu umofonyo iwo'nìngkohoho somne'no huno nehopi syaf̄syonto ul̄mentiso'maho. O'o, kako hamniyoho hupo imojo so'no ul̄mentisofoho. Jisas'i'ngi kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji nakwo hano emoyontanìngkukwone Jutas Isīkaliyout sohwo kako nakwoe hamniyoho ipofo mokosyohumante somta'ni hupo imojo hwheo.

⁷ Oseso Jisas ul̄mento, Olo a'musi kako olo ntohofiso loso'no kakoe syohofoho. Sekwo t̄mo'nohino uhwontohumamno. Kako hwone mijo hiloso nomokosyohumentanìngkuhwosi. Ngko poyo imo'nime sohonta nye pijafomo nto'no en̄syohumaniyoho.

⁸ I a'amu umofonyo iwo'nìngkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'no humawo'nìngkohofoho. I oso'no ngko sekwo'nji humaleso s̄ikuno moi'wo we'enepi umo'nìmtononoho. Oso'no a'amu ngkimo wopingo ntohofo'ne s̄ikuno pi'nìng mauyoho.

A'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofiko Lasalosimo fonjosyane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofoho.

⁹ A'amu Juta hwe moya'mi pi'nìngoso Jisas ango Mpetari sopo humaho upa'nontifi oso pone'no womentohofoho. Hofiko Jisasimnenohini uhwonantifi womentohofo'maho. O'o, Jisas kako Lasalos poyo pe'nimentiso sohumu ul̄ka'mentiso sohwo huhwo'njimo uhwonano lontifi womentohofoho.

¹⁰ Oso a'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofiko oso hiso uhwonontifi hofiko Jisasimne'nohini mtito'mentohofo'maho. O'o, Lasalos huhwo'njimo fonjosyo'ne mtito'mentohofoho.

¹¹ Hwapingo a'amu Juta hwe moya'mi pi'nìngoso hofiko Lasalosimne'no huno pi'nìngo syaf̄syontifi a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo ul̄ko'mantifi Jisasimo s̄imeho hi'ntnnono uy'mentohofoho.

Jisas kako ango Jelusalem sopone'no hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto humentisofoho.

(Mat̄yu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Oso ango Jelusalem hwe moya'mi pi'nìngo engoso oso An̄tu A'amu Isīlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf̄siyo S̄ikuno Engo † somo uhwonano lontifi s̄imentohofoho. Oso hopo sopo nohumantifi upa'nìmentohofoso Jisas kako mo'nìngkanta Jelusalemne'no wapmmontonoho upa'nìmentohofoho.

¹³ Oseso hofiko yo'mayo wokoso wopingo wopingoso nomotawentifi Jisasimne'no honìngkanopo hontohumamentohofoho. Nohontohumantifi Jisasimne'no joho ole l̄mentohofi,

An̄tumo isamoyoka ulano.

Kako wopingo'nohino hwheo.

Olo hwe lohumo nakwoe Hwe Engo An̄tu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwati'mentiso hwheo.

Kakoe yofe woho'nomano.

Nakwo a'amu Isīlael hn'nyiwe hwe yofe engo'njo nakumo nemokosyohumayo'ne hwheo.

Ose l̄mentohofoho.

¹⁴ Jisas kako yahu osyuyo *toungki* anga'no notipemanto yahu sohwoe hohujopo kehumanto s̄imentisofoho. Oso hiso'no ifalifaliyo ole wo'nyofoho.

¹⁵ Sekwo a'amu ango Saiyon sopo humalofo soku sekwo iyoho senìngkuhwoloho.

Uhwonimno. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako ntosapohoho.

Kako yahu *toungkipo* nokehumanto sopalofoho.

Oso ifalifaliyo hohonta mt̄i'mokumentohofoho.

¹⁶ Oso hohosohonta Jisasîye inomokomoyo sohwona'ni nakwo oso hungkuno ifalifaliyo mt̄i'mokumentohofo so'no huno monayo hwona'nyoho. I oso'no t̄fi no'mo Jisas kako ahwomomo s̄imentiso sohonta nakwo oso ifalifaliyo hiso'no huno syaf̄hu'menthwoni yo'mayo wopingoso Jisasimne'no oso s̄ikuno homo somo a'amu uloho'mentohofo so'no huno ikwesya'f̄hu'menthwonefoho.

¹⁷ Hohonta Lasalos poyo pe'nonto kakoe pijafoso pi'nìmomo wo'mentiso sohonta a'amu Juta pi'nìngo engoso Jisas'i'ngi humamentohofoho. Jisas kako Lasalosimo joho ulonto nulikofahanjoso hofiko uhwontihamentohofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko nom'ne a'amu pi'nìngo'njo sopo Jisas kako yo'mayo imentiso so'no lutihamentohofoho.

† 12:12: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

¹⁸ Oseso hwe moya'mi pi'ningo engoso yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nontifi oso a'amu hiso Jisasimo honingkanopo uswo'nimentohofofoho.

¹⁹ Uswo'ninkahoninkofi a'amu Falisi sohwa hofiko nuhwonontifi simeho tango uyahoninkki ole hnnimentohofi, Ihwoni, a'amuso hofiko nakumne'no huno mosyonefisyalokuyohofo. O'o, a'amu angolmeemjo hopi'nonohinosa hofiko nakumo nosikwojonaofontifi Jisasimnophini inomokoho'nawotofo. Ose hnnimentohofofoho.

A'amu Ngkilik fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo uhwonano lontifi imentohofofoho.

²⁰ A'amu pi'ningo engoso sikuno iyoho humayo engoso uhwonano lontifi ango Jelusalemne'no Anituye yofe ho'nomayo'ne simentohofofoho. A'amu Juta'nohini'maho. O'o, a'amu Ngkilik fehohnjo hi'nji simentohofofoho.

²¹ Oso a'amu Ngkilik huhwo sohwa hofiko Filipimo u'mantifi ulimentohofi, Hwe engofo, nakwo Jisasimo uhwonano lontani sahopihwone hwona'nyoho. Ose ulimentohofofoho. Filip huhwo sohwo kako hwaho Ngkalili ango Mpetsaita mta'ango hweho.

²² Filip kako hofikoe hungkuno hiso upa'nonto nowento Entilumo ulahoninkki siko Jisasimo u'manji oso hungkuno hiso ulimentisiyefoho.

²³ Jisas kako sikimo ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'ni'mo apa'no songo likahm'mo nje yofe engo mayo'ne sikunoso mofonepo nto i'mofapohoho.

²⁴ Ose ulikwato lohofonto kako poyo imo'nyo'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe fihwo kako humayo mofososo hamis hiso siki wehwosi piso nihu'nahone uyimtonoho. I oso'no hwe fihwo kako hamis mofososo hamis hiso piso ihwoso'no nom're timo sahopihwosi ne pi'ningo umo'montonoho.

²⁵ Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako kakine'nohini huno syafihu'nonto kakoe yofe'nohini ho'noma'niwo'ninkiso sohwa kakoe humayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanto poyo pe'ninkuhwosi tohino engo nomane hweho. I oso'no hwe nom'nihwo kako kakine'no huno mosyafihu'nyo'ijo yonto nom'ne a'amu somne'no ufo'mawo'nyo'ne'nohini syafisyiwo'ninkiko sohwo kako poyo pe'ninkuhwosi songo ne'no wonyoangkafo humayo'neso notipemane hweho.

²⁶ Oso a'amu Ngkilik huhwo sohwa hofiko nje inomokomoyo umo'nano lifijo'manji siko nuhusisi nofikimo ole ulinyo. Hofiko ngkimo wonningkopantifi'manji oyoni'mno lalofoho ulinyo. A'amu nje syoho ntahoziyoso hofiko ngkimo tifi nninkapito'no'ninkohofofoho. Oseso ngko nje syoho ntahoziyoso ngko humame sopo hofiko wohumapi'e. Nje syoho ntahoziyoso ne somo Mpohwo Anitu sohwo kako hofikimo uhwoninkuhwosi kako hofikoe yofeso woho'noma'montonoho. Ose ulimentisofoho.

Hofiko A'amufe Hwomu sohomo woho'nomapife.

²⁷ Jisas kako nohumanto ulimento, Nje simeho tango mikunimposo niyohoho. Ngko Mpohumo jomo pehofo ulimnehono. Nje Mpohwo sohwosi olo tango engo ngkimo won'ma'monto iso losomo kiko wae yanimotnnehino. Ose ulimnehono. O'o, olo tango hiloso ngko mayo'ne pmmentohono.

²⁸ Oso hiso'no ngko nje Mpohumo hungkuno ole ulimo, Mpohwo sohwosi olo a'amu hopi'nonohino loso hofiko jiye yofe engo wojo so'no huno uyone'no yo'mayo wonyoso hofiko ngkimo ntapifijo'manji noho wontapife.

Jisas ose ulahoninkki mampaho ahwomo mta'ango ole ho'nimento, Ngko oso hwaho sponer'no kuhwotimentohe sohonta a'amuso nje yokumpohn'nyo engo somo uhwonontifi nje yofe ho'nonima'mentohofofoho. I kiko poyo imo'ninkohoko'no ngko apa'no songo kilika'me sohonta hofiko nje yokumpohn'nyomo apa'no uhwoninkuju nje yofe apa'no noho'nonimapitnefaho.

²⁹ Ose ho'ninkahoninkki hwe moya'mi kako'nyo mofonepo humohumantohofoso oso mampaho hiso upa'nontifi a'amu fehohnjoso ole hnnimentohofi, Ahwomo yoka ho'ninkohoho. A'amu fehohnjoso ole hnnimentohofi, A'amu ahwomomjo sohwo kakimo hungkuno ulohoho.

³⁰ Ose hnninkahoninkofi Jisas hofikimo ulimento, Olo mampaho ho'ninkiso loso ngko upa'nyo'ne ho'ninkiso'maho. O'o, sekwo upa'nyo'ne ho'ninkisofoho.

³¹ Oso'no olohonta Anitu kako yo'mayo yahino wonyo a'amu hwahoponjo yito'ninkohoho so'no yano ulohwoso'no hofiko hofikoe wonyo somjo tohino mayo'nefaho. Olohonta Anitu kako hwe wonyo Seten olo hwaho mokosyohumaso sohwae yokumpohn'nyoso wae weeo'montonoho.

³² Ngko olo hwaho lopo nohumentanimo a'amu hofiko ngkimo iyo hwojiyahofiku'nyo yokintaho sopo monhumatipijo sohonta ngko a'amumo wohu'mema'monnoho.

³³ Oso hungkuno ulimentisoso a'amu somo ngko poyo imo'nimne'no honingkano umofitthwamo lonto kako oso hungkunoso ulimentisofoho.

³⁴ A'amu huhwo sohwa upa'nontifi Jisasimo ulimentohofi, Kiko poyo umo'nimonnoho lalohino. Nakumo Anituye hungkuno ole nalimento, Oso hwe Anitu a'amu ufo'mayo'ne uhwosopo'mentiso sohwo kako songo ne'no nohumantihwone hwaho. I oso'no kiko A'amufe Hwomuso sohwosi'manji iyo hwojiyahofiku'nnyo sopo womanhumojantifeho eso peho'no lohino. Oso A'amufe Hwomuso tihwolo.

³⁵ Ose ulahoningkofi Jisas kako pomponaho pa'nyohwo kakine'no pahnimo hungkuno ole ulimento, Sekwo olopo nohumentaninguji pomponaho we'enehwo sekwo'njo lopo wolasehumontonoho. Nolasesyihwoso'no sikuno wammontonoho. Oseso pomponaho lasesyohwoso'no pomponahopo fosyohumamno. Sikuno semenoho. A'amu sikwo'mjoho'mijo hano wentoso sohwo kakoe humayoso ntontelo. Awonoho. Huno muyo hwaho.

³⁶ I ngko pomponaho sohwo'ni sekwo'njopo nohumentanimo sekwo simeho hi'ntnnono ntapmno. Sekwo nje hungkunomo tifi nnungkapifijo'manji ngko sekwoe pomponaho sohwo'niye mehomu umo'nantifeho. Ose ulikwato lohofonto Jisas kako hofikimo uliko'manto hiyaso humamentisofoho.

A'amu Juta hwe moyami pi'ningoso Jisasimo simeho hi'ntnnono moyo'njo imentohofoho.

³⁷ Jisas kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywwo'ninkiyahofoso ko yahoningki a'amu Juta pi'ningoso simeho hi'ntnnono moyimmentohofoho.

³⁸ Oseso oso hungkuno hohonta Aisaiya sohumo Anitu uyahoningki limojo sohwo mtimkumentisoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiso olenoho.

Hwe Engofo, nakwoe hungkuno somo simeho hi'ntnnono tihwwo wonejapmmontolo. Yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywwo'ninkiyahofoso Hwe Engo ihwoso'no ne'njofoho eso tihwwo wonalimontolo.

Aisaiya hohonta ose mtimkumentisofoho.

³⁹ Oseso a'amuso hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso hopo'maho. Olo hiloso hwapingo so'no Aisaiya kako hungkuno nom'ne mtimkumentisoso olenoho.

⁴⁰ Anitu kako a'amuso nohonifitnnoho syafisyonto hofikoe timo upijiyo'mentisofoho. Anitu ngkine'no huno nto'no ikwesyatihupitnnoho syafisyonto hofikoe hunoso hwayohosile umasimentisofoho.

Anitu ose uloho'mentiso so'no hofikoe honingkano wonyo somta'ni ikinjaofikuji ngkiyepoно pontifijontentesi ngko hofikimo wopingo umoku'mnesohilo.

⁴¹ Aisaiya hohonta kako wojo hopa uhwonimentisoso Kilaisiye yokumpohn'nyo so'nji kakao yefe engo so'nji uhwononto kako oso hungkunoso Kilaisimne'no limenton.

⁴² A'amu Jutafe hwe engo pi'ningo sohwa hofiko Jisasimne'no simeho hi'ntnnono ko uyahoningkofi hofikoe a'amu Falisi sohwame'e'no iyoho uningkahoningki hofikoe Jisasimne'no hungkuno yolahoso molijwaofe'njo imentohofoho. Hwapingoso ole syafihu'mentohofiko, A'amu Falisi sohwa hofikoe nakumo Anituye tajo ango somta'ni wae enamopitnnoho lontifi molijwaofe'njo imentohofoho.

⁴³ Anitu hofikine'no yo'mayo so'no huno syafisyonte so'no hofikoe huno mosyafihu'mmentohofoho. O'o, a'amu hwahaponjoso hofikine'no yo'mayo so'no huno syafisyontife so osomnophini syafisyontifi iningkamentohofoho.

Jisas kako a'amu hopi'nonohinofe yahino somo yano ilofo'ne hungkunofoho.

⁴⁴ Jisas kako hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, A'amu fihwo simeho hi'ntnnono ntapokunjo sohwo kako ngkine'nohino montopantofiyoho. O'o, kako nje Mpohwo olo hwaho lopone'no lonihwati'mentiso oshohwo huhwo'ntnne'no ntapantofoho.

⁴⁵ A'amu ngkimo timo nohonantokunjo sohwo kako ngkimmohino monehanantofiyoho. O'o, kako nje Mpohwo ngkimo nhwati'mentiso oso hwo huhwo'njimo ehonalofoho.

⁴⁶ Ngko olo hwaho loponjo pomponaho sohwo'ni a'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofikoe sikwo'mjoho'mo mohumafitnne so'no pmmentohe hwo'nyoho.

⁴⁷ A'amu fihwo kako nje hungkunomo haloho ko upa'ninkuhwosi hungkuno homo somo tifi miningkayo'njo sohumo ngko kakoe yahino somne'no tohino moyimnehono. O'o, ngko a'amu yahino somne'no tohino yano uyo'ne pmmentohe hwoni'maho. Ngko a'amu wonyomjo tohino mta'ni ishutofomayo'no pmmentohe hwo'nyoho.

⁴⁸ I a'amu ngkimo hwotoho nifekui nje hungkunomo tifi miningkayo'njos o hofikimo hofikoe yahino wonyo somne'no tohino yano ulofiyohoho. Oso sikuno ae'uyo somo yo'mayo hungkuno nto lijwasemo'mentohe hiso hofikoe yahino wonyo somne'no tohino yano ulofiyonefoho.

⁴⁹ Hwapingoso yo'mayo hungkuno seliwo'nìngkoheso nje huno mta'ango'maho. O'o, nje Mpohwo kako nìhwatìmentiso sohwo kako yo'mayo hungkuno hopi'nonohinoso lijwasemofo'ne ntahonìngki selalokweno.

⁵⁰ Ngko huno ole niyohi, A'amu nje Mpohwoe hungkunomo tìfi inìngkaweso sohwo kako songo ne'no humantìhwone hwewho. Oseso yo'mayo hungkuno hopi'nonohinoso Mpohwo ntìwo'nìngkisoso ngko sekumo nto'nohini selalokweno.

13

Jisas kakoe inomokomoyo sohwafe sifemo mijo yoma'mentisofoho.

¹ Oso Anìtu A'amu Isìael somo Uyakolo'mentis somne'nje Syafìsiyo sìkuno engo * iyoho humayo'ne no'no mo'nìngka imo'none sohonta Jisas kako huno ole uyìmento, Mo'nìngka ngko olo hwaho lopo ulìko'mahm'mo nje Mpohwoe angopono wasìmne hwo'nyoho. Ose huno umentisofoho. Olo hwaho loponjo hwe moya'mi kakine'no hitoho ulofìwo'nìngkohoho somo Jisas kako hitoho mìkunìmposo ulo'mentisofoho. Kako kakoe a'amu ne somne'no hitoho ne'no ulofontanìngki kakoe poyo imo'nyo sìkunosò i'mopapmentisofoho.

² Jisas'ni kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji nohumentani sìkuno'ni wopayo non-tanìngkuhwoni Seten kako Jutas Isìkaliyout Saimounìye hwomu sohomo olo hunolo nto uyìmento, Kìko Jisas'ime'no tokoyo'ofo uyìmonji yalokunoso olohonta olo sìkwo'miyo lomo noho fiyo. Oso hunoso Seten umentisofoho.

³ Oso hohosohonta Jisas kako huno ole uyìmento, Anìtu kako yo'mayo hopi'nonohinoso ngkimo enjwa'mo nto ho'nanihumasofoho. Huno nom'ne olo so'nji huno uyìmento, Nje Mpohwo kako olo hwaho lopo nìhwatìmentiso sohwo'ni ngko apa'no kakiyepono asomo nosìmnefoho. Huno ose uyìmentisofoho.

⁴ Oseso Jisas kako wopayo fehohnjo moi'wo manyohwo kako nolikafonto kakoe nem'no manji'mifo wae yaofonto kako sosayo sìpo'nyo nomanto kakoe simehopo nano mtitofahinìmentisofoho.

⁵ Ose mtitofahinonto kako mijo nomanto noswanopo sisasyonto kako kakoe inomokomoyo sohwona'niye sifemo mijo yonema'mentisofoho. Ose yonemanto kakoe sosayo sìpo'nyo kakoe simehopo mtitofahinìmentiso so'nji sosayo nasìpo'mentisofoho.

⁶ Oseso Jisas kako Saimoun Pitamo u'mahonìngki Pita ulìmento, Hwe Engofo, kìko nje sifemo mijo uyoni'ma'monntaho.

⁷ Ose ulohonìngkahonìngki Jisas ulìmento, Olohonta olo kilohfalokwe loso kìko huno makiyohoyohoho. I oso'no hwangku kìko huno wakiyìmontonohoh.

⁸ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Nje sifeso mijo niyanìmahotoho. Nìhu'no ngkilaho. Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Ngko jìje sifemo mijo miyokumas'omanji kìko ngko'nji mohumayo'ne hwsoho. Kìko nje syoho mantohofiy'o'ne hwsoho.

⁹ Ose ulahonìngki Saimoun Pita komo'no ulìmento, Hwe Engofo, ose'manji nje sifemnöhini yonìmahotoho. O'o, nje aho mnokino hopi'nonohino lomo fyonìmaho.

¹⁰ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, A'amu fihwo kakoe a'apaho hi'nji mijo nto yomo'nìngkiso sohwo kako kiho ane imo'nyo so'no syoho engo'njo hwo'maho. O'o, kakoe sifemnöhini mijo yomo'nìngkuhwosi kiho ane'njo wohumamontonohoh. Olo ango lomo humalohwone sohwasi anga'nohinohwo kiho'njohwo humaho. Nom'ne sohwasi kiho ane hwasoho. Ose ulìmentisofoho.

¹¹ Hwapingoso Jisas kako Jutas kakine'no tokoyo'ofo yone sohune'no huno uya-honìngki, Anga'nohinohwo kiho'njohwo humaho eso ulìmentisofoho.

¹² Oseso Jisas hisofìkoe sifemo mijo moi'wo esojwamofonto kakoe nem'nomanji'mifo apa'no yonto nakwo'nji apa'no ampo humamentisofoho. Nohumanto nalìmento, Ngko sekwoe sifemo mijo yosemahe so'no huno ito'no nto laseyohoho.

¹³ Ose ulonto ulìmento, Sekwo ngkine'no Hungkuno Mesyolonetìhwawayo hwsoho. Nakwoe Hwe Engo hwsoho ntìwo'nìngkohoffìhwasoho. Oso hungkuno ntìwo'nìngkohofoso nto'nohinohoho. Ngko huhwo'ne osenohinohoho.

¹⁴ Ngko sekwoe hwe engo sohwo'ni sekumo hungkuno meselutìhwawayo sohwo'ni ngko sekwoe sifemo mijo yosemahono. Sekwo nakwo hwe engo hwona'nyoho lìkuji nom'ne a'amu sofe sifemo mijo miyomapitnōno lonji selohofohono. Oseso sekwoe sohwasi sekwoe nom'ni hwafe sifemo mijo yìmaofìkujo'o'no hofìkoe sekwoe sifemo uyosemapìfe.

¹⁵ Olo selohofohe yahino loso nto setìhwaheso sekwo nom'ni hwamo ose ulohopmno.

¹⁶ Ose ulonto ole ulìmento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselìmonne'no yohono. Upa'nìmno. A'amu fihwa hofìkoe nom'nihwöe syoho ulohofiy'wo'nìngkohofo sohwa hofìkoe hofìkoe hwe engomo muyakolopitnne hwafoho. A'amu fihwa hungkuno

* ^{13:1:} Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonoio'mongkomaho.

motawowo'nìngkohoho sohwa hofiko a'amu lìhwatìmentiso sohumo muyakolopitnne hwafoho.

¹⁷ Ngko sekwoe hwe engo sohwo'ni ngko olo hiloso selohofohe so'no sekwo olo hungkuno selalokwe hwapìngoso huno waseyono. Sekwo nom'ne hwamo ulohofoso ngko selohofohe hopaso ifijo'manji sekwo sìmeho wopìngo wasemo'nìmontonoho.

¹⁸ Ose ulonto ole ulìmento, Olo hungkuno selalokwe loso sekwo hopi'nonohino sohwahnne'maho. Ngko sehwosopo'mentohe sohwahnne'no sekwoe yahino humayo so'no ngko huno niyohoho. I oso no Anìtuye hungkuno a'amu mtì'mokumentohofoso ne umo'nìmontonoho. Hungkuno anga'nohinoso olenoho.

Hwe fihwo ngko'nji wosopayo nososohwo kako ngkine'no hohujo ikinjanìmofìhwosi nje mangohwo umo'nìmontonoho.

Ifalifaliyo ose mtì'mokumentohofofoho.

¹⁹ Oso hungkuno hiso ne imo'noso sohonta'ne'no selalokweno. Ne imo'nìngkuhwoso'no sekwo huno ole wosyonifìsyantìfeho. Jisas kako ne'njo hweho. Ose wosyonifìsyantìfeho.

²⁰ Ngko hungkuno nehopi waselìmonne'no yohono. Ngko a'amu fihumo uhwojahonì'mo a'amuso osohumo utìmafìkuji wopìngo ulohopìfijo'manji hofiko ngko huhwo'nìmo ntìmafìkuji wopìngo wontohofantìfeho. A'amu ngkimo ntìmalokwofo sohwa hofiko nje Mpohwo Anìtu huhumo utìmalokwofo. Ose nalìmentisofoho.

Jutas kako Jisasìmo mango hwafe ahomo ho'nahumentiso so'ne hungkunofoho.

(*Matìyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-33*)

²¹ Oso hohosohonta Jisas kako hi tango mìkunìmposo uyahonìngki kako hungkuno yolohoso ole lìjwao'mento, Hungkuno nehopi waselìmonne'no yohono. Hwe fihwo kako olo ango lomo sekwo'nji humaso sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nanihumonte hweho.

²² Ose nelahonìngki kakoe inomokomoyo anga'no anga'nohino sohwona'ni honìngkonontani tìhune'no kalohoho huno syafìhu'mentìhwonefoho.

²³ Ngko Joun olo hungkuno ifalifaliyo mtì'mokalokwe sohwo'ni Jisas kako ngkimo sìmeho engo ntapìwo'nìngkiso so'no ngko Jisas'nji afapo humohumantohe hwo'nyoho.

²⁴ Oseso Saimoun Pita kako ngko Joun'nì uhwonyo'ne aho songo songo yahonìngki ngko kakimo uhwonìngkahonìngko Pita ole ntìmento, Kìko Jisasìmo ulohonyo. Tìhune'no kolalofoho.

²⁵ Ose ntahonìngki ngko Jisasìmo ikinjamo lohofonji ulìmentoho, Hwe Engofo, kìko tìhune'no lalokuno.

²⁶ Ose ulahonìngko Jisas nalìmento, Ngko wosopayo kutnnyoso mijomo yomahmì'mo a'amu fihumo uyìmonnoho. Oso huhweho. Jisas ose nalonto kako wosopayo kutnnyoso mijoo yomanto Jutas, Saimoun Isìkaliyoutìye hwomumo uyìmentisofoho.

²⁷ Ose uyahonìngki Jutas nìmentisofoho.

Oso hohosohonta Seten kako Jutasìmo ehuhnrao'mentisofoho. Jisas Jutasìmo ulìmento, Kìko yo'mayo umonji yohinoso olohonta komo'no fiyo.

²⁸ Oso hungkuno Jisas Jutasìmo ulìmentisososo kakoe inomokomoyo sohwona'ni osopo humohumantìhwone sohwona'ni hwapìngo neso huno monayo hwona'nyoho.

²⁹ O'o, fehohnjo sohwona'ni nakwo Jutas nakwae hamniyoho ipofo mokosyohumawo'nìngkiso so'no huno ole syafìhu'mentìhwoni, Jisas kako oso Sìkuno Engo iyoho humayo so'ne yo'mayo mpe'e'ne lìhwatìmentiso so'no syafìhu'mentìhwonefoho. Fehohnjo sohwona'ni huno ole syafìhu'mentìhwoni, Jisas kako a'amu umofonyo iyo somo hamniyoho uyo'no lìhwajìmentiso so'no syafìhu'mentìhwonefoho.

³⁰ Jutas kako oso wosopayo nomanonto mempono komo'no humentisofoho. Noswonto uhwonìmentisososo sìkuno nto mjao'mentisososo uhwonìmentisofoho.

Jisas kako honìngkano hungkuno songo so'no kakoe inomokomoyo sohwamo lutìhwamentisofoho.

³¹ Jutas kako syukwato lohofahonìngki Jisas kakoe inomokomoyo nom'ne sohwona'ni'mo nalìmento, Olohonta A'amufe Hwomu sohwo'niye yofe engo utìhwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Oso hiso'no Anìtuye yokumpohn'nyo engo somo a'amu tìmo uhwonìngkuji hofiko kakoe yofe engo woho'nomanìfeho.

³² Ngko nje Mpohwoe yofe engo imoku'me'no Mpohumo kakoe yofe engoso kakoe Hwomu sohwo'ni'mo komo'no wontapmmontonoho.

³³ Ose nelìkwato lohofonto ole nalìmento, Nje mehomì sohwasi ngko sekwo'nji we'enepi nohumahm'mo woselìko'ma'monnoho. Oso hohosohonta sekwo ngkine'no hafìhafe wonyopi wotìpeentìfeho. Ngko a'amu Juta sohwamo hungkuno nto ulìmaleso

olohonta sekwo huhwahnnonji selalokweno. Ngko ume sopo sekwo olohonta ngkimo monⁱmapitnnohofo.

³⁴ Oseso ngko honⁱngkano hungkuno songo sejopalokweno. Sekwo sekwoe a'amu somne^{'no} simeho wosema^{'nono}. Ngko sekumo simeho sejopalokwe pa'nyoso sekwo sekwoe a'amu somo simeho uyimno.

³⁵ Sekwo oso hopa a'amu somo simeho uyikujo^{'no} nom^{'ne} a'amuso sehonⁱngkuji ole waselife, Jisasⁱye inomokomoyo hwasoho. Ose woselantifeho.

Jisas kako Pita kakine^{'no} hohujo ikinⁱmofone so^{'no} ulⁱmentisofoho.

(*Matiyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34*)

³⁶ Saimoun Pita kako Jisasⁱmo ulⁱmento, Hwe Engofo kiko ntⁱmne hwosilo. Ose ulahonⁱngkahonⁱngki Jisas ulⁱmento, Ngko ume sopone^{'no} kiko olohonta manningkapilhnnohino. I oso^{'no} hwangku sohonta kiko ngkimo niⁱmatnne hwosoho.

³⁷ Ose ulahonⁱngki Pita ulⁱmento, Hwe Engofo, olohonta ngko kikimo mokinⁱngkapeso pipine^{'elo}. A'amu sohwa hofⁱko kikimo fonjakohufijo^{'manji} hofⁱko ngkimo fonjanisiyoso wopⁱngofoho. Ngko kikimo kufo^{'mayo}'ne pe^{'ni}meso wopⁱngofoho. Wape^{'ni}mo.

³⁸ Ose ulahonⁱngki Jisas ulⁱmento, Kiko ngkimo niⁱfo^{'mayo}'ne wape^{'ni}mo lalohino. Hungkuno nehopi^{'no}hini wakiliⁱmonne^{'no} yohono. Olohonta tosika yokahⁱmo lalohino. Sohonta kiko mango hufa^{'u} sⁱhune ole walⁱmonnno, Ngko Jisas sohune^{'no} huno maniyo hwo^{'nyoho}. A'amu somo ose ulⁱmonnno. Jisas Pitamo ose ulⁱmentisofoho.

14

Jisas sohwo kako Mpohwo Anⁱtumo u'mayo^{'ne} honⁱngkano hweho.

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwona^{'nnonji} nohumentani nakumo nalⁱmento, Sekwo sekwoe simeho wonyo semo^{'n}ingkuhwoloho. O'o, sekwo Anⁱtumo simeho hi^{'ntnnono} ne^{'no} uyimno. Oso^{'no} sekwo ngko huhwo^{'ni}mo simeho hi^{'ntnnono} ntapmno.

² Nje Mpohwoe angoso sohe pi^{'n}ingo^{'njoponoho}. Oso hungkuno hiso ne ane^{'n}ontentesi ngko sekumo hohonta seli^{'mnesohilo}. Ngko sekwoe ango ito^{'no} wesyouhumamne hwo^{'nyoho}.

³ Ngko sekwoe ango ito^{'no} yasesi^{'mo} ngko sekumo seti^{'mayo}'ne asomo wapmne hwo^{'nyoho}. Oso^{'no} sekwo ngko^{'njo} afa nohopo humentihwanefoho.

⁴ Ngko simeⁱ honⁱngkano somne^{'no} sekwo huno seyohoho.

⁵ Ose nelahonⁱngki Toumas ulⁱmento, Hwe Engofo, kiko ntⁱmne hwosilo. Nakwo huno monayahoyohoho. Nakwo oso honⁱngkano somne^{'no} hunoso pipi ihwasi syofisyanehwono.

⁶ Ose ulahonⁱngki Jisas ulⁱmento, Ngko sohwo^{'ni} Mpohumo u'mayo^{'ne} honⁱngkano hwo^{'nyoho}. Ngko hungkuno nehopi^{'no}hino hwapⁱngko hwo^{'nyoho}. Ngko songo ne^{'no} humayo^{'ne} hwapⁱngko hwo^{'nyoho}. A'amu fihwo kako Anⁱtumo u'mayo^{'ne} honⁱngkano nom^{'n}reso mauyoho. O'o, ngko^{'no}hini Mpohumo u'mayo^{'ne} honⁱngkano hwapⁱngko hwo^{'nyoho}.

⁷ Sekwo nje hwapⁱngko ne so^{'no} huno nto^{'no} seyontentesi sekwo nje Mpohwo huhune^{'no} huno seyihwonesohilo. Olohonta sekwo Anⁱtume^{'no} huno nto seyohoho. Sekwo kakimo nto uwphonⁱngkohofo. Sekwo ngkimo nohonⁱngkohofo so^{'no} sekwo Anⁱtu huhumu uwphonontifi kakine^{'no} huno nto^{'no} seyohoho.

⁸ Ose ulahonⁱngki Filip ulⁱmento, Hwe Engofo, kiko Mpohumo fonetiⁱhwaho. Nonetiⁱhwahojo^{'no} nakwo simeho wopⁱngko wonamo^{'ni}montono.

⁹ Ose ulahonⁱngki Jisas kako ulⁱmento, Filip ngko sekwo^{'nji} sⁱkuno pi^{'n}ingo engo nto humantohe hwo^{'nyoho}. I osomo kiko ngkine^{'no} huno ito^{'no} makiyo^{'njo} hwosilaho. A'amu ngkimo nohonⁱwo^{'ni}ngkiso sohwo kako nje Mpohwo Anⁱtumo uhwonalofoho. Oso^{'no} pipine^{'no} lohino. Kiko Mpohumo fonetiⁱhwaho lohinoso.

¹⁰ Kiko ole losyofisyalokuno. Jisasⁱnji kanⁱngkwohwo^{'nji} siko afa^{'maho}. O'o, Jisas kako kengo hweho. Kanⁱngkwohwo kengo hweho. Ose losyofisyalokuno. Hungkuno ngko sekumo selinyoso nje huno mta^{'ango}^{'maho}. O'o, Mpohwo Anⁱtu kako ngkimo humaso sohwo kako yo^{'mayo} syoho iwo^{'ni}ngkohofo.

¹¹ Sekwo olo hungkuno homo somo simeho hi^{'ntnnono} uyimno. Ngko nje Mpohumo humaleno. Mpohwo kako ngkimo humaho. Oso hungkuno homo somo simeho hi^{'ntnnono} moyo^{'manji} i yo^{'mayo} syoho wonyoangkafo a'amu miyⁱwo^{'ni}ngkiyohoho iwo^{'ni}ngkohe so^{'no} sekwo huno ikwesyaⁱsyⁱkuji sekwo simeho hi^{'ntnnono} ntapmno.

¹² Hungkuno nehopi^{'no}hino waselⁱmonne^{'no} yohono. A'amu ngkimo simeho hi^{'ntnnono} ntaposo sohwo yo^{'mayo} syoho ngko iwo^{'ni}ngkoheso kako uyimontonoho. Ou, ngko nje Mpohwoepono simeⁱ sohonta oso a'amu huhwo sohwo kako olopo nohumahwosi yo^{'mayo} syoho ngko imentohe somo kako niyakolofososo ngko ufo^{'ma}monnno.

¹³ Hwap̄ingoso ole, sekwo nje Mpohumo yo'mayo so'no jomo ul̄kuji nje yofe l̄fijoso ngko yo'mayoso wosejapmonnoho. Ngko yo'mayo sekumo sejapm'me'no nje Mpohwoe yofe sekwo noho'nomañkujo'no kakoe yofe engoso umo'nimontonoho.

¹⁴ Sekwo nje Mpohumo nje yofe ul̄fijoso ngko yo'mayo imneso'no jomo nt̄kujo'no ngko uyimmonnoho.

Jisas kakoe Towahuno Wop̄ingo somo uhwajone'no hungkuno ul̄mentisofoho.

¹⁵ Sekwo ngkimo s̄imeho nehopi nt̄apiñfijo'manji ou, sekwo nje hungkuno hopi'nonohino somo haloho pekuji ito'no wonn̄ngkopantifeho.

¹⁶ Ngko Mpohumo jomo ul̄'me'no kako nom'nihwo sekumo Yokumpohn'nyo Sesofitosyohumayo'nehwo wosejapmontonoho. Oso huhwo sohwo kako sekwo'nji engolopohamo ne'nohini wofosyohumentihwantife hweho.

¹⁷ An̄tu kakoe Towahuno sohumo sekuyepono uhwajihwoso'no Towahuno huhwo sohwo kako hungkuno nehopi'nohini wasetihwamontonoho. I oso'no a'amu hwahaponjo yahino somo in̄ngkuwalokwofoso hofiko oso Towahuno huhwo sohumo momaso'njofoho. Hwap̄ingoso hofiko kakimo t̄mo muhwonyo'njo ikuji hofiko kakine'no huno muyofoho. I oso'no sekwo kakine'no huno seyohoho. Hwap̄ingoso olahonta kako sekwo'nji humaho. Hwangku kako sekwoe s̄imeho mo'mo wohumamontonoho.

¹⁸ Ngko sehwot̄'mo'me sohonta An̄tuye Towahuno sohwo sekwo'nji humaso so'no sekwo s̄ikumehomi pa'nyo mohumafitnnehofo. O'o, ngko sekuyepono asomo wapmmonnoho.

¹⁹ We'enepi olo hwaho loponjo a'amuso hofiko ngkimo apa'no manohonifitnnehofo. I oso'no sekwo wonhonantifeho. Ngko songo ne'no humayo'ne hwap̄ingo sohwo'nii kalohi sekwo hoku songo ne'no wohumanantifeho.

²⁰ Ngko nje Mpohwoepono sehwot̄'mo'me sohonta sekwo huno ole waseyono. Ngko nje Mpohumo humaleno. Sekwo ngkimo wofosyonohumanantifeho. Ngko sekumo wosefosityohumamonnoho.

²¹ A'amu fihwo kako nje hungkunomo haloho pehwosi hungkuno homo somo ito'no t̄fi in̄ngkaweso sohwo kako ngkimo s̄imeho nehopi ntopalofoho. A'amu ngkimo s̄imeho nt̄apiñwo'n̄ngkiso osohumo nje Mpohwo kako s̄imeho uyalofoho. Ngko huhwo'ni oso huhwo sohumo s̄imeho uȳ'mo ngko kakimo ut̄hwa'nyopo ikin̄'me'no kako ngkimo wonhonimontonoho. Jisas ose ul̄mentisofoho.

²² Jisas̄ye inomokomoyo nom'ne sohwo kakoe yofe Jutasiyoho. Osohwo kako Jutas Isīkaliyout̄'maho. O'o, nom'ne hweho. Oso Jutas huhwo sohwo kako nohumanto Jisas̄imo ul̄mento, Hwe Engofo, k̄ko nakwo sohwona'n̄mo ne'mahoji hwe moy'a'mi hwahaponjoso makohonyo'njo iyoso pipilo.

²³ Ose ulohon̄ngkahon̄ngki Jisas ul̄mento, A'amu ngkimo s̄imeho nehopi nt̄aposom'anji kako nje hungkunomo ito'no wonn̄ngkamontonoho. Oso hwe huhwo sohumo nje Mpohwo An̄tu kakine'no umo'nimontonoho. Nekwo'montosa'i oso hwe huhwo sohumo u'mehwasi kako'nji engolopohamo ne'no wohumanantano.

²⁴ A'amu nje hungkunomo t̄fi ito'no min̄ingkayo'njo sohwo kako ngkimo s̄imeho hi'nt̄nnono mantap̄wo'n̄ngkiso hweho. Olo hungkuno selalokwe loso nje huno mta'ango'maho. O'o, nje Mpohwo n̄hwat̄mentiso sohwoe hungkuno nt̄apmmenisoso selalokweno.

²⁵ Ngko sekwo'nji nohumanji hungkuno loso selalokweno.

²⁶ I oso'no ngko sekumo sehwot̄'mo'me'no nje Mpohwo kako kakoe Towahuno Wop̄ingo sohwo ngkimo niyohope'ne sekumo Yokumpohn'nyo Sosofitosyohumayo'ne sekuyepono uhwatimontonoho. An̄tuye Towahuno Wop̄ingo huhwo sohwo kako sekwo'nji nohumahwosi sekumo yo'mayo so'no hofiyo wolosetihwamontonoho. Kako sekwoe hunomo huno sefophotifhwoso'no yo'mayo hungkuno selimentoheso huno ikwesyaftsyikuji huno waseyimontonoho.

²⁷ Ngko sekumo sehwot̄'mofalokwe so'no ngko nje s̄imeho wop̄ingo'nji s̄imeho pompenjiyo'nji sejopalokweno. Hwe moy'a'mi hwahaponjo sofe s̄imeho pompenjiyoso s̄imeho wop̄ingoso iyoswo ilo'molajo iwo'n̄ngkisoso pa'nyo'njofoho. I nje s̄imeho wop̄ingo nje s̄imeho pompenjiyoso oso pa'nyo'maho. O'o, hwahaponjo somo yakolo'nnyofoho. Oseso yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo yomo ikuji iyoho sen̄ingkuhwoloho.

²⁸ Oso hungkuno selohe loso sekwo apa'no huno f̄ikwesyaftihupmno. Ngko Mpohwoepono nosi'mo sekuyepono asomo wapmmonnoho. Sekwo ngkimo s̄imeho nehopi nt̄ape'manji ngko nje Mpohwoe ango wonyoangkafo sopo nosi'me'no sekwo s̄imeho wop̄ingo wasemo'nimontonoho. Hwap̄ingoso Mpohwo An̄tu kako ngkimo hwofilo'nnyo hweho.

²⁹ Yo'mayo hiso mmo'nontanìngki selalokweno. Oso'no hwangku sohonta yo'mayo selohe so'no i'mofapìhwoso'no sekwo osomo uhwonìngkuji sekwo ngkimo sìmeho hi'ntnnono ntapìfitnne'no selalokweno.

³⁰ Nje sìkuno sekwo'nji hungkuno jo'neso mofo nto imo'nìmah. Hwapìngoso Seten hwe wonyo olo hwaho loponjo yahinomo mokosyohumawo'nìngkiso sohwo kako wonyo ntonhofo'neso nto i'mofapohoho. I oso'no kakoe yokumpohn'nyoso ngkimo moniyakolofonehoho. Seten ngkimo moniyakolofontanìngkuhwosi ngko poyo wape'nìmonnoho.

³¹ Hwapìngoso hwe moy'a mi hopi'nonohinoso hofiko ngko nje Mpohumo sìmeho engo uyalokwe so'no huno tìpemayo'ne ngko oso hungkuno Mpohwo ntapmentiso somo ito'no tìfi unìngkamonnoho. Yo'mayo tango ko nì'mahoni'ngkuhwosi ngko ne'no unìngkamonnoho. Ose nalonto nalìmento, Filìkapmno. Wohwano. Ose nalìmentisofoho.

15

Jisas kako 'wain' iyo hwapìngo ne hweho.

¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwona'nìmo pahnñìmo hungkuno ole nalìmento, Ngko iyo hwapìngo ne hwo'nyoho. Nje Mpohwo iyo uyo syoho sohwo'nìmo mokosyonìhumunyo hweho.

² Nje iyopamo ne minto'nyoso Mpohwo kako nolofehwosi wae weeo'mtonoho. Iyopamo ne into'nnyo hopi'nonohinoso kako nofasyìhwosi pamo ne'e'njosso wawo'mtononoho. Hwapìngoso ipisayo engo into'nìngkuhwosi ne engo imo'nyo'nefho.

³ Oso pa'nyoso sekwo nje apamo sohwasi sekwo nje hungkunomo ito'no inìngkowalokofo so'no oso hungkuno hiso yo'mayo yahino wonyo imotofo somo wae esemofalofoho. Sekwo kiho'maso'njo humalofo.

⁴ Sekwo ngkimo fosyonìhumamno. Ngko sekumo wofosyosehumamnonoho. Iyopamo fihwo kako iyo ne hwapìngo somta'nì nosanjìhwosi pi'wasysososo kako ipisayo neso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso sekwo ngkimo monìföhil'nyo'manji sekwo huhwasi ipisayo neso minto'nyo'ne hwasoho.

⁵ Ngko iyo hwapìngo ne hwo'nyoho. Sekwo nje apamo hwasoho. A'amu fihwo ngkimo fosyonìhumaso sohwo ngko kakimo wofosyohumamnonoho. Oso'no kako ipisayo ne engo'njo hweho. Sekwo ngkimo nìsìkwatìfijo'manji sekwo yo'mayo neso mifitnne hwasoho.

⁶ A'amu fihwo kako ngkimo nìsìkwatnnyo sohwo a'amu iyopamo yofoho inyoso wae yaofontìfì tohomo ho'naefìwo'nìngkohofo hopaso nje Mpohwo kako hwe huhwo sohumo wae yaofonefoho.

⁷ Sekwo ngkimo nonìhumafìkuji sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafìkujo'manji yo'mayo so'no semo'nìngkuhwoso'no ngkimo jomo ntìfijoso yo'mayoso sekumo wose'ma'mtononoho.

⁸ Sekwo ose ifijo'manji sekwo nje inomokomoyo ne imo'nìngkuji sekwo ipisayo ne engo'njo imo'nìfitnne hwasoho. Oseso a'amu hofiko Anìtu kako sekumo hoffyo semokosyohumentanìngkuhwosi sehonìngkuji hofiko nje Mpohwoe yofe engo noho'nopamatnnefoho.

⁹ Nje Mpohwo kako ngkimo sìmeho engo ntapìwo'nìngkiso hopaso ngko sekumo sìmeho sejopalokweno. Oseso sekwo nohumafìkuji ngko hitoho engo sejopalokwe so'no huno syafìsyìkuji yo'mayoso ifitnne so'no sekwo Anìtumne'no yokumpohn'nyo fiyoho'nìmno.

¹⁰ Ngko nje Mpohwoe hungkunomo tìfi ito'no inìngkawowo'nìngkohe so'no ngko huno niyohi, nje Mpohwo hitoho engo ntopalofoho. Oso pa'nyoso sekwo nje hungkunomo tìfi ito'no inìngkafijo'manji sekwo huno ole waseyono. Jisas kako hitoho engo nejopalofoho.

¹¹ Olo hungkuno selalokwe loso nje sìmonyo iyoso sekwo sìmeho mo'mo wasewenorji selalokweno. Oso sìmonyo iyoso sìmeho mo'mo engo mìkunìmposo wasemo'nìngkuhwono.

¹² Jisas ose nalonto nalìmento, Sekwo olo hungkuno losomo tìfi ito'no finìngkamno. Ngko sekumo sìmeho sejopalokwe hopaso sekwo nom'ne a'amu somo ose uyìmno.

¹³ A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo sìmeho uyìhwoso so'no kako a'amu hisofe mango sohwamo ole ulìmontonoho. Olo a'amu lomo sekwo nusìhutofìkuji ngkimnöhini fonjanìhumno. Ose loso sohwo kako kakoe a'amu hisomo sìmeho uyoso yakolo'nyyo hweho.

¹⁴ Sekwo sohwasi nje hungkunomo tìfi ito'no nnìngkapìfijo'manji sekwo nje a'amu ne hwasoho.

¹⁵ Syoho ulohofiyso sohumo kakoe hwe engo sohwo kako yo'mayo so'no yolo mujo'njo hweho. O'o, syoho ulohofiyso sohwo kako syoho'nohini inyo hweho. I ngko olohonta

nje syoho ntahofofiyo hwasoho eso apa'no maselimnehono. O'o, yo'mayo hungkuno nje Mpohwo ntimentiso so'no ngko yolohoso nto selmalefaho. Oso'no olohonta nje a'amu hwasoho selalokweno.

¹⁶ Sekwo ngkimo simo'mo nakwoe Hwe Engo'ne hwehontifi nihwosopo'mento hofifhwonit'maho. O'o, ngko simo'mo sekumo nje a'amu ne imo'nyo'ne sehwosopo'mento he hwasoho. Sekwo ipisayo ne into'nyo'ne sehwosopo'mento he hwasoho. Oseso olo syoho sejopalokwe loso sekwo yahonningkuji a'amu pi'n'ngoso nje hungkuno nupa'nningkuji tifi nnungkapifijoso nakwo'ni' ne'no nohumantokunnefoho. Oseso sekwoe syohoso ne imo'ningkuhwoso'no ne'no nowent'hwonefoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo nje Mpohumo nje yofe ulikuji yo'mayo so'no jomo ulifijoso kako wosejapmmontonoho.

¹⁷ Oseso ngko olo hungkuno loso apa'no yokumpohn'nyo selalokweno. Sekwo a'amu somo simeho nehopi uyfmmo.

A'amu hwahoponjo sohwa hofiko Jisas'ye inomokomoyo sohwamne'no mangohwa imo'ningkunne so'ne hungkunoho.

¹⁸ Hwe moy'a'mi hwahoponjo yahinomo tifi iningkowalokwofoso hofiko sekwoe mangohwa imo'ningkunne manji sekwo huno ole waseyono, Simo'mo ngkine'no mangohwa imo'ningkunnefoho.

¹⁹ Sekwo olo hwaho loponjo yahinomo tifi iningkafijontentesi u, a'amu hwaho loponjoso sekumo nakwoe a'amu hwasoho selifijoso simeho sejapikutnnesohilo. I oso'no sekwo olo hwaho loponjo a'amu hwas'i'maho. O'o, ngko olo hwaho loponjo yahino somne'no i'waho ito'no ehumayo'ne so'no sehwosopo'mento hefoho. Oseso hwe moy'a'mi hwahoponjoso hofiko sekwoe mango hwafoho.

²⁰ Olo hungkuno nto selohe loso huno ito'no fisyafihupmno. A'amu syoho ulohofiyi sohwoe yofe engoso kakoe hwe engo sohwoe yofe engomo muyakolofonehoho. Oso hiso'no sekwo iningo seyihwoloho. Ngko sekwoe hwe engo sohwonimo a'amu hwahoponjoso wonyo ntahofo'no nningkohofo hopaso hofiko sekumo woselohofantfeho. I hofiko nje hungkunomo haloho nipopijo'manji hofiko sekwoe hungkunomo haloho wosepeentfeho.

²¹ A'amu hwahoponjoso hofiko Anitu nihwati'mento so'no huno muyofoho. Oso'no sekwo ngkimo tifi nnungkapifwo'nningkohofo so'no hofiko yo'mayo wonyoso woselohofantfeho.

²² Ose nalonto nalimento, Ngko olo hwaho lopo mape'njo ntentesi nje hungkuno hofikimo mulontif'mtentesi hofikoe honingkano wonyo somne'no hofiko tohino engo momafikutnnesohilo. I oso'no nje hungkunomo nto ko upa'nimotofoso hungkuno homo somo simeho muyofoho. Oso'no sikuno ae'uyo somo ngko wonyo hwasoho uli'me'no hofiko mampi'nyo ifitnnefoho.

²³ A'amu nje mangohwo imo'noso sohwo kako nje Mpohwo huhune'no mangohwo osenohini umo'ningkunne hwehoo.

²⁴ Yo'mayo syoho wonyo angkafo a'amuso hofiko miyw'wo'nningkiyohofoso ngko hofiko'njopo itihwamento hefoho. Oso syoho hiso ngko miyo'njo yontif'mtentesi hofikoe wonyo honingkano somne'no tohino engo momafikutnnesohilo. I oso'no olohonta oso syoho wopingo imentohe somo hofiko tifmo uhwonontifi hofiko ngkine'no nakwolaho ntimentohofoso hofiko ngko'ni' nje Mpohwo huhwo'niye mangohwa imo'ningkunnefoho.

²⁵ Oseso hofikoe yahino homo somne'no oso Anituye hungkuno anga'no mtif'mokinysoso ne imo'nalofoho. Oso hungkunoso olenoho. Ngko hofikimo wonyo ko mulohafahoningko hofiko ngkine'no siki mangohwa imo'ningkunnefoho.

²⁶ Ose nalonto nalimento, Ngko nje Mpohwoe pone'no nosi'mo Anituye Towahuno yokumpohn'nyo sosofitofosyosehumayo'ne sohomo ngko sekuyepono wolihwati'monnoho. Oso Towahuno huhwo sohwo kako hungkuno ne'njo hwehoo. Kako Mpohwo'ni fosyohumawo'nningkiso sohwo kako sekuyepono wapmmontonoho. Kako noplhwosi ngkine'no hungkuno wolijwasemo'montonoho.

²⁷ I sekwo ngko'ni' nje syoho ema'mentohe sohonta humamotchwone so'no sekwo huhwahnnonji a'amu hopi'nonohino somo yo'mayo upa'nontifi uhwonontifeso filutihwafikuno.

16

¹ Ngko sehwotif'mome sohonta sekwo ngkine'no hohujo ikinjan'mopitnnohonji yo'mayo yolo hoso lijwosemofalokweno.

² Hwangku sekumo a'amu Jutafe tajo ango somta'ni wae wesemofantfeho. I tifi no'mo a'amu fehohnjoso hofiko sekumo fonjasesyikujo'no hofiko huno hwasyo ole

wosyofisantifeho, Nakwo Anituye syoho wopingo ulohofiywo'nngkuhwone so'no olo hwe lohumo wofonjosano. Hwasyo ose wosyofisantifeho.

³ Hwapingooso hofiko nje Mpohwo'nji ngko huhwo'nnontnne'no huno nto'no muyofoho.

⁴ Tifi no'mo olo yo'mayo loso i'mofaposo sohonta hungkuno ngko sekumo lijwosemofalokwe loso'nno sekwo apa'no huno ikwesyafihupitnne'enji selalokweno.

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kakoe syoho iyo'ne hungkunofoho.

Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo hilo so'no maselimmotefoho.

⁵ I oso'no olohonta Anituu kako ngkimo sekwoe ango lopone'no nihwatmentiso sohwoepono asomo wasi'mne hwo'nyoho. Ngko wasi'mne hwo'nyoho ko selahoni'ngko sekwo ngkimo peho'ne nehwoti'mofalokuno eso mantohonyofoho.

⁶ I olohonta ngko wasehwot'i'mo'mne'no yohono selohe so'no sekwo sekwoe simeho tango seyohoho.

⁷ I oso'no ngko hungkuno nehopi'nohino waseli'monne'no yohono. Ngko sekumo sefo'mayo'ne wasimonne'no yohono. Ngko sekumo masehwot'i'mofe'njo'manji Towahuno sekumo yokumpohn'nyo sosofitofosesyohumayo'ne sohwo mose'manehoho. I oso'no ngko simel'manji ngko Anituye Towahuno huhwo sohumo sekuyepono walihwat'monnnoho.

⁸ Kako nophwosi syoho hufa'u sihune yone hwaho. Simo'mo kako a'amufe yahino wonyo ujo ehontojwasyihwoso'no hofiko yofe uhwopitnnefoho. Nom'ne syohoso kako honingkano ito'nohinoso utihwamontonoho. Nom'neso a'amu yahino wonyo somne'no tohino mayo'ne Anituu kako yano ulofiyone so'ntnne'no ulimontonoho.

⁹ Hofikoe yahino wonyo hwapingo so'no Anituye Towahuno sohwo ole utihwamontonoho. Hofiko ngkine'no simeho hi'ntnnono montapmmotofo so'no honingkano wonyoso hi'njofoho.

¹⁰ Anituye Towahuno sohwo kako honingkano wopingo ito'nohino so'no ole utihwamontonoho. Ngko honingkano homo somo into'nohino imote so'no nje Mpohwo kako ngkimo asomo ntmanefoho. Oseso sekwo olopo apa'no manohoni'fitnnefoho.

¹¹ Anituye Towahuno sohwo kako a'amufe yahino wonyo somne'no yano ulofiyone so'no ole utihwamontonoho. Anituu kako hwe wonyo Seten olo hwaho loponjo a'amu mokosyohumawo'nningkiso sohumo yano nto ulofimentiso so'no a'amu Setenimo iningkowalokwo so'ntnne'no yano ulofiyihwoso'no hofiko tohino engo nomapitnnefoho. Ose utihwamontonoho.

¹² Ose nalonto nalimento, Ngko sekumo hungkuno pi'ningo engo waselimonji ko yoheso sekwo oso hungkuno selime somo huno seyone so'no hopoenohino hwasimah. O'o, hopi'nono seli'me'no sekwoe simeho tango engo seyonoho.

¹³ I oso'no hwangku Anituye Towahuno hungkuno nehopi'nohino sejo'ne sohwo kako nophwoso'no kako sekwo'nji humahwosi kako yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ne somne'no nto'no womilkinjosehwat'montonoho. Kako kakoe huno mta'ni syofisihwasi waseli'monto'maho. O'o, yo'mayo hungkuno kako nupa'n'wo'nningkiso so'no waseli'montonoho. Oso'nji yo'mayo tifi no'mo imo'none so'ntnne'no waseli'montonoho.

¹⁴ Kako nje hungkuno selimentoheso nomahwosi sekumo selihwoso'no yolohe neso lijwasehofihwoso'no sekwo huno nto'no waseimontonoho. Oso'no kako nje yofe engo so'no woseti'hwamontonoho.

¹⁵ Yo'mayo nje Mpohwo mokosyohumasoso njefoho. Oso'no hungkuno nto seloheso ngko apa'no waseli'monnoho. Anituye Towahuno sohwo kako nje yo'mayo hungkunoso nomahwosi oso hiso'no wolosetihwamontonoho.

Simeho tango seyontososo iwolo'mo lohofikuji apa'no simonyo uyantifeho.

¹⁶ Sekwo we'enepi ngkimo manohonyo'njo uyantifeho. I oso'no sekwo we'enehwo humafikuji hwangku sohonta ngkimo nonohonifitnnefoho.

¹⁷ Ose nelahoni'ngki kakoe inomokomoyo fehohnjo sohwona'ni ole hnnimentihwoni, Oso hungkuno nalisoso hwapingo neso peho'neto. Ole nalohi, We'enepi sekwo ngkimo monohoni'fitnnefoho. I oso'no we'enehwo nohumafikuji ngkimo apa'no nonohi'fitnnefoho. I nom'ne nalisoso ole, Ngko nje Mpohwoe pone hwo'nyoho. Ose nalisofoho.

¹⁸ Oso we'enehwo nalisoso peho'ne nalohoho. Yoloh neso nakwo huno monayohoyohoho.

¹⁹ Ose hnnontani nakwo Jisasimo ko mujo'njo yahoni'ngkuhwoni Jisas nakwoe huno so'no huno uyahoni'ngki nakumo nalimento, Sekwo olo hungkuno ngko selohe loso'no

peho'ne hnnalokwofo. Ngko ole selohono. We'enepi sekwo ngkimo manohonifitnnehofo. We'enehwo humafikuji apa'no ngkimo wonohonantifeho. Ose selohono.

²⁰ Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. We'enepi yo'mayo tango n'i mane so'no a'amu hwahoponjo pi'ningo engoso hofiko simonyo yontaningkuji sekwo sohwasi humotaho engo likuji simeho tango waseyimtononoho. I oso'no sekwoe simeho tango seyontososo iwolo'mo lohofikuji sekwo simonyo engo uyantifeho.

²¹ Ose nalonto kako pahnnimo hungkuno ole nalimento, Olo selalokwe loso a'mu fisi kako mehomis aswo mayo pa'nyofoho. A'mu fisi kako aswo toho'ne yonto simeho tohino umnonte so'no kakoe simeho wopingo mmo'nyofoho. I oso'no kakoe mehomis aswo mahwosi kako oso tohino engo so'no iningo mofhwosi simonyo uyimtononoho.

²² Oso mehomis aswo mawo'nngkohofo pa'nyoso sekwoe simeho tango'nji humalofo. Oso'no hwangku sohonta ngko apa'no sehonime'no sekwo simonyo engo apa'no uyantifeho. Oso simonyo iyo homo somo wae yaofo'ne a'amu fihwo mohumuyohoho. O'o, awonoho. Simonyo iyoso ne'no nowentihwonefoho.

²³ Oso sikkuno homo somo sekwo ngkimo yo'mayo yo'mayo so'no mantifitnnefoho. O'o, ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo nje Mpohumo yo'mayo yo'mayo so'no jomo ulikuji nje yofe'nji ulifijo so'no kako ngkine'no syanifisyihwosi yo'mayo yo'mayoso wosejapmmontonoho.

²⁴ Hohonta oso hopaso sekwo mimmotofhwasoho. O'o, nje yofeso Mpohumo mulimmotofo soku olohonta sekwo Mpohumo nje yofe'nji jomo ulifijoso yo'mayoso wosejapmmontonoho. Oseso sekwo simonyo nehopi'nohini uyantifeho.

Jisas kako olo hwaho loponjo yahino somo yakolo'nyo hwheho.

²⁵ Ngko yo'mayo yo'mayo so'no pahnnimo hungkuno seliwo'ningkohefoho. Itifi no'mo ngko pahnnimo hungkunoso maselinnehono. O'o, ngko nje Mpohumne'no hungkuno yolo'hohini wolijwasemo'monninho.

²⁶ Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no Anitumne'no jomo ulifijo sohonta ngko ajwo sopo sekumo sefo'mayo'ne mohumamnehono. O'o, sekwo Mpohumo nje yofe ulifijoso kako yo'mayo so'no wosejapmmontonoho.

²⁷ Hwapingoso sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntapontife sohwahnne'no Anitu nihwati'mentiso so'no huno seinyo sohwahnne'no Anitu kako simeho sejopalofoho. Kako sekwoe hungkunomo wosepa'ni'montonoho.

²⁸ Ou nehopi. Hohonta Mpohwo kako nihwati'mentiso sohwo'ni olo hwaho lopono pmmenthe hwo'nyoho. I olohonta ngko olo hwaho lopo sehwotimohm'mo nje Mpohwoepono asomo wasimne hwo'nyoho.

²⁹ Ose nelahoninngki kakoe inomokomoyo sohwona'ni ulimentihwoni, Ihwoni. Olohonta kiko pahnnimo hungkuno monalohoyohino. O'o, hungkuno yolo'hohini nalo-hino.

³⁰ Oso'no nakwo yo'mayo so'no huno nayohoho. Kiko huno hwapingo'no hwosoho. Nom'ne a'amu hofiko huno'nohini syofisyantifeso hofikoe huno hiso kiko huno kinyo hwosoho. Oso'no nakwo olo hilo so'no simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. Kiko Anitu mta'ango nehopi'nohino hwosoho.

³¹ Ose ulahoninngkuhwoni Jisas nalimento Olohonta sekwo ngkine'no simeho hi'ntnnono nehopi lontopantikwofo.

³² Upa'nimno. Sekumo tango se'mayo'ne sikkunosso we'enepi umo'nimonte'no yohoho. I nto i'mofapohoho. Oso'no hofiko ngkimo n'kekujo'no sekwo ngkimo nihwotimoffikuji sekwo anga'no anga'no sekwoe angomne'no esesamo wohumpeentifeho. Oso'no sekwo ngkimo nihwotimoffikujo'no ngko'nohini nje mango sohwanji wohumamonnoho. I oso'no ngko'nohini'maho. O'o, Mpohwo kako huhwo ngko'nji wohumamtonoho.

³³ Yo'mayo tango se'mayo so'no ngko olo hungkuno hiloso selalokweno. Tango hiso se'mahoninngkuhwosi sekwo ngkine'no ole wosyonifisyantifeho. Ngko Jisasimo ufohi'nonji kako'nji humalohwono. Ose syanifisyikiji sekwo simeho wopingo'nji wohumantifeho. Sekwo olo hwaho lopo nohumentaningkuji yo'mayo tango wonyoso woselohofantifeho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji simonyo fiyimno. Hwapingoso ngko olo hwaho loponjo yahino somo hwotoho fenji nto uyakolo'malen. Ose nalimentisofoho.

17

Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'no Anitu ufo'mane'ento jomo ulimentisofoho.

¹ Jisas kako oso hungkuno inomokomoyo sohwona'ni'mo nalonto kako ahwomomo timo uhwononto kaningkwohumo jomo ulimento, Mpohwo, nje sikkuno nto i'mofapohoho. Olo a'amu lohwamo nje yofe engoso utihwaho. Oseso kiko

utihwahojo'no ngko jiye hwomu sohwo'nne'no yofe engo nihwofikujo'no hofiko jiye yofe whoh'nomantifeho.

² Kiko a'amu hopi'nonohino somo ngkimo enjwa'mo uhumatif'mentohinofoho. Kiko a'amu fehohnjo ntapmmentohinoso kako songo ne'no humayoso yano uyine'enji ntapmmentohinofoho.

³ Songo ne'no humayo'neso olenoho. A'amu hiso hofiko nekw'o'montosa'ine'no yofe ole wehwofantifeho. Kiko'nohini Anitu nehwosoho wokuhwfantifeho. Ngko Jisas Kilais sohwo'nne'no ole wonihwfantifeho. Nakwoe hwaho lopone'no Anitu uhwatimentus hweho. Ose wonihwfantifeho. Yofe ose nihwofikuji hofiko wopingo'nohini humafikuji songo ne'no humantokutnnefaho.

⁴ Ngko olo hwaho lopo nohumanji jiye yofe engoso jiye yokumpohn'nyo engoso nto utihwamalefaho. Yo'mayo syoho ntapmmentohinoso ngko moi'wo nto esojwao'malefaho.

⁵ U, Mpohwo hohonta olo hwaho loso nekwo mamti'mokiyso sohonta ngko kiko'nji nohumanji ngko yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo hwo'nyoho. Ngko kiko'nji nohumanji mokosyohumamote pa'nyoso oso yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji kiko ngkimo asomo ntape.

⁶ Olo hwe lohwa hwaho loponjo ntapmmentohino lohwa ngko hofikimo kikine'no lutihwamale so'no hofiko kikine'no yofe kihwfakalokofo. Jiye a'amu huhwo sohwa kiko ngkimo ntapahoni'ngkini hofiko jiye hungkunomo haloho pentifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantifi tifi iningkopalokofo.

⁷ Oso a'amu kiko ntapmmentohinoso yo'mayo hungkuno ulahon'ngko hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Olo hwe lohwoe hungkunoso Anitu mta'angofoho. Huno ose unyofaho.

⁸ Yo'mayo hungkuno kiko ngkimo ntapmmentohinoso ngko lutihwahon'ngko hofiko simeho hi'ntnnono uyontifi huno ole uyalofoho. Hohonta ngko kiko'nji nohumanji kiko olo hwaho lopone'no nihwatimentohinofoho. Oso hungkuno somo hofiko simeho hi'ntnnono uyalokofo.

⁹ Olo a'amu huhwo lohwamne'no jomo wakilmonne'no yohono. A'amu nom'ne olo hwaho loponjo somne'no mokilalokuyohono. O'o, olo a'amu kiko ngkimo ntapmmentohino lohwamne'no jomo kilalokweno. Jiye a'amu hwafoho.

¹⁰ Hwe moy'a'mi hopi'nonohinoso nje hungkunomo tifi iningkawowo'ningkohofoso kiko'ne mehomifoho. Jiye mehomii huuwo sohwa ngko huuwo'nnonji nekwoe mehomifoho. Hofiko nje yofe engo ho'nomalokofo. Nje yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso ji'efoho. Jiye yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso njefoho.

¹¹ Ngko kikiyepono wosapmmo li'mo hofikimo uhwati'mo'monnoho. Olo hwaho lopo hofiko'nohini wohumantifeho. Oso'no nje Mpohwo wopingo'nohino sohwosi olo a'amu lohwa hofiko ngkimo simeho ntapifitnne'enji uhwosopo'mentohino loso yo'mayo yahino wonyo somo uyangolopitne so'no kiko jiye yokumpohn'nyo engo so'nji ufo'mahoji umokosyohumah. Kiko ngko'nji simeho afa inimotohwoyo hopaso hofiko simeho afa unife.

¹² Ngko hofiko'nji nohumanji oso yokumpohn'nyo kiko ngkimo ntapmmentohino so'nji ngko hofikimo wopingo umokosyohumamote so'no anga'no ngkine'no hahujo nihu'nahone mikinjan'mofefoho. O'o, ntapmmentohino hopi'nonohino sohwa wopingo nn'ngkopalokofo. A'amu anga'nohino sohumne'no a'amu An'tuye hungkuno mtif'mokumentohofoso ne imo'none hopaso kako anga'nohino sohwo tikanomo wene sohwo piwahu'mentisofoho.

¹³ Olohorta olo a'amu lohwamo uhwati'mahm'mo kikiyepono wosapmmmonnoho. Ngko hofiko'nji olopo nohumanji yo'mayo hungkuno hofikoe simeho wopingo umo'none'enji kilalokwe so'no nje simeho wopingo nimon'no'ningkiso hopaso engo womantifeho.

¹⁴ Jiye hungkunoso olo a'amu lohwamo nto umotefoho. A'amu hwe moy'a'mi olo hwaho loponjoso hofikoe mangohwa imo'nimentohofefoho. Hwapingo ngko hopa hofiko olo hwaho loponjo yo'mayo somo min'ngkayo'njo hwafoho.

¹⁵ Ngko hofiko'nji yanimofo'ne makilohoyohono. O'o, ole kilalokweno. Hofiko olo hwaho lopo nohumanjantif'ngkuji oso hwe wonyo Seten kako a'amu lohwamo wonyo umokonohonji kiko hofikimo hofiyio mokosyohumane'enji kilalokweno.

¹⁶ Ngko olo hwaho loponjo yahinomo iningkunyo hwon'mah. Oso pa'nyoso hofiko huwanji olo hwaho loponjo yahinomo iningkunyohwa'mah.

¹⁷ Mpohwo jiye hungkunoso hungkuno ne'njofoho. Oso hungkuno hiso olo a'amu lohwamo kiko itihwahon'ngkiji hofikoe huno eholosasyihwoso'no hofiko yo'mayo

yahino wonyomo uliko'mafikuji jiye yahino wopingo'nohini ikuji jiye a'amu ne wopingo umo'nantifeho.

¹⁸ Hohonta kiko ngkimo nihwojahonngkini ngko a'amu olo hwaho loponjo lohwanjo ajwo'mo humamotefoho. Oso pa'nyoso ngko olo a'amu lohwamo hwe moy'a'mi hwahoponjo lohwanjo ajwo'mo wohumafenji hofikimo uhwojalokweno.

¹⁹ Ngko kiko'ngki nohumahm'mo olo syoho sime'o'mjolo uyimonne'no yohono a'amu lohwa hofiko jiye hungkuno so'ne huno ufohofotohojo'no hofiko jiye yahino wopingo moy'a'me'no yohono. Oseso hofiko jiye a'amu ne wopingo umo'nantifeho.

²⁰ Ose ulonto ole ulimento, Olo a'amu lohwamnophini mokosyohumaho eso makilimnehono. O'o, hwe moy'a'mi nom'neso hofiko olohlwafe hungkunomo haloho upa'ningkuji ngkimo simeho hilntnnono ntapifijo somo kiko hofiyio mokosyohumaho kilalokweno.

²¹ Ngko ole'no nimo'ningkohoho. Hwe moy'a'mi hopi'nono nekumo simeho ejapikuji hofiko nekwo hopa simeho hunoso afa'njo umo'nantifeho. Mpohwo, kiko ngkimo nihumahnno. Ngko kikimo kuhumalen. Oso hopaso hofiko nekumo ehumayo so'no nimo'ningkohoho. Hofiko ose ehumafikujo'no a'amu hwahoponjos hofikoe yahino wopingo somo uhwonningkuji ole wosyofisyantifeho. Ou, Anitu kako Jisas Kila's sohomo nakwoe hwaho lopo uhwati'mentiso sohweho likuji ngkine'no simeho wontpantifeho.

²² Jiye yokumpohn'nyo kiko ntapmmmentohinosa ngko hofikimo uyimaleno. Oseso ole'no nimo'ningkohoho. Nekwo simeho afa inontai humalohwoyo hopaso hofiko simeho afa'njo umo'nantifeho.

²³ Jiye hungkuno lonttneso nje simehomo mnawojo hopaso nje hungkuno hofikoe simehomo ose mnaweho. Oseso hofiko simeho afa iningkuji wopingo humafitne so'no nimo'ningkohoho. Oseso a'amu hwahoponjos hofikoe humayo somo uhwonningkuji ole wohnnante'feho. Anitu kako Jisasimo nakwoe hwaho lopone'no nehopi uhwati'mentiso hwaho. Anitu Jisasimo simeho uyivo'ningkiso hopaso kako olo a'amu lomo simeho uyalofoho.

²⁴ Ose ulonto ulimento, Mpohwo, ole'no nimo'ningkohoho. Hwe moy'a'mi kiko ntapmmmentohino hofikono ngko njo'po wohumanfeho. Olo hwaho loso nekwo mamti'mokioy sohonta kiko simeho ntaponji jiye yofe engoso jiye yokumpohn'nyo engo ntapmmmentohinofoho. Olo a'amu lohwa hofiko oso yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji ntapmmmentohino somo uhwoni'fitne so'no nimo'ningkohoho.

²⁵ Ou Mpohwo, kiko yo'mayo yahino ito'nohino iwo'ningkino sohwosimo olo hwaho loponjo a'amulo kikimo huno muyofoho. I oso'no ngko kikine'no huno niyohoho. Olo a'amu ngko'no lopo humalofoso hofiko kiko ngkimo nihwati'mentohino sohwo'nne'no huno unyofoho.

²⁶ Jiye yahino yo'mayo so'no hofikimo nto utihwamaleso ngko ne'no utihwahm'mnefoho. Oseso kiko simeho engo ntopantokuno hopaso hofiko simeho engo unantifeho. Ngko hofikimo humahm'me'no kikimta'angoso hofiko simeho ose unantifeho. Jisas kako Anitumo ose ulimentisofoho.

18

Jutas kako Jisasimne'no mango sohwamo tokoyo'ofo imentisofoho.

(Matiyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ Jisas kako Anitumo ose ulahoningki kako kakoe inomokomoyo sohwona'ni nakwo oso hopo sopo uliko'mentani mijo we'e Kitilon wekentani nongkihnta'ni iyo uyo syoho sopo umentihwonefoho.

² Jutas kako Jisasimne'no tokoyo'ofo yone sohwo kako oso iyo uyo syoho sopone'no huno unyo hwaho. Hwapingoso sikuno pi'ningo engo somo Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji oso hopo sopo ne'no umotohwonefoho.

³ Hwe yofe engo tajo ango syoho'no sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko a'amu hwapi'no sohwanji a'amu itokus'o'no sohwanji Jutas'ngki uhwojahonngkofi Jutas kako oso iyo uyo syoho hopo sopone'no ipemotawomentisofoho. Hofiko kwefoho'ngki sikiloho'ngki yo'mayo ikujoho so'nji motapmmmentohofoho.

⁴ Jisas kako kakine'no yo'mayo u'mane so'no sime'o'mo huno nto unyo sohwo humen-tanjopo a'amu sohwamo nuhwonit'manto ulimento, Sekwo tihune'no tipeelokwofo.

⁵ Ose ulahoningkahonngkini hofiko ulimentohofi, Nakwo Jisas Nasalet mta'ango sohune'no tipeelokuhwono. Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko olo huhwo'nyoho. Ose ulimentisofoho. Jutas oso a'amu Jisasimne'no tokoyo'ofo yone sohwo oso a'amu huhwo sohwanji humohumantisofoho.

⁶ Jisas kako olo huhwo'nyoho ul̄imentiso so'no hof̄iko iyoho yont̄ifi hohokuhano asohosile we'enepi went̄ifi hwahopo piwahu'mentohofefofo.

⁷ Oseso Jisas kako apa'no ul̄imento, Sekwo t̄ihune'no t̄ipeelokwofo. Ose ulahon̄ingki hof̄iko ul̄imentohofi, Jisas Nasaletnnata'ango sohune'nefaho.

⁸ Ose ulahon̄ingkofi Jisas ul̄imento, Nto selohefaho. Ngko olo huhwo'nyoho. Sekwo ngkimo want̄imantifi pohof̄hwasi'manji nje inomokomoyo lohwamo t̄imo'nohini fo-hon̄hwat̄imno. Hof̄iko wahumpopife. Jisas ose ul̄imentisofoho.

⁹ Si'mo'mjo Jisas kan̄ngkwhummo ole nto ul̄imento, Oso a'amu ntapmmentohino sohwamo ngko mokosyohumamote so'no anga'no ngkine'no hohujo n̄ihu'nahone mik-injan̄imofefoho. Oso hungkuno ul̄imentiso so'no huno ikwesya'syonto wahumpopife ul̄imentisofoho. Oso hohosohonta oso hungkuno kakoe inomokomoyo sohwamne'no ul̄imentisoso ne imo'n̄imentisofoho.

¹⁰ Saimoun Pita kako nohumanto hwakuhwajo iwo'sipema'nonto a'amu fihwoe haloho angahohnjo somo loku'mentisofoho. Lojwahon̄ingki halohoso piwahu'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwae syoho ulohofiyi hweho. Kakoe yofeso Malikos.

¹¹ Pita ose yahon̄ingki Jisas ul̄imento, Ji'e hwakuhwajoso asoso'mo fotafahinyo. Kiko huno pipi kiyalofoho. Yo'mayo tango nje Mpohwo, Nje hwomu womano, l̄mentisoso ngko woma'mo. Oso'n o hwakuhwajoso fotafahinyo.

Hof̄iko Jisas̄imo Anas̄iyepono ipemotamentohofefofo.

¹² Oseso oso a'amu itokuso'njo sohwanji a'amu Jutafe hwapi'fe t̄ifo'njo sohwanji hof̄ikoe hwe engo sohwanji hof̄iko Jisas̄imo aho kent̄ifi kakimo impe intokwomentohofefoho.

¹³ Si'mo'mjo hof̄iko Anas̄iyeono motawomentohofefoho. Anas huhwo sohwo kako Kaiyofasiye kanengkwhoweho. Kaiyofas sohwo kako oso soswo somo a'amu tajo ango syoho'njo so'no yofe engo ma'mentisofoho.

¹⁴ Oso Kaiyofas huhwo sohwo kako a'amu Juta somo ole ul̄imento, Yahino ito'nohinoso olenoho. Olo hwe anga'nohino lohwo kako hwe moy'a'mi hopi'nonohino somne'nno ufo'mayo'ne poyo wape'nono. Ose nto ul̄imentisofoho.

Pita ul̄imento, Ngko Jisas̄imne'no huno maniyohoyohoho l̄mentisofoho.

(Mat̄iyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ A'amu sohwa hof̄iko Jisas̄imo ipemotosontan̄ngkofo somo Saimoun Pita'nji ngko Joun'nnonji nekwo Jisas̄imo in̄ngkas̄imentihwoyofefoho. Oso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kako ngkine'no huno uyo so'no ngko Jisas̄i'nji oso hwe yofe engo'njo sohwoe tojo somo humentohefaho.

¹⁶ I oso'n o Pita kako mempo hohnta'nii hoku'yo sopo fosyohumamentisofoho. Oseso ngko hwe yofe engo'njo huno ninyo sohwo'nii ngko a'mu hoku'yo mokosyohumayo simo Pitamo ipemotasuyu'nne ul̄imentohefaho. Oso a'mu hisi Pitamo ipemotaswonto

¹⁷ Pitamo ul̄imento, U, kiko huhwosi olo hwe lohwae inomokomoyo hwosil̄keno. Ose ulahon̄ingki Pita ul̄imento, Awonoho. Ngko'maho. Ose ul̄imentisofoho.

¹⁸ Oso ango sponjo syoho ulohofiyi so'nji a'amu hwapi'fe t̄ifo'njo sohwanji kwongkwongo usahon̄ingki toho intofont̄ifi a'apaho toho imokin̄mentohofefoho. Pita huhwo'nji hof̄iko'nji nolohofont̄ifi a'apaho toho imokin̄mentohofefoho.

Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo Jisas̄imo hungkuno ulohon̄imentisofoho.

(Mat̄iyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kako Jisas̄iye inomokomoyo sohwantnne'nno yo'mayo hungkuno Jisas hof̄ikimo lut̄hwawo'n̄ngkiso so'ntnne'nno Jisas̄imo ulohon̄imentisofoho.

²⁰ Oseso Jisas ul̄imento, Ngko hwe moy'a'mi hopi'nonohino somo ut̄hwa'nyoponohini lut̄hwawo'n̄ngkohe hwo'nyoho. Engolopohamo ngko An̄tuye tajo ango engo'njo sponjo tajo ango we'eso a'amu Juta uhu'mokwu'o'n̄ngkohofeo sopo nje yo'mayo hungkunoso lut̄hwamentohefaho. Ngko hungkuno hiyaso'mo majofoho.

²¹ Oso'n o kiko ngkimo peho'no ntohonantokuno. Kiko oso a'amu nje hungkuno upa'n̄wo'n̄ngkohofeo somo ulohonyo. Oso hungkuno ngko l̄wo'n̄ngkohesohofefoho huno moi'wo'nnyofoho.

²² Ose ulahon̄ingki hwe hwapi'fe t̄ifo'njo fihwo kako Jisas̄i'njopo lohofonto Jisas̄iye manijohopo hwan̄ingo fonjonto ul̄imento, Kiko olo hwe yofe engo'njo lohumo hungkuno oso pa'nyoso nulohotoho. Ito'nohini uso.

²³ Ose ulahon^{ingki} Jisas ul^{imento}, Ngko hungkuno wonyo ulohe so^{'no} lan^{ifonjohino}. I ngko hungkuno wonyo ulohe^{'manji} k^{iko} olo a^{'amu} lohwamo uso. I ngko hungkuno nehopi ulohe^{'manji} peho^{'ne} n^{ifonjohino}. Ose ul^{imentisofoho}.

²⁴ Oseso oso impe Jisas^{imo} into^{'mentohofoso} Jisas into^{'nowentan^{ingki}} Anas kako oso hungkuno Jisas^{imo} ulohon^{imentiso} sohwo kako Kaiyofas hwe yofe engo^{'njo} tajo ango syoho^{'njo} sohwoepono l^{ihwati}mentisofoho.

Pita apa^{'no} Jisas^{imne}^{'no} ngko huno maniyohoyohoho ul^{imentisofoho}.

(Mat^{iyu} 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵ Saimoun Pita a^{'amu}^{'nji} lohofonto a^{'apaho} toho imokinontan^{ingki} a^{'amu} huhwo sohwo ul^{imentohofi}, K^{iko} huhwosi kakoe inomokomoyo hwosil^{ikeno}. Ose ulahon^{ingkofi} Pita hwasyo hungkuno ul^{imento}, Awonoho. Ngko kakoe inomokomoyo hwon^{'i}maho.

²⁶ Ose ulahon^{ingki} oso hwe yofe engo^{'njo} sohwoe syoho ulohofiyo nom^{'ne} sohwo kako oso a^{'amu} Pita kako haloh^o lojwao^{'mentiso} sohwoe a^{'amu} sohwo kako Pitamo ul^{imento}, Ou, nehopi. K^{iko} Jisas^{'nji} oso iyo uyo syoho sopo nohumentan^{ingkini} ngko kohon^{ingkoh}e hwosoho.

²⁷ Ose ulahon^{ingki} Pita apa^{'no} ul^{imento}, Awonoho. Ngko osoho hwon^{'i}maho. Ose ulahon^{ingki} yihufu tosika yokaso oso hohosohonta ho^{'n}imentisofoho.

Hof^{iko} Jisas^{imo} Pailot^{iyepo} ipemotas^{imentohofofoho}.

(Mat^{iyu} 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

²⁸ A^{'amu} sohwa hof^{iko} Kaiyofas nta^{'ni} Jisas^{imo} ut^{imantifi} oso hwe engo a^{'amu} Loum mta^{'ango} sofe hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe ango engo sopone^{'no} im^{ingo} ne hos*wo* hos*we* iyo so^{'nji} Jisas^{imo} ipemotamentohofofoho. Oso a^{'amu} huhwo sohwa hof^{iko} hof^{koe} An^{itu} Kako A^{'amu} Is^{ila}el somo Uyakolo^{'mentiso} somne^{'ne} Syafisiyo Si^kuno Engo * iyoho humayo somne^{'no} nto^{'no} esyohumayo^{'ne} hof^{ikoe} he a^{'apaho} yo^{'mayoso} mijo nto yat^{iku}^{'mentohofofoho}. Oso^{'no} hof^{iko} huno ole syafihu^{'mentohofi}, A^{'amu} Loum nakwoe yahinomo min^{ingkay}o^{'njo} sohwafe angomo nakwo syukwato lohof^{hwosi} kih^onjo imo^{'n}ingkuhwasi nakwo elijwanyo engo sopo wopayo monanehwono. Ose syafisyon^{ti} mempo hohnta^{'ni} humamentohofofoho.

²⁹ Oseso oso hopo sopo nohumentan^{ingkofi} Pailot mempono noswaponto ul^{imento}, Sekwo olo hwe lohumo olo hungkuno nto^{'no} mi^{hwaj}yo ango lopone^{'no} peho^{'no} ipemotapohof^{hwolo}. Peho wonyo imaso^{'neto}.

³⁰ Ose ulahon^{ingki} hof^{iko} ul^{imentohofi}, Olo hwe lohwo kako yahino wonyo miyo^{'njo} yontentesi nakwo olo ango lopo kikiyepono mipemotapohof^{hwonesohilo}.

³¹ Ose ulahon^{ingkofi} Pailot ul^{imento}, Sekwo a^{'amu} Juta soku sekwoe hon^{ingkano} hungkuno somne^{'no} huno syafisy^{ik}kuji kakoe hungkunoso nto^{'no} mi^{hwati}mo. Ose ulahon^{ingki} a^{'amu} sohwa ul^{imentohofi}, Sekwo a^{'amu} Loum sohwasi nakwo a^{'amumo} fonjasiy^{'no} hon^{ingkano} somo pi^jwonaof^{ti}wo^{'n}ingkohofofoho. † Ose ul^{imentohofofoho}.

³² Hohonta Jisas kako kakoe a^{'amu} somne^{'no} kako poyo imo^{'none} so^{'no} lut^{ihwamentiso} sohonta kako a^{'amu} Loum sohwa a^{'amumo} iyo hwojiyaff^{ku}'nnyo sopo fonjinto^{'ofahumotofo} hopaso wape^{'n}montonoho na^{'mentisofoho}. Oso hohosohonta oso hungkunoso ne umo^{'n}monte^{'no} yohoho.

³³ Oseso Pailot kako ango engo somo apa^{'no} swonto Jisas^{imne}^{'no} joho li^{ti}manto ul^{imento}, K^{iko} a^{'amu} Jutafe Hwe Engo hof^{ikoe} hwaho mokosyohumayo^{'ne} hwosil^{aho}.

³⁴ Ose ulahon^{ingki} Jisas ul^{imento}, Oso hungkuno nthinoso ji^{je} huno mta^{'ni} lantohino. I a^{'amu} Jutaso hof^{iko} kil^{im}alofoyoho kantohino.

³⁵ Ose ulahon^{ingki} Pailot ul^{imento}, Ngko a^{'amu} Juta hwo^{'ntaho}. Ji^{je} temtitof^o Juta sohwanji hwe yofe engo^{'njo} tajo ango syoho^{'njo} sohwanji hof^{iko} ngkiyepono kumotapohof^o. K^{iko} peho imahnno^{'neto}.

³⁶ Ose ulahon^{ingki} Jisas ul^{imento}, Ngko a^{'amumo} mokosyohumayoso olo hwaho lopo^{'maho}. O^{'o}, ngko olo hwaho loponjo a^{'amumo} mokosyohumayo^{'ne} hwo^{'ntontosi} nj^e inomokomoyo sohwa hof^{iko} a^{'amu} Juta sohwanji fongki^{'n}fijoso a^{'amu} Juta sohwa mon^{imaf}kutnnnesohilo. I oso^{'no} ngko a^{'amumo} mokosyohumayo k^{iko} pa^{'nyo} hwon^{'i}maho.

³⁷ Ose ulahon^{ingki} Pailot ul^{imento}, Ose^{'manji} k^{iko} hwe engo a^{'amumo} mokosyohumayo hwosoho. Ose ulahon^{ingki} Jisas ul^{imento}, K^{iko} hwe engo a^{'amumo} mokosyohumayo hwosoho nthinoso hungkuno nto^{'no} hohinoh^o. Ngko olo hwaho lopo imo^{'n}mentohes^o syoho anga^{'no} hohino hungkuno nehopi^{'no} hohino

* **18:28:** Mt. 26:2 enjwa so^{'mo} fehonolo^{'mongkomaho}. † **18:31:** A^{'amu} Loumjo sohwa Jutafe hwaho mokosyohumayo hwaf^oho. Oso^{'no} hof^{iko} hungkuno mi^{hwaj}yo^{'neso} yono li^{mentihofofoho}. Oso^{'no} hof^{iko} hon^{ingkano} yokumpohn^{'nyo} ho^{'n}ahumentohofofoho. A^{'amu} anga^{'no} mape^{'nyoso} wopingo^{'foho}.

lijwafo'neso imo'numentohe hwo'nyoho. A'amu hofiko hungkuno nehopi'nohino umo'nifwo'ninkisoso nje hungkunomo haloho pewo'ninkohofofoho.

³⁸ Ose ulahonìngki Pailot ulìmento, A'amu hungkuno ne so'no huno unyoso tìhwolo. Ose ulìmentisofoho.

Pailot kako Jisasìmo iyo hwojiyafiku'nnyo somo fonjinto'fasiyo 'ne lìmentisofoho.

(*Matiyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25*)

Pailot ose ulonto kako mempono a'amu Jutafepono apa'no noswonto ulìmento, Ngko olo hwe lohwo kakoe yahino wonyoso motipihwonìngkiyohono.

³⁹ I oso'no sekwoe yahinoso ole wo'nnnyofoho. Anìtu A'amu Isìlael somo Uyakolìmentiso somne'no Syafìsiyo Sìkuno Engo † iyo ho humayo somo sekwoe a'amu anga'no impo'ango mta'ni isihutofomayo'ne jomo ntìwo'ninkohofihwaso. Oseso ngko sekwoe a'amu Juta sokuye olo hwe engo lohumo usihutofonehwajono lasemo'ninkohoho.

⁴⁰ Ose ulahonìngki hofiko mango engo mohm'no ulìmentohofi, Olo hwe lohumo nusihutofohotoho. O'o, kiko Mpolapas sohumo usihutofo. Mohm'no ose ulìmentohofofoho. Mpolapas huhwo sohwo kako a'amumo fonjasyonto a'amufe yo'mayoso hufo ma'mojo hwaho. Hwe wonyo hwaho.

19

¹ Oseso Pailot kako Jisasìmo utìmantu kakoe a'amu itokuso'njo sohwamo impe'nji fongkupmnno, ulìmentisofoho.

² Hofiko Jisasìmonofonjontifì impe yongo'njososo nokikisontifì hnìmentohofi olo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo mnokino'manji'mofa pa'nyofoho. Ose lontifì Jisasìye mnokinopo monji'mofahumentohofofoho. Ose yontifì hofiko manji'mofa sawemo miyo'nohinoso a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwa iwo'ninkohoho hopaso Jisasìmo uloho'mentohofofoho.

³ Ose ulohofontifì kakimo u'mantifì sitofo ulontifì ulìmentohofi, Ou, Hwe Engo sohwosi, kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'ninkino sohwosilaho. Ose ulontifì kakoe manijohopo fongku'mentohofofoho.

⁴ Osohonta Pailot apa'no mempono noswaponto a'amu Juta somo ulìmento, Ihwoni. Ngko mempone'no ipemotoswapmme sohwo sekwoe huno waseyono. Kako wonyo honìngkano ane hwaho.

⁵ Ose ulahonìngki Jisas kako mempono swapmmentisofoho. Oso mnokino manji'mofa yongo'njo mtifì'mokumentohofoso Jisasìye mnokinopo monjimofahumentohofofoho. Oso manji'mofa miyo'nohinoso hi'njo hwaho. Jisas osopo nohumentanìngki Pailot a'amu somo ulìmento, Ihwoni, olo hwe lohumo uhwoni'mno.

⁶ Ose ulahonìngki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hwapi'fe tìfo'njo sohwanji hofiko Jisasìmo uhwonontifì joho mohm'no ulìmentohofi, Iyomo fonjinto'fahumno. Iyomo fonjinto'fahumno. Ose ulahonìngkofi Pailot ulìmento, Olo hwe lohwoe honìngkano wonyoso ngko motipihwonyo'njo yohono. Sekwo soku utìmafìkuji iyomo fonjinto'fahumno.

⁷ Ose ulahonìngki a'amuso ulìmentohofi, Olo hwe lohwo kako Anìtumne'nno sitofo nalìmentisofoho. Ngko Anìtuye Hwomu hwo'nyoho nalìmentisofoho. Oso'no nakwoe honìngkano hungkuno olo yahino loso'no wape'nono nalìwo'ninkohoho.

⁸ Pailot oso hungkuno homo somo upa'nonto iyo engo mìkunìmposo unìmentisofoho.

⁹ Pailot oso anga engo somo apa'no noswonto Jisasìmo ulìmento, Kiko ntifì'mta'ni pmmentohino hwosilo. Ose ulahonìngki Jisas oso hungkuno ulìmentiso somo asomo mujo'njo yahonìngki

¹⁰ Pailot ulìmento, Pipilo. Kiko ngkimo hungkuno manjoso mampi'nyo peho'no humahnnno. Ngko kikimo kisihutofo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I ngko kikimo iyomo fonjinto'fakisiyo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. Oso'no kiko huno makiyoho liyohoho.

¹¹ Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Oso yokumpohn'nyo engo mokosyohumahnnnoso Anìtu ahwomomo humaso sohwo kako kikimo mokijape'njo yontentesi kiko ngkimo wonyo mantohofohotnnesohilo. Oso a'amu ngkimo jiye ahomo ho'nanhumalofo sohwa hofikoe wonyoso jiye wonyo somo yakolo'nnnyofoho. Hofikoe wonyoso mìkunìmposofoho.

¹² Pailot kako Jisasìye hungkunomo upa'nonto Jisasìmo usihuto'mo lonto huno pi'nìngo engo syafìhu'mentisofoho. A'amu Juta sohwa oso hiso'no upa'nontifì hofiko

‡ 18:39: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

Pailot¹² mango engo ul¹³mentohof, K¹⁴ko olo hwe lohumo is¹⁵hutof¹⁶hwaji so'manji k¹⁷ko Sisa hwe yofe engo hwofilo'nnyo sohwoe a'amu hwo's¹⁸maho. A'amu fihwo ngko a'amumo mokosyohumayo hwo'nyoho li¹⁹wo'n²⁰ngkiso sohwo kako Sisafe mango hweho.

¹³ Pailot kako oso hungkuno homo somo upa'nonto kako Jisas²¹mo mempono ipemotoswapmmentisofoh. Noswaponto Pailot kako hungkuno nto'no m²²hwajyo'ne epohumayo sopo ampo humamentisofoh. Oso hopo sopo yofe ole limotofofoho, Sokumangoponoh. A'amu Hip²³lus oso hiso'n²⁴no hof²⁵koe hungkunoso ole limotofofoho, Ngkapatofofofo limotofofoho.

¹⁴ Oso hohosohonta a'amu Jutafe Anitu A'amu Is²⁶ael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo S²⁷kuno Engo * iyoho mo'n²⁸ngkanta humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo'ne s²⁹kunomnaho. Oso homo somo mofehi'nyo ajwo kuntoliyopo posahon³⁰ngki Pailot a'amu Juta somo ul³¹mento, Olo hwe lohwo sekumo semokosyohumayo'ne hwe engo hweho. Sekwo uhwon³²mno.

¹⁵ Ose ulahon³³ngki hof³⁴ko joho mohm'no ul³⁵mentohof, Wayo yaf³⁶kuji fonjahumno. Iyomo fonjinto'ofahummo. Ose ulahon³⁷ngkofi Pailot ul³⁸mento, Ngko sekwoe hwe engo sohomo iyomo wofonjinto'ofahumonntaho. Ose imne'no lasemo'n³⁹ngkohoho. Ose ulahon⁴⁰ngki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa ul⁴¹mentohof, Olo hwe lohwo nakwae hwe engo hwo'maho. Nakwae hwe engo anga'nohino sohwo Sisafoho.

¹⁶ Ose ulahon⁴²ngkofi Pailot kako Jisas⁴³mo iyomo fonjinto'ofasiyo'ne a'amu huhwo sohwafe ahomo ho'nahumentisofoh.

Hof⁴⁴ko Jisas⁴⁵mo iyo hwojiyaf⁴⁶ku'nnyopo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Mat⁴⁷iyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ Oseso Jisas⁴⁸mo ut⁴⁹mantifi iyo hwojiyaf⁵⁰ku'nnyoso nomantifi kakwo'yohumo utofimentohofofoho. Jisas kako itokwawento ango Jelusalem ul⁵¹ko'mantifi A'momnokinoponoh li⁵²wo'n⁵³ngkohofo sopono kotas⁵⁴mentohofofoho. Hip⁵⁵ilu hungkunoso oso hopo sopone'n⁵⁶ole li⁵⁷wo'n⁵⁸ngkohofo Ngkouli⁵⁹kotanoho li⁶⁰wo'n⁶¹ngkohofofo.

¹⁸ Oso hopo sopo hof⁶²ko Jisas⁶³mo iyo hwojiyaf⁶⁴ku'nnyo sopo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso Jisas⁶⁵njo sopo hwe hufa'u sohwa'u yohosi yohosinta'n⁶⁶ni fonjinto'ofasyontifi Jisas ajwo'mo fonjinto'ofahumentohofofoho.

¹⁹ Pailot kako iyoswo nomanto Jisas⁶⁷ye mijo kwa'ofiyo tokwajo nohonje sopo mt⁶⁸i'mokohofojahumentisofoh. Oso hungkuno hiso olenoho. JISAS NASALET NTA'ANGO SOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mt⁶⁹i'mokumentisofoh.

²⁰ Jisas⁷⁰mo fonjinto'ofahumentohofo sopo ango Jelusalem mofoneponoh. Oseso a'amu Juta pi'n⁷¹ngoso nosapontifi oso iyoswo mt⁷²i'mokohofojahumentiso homo somo atofo li⁷³mentohofofoho. Oso hungkuno hiso Pailot kako hungkuno hufa'u s⁷⁴hune'njo mt⁷⁵i'mokumentisofoh. A'amu Jutafe hungkuno'nji a'amu Ngk⁷⁶likife hungkuno'nji a'amu Loumife hungkuno'nji mt⁷⁷i'mokohofojahumentisofoh.

²¹ Oseso a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa hof⁷⁸ko oso iyoswomo uhwonontifi Pailot⁷⁹mo ul⁸⁰mentohof, A'amu Jutafe Hwe Engo hweho mt⁸¹i'mokinyoso hwasyofoh. Ole mt⁸²i'mojo. Olo hwe lohwo ngko a'amu Jutafe hwe engo hwo'nyoho limojo hweho. Ose mt⁸³i'mojo.

²² Ose ulahon⁸⁴ngkofi Pailot ul⁸⁵mento, Hungkuno mt⁸⁶i'mokohe loso olo hungkuno lo'nohini waweno. Ose ul⁸⁷mentisofoh.

²³ A'amu itokus⁸⁸njo osofosofahu'nohino sohwa hof⁸⁹ko Jisas⁹⁰mo iyo hwojiyaf⁹¹ku'nnyo sopo nto fonjinto'ofasyontifi hof⁹²ko kakoe manji'mofo yo'mayo so'nji nomantifi yan ilofoso osofosofahu'n⁹³lo'mentohofofoho. A'amu anga'no anga'nohino sohwamnefaho. I kakoe nem'no manji'mofoso ufohofotofoso ane'njo uhwonontifi

²⁴ ole hnn⁹⁴mentohof, Oloso nosi⁹⁵mprehwaloh. O'o nakwo syohi'nyo ihwasi a'amu neyakolofoso sohwo kako olo hiloso hi'nji woma'monte hweho. Ose imentofofoso Anituye hungkuno a'amu mt⁹⁶i'mokumentohofoso ne imo'n⁹⁷mentisofoh. Hungkuno hiso olenoho.

A'amu nje hwapife yo'mayoso yano ilofontifi hu'mema'mentohofofoho.

Nje manji'mofo so'n⁹⁸no hof⁹⁹ko syohi'nyo yontifi uyakolo'mentiso sohwo ma'mentisofoh.

Oso a'amu itokus¹⁰⁰njo sohwa oso hiso imentofofoho.

²⁵ Oso Jisas¹⁰¹ye iyo hwojiyaf¹⁰²ku'nnyo'njo mofone sopo Jisas¹⁰³ye kona'wohi'nji konosim'a'nji K¹⁰⁴loupas¹⁰⁵ye ape Maliya'nji nom'ne Maliya ango Mak¹⁰⁶tola nta'angos¹⁰⁷nji humamentohofofoho. Oso moy¹⁰⁸a'mi hofosofa Jisas¹⁰⁹ye iyo hwojiyaf¹¹⁰ku'nnyo'njo t¹¹¹fo ne sopo loho'mentohofofoho.

* 19:14: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

26 Ngko Joun Jisas̄iye a'amu sohwo'nnonji Jisas̄iye kona'wohi'nji afapo loho-fontan̄ingkuhwoi Jisas̄ ehononto el̄emento, Na'uyo oso hwe sohwo jīje hwomu hweho.

27 Ose ulonto nt̄imento, Olosi jīje na'uyoho. Ose ntahon̄ingki oso s̄ikuno somo ngko Jisas̄iye kona'wohihn'nji nje angomo mokosyohumamotefoho.

Jisas̄ kako poyo imo'n̄imentisofoho.

(*Mat̄iyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49*)

28-29 Ose imo'n̄imentiso sohonta Jisas̄ kako huno ole umento, Nje yo'mayo syohoso moi'wonoho. Ose syaf̄syonto ole ul̄imento, Ngko mijo'no n̄imo'n̄ingkohoho. Ose ul̄imentisofoho. Ahwonte anga'no ipisayo mijo yokumpoyn'nyo mangkinyo'njo oso hopo sopo nowentan̄ingki hoff̄ko hwapīe pa'nyo we'eso mijo homo somo yomant̄ifi tokemo popojont̄ifi noho'nomanifi Jisas̄iye mangomo uȳmentohofoho. Ose imen-tohoho sohonta oso hungkuno Ntefit Jisas̄imne'no hohonta mt̄i'mokumentisoso ne imo'n̄imentisofoho. Mt̄i'mokinyoso olenoho. Ngko mijo'no n̄imo'n̄ingkoho.

30 Ose ulahon̄ingki Jisas̄ mijo hiso nononto l̄imento, Nje syoho imoteso moi'wonoho. Ose ulonto kakoe mnokino iwa'wo'mentisofoho. Oshonta kakoe huyo'mango An̄ituye pone'no uhwatīmentisofoho.

A'amu itokusō'n̄o fihwo kako Jisas̄imno hos̄imno hupepo honje hmmentisofoho.

31 Oso hohosohonta a'amu Jutaso hoff̄koe S̄ikuno Engo iyoho humayo so'n̄e yo'mayo nto'no esyohumayo'n̄e s̄ikunomnaho. Oseso a'amu Juta sohwa ole syaf̄hu'mentohof, Nakwoe S̄ikuno Engo iyoho humayo somo iyo hwojiyaf̄ku'nnyo sopo a'amu fe pijafo ne'no weso nakwolaho lont̄ifi hoff̄ko Pailot̄imo a'amu huhwo sohwa poyo komo'no pe'nyo'ne hungkuno ole ul̄imentohof, K̄iko jīje a'amu itokusō'n̄o sohwamo ulahon̄ingkohoi hoff̄ko a'amu iyoponjo sohwafe sife kut̄kujo lohof̄kuji hwahopo wome'nhufe.

32 Ose ulahon̄ingkofi Pailot hungkuno ose ulahon̄ingki a'amu itokusō'n̄o sohwa hoff̄ko oso hwe hufa'u Jisas̄i'n̄o sopo yohosi yohohnta'n̄i fonjinto'fahumentohofoho sohwa'uye sīfemo kut̄kujo loho'mentohofoho.

33 Nokujont̄ifi Jisas̄im u'mantifi kako poyo nto imo'n̄imentiso uhwonīmentohofoho. Ose uhwonont̄ifi Jisas̄iye sīfemo makuiyo'n̄o imentohofoho.

34 I oso'no a'amu itokusō'n̄o fihwo kako Jisas̄imno hos̄imno hupepo honje hmmentisoso honiyo'n̄ji mijo'n̄ji us̄ihuma'mentisofoho.

35 Ngko Joun sohwo'n̄i yo'mayo imo'n̄imentiso somo uhwonīmentohefoho. Hwasyo hungkuno moselalokuyohono. Yo'mayo uhwonīmentoheso yo'mayo upa'n̄imentoheso olo iyoswo lomo ifalifaliyo mt̄i'mokalokweno. Sekwo hungkuno homo somo s̄imeho hi'ntnnono uȳfitnne'enji mt̄i'mokalokweno.

36 Yo'mayo uhwonīmentoheso imo'n̄ingkahon̄ingki An̄ituye hungkuno mt̄i'mokumentohofoso ne imo'n̄imentisofoho. Hungkuno anga'no mt̄i'mokumentohofoso olenoho.

Hoff̄ko kakoe yokinoso makuiyofoho.

37 Nom'ne hungkuno mt̄i'mokumentohofoso olenoho.

Oso hwe sohomo hoff̄ko hos̄imno hmmentohofoho sohomo uhwonant̄ifeho.

Hungkuno mt̄i'mokumentohofoho hiso oso s̄ikuno homo somo ne imo'n̄imentisofoho.

Hoff̄ko Jisas̄iye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofoho.

(*Mat̄iyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56*)

38 Oso hiso moi'wo imo'n̄ingkahon̄ingki Jousep ango Alimateyanta'ango sohwo kako Pailot̄imo u'ma'mentisofoho. Jousep huhwo sohwo kako Jisas̄imne'no s̄imeho ko uyonto kako a'amu Jutafe hwe engo somne'no iyoho un̄ingkahon̄ingki kako s̄imeho hi'ntnnono unyo hungkuno so'n̄o mol̄ijwafe'n̄o imentiso hweho. Jousep huhwo sohwo kako Pailot̄imo u'manto ul̄imento, Ngko Jisas̄iye pijafoso woma'monne'no yohono. Ose ulahon̄ingki Pailot eno ulahon̄ingki Jousep Jisas̄iye pijafoso iyopo nta'n̄i ma'mentisofoho.

39 Jousep kako'nohin'i'maho. O'o, Nikoutemos kako hohonta Jisas̄im s̄ikwo'miyomo u'ma'mentiso sohwo'n̄ji siko Jisas̄iye pijafoso ma'mentisiyefoho. Nikoutemos huhwo sohwo kako iyo mijo akino wop̄ingo'n̄o so'n̄ji iyoswo akino wop̄ingo'n̄o so'n̄ji pijafoso somo ho'nasyiyo'n̄e pi'n̄ingo engo motapmmentisofoho. Kakoe tangoso *teti-foua* (34) kiloufaho.

40 A'amu Jutaso hoff̄ko a'amu poyo pe'nyofe pijafoso ijopijisasyiyo'n̄e esyohumamotefoho hopaso siko Jisas̄iye pijafoso so'n̄ji yo'mayo akino wop̄ingo'n̄o so'n̄ji hwapīfemo popoku'mentisiyefoho.

41 Jisas̄imno iyopo fonjinto'fahumentohofoho mofone sopo iyo uyo syoho wo'nnyoponoho. Oso hopo sopo a'amu hoff̄ko sokimo songo a'amu fe pijafoso

ho'nasiyo'ne'entifi mt'i'mokumentohofofoho. Hofiko oso sokimo homo somo nom'ne a'mopijafoso moho'nasiyoponoho.

⁴² Oso s̄ikuno yo'mayo nto'no esyohumayo'ne s̄ikuno moi'wo imo'nyo'ne mofone sopone'no hofiko Jisas̄iye pijafoso ikanopo momotawe'njo yontifi oso sokimo mofone sponjo somo ho'nahumentisiyefoho.

20

Jisas kako pi'nimo nta'ni songo lika'mentisofoho.

(Mat̄iyu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ Sante imingo ne'nji s̄ikwo'mjoho so'mo Maliya ango Makitolanta'angosi kako nolikafonto Jisas̄imo ho'nahumentohofo sopone'no uhwonimentisoso pi'nimomjo sojoso hwosampo'nnyo uhwonimentisofoho.

² Ose uhwononto kako hano kunto kunto'no nowento Saimoun Pita'nji ngko Joun'nnonjimo t̄ipehoni'ma'nonto el'mento, Nakwoe Hwe Engo sohumo sokimo mta'ni wae yao'malofofo. Hofiko nt'i'mo koho'nahumalofo. Ngko huno maniyohoyohoho.

³ Ose elahon̄ingki Pita'nji nekwo sokimo somne'no hano kunto kunto'no nowentai

⁴ ngko Pitamo uyakolofonji ngko si'mo'mo sokimo somo i'mofapmmentohefoho.

⁵ Ngko i'mofaponji iku'nihwon̄ingkoheso hwapi'e yo'mayoso ko uhwononji ngko masyuyo'njo imentohefoho.

⁶ Saimoun Pita kako tifi n̄imjimentiso sohwo kako sokimo ne mo'mo humentisofoho. Noswonto uhwonimentisoso hwapi'e'nohini nowentan̄ingki uhwonimentisofoho.

⁷ Oso hwapi'e nom'neso Jisas̄iye mnokinomo popoku'mentisiyoso nom'nepo ku'mokahinyo nowentan̄ingki uhwonimentisofoho.

⁸ Ngko si'mo'mo sokimomo i'mofapmmentohu huhwo'ni noswonji yo'mayo somo uhwononji Jisas kako likafone so'nno ngko si'meho hi'ntnnono uyimetohefoho.

⁹ Hohonta sohonta nakwo An̄tuye hungkuno mt'i'mokumentohofoso so'nno yofe muhwofe'njo imentihwonefoho. Hungkuno mt'i'mokumentohofoso Jisas kako poyo imo'n̄ingkuhwosi apa'no songo likafone'nno mt'i'mokumentohofofoho.

¹⁰ Oso hohosohonta yo'mayoso nuhwonontai oso hungkuno homo somo si'meho hi'ntnnono uyontai nekwoe a'amu'njopo asomo umentihwayofoho.

Maliya ango Makitolanta'angosi Jisas̄imo uhwonimentisofoho.

(Mat̄iyu 28:9-10; Mak 16:9-11)

¹¹ Osohonta Maliya kako sokimo'njo mofone sopo lohofonto humotaho l̄imentisofoho. Humotaho lonto iku'nihwonimentisoso sokimo ajwomo'mo

¹² a'amu ahwomo mta'ango nehm'no manji'mofo sawemo halojo'njo sohwa'u uhwonimentisofoho. Siko Jisas̄iye pijafoto ho'nahumentohofo sopo nohumanji anga'no kako mnokino hohna'nji humentan̄ingki nom'nihwo si'fe hohna'nji humentan̄ingki uhwonimentisofoho.

¹³ Siko Maliyamo ul̄mentisiyo, A'mu losiyo, kiko humotaho peho'no lalokuno. Ose ulahon̄ingki Maliya ul̄mento, Hofiko nje Hwe Engo sohwoe pijafoso wae yan̄mo'malofo'nno nt'i'mo koho'nahumalofo lonji lotipeelokweno.

¹⁴ Ose ulonto Maliya ikinjafonto uhwonimentisoso Jisas̄imo ko uhwononto kako Jisas sohumo yofe mihwofe'njo imentisofoho.

¹⁵ Jisas Maliyamo ul̄mento, A'mu losiyo, kiko humotaho peho'no lalokuno. Hafihafe t̄ihune'no t̄ipeelokuno. Ose ulahon̄ingki Maliya ole syafihu'mento, Olo hwe lohwo kako iyo uyo syoho losomo mokosyohumawo'n̄ingkiso hwehō. Ose syafisyonto ul̄mento, Hwe engifo, kiko kakoe pijafoso nomanji kengopo ho'nahumahnno'manji ngkimo njo. Ngko nomahm'mo womotawomo.

¹⁶ Ose ulahon̄ingki Jisas kakoe yofe ul̄mento, Maliya. Ose ulahon̄ingki Maliya ikinji lohofonto Jisas̄imo yofe uhwo'mentisofoho. Uhwofonto Jutafe hungkuno ul̄mento, Lapounai. Nakwoe hungkunoso ole: Lontihwayo hwosoho.

¹⁷ Ose ulahon̄ingki Jisas ul̄mento, Kiko ngkimo aho nonipmmakohotoho. O'o, ngko nje Mpohwoepono masileno. Kiko nuhiji nje a'amu sohwamo ole uso, Ngko nje Mpohwoepono wasimne hwo'nyoho. Nje Mpohwo sohwo sekwo huhwa hnnonjiye Mpohweho. Nje An̄tu sohwo sekwo huhwa hnnonjiye An̄tuyoho. Ose uso.

¹⁸ Ose ulahon̄ingki Maliya ango Makitolanta'angosi nowento Jisas̄iye inomokomo moyo sohwona'nimo t̄ipenahononto nal̄mento, Ngko nakwoe Hwe Engo sohumo nto uhwon̄ingkohono. Ose ulonto kako yo'mayo hungkuno Jisas ul̄mentiso so'nji nal̄mentisofoho.

Inomokomoyo sohwa Jisasimo uhwonimentohofofoho.
(Matiyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹ Oso s̄ikuno Sante somo mofehi'nyo nto ikwo'mokumentiso so'nji Jisas̄iye inomokomoyo sohwona'ni nakwo a'amu Juta somne'no iyoho nen̄ngkahon̄ngki nakwo oso ango humament̄hwone homo somo hoku'yo yokumpohn'nyo pījwasyontani humo-humant̄hwonefoho. Nohumentan̄ngkuhwoni Jisas kako nakwo'njo ajwo lopo nta'ni imo'nomento nalimento, Ningkwahwosafo, sekwo iyoho sen̄ngkuhwoloho. S̄imeho wop̄ingo'nji fosyohumamno.

²⁰ Ose nalonto kako kakoe ahomjo ime so'nji hupeponjo ime so'nji netīhwamentisofoho. Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas sohumo uhwonontani s̄imonyo engo iment̄hwonefoho.

²¹ Jisas nom'ne hungkuno nalimento, Sekwo s̄imeho wop̄ingo'nji fosyohumamno. Nje Mpohwo ngkimo n̄ihwatīmentiso hopaso ngko sekumo wosehwt̄monnoho.

²² Ose nalonto kako kakoe mammt̄nno nafohusonto nalimento, Sekwo An̄tuyue Towahuno Wop̄ingo'nohinoso sekwoe s̄imeho mo'mo wehuhnnosemafono.

²³ Sekwo nom'ne a'amufe wonyoso wae yamopijoso oso wonyo hiso moi'wo umo'n̄montonoho. S̄imeho mo'mo momn̄wenehoho. I sekwo nom'ne a'amufe wonyoso wae mumopijo'manji oso wonyo hiso s̄imeho mo'mo ne'nō wamn̄iwo'montonoho.

Toumas kako Jisasimo uhwonimentisofoho.

²⁴ Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'n̄mo ne'ma'mentiso sohonta Toumas sohwo kako mohumunyoponoho. Oso hwe huhwo sohune nom'ne yofeso olenoho. Ntitim̄os̄iyo. Hufa'u mehom̄i hweho.

²⁵ Oseso inomokomoyo nom'ne sohwona'ni Toumasimo ul̄iment̄hwoni, Nakwo nakwoe Hwe Engo songo līka'maso sohumo nto uhwon̄malohwone hwona'nyoho. Kako songo humaho. Ose ulahonīngkuhwoni Toumas nalimento, Ngko Jisas̄iye ahomjo ime so'nji kakoe hupeponjo ime so'nji uhwon̄i'mo ngko ime homo somo nupm'l'moku'mo ngko kakimo s̄imeho hi'ntnnono uȳmonnoho. Ngko kakimo muhwonyo'manji sekwo hwasyo ntnohoho wasel̄monnoho. Ose nalimentoisofoho.

²⁶ T̄fi sohonta s̄ikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s̄ihune memja-fahon̄ngki Jisas̄iye inomokomoyo sohwona'ni nakwo angomo nohumentan̄ngkuhwoni Toumas huhwo nakwo'nji humamentisofoho. Nakwo hoku'yo yokumpohn'nyo pījwasyontani nohumentan̄ngkuhwoni Jisas nakwo'njo ajwo lo'mta'ni imo'noma loho-fonto nakumo nalimento, Sekwo s̄imeho wop̄ingo'nohino hwasi fohumamno.

²⁷ Ose nalonto kako Toumasimo ulimento, Toumas, k̄iko olopo f̄ipe. Nje ahomjo ime somo nohon̄ngkohoji n̄pm'mojo. Nje hupeponjo imesomo j̄je aho motapohoj̄i n̄pm'mojo. Ngkonoho. K̄iko s̄imeho hi'ntnnono ntapmmotnnoso noho'nafohotoho. O'o, s̄imeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo'nohini ntape.

²⁸ Ose ulahonīngki Toumas ul̄imento, Ou, ngko kikine'nō huno niyohoho. K̄iko nje Hwe Engo hwosoho. K̄iko nje An̄tuyue kiyoho.

²⁹ Ose ulahonīngki Jisas ulimento, K̄iko ngkimo nohon̄ngkino so'nō s̄imeho hi'ntnnono ntopahino. A'amu hof̄iko ngkimo manohonyo'njo ko yont̄fi s̄imeho hi'ntnnono ntopalokwofoso hof̄iko s̄imonyo engo uyant̄feho. Ose ul̄mentisofoho.

Olo hungkuno Joun mt̄'mokumentiso loso hwapingoso peho'neto. Hungkuno hwapingoso olenoho.

³⁰ Jisas kako nakwo inomokomoyo sohwona'nnonji nohumanto yo'mayo wonyoangkafo a'amu miȳiwo'n̄ngkiyohofoso pīn̄ingo engo imentiso so'nō hungkuno we'e'maho. Ngko hungkuno fehohnjoso olo iyoswo lomo mamtī'mokiyo'njo imentohefeho.

³¹ I oso'nō ngko olo iyoswo mt̄'mokohe loso'nō sekwo Jisas Kilaisimo s̄imeho hi'ntnnono uȳimno. Kako An̄tuyue Hwomu Ne hweho. Sekwo s̄imeho hi'ntnnono uȳfijo'manji songo ne'nō humayo'neso wot̄pemant̄feho.

21

Inomokomoyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa Jisasimo uhwonimentohofofoho.

¹ Hwangku sohonta Jisas kako apa'nō kakoe inomokomoyo sohwona'n̄mo mijo ayo Taipelias sopo nohumentan̄ngkuhwoni ne'ma'mentisofoho. Kako ne'ma'mentisoso olenoho.

² Nakwo a'amu aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'nō sohwona'ni oso hopo sopo humament̄hwoneso olenoho. Saimoun Pita'nji Toumas a'amu hufa'u

mehomi sohwo'nji Notaniyel hwaho Ngkalili ango Kananta'ango sohwo'nji nekwo Sepetiye hwomu sohwoya'inonji inomokomoyo nom'ne sohwa'u'nji nakwo hwona'ni osopo humamentihwonefoho.

³ Nohumentaningkuhwoni Pita kako nalimento, Ngko inaniku ufomeemonne hwo'nyoho. Ose nelahoninki nakwo ulimentihwoni, Nakwo huhwona'nnonji wohwano. Ose ulontani nowentani yofayokinomo nokotosontani oso sikwo'mijo sohumo inaniku ufomeeno lontani wonyopi imentihwoneso inaniku mifammentihwonefoho.

⁴ Mofehi'nyo wosi'mofapmmonto yahonjo so'nji Jisas kako mitimominngso sopo lohfontaningki inomokomoyo sohwona'ni kakimo yofe muhwo'mmentihwonefoho.

⁵ Oseso Jisas nalimento, Oso a'amu sohwasi, sekwo inaniku hi'njo hwasilaho. Ose nelahoninki nakwo ulimentihwoni, Ane hwona'nyoho.

⁶ Ose ulahoninkuhwoni kako nalimento, Sekwo inaniku ifamiyo ho'yo yofayokinomo anga sohohna'ni ho'naopijoso inaniku ufomeentifeho. Ose nelahoninki nakwo inaniku ho'yo ho'nao'mentihwoneso inaniku we'e pi'ningo ifammentihwone'maho. Inaniku pi'ningo engo inaniku ifamiyo ho'yo somo pohumpotahumentiso so'no nakwo yokino wemano lontani ke imentihwoneso wonyopi imentihwonefoho.

⁷ Ngko Joun'ni ose uhwononji Pitamo ulimentoho, Nakwoe Hwe Engo hwelho. Ose ulahoninko Pita kakoe syoho somne'no kakoe manji'mifo yojasyonto humohumantiso sohwo nye hungkunomo upa'nonto kako kakoe manji'mifo komo'no miyonto Jisasimo komo'no u'ma'mo lonto mijomo hwofitohm'mo'mentisofoho.

⁸ Nakwo inomokomoyo nom'ne sohwona'ni yofayokinomo somo ne'no nohumentani inaniku ifamiyo ho'yoso husimpemotowentani ifohohosahumentihwonefoho. Nakwo ikanopo nta'ni husimpemotamentihwone'maho. O'o, mofone sopo nta'ni (*nainti*, 90, *mita*) husimpemotapmmmentihwonefoho.

⁹ Nakwo ifohohosoyontani uhwonimentihwoneso t'kwolojo'nohini imnontaninki uhwonontani oso hopo sopo wopayo'nji inaniku'nji wentaninki uhwonimentihwonefoho.

¹⁰ Ose uhwoninkahoningkuhwoni Jisas nalimento, Sekwo inaniku olohonta ifomahofoso fehohnjosonimotapmno.

¹¹ Ose nelahoninki Saimoun Pita kako yofayokinopo nokotasonto inaniku ifamiyo ho'yoso momingo sopone'no husimpemotapmmmentisofoho. Inaniku engo'nohinoso wan hanti'let fifti-tili (153) ko mnawo'nyyo so'no inaniku ifamiyo ho'yoso mamti'hupo'mmentisofoho.

¹² Jisas kako nalimento, Sekwo noplukiji wosopayo hmni'mno. Ose nelahoninki a'amu anga'no anga'no Jisasimo tihwosilo mulimentihwonefoho. O'o, nakwo hopi'nonohino sohwona'ni Jisas nakwoe Hwe Engo sohune'no yofe uhwo'mentihwonefoho.

¹³ Jisas kako wosopayo'nji inaniku'nji nomanto nakumo nejapmmmentisofoho.

¹⁴ Jisas poyo imo'nonto apa'no songo li'ka'mentiso somta'angoso kakoe inomokomoyo sohwona'nimo osohonta nakumo ne'mayoso hufa'u si'hune imo'nimentisofoho.

Jisas kako Pitamo syoho uyimentisofoho.

¹⁵ Nakwo wosopayo moi'wo nontantihumentaninkuhwoni Jisas kako Saimoun Pitamo ulimento, Saimoun Joun'ye hwomu sohwosi, kiko olo nom'ne lohwafe simeho ntopantokwofo somo uyakolofonji simeho yokumpohn'nyo engo lontopantokuno. Ose ulahoninki Pita ulimento, Ou, Hwe engofo kiko huno kiyohoho. Ngko jije a'amu ne hwo'nyoho. Ose ulahoninki Jisas ulimento, Kiko nye yahu mehomi somo wopayo nuyo.

¹⁶ Jisas kako Pitamo ulohonyoso hufa'u umo'nononto ulimento, Saimoun, Joun'ye hwomu sohwosi, kiko ngkine'no simeho kumo'nalofoho. Ose ulahoninki Pita ulimento, Ou, Hwe Engofo, kiko huno kiyohoho. Ngko jije a'amu nehopi'nohino hwo'nyoho. Ose ulahoninki Jisas ulimento, Nje yahu mehomi somo wopayo nuyo.

¹⁷ Jisas kako Pitamo ulohonyoso hufa'u si'hune umo'nononto ulimento, Saimoun, Joun'ye hwomu sohwosi, Kiko nye a'amu nehopi'nohinhwosi limo'nalokuno. Ose ulahoninki Pita kako simeho tango uyahoningki kako huno syafihu'mentono. Kako hungkuno hufa'u si'hune hiloso peho'no ntonhewo'nantofoho. Ose syafisyonto kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, kiko yo'mayo hopi'nonohino nye simehomo mnawojo so'no huno kiyohoho. Ngko jije a'amu nehopi'nohini hwo'nyoho. Kiko huno kiyohoho. Ose ulahoninki Jisas Pitamo ulimento, Kiko nye yahu mehomi somo wosopayo uyojoji hofijo mokosyohumaho.

¹⁸ Ngko hungkuno nehopi'nohino wakilmonne'no yohono. Kiko hwe songo nohumanji kiko jije huno mta'ni wemoimo lontnne somne'no ahuloho hwapi'fe yo'mayoso ito'no yonji umotnno hwsoho. I oso'no hwangku kiko a'mane imo'njo sohonta kiko jije aho

yⁱhusosyohumentanⁱngkiji a'amuso kikimo ahuloho kumtitofⁱkuji kⁱko ango ngkilaho kinoso sopone[']no wokumotowantⁱfeho.

¹⁹ Jisas ulⁱmentisoso yolo neso olenoho. Pita kako tⁱfⁱ poyo pe[']none so[']no ulⁱmentisofoho. Hwangku sohonta a'amu hofⁱko Pitamo fonjahufijo sohonta Pita kako Anⁱtuye hungkunomo yokumpohn[']nyo kemokosyohumamojo so[']no a'amu nom[']nihwa Pitamene[']no syafⁱsyikuji hofⁱko Anⁱtuye yofe ho[']nomapitnnefaho. Jisas Pitamo oso hiso[']no utiⁱhwanto ulⁱmento, Kⁱko ngkimo nnⁱngkape.

Jisas kako Joun sohwo[']ne[']no hungkuno lⁱmentisofoho.

²⁰ Jisas ose ulahonⁱngki Pita kako ikinjamo lohofonto ngko Joun[']ni kakoe hohujo hohnta[']ni lohofontanⁱngko nohonⁱmentisofoho. Ngko sohwo[']ni hohonta nakwo wopayo nontani ngko Jisasⁱye huyo ne[']mo nohumanji ulⁱmenteho, Kikine[']no tokoyo[']ofo tⁱhwo kilohofalofoho.

²¹ Ngko oso huhwo sohwo[']ni[']mo Pita nonohononto Jisasⁱmo ulⁱmento, Hwe Engofo oso hwe huhwo sohumo pipi uloho[']noneto.

²² Ose ulahonⁱngki Jisas ulⁱmento, Oso huhwo sohwo ngko asomo pmme sohonta kako songo ne[']no humaso[']manji oso jiⁱe syoho[']maho. O'o, nje syohofoho. Kⁱko ngkimo tⁱfinohini nnⁱngkape.

²³ Jisas ose ulⁱmentiso so[']no inomokomoyo nom[']ne sohwa huno ole syafⁱhu[']mentohofi, Oso inomokomoyo sohwo kako mape[']nonehoho syafⁱsyahonⁱngkofi hungkuno hiso nonje nonje mjaho[']nⁱmentisofoho. I oso[']no Jisas kako ose malⁱmentisofoho. O'o, ole[']nohini lⁱmento, Oso hwe sohwo ngko asomo pmme sohonta kako songo ne[']no humaso[']manji oso jiⁱe syoho[']maho. O'o, nje syohofoho. Ose ulⁱmentisofoho.

²⁴ Oso inomokomoyo huhwo sohwo ngkonoho. Ngko yo[']mayo yo[']mayo homo somne[']no uhwononji hungkuno liⁱwasemofonji ifalifaliyo mti[']mokalokweno. Oseso sekwo nuhwonⁱngkuji huno waseyono. Joun yo[']mayo somo uhwonⁱmentiso so[']no mti[']mokumentisososo nakwo huno nayohoho. Hungkuno ne[']njofoho nayohoho. Sekwo huno ose waseyono.

²⁵ Yo[']mayo yo[']mayo hopi[']nonohinoso Jisas imentisoso nowentanⁱngki ngko fehohnjo[']nohini semtⁱ[']mokiyalokweno. I a'amu fihwo kako yo[']mayo hopi[']nonohino Jisas imentiso so[']no wamtⁱ[']mokumo liⁱhwosi ko yososo olo hwaho lopo nakwo humalohwone ayo[']mo yo[']mayo iyoswo hu[']meesyiyo[']neso hopa[']maho. Nⁱhu[']no awonoho. Ngko Joun[']ni nje hungkunoso osohopeho.

‘Apousel’ ‘Apousel’ sohwafe Syohofoho. Olo Hungkuno Símo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto símentiso sohonta soswo *teti-tili* (33) nto uyakolo'mentisopolíkeno Luk olo iyoswo loso mtí'mokumentisofoho. Luk sohwo iyoswo Tiyouilosímne'no mtí'mokonto tífí olo iyoswo *Apousel* loso mtí'mokementisofoho. Olo iyoswo hiloso Jisasímo a'amu songo iníngkamentohofo so'nji Pouli'nji Mponopasi'njiye syoho'nji Pita'nji Pouli'nji nom'ne a'amu so'njimo Anítuye Towahuno níhu'no yokumpohn'nyo uhula'mo'mentiso sotnnne'no Luk mtí'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomne yofeso pi'níngo womulantífi inyofoho. Yofe hiso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofoho. U, a'amu syoho'njo sohwamo Anítuye Towahuno uhula'ofo iyoswofoho. U, Pita'nji Pouli'njiye syoho iyo somjo hungkuno iyoswofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomjo yofe neso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofoho. Oso'no yofe tífí mulinyoso ole: *Apousel* yoho. Luk iyoswo símo'mjo mtí'mokumentisoso Jisas yo'mayo hopi'nonohino imentiso so'nno mtí'mokumentisofoho. I oso'no olo iyoswo loso a'amu Jisasímo iníngkunyoso Anítuye hungkuno liku'meefo yahoníngkofi a'amu Jisasímo miníngkunyoso tango uyontífi fonjasiyu uloho'motofo so'ne mtí'mokinyofoho. Oso'no olo iyoswo *Apousel* lomjo hungkuno hwapínggo Anítuye hungkuno liku'meefo syohoso Jelusalem mta'ni foka'mentisosó níhu'nahone Jutiya píwekihn'nawo lohofonto ospotonta'angoso Someliya píwekihn'nawo'mentisofoho. Osopo nta'ni mjimo'nímpopont nakwoe angó lopo ifawo'nyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwapingoso *Apousel* sohe engo 1 honíngkano we'e 8. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Luk angó Loum humanto mtí'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso hofíko nakwo ito'no ehumayo'ne hungkuno iwolo'mokumentohofo kalohi nakwo atofo líhwasi tífí uníngkohwano.

Jisas ulímento, Nje Towahuno Wopingoso sekuyepono wolihwatímonnaho.

¹ Nje Tiyouilos sohwosi, ngko Lukí'ni mtí'mokalokweno. Iyoswo símo'mjo kikimne'no mtí'mokumenteheso ole, Jisas kakoe hungkuno lutíhwanto kakoe syohoso nomjímíwento ahwomomo símentisofoho. Oso'no ifalifaliyo nto mtí'mokumentohefoho. Hungkuno songoso olenoho.

² Jisas Kako ahwomomo masiyo sohonta kako Anítuye Towahuno'nji nohumanto kakoe a'amu *apousel* uhwosopo'mentiso sohwamo oso hungkunoso yo'mayo syoho ifitnne'ento ulímentisofoho.

³ Jisas poyo pe'nonto apa'no songo líka'mentiso sohonta kako yo'mayo wonyoangkafo yontaníngkofi síkuno foute (40) memja'o'mentisofoho. A'amu huhwo sohwa ose nuh-wonontífi ole syafíhu'mentohofí, Ou, Jisas songo humayoso nehopeho. Huno ose uyímentisofoho. Jisas nohumanto Anítu nakumo yokumpohn'nyo enemokosyohumane so'nno lutíhwamentisofoho.

⁴ Síkuno fihi Jisasíye inomokomoyo sohwa Jisasí'nji nuhu'mokontífi Jisas ole ulímento, Nonje nonje humpekutoho. Jelusalemnöhini fosyohumantokuno. Oso hiso Anítu kako sejapone so'nno nelímenteho so'nno fohtohumantokuno.

⁵ Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo mijo'nohino kiyoma'mojofoho. Síkuno mofonepo Anítuye Towahuno wosehula'o'montonoho. Ose ulímentisofoho.

⁶ *Apousel* sohwa Jisasí'nji uhu'mokumentohofo so'nno Jisasímo ulohonímentehofí, Hwe Engo sohwosi, olohonta nakwo a'amu Jutajo hn'nwi nakwo mokosyohumane'no wonamokumanntaho. Nakwoe yofe Isílael engo umo'nímontolaho.

⁷ Ose ulahoníngkofi Jisas ulímento, Oso síkuno hiso sekwo huno maseyohoyohoho. O'o, Mpohwo Anítu oso síkuno hiso ho'nahumentisofoho. Kako'nohini mokosyohumaho.

⁸ I oso'no Anítu kakoe Towahuno Wopingo sekumo sehula'ofoso sohonta kakoe yokumpohn'nyo nomafíkuji nje hungkuno sekwo nomotakuji a'amu hopi'nonohino somo filutíhwafíkuno. Pone Jelusalemne'no, hwaho Jutiya hopi'nonohino ne'nno, hwaho Someliya ne'nno angó yawojo'meemo filutíhwafíkuno.

Jisas ahwomomo símentisofoho.

(Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)

⁹ Oso hungkuno hiso Jisas ulahoníngki a'amu sohwa uhwontohumentaníngkofi kako ahwomomo símentisofoho. Nosontaníngki himo a'amufe tímomo uhoholo'mentisofoho.

¹⁰ Hofíko ahwomomo tímo huno honamofontífi hwe manji'mofo halojo'njo hufa'u sohwa'u hofíko'nji lohofonji ulímentisi.

¹¹ Sekwo a'amu Ngkalilinta'ango soku, nolohofontifi ahwomomo peho'no uhwon-tohumalofo. Anitu nto utimakwoho. Oso hwe huhwo sohwo sekwo olohonta uhwon'ingkohofo pa'nyoso hwangku asomo noponefaho. Ose ulimentisiyefoho.

Hofiko Jutasiye syohomne'no hwe fihumo uhwosopo'mentohofofoho.

¹² Oso hwofitki'nyo Oulif sopo nta'ni nokatapontifi Jelusalemno umentohofofoho. Ikanopo'maho. O'o, tifoneponoho. A'amu Jutaso sikuno iyoho humayo osomno hofiko hano tifonepo emmotofoso pa'nyoponoho.

¹³ Jelusalem i'mofapontifi ang tokilonjwa'mo molinyo somo humamentohofo sopo kotasimentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwafe yofe ole, Pitaja, Jounja, Jemisija, Entiluja, Filipija, Toumasija, Mpatoulomiyuza, Matiyuza, Alifiyosiye hwomu Jemisija, Saimoun Seloutija, Jemisije hwomu Jutas sohwanjoho.

¹⁴ Hofiko simeho afa'nohino inontifi Anitune'no jomo uliwo'nimentohofofoho. Moya'mi sofa Maliya Jisasije kona'wohi'nji konngkwa'wehwosanji hofiko'nji Anitune'no jomo uliwo'nimentohofofoho.

¹⁵ Hofiko Anitumo jomo ulontan'ngkofi sikuno fisomemjao'mentisofoho. Sikuno fihumo a'amu wan hantlet twenti (120) Jisasimo in'ngkamotofoso nohumentan'ngkofi Pita nolikafonto ulimento,

¹⁶ Nje a'amu soku, hohonta Anituye Towahuno sohwo kakoe mampaho Ntefitiye simehomo'mo ho'nosyahon'ngki Ntefit oso hungkunoso mtif'mokumentisofoho. Oso hungkuno hiso ne imo'nyo'nefaho. Jutas kako Jisasime'e'no tokoyo'ofo imentisofoho. Oso'no Ntefit mtif'mokumentisofoho. Olohonta oso hungkunoso ne imo'nimasofoho.

¹⁷ Jutas nakwo'nji humamojo hweho. Nakwoe syohoso afa'enohinoso Jisas nahwosopo'mentisofoho.

¹⁸ Jutas huhwo sohwo kakoe wonyo so'ne hamniyoho nomanto hwaho mpe yonto osopo mnokino ki'mo lohofonto piwahu'mentisofoho. Nopiwasyonto kakoe simeho fongkulo lohofonto yo'mayoso hu'mewahu'mentisofoho.

¹⁹ Oso hungkuno hiso ho'ningkahon'ngki a'amu Jelusalem mta'angoso nupa'nontifi oso hwaho hopo sopono mulimentohof, Akelitamanoho. Hopo sopone yofe yiwolo'mo ole, Hwaho jahino'njoponoho.

²⁰ Hohonta Ntefit olo hungkuno loso Ta'njo Iyoswomo mtif'mokumentisofoho. Hungkuno ole, Kakoe angoso siki wawentihwono.

A'amu fihwo nohumayo'eno.

Nom'ne hungkuno ta'njosole mtif'mokumentisofo,
Hwe nom'nehwo kakoe syoho womano.

²¹⁻²² Oseso Jutasije syoho mayoso'no nom'ne hwe fihumo uhwosopehwasikako nakwo'nji Jisas songo lika'mentiso so'no wolutihwantanoho. Olo hwe huhwo lohwo kako nakwo'nji Jisas'ntifi'no nohumentan'ngki Joun a'amumo mijo kiyoma'mentiso sohonta Jisas kakoe syoho ema'mentisososo oso syoho mijim'wento osohonta Anitu Jisasimo utima'masofoho. Oso hopi'nonohinofe simehomo huno kiyohoho. Olo hwe uhwonalokune lohwa'u ntisohumo uhwosopeenehwono.

²³ Pita ose ulahon'ngki a'amuso hwe hufa'u hwa'u uhwosopo'mentohofofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Jousep Mpasopas, nom'ne yofe mulimotofoso Jositosiyoho. Hwe nom'ne sohwo kakoe yofe Matiyas.

²⁴ Oso hwa'umo uhwosopentifi Anitumo jomo ulimentohof, Hwe Engo, a'amu hopi'nonohinofe simehomo huno kiyohoho. Olo hwe uhwonalokune lohwa'u ntisohumo uhwosopeenehwono.

²⁵ Oso hwe huhwo sohwo Jutasije apousel syoho womano. Syoho hiso Jutasimo kiko uyahan'ngkini Jutas syoho wopingoso uliko'manto ni'hu'nahone tikanomo umentisofoho.

²⁶ Anitumo ose ulontifi hofiko sojo we'e so'nyo syohi'nyo yontifi Matiyasimo uhwosopo'mentohofofoho. Hwe huhwo sohwo kako Jutasije apousel aho hopi'nonohinofe simehomo mta'ni anga'no sohwanji humamotofoho.

2

Anituye Towahuno pmmentisofoho.

¹ Oso Sikuno Engo iyoho humayo'ne **Pentikous*** osomo a'amu Jisasimo in'ngkawo'ningkohofoso ango fipo uhu'mokumentohofofoho.

* ^{2:1} Oso iyoho homayo sikunoso sikuno **fifitiso** (50) Anitu Kako A'amu Isi'ael somo Uyakolo'mentiso somne'no Syafisivo Sikuno Engo somo humantife sohonta **Pentikous** imofapiwo'ningkisofoho.

² Osopo nuhu'mokahon'ingkofi t'i'mayo yoka pa'ningo ahwomo mta'ango ho'nonto ango uhu'mokumentohofo somo uhula'o'mentisofoho.

³ Oso a'amuso oso t'i'mayo yoka upa'nontifi uhwonimentohofoso t'i'melanyo hopa yonto oso hiso mtihupo mtihupe lohofonto a'amu nohumentan'ingkoko somo a'apahopo humolawopmmentisofoho.

⁴ Oseso Anituye Towahuno Wopingo a'amu somo ifeehu'mokasi lohofonto hungkuno kengo kengo nom'ne a'amufe mampaho pa'nyo hofikoe mangomo umasiyahon'ingki hofikoe hungkuno kengo kengo limentohofoho. Oso hungkunoso Towahuno Wopingoso uamentisofoho.

⁵ Juta a'amu hwaho kengo kengoponta'ango Mousesiye honingkano hungkunomo in'ngkamotofoso Jelusalem humamentofofoho.

⁶ Oso t'i'mayo yoka hiso ho'nngkahon'ingki a'amu Jelusalem humamotofoso nupa'nontifi a'amu pi'ningo engo oso angopo komo'no uhu'mokumentohofoho. Apousel sohwa hungkuno kengo kengo lontan'ingkofi a'amu hopi'nonohinosa hofikoe mango hungkuno l'motofoso upa'nimentohofoho.

⁷ Nupa'nontifi yomo yontifi huno pi'ningo engo syafihu'mentohofi, Olo pipilkeno. Oso a'amu hungkuno kengo kengo lalokwofo lohwa Ngkalilinta'ango hwafoho.

⁸ Nakwoe hungkuno kengo kengo loso na'uja aswo nema'mentohofo oshonta upa'nimenthwone pa'nyofoho. Oso hiso pipilo.

⁹ Nakwo kengo kengopo nta'ningo'nwoho. Patiya, Mitiya, Elam, nom'ne a'amu Mesopoutemiyanta'ango, nom'ne Jutiya, Kapotousiya, Pountos, Esiya,

¹⁰ Filijiya, Pamifiliya, Ijip, Lipiya, Sailini mafone sopo nom'ne Loum mta'ango hn'nwi humalohwono.

¹¹ Nakwo a'amu Juta hn'nnonji nom'ne a'amu kengoso nakwoe yahinomo in'ngkowalokwofo so'nji, Kilitnnta'angoso Alepiya'njosso nakwo hopi'nonohino hn'nwi yo'mayo wonyoangkafo Anituu iwo'nngkiso so'nno nakwoe hungkuno kengo kengoso upo'nalokuhwono.

¹² Ose syafisyontifi yomo yomo yontifi huno engo syafisyontifi ulimentohofi, Ooso pipilo.

¹³ A'amu fehohnjo sitofo ole ulimentohofi, olo hwe lohwa Anituye hungkuno nelalokwofo lohwa hofiko mijo iyoho'njo niloho'nontifi kolalokwofo. Ose ulimentohofoho.

Pita kako Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

¹⁴ Pita apousel aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nolikafonto mango engo ulimento, Sekwo Jutiyanta'ango soku a'amu Jelusalem humalofo sikunonji nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nimno.

¹⁵ Ole lolalokwofo, Hwe lohwa mijo iyoho'njo niloho'nontifi kolalokwofo. Ose lolalokwofo. Awonoho. Ose'maho. Olo mofehi'nyo'njoho. A'amu mofehi'nyo'nji mijo iyoho'njo manyo hwafoho.

¹⁶ O'o hohonta Jouel hwe Anituye hungkuno l'mojo sohwo olo hilo so'nno limentisofoho. Kakoe hungkunoso olohonta ne imo'nalofoho. Jouel ole mtihmokumentisofoho.

¹⁷ Anituu hohonta ole ulimento, Sikuno moi'wo imo'nyoso mofone sohonta nje Towahuno sofe yokumpohn'nyoso a'amu hopi'nonohinomo uyonefoho.

Sekwoe hwomu sohwanji mu sopeenji hofiko Anituye hungkuno ulifitnnefoho.

Hwe songo sohwamo ngko wojo uhwonyo pa'ningo yo'mayo so'nno utihwamnefoho.

Hwe a'mane sohwa wojo uhwonifitnnefoho.

¹⁸ U, nje Towahunoso nje hwe moy'a'mi syoho ntahofoyo somo uyimnefoho.

Ose uyohon'mo hofiko nje hungkuno nalifitnnefoho.

¹⁹ Sekwo ahwomo ajwo lopo timo uhwon'ngkujo'no nom'ne kengoso setihwamnefoho.

Olo hwaho lopo yo'mayo kengo wonyoangkafoso nomtihmokumnefoho.

Oso kengoso hon'yo'nji toho'nji ti'kayo hujenjemo'nji nomtihmokumnefoho.

²⁰ Olo mofehi'nyolo sikwo'mno imo'nngkuhwosi sikuno meefonefoho.

Hamnoso hon'yo'nohino imo'nonefoho.

Olo hiloso nuhwon'ngkuji u nje Sikuno Engoso imo'nonefoho.

²¹ Oso hohosohonta hwe fihwa hwoya'mi fifa ngkine'no joho ntikujo somo utima'mnefoho.

Nje a'amu imo'nifitnnefoho.

Oso hungkunoso Jouel mtihmokumentisofoho.

²² Sekwo a'amu Isi'ael soku, olo hungkuno haloho upa'nimno. Jisas Nasalet nta'ango oso huno sekwo huno moi'wonoho. Anituu Jisasimo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngki olo hwaho lopo Jisas yo'mayo kengo wonyoangkafoso netihwamentisofoho. Oso hiso nuhwonontani nakwo huno naimentisoso Jisas Anituye Hwomu Ne hweho.

²³ Anitu kako hohonta huno ole, Nje hwomu a'amufe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne hwa-hopo uhwati'monne'no yohono. Ose syafihu'mentisofoho. Oso'no olo hwe lohwo Anitu sekwoe ahomo ho'nahumentisofoho. Ho'nosyahon'ngki sekwo a'amu Loum somne'no ipemotasontifi hofiko iyo hwojiyafiku'nnyo somo fonjinto'ofahumentehofofoho.

²⁴ Anitu kakoe hwomumo poyo pe'nyo yahino tohino somta'ni is'hutofomanto apa'no songo ulika'mentisofoho. Jisas sohomo sokomo somo mokilopm'mokumentisofoho.

²⁵ Hohonta Ntefit ole mtif'mokumentisofoho.

Nje Hwe Engo sohwo kako ngko'nji mofonepo humaso sohomo ngko uhwon'wo'n'ngkohefoho.

Kako nje aho angahohnta'ni humaso sohune'no ngko mopiwahu'mnephono.

Yo'mayo nom'neso ngkimo milojan'mofonehoho.

²⁶ Hiso'no nje simeho wopingo nimo'n'ngkohoho.

Nje mampaho Anituye yofe ho'nomayo'nefoho.

Ngko poyo pe'ni'me sohonta iyoho mannoneyfoho. O'o, ngko Anitumo uhwonimnephono.

²⁷ Nje huyo'mangoso tikanomo humayo'ne nisikwajiyo'eno.

Jije hwomufe a'apaho piso imo'nyo'eno.

²⁸ Songo humayo'ne honingkano ntihwahino.

Kiko ngko'nji humayo so'no nje simeho wopingo nimo'n'ngkohoho.

Ntefit hohonta ose mtif'mokumentisofoho.

²⁹ Nje a'amu soku, olo hungkuno Ntefit mtif'mokumentiso so'no yolo-hoso waseli'mo. Ntefit kakine'no mtif'mokumentiso'maho. O'o, kako poyo pe'n'ngkahon'ngki hofiko ijopijisyahumentehofofoho. Kakoe pi'nimomo olo hwaho lopo weho. Nakwo timo uhwon'wo'n'ngkuhwono.

³⁰ Ntefit kako Anituye hungkuno lamojo hwaho. Anitu Ntefitimo ulimento, Jije imu hwe yofe engo'njo jije yofe pa'nyo imo'n'ngkikhwosi a'amumo umokosyohumane hwaho. Ose ulahon'ngki Ntefit kako huno umentisososo oso hungkuno hiso ne imo'nonefoho.

³¹ Hohonta Ntefit yo'mayo Anitu yone'ento uhwonimentisoso oso'no hwe Anitu uhwosopo'mentiso sohwo poyo nope'n'ngkuhwosi apa'no songo nolikafone so'no limentisofoho. Ole mtif'mokumento,

Kakoe huyo'mango tikanomo humayo'ne nusikwajiyo'eno.

Kakoe a'apaho piso imo'nyo'eno.

³² Oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Anitu nto ulika'mentiso lohumo nakwo uhwonimentehwone. Osohune'no lalokuhwono.

³³ Kako ahwomomo nokotasonto osopo Anituye aho angahohnta'ni nto humantono. Hohonta kako ole nto nalimentisofoho. Ngko Anituye Towahuno Wopingo wosejapmmo. Jisas ahwomomo nosahon'ngki Mpohwo kakoe Towahuno uyahon'ngki Jisas Towahuno hiso nehwojahon'ngki olohonta hungkuno mampaho kengo kengo so'nji selhwoneso yo'mayo yihwoneso hwapingo Anituye Towahuno nephulo'ofalofoho.

³⁴ Upa'n'nmno. Ntefit oso hungkunoso kakine'no mamti'mokumentisofoho. O'o, kako ahwomomo masimmentisofoho. Ole mtif'mokumentono,

Anitu nje Hwe Engo Kila's Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso sohomo ole ulimento, Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

³⁵ Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwamo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumotif'monnoho.

³⁶ Oso'no sekwo a'amu Isilael soku, huno ito'no fisyafihupmno. Olo Jisas huhwo sekwo iyo hwojiyafiku'nnyopo fonjinto'ofahumentehofo lohune'no Anitu Hwe Engo nemokosyohumayo'ne sohomo umokumentisofoho. Olo hwe lohwo Kila'siyoho. Pita ose ulimento.

Hwe moyami pi'hingo engoso simeho yiwalomokahoningkofi mijo kiyoma'mentehofofoho.

³⁷ A'amuso olo hungkunolo nupa'nontifi simeho tango mikunimposo umentisofoho. Pita'nji apousel nom'ne sohwanjimo ulimentohofi, Ou, hwe sifahwe, nakwo pipi yanewhono.

³⁸ Ose ulahon'ngkofi Pita ulimento, Sekwo a'amu anga'no anga'no honingkano wonyo foho'naopmno. Anituye hungkunomo tifi finingkamno. Jisas kako jije wonyo wae yakumofihwosi kakoe a'amu ne imo'n'ngkohojo'no a'amumo utihwayo'ne mijo wokiyosemapi'e. Ose ikujo'no kakoe Towahuno Wopingo wosejapmmontonoh.

³⁹ Anitu selimento, Nje Towahuno Wopingo wosejapmmo. Oso hungkunoso sekwo'ne'nji sekwoe mehomu mne'nji a'amu hwaho kengoponta'ango oso'ntnne'nohinofoho. A'amu hopi'nonohino nakwoe Hwe Engo Anitu kakine'no joho ulalokwofo soku kakoe Towahuno Wopingo wosejappono.

⁴⁰ Pita ose ulonto, hungkuno nom'ne pi'ningo engo ulonto, ulimento A'amufe hon'ingkano wonyomne'no i'waho fiy'mno. Tohino engo nomapitoho. Sekwo Anitumo finingkamno.

⁴¹ Ose ulahon'ingki a'amuso nupa'nontifi oso hungkuno somo in'ingkowahon'ingkofi mijo kiyoma'mentohofofoho. Oso sikuno somo a'amu tili tausen (3,000) Anitumo simeho uyimentohofoso Anituye a'amu ne imo'nimentohofoho.

A'amu Jisasimo in'ingkawo/n'ingkohofo sofe yahino songo wonyoangkafo ma'mentohofofoho.

⁴² Anituye a'amu ne imo'nimentohofoso apousel sohwa Anituye hungkuno lutihwentan'ingkofi hofiko upa'nimotofofoho. Hofiko nuhu'mokontifi ufo'ma'nimotofofoho. Hofiko wosopayo afapo nta'ni nonontifi † Anitumo jomo ulimotofofoho.

⁴³ Anitu kakoe yokumpohn'nyo apousel sohwamo uyahon'ingki hofiko yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentohofofoho. A'amuso oso hiso nuhwonontifi pisopisaho mijalim'wentifi iyoho'nji yomo yomo'nji imentohofofoho.

⁴⁴ A'amu Jisas Kila'simo simeho hi'ntnnono umotofoso afapo nohumantifi hofikoe ho'yango yo'mayoso nem'nohino afafoho.

⁴⁵ A'amu ho'yango'njo hwaho'njos oso hiso a'amu nom'ne somo uyontifi hamniyoho nomantifi umofonyo inyo somo yano ulohmmentohofofoho.

⁴⁶ Hofiko simeho yano inontifi sikuno huhwi huhwi Anituye ango engo somo nuhu'mokontifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho. Hofiko wopayo nom'ne ango kengo kengomo nonontifi hofikine'nno huno mosyafisyo'njo yontifi nom'ne a'amumne'nno syafihu'motofofoho. Oso'no hofiko simeho wopingo'nji humamotofofoho.

⁴⁷ Wopingo nohumantifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho. A'amu hisomne'nno hwe moyam'i nom'neso ulimotofi, Anituye a'amu neso wopingo'nohinofoho. Sikuno huhwi huhwi a'amu nom'neso Anituye hungkuno nupa'nontifi simeho uyontifi in'ngkamotofofoho. Anituye a'amu neso pi'ningo engo imo'nimentohofofoho.

3

Hwe sife wonyo'njo sohwo wopingo imo'nimentisofoho.

¹ Sikuno fihwi Pita'nji Joun'nji siko Anituye ango engo somno simentisifohoho. Osopo akupo'nyo so'nji (3 k'louk) a'amu pi'ningsoso Anitumo jomo ujo'ne uhuh'mokumotofofoho.

² Kuso somne'no ole liwo'n'ingkohofi wonyoangkafoponoho. Hopo sopo hwe fihwo sife kokato'nnyo'njo kona'wohi aswo mta'ni osenohini ma'mentiso sohwo humunyoponoho. Sikuno huhwo huhwi huhwo sohwae a'amuso intokwasontifi osopo itofasiyo'nohini imotofhweho. A'amu ango engo somo nohotos wahon'ingkofo sohonta hwe huhwo sohwo hamniyoho jomo ulimojo hweho.

³ Osopo sife wonyo'njo sohwo nohumanto uhwonimentisoso, Pita'nji Joun'nji woswanji yontan'ingki uhwononto ulimento hamniyoho we'e ntapinyo.

⁴ Ose ulahon'ingki Pita'nji Joun'nji siko timo yokumpohn'nyo uhwononji ulimentisi, Kiko timo fehonyo.

⁵ Ose ulahon'ingki hwe huhwo sohwo hamniyoho wontopanjiyo'nne fohonto uhwonimentisofoho.

⁶ Pita ulimento, Ngko hamniyoho ane hwo'nyoho. Nom'neso wokijapmmo. Jisas Kila'simo Nasaletnnta'ango sohwae yokumpohn'nyo'nji wakil'monne'no yohono. Hano fiyo.

⁷ Ose ulonto kako kakoe aho nomanto ulika'mentisofoho. Ose ulikofahon'ingki hwe huhwo sohwae sife yokumpohn'nyo imo'nonto noswolikofawento hano umentisofoho.

⁸ Siko'nji anga engo somo noswontifi hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho.

⁹ A'amu anga engo somo nohumantifi uhwonimentohofoso, hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamoyoka ulahon'ingki uhwonontifi

¹⁰ ole syafihu'mentohof, Uolo hwe sife kokato'nnyo'njo lohwo hoku'yopo humanto hamniyoho'no jomo limojo hweho. Oso hunoso uyahon'ingki yomo yomo yontifi pisopisaho limentohofofoho.

Anituye ango engo somo Pita hungkuno lutihwamentisofoho.

† **2:42:** A'amu pi'ningo engo huno'njo Jisas Kila'simo in'ngkunyoso nihu'mokontifi wopae nimentohofofoho. Osohonta wopayo moi'wo nontifi hofiko hunso Jisasaye mikuko'nji honiyo'nji ne'no syafihu'motofofoho.

¹¹ Hwe huhwo sohwo Pita'nji Joun'njimo aho kehon'ngkofi hwe moy'a'mi hopi'nono hano kunto kunto'no wentifi kontololopo'ango somo uhu'mokumentohofofoho. Oso kontololopo'ango somo Soulomoun'ye fohohi limotofofoho.

¹² Osopo uhu'mokahon'ngkofi Pita nuhwononto ulimeto, Sekwo a'amu Isi'ael soku, yomo yomo peho'no yohofo. Nekumo t'imo yokumpohn'nyo peho'no ehnalokwofo. Sekwo huno ole laseyohoho, Hikoe yokumpohn'nyo mta'n'i hwe lohwo wopingo imo'n'ngkohoho. Huno ose laseyohoho.

¹³ O'o, Apilohamja Aisakiya Jekoupija nakwoe ajuyohwosafe An'tuyohoh. Osohwo kako kakoe syoho ulohofiyoso Jisas'ye yofe ho'nomayo'no hinofofoho. Oso huhwo sohumo sekwo nokentifi a'amu Loum sohwafepono ipemotosahon'ngkofi osopo Pailot usihuto'mto yahon'ngki sekwo nakwolaho ulimetofofoho kuyoho.

¹⁴ Oso Jisas huhwo sohwo hon'ngkano wonyo ahe hwehoh. Wopingo'no hino hwehoh. Osohumi nakwolaho ulontifi hwe wonyo a'amumo fonjahumentiso sohune'no Pailot'imo jomo ulimetofofoho kuyoho.

¹⁵ Ose ulontifi sekwo yo'mayo songo humayo hwapingo sohumo sekwo a'amu Loum somo uyahon'ngkofi hofiko fonjahumentohofofoho. Nofonjosyahon'ngkofi An'tu apa'no uliko'mentisofoho. Oso hiso'no nekwo nuhwonontayo olohonta hungkuno hiso'no selalokuhwuyo.

¹⁶ Nekwo Jisas'imo simeho hi'ntnnono uyahon'ngkuhwoi Jisas'ye yokumpohn'nyo olo hwe lohomo wopingo imokohoho. Sekwo olo hwe sife kokato'nyo lohomo huno moi'wono. Olo simeho hi'ntnnono Jisas'imo uyalokuhwayo loso Jisas mta'angofoho. Olo hiloso hwe sohumo wopingo umokahon'ngki uhwanalokwofo.

¹⁷ Nje a'amufo, sekwo sekwoe hwe engo sohwanji Jisas'imo fonjahumentohofo sohonta huno ito'no mosyafisiyo'no imentohofo kuyoho. Oso'no ngko huno niyohoho.

¹⁸ Hohonta a'amu An'tuye hungkuno limotofo sohwamo An'tu ulimeto, Hwe uhwosopo'mentohe sohwo tohino engo manefoho. Ose ulahon'ngki a'amu somo ulimetofofoho. Sekwo Jisas'imo fonjahumentohofo sohonta oso hungkuno hiso ne imo'n'mentisofoho.

¹⁹ I oso'no olohonta sekwo huno fikwesya fihupmno. Sekwoe simeho yi'wolo'mo filohopmno. Sekwo simeho yi'wolo'mokukujo'no An'tu sekwoe wonyo wae weesemo'mtonoho.

²⁰⁻²¹ Wayo yasemofihwosi kakoe yokumpohn'nyo'nji simeho wopingo'nji wosejapmmontonoho. Hohonta An'tu nakune'no fohu'nimentisoso nefo'mayo'ne kakoe hwomu Jisas'imo uhwosopo'mentisofoho. An'tuye hungkuno limotofo sohwa yo'mayo limentohofo so'no ito'no imo'nyo'ne Jisas ahwomomo hontohumah. Moi'wo imo'n'ngki'hwosi nopone hwehoh.

²² Hohonta Mouses seyakwosamo ulimeto, Hwe Engo An'tu sekwo'no mta'angofihumo wamihwosopo'mtonoho. An'tuye hungkuno selohe sohwo ngko pa'n'ngkuno. Oso hwe huhwo sohwoe mangomo sekwo haloho ito'no upa'n'ngkuno.

²³ Hohosohonta a'amu oso hwe huhwo sohwoe hungkunomo haloho maposo'no ifijoso An'tu oso a'amu somo kengopo uhmajososo ni'hu'nahone wae umontonoho. Mouses ose ulimenterisofoho.

²⁴ An'tuye hungkuno limotofo sohwa Samuelijanji nom'ne tifinjo sohwanji hofiko olo si'kuno lomne'no limentohofofoho.

²⁵ Oso a'amu An'tuye hungkuno limotofo sohwa sekwo hofikoe imu kuyoho. Oso'no oso hungkuno An'tu seyakwosamo ulimenterisoso sekumne'ne fohoh. An'tu Apilohammo ulimeto, Jije imu sohwa mta'n'i hwe fihwo a'amu hopi'nonohinomo wopingo ulohofonefoho. Ose ulimenterisofoho.

²⁶ Oseso An'tu kakoe hwomu Jisas'imo uhwosopento sekumne'no wopingo selohofone'ne kaki'no uhwati'mentisofoho. Kako ole umo'nalofo, Sekwo a'amu anga'no anga'no hon'ngkano wonyomo hohuju ikinjaofikujo'no ngko wopingo ulohofone'no. Ose lalofo.

4

Pita'nji Joun'njimo impe intofahumentohofofoho.

¹ Pita'nji Joun'nji a'amu somo oso hungkunoso ulontan'ngki a'amu tajo ango syoho'no sohwanji a'amu tajo angomjo uhwontohumayo sohwafe hwe engo so'nji a'amu Satiyusi sohwanji i'mofapmentohofofoho.

² I'mofapontifi simeho hintotohino umnimentisofoho. Hwapingoso Pita'nji Joun'nji siko a'amu somo Jisas poyo pe'nimentisoso sohwo apa'no songo lika'mentisofoho lutihwamentisiyefoho. Oseso a'amu hopi'nono poyo pe'nifijoso hwangku nol'kapitnnefoho.

³ Si'mano hintotohino umn'ingkahon'ngki mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahon'ngki oso a'amu sohwa Pita'nji Joun'njimo mo'n'ngkanta hungkuno ulane'entifi impo'angomo intofahumentohofofoho.

⁴ Oso'no a'amu Pita'nji Joun'njiye hungkuno upa'nimentohofoso fehohnjo sikoe hungkunomo haloho yontifi Anitumo simeho hi'ntnnono uymentohofofoho. Oso a'amu we'e pi'ningo'maho. Oso hwe huhwo sohwa *faif tausen* (5000) hwafoho.

Hwe yofe engo'njo sohwafe timo sopo Pita'nji Joun'nji loho'mentisiyefoho.

⁵ Mo'n'ngka imingo'nji a'amu yofe engo'njo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jelusalem uhu'mokumentohofofoho.

⁶ Hofiko nuhu'mokontifi a'amu nom'ne sohwanji hungkuno limentohofofoho. A'amu nom'ne sohwa ole, Anas, hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo'nji, Kaiyofasijanji, Jounjanji, Alekisanta'njoho. Nom'ne a'amu Anasiye temtitofomjo sohwa hofiko'nji uhu'mokumentohofofoho.

⁷ Hofiko Pita'nji Joun'njimo hofiko'njo ajwo lopo uhuma jontifi ulimentohofifi, Olosi pipi imasiyoto. Ti'hwoe yokumpohn'nyo'nji ti'hwoe yofe'nji umokumahnnoto, hwe wopingoosofo.

⁸ Ose ulahon'ngkofi Anituye Towahuno Wopingo Pitafe simehomo uhulo'ofahon'ngki Pita ulimento, Sekwo hwe engo Isi'aelnta'ango sohwasi,

⁹ olohonta sekwo a'amu sife wonyo'njo sohomo wopingo umokumalohwoyo so'no ehon'ngkohofotaho.

¹⁰ Oseso sekwo hopi'nono huno waseyono. A'amu Isi'ael hopi'nonohinoso huno wosyafihupifi. Jisas Kilais Nasaletnnta'ango sohwoe yokumpohn'nyoso olo hwe lohumo wopingo umokahon'ngki kako nakwo'njopo lohofoho. Oso Jisas huhwo sohomo sekwo iyomo fonjinto'fosyahon'ngkofi Anitu poyo pe'nyo sohomo apa'no uliko'mentisofoho.

¹¹ Olo sojo engkwosaho pa'nyo ango injuwol'n'ngkohofo sohwa hofiko wonyofoho lontifi ho'nao'mentohofofoho.

Oseso olohontajo olo engkwosaho loso angomo sosofitofo'ne hwapingoohwo imo'n'ngkohoho.

A'amu hohonta hungkuno mtif'mokumentohofoso olo hungkuno Jisasimne'no mtif'mokumentohofofoho.

¹² Nom'ne hwe nefo'mayo'ne olo hwaho lopo mohumunyoponoho. Anitu nom'nehumo a'amu nakwoe wonyo wayo'ne muhwosopo'mmentisofoho. O'o, Jisas kako'nohino hwaho. Pita ose ulimentisofoho.

¹³ Ose ulahon'ngki hofiko Pita'nji Joun'njiye yokumpohn'nyo losomo uhwonontifi huno syafshu'mentohofifi, Olo hwa'u siko ifalifaliyo mamti'mokiyo hwa'uyoho. We'mjo pa'nyo hwa'uyoho. Ioso'no siko iyoho mun'ngkohoyohoho. Jisasiyе yokumpohn'nyo ma'masiyo hwa'uyoho.

¹⁴ Ose syafisyontifi uhwonimentohofoso hwe wopingo umokumasiyo sohwo siko'nji lohofontan'ngki uhwonontifi hofiko hungkuno ane hwafoho.

¹⁵ Oseso Pita'nji Joun'njimo ulimentohofifi, Siko mempono swohosi osopo fosyohumunyo.

¹⁶ Ose ulontifi hnntimentohofifi, Olo hwe lohwa'umne'no pipi yanehwono. Olo hwa'u olo wonyoangkafo loso yahon'ngki a'amu hopi'nonohino Jelusalem humalofoso olosi huno uyohoho. Nakwo olosi hiyaso pipi yane'elo. Awonoho.

¹⁷ Ioso'no olo hungkuno nonje nonje ho'nimuyo'eno. Nakwo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulano. Nom'ne hungkuno Jisasimne'no nom'ne a'amu somo nulohosiloho.

¹⁸ Ose hnmontifi sikimne'no joho ulontifi ulimentohofifi, Siko nom'ne a'amu somo Jisasiyе hungkuno nulohosiloho. Yo'mayo Jisasimne'no lutihwahosiloho.

¹⁹ Ose ulahon'ngkofi Pita'nji Joun'nji siko ulimentisio, Nekwo Anituye hungkuno ho'naofososo sekwoe hungkunomo tifi sen'ngkowasoso Anitu kako huno pipi uyimtolo. Sekwo huno pipi seyohoho.

²⁰ Yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso uhwonimentihwoyoso hungkuno wopingo'nohini upa'nimentihwoyoso oso hiso'no nom'ne a'amumo mujoso pipilo. Awonoho.

²¹ Ose ulahon'ngki hofiko hungkuno nom'ne tango'njo ulontifi Mpanino ulimentohofofoho. Hofiko a'amumne'no iyoho unimentisofoho. Hwapingooso a'amu hopi'nono olo hilo so'no Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. Oso'no Pita'nji Joun'njimo tohino uyihwaloho.

²² Olo hwe lohwo wopingo umokumasiyo lohwo kako hwe engo hwelho. Kakoe soswo fouti (40) yakolo'noho.

A'amu Jisasimo in'ingkawowo'n'ingkohofoso An'ituye hungkuno yokumpohn'nyo lo-hofihwasi lutihwane'entifi An'itumne'no jomo ulimentohofofoho.

²³ Pita'nji Joun'nji nowenji sikoe a'amu'njopo i'mofawenji oso hungkuno hiloso ulimentisiyefoho.

²⁴ A'amuso nupa'nontifi hofiko simeho yano inontifi An'itumo isamoyoka ole ulimentohofi, Ou Mpohwo, kiko enemokosyohumayo hwosoho. Kiko ahwomo'nji hwaho'nji mti'mokumentohino hwosoho. Kiko ayo'nji yo'mayo songo humayoso mti'mokumentohino hwosoho.

²⁵ Hohonta jije Towahuno Wopingo sohwo jije hungkuno nakwoe ajuyohwo Ntefit jije syoho kilohofiyi sohwoe mangomo mufohofafahoningkini Ntefit ole ulimento,

A'amu kengo kengoso simeho tohino peho'no umnalofoho.

Nakwoe a'amu huno ito'no mosyafisivo'njo peho'neto.

²⁶ Hwe yofe engo'njo sohwa hontohumamentohofofoho.

Hofiko'nji a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji nuhu'mokontifi hungkuno nano mtitofontifi limentohofi,

An'itu'nji oso hwe uhwosopo'mentiso sohwo'njiye syohomo nakwo wae uyano.

Ose limentohofofoho.

²⁷ Oso hungkuno ne imo'nimasofoho. Olo anglo lopo Helouti'nji Pountiyos Pailot'i'nji a'amu kengo so'nji a'amu Isi'ael so'nji nuhu'mokontifi Jisas uhwosopo'mento hino sohomo fonjane'entifi imentohofofoho.

²⁸ Oso hiso'no hohonta kiko nohumanji yo'mayo ne imo'none so'no limentohinoso olohonta oso a'amuso jije hungkunoso ne imokumalofofoho.

²⁹ I olohonta Mpohwo oso hungkuno yokumpohn'nyo nali'malofoso upa'n'mahnno. Jije hungkuno li'wo'nyo sohwona'nimo yokumpohn'nyo fisosofitofonesyohumaho. Oso'no nakwo jije hungkuno lontan'ingkuhwasi iyoho monanonehoho.

³⁰ I oso'no nakwo jije hungkuno lontan'ingkuhwaso'no kiko a'amu mnokino'njo somo wopingo umoho. Yo'mayo wonyoangkafoso jije hwomu Jisas'ye yokumpohn'nyo'nji noho fiyo.

³¹ An'itumo ose ulahon'ingkofi oso anglo humamentohofo sopo mo'mayo yonto An'ituye Towahuno Wopingo hofikimo ifehu'mokahumentisofoho. Ifehu'mokahumentisoso hofiko An'ituye hungkuno yokumpohn'nyo ulontifi iyoho munimmentisofoho.

Jisas'ye a'amu neso hofiko yo'mayoso in'imentohofofoho.

³² A'amu hopi'nono An'itumo simeho hi'tnnnono uy'two'nimentohofoso simeho inontifi a'amu fihwo ole huno mosyafisivo'njo imentisofo, Ooso nje'nohinofoho. A'amufe'maho. O'o, ooso huno mosyafisivo'njo imentisofoho. Yo'mayo hopi'nononino hi'njoso a'amu somo in'imentohofofoho.

³³ Apousel sohwa a'amu somo Hwe Engo Jisas lika'mentiso so'ne hungkuno ne'nohino ulontifi An'ituye yokumpohn'nyo utihwayo'ne yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentohofofoho. An'itu a'amumo wopingo'nohino uloho'mentisofoho.

³⁴ Hohosohonta a'amu hiso umofonyo miyofoho. A'amu hwaho'njoso ango'njoso yo'mayo ho'yango'njoso nom'ne a'amu somo yano uyontifi hamniyohoso apousel sohwamo umentohofofoho.

³⁵ Apousel sohwa oso hamniyoho nomantifi a'amu umofonyo iyo somo yano ulohmentohofofoho.

³⁶ Hwe fihwo kakoe yofe Jousep'yo. Apousel sohwa nom'ne yofe ole mulimentohofi, Mponopas'yo. Yofe hiso yi'wolo'mo ole, Sosofitof'hwe hwelho.

³⁷ Olo hwe huhwo sohwo Lifaiye temtitifo mta'ango hwelho. Hwaho Saipilos nta'ango hwelho. Hwe nom'nehwo oso hwe huhwo lohwo sohwoe hwaho mpe nulohfahoningki hamniyohoso Mponopas nomanto apousel sohwafe sifiki'nyo'mo ho'nahumentisofoho.

5

Anonaiyas'i'nyi Sofaila'nji siko An'itumo hwasyo ulimentisiyefoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas kakoe apefe yofe Sofaila, siko hwaho hi'njo ya'uyoho. A'amu nom'neso sikinta'nji oso hwahoso mpe uloho'mentohofofoho.

² Siko hamniyoho nomanji fehohnjo siko'ne hiyaso mokosyohumanji fehohnjo Anonaiyas kako apousel sohwafe sifiki'nyo'mo ho'nahumentisofoho.

³ Oso hiso Pita nuhwononto ul̄imento, Anonaiyas, Seten̄ye hungkunomo in̄ngkawenji hamniyoho fehohnjo hiyaso mokosyohumanji An̄tuye Towahuno Wop̄ingomo hwasyo ole ulohino. Hamniyoho hopi'nono ma'maleso olenoho. Oso hwasyo ulohino.

⁴ J̄je hwaho mpe makiloho'mmalofo sohonta hwaho hopi'nono j̄jefoho. Mpe ntokiloho'malofo sohonta hamniyoho hopi'nono j̄jefoho. I oso'no oso hungkuno simehomo'mo peho'no syaf̄syohino. K̄ko hwe sohwona'nnohinomo hwasyo monalo-hoyohino. O'o, Anitumo hwasyo ulohino.

⁵ Ose ulahon̄ngki Anonaiyas nupa'nonto nopl̄wasyonto, poyo pe'n̄imentisofoho, Oso hungkunoso ho'n̄ngkahon̄ngki a'amu nupa'nont̄fi iyoho un̄mentisofoho.

⁶ Hwe songo sohwa nolīkafohumant̄fi Anonaiyas̄ye pijafomo hwapīfe ekojisasi lohofont̄fi mempo hohnta'ni motawent̄fi pi'n̄momo ijopijisyahumentohofoho.

⁷ We'nepi a'amu poyo pe'n̄imentiso sohwoe ape noswonto yo'mayoso mupa'n̄imentisosis,

⁸ noswopahon̄ngki Pita ul̄imento, J̄je hwahomne'no olo hamniyoho ma'masiyotaho. Ose ulahon̄ngki ul̄imento, Eno, osenoho.

⁹ Ose ulahon̄ngki Pita ul̄imento, K̄ko j̄je hwehwo'nji hiyahusi An̄tuye Towahuno sohumo yamofo peho'no uloh'o'masiyoto. Upa'nyo. Hwe songo sohwa j̄je hwehwo sohumo pi'n̄momo ijopijisyasyont̄fi nto pohofo. Hoku'yopo lohokwofo. Kikimo womotokuwant̄feho.

¹⁰ Ose ulahon̄ngki a'musi Pitafe sif̄ki'nyo'mo piwasyonto poyo pe'n̄imentisofoho. Hwe songo sohwa noswapont̄fi poyo pe'n̄imentisosiye pijafomo uhwonont̄fi nomotoswapont̄fi kakoe hwehwo'njopo ijopijisyahumentohofoho.

¹¹ Oso hungkuno hiso noho'n̄ngkahon̄ngki An̄tuye a'amu ne so'nji a'amu kengo so'nji nupa'nont̄fi iyoho un̄mentisofoho.

Yo'mayo kengo wonyoangkafoso imotofofoho.

¹² Yo'mayo kengo wonyoangkafoso a'amu apousel sohwa utihwamentohofo somo a'amuso uhwonimentohofoho. An̄tuye a'amu neso Soulomoun̄ye kontolompo'ango sopo uhu'mokumotofoho.

¹³ A'amu kengo fehohnjoso An̄tuye a'amu ne somo uhwonont̄fi l̄mentohofi, A'amu Jisasiimo in̄ngkawowo'n̄ngkohofoso wonyoangkafoso. Ose lont̄fi i hof̄ko'nji muhu'mokumotofoho. O'o hof̄ko iyoho un̄mentisofoho.

¹⁴ Hwe hwoya'mi pi'n̄ingo engoso Jisasiye hungkuno upa'nont̄fi hungkuno nehopi lont̄fi simeho hi'ntnnono uyimentohofoho. Oso a'amu hiso An̄tuye a'amu ne si'mo'mjo so'nji uhu'mokumotofoho. A'amu pi'n̄ingo engo imo'n̄mentohofoho.

¹⁵ A'amu pi'n̄ngoso a'amu mnokino'njo somo intokwapont̄fi hon̄ngkanopo ifofasi lohofont̄fi ole syaf̄thu'mentohofi, Pita nopl̄hwosi kako kote uhumiyoif̄hwoso'no a'amu mnokino'njoso wop̄ingo umo'n̄ife. Ose syaf̄thu'mentohofoho.

¹⁶ A'amu ango kengo mta'ango Jelusalem mofone soponjoso Jelusalem uhu'mokumentohofoho. A'amu mnokino'njo, a'amu sis'i masoho'njo towahuno wonyo'njo somo itokwapmmentohofoho. Hopi'nonohinoso wop̄ingo imo'n̄mentohofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo 'apousel' sohwamo impo'ango mta'ni isihuto'mentisofoho.

¹⁷ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kakoe a'amu'nji a'amu Satiyusi sohwanji yo'mayo so'no nupa'nont̄fi simeho tohino umn̄imentisofoho. Hwapīngoso a'amu apousel sohwafe yokumpohn'nyo yo'mayo wonyoangkafo so'no iwo'n̄ngkohofoho. Hof̄ko oso yokumpohn'nyo ane hwafoho. Oso'no simeho tohino umn̄imentisofoho.

¹⁸ Simeho tohino umningkahon̄ngki apousel sohwamo aho kent̄fi impo'angomo intofahumentohofoho.

¹⁹ Oso s̄kwo'miyo somo a'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'ango hoku'yo somo hwosampento a'amu apousel sohwamo mempo hohnta'ni ipemotoswaponto ul̄imento,

²⁰ Sekwo An̄tuye ango engo somo nowekuji osopo lohof̄kuji olo hon̄ngkano songomne'no a'amumo filut̄hwamno. Ose ulimentisofoho.

²¹ A'amu apousel sohwa oso hungkunoso haloho imentohofoso im̄ngo ne'nji An̄tuye ango engo somo noswont̄fi An̄tuye hon̄ngkano songomne'no lutihwamentohofoho.

Oso im̄ngo so'nji hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kakoe a'amu'nji a'amu Jutafe kaun̄sol sohwanji hwe engo hopi'nono nuhu'mokont̄fi impo'angomne'no hungkuno lihwat̄mentohofoho. A'amu impe'njo sohwamo f̄ipemotapmno. Ose lihwat̄mentohofoho.

²² Hungkunoso l̄hwojahon̄ngkofi a'amu impo'angomo noswont̄fi uhwon̄mentohofoso huno uhwonont̄fi asomo nopont̄fi *kaun̄sol* a'amu sohwamo ul̄mentohofoho.

²³ Ole ul̄mentohofi, Nakwo impo'ango sopo nowentani hano yokumpohn̄nyo pito'malofoso uhwonontani, a'amu pījwohumayo sohwa lohofontan̄ngkofi uhwon̄ingkuhwonefaho. I ango ne somo a'amu aneponoho. Huno uhwon̄ingkuhwonefaho.

²⁴ Ose ulahon̄ngkofi hwe engo a'amu uhwontohumayo sohwo'nji hwe yofe engo'njo tajo ango syo ho'njo sohwanji oso hungkuno nupa'nont̄fi huno pi'n̄ingo engo syaf̄syont̄fi pipi imo'n̄ngkohoho syaf̄ihu'mentohofoho.

²⁵ Ose syaf̄syont̄fi nohumentan̄ngkofi hwe fihwo noswonto ul̄mento Upa'n̄imno. Oso a'amu sekwo impo'angomo intofohumalofo sohwa An̄tuye ango engo somo nolohofont̄fi a'amu somo lut̄hwalokwofo.

²⁶ Ose ulahon̄ngki hwe engo a'amu itokuso'nji mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu sohwanji nowent̄fi An̄tuye ango engo somo i'mofapont̄fi *apousel* sohwamo nomant̄fi ipemotaumentohofoho. Hof̄iko ikujoho mafongku'mmentohofoho. O'o hof̄iko iyoho un̄ingkahon̄ngki a'amu nom'neso sojonofongkupitnnehont̄fi *apousel* sohwamo mafongku'mmentohofoho.

'Apousel' sohwa hofiko 'kaun̄sol' sohwamne'no hungkuno ujo'neso iyoho munyo'njo imentisofoho.

²⁷ Ose ipemotawent̄fi a'amu *kaun̄sol* i'njopo uhumat̄fi'mentohofoho. Osopo nohumentan̄ngkofi hwe yofe engo'njo sohwo ul̄mento,

²⁸ Sīmo'mo ole sel̄malohwono, A'amu somo yo'mayo Jisas̄mne'nno lut̄hwaf̄ikutoho. A'amu hopi'n̄nonohino Jelusalem humalofoso sekwoe hungkunomo upa'n̄malofoho. Ole ulalokwofo. *Kaun̄sol* a'amu sohwa Jisas̄imo fonjahumentohofoho.

²⁹ Ose ulahon̄ngki Pita'nji nom'n̄e *apousel* sohwanji ul̄mentohofi, Nakwo An̄tuye mampaho haloh yihwasi tifi in̄ngkayo'nefaho. A'amu hwahoponjo sohwafe hungkunomo min̄ngkowanehwono.

³⁰ Sekwo Jisas̄imo iyopo fonjinto'fahumentohofoho. I oso'no neyakwosanjiye An̄tu sohwo Jisas̄i'mo ul̄ko'mentisofoho. Songo apa'no umokumentiso hweho,

³¹ Nul̄kafonto kakoe aho angahohnta'ni uhumojahon̄ngki nakwoe Hwe Engo imo'n̄mentisofoho. A'amu Is̄lael hn̄nwiye wonyo wayo'ne pe'n̄imentiso hweho. Oso'no a'amu Is̄lael soku, hon̄ingkano wonyomne'no hohnta ikinjaofikuji wonyo hiso wae yasemofihwosi hon̄ingkano nom'n̄e songo wosejapmmontonoho.

³² Oloso nuhwontontinakwo An̄tuye Towahuno Wop̄ingo'nji sohwona'ni olo hilo so'no ul̄wo'n̄ingkuhwono. A'amu An̄tuye hungkunomo tifi in̄ngkayo somo An̄tu kakoe Towahuno Wop̄ingo uyimasofoho. Ose ul̄mentohofoho.

Hwe Ngkomeliyel sohwo 'Apousel' sohwamne'no hungkuno l̄imentisofoho.

³³ Oso hungkuno *kaun̄sol* a'amu sohwa nupa'nont̄fi sīmano hintotohino umn̄imentisofoho. *Apousel* a'amu sohwamo wofonjanolont̄fi imentohofoho.

³⁴ Hiso'no hwe fihwo *kaun̄sol* syo ho'njo sohwo kakoe yofe Ngkomeliyel * kako a'amu Falisiyoho. Kako hohontajo hon̄ingkano hungkuno lut̄hwamojo hweho. Oso hwe huhwo sohumo a'amu hopi'n̄nonohinosa kakoe yofe ho'nomawo'n̄mentohofoho. Oso hwe sohwo nol̄kafonto ul̄mento, A'amu *apousel* sohwamo mempo hohnta'ni fil̄hwaj̄mno.

³⁵ Ose ulahon̄ngki hof̄iko l̄hwojahon̄ngkofi Ngkomeliyel ul̄mento, A'amu Is̄lael sohwasi olo hwe lohwamo ulohopitnne so'no huno ito'n̄o fisayaf̄hupmno.

³⁶ Hohonta hwe fihwo kakoe yofe Teutas kako ul̄mento, Ngko yo'mayoso huno'njo hwo'nyoho. Hwe yokumpohn̄nyo hwo'nyoho. Ose ulahon̄ngki a'amu fehohnjo *foua hanti'let* (400) sohwa in̄ngkamentohofoho. Osohonta hwe nemokosyohumayo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwa hwe huhwo sohumo nofonjosyahon̄ngkofi inomokommotofo sohwa hiyasohumpo'mentohofoho. Teutas kakoe hungkuno ne mmo'nyo hweho.

³⁷ Tifi sohonta hwe nemokosyohumayo sohwa a'amu yofe mti'mokomayo sohonta hwe nom'n̄e Ngkalilinta'ango sohwo kakoe yofe Jutas. Osohwo nol̄kafahon̄ngki a'amu fehohnjo kakoe hunomo nomant̄fi in̄ngkamotofoho. Osohwo poyo imo'n̄ingkahon̄ngki inomokommotofo sohwa humpo'mentohofoho. Hof̄iko apa'no muhu'mokiyofoho.

* ^{3:34:} Osohonta Poul Jisas̄ Kīlais̄imo min̄ngkayo sohonta Ngkomeliyel sohwo Poulye syo it̄hwawayo imo'n̄mojo hweho. (Sohe engo 22, hon̄ingkano we'e 3 somo uhwonyo.)

³⁸ Oseso ole waselimonne'no yohono. Olo a'amu *apousel* sohwamne'no iyoho masenⁱngkoho liyohoho. Wohumantokufe. Hofikoe syoho hwahoponta'ango'manji moi'wo imo'nonefoho.

³⁹ Olo syoho hiloso Anⁱtu mta'ango'manji milojaopitnnefoho. Ne'nohini wentⁱhwonefoho. Sekwo Anⁱtumo fongkupitnnoho.

A'amu 'apousel' sohwa Jisasimne'no tohino ma'mentohoho so'no simeho wopingo uno'nimentisofoho.

⁴⁰ Ose ulahonⁱngki hungkuno nehopeho ulontifi a'amu *apousel* sohwamne'no joho lontifi oso hwamo fonjontifi yokumpohn'nyo ulⁱmentohofi, Jisasⁱye yofe apa'no nolⁱkutoho. Ose ulontifi uhwatiⁱmentohofofoho.

⁴¹ *Apousel* sohwa *kaunisol* sohwamo nulⁱko'mantifi hnnⁱmentohofi, Nakwo Jisasⁱye syoho yontane tohino namningkahonⁱngki simeho wopingo namo'nⁱngkoho. Anⁱtu wopingo nahonⁱngkoho. Nakwo Jisasⁱye yofe'no tohino mayoso hoponoho.

⁴² Sⁱkuno huhwi huhwi hofikoe Anⁱtuye ango engo somo a'amufe ango'njopo Jisasimne'no hungkuno wopingo ulⁱwo'nⁱmentohofofoho. Anⁱtu a'amu ahwomo mta'ni uhwatiⁱmentisoso Jisasⁱyo ho lutⁱhwamentohofofoho.

6

A'amu aho fehohnita'ni hopi'nono fehohnita'ni hufa'uyo sohwamo 'apousel' sohwamne'no ufo'mayo'ne uhwosopo'mentohofofoho.

¹ Osohonta a'amu Jisasimo inⁱngkamotofoso we'e pi'nⁱngko imo'nⁱmentohofofoho'maho. A'amu fehohnjo Ngkⁱlik hungkuno'njofoho. A'amu fehohnjo Hipiliu hungkuno'njofoho. A'amu Ngkⁱlik hungkuno'njoso a'amu Hipiliu somo yoka ulⁱmentohofi, Sekwo wosopayo, hamniyoho, yo'mayoso a'amu umofonyo iyo somo uyahonⁱngkofi nakwoe apⁱwojo sofa we'e'nohino mawo'nⁱngkohofofoho. Hipiliu apⁱwojo sofa engo mawo'nⁱngkohofofoho. Ose ulⁱmentohofofoho.

² Oso hungkunos ho'nⁱngkahonⁱngki a'amu *apousel* sife mta'ni hufa'uyo sohwa a'amu hopi'nono Jisasimo inomokommotofo somne'no joho ulahonⁱngkofi nuhu'mokontifi ulⁱmentohofi, Nakwo syoho hufa'u'njo sohwona'ni wopingo'maho. Nakwo wosopayo'nji hamniyoho'nji yano mpo'nososo Anⁱtuye hungkuno pipi losetⁱhwanehwono.

³ O'o, nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne aho mta'ango hufa'u sohwamo uhwosopopmno. Syoho yano mpo'none so'nefoho. A'amu huhwo sohwa Anⁱtuye Towahuno Wopingo engo yamo'nnyo hwafoho. A'amu huno'njo sohwa a'amu hopi'nonohino sohwamo hwe wopingo'nohino hwafoho liwo'nⁱngkohofofoho. Uhwosopopijoso hofikoe wopayo yo'mayoso yano mpe syohoso womokosyohumanⁱfeho.

⁴ Ose yontaningkujoso nakwo Anⁱtumo isamoyoka ulⁱwo'nⁱngkuhwasi a'amu somo Anⁱtuye hungkuno wolutⁱhwantano.

⁵ Ose ulahonⁱngkofi, E, wopingofoho lontifi Sitifenⁱmo uhwosopo'mentohofofoho. Sitifen huhwo sohwa Anⁱtumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyⁱwo'nⁱmojo hwewo. Anⁱtuye Towahuno Wopingo engo yamo'nnyo hwewo. Nom'ne a'amu sohwamo uhwosopo'mentohofoso ole, Filipija, Piloukoulasija, Nikanouja, Timounja, Pamenasija, Nikoulasijanoho. Nikoulas huhwo sohwa angkeng kengo Antiyouknta'ango a'amu Jutafe yahino ma'mentiso hwewo.

⁶ Oso a'amu sohwamo uhwosopentiⁱ *apousel* sohwamo utiⁱhwamentohofofoho. *apousel* sohwa a'amu huhwo sohwafe mnokinopo aho kisasyontifi hofikine'no Anⁱtumo jomo ulⁱmentohofofoho.

⁷ Oseso Anⁱtuye hungkuno Jelusalem ango ayo'mo ho'nⁱmentisofoho. A'amu Jelusalem humamentofoho Jisasimo inomokommotofoso pi'nⁱngko engo imo'nⁱmentohofofoho. A'amu tajo ango syoho'njo fehohnjo sohwa Anⁱtuye honingkano songo tipemantifi Jisasimo inⁱngkamentofofo.

A'amu Juta fehohnjoso Sitifenimne'no hwasyo ulⁱmentohofofoho.

⁸ Anⁱtu Sitifenⁱmo yo'mayo wopingoso ulohofahonⁱngki Sitifen kakoe yokumpohn'nyo engo imo'nonto yo'mayo wonyoangkafoso imentisos a'amu uhwoniⁱmentohofoso ole limentohofi, Anⁱtu oloso yalofoho. Ose limentohofofoho.

⁹ I oso'no a'amu nom'nehwa nolⁱkafontifi Sitifen'nji Anⁱtuye hungkuno so'no yoka hnnⁱmentohofofoho. Oso a'amu sohwa hohonta siki syoho hamniyoho momaso'njo imotofo sohwa olohonta siki humalofo. Hofikoe afapo humawo'nⁱngkohofoso ole limentohofi, Ango sakinjohwa humayo'nefoho. Oso ango homo somo a'amu Juta Anⁱtumne'no isamoyoka angofoho. Oso a'amu sohwa ango Sailini'nji Alekⁱsant*i*lyia'nji

oso ang o soponta'ango hwafoho. Hof[‡]ko'nji nom'ne a'amu Juta Silisiya hwaho Esiyanta'ango sohwa S[†]tifen[‡]mo yoka ul[‡]mentohofofoho.

¹⁰An[†]tuye Towahuno wop[‡]ngoso S[†]tifen[‡]mo huno wop[‡]ngu uyahon[‡]ngki a'amu nom'ne sohwafe hungkuno somo S[†]tifen kakoe hungkuno uyakolo[‡]mentisofoho.

¹¹Oso'no a'amu sohwa s[†]mano hintotohino umn[‡]ngkahon[‡]ngki a'amu sohwamo hwasyo jo'ne hamniyoho uyahon[‡]ngkofi ole ul[‡]mentohofifi, Olo hwe S[†]tifen sohwo kako Mouses[‡]mnne'no sitofo l[‡]maso hwaho. Ou, kako An[†]tu ntnne'no sitofo l[‡]masofoho. Hwasyo ose ul[‡]mentohofofoho.

¹²Oso hwasyoso ho'n[‡]ngkahon[‡]ngki nehopeho lont[‡]fi a'amu so'nji hwe engo sohwanji hwe hon[‡]ngkano hungkuno lut[‡]hwamotofo sohwanji s[†]meho wonyo umo'n[‡]ngkahon[‡]ngki S[†]tifen[‡]mo u'mant[‡]fi aho kent[‡]fi kaun[‡]sol uhu'mokumotofo sopo ipemotas[‡]mentohofofoho.

¹³Oso a'amu hwasyo ul[‡]fitnne sohwa m[‡]humati[‡]mentohofofoho. Ole ul[‡]mentohofifi, Olo hwe lohwo An[†]tuye ango engo so'nji wonyo hungkuno ul[‡]masofoho. Mouses[‡]siye hon[‡]ngkano hungkunomne'no hwotoho hmmaso hwaho.

¹⁴Olo hungkuno S[†]tifen nal[‡]masofoho. Jisas Nasaletntta'ango sohwo An[†]tuye ango engo somo wae yonefoho. Oso yahino Mouses mta'ango in[‡]ngkawo'n[‡]ngkuhwuneso Jisas wae yaf[‡]hwosi nom'ne yahino songo nejaponefoho. Oso hungkunoso S[†]tifen nelahon[‡]ngki upa'n[‡]malohwonefoho. Hwasyo ose ul[‡]mentohofofoho.

¹⁵A'amu kaun[‡]sol sohwa nohumentif[‡] S[†]tifen[‡]mo uhwon[‡]mentohofoso kakoe s[†]mo'mango a'amu ahwomomjo pa'nyo imo'n[‡]mentisofoho.

7

S[†]tifen kakoe hungkuno 'kaun[‡]sol' sohwamo ul[‡]mentisofoho.

¹Hwe yofe engo'njio sohwo S[†]tifen[‡]mo ul[‡]mento, Oso hungkuno kikimne'no nalohofoso nehopitaho.

²Ose ulahon[‡]ngki S[†]tifen ul[‡]mento, Nje a'amu soku, sekwo upa'n[‡]mnno. Hohonta nakwoe ajuyohwo Ap[‡]loham kako ango Helan[‡]mnne'no mawe'njio imentiso sohonta oso hwaho Mesopoutemiya nohumentan[‡]ngki An[†]tu wonyoangkafo sohwo u'mahon[‡]ngki Ap[‡]loham nuhwon[‡]ngkahon[‡]ngki An[†]tu ul[‡]mento,

³Olo hwaho lo'nji j[‡]je a'amu so'njimo uhwat[‡]mofo. Nom'ne hwaho nokit[‡]hwahm[‡]me'no osopo fohumantohoho.

⁴Ose ulahon[‡]ngki Ap[‡]loham oso hwaho Kal[‡]tiya ul[‡]ko'manto hwaho nom'ne Helan osopo humamentisofoho. Kan[‡]ngkwohwo poyo pe'n[‡]mentiso sohonta An[†]tu ul[‡]mento, Hwaho nom'ne kit[‡]hwahm[‡]me'no mpano. Ose ulahon[‡]ngki olo hwaho humalohwone lopo pmmentisofoho.

⁵An[†]tu Ap[‡]lohammo olo hwaholo nut[‡]hwanto osohonta kako yano muy[‡]mmenisofoho. O'o n[‡]ihu'no awonoho. Ioso'no An[†]tu ul[‡]mento, Oso hwaho hiloso k[‡]ko'nji j[‡]je imuhwani sejapmnefoho. Ose ul[‡]mentisofoho. Osohonta Ap[‡]loham kako hwomu ane hwaho.

⁶Nom'ne hungkuno An[†]tu ul[‡]mento, J[‡]je imuso a'amu kengo sofe hwahopo ufijoso osopo siki syoho ulohof[‡]kutnnefoho. A'amu kengoso j[‡]je imu somo tohino engo uy[‡]fitnnefoho. Soswo *foua hantilet* (400) uyokolofontan[‡]ngkuhwosi j[‡]je imuso osopo humafitnnefoho.

⁷Oso a'amu kengo j[‡]je imu somo yokumpohn'nyo umokosyohumayo somo hungkuno tango'njo ikwolof[‡]ne uy[‡]inmefoho. Osohonta j[‡]je imu oso hwaho kengo sopo ul[‡]ko'maf[‡]kujoso olo hwaho lopo nje yofe ho'n[‡]map[‡]fitnnefoho. Ose ul[‡]mentisofoho.

⁸An[†]tu nom'ne hungkuno Ap[‡]lohammo uy[‡]mentisofoho. A'apaho s[†]ihu kolo'nyo'ne ul[‡]mentisofoho. An[†]tuye hungkuno in[‡]ingo mamofe'ne hon[‡]ngkano hiso uy[‡]mentisofoho. Oseso Apiloham[‡]ye hwomu Aisak imo'n[‡]ngkahon[‡]ngki s[†]kuno aho fehohn[‡]ni hopi'nono nom'ne hohnta'ni hufa'u s[†]hune memjaefahon[‡]ngki Ap[‡]loham kakoe hwomufe a'apahomo s[†]ihu ukolo'mentisofoho. Hwangku Aisakiye hwomu aho hufa'u hopi'nono s[†]ife mta'ni hufa'u imo'n[‡]ngkahon[‡]ngkofi s[†]ihu ukolo'mentisofoho. Osohwa neyakwosafoho. Oso yahino hiso ne'nohini s[†]ihu kolo'n[‡]motofoho.

⁹Jekoupiye hwomu sohwa hamn[‡]ngkwa'wehwo Jousepi[‡]ne'no hintotohino umn[‡]ngkahon[‡]ngki a'amu kengo sohwa Jousepi[‡]mo mpe uyahon[‡]ngkofi hafila'wehwosa hamniyoho ma'mentohofoho.

¹⁰Yo'mayo tango so'nji Jousepi[‡]mo u'mahon[‡]ngki An[†]tu ufo'ma'mentisofoho. Oseso oso hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo osohwo Jousepmne'no joho ulahon[‡]ngki An[†]tu Jousepi[‡]mo huno engo wop[‡]ng'o'njio uyahon[‡]ngki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo ul[‡]mento. K[‡]ko hwe wop[‡]nggo hwasoho. Oso'no k[‡]ko olo hwaho Ijip[‡]nji, nje a'amu

lo'ngi nje anglo lo'ngi hopi'nono kiko ngkine'no mokosyohumayo'ne hwoso. Ose ulonto Jousepmmo ango'ngi hwaho'ngi mokosyohumayo'ne yofe engo mul'mentisofoho.

¹¹ Oseso Jousep hwaho Ijip nomokosyohumentan'ngki wopayo nosyofahon'ngki mijoho engo i'mofapmmentisofoho. Neyakwosa hwaho Kenan sopo humamentohofoso mijoho uy'mentisofoho.

¹² I oso'no Jekoup kako wopayo engo Ijip weho upa'nonto neyakwosamo Ijipmne'no lihwat'mentisofoho.

¹³ Hwangku sohonta hofiko Ijipmne'no apa'no umentohofoso oshonta Jousep ul'mento, Ngko Jousep'i'nyoho. Ose ulahon'ngki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo Jousepi'e a'amu sohwamne'no huno umentisofoho.

¹⁴ Oseso Jousep kan'ngkwohumne'no hungkuno lihwat'mentisofoho. Jekoupi'montohwa hofiko *sefenti-fai* foho (75). Osomne'no Jousep lihwat'mentisofoho.

¹⁵ Oso'no Jekoup Ijip'i'ne'no nowento osopo poyo pe'n'mentisofoho. Neyakwosa osopo poyo pe'n'mentohofoho.

¹⁶ Hwangku sohonta hofiko imuso hofikoe yokinoso Syekemne'no motawentifi oso sokimo somo yokinoso ho'nahumentohofoho. Oso sokimo hwaho'njos Apiloham hohonta Hemie hwomu sohwamo hamniyoho uyonto mpe imentisofoho.

¹⁷ Oso hungkuno Anitu Apilohammo ul'mentisoso ne umo'n'monte'no yahon'ngki a'amu Isilaels'o pi'n'ngi engo imo'n'mentohofoho.

¹⁸ Oshonta Ijipmjo hwe yofe engo'no sohwo Jousepmne'no huno moyofoho.

¹⁹ Oso hwe huwo sohwo neyakwosamo wonyo ulohofahon'ngki tohino engo ma'mentohofoho. Hwe engo sohwo ul'mento, Sekwoe mehomi milongo imo'nifijoso melojwasiyo'ne'maho. Nuhwon'ngkuji foho'naofkuno. Osopo wape'n'ngkuhwono. Ose ul'mentisofoho.

²⁰ Hohoshonta Mouses hwomu wonyoangkafo sohwo imo'n'ngkahon'ngki kan'ngkwohwo'ya'u hamno hufa'u s'hune uyakolo'mentisofoho. Hwomu sohomo angomo hiyaso mokosyohumentan'ngki

²¹ Mousesimo mempo hohn'ta'ni ho'nahumentisiyo sohonta hwe engo hwaho Ijip mokosyohumahoso kakoe mu Mousesimo uhwontohumayo ma'mentisofoho. Kakoe hwomu ne pa'nyo imo'n'mentisofoho.

²² Ijipmjo hwe huno'no sohwa Mousesimo yo'mayo so'no mesyomt'i'mokutlihwamentohofoho. Mouses huno engo manto hwe engo imo'n'mentisofoho. Kakoe syohoso hungkunoso wopingo'nohino hweho.

²³ Mouses kakoe soswo fouti (40) uyakolofahon'ngki l'mento, Ngko nje a'amu ne Isilael somo uhwonamoa.

²⁴ Ose syafisyonto nowento uhwon'mentisoso Hwe Ijip syoho ulohofiyio mokosyohumayo sohwo a'amu Isilael sohomo wonyo ulohofontan'ngki Mouses nuhwononto syafihu'mento, Nje a'amu Isilael sohomo ufo'ma'mo lonto hwe Ijip'i'no sohomo fonjahumentisofoho.

²⁵ Hwe sohomo fonjasyonto Mouses huno ole syafisyonto, Nje a'amu Isilaels'o ole huno syafisyalokwofo, Anitu Mousesimo nefo'mayo'ne uhwati'maso hweho. Ose syafihu'mentisofoho. I oso'no a'amu Isilaels'o oso hunoso huno masyafisyoi'no imentohofoho.

²⁶ Mo'n'ngkanta hwe Isilael sohwa'u ikujoho fongki'nontan'ngki Mouses nuhwononto, mtampo lohofonto ul'mento, Nje a'amu sohwahusi, Siko'n'kwhahisoh. Siko ikujoho peho'no fongki'nalokusyo.

²⁷ Ose ulahon'ngki hwe fihwo kon'ngkwa'wehumo wonyo ulohoho sohwo Mousesimo ilojaofonto ul'mento, Nakumo nemokosyohumayo'neso. Tihwo kil'masoto. Kiko nakwoe hungkunomo ito'no menehwajijo'ne hwosilaho.

²⁸ Ou, kiko fosi hwe Ijip mta'ango sohomo fonjahumahnno hopa wofonjan'humonne'elaho.

²⁹ Ose ulahon'ngki Mouses nupa'nonto hiyae wento oso hwaho Ijip uliko'manto hwaho nom'ne Mitiyan humamentisofoho. Osopo nohumanto hwomu hufa'u tipema'mentisofoho.

³⁰⁻³¹ Soswo fouti (40) uyakolofahon'ngki hwe ahwomo mta'ango sohwo Mousesimo u'ma'mentisofoho. Mouses oshonta hwofiki'nyo Sainai mafone sopo a'amu anepo humamentisofoho. Mouses nohumanto uhwon'mhwojamentisoso iyoswo we'so'mta'ni toho nto sijahon'ngki ose uhwononto, yomo yonto kako tifonepo nowento toho hwapingo ho'mo so'mo uhwon'mentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo Mousesimo ul'mento,

³² Ngko jije ajuyohwosa Apilohamja, Aisakija, Jekoupija, hofikoe Anitu hwo'nyoho. Ose ulahon'ngki Anituye mampaho upa'nonto Mouses yomo yomo yonto iyoho un'ngkahon'ngki simo'mango akofaho hi'n'mentisofoho.

³³ Ose yahon^{ingki} An^{itu} ul^{imento}, Olo hwaho lopo ngko humaleno. Oso^{'no} ji^e sif^{ikwongo} fosyo fiyojasyo.

³⁴ A'amu Ijipiso nje a'amu Isⁱlael somo wonyo engo nolohofahon^{ingkofi} hofiko tohino engo malokwofo so^{'no} uhwon^{ingko}hefoho. Nje a'amu fe youwo youwo upa^{'ningko}hefoho. Hoff^{ikimne}'no ufo^{'mayo}'ne pohono. Oso^{'ne}'no Ijipmne^{'no} wokuhwat^{imo}. Ose ul^{imentisofoho}.

³⁵ A'amu Isⁱlael^{iso} hofiko Mouses^{siye} hungkunomo hwotoho nto hmmentohofofoho. Ole ul^{imentohofifi}, Kiko nakwoe hwe engo hwosilaho. Nakwoe hungkunomo ito^{'no} mene-hwajijo hwosilaho. Mouses^{imo} ose ulohon^{imentohofofoho}. Huhwo sohumo An^{itu} nuh-wajonto hwe engo mokosyohumayo^{'ne}nji ufo^{'mayo}'ne sohumo uhwosopo^{'mentisofoho}. Hwe ahwomo mta^{'ango} toho we^{'e} sohumo u^{'ma}'mentiso sohwo Mouses^{imo} sosofitofos-yohumentisofoho.

³⁶ A'amu Isⁱlael Ijip nohumentan^{ingkofi} Mouses yo^{'mayo} kengo wonyoangkafoso yonto Ijip mta^{'ango} a'amu somo ipemotas^{imentisofoho}. Soswo fouti (40) uyokolofontan^{ingki} oso hwaho a'amu ane sopo oso Mijo Ayo Sa^{'njo} Hon^{fiyo}'nohino * pisongkotn^{'nawojo} sopo Mouses yo^{'mayo} kengo wonyoangkafoso imentisofoho.

³⁷ Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isⁱlael somo ul^{imento} An^{itu} sekwo^{'no} mta^{'ango} hwe fihumo muhwasopeneffo. An^{ituye} hungkuno selohe sohwo ngko pa^{'n^go} hweh^o.

³⁸ Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isⁱlael so^{'nji} hwaho a'amu anepo humamentohofofoho. Hwe ahwomo mta^{'ango} sohwo hwof^{iki}'nyo Sainai sopo Mouses^{imo} hungkuno uy^{'mentisofoho}. Mouses neyakwosanjopo humantian^{ingki} An^{itu} Mouses^{imo} hon^{ingkano} hungkuno wop^{ingo} uy^{'mentisofoho}. Oso hungkuno hiso nakwo hopi^{'nonohino} hn^{'nwiye}efoho.

³⁹ I oso^{'no} neyakwosa kakoe hungkuno nakwolaho li^{mentohofofoho}. Hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofoso Ijipmne^{'no} asomo wowant^{ifi} imentohofofoho.

⁴⁰ Oseso hofiko Eloun^{imo} ul^{imentohofifi}, Nakumo ipenemotawe^{'nehwo} an^{itu} nom^{'ne} kengo mt^{ti}'mojo. Mouses Ijip mta^{'ni} nehwajoponto kako nt^{ti}'mt^{ti}keno. Nakwo huno monaiyohoyohoho. Ose ul^{imentohofofoho}.

⁴¹ Hohosohonta yahu huyo^{'mango} hwasyo an^{itu} kengo pa^{'nyo} mt^{ti}'mokont^{ifi} yahu nom^{'ne} nefonjasont^{ifi} an^{itu} huyo^{'mango} hwasyo sohumo ul^{imentohofifi}, Olo yahu loso kikine^{'no} fonjasy^{'hwonefoho}. Ose ul^{imentohofofoho}. Olo hiloso hofikoe aho^{'nji} imento-hofo so^{'no} s^{'meho} wop^{ingo} umo^{'n^gementisofoho}. Oso^{'no} hofiko elijwan^{imentohofofoho}.

⁴² Oso^{'no} An^{itu} hof^{ikimo} hohujo ikinj^{imofahon^{ingki} hof^{iko} mofehi^{'nyo} hwanji hamno hwanji hntokwaliyo hwanjimne^{'no} hof^{iko} hwomtame uloho^{'mentohofofoho}. A'amu An^{ituye} hungkuno mt^{ti}'mokumentohofo sohwa ole mt^{ti}'mokumentohofifi, A'amu Isⁱlael soku, sekwo oso hwaho a'amu anepo nohumentan^{ingkuji} soswo fouti (40) seyokolofontan^{ingki} ngkine^{'no} yahu fonjahumentohofataho. Awonoho.}

⁴³ Sekwo an^{itu} hwasyo Molouk kakoe hwapi^{fe} ango molont^{ifi} motas^{imentohofofoho}. Nom^{'ne} an^{itu} hwasyo Lefan kakoe hntokwaliyo huyo^{'mango} mt^{ti}'mokont^{ifi} motas^{imentohofofoho}.

Oso hwamne^{'no} hwomtame uloho^{'motofofoho}.

Oso^{'ne}'no Mpapiloun nongkihnta^{'ni} wosehwhati^{mo}.

Ose mt^{ti}'mokumentohofofoho.

⁴⁴ Oso hwaho a'amu ane sopo neyakwosa hwapi^{fe} ango mol^{imentohofofoho}. An^{ituye} sohune^{'no} hwomtame uloho^{'ne} mol^{imentohofofoho}. Oso hwapi^{fe} ango hiso^{'no} An^{itu} Mouses^{imo} huyo^{'mango} ut^{ihwanto} ul^{imento}, Olo pa^{'nyo} moso. Ose ulahon^{ingki} hwapi^{fe} ango mol^{imentohofofoho}.

⁴⁵ Neyakwosa hofiyakwosa mta^{'ango} olo hwapi^{fe} ango nomant^{ifi} Jousy^{iw}a^{'nji} motasont^{ifi} nom^{'ne} a'amu fe hwaho ma^{'mentohofofoho}. A'amu nom^{'ne} hwaho^{'njo} somo An^{itu} wae yaofonto hwaho hopo sopo neyakwosa humamentohofofoho. Oso hwapi^{fe} ango hiso oso hwaho hopo sopo ne^{'no} wentan^{ingki} Ntefit kakoe sikuno imo^{'n^gementisofoho}.

⁴⁶ Ntefit imo^{'n^gkahon^{ingki} An^{itu} nuhwononto li^{mento}, Ntefit hwe wop^{ingo} hweh^o. Kakimne^{'no} s^{'meho} wop^{ingo} nimo^{'n^gkahon^{ingki} oso wamol^{imonne}'no yohono.}}

⁴⁷ Ose ko lahon^{ingki} Ntefit^{iy} hwomu Souloumoun An^{ituye} ango mol^{imentisofoho}.

⁴⁸ A'amu An^{ituye} hungkuno li^{mentofo} sohwa ole li^{mentohofifi}, An^{itu} Yo^{'mayo} Yo^{'mayo} Yakolo^{'nnyo} sohwo ango a'amu hwahoponjo sohwa mol^{fijo} somo mohumanehoho.

⁴⁹ An^{itu} ole ul^{imento}, Ahwomo loso nje epohumayoponho.

* 7:36: Iyoswo yofoho mjoso hunguno fiso oso mijo ayo sa^{'njo} somo Hesi^{'amo} so^{'no} malinyofoho.

Hwaho hiloso nje sife ikwo'ofofoho.

Ngko'ne ango pipi molifitnnehofo.

Ngko nt'!mo humamnehono.

⁵⁰ Yo'mayo hwapingoso tihwolo. Ngkonoho.

Anitu ose ulimentisofoho.

⁵¹ Sekwo a'amu hahn'nyo iyo'njo kuyoho. Sekwoe simeho'nji sekwoe huno so'nji a'amu nje hungkunomo haloho maposo'njo pa'nyo hwasoho. Nje Towahuno Wopingo somo sekwo seyakwosa hopa hwotoho fewo'ningkohofihwasoho.

⁵² Seyakwosa Anituye hungkuno limotofo hopi'nonohino sohwamo wonyoso ulohofifwo'nimentohofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa ole selimotofi, Hwe Wopingo sohwo noponefoho. Ose selahaningkofi sekwo hopi'nonohino somo fonjahumentohofoho. Olohonta oso hwe wopingo sohwo nopahoningki sekwo osohumo tokoyo'ofo yontifi fonjahumentohofoho.

⁵³ A'amu huhwo sohwasi sekwo Anituye honingkano hungkuno a'amu ahwomo mta'ni selimentisos ne masewo'nyofoho. Haloho miyo hwasoho. Sitifen ose ulimentisofoho.

Sitifenimo sojo'nji fonjahumentohofoho.

⁵⁴ A'amu kaunisol sohwa Sitifenye hungkuno nupa'nontifi huno nehopi ko uyanonkingki simano hintotohino umningkahonkingki mpuyo limentohofoho.

⁵⁵ Oseso Anituye Towahuno Sitifenimo u'mohulafahonkingki, Sitifen ahwomomo uhwonimentisos Anituye pomponaho mofehi'nyo pa'ningo uhwononto Jisas Anituye aho anga sohohna'ni nohumantaningki uhwononto, ulimento,

⁵⁶ Uhwonimno. Ahwomo mtampotoho. Anituye hwomu Anituye aho anga hohnta'ni likofohumaho, uhwnonalokweno.

⁵⁷ Ose ulahoningki hofiko haloho pi'ku'nontifi mamuyo mjalimwentifi Sitifenimo feehu'mo uloho'mentohofoho.

⁵⁸ Sitifenimo aho yokumpohn'nyo nokentifi nomotawentifi angkuhwafopo mempo hohnta'ni nosutofafontifi sojo fongku'mentohofoho. Oso a'amu huhwo sohwa Sitifenimne'no hwasyo hungkuno ulimentohofo sohwa hofikoe manji'mofo yojomantifi hwe songo Soul'ye huyo'mo ho'nahumentohofoho.

⁵⁹ Sojo ne'no ufonjontaningkofi Sitifen Anitumo joho ulimento, Hwe Engo Jisas kiko nje huyo'mangoso nimaaho.

⁶⁰ Ose ulonto hwomtame yonto joho engo yokumpohn'nyo ulimento, Hwe Engofo olo wonyo ntahofoho loso'no kiko olo a'amu sohwamo wonyo uyohotoho. Ose ulonto nihu'nahone poyo pe'nimentisofoho.

8

Soul kako a'amu Jisasimo iningkamotofo somo wonyo umokumentisofoho.

¹ Sitifenimo fonjosyahoningkofi Soul nohumanto ulimento, Sitifenimo fonjasiyoso wopingofoho. Ose ulimentisofoho. Oso mofehi'nyo somo Anituye a'amu ne Jelusalem humamentohofo somo a'amu kengoso wonyo engo uyomahoningkofi tohino engo ma'mentohofoho. Oso'no Anituye a'amu neso nole'mofontifi hwaho Jutiya, Someliya sopone'no humpo'mentohofoho. A'amu apousel sohwa hofiko'nohini Jelusalem humamentohofoho.

² Hwe Jisasimo iningkamotofoso Sitifenye pijafoso motawentifi ijopijisyasyontifi humotaho engo sulimentohofoho.

³ Soul huhwo sohwo a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofo somo wae weeo'mo lonto a'amufe angomo noswonto a'amu homo somo nohusimpemotaponto impo'angomo intofahumentisofoho.

Anituye hungkuno a'amu Someliya somo lutihwamentohofoho.

⁴ Oso a'amu Jelusalemno humpo'mentohofoso ango kengo kengo sopo Anituye hungkuno lutihwamentohofoho.

⁵ Filip ango Someliya sopono nowento osopo Jisasimne'no hungkuno lutihwamentisofoho. Anitu nakwое hwahopo uhwati'mentiso sohwo Jisas'yo.

⁶ Ose ulahoningki a'amu hopi'nono nupa'nontifi yo'mayo kengo wonyoangkafoso Filip imentisosuhwonontifi huno engo syafhu'mentohofoho.

⁷ A'amu sisimmasoho'njo towahuno wonyo'njoso nohumantifi mamuyo engo lontifi towahuno wonyoso uliko'ma'mentohofoho. A'amu a'apaho pompenjiyo songo songo miyo'njoso a'amu sife wonyo'njoso wopingo umokumentisofoho.

⁸ Ose uhwonontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho.

⁹ Hwe fihwo Saimoun oso ango hopo sopo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako ki'nyo hwapi'ng'o njo hweho. Yo'mayo peefoso huno'njo hweho. Saimoun ulimojofoho, Ngko huno hwapi'ng'o njo hwo'nyoho. Ose ulimojo hweho. A'amu Someliyas oso ne'nno pisopisaho li'motofofoho.

¹⁰ A'amu hopi'nono yofe engo'njo so'nji yofe engo ane so'nji a'amu hamniyoho'njo so'nji hamniyoho umofonyo iyo so'nji nihu'no hopi'nono Saimouniye hungkunomo nupa'nontifi ulimotofi, Saimoun hwe huno'njo hweho. Anituye yokumpohn'nyo hi'njo hweho. Ose li'motofofoho.

¹¹ Saimoun yo'mayo kengo wonyoangkafoso imojo so'no a'amu kakoe hungkunomo iningkamotofoho.

¹² Oseso Filip noponto Anituye enemokosyohumayo so'nji Jisas Ktlais ntnne'nno lutihwahon'ngki a'amu hopi'nono Anitumo si'meho hi'ntnnono uyahon'ngkofi hwe moy'a'mi'nji mijo kiyoma'mentisofoho.

¹³ Saimoun huhwo sohwo Filipiye hungkuno nupa'nonto si'meho hi'ntnnono uyahon'ngki Filip kakimo mijo kiyoma'mentisofoho. Saimoun Filip'i'nji nohumanto yo'mayo kengo wonyoangkafosomo nuhwononto pisopisaho li'mentisofoho.

¹⁴ A'amu apousel Jelusalem humamentohoho sohwa ole upa'nimentohofi, A'amu Someliyas Anituye hungkunomo tif'i iningkamentofofoho. Ose upa'nontifi Joun'nji Pita'njimo li'hwatimentohofoho.

¹⁵ Siko nowenji a'amu Anitumo iningkayo so'no jomo ole ulimentisi, Mpohwo ji'e Towahuno Wopingo a'amu somo uyo. Ose ulimentisiyefoho.

¹⁶ Hwapingoso Filip Jisas iye yofe lonto a'amu somo mijo kiyoma'mentisoso Anituye Towahuno Wopingo a'amu somo muhula'mo'mmentisofoho.

¹⁷ Pita'nji Joun'nji a'amufe mnokinopo aho kisosyahon'ngki Anituye Towahuno Wopingo a'amu somo uhula'mo'mentisofoho.

¹⁸ Saimoun kako apousel sohwa'umo uhwonimentisoso siko a'amu somo aho kisosyahon'ngki Anituye Towahuno uhula'mo'mentiso so'no uhwononto kakoe hamniyoho nomanto Pita'nji Joun'njimo ulimento,

¹⁹ Nje hamniyoho nomahosi si Anituye Towahuno ntapinyo. Ngko a'amufe mnokinopo aho kisasehumeso Anituye Towahuno uhula'mofono.

²⁰ Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Ooso Anituya a'amu somo uyalokusoso mpe uyimonttaho. Kiko ji'e hamniyoho'nji tikanomo uhnnefoho.

²¹ Olo syohoso ji'e'maho. Anituya ji'e si'mehomo kohonalofoho. Wopingo'maho. Wonyo mnaweho.

²² I oso'no ji'e hon'ngkano wonyoso foh'o namofo. Oso'no hohujo ikinjamofoho Anitumo, Ji'e huno wonyo so'no wayo'nne jomo uso.

²³ Ji'e hon'ngkano pisakino'njo hwoensoho. Oso wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo kekisyohumaho.

²⁴ Ose ulahon'ngki Saimoun kako Pita'nji Joun'njimo ulimento, Siko ngkine'nno Anitumo jomo ulinyo. Oso ntitino so'no ne mmo'nnonehoho. Ose ulimentisofoho.

²⁵ Apousel sohwa'u Anituye hungkuno hopi'nonohino a'amu somo lutihwanji Jelusalemno umentisiyefoho. Oso hon'ngkano hwaaho Someliya sopo ango kengo kengo hopo sopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho.

Filip Anituye hungkuno hwe Itiyoupiyanta'ango sohumo lutihwamentisofoho.

²⁶ Hwe ahwomomjio sohwo Filipi'mo ulimento, Kiko Jelusalem hon'ngkano sopo nihuji ango Ngkasa hon'ngkano osomo fi'we. Ose ulimentisofoho. Oso hon'ngkano hopo sopo a'amu mahumunyoponoho.

²⁷ Filip nolikafon umentisofoho. Kako hon'ngkanopo nohumanto uhwonimentisoso, Hwe fihwo Itiyoupiyanta'ango sohwo hwe yofe engo'njo hweho. Oso hwaaho Itiyoupiy aoso a'mu mokosyohumayosi kakoe yofe Kantasiyoho. Oso a'musiye hamniyoho hopi'nono hwe huhwo sohwo mokosyohumayo hweho. Kako Anitumne'nno hwomtame uloho'mo lonto Jelusalemne'nno umentisofoho. Ose yonto kakoe angopo ne'nno asomo pmmentisofoho.

²⁸ Kako ijempoho sohwe kokapitofo'njo somo nohumanto iyoswo hwe Aisaiya Anituye hungkuno li'mojo sohwo mt'i'mokumentisoso atofo li'mentisofoho.

²⁹ Filip osohumo uhwon'ngkahon'ngki Anituye Towahuno Wopingo ulimento, Kiko ti'fonepo uhiji oso sohwe kakapitofo'njo sohwoepono fi'wano.

³⁰ Ose ulahon'ngki Filip fu li'mentisoso mafone sopo i'mofawento upa'nimentisoso, hwe huhwo sohwo Aisaiyafe hungkuno atofo lontan'ngki upa'nonto ulimento, Oso hungkuno atofo lalokunoso neso huno lakiyohoho.

³¹ Ose ulahonìngki ulìmento, A'amu malontìhwayoso ngko huno pipilo. Kìko ngko'njo lopo fisape. Filontìhwaho.

³² Anìtuye hungkuno Aisaiya mtì'mokumentiso hwe huhwo sohwo atofo lìmentisoso ole,

A'amu yahu *sipsip* fonjasiyopo ne'no ipemotawomotofo hopa hwe sohumo ipemotawomentohofofoho.

Yahu *sipsip* a'amu kakoe tohwa hm'motofo sohonta yahu mampi'nyo imojo hopa hwe huhwo sohwo mampi'nyo imentisofoho.

³³ Oso hwe sohumo hwotoho fentìfi hungkuno tango'njo ikwolofo'neso hwasyo lìmentohofofoho.

Ne'njo'maho. Kako wonyoso miyahonìngki fonjahumentohofoho.

Oso a'amu huhwo sohwoe wonyoso tìhwo lone'ento imentisoto.

Hofiko nofonjosyahonìngkofi kako olo hwaho lopo mohumammentisofoho.

Oso Aisaiya mtì'mokumentisofoho.

³⁴ Atofo ose lonto, Filipìmo ulìmento Aisaiya tìhumne'no mtì'mokumentisoto. Kako kakiné'no hnìmentisotaho. Nom'hene hune'no lìmentisotaho.

³⁵ Ose ulohonìngkahonìngki Filip Anìtuye hungkuno Aisaiya mtì'mokumentisoso yolo'no nolonto Jisasìye hungkuno wopìngoso ulìmentisofoho.

³⁶ Siko honìngkanomo nowenji mijo we'e uhwononji hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo ulìmento, Uhwonyo. Mijo wojo lo'noho. Honìngkano njisohwo pìjwanìmokwoho ngko mijo mokiyonìmasosofo.

³⁷ [Ose ulahonìngki Filip ulìmento, Kìko Anìtumo sìmeho hi'ntnnono nehopi uyoso ngko mijo uyokuma'mnaho. Ose ulahonìngki ulìmento, Eno. Jisas Kilais Anìtuye Hwomu Ne sohune'no huno niyohoho.]

³⁸ Ose ulonto sohwe kokapitofo mta'ni siko nokotaponji mijomno umentisiyefoho. Osopo nohumahonìngki Filip hwe sohumo mijo kiyoma'mentisofoho.

³⁹ Mijo mta'ni sìmentisiyoso Anìtuye Towahuno Wopìngo komo'no Filipìmo ken-gopo mìhumatì'mentisofoho. Hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo Filipìmo apa'no muh-wonìmentisoso sìmeho wopìngo'nji kakoe angopo ne'no umentisofoho.

⁴⁰ Filip nom'ne angopo Asyítout i'mofawento ango hopi'nonohino somo Jisasìye hungkuno wopìngo lutìhwawento hwangku ango Sisaliya sopo i'mofamentisofoho.

9

Jisas kako Soulìye hunomo yi'wolo'mokahonìngki Soul kakoe inomokomoyo imo'nìmentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 22:4-16; 26:9-18)

¹ Soul kako a'amu Jisasìmo inomokommotofo somo wae weeo'mo lonto imentisoso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohumo ulìmento,

² Iyoswo mtì'mokohoji ntape. Iyoswo hiloso nomotawe'mo, Ntomasìkos a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo utìhwamo. Ose ulahonìngki uyìmentisofoho. Iyoswo ole lìmentisofoho, Soul a'amu Jisasìye honìngkanomo inìngkowalokofo somo notìpemahwosi hwe moy'a'mi sofamo impe intofìhwosi Jelusalemne'no womotaweno. Ose mtì'mokumentisofoho.

³ Soul Ntomasikosimne'no nowentanìngki ango mofone sopo pomponaho engo ah-womo mta'ni uloho'mentisofoho.

⁴ Ose ulohofahonìngki Soul hwahopo wasyonto mampaho pomponaho homo somta'ni upa'nìmento, Soul, Soul, kìko ngkimo wonyo peho'no nìmokantokuno.

⁵ Ose upa'nonto ulìmento, Hwe engo tìhwosilo. Ose ulahonìngki ulìmento, Ngko Jisasìnyoho. Kìko ngkimo wonyo nìmokantokuno.

⁶ Kìko nolìkafahoji ango ne somo fusyo. Osopo hwe fihwo kìko ihnne so'no wakilìmontonoho. Ose ulìmentisofoho.

⁷ A'amu Soulìnjì umentohofo sohwa mampi'nyo nohumantìfi mampaho ko upa'nontìfi ne sohumo muhwonìmentohofoho.

⁸ Soul nolìkafonto tìmo hononto tìmpi'nyo imo'nìmentisofoho. Ose yahonìngki a'amu aho umpo'nìmentohofoho. Aho impo'nomotawentìfi Ntomasìkos i'mofamentohofoho.

⁹ Soul tìmpi'nyo sohwo wopayo mijo manyo'njo nowentanìngki sìkuno hufa'u sìhune memjaòmentisofoho.

¹⁰ Hwe fihwo Jisasìmo inomokommojo sohwo kakoe yofe Anonaiyas oso hwo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo wojo uhwonìngkahonìngki Anìtu ulìmento, Anonaiyas. Ose ulahonìngki ulìmento, Hwe Engofo, ngko olopo humaleno.

¹¹ Ose ulahonìngki Anìtu ulìmento, Kiko nolìkafohoji oso honìngkano Nto'nohinofo mulìmentohoho somo mpano. Oso Jutasìye ango somo hwe fihwo ango Tasosnta'ango sohwo kakoe yofe Soulìyoho. Osohumo uhwonae.

¹² Ngkine'no jomo ntonto wojo uhwonìngkisoso ole uhwonìngkoho hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas noponto kakoe mnokinopo aho kisusyahonìngki tìmo wopìngo umokohoho.

¹³ Ose ulahonìngki Anonaiyas ulìmento, U, Hwe Engofo. Oso hwe sohumne'no hungkuno pi'nìng upa'nìmalefoho. Kako jiye a'amu neso Jelusalem humalofo somo wonyo uloho'maso hweho.

¹⁴ Hwe yofe engo'njo tojo ango syoho'njo sohwo iyoswo uyìmasofoho. Iyoswo hiloso jiye a'amu ne impe intifo'nefoho.

¹⁵ Ose ulahonìngki Anìtu ulìmento, Mpano. Olo hwe lohwo nje syoho ntahoifiyohuwosopo'mentohefoho. A'amu kengo so'nji hwe yofe engo'njo so'nji a'amu Isìael so'njimo olo hwe lohwo nje yofe wolutìhwamte hweho.

¹⁶ Olo hilo so'nō kako tohino engo nomane so'nō no utìhwomonnoho.

¹⁷ Ose ulahonìngki Anonaiyas nowento ango so'mo noswonto Soulìmo aho kisusyonto ulìmento, Nje nìngkwahwo Soul, Hwe engo Jisas honìngkanopo uhwonìmahnnno sohwo jiye tìmo wopìngo kumokiyo so'nō lonìhwaji so'nō pohe hwo'nyoho. Anìtuye Towahuno Wopìngo sìmehomo wokuhulo'ma'mtonoho.

¹⁸ Ose ulahonìngki Soulìye tìmo mta'ango fefo pa'nìng hu'mewasi lohofahonìngki tìmo wopìngo imo'nìmentisofoho. Wopìngo imo'nonto nolìkofahonìngki Anonaiyas kakimo mijo kiyoma'mentisofoho.

¹⁹ Kiyoma'mentisoso Soul wopayo nononto a'apaho yokumpohn'nyo imo'nìmentisofoho. Sìkuno memjaofontanìngki Soul a'amu Ntomasìkos Jisasìmo inomokommotofo so'nji humamentohofofoho.

Ntomasìkos ango sopo Soul Anìtuye hungkuno lutìhwamentisofoho.

²⁰ Soul komo'no Anìtuye syoho emanto a'amu Juta uhu'mokiyoh ho'mo so'mo nowento Jisasìmme'no ole lutìhwamento, Jisas Anìtuye Hwomu hweho.

²¹ Ose ulahonìngki a'amuso nupa'nontìfi yomo yomo yontìfi ole hnnìmentohofi, Olo hwe lohwo Jelusalemeno a'amu Jisasìmo jomo ulìwo'nìngkohofo somo wonyo umokumaso hweho. Oso'no olopo pmmasofoho. A'amu somo impe intofihwosi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohumne'no womotawomtonoho. Oso hwe oso huhweho. Ose hnnìmentohofofoho.

²² Soul hwe engo pa'nyo imo'nonto kako Jisasìmme'no hungkuno lutìhwamentisofoho. Ole lutìhwamento, Hwe Anìtu nakwoe hwahopo uhwati'mentisoso sohwo Jisasìyoho. Oso hungkuno nehopi ko lutìhwahonìngki a'amu Juta ango Ntomasìkos sopo humamentohofoso nupa'nontìfi honohono'no imentohofofoho.

Soul hiyasò lima'mentisofoho.

²³ Sìkuno pi'nìng memjaofahonìngki a'amu Jutaso nuhu'mokontìfi Soulìmo fonjane'entìfi hungkuno kotìku'mentohofofoho.

²⁴ Soul oso hungkuno hiso upa'nìmentisofoho. A'amu Jutaso kuso homohomo Soulìmme'no ne'nō uhwontohumamotofoho.

²⁵ Oseso sìkuno fihumo Soul kakoe inomokommotofo sohwanji sokilojopo kotasontìfi Soulìmo sohwo ho'yo engomo kamentìfi mempo hohnta'nì intofuyoho'mokumentohofofoho.

Soul Jelusalem humamentisofoho.

²⁶ Hohosohonta Soul Jelusaleme'no nowento a'amu Jisasìmo inomokommotofo sohwajì ufohi'nìmo lonto ko yahonìngki hofìko Soulìmme'no iyooho unìmentisofoho. Soul Jisasìye inomokomoyo ne sohune'no sìmeho hi'ntnmno moyofoho.

²⁷ I oso'no Mponopas Soulìmo utìmanto *apousel* sohwafepono motawomentisofoho. Mponopas ole ulìmento, Soul honìngkanopo nakwoe Hwe Engo Jisasìmo uhwonìngkahonìngki hungkuno ulìmasofoho. Soul Ntomasìkos a'amu somo Jisasìmme'no hungkuno lutìhwanto iyooho munìmmasao hweho.

²⁸ Ose ulahonìngki Soul hofìko'nji nohumento Jelusalem emoyonto Jisasìne'no hungkuno lutìhwanto iyooho munìmmentisofoho.

²⁹ A'amu Juta Ngkìlik hungkuno'njo so'nji Soulì'nji hungkuno hnnontìfi Jisasìmme'no yoka hnnìmentohofofoho. Hofìko Soulìmo wofonjaofano lontìfi imentohofofoho.

³⁰ A'amu Jisasìmme'no inomokommotofoso oso hunoso uyahonìngki Soulìmo hwaho Sisaliyamne'no motawentìfi ango Tasosìmne'no uhwojamentohofofoho.

³¹ Hohosohonta a'amu Jisasimne'no inomokommotofoso Jutiyanta'ango so'nji Ngkalilinta'ango so'nji Someliyanta'ango so'nji hofiko wopingo humamentohofofoho. A'amu kengoso wonyo mulohofe'njo imentohofofoho. O'o simeho pompenjiyo'nji nohumantifi Jisasimo aho yokumpohn'nyo kemoksyohumamotofoho. Anituye hungkuno haloho upeehoningkofi Anituye Towahuno Wopingo ufo'ma'mentisofoho. Hwe moy'a'mi pi'ningo engo nohotoswontifi a'amu ne imo'n'mentohofofoho.

Pita kako ango Lita sopo a'amumo wopingo umokumentisofoho.

³² Pita ango ho'mo ho'mo emoyonto ango fipo Lita osopo nowento Anituye a'amu ne sonji humamentohofofoho.

³³ Oso ango hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Ainiyas humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apaho songo songo inyohwo'maho. Kako ijempohopo wentaniningki soswo aho hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'u sihune uyakolo'mojofoho.

³⁴ Pita osohumo nuhwononto ulimento, Ainiyas olohonta Jisas Kilais wopingo wakumokono. Filikaho. Jije ijempoho ito'no fesi'jwasyo. Ose ulahonningki Ainiyas komo'nlo lika'mentisofoho.

³⁵ A'amu ango Lita'nji Seloun'nji humamentohofoso hwe sohumo uhwonontifi Jisasimne'no simeho yi'wolo'mokumentohofofoho.

Ango Joupa sopo Pita a'amu poyo pe'nimentiso somo songo ulika'mentisofoho.

³⁶ Ango nom'nepo Joupa Jisas a'mu fisi inomokammojosi kakoe yofe Tapita. A'amu Ngkilikiso ole limotofo Ntoukas. Sikuno huhwo huhwi yahino wonyoangkafo imojosi a'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mojiyoho.

³⁷ Oso hohosohonta mnokino tipemanto pe'nimentisofoho. Kakoe pijafu mijo yajijiwontifi ango tokilonjwa'mjo yokintahopo ho'nahumentohofofoho.

³⁸ Oso ango Joupa Lita'njopo mafoneponoho. Jisasie inomokomoyo imotofo Joupa ango humamotofoso Pita ango Lita sopo humaho upa'nontifi hwe hufa'u sohwa'umo li'hwojahoningkofi Pitamo ulimentisyo. Kiko nakwo'nji fipe. Kiko nohontohumahotoho.

³⁹ Ose ulahonningki Pita nupa'nonto nolikafonto umentisofoho. I'mofawentifi oso ango yokintahopo sopo kotasimentohofofoho. Api'wojo sofa Pita'njopo nolohofontifi humotaho lontifi manji'mofo, he, yo'mayo Ntoukas mti'mokumentisoso Pitamo utihwamentohofofoho.

⁴⁰ Pita ulimento, Sekwo mempo fohtohummo. Ose ulonto hwomtame yonto Anitumo jomo ulimentisofoho. Pita kakoe simo'mango ikinji ehumanto a'musiye pijafu wentanjo sohohnta'ni ole ulimento, Tapita, filikaho. Ose ulahonningki a'musi timo hononto, Pitamo uhwononto likofohumamentisofoho.

⁴¹ Pita kakoe aho nomanto ulika'mentisofoho. Nulikafonto Anituye a'amu ne'nji ap'wojo ntnne'no joho ulonto a'mu songo hisimo utihwamentohofofoho.

⁴² Olo hiloso Joupa sopo ho'ningkahoningki hwe moy'a'mi upa'nimentohofofoho. Oseso a'amu pi'ningo engo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho.

⁴³ Oso ango hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Saimoun, yahwopaho mti'mokiyo syoho'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo'nji Pita nohumentaniningki sikuno pi'ningo memjaomentisofoho.

10

A'amu ahwomo mta'ango sohwo hwe Kouniliyos osohumo u'manto hungkuno ulimentisofoho.

¹ Hwe fihwo Sisaliya sopo humamentiso sohwo kakoe yofe Kouniliyos. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo hweho. A'amu Loum mta'ango itokuson'jo fehohnjo wan hanti'let (100) oso hwamo mokosyohumamojo hweho.

² Hwe huhwo sohwo hofiko'montohwa Anitumne'no hwomtame uloho'motofofoho. A'amu Juta umofonyo iyo somo ufo'ma'mojo hweho. Kako Anitumo jomo ulimojo hweho.

³ Sikuno fihwi akupo'nyo so'nji (3 kilouk) wojo hopa uhwonimentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo noswonto ulimento, Kouniliyos.

⁴ Ose ulahonningki Kouniliyos nuhwononto iyoho uningkahoningki ulimento. Hwe engofo, peho'no pohino. Ose ulahonningki ulimento, Jije hungkuno Anitumo ulwo'nningkohinoso upa'n'wo'ningkiso hweho. A'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mahnoso Anitu nuhwononto kikine'nlo huno wopingo syokufisyalofoho.

⁵ Olohonta hwe fihwo ango Joupa sopone'no filihwajo. Saimoun Pitamne'no.

⁶ Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomoh humaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe ango mitmomengopo molinyofoho.

⁷ Ose ulonto umentisoso Kouniliyos kakoe syoho ulohofiyso sohwa'u'nji hwe itokuso'njo sohwatnne'no joho ulimentisofoho. Oso hwe itokuso'njo Kouniliyos'njo humamojo sohwo Anitumne'no huno syafihu'mojo hweho.

⁸ Kouniliyos oso a'amu sohwamo yo'mayo imo'nimentiso so'no ulonto Joupamne'no uhwatmentisofoho.

Pita wojo hopa honingkonimentisofoho.

⁹ A'amu huhwo sohwa nowentifi honingkanopo saho fosyawo'mentohofofoho. Imingo ne'nji nolikafontifi Joupa mofonepo i'mofiwentaningkofi Pita ango tokilonja'mjomo nohumanto hinjopo Anitumne'no jomo ulimo lonto antifepo kotasimentisofoho.

¹⁰ Pita mijoho uyahoninkgi wopayo wanimo nto ko yahoninkgi hofiko wopayo sokafo esyohumentaningkofi Pita wojo hopa uhwonimentisoso.

¹¹ ahwomo mtompeehoningki hwapife mikunimposo ahwomo mta'ni pmmentisofoho. A'amu ahwomomjoso hwapife tokwajo osofosaluhu'nohino somo nokemokoho'nowentifi antifepo pmmentohofofoho.

¹² Hwapife ajwo ho'mo so'mo yo'mayo tongoso homa'nji yi'hufo'nji nohu'mehinowentaninkgi uhwononto,

¹³ mampaho ole upa'nimento, Pita, nolikafohoji tongo yi'hufo yo'mayo somo nofonjasyohoji hmnyo.

¹⁴ Ose ho'ninkahoninkgi Pita ulimento. Hwe Engo sohwosi, mimnehono. Tongo manilongoso manimnehono. O'o, manilongoso nakwoe honingkano hungkunoso noningkutoho nali'mojofoho.

¹⁵ Ose ulahoninkgi mampaho hiso apa'no ho'nimento, Yo'mayo Anitu wopingofoho limentiso so'no wonyofoho eso nolohotoho. Ose ho'nimentisofoho.

¹⁶ Olo hiloso oso pa'nyo imo'nonto tifinjo apa'no imo'nonto ahwomomo nihu'nahone simentisofoho.

¹⁷ Pita ose uhwononto huno pi'ningo engo syafisyonto huno uyimento, Oso uhwoningkoheso hwapingoso pipilo. Ose syafisyahoninkgi a'amu Kouniliyos uhwatmentiso sohwa ifawo'mentohofofoho. Ifawentifi Saimouniye ango somne'no ulohonointi nowentifi,

¹⁸ Saimouniye hoku'yopo loho'mentohofofoho. Osopo lohofontifi joho ulimentohofi, Saimoun Pita olo ango lomo lohumaho. Ose ulimentohofofoho.

¹⁹ Pita ahwomomjo uhwonimentiso so'no huno syafisyahoninkgi Anituye Towahuno Wopingo sohwo ulimento, Upa'nyo. A'amu hufa'u si'hunehwa kikine'no tipeelokwofo.

²⁰ Oso'no nolikafohoji hofiko'nji fiwanimno. Huno pi'ningo engo syafisyoyeno. Ngko uhwatmalefoho.

²¹ Ose ulahoninkgi Pita nowento a'amu sohwamo ulimento, Oso a'amu sekwo hafihafe tipeelokwofo sohwasi ngko Pita oloho hwo'nyoho. Sekwo peho'no pohoho.

²² Ose ulahoninkgi ulimentohofi Kouniliyos hwe yofe engo'njo a'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwo nali'maso'no pi'hwono. Oso hwe wopingo sohwo Anitumne'no huno syafihu'mojo hweho. A'amu Jutaso ole li'wo'ningkohofo, Hwe wopingo hweho. A'amu ahwomomjo oso hwe huhwo sohumo ole ulima, Saimoun Pitamne'no fil'hwajo. Kakoe hungkuno upa'nimnaho. Ose ulahoninkgi.

²³ Pita nolutimanto mokosyawo'mentisofoho. Imingo ne'nji nolikafontifi Pita hofiko'nji a'amu nom'ne Jisasimo inomokomoyo imotofo Joupanta'ango sohwanji umen-tohofofoho.

Pita Kouniliyos'iye ango sopono umentisofoho.

²⁴ Nowentifi mo'ninkanta ango Sisaliya i'mofamentohofofoho. Kouniliyos kakoe pone kakoe temtitifo so'nji a'amu nom'ne joho lihwatimentiso so'ntnne'no hontohumamen-tohofofoho.

²⁵ Pita wahumo lonto yahoninkgi Kouniliyos Pitamo nu'manto Pita kakoe huyo'mo ipitofawo'mentisofoho. Pita kakoe yofe ho'nomayo'nefoho.

²⁶ I oso'no Pita nolikafonto ulimento, O'o, ngko kiko pa'nyo hwo'nyoho.

²⁷ Pita'nji Kouniliyos'nji hungkuno hnnonji angomo noswonji hwe moyami nahu'mokontifi humentaninkgofi u'ma'mentisiyefoho.

²⁸ Pita hofikimo ulimento, Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Sekwo a'amu kengo kuyoho. Sekwo huno moi'wono. A'amu Juta hn'awi nakwoe yahinoso ole, A'amu kengo so'nji mohumayo'nji'nwoho. Wopayo afapo nta'ni manwo'ninkiyihwone'nwoho. O'o, wonyofoho li'motohwone'nwoho. I oso hiso'no Anitu ole ntihwamasofoho. A'amu nom'neso hofiko a'amu Jutafe honingkano hungkuno so'no huno moyo somne'no wonyofoho lohotoho. O'o, a'amu hopi'nonohino Anitu afa'nohino uhwon'wo'ninkisofoho.

²⁹ Nt̄ihwahon̄ngki sekwoe hungkunomo hwotoho mahmmalefoho. O'o nupa'nonji pohono. Peho'no lont̄ma'malofo.

³⁰ Ose ulohon̄ngkahon̄ngki Kouniliyos ul̄mento, S̄ikuno osofoso fahu'no memjan̄mo'maso sohwo'ni ngko nje angomo akupo'nyo so'nji (3 kilouk) An̄tumo ulon-tan̄ngko hwe fihwo nem'no he n̄ihu'no t̄ngkahō'nyo'njo sohwo nje huyo'mo lohofonto

³¹ nt̄ma, Kouniliyos, j̄je hungkuno An̄tumo ul̄wo'n̄ngkinoso upa'n̄wo'n̄ngkohoho. A'amu umofonyo iyo somo ufo'mawo'n̄ngkinoso An̄tu nuhwononto huno wop̄ingo syokufisyalofoho.

³² Oso'no Joupa ango sopone'no hwe fihwa Saimoun Pitamne'no fil̄hwajo. Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomo humaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe ango mit̄mom̄ingopo molinyofoho.

³³ Ose ntahon̄ngki ngko komo'no hwe sohwa kohonyo'nje lihwat̄malefoho. Ose'no k̄iko pohinoso wop̄ingo foho. An̄tu nakwo'nji humalohwono. An̄tu yo'mayo hungkuno kijapmmasoso fonaso.

Pita Kouniliyosiye angomo hungkuno ul̄imentisofoho.

³⁴ Ose ulahon̄ngki Pita uloma'mento, Olohonta ngko huno niyohoho. An̄tu a'amu hopi'nonohino somo afa'nohino ulohof̄wo'n̄ngkiso hweho.

³⁵ An̄tu a'amufe a'apaho so'no temtitofo so'no huno mosyafisyo'njofoho. O'o, a'amu An̄tumo s̄imeho uyososo kakoe hon̄ngkanomo in̄ngkaweso sohumne'no An̄tu s̄imeho wop̄ingo umo'n̄montonoho.

³⁶ Oso hungkuno An̄tu a'amu Isilael somo uȳmentisoso sekwo huno moi'wonoho. Hungkuno hiso ole, Jisas K̄ilais a'amu hopi'nonohinofe. Hwe Engo hweho. Kakoe syoho ole, An̄tu'nji a'amu'nji s̄imeho afa inyo'ne imokuhwone hweho.

³⁷ Sekwo soko huno moi'wonoho. S̄imo'mo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno wop̄ingo lut̄hwamentiso sohonta Ngkalili sopo hungkuno hiloso emanto Jutija ango ho'mo ho'meemo ho'n̄mentisofoho.

³⁸ Ole upa'n̄mentohofoso Jisas Nasaletnta'ango sohumo An̄tu kakoe Towahuno'nji yokumpohn'nyo'nji tuyahon̄ngki Jisas kako ango'meemo emoyonto a'amumo ufo'ma'mentisofoho. Hwe wonyo Seten osohwo a'amumo wonyo umokontan̄ngki Jisas wop̄ingo umokumentisofoho. Jisas kako'nohini umokumentiso'maho. O'o An̄tu huhwo'njoho.

³⁹ Nakwo a'amu *apousel* sohwona'ni yo'mayo Jisas a'amu Jutafe hwaho'nji Jelusalem sopo imentisoso uhwon̄mentihwone so'no selalokweno. Hof̄iko Jisasimo fonjinto'fahumentohofoho.

⁴⁰ Nope'n̄ngkahon̄ngki s̄ikuno hufa'u s̄ihune memjaofahon̄ngki An̄tu ul̄ikofahon̄ngki Jisas kakoe a'amu'njopo il'mofapmmentisofoho.

⁴¹ Nul̄ikofahon̄ngki a'amu hopi'nono Jisasimo uhwon̄mentohofeo. O'o An̄tu Jisasim'e hungkuno jo'ne nahwosopo'mentiso sohwona'ni uhwon̄mentihwonefoho. Jisas nope'n̄ngkahon̄ngki An̄tu apa'no ul̄ika'mentiso sohonta kako'nji wopayo hwa mijo hwa n̄mentihwonefoho.

⁴² Ole nal̄imento sekwo nje hungkuno a'amumo yolo ho filut̄hwamno. Ole ul̄mno. An̄tu Jisasimo uhwosopo'mentiso sohwo a'amu poyo pe'n̄mentohofeo so'nji songo humalofo so'njimo hungkuno ito'no m̄ihwajyo'nje hon̄ngkano yano ilof̄hwajyo'nje uhwosopo'mentisofoho.

⁴³ A'amu hohonta An̄tuye hungkuno l̄motofo sohwa kakine'no ul̄mentohofoho. Ole ul̄mentohofi, A'amu Jisasimo s̄imeho hi'ntnnono uȳfijo'manji An̄tu hofikoe wonyo wae yaofonefoho.

A'amu temtitofo kengo somo An̄tuye Towahuno Wop̄ingo uhula'mo'mentisofoho.

⁴⁴ Oso hungkuno Pita lontan̄ngki a'amu upa'n̄mentohofeo somo An̄tuye Towahuno uhula'mo'mentiso so'no

⁴⁵ Jisasimo inomokommotofo Joupanta'ango sohwa Pita'nji pmmentohofeo sohwa nuh-wonont̄fi pisopisaho mjali:m̄i:went̄fi yomo imentohofoho.

⁴⁶ Ole upa'n̄mentohofi a'amu kengoso hungkuno kengo kengo lont̄fi An̄tumo hungkuno wop̄ingo isamoyoka'nji ul̄mentohofoho.

⁴⁷ Pita nuhwononto ul̄mento, Olo a'amu loso nakwo hopa An̄tuye Towahuno ma'nnyofoho. Olo a'amu loso mijo nokiyomase'eno eso t̄hwo lonehoho. Awonoho.

⁴⁸ Ose ulonto ul̄mento, A'amu somo Jisasim'e'no fikiyomapmno. Ose imentohofoso Pitamo ul̄mentohofi, S̄ikuno nom'ne memjaof̄hwoso'nji nakwo'nji wohumano. Ose ul̄mentohofoho.

11

A'amu Jelusalemmjo somne'no Pita kakoe hungkuno ho'nahumentisofoho.

¹ Nom'ne apousel sohwanji a'amu Jutiya humamotofo so'nji ole upa'nimentohofi, A'amu kengoso hofiko An'tuye hungkuno nupa'nontifi tifi in'ngkamentofofoho.

² Pita Jelusalemmne'no sahon'ngki a'amu Juta fehohnjo a'apaho sihu kolo'nyo yahino so'njo sohwa Pitamo yoka ulimentohofoho.

³ Oso a'amu sohwa Pitamo ole ulimentohofi, Kiko a'amu a'apaho sihu makolo'nyyo sohwanji humanji wopayo n:mahnno hwosoho. Oso wonyofoho.

⁴ Ose ulahon'ngkofi Pita yo'mayo imo'nimentiso so'nno yolofo ulimentisofoho.

⁵ Ole ulimento, Ngko ango Joupa sopo nohumanji An'tumo jomo ulonji wojo hopa uhwon'mentoheso, hwapi'e engo ahwomo mta'ango pmmentisofoho. Oso hwapi'e tokwajo osofosofofah'u'nohino somo a'amu ahwomomjo sohwa nokemokoho'nowentifi ngko'njopo pmmentohofoho.

⁶ Nopahon'ngkofi hwapi'e ajwomo'mo uhwon'maleso yo'mayo tongo, homa, yihufo somo uhwon'mentohefoho.

⁷ Ose uhwon'mentoheso ahwomo mta'ni mampaho ole ho'nimento, Pita filikaho. Oso tongo yo'mayoso nofonjasyohoji hmnyo.

⁸ Ose ho'n:ngkahon'ngki ulimentoho, Hwe Engofo, ngkilaho. Tongo manilongoso maniwo'n:ngkiyoh he hwo'nyoho.

⁹ Ose ulahon'ngko mampaho apa'no ho'nimento, Yo'mayo An'tu wopingofoho limentiso so'nno wonyofoho eso nolohotoho.

¹⁰ Ose ho'n:ngkahon'ngki oso hopa hufa'u s'hune imo'n:ngkahon'ngki n:hu'nahone ahwomomso s'mentisofoho.

¹¹ Nosontan'ngki hwe hufa'u s'hune nje ango humayo sopo i'mofapmmentohofoho. Hwe fihwo Sisaliyanta'ango sohwo ngkiyepono hwe hufa'u s'hune sohwamo uh-watimentisofoho.

¹² An'tuye Towahuno Wopingo ntimento, Oso hwanji fiwano. Huno pi'n:ngi engo syafisiyo'en. Ose ntahon'ngki olo hwe aho hopi'nono fehohnjo anga'nohino sohwanji hofiko'nji Sisaliya'no umentihwonefoho. Nowentani Kouniliyosiye angomo huma-mentihwonefoho.

¹³ Kouniliyos nalimento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo rje angomo nolohofonto ole ntimento, Kiko ango, Joupa'no a'amu filihwajo. Hwe yofe hufa'u'njo Saimoun Pitamine'no filihwajo.

¹⁴ Oso hwe huhwo sohwo hungkuno waselono. Hungkuno hiso nupa'n:ngkohoji kiko jije a'amu so'nji An'tuye hon'ngkano ne wotipemantifeho. Ose nalimentisofoho.

¹⁵ Ngko An'tuye hungkuno ulimentan'ngko An'tuye Towahuno noponto uhula'mo'mentisofoho. Oso hiso nakune'nō s:mo'mo pmmentiso hopafoho.

¹⁶ Ose uhwononji Jisas:iye hungkunomne'no ole syafihu'mentofo, Joun a'amumo mijo'nohino kiyma'mentiso so'nno hwangku An'tuye Towahuno Wopingo wose-hulo'afono.

¹⁷ S:mo'mo nakwo Hwe Engo Jisas Kila'si:mo s:meho hi'ntnnono umentihwone sohonta kakoe Towahuno nejapmmentiso hopaso oso a'amu kengo somo umentisofoho. Oso'no ngko An'tumo pi:jwohumayoso pipilo. Awonoho, Ngko a'amu hwo'nyoho. Pita ose ulimentisofoho.

¹⁸ Oso hungkuno hiso oso a'amu yoka'njo sohwanji nupa'nontifi oso yokaso noho'naofontifi An'tumo isamoyoka ulontifi ulimentohofi, An'tu a'amu kengo somo s:meho uwolomokuwo'n:ngkiso hwehe. Hofiko hon'ngkano wonyo ho'naofikujo'manji oso a'amu somo An'tu songo ne'no humayo'ne uy:mttonoho. Ose ulimentohofoho.

A'amu Antiyouk humamotofoso An'tuye syohoso kahopi imentofofoho.

¹⁹ Sitifen'imo fonjahumentohfo sohonta a'amu Jisas:mo in'ngkamotofo somo a'amu Jisas:imne'no nakwolaho l:motofo sohwa wonyo umokumotofoho. Wonyo umokuwon'ningkahon'ngkofi hiyaso humpo'mentofofoho. Nohumpentifi a'amu fehohnjo Founisiya sopo i'mofopahoni:ngkofi nom'neso hwaho we'e Saipilos sopo i'mofopahoni:ngkofi nom'neso ango Antiyouk sopo u'mofapontifi oso hopo sopo a'amu Juta'nohino somo An'tuye hungkuno lutihwamentohofoho.

²⁰ I oso'no a'amu fehohnjo Jisas:mo in'ngkamotofoso hwaho we'e Saipilosnta'ango so'nji a'amu nom'ne ango Sailininta'ango so'nji hofiko ango Antiyouk sopo uhu'mokontifi a'amu kengo somo Jisas:iye hungkuno lutihwamentohofoho. A'amu Juta'maho. O'o, a'amu Ngkilik somo lutihwamentohofoho.

²¹ Lutihwamentohfo somo An'tuye yokumpohn'nyo yano uyahon'ngki hwe moyam'i kengoso Jisas:mo s:meho hi'ntnnono uy:mentohofoho.

²² Anituye a'amu ne Jelusalem humamotofoso oso hungkuno hiso'no nupa'nontifi Mponopasimo ango Antiyoukine'no lhwatmentohofoho.

²³ Mponopas imofawento uhwonimentisoso Anitu a'amu kengo somo wopingo umokumentisoso uhwononto kako simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oseso kako a'amu somo hungkuno yano ole uyimento, Sekwo Anituye hungkuno iningo seyo'eno Kakoe hungkunomo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Kakoe huyo'mo fosyohumamno. Ose ulimentisofoho.

²⁴ Mponopas huhwo sohwo hwe wopingo hwaho. Kakoe simehomo'mo Anituye Towahuno toyo yamo'nyo hwaho. Kakoe simeho hi'ntnnono Anitune'no yokumpohn'nyo unyo hwaho. Oso'no a'amu pi'ningo engo Anitumo iningkamentohofoho.

²⁵ Osohonta Mponopas nolikafonto Tasosimne'no nowento Soul'mne'no haf'hafe tippmmentisofoho.

²⁶ Notipemanto ango Antiyoukimne'no womentisiyefoho. Osoopo Antiyouk a'amu Jisas Kilaismo iningkamotofo so'ngi nohumantifi hwe moyam'i pi'ningo engo somo Anituye hungkuno lutihwentaningki soswo anga'no uyakolo'mentisofoho. Antiyouk ango hopo sopo a'amu Jisasimo iningkamotofo somo yofe Kilaism we'e'nwoho hnoma'mentohofoho.

²⁷ Hohosohonta a'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa Jelusalemta'ango nuliko'mantifi Antiyoukmne'no umentohofoho.

²⁸ Hwe fihwo Anituye hungkuno limo sohwo kakoe yofe Akaposiyoho. Osohomo Anituye Towahuno hungkuno uyahonink Akapos nolikafonto, ole ulimento, Hwangku hwaho hopi'nonohino lopo mijoho engo umofapmmonteponoho. Hwangku sohonta hwe Kiolitiyos a'amu Loum somo mokosyohumamentiso sohonta oso mijoho engoso imofapmmmentisofoho.

²⁹ Antiyouk'no a'amuso oso hungkuno mijoho so'no nupa'nontifi a'amu Jutiya Jisasimo iningkamotofo somo ufo'mane'entifi hungkuno nano mitito'mentohofoho. Ose mtito'mentohofoso hnimentohofoi, Hwe hamniyoho engo'njoso engo uyife. Hwe hamniyoho we'e'no sohwa we'e uyife. Ose hnimentohofoho.

³⁰ Oso hiso yontifi hofiko Mponopas'ngi Soul'ngi hamniyohoso oso hwa'u uyohojiku'mo'mojoiyofoho. Jelusalem a'amu Jisasimo iningkamotofo sofe hwe engo sohwamo uymentisiyefoho.

12

Helout kako Jemisimo nofonjasyonto Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho.

¹ Hohosohonta hwe yofe engo'no Helout osohwo a'amu Jisas Kilaismo iningkawo'ningkohoho somo wonyo umokumentisofoho.

² Hwe huhwo sohwo kakoe a'amu itokuso'no sohwamo uhwojahoningki hofiko Jouniye kola'wehwo Jemis oso hwi hosimno'ngi fahumentohofoho.

³ Fahumentohofo so'no a'amu Juta nuhwonontifi simeho wopingo umo'ninkahoningki Helout nuhwononto a'amu Jutafe simeho wopingo umo'nyo'ne Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho. Hohosohonta a'amuso Sikuno Engo uhwonimotofoho. Oso sikuno so'no ole limotofo. Sikuno hiso wopayo engo kamo'nnyoso ane nyonefoho limotofo.

⁴ Osohonta Pitamo aho kento impo'angomo intofasyonto hwe itokuso'no mitifo osofoso'hohino sohwamo umentisofoho. Hofiko Pitamo uhwontohumayo'ne hwafoho. Oso mitifo anga'nohino sohwa a'amu osofoso'hohino hwafoho. Helout huno ole unimento, Olo Anitu A'amu Isael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * moi'wo imo'ninkuhwoso'no ngko Pita sohuma hwe moyamife timopo uhwati'mo. Ose syafihu'mentisofoho.

⁵ Pita impo'angomo nohumentaningki a'amu Jisas Kilaismo iningkawo'ningkohofoso Pitamne'no Anitumo jomo yokumpohn'nyo ufo'mayo'ne ulimentohofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo Pitamo impo'ango mta'ni isihutofoma'mentisofoho.

⁶ Oso Sikuno Engoso moi'wo umo'nimonte'no yahoningki Helout huno ole syafihu'mento, Mo'ninkga ngko Pitamo hungkuno ulimo. Ose limentiso sohonta sikwo'miyo somo Pita a'amu itokuso'no sohwa'u'ngi ajwo'mo saho fosyowentaningki ahwomo nano hufa'u'ngi into'mentohofoho. Hwe nom'ne itokuso'no sohwa hoku'yopo a'amu impo'angomjo sohwamo uhwontohumayo'ne entifi loho'mentohofoho.

* 12:4: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

⁷ A'amu ahwomomjo sohwo nopponto impo'angomo humentisofoho. Noswahonìngki iyohohopa longkonìmentisofoho. A'amu huhwo sohwo Pitafe hupepo hwanìnggo ufonjonto ulìmento, Komo'no filìkaho. Ose ulahonìngki ahwomo nano hufa'uyoso Pitafe aho mta'ni isìhuto hmmokwajìmentisofoho.

⁸ Oso a'amu huhwo sohwo ulìmento, Jìje ahuloho yohoji sìfìkwongofosyo fiyo. Ose ulahonìngki Pita yahonìngki ulìmento, Jìje manji'mofa yohoji tìfi nnìngkape.

⁹ Ose ulahonìngki Pita hwe sohumo tìfi iningkowahonìngki impo'angomo ulìko'ma'mentisiyefoho. Oso hiso hwe ahwomomjo sohwo imentiso so'no Pita huno ito'no muyìmentisofoho. Wojo hopa honìngkonìmentisofoho.

¹⁰ Siko nowenji a'amu itokus'o'njo sìmo'mjo sohwa impo'angomjo somo uhwontohumayo sohwa nohumentanìngkofi uyakolofonji nom'ne a'amu itokus'o'njo ayo sponjo sohwamo uyakolofonji hoku'yo ahwomo yokino'nohinoso siki hwosampo'nìngkahonìngki mempo hohna'ti'i swolìkofawenji honìngkanomo umentisiyefoho. Oshonta hwe ahwomomjo sohwo Pitamo komo'no uhwot'ìma'mentisofoho.

¹¹ Nuhwot'ìmofahonìngki Pita kako huno ito'no uyahonìngki ole lìmento, Ngko huno niyohoho. Anìtu kakoe a'amu ahwomo mta'ango uhwajiso sohwo Heloutìye aho mta'ni isìhutofoni'makwoho. A'amu Juta sohwanji Heloutìjonji yo'mayo wonyoso wontohofantìfi imalofoso ne mmo'nìngkohoyohoho.

¹² Huno ose uyahonìngki Joun Makìye kona'wohi Maliyafe angomno umentisofoho. Oso ango somo a'mu pi'nìngo nuhu'mokontìfi Anìtumo jomo ulontanìngkofi,

¹³ Pita hoku'yo mempo mongkihnta'ni hwanìnggo fonjahonìngki a'mu syohu ulohofyosi kakoe yofe Louta, hoku'yo uhwosampo'mo lonto pmmentisofoho.

¹⁴ Pitafe mampaho upa'nonto ole lìmento, U, olo Pitafaho. Ose lonto kakoe sìmeho wopìnggo umo'nìmentisofoho. Oso'no mìhwosampo'mmentisofoho. O'o haloho'no mupa'nonto hano kunto'no swonto ulìmento, Pita hoku'yopo lohofoho. Ntopohoho.

¹⁵ Ose ulahonìngki ulìmentohofi, Kìko ilo'nnyo kiyoho. Ose ulahonìngkofi kako yokumpohn'nyo imo'nonto ulìmento, Awonoho. Kako nehopi pohoho. Nìhu'no nehopi selohono. Ose ulahonìngki hofìko ulìmentohofi, Kakoe huyo'mangofoho.

¹⁶ Ose lontanìngkofi Pita hoku'yopo hwanìnggo ne'no fongku'mentisofoho. Hofìko hano hwosampo lohofontìfi uhwonìmentohofoso Pita nohumentanìngki uhwonontìfi yomo yomo imentonhofoho.

¹⁷ Mampi'nyo wohumafento Pita kakoe aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo humahonìngkofi Pita ulìmento, Anìtu impo'ango mta'ni isìhutofoni'hwatiso hwo'nyoho. Oso'no ulonto ulìmento, Sekwo Jemìsì'nni nom'ne sohwanjimo olo hilo so'no ulìmno. Ose ulonto mempo swaponto nom'ne ango kengopono umentisofoho.

¹⁸ Hwangku imìngo'nji mofehi'nyo si'mofape so'nji a'amu itokus'o'njo sohwa yomo yontìfi ole hnìmentohofi, Pita ntì'mto.

¹⁹ Ose hnìngkahonìngkofi Helout ulìmento, Sekwo Pitamne'no hafìhafé fitipmno. Ose ulahonìngki wonyopi tippmmentohofoho. Oso'no Helout nom'ne a'amu itokus'o'njo sohwamo ulìmento, A'amu Pitamo ito'no momokosyohumayo'njo imalofo sohwamo fonjahumno. Oshonta Helout hwaho Jutiya ulìko'manto Sisaliya'no wento osopo humamentisofoho.

Helout poyo pe'nìmentisofoho.

²⁰ Osopo nohumanto Helout a'amu Taiya'nji Saitoun ntnne'no yoka ulìmentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa huno ole syafìhu'mentohofi, Helout nakumne'no sìmano hintotohino umnalukososo nakwo kakoe hwaho mta'ango wopayo mpe pipi yanewhono. Ose syafìsyontìfi nuhu'mokontìfi Helout kakoe hungkunoso pompengo wonamofono lontìfi lìmentohofoho. Sìmo'mo hofìko Mpìlasìtos'nji hungkuno ito'no melìhwatìmentohofoho. Mpìlasìtos huhwo kako Heloutìye ango engo somo mokosyohumayo hweho. Hofìko oso yokaso wope'nono lontìfi jomo ulìmentohofoho.

²¹ Oseso Helout a'amu so'nji nuhu'mokuhwasi hungkuno lane'ento sìkuno ho'nahumentisofoho. Oso sìkuno somo Helout a'amu mnokino engo'njo sohwafe hwapi'e wonyoangkafoso pa'nonto epohumayo wopìnggo engo sopo nohumanto hungkuno sawemo ulìmentisofoho.

²² Ose lontanìngki a'amu sohwa joho ulìmentohofi, Olo hwe lohwo a'amu'maho. O'o Anìtu pa'nìngko hweho.

²³ Helout ose upa'nonto huno syafìhu'mento, Ou Anìtu pa'nyo hwo'nyoho. Oso kakoe huno hiso Anìtu nuhwononto a'amu ahwomomjo sohwo Heloutìyepono uhwojahonìngki Helout sohumo hwanìnggo fongku'mentisofoho. Nofonjahonjo sohonta pihnnyo Heloutìye a'apaho nolongkwopmmokosyahanìngki poyo pe'nìmentono.

²⁴ Anituye hungkuno ang'o'meemo ho'nìngkahonìngki a'amu pi'nìngo engoso Jisasìmo inìngkamentohofofoho.

²⁵ Mponopasi'ni Soul'i'ni Jelusalemne'no hamniyoho motawenji osopo syoho moi'wo esojwafonji Joun Mak'ni Antiyoukìmne'no umentisiyefoho.

13

Hofiko Mponopasi'ni Soul'i'ni Jimo Anituye syoho iku'mofo'ne uhwati'mento hofofoho.

¹ A'amu Jisasìmo inìngkamotofo ango Antiyouk humamotofoso a'amu fehohnjo somo Anituye hungkuno uyahonìngki lutìhwamotofoho. A'amu fehohnjoso a'amu nom'ne somo mesyolutìhwamotofoho. Hofiko yofeso olenoho. Mponopas, Simeyoun hwe won'isa'nyo sohwo, Lusiyos ango Sailininta'ango sohwo, Manain osohwo hwe yofe engo'njo Helout Tetìlak, sohwo'ni humamojo sohwo, Soul'i'ni joho.

² A'amu Jisasìmo inìngkamotofoso nuhu'mokontifi wopayo manyo'njo yontifi Anitumo jomo ulontanìngkofi Anituye Towahuno Wopìngo ulìmento, Sekwo Mponopasi'ni Soul'i'ni nom'ne syoho uyìmale so'no uhwosopopmno.

³ Ose ulahonìngki hofiko wopayo humaho ne'no humantifi Anitumo jomo ulontifi hwe sohwa'umo aho kisusyontifi sikimo uhwati'mento hofofoho.

Hwaho Saipìlos sopo Anituye hungkuno lutìhwamenti'siyefoho.

⁴ Anituye Towahuno Wopìngo hwe sohwa'umo uhwojahonìngki siko Selusiya'no umentisiyefoho. Osopo siko yofayokinomo nokotosahonìngki hwaho we'e Saipìlos'ne'no motowako'mentisofoho.

⁵ Nomotewekahonìngki oso hwe huhwo sohwa'u Salomis ango sopo i'mofawenji a'amu Jutafe tajo ango hopi'nonohinomo Anituye hungkuno lutìhwamenti'siyefoho. Joun Mak siko'ni nohumantifi ufo'ma'mentisofoho.

⁶ Siko Salomis ango sopo ulìko'manji emoyonji, hwaho we'e nongkihnta'ni ango nom'ne Pafous sopo ifawo'mentisiyefoho. Oso ango hopo sopo a'amu Juta fihwo kakoe yofe Mpajasisiyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako ki'nyo'nji peefo'nji hwoso'nji imojo hweho. Kako Anituye hungkuno hwasyo lìmojo hweho.

⁷ Mpajisas huhwo hwe yofe engo'njo Sesiyas Poulos sohwoe a'amufoho. Sesiyas Poulos sohwo hwe huno wopìngo'njo hweho. Kako Anituye hungkuno upa'nìmo lonto Mponopasi'ni Soul'i'njine'no joho ulìmentisofoho.

⁸ Mpajisas oso hiso'no nupa'nonto Mponopasi'ni Soul'i'njine'no ngkilaho lonto sotofo ulìmentisofoho. Kako hwe yofe engo'njo sohmo ulìmento, Anitumo sìmeho hi'ntnnono uyohotoho ulìmentisofoho. Oso Mpajisas sohwo a'amu Ngkìlik'i'njoso yofe nom'ne ole mulimotofo Elimasi'yo.

⁹ Soul osohwo nom'ne yofe ole Pouliyoho, * ulìmotofofoho. Mpajasisiye Hungkunomo Poulu'nìngkahonìngki Anituye Towahuno Wopìngo kako Pouliyé hunomo ufophotonìngki hwe hwoso sohmo sìmano upento hungkuno yokumpohn'nyo ulìmento.

¹⁰ Kiko Seteniye hwomu hwosoho. Kiko yo'mayo honìngkano wopìngo sofe mango hwosoho. Hwasyo hungkuno so'nji honìngkano wonyo so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji kiko hwapìngo hwosoho. Kiko Anituye hungkuno wopìngo yìwolo'mokonji hwasyo lutìhwamotnno hwosoho. Olo yahino loso moho'naofeso peho'neto.

¹¹ Kiko upa'nyo. Olohonta Anitufe wonyo wakumokumontonoho. Kiko tìmpi'nyo imo'nìngkohoj mofehi'nyoso muhwonhnnehino. Hwangku apa'nò nuhwonhnnefoho. Ose ulahonìngki Elimasiye tìmo komo'no tìmpi'nyo imo'nìmentisofoho. Tìmpi'nyo imo'nonto kako a'amu honìngkano utìhwayo'ne hafihafe tìpmmentisofoho.

¹² Oso hiso'no hwe yofe engo'njo sohwo nuhwononto Anitumo sìmeho hi'ntnnono uyonto Anituye hungkuno Poulu lutìhwamenti'so'no yomo imentisofoho.

Ango Antiyouk Pisitiya osopo syoho imentisiyefoho.

¹³ Poulu hwe nom'ne kako'nji emmotofo sohwanji Pafous ango sopo nulìko'mahonìngkofi yofayokino nutìmantohofofoho. I oso'no Joun Mak a'amu somo uhwotifi'mofonto Jelusalemne'no umentisofoho.

¹⁴ Hofiko ango Peka ulìko'mantifi nosontifi ango Antiyouk hwaho Pisitiya sopo si'mo'mentohofofoho. Sikuno iyoho humayo somo hofiko a'amu Jutafe tajo ango somo noswontifi osopo humamentohofofoho.

* **13:9:** Oso yofe Souliyeso Hipilu hungkuno mta'ango imo'nyofoho. Oso yofe Pouliyeso Ngkìlik hungkuno mta'angofoho. A'amu fiso hofikoe huno ole, Soul sohwo Pouliyeso kakoe huno mta'angofoho syafihu'mentohofofoho. Hwapìngoso kako Anituye hungkuno syoho a'amu Ngkìlik ajwo so'mo yonto meehtìmentisofoho.

¹⁵ Mousesiye honingkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahoningu limotofo sohwanjiye hungkuno so'nji atofo lontifi hwe engo tajo ango syoho'njo sohwa Poul kakoe a'amu ntnne'no lhwatmentohofofoho. Ole ulimentohofi, Nakwoe a'amu sohwasi, hungkuno yokumpohn'nyo nakwoe simehomo sosofitofenesyohumayo'ne hi'njo hwasi'manji noho filimno.

¹⁶ Ose ulahoningkofi Poul nolikafonto aho ho'noma lohofonto ulimento, Sekwo a'amu Isilael soku sekwo'nji a'amu kengo Anitumo jomo ulivo'nningkohoho soku sekwo upa'nimno.

¹⁷ Anitu a'amu Isilael hn'nwiye Anituyoho. Kako nakwoe ajuyohwosamo uhwosopo'mentisofoho. Hofiko hwaho Ijip osopo kihin'na wo'nyo hwafoho. I oso'no osopo nohumentaningu kofi Anitu wopingo ulohofahoningki a'amu pi'ningo engo imo'nmentohofofoho. Hwangku Anitu kakoe yokumpohn'nyo engo'nji a'amu homo somo hwaho Ijip mta'nipemotawento hwaho nom'nepo uhwojamentisofoho.

¹⁸ Hwaho a'amu anepo emoyontifi yo'mayo wonyoso yahoningkofi Anitu nuhwononto simeho tango umentisofoho. Osopo emoyontaningu kofi soswo fouthi (40) uyokolofahoningki,

¹⁹ a'amu temtitifo kengo kengo aho fehohnta'nip hopi'nono nom'ne aho mta'nip hufa'u oso a'amu somo Anitu wae yaofonto hofikoe hwaho a'amu Isilael somo uymentisofoho. Oso hwaho yofe Kenaniyoho.

²⁰ Hwaho hiso uyonto osopo a'amu hungkuno ito'no mi'hwajiyo'ne uhwosopo'mentisofoho. A'amu hungkuno ito'no mi'hwajiyo sohwa a'amu Isilael somo umokosyohumentaningu kofi soswo fous hantlet ffifti (450) uyakolo'mentisofoho. Uyokolofahoningki a'amu Anituye hungkuno luthwamojo sohwo Samuel imo'nmentisofoho.

²¹ Samuel nohumentaningu kofi a'amu Isilael so Anitumo hwe yofe engo'njo sohune'no jomo ulimentohofofoho. Ose ulahoningkofi Anitu kako Kisie hwomu Soul sohumo uhwosopo'mentisofoho. Kakoe temtitifo Mpenyaminiyoho. Soul yofe engo'njo a'amumo mokosyohumentaningu kofi soswo fouthi (40) uyakolo'mentisofoho.

²² Uyokolofahoningki hwe huhwo sohumo Anitu wae yaofonto, nom'ne hwe songo Ntefitimo uhwosopo'mentisofoho. Oshune'no Anitu ole ulimento, Olo hwe lohwo Ntefit Jesiye hwomu sohummene'no nje simeho nimo'nningkohoho. Yo'mayo ngko imesomo Ntefit wonninkga'mte hweho.

²³ Ntefitiye imu sohwo Jisasiyoho. Jisas huhwo sohwo a'amu Isilaelife wonyo engo tangoso Jisasimo kotasimentisofoho. Oso hiso'no hohonta Anitu Ntefitimo ulimentisoso olohonta ne imo'nalofoho.

²⁴ Jisas mape sohonta Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo a'amu Isilael somo luthwamento, Sekwoe honingkano wonyo pi'ningo engoso fohonaopmno. Anitumo simeho yiwolo'mokukuji tifi finingkamno.

²⁵ Joun nje syoho moi'wo umo'nono lonto a'amu somo ulimento, Sekwo ngkine'no huno pipi seyalofoho. Sekwo hwe fihune'no hontohumalofoso ngko'maho. I oso'no we'enepo nopone hweho. Ngko hwe wopingo hwo'nii kalohi oso hwe huhwo sohwe sifkwongo fosyo isihuto'mne'maho. Hwapingoso kakoe yofe yokintahoponoho. Ngko a'amu hwahoponjo hwo'nyoho.

²⁶ Nje a'amufo. Apilohamiye temtitifo so'nunonji a'amu temtitifo kengoso Anitumo jomo ulivo'nningkohoho soku, oso hungkuno hwe fihwo nakwoe wonyo so'nno tango katasone so'nno nakune'no Anitu lhwatmentisofoho.

²⁷ Oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. A'amu Jelusalem humamotofo so'nji hofikoe hwe engo sohwanji olo hwe sohummene'no huno ito'no muyofoho. Sikuno iyoho humayo homo homo Anituye hungkuno limotofo sohwafe hungkuno atofo lontifi haloho maposo'njo imentohofofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa ole mtimokumentohofi, Oso hwe huhwo sohumo yo'mayo wonyo ulohopitnnefoho. Ose mtimokumentohofofoho. Oso wonyo hiso hofiko ulohofofoho.

²⁸ Hofiko Jisasaye honingkano wonyo so'nno huno ko tipentifi a'amuso Pailotimo ulimentohofi, Fonjinto'ofahumno.

²⁹ Anituye hungkuno limotofo sohwa yo'mayo Jisasimo wonyo ulohopitnne so'nno mtimokumentohofoso olo a'amu huhwo sohwa wonyo hiso yontifi iyo hwojiyafiku'nnyo mta'nip motapontifi sokimo'mo ho'nahumentohofofoho.

³⁰ I oso'no Anitu apa'nno songo ulika'mentisofoho.

³¹ A'amu Ngkalilinta'angoso Jisas'nji Jelusalemnso umentohofoso hohosohonta sikuno pi'ningo engo Jisasimo uhwoni'mentohofofoho. Olohonta oso hwe huhwo sohwa hofiko a'amu Isilael somo Jisasaye hungkunoso luthwalokwofo.

³² Oso'no olohonta Mponopasi'ngko nji ngko'nji Anituye hungkuno woselontayo'no pihwayo. Anitu neyakwosamo hungkuno nto ulimentisofoho.

³³ Olo hungkunoso olohonta ne imo'nimasofoho. Hungkuno hiso ole, Anitu Jisasimo songo uliko'mentisofoho. Oso hiso'no Ta'njo Iyoswo 2 somo ole mt'i'mokumento, Kiko nje hwomu hwsoko.

Olo sikuno lomo nje yokumpohn'nyo kijapm'mo a'amu hopi'nono yofe wakuhwopife, ngko hnningkwo hwo'nyoho.

Ose mt'i'mokumentisofoho.

³⁴ Nom'nepo Anitu kako Jisasimo songo likaf'o'ne apa'no poyo mape'nyo'ne so'no Jisasimne'no ose ulimento,

Yo'mayo wopingo uloho'mne'no Ntefitimno uyimentoheso wokijapmonne'no yohono.

³⁵ Anitu nom'ne Ta'njo Iyoswo somo ulimento,

Kiko jije Hwe Wopingo Syoho Kilohofiyso humuso so'no esyohumusoso kako nope'ningkuhwoi pisakino mowanehoho.

Ose ulimentisofoho.

³⁶ Nakwo Ntefitimne'no huno moi'wono. Kako nohumanto Anituye hungkunomo tifi iningkamojo hwaho. Kako poyo pe'ninkahon'ngki kakoe pijafoso ajuyohwosanjopo ijopijisyosyahoningkofi osopo pisakino wa'mentisofoho.

³⁷ I oso'no hwe nom'ne sohomo Anitu uliko'mentiso sohwo pisakino mowasofoho.

³⁸ Nje a'amu soku oso'no sekwo huno ito'no waseyono. Nakwo olo so'no hungkuno woselantane'no yhwono. Olo hwe huhwo lohwo kako sekwoe wonyo wae weesemo'mto pmmentiso hwaho.

³⁹ Mousesiye honingkano hungkuno sekwoe wonyo wae yaofoso hopa'maho. O'o, oso hungkuno hiso a'amumo wopingo mmokiyofoho. I oso'no oso hwe huhwo sohwa Jisas kakoe hungkunomo tifi iningkafijoso sekwoe wonyo wae yasemofhwosi a'amu wopingo wasemokumontonoho.

⁴⁰ I oso'no sekwo huno ito'no fisyafighupmno. Hohonta Anituye hungkuno limotofo sohwafe hungkuno mt'i'mokumentohofoso sekumne'no ne imo'nonoho.

⁴¹ Hungkuno ole,

Sekwo yo'mayo uhwon'wo'nontifi yo'mayo ne'njo so'no nakwolaho lalokwofo.

Sekwo oso'no huno syaf'hup'fijoso poyo wope'nantifeho.

Sekwo nohumentan'ngkuji ngko yo'mayo wopingo yalokwe so'no a'amu losetihwafijoso sekwo haloho mupa'nifitnnehofo.

Hungkunomo simeho hi'ntnnono muyifitnnehofo.

Oso hungkunoso Poul ulimentisofoho.

⁴² Ose ulonto Pouli'ngki Mponopasi'ngko angu uhu'mokiyo somo woswopaho lonji yontan'ngki ulimentohofi, Nom'ne sikuno iyoho humayo somo olo hungkuno hiloso apa'no fonalinyo.

⁴³ A'amu angu uhu'mokiyo somta'ni nohotoswopahoningkofi a'amu Juta fehohnjo so'ngi a'amu kengoso Jutafe honingkanomo iningkamotofo so'ngi Pouli'ngki Mponopasi'ngko womentohofoho. Siko a'amu homo somo ulimentisiyo, Sekwo Anituye hungkunomo tifi finingkamno. Kako wopingo semokosyohumane so'no simeho ne'njo uyimno.

⁴⁴ Oso nom'ne sikuno iyoho humayo somo a'amu pi'ningo engo angu uhu'mokiyo somo Anituye hungkuno upo'nanolontifi uhu'mokumentohofoho.

⁴⁵ Ose uhu'mokahoningkofi a'amu Jutaso a'amu pi'ningo somo uhwonontifi hintotohino umn'ngkahon'ngki Pouli'ngki Mponopasi'ntnne'no nakwolaho lontifi sitofo ulontifi sikoe hungkunomo hwotoho hmmentohofoho.

⁴⁶ Ose ko yahon'ngkofi siko iyoho munn'mentisofoho. Siko ulimentisiyo, Sekwo a'amu Juta soku Anituye hungkuno simo'mo selimalohwuyo. Oso hiso sekwo nupa'nontifi hohujo ikinjao'malofofo. Hohujo ikinjao'malofo kalohi songo ne'no mohumafitnnehofo. Sekwoe syohofoho. Upa'nimno. Olo hilo so'no nekwo a'amu kengo somo Anituye hungkuno wolutihwantayoho.

⁴⁷ Anitu ole nalimento,

Ngko a'amu kengo sofe pomponaho pa'nyo sehwosopehono.

Sekwo hwaho yawojo'meemo nje honingkano uti'hwamno.

Ngkimo ni'mayo'nefoho.

⁴⁸ Ose ulahoningki a'amu kengoso nupa'nontifi Anituye hungkuno so'no simeho wopingo umo'nimentisofoho. Anitu hohonta oso a'amu songo ne'no humayo'ne uhwosopo'mentisoso oso sikuno somo Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofoho.

⁴⁹⁻⁵⁰ Oseso Anituye hungkuno ango'meemo ho'nimentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso Pouli'ngji Mponopasi'njimo sitofo ulontifi hwe yofe engo'njo sohwanji moyam'i hamniyoh'o'njo Jutajafe tajo ango somo syuwo'ninkohoko so'njimo ulikofahoninkof kofikof sitofoso nupa'nontifi Pouli'ngji Mponopasi'njimo wonyo uloho'mentohofofoho.

⁵¹ Pouli'ngji Mponopasi'njimo siko sifemjo hwaho wae yao'mentisiyoso a'amufe honingkano wonyo utihwayo'nefoho. Wayo yaofonji ulimentisiyo, Olo wonyo elohofohofoso Anitu uhwoninkohoko. Ose ulonji oso ango sopo nuliko'manji Aikouniyamne'no womentisiyefoho.

⁵² Anituye a'amu ne Antiyouk humamotofoso simeho wopingo umo'ninkahoninkof kof Anituye Towahuno'ngji humamentohofofoho.

14

Ango Aikouniyam sopo syoho imentisiyefoho.

¹ Oseso siko Antiyouk imentisiyo hopa Aikouniyam ango sopo imentisiyefoho. Pouli'ngji Mponopasi'njimo siko Jutafe tajo ango uhu'mokiyo sopo Anituye hungkuno lutihwahoninkki a'amu Juta fehohnjo a'amu kengo so'njji Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

² I oso'no a'amu Juta fehohnjo simeho hi'ntnnono muvo'njosso hofiko Pouli'ngji Mponopasi'njimo sitofo ulontifi a'amu kengo somo ulikofahoninkof kofikof sikimo wonyo uloho'mentohofofoho.

³ Pouli'ngji Mponopasi'njimo siko Aikouniyam ango sopo ne'no nohumanji Anituye hungkuno yokumpohn'nyo lutihwamentisiyefoho. Siko iyoho munnimentisofoho. Anitu sikimo sososifotosyohumentaninkki siko yo'mayo kengo wonyoangkafo itihwamentisiyefoho.

⁴ Oso ango hopo sopo a'amu fehohnjo Apousel Pouli'ngji Mponopas sohwa'u'njimo simeho afa in'ngkahoninkof kof nom'ne a'amuso nakwolaho limentohofofoho. Oso'no hofiko husilo'mentohofofoho.

⁵ A'amu Juta fehohnjo hofikoe hwe engo sohwa'ntnne'no a'amu kengo fehohnjo so'njji uhu'mokontifi hnnimentohof, Nakwo Pouli'ngji Mponopasi'njimo sojo wofonjosyano lontifi imentohofofoho.

⁶ Siko oso hiso'no nupa'nonji hwaho Likouniyamno hiyaso umentisiyefoho. Osopo ango hufa'u ole, Lisitiila'ngji Ntepe'njoho.

⁷ Osopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho.

Pouli'ngji Mponopasi'ngji siko ango Lisitiila sopo syoho imentisiyefoho.

⁸ Oso Lisitiila ango hopo sopo hwe fihwo sife wonyo'njo sohwo humunyoponoho. Kona'wohi aswo mta'ni ose'nohini ma'mentisofoho. Kako hano memayo'njo hweho.

⁹ Oso hwe huhwo sohwo Pouliye hungkuno nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyimentisofoho. Oso'no Poul uhwonimentisoso kako sife wopingo umokioyone'syofisyahoninkki uhwonimentisofoho.

¹⁰ Poul hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Kiko nolikafohoji jije sife'nji filikofohumaho. Ose ulahoninkki kako komo'no solikofapi lohofonto hano emmentisofoho.

¹¹ Oso Poul imentisoso hwe moyam'i nuhwonontifi hofikoe hungkuno mohm'no limentohof, Anitu pi'ningo pi'ningo humalofo. Hufa'u hwa'u a'amu imo'nonji nakuye pisiyo hwaswoho.

¹² Ose lontifi hofikoe anitu sohwa'uye yofe Mponopasi'ngji Pouli'ngjimo mulimentohof, Mponopas Susiyoho. Poul hungkuno lwo'ninkiso sohwo Hemesyoho. Ose mulimentohofofoho.

¹³ Oso anitu Sus kakoe ango engo kakoe yofe ho'nomayo'ne yolohopo molinyofoho. Susiyeho ango mokosyohumayo sohwo ahwomo yahu'nji wokoso'nji kusommo motasimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo'nji a'amu hopi'nonohino so'njji yahu'nji wokoso'nji Pouli'ngji Mponopasi'ngjimo uyantifi imentohofofoho.

¹⁴ Oso hiso'no Pouli'ngji Mponopasi'ngji nupa'nonji yahino hiso nekwolaho lonji sikoe nem'no manji'mofo sisimpo'mentisiyefoho. Siko hano hwe moyam'i'njopono nowenji ajawpo nta'ni joho ulimentisiyefoho.

¹⁵ Ole ulimentisi, Oso sekwo a'amu soku peho'no yalokwofo. Nekwo a'amu hwoya'yoho. Sekwo hopa hwoya'yoho. Nekwo Anitu ne sohwae hungkuno selalokuhwoyo. Sekwoe yo'mayo hwasyoso ho'naofo'ne'no selalokuhwoyo. Noho'naofikuji Anitu songo ne'no humayo'ne sohumo fininkamno. Kako ahwomo'nji hwaho'nji ayo'nji yo'mayo songo humayoso mtimokumentiso sohune'no selalokuhwoyo.

¹⁶ Anitu hohonta a'amu hofiko yahino wonyo imotofo so'no uhwontohumamentisofoho.

¹⁷ I oso'no Anitu kako yo'mayo wopingo utihwa'nyopo nejapivo'ninkiso hwaho. Anitu kako ahwomomo humanto ifoyo nejaponteso nakwoe yo'mayo nonyo wosopayo wopingo i'mofopalofoho. Wopayo nejaponteso nakwoe simeho wopingo nemo'nalofoho.

¹⁸ Ose ko ulahonngki hofiko Pouli'nji Mponopasi'nji yahu uyantifi yahonngkofi nekwolaho uliwo'nimentisiyefoho.

Poulimo sojo fongku'mentohofoho.

¹⁹ A'amu Juta fehohnjo hwaho Pisitiya ango Antiyouknta'ango so'nji nom'ne a'amu Aikouniyam mta'ango so'nji Poul schumme'no nakwolaho lontifi nopontifi a'amu nom'ne so'nji nuhu'mokinntifi Pouli'mo sojo'nji fongku'mentohofoho. Nofonjontifi poyofoho lontifi mempo hohanta'ni mehusimpee'mentohofoho.

²⁰ I oso'no a'amu Jisasimo iningkamotofo sohwa Pouli'mo ho'nahumentohofoho sopo uhu'mokahonngkofi Pouli apa'no songo lika'mentisofoho. Nolikafonto angkuhwafo engo sopono asomo umentisofoho. Mo'ninkga Pouli'nji Mponopasi'nji ango Ntepe sopono umentisiyefoho.

²¹ Pouli'nji Mponopasi'nji ango Ntepe i'mofawenji Anituye hungkuno lutihwahonngki a'amu pi'ningo engo nupa'nontifi tifi iningkomotofoho. Oso syoh hiso yonji siko nowenji Lisitila'nji Aikouniyam'nji hwaho Pisitiya ango Antiyouk osopono asomo umentisiyefoho.

²² A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofo somo siko yokumpohn'nyo sosofito lohofonji ulimentisi, Sekwo Anituye hungkuno yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Olo hwaho lopo nohumehwasi yo'mayo tango'njo wohumantonoho. Oso'no hwangku sohonta Anituye ango wopingo kakoe yokumpohn'nyo mokosyhumaso sopo wohumentihwantanoho. Ose lutihwamentisiyefoho.

²³ Ango ho'mo so'mo a'amu Jisasimo simeho umotofo sopono Pouli'nji Mponopasi'nji a'amu anga'no anga'no uhwosopo'mentisiyefoho. A'amu Jisas Kila'simo umotofo somo umokosyohumayo'ne hwaho. Siko wosopayo humaho humantifi Anitumo a'amu somne'no jomo ulimentisiyo, Mpohwo a'amu kikine'no simeho hi'ntnnono kijopalokwofoso olo a'amu lomo kiko umokosyohumaho. Ose ulimentisiyefoho.

Pouli'nji Mponopasi'nji siko hwaho Siliya ango Antiyouk asomo umentisiyefoho.

²⁴ Osoponta'ango siko hwaho Pisitiya emoyonji ango Pamifiliya i'mofapmmentisiyefoho.

²⁵ Siko nowenji ango Peka sopo Anituye hungkuno lutihwanji ango Ataliya'no umentisiyefoho.

²⁶ Osoponta'ango yofayokinomo nokotosahonngki Antiyouk'mne'no wekapmmenisefoho. Hohonta oso ango Antiyouk ho'mo so'mo a'amu Jisasimne'no hitoho ulo'mojoso Pouli'nji Mponopasi'nji Anituye syohomne'no uhwojahonngkofi siko oso syoh hiso moi'wo yonji asomo pmmentisiyefoho.

²⁷ Siko Antiyouk asomo i'mofopahonngki a'amu hopi'nono uhu'mokahonngkofi siko yo'mayo yo'mayo Anitu imentiso so'no lutihwamentisiyefoho. Siko ole ulimentisiyo, Anitu a'amu kengo somne'no honngkano hwosompeehonngki hofiko simeho hi'ntnnono umalofoho.

²⁸ Ose ulonji osopo humamojiyefoho.

15

Ango Jelusalem uhu'mokumentohofoho.

¹ Hwe fihwa hwaho Jutiyanta'ango sohwa Antiyouk'mne'no pmmentohofoho. Osopo a'amu Jisasimo iningkamotofo somo hungkuno ole lutihwamentohofi, Sekwo Mouses'ye honingkano hungkuno a'apaho sihu kolo'nyo so'no tifi miningkayo'manji Anitu kako mosetimaneffoho. Ose lutihwamotofofoho.

² Oso hungkuno hiso Pouli'nji Mponopasi'nji nupa'nonji a'amu Jutiya nta'ango so'nji yoka ikujoho hopa hnimentohofoho. Oso'no a'amuso ole ulimentohofi, Pouli'nji Mponopasi'nji nom'ne a'amu Antiyouknta'ango so'nji Jelusalemmne'no fisimno. Osopo apousel nom'ne sohwanji hwe engo sohwanji olo hungkuno hilo so'no ito'no wohmhwajantifeho.

³ Ose lontifi uhwatiamentohofoho. Nowentifi hwaho Founisiya'nji Someliya'nji osopono nohumantifi oso ango soponjo a'amu somo ulimentohofi, A'amu kengo sohwa Anitumo hofiko simeho uyalokwofo. Ose ulahonngkofi hofikoe simeho wopingo umo'nimentisofoho.

⁴ Jelusalem i'mofopahon'ingkofi osopo a'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji isamoyoka ulahon'ingkofi Antiyouknta'angoso yo'mayo Anitu imentiso so'no ulimentohofofoho.

⁵ A'amu Falisi fehohnjo Jisasimo in'ingkamotofo sohwa nolikafontifi ulimentohofi. A'amu kengoso Jisasimo in'ingkowalokwofoso hofikoe a'apaho sihu wakolo'nife. Ole ulimmo, Sekwo Mousesiye hon'ingkano hungkunomo tifi fin'ngkamno. Ose ulimentohofofoho.

⁶ A'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji oso hungkuno hilo so'no ito'no meli'wejiyo'ne uhu'mokumentohofofoho.

⁷ Oso hungkuno so'no ne'no lontifi lontifi Pita nolikafonto ulimento, Nje a'amufo, sekwo huno moi'wonoho. Hohonta Jisas kakoe syohoso nakumo nejapmmentisofoho. Oshonta a'amu kengo somo Anituye hungkuno lutihwayo'ne n'howsopo'mentiso hwo'nyoho. Oso'no hofiko nupa'n'ngkuji simeho hi'ntnnono uyantfeho.

⁸ Anitu kako a'amufe simehomo huno uy'wo'n'ngkiso hweho. A'amu kengo somo Anitu kako hofikine'no simeho wopingo umo'n'ngkahon'ngki kakoe Towahuno Wopingo nakumo nejapmmentiso hopa uy'wo'n'ngkiso hweho.

⁹ Anitu nakumo a'amu kengo so'njimo yahino afa nelohofalofoho. Hofiko simeho hi'ntnnono Anitumo uyahon'ngkofi oseso Anitu kako hofikoe wonyo wae yaofalofoho.

¹⁰ Sekwo Anituye simehomo tango peho'no umokalokofo. Mousesiye hon'ingkano hungkuno tango engo'njofoho. Oso tango hiso ajuyohwosanji nakwo'nji ito'no miyo'njo imotohwonefoho. Oso'no olo a'amu kengo somo oso tango hiso peho'no uyantife'no yalokwofa.

¹¹ O'o, Jisas kako nakumne'no hitoho ulofahon'ngki nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentisofoho. Oso hiso'no nakwo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no kako wonetima'mtonoho. Oso'nohinofoho. A'amu kengoso hungkuno homo somo in'ngkafijo so'no Anitu utima'mtonoho.

¹² Ose ulahon'ngki a'amuso nupa'nontifi mampi'nyo humentan'ngkofi Pouli'nji Mponopasi'nji ulimentisi, Siko a'amu kengo so'nji nohumanji yo'mayo kengo wonyo'ngakafoso Anitu itihwamentiso so'no lutihwamentisiyefoho.

¹³ Moi'wo lahoni'ngki Jemis ulimento, U, nje a'amufo, nje hungkuno upa'n'mno.

¹⁴ Saimoun Pita ole nalohi, simo'mo a'amu kengoso Anituye a'amu ne mmo'nyo'njo imotohofoho. Olohonta Anitu hofikine'no hon'ingkano imo'mentiso so'no hofiko kakimo in'ngkowalokofo. Oso'no hofiko kakoe a'amu ne imo'n'malofofo.

¹⁵ A'amu hohonta Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwa olo hilo so'no mtif'mokumentohofoso ole, Anitu limento,

¹⁶ Hwangku ngko noppme hwo'nyoho.

Ntefitiye temtitofoso ango hopa pi'wahu'mentohofofoho.

Ngko wopingo imoku'mo ango songo hopa apa'no molimn nefoho.

¹⁷ Oshonta a'amu kengoso ngkine'no tipifitnnefoho.

Oso a'amu kengo uhwosopo'mentohes ose a'amu nefoho.

¹⁸ Oso hungkuno hohonta Anitu limentisos ose a'amu nefoho.

¹⁹ Oso hungkunoso Jemis nulonto nom'ne hungkuno ulimento, Nje huno ole syofisyalokweno. A'amu kengoso Jisasimne'no huno uyahon'ngki simeho uyalokwofa somo syoho tango'njo uhwaloho.

²⁰ O'o, nakwo hofikine'no iyoswo ifalifaliyo ole womti'mokano. A'amu hofiko hwasyo anitu somo yi'huo uyifijoso sekwo non'ngkutoho. Sekwo a'mohufo ikutoho. Sekwo tongo hon'yo hi'njosu non'ngkutoho. Ti'wangomo jilipopijoso non'ngkutoho.

²¹ Hohonta Mousesiye, hon'ingkano hungkuno a'amu Jutafe ango uhu'mokiyo sopo sikuno iyoho humayo homo somo lutihwamotofo somta'angoso olohonta ose'nohini ne'no weho. Jemis ose ulimentisofoho.

A'amu temtitofoso kengo Jisasimo in'ngkowawo'n'ngkohofo somne'no iyoswo mtif'mokumentohofofoho.

²² A'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji a'amu Jisasimo in'ngkowawo'n'ngkohofo so'nji hungkuno ole mtito'mentohofi, Nakwo Pouli'nji Mponopasi'ntnnne'no hwe nom'ne sohwanji Antiyouk'impne'no uhwojan. Ose mtito'ntifi hofiko hwe nom'ne hufa'u Jutas'nji Sailas'njimo uhwosopo'mentohofofoho. Oso hwe Jutas sohwo kakoe yofe nom'ne Mpasopasi'yoho. Oso hwe sohwa'umne'no a'amu hopi'nono ole limotofofo. Hwe wopingo hwa'uyoho.

²³ Iyoswo mtif'mokontifi hofiko'nji uyohot'mentohofofoho. Iyoswo hiloso ole, Nakwo *apousel* sohwona'nnonji hwe engo sohwanji a'amu Jisasimo in'ngkowawo'n'ngkohofo so'ntnnne sekwo'ne iyoswo mtif'mokalokuhwono:

Sekwo a'amu kengo soku Antiyouk, Siliya, Silisiya sokune'no nakwo nakwoe a'amufo selalokuhwono.

²⁴ Ole upa'nimalohwono, a'amu fehohnjo oloponta'ango sohwa hungkuno tango'no selimalofofaho. Hungkuno hiso'no sekwo nupa'nontifi huno pi'ningo engo syofisyalokwifo. Upa'nimno. Oso hungkuno hiso'no nakwo masejofaho. O'o hofikoe huno mta'ningo'nohinofofaho.

²⁵ Oso'no nakwo nuhu'mokontani hungkuno ole mtito'malohwono. Hwe engo hufa'u hwa'umo uhwosopentani, siko Pouli'nji Mponopasi'nji sekuye pone'no uhwojalokuhwono. Nakwo Pouli'nji Mponopas ntnne'no simeho afa wopingo uywo'ninkuhwonefaho.

²⁶ Siko Jisasaye hungkuno ango'meemo lutihwanji iyoho munyofaho. Anitumne'no poye pe'nyo so'no iyoho munyofaho.

²⁷ Nakwo Jutas'i'nji Sailas ntnne'no uhwojalokuhwono. Siko olo hungkuno iyoswo lomjoso woselanjiyoho.

²⁸ Anituye Towahuno nakwo'nji olo hilo so'no simeho afa inalokuhwono. Honingkano tango'no mosejopalokuyihwono. O'o, olomnolini tifi finingkamno.

²⁹ A'amu hwasyo Anitumne'no yahu yihufo peefo'ne uyifijoso sekwo noningkutoho. Sekwo tongo honiyo noningkutoho. Tiwangomo jillipopijoso noningkutoho. Sekwo a'mohufo ikutoho. Olo wonyo hiloso sekwo miyo'njo ifijo'manji wopingo wohumanfeho. Osoopeho.

³⁰ Oso iyoswo mtimokontifi a'amu sohwamo uhwati'mentofofaho. Antiyouk ango sopo il'mofapontifi a'amu Jisasimo simeho umotofoso uhu'mokahoninkofi oso iyoswo umentofofaho.

³¹ A'amu hiso iyoswo hiloso atofo lontifi, olo hungkuno hilo so'no simeho wopingo umo'nimentisofaho.

³² Jutas'i'nji Sailas'i'nji Anituye hungkuno lmojiyo sohwa'u hungkuno ne'no ulonji yokumpohn'nyo usosofito'mentisiyefoho.

³³ Osope ne'no humamentisiyefoho. Tifi sohonta uhwati'mentofofaho sopono asomo uhwati'mentofofaho.

³⁴ [I oso'no Sailas Antiyoukimo wohumamo lonto humamentisofaho.]

³⁵ Oseso Pouli'nji Mponopasi'nji ango Antiyouk sopo ne'no humanji a'amu nom'ne so'nji Anituye hungkuno lutihwamentofofaho.

Pouli'nji Mponopasi'nji siko mtampo'mentisiyefoho.

³⁶ Hwangku sohonta Poul Mponopasi'mo ulimento, Oso ango ho'mo so'mo Anituye hungkuno lutihwamentihwoyo sopo oso'mno wehwaho. Hofiko wopingo ko humalofo.

³⁷ Uhwonowaho. Ose ulahoningki Mpanopas ulimento, Nekwo Joun Makjanji wehwano.

³⁸ Ose ulahoningki Poul ulimento, Hohonta Joun Mak nekwo'nji nowentani ango Pamifiliya osopo nta'nii eliko'manto asomo umentisofaho. Nekwo'nji syoho moi'wo miyo'njo imentiso hweho. Oseso nekwo'nji mowanehwono.

³⁹ Oso'no Pouli'nji Mponopasi'nji siko yoka hnnonji mtampo'mentisiyefoho. Siko nomtampenji Mponopasi'nji Mak'nji siko yofayokino nomanji hwaho we'e Saipilos sopo ne'no womentisiyefoho.

⁴⁰ Poul Sailasimo utimanto siko kengopo nowahoningki a'amu Jisasimo iningkawawo'ninkohofoso ulimentofofahi, Anitu siko'nji wesoso wosefo'ma'mtonoho.

⁴¹ Ose ulahoningkofi siko nowenji hwaho Siliya'nji Silisiya sopo nowenji a'amu Jisasimo iningkawawo'ninkohofoso somo sosofitosyohumamentisiyefoho.

16

Timouti kako Pouli'nji Sailas'i'nji umentohofoho.

¹ Poul angko Ntepe'nji Lisitila'nji sopone'no umentisofaho. Ango Lisitila sopo hwe fihwo Jisasimo iningkawawo'ninkisiso sohwo humunyoponoho. Kakoe yofe Timoutiyoho. Timoutiye kona'wohisi Juta aapefaho. A'musi Jisasimo iningkawawo'ninkisisiyoho. Timoutiye kaningkwohwo a'amu Ngkiliik nta'ango hweho.

² A'amu Jisasimo iningkawawo'ninkohofo Lisitilanta'ango so'nji Aikouniyam mta'ango so'nji hofiko Timoutimne'no ole ulimentofofahi, Hwe wopingo hweho.

³ Poul ole syafihu'mento, Ngko Timouti'nji wehwantae hwo'nyoho. Ose syafisyonto kako a'amu Jutafe yahino a'apaho sihu kolo'nyoso Timoutimo uloho'mentisofaho. Hwapingoole, A'amu Jutaso ango hopo sopo humamotofoso hofiko huno moi'wonoho. Timoutiye kaningkwohwo a'amu Juta hwo'maho. O'o Ngkiliiknta'ango hweho. Oso'no kakoe hwomufe a'apaho sihu makolofe'njo imentohofoho.

⁴ Anglo ho'mo so'meemo Poulyo Timoutiyo Sailasiyo hofiko nowentifi oso hungkuno a'amu apousel sohwanji hwe engo Jelusalem mta'ango sohwanji mtito'mentohofo so'no lutihwamentohofofoho. Ole ulimentohofi, Olo hungkuno hiloso tifi finingkamno.

⁵ Oseso a'amu Jisasimo iningkawowo'nningkohofefe simeho hi'ntnnonoso yokumpohn'nyo engo imo'nimentisofoho. A'amu Jisasimo iningkawowo'nningkohofoso pi'ningo engo imo'nimentohofofoho.

Poul ango Tilouas sopo wojo hopa uhwonimentisofoho.

⁶ Nowentifi hwaho Filiiya'nji Ngkolesiya sopo emoyontaningkofi Anituye Towahuno ulimento, Sekwo hwaho Esiya sopo Anituye hungkuno nolutihwafikutoho.

⁷ Hofiko Misiya hwaho momingo sopo nowentifi Mpitiiniya hwaho sopo wohwano lontifi ko imentohofoso, Jisasaye Towahuno hano pitohahumentisofoho.

⁸ Oso'no hofiko Misiya uhwontawentifi Tilouas ango sopo i'mofamentohofofoho.

⁹ Oso hopo soko siko'miyo somo Poul wojo hopa uhwonimentisoso hwe Masetouniyanta'ango sohwo nolohofonto Poulimo jomo ulimento, Mijo lopo nowekohopohoji fonefo'maho.

¹⁰ Ose uhwoningkahoningga, nakwo, ngko Luk ntnne'no Masetouniyamne'no yo'mayo ito'no esyohumamentihwonefoho. Nakwo huno moi'wono. Anitu ole nalimento, Sekwo nye hungkuno Masetouniya motakuji a'amu somo filutihwamno. Ose nalimentisofoho.

A'mu Litiya kako Anituye a'amu ne imo'nimentisofoho.

¹¹ Oseso nakwo ango Tilouasnta'ango yofayokino nomentani nowekentani Samoutilas i'mofwentani mo'ninkanta Neyapolis i'mofamentihwonefoho.

¹² Oso ango sopo uliko'mentani honingkanomo nowentani Filipai i'mofamentihwonefoho. Oso ango hopo sopo hwaho Masetouniya sofe ango engo ponoho. A'amu Loum mta'ango hwaho mokosyohumayo sohwa osopo humamentohofofoho. Siku fehohnjo oso ango sopo humamentihwonefoho.

¹³ Siku iyoho humayo somo nakwo kusomo noswopontani mitimomingo sopo nakwo huno ole syafihumentihwone, A'amu Juta olopo Anitumne'no jomo ujo'no uhu'mokumotofofoho. Osopo uhwonimentihwoneso moyam'i sofa nosyohumentaningkofi uhwonontani nakwo nujwokohumentani hofiko'nji hungkuno limentihwonefoho.

¹⁴ A'mu fisi kakoe yofe Litiya ango Taiyotaila nta'angiyoho. Kako ho'yo fae miyo'nohino syoho'njiyoho. Oso a'musi kako Anitumo jomo ulimojiyoho. Kako nohumanto Poulye hungkuno upa'nimentisofoho. Anitu a'musiye huno yi'wolo'makahoningki kako Poulye hungkuno yokumpohn'nyo upa'nimentisofoho.

¹⁵ Nupa'ninkahoningki oso a'musi kakoe angomo humamotofo so'njimo nakwo mijo kiyoma'mentihwonefoho. Nokiyomahoningkuhwoni a'mu hisi nalimento, Ngko Anitu ne'no simeho hi'ntnnono nehopi syanifisyukujimanji sekwo nye angomo nopsikuki fosyohumamno. Oso hungkunoso yokumpohn'nyo nelahoningki kakoe angomo humamentihwonefoho.

A'mu Filipai sohwa hofiko Poulyi'ngi Sailasi'hjimo impo'angomo uhumentihmentohofofoho.

¹⁶ Siku fihi nakwo Anitumo jomo ujo'ne sopono nowentaningkuhwoni, a'mu siki syoho ulohofiyosi nakumo honingkanopo ne'ma'mentisofoho. Oso a'mu hisi towahuno wonyo'njosи nohumanto hungkuno yo'mayo hwangku imo'nyo'neso limojiyoho. Oso hungkuno limojo so'no hofiyakwosa hamniyoho engo ma'mentohofofoho.

¹⁷ Oso a'mu hisi Poulyi'ngi nakwo'nji noneniningkawento a'amu somo uliwo'nimento, Olo hwe lohwa Anituye syoho ulohofiyi hwafoho. Anitu nakumo asomo nemayo so'no wolisetihwantefeho.

¹⁸ Siku huhwo huhwi a'musi kako oso yahino ose yi'wo'ninkiso so'no Poul simeho wonyo umo'ninkahoningki ikinjamo lohofonto towahuno wonyo sohumo ulimento, Jisas Kilaisiye yofe wakilimne'no yohono. Oso a'mu simo nuliko'mahoji mpano. Ose ulahoningki towahuno wonyo sohwo kunto'no uliko'ma'mentisofoho.

¹⁹ Uliko'ma'mentisoso a'musiye hofiyakwosa olo hiloso uhwonimentohofoso hofikoe hamniyoho hwapingoso uliko'ma'mentisoso uhwonontifi Poulyi'ngi Sailasi'hjiji aho yokumpohn'nyo kentifi a'amu uhu'mokiyo sopo hwe engo sohwamne'no husimpemotawomentohofofoho.

²⁰ Hwe engo Loum mta'ango hungkuno ito'no melihwajijo'njo sohumo ulmantifi ulimentohofi, Olo hwe lohwa'u Juta hwa'uyoho. Nakwoe ango wonyo imokiyo'ne pisiyo hwa'uyoho.

²¹ Hiko hon^{ing}kano nom'ne songo net^{ih}walokusiyoso nakwo Loum hon^{ing}kano'njo sohwona'niye hungkuno hohontajo somo mtⁱhupeelofoho. Hon^{ing}kano songoso min^{ing}kowanehwono.

²² Ose ulahon^{ing}kofi a'amu hopi'nono nupa'nont^{if}i hwe sohwa'umo mango engo ulⁱmentohofoho. Hwe hungkuno mel^{ih}wajyo'njo sohwa Pouli'nji Sailasi'nji hikoe hwapife mtⁱhupeemofont^{if}i a'amumo ulⁱmentohofifi, Sohwe'nji fongkupmno.

²³ Nofonjant^{if}i impo'angomo uhumatⁱmentohofoho. Uhumatⁱmentohofoso hwe impo'angomo mokosyohumayo sohumo ulⁱmentohofifi, Kiko hikimo yokumpohn'nyo mokosyohumaho.

²⁴ Hwe huhwo sohwo hungkuno yokumpohn'nyo upa'nonto oseso ango ne ajwomo'mo nomotasonto sikoe sⁱfe iyomo intofahumentisofoho.

²⁵ Kuntaliyopo Pouli'nji Sailasi'nji impo'angomo nohumanji Anⁱtumo isamoyoka ulonji ta lontan^{ing}ki a'amu impo'angomjo sohwa upa'nⁱmentohofoho.

²⁶ Hohosohonta hwom^{ih}wo mⁱkunⁱmposo yahon^{ing}ki impo'angomjo hwosaho yomo yomo yonto hoku'yo hopi'nono hwosompeefahoningki ahwomo nano hofⁱkoe sⁱfe ahomjo itolo'meehumentisofoho.

²⁷ Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo nolikafonto uhwonⁱmentisoso hoku'yo hopi'nono nohwosompo'nowo'mⁱwentan^{ing}ki uhwononto huno ole syafⁱhu'mento, Impe'njo sohwa hofⁱko hiyae nto humpeho lonto kakoe sⁱhu nomanto kakimo wojwotofahinⁱmonto imentisofoho.

²⁸ I oso'no Pouli joho mohm'no ulⁱmento Kiko wonyo imokintoho. Nakwo hopi'nonohino sohwona'ni humalohwono.

²⁹ Ose ulahon^{ing}ki hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo sikiloh'o no joho ulonto, hano kunto kunto'no wento humentisofoho. Noswonto yomo engo yonto Pouli'nji Sailasi'njiye sⁱfe ki'nyo'mo piⁱwahu'mentisofoho.

³⁰ Pouli'nji Sailasi'nji mempo hohnta'n'i ipemotoswaponto ulⁱmento, Hiko hwe engo sohwahusi, Anⁱtu nⁱfo'mayo'n'e pipi imnehono.

³¹ Ose ulahon^{ing}ki ulⁱmentisi, Kiko Jisasimne'n'o sⁱmeho hi'ntnnono uyo'manji Mpo-hwo Anⁱtu asomo nokumanefoho. Kakoe a'amu ne imo'ntnnne hwosoho. Jⁱje mehomⁱnji ape'nji osenohinoho.

³² Ose ulonji hwe huhwo sohumo kakoe ango humamotofo so'njimo Anⁱtuye hungkuno lutihwamentisiyefoho.

³³ Hohosohonta hwe huhwo sohwo Pouli'nji Sailasi'njiye uyomo mijo yati^{ku}'mentisofoho. Yati^{ku}hahon^{ing}ki oso hwe sohwo kakoe a'amu'njimo Jisasimne'n'o mijo kiyoma'mentisiyefoho.

³⁴ Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo Pouli'nji Sailasi'njiye angomo ipemotasonto wopayo umentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe mehomⁱ intohwantne'n'o Anⁱtumne'n'o sⁱmeho hi'ntnnono uyoso'n'e sⁱmeho wopingo umo'nⁱmentisofoho.

³⁵ Iyoho longkon^{ing}kahon^{ing}ki hwe engo Loumnta'ango sohwa hofⁱko hwe itokuso'njo sohwamo lⁱhwojahan^{ing}kofi hofⁱko hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohumo ulⁱmento, Oso hwe hufa'u sohwa'umo sⁱkwatip^o filohofo.

³⁶ Ose ulahon^{ing}kofi hwe huhwo sohwo Pouli mo hungkuno ulⁱmento Hwe engo Loum mta'ango sohwa wosesikwojant^{if}e'no hungkuno lⁱhwajohofo. Oso'no siko impo'angomta'ni ulⁱko'mahosisi sⁱmeho pompenjiyo'nji fiwanⁱnyo.

³⁷ Ose ulahon^{ing}ki Pouli kako hwe itokuso'njo sohwamo ulⁱmento, O'o oso yahino wopingo'maho. Nekwo Loum a'amu hwoya'yoho. Fosi nekwo wonyo miyo'njo yahon^{ing}kuhwoi sekwo wonyo elohofont^{if}i uti^{hw}a'nyopo ikujoho efongku'malofofoho. Hungkuno ito'n'o mel^{ih}wajyo'njo miyon^{if}i impo'angomjo sⁱki intofo ehumalofⁱhwasoho. I olohonta elohofo, Siko hiyae hano uhusⁱsi fiwanⁱnyo. Oso yahino nⁱhu'no wonyofoho. Hwe engo Loum mta'ango sohwa nekumne'n'o nopⁱkuji mempo hohnta'n'i ipemotewahon^{ing}kuji nekwo wohwantayoho.

³⁸ Ose ulahon^{ing}ki a'amu itokuso'njo sohwa oso hungkuno hiso motowahon^{ing}kofi hwe engo Loum mta'ango sohwa nupa'nont^{if}i Pouli'nji Sailasi'nji Loum a'amu sohwa'u'ne'n'o iyoho unⁱmentisofoho.

³⁹ Oso'no hwe engo sohwa impo'angomne'n'o nowent^{if}i Pouli'nji Sailasi'nji sⁱmeho wopingo umo'nyo'n'e'ent^{if}i ulont^{if}i mempo hnta'n'i ipemotaswont^{if}i ulⁱmentofofi, Siko olo ango lopo ulⁱko'mahosisi mpannya.

⁴⁰ Ose ulahon^{ing}kofi Pouli'nji Sailasi'nji impo'angomjo ulⁱko'manji Litiyafe angomo hu-mentisiyefoho. Osopo a'amu Jisasimo inⁱngkowawo'nⁱngkohoho so'nji nuhu'mokont^{if}i hungkuno sⁱmehomo'mo nusosofitofonji ulⁱko'ma'mentisiyefoho.

17

A'amu Tesolounikaso Pouli'niji Sailasi'njimo ikujoho wofonjantifi imentohofofoho.

¹ Pouli'niji Sailasi'njimo aango Amifipouli'si'niji Apolouniya'niyi uhwontawenji ango Tesolounika sopo i'mofapmmentisiyefoho. Osopo a'amu Jutafe tajo aango loho'nyoponoho.

² Poul s̄ikuno iyoho humayoso engolopohamo kako tajo angomo umojo sohwo hofikoe tajo angomo hofiko'niyi humentisofoho. S̄ikuno iyoho humayo hufa'u sihune somo Poul Anituye iyoswo mta'ango hungkuno hwapiingo lutihwamentisofoho.

³ Ole lutihwamento, Anituye hungkuno ole nalimento, Hwe fihwo nophwosi tohino engo nomahwosi nope'n'ningkuhwosi apa'no nolikafonefoho. Ose nalimentisofoho. Oso hiso'no Anituya nakwoe hwahopo uhwatiメントisohuhwo sohwo Jisasiyoho. Oshune'no selakoweno.

⁴ Pouliye hungkuno upa'nontifi a'amu fehohnjo oso hungkuno hiso si'meho hi'ntnnono uyontifi Pouli'niji Sailasi'njimo in'ingkamentohofofoho. Oso a'amu hiso fehohnjo Ngkilik a'amu Anitune'no tajo aango somo uhu'mokumotofofoho. Hwe engo sohwafe moyam'i sofanji in'ingkamentohofofoho.

⁵ I oso'no a'amu Juta fehohnjo honimo yontifi hofiko hwe wonyo a'amu uhu'mokiyoso sopo siki humawo'n'ningkohoho sohwamo nomantifi nom'ne hwe moyam'i'mi'niyi uhu'mokontifi mango engo liwo'n'umentohofofoho. Ose yahon'ngkofi a'amu hopi'nonohino si'mano hintotohino umn'ingkahoni'ngki Jesoun'ye angomo kikito'mentohofofoho. Hofiko Pouli'niji Sailasi'njine'no notipeentifi utihwa'nyopo womuhumojano limentohofofoho.

⁶ Ose ko limentohofoso wonyopi tipeentifi Jesoun oso hwo'niyi a'amu Jisasimo in'ingkawowo'n'ningkohoho nom'ne so'njimo hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwanne'no husimpentifi mango engo mohm'no ulimentohofifi, Olo hwe hufa'u lohwa'u siko hwaho hopi'nonohinopo yahino wonyo yonji olohonto olopo humasiyo.

⁷ Olo Jesoun lohwo hikimo kakoe angomo motawomasofoho. Hiko nakwoe hwe engo Sisafe hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkisyu hwa'uyoho. Ole limentisiyo, Hwe yofe engo'no hwaho mokosyohumayo ne sohwo Jisasiyoho.

⁸ Ose ulahon'ngkofi a'amu hopi'nono nupa'nontifi hwe engo huhwanji si'mano hintotohino umn'imentisofoho.

⁹ Hwe engo sohwa Jesoun'niyi a'amu Jisasimo in'ingkawowo'n'ningkohoho nom'ne so'njiye hamniyoho we'e nomantifi usihutofahon'ngkofi hofiko umentohofofoho.

Ango Mpeliya sopo Pouli'niji Sailasi'niyi syoho imentisiyefoho.

¹⁰ Oso si'kwo'miyo somo si'kuno mee'fahon'ngki a'amu huhwo sohwa Pouli'niji Sailasi'niyi Mpeliya ango sopo komo'no uhwatiメントohofofoho. Osopo i'mofaponji a'amu Jutafe tajo aango somo humentisiyefoho.

¹¹ A'amu Mpeliyaso huno wopingo'njofoho. Hofiko a'amu nom'nefie hungkunomo upa'n'liwo'nontifi huno ito'no syafihu'motofofoho. A'amu Tesolounika pa'nyo'maho. O'o, Pouliye hungkunomo si'kuno huhwo huhwi upa'n'liwo'nontifi Anituye iyoswo somo hungkuno atofo limotofofoho. Ole syafihu'mentofofifi, Pouliye hungkuno nehopotiken. Anituye hungkunomo uhwonanano. Ose syafisyon'tifi Anituye hungkunomo atofo liwo'n'umentohofofoho.

¹² Anituye hungkuno atofo lontifi Pouliye hungkuno ne'njo uhwonontifi Jisasimo si'meho hi'ntnnono umentohofofoho. A'amu hiso fehohnjo Ngkilik a'amu hwe moyam'i yofe engo'nojofoho.

¹³ A'amu Juta Tesolounika humamotofoso Poul Mpeliya ango sopo Anituye hungkuno lijwaofahon'ngki nupa'nontifi nolikafontifi Mpeliya ango sopono pmmentohofofoho. Osopo a'amu fehohnjo huno y'wolo'mokontifi fonfonyo yahon'ngkofi a'amuso si'mano hintotohino umn'imentisofoho.

¹⁴ Oso hiso'no a'amu Jisasimo in'ingkawowo'n'ningkohofoso nupa'nontifi Pouli'mo mijo ayo mom'ngopo komo'no uhwatiメントohofofoho. I oso'no Sailasi'niyi Timouti'niyi siko Mpeliya ango sopo humamentisiyefoho.

¹⁵ A'amu Pouli'mo ipemotawomentohofo sohwa ango Atenis i'mofawentifi osopo Poul ole lihwatimento, Sailasi'niyi Timouti'niyi siko komo'no wapiyo. Ose ulahon'ngki a'amu sohwa Pouli'mo ul'ko'mantifi kakoe hungkuno motasmentohofofoho.

Ango Atenis sopo Poul hungkuno ulimentisofoho.

¹⁶ Poul ango Atenis hwe hufa'u sohwa'umne'no uhwontohumanto sojo huyo'mango kengo kengo uhwonimentisofoho. Oso huyo'mangoso a'amu hwomtame ulohofo'nemt'mokumentohofofoho. Poul nuhwononto si'meho tango umentisofoho.

¹⁷ Oso'no Poul a'amu Jutafe tajo ango somo noswonto osopo a'amu Juta so'nji a'amu kengo Anitumne'no jomo ulimotofo so'nji Anitune'no hungkuno hnniwo'nimentohofofoho.

¹⁸ A'amu huno hwapiingo'njoso fehohnjo Epikuliyan honingkanomo iningkamotofo so'nji fehohnjo Sitouik honingkanomo iningkamotofo so'nji Pouli'nji yoka ikujoho pa'nyo hnnimentohofofoho. Yo'mayo Jisas imentiso so'nno kako poyo pe'nonto apa'nno songo lika'mentiso so'nno Poul kako hofikimo ulimentisofoho. Oso hungkunoso nupa'nontifi fehohnjo ole hnnimentohofofi. Olo hwe huno ane hweho. Kako ne'nno liwo'nningkiso lohwo peho hungkuno lalofoho. Nom'ne fehohnjo ole hnnimentohofofi, A'amu kengofe anitu huyo'mango so'nno lalofoho. Ose hnnimentohofofoho.

¹⁹ Oseso hofiko Pouli'mo nomantifi a'amu kaunisol Aleyoupakkos'njo sopo uhuma-jontifi, Olo hungkuno songo lalokunoloso nakwo huno wonaimonte'no yalofoho.

²⁰ Jje hungkuno fehohnjo songoso nakwo huno ito'nohino'maho. Olo hungkuno hwapiingooso nakwo huno wonayono. Ose ulimentohofofoho.

²¹ A'amu Atenis so'nji a'amu nom'nne osopo humamentofo so'nji hofiko hungkuno songo upa'nontifi oso hiso'no ne'no limotofofoho. Syoho ne'nji miyo'njofoho. O'o, hungkuno'nohino limotofofoho.

²² Oseso Poul kako nolikafonto a'amu kaunisol Aliyouspakkas sohwanjo sopo lohofonto ulimento, Sekwo a'amu Atenis soku, Ngko sehoningkoheso sekwoe sojo huyo'mango pil'ningo engo somne'no sekwoe Anitu pa'nyomo hwomtame ulohofiwon'ningkohoho kuyoho.

²³ Ngko sekwoe angkuhwaf olo moyonji oso sekwoe ango sojo huyo'mango yofe ho'nomayo'ne pi'l'ningo uhwonimalefoho. Ole uhwonimaleso, ijempoho anga'nohino sopo sekwo ole mtif'mokumentohofofi, Oloso nakwo Anitu nom'nehwo huno momaso'njo sohumne'nefoho. Ose mtif'mokumentohofofoho. Oso Anitu huhwo sohwo sekwo huno maseyo'njo siki hwomtame ulohofiwon'ningkohoho sohune'no selalokweno.

²⁴ Kako hwaho'nji yo'mayo hwahoponjo wojoso mtif'mokumentiso sohwa kako yo'mayo hwahoponjo ahwomomjos o mokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho. Ango a'amu molinyo sopo mohumayoponoho.

²⁵ Kako yo'mayo umofonyo iyoso nihu'no awonoho. Oso'no a'amu pipi ufo'mapitnnehofo. O'o, Anitu kako songo humayo so'nji ifofo simano esyaofo'ne so'nji a'amu hopi'nonohino somo yano uywo'nningkiso hweho. Yo'mayo hopi'nonohino hwapiingo hweho.

²⁶ Simo'mo ne'mo kako hwe anga'nohino mtif'mokumentiso sohonta a'amu hopi'nonohinofe sikuno so'nji hofikoe hwaho ayo momingo sopo ho'nahumentisofoho. Oso hwe simo'mjo sohumta'ango temtitifo hopi'nonohinoso imo'nimentohofofoho. Anitu a'amu somo hwaho ho'mo ho'mo uhwojwo'nalofoho.

²⁷ Anitu ose yonto kako a'amuso kakine'no watipenitmopifento yalofoho. A'amu hofiko Anitumo notipemafikuji nuhwonifitnnefoho. Nakwo a'amu anga'no anga'nohino so'nnonjo sopo Anitu mofonep humaho.

²⁸ Hwe nom'ne sohwa ole ulimento,

Anitu nakwoe hwapiingo hweho.

Nakwoe simano esyaofoso, nakwoe hano emoyoso, nakwoe songo humayoso kako anga'nohino hwapiingo hweho.

Nom'ne hwe sekuma'ango huno'njo sohwo ole limento, Nakwo'ntnne kakoe mehomini'nwaho.

²⁹ Nakwo Anituye mehomini'manji ole mosyafisiyo'njo uyano. A'amu hwaho kengo kengo nomantifi a'mohuyo'mango mtif'mokuwo'nningkohofofoho. Nakwoe Anitu kako hwahoponjo huyo'mango a'amu mtif'mokuwo'nningkohoho pa'nyo hweho. Ose mosyafisiyo'njo uyano.

³⁰ Hohonta a'amu Anitumne'no huno mosyafisiyo'njoso yo'mayo huyo'mango mtif'mokahoningkofi Anitu nuhwononto hungkuno mujo'njo imentisofoho. I olohonta Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo ole nelalofoho, Sekwoe honingkano wonyomo hohujo ikinjaofikuji ngko Anitu ne sohwo'nimo tifi nniningkapmno. Ose nelalofoho.

³¹ Anitu a'amu hopi'nonohino somne'no sikuno yano ilofhwajiy'o'ne ho'nahumentisofoho. Hwe filumo yano ilofhwajiy'o'ne syoho so'nno uhwosopo'mentisofoho. A'amu hopi'nonohinoso oso hwe huhwo sohumne'no huno uyoso'nno Anitu utihwa'nyopo hwe pe'nyo sohumo songo ulika'mentisofoho. Oso hungkunoso Poul ulimentisofoho.

³² Oso hungkuno hwe pe'nyo sohumo apa'nno songo ulika'mentiso so'nno nupa'nontifi a'amu fehohnjo sitofo ulimentohofofoho. A'amu nom'nne fehohnjoso ole ulimentohofifi, Olo hungkuno hiloso apa'nno upo'nano.

³³ Oseso Poul a'amu somo nul̄ko'manto umentisofoho.

³⁴ A'amu fehohnjo Pouli'mo ufohi'nont̄fi Jisas̄mo s̄meho hi'ntnnono umentohofofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Ntiyounisiyos kako kaunisol Aleyoupakos syoho'njo hweho. A'mu fisi kakoe yofe Ntomalis̄yoho. Oso'nji nom'nesi'njoho.

18

Ango Koulin sopo Poul syoho imentisofoho.

¹ Osohonta Poul Ateni's ul̄ko'manto ango Koulinne'no umentisofoho.

² Osopo nohumant hwe Juta fihwo nohumentan̄ngki uhwon̄mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Akwila. Kakoe ango hwapingo neso Pountos. Hohonta kako kakoe ape Pi'lisila'nji hwaho Itali ul̄ko'manji pmmentisieyefoho. Hwapingo hwe yofe engo'njo K̄iloutiyos kako a'amu Juta Loum humamotofo somo wae yaofahon̄ngki hofiko ango kengo kengopono humpo'mentohofofoho. Oso a'mu siya'umo Poul jomo u'ma'mentisofoho.

³ Pouli'nji oso a'mu siya'u'nji hofikoe syohoso afafoho. Hwapife ango mol̄motofofoho. Osopo Poul siko'nji nohumentif̄ syoho imentohofofoho.

⁴ Engolopohamo sīkuno iyoho humayo somo Poul a'amu Jutafe tajo anglo somo swonto hofiko'nji hungkuno l̄motofofoho. Poul kako a'amu Juta'nji Ngk̄iliki'nji Jisas̄mo s̄meho hi'ntnnono uȳfitne'ento lut̄hwamentisofoho.

⁵ Hwangku sohonta Sailasi'nji Timouti'nji hwaho Masetouniya ul̄ko'manji Poul ango Koulin humementan̄ngki pmmentisieyefoho. Siko nopahon̄ngki Poul hwapife ango syoho ul̄ko'manto An̄tuye hungkuno a'amumo lut̄hwamentisofoho. Ole ul̄mento, Hwe An̄tu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso sohwo Jisas̄ K̄ilais̄yoho. Ose ul̄mentisofoho.

⁶ Olo hungkuno hilo so'no a'amu Juta fehohnjoso nakwolaho lont̄fi hofiko Pouli'mo sitofo ul̄mentohofofoho. Oso'n Poul kakoe hwapifemjo hintalinyo wae loho'n̄mentisoso kakoe hungkunomo haloho maposo'nefoho. Ose yonto ul̄mento, Sekwo tikanomo ufijo'manji sekwoe syohofoho. Nje syoho moi'wonoho. Sekwo a'amu Juta sokumo sel̄ko'mahm'mo a'amu temtitifo kengo somo An̄tuye hungkuno wolut̄hwamne'nno yohono.

⁷ Ose ulonto tajo ango somo nul̄ko'manto hwe nom'ne temtitifo kengo sohwoe ango somno nowento osopo nohumanto lut̄hwamojofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako An̄tune'nno jomo ul̄wo'n̄ngkiso hweho. Kakoe yofe Taitas Jos̄itos. Kakoe ango tajo ango'njo sopo afapo molinyofoho.

⁸ Oso tajo ango mokosyohumayo sohwoe yofe K̄ilis̄posiyoho. Kako kakoe ape'nji sikoe mehom'i'nji hofiko Jisas̄mo s̄meho hi'ntnnono uȳmentohofofoho. A'amu Koulin pi'n̄ngoso Pouliye hungkuno nupa'nont̄fi s̄meho hi'ntnnono uyahon̄ngkofi mijō kiyoma'mentohofofoho.

⁹ Sīkuno nom'nemo wojo hopa uhwon̄mentisoso An̄tu ul̄mento, K̄iko iyoho yohotoho. K̄iko nje hungkuno yolofo fiso. K̄iko mampi'nyo humahotoho.

¹⁰ Ngko k̄iko'nji humaleno. A'amu nom'neso wonyo makumokufitnnefoho. Oso ango lopo nje a'amu ne pi'n̄ngo imo'n̄fitnnefoho. Ose ul̄mentisofoho.

¹¹ Oso'n Poul oso ango sopo soswo anga'no uyokolofahon̄ngki osopo nohumanto An̄tuye hungkuno lut̄hwamojofoho.

¹² Hwe fihwo kakoe yofe Ngkaliyou, Loum mta'ango sohwo yofe engo nomanto hwaho Ngk̄ilirk mokosyohumayo sohonta a'amu Jutaso s̄meho afa inont̄fi Pouli'mo nakwolaho lont̄fi, hungkuno ujo'ne ango Ngkaliyou hungkuno ito'no m̄ihwajyo'nne sopono ipemotas̄mentohofofoho.

¹³ Ole ul̄mentohof, Olo hwe lohwo kako An̄tune'n no t̄fi in̄ngkayo so'no hon̄ngkano songo lonet̄hwalofoho. Olo hon̄ngkano songo losomo t̄fi in̄ngkowaso'manji hungkuno hohontajo somo womt̄hupeentanoho.

¹⁴ Ose ulahon̄ngkofi Poul hungkuno ul̄monto yahon̄ngki Ngkaliyou kako a'amu Juta somo ul̄mento, Olo hwe lohwo hungkuno Loumanta'angomo hwotoho hmmas̄'manji ngko sekwoe hungkuno upa'n̄i'mnesohilo.

¹⁵ I oso'n olo hiloso sekwoe hon̄ngkano hungkuno hohontajo mta'ango so'no sekwo'nohini mtitopmno. Nje syoho'maho. Sekwoe syohofoho.

¹⁶ Ose ulonto ango mta'ni l̄hwat̄mentisofoho.

¹⁷ Oso'n a'amu Juta hiso hwe fihwo kakoe yofe Sous̄tenis tajo ango mokosyohumayo sohomo aho nokent̄fi ango hungkuno ito'no m̄ihwajyo sopo ikujoho fongku'mentohofofoho. Ose ko yahon̄ngkofi Ngkaliyou kako hungkuno nom'ne mujofoho.

Hwaho Siliya ango Antiyouk sopono Poul asomo umentisofoho.

¹⁸ Poul angou Koulin sopo a'amu Jisasimo iningkamotofo so'nji nohumentanngki sikuno nom'ne nuyokolofahonngki Poul oso a'amu somo uliko'mantisofoho. Kako Pilisila'nji Akwila'nji siko'ya'u'nji nowentifi angou Sengkiliya sopo Poul kako Anitumo hungkuno nto ulmentiso so'no kakoe mijiyohohwafo imokinmentisofoho. Hohwafo imokinngkahonngki yofayokinomo nokotasontifi hwaho Siliyamne'no wako'mentohofoho.

¹⁹ Hofiko angou Efesos imofawentifi Poul a'mu siya'umo nuliko'manto a'amu Jutafe angou uhu'mokiyo somo noswonto hofiko'nji hungkuno limentohofoho.

²⁰ Hofiko Poulimo ulimentohofi, Kiko nakwo'nji sikuno pi'ning fohumaho. Ose ulahonngkofi oso hungkuno somo tifi miningkammentisofoho.

²¹ O'o kako wamento yonto ulimento Anitu ngkimo ole ntoso'manji, Kiko angou Efesos asomo fiwe ntososo, e'wa ngko wapmmmonnoho. Ose ulonto Efesos uliko'manto yofayokinomo umentisofoho.

²² Yofayokino Sisaliya ifohohosyosyahonngki Poul a'amu Jisasimo iningkamotofo osopo humamotofo somo u'manto hungkuno we'e ulonto Antiyouktimne'no umentisofoho.

Apoulous angou Efesos sopo Anituye hungkuno ulimentisofoho.

²³ Osopo nohumento sikuno nom'ne somo umentisofoho. Kako hwaho Ngkolesiya'nji Filihiya'nji uhwontawento a'amu Jisasimo iningkamotofo somo yokumpohn'nyo sosofito fosyohumamentisofoho.

²⁴ A'amu Juta fihwo kakoe yofe Apoulousyoho. Oso hwe huhwo sohwoe angou hwapingoso Alek'santi'liyanoho. Kako angou Efesos sopo noponto humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo Anituye iyoswo somo huno'njo hwaho. Kako Anitune'no hungkuno wonyoangkafo liwo'nngkiso hwaho.

²⁵ A'amu nom'neso kakimo Anituye honingkanomne'no lutihwahonngkofi kako haloho'no yonto simeho wopingo umo'nngkahonngki nom'ne a'amu somo Jisasimne'no yolooh lutihwamentisofoho. I oso'no Jisasie hungkuno fehohnjo kako huno muyofoho. O'o, Joun a'amumo mijo kiyomayo yahino so'no huno unyo hwaho.

²⁶ Kako a'amu Juta sofe angou uhu'mokiyo sopo olo hungkuno hiloso a'amu somo yokumpohn'nyo lutihwoma'mentisofoho. Pilisila'nji Akwila'nji siko olo hungkuno hiloso nupa'nonji hwe sohomo nutimanji sikoe angomno ipemotawenji osopo Jisasimne'no hungkuno hopi'nonohino lutihwamentisiyefoho.

²⁷ Hwangku sohonta Apoulous hwaho Ngkilik sopone'no wamo lonto, a'amu Jisasimo iningkamotofo Efesos humamotofoso Apoulousmo ufo'mano lontifi hofikoe a'amu hwaho Ngkilik osopo humamotofo somne'no iyoswo mtimokumentohofoho. Ole mtimokumentohofi, Olo hwe lohumo nakwoe a'amu hwosoho ulimno. Ose mtimokumentohofoho. A'amu Ngkilik somne'no Anitu hitoho ulofahonngki honingkano imo'mentisoso a'amu anga'no anga'no Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofoho. Oso a'amu homo somo Apoulous nu'manto ufo'mantisofoho.

²⁸ Osopo Apoulous'nji a'amu Juta Jisasimo miningkayo'njo so'nji utihwa'nyopo Jisasimne'no hungkuno hnnimentohofoho. Apoulous kakoe huno hofikimo yakolo uloho'mentisofoho. Kako Anituye iyoswo mta'ango utihwamento ole lutihwamento, Oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatiementisohwo Jisas Klaistyoho. Ose lutihwahonngki hofikoe simehomo'mo nehopeho syafihu'mentohofoho.

19

Angou Efesos sopo Poul syoh imentisofoho.

¹ Apoulous angou Koulin osopo nohumentanngki Poul angou Antiyouk uliko'manto hwaho hwofiki'nyo'njo sopono nowakento angou Efesos imofapmmmentisofoho. Osopo kako a'amu Jisasimo iningkamotofo fehohnjo somo tipema'mentisofoho.

² Poul a'amu homo somo ulimento, Sekwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uymentohofo sohonta Anituye Towahuno Wopingo ma'mentohofataho. Ose ulahonngki ulimentohofi, O'o, nakwo Anituye Towahunomne'no mupa'nyo'nwoho.

³ Ose ulahonngkofi Poul ulimento, Mijo sekwo tihwae hungkuno upo'nngkahonngkofi kiyosema'mentohofoto. Ose ulahonngki ulimentohofi, Jouniye hungkuno nalontifi mijo kiyonema'mentohofoho.

⁴ Ose ulahonngkofi Poul ulimento, Hohonta Joun ole ulimojo hwaho, A'amu hofikoe wonyomo hohujo ikinjaofikujo'no mijo wokiyosema'mnaho. Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, hwe tifi pososohumo simeho hi'ntnnono uyimno. Ose ulimojo hwaho. Oso hwe tifinjo sohwo Jisasyoho. Ose ulimentisofoho.

5 Oso hungkuno hiso nupo'nìngkahonìngkofi Jisasìye yofemo mijo kiyoma'mentohofofoho.

6 Ose yahoningkofi Poul a'amu homo somo aho kisosyahoningki Anìtuye Towahuno Wopìngko a'amu somo uhula'ofonto hungkuno kengo kengo uyìmentisofoho. Hofiko hungkuno kengo kengo lontifi Anìtuye hungkuno lìmentohofofoho.

7 Oso hwe sohwa aho hopi'nono sìfe mta'ni hufa'uyoho.

8 Poul a'amu Jutafe tajo angomo noswonto Jisasìmne'no yokumpohn'nyo lutìhwamentisofoho. Hamno hufa'u sìhune memjaofahoningki kako ne'no lìwo'nìmojo hweho. Poul kako a'amu Jutaso Anìtu nemokosyohumayo sopone'no sìmeho yìwolo'mokufitnne'ento lutìhwamentisofoho.

9 I oso'no a'amu fehohnjo yokumpohn'nyo imo'nontifi Jisasìmo sìmeho hi'ntnnono muyofoho. Hoffiko utìhwa'nyopo Anìtuye Honìngkanomne'no wonyo hungkuno sitofo lìmentohofofoho. Oso'no Poul oso a'amu homo somo ulìko'manto a'amu Jisas Kìlaisìmo inìngkunyo nom'ne so'nji umentohofofoho. Sìkuno huhwo huhwi Poul mesyìlutìhwayo sohwoe hungkuno angomo Jisasìye hungkuno lutìhwamojofoho. Oso hwe mesyìlutìhwayo sohwoe yofe Tilanosìyoho.

10 Poul ose yontanìngki soswo hufa'u uyakolo'mentisofoho. A'amu hopi'nono hwaho Esiya sopo humamotofoso Jisasìye hungkuno upa'nìmentohofofoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitifo kengo so'nji upa'nìmentohofofoho.

Hwe Sefa sohwo kakoe hwomu sohwafe hungkunofoho.

11 Anìtu Pouli'mo aho yokumpohn'nyo umokahoningki yo'mayo kengo wonyoangkafoso mtì'mokumentisofoho.

12 A'amu fihwafe hwapife we'e somo Poul aho pm'mokahoningki nomotawentifi a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnnamo'nyo so'njimo uyahoningkofi a'amuso hwapife we'eso aho nopm'mokahoningkofi mnokino moi'wo imo'nìmentisofoho. Towahuno wonyoso nulìko'mantifi umentohofofoho.

13 A'amu Juta hwoso sohwa emoyontifi towahuno wonyo somo wae yao'motofihwafobo. Oso a'amu huhwo sohwa Jisasìye yofe lontifi towahuno wonyo somo wae yafone'entifi lìmentohofofoho. Towahuno wonyo somo ulìmentohofifi, Poul hungkuno lutìhwawo'nìngkiso sohune'nno Jisasìyoho. Oso hwe huhwo sohwoe yokumpohn'nyo'njo kengopo wokuhwati'mo. Ose ulìmentohofofoho.

14 A'amu Juta yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kakoe yofe Sefa, oso hwoe hwomu aho fehohntha'nì hufi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa oso hungkunoso towahuno wonyo sohumo ulìmentohofofoho.

15 Oso hungkuno towahuno wonyo sohumo ulahoningkofi towahuno wonyo sohwo ulìmento, Jisas sohune'nno ngko huno niyohoho. Poul ntnne'no huno niyohoho. I sekwo tìhwasilo, Ngko huno maniyohoyohoho.

16 Ose ulonto hwe towahuno wonyo'njo somo a'amu sohwamo hweka'mo yaofonto hofikoe hwapi'mepuno sìsìmpento ikujoho yokumpohn'nyo fongku'mentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hwe sohwoe angomo komo'nno ulìko'mantifi a'apaho tohino'nji hwapife ane hiyae humpo'mentohofofoho.

17 A'amu Juta'nji a'amu kengo so'nji Efesos humamotofoso sohwa olo hilo so'nno nupa'nontifi iyoho unìmentisofoho. Oso'no hofiko Jisasìye yofe ho'noma'mentohofofoho.

18 Hwe moyà'mi pi'nìngo engo Jisasìmo sìmeho umentohofoso hofiko hofikoe hohon-tajo yahino hofikoe yo'mayo wonyo so'nno utìhwa'nyopo yolocho ulìmentohofofoho.

19 A'amu pi'nìngo engo peefo'nohwoso'no ki'nyo'no huno'njosó hofiko hofikoe iyoswo huno hwapìng'o'njo mtì'mokumentohofoso nuhu'mokontifi a'amufe tìmopo toho uyo'mentohofofoho. Oso iyoswo somne hamniyohoso atofo lìmentohofoso *fifiti tausen* (50,000) kina imo'nìmentisofoho.

20 Hohosohonta Jisasìye hungkuno yokumpohn'nyo imo'nìngkahonìngki ango'meemo ho'nìngkahonìngki a'amu pi'nìngo Jisasìye hungkunomo inìngkamentohofofoho.

A'amu Efesos sopo humamotofoso Poulimne'no yoka hungkuno ulìmentohofofoho.

21 Osohonta Anìtuye Towahuno Wopìngko Poulye hunomo uyahoningki Poul ole syafìhu'mento, ngko hwaho Masetouniya'nji Ngkilikìt'ni huvonta'mo tìfi Jelusalemno wamo, lonto lìmento, Ngko osopono u'mo hwangku ango Loum sopo uhwanìmonnaho.

22 Ose syafìsyonto kako hwe hufa'u kakimo ufo'mawo'nìngkisiyo sohwa'u Timo-uti'nji Elasìtosì'nji oso hwa'umo Masetouniya'no uhwatìmentisofoho. Poul sikimo nolìhwajonto kako hwaho Esiya sopo we'enehwo humamentisofoho.

23 Oso hohosohonta a'amu fehohnjo Efesos humamotofoso a'amu Jisasìye Honìngkanomo tìfi inìngkawowo'nìngkohofo somo wonyo uloho'mentohofofoho.

²⁴ Oso ang oso hwe fihwo kakoe yofe Ntemitiliyosiyoho. Kako sojo ewafo pa'nyoso huyo'mango syoho'njo hweho. Oso a'amu sofe anituhwasyosi Atemisiyoho. Ntemitiliyos kakoe a'amu'nji hofikoe anituhwasyosiye ang oso huyo'mango mti'mokahoninkofi a'amu hamniyoho engo'nji mpe imotofofoho.

²⁵ Ntemitiliyos kakoe a'amu syoho afa'njo sohwamne'no joho ulahoninkgi uhu'mokumentohofofoho. Nuhu'mokahoninkgofi ulimento, Olo syoho hiloso nakwoe hamniyoho hwapingofoho.

²⁶ Oso hwe Poul sohwo kakoe yo'mayo syoho yiwoninkisoso sekwo huno moi'wonoho. Kako ole lutihwalofifi, sekwo anituhwahalofifi, aho'nji mti'mokuwo'ninkohofoso hwasyo anituyoho. Ne anefoho. Ose lutihwalofoho. A'amu pi'ningo engo oso hungkunoso nupa'nontifi tifi iningkowalokwofo. Olo hiloso nakwoe ang Efesosi'nohino'maho. O'o, nakwoe hwaho Esiya yawojo'meemnaho.

²⁷ Oso hungkuno Poul lisoso nakwoe syohomo wonyo wonamokumontonoho. Oso'nohini'maho. Nakwoe anituhwahalofifi, sekwo anituhwahalofifi, aho'nji mti'mokuwo'ninkohofoso hwasyo anituyoho. Ne anefoho. Ose lutihwalofoho. A'amu pi'ningo engo oso hungkunoso nupa'nontifi tifi iningkowalokwofo. I oso'nno Poul hwe hungkuno Atemisiye yofe engoso wonyo umokumonto yalofoho.

²⁸ Ose ulahoninkgi a'amuso nupa'nontifi simeho tohino umninkahoninkgi mohm'no uliwo'nimentohofifi, Nakwo Efesos so'nyuye Atemis yokumpohn'nyiyoho.

²⁹ Ose ne'no uliwo'nontifi simeho fefoyo umokahoninkgi hofiko afa'no afa'no nolikafontifi angkuhwafo uhu'mokiyo sopono komo'no wentifi hwe hufa'u hwa'u Ngkaiyosinji Alisitakosinji oso hwa'umo kompermotawomentohofofoho. Oso hwe huuhwu sohwa'u Masetouniyanta'ango hwa'u Pouli'nji emmojiyo hwa'uyoho.

³⁰ Poul kako a'amufe simanopo waloho'mto yahoninkgi a'amu Jisasimo iningkamotofoso uhoholo'mmttohofofoho.

³¹ A'amu fehohnjo yofe engo'njo hwaho Esiya mokosyohumayo sohwa Poulimne'no hwe wopingo hweho hnnimentohofifo sohwa Poulyepono hungkuno ole lihwamentohofifi, Poul kiko oso uhu'mokiyo sopo nopohotoho.

³² Ose lihwamentohofoso a'amu uhu'mokiyo somjo sofe hunoso ehilo'mee'mentisofoho. A'amu fehohnjo hungkuno kengo liwo'nontaninkgofi a'amu nom'ne sohwa nom'ne kengo hungkuno liwo'nimentohofofoho. Oso a'amu pi'ningo sohwa uhu'mokiyo so'no hwapingogoso huno moyofoho.

³³ A'amu Juta fihwa Alekisanta sohomo a'amu somo ulone'entifi usitofomotamentohofofoho. Oso'no Alekisanta ajwomo'mo nolohofonto hofikoe hungkunomo asomo ulimo lonto aho ho'noma'mentisofoho.

³⁴ Ose ko yahoninkgi a'amuso Alekisanta yofe uhwofontifi Juta hweho lontifi hungkuno afa'no afa'no mohm'no uliwo'nimentohofifi, Atemis nakwo a'amu Efesos so'nyuye a'mu engiyoho. Hofiko joho ne'no liwo'nontaninkgofi mofehi'nyo simo'me hano uyoso hufa'u imo'nimentisofoho.

³⁵ Tifi sohonta hwe fihwo yofe engo'njo a'amufe ifalifaliyo syoho'njo sohwo mampi'nyo fosyohumammo ulonto ulimento, Sekwo a'amu Efesos soku upa'nimno. A'amu hopi'nono huno ole uyalofoho, Nakwo Atemisiye ang oso engo so'nji oso sojo ahwomo mta'ango piwahu'mentiso so'nji mokosyohumamwo'ninkuhwone'nwoho.

³⁶ A'amu oso hungkuno somo iloafofeneso tihwolo. Awonoho. Sekwoe simeho nto'no wasemo'nono. Fonifonyoso iyo'eno.

³⁷ Olo hwe sekwo ipemotapohofifo sohwa'u nakwoe Atemisiye ang oso engomjo hufo miyo hwa'uyoho. Siko Atemisimne'no sitifo mujofoho.

³⁸ Ntemitiliyosinji kakoe syoho ulohofifi so'nji hofiko nom'ne hwe sohumne'no hungkuno'njo'manji oso hungkunoso nakwoe hwe engo sohumne'no fipemotapmno. Osopo hungkuno jo'ne sikuno somo ito'no womihwajife.

³⁹ Sekwo nom'ne hungkuno'njo hwasimaniyi koko syoho ulohofifi so'nji hofiko nom'ne hwe sohumne'no hungkuno'njo'manji oso hungkunoso nakwoe hwe engo sohumne'no fipemotapmno. Osopo hungkuno jo'ne sikuno somo ito'no womihwajife.

⁴⁰ Olo hungkuno ne'no lontaninkkuji nakwoe hwe engo sohwa huno pipi syonafihupitnnehoho. O'o, yolohoso ne anefoho. Hwe engo sohwa olo uhu'mokiyo so'no nalohonifijoso nakwo pehoho ulantanto. Awonoho. Nakwo hungkuno asomo mulanehwono.

⁴¹ Ose ulonto a'amu hofiko uhu'mokiyo sopo nohumentaninkgofi ulimento, Fonhumpopmno. Ose ulahoninkgi humpo'mentohofofoho.

¹ Nohumpee honingkofi Poul a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofo somne'no ngkiyepo wapifento joho ulimentisofoho. Nuhu'mokahoni'ngkofi Poul Anitumne'no hungkuno ulonto hofikimo usosofito'mentisofoho. Ose yonto ulimento nje a'amufo woseliko'ma'mne'no yohono. Sekwo mpanimno. Ose ulonto Masetouniya'no umentisofoho.

² Oso hwaho sopo uhwontawento a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofo somo Anitune'no hungkuno ulonto a'amu homo somo usosofito'mentisofoho. Osohonta kako Ngkliklik hwaho sopono umentisofoho.

³ Osopo nohumentan'ngki hamno hufa'u sihune uyakolo'mentisofoho. Nohumanto kako yofayokinomo Siliya'no wamto yahon'ngki a'amu Juta sohwa Pouli'mo wofonjosyano lontifi yahon'ngkofi Poul kako nupa'nonto huno yi'wolo'mo lohofonto Masetouniya'no wamo limentisofoho.

⁴ Nom'ne a'amu Pouli'nji umentehohofo sohwa hofikoe yofe ole, Soupata Pilostye hwomu Mpeliyanta'ango hwheho. Tesolounikanta'ango hwa'u Alisitakosi'nji Sekuntosi'njoho. Ngkaiyos Ntepe mta'ango sohwo'nji Timouti'njoho. Hwaho Esiya mta'ango hwa'u Tikikosi'nji Tiloufimosi'njoho.

⁵ Oso a'amu sohwa simo'mo nowentifi nakune'no ango Tilouas hontohumamento hofoho.

⁶ Nakwo ango Filipai nohumentan'ngkuhwoni oso Sikuno Engo a'amu hofik oso wopayo engo ka mo'nyoso ane nyone sikunoso moi'wo imo'ningkahoni'ngki nakwo yofayokinomo nowentan'ngkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nono neyakolofahoni'ngki ango Tilouas i'mofapmmentihwonefoho. Osopo nohumentan'ngkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho.

Ango Tilouas sopo Poul kako hwe Jutikos sohumo ulika'mentisofoho.

⁷ Salole sikuno'nji a'amu so'nji nakwo nuhu'mokontani wosopayo ni'mentihwonefoho.

* Non'ningkahoni'ngkuhwoni Poul a'amu somo lutihwamentisofoho. Kako mo'ningkanta wamo lonto imentisoso hungkuno nom'ne nom'ne lutihwamentisoso kuntoliyopo imo'ni'mentisofoho.

⁸ Nakwo ango yokintahopo tokilonjwa'mjo somo nohumentan'ngkuhwoni sikilohipi'ningo sijimentisofoho.

⁹ Hwe songo fihwo kakoe yofe Jutikos osohwo kako ifoho hanopo nokehumentan'ngki Poul hungkuno ne'no lontan'ngki timosaho uningkahoni'ngki nihu'nahone saho poyo pa'nyo fosyawo'mentisofoho. Fosyawo'mentisoso ango tokilonjwa'mjo hufa'u sihune somta'ni piwahu'mentisofoho. Nopi'wesyahon'ngki a'amu hofik utimano lontifi kotawentifi uhwonimentohofoso kako poyo nto pe'nimentisofoho.

¹⁰ Poul nokotawento hwomu poyohwoe a'apahopo pisongki'namofonto kehutnnoma lohofonto a'amu somo ulimento, Sekwo yomo ikutoho. Kako songo humaho.

¹¹ Oseso Poul angomo apa'no nokotasonto a'amu'nji wopayo kutikujo lohofontifi ni'mentihwonefoho. Ni'mentihwoneso Poul apa'no hungkuno ne'no lahon'ngki iyoho longkon'ningkahoni'ngki Poul nuliko'manto umentisofoho.

¹² Oseso a'amuso hwomu pe'nimentiso sohumo songo humahon'ngki kakoe angomo ipemotawentifi hofik simeho wopingo umo'nimentisofoho.

Poul kako ango Tilouas uliko'manto ango Miletos spono womentisofoho.

¹³ Poul nalimento, sekwo yofayokinomo ukiji ango Asous sopo woswo'nano. Ngko honingkanomo wamo. Ose nelahon'ngki nakwo yofayokinomo umentihwonefoho.

¹⁴ Ango Asous sopo noswo'nontanti Pouli'nji nakwo yofayokinomo nokotosontani ango Mitilimimne'no umentihwonefoho.

¹⁵ Mitilini nta'ni nowekentani mo'ningkanta hwaho we'e Kiyou mofonepo umentihwonefoho. Osopo nta'ni nowentani mo'ningkanta hwaho we'e Samousimne'no umentihwonefoho. Osopo nta'ni mo'ningkanta Miletos i'mofapmmentihwonefoho.

¹⁶ Poul nto nalimento hofik. Sikuno Engo Pentikousimo † ngko Jelusalem wohumamonnoho. Oso'no ango Efesos mamnehono. Hwaho Esiya sopo sikuno pi'ningo engo moneyakolofonehoho.

A'amu ango Efesos sopo humamotofo sofe hwe engo sohwamo Poul kakoe hungkuno ae'uyo uyimentisofoho.

* **20:7:** A'amu pi'ningo engo huno'njoso hofik Jisasaye mikupo'nji honiyo'nji nyo'neso hofik huno yaishi'motofofoho. † **20:16:** Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

¹⁷ Ose nalimentiso so'no ango Miletos i'mofapmmentihwoneso Poul kako hwe engo a'amu Jisasimo in'ngkawowo'ningkohoho somo mokosyohumayo Efesosnta'ango so-hwamne'no hungkuno ole lihwatimento, Sekwo noplkuji nohonimno.

¹⁸ Ose lihwojahon'ngki a'amu Efesosnta'ango i'mofopahon'ngkofi Poul ulimento, Ngko hwaho Esiya humamentohe sohonta nje yahinoso sekwo huno moi'wono.

¹⁹ A'amu Jutaso ngkimo wonyo ntiohofane'entifi hungkuno ko hnningkahon'ngkofi oso'no yo'mayo tango'nji nu'mahon'ngki ngko nje yofe hwotoho fenji simeho tango'nji Anituye syoho imentohefoho.

²⁰ Sekwo huno seyo hoho. Ngko iyoho manningkahon'ngki yo'mayo sefo'mayo'no losetihwamentohefoho. Ango uhu'mokiyo uti'hwa'nyo sopono sekwoe ango so'mno Anituye hungkuno hopi'nono losetihwamentohefoho.

²¹ Ngko a'amu Juta so'nji a'amu kengo so'njimo ole ulimentoho, Honingkano wonyo hopi'nonohinoso foho'naopmno. Anitumne'no sekwo huno fiwolo'mokumno. Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimno.

²² Anituye Towahuno Wopingo kiko Jelusalemnino fiso nt'maho. Ngko halo ho yonji Jelusalemmne'no wasimonne'no yohono. Ango Jelusalem sopo peho woni'ma'mtolo. Ngko huno maniyohoyohoho.

²³ Olo'nohino Towahuno Wopingo hungkuno yokumpohn'nyo ole ntahon'ngki, Impo'angomo ho'nakohujoso kiko tango engo wotipema'monno.

²⁴ I oso'no ngko iyoho manningkahohoyohoho. O'o, nje a'apahomne'no huno masfyisyalokuyohono. Olo syoho nakwoe Hwe Engo Jisas ntapmmentisoso moi'wo esojwamofo so'no syofisyalokweno. Syoho hiloso Anitu a'amu wopingo'nohini uy'wo'n'ngkiso so'no wolutihwamne'no yohono.

²⁵ Sekwo upa'nimno. Hohonta ngko nose'manji Anitu yokumpohn'nyo enemokosyohumayo so'no losetihwamentohefoho. I nom'ne sikunomo sekwo ngkimo manohonifitnneho.

²⁶ Oseso olo sikuno lomo hungkuno yokumpohn'nyo wasel'monne'no yohono. Sekwo ti'kanomo ufijo'manji sekwoe syohofoho.

²⁷ Yo'mayo Anitu yoneso'no nto losetihwamentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso moho'nasiyofoho. O'o hopi'nonohino losetihwamentohefoho.

²⁸ Sekwo ito'no fehumamno. Anituye Towahuno Wopingo syoho nto sejapmmentisofoho. Sekwo a'amu Jisasimo in'ngkawowo'ningkohoho somo mokosyohumamno. Jisas kakoe hon'yo'nji hofikimo mpe imentisofoho.

²⁹ Ngko huno ole niyohoho. Ngko sehwot'i'mo'me sohonta a'amu sikis'wojo pa'nyo sekwo'no ajwo lopo noplkuji wonyo wosemekantifeho.

³⁰ A'amu fehohnjo sekumta'ni nolikaffikiji a'amu Jisasimo in'ngkawowo'ningkohoho somo hwasyomo ipesemotakuji hwasyo hungkuno woselantifeho.

³¹ Oso'no ito'no mokosyohumamno. Oleso in'ngyo seyo'eno. Soswo hufa'u si'hune neyakolofontan'ngki ngko imingo'nji sikuno'nji humotaho lonji a'amu anga'no anga'nohino sokumo Anituye hungkuno losetihwamentohefoho.

³² Ngko Anituye ahopo ho'nosesyalokweno. Kako a'amu wopingo'nohini selohofitwo'ningkiso hwaho. Kakoe hungkuno yokumpohn'nyo esesyohumahwosi, kakoe a'amu somo honingkano wopingo in'ngkayo'ne yo'mayo wosejapmmentonoho.

³³ Sekwoe hamniyoho hwapi'e yo'mayo so'no hi manimoi'nimmentisofoho.

³⁴ O'o, sekwo huno moi'wono. Ngko sekwo'nji nohumanji ngko umofonyo iyo so'ne nje a'amumne'no mpe imentohefoho.

³⁵ Nto setihwamentohefoho. Oso pa'nyo sekwo fiyimno. Sekwo syoho yokumpohn'nyo ifijoso a'amu po'nifo somo ufo'mafikuno. Olo hungkuno Jisas nalimentisoso sekwo in'ngyo seyo'eno. A'amu nom'nemo yanohino uy'wo'n'ngkohofoso hofikoe simehyo iyoso nom'ne a'amu yo'mayo mawo'n'ngkohoho somo yakolonoho.

³⁶ Pou oso hungkunoso moi'wo ulonto hofikojiji hwomtame ehumantifi Anitummo jomo ulimentohofoho.

³⁷ Ose yontifi hofikojiji humotaho lontifi Pouli'mo kehutnnoma'mentohefoho.

³⁸ Sekwo apa'no manohonifitnneho ulimentiso so'no hofikojiji simeho tango umentisofoho. Hofikojiji yofayokinome'no ipemotawomentohofoho.

21

Poul kako Jelusaleme'no asomo umentisofoho.

¹ Nakwo a'amu somo uliko'mentani yofayokinome nokotosontani, nowekentani hwaho we'e Kous osopo i'mofapmmentihwonefoho. Mo'n'ngkanta nakwo hwaho Loutes i'mofapontani osoporta'ango ango Patola i'mofapmmentihwonefoho.

² I'mofapontani yofayokino nom'neso hwaho Founisiyamne'no wamonto yahon'ngki uhwonontani osohumo nokotasontani wekapmmentihwonefoho.

³ Nowekapontani hwaho Saipilos uhwonontani oso hwaho sopo yofayokino hwonamonyo hohnta'ni uyokolofontani umentihwonefoho. Nowentani hwaho Siliya i'mofapontani ango Taiya sopo ifohohosahumentihwonefoho. Oso ango hopo sopo yofayokino ho'yango wojo'mesyamto umentisofoho.

⁴ Osopo nohumentani a'amu Jisasimo in'ngkamotofo somo tipema'mentihwonefoho. Hofiko'nji nohumentan'ngkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho. Anituye Towahuno sohwo a'amu somo kakoe huno uyahon'ngki hofiko Poulimo ulimentohof, Kiko Jelusalem sopono nowakehotoho. Ose ulimentohofofoho.

⁵ Nakwoe sikuno hano iyoso'no imo'n'ngkahon'ngki nakwo angopono nuliko'mentani umentihwonefoho. A'amu Jisasimo in'ngkamotofo sohwa hofkoe ape sofanj mehom'i'ngki nakumo mitimomin'go sopo nehwojamentohofofoho. Osopo nakwo hwomtame ehumentani Anitumo isamoyoka ulimentihwonefoho.

⁶ Ose ulontani nakwo hnnimentihwoni, Nakwoe a'amu soku mpanimno, hnnimentihwonefoho. Nakwo yofayokinomo nokotosahon'ngkuhwoni hofiko angopono umentohofofoho.

Ango Sisaliya sopo hwe Akapos sohwo Poulimo hungkuno ulimentisofoho.

⁷ Nakwo ango Taiya uliko'mentani nowekontani ango Toulemes sopo i'mofapmmentihwonefoho. Osopo a'amu Jisasimo in'ngkamotofo so'nji noswo'nontani sikuno anga'no fosyawo'mentihwonefoho.

⁸ Mo'n'ngkanta ango Toulemes uliko'mentani nowekentani ango Sisaliya sopono i'mofapmmentihwonefoho. Osopo nakwo Filipiye angomo humamentihwonefoho. Filip huhwo sohwo Anituye hungkuno lutihwamojo hweho. A'amu Jisasimo in'ngkamotofo ango Jelusalemmo humamotofoso Filipi'nji nom'ne hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwanji apousel sohwamne'no ufo'mayo'ne uhwosopo'mentohofofoho.

⁹ Filip kakoe mehom'i musijo osofosofahu'nohino fafaho. Hofiko Anituye hungkuno lutihwamotofoho.

¹⁰ Osopo nohumentan'ngkuhwoni sikuno fiso neyokolofahon'ngki hwe fihwo Anituhungkuno uyahon'ngki l'imojo Jutiyanta'ango sohwo kakoe yofe Akaposiyo. Kako i'mofapmmentisofoho.

¹¹ Nonetimanto Poulye ahuloho nomanto kakoe sife aho'nji kilo'nonto ulimento, Anituye Towahuno Wopingo ole ntaho. Olo ahuloho lo'nji kakwo'yo hwo sohumo a'amu Jutaso Jelusalem ango sopo olo pa'nyolo nokilohof'kuji a'amu temtitifo kengo sohwafe ahomo woho'nokisyantfeho.

¹² Ose nelahon'ngki upo'nontani nakwo a'amu Jisasimo in'ngkamotofo nom'ne so'nji Poulimo yokumpohn'nyo ole ulimentihwone, Kiko Jelusalemne'no nosohotoho.

¹³ Ose ulahon'ngkuhwoni Poul nalemento, Sekwo humotaho peho'no sontantikwofo. Nje simeho tango niyohoho. Jelusalem ango sopo ngkimo impe intofanihufijoso Jisaskiye yofe ho'nomayo'ne pe'nimeso wopingofoho.

¹⁴ Ose nelahon'ngki nakwo Poulimo nom'ne huno uyoso hopo'maho. Oso'no nakwo apa'no majofoho. O'o, ole ulimentihwoni, Yo'mayo Anituy yoneso umo'nimontonoho. Ose ulimentihwonefoho.

Jelusalemjo hwe engo sohwamo Poul kakoe hungkuno ulimentisofoho.

¹⁵ Hwangku sohonta nakwoe ho'yango ito'no nuhu'mokontani Jelusalemne'no uliko'mentihwonefoho.

¹⁶ A'amu Jisasimo in'ngkamotofo fehohnjo nakwo'nji umentihwonefoho. Hofiko Nasouniye angomo ipenemotawomentohofofoho. Oso hwe Saipilosnta'ango huhwo sohwo hohonta Jisasimo in'ngkamomo hweho. Nakwo kakoe angomo humamentihwonefoho.

¹⁷ Humamentihwoneso Jelusalem ango sopo i'mofopahon'ngkuhwoni a'amu Jisasimo in'ngkamotofoso nonahonontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho.

¹⁸ Mo'n'ngka nakwo Pouli'nji Jemis sohumo uhwonyo'ne umentihwonefoho. A'amu Jisasimo in'ngkamotofoso hofkoe hwe engo sohwanji pmmentohofofoho.

¹⁹ Poul a'amu sohwamo, Nje a'amuhwafo ulonto, yo'mayo wopingo Anituy a'amu temtitifo kengo somne'no uloho'mentisofoho.

Poul kako hwe engo sohwafe hungkunomo tifi in'ngkawento Anituye ango engo somo humentisofoho.

²⁰ Oso hiso'no nupa'nontifi Anitumo isamoyoka ulimentohofoho. Ose ulontifi Poulimo ulimentohofi, Nngkhwahwo. Kiko huno moi'wono. A'amu Juta pi'ningo engoso Jisasimo iningkamotofoho. Oso a'amu hiso Mousesiye honingkano hungkuno hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nngkohofihwafoho.

²¹ A'amu fehohnjo oso a'amu homo somo kikine'no hungkuno hwasyo ulimentohofoho. Ole ulimentohofi, Poul a'amu Juta ango kengopo humamotofo somo Mousesiye hungkuno hohontajo somo tifi iningkakutoho uliwo'nngkiso hwewo. Ole ulalofo, Sekwo sekwoe mehomisohwamo a'apaho sihu kolofikutoho. Sekwo oso honingkano hungkuno hohontajo somo apa'no tifi iningkakutoho. Ose ulalofoho ulimentohofoho.

²² Oso'no pipi yanehwono. Poul nttopohoho upo'nantifeho.

²³ Oseso nakwo kilalokuhwoneso kiko tifi finingkayo. Hwe osofosofahu'nohino sohwa a'amu Jutafe yahinomo iningkayo so'no Anitumo ole ulimalofi, Antu kiko nehonontangkiji oloso uyantane'yihwono. Ose ulimalofihwafoho.

²⁴ Kiko oso hwe sohwamo ufohi'hngkohoji hofiko'nji oso yahino kih'o maso semokiyo so'no fiyimno. Kiko hofikine'no hamniyohoh nasyohoji hofiko oso yahino nihu'nahone ifijoso a'amu huno ole uyono. Kikine'no upa'nimalofoso hungkuno hwasyofoho. Kiko Mousesiye hungkunomo iningkowalokuno so'no hofiko uhwonantifeho.

²⁵ A'amu temtitifo kengoso Jisasimo iningkawowo'nngkohofo somne'no hungkuno nto kotoku'malohwone so'no iyoswo mt'mokuyahojimalohwonefoho. Ole mt'mokumalohwoni. Yahu yihufo a'amu nom'nehwo hwoso sohumo uyifijoso sekwo noningkutoho. Honiyoso nonyoen. Tongo yahu t'wangomo nano jilipopijoso nonyoen. Yo'mayo honingkano akngkilke iyo'en. Ose ulimentohofoho.

²⁶ Oso'no mo'ninkanta Poul oso hwe osofosofahu'nohino sohwamo utimanto oso yahino kih'o maso imokiyo so'no imentohofoho. Ose yontifi hofiko Anituye ango engo somo nohotoswontifi hwe engo sohwamo oso yahino kih'o maso imokiyo so'no moi'wo imo'none so'no ulimentohofoho. Oso sikuno somo Anitumne'no a'amu anga'no anga'nohino tongo hu'meesiyo'ne uyantifeho.

Anituye ango engo somo a'amu Juta sohwa Poulimo aho kemokosyohumamentohofoho.

²⁷ Sikuno aho fehohnnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u moi'wo umo'nimoto yahoningki a'amu Juta hwaho Esiyanta'ango sohwa Poulimo Anituye ango engo somo uhwonimentohofoho. Nuhwonontifi hwe moyam'i hopi'nono ulifikontifi Poulimo aho ko'mentohofoho.

²⁸ Nokentifi hofiko mango mohm'no lontifi ulimentohofi, Sekwo a'amu Isiael soku, fonefo'mapmno. Olo hwe lohwo kako angomeemo emoyonto nakwoe yahinomne'no Mousesiye honingkano hungkunomne'no olo ango engo lomne'no hungkuno wonyo liwo'nngkiso hwewo. Oso'nhino'maho. O'o, olohonta kako a'amu temtitifo kengo sohwamo olo ango wopingo lomo ipemotapiso so'no ango wonyo kih'o pa'nyo imo'nngkohoho. Ose ulimentohofoho.

²⁹ Oso hungkuno hiso hwapingo ole. Hofiko Poulimo uhwonimentohofoso kako a'amu temtitifo kengo ango Efesosnta'ango Tiloufimos oso hwo'nji ango Jelusalem nohumentaningki uhwonontifi hwasyo ole syafshu'mentohofi, Poul oso a'amu sohwanji Anituye ango engo somo ipemotaswohoho. Ose limentohofoho.

³⁰ Oso'no Jelusalem mta'ango a'amu hopi'nonohino yomo yontifi mango engo liwo'nontifi yohoto yohotofo mjalofo'nimi'wentifi uhu'mokumentohofoho. Hofiko Poulimo aho kemotaswopahon'ngkofi Anituye ango engomjo hoku'yo hopi'nono pijwahumentohofoho.

Hwe itokuso'njo sohwamo mokosyohumayo yofe engo'njo sohwo Poulimo utima'mentisofoho.

³¹ Hofiko Poulimo wofonjosantifi ikujoho posontaningkofi hwe yofe engo'njo itokuso'njo mokosyohumayo sohumne'no hungkuno ho'nimentisofoho. Hofiko ole ulimentohofi, A'amu Jelusalem hofiko ikujoho fongki'nalokwofo.

³² Ose upa'nontifi hwe yofe engo'njo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwamo nomanto a'amu uhu'mokiyoso komo'no pmmentohofoho. A'amu Jutaso hwe yofe engo'njo sohwo'nji a'amu itokuso'nji sohwanjimo uhwonontifi hofiko Poulimo apa'no ikujoho mafongku'mentohofoho. Hofiko uyohohu'mentohofoho.

³³ Hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohwo Poulimo aho nokento kakoe a'amu sohwamo ulimento, Sekwo ahwomo nano hufa'u nomafikuji hwe lohumo hmtfahumno. Ose ulonto ulohonmento. Olo hwe lohwo tihwolo. Peho imasoto.

³⁴ Ose ulohon^{ing}kahon^{ing}ki a'amu fehohnjo hungkuno anga^{'no} lontan^{ing}kofi a'amu nom^{'ne} sohwa hungkuno kengo joho lahon^{ing}kofi hungkuno engo ho^{'n}imentisofoho. Hungkuno pi^{'n}ingo engo ho^{'n}ingkahon^{ing}ki hwe yofe engo^{'n}jo sohwo yolo ho hwapi^{ng}oso mupa^{'n}imentisofoho. Oseso kako itokuso^{'n}jo sohwamo ul^{im}ento, Poul^{im} itokuso^{'n}jo sohwafe angomo motas^{im}no.

³⁵ Ose ulahon^{ing}ki oso ango homo somo kotasiyo sopo nomotosahon^{ing}kofi a'amu pi^{'n}ingo engo kakimo wofonjosyano lahon^{ing}kofi a'amu itokuso^{'n}jo sohwa ut^{im}otomas^{im}entohofoho.

³⁶ A'amu pi^{'n}ingo engoso tifi in^{ing}kasontifi ul^{im}entohofo, Fonjahumno.

Poul a'amu Juta somo kakoe hungkuno ul^{im}entisofoho.

³⁷ Hwe itokuso^{'n}jo sohwa hof^{ik}oe angomo womotswantifi yahon^{ing}kofi Poul hwe yofe engo^{'n}jo sohmo ul^{im}ento, Hungkuno wakil^{im}onne^{'no} yohono. Ose ulahon^{ing}ki hwe huuhwo sohwo ul^{im}ento, U, Kiko Ng^{kl}lik hungkuno huno^{'n}jo hwosilaho.

³⁸ Ngko huno ole syafis^{ih}yohono. Kiko hwe engo Ijip mta^{'ang}o sohwosi a'amu hwaho mokosyohumayo sohwamo wafongku^{'mon}ji yonji kakoe a'amu hos^{im}no *foua tausen* (4000) sohwanji hwaho a'amu anepono ipemotawomentohino hwosoho.

³⁹ Ose ulahon^{ing}ki Poul ul^{im}ento, Ngko a'amu Juta hwo^{'ny}oho. Nje hwapi^{ng}oso hwaho Silisiya ango mi^{ku}n^{im}poso Tasosnta^{'ang}o hwo^{'ny}oho. Nje a'amuuhwe, olo a'amu lohwamo ul^{im}onne^{'no} yohono. Wop^{ing}taho.

⁴⁰ Ose ulahon^{ing}ki hwe yofe engo^{'n}jo sohwo eno ulahon^{ing}ki Poul kotasiyo sopo lohofonto a'amumne^{'no} mampi^{'ny}o humayo^{'ne} aho ho^{'n}oma^{'mentisofoho}. Mampi^{'ny}o yahon^{ing}kofi Poul Hip^{il}u hungkuno^{'n}ji ul^{im}entisofoho.

22

¹ Poul ole ul^{im}ento, Ningkwahwosafo, Mpohwosafo, sekwo upa^{'n}imno. Sekwo hungkuno ntahofo so^{'no} ngko nje hungkuno asomo wasel^{im}onne^{'no} yohono.

² Ose ulahon^{ing}ki a'amu Jutaso hof^{ik}oe hungkuno Hip^{il}uso upa^{'n}ontifi songo songo mimmumentohofoho. Poul apa^{'no} ul^{im}ento,

³ Ngko a'amu Juta hwo^{'ny}oho. Nje na^{'u} kako hwaho Silisiya ango Tasos sopo aswo ni^{ma}^{'mentisofoho}. Ngko engoso olo ango Jelusalem lopo wo^{'mento}he hwo^{'ny}oho. Ngkimo hungkuno mesyolonti^{hw}ayo sohwo Ngkomelyiel^{iy}oho. Kako nakwoe ajuy^{oh}wosafe hon^{ing}kano ne^{'n}jo lonti^{hw}amojofoho. Oseso ngko An^{it}uye hungkuno yokumpohn^{'ny}o in^{ing}kayoso sekwo olohonta in^{ing}kowalokwofo hopa in^{ing}kamote hwo^{'ny}oho.

⁴ Ngko a'amu Jisasimo si^{me}hi hi^{'n}tnnnono umotofo somo wonyo uloho^{'motefoho}. Fehohnjo poyo pe^{'n}imentohofoho. Fehohnjo somo ahwomo nano intofonji impo^{'ang}omo intofahumentohefoho.

⁵ Hungkuno nehopi selalokweno. Hwe yofe engo^{'n}jo tajo ango syoho^{'n}jo sohwo^{'n}ji a'amu *kaunisol* syoho^{'n}jo sohwanji hof^{ik}o olo hilo so^{'no} huno moi^{'wono}ho. Hof^{ik}o nje yahino so^{'no} wasel^{if}e. Hof^{ik}o a'amu Juta ango Ntomas^{ik}os humamotofo sohwamne^{'no} ifalifaliyo mt^{if}i^{'m}okontifi ntap^{im}mentohofoho. Nomanji ole li^{mento}ho, a'amu Jisasimo in^{ing}kamotofo somo ahwomo nano intohm^{'mo} ango Jelusalem tohino engo mayo^{'ne}^{'no} womotas^{im}ne^{'no} yohono lonji umentohefoho.

Poul An^{it}uye a'amu ne imo^{'n}imentisofo so^{'no} ul^{im}entisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 9:3-19; 26:12-18)

⁶ Ngko nowenji hinjo sopo Ntomas^{ik}os mofone sopo i^{'m}ofowahon^{ing}ko n^{ih}u^{'no} komo^{'no} pomponaho engo ahwomo mta^{'ang}oso ntoho^{'mentisofoho}.

⁷ Osohonta hwahopo pi^{'w}asyonji hungkuno ole upa^{'n}imentoho. Soul, Soul, Kiko ngkimo wonyo peho^{'no} ntonhofantokuno.

⁸ Ose ho^{'n}ingkahon^{ing}ki ngko ul^{im}ento, Hwe engofo, kiko ti^{hw}ilos. Ose ulahon^{ing}ko nt^{im}ento, Ngko mampaho oso hwe nt^{im}entiso sohwo mupa^{'ny}ofoho.

⁹ Hwe ngko^{'n}ji umentohofo sohwa hof^{ik}o pomponaho^{'no}hini uhwon^{im}entohofoho. Hof^{ik}o mampaho oso hwe nt^{im}entiso sohwo mupa^{'ny}ofoho.

¹⁰ Ngko ul^{im}ento, Hwe Engofo, ngko pipi imnehono. Ose ulahon^{ing}ko nt^{im}ento, Kiko nol^{if}kafohoji Ntomas^{ik}os^{'m}ne^{'no} fi^{'w}ano. Osopo nuhuji hwe fi^{'w}ano noku^{'mah}wosi yo^{'mayo} syoho k^{ik}o ihnne^{'en}ji imentohe so^{'no} walokit^{ih}wono.

¹¹ Ose ntahon^{ing}ki oso pomponaho mi^{ku}n^{im}poso engoso nt^{im}entiso so^{'no} t^{im}pi^{'ny}o ni^{mo}^{'n}ingkahon^{ing}ki a'amu ngko^{'n}ji umentohofo sohwa ngkimo aho n^{im}po^{'n}ontifi Ntomas^{ik}os^{'m}ne^{'no} ipemotan^{im}mentohofoho.

¹² Oso hopo sopo hwe fihwo humunyoponoho. Kakoe yofe Anonaiyasⁱyoho. Kako neyakwosafe honⁱngkanomo tifi inⁱngkawowo'nⁱngkiso hwewo. A'amu Juta Ntomasⁱkos humamotofoso ole hnnⁱmentohofi, Kako hwe wopⁱingo hwewo.

¹³ Oso hwe huhwo sohwo nonⁱmanto ntⁱmento, Nⁱngkwahwo Souliyo, Jiⁱe timo apaⁱno uhwonⁱmonnaho. Ose ntahonⁱngki oso hohosohonta nje tⁱmo wopⁱingo nⁱmo'nⁱngkahonⁱngki kakimo uhwonⁱmentohefoho.

¹⁴ Nuhwonⁱngkahonⁱngko ntⁱmento, Neyakwosafe Anⁱtu sohwo kako yo'mayo yone soⁱno kiko huno kiyone soⁱno kuhwosopo'mentisofoho. Kiko oso hwe ahwomo mta'ango nakwoe hwahopo uhwatⁱmentiso sohumo uhwonyo soⁱno kakoe mampaho upaⁱnyo soⁱno kuhwosopo'mentisofoho.

¹⁵ Hwangku kⁱko kakoe hungkuno ulⁱhnnefoho. Kiko a'amu somo ya'moyo uhwonjo soⁱno upaⁱnyo soⁱno ulⁱhnnefoho.

¹⁶ Osoⁱno pehoⁱno hontohumahnno. Kiko nolikafohojoⁱno ngko mijo wokiyokumaⁱmo. Kiko Jisasⁱmo jomo ulohojoⁱno kako jiⁱe wonyoso wae weekumofono.

Anⁱtu a'amu temtitifo kengo somo Poul uyimentisofoho.

¹⁷ Hwangku ngko Jelusalem apaⁱno nponoji Anⁱtuye ango engo somo Mpohumo jomo ulonji wojo hopa uhwonⁱmentohefoho.

¹⁸ Hwe engo sohumo nuhwonⁱngkahonⁱngko ntⁱmento, Kiko komoⁱno Jelusalem ulⁱko'maho. Kiko olopo humahojoⁱno'manji nje hungkuno lutⁱhusoso hofⁱko mupaⁱnⁱfitnnefoho.

¹⁹ Ose ntahonⁱngki ulⁱmentoho, Hwe Engofo, hofⁱko huno moi'wonoho. Ngko a'amu kikimo simeho hiⁱntnnono kijapⁱwo'nⁱngkohofo somo ango uhu'mokiyoso mta'ango nonjanji ikujoho fonjonji impo'angomo intofohumalefoho.

²⁰ Oso hwe Sⁱtifen, jiⁱe hungkuno lⁱmojo sohumo fonjahumentohoho sohonta osopo ngko hoffⁱko'nⁱ njihumanaji osohi soⁱno nje simeho wopⁱingo nⁱmo'nⁱngkahonⁱngki a'amu fonjahumentohoho sohwafe manji'mifo yo'mayoso mokosyohumantohefoho.

²¹ Ose ulahonⁱngko ntⁱmento Kiko mpano, Ngko kikimo honⁱngkano sawemo sopo a'amu kengo somneⁱno wokuhwatⁱmo. Ose ntⁱmentisofoho.

Hwe itokusoⁱnⁱo mokosyohumayo yofe engoⁱnⁱo Loum mta'ango sohwo Pouliⁱmo mokosyohumamentisofoho.

²² Pouliⁱmo oso hungkuno a'amu kengo somneⁱno ulahonⁱngki a'amu Juta nupa'nontⁱfi joho mohmⁱno ulⁱmentohofi, Fonjahumno. A'amu oleso olo hwaho lopo mohumanehoho.

²³ Oso hungkunoso neⁱno lontⁱfi hofⁱkoe hwapiⁱfe yo'mayoso yojasyontⁱfi hwaho husontⁱfi husa'mentohofoho.

²⁴ Ose yontanⁱngkofi hwe yofe engoⁱnⁱo kakoe a'amu itokusoⁱnⁱo sohwamo ulⁱmento, Pouliⁱmo angomo ipemotasyⁱkuji ole ulⁱmnno, A'amu sohwa mango engo kilohofoso pehoⁱneto. Osoⁱno fonaso. Monajoⁱmanji ikujoho wokufonjano. Ose ulⁱmnno.

²⁵ Ose ulahonⁱngki hwe sohwa Pouliⁱmo hofⁱko impe intofontanⁱngkofi Pouliⁱ hwe mnokino manji'mifo'nⁱo koko'njopo humentanjo sohumo ulⁱmento, Olo sekwoe yahinotah. A'amu Loumnta'ango sohumo kakoe hungkuno miⁱkwalofeⁱnⁱo yontⁱfi siki ikujoho fongku'motofoso sekwoe yahinotah.

²⁶ Ose ulahonⁱngki hwe sohwo nupa'nonto nowento hwe yofe engoⁱnⁱo sohumo ulohoniⁱmento, Kiko peho yalokuno. Olo hwe lohwo Loummjo sohwafe hwomufoho.

²⁷ Ose ulahonⁱngki hwe sohumo nupa'nonto Pouliⁱmo nu'manto ulohoniⁱmento, Ole njo. Kiko Loumnta'ango hwosilaho. Ose ulahonⁱngki Pouliⁱ ulⁱmento, Ou, ngko Loum mta'ango hwoⁱnyoho.

²⁸ Ose ulahonⁱngki hwe yofe engoⁱnⁱo sohwo ulⁱmento, Ngko hamniyoho engo ho'nafonji a'amu Loum imo'nⁱmentohoho hwoⁱnyoho. Ose ulahonⁱngki Pouliⁱ ulⁱmento. Nje mpohwo Loum mta'ango hwewo. Osoⁱno ngko a'amu Loum hwoⁱnyoho.

²⁹ Ose ulahonⁱngki a'amu Pouliⁱmo impe intofontⁱfi ikujoho wofonjantⁱfi imento-hoho sohwa uyohohu'mentohofoho. Hwe yofe engoⁱnⁱo sohwo olo a'amu Loum mta'ango lohumo impe intifohe soⁱno tohino engo woma'monntⁱkeno. Ose lonto iyoho unⁱmentisofoho. *

³⁰ Hwe yofe engoⁱnⁱo sohwo kako a'amu Juta Pouliⁱmo hungkuno ulohofo soⁱno yolo hwapiⁱng upaⁱnⁱmo lonto mo'nⁱngkanta Pouliⁱmo ahwomo nano usⁱhutofonto kako a'amu tajo ango syohoⁱnⁱo yofe engoⁱnⁱo sohwanji a'amu kaunisⁱol syohoⁱnⁱo sohwanjimo hungkuno ole lⁱhwatⁱmento, Sekwo uhu'mokumno. Ose lⁱhwajonto Pouliⁱmo ipemotamento a'amu seⁱmanopo uhumatⁱmentisofoho.

* **22:29:** Loumjo sohwafe honⁱngkano hungkunoso olenoho. A'amu Loum mta'ango sohumo ikujoho fongkiyo soⁱno yokumpohnⁱnyo woⁱnyofoho.

23

A'amu Jutafe kaunisol' sohwamo Poul kakoe hungkuno lutihwamentisofoho.

¹ Poul a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwamo t̄mo yokumpohn'nyo uhwononto ul̄mento, Nje hwe sifahwe, An̄tu nohonontan̄ngki yo'mayo imoteso mjim̄wenji olohortajo'nji ole nnantofoho, Ngko hon̄ngkano wonyo'njo hwon̄i'maho. Ose nnantofoho.

² Ose ulahon̄ngki Anonaiyas tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwo kako'njo sopo humalowentan̄ngkofo sohwamo ul̄mento, Pouliye mangomo fongkupmno.

³ Ose ulahon̄ngki Poul ul̄mento, Kiko a'apaho wop̄ing'o'njo hwosoho. S̄meho mo'mo pisakino'njo hwosoho. An̄tu wakufonjono. Kiko nje hungkunomne'no ito'no menihwajijo'nne hwosi nohumanji hon̄ngkano ito'nohino somo hwotoho fenji n̄fonjohino.

⁴ Ose ulahon̄ngki a'amu Pouli'njopo lohofontifi l̄mentohofi, Kiko An̄tuye hwe yofe engo'njo sohumo sitofo lulalokuno.

⁵ Ose ulahon̄ngkofi Poul ul̄mento, Nje a'amufo. Ngko An̄tuye hwe yofe engo'njo sohune'no huno maniyohoyohoho. Huno ole niyohoho An̄tuye hungkuno ole nal̄mento, Sekwo a'amu semokosyohumayo somo hungkuno wonyo ujo'eno. Oso'nno ngko huno niyohoho.

⁶ Ose ulonto Poul uhwon̄mentisoso, A'amu *kaunisol* syoho'njo sohwa fehohnjo a'amu Satiyusiyoho. Fehohnjo a'amu Falisiyoho. Ose uhwononto *kaunisol* a'amu sohwamo mango engo ul̄mento, Nje a'amu hwafo, ngko a'amu Falisi hwo'nyoho. Nje mpohwo a'amu Falisi hweho. A'amu poyo pe'nyoso apa'nno l̄kapitnnefoho. Olo hilo so'nno ngko hontohumaleño. Oso'nno ngko a'amu somo oso hungkunoso lutihwawo'n̄ngkohe hwo'nyoho. Olo hilo so'nno sekwo ngkine'nno hungkuno ho'nosalokwofo.

⁷ Ose ulahon̄ngki a'amu Falisi sohwanji a'amu Satiyusi sohwanji yoka hnnontifi husilo'mentofofofo.

⁸ Hwap̄ingoso a'amu Satiyusi sohwa ole l̄wo'n̄ngkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'nno mol̄kapitnnofofo. A'amu ahwomo mta'ango so'nji towahuno ntnne so'nji mohumuyoho. Ose l̄wo'n̄ngkohofihwafofo. I oso'nno a'amu Falisi sohwa oso hungkuno hufa'u so'nno hwasyofoho l̄wo'n̄ngkohofofoho. Hofiko olo hilo somo s̄meho uȳwo'n̄ngkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'nno songo l̄kapitnnefoho. A'amu ahwomo mta'angoso towahuno ntnne'nno humalofofo. Ose l̄wo'n̄ngkohofofoho.

⁹ Oso'nno hofikoe yokaso engo imo'n̄ngkahon̄ngki a'amu Falisi fehohnjo hon̄ngkano hungkuno mesyilutihwayo sohwa nol̄ikafontifi yokumpohn'nyo ul̄mentohofi, Poul kako wonyo miȳwo'n̄ngkiso hweho. Hwe ahwomo mta'ango hwol̄keno towahuno hwol̄keno Pouli'mo ul̄maso'manji kakoe syohofofo.

¹⁰ Ose ulahon̄ngkofi yokaso m̄ikunim̄poso imo'n̄ngkahon̄ngki hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohwo ole syafihu'mento, a'amu sohwa Pouli'mo yokino yohosyo hohn̄ta'nii ifijo so'nno wope'n̄mtotonoho. Ose syafihu'mentiso so'nno iyoho un̄ngkahon̄ngki kakoe a'amu itokuso'njo sohwamo ul̄mento, Sekwo oso a'amu sohwamo ajwomo'mo nowekuju Pouli'mo ut̄mafikuji sekwoe angomno f̄pemotasimno. Ose ul̄mentisofoho.

¹¹ Mo'n̄ngkanta s̄kwo'miyo somo Jisas Pouli'njopo nolohofonto ul̄mento, Yokumpohn'nyo hmmo'nyo. Ango Jelusalem lopo ngkine'nno hungkuno yokumpohn'nyo ul̄mahnnofoho. Oso pa'nyo ango Loum sopo ngkine'nno apa'nno ul̄monnofo. Jisas ose ul̄mentisofoho.

A'amu Juta Pouli'mo wofonjosyano nolontifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.

¹² Mo'n̄ngka imingo ne'nji a'amu Juta nuhu'mokontifi hungkuno yokintahopono lontifi ole mtito'mentohofi, Nakwo Pouli'mo wofonjosyano. Kako songo nohuman tan̄ngkuhwosi nakwo wopayo'nji mijio'nji monanehwono. Ose mtito'mentohofofoho.

¹³ Oso a'amu huhwo sohwa oso hungkuno mtito'mentohofo sohwa a'amu we'e pi'n̄ng'o'maho. A'amu foutimo (40) yakolonoho.

¹⁴ Ose mtitofontifi hofiko nowentifi a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji hwe engo sohwanji oso hwamo ul̄mentohofi, Nakwo hungkuno yokintahopono lontani ole mtitofihwono, Nakwo Pouli'mo wofonjosyantane'nno yihwono. Kako songo nohuman tan̄ngkuhwosi nakwo wopayohwa mijohwa monanehwono.

¹⁵ Oso'nno sekwo a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji sekwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'nno mo'n̄ngka hungkuno fil̄hwatimno. Ole ul̄mno, Nakwo Pouli'mo nom're hungkuno ulohonantane'nno yihwono. Oso'nno olopo f̄pemotape. Ose ul̄mno. Oseso nakwo hon̄ngkanopo Pouli'nne'nno nohontohumehwasi fonjasyoso olopo maponehoho. Ose ul̄mentohofofoho.

¹⁶ Olo hilo so'no Pouliye koifahwo nupa'nonto nowento a'amu itokuso'njo sohwafe angomo noswonto a'amu Juta Poulimo nofonjosyane'entifi limentohoho so'no Poulimo ulimentisofoho.

¹⁷ Ose ulahoningki Poul a'amu mnokino manji'mofo'njo sohune'no joho ulonto ulimento, Olo hwomu lohwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no hungkuno ulimte'no yohoho. Osopo fipemotaso.

¹⁸ Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo ipemotasonto hwe yofe engo'njo sohumo ulimento, Poul impo'angromo sohwo ngkine'no joho ntonto ntoiho, Olo hwomu lohwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no hungkuno ulimte'no yohoho. Osopo fipemotaso. Ose ntoiho.

¹⁹ Ose ulahoningki hwe yofe engo'njo sohwo hwomu sohumo aho nokento siko'nohinopo ipemotawento ulohonimento, Pehofo wantimonnto.

²⁰ Ose ulohoningki hwomu sohwo ulimento, A'amu Juta hungkuno ole mtitofohofo, Mo'ningkanta hungkuno ole wokilantifeho, Kiko kaunisol'njopo Poulimo fipemotape. Hofiko Poulimo kakoe hungkuno hwapingo so'no ulane'entifi hwasyo poji yalokwo.

²¹ Oso'no hofikoe hungkunomo kiko iningkahutoho. Hwapingoso a'amu soutimo (40) hwofilo'nyo sohwa hofiko honingkanopo hiyaso humafikuji Poulimne'no wohontohumantifeho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko ole mtitofohofo, Nakwo Poulimo wofonjosyano. Poul songo nohumentaningkuhwosi nakwo wopayohwa mijohwa monanehwono. Ose mtitofohofo. Kiko eno ulohoji Poulimo uhwojiso'manji honingkanopo wofonjosyantifeho.

²² Ose ulahoningki hwe yofe engo'njo sohwo hwomu lohomo yokumpohn'nyo ulimento, Olo hiloso ntoiho so'no nom'ne a'amu somo nulohotoho. Ose ulonto hwomu sohomo uhwatmentisofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Felikis sohwoepono Poulimo ipemotawomentohofoho.

²³ Nuhwajonto kako hwe hufa'u mnokino manji'mofo'njo sohwa'umne'no joho ulonto ulimento, Siko a'amu itokuso'njo tu hantilet (200) sohwanji nom'ne a'amu ahwomo yahuponjo kehumawo'ningkokoheho sefenti (70) sohwanji nom'ne a'amu hosimno'njo tu hantilet (200) sohwanji hano iyo'ne ito'no fesyohumunyo. Olo si'kwomiy olo, (9 kilouk), osomo sekwo ango Sisaliya sopono fiwan'imo.

²⁴ Nom'ne ahwomo yahuso Poul kehumayo'ne fesyohumunyo. Sekwo Poulimo ito'no ipemotasokuji hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Felikis sohune'no utimatapmno.

²⁵ Ose ulonto kako iyoswo ifalifaliyo ole mt'mokumento,

²⁶ Ngko Kloutiyo Lisiyas'i'ni olo iyoswo loso hwe wopingo yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Felikis sohwo'simne'no mt'mokalokweno. Nje Felikis.

²⁷ A'amu Juta olo hwe Poul lohomo nokentifi wofonjosyano lontifi imalofofoho. Kako a'amu Loum hwaho upa'nimele so'no ngko nje a'amu sohwanji nowentani uitima'malohwonefoho.

²⁸ A'amu Juta Poulimo wonyo hwosoho ulimalofo so'no oso hwapingoso huno waniyono lonji Poulimo kaunisol sohwafepono ipemotawomalefoho.

²⁹ Osopo huno ole tipema'male, Hofiko hofikoe honingkano hungkuno somne'no Poulimo ulimalofofoho. I oso hiso'no poyo mape'nonehoho. Impo'angromo mintofahufitnnefoho.

³⁰ Hungkuno ole ni'ma'masofoho. Hofiko Poulimo wofonjosyantifi imalofofoho. Ose upa'nonji ngko kikiyepono komo'no uyahot'malefoho. A'amu Poulimo hungkuno ulimalofo sohwamne'no ulimalofofoho. Hofiko Poulimo'nno hungkuno hi'njo hwa'manji hofiko jije simanopo walife. Oshopeho.

Iyoswo ose mt'mokumentisofoho.

³¹ A'amu itokuso'njo sohwa hwe yofe engo'njo sohwoe hungkunomo tifi iningkawentifi oso si'kwomiy oso somo hofiko Poulimo ango Antipatilis sopono ipemotawomentohofoho.

³² Iyoho longkoniningkahoningki a'amu itokuso'njo sohwa hofikoe angomno asomo umentohofoho. A'amu ahwomo yahupo kehumayo'njo sohwa Poulimo ango Sisaliya'no ipemotawomentohofoho.

³³ Hofiko Sisaliya i'mofawentifi hofiko iyoswo motawomentohofoso hwe yofe engo'njo Felikis osomo uyontifi Poulimo hwe engo sohwo'njopo uhwojamentohofoho.

³⁴ Felikis iyoswo atifo lonto Poulimo ulimento, Kiko nt'mta'ango hwosilo. Ose ulahoningki Pouli ulimento, Hwaho Silisilyanta'ango hwo'nyoho.

³⁵ Ose ulahonìngki Felikìs ulìmento, A'amu kikine'no hungkuno hi'njo sohwa i'mofapìkujo'no ji'je hungkuno upa'nìmonnaho. Ose ulonto, kakoe a'amu sohwamo ulìmento, Heloutìye angó engo sopo wohumano. Osopo sekwo uhwontohumamno. Ose ulìmentisofoho.

24

A'amu Jutajo hwe yofe engo'njo sohwa Poulimne'no hungkuno lìmentohofoho.

¹ Sìkuno aho fehohnjo hopi'nonohino memjaofahonìngki hwe yofe engo'njo tajo angó syoho'njo Anonaiyas oso hwo'nji nom'ne hwe engo sohwanji hwe nom'ne hofíkoe hungkuno jo'ne yofe Tetulos oso hwo'nji Sisaliya i'mofapmmamentohofoho. Hofíko hwe yofe engo'njo Felikìs'i'no sopo lohofontifi Poulimne'no hungkuno ulìmentohofoho.

² Felikìs Poulimne'no lihwojahoningki nopahoningki Tetulos sohwo a'amu Juta sohwafe hungkuno Poulimne'no ulìmento, Hwe engo Felikìs sohwosi, Kìko nakumo wonyoangkafo nemokosyohumawo'nìngkino hwosoho. Nakwo ikujoho mafongki'nyoso sìmeho pompenjiyo ito'no humalohwono. Nakwoe hwaho lopo yo'mayo wonyo imo'nyoso kìko huno wopìngo syafisyonji ito'no mtì'mokuwo'nìngkino hwosoho.

³ Oseso nakwo sìmeho wopìngo nemo'nìngkahonìngki isamoyoka wokilantane'no yalokuhwono.

⁴ Ngko huno ole niyohi, Kìko syoho engo'njo hwosoho. Oso'no hungkuno tìfo'nohino wakili'mne'no yohono. Kìko a'amufe hungkuno upa'nìwo'nìngkino sohwosi nje hungkuno upa'nyo.

⁵ Olo hwe Poul lohwo kako a'amu Jutamne'no wonyo uyìwo'nìngkiso hwaho. Ango'meemo nowento a'amu'njopo yoka'nji ikujoho'nji ulìkafìwo'nìngkiso hwaho. Nakwoe a'amu Juta fehohnjo hotìku lohofontifi honìngkano nom'nemo inìngkowalokofo sofe yofe Nasaletìyo. Olo hwe lohwo hofíkoe hwe engo hwaho.

⁶ Kako a'amu temtitifo kengo sohwa nakwoe Anìtuye angó engo somo wonyo imokiy'o'ne ipemotapmmasofoho. Ose uhwonontani Poulimo aho ka'malohwonefoho. [Nakwoe nakwoe yahinomne'no Poulimo ito'no womihwojantani ko yahonìngkuhwoni

⁷ hwe itokus'o'no yofe engo'njo Lisiyas osohwonoponto nakwoe aho mta'ni usìhuto'mto yokumpohn'nyo imo'nonto utìma'masofoho.

⁸ Nutìmanto nalìma, Sekwo olo hwe lohumne'no hungkuno hi'njo hwasì'manji sekwo Felikìs'iyepono motawomno. Lisiyas ose nalìmasofoho.] I oso'no kìko Lisiyas sohumo ulohonyo. Kakoe hungkuno nupa'nìngkohoji huno wakiyono. Yo'mayo ulìmalohwone so'no wakilono. Tetulos ose ulìmentisofoho.

⁹ A'amu Juta hopi'nonohinoso sìmeho inontifi ulìmentohofi, Hungkuno nehopi kilohoho. Ose ulìmentohofoho.

Poul kakoe hungkuno Felikìsimo ulìmentisofoho.

¹⁰ Hwe engo sohwa Poulimne'no hungkuno jo'ne uhwonìngkahonìngki Poul ulìmento, Kìko nakwo a'amu Juta sohwona'nìmo hungkuno ito'no mi'hwojontanìngkino soswo pi'nìng neyakolo'mojofoho. Oso'no ngko nje hungkuno kilìmne so'no sìmeho wopìngo nìmo'nìngkohoho.

¹¹ Sìkuno aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u mmo'nyo sohonta ngko Anìtumo jomo ulìmo lonji Jelusalem i'mofapmmalefoho. Kìko hofíkimo olo hiso'no ulohojo'no nehopeho wakili'fe.

¹² A'amu Juta Anìtuye angó engo somo nom'ne a'amu sohwanji hungkuno ikujoho hopa fongki'nontanìngkuhwoni monahonyo'njo imalofofoho. Hofíko angó uhu'mokiy'o sopo angkuhwafo engo sopo hwe moyà'mi ikujoho so'no ulìkofontanìngko manohonyo'njo imalofofoho. Awonoho. Ngko miyo hwo'nyoho.

¹³ Oso hungkuno yo'mayo imale so'no kilohofoso hungkuno hwapìngoso ne anefoho. Oso'no hofíko kikimo olo hungkuno loso nehopi pipi kitìhwafitnnefoho. O'o, yo'mayo ngkine'no kilohofoso muhwoni'mmalofìhwafoho.

¹⁴ I oso'no hungkuno anga'no kilohofoso nehopeho. Ole. A'amu Juta fehohnjo hotìku lohofontifi Honìngkano songomo inìngkowalokofo. Oso Honìngkano somo ngko tìfi inìngkawenji neyakwosafe Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyalokweno. Mousesìye honìngkano hungkuno so'ni' a'amu Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwafe hungkuno somo inìngkowalokweno.

¹⁵ Anìtu a'amu wopìngo'nji wonyo'nji poyo pe'nyo somo ulìkafone so'no sìmeho hi'ntnnono uyonji oso hiso'no a'amu lo'nji hontohumalohwono.

¹⁶ Ngko nje honìngkano wopìngomne'no syoho engo iwo'nìngkohe hwo'nyoho. Oso'no Anìtu'nji a'amu sohwanji ngkimo wonyo hwosoho mantìfitnnefoho. O'o, hwe wopìngo

hwosoho ntifitnnefaho. Ngko ole hnnimnefaho. Honingkano wopingo'no hwo'nyoho hnnimnefaho.

¹⁷ Hohonta ngko Jelusalem uliko'manji soswo fihwo niyokolofahoningki ngko hwaho kengo kengopo emoyonji Jelusalemno asomo pmmale hwo'nyoho. A'amu hamniyoho umofonyo iyo somne'no hamniyoho motaponji Anitune'no yahu umalefaho.

¹⁸ Ose yonji ngko Anituye ango engo somo nohumanji oso hiso kihomaso imokiyoso'no yontanangko nohonimalofefaho. Ngko a'amu osofosafo'hohino'nji nohumentani yo'mayo itohino imalohwonefaho. A'amu pi'ningo nakwo'nji mohumulofo.

¹⁹ I oso'no a'amu Juta fehohnjo hwaho Esiyanta'ango sohwa nohumantifi ngkimo aho niko'malofefaho. Oso a'amu huhwo sohwa ngkine'no hungkuno hi'njo hwa'manji jje simanopo lohofikuji ngkine'no hungkuno ntifitnne'no mape'njo peho'neto.

²⁰ Mape'njo so'no ngko kaunisoli'njopo nohumentanangko sohonta kaunisoli sohwa peho wonyo imale'no mtito'malofo. Olo hwe lohwa wantife.

²¹ Olo hungkuno lo'nohinotikeno. Ngko hofiko'nji nohumanji ngko joho ole ulimale, A'amu poyo pe'nyo somo Anitu apa'no songo ulikafo so'no simeho hi'ntnnono uyalokweno. Oso hiso'no hofiko ngkine'no hungkuno kontalokwofo. Poul ose ulimentisofaho.

²² Felikis kako a'amu Jisasimo iningkamotofo sofe honingkano so'no huno umentiso hwaho. Oso'no kako a'amu Juta somo ulimento, Nta'noho. Sekwo fohontohumamno. Hwe itokus'o'no yofe engo'no Lisiyas sohwo nophwoso'no sekwoe hungkuno ito'no womesewhatmonnoho.

²³ Ose ulonto a'amu impe'njo sohwamo mokosyohumayo sohumo ulimento, Kiko Poulimno fohontohumaho. Kako pawesoso wopingofoho. Kakoe a'amu jomo u'mafikuji yo'mayo uyifijoso wopingofoho. Ose ulimentisofaho.

Felikis kako Poulimo impe intofonto soswo hufa'u uyimentisofaho.

²⁴ Sikuno nom'ne fihwa memjaofahoningki Felikis kakoe ape Ntilusila'nji pmmentisiyefaho. Oso a'mu hisi Juta apefaho. Felikis Poulimne'no kakoe hungkuno upa'nyo so'ne luhwajimentisofaho. Poul a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso'no lutihwamentisofaho.

²⁵ Kako honingkano wopingo tipemayo so'no yo'mayo wonyo ho'naofo so'no hwangku Anitu a'amufe hungkuno ikwolofo so'no lutihwamentisofaho. Ose ulahoningki Felikis iyo'no untingkahoningki ulimento, Nta'noho. Olohonta kiko mpano. Sikuno nom'nemo ngko iyo'no humame sohonta nekwo apa'no wolaho.

²⁶ Ose ulonto ole syafihu'mento, Poulimo usihuto'meso'no hamniyoho wontapmon-tolikeno. Ose syafisyonto sikuno pi'ningo somo Poulimne'no luhwajivo'nonto Pouli'nji hungkuno hnnimentisiyefaho.

²⁷ Soswo hufa'u uyokolofahoningki hwe nom'ne Pousiyos Fesitos oso hwo Felikis'ye hwaho mokosyohumayo syohoso ma'mentisofaho. Felikis huhwo sohwo a'amu Juta afofo umokumonto yonto Poulimo impo'angomo humentanangki musihutofe'njo yonto uliko'ma'mentisofaho.

25

Poul kako yokumpohn'nyo lohofonto, Nje hungkuno Sisa yofe hwofilo'nyo sohwo wonipa'nono ulimentisofaho.

¹ Fesitos hwaho kengo mta'ni ango Sisaliya imofaponto hwaho mokosyohumayo syohoso nomanto sikuno hufa'u sihune memjaofahoningki kako Jelusalemno simentisofaho.

² A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji Fesitos'njopo ulmantifi hofikoe hwasyo hungkuno Poulimne'no ulimentohofefaho. Hofiko jomo yokumpohn'nyo ulimentohofefaho,

³ Kiko nonefomahoji Poulimo Jelusalemno uhwajo. Ose ulontifi Poulimo honingkanopo fonjosanye'entifi nto mtito'mentohofefaho.

⁴ Ose ulahoningkofi Fesitos ulimento, Poul ango Sisaliya sopo impo'angomo humaho. Oso hopo sopone'no we'enepi wamne'no yohono.

⁵ Poul kako wonyo imentiso'manji sekwoe hwe engo sohwa ngko'nji nowehwasi osopo wolantanaho. Ose ulimentisofaho.

⁶ Fesitos Jelusalem nohumanto nom'ne sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihunetikeno sikuno aho hufa'u hopi'nonohinotikeno memjaofahoningki hofiko Sisaliya'no umentohofefaho. Imofapontifi mo'ninkanta Fesitos kako ango hungkuno ito'no meluhwaiyio'ne somo nohumanto kako Poul wapono lontohuhwamentisofaho.

⁷ Luhwojahoningki Poul noswhahoningki a'amu Jelusalem mta'ni pmmentohofefaho sohwa Pouli'njopo nolohofontifi hungkuno tango'njo Poulimne'no lumentohofefaho. Hofiko

Poulimo wonyo imentohino hwosoho ko ulimentohofoso Fesitos kako hofikoe hungkuno somo ne motipe'mammensis ofoho.

⁸ Poul hofikimo aku ulimento, Ngko honingkano wonyo mmofe'njo hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe honingkano hungkunoso mtihupeso awonoho. Ngko Anituye ango engo somo wonyo imokiyoso awonoho. Hwe yofe engo'njo Sisa oso hwae hungkunomo ngko hwotoho fiyoso awonoho.

⁹ Ose ulahoningki Fesitos kako a'amu Juta sohwamo afofo umokumonto yonto Poulimo ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo ango Jelusalem sopo nosihwasi osopo jiye hungkuno ito'no melokuhwajimeso wopingtonaho.

¹⁰ Ose ulahoningkahonningki Poul ulimento, Olo ango humale loso a'amu Loum sohwafe hungkuno ito'no meliwojiyo angofoho. Oso'no olo ango olo huhwo lohwo nje hungkuno ito'no mefoholofihwajiyone angofoho. Kiko huno moi'wono. A'amu Juta somne'no wonyo mimmentohefoho.

¹¹ Ngko wonyo honingkano imofontimtentesi oso wonyo hiso'no kiko poyo pe'nyo ntifijoso hungkuno ane'njo nope'ni'mnesohilo. I oso'no oso hungkuno ntonhofoso hwasyo'manji kiko hofikoe ahomo noho'nansyohotoho. Hwe yofe engo hwafilo'nyo Sisa osohwo kako nje hungkuno upa'nono. Oso hiso'no ngko Loummne'no wawomne'no yohono.

¹² Ose ulahoningki Fesitos kakoe a'amu kaunisol syoho'njo sohwanji hnnontifi Poulimo ulimento, Kiko Sisamne'no jiye hungkunomo upa'nono ntonhino so'no e'wano. Sisafepono fwano. Ose ulimentis ofoho.

Fesitos kako Poulimne'no Akilipa sohumo ulimentis ofoho.

¹³ Hwangku sohonta hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Akilipa sohwo kako kakoe ape Mpenaisi oso'nji siko ango Sisaliya i'mofawenji Fesitosimo isamo ulohomentisiyefoho.

¹⁴ Siko ango Sisaliya humentaniningki sikuno pi'ningo memjaofahoningki Fesitos Poulimne'no hungkuno ole lutihwamento, Poul impo'angomo humentaniningki Felikis musihutofe'njo uliko'ma'mentis ofoho.

¹⁵ Ngko Jelusalem nosonji osopo nohumentaniningko hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji ni'mantifi Poulimne'no ntontifi ntimentohofi, Kiko Poulimo ole uso, Jiye wonyo imentohino so'no poyo pe'nyo. Ose uso.

¹⁶ Ose ntahoningkofi ulimento, Nakwo a'amu Loum si'nwi oso yahino hiso ane'nwo. Hwe fihwo a'amu nom'ne kakine'no hungkuno hi'njo sohwo kakoe simanopo malohofe'njo yihwosi oso hungkunoso maj'o'manji oso hwe sohomo tohino siki muyanehwono. O'o, a'amu sohwo nom'nehumne'no hungkuno hi'njo osohwo kakoe hungkuno ulahoningkuhwoso'no hwe huhwo sohwo hungkuno aku ulososo oso honingkano wopingtonaho. Ose ulimentohefoho.

¹⁷ Hofiko ngko'nji pmmentihwone sohonta ngko mohontohumammentohefoho. O'o, mo'ninkanta ngko hungkunojo ango somo nohumanji Poulimne'no lhwatimentohefoho.

¹⁸ Ngko ole syafihu'mentoho, Hofiko Poulimne'no honingkano wonyo so'no ulantife'no yohoho. Ose syafisyahoningko hofiko nolikofohumanifi wonyo ne so'no mujo'njo imentohofoho.

¹⁹ O'o, hofiko yoka ole wo'nyo hwafoho. Poul hofikoe Anitumne'no honingkano songo iningkayo'ne tipema'mentiso so'nji hwe fihwo kakoe yofe Jisas osohwo poyo pe'ni'mentiso so'nji oso'no yoka ulimentohofoho. Poul ulimento, Jisas songo humaho.

²⁰ Oso'no ole syafihu'mentoho, Hungkuno hwapi'ngreso pipi syafihu'mnehono. Ose syafisyonyonji Poulimo ulahoningkofi, Nakwo ango Jelusalem sopo nosihwasi osopo jiye hungkuno ito'no melokuhwajimeso wopingtonaho.

²¹ Ose ulahoningko Poul ntimento. O'o, ngko impo'angomo nohumahm'mo tifi hwe yofe engo hwafilo'nyo Sisa osohwo nje hungkuno ito'no melokuhwajonoho. Ose ntahoningki ngko nje a'amu impo'angomjo mokosyohumayo sohwamo ulimento, Poul impo'angomo wohontohumano. Hwangku Sisamo uhwonyo'ne uhwati'monno.

²² Oso hungkunoso Akilipamo ulahoningki Akilipa ulimento, Olo hwe lohwoe hungkunoso upa'nimne'no yohono. Ose ulahoningki ulimento, Mo'ninkanta kiko upa'nyo.

²³ Mo'ninkanta Akilipa'nji kakoe ape Mpenaisi'nji siko hwapi'fe wokoso'njo wonyo angkafoso yahoningki hwe itokus'o'njo a'amu yofe engo'njo sohwanji oso ango Sisaliya hwe engo sohwanji nopontifi Akilipa hiya'umo ipemotapontifi ango uhu'mokiyoso sopo humentohofoho. Nuhu'mokahoningkofi Fesitos Poulimo utimatife lhwatimentis ofoho.

²⁴ Nut̄motopahon̄ngkofi Fes̄tos ul̄mento, Hwe yofe engo'no Ak̄lipa sohwanji sekwo a'amu hopi'nono nakwo'njopo humalofo soku olo hwe lohumo uhwon̄mno. A'amu Juta Jelusalem mta'ango so'nji oloponta'ango so'nji olo hwe lohumne'no nje s̄imanopo lohofontifi nto nt̄mentohofefoho. Hof̄ko joho mohm'no nt̄mentohofefoho, Olo hwe lohwo kako songo mohumanehoho.

²⁵ I oso'no kakoe hon̄ngkanomne'no hungkuno upa'nonji wonyo iyoso'no poyo pe'nyo'ne so'no mot̄pema'mmentohefefoho. I kako nt̄mento, Sisa nje hungkuno upa'nono. Oseso ngko hungkuno nano mtitofonji kako Sisafepono waweno ul̄mentohefefoho.

²⁶ Ngko Pouliye hon̄ngkano wonyo mot̄pemaso'njo so'no ngko Sisamne'no iyoswo pipi mt̄'mokumnehono. Oso'no hwe yofe engo'no Ak̄lipa k̄ko'nji a'amu nom'ne humalofo soku ngko Pouliye sekwoe s̄imanopo ut̄motapohono. Sekwo kakoe hungkuno upa'nifijo so'no ngko Sisamne'no iyoswo ifalifaliyo mt̄'mokumne so'no nt̄mno.

²⁷ Ngko a'amu impo'ango mta'n̄ingo sohwo Sisafepono uhwati'meso kakoe hon̄ngkano wonyomne'no iyoswo ifalifaliyo mamti'mokiyo'manji oso ngko yahino hopo'maho lohono. Ose ul̄mentisofoho.

26

Poul kakoe hungkuno Ak̄lipa sohumo ul̄mentisofoho.

¹ Ak̄lipa Pouliye ul̄mento, Kiko ji'je hungkuno fiso. Ose ulahon̄ngki Poul kakoe aho ho'nomanto kakoe hungkuno ul̄mentisofoho.

² Ole ul̄mento, Hwe engo Ak̄lipa, nje hungkuno wakili'mne so'no nje s̄imeho wopingo n̄imo'n̄ingkohoho. Oso hungkuno a'amu Jutaso nt̄mentohofoso asomo wakil̄monne'no yohono.

³ K̄ko nakwo a'amu Juta so'nyuye yahino so'nji yo'mayo nakwo huno kengo kengo so'nji huno kiyohoho. Oso'no nje hungkuno sawemoso k̄ko hopi'nono hinonomo ito'no upa'nyo.

⁴ Ngko we'e sohwo'nnonjo sopo * olohontajo so'nji yo'mayo yahino ȳwo'n̄ingkohe so'no a'amu Jutaso huno uyahoho. Ngko nje angso sopono Jelusalem osoponohini humawo'n̄ingkohefoho. Oso'no hof̄ko huno uyohoho.

⁵ Hohonta ngko nohumanji ngko a'amu Falisi sohwafe hon̄ngkanomo ito'no in̄ngkawo'n̄imote hwo'nyoho. Oso hon̄ngkano hiso tango we'e'njo'maho. Tango mīkun̄imposofoho. Oso hiso'no hof̄ko huno uyohoho. Hof̄ko wokilano l̄fijo'manji olo hilo so'no wakili'fe.

⁶ Yo'mayo An̄tu neyakwosamo ul̄mentiso so'no nejapone so'no hontohumaleno. Olo hilo so'no hof̄ko ngkine'no hungkuno ho'nosyahon̄ngkofi olopo lohokweno.

⁷ Nakwo a'amu Juta temtitifo sīfe mta'ni hufa'u so'nwi An̄tune'no im̄ingo'nji s̄ikuno'nji isamoyoka ul̄wo'n̄ingkuhwonefoho. Hwap̄ingoso yo'mayo An̄tu neyakwosamo ul̄mentiso so'no ne imo'nyo so'no hontohumaleno. Oso'no hof̄ko ngkine'no hungkuno ho'nahumalofefoho.

⁸ Sekwo a'amu Juta soku, An̄tu a'amu poyo pe'nyo somo songo ul̄kafo so'no s̄imeho hi'ntnnono muyoso peho'neto.

⁹ Hohonta ngko huno ole syaf̄ihu'mentoho, Oso hwe Jisas Nasaletnnta'ango sohune'no hwotoho wahmmonji imentohono.

¹⁰ Ose syaf̄yonji ango Jelusalem sopo nohumanji ose imentohefefoho. A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa syoho ntapontifi nīhwojahon̄ngkofi ngko a'amu Jisasimo in̄ngkawowo'n̄ingkohoho somo nokenji impo'angomo intofahumentohefefoho. Oso a'amu hisomne'no a'amu nom'neso wope'nant̄feho lahon̄ngkofi ngko eno ul̄mentohefefoho.

¹¹ S̄ikuno huhwo huhwi hof̄koe tajo ango somo nohumentan̄ngkofi ngko tohino umotefeho. Ole ul̄mentohoho, Sekwo Jisasimo s̄imeho uyoso fohonaopmno. Ose ulonji hof̄kine'no s̄imano hintotohino nīmn̄ingkahon̄ngki anglo hwaho kengopono a'amu Jisasimo in̄ngkawowo'n̄ingkohoho somo tohino uȳmo lonji umentohefefoho.

Poul An̄tuye a'amu ne imo'n̄imentiso so'no ul̄mentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 9:3-19; 22:6-16)

¹² A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa iyoswo ntapontifi a'amu Jisasimo s̄imeho uȳwo'n̄ingkohoho somo tohino uyo'ne ango Ntomas̄kos osopono nīhwat̄mentohofefoho.

* **26:4:** Hohonta Poul kako we'e humamentiso sohonta kako anglo pone engo Tasas, hwaho Silisiya, humamentisofefoho. (Sohe engo 22, hon̄ngkano we'e 3, somo uhwonyo.)

¹³ U, hwe engo sohwosi, ngko hon^{ing}kanomo nowentan^{ing}ko hinjopo pomponaho engo ahwomo mta'ango lan^{ih}umentisofoho. Pomponaho hiloso mofehi^{ny}omo yakoloⁿnyofoho. A'amu ngkoⁿji ument^{ih}wone sohwanji olo pomponaho hiloso uh-won^{ih}ment^{ih}wonefoho.

¹⁴ Ose uhwonontani hwahopo piwahu^{ment}hwonefoho. Ngko Hip^{ilu} mampaho upaⁿimentoho, Soul, Soul, wonyo pehoⁿ no ntahofantokuno. Kⁱko sihu mampoⁿnyo somo entofomahojⁱmanji kⁱko sihu wosakoloⁿmonnoho.

¹⁵ Ose hoⁿngkahon^{ing}ki ulohon^{ih}mentoho, Hwe engo t^{ih}hwosilo. Ose ulahon^{ing}ko ntimento, Ngko Jisasⁿyoho. Kⁱko ngkimo wonyo n^{im}okantokuno.

¹⁶ Nolⁱkafohoji filohofo. Nje syoho ntahoifiyoⁿe kuhwosopo^mne soⁿno kuⁿmahono. Olo sⁱkuno lomo yoⁿmayo uhwon^{ing}kino soⁿno a'amu nomⁿne somo ulohoho. Osoⁿji yoⁿmayo hwangku kit^{ih}wamme soⁿji a'amuⁿmo ulohoho.

¹⁷ Ngko a'amu Juta soⁿji a'amu kengo soⁿjimo wokuhwat^{im}o. Hof^{ik}o kikineⁿo wokufonjano li^{if}ijoso wokufoⁿmaⁿmonnoho.

¹⁸ Ngko nokuhwajⁱmo kⁱko hof^{ik}o hunomo fiwoloⁿmokahoho. Hof^{ik}o Seten^{ie} sⁱkwoⁿmjohosoⁿmo humalofo somo nje pomponahopo fⁱpemotapohoho. Hof^{ik}o Seten^{ie} ye yokumpohnⁿyo usⁱkwajⁱkuji ngkiyepono wapife. Ngkimo si^meho ntapiⁱfijoso hof^{ik}oewonyo wae weeoⁿmo. Oso a'amu hisoⁿji nomⁿne a'amuⁿji ngkimo si^meho ntapefijo soⁿno hof^{ik}o An^{it}u mtaⁿni yoⁿmayo wopⁱngo mapitnnefoho. Ose nt^{ih}mentisofoho. An^{it}ukakoⁿne moiⁿwo nto uhwosopoⁿmentisofoho.

Poul kako Akⁱlipa sohumo kakoe syohoⁿe ul^{ih}mentisofoho.

¹⁹ U, hwe engo Akⁱlipa sohwosi, Olo hiloso ahwomo mta'ango hoⁿimentiso soⁿno hwotoho mafeⁿjo imentohefoho. O'o, halohoⁿohino imentohefoho.

²⁰ Oso hungkuno hisoⁿno a'amu ango Ntomasⁱkos humamotofo somo ul^{ih}mentohefoho. Osopontaⁿang a'amu Jelusalem soⁿji a'amu hwaho Jutiya hopiⁿnono humamotofo soⁿji a'amu temtitofo kengo soⁿjimo An^{it}uye hungkuno lut^{ih}wamentohefoho. Ole ul^{ih}mentoho, Sekwo hon^{ing}kano wonyomo hohujo ikenjaofⁱkuji An^{it}umneⁿ no si^meho fiwoloⁿmokumno. Hon^{ing}kano wonyoangkafoⁿohino ut^{ih}waⁿnyopo fiyⁱmno. A'amu nomⁿneso sehonⁱfijoso An^{it}uye a'amu ne kuyoho woselantif^{eh}o. Ose ul^{ih}mentohefoho.

²¹ Oso hwapingo woⁿnyo soⁿno a'amu Jutaso An^{it}uye ango engo somo aho ni^{ke}ntifi wofonjonⁱsyanⁱfi imentohefoho.

²² I An^{it}u n^{ifo}ⁿmawoⁿngkahon^{ing}ki olopo nolohofonji a'amu yofe engo ane soⁿji sekwo yofe engoⁿjo sⁱkunonjimo An^{it}uye hungkuno selalokweno. Olo hungkuno hiloso songoⁿmaho. O'o Mousesⁱji a'amu nomⁿne An^{it}u hungkuno uyahon^{ing}ki lut^{ih}wamotofo sohwanji hof^{ik}o nto li^{mot}ofofoho.

²³ Ole li^{mot}ofo, Hwe ahwomo mtaⁿni nakwoe hwahopo uhwati^{ment}iso sohwo tohino engo nomahwosi poyo peⁿngkuhwosi apaⁿsongo li^{ka}fone si^moⁿjo hweho. Oso hwe huhwo sohwo a'amu Juta soⁿji a'amu temtitofo kengo soⁿjinⁱe no An^{it}uye hon^{ing}kano hwosampene hweho. Ose nto li^{mot}ofofoho.

Poul kako Akⁱlipa sohumo An^{it}uye hon^{ing}kano ti^{pe}mayoⁿe ento lut^{ih}wamentisofoho.

²⁴ Poul ose ulontan^{ing}ki Fes^{itos} joho mohmⁿno ul^{ih}mento, Poul kⁱko hwayo hohnjo hwosoho. Kⁱko huno piⁿngko engo ti^{pe}manji ji^{je} huno hwayo hohnjo imoⁿnahnnohwosoho.

²⁵ Ose ulahon^{ing}ki Poul ul^{ih}mento, Hwe engo Fes^{itos} sohwosi, ngko hwayo hohnjo hwonⁱmaho. Nje hungkuno nehopeho. Ngko hunoⁿjo hwoⁿni lohono.

²⁶ Hwe yofe engoⁿji Akⁱlipa sohwo kako olo hilo soⁿno huno uyohoho. Osoⁿyoⁿ iyoⁿmannⁱngkahon^{ing}ki ulalokweno. Olo yoⁿmayo kilohe soⁿno Akⁱlipa kakoe ti^{mo}ⁿji halohoⁿnjimo tuyakolofefoho. Olo hiloso hiyasoⁿmo imoⁿimentisoⁿmaho. O'o, lut^{ih}waⁿnyopo imoⁿimentisofoho.

²⁷ Hwe engo Akⁱlipa sohwosi, kⁱko a'amu An^{it}uye hungkuno lut^{ih}wamotofo sohwaⁿfe hungkunomo si^meho hiⁿtnnnono luyⁱwoⁿngkino. Ngko huno ni^{yo}hoho. Kⁱko uyiⁱwoⁿngkino.

²⁸ Akⁱlipa Pouliye hungkunomo hotⁱku lohofonto ul^{ih}mento, Kⁱko huno piⁱpi kiyohoho. Ji^{je} hungkunoⁿohino somo upaⁿnonji ngko An^{it}uye a'amu ne imoⁿyo soⁿno huno lakiyohoho.

²⁹ Ose ulahon^{ing}ki Poul ul^{ih}mento, Ngko An^{it}umo oloⁿno jomo ulalokweno. Kⁱkoⁿji a'amu nomⁿne olodonjo nje hungkunomo upaⁿngkohofo soⁿji An^{it}uye a'amu ne ngko paⁿnyo umoⁿfe nnⁱngkohoho. I osoⁿno ngko impoⁿangomo humale hopaso oso ngkilaho nnⁱngkohoho. O'o, sekwo An^{it}uye a'amu ne hm^{mo}ⁿmno.

³⁰ Ose ulahonìngki hwe yofe engo'njo Akìlipa sohwo'nji Fesítos hwe hwaho mokosyohumayo sohwo'nji Akìlipafe ape Mpenaisi'nji a'amu nom'ne humalofo sohwanji li'kofohumamentohofofoho.

³¹ Hofiko noswapontifi hnñimentohofi, Yo'mayo poyo pe'nyo so'no impo'angomo intofasiyo so'no olo hwe lohwo kako imentiso'maho.

³² Hwe engo Akìlipa Fesítosimo ulímento, Poul kako Sisamne'no nje hungkuno upa'nono majo'njo yontentesi kiko nusikwajohotnnesohilo. Ose hnñimentohofofoho.

27

Poul kako yofayokinomo ango Loum ne'no womentisofoho.

¹ Hofiko hwaho Itali'no yofayokinomo wekane'entifi hungkuno mtito'mentohofo so'no hofiko Pouli'nji a'amu nom'ne impo'ango mta'ango sohwanji hwe nom'ne yofe Juliyos oso hwoe ahomo ho'nahumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe engo Sisafe a'amu itokuso'njo wan hantilet (100) sohwamo umokosyohumayo hweho.

² Nakwo yofayokino Atílamitiyom mta'ango somo kotasímentihwonefoho. Yofayokino homo somo hwaho Esiya wowano lahonìngkofi nakwo'nji umentihwonefoho. Hwe fihwo yofe Alisítakos nakwo'nji umentihwonefoho. Kako hwaho Masetouniya ango Tesolounikanta'ango hweho.

³ Mo'nìngkanta nakwo angó Saitoun ifohohosahumentihwonefoho. Juliyos kako Pouli'mne'no hitoho ulofahonìngki Pouli'mo ulímento, Kiko jije a'amu olo angó lopo humamotofo so'nji fosyohumaho. Ose ulahonìngki Pouliye a'amuso wopayo yo'mayoso Pouli'mo uyímentohofofoho.

⁴ Oso angó somta'ní nowekentanìngkuhwoni ifofo engo ilojaofahonìngki oso ifofo iloja'o'mentiso sohosile ifofo engo'njo sohonta'ní i'waho yontani ifofo we'e'l'no sohonta'ní hwaho we'e Saipilos sopo womentihwonefoho.

⁵ Nowentani nakwo Sisaliya'nji mofone sopo mijomo nowekentani hwaho Lisiya ango Maila sopo i'mofapmmentihwonefoho.

⁶ Osopo a'amu itokuso'njomo mokosyohumayo sohwo yofayokino nom'ne Alekìsanti'liyanta'angoso Loum ne'no umne'ento tipemal'mentisofoho. Notipemanto nakumo netimanto nehwojamentisofoho.

⁷ Oso yofayokino homo somo nakwo nokotosontani nowentani sìkuno pi'nìngo hofohofahn'no umentihwonefoho. Hofiko syoho tohohmttno'njo engo yontifi nakwo angó Nitòs mofone sopo i'mofapmmentihwonefoho. Oso hopo sopo ifofo nomtihupmmofahonìngki nakwo mayofoho. Oso'njo nakwo oso hwaho we'e Kìlit osohosili nowentani ango Salimoune uyakolo'mentihwonefoho.

⁸ Oso hopo sopo hofiko syoho tohohmttno'njo engo yontifi nakwo hwaho Kìlit momingo sopo womentihwonefoho. Nowentani nakwo mijo wopingo'njo sopo i'mofiwentani oso hopo sopo ole li'motofofoho. Mijo Wopìngoponoho. Ango Laseya mofoneperonoho.

⁹ Osopo nohumentanìngkuhwoni sìkuno pi'nìngo memjaofahonìngki sìkuno nom'ne * a'amu Juta wopayo humaho humayo somo moi'wo imo'nìmentisofoho. Osohonta mijo ayo nìhu'no wonyo imo'nìmentisofoho. Oso'njo Poul kako a'amu yofayokino syoho'njo sohwamo ulímento,

¹⁰ Sekwo upa'nìmno. Nakwo olohonta hano'manji, syoho tohohmttno'njo engo yìhwasi yo'mayo hopi'nono wonyo umo'nìmontonoho. Ho'yango'nji yofayokino'nnhino'maho. O'o, a'amu'nnonji wonyo umo'nìmontonoho. Olo hilo so'njo ngko huno niyohoho.

¹¹ Ose ko lahonìngki hwe a'amu itokuso'njomo mokosyohumayo sohwo kako Pouliye hungkunomo haloho miyofoho. O'o, kako hwe yofayokino kilonjipe sohwo'nji hwe yofayokino kakwo'yhoho sohwo'nji sikoe hungkunomo tifi inìngkamentisofoho.

¹² Oso mijo wopingo hopo sopo ifofo engo'nji iyo sohonta yofayokino ito'nno mososyohumayo'njo yìwo'nìngkisofoho. Oso hiso'no a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole mtito'mentohofi, nakwo olopo ul'ko'mano. Nakwo angó Finik's nowehwasi ifoyo'nji ifofo engo'nji iyo sohonta yamofo wofosyohumano. Ose mtito'mentohofofoho. Ango Finik's oso mijo wopìngopo hwaho Kìlit'injoponoho. Ifofommne'no hiyaso'mnaho.

Ififo engo yonto mijo engo yonto yofayokinomo ho'nomá'mentisofoho.

* ^{27:9:} Oso sìkunoso Anìtu A'amu Wonyo Wae Yafo'ne Imo'nìmentisofoho. Oso soswo somo ifofo engo Miyo Engo Sa'njo Metiteleniyan sohonta'ní li'ka'mentisofoho. Yofayokino hano miyo'njo imojofoho.

¹³ We'enepo ifofo posipo'nnyo imo'nìngkahonìngki hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Jefo wopìngofoho. Hano wohwano. Ose lontifi hofiko sojo tango'njo mijoo mta'ni iftwosipemantifi nakwo hwaho Kilit momingomnophini umenthwonefaho.

¹⁴ We'enepo nowentanìngkuhwoni ifofo mikunimposo hwaho Kilitnnta'ango pmmentisofoho.

¹⁵ Ifofo engo sohwo nakwoe yofayokinomo fonjahonìngki kilonjipe monto hopo mmo'nyo'njo yahonìngki ifofo yofayokinomo motal'i'mo'mentisofoho.

¹⁶ Nomotali'mofontanìngki hwaho we'e kakoe yofe Kauta hohujo hohnta'ni umenthwonefaho. Hohujo hohnta'ni yofayokino nowentanìngki nakwo oso yofayokino nom're we'e husimpemotawowo'nìngkohofoso syoho tohohmttno'njo engo yontifi mokohusimpemantifi yofayokino engomo ho'nahumentohofoho.

¹⁷ Osohonta hofiko yofayokino engo sohumo mnangomo'mnophini impe swofapo'mentohofoho. Yokumpohn'nyo intofomokosyohumayo'nefaho. Hofiko hwaho engo Apilika sojo'njo sopone'no iyoho unìngkahonìngki yofayokinomo hwapi'fe ifofo'ne'entifi pmpil'peehumentohofoso asomo peehonìngki yofayokino mijopo mtapmmentisofoho.

¹⁸ Ifofo'nji mijoo yokino'nji nakumo ne'no ilojonemofahonìngki mo'nìngkanta nakwo ho'yango yofayokino mta'angoso mijomo ho'nomo'mosapmmentihwonefaho.

¹⁹ Mo'nìngkanta nom'ne sìkuno sohumo hofiko yo'mayo yofayokinomjoso aho'nji mijomo mehu'meoo'mentohofoho.

²⁰ Sìkuno pi'nìngo engo somo mofehi'nyo'nji hntokwaliyo'nji muhwonyo'njo yontanìngkuhwoni ifofo ne'no nalohol'mentisofoho. Oso hiso'no nakwo ole syafihu'mentihwoni, Nakwo angonepo m'mofayo'njo uyantanoho. O'o, nakwo mijomo poyo umo'nantano. Ose syafihu'mentihwonefaho.

²¹ Sìkuno pi'nìngo engo a'amu sohwa wopayo manyo'njo yahonìngkofi Poul hofiko'nji ajwo'mta'ni nol'kafonto ul'amento, Upa'nìmno. Sekwo nje hungkunomo haloho yontifijontentesi nakwo Kilitnnta'ango mul'ko'maso'njo nesohilo. Nakwo olo syoho tohohmttno'njo engo miyo'njo esohilo. Ho'yango yo'mayo moi'wo mmo'nyo'njo nesohilo.

²² I oso'no ngko hungkuno wasel'monne'no yohono. Sekwo iyoho senìngkuhwoloh. A'amu sohwona'ni mape'nyofoho. I, yofayokino'nohino moi'wo imo'nnyofoho.

²³ Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Kakine'no ngko hwomtame ulohofiw'o'nìngkohé hwo'nyoho. Olo sìkwo'miyo lomo hwe ahwomo mta'ango sohwo ngko'njopo nolohohonto,

²⁴ Ntìmahoh, Poul kiko iyoho kinyo'eno. Hwangku kiko Loumjo hwe engo Sisafe sìmanopo lohotnne hwosoho. Anitu kako kikine'no hitoho ulofiw'o'nìngkiso so'no a'amu hopi'nono kiko'nji humalofo sohwa songo wohumantifeho. Ose ntìmasofoho.

²⁵ Oso'no sekwo iyoho senyo'eno. Olo hungkuno hiloso Anitu ntìmasoso ne imo'nyo so'no ngko sìmeho uyohono.

²⁶ I sìmo'mo ifofo nakwoe yofayokinomo motole'mofihwosi sojopo wonyo umo'nìmontonoho. Ose ulimentisofoho.

²⁷ Sìkuno aho hufa'u hopi'nono sìfe mta'ni osofosofahu'no memjofahonìngki nakwo Mijo Ayo Engo Sa'njo Metiteleniyen sopo mtawomentihwonefaho. Oso sìkwo'miyo somo kuntoliyopo a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole syafihu'mentohofi, Hwaho we'e mofoneponoho.

²⁸ Ose syafisyontifi hofiko mijomo impe yamofo yamofo humomjìmhwofofo. Humomjìmhwofofo uhwonimentohofoso mit'pongo kengomo'mo, fouti (40) mita, uhwonontifi we'enehwo nowentifi apa'no humomjìmhwofofo. Osopo nuhwonontifi mit'pongo we'e hopaponoho, teti (30) mita.

²⁹ Ose uhwonimentohofoso hofiko iyoho unìngkahonìngki syafihu'mentohofi, Nakwo sojo'njopo i'mofiwanehontifi sojo osofosofahu'nohini tango'njo engoso yofayokino hano miyo'njo'ne mijomo intofuyoho'mokumentohofoho. Ose yontifi hofiko mofehi'nyo komo'no wosimofapono lontifi aho ku'mokumentohofoho.

³⁰ A'amu fehohnjo yofayokino syoho'njo sohwa hofiko ole syafihu'mentohofi, Nakwo yofayokino we'e so'no a'amu sohwamo uhwojanoo lontifi hofiko yofayokino we'e somo impe hiyamno syofiyoho'mokumentohofoho. Ose yontifi hwasyo hungkuno ul'amentohofi, Nakwo sojo tango'njo yofayokino sìmano hohnta'ni untufuyoho'mokano.

³¹ Ose ulahonìngkofi Poul a'amu itokuso'njo sohwanji hwe mokosyohumayo sohwo'njimo ul'amento, Oso a'amu sohwa yofayokinomo mohumayo'njo ifijo'manjii nakwo hopi'nono poyo wope'nantano.

³² Ose ulahonìngki a'amu itokuso'njo sohwa hofiko yofayokino we'e somo impe hotito lohfontifi mijomo uyoho'mokumentohofoho.

³³ Mofehi'nyo we'eneipi wosapmmonto yahonìngki Poul a'amu hopi'nonohino sohwamo wosopayo nyo'ne yokumpohn'nyo ulìmentisofoho. Ole ulìmento, Sìkuno aho hufa'u hopi'nono sìfe mta'ni osofoso fahu'no nakwo wopayo manyo'njo humen-tanìngkuhwoni memjona'maso hwona'nyoho.

³⁴ Oso'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo waselìmonne'no yohono. Sekwo wopayo'manjı fohu'memapmno. Oso yokumpohn'nyo wosemosyohumano. Upa'nìmno. Nakwo hopi'nono ito'no wofosyohumantanaho.

³⁵ Ose ulonto kako wopayo nomanto, hofiko sìmanopo Anìtumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso kutìkujo lohofonto kako sìmo'mo nìmentisofoho.

³⁶ Oseso hwe hopi'nono nuhwonontifi sìmeho wopìngo umo'nìngkahonìngki hofiko wopayo hu'mema'mento hofofoho.

³⁷ Nakwo yofayokinomo humalohwone sohwona'ni tu hantìlet sefenti-sikis (276) hwona'nyoho.

³⁸ Hofiko wopayo moi'wo nonontifi yofayokino nohayo imo'nyo so'no ho'yango nom'ne sìngkume pa'nyoso mijomo meho'nao'mentohofofoho.

Yofayokino wonyo imo'nìmentisofoho.

³⁹ Mofehi'nyo sì'mofopahonìngki hwahopo uhwonontifi lìmentohofi, Olo hwaho hopo sopo nakwo huno monayoponoho. Ose lontifi uhwonìmentohofoso mijo wopìngopo sojo ane wosoho'nohino sopo uhwonontifi osopo ufohohososyano lìmentohofofoho.

⁴⁰ Hofiko sojo yofayokino hano miyo'njo'ne intofahinyoso sihu hotitofontifi nìhu'nahone mijomo uyoho'mokumentohofofoho. Ose yontifi hofiko impe hohonta kilonjipe somo intofahumentohofoso italo'mentohofofoho. Hwapìfe ifofo'ne fisiojwaofontifi yofayokino hwahopone'no umentohofofoho.

⁴¹ Yofayokino nowento wosoho'nji sojo'njopo hntoleho hnta'ni fokotofomanto ifofo engo'nji mijo engo'nji hohujo hohnta'ni fonjahonìngki yofayokino ajwopo mtihupo'mentisofoho.

⁴² A'amu itokus'o'no sohwa huno syafìhu'mentohofi, A'amu impo'angomjo sohwa mijopo pìfijoso hiyaso le'mopitnnoho, nakwo wofonjano.

⁴³ Ose syofìsyahonìngkofi hwe a'amu itokus'o'no mokosyohumayo sohwo Pouli'mo ufo'ma'mo lonto ulìmento, A'amu sohwamo nofonjìkutoho. Sekwo a'amu mijomno huno'njo sohwasi sekwo sìmo'mo nolìkofaofikuij feymoyamno.

⁴⁴ A'amu nom'ne sohwasi sekwo tìfi iyofejeo yofayokino mta'ango nomafikuji nomtawekuji fìfohohosahumno. Ose ulahonìngki nakwo kakoe hungkunomo haloho'no yontani hwahonepo ito'no i'mofamentihwonefoho.

28

Ango Malìta sopo Poul humamentisofoho.

¹ Nakwo hwaho hopo sopo ito'no i'mofìwentani hwaho hiso yofe Malìtayoho upa'nìmentihwonefoho.

² A'amu oso hwaho hopo humamotofoso nakumo wopìngo nefo'ma'mentohofofoho. Ifoyo syahonìngki kwongkwongo nesahonìngki hofikoe a'apaho toho umokinìfe lontifi toho nakumne'no enantohmmmentohofofoho.

³ Poul kako toho nomanto mefontanìngki homa toho uhu'nìngkahonìngki toho mta'ni noswaponto Pouliye ahomo toho lo'mentisofoho.

⁴ A'amu hopo sopo humamotofoso homa Pouliye ahomo lojìjwosyowahonìngki uh-wonontifi lìmentohofi, Olo hwe lohwo a'amumo fonjahumasohwolìkeno. Kako mijomo poyo mape'nyoso'ne homa toho ulokwoho. A'amumo fonjasiyò so'no poyo pe'nyoso wopìngofoho. Wape'nìmtionoho.

⁵ Ose lahonìngkofi Poul homa tohomo ilojaefonto kakoe a'apaho wonyo mmo'nìmmentisofoho.

⁶ A'amuso Poul poyo pe'nyo so'no hontohumantifi syafìhu'mentohofi kakoe aho engo kahwoso'no noplìhwasi wape'nìmtionoho. Oseso hofiko wonyopi hontohumantifi Poul wopìngo humamentanìngki uhwonontifi lìmentohofi, Olo hwe lohwo kako Anìtu pa'nyo hweho. Ose lìmentohofofoho.

⁷ Oso hwaho nakwo i'mofapmmmentihwone sopo hwe hwaho hopi'nonohino mokosyohumayo sohwo kakoe hwahoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Papìliyasìyoho. Kako kakoe angomo nomenhemajonto osopo wopìngo nelohofahonìngki sìkuno hufa'u sìhune humamentihwonefoho.

⁸ Papìliyasìyoho kanìngkwohwo mnokino'njohwo humamentisofoho. Kakoe a'apaho tohohmtnno'njo iyoho aswo'njoho. Oseso Poul kako'njopo nowento mnokinopo aho kisusyonto Anìtumo jomo ulonto wopìngo umokumentisofoho.

⁹ Ose yahon^{ing}kki a'amu hwaho hopo sopo humamotofoso nuhwonont^{if}i a'amu hopiⁿnono mnokinoⁿjoso nopahon^{ing}kofi Poul a'amu hisomo wop^{ingo} umokumentisofoho.

Poul Molitanta'ango sohwo Loum i'mofamentisofoho.

¹⁰⁻¹¹ Oso hisoⁿno hof^{iko} wop^{ingo}nhini naloho^lmentohofofoho. Oso hwaho hopo sopo nohumentan^{ing}kuhwone hamno hufa^u sⁱhune neyakolo^lmentisofoho. Ulⁱko^ma^lment^{ih}wone sohonta nakwo yo^lmayo umofonyo iyoso a'amu hiso hof^{iko} yofayokinomo hu^lmeehumento^hofofoho. Oso yofayokino hiso ifofo engo soⁿno oso hwaho hopo sopo hontohumamento^hofofoho. Oso yofayokino somo nokotosantani ument^{ih}wonefoho. Yofayokinoso ango Alek^santi^{li}yanta^langofoho. Hntole hohna^tn'i anⁱtu paⁿnyo huyo^lmango hufa^u njoponoho. Susⁱye hwmou hwa^luye huyo^lmango^hoho.

¹² Nowekentani ango Silakiyus i'mofopontani osopo sⁱkuno hufa^u sⁱhune humament^{ih}wonefoho.

¹³ Osopo ntaⁿni nulⁱko^lmentani nowentani ango Lejiyom i'mofapmment^{ih}wonefoho. Moⁿingkanta ifofo hohntaⁿi sopahon^{ing}kki sⁱkuno hufa^u memjaofahon^{ing}kki nakwoⁿno ang Puteyouli i'mofapmment^{ih}wonefoho.

¹⁴ I'mofopontani osopo a'amu Jisasimo in^{ing}kamotofo somo tⁱpemahon^{ing}kuhwoni nalimentohofi sekwo nakwoⁿjji fosyohumamno. Ose nelahon^{ing}kofi Sante angaⁿno neyokolofahon^{ing}kki nakwoⁿno ang Loummneⁿ no hon^{ing}kanomo ument^{ih}wonefoho.

¹⁵ A'amu Jisasimo in^{ing}kamotofo Loum mta^langoso nakwo sopontan^{ing}kuhwoni nupaⁿont^{if}i hof^{iko} pi^{kwato} lohofont^{if}i ango Apiyos wopayo mpe y⁺woⁿingkohofo Ango Fosyowe Hufa^u sⁱhuneⁿjo sopo swoⁿiment^{ih}wonefoho. Poul a'amu somo nuhwononto Anⁱtumo isamoyoka ulonto sⁱmeho wop^{ingo} umoⁿimentisofoho.

¹⁶ Nakwoⁿno ang Loum i'mofopahon^{ing}kuhwoni a'amu Loum mokosyohumayo sohwa nalimentohofi, Poul kakoⁿne ango tⁱpemahwosi wohumano. Hwe itokusoⁿjo fihwo uhwontohumayoⁿne kakoⁿjji wahumuyo. Ose nalimentohofofoho.

Ango Loum sopo Poul Anⁱtuye hungkuno lutⁱhwamentisofoho.

¹⁷ Sⁱkuno hufa^u sⁱhune memjaofahon^{ing}kki Poul a'amu Jutafe hwe engo sohwamneⁿno joho ulahon^{ing}kki hof^{iko} nuhu^lmokahon^{ing}kofi Poul ulⁱmento, U, Nje tatohwosafo. Ngko nakwoe a'amu Juta somo wonyo mmokiyo hwo^lnyoho. Neyakwosafe hon^{ing}kano hungkunomo hwotoho mafiy^o hwo^lnyoho. I a'amu Juta ango Jelusalem sopo ngkimo impe siki ntfont^{if}i a'amu Loum sohwafe ahopo ho^lnanⁱhumentohofofoho.

¹⁸ A'amu Loumiso nje hungkunomo nupaⁿont^{if}i hnnⁱmentohofi, oso hon^{ing}kanoso poyo peⁿyoⁿneⁿmaho. Osoⁿno hof^{iko} nonⁱsikwojaneⁿent^{if}i.

¹⁹ a'amu Jutaso nakwolaho lⁱmentohofofoho. Osoⁿno nomⁿne hon^{ing}kano ane soⁿno hwe engo Sisa nje hungkunomo wonⁱpaⁿnono lⁱmentohefoho. Ngko nje a'amu Juta somo hungkuno nomⁿne mujo hwo^lnyoho.

²⁰ Oso hwap^{ingo} hisoⁿno sekuneⁿno joho selohono. Ngko sekumo sehonⁱmo hungkuno wosejapmneⁿno yohono. Nakwo a'amu Isⁱlael soⁿnyuye neyakwosa hwe ahwomo mta^lango sohummneⁿno hontohumamto^hofoho. Oso hwe huhwo sohwo nto pmmentiso soⁿno sⁱmeho uyalokweno. Oso hisoⁿno olo impe hiloso ngkimo kenⁱsyohumaho.

²¹ Ose ulahon^{ing}kki ulⁱmentohofi, A'amu Jutiyanta^langoso ji^{je} hungkuno soⁿno nakuneⁿno iyoswo mamt^{if}i mokumentohofofoho. A'amu Jutaso mapiyont^{if}i kikimneⁿno hungkuno malonetⁱhwamentohofofoho.

²² I osoⁿno a'amu Jisasimo in^{ing}kamotofo somneⁿno a'amu fihwa ango hopo hopo wonyoponoho li^{wo}ⁿingkohofo soⁿno nakwo ji^{je} hungkuno ji^{je} mango mta^lni wokupo^lnano.

²³ Ose lont^{if}i oso hisoⁿno sⁱkuno ho^lnahumentohofofoho. Oso sⁱkuno homo somo a'amu piⁿingo engo ango Poul humawo^lningkiso sopono pmmentohofofoho. Poul Anⁱtua nakumo yokumpohn^{nyo} nemokosyohumayoⁿne lutⁱhwamentisofoho. Hoff^{iko} Jisasimo sⁱmeho hi^lntnnono uyⁱfitnneⁿento Mousesⁱye hon^{ing}kano hungkunoⁿjji a'amu Anⁱtua hungkuno uyahon^{ing}kki lⁱmotofo sohwafe hungkuno ntrne mta^lango Jisasimneⁿno lutⁱhwamentisofoho. Oso hungkunoso imⁱngko mta^langoso neⁿno lontan^{ing}kki mofehiⁿyo nⁱngkuⁿimentisofoho.

²⁴ Oso hungkunoso a'amu fehohnjo sohwa nupaⁿont^{if}i sⁱmeho hi^lntnnono umentohofofoho. A'amu fehohnjo sⁱmeho hi^lntnnono muyofoho.

²⁵ Osoⁿno hof^{iko} hungkuno kengo kengo hnnⁱngkahon^{ing}kofi Poul ulⁱmento Anⁱtuye Towahuno Wop^{ingo} hohontajo hwe Aisaiya sohummneⁿno hungkuno uyahon^{ing}kki neyakwosamo hungkuno nehopi ole ulⁱmento,

²⁶ K^{iko} oso a'amu nont^{if}epono uhiji ole uso, Sekwo hungkuno upaⁿingkuji hwap^{ingo} neso mupaⁿifitnnefoho.

Sekwo yo'mayo nuhwonìngkuji neso muhwonìfitnnnohofo. Ose uso.

²⁷ Anìtu Aisaiyamo ulìmento,

Oso a'amu hiso hofìko huno anefoho.

Hofìkoe haloho pujomokosyohumunìmentohofofoho.

Hofìko tìmo pijiyo'nyyofoho.

Ose miyo'njo yontifijontentesi ito'no nuhwonìngkutnnesohilo.

Hofìko haloho mapujomokosyohumunyo'njo yontifijontentesi nupa'nìngkutnnesohilo.

Ososo hofìkoe huno ito'no uyìhwonesohilo.

Hofìko ikenjaoffìkuji ngkiyepono pontifijontentesi ngko wopìngo umokumnesohilo.

Aisaiya ose mtì'mokumentisofoho.

²⁸ Ose ulonto nom'ne hungkuno ulìmento, Sekwo upa'nìmno. Olo hungkunoso Anìtu a'amufe wonyo wae yaofìhwosi kakoe a'amu ne umokiyo so'no olohonta a'amu temtitofo kengo somme'no nto lihwajìmah. Hofìko nupa'nìngkuji tìfi unìngkafe.

²⁹ Ose ulahonìngki a'amu Jutaso nohumpentifi hungkuno ikujoho hopa hnnìmentohofofoho.

³⁰ Soswo hufa'u uyokolofontanìngki Poul oso ango sopo humamentisofoho. Ango kakwo'yohwo sohumo hamniyoho uyìwo'nìmentisofoho. Nohumanto a'amu kakimo jomo u'mahonìngkofi wopìngo uloho'mojofoho.

³¹ Poul a'amu somo Anìtu yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'njo hwe engo Jisas Kìlais ntnne'no hungkuno lutìhwamofoho. Kako hungkuno yokumpohn'nyo ulahonìngki hwe nom'nehwo mopìjumo'mmentisofoho.

Hungkuno osohopeho. Ngko Lukì'ni mtì'mokohono.

Loum
Olo Iyoswo loso Poul A'amu Loummne'no
Mt'i'mokumentisofoho.
Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tıwenti-faif* (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul a'amu Loumjo somne'no mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso hwapingo neso peho'ne mt'i'momentisoto. Hwapingo neso olenoho. Poul Loum i'mofawento ango Loum soponjo tajo ango somo uhwomentisofoho. Oso hohosohonta Poul kakoe hunoso olenoho. A'amu Jisasimo iningkunyo Loumjoso kakimo ufu'mafiku'o'no kako hwaho Sipen sopone'no wasimo lonto imentiso sone'no mt'i'mokumentisofoho. Antiyouk'injo tajo ango somta'ni nifo'mahoni'ngkofi kako Anituye hungkuno liku'meefo syohoso Ngkolesiya yone'entifi uhwajimentohofoho. Hiso Ngkolesiyane'nohini uhwajimentohof'o'maho. O'o, ango'meemne huhumo uhwajimentohofoho. Esiya'ne hungkuno motasone'entifi tajo ango Efesosinjo a'amuso kakimo ufo'ma'mentohofoho. Osoponta'angoso hwaho Ngkilikine'no hungkuno motasone'entifi Koulinjo tafo ango somjo a'amuso ufo'ma'mentohofoho. Oso'no Poul kakoe hunoso olenoho. Tajo ango Loumjo a'amuso nonifo'mafiku'o'no ngko Anituye hungkuno liku'meefo syoho uy'im. Ose syafihu'mentisofoho. Poul ango Koulin humanto mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo Loum lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Anituye yahino wopingo simeho hi'ntnnnonohino mta'ni i'mofapinyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwapingo Loum sohe engo 1 honingkano we'e 17. Osopo weho.) Olo iyoswo Loumne loso a'mu Jisasimo iningkunyo kakoe yofe Fipi osimo ango Loum motay'o'ne uyahotimentisofoho.

Hungkuno hwapingo homo lomjoso nakwo huno wonayono. Anitu mta'ango yahino wopingo womano lhwasi'manji nakwo Anitumo simeho hi'ntnnnono uyihwasi womantonoho. Oso'no nakwo olo iyoswo hiloho atofo lhwasi tifi uningkohwano.

Poul kako Anituye hungkuno liku'mofo syoho hwapingo imentisofoho.

¹ Nje a'amu ango Loummijo humalofo soku, ngko Pouli'ni Jisas K'laisiye syoho ulohofiyu sohwo'ni sekune'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Anitu kako kakoe hungkuno a'amumo liku'mofo (*apouse*) syoho'ne nihwosopo'mentiso sohwo'ni ngko Anituye hungkuno wopingo liku'mofalokweno.

² Nihu'no ho'honta Anitu kakoe a'amu sohwamo kako kakoe hungkuno wopingo uyahon'ngki hofiko a'amumo nolut'hwantifi hofiko iyoswomo ifalifaliyo mt'i'mokumentohofoho.

³ Hungkuno wopingo hiso Anituye hwomu Jisas K'laisimne'no yolo'no nalinyofoho. Anituye hwomu Jisas K'laisi sohwo kako Ntefitiye temtitifo somta'ni kako a'amu imo'nimentisofoho.

⁴ Oso imo'nimentiso huhwo sohwo kako poyo imo'nngkahon'ngki Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji Jisas K'laisi mo apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Jisas K'laisi kako honingkano wonyo nihu'no ane hweho. Kako Anituye Hwomu Ne hweho.

⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisas K'laisi kako yo'mayo wopingo nakumo naloho'mentiso so'no Anitu kako a'amu honingkano wonyo'njo somne'no hitoho ulohofon'ngki kakoe hungkuno liku'mofo (*apouse*) syohoso ntapmmenisofoho. Nontopahon'ngki nje simeho wopingo'nji syoho hiso yontan'ngko a'amu ango'meemjoso hofiko Anituye hungkunomo upo'nalokwofo. Oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnnono uyikiji tifi iningkafitnne'ento syoho hiso ntapmmenisofoho. Oseso a'amu pi'n'ing engo hofiko K'laisiye yofe engo woh'o'nomantifeho.

⁶ I sekwo a'amu temtitifo kengo mta'ango ango Loum humalofo soku Jisas K'laisi kako'nji makotik'u'nyo'ne joho selahon'ngki osomo sekwo tifi iningkowalokwofo.

⁷ Oso'no sekwo a'amu Loum soku, Anitu sekumo simeho wopingo sejopalokun-joso kakoe mehom ni imo'nyo'ne sehwosopo'mentisoso sekumne'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Naningkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K'laisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofososisi simeho pompen-jiyo wosejopanjiyoho.

Poul kako a'amu ango Loum humalofo somo uhwonyo so'no umo'n'ngkohoho.

⁸ Simeho ngko olo so'no waselmonne'no yohono. A'amu ango'meemjoso hofiko sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyakolokwofo so'no hnhalokwofo. Ngko ose upan'onji Jisas Kilais kako wopingo seloho'mentiso so'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno.

⁹ Ngko Anituye hwomu sohwoe syoho so'no hi nimo'ninkanngki kakoe syoho ulohofiyohi sohwo'ni kakoe hungkuno wopingo lutihwalokweno. Oso'no Anitュー kako ngkimo nohon'wo'ninkiso sohwo olo hungkuno selalokwe loso nehophehuno uyohoho. Sikuno huhuwihngkohue ngko kakimo jomo uliwo'ninkohe sohonta ngko sekumne'no jomo uliwo'ninkohe hwo'nyoho.

¹⁰ Ngko Mpohumo ulontnneso ole, Ngko ango Loummne'no wawomne'no yohono. Kiko eno ntahoji ngkimo honingkano hmmofonihwajo. Ose uliwo'ninkohefoho.

¹¹ Ou, nehopi. Ngko sekumo wasehonmonne'no yohono. Anituye Towahuno Wopingo sohwo ngkimo yo'mayoso ntapmmentisososejapmonne'no yohono. Oso hiso sekwoe huyo'mangomo yokumpohn'nyo sesosofitofo'nefoho.

¹² Ngko sekumo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo sehonimmo oso hiso ngkimo yokumpohn'nyo wanisosofito'montonoho. Oso'no sekwo nje simeho hi'ntnnono uyo somo nohon'ngkuji oso hiso sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho. Oso'no nakwo ufo'mo'nantanoho.

¹³ Nje a'amu soku, sekwo olo so'no huno fisyaf'hupmno. Sikuno engolopohamo ngko sekumo wose'ma'monji imote hwo'nyoho. Ngko Anituye hungkuno selahoni'mo a'amu temtitofoko kengo kengo nom'ne somo ulahon'ngko hofiko Anituye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono umentohofo hopa sekwo simeho uyife nninkohoho. Sekwo ose ifijo'manji nje syohoso ne umo'nimontonoho. Ose ko nimo'ninkisoso honingkanoso piku'naweho.

¹⁴ Anituyo ngkimo a'amu hopi'nonohino somo kakoe hungkuno liku'mofo'ne syoho ntapmmentiso so'no a'amu Ngkitik so'nji a'amu temtitofoko kengo nom'ne so'nji a'amu atofo jo'ne huno'njo so'nji a'amu huno ane'njo so'nji osomo kakoe hungkuno wolutihwamne'no yohono.

¹⁵ Sekwo a'amu Loum humalofo hokune'no Anituye hungkuno sejo'ne nimo'ninkahonjo'no humaleno.

Anituye hungkuno yokumpohn'nyo neso olenoho.

¹⁶ Ngko Anituye hungkuno sejo'ne wonimango monningkiyohoho. Hwapingoso olo hungkuno wopingo hiso Anituye yokumpohn'nyo hi'njosoa'amufe yahino wonyo somta'ni isihutofomayo'ne hwapingofoho. Hungkuno loso simo'mo a'amu Juta somnefoho. Osopo a'amu temtitofoko kengo mta'ango somnefoho. A'amu oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyikujo'no Anituyo oso a'amu homo somo asomo utimanefoho. Kako hofikoe honingkano wonyo somta'ni isihutofomanefoho.

¹⁷ Anituye hungkunoso a'amu ne imo'nyo'ne yahino utihwa'nyopo lonetihwalofoho. Nakwo Jisas Kilaisiye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no Anituyo kako nakumo ole wonalimontonoho. Sekwo nje mehomi ne kuyoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofo sohwa ole nalimentohof, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohuma ole ulalofi, Kiko nje mehomi ne hwosoho. Kiko honingkano wopingo'njo hwosoho. Ose ulalofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako songo ne'no nohumantihwone hweho.

A'amu Anituyo kakine'no hohujo ikinjamo'nyo somne'no simeho tohino umnalofoho.

¹⁸ Nakwo huno ole nayohoho. A'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ninkohofoso hofikoe honingkano wonyo iyoso'no Anituyo ahwomomo humaso sohwo simeho tohino umnalofoho. Hwapingoso hofikoe honingkano wonyoso Anituye hungkuno ne'njo somo hano piywasyiwo'ninkohofofoho.

¹⁹ A'amu hiso hofiko nakwo Anitumne'no huno wopingo wonayono likujimani hofiko huno wopingo wotipemantifeho. Hwapingoso Anituyo kakoe yahinoso kako ujo nto ehontojwhumaho. Yo'mayoso hiyasomauyoho. Oseso a'amu Anituye hungkunomo hwotoho feso sohuma Anituyo kako tohino engo uyimontonoho.

²⁰ Yo'mayo Anituyo mti'mokumentiso somo a'amu hohonta uhwonimotofo so'nji olonhantajo so'nji uhwonimopiwoninkuhwonefoho. Osomo nuhwoninkuhwasi nakwo Anituyo ne sohuma muhwonyo'njo koi ihwasi nakwo kakoe yahino so'no huno ole nayonefoho. Anituyo kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nyoso ne'no nowentihwonefoho. Kako honingkano wonyo ni'hu'no ane hweho. Oso hiso'no kako Anituyo ne hweho. A'amu hofiko Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo ikujo'no Anituyo kako tohino engo uyoso sohonta hofiko hungkuno anefoho. O'o, hofikoe syohofoho.

²¹ Hwapingoso hofiko Anitumne'no huno ko uyonteso hofiko kakine'no huno nto'no mosyafisyo'njo yontifi Anitu yo'mayo wopingo ulohofiwon'ningkiso so'no kakoe yofe moho'nomayo'njo yontifi isamoyoka mujo'njo iwo'ningkohofofoho. Oso'no hofikoe huno ilo'nnyo'njo humantifi hofiko omomonnyofoho. Sikwo'mjoho'mo hu-mawo'ningkohofofoho.

²² Hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi nakwo huno'nji'nwoho. Hwasyo hnnontifeso hwapingoso hofikoe hunoso sojo pa'nyo'njofoho.

²³ Hofiko Anitu mape'nyo'njo songo ne'no humayo sohwae yofe engo somo hohujo ikinjaofontifi hofiko hwahaponjo a'amufe huyo'mango'nji tongo yihupo homa osohwafe huyo'mango mti'mokuhumajontifi osomo hwomtame uloho'motofofoho.

Yahino wonyo kengo kengoso olenoho.

²⁴ A'amu Anitumne hohujo ikinjaofontifi hofiko so'no Anitu kako hofikimo nuliko'mahon'ngki hofiko yo'mayo yahino wonyoso hofikoe simeho umo lonteso yahon'ngki osomo in'ngkawowo'ningkohofofoho. Oso'no hofiko kifosyoho yahino loho'nontifi hofikoe a'apahomo wonyo imokin'wo'ningkohofofoho.

²⁵ Oso a'amu ose sohwa hofiko Anituye hungkuno ne'no somne'no nakwolaho lontifi hohujo ikinjaofontifi hofiko hungkuno hwasyo somo in'ngkawowo'ningkohofihwafoho. Anitu kako yo'mayo hwapingo ne'no sohumne'no huno mosyafisyo'njo yontifi Anitu kako yo'mayo mti'mokumentiso somne'no hwomtame ulohofontifi osomo in'ngkawowo'ningkohofofoho. I nakwo a'amu hn'nw Anituye yofe engo somo engolopo-hamo woho'nomehwano. Olo hungkuno loso nehopeho.

²⁶ A'amu Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi yahino wonyo ne'no iwo'ningkohofo so'no Anitu nuliko'mahon'ngki hofiko yahino wonyo ni'hu'nahone iwo'ningkohofofoho. Moya'im sofa hofiko hwehwanji nto'no mohumayo'njo yontifi hofikoe simehoso nom'ne famne'no fefoyo umosiyahon'ngki hofiko nom'ne moya'mi sofanji yahino wonyo loho'n'wo'ningkohofafoho.

²⁷ Hwe huhwanji hofiko hofikoe ape'nji nto'no mohumayo'njo yontifi hofikoe simehoso nom'ne hwe sohwamne'no fefoyo umosiyahon'ngki hofiko kifosyoho loho'n'wo'ningkohofihwafoho. A'amu hofiko oso yahino wonyo hiso yontifi hofiko wonimango munyofoho. Oso yahino wonyo hiso hofikoe a'apaho hofikoe huno osomo wonyo umokin'montonoho.

²⁸ A'amu hiso hofiko Anitumne hohujo ikinjaofontifi hnnimentohofi, Anitumne'no huno syafisiyoso peho'neto. Yo'mingo'maho. Ose yahoningkofi Anitu ulimento, E'wano. Sekwo sekwoe huno wonyo somnophini hmningkamno. Ose ulahoningkofi yo'mayo yahino wonyo a'amu miy'wo'ningkiyohofoso iwo'ningkohofofoho.

²⁹ Ose yontifi yo'mayo yahino wonyo pisakino'njos ose yontifi nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'ningkahoningki nom'nemo wonyo ulohofiwon'ningkohofofoho. Nom'ne yahinosa olenoho. A'amu wopingo humalofo somne'no simeho tohino umni'wo'ningkisofoho. Hofiko nom'ne a'amu somo fonjasy'iwo'ningkohofofoho. Yoka hnnontifi ikujoho fongkin'wo'ningkohofofoho. Hwasyo hungkuno lontifi nom'ne a'amumne'no huno wonyo syafisyy'iwo'ningkohofofoho. Oso'nji nom'ne a'amu somo wonyo umokuwo'ningkohofofoho. Oso hofikoe yo'mayo wonyo hiso hofikimo ni'hu'no toyo yamo'nyyofoho. Hofiko nom'ne a'amu somne'no sitofo uli'wo'ningkohofofoho.

³⁰ Hofiko a'amufe yofe wonyo umokuwo'ningkohofofoho. Hofiko Anitumne yontifi mangohwa imo'n'wo'ningkohofofoho. Hofiko mango engo lontifi yokumpohn'nyo imo'n'wo'ningkohofofoho. Ose yontifi hofikoe yofemnhoni ho'noma'n'wo'ningkohofofoho. Hofiko nom'ne yahino wonyo songo tipemantifi osomo iwo'ningkohofofoho. Ose yontifi hofiko kan'ngkwohwo ya'uye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofofoho.

³¹ Hofiko huno anefoho. Yo'mayo hungkuno lontifeso oso hungkuno hiso ne mmo'nyyofoho. Oso hofiko hofikoe a'amu afa ne somne'no simeho tuyi'wo'ningkiyohofoho. Nom'ne somne'no hitoho mulofefoho.

³² Anituye hon'ngkano hungkunoso olenoho. A'amu oso yahino ose iwo'ningkisoso kako nope'ningkuhwosi kako tohino engo manefoho. Anituye hungkuno ose nal'wo'ningkisofoho. A'amu hiso hofiko hungkuno homo somo huno ko uyahon'ngki hofiko yahino wonyoso ne'no iwo'ningkohofofoho. Oso'nohini'maho. O'o, a'amu hiso hofiko a'amu yahino wonyo'njo so'nji yajopohi'nontifi iwo'ningkohofo sofe yofe hi ho'nomawo'ningkohofofoho.

2

A'amufe honingkano wonyo somo ikwolofo yahinoso Anitu ito'no mihwajwo'nningkiso hweho.

¹ I, nje a'amu soku, oso yahino wonyo hiso'no seloheso sekwo huno ole so'no fisyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amu somne'no wonyo kuyoho eso uliwo'nningkohofo. Oso hungkunoso sekwo anga'no anga'nohino sokune'no selalokweno. Sekwo hokunonji honingkano wonyo'no kuyoho. Oso'no sekwo wonyo kuyoho ulalokwofoso hofiko'nohini'maho. O'o, sekwo hokunonjoho. Yo'mayo hofiko yiwo'nningkohofoso sekwo hokunonji yalokwofo. Oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no hungkuno ane kuyoho.

² Nakwo huno ole nayohi, Anitu kako a'amu honingkano wonyo'no sofe wonyo somne'no tohino uyo yahinoso nto'nohino.

³ Nje a'amu soku, nom'ne a'amu somne'no wonyo kuyoho ulalokwofoso oso wonyo iwo'nningkohofo hiso sekwo hokunonji ifijo so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo, Anitu kako nom'ne a'amu somo tohino uyoso sohonta kako ngkimo tohino montapone-hoho. Ose losyofisyalokwofo.

⁴ I, Anitu kako ngkimo simeho wopingo ntapiwo'nningkiso so'no kako nje honingkano wonyo somne'no tohino komo'no montaponehoho. Oso'no olo honingkano wonyo homo somo ne'no umonnoho. Kiko huno ose losyofisyalokuno. I kiko olo so'no huno makiyotaho. Anitu kako tohino komo'no mokijape hwapingoso kiko jiye honingkano wonyosu hohujo ikinjaofohoj Kakoe yahino wopingo somo iningkayo so'no umo'nningkahon'ngki kohontohumaho. Kiko huno ose makiyotaho.

⁵ Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no yokumpohn'nyo imo'nontifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'nningkohofo kuyoho. Jiye wonyo hiso engo mihi'mokalokuno. A'amufe honingkano wonyo somne'no Anitu kakoe simeho tohino umnalokunjo so'no oso sikuno sekwoe honingkano wonyo somne'no hungkuno ikwolop-ijo sohonta tohino engo mapitn nefoho. Oso yahino hiso ito'nohino.

⁶ Oso Sikuno Engo homo somo Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo yo'mayo yahino nakwo ihwaso so'no yano nalofiyonefaho.

⁷ A'amu fehohnjoso hofiko Anitu'ngi ango wopingo sopone'no humane'entifi hofiko Anitu wopingo kuyoho nalone'entifi honingkano wopingo somo iningkowalokwofo. Oso a'amu somo Anitu kako ango songo ne'no humayon'neso uyonefaho.

⁸ A'amu fehohnjoso hofiko huno hofikine'no syafihu'nontifi hofiko Anituye hungkuno ne'no somo hwotoho fentifi honingkano wonyo somo iningkawowo'nningkohofo somne'no Anitu kako simeho tohino umningkuhwoso'no tohino engo uyimtonohoh.

⁹ A'amu hopi'nono honingkano wonyo'no somo yo'mayo yo'mayo tango u'ma'montonohoh. A'amu Juta Anituye hungkuno simo'mo upa'nimentohofo so'nji temtitifo kengo kengo so'nji tango mapitn nefoho.

¹⁰ I, a'amu honingkano wopingo iwo'nningkohofo somne'no Anitu kako wopingo kuyoho uliwhosi yofe engo uyihwosi hofikoe simeho somo pompengo ufsiy'mo'montonohoh. A'amu Juta so'nji temtitifo kengo kengo somne'no.

¹¹ Ou, Anitu kako a'amufe yofe engo so'no temtitifo so'no huno mosyafisiyo'no iwo'nningkisofoho. O'o, a'amufe yahino somnophini uhwononteso wopingo'ngi wonyo'ngi yano ulofiwon'ningkiso hweho.

¹² A'amu Mousesiye honingkano hungkuno somo huno muyoso hofiko honingkano wonyo imentohofo so'no Anitu kako tohino uyonefaho. A'amu Juta Mousesiye honingkano hungkuno somo ko upa'nimentohofoso honingkano wonyo imentohofo so'no Anitu kako oso a'amu homo somo tohino uyonefaho. Oso'no Anitu ole ulonefaho. Sekwo honingkano hungkuno sejape somo tifi miningkayo'no kuyoho. Anitu kako ose uliwhosi tohino engo uyonefaho. Ihwoni. Anituye yano ilofo yahinoso ito'nohino.

¹³ A'amu honingkano hungkuno ko upa'nontifi miningkayo'no somo Anitu ole ulonefaho. Nje mehomii hwasi'maho. O'o, a'amu honingkano hungkuno somo nto'no iningkafijoso hofiko Anituye mehomii ne imo'nifitn nefoho.

¹⁴ A'amu temtitifo kengo fehohnjoso hofiko Anituye honingkano somne'no huno muyo kohi hofikoe huno mta'ni honingkano wopingo tipemantifi hofiko Anituye honingkano hungkunomo iningkowalokwofo. Hofikoe huno wopingo tipema'mentohofoso honingkano hungkuno pa'nyo imo'nimentisofoho.

¹⁵ A'amu fehohnjoso hofiko Anituye honingkano hungkuno somne'no huno muyo kohi hofikoe yahino wopingo somo iningkowentan'ngkofi uhwonontani oso'no nakwo huno ole nayohi, Anitu kako oso a'amu sofe simeho so'mo kakoe honingkano hungkuno ho'nahumentisofoho. I oso'no oso a'amuso hofiko hofikoe huno mta'ni huno ole

syafis̄ȳwo'niŋgohof̄, Oso hon̄ngkano wonyoso mimnehono. Olo yahino wop̄ingo somo un̄ngkamo. Hof̄koe huno mta'ni ose syafis̄ȳwo'niŋgohof̄. Oso'no hof̄ko hon̄ngkano hungkuno somne'no yano ulofin̄wo'niŋgohof̄.

¹⁶ S̄ikuno nom'ne somo An̄itu kako Jisas K̄ilais̄mo a'amu fe huno hiyas̄o'mo wojoso ikwolokofo'ne uhwajonefaho. Oso hohosohonta a'amu yo'mayo yahino wonyo hiyas̄o'mo imentohofoso utīhwa'nyopo i'mofap̄ihwoso'no hof̄koe huno mta'ni yano ilo'nifitnnefaho. Oso hiso'no An̄ituye hungkuno wop̄ingo selīwo'niŋgoheso osohifoho.

A'amu Jutaso An̄ituye hon̄ngkano hungkunomo nto'no in̄ngkafijo'manji hon̄ngkano hungkuno hiso ufo'ma'montonoho.

¹⁷ A'amu Juta soku, sekwo huno ole kosyof̄syalokwofo, Nakwo a'amu Juta hn̄nwi An̄ituye a'amu ne'nwoho. An̄ituye hon̄ngkano hungkuno huno neyalokunjo so'no An̄itu a'amu wop̄ingo kuyoho nalonefaho. Sekwo huno ose kosyof̄syalokwofo.

¹⁸ I, a'amu An̄ituye hon̄ngkano hungkuno sekumo nto loset̄hwamentofoho so'no sekwo yo'mayo yahino wop̄ingo An̄itu umo'nalokunjo so'no sekwo huno nto'no seyohoho. Oso'no yo'mayo hon̄ngkano wop̄ingo somne'no yano ito'no ilof̄hwatnn̄wo'niŋgoko.

¹⁹⁻²⁰ Oseso sekwo a'amu Juta soku huno ole syof̄syalokwofo, Nakwo An̄ituye hon̄ngkano hungkuno'ni jakee hungkuno ne'ndo huno nayoso'no nakwo a'amu An̄ituye hon̄ngkano hungkuno huno muyo t̄imp'i'nyo pa'nyo somo hon̄ngkano utīhwayoso hoponoho. Nakwo oso a'amu homo somo s̄ikwo'mjoho so'mo humalofo somne'no pomponaho'nwoho. Nakwo a'amu huno ane somo lut̄hwayoso hoponoho. Nakwo a'amu mehom̄i we'e pa'nyo sofe hungkuno lut̄hwayo'nwoho. Ose syof̄syalokwofo.

²¹ K̄iko nom'ne a'amu somo lut̄hwawo'niŋgokino sohwosi k̄iko huhwosi molut̄hunyoso peho'neto. K̄iko nom'ne somo hufo iyo'eno ulīwo'niŋgokino sohwosi yo'mayoso hufo peho'no yalokuno.

²² K̄iko ole līwo'niŋgokino, A'amu ape mayo yahino somo wonyo imokohotoho. Ose ulonji k̄iko huhwosi oso yahino wop̄ingo homo somo wonyo imokalokuno. K̄iko ole līwo'niŋgokino, hwe hwoso hwasyo an̄itu hwahoponjo sohwos̄ ngkilaho. Ose lonji k̄iko hof̄koe hwasyo an̄ituye ango mta'ni yo'mayoso malokuno.

²³ K̄iko jīje yofe ho'noma'nonji ole līwo'niŋgokino, ngko An̄ituye hon̄ngkano hungkuno so'no huno niyohoho. Ose lonji An̄ituye hungkuno homo somo min̄ngkayo'ndo hwotoho fenji An̄ituye yofe wop̄ingo somo wonyo imokalokuno.

²⁴ U, An̄ituye hungkunoso ole nalohi, A'amu Juta soku, sekwo An̄ituye hungkunomo hwotoho fewo'nontan̄ingkofi a'amu temtitifo kengoso hof̄iko nosehonontī An̄itumne'no sitofo lalokwofo.

A'apaho sīhu kolo'nyo yahinoso a'apahomne'maho. O'o, sīmehomnefaho.

²⁵ An̄ituye hon̄ngkano hungkunomo nto'no in̄ngkahuij'i'manji jīje a'apaho sīhu kolo'nyoso wop̄ingofoho. U, k̄iko jīje a'apahomo sīhu kolo'nyo'manji An̄ituye hon̄ngkanomo min̄ngkusoso u, a'apaho sīhu kolo'nyo yahinoso ne anefaho.

²⁶ I, a'amu temtitifo kengo a'apaho sīhu makolo'nyo'ndo somta'ango sohwo kako An̄ituye hon̄ngkano hungkunomo hofiyoo'no in̄ngkaweso'manji oso huhwo sohumo An̄itu kakimo ole ulīmontonoho. Kiko nje a'amu ne hwosoho.

²⁷ I, sekwo a'amu Juta soku, a'apaho sīhu kolo'nyo'ne yahino hi'ndo soku, sekwo An̄ituye hon̄ngkano hungkuno sekwoe ahomo weho. I sekwo oso hungkuno homo somo hwotoho fewo'niŋgohof̄ so'no a'amu temtitifo kengo mta'angoso hof̄iko An̄ituye hungkuno momokosyohumunyoso hof̄iko oso hungkuno homo somo ito'no in̄ngkowalokofo so'no oso homo somo a'amu Juta soku sekwo uhwon̄ingkuji sekwo huno ole waseyono. U, nakwoe yahinoso ito'nohino'maho. Huno ose waseȳimontonoho.

²⁸ A'amu Juta somo An̄itu kakoe hungkuno mokosyohumayo'ne uhwosopo'mentisofoho. A'amu Juta fihwo kako kakoe a'apaho sīhu kolo'noso so'no kako An̄ituye a'amu ne imo'nimentisotaho. O'o, oso a'apaho sīhu kolo'nyoso a'apahomne'nohino.

²⁹ An̄ituye a'amu ne imo'nyo'ne yahinoso a'amu fihwo kako kakoe a'apahomnophi yo'mayo loho'nyoso hopo'maho. O'o, An̄ituye a'amu ne sohwo kako An̄itumne'no huno ne'no syafis̄ȳwo'niŋgkiso sohwo kako An̄itumo sīmeho uȳiwo'niŋgkiso hweho. Oso a'amu huhwo sohumo An̄itu kakoe a'amu ne umokiyoso hon̄ngkano hungkunoso umokumentiso'maho. O'o, An̄ituye Towahuno umokumentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako olo hwaho lopo yofe engo ane hweho. I oso'no An̄itu kako oso a'amu sohumo yofe engo umasofoho.

3

Yahino wonyo sohwo kako yahino wopingo somo hwotoho mafenohoho.

¹ A'amu Jutaso a'amu temtitofo kengo mta'ango somo yakolofoso pipilo. A'amu a'apaho sihu makolo'nyo sohwamo a'amu a'apaho sihu kolo'nyoso yakolofo pipilo. Osenoho.

² A'amu Juta somo Anitu kakoe hungkuno mokosyohumayo'ne uyimentisofoho. Oso'no a'amu Jutaso nom'ni hwamo uyangolo'mentohofofoho.

³ I oso'no a'amu Juta fehohnjoso oso hungkuno homo somo tifi miningkayo'njo yontifi nto'no miningkammentohofofoho. I hofiko Anituye hungkunomo si'meho muyo'njo imentohofo so'no Anitu kako kakoe hungkuno hiso a'amu Juta somo uyimentiso so'no Anitu iningo umontolahlo.

⁴ Ni'hu'no awonoho. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'wvi hwasyo hungkuno liwo'ningkuhwono. I Anitu kako'nohini kako hungkuno nehopi'nohino hwaho. Yo'mayo so'no liwo'ningkisoso ne imo'n'wvi'ningkiso hwaho. A'amu Anituye hungkunoso mti'mokumentohofo sohwa ole mti'mokumentohofi,

Anitu sohwosi kiko ji'e hungkunoso ne'njo'nohino hwosoho.

A'amu hofiko ji'e hungkuno somne'no hungkuno kilifijoso u, kiko uyakolo'monnoho.

I oso'no a'amu hopi'nono hofiko ji'e hungkuno nehopi'nohino so'no huno uyimontonoho.

Ose mti'mokumentohofofoho.

⁵ Sekwo huno pipi seyohoho. Nakwo yahino wonyo iwo'ningkuhwone so'no Anitu kako tohino nejaposo somo a'amu nahon'ngkuji ole wolantfeho. Anituye yahino ito'no iningkayo'ne mithwajiy'o'ne yahinoso wopingofoho. Ose likuji Anituye yofe woho'nomantifeho. Oseso nakwoe yahino wonyo iwo'ningkuhwone Anituye yofe engo imokalokuhwono. A'amu fehohnjoso huno ose syofisyalokofo. Oso'no hofiko ole wolantfeho. Nakwo yahino wonyo iwo'ningkuhwoneso Anituye yofe engo imokalokuhwone'manji kako tohino nejapeso wopingtonaho. Oso a'amu hwahoponjofe hunofoho.

⁶ Oso a'amu sohwa huno ane hwafoho. I Anitu kako nakwoe wonyomne'no yano monalofiy'o'manji kako hwe moy'a'mi hopi'nonohinofe honingkano wonyomne'no yano pipi ulohmmontolo.

⁷ A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo olo so'no yoka ulalokwofo, A'amu hofiko nje fosyohumayo wonyo somo nohon'ngkujo'no Anituye hungkuno ne'njoso ut'hwa'nyopo i'mofap'hwosi hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Oso'no Anitu kako ngkimo wonyo hwosoho eso peho'no ntantofoho. Nje yahino wonyo somne'no tohino peho'no ntopantofoho.

⁸ Oso yoka hungkunoso ne'njo'manji a'amu fihwa ole wolantfeho. Nakwo honingkano wonyo ne'no uyano. Olo honingkano wonyo hiso ne'no yaso'manji a'amu hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Oso hwasyo hungkuno hiso huno nosyofisyihwalohlo. A'amu fiso hofiko olo hungkuno loso'no ngko Pouli'ni l'male so'no hofiko hwasyo lalokwofo. Hofiko nje yofe monje enisyalokofo. A'amu hiso hofiko oso hwasyo hungkuno somne'no tohino mayoso hoponoho.

A'amu hopi'nono honingkano nto'nohino somo nto'no mohumulofo.

⁹ Oseso nakwo a'amu Juta hn'wvi nakwo nom'ne a'amu somo nuyokolofanetaho. Ni'hu'no awonoho. Temtitofo kengo so'nji nakwo a'amu Juta hn'nnonji honingkano wonyomo humalohwono.

¹⁰ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofo sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu anga'nohino hwo honingkano wopingo'njohwo mohumuyoho. O'o, a'amu hopi'nonohinosa honingkano wonyomo humalofo.

¹¹ A'amu anga'nohino fihwo kako honingkano wopingo somne'no huno'njohwo imo'nonto Anitu'nji humanne'ento honingkano wopingo tipemanto mohumuyoho.

¹² O'o, a'amu hopi'nono honingkano hwasyo somo nto hwosopeeo'mentohofo.

Nohwosopeemofontifi Anitumne'no hohujo nto ikinjao'mentohofofoho.

A'amu anga'nohino fihwo kako honingkano wopingo'ngomo iningkunyo sohwo mohumuyoho. Ni'hu'no awonoho.

¹³ A'amu a'mopijohino mta'ni pisokino wawo'ningkiso hopaso a'amufe mango mta'ni pisokino hungkuno swapiwo'ningkisofoho.

Hwasyo hungkunoso mijo ifofayo pa'nyo liwo'ningkohofofoho.

Homa memijo wonyo'njo sohwo kako a'amumo wonyo umokuwo'ningkiso hopaso a'amufe mango mta'ni hungkuno wonyo swapiwhwosi a'amumo wonyo umokumontonoho.

¹⁴ A'amufe mango mta'ni nom'ne a'amu somne'no sifajo'nji yoka'nji swapiwo'nìngkisofoho.

¹⁵ Hofiko nom'ne a'amumo komo'nohino siki fonjasyiwo'nìngkohofofoho.

¹⁶ Hofiko angol'meemo nowentifi a'amumo tohino engo uyahonìngkofi hofiko tango engo mawo'nìngkohofofoho.

¹⁷ Hofiko a'amu simeho afa inontifi humawo'nìngkohofeo sofe yahino somo minìngkayo'njo iwo'nìngkohofofoho.

Oso'no simeho pompengo mifisyimofiwonìngkiyohofo.

¹⁸ Hofiko Anìtumne'no iyoho munyofoho.

Hofikoe yahino wonyo somne'no hofiko Anìtu nehonalofoho eso mosyafisiyofoho.

A'amu Anìtuye hungkuno mtif'mokumentohofeo sohwa ose mtif'mokumentohofofoho.

¹⁹ Nakwo huno nayohoho. Anìtu kako kakoe honìngkano hungkuno nejapmmentisoso oso hungkuno homo somo enjwa'mo humafitne'ento nejapmmentisoho. Nakwo honìngkano homo somo ito'no minìngkayo'njo so'no nakwo nakwoe honìngkanoso wopingo'njo hwona'nyoho eso mohnnanehwono. Oso'no Anìtu kako nakwoe hungkuno ikwolofoso sohonta nakwo hungkuno ane'nwaho.

²⁰ A'amu fihwo kako Anìtuye honìngkano hungkuno somo hofijo ko inìngkawesoso Anìtu kako wopingo hwosoho eso mulonehoho. Hwapingoso honìngkano hungkuno hiso nakwoe honìngkano wonyo so'no netihwayo'nefoho. Oso'no Anìtu hungkuno hiso nejapmmentisoho.

A'amu Jisasìmo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohwo osohumo Anìtu kako wopingo hwosoho ulimontonoho.

²¹ Anìtuye yahino a'amumo fo'mayo'neso olohonta utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. I oso Anìtuye yahino wopingo i'mofapisoso honìngkano hungkuno mta'ni m'mofapohoyohoho. O'o, honìngkano hungkuno so'nji a'amu Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmotofeo sohafwe hungkuno so'nji olo yahino nom'ne songo somne'no nalimentisoho. I oso hiso nom'ne honìngkano mta'ni i'mofapohoho.

²² Honìngkano nto'nohino songo hiso olenoho. A'amu Jisas Kìlaisìmo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohumo Anìtu ole ulalofoho. Wopingo hwosoho ose ulalofoho. I a'amu hopi'nomo Jisasìmo simeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkohofeo somo Anìtu sekwo wopingo kuyoho ulalofoho. Oso'no nom'ne honìngkanoso mawo'nyyoponoho.

²³ Nakwo hwe moyam'i hopi'nonohino hn'awi honìngkano wonyo'nji'lwaho. Oso'no nakwo Anìtu'nji ahwomomo humaneso hopoenohinimaho.

²⁴ I oso'no Anìtu kakoe huno mta'ni wopingo wonaloho'monto kakoe hwomu nakumo siki nejapmmentisoho. Jisas Kìlais kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nìmentiso so'no nakwo oso homo somo simeho uyìhwaso'no Anìtu kako nakumo ole wonalimontonoho. Sekwo nje mehomi soku wopingo kuyoho.

²⁵⁻²⁶ Anìtu kakoe hwomu Jisas Kìlais nakumo nejapmmentiso sohwo nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentiso so'no Anìtu kako oso wony homo somne'no simeho tohino umnímentiso so'no Jisas kako pompengo ifisyamentisoho. Oso'no Anìtu kako a'amu wonyo hohonta imentohofeo so'no kako aku tohino komo'no muyofoho. Hwapingoso oso sìkuno Jisas a'amufe wonyo somjo tohino wae yaofo'ne oso'no honìngkano. Olohonta a'amu honìngkano wonyo'njoso hofiko hofikoe wonyo somne'no Jisas poyo pe'nìmentiso so'no simeho hi'ntnnono uyìkujo'no Anìtu a'amu homo somo ulimontono, Sekwo honìngkano nto'nohino'njo kuyoho. Nakwoe wonyo somne'no Anìtu kako Jisasìmo tohino uyìmentiso so'no kakoe yahino ito'nohino somo ujo ehontojwahumentisoho. Nakwo Anìtuye yahino ito'nohino somo uhwonakuhwono.

²⁷ Nakwoe yofe ho'noma'nyo'ne honìngkano ntimo weho. O'o, nìhu'no awonoho. Oso honìngkano hiso nìhu'hahone nto pijwao'maho. Oso honìngkano hiso peho pijwao'maho. Nakwo Anìtuye honìngkano hungkunomo hofijo'no inìngkowentanìngkuhwanesohilo. O'o, nìhu'no awonoho. Yo'mayo wopingo Jisas naloho'mentiso somo nakwo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no oso hiso nakwoe yofe ho'noma'nyo honìngkano somo nto pijwao'maho.

²⁸ Oso'no nakwo huno ole nayohi, A'amu fihwo kako Jisas Kìlaisìmo simeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkiso oso humonohini Anìtu kako wopingo hwosoho ulimontonoho. I honìngkano hungkunomo ito'no inìngkayo yahinoso hopoenohinimaho.

²⁹ U, oso Anìtu sohwo kako a'amu Juta sokune'nohino hwolaho. Nom'ne temtitofeo oso hwa ane hwolaho. O'o, awonoho. Anìtu sohwo kako a'amu hopi'nonohinofe Anìtuyoho.

³⁰ Ou, Anìtu ne sohwo kako anga'nohinhwo humaho. A'amu fihwo kako kakoe a'apaho sìhu kolo'nyyo sohwo kako Jisas Kìlaisìmo simeho hi'ntnnono uyoso sohumo Anìtu ulimontono, Kìko wopingo hwosoho. I a'amu nom'ne kako kakoe a'apaho sìhu

makolo'nyo huhwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyo huhumo ulimentono, Kiko huhwosi wopingo hwosoho ulimontonoho.

³¹ Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyaso'manji i nakwo honingkano hungkuno somo hwotoho wofeentantaho. O'o, nihu'no awonoho. Nakwo Jisas Kilaismo simeho hi'ntnnono uyihwaso'nō nakwo honingkano hungunomo ho'nomalokuhwono.

4

Anitu Apiloham sohumo hwe wopingo hwosoho ulimentisofoho.

¹ A'amu fihwo kako ole wantimontolikeno. Apiloham sohwo nakwo pa'nyo hweho. Kako nakwoe neyakwaho. Oso'no kiko kakine'no pehofo ulihnnohino. Ose wantimontolikeno. Ou, ngko ole ulimontonoho.

^{2,3} Anitu Apilohammo ole muijofoho. Apiloham jije honingkano wopingo ywo'ningkino so'no wopingo hwosoho kilalokweno. Anitu ose ulontentesi u, Apiloham kakoe yofe ho'noma'ningkuhwonesohilo. I oso'ne'maho. O'o, a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofo sohwa ole mtimokumentohofi, Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako wopingo hwosoho Apilohammo ose ulimentisofoho. Oso'no Apiloham kakoe honingkano wopingo so'no kakoe yofe moho'noma'nimmentiso hweho.

⁴ U, pahnrimo hungkuno upa'nimno. Hwe fihwo kako nom'ne humo syoho ulohofiyoso sohwo kako hamniyoho mayo sohonta siki ntapohoho eso majofoho. O'o, kakoe syohomne'nefoho. I oso'no nakwo Anitumo u'mayo yahinoso ose'njo'maho. Anitu kako a'amu honingkano wopingo iwo'ningkiso so'no wopingo hwosoho mulonehoho. O'o, a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohuma kiko wopingo hwosoho ulimontonoho.

⁵ Oso hwe honingkano wonyo'njo sohuma Anitu kako wopingo imokiyoso hoponoho. A'amu oso homo somo simeho hi'ntnnono unyoso sohuma Anitu kako nuhwononto yahino wopingo'njo pa'nyo uhwononto wopingo hwosoho uliwo'ningkisofoho.

⁶ Hwe yofe engo'njo Ntefit a'amumo mokosyohumamojo sohwo olo hungkuno homo lomne'no mtimokumentisofoho. Hwe fihwo kako Anitumo u'mayo so'no syoho engo ko miyoso sohwo kako Anitumo uningkamoloso sohwo osohumo Anitu kako kiko wopingo hwosoho uloso sohwo kako simonyo uyono.

⁷ Ole mtimokumento,

Anitu a'amu honingkano wonyo'njo sofe wonyoso wae imofihwosi hiyaso'mo nihu'nahone ho'nasyihwoso'nō hofiko simonyo uyantifeho.

⁸ Anitu hwe fihwo wonyo so'no huno mosyafisyo'njo yoso sohwo kako simonyo uyono.

⁹ Oso simonyo iyoso a'amu Juta a'apaho sihu kolo'nivo'ningkohofo sofe'nohinotaho. O'o, awonoho. A'amu a'apaho sihu makolo'nivo'ningkiyohofo so'ntnnefoho. Hwapingoso ole nto lihwone, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako Apilohamye simeho hi'ntnnono uyoso yahino wopingo pa'nyofoho ulimentisofoho.

¹⁰ Oso hungkuno homo somo Apilohammo Anitu nthontah ulimentisoto. A'apaho sihu nto kolo'nyohonta ulimentisotaho. Makolo'nyohonta ulimentisotaho. O'o, a'apaho sihu makolo'nyohonta ole ulimento, Kiko wopingo hwosoho, ose ulimentisofoho.

¹¹ Ou, Apiloham a'apaho sihu makolo'nyo sohonta Anitumo simeho hi'ntnnono uyahoningki Anitu ulimento, Kiko wopingo hwosoho ose ulimentisofoho. Tifi no'mo Anitu Apilohammo ole ulimento, Kiko simeho hi'ntnnono ntape so'no wopingo hwosoho kilimentohe so'no kiko yofe kuhwoe'neso jije a'apaho sihu fikolo'nyo. Oso'no Apiloham kako a'amu hopi'nono hofiko hofikoe a'apahomo sihu makolo'nyo ko huhwa Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwon'ningkohofo sofe hofiyaweho. Oso a'amumo Anitu kako wopingo kuyoho ulimentisofoho.

¹² Apiloham kakoe a'apaho sihu makolo'nyo sohonta Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no a'amu hopi'nono a'apaho sihu makolo'nyo so'nji a'apaho sihu kolo'nyo so'nji hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono unyoso'no hofiko Apilohamye imu nefoho. Hwapingoso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso Apiloham pa'nyo umentohofoho.

Anituye hungkunoso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwon'ningkohofo somnefoho.

¹³ Anitu Apiloham kakoe imu so'ntne'no hwaho hopi'nono wosejapmmo ulimentisofoho. Apiloham kako Anituye honingkanomo iningkamentiso so'no oso hungkuno hiso ulimentiso'maho. O'o, Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahoningki Anitu wopingo hwosoho ulimentiso so'no oso hungkuno hiso Apiloham kakoe imu somo ulimentisofoho.

¹⁴ Anitu Apiloham'nji kakoe imu so'ntnnne'no olo hwaho hopi'nono wosejapmmo ulimentiso sohonta kako a'amu Anituye honingkano hungkunomnophini iningkawowo'ningkohoho somnophini ulimentiso'maho. I oso homo somnophini uyontentesi a'amu kakimo simeho hi'ntnnono uyifijontentesi hofiko simeho hi'ntnnono siki uyikutnnesohilo. I Anituye hungkunoso yokumpohn'nyo mmo'ningkuhwonesohilo.

¹⁵ Ihwoni. Honingkano hungkuno we-e'manji a'amu oso honingkano hungkuno homo somo mtihupeso sohwo kako tohino woma'montonoho. I honingkano hungkuno ane'manji a'amu fihwo mamti'hupenohoho.

¹⁶ Oseso Anitumo u'mayo honingkano anga'nohinoso olenoho, simeho hi'ntnnnhino uyofoho. Oso'no a'amu hopi'nono huno ole uyono. Nakwo yo'mayo iwo'ningkuhwone so'no nakwo Anitumo mu'manehwono. O'o, Anitu kako nakumne'no wopingo naloho'mentiso so'no kakimo u'manefoho. Oseso oso hungkuno Anitu Apilohammo uyimentisososo Apiloham'ye imu hopi'nonohino somnefoho. A'amu Anituye honingkano hungkuno hi'no so'nji ane so'ntnnnefoho. A'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono Apilohammo hopa uyivo'ningkohofoso Apiloham'ye imu nefoho.

¹⁷ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, Anitu Apilohammo ole ulimento, Ngko kikimo a'amu kengo kengo'mta'ango pi'ningo engo sofe hofiyakwosi wakumokumonne'no yohono. Ose ulimentisofoho. Anitu huhwo sohwo kako a'amu poyo pe'nontife somo ulikafiw'o'ningkiso hweho. Yo'mayo m'mofapeso ut'hwa'nyopo nto i'mofapinyo pa'nyo uhwon'wo'ningkisofoho. Oso Anitu huhwo sohwo kako Apilohammo hungkuno ulahoningki Apiloham kako oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono umentisofoho.

¹⁸ Anitu Apilohammo ulimento, Jije ape kako hwomu aswo woma'montonoho. Oso homo somta'ni jije imuso pi'ningo engo imo'nifitnnefoho. Ose ulahoningki Apiloham kako hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyonto hontohumantisofoho. Apiloham kako Anitu hwomu wontapononto ne'no hontohumanto mehom'i maso nihu'nahone a'mane imo'nimentisofoho. I oso'no Apiloham kako Anitu mta'ni kakoe hwomu'ne'no hontohumanto a'mane ko imo'nonto kako Anitumne'no hohujo ikinjimo'mentiso'maho. O'o, kako Anitumne'no simeho hi'ntnnono ne'no umentiso sohwo nakwo a'amu temtitifo kengo mta'ango hn'awi neyakweho.

¹⁹ Apiloham kakoe soswo wan hantlet (100) uyokolofahoningki kakoe ape Sola ape hwonjosii sikoe a'apaho honingkonimentisiyoso poyo wape'nonyi mofonepo honingkononki Apiloham kako kakoe hwomumne'no Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso musikwajimmentisofoho.

²⁰ Anitu Apiloham yo'mayo tifi i'mofapone so'no ulahoningki Apiloham kako huno hufa'u syafihu'mentiso'maho. O'o, kako Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyoso'no kakoe a'apaho yokumpohn'nyo imokinonto kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.

²¹ Hwapingo olenoho. Apiloham kako huno ole syafihu'mento, yo'mayo hungkuno Anitu ntimentisososo Anitu kako ne imokiyoso hoponoho. Apiloham kako huno ose syafihu'mentisofoho.

²² Oseso Anitu Apiloham'ye simeho hi'ntnnnonohino uyoso'no huno syafisyonto limento, Apiloham kako simeho hi'ntnnono ne'no ntapiwo'ningkiso so'no kako hwe wopingo hweho. Ose limentisofoho.

²³ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso ole mti'mokumentohofi, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono umentiso so'no Anitu ulimento, Kiko hwe wopingo hwosoho. Oso hungkuno mti'mokumentohofoso Apiloham'no'hinim'maho.

²⁴ O'o, nakwo hi'nnontnne'no mti'mokumentohofofoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas poyo imo'nimentiso sohomo Anitu kako apa'nno songo ulika'mentiso oso Anitu huhwo sohomo nakwo simeho hi'ntnnono uyimentisohwe so'no wopingo kuyoho nelalofoho.

²⁵ Anitu kakoe hwomu Jisas Kila'si kako nakwoe wonyo wayo'ne uhwati'mentisofoho. I oso'no Anitu kako Jisasimo apa'nno songo ulika'mentiso so'no nakwo Anitumo simeho uyivo'ningkuhwone hn'nyumo wopingo kuyoho nelalofoho.

5

Anitu nakumo ole nelalofoho, Sekwo wopingo kuyoho nelalofoho.

¹ Nakwo Jisas Kila'si mo simeho hi'ntnnono uyivo'ningkuhwone so'no Anitu kako nakumo ole nelalofoho, Wopingo kuyoho nelalofoho. Oso'no kako nakwoe wonyomne'no simeho tohinoso mumnyofoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Jisas Kila'si sohwo kako yo'mayo wopingo naloho'mentiso so'no nakwo Anitu'nji simeho afa inalokuhwono.

² Nakwo Anítumo ufohi'nífitnne'ento honíngkano namommentiso so'no Anítu kako nakumo wopíngko nelohofalofoho. Oso'no nakwo símonyo yontani nakwo Anítu'nji wopíngopo humayo'ne hontohumalohwono.

³ Símonyoso oso'nöhini miyalokuyhwono. O'o, yo'mayo tango ne'maso oso'ntnne'no símonyo yalokuhwono. Hwapíngoso yo'mayo tango ne'masoso nakwoe símeho yokumpohn'nyo sosofito'nyo'nefoho.

⁴ Yo'mayo tangoso ko ne'masoso nakwo yokumpohn'nyo lohofantaníngkuhwasi Anítu kako wopíngko kuyoho wonalímontonoho. Huno ose naihwoso'no nakwo Anítu asomo netímayo'ne hontohumalohwono.

⁵ I yo'mayo wopíngko so'no hontohumehwasi nakwo Anítumo símeho hi'ntnnono ne'no uyíhwasi nakwo wonímango monanonehoho. Hwapíngoso Anítu kakoe hitohoso nakwoe símehomo ho'nonahumentisofoho.

⁶ Nakwo wopíngko imo'nyo'ne yokumpohn'nyo ane humentaníngkuhwoni Jisas kako oso síkuno Anítu ho'nahumentiso somo nakwo a'amu Anítumo hohujo ikinjímo'nnyo hn'nímo asomo netímayo'ne pe'nímentisofoho.

⁷ Jisas kako nakumo símeho nejapíwo'níngkiso hopaso nakwo nom'ne a'amumo uyan-tontaho. Hwe fihwo kako nom'nhwo honíngkano wopíngko'no sohumo ufo'mayo'ne wape'nímontolaho. O'o, awonoho. I a'amu anga'nöhino sohwo kako a'amu níhu'no wonyoangkafo sohune'no ufo'mayo'ne wope'nímontolíkeno. Ngko huno maniyohoyohoho.

⁸ I oso'no nakwo níhu'no wonyo nohumentaníngkuhwoni Jisas Kílais kako nakumo nefo'mayo'ne pe'nímentisofoho. Ose imentiso so'no Anítu kako nakumo símeho nejopalokunjo so'no utíhwa'nyopo ujo ehontojwahumentisofoho.

⁹ Jisas nakumne'no pe'nímentiso so'no Anítu kako nakumo wopíngko kuyoho nelalo-foho. Oseso nakwo Jisas Kílais'nji nohumentani nakwo huno ole nayohi, Anítu kako tohino monejaponehoho.

¹⁰ Símo'mo nakwo Anítuye mango hwona'ni humamotchwone sohonta Anítuye Hwomu sohwo nakwoe wonyo'ne pe'nímentiso so'no kako Anítuye a'amu ne namoku-mentisofoho. Olohonta Kílais kako songo humaso sohwo kako nakumo ne'no wonefo'ma'montonoho eso huno nayohoho.

¹¹ Oseso nakwoe Hwe Engo Jisas Kílais kako nakumo Anítu'nji motone-fohi'níngkahoníngki nakwo Anítuye a'amu ne imo'nontani símonyo engo yalokuhwono.

Atam'nji Kílais'njiye hungkunofoho.

¹² Nakwo olo so'no huno nayohoho. Hwe símo'mjo sohwo kako wonyo imentiso sohonta olo hwaho lopo yahino wonyoso i'mofapmntisofoho. Poyo pe'nyoso oso yahino wonyo homo somta'ni imo'nímentisofoho. Oso'no nakwo hopi'nono poyo pe'níwo'níngkuhwono hwapíngoso nakwo hopi'nono wonyo'njí'nwoho.

¹³ Anítuye honíngkano hungkuno m'mofape sohonta nakwoe hwaho lopo yahino wonyoso wo'mojoponoho. I oso'no Anítu kako kakoe honíngkano hungkuno muyo'no imentiso so'no kako a'amufe yahino wonyo somne'no tohino mumentisofoho.

¹⁴ Oseso Atam nohumento honíngkano wonyo yonto pe'nímentisofoho. Oso mta'angoso ne'no mjímo'nímponto Mousesíye síkuno i'mofapmntisofoho. Símo'mo Atam Anítuye hungkuno ko upa'nonto hwotoho fento wonyo imentisofoho. A'amu tífijoso hofíko Anítuye hungkuno momaso'njoso Atam hungkuno homo somo hwotoho hmumentiso pa'nyoso ko mahmmmentohofoso hofíko huhwa wonyo yontífi poyo pe'nímentohofoho. Atam kako símo'mta'ango sohwo imentiso sohwoe yahino somo a'amu hopi'nono kakimo tífi iníngkamentohofohofoho. I oso'no tífi no'mo Jisas kakoe yahino songo a'amu tífi iníngkayo'ne mojí'mfapmntisofoho.

¹⁵ Oseso Atam'nji Jisas'nji siko afa símo'mjo hwaswoho. I oso'no siko yahino níhu'no kengo kengo imo'mentisiyefoho. Atam kako wonyo engo imentiso oso mta'angoso a'amu hopi'nono hofíko nope'níwo'níngkohofohofoho. I oso'no Anítu símeho wopíngko mítikunímposo nejapmntisoso kakoe hwomu Jisas Kílais nejapmntisofoho. Jisasíye yahino wopíngoso Atamíye yahino wonyo somo nuyakolofonto nakwoe wonyoso wae enao'mentisofoho.

¹⁶ Anítu kakoe hwomu nakwoe hwaho lopo uhwatímentiso sohonta kako Atam olo hwaho lopo yahino wonyo imentiso hopa imentiso'maho. Atam kako símo'mo wonyo yahoníngki Anítu kako nahonímentisoso nakwo hopi'nono wonyo ihwasi poyo pe'nyo'ne nahonímentisofoho. Anítu ose nahononto kakoe huno mta'ni kakoe hwomu nakumo wopíngko nalohofo'ne nejapmntisofoho. Oso wopíngko nalohofo'mentiso so'no wopíngko kuyoho nelalofoho.

¹⁷ Hwe s̄imō'mjō Atam sohwo kako An̄tuye hungkuno haloho maposo'njo imentiso so'nō nakwo a'amu hwahoponjo hn'w̄i poyo pe'noma'mentihwonefaho. I oso'nō An̄tu kako nakumo wop̄ingo naloho'mne'ento kakoe hwomu nejapmmentisofaho. A'amu filwo kako yo'mayo Jisas imentiso somo s̄imeho wop̄ingo uyoso oshumō An̄tu kako wop̄ingo kuyoho ul̄hwosi songo ne'nō humayo'neso uȳmontonohō. Oso a'amuso kako Jisas K̄laisi'nji ne'nō nohumahwosi yo'mayo somo Jisas'i'nji mokosyohumantokutn̄nefaho.

¹⁸ Ihwoni, hwe anga'nō kako wonyo imentiso so'nō nakwo hinjoho'nwi hon̄ngkano wonyo'njo imo'n̄mentihwonefaho. Oso'nō poyo wape'nife nal̄mentisofaho. I, t̄fi no'mo hwe anga'nō Jisas sohwo kako wop̄ingo imentiso so'nō kako nakwoe wonyo hon̄ngkano somne'nō poyo pe'nyo hungkuno somta'nī nakumo isihutofonemanto songo humayo'neso nejapmmentisofaho. Oso'nō An̄tu kako wop̄ingo kuyoho nelalofaho.

¹⁹ Ihwoni. Olenoho. Hwe anga'nō kako An̄tuye hungkunomo haloho maposo'njo imentiso so'nō a'amu hopi'nonohino hn'w̄i yahino wonyo imo'mentihwonefaho. I hwe anga'nohino nom'ne sohwo kako An̄tuye hungkunomo haloho po'mentiso so'nō An̄tu kako a'amu pi'n̄ingo engo hn'nyumo wop̄ingo kuyoho nal̄mentisofaho.

²⁰ An̄tu a'amu hn'nyumo kakoe hon̄ngkano hungkuno nejapmmentiso so'nō nakwo nakwoe hon̄ngkano wonyoso n̄hu'nō wonyo hon̄ngkon̄mentihwonefaho. Nakwo wonyo engo ko yahon̄ngkuhwoni An̄tu kako nakumne'nō wop̄ingo m̄ikun̄impuso wonyoangkafo nelohofalokunjoso nakwoe wonyo engo somo yakolo'nnyofaho.

²¹ Hohonta yahino wonyo engoso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumanto poyo namokumojofoho. Olohonta An̄tu kako nakumo wop̄ingo nalohofonto kako wop̄ingo kuyoho nalonto songo humayo'neso nejopalofaho. Hwap̄ingoso nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais nakwoe wonyomne'nō tohino engo ma'mentisofaho.

6

Nakwo Jisas K̄laisi'nji sape'n̄imentihwono.

¹ Oseso nakwo pehofo lanehwono. An̄tu nakumo wop̄ingo nalohofo'neso engo imokiyo'nē so'nō nakwo hon̄ngkano wonyoso ne'nō uyano. Ose lane'elaho.

² O'o, ose molanehwono. A'amu poyo pe'noso sohwo kako apa'nō wonyo miyonehoho. Oso pa'nyo nakwo Jisas'i'nji sope'n̄ingkahon̄ngkuhwoni wonyoso apa'nō nakumo monemokosyohumuyoho. Oso'nō nakwo wonyoso ne'nohino peho'nō uyantanto.

³ Nakwo K̄lais Jisasimo ufohi'nontani mijo kiyomayo yahino somo in̄ngkamentihwonefaho. Nakwo Jisasimo ufohi'n̄imentihwone so'nō kako'nji poyo sape'n̄imentihwonefaho. Olo hilo so'nō sekwo huno kaseyohoho.

⁴ Mijo kiyomayo yahino imayoso olenoho. Nakwo K̄laisimo poyo sope'n̄ifohi'n̄ingkahon̄ngkuhwoni An̄tu nakumo K̄laisi'nji pi'n̄imomo soho'nonahumentisofaho. Oseso An̄tu kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji K̄laisimo songo ul̄ika'mentiso sohonta nakwo'njimo songo sonel̄ika'mentisofaho. Oseso Jisas kako songo humayo'nē neso ma'mentiso hopaso nakwo hn'w̄i songo humayo'nē neso ma'mentihwonefaho.

Oseso nakwo K̄laisi'nji songo ne'nō humentihwanefaho.

⁵ Oseso nakwo kako'nji poyo sape'n̄ifohi'n̄imentihwonehn'nyimo u, An̄tu Jisasimo ul̄ika'mentiso hopaso nakwo'nji sonel̄ika'mentisofaho.

⁶ Nakwo huno ole nayohi, Jisas nakwoe wonyo'nē'nō poyo pe'n̄imentiso sohonta nakwoe yahino wonyoso yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo sohomo Jisas kako poyo imokumentisofaho. Oseso olohonta nakwo yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyō momuhulohwono. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso moi'wonoho.

⁷ A'amu s̄imō'mo pe'noso sohomo yahino wonyoso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho.

⁸ Ou, nakwo Jisas'i'nji poyo sape'n̄imentihwone so'nō nakwo s̄imeho hi'ntnnono ole uyalokuhwono. Nakwo K̄laisi'nji songo ne'nō nohumentihwanefaho.

⁹ Nakwo huno nayohoho. Jisas kako pi'n̄imo nta'nī apa'nō songo l̄ika'mentiso sohwo kako apa'nō poyo mape'nonehoho. Oseso Jisas kako poyo pe'nyo yahino yokumpohn'nyoso hwotoho nto hmmentisofaho.

¹⁰ Jisas'ye poyo pe'nyoso olenoho. Kako s̄ikuno anga'nohino somo pe'n̄imentiso sohonta kako yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somo n̄hu'nahone wae yao'mentisofaho. Wayo yaofonto An̄tumo ufohi'n̄imentiso sohwo olohonta kako An̄tu'nji songo ne'nō humaho.

¹¹ Oso hopaso sekwo huno fisyafihu'n̄imno. Sekwo hokunonji Jisas'i'nji poyo sape'n̄imentohoho so'nō oso yahino wonyoso sekwo hokumo yokumpohn'nyo

mosemokosyohumanehoho. O'o, sekwo K̄lais̄mo ufohi'n̄mentohoho soku An̄tu'n̄ji humalofo. Oso'no sekwo huno f̄syaf̄hu'n̄mno.

¹² Oseso oso yahino wonyoso nakumo nonemokosyohumahwoloho. Yahino wonyo kikimo wokumokosyohumamo l̄ihwosi yahon̄ngkuhwosi jīje hunomo huno wonyo ku'maso somo k̄ko osomo in̄ngkahutoho. O'o, oso huno wonyo hiso fohō'naofo.

¹³ Oseso sekwoe sife aho t̄mo a'apaho oso'n̄ji yahino wonyo somo ikutoho. Sekwo poyo pe'nont̄fi apa'no songo l̄ika'mentofo so'no sekwoe sife aho a'apaho t̄mo oso An̄tumō uyikuji sekwo kakao yahino wop̄ingo somo n̄to'n̄ohini fiȳmno.

¹⁴ Sekwo huno seyoohoho. Yahino wonyoso sekwoe hwe engo imo'n̄ngkuhwosi mosemokosyohumanehoho. I nom'neso ole. Oso hon̄ngkano hungkuno Mouses sejapmmentiso homo somo enjwa'mo mohumulofo. Oso hungkuno hiso ole nal̄mojo. Hon̄ngkano hungkunomo mt̄hupe'manji poyo wape'n̄mno. Oso hi enjwa'mo mohumulofo. O'o, An̄tu kako wop̄ingo seloho'mentiso so'no sekwo kako'n̄ji ufohi'n̄nt̄fi sekwo An̄tuye pompenjiyomo humalofo.

Nakwo yahino wop̄ingo sohwoe syoho ulohofiyō umō'nanō.

¹⁵ Oso'no nakwo pipi yanehwono. An̄tu kako nakumo wop̄ingo naloho'mentiso so'no nakwo hon̄ngkano hungkunomo enjwa'mo mohumulohwono. Oso'no nakwo yahino wonyoso anga'no anga'no apa'no uyantantaho. O'o, n̄ihu'n̄o awonoho.

¹⁶ U, sekwo huno maseyoho liyohoho. Hwe fihwo kako nom'nehumo syoho ulohofiyonto kakoe hungkunomo haloho pewo'n̄ngkiso so'no oso hwe nom'n̄e huhwo sohoo kakao hwe engo imo'n̄ngkuhwosi kakimo yokumpohn'nyo womokosyohumamontonoho. Ihwoni. Yahino wonyoso oso pa'nyofoho. I k̄ko oso yahino wonyoso ne'no yohojo'no oso yahino wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo wokumokosyohumamontonoho. Oso yahino wonyo huhwo sohoo kako kikimo yokumpohn'nyo kumokosyohumahwosi poyo wakumokumontonoho. U, yo'mayo An̄tu umo kilososo u, k̄ko oso hiso yohojo'no An̄tu kako jīje hwe engo imo'n̄ngkuhwosi kikimo wokumokosyohumamontonoho. Ose yohojo'no An̄tu kako kikimo wop̄ingo hwosoho wakil̄montonoho.

¹⁷ S̄imo'mo sekwo yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyont̄fi wonyo'n̄ohino imotofoho. I osohonta sekwo An̄tuye hungkuno ne somo upa'nont̄fi hungkuno homo somo s̄imeho uyont̄fi hungkuno hiso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Oso'no nakwo An̄tumne'n̄o s̄imonyo uyano.

¹⁸ Yahino wonyo sohwo sekumo impo'angomo nomokokilo'mokosyehumentan̄ngki An̄tu kako hano hwosampento is̄hutofosema'mentisofoho. Oseso An̄tu kako sekumo yahino wop̄ingo sohwoe syoho ulohofiyoi semokumentisofoho.

¹⁹ Oseso sekwo huno t̄ifo'n̄jo sokune'n̄o ngko oso syoho ulohofiyō'ne pahn̄n̄mo hungkuno apa'no wasel̄mo. Hohonta sekwo sekwoe sife aho hopi'n̄no yahino wonyo somo uyont̄fi kakoe syoho ulohofiyont̄fi yo'mayo yo'mayo hon̄ngkano n̄ihu'n̄o wonyo imotofoho. I oso'no ololahonta oso pa'nyoso sekwoe sife aho yo'mayoso An̄tumō uyikuji yahino wop̄ingo sohwoe syoho ulohofiyoi hm̄mo'n̄mno. Ose ikuji sekwo hon̄ngkano wonyo ane umō'n̄ant̄feho.

²⁰ S̄imo'mo sekumo yahino wonyo sohwo yokumpohn'nyo semokosyohumentan̄ngki yahino wop̄ingoso mimmotofoho.

²¹ Oso hohosohonta sekwo nohumant̄fi sekwo wop̄ingo humamotofaho. O'o, oso yahino wonyo hiso sekumo poyo wasemokumonto imojofoho. Oso'no hohonta sekwo yo'mayo wonyo imotofoho so'no sekwo ololahonta won̄mango senalofoho.

²² Oseso An̄tu ololahonta kako impo'ango somjo yahino wonyo somta'n̄i nto is̄hutofosema'maho. Oso'no ololahonta An̄tu kakoe syoho ulohofiyoi nto semokumaho. Oseso sekwo kakao yahino wop̄ingo somo in̄ngkayo so'no s̄imeho semo'n̄ngkahon̄ngki hon̄ngkano wonyo'maso imo'nalokwofo sokumo engolopohamo songo ne'no humayo'ne sejapmmentisofoho.

²³ A'amu wonyo iwo'n̄ngkohofo sofe mpe mayo pa'nyoso poyo pe'n̄fitnnefoho. I oso'no nakwo An̄tumō s̄imeho uȳwo'n̄ngkuhwone hn̄n̄mo An̄tu kako songo ne'no humayo'neso siki nejaponefoho. Oso songo ne'no humayoso nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais̄'n̄ji ufohi'n̄ment̄hwone somnoho.

Nakwo yahino songo Jisas K̄lais̄ mta'angoso uyano.

¹ Nje a'amu soku, sekwo Mouses̄ye hon̄ngkano hungkuno somne'n̄o huno'n̄jo sokune'n̄o olo hungkuno loso wasel̄monne'n̄o yohono. A'amu songo humalofo sohonta

hofiko honingkano hungkunomo enjwa'mo humalofo. Hofiko tifi iningkayo'nefoho. I a'amu poyo pe'nyoso pipi iningkapitfitnne'elo. Awonoho. Songo ne'nohinofoho.

² A'mu fisi hwehumo uma'ningkuhwosi oso hwe sohwo songo nohumentaningkuhwosi honingkano hungkuno Anitu Mousesimo uymentisoso nihu'nahone sekumo mokotiku'nyofoho. Osohonta oso a'musiye hwehwo poyo pe'ningkuhwoso'no oso honingkano hungkunoso oso a'mu simo apa'no momokilo'mokosyohumanehoho. O'o, oso a'musi kako apipwojo wohumamontonoho.

³ I a'mu fisi kako kakoe hwehwo simo'mjo sohwo kako songo nohumentaningkuhwosi oso a'musi kako ape ma'nyo honingkanoso nomtihuehwosi nom'nehumo uma'noso'manji oso a'musiye honingkanoso wonyo umo'nimontonoho. U, hwe sohwo poyo pe'ningkuhwoso'ne'manji i oso a'musi kako nom'ne hwehumo uma'nyo'manji oso hiso wopingofoho. Oso yahino hiso honingkano hungkuno somo mtihupe-e'ne'maho. O'o, oso wopingofoho.

⁴ Nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. Hungkuno hiso ne hwapingoso ole'nefoho. Simo'mo Mousesiye honingkano hungkunoso sekwo hwehwo pa'nyo humamentisofoho. I oso hohosohonta sekwo Jisas Kilaishi'ni sekwo poyo sape'nimentohofo sohonta sekwo honingkano hungkuno homta'ni pe'nimentohofoho. Oseso honingkano hungkunoso sekumo apa'no momokilo'mokomokesyohumanehoho. O'o, awonoho. Kilaishi songo lika'mentiso sohomo sekwo makotiku'nimentohofo so'no sekwo hokunonji songo lika'mentohofoho. Oseso sekwo Anituye yahino wopingoso iyo'ne humalofo.

⁵ Hohonta nakwae a'apaho huno simeho timo oso yo'mayo wonyoso umo limojo oso hiso ne'no yontaningkuhwoni oso yahino wonyoso yokumpohn'nyo nemokosyohumamojofoho. Oso hohosohonta Anituye honingkano hungkunoso nakumo ole nelahonjoso sekwo yo'mayo wonyoso ikutoho. Ose nelahonjoso sohonta nakwo wonyo engo so'no ne'mo'ningkahon'ingki ne'no imotohwonefoho. Oso yahino wonyoso hiso nakumo poyo wonamokumonte'no yohoho.

⁶ I olohonta nakwo Jisas Kilaishi'ni poyo sape'nimentihwone so'no oso yahino wonyoso hiso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo sohwo momokilo'mokomokesyohumanehoho. O'o, Kilaishi'ni sekwo isihutofonema'mentisofoho. Oseso olohonta nakwo oso honingkano hungkuno mtih'mokumentohofo somo enjwa'mo mohumuyontani nakwo a'amu songo pa'nyo imo'nontani Anituye Towahunofe mampaho somo iningkowalokuhwono.

Yahino wonyoso nakumo wonyoso namokumentisofoho.

⁷ Oso'no nakwo pehofo lanehwono. Honingkano hungkunoso wonyofoho wolantataho. O'o, nihu'no awonoho. U, honingkano hungkunoso yahino wonyoso yohotoho ose monajo'njo yontentesi nakwo ole hnnontaningkuhwanesohilo. Nakwo wonyoso ane'nwoho. Ose hnnontaningkuhwanesohilo. I olo so'no fisyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amu fe yo'mayo somme'no hi semo'ningkahon'ingkuhwosi ngko ole li'mnesohilo. Ngko wonyoso ane hwo'nyoho. Ose lontani'mnesohilo.

⁸ Simo'mo ngko nom'ne a'amu fe yo'mayo so'no hi manimo'nyo'njo yontaningki Anituye honingkano hungkuno ntimento, Kiko nom'ne a'amu fe yo'mayo so'no hi kumo'ningkuhwolohoh. Ose upa'nimentohe sohonta nje hunoso nom'ne a'amu fe yo'mayo so'no hi engo nimo'nimentisofoho. Olo so'no selalokweno honingkano hungkuno sohwo kako honingkano wonyoso yohotoho monajo'njo yontentesi oso honingkano wonyoso kakoe yokumpohn'nyoso ane'nesohilo.

⁹ Hohonta ngko honingkano hungkuno mupa'nyo sohonta ngko hwe wopingo hwo'nyoho syafihu'mentofoho. I oso hohosohonta ngko honingkano hungkuno upa'nonji yo'mayo imote so'no huno syafisyonji limento, Ngko wonyoso'no hwo'nyoho. Oso hiso nuhwononji yahino wonyoso hiso ne'no yonji yahino wonyoso yokumpohn'nyo nimokosyohumentaningki uhwonimentoheso honingkano wonyoso huhwo sohwo ngkimo poyo nimokone so'no uhwonimentohefoho.

¹⁰ Oso honingkano hungkuno Mouses nalimentisoso ole so'no nejapmentisofoho. A'amu hofiko honingkano hungkunomo hofiy'o'no iningkafijoso songo pa'nyo humafitnne'ento nalimentisofoho. I ngko oso hungkuno homo somo nupa'nonji ole limento, olo hungkuno homo losomo ngko ito'no miningkayo'njo imeso poyo pe'nimnoho limentohefoho.

¹¹ Ngko huno ole syafihu'mentohoho, Honingkano hungkunomo iningka'me'manji honingkano wonyoso somo ngko uyakolo'monnoho. Ngko huno ose ko syofisyahon'ingko honingkano wonyoso yokumpohn'nyo nimokosyohumentaningki kako honingkano

hungkuno somo hwasyo hwasyo imote so'no oso hon^{ing}kano hungkuno huhwo sohwo ole ntⁱmento, Kⁱko poyo pe'nyo. Ose ntⁱmentisofoho.

¹² Oseso nakwo huno nayohoho. Anⁱtu kakoe hon^{ing}kano hungkunoso n^{ih}u'n^o wop^{ingo}'nohinofoho. Oso hungkuno anga'n^o anga'n^onhinoso hopi'nono nto'nohino. Wonyo hungkunoso anefoho.

¹³ Oseso pipilo. Oso wop^{ingo} hiso ngkimo poyo wanⁱmokumontolaho. O'o, ose'maho. Yahino wonyo sohwo kako poyo wanⁱmokumonte'no yohoho. I hon^{ing}kano hungkuno somo upa'n^{on}ji yahino wonyo somo utⁱhwa'nyopo uhwononji nje hon^{ing}kano wonyo engo somo uhwonⁱmentohefoho. Ngko Anⁱtu ye hon^{ing}kano hungkunomo upo'nⁱngkahon^{ing}ko yo'mayo wonyoso yohotoho ko ntahon^{ing}ki nje simeho tⁱmo sⁱfe aho yo'mayo wonyoso umo lⁱmoteso ngko wonyo hiso ne'no iwo'nⁱngkohefoho. Oso'no hon^{ing}kano wonyo yahino n^{ih}u'n^o wonyofoho nnⁱngkohoho.

Hon^{ing}kano wonyoso nakwoe hunomo impe intofonesyohumaho.

¹⁴ Anⁱtu ye Towahuno sohwo kako Anⁱtu ye hon^{ing}kano hungkuno Mousesⁱmo uyⁱmentisoso Mouses kako mtⁱ'mokumentisofoho. I oso'no oso hon^{ing}kano hungkuno homo somo ngko minⁱngkayo'n^o yahon^{ing}ko yahino wonyoso yokumpohn'nyo nⁱmokosyohumentanⁱngki ngko oso yahino wonyo huhwo sohwae syoho ulohofiyu imo'nⁱmentohefoho.

¹⁵ Ngko nje yahino wonyo iwo'nⁱngkoheso neso ngko huno maniyohoyohoho. Ngko yahino wop^{ingo}'nohini uyⁱmo ko lonji oso yahino wop^{ingo} hiso mimmnehono. I oso yahino wonyoso miyo'n^o uyⁱmo ko lonji oso wonyo engoso iwo'nⁱngkohefoho.

¹⁶ Ngko hon^{ing}kano wonyoso imote so'no ngkilaho lohono. Oso'no hon^{ing}kano hungkuno Mouses nalⁱmentisoso ngko wop^{ingo} uhwoniⁱngkohono.

¹⁷ Yo'mayo wonyo iwo'nⁱngkoheso ngkilaho lalokwe so'no ngko huno ole niyohoho. Oso wonyo iwo'nⁱngkohe hiso nje huno mta'nⁱ'maho. O'o, yahino wonyo nje simeho mo'mo mnawojoso yokumpohn'nyo imo'nⁱngkahon^{ing}ki oso wonyo hiso yalokweno.

¹⁸ Ngko huno ole niyohoho. Nje simeho mo'mo wop^{ingo} momnauyoho. O'o, nje simeho wonyo'nohino umo lⁱmojofoho. Nje hunoso yo'mayo wop^{ingo}'nohini uyⁱmo ko lontnneso nje simeho sohwo wop^{ingo} hiso miyonehoho. Oso'no wop^{ingo} yahino iyoso'no ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho.

¹⁹ Yo'mayo yahino wopingoso umo ko lonji yontnneso ngko miyⁱwo'nⁱngkiyonoho. Yo'mayo wonyoso mimmnehono lontnneso oso wonyo hiso ngko iwo'nⁱngkohono.

²⁰ Yo'mayo yahino wonyoso ngko miyo'n^o umo lontnneso oso hiso ngko iwo'nⁱngkohono. Oso hiso nje huno mta'nⁱ'maho. O'o, nje simeho sohwo fiyo ntahon^{ing}ki ngko iwo'nⁱngkohono. Hwap^{ingo}osu nakwoe simeho mo'mo yahino wonyoso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumaho.

²¹ Oso'no olo yahino wonyo loso nje simeho mo'mo mnaweho. Ngko yo'mayo yahino wopingoso umo ko lontnneso yahino wonyo somo hwosopeefⁱwo'nⁱngkohe hwo'nyoho.

²² Nehopi. Nje huno somo ngko ole syafⁱsyⁱwo'nⁱngkohono, Anⁱtu ye hon^{ing}kano hungkunoso wop^{ingo}'nohinofoho. Ose syafⁱsyⁱwo'nⁱngkohono.

²³⁻²⁵ I oso'no ngko ole hon^{ing}konaloⁱkweno. Yahino wonyoso nje simeho mo'mo mnanoweho. Oso yahino wonyo huhwo sohwo'n^o nje hunomo Anⁱtu ye hon^{ing}kano hungkuno wop^{ingo} sohwo mnawojo sohwo'n^o ikujoho fongki'n^olakusiyo. Nje huno somo ngko Anⁱtu ye hon^{ing}kano hungkuno sohwae syoho ulohofiyu hwo'nyoho. I oso'no nje simeho sohwo kako yahino wonyo sohwae syoho ulohofiyu hweho. I oseso oso yahino wonyo sohwo kako ngkimo impo'angomo wonⁱhumajⁱ monto yahon^{ing}ki ngko youwo youwo lalokweno. Nje simeho hon^{ing}kano poyo pe'nyo somo ipenⁱmotowalokunjo somta'n^o tiⁱhwo wontⁱma'montolo. Ngko n^{ih}u'n^o wonyo hwo'nyoho.

I oso hiso'no Jisas Kⁱlais nakwoe Hwe Engo sohwo kako hon^{ing}kano wonyo yokumpohn'nyo somta'n^o ngkimo isⁱhutofonⁱmayo'ne hweho. Kako ngkimo asomo ntⁱma'maso so'no ngko Anⁱtumo isamoyoka ulalokweno.

8

Kilais nakwoe wonyo somo wae enaofonto kakoe Towahuno Wopingoso nejapmmentisofoho.

¹ Oseso nakwo Kilais Jisasⁱnji ufohi'nyo so'no Anⁱtu nakwoe hon^{ing}kano wonyo somne'no simeho tohino muhmnyofoho. Oso'no kako hungkuno ikwolofoso sohonta nakwoe wonyo somne'no nakumo tohinoso monejaponefoho.

² Hwap^{ingo}osu Anⁱtu ye Towahuno sohwo nakwo Kilais Jisasⁱnji monahumokumentiso sohwo kako songo ne'no humayo'ne nejaposo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso yahino wonyo somta'n^o isⁱhutofonema'mentisofoho. Oso'no oso yahino wonyo

huhwo sohwo kako ngkimo poyo n̄imokumne'ento yalokunjo sohwo ngkimo apa'no mipenitmotawenohoho.

³ Mouses kako An̄ituye hon̄ingkano hungkuno neyakwosamo uȳimentiso sohonta kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn̄'nwi hon̄ingkano nto'no in̄ingkap̄ifitnne'ento nejap̄mentisofoho. I oso'no yahino wonyoso nakwoe s̄imeho mo'mo mnawojo so'no nakwo yokumpohn'nyo ane'nwi nohumentani hon̄ingkano homo somo nto'no min̄ingkammentihwonefoho. Oseso nakwo hon̄ingkano hungkuno ito'no in̄ingkayo yokumpohn'nyoso ane'nwi humentan̄ingkuhwoni hon̄ingkano hungkuno hiso nakumo wop̄ingo monamokumentisofoho. I oso'no An̄ituye kako wop̄ingo namokumentisofoho. Hwap̄ingoso kako kakoe Hwomu nakwoe hwaho lopo uhwojahon̄ingki kako a'amu nakwo pa'nyo imo'n̄imentisofoho. Oso kako a'amu nakwo pa'nyo imo'n̄ingkahon̄ingki An̄ituye nakwoe wonyomne'no tohino engo uyahon̄ingki Kilais oso hiso'no poyo imo'n̄imentiso so'no An̄ituye kako oso yahino wonyo huhwo sohwoe yokumpohn'nyo homo somo wae yao'mentisofoho.

⁴ Hon̄ingkano hungkunoso ole lonetihwalofoho. Sekwo hon̄ingkano wop̄ingomnophini fin̄ingkamno. I An̄ituye kako yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo wae yao'mentiso so'no olohonta nakwoe s̄imeho yo'mayo wonyo umo l̄ihwosi ko yososo nakwo min̄ingkohwanehwono. Oso wonyoso nakumo monemokosyohumanehoho. O'o, nakwo An̄ituye Towahuno Wop̄ingo so'nji nohumentani kakoe mampaho osomo nupo'nontani hon̄ingkano wop̄ingo'nhin somo t̄ifi in̄ingkowalokuhwono. Oseso An̄ituye nonahononto wop̄ingo kuyoho nelalofoho.

⁵ Oseso a'amu hofiko s̄imeho yo'mayo wonyo umo lonte osomo yahon̄ingki oso homo somo hofiko t̄ifi in̄ingkawowo'n̄ingkohofo so'no oso yahino wonyo hiso hofikimo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n̄ingkisofoho. I, a'amu An̄ituye Towahuno Wop̄ingo hi'njo sohwo hofiko kakoe mampaho in̄ingkawowo'n̄ingkohofo so'no An̄ituye Towahuno Wop̄ingo sohwo hofikimo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n̄ingkisofoho.

⁶ Oseso oso yahino wonyo sohwo kako a'amumo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n̄ingkiso so'no hofiko poyo pe'n̄ingkuji t̄ikanomo ufitnnefoho. I, An̄ituye Towahuno Wop̄ingo sohwo kako kakoe a'amumo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n̄ingkiso so'no hofiko wop̄ingo nohumafikuji s̄imeho pompenjiyo'nji wohumanitfeho.

⁷ Oso yahino wonyo sohwo kako a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumentan̄ingki hofiko An̄ituye mangohwa imo'n̄imentohofoho. Hwap̄ingoso hofiko An̄ituye hungkuno somo enjwa'mo mohumunyofoho. Hofiko An̄ituye hungkuno homo somo in̄ingkayoso hopo'maho.

⁸ A'amu hofiko yo'mayo wonyo hofiko s̄imeho umo lonteso iwo'n̄ingkohofo. Oso a'amu hiso hofiko An̄ituye s̄imeho wop̄ingo umo'nyo'neso mmokufitnnoho.

⁹ I oseso An̄ituye kakoe Towahunoso sekwoe s̄imeho mo'mo humunyo'manji sekwo sekwoe s̄imehos yo'mayo wonyoso umo l̄ihwosi yososo miyonehoho. O'o, sekwo An̄ituye Towahunofe yahinomo in̄ingkowalokwofo. I, a'amu fihwo kako An̄ituye Towahuno ane hwo'manji kako An̄ituye a'amu hwo'maho.

¹⁰ Yahino wonyo sohwo kako jiye a'apahomo poyo kumokososo u, Kilais kako jiye s̄imeho mo'mo humunyo hwos'i'manji jiye huyo'mangoso songo wohumamontonoho. Hwap̄ingoso An̄ituye wop̄ingo hwosoho nto kil̄imentisofoho.

¹¹ Jisas kako poyo pe'n̄ingkahon̄ingki An̄ituye kako apa'no songo ul̄ika'mentiso sohwo kakoe Towahuno kikimo kuhumunyo hwos'i'manji kako Kilaisimo ul̄ika'mentiso hopaso kako jiye a'apahomo apa'no songo kilokafonefoho. Hwap̄ingoso kakoe Towahuno kikimo kuhumunyofoho.

An̄ituye kakoe Towahunoso nakumo kakoe mehomni namokuwo'n̄ingkohofo.

¹² U, nje a'amu soku, yo'mayo wonyo nakwoe s̄imeho umo lonte osomo peho'no in̄ingkowalokwofo. Oso yahino wonyo huhwo sohwo sekumo mosemokosyohumanehoho. O'o, awonoho. Olohonta nom'ne songo nemokosyohumaho. Osohumnophini un̄ingkowan.

¹³ Nakwo nakwoe s̄imeho yo'mayo wonyo uyano l̄ifijo'manji u oso hiso ifijoso sekwo poyo pe'n̄ingkuji t̄ikanomo ufitnnefoho. I oso'no sekwo sekwoe s̄imeho mo'mo An̄ituye kakoe Towahunoso sekumo sehumunyo hwas'i'manji kakoe yokumpohn'nyoso nomafikuji yahino wonyo s̄imeho umo l̄iwo'n̄ingkiso somo monje yasȳikuji poyo umokantfeho. Poyo imokukuji sekwo songo wohumantfeho.

¹⁴ A'amu An̄ituye Towahunofe mampaho haloho pewo'n̄ingkohofoso hofiko An̄ituye mehomni nefoho.

¹⁵ Anitu kakoe Towahunoso nakumo apa'no iyoho enamofo'ne nejapmmentiso'maho. Nakumo apa'no impe hopa nantofo'ne nejapmmentiso'maho. O'o, Anitu kakoe mehomi ne imo'nyo'ne kako kakoe Towahuno Wopingo nejapmmentisofoho. Oseso nakwo kakoe mehomi'nwi nohumentani nakwo Anitu kakine'no iyoho miyontani Nje Mpohwosoho uliwo'nìngkuhwonefoho.

¹⁶ Anitu kakoe Towahuno Wopingo sohwo kako nakwoe simeho mo'mo humunyo sohwo ole nalìwo'nìngkohoho, Kiko Anituye mehomi hwosoho. Ose nalìwo'nìngkiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Ou, nehopi. Nakwo Anituye mehomi'nwoho.

¹⁷ Oseso nakwo Anituye mehomi hn'nìmo Anitu kako kakoe mehomi hn'nne'no yo'mayo eloifisosyohumasoso nejaponefoho. Anitu kako yo'mayo Kilaisimo uysoso nakumo nejaponefoho. Olohonta nakwo Jisas'iiji mojoku'nìngkuhwasi yo'mayo tango Jisas ma'mentiso hopaso womano lhwasi maso'manji u hwangku no'mo nakwo Kilaisiye yofe engo so'nji kakoe ango wonyoangkafo so'nji kako'nji nomanefoho.

Hwangku nakwo Kilaisi'iiji nohume hwasi kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo'nji nohumanefoho.

¹⁸ Nakwo Anitumne'no syoho yontanìngkuhwasi yo'mayo tango ne'masoso olo tango hiloso we'efoho. I hwangku nakwo Anitu'nji nohumehwasi yo'mayo wonyoangkafo mi'kun'impososo ujo ehontojwasyoso somo uhwonìngkuhwasi nakwo olo tango we'leso'no huno mosyofisyanehwono.

¹⁹ Yo'mayo hopi'nono ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji Anitu mt'i'mokumentisoso hontohumaho. Yo'mayo so'no hontohumantifi Anituye mehomi ne hn'nìmo uti'hwa'nyopo ujo ehontojwonasyoso sohonta nahonyo'ne umo'nìngkanìngki hontohumaho.

²⁰ Hohonta Atam kako Anituye hungkunomo hwotoho hmmentiso sohonta olo nakwoe hwaho lopo yahino wonyoso i'mofapmmentisofoho. Hohosohonta yo'mayo Anitu kako mt'i'mokumentisoso Anitu kako hungkuno lahoni'ngki yo'mayoso wonyo imo'nìmentisofoho. Oso yo'mayo yofoho, piso hohwayo oso iwo'nìngkiso uhwonìwo'nìngkuhwoneso apa'no wopingo imo'nyo'ne hontohumaho.

²¹ Nakwo Anituye mehomi ne hn'nìmo ujo ehontojwonyoso sohonta yo'mayo Anitu mt'i'mokumentisoso apa'no wopingo imo'nonefoho. Oso hohosohonta yahino wonyoso ni'hu'nahone moi'wo imo'nìngkuhwosi nakwo a'amu hn'nnonji yo'mayo so'nji Anitu kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji nohumenti'hwanefoho.

²² Nakwo huno moi'wono. Yo'mayo hopi'nono Anitu mt'i'mokumentisoso oso wopingo i'mofapone so'no hontohumaf'kuji hofiko tohino tipemawoso moy'a'mi sofa hof'ko mehomi aswo mantifi tohino tipemawo'nìngkohoho oso hopa tipema'mop'kuju somta'angoso olohonta u'mofapmmontonoho.

²³ I, yo'mayo tohino Anitu mt'i'mokumentiso osomnophini mumnalofiyoho. O'o, nakwo a'amu hi'nnonjimo nemnalofoho. Anitu kako yo'mayo hwangku nakumo nejapone so'no hofiko huno syaf'hupitne'ento kakoe Towahuno sìmo'mo nejapmmentisofoho. I olohonta nakwoe a'apahoso yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somo enjwa'mo humentani tohino engo nemnìngkahoni'ngki youwo youwo lontani nakwo olo so'no hontohumalohwono. Anitu kako nakumo yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somta'ni ni'hu'nahone asomo nemahwosi kako nakumo a'apaho songo nejaph'hwosi ni'hu'nahone nakwo kakoe mehomi ne imo'nyo'ne namokonefoho.

²⁴ Nakwo oso hiso ne imo'nyo'ne hontohumalohwono. U, oso yo'mayo hiso ne imo'nontentesi nakwo mohontohumehwanesohilo. U, hwe fihwo kako oso yo'mayo hiso'no nohontohumahwosi oso ne homo somo nuhwonìngkuhwosi oso'no kako apa'no mohontohumanehoho.

²⁵ U, nakwo yo'mayo muhwonyo so'no nakwo huno syofisyihwasi simeho hi'ntnnono uyasoso u, neso womantanoho. Oso'no nohontohumehwasi in'ngo momofanehwono.

²⁶ Oso hiso'no hontohumalohwone hiso nakwo yokumpohn'nyo ane'nwi humen-tanìngkuhwoni Anitu kakoe Towahuno Wopingo huhwo'nji nakwo Mpohumo jomo ujo so'ne nefo'mawo'nìngkisofoho. Nakwo Mpohumo pehofo ulane'entani huno moneyahoni'ngki nakwoe simeho mo'mnochini humotaho lalokuhwono. Oso'no nakwo yolohe ne hiso'no Mpohumo mujofoho. I oso'no Anitu kakoe Towahuno Wopingooso nakwoe simeho mo'mo nakune'no hitoho ulofahoni'ngki kako Anitumo nakune'no yolohe uliwo'nìngkisofoho. Oso Towahunofe mampahosso Anitu kakoe nohini upa'nìwo'nìngkohoho.

²⁷ Mpohwo kakoe nohini nakwoe simeho mo'mo nahonyo sohwo kako Towahunofe huno somne'no huno uyohoho. Towahuno sohwo kako yo'mayo Anitu kakoe

umo'nalokunjo so'no huno uyahonìngki kako nakumne'no Mpohumo jomo ujoso'no nto'no ulìwo'nìngkisofoho.

²⁸ I nakwo olo so'no huno nayohoho. Anìtu kako a'amuso nje yahinoso ifitnne'ento imentiso osomo uhwosopo'mentisofoho. A'amu hiso hofiko Anìtumo sìmeho ufijo'manji yo'mayo tango u'maso somo Anìtu kako oso homo somo wopìngo umokiyo'ne hwaho.

²⁹ Hwapingoso hohonta Anìtu kako nakumne'no huno uyahonìngki Anìtu nje hwomu hopa imo'nìfitnne'ento nahwosopo'mentisofoho. Oseso Kìlais nela'wehwo kako sìmo'mta'ango sohwo imo'nìngkahonìngki nakwo a'amu pi'nìngo engo hn'awi homnìngkwa'wehwo homnampisyona'ni imo'nalokuhwono.

³⁰ Hohonta Anìtu nakumo nahwosopo'mentisofoho. Nahwosopo'mentiso hn'nìmo ngkimo nì'mapitnne'ento joho nalìmentisofoho. Joho nalonto wopìngo naloho'mentiso so'no ole nelalofoho. Sekwo wopìngo kuyoho. Wopìngo namokumentiso so'no nakwo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo'nji nohumentihwanefoho.

Anìtu nakune'no hitoho ulofalokunjo sohwo kako monešikwajonehoho.

³¹ I oseso Anìtu kako nakumo yo'mayo wopìngo naloho'mentiso so'no nakwo huno pehoho syofisyanehwono. Anìtu nakwo'nji humanto nefo'mawo'nìngkiso so'no nakumo a'amu wonyo nalohofìwo'nìngkohoho somne'no huno pi'nìngo mosyofisyanehwono. O'o, hofiko nakumo moneyakolopitnnehoho.

³² Anìtu nakune'no hitoho ulofahonìngki kakoe Hwomu kakine'no sìmeho uyìwo'nìngkiso sohune'no nakumo wonejapmmonteso huno pi'nìngo mosyafìhu'mmentisofoho. O'o, awonoho. Nakwoe wonyomne'no poyo pe'none'ento uhwati'mentisofoho. Oseso oso kakoe hwomu nejapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Yo'mayo nefo'mayo'ne hi wonejapmmontonoho.

³³ Anìtu nakumo kako'ne nahwosopo'mentiso hn'nìmo sekwo wonyo kuyoho eso tìhwo wanali'montolo. O'o, Anìtu huhwo kako nakwoe wonyo wae enamofonto wopìngo kuyoho nalìwo'nìngkisofoho.

³⁴ Nakwoe yahino wonyo somne'no tohino womapife eso tìhwo walìmontolo. O'o, Kìlais Jisas oso wonyo homo somne'no poyo pe'nonto apa'no songo lìka'mentiso sohwo kakoe kanìngkwohwo Anìtuye aho anga sohonta'ni nohumentanìngki Seten kako nakumne'no wonyo kuyoho nelahonìngki Kìlais nakumne'no Mpohumo jomo ulalofoho.

³⁵ Jisas Kìlais nakumo hitoho mìkuri'imposo engo nejapiwo'nìngkisoso wae pehohwo wenamo'mtolo. U, yo'mayo tango nakumo ne'maso'manji u tohino tìpemaso'manji u a'amu wonyo nalohopijo'manji u mijoho nayoso'manji yo'mayo so'nji manji'mofo oso'no umofonyo iyo'manji yo'mayo wonyoso nakumo wonyo wonamokumo lìhwosi yoso'manji u poyo wonamokumo lìhwosi yoso'manji i oso yo'mayo hopi'nonohino hiso Jisas Kìlais kako nakumo hitoho ulofalokunjo somta'ni nakumo wae menafonehoho.

³⁶ Oso yo'mayo hiso ne'maso so'no a'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohoho sohwa ole mtì'fimokumentohofi,

Nakwo jiye a'amu hn'awi jiye syoho mjìmopontanìngkuhwoni a'amu hofiko nonahonontifi nonafotofontifi fonjonesyalokofo.

A'amu tongomo uhwonontifi fonjasyìwo'nìngkohoho hopaso nakumo nahonontifi wofonjonesyatife'no yalokwofo.

Ose mtì'mokumentohofoho.

³⁷ Oso hiso'no nakwo huno mosyofisyalokuyìhwono. O'o, Jisas Kìlais nakumo sìmeho mìkuri'imposo engo nejapiwo'nìngkiso so'no yo'mayo tango hopi'nonohino ne'mante somo nakwo nìhu'hahone monje esyahonìngkuhwoni Anìtu yo'mayo homo somo uyakolofo'ne namokuwo'nìngkisofoho.

³⁸ Ou, ngko olo so'no sìmeho hi'ntnnono uyalokwe so'no ngko huno ole niyohoho. Anìtu ngkimo hitoho mìkuri'imposo engo ntapiwo'nìngkiso oso'no wae yanìmofo'ne sohwo mohumuyoho. O'o, nìhu'no awonoho. Oseso Kìlais nakumo hitoho nejopalokunjo somta'ni nakumo wae menafonehoho. Ou, nehopi. Songo humayo so'nji poyo pe'nyo so'nji a'amu ahwomo mta'ango so'nji hwahoponjo towahuno wonyo so'nji yo'mayo hohonta il'mofapmmentiso oso'nji tìfi imo'none so'nji yo'mayo yokumpohn'nyo kengo kengo so'nji

³⁹ i yo'mayo yokintahoponjo so'nji hwahoponjo so'nji oso nom'ne yo'mayo hu'mehinawojo so'nji oso yo'mayo hopi'nonohino hiso Anìtu hitoho nejopalokuso somta'ni nakumo wae menafonehoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais nakumo wopìngo naloho'mentiso oso'no Anìtu kako hitoho ne'no nejapmmìhwonefoho.

¹ Ngko Pouli'ni Kilaishiye a'amu sohwo'ni hwasyo hungkuno moselalokuyohono. O'o, ngko sekumo hungkuno nehopi'nohini selalokweno. Ngko huno niyalokunjo so'nji Anituye Towahuno Wopingo nje simeho mo'mo humaso sohwo'nji ngkimo olo so'nno nehopeho ntantofoho.

² Nje a'amu Jutaso hofiko Jisas Kilaishiye miningkayo somne'no ngko hitoho ntokwoho. Nje simeho tango nihu'nonohinoso hofikine'no niyohoho.

³ A'amu Jutaso hofiko nje ningkawaho nampohwosafoho. Hofiko nje temtitifo mta'langofoho. Oso'no hofiko Anituye a'amu ne imo'nyo so'nno nimo'ningkohoho. U honingkano wo'nnypontentesi u ngko Anitumo olo so'nno jomo ulahon'i mo Anitua kiko nje a'amu Jutaso hofiko jiye a'amu ne imo'nifitnne'no kiko ngkimo titkanomo nihumajo ose uli'mnesohilo.

⁴ Nakwo a'amu Juta hn'awi nakwo a'amu Israael sofe imu'nwoho. Anitua kako nakumo nahwosopo'mentiso osohwo kako nje a'amu kuyoho nalonto kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji netihwamentisofoho. Nakumo Anitua ole nalimento, Sekwo ngkimo nifohi'nyo'ne elo honingkano lomo ifijo so'nno ngko wopingo waseloho'monnoho. Ose nalonto kakoe honingkano hungkuno nejapmmentisofoho. Nom'neso olenoho. Kakoe yofe somne'no kakoe tajo angomo hwomtame ulohofo'ne yahino wopingo nejapmmentisofoho. Yo'mayo hungkunoso ne imo'none so'nno nalimentisofoho.

⁵ Neyakwosa sohwa hofiko hwe engo hwafoho. Nakwoe temtitifo somta'ni Anitua kakoe hwomu Kilaishiye osohumo nefo'mayo'ne uhwosopo'mentiso sohwo kako a'amu imo'nimentisofoho. Anitua ne sohwo kako yo'mayo hopi'nonohino somo aho huli'memokosyohumawo'ningkiso hweho. Oso'no nakwo kakoe yofe ho'nomayoso engolopohamo ne'no ne'nohini uyihwano. Nehopeho.

Hwe moyo'mi hopi'nono Anitua kakine'no uhwosopo'mentisofoho.

⁶ A'amu Juta fehohnjoso Anitumo simeho muyo'njo so'nno ole wolantantaho. Anituye hungkunoso ne mmo'nonehoho ose wolantantaho. O'o, awonoho. Anitua a'amu Juta somo kakoe mehomu imo'nyo'ne ko uhwosopo'mentisoso fehohnjoso Jutafe temtitifo ko hi hofiko kakoe a'amu ne'maho.

⁷ Apilohamiye imu fehohnjoso Anitua uhwononteso hofiko Apilohamiye a'amu yofe uhwoe'ne'maho. O'o, Anitua Apilohammo ulimento, Jiye hwomu Aisak kakoe imu oso'nohini hofiko jiye temtitifo nefo.

⁸ Anitua Apilohammiye hwomu anga'nohino sohune'no hungkuno ulahoningki kako hwomu anga'no tipema'mentiso sohwo osohwo kako Anituye mehomu hweho. I nom'ne tipema'mentiso oso hwa hofikoe imuso hofiko Anituye mehomu'maho.

⁹ Oso hungkuno Apilohammo ulimentiso hiso olenoho. Soswo anga'no niyakolofihwoso'no ngko asomo wapmmmonnoho. Osohonta Sola kako hwomu aswo woma'montonoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁰ Ihwoni. Aisak kako imo'nonto kakoe ape Lepekae kako hufa'u mehomu imo'nimentisofoho. Oso hufa'u mehomu sohwa'uye kaningkwohwo afa hweho. Aisak huhwo sohwo kako nakwo a'amu Juta hn'awiye neyakweho.

¹¹ Oso hwomu hufa'u Lepekae simehomjo mnawojo oso hwa'umo Anitua kako kakoe huno mta'ni hwomu anga'nohino humo kakoe mehomu imo'nyo'ne uhwosopo'mentisofoho. Anitua kako oso hwomu sohwa'u sikoe yahino wopingo somne'no yano ulohmmentiso'maho. O'o, siko mmo'nyo sohonta Anitua kako hwomu anga'nohino sohomo kakoe mehomu imo'nyo'ne uhwosopo'mentisofoho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Anitua kako a'amupe yahino somne'no huno mosyafisiyo'njo yonto a'amu somo kakoe huno mta'ni mtitofonto uhwosopewo'ningkiso hweho.

¹² Oso hwomo sohwa'u siko mmo'nyo simeho mo'mo mnowntanjo sohonta Anitua Lepekamo ulimento, Oso hwomu simeho'no sohomo nom'ne jiye hwomu tifinjo sohwoe syoho ulohofiyon'nehwo umo'nimontonoho. Ose ulimentisofoho.

¹³ Anituye hungkuno mtif'mokumentohofo sohwa hofiko ole mtif'mokumentohofi, Anitua ole limento, Ngko Aisakiye hwomu tifinjo Jekoup oso hune'no simeho uyalokweno. Ingko kola'wehwo Isou sohune'no ngkilaho, ose limentisofoho.

¹⁴ Oseso nakwo ole wolantantaho. Olo Anituye yahino oleso nto'nohini'maho. Ose wolantantaho. O'o, awonoho.

¹⁵ Anitua Mousesimo ole ulimento, U ngko hwe fihune'no wopingo wakiloho'mo uli'mo u ngko kakimo wopingo ulohob'monnoho. U ngko kakine'no hitoho wanto'mtonoho.

¹⁶ Oseso hwe fihwo kako ole malonehoho. Ngko syoho wopingo i'me'no Anitua kako ngkimo wopingo wantohob'montonoho. Ose malimnehono. O'o, Anitua kakoe huno mta'ni mtitofihwosi a'amumo wopingo ulohob'montonoho.

¹⁷ Oso'no Anītu kako hwe engo hwaho Ijip mokosyohumamentiso osohumo ole ulīmento, Ngko kikimo olo hwaho Ijip osoopo mokosyohumayo'ne kuhumaj'i'mentohefoho. Hwapīngoso ngko kikimta'ni nje a'amu Isīlael somo utīmahm'me'no kīko yokumpohn'nyo imo'nīngkohoji hahn'nyo yohojo'no ngko kikimo hwotoho kufe'mo wokiyakolo'monnoho. Oseso a'amu ango'meemjoso hofiko nje yokumpohn'nyoso nohonīngkuji nje yofeso woho'nonimantifeho. Ose ulīmentisofoho.

¹⁸ Oseso nakwo huno ole nayohoho. U Anītu kako hwe fihune'no ngko kakine'no hitoho wantofono līhwosi u kakine'no hitoho ulo'montonoho. U Anītu kako nom'nne a'amu hune'no huno ole syafīsysososo, Hwe fihwo kako yokumpohn'nyo umo'nono ose syafīsysososo oso hwe huhwo sohwo kako yokumpohn'nyo umo'nīmontonoho.

Olo hungkuno loso Anītuye sīmeho tohino'nji hitoho ulōfoso'ne

¹⁹ Oseso Anītu yo'mayoso umo'nono lonte so'no oso hiso ne imo'nīwo'nīngkisofoho. Oso'no a'amu fehohnjoso ole wontantifeho. Nakwoe yahino wonyo iwo'nīngkuhwone so'no Anītu kako yoka peho'no naliwo'nīngkohoho. Yo'mayo imo'nīwo'nīngkiso so'no sīmo'mo Anītu kakoe huno yo'mayoso umo'nono lonte huno syafīsyīwo'nīngkiso osomo tīhwo ulojao'montolo.

²⁰ Ose ntīkujo'no ngko ole ulīmno, U, kīko a'amu hwahoponjo fihwosi Anītumne'no yoka ujoso kīko hopoenohintaho. Oseso hwakwontohoh osohwo kako oso hwe mtī'mokoso osohumo ole ulīmontolahoh, Kīko olo pa'nyo peho'no nīmtī'mokumentohino hwo'nto. Ose ulīmontolahoh.

²¹ A'amu hwakwontohoh syoho'njo sohwo kako hwaho nomahwosi hwontohoh nom'nne wosopayo ho'nasiyo'ne mtī'mokuhwosi nom'nne sakinjo jopaho iwontofasiyo'ne mtī'mokososo wonyotaho. O'o, kako yo'mayo kakoe huno mta'nī mtī'mokiyoso u oso kako hwapīngo hwehoh. Kakoe syohofoho.

²² Oso yahino oseso Anītu huhwo'njoho. Anītu a'amu honīngkano wonyo imotofo so'no tohino womapīfe līmentisofoho. Anītu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe sīmeho tohino oso'nji utīhwa'nyopo ulīkemokontentesi a'amu somo tohino komo'no uyīhwonesohilo. O'o, Anītu kako oso a'amu somne'no hitoho ulofahonīngki hontohumaho. I oso'no hofiko hahn'nyo ne'no yahonīngkofi Anītu kako tohino engo uyīmentisofoho.

²³ I Anītu kakoe yahino wopīngo ujo ehontojwasiyo'ne so'no Anītu kako a'amu fehohnjoh wopīngo uloho'mne'ento uhwosopo'mentisoso somo nje yofe engo so'nji nje yahino wopīngo so'nji mapitne'ento imentisofoho. Hwapīngoso oso hiso'no nakune'no nte'no enesyo humahoh.

²⁴ Oso a'amu wopīngo uloho'mne'ento uhwosopo'mentisoso nakwonoho. Oso hiso a'amu Juta'nohini'maho. O'o, a'amu temtitifo kengo kengo'nwaho.

²⁵ Houseya sohumo Anītu hungkuno uyahonīngki līmojo sohwo kako olo hungkuno loso a'amu Juta'maso, a'amu temtitifo kengo somne'no ole mtī'mokumentisofoho. Anītu ole līmento, Hwe moyā'mi hofiko nje a'amu Juta mmo'nyo'njo somo ngko ole ulīmonnoho, Sekwo nje a'amu kuyoho.

A'amu ngko hofikimo sīmeho muyo'njo sīmo'mo imentohe somo ole ulīmonnoho, Ngko sekumo sīmeho sejopalokweno.

²⁶ Ango'meemjoso a'amu somo nje a'amu ku'maho sīmo'mo ulīmentohe oso ango'meemjoso a'amu somo ole ulīmonnoho.

Ngko Anītu songo ne'no humayo sohwo'niye a'amu kuyoho.

Houseya ose mtī'mokumentisofoho.

²⁷ I Aisaiya hwe nom'nehumo Anītu hungkuno uyahonīngki līmentiso sohwo kako a'amu juta somne'no ole mtī'mokumento,

A'amu Isīlaeliso hofiko tafeponjo wosoho pa'nyo pi'nīngō engo ko imo'nīfijo somta'nī Anītu kako anga'nō anga'nohino manefoho.

²⁸ Hwapīngoso a'amu honīngkano wonyo'njo somo Anītu hofikoe yahino wonyo so'no hungkuno ulīhwosi tohino komo'no uyonefoho.

29 Oso hungkuno Aisaiya sīmo'mjo mtī'mokumentisoso olenoho.

Nakwoe Hwe Engo Anītu kako a'amu ahwomomjo so'nji hntokwaliyo yo'mayo so'njimo mokosyohumawo'nīngkiso osohwo kako nakwoe temtitifo fehohnjoh anga'nō anga'nohino somne'no wohumafe majo'njo yontentesi nakwo a'amu hopi'nono Isīlael hn'nīmo Soutom'nji Ngkumoula oso pa'nyo wae enaofīhwonesohilo.

Aisaiya ose mtī'mokumentisofoho.

A'amu Isīlaeliso hofiko hofikoe yahino wopīngo somne'no Anītuye a'amu ne imo'nane'entifi hofiko syoho engo imentohefoho.

³⁰ Oseso nakwo pehofo lanehwono. Olenoho. A'amu temtitifo kengoso hofiko nakwo Anītuye a'amu ne imo'nane'entifi syoho yokumpohn'nyo imentohefoho'maho.

O'o, hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyahon'ingkofi Anitu sekwo wopingo kuyoho ulimenterisofoho.

³¹ I a'amu Jutaso hofiko ole syafihu'mentohofe nakwo Anituye hon'gkano hungkunomo nto'no in'ngkohwaso'no Anitu kako nakumo wopingo kuyoho wonalimontonoho. Ose syafisyontifi syoho engo ko imentohofe so'no Anitu kako wopingo kuyoho ose mulonehoho.

³² Hwapingoso hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso nakwolaho lontifi hon'gkano hungkuno osomo nto'no in'ngkuhwasi Anituye a'amu ne umo'nano. Ose limentohofefoho. Hofiko oso sojo engkwosaho pa'nyoso Anitu hon'gkanopo ho'nahumentiso osomo entofomantifi pi'wahu'mentohofefoho.

³³ A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofe oso hwa hofiko Jisasimne'no oso sojo homo somo ole mt'i'mokumentohofe,

Upa'nimno. Oso hwaho ango Saiyon sopo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu entofomayo'ne ho'nahumentohefeho.

Oso hopo sopo a'amu hofiko entofomafifi kuji wopiwesantifeho. I a'amu oso engkwosaho homo somo simeho hi'ntnnono uyifijoso hofiko wonimango munonehoho.

Jisasimne'no ose mt'i'mokumentohofefoho.

10

A'amu Isaeliso hofiko Anitu kakoe yahino wopingoso nto'no ma'mentohofe'maho.

¹ U nje a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofe soku, olo so'no nje simeho wopingo nimo'n'ngkohoho. Ngko a'amu Isaeliso hofiko Anituye a'amu ne imo'nifitnne'enji Mpohumo jomo ne'no uliwo'nalokweno.

² Ngko oso a'amu somne'no huno ole niyohoho. Hofiko Anituye yahino somo un'ngkowanoko lontifi oso'no hofiko Anituye yahino ne so'no huno muyofoho.

³ Anitu kako nakune'no a'amu wopingo imo'nifitnne'ento Jisas Kilaiknakwae hwaho lopo uhwati'mentisofoho. A'amu Jutaso hofiko oso homo somo simeho moyo'njo yontifi huno ole syafisyalokwofo, Nakwo hi'nwi nakwo hon'gkano hungkuno somo ito'no in'ngkowasoso wopingo umo'nantanoho. Hwasyo ose syafisyalokwofo.

⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Kilaikako hon'gkano hungkuno somo moi'wo esojwao'mentisofoho. Oseso a'amu kako Kilaikimo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako oso a'amu osohumo ulimontonoho, Kiko wopingo hwosoho. Ose ulimontonoho.

Anitu kako hwe moyami hopi'nonohino somo utima'mo lalofoho.

⁵ Mouses hungkuno osohi so'no mt'i'mokumentisofoho. A'amu fihwo kako Anitu kiko wopingo hwosoho ntone'ento kako Anituye hon'gkano osomo nto'no in'ngkowalofoho. Oso hungkuno homo somo hopi'nono nto'nohini in'ngkaweho sohwo'manji kako songo ne'no nohumantihwone hwewho.

⁶ I oso'no a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako wopingo hwosoho ose ulimontonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako huno ole mosyafisyonehoho. Kilaiknakumo nefo'mayo'ne ahwomo mta'ni tihwo wositi'mamontolo.

⁷ A'amu poyo pe'nyyo hwahomo'mo humalofoso Kilaik pe'nimentiso osohumo tihwo utima'montolo. Ose mosyafisyonehoho.

⁸ O'o, Anituye hungkunoso sekumo mose'maso'maho. A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofe sohwa ole mt'i'mokumentohofe, Anituye hungkunoso sekwo'nji weho. Sekwae hunomo simehomo weho. Oso hungkuno mnawojo loso olenoho. Sekwo Kilaikimo simeho hi'ntnnono uyimno. Oso hiso'no nakwo ne'no losetihwawo'n'ngkuhwono.

⁹ Olenoho. Kiko nom'ne a'amu somo ole uso, Jisas sohwo nje Hwe Engo hwewho, ose ulohoji Jisas nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso osohumo Anitu kakimo pi'nimo nta'n'i apa'no songo uli'ka'mentiso oso homo somne'no simeho hi'ntnnono uyohoji'manji Anitu kako kikimo asomo wokitima'montonoho.

¹⁰ Nakwo Anitu kakimo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no Anitu kako ole wonalimontonoho, Sekwo nje mehomu wopingo ne kuyoho. Nakwo nakwoe mango'nji Anitu kakoe hungkunoso nom'ne a'amu somo lutihwehwaso'no Anitu kako nakumo asomo netimaneffo.

¹¹ A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofe sohwa ole mt'i'mokumentohofe, U, a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako Anituye simanopo lohofihwosi kako wonimango munonefoho. Ose mt'i'mokumentohofefoho.

¹² Anitu kako nakwo a'amu Juta'nji Ngklik oso'nnonji nakwo temtitofe kengo kengo hn'immo nahon'wo'n'ngkisoso Anitu kakimo u'mayo'ne yahinoso afa'nohino

nahon'iwo'nìngkisofoho. Oseso nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwiye hwe engo anga'nohinoso Anítuyoho. A'amu anga'no anga'nohinoso Anítumo fonefo'maho ulíkujo'no kako yahino wopingo wonyoangkafo uloho'montonoho.

¹³ A'amu Anítuye hungkuno mtí'mokumentohofo sohwa ole mtí'mokumentohofi, Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo nakwoe Hwe Engo Kílaisímo fonefo'maho ulíhwasó'no kako wonefo'ma'montonoho. Nonefo'mahwosi kako asomo netimanefoho.

¹⁴ A'amu hofíko Jisasímo simeho hi'ntnnono muoy'njoso hofíko kakimo jomo mulífitnnehofo. A'amu hofíko Jisasíye hungkuno mupa'nyo'njoso hofíko oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono muoy'fitnnehofo. A'amu nom'neso hofíko nom'ne a'amu somo Jisasíye hungkuno molutíhwayo'manji u oso a'amu hiso hofíko hungkuno homo somo mupa'nìfitnnehofo.

¹⁵ Anítu kako Jisas Kílaisíme'no hungkuno wopingo nom'ne a'amumo lutíhwayo'ne somo molíhwajyo'manji oso a'amu hiso hofíko molíku'mopitnnehofo. A'amu Anítuye hungkuno mtí'mokumentohofo sohwa ole mtí'mokumentohofi, A'amu Anítuye hungkuno líku'mofo'njo sohwafe hungkunoso upa'nìfitnne'no hofíko oso a'amu huhwo sohwamo utímafíkuji nakwo'nji fosyohumamno, ulantífeho. Ose ulíkuji hofíkoe yofe whoh'nomantífeho.

A'amu Isíael fehohnjoso hofíko Anítuye hungkuno wopingo somo tifi nto'no miningkayo'nyojoho.

¹⁶ I oso'no a'amu pi'nìng engoso hofíko Anítuye hungkuno wopingo upa'nontífi hofíko simeho umentofoho'maho. Aisaiya ole mtí'mokumento, U Hwe Engofo, a'amu nakwo hungkuno ulahon'ngkuhwioni oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono tihwo uyimaho. O'o, awonoho.

Aisaiya ose mtí'mokumentisofoho.

¹⁷ Oso'no nakwo huno ole nayohi, Símo'mo nakwo Anítuye hungkuno upo'nìngkuhwasi tifi oso hungkuno hiso simeho hi'ntnnono wonelíkafono. Nakwo Kílaisíme'no hungkuno wopingo upo'nontani nakwo Anítumo simeho uyalokuhwono.

¹⁸ Oseso ngko ole waselohoni'monne'no yohono. Hofíko Anítuye hungkuno wopingo mupa'nìmmmentohofofoho. O'o, hofíko nto upa'nìmmmentohofofoho. A'amu Anítuye hungkuno mtí'mokumentohofo sohwa hofíko ole so'no mtí'mokumentohofi, A'amu Anítuye hungkuno líku'mofo syoho'njo sohwafe mampahoso ango'meemo ho'nìmmenisofoho.

Oseso olo hungkuno loso ango hopi'nonohino soponjoso nto mjipa'nìmmmentohofofoho. Ose mtí'mokumentohofofoho.

¹⁹ Oso'no ngko nom'ne hungkuno waselohoni'monne'no yohono. A'amu Isíaeliso oso hungkuno homo somo nupa'nontífi neso huno nto'no mosyafíhu'mmentohofotaho. O'o, oso'ne'maho. Hofíko huno nto'no syaffíhu'mmentohofofoho. Oso hiso'no Anítu kako Mousesímo hungkuno uyahon'ngki Mouses kako ole mtí'mokumento, Sekwo nye hungkunomo haloho maposo'njo imentohofo so'no ngko a'amu kengo kengo somo nye hungkuno uyimao.

Wopingo ulohohm'me'no nohon'ngkuji sekwoe simeho tohino wasemnímontonoho. Ngko a'amu huno'maso osomo utímahm'me'no nohon'ngkuji sekwo yoka wolantífeho.

Mouses olo hungkuno loso ose mtí'mokumentisofoho.

²⁰ I Aisaiya kako olo hungkuno loso yolo o joso'no iyoho imentiso'maho. O'o, olo hungkuno loso yokumpohn'nyo límento, A'amu ngkine'no huno mosyafísiyo'njoso hofíko ngkine'no hafíhafe matípewo'nìngkiyohofoso olohon hofíko ngkimo nto típenohoni'ma'nìngkohofo. A'amu nom'neso hofíko ngkine'no nom'ne a'amu somo mulohoni'wo'nìngkiyohofo oso'njo utíhwa'nyopo i'mofapmmentohefoho.

Ose límentisofoho.

²¹ I oso'no Anítu a'amu Isíael somne'no ole límento, Engolopohamo ngko a'amu somne'no womotohulijsyosyohumamonji ajape ulohofahon'ngko hofíko nye hungkunomo hwotoho nífentífi hohujo ikinjan'mofíwo'nìngkohofofoho. Aisaiya ose mtí'mokumentisofoho.

11

Anítu kako a'amu Isíael fehohnjo somo wopingo uloho'mentisofoho.

¹ Oseso ngko ole waselohoni'monne'no yohono. A'amu Isíael somo Anítu uhwosopo'mentiso oso hofíko Anítune'no hohujo ikinjímfahoni'ngkofi Anítu kako oso a'amu homo somo wae níhu'nahone yao'mentisotaho. O'o, awonoho. Níhu'nahone'maho. O'o, ngko huhwo'ni a'amu Isíael hwo'nyoho. Ngko Apílohamíye

imu hwo'nyoho. Ngko kakoe kakwo'yohwo Jekoupiye hwomu Mpenyamin'ye temtitofo mta'ango hwo'nyoho.

² A'amu Isi'lael hohonta Anitu nahwosopo'mentiso hn'nimo Anitu kako moho'nonafecho. Hwe fihwo Ilajia sohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki kako a'amu Isi'lael somne'no hungkuno yokumpohn'nyo ul'mentiso so'no sekwo huno seyohoho. Kako Anitum ole ul'mento,

³ Hwe Engo sohwosi, a'amu sohwamo jiye hungkuno uyahon'ngki li'motofo oso hwamo nom'ne a'amuso fonjosalokwofo. A'amu kikine'no yahu fonjokisasiyo ijempohoso wonyo nto imokumalofo. Oso'no ngko anga'nohino sohwo'ni humanji kikine'no simeho kijopalokweno. I oso'no hofiko ngkimo wofonjon'syantife'no hofiko ngkine'no hafihafe nt'peentikwofo. Ose ulahon'ngki

⁴ Anitu kako kakine'no aku hungkuno pehofo ul'menton. Anitu ole ul'mento, Kiko'nohin'maho. O'o, ngko a'amu *sefen tausen* (7,000) osomo mokosyohumaleno. Hofiko oso hwasyo anitu Mpal sohune'no hwomtame mulohof'wo'n'ngkiyohofo. O'o, hofiko ngkimo simeho ntopalokwofo. Ose ul'mentisofoho.

⁵ Olohonta oso pa'nyoso Anitu kako yalofoho. A'amu Juta anga'no anga'nohino somo Anitu kako hitohu ulofahon'ngki kako nakumo kako'ntnne nonahwosopento wopingo nelohofahon'ngki nakwo kakoe a'amu nehn'awi humalohwono.

⁶ I nakwo nakwoe hon'ngkano wopingo imotohwone so'no nahwosopo'mentiso'maho. O'o, nakwoe hon'ngkano wop'ngomne'no nahwosopententesi u kako nakumne'no wop'ngomo monalohofe'nesohilo. O'o, nakwoe yokumpohn'nyo so'no nahwosopewhwoesohilo. Ose'manji Anitu nalohofososo ne ane'nesohilo.

⁷ Oso'no nakwo pehofo lanehwono. Olenoho. A'amu Isi'lael fehohnjo hofiko ole hwasyo syafisyiwo'n'ngkohofi, Nakwo hon'ngkano hungkunomo ito'no in'ngkwaso'manji Anitu kako nakumo ole wonal'montonoho, Sekwo wop'ngoko kuyoho. Ose wonal'montonoho. Oso'no oso hwasyo huno hiso syafisyontifi hofiko syoho engo yalokwofo. I oso'no Anitu kako'ntnne uhwosopo'mentiso osomnophini Anitu kako wop'ngoko kuyoho ul'montonoho. I a'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno somo haloho maposo oso a'amufe simehoso yokumpohn'nyo nto imo'nimaho.

⁸ Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofe sohwa a'amu juta somne'no olo so'no mt'i'mokumentohofe,

Hofikoe huno simeho osomo Anitu kako saho hopa kuwojahon'ngki nakwo hungkuno hofikimo ulahon'ngkuhwoni hofiko haloho mupa'nyo'njo yontifi muhwonyo'njo imentofofofo.

Oseso oso mta'angoso oso yahinoso ne'no mijimo'n'imoponto olohonta ne'no weho.

Ose mt'i'mokumentohofe.

⁹ Ihwoni. Mote sohwo hofoyomo wosopayo uhwononto wanimo lonto nomanteso oso hofoyo huhwo sohwo poyo umokumontonoho. Oso pa'nyoso hwe yofe engo'njo Ntefit kako huhwo a'amu Juta somne'no olo so'no nto mt'i'mokumentisofoho.

A'amu Jutaso hofikoe wosopayo engo nonontifi hofikoe yo'mayo ho'yango wop'ngoso umhwonontifi ole syafisyiwo'n'ngkohofi, Ihwoni, Anitu kako nakumo wop'ngoko nelohofalofoho.

Ose nalohofonto wop'ngoko kuyoho nelalofoho.

Oso hunoso hwasyo syafisyiwo'n'ngkohofi hiso hofoyo hopa wonyo umokumontonoho.

¹⁰ Hofikoe t'moso sikkwo'mjoho imo'n'ngkuhwosi hofiko yo'mayo somo t'mo nto'no muhwonifitnnehofo.

Yo'mayo tango u'masoso hofikoe hano uyoso engkulo engkulokano wowantfeho.

Ntefit oso hungkuno hiso a'amumo yo'mayo wop'ngoko Anitu uyonte somne'no simehyo ko yontifi kakoe hungkuno ne so'no haloho maposo'njo somne mt'i'mokumentisofoho.

Anitu a'amu temtitofo nom'ne somo kako'ntnne utima'montonoho.

¹¹ I oso'no ngko hungkuno nom'ne waselohon'monne'no yohono. A'amu Jutaso hofiko Anituye hungkunomo haloho mapososo'no hofiko piwahu'mentohofoso nihu'nahone piwahu'mentohofataho. O'o, nihu'nahone'maho. Oso a'amu Jutaso hofiko Anituye hon'ngkano wop'ngoso somo ito'no min'ngkayo'njo yontifi sompeeo'mentohofo so'no Anitu a'amu temtitofo kengo somne'no kakoe mehomi ne imo'n'ngkujo'no kakoe asomo utimayo'ne joho ulalofoho. Anitu a'amu kengo somo wop'ngoko ulohofontan'ngkuhwosi a'amu Jutaso hofiko nuhwon'ngkuji hofiko simeho tohino umn'ngkuhwoso'no hofiko Anitumne'no huno apa'no syafisyikujo'no Anitumne'no apa'no u'mayo so'no hi umo'n'montonoho.

¹² A'amu Jutaso hofiko honingkano wonyo imentohofo so'no Anitu kako a'amu kengo somo wopingo ulohofalofoho. A'amu Jutaso hofiko Anitume'no hohujo ikinjaofa-honingkofi a'amu kengoso hofiko Anitune'no huno wopingo tipema'mentohofofoho. Oseso a'amu Jutaso hofiko Anitune'no huno apa'no syafisysikuji asomo imofapikujo'no Anitu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo kako wopingo mukun+mposo engo wonalofo'montonoho.

¹³ Sekwo a'amu temtitifo kengo mta'ango soku sekwo upa'nimmo. Anitu kako ngkimo a'amu temtitifo kengo kengo sokumo kakoe hungkuno liku'mofo'no syoho ntapmentiso so'no olo syoho hilo so'no ngko hi numo'ninkahoningki yalokweno.

¹⁴ Ngko olo syoho hiloso yonji ole syofisyalokweno, Sekwo temtitifo kengo kengo soku Anituye hungkunomo upa'ninkuju si'meho uyikujo'no Anitu kako wopingo waseloh'o'montonoho. I a'amu Jutaso oso homo somo sehoninkuju hofiko huno ole wosyofisyantifeho. A'amu kengoso hofiko nakwoe Anitu'njopo humafitnlohontifi hofiko apa'no Anitumo si'meho uyifitnne'no Anituye hungkuno losetihwahm'me'no a'amu Juta anga'no anga'no Kilaismo si'meho uyantifeho.

¹⁵ Anitu kako a'amu Juta somne'no hohujo we'enehwo ikinjaofonto a'amu temtitifo kengo kengo mta'ango somo nomanto kako'nji si'meho afa inalokwofo. Oso'no tifi no'mo a'amu Jutaso hofiko Anitumo apa'no si'meho uyikujo'no Anitu kako hofikimo asomo utimayoso a'amu poyo pe'nontifeso songo ulikafo oso pa'nyofoho.

¹⁶ Nakwo a'amu Juta hn'niye yahinoso olenoho. Nakwo wosopayo iloho yontani oso wosopayo si'mojoso Anitumo uy;iwo'ninkuhwonefoho. Oso'no nakwo oso wosopayo tifinjo niwo'ninkuhwoneso oso hi'nji Anituyefeho. Oso iyo pmpongo hi oso hi Anituye'manji u oso pamo hopi'nonohinoso kakeofeho.

¹⁷ Pahnimmo hungkuno upa'nimmo. Anitu kako kakoe syohopo iyo anga'nohino wopingsoso hulimentisofeho. Oso iyo homo somo pamo fehohnjos Anitu kako wae yaofonto we'mta'ango iyo pamo nomanto oso kakoe syoho sponjo iyo somo mufohu'mentisofeho. Oso ipamo we'mta'ango mufohu'mentisohuhwo sohwo kako oso iyo syoho sponjo sohunta'ni afoto manto ne engo into'nimentisofeho. Oso iyo syohoponjosohwapingoso Apilohamiyoho. Iyo pamo we'mta'angoso sekwo a'amu temtitifo kengo'mta'ango sokune'no lalokweno.

¹⁸ Sekwo a'amu temtitifo kengo kengo'mta'ango soku Anitu kako oso iyo ne somo sekumo masefihu'mentisofeho. Oso'no sekwo a'amu Juta somne'no sitofo ulikutoho. Sekwo sokumo a'amu Juta sofe hofiyakumta'ni afoto malokwofo. Sekwo soku hwapingo ku'maho. O'i, sekwo soku pamo kuyoho.

¹⁹ Oso'no sekwo ole wolantifitaho. Anitu kako a'amu Juta fehohnjo somo iyo pamo pa'nyo somo wae yaofonto oso homo somo Anitu kako nakumo asomo monafohoto'mentisofeho. Ou monafohotofo'neso hofikimo wae yao'mentisofeho. Ose wolantifitaho.

²⁰ O'i, ose'maho. Hofiko Anitumo si'meho hi'ntnnono muyimmentohofo so'no wae yao'mentisofeho. I oso'no sekwo a'amu temtitifo kengo soku, Anitumo si'meho hi'ntnnono uyalokwofo so'no kako sekumo hofikoe pijohino osopo mesehumati'mentisofeho. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'ninkutoho. Olo so'no sekwo iyoho wasenono.

²¹ Anitu kako a'amu Juta ipamo ne pa'nyo somo wae yao'mentisoso oso hopaso sekumo wae yasemofono. Sekwo yokumpohn'nyo imo'ninkutoho.

²² Oseso nakwo Anitu a'amumne'no hitoho ulofo so'nji si'meho tohino umnyo so'nji uhwoniningkuhwono. Yo'mayo Anitu iwo'ninkisosito'nohinofoho. A'amu Anituye yahino wopingo somne'no uliko'ma'mentohofo somne'no Anitu kako hofikine'no si'meho tohino engo umnalofeho. I oso'no sekwo sokune'no Anitu sekune'no hitoho ulofalofeho. I sekwo kakine'no hitoho selofhwaso'no Anitu kako sekune'no hitoho ne'no ulo'montonoho. U, sekwo kakine'no si'meho muyikujo'no u sekwo hokumo wae weesemo'montonoho.

²³ Oseso a'amu Juta somo Anitu wae yao'mentisoso hofiko Anitu kakine'no si'meho hi'ntnnono apa'no uyikujo'no Anitu kakoe iyo syohoponjo somo apa'no womifihu'montonoho. Ou, Anitu kako hofikimo asomo mufisysososo kako hoponoho.

²⁴ Sekwo a'amu temtitifo kengo soku sekwo we'mjo iyo pamo pa'nyo kuyoho. Osokumo Anitu kako noseamento sekumo kakoe syoho ne sponjo iyo somo masefohoto'mentisoyoho. Oso iyo hiso sekwoe hwapingoponta'ango'maho. Oso'no A'amu Jutaso hofiko oso iyo ne somtal'angoso hofikimo apa'no hofikoe hwapingo sopo apa'no ufophotofoso syoho engo'maho.

Anitu kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulofalofeho.

25 Nje a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'nìngkohofo soku, olo hungkuno hiyaso'mo wo'nnyo so'no sekwo huno nto'no mosyafsiyo'njo ifitnnoho. I sekwo sekwoe yofe moho'noma'nìftinnehonji hungkuno hiso uti'hwa'nyopo ujwo ehontojwasyi'mo waselimonne'no yohono. Hungkuno hiso olenoho. A'amu Juta fehohnjoso hofiko Anitune'no nakwolaho lontifi hohujo ikinjìhumamentohofofoho. Hofiko ose ikjinjìhumahoningkofi Anitu kako a'amu temtitifo kengo kengo somta'ni anga'nno anga'no nohino uhwosopo'mentisoso hofiko Anitumo simeho uyimopalokwofo.

26 Oso'no Anitu uhwosososo a'amu temtitifo kengo mta'ango uhwosopo'mentisoso kakine'no simeho nto uyikujo'nno hopoenohini uhwonìngkuhwosi kako oso a'amu Juta hopi'nonohino somo asomo utima'montonoho. Anituye hungkuno mtif'mokumentohofo sohwa ole mtif'mokumentohofifi,

A'amu Juta mta'ango anga'nohino fihwo kako nakwoe wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne i'mofaponefoho.

Kako i'mofapihwosi a'amu Isilael Jekoupiye imu hofikoe yokumpohn'nyo yahino wonyoso wae yaofonefoho.

27 Hohonta a'amu homo somo Anitu sekwoe wonyoso wae weesemo'monnoho selimentoheso olohonta nto i'mofapohoho.

Sekwoe wonyoso wae nto yasemofohono.

Ose mtif'mokumentohofo.

28 A'amu Jutaso hofiko Anituye hungkuno wopingo somne'no nakwolaho lontifi Anituye mangohwa imo'nìmentohofofoho. Ose imo'nìngkahoni'ngkofi sekwo a'amu temtitifo kengo mta'ango soku Anituye a'amu ne imo'nalokwofo. I oso'no Anitu a'amu Juta somo hohonta kako'ntnne uhwosopo'mentiso oso'no kako hofikoe hofiyak-wosamne'no syafisyonko kako apa'no asomo utima'monte'no yalofoho.

29 U Anitu kako a'amu somo wopingo uloho'mo loso'manji u kako oso a'amu homo somo wopingo uloho'montonoho. Hwapingoso Anitu kakoe hunoso mi'kwesayfisyonehoho.

30 Hohonta a'amu Jutaso hofiko Anituye hungkunomo in'ngkowentan'ngkofi sekwo a'amu temtitifo kengo soku Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imotofofoho. I ololahota a'amu Jutaso hofiko Anituye hungkuno haloho maposo'njo yahoni'ngkofi Anitu kako sekune'no hitoho ulofahoningki kako sekumo wopingo selohofalokuso so'no sekwo kakoe hungkuno somo simeho wopingo uyalokwofo.

31 Oso pa'nyoso a'amu Juta haloho maposo'njo somne'no Anitu hitoho ulofihwoso'nno hofikoe honi'ngkano wonyoso noho'naofikujo'nno Anitu kako sekwo'nji hofikimo wopingo waseloho'montonoho.

32 Sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo oso haloho maposo yahino sohwo kako sekumo yokumpohn'nyo semokosyohumaho. Hwapingoso Anitu kako a'amu hopi'nonohino sokune'no haloho maposo'njo kuyoho ko selonte so'no kako kakoe hitoho ulofososo a'amu hopi'nonohino so'no ujo ehontojwasiyo'nefoho.

Nakwo Anituye yofe woho'nomano.

33 Ihwoni. Nakwoe Anitu kako yan'o'nohino hwaho. Kakoe hunoso nihu'no mi'kunimposo'njo hwaho. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi kakoe huno hwapingo somo pipi wotipemantanto. O'o, nihu'no awonoho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohino so'no hungkuno mtitofifwo'nìngkiso so'no nakwo huno nayoso pipilo. Awonoho.

34 A'amu Anituye hungkuno mtif'mokumentohofo sohwa ole mtif'mokumentohofo, Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe huno oso pa'nyoso huno tihwo uyohoho. Anitumo huno tihwo umasoto.

35 Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso hwapingo hwaho.

I oso'no a'amu fihwo kako ole loso ngko Anitumo peho u'me'no wontapmmontolo.

Aku ngkimo ntapeso, o'o, awonoho.

36 Anitu kako yo'mayoso hwapingo hwaho. Kako yo'mayo hopi'nonohinoso mokosyohumaho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohino somo kan'ngkwohweho. Oso'no nakwo Anitu kakoe yofeso engolopohamo ne'no woho'nomehwano. Oso hungkunoso nehopeho.

12

Nakwo nakwoe a'apahoso Anitumo uyano.

1 Nje a'amu soku, Anitu kako nakune'no hitoho ulofifwo'nìngkiso so'no kako nakumo wopingo nalohofifwo'nìngkiso so'no ngko sekumo hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu hofiko Anitumne'no yahu fonjokisahumotofo hopaso sekwo sekwoe fosyohumayo a'apaho simeho huno oso yo'mayo hopi'nonohinoso Anitumo uyimno. Uyikujo'nno sekwo kakine'no yahino ito'nohino fiyimno. Yo'mayo

wonyo ji'e simeho umo lonteso monje yasyikuji sekwo Anituye simeho wopingo umokiyo'ne oso'nohini fiyimno. Yo'mayo iwo'ninkohofoso kakine'no kaki'no syafisyikuji fiyimno. Anitumne'no hwomtame ulohofo yahino neso osohifoho.

² Sekwo soku, a'amu Anitumo simeho moyo sofe yahino pa'nyoso sekwo ikutoho. O'o, awonoho. Sekwoe huno wonyo hocontajoso iwolo'mokukuji sekwo nom'ne kengo hopa umo'nantifeho. Oso hiso Anitudo kako sekumo huno wopingo sejapihwoso'no a'amu kengo pa'nyo umo'nantifeho. Ose ikuji Anituye yahino wopingo so'no huno seyhowsi iningkakuji yahino hiso'no Anitudo kakoe simeho wopingo umo'nyo'ne so'no huno waseyono.

Anitudo kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe huno wopingo so'nji yo'mayo yo'mayo so'nji nejap'iwo'ninkiso so'ho nakwo kakine'no syoho yokumpohn'nyo uyano.

³ Ngko sekwo anga'no anga'nohino sokumo Anitudo kako ngkimo nifo'mawo'ninkiso so'no waselmonne'no yohono. Sekwo huno sekune'nohini ole syafihu'ninkutoho. Ngko yo'mayo somo yakolo'nyyo hwo'nyoho. Oso'no sekwo huno ose syafihu'ninkutoho. O'o, sekwo huno ole fisyaft'hupmno. Nje yo'mayo yahino wopingosoo ngkinta'ango'maho. O'o, Anitudo mta'angofoho. Osese sekwo sekwoe yofe moho'nomal'nyo'njo ikuji sekune'no huno ito'no fisyaft'hun'rimno.

⁴ Nakwo huno wosyofisyano. Nakwoe a'apahoso yo'mayo kengo iyo'neso kengo kengo wo'nyofoho. Sife a'apahoso timo simeho huno oso yo'mayo hiso syoho kengo kengo iwo'ninkisofoho.

⁵ Oso hopaso nakwo a'amu Jisas Kilaisimo simeho wopingo uy:iwo'ninkuhwone hn'niwai nakwo Kilaisiye a'apahoso fehohnji'nyoho. Nakwo a'amu kengo kengo hn'niwiye a'apahoso anga'nohino pa'nyofoho. I oso'no nakwo nakwoe syohosoo kengo kengo wo'nyoso fo'mal'nyo'nefoho.

⁶ Anitudo kako nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nimne'no huno syafisyonto syoho kengo kengo somme'no yokumpohn'nyo nejapmentisofoho. Anitudo kako a'amu fihumo kakoe hungkuno uyahoningkuhwosi hungkuno hiso ujo'ne syoho uyososo sohwo kako oso syoho hiso'no kakoe simeho hi'ntnnono ae uyokisosaweso oso hopa ulono.

⁷ U a'amu fihwo kako homn'ngkwa'wehwasamo yo'mayo so'no ufo'mayo'ne syoho hi'njohwo'manji u, oso syoho hiso'no umo'ninkuhwoso'no kako ufo'mano. U a'amu fihwo kako nom'ni hawamo lutihwayo syoho hi'njo hwo'manji kako oso syoho so'no umo'ninkuhwoso'no hofiy'o'no wolutihwano.

⁸ U a'amu fihwo kako nom'ni usosofitofo'ne syoho hi'njo hwo'manji kako oso syoho hiso'no umo'ninkuhwoso'no hofiy'o'no usosofitofono. U a'amu fihwo kako nom'ni a'amu somo umofonyo iyo'njo somo yo'mayo uyo syoho'no hwo'manji oso syoho hiso'no umo'ninkuhwoso'no kako simeho wopingo'nji uyono. U a'amu fihwo kako a'amumo mokosyohumayo'ne syoho hi'njo hwo'manji oso syoho hiso'no kako umo'ninkuhwoso'no kako a'amu somo hofiy'o'no womokosyohumano. A'amu fihwo kako kon'ngkwa'wehune'no hitoho ulofthwoso'no ufo'mano. Oso hiso'no kako simonyo ihwosi kakimo ufo'mano.

A'amu somo simeho uyo yahino neso olenoho.

⁹ Sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyano likujoso mango'nohini likutoho. O'o, simeho nehopi uyikuji ufo'mapmno. Sekwo yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji yahino ne'njo wopingo somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno.

¹⁰ Sekwo nom'ne a'amu somne'no nela'wehwo Jisas simeho nejap'iwo'ninkiso hopaso simeho afa nto'no finimno. Sekwo nom'ne a'amu se yofe ho'nomafikuji sekwo hofikino'no hwahopo pawomno.

¹¹ Sekwo nakwoe Hwe Engo Anitudo sohwoe syoho so'no semo'ninkuhwoso'no oso syoho hiso yokumpohn'nyo fiyimno. Po'nifo imo'ninkutoho.

¹² Yo'mayo so'no Anitudo wosejapmmo nalimentiso so'no mane'eno l'hwasasi simeho wopingo'nji humehwasi wohontohumentihwano. Yo'mayo tango se'mahwoso so'no sekwo yokumpohn'nyo filohopmno. Engo lopahomo sekwo Mpohwo Anitumo jomo ulikuno. Oso yahino homo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹³ Anituye a'amu neso hofikino yo'mayo so'no umofonyo ikujo'no sekwo hofikimo komo'no ufo'mapmno. A'amu ango kengoponta'angoso hofikino sekumo se'mafikuji'no sekwo hofikino wopingo ulohofo'ji sekwoe angomo hofiy'o'no utimapmno.

¹⁴ A'amu sekumo wonyo selohofito'ninkohofoso somme'no sekwo hofikine'no Anitudo kako hofikimo wopingo ulohofo'ne jomo ulimno. Sekwo Anitumo hofikimo wonyo ulohofo'ne jomo nulikutoho. O'o, wopingo ulohofo'ne jomo ulimno.

¹⁵ A'amu somo yo'mayo wopingo u'mante so'no Anitumne'no simonyo yalokwofo so'no sekwo hofikimo simonyo fijo'nlohopmno. U a'amu somo yo'mayo tango u'mante

so'no humotaho l̄kujo'no sekwo hofikimo humotaho fijo'n̄l̄mno. Sekwo nom'ne a'amu somne'no huno syafisyikuji hupe hwaningo fongki'n̄ngkuji hwahopo pawomno.

¹⁶ Sekwo nom'ne a'amu so'nji majopohi'n̄ngkuji nom'ne a'amu fehohnjo somne'no wonyo kuyoho. Sekwo nakwo pa'nyo ku'maho. Huno ose seyihwoloho. O'o, sekwo a'amu hopi'nonohino somo simeho afa'nohini uyimno. Sekwo sekwoe yofe somo noho'noma'n̄ngkutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amufe yo'mayo momayo ulohofiyimno. Sekwo huno ole eso nosyafisyikutoho. Nakwo hn'nwi huno'nji'nwoho. Ose syafisyikutoho.

¹⁷ A'amuso hofiko sekumo wonyo selohofikujo'no sekwo yahino wonyo hofikimo aku nulohofikuho. O'o, sekwo yo'mayo yahino nom'ne a'amuso oso yahino somne'no wopingofoho l̄wo'n̄ngkohoho oso'nohini fiyimno.

¹⁸ Oso'no sekwo yoka so'nji ikujoho fongki'nyo oso'no nosyafisyikutoho. O'o, u sekwo simeho inyo'ne honingkano mawentihwosi ou sekwo nom'ne a'amu somne'no simeho afa inngkuji sekwo hofiko'nji simeho pompenjiyo'nji nto'no fosyohumamno.

¹⁹ U sekwo nije a'amu soku, nom'ne a'amuso hofiko sekumo wonyo selohofikujo'no oso'no sekwo oso yahino wonyo homo somoaku kengko kengko'no nuyikutoho. O'o, Anitu kako oso wonyo homo somo uhwoningkuhwosi simeho tohino umn̄ngkuhwoso'no kako oso wonyo homo somoaku kengko kengko'no ulohofono. Oso a'amu Anituye hungkuno mt̄'mokumentohoho sohwa ole mt̄'mokumentohofi,

Oso yahino wonyo somoaku kengko kengko'no ulohofososo nje syoho'nohinofoho.

Oso hofikoe yahino wonyo homo somne'no ngkoaku umonnoho.

Anitu kako nakumo ose nalimentisofoho.

²⁰ Nom'ne hungkuno nalimentisososo olenoho. Jije mango sohwa hofiko mijoho'no ikujo'no kiko oso jije wosopayo hiso kakimo uyo. Kako mijo'no umo'n̄ngkuhwoso'no kiko mijo uyo. Ose iso'manji kako kikimo wonyo kilohofoso so'no wonimango engounimontonoho.

²¹ Oseso a'amu wonyo kilohofoso oso'no kiko simeho hintotohino kumnyo'eno. O'o, kiko kakimo wopingo ulohofohojo'no kakoe simeho pompengo ifisyimofohojo'no oso kakoe yahino wonyo somo nihu'nahone moi'wo wesojwao'momtonoho.

13

A'amu nakumo nemokosyohumayo sohwamo enjwa'mo wohumano.

¹ Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwoe a'amu nemokosyohumayo sohwamo enjwa'mo wohumano. U nakwo huno ole wonayono. Olo nakwoe hwaho loponjo hwe engo sohwa hofiko siki i'mofapinyo hwa'maho. O'o, Anitu kako hofikimo uhunmajiwon'ningkiso hwafoho. Oso hofikoe syoho iwo'n̄ngkohofoso Anitu mta'angofoho.

² A'amu fihwo kako nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwoe hungkunomo haloho maposo'njo hwotoho fewo'n̄ngkiso sohwo kako oso yahino wopingo olo hwaho lopo nemokosyohumayo'ne Anitu ho'nahumentiso somo hwotoho fewo'n̄ngkiso hweho. A'amu ose yoso sohwo kako oso kakoe wonyo hiso'no olo hwaho lopo tohino woma'montonoho.

³ A'amu nto'no humawo'n̄ngkohofoso hofiko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwamne'no iyoho miyonehoho. O'o, a'amu yahino wonyo iwo'n̄ngkohofoso hofiko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohune'no iyoho unalofoho. Ngko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohune'no iyoho miyo'njo wohumamo lohoji kiko honingkano nto'nohino somo tifi finingkayo. Ose isoso'no hwe engo sohwo kako jije yofe woho'nokuma'mtonoho.

⁴ Oso hwe engo hwaho mokosyohumayo huhwo sohwo Anituye syoho'njo hweho. Oso hwe engo sohwo kako kikimo nokufo'mahwoso'no kiko wopingo wohumamonnoho. U kiko yahino wonyoso yohoji kakine'no iyoho wakinono. Hwapingoso kakoe ahomo itokusomokosyohumasoso siki momokosyohumuyoho. O'o, Anitu a'amuhonningkano wonyo'njo somo tohino uyo'ne syoho uyimentisofoho.

⁵ Oso'no nakwoe hwe engo sohume enjwa'mo wohumano. Hwapingoso pehonet. Hwapingoso hufa'uyoho. Sime'mo nakwoe tohino momaso'nefoho. Ioso'nohin'i'maho. O'o, nom'ne ole, Anitu kako nakwoe huno wopingo simeho mo'mo ho'nonahumentiso so'nefoho. Oso huno wopingoso, Wonyo kuyoho monalonehoho. Ose l̄hwasai a'amu nakwoe hwahopo mokosyohumawo'n̄ngkohoho sohwafe honingkano hungkunomo hofiyon'no uningkowanoh.

⁶ Oseso oso hwapingoso hufa'uyoho so'no hwe engo sohwa hofiko hamniyoho ho'nasiyo'ne joho nalikujo'no uyantanoho. Hwapingoso oso a'amu hwaho mokosyohumayo sohwa

hofiko Anituye syoho'njo hwafoho. Oso'no hofikoe syoho so'no umo'ningkahon'ngki syoho yokumpohn'nyo yiwo'ningkohofoho.

⁷ Oso'no hwe engo sohwa hofiko yo'mayo so'no sekumo hamniyoho joho selikujo'no sekwo uyimno. U sekwo hofikoe hungkunomo haloho pekuji hofikimo enjwa'mo humafikui hofikoe yofe fohoh'nomapmno. Hwapingoso hofiko sekwoe hwe engo hwafoho.

Pipi ihwasi iningkowanehwono honingkano neso mno.

⁸ Sekwo nom'ne a'amufe yo'mayoso mpe hwangku uloho'mne'en lohoji umajo so'no aku komo'no uyo. Aku muyoso wopingo'maho. Olo yahino lomo fin'ingkamno. Anitu kako sekumo simeho mikun'imposo sejap'iwo'ninkiso so'no sekwo a'amu hopi'nonohino somo simeho ne'no ne'no uyano likuji ne'no uyimmo. A'amu fihwo kako a'amu hopi'nonohino somo simeho uy'iwo'ninkiso sohwo kako Anituye hon'ingkano hungkunomo nto'no int'ngkowalofoho.

⁹ Anítuye honíngkano hungkuno Mouses nejapmmentisoso olenoho. Kiko ape mayo yahino osomo wonyo imokohotoho. Kiko a'amu fonjasiy'o'eno. Kiko hufo iyo'eno. Kiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'nó hi kumo'nyo'eno. Oso honíngkano hungkuno hiso'nji nom'ne honíngkano hungkuno Anítu nejapmmentiso so'nji hwapi'ngoso anga'nohinoho. Oso hwapi'ngoso ne anga'nohinoho hiso olenoho. Simeho kiko in:iwo'níngkino pa'nyoso kiko nom'ne a'amu hopi'nonohino somo simeho uyo.

¹⁰ U a'amu kako simeho nom'ne a'amu somo uyoso sohwo kako hof'kimo wonyo mulohofonehoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako hon'gkano hungkuno hopi'nonohino somo tifi nto'no in'gkunyo hwaho.

Nakwo Anituye honingkano somo tifi nto'no uningkowan.

¹¹ Oso'no sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyimno. Olo sìkuno nakwo humalo-hwono somne'no sekwo huno fisyafitupmno. A'amu Anituye yahino wopingo somo miningkayo'no yalokwofo soku sekwo saho fosyawotofo. Filikapmno. Jisas kako nakumo asomo netimayo'ne sìkunoso sawemo wo'mentiso so'maho. O'o, olohonta mofoneponoho. Sìmo'lmo nakwo Anituye hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyom-ahon'ingkuhwoni sìkuno pi'n'ingo neyakolo'mentisofoho. I olohonta sìkuno moi'wo umo'n'imoto mofoneponoho. Oseso nom'ne a'amumo simeho yokumpohn'nyo uyimno.

¹² Síkwo'mjohoso moi'wo umo'n+montonoho. Iyoho longkonyoso we'enepi walongkon+montonoho. Oso'no nakwo oso yahino wonyo somo hohujo ikinjaoffhwasi nakwo An+tuye yahino wopingo somo un+ngkowan.

13 Oso'no nakwoe hano emoyoso a'amu hofiko hano hinjopo emi'wo'n'ngkohoho hopaso nakwo hon'gkano nto'nohino uyano. A'amu hofiko sìkwo'mjoho'mo humalofoso hofiko yokumpohn'nyo yoho'nontifi mijo yokumpohn'nyo nontifi nonilohofontifi a'mohufo yontifi hofiko yo'mayo yahino wonyo so'nji syohi'nyo huto'n'ikwo'mantifi yoka hnnontifi hofiko a'amu nom'nefe yo'mayo ho'yango so'n no hi umo'n'w'o'n'ngkohoho. Oso'no nakwo oso yahino hiso nihu'nahone noho'naofihwosi apa'no miyanewhono.

¹⁴ O'o, nakwoe nakwoe Hwe Engo Jisas K'laisiye yokumpohn'nyo nomehwasi kakoe yahino wopingo'nohino somo uningkohwano. Nakwoe nakwoe si'meho yo'mayo wonyoso umo lososo miyanewono.

14

Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no sitofo ulikutoho.

¹ A'amu fihwo kako An'itumne'no huno we'e'l'ohino tipemaso sohumo sekwo kakimo ole ul'ikutoho. Kiko huno kengo kengo'njo sohwosi i'waho fiyo. Ose ul'ikutoho. O'o, sekwo kakimo nutimafikuji ole ul'mno, Nakwo An'itum simeho hi'ntnnono uy'ivo'ningkuhwone hn'nnonji An'itu kakoe yofe woho'nomano. Ose ul'mno. I oso'no sekwo kakoe huno kengo kengo so'no yokal ul'ikutoho.

²A'amu fihwo kako An'tuye huno engo ti'pemaso sohwo kako yo'mayo nonyo wosopayo tongo fehohnjo so'no kako humaho humawo'n'ingkiso hwo'maho. O'o, kako yo'mayo toho'nohini n+wo'n'ingkiso hweho. I hwe fihwo kako An'tuye huno we'e'nohini ti'pemaso sohwo kako yo'mayo tongoso humaho humawo'n'ingkiso hweho.

³I hwa kako tongo oso yo'mayoso n'wo'n'ingkiso osohwo kako nom'n'e a'amu tongo oso yo'mayoso man'wo'n'ingkiyohofo somo sitofo mulonehoho. I oso'n'o oso a'amu tongo oso yo'mayoso man'wo'n'ingkiso sohwo kako oso a'amu tongo oso yo'mayo n'wo'n'ingkiso oso hune'n'o, Kiko wonyo hwosoho, ose ulohotoho. O'o, a'amu huhwo sohwa'u siko An'tiye a'amu hwa'uvoho.

⁴ U kiko a'amu tihwosilo nom'ne a'amu sohwoe syoho ulohofiysohwoe syoho iyoso'no kiko syoho wonyo yalokuno, ose ulimontaho. O'o, awonoho. Oso hwe huhwo sohumo mokosyohumayo sohwo kako ulimontono, Kiko syoho wonyo yalokuno, wopingo yalokuno, eso kakoe hwe engo sohwo ulimontonoho. Oso pa'nyoso Anituye a'amu huno kengo kengo'njo sofe hwapingo Anituyoho. Oso huhwo sohwafe hwe engo Anituhuhwo sohwo kako kakine'no tifi iningkayo'ne syoho iyoso'no hofikimo yokumpohn'nyo umokumontonoho. Oso'no kako hofikimo yokumpohn'nyo sosofitohmmokosyohumentaningkuhwosi hofikyo yokumpohn'nyo wolohofantfeho. Mopiwahupitneneho.

⁵ A'amu fihwo kako huno ole wosyafihu'montonoho. Olo sikuno loso sikuno engomnoho. Oso'no ngko olo sikuno losomo Anitumne'no syafisyi'mo iyoho wohumamo. Ose syafisyi'hwoso'no nom'ne a'amu sohwo kako ole walimontonoho. Sikuno hopi'nonohinoso afalohinofoho. Oso'no ngko sikuno hopi'nonohinomo Anitumne'no wosyafihu'monnoho. I oso'no sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku olo hungkuno hilo so'no huno nto'no syafisyikujo'no Anituhuhwo kako hunomo nosetihwahwoso'no sekwo osomnophini hmningkamno.

⁶ A'amu anga'nohino fihwo kako olo sikuno nje hwe engo sohwoe yofe ho'nomayo'ne Sikuno Engofoho lonto iwo'niningkiso hweho. A'amu nom'nhwo kako yo'mayo tongo oso yo'mayoso niwo'niningkiso sohwo kako kakoe hwe engo sohune'no syafisyonto niwo'niningkiso hweho. Ou, kako kakoe Hwe Engo Anitumne'no jomo ulonto niwo'niningkiso hweho. U a'amu kako yo'mayoso manyo'njo iwo'niningkiso osohwo kako kakoe Hwe Engo sohune'no huno syafisyonto kako yo'mayoso humaho humawo'niningkiso hweho. Oso'no kako huhwo Anitummo isamoyoka uliwo'niningkiso hweho.

⁷ Nakwoe humayo so'nji nakwoe poyo pe'nyo so'nji oso hiso'no nakwo nakwoe hunoso momokosyohumunilohwono.

⁸ O'o, awonoho. Anituhuhwo kako'nohini nakwoe sikunoso mokosyohumawo'niningkisofoho. Anituhuhwo kako nakumo songo fosyohumamno ose nelahon'ngki nakwo songo nohumehwasi kakoe hungkunomo uningkohwono. U Anituhuhwo kako ole naloso, Sekwo poyo pe'nimno nalososo u nakwo poyo wope'nantanoho. U nakwo poyo pe'nasoso u nakwo songo humasoso nakwo Anituye a'amu'nwoho.

⁹ Kikais kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso oso'no kako a'amu poyo pe'nimentohoho so'nji nakwo a'amu songo humalohwone hn'nnonjiye Hwe Engo hweho.

¹⁰ I oso'no sekwo soku nom'ne a'amu sofe yahino kengo somo uhwonontifi oso sekwoe yahinoso wonyofoho eso peho'no lalokwofo. I oso'no sekwo soku, nom'ne a'amu somne'no sitofo peho'no ulalokwofo. Sekwo huno seyohoho. Hwangku nakwo Anituye simanopo lohofihwasi nakwoe hungkuno so'no Anituhuhwo kako ikwolofonefoho.

¹¹ Oso hungkuno selalokwo so'no a'amu Anituye hungkuno mtif'mokumentohoho huhwanji olo so'no mtif'mokumentohofifi. Hwe Engo Anituhuhwo kako ole limento, Ngko songo humale sohwo'ni hungkuno nehopi'nohini selalokweno.

Oso sekwo huno waseyono. Hungkuno hiso ne umo'nimontonoho. Hwangku sohonta a'amu hopi'nonohinoso hofikyo nje yofe ho'nonimafikuji hofikyo ngkine'no hwomtame wontohofantfeho.

Oseso a'amu hopi'nonohinoso hofikyo ngkimo wontantfeho. Kiko Anituhuhwo ne hwosoho. Ose wontantfeho.

Ose mtif'mokumentohohofoho.

¹² Oso'no nakwo huno ole nayohoho. Hwangku sohonta nakwo anga'no anga'nohino hn'niwi nakwoe yahino iwo'niningkuhwone so'no nakwoe Anitummo nakwoe yahino hwapingo so'no yoloho woliywaofantanaho.

Nakwo a'amu Anitummo simeho uy:iwo/niningkuhwone hn'niyiye yahinoso a'amu Anituhuhwo'no huno we'e unyo somo wonyo umokuhwaloho.

¹³ Nakwo a'amu Anitummo simeho uwo'niningkuhwone hn'niwi nom'ne a'amu hofikoe yahino kengo kengo'njo somne'no huno wonyo nosyofisyi'hwaloho. O'o, nakwo huno ole wosyofisyano. Ngko olo yahino loso i'me'no nom'ne a'amuso hofikyo nonehon'ngkuji hofikyo nje yahino homo somo wonyofoho ko likuji hofikyo nn:ngkapikuji hofikoe huno wonyo imokinfitnnoho li'mo oso hiso ngko mimnehono. U ngko yo'mayo iwo'niningkohe so'no a'amu nom'neso hofikyo Anituye honingkano mta'ni piwahupitnnoho li'mo oso hiso apa'no mimnehono.

¹⁴ Nje Hwe Engo Jisas kako ngkimo entihwamaso so'no ngko huno nto'no ole niyohoho. Yo'mayo Anituhuhwo kako'nohini wosopayo ho'nahumentisoso fehohnjo wonyo'njo ho'nahumentiso'maho. O'o, wopingo'nohinhifo. I oso'no hwe fihwo kako huno ole syofisyalofoho. Ngko olo hiloso nimeso nje honingkanoso wonyo umo'nimontonoho.

Kako huno ose syafisysososo u kako noso'manji kakoe honingkano hiso nihu'no wonyo umo'nimtonoho.

¹⁵ U kiko yo'mayo wosopayo niwo'niningkino somo nom'ne a'amu hofiko nokohon'ningkuji hofikoe simeho tango uyoso'no u kiko oso wosopayo hiso ne'no nonji oso a'amu homo somo kiko simeho mualokuyohino. Kilais kako oso a'amu homo somne'no asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso oso'no kiko oso wosopayo hiso ne'no noningkiji kiko nom'ne a'amumo wonyo umokohotoho.

¹⁶ Kiko yo'mayo yahino iwo'niningkino so'no wopingofoho huno ose kihwoso'no a'amu nom'neso hofiko kikimo nokohon'ngkuji wonyofoho kilikujo'no kiko oso yahino hiso apa'no yohotoho.

¹⁷ Nakwo Anitumo enjwa'mo humalohwone hn'nwi nakwo peho'no humalohwono. Yo'mayo nonyo wosopayo ny'o'netaho. Yo'mayo mijo ny'o'netaho. O'o, ose'ne'maho. Nakwo Anitumo enjwa'mo humalohwone hwapingoso olenoho. Anitu kakoe Towahuno Wopingo nakwoe simeho mo'mo humaso so'no kako honingkano nto'no in'ngkayo so'no nefo'mawo'niningkisofoho. Kako nakwoe simeho pompenjiyo ifisyamoftwo'niningkisofoho. Kako nakwoe simeho wopingo namokuwo'niningkisofoho. Oso'no nakwo nom'ne a'amumo wopingo'nhini ulohofano.

¹⁸ A'amu ose iwo'niningkiso sohwo kako Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo ne hweho. Oso a'amu huhwo sohune'no Anitu kako kakoe simeho wopingo umo'nalofoho. A'amu nom'neso oso hwe huhwo sohumu uhwonontifi hwe wopingo hweho lalokwofo.

¹⁹ Nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi nakwo huno olo so'no wosyofisyano. Nakwo simeho afa unano. Yo'mayo yahino nakwoe simeho afa namokuwo'niningkiso yahinoso yokumpohn'nyo uyano. Oso'niyi yo'mayo yahino nakwo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'niningkuhwone hn'nwiye simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo namokiyo'neso uyano.

²⁰ A'amu huno kengo kengo'njo sofe simeho mo'mo Anitu kakoe yahino wopingoso utihwayo'ne syoho engo yalofoho. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo, Nakwo nonyo wosopayo fehohnjoso nasoso nakwoe yahinoso wonyo umo'nimtonoho. A'amu fehohnjoso ose syofisyalokwofo. Oseso nakwo huno nayohoho. Yo'mayo nonyo wosopayo yo'mayo tongoso Anitu nakwo ny'o'ne'no ho'nahumentisofoho. I oso'no oso wosopayo so'no a'amu fehohnjo manyo'njo humaho humawo'niningkohoho somo nakwo nikkwato lohofasoso a'amu hiso hofikoe hunoso wonyo imo'niningkuhwoso'no u hofikoe simeho mo'mo Anitu syoho yalokunjo somo nakwo wonyo umokantanoho. Ose ihwaso'no nakwo hi'nnonji honingkano wonyomo uningkowantanoho.

²¹ Huno wopingoso olenoho. U yo'mayo yahu tongo niwo'niningkoheso yo'mayo mijo niwo'niningkoheso yo'mayo yahino iwo'niningkoheso oso'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo nohonososo yahino hiso wonyofoho ko lhwosi ngkimo nniningkape'manji kakoe yahino wonyo imo'nonoho li'mo ngko kako'niyi nohumahm'mo oso yahino hiso apa'no mimnehono. Oso huno hiso wopingofoho.

²² Oso yo'mayo yahino hiso'no Anitu kakoe hunoso kijapososo oso hunoso sikoe'nohinofoho. Nom'ne a'amu somne'no yolofo ljhwaofohotoho. Kiko yo'mayo yahino iwo'niningkinoso yo'mayo nonyo wosopayo niwo'niningkino so'no jije simehoso wonyofoho mahnnyo'manji kiko simehyo fiyo.

²³ A'amu fihwo kako wosopayo ny'o'ne so'no u yo'mayo yahino iyoso'no wonyofoho ko lhwosi yoso sohwo kako yahino wonyo'njo hweho. Hwapingoso yo'mayo iwo'niningkuhwone so'no nakwo simeho anga'nohino'niyi ole syafisysy'wo'niningkuhwono. Olo yahino loso nto'nohinoho. Ose syofisyontani iwo'niningkuhwoneso oso yahinoso wonyo anefoho. I nakwoe simehomo huno hufa'uyo'njo'manji u oso yahino hiso yasoso wonyofoho.

15

Nakwo Kilaisiye yahinomo uningkowan.

¹ Nakwo Anituye huno engo tipema'nyo hn'nwi nakwo nom'ne a'amu Anituye huno we'e'njo somo yokumpohn'nyo utofano. Oso a'amu homo somo yo'mayo tango hofikimo u'masoso hofiko'nohini intofoso hopo'maho. Nakwo hofikimo ufo'mano. Nakwo nakwoe yo'mayo yahino osomnophini huno syafihu'niningkuhwalo.

² Nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwi nakwoe humayo'nohini somne'no huno syafihu'niningkuhwalo. O'o, nakwo a'amu hopi'nono Anitumo simeho unyo somo ufo'mano. Oseso nakwo hofikimo ufo'mehwaso'no hofiko Anituye yahino wopingo ne somo iningkakuji hofiko yokumpohn'nyo wolohofantifeho.

³ Oso'no nakwo huno nayohoho. Kìlais kako kakoe humayo so'no syafihu'nimentiso'maho. O'o, kako nakune'no syonaftsyonto hwahopo pmmentisofoho. Kìlaisiye yahino hiso'no hohonta a'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohoho sohwa ole mtì'mokumentohofi,

A'amu kikine'no hungkuno wonyo kilifijoso oso hofikoe wonyo hungkuno huhwo sohwo ngkimo ifehu'mokanisyohoho.

Oso hungkuno hiso Kìlaisimne'no mtì'mokumentohofoho.

⁴ Oso a'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohoho sohwa hofiko oso hungkuno hopi'nono hiso nakwo Anìtumne'no huno tìpemayo'ne mtì'mokumentohofoho. Oso hungkuno hiso nakumo yokumpohn'nyo nasosofitofo'nefoho. Oso'no nakwo Anìtumne'no yokumpohn'nyo lohofontani nakumo Anìtu asomo netimayo'ne hontohumalohwono.

⁵ Anìtu kako nakumo yokumpohn'nyo nasosofitofo'ne sohwo kako nakwo yokumpohn'nyo lohofo'ne nefo'mawo'nìngkiso hwaho. Oso'no kako nakumo Kìlais Jisasìye hunomohini nehophi inìngkohwasi oso huno homo somnohini aho yokumpohn'nyo kemokosyohumayo'ne wonefo'ma'montonoho.

⁶ Oseso sekwo sìmeho afa inìngkuji sekwoe huno anga'nohino so'nji sekwo Anìtuye yofe fohonamapmno. Oso Anìtu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlaisiye kanìngkohwaho.

Kìlais kako Jutafe temtitifo osomnohini ufo'mawo'nìngkiso'maho. O'o, temtitifo hopi'nonohino somo ufo'mawo'nìngkisofoho.

⁷ Jisas Kìlais nakumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne netimao'mentiso hopaso nakwo nom'ne a'amu huno engo'nji huno we'e'njo somo sìmeho afa inyo'ne utimano. Oso'no nom'ne a'amuso hofiko nakumo nahonìngkuji Anìtuye yofe woho'nomantifeho.

⁸ Hohonta Anìtu a'amu Juta sofe ajuyohwosamo hungkuno uyimantisso so'no Kìlais kako oso hungkuno hiso ne imo'nyo'ne a'amu Jutafe syoho ulohofijo imo'nimentisofoho.

⁹ Oso'nohini'maho. O'o, Anìtuye hitoho engoso a'amu temtitifo kengo kengo hi'njimo ifehu'mokasyihwosi hofiko hi Anìtumso sìmeho wopingo uyifitnne'ento Jisas pmmentisofoho. A'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohoho sohwa ole mtì'mokumentohofi, Oseso ngko jije hungkunoso a'amu temtitifo kengo somo ulmonnoho.

Ngko jije yofe ho'nomayo'ne ta walimmonnoho.

¹⁰ Nom'nepo ole mtì'mokumentohofi,

Sekwo a'amu temtitifo kengo sìkunonji sekwo a'amu Juta Anìtu sehwosopo'mentiso osìkunonji sekwo Anìtumne'no sìmonyo fiyimno.

¹¹ Nom'nepo ole mtì'mokumentohofi,

Sekwo a'amu temtitifo kengo soku sekwo Anìtuye yofe fohonamapmno.

I a'amu hopi'nonohino soku sekwo Anìtuye yofe engoso fohonamapmno.

¹² Nom'nepo Aisaiya kako Kìlaisimne'no ole mtì'mokumento,

A'amu filwo Juta mta'ango sohwoe yofe Jesi oso hwoe imu sohwa mta'ni Hwe Engo imo'nonefoho. Oso hwe engo huhwo sohwo kako oso temtitifo kengo sofe Hwe Engo hwaho.

Hofiko kakimo sìmeho uyikujo'no hofikimo asomo utimayo'ne wohontohumanifeho.

Aisaiya ose mtì'mokumentisofoho.

¹³ Oso'no Anìtu kako nakwoe sìmeho hi'ntnnono uyo'neso hwapingo hwaho. Nakwo Anìtumso sìmeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkuhwone sohomo kako nakumo asomo netimayo'ne hontohumalohwono. Oso'no sekwoe sìmeho wopingo so'nji sekwoe sìmeho pompenjiyo so'nji Anìtu kako engo wosejapono. Oso'no sekwo Anìtuye Towahunofe yokumpohn'nyo nomafikuji yo'mayo Anìtu sekumo wopingo waselohol'mo selimentiso so'no sekwo sìmonyo fiyimno.

Poul kako Anìtuye syoho iwo'nìngkiso so'no kako sìmonyo imentisofoho.

¹⁴ U nje a'amu soku, ngko olo so'no huno niyohoho. Sekwo Anìtuye yahino wopingo so'nji kakoe huno engo notipemantifi sekwo Anìtuye hungkuno wopingo so'no luti'hunakowifo. Oso'no sekwo fo'mo fo'ma'nyo hofijo loho'nalokwifo.

¹⁵ I oso'no ngko olo iyoswo fehohnjo semti'mokiyalokwe loso sekwoe huno somo huno sefohotofo'neso ngko hungkuno yokumpohn'nyo selalokweso ngko olo hungkuno hiloso mtì'mokalokwe so'no ngko iyoho mannyofoho. Hwapingoso Anìtu kako ngkimo olo syoho wonyoangkafo hiloso ntapmmenisofoho.

¹⁶ Oseso ngko Kìlais Jisasìye syoho ulohofijo sohwo'ni ngko sekwo a'amu temtitifo kengo sokune'no Anìtu'nji ufohi'nyo'ne syoho hopa yonji ngko kakoe hungkuno

wopingo selalokweno. Ngko olo so'no nimo'ningkohoho. A'amu temtitofo kengo ken-goso hofiko Anitumo u'mayo'ne nimo'ningkohoho. Anitu kakoe Towahuno wopingo so-hwo a'amu homo somo wopingo umokahon'ningkuhwosi Anitu kakoe simehoso wopingo umo'nimontonoho.

¹⁷ Ngko olo syoho Kila's Jisas'ni Anitumne'no yalokuhwoyo so'no ngko simonyo yalokweno.

¹⁸ I oso'no ngko yo'mayo syoho nje yokumpohn'nyo'nji iwo'ningkohe so'no maselimnehono. O'o, yo'mayo syoho Kila's kako'nohini iwo'ningkiso so'no a'amu temtitofo kengo kengoso hofiko Anituye hungkunomo haloho pentifi tifi in'ngkawowo'ningkohoho so'no waselimonne'no yohono.

¹⁹ Kila's kakoe yokumpohn'nyo nom'ne a'amu somo itihwayo'ne ntopahoningki yo'mayo kengo kengo wonyoangkafo a'amu miy'wo'ningkohofoso ngko imentohe-foho. Oso hiso Anituye Towahuno sohwo ngkimo niffo'mahon'ngki ngko Kila's ye hungkuno wopingoso ango Jelusalem mta'ni ema'mentoheso ango homo homo ne'no ulimivjenji hwaho Ililikom osopo esojwao'mentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso moho'nahumentohefoho. O'o, Kila's ye hungkuno hopi'nonohinoso umentohefoho.

²⁰ Ngko olo so'no nimo'nimentisofoho. A'amu ango kengo kengo'mjo somo Kila's kakoe yofe mupa'nyo'njo somo kakoe hungkuno wopingoso liku'mofo'ne nimo'nimentisofoho. Nom'ne a'amuso hofiko Anituye hungkunoso nto lutihwafijo somo oso a'amu homo somo ngko apa'no molutifhwamnehono.

²¹ O'o, a'amu Anituye hungkuno mtif'mokumentiso Aisaiya oshwo kako hungkuno ole mtif'mokumento,

A'amu hofiko kakine'no mupa'nyo'njoso hofiko upo'nantifeho.

Oso'no hofiko kakoe hungkunoso nupa'ningkuji hofikoe hunoso ito'no uyimontonoho.

Aisaiya ose mtif'mokumentisofoho.

Poul kako a'amu Loum somo uhwonimo osopo nta'ni hwaho Sipen osopono wamo limentisofoho.

²² Oseso ngko sekwoe ango spono wose'ma'monji ko yontnneso olo syoho yalokwe hilo kako ngkimo nikkilij'peehon'ngki ngko sekumo mose'maso'njo imentohefoho.

²³ Soswo pi'ningo engo somo ngko sekumo wose'ma'monji imote sohwo'ni i olohonta ngko olo hwaho lopo nje syohoso moi'wo esojwao'malen. Oso'no olohonta ngko sekumo wose'ma'monno.

²⁴ Oseso ngko sekumo simo'mo sehon'i mo tifi sohonta ngko hwaho nom'ne Sipen spono wamonnoho. I oso'no ngko sekwo'nji we'enehw nohumahm'mo nje simeho wopingo kaki'no wanimo'nono. I osohonta sekwo ngkimo hwaho Sipen hon'ngkanoso ntifhwafikujo'no ngko wamonnoho.

²⁵ I oso'no simo'mo ngko Anituye a'amu Jelusalem humayo yo'mayo umofonyo inyo somo hamniyoho yo'mayoso wosyohojamonnoho.

²⁶ A'amu Masetouniya so'nji Ngklik so'nji hofiko Anitumo simeho uy'wo'ningkohofoso hofiko hofikoe yo'mayo yo'mayoso nuhu'mokontifi Anituye a'amu Jelusalemmjo somo hofiko yo'mayo so'no umofonyo iwo'ningkohoho somne'no ufo'mayo'ne hungkuno nano mtito'malofofoho.

²⁷ Oso a'amu somo fo'mayo'ne mtito'malofoso wopingofoho. Oseso simo'mo a'amu Jelusalemmjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi hofiko a'amu temtitofo kengo somo hofikoe huyo'mangomo ufo'mayo'ne hofiko a'amu Anituye hungkuno ujo'ne uh-watimentohofofoho. Oso'no a'amu temtitofo kengoso hofiko olohonta a'amu Jelusalemmjo somo aky ufo'mayo'ne yahinoso nto'nohinofoho.

²⁸ Yo'mayo ho'yango oso a'amu hiso hofiko hu'mokahinnyoso ntopahoningkofi ngko Jelusalemmjo a'amu sofe ahomo whoho'nahumonne'no yohono. Oso syoho hiso moi'wo esojwaohm'mo ngko sekwoe ango sopo nose'mahm'mo osohonta ngko hwaho Sipen osopono wamonnoho.

²⁹ Olo so'no ngko huno niyohoho. U ngko sekumo se'ma'meso u Kila's kako nakumo wopingo nalohofifhwoso'no nakwo wonyoangkafo wohumantanoho.

³⁰ U nje a'amu soku, ngko olo so'no nimo'ningkohoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kila's oshwo kako nakumo wopingo nalohofofoso so'no kakoe Towahuno Wopingo sohwo nakwoe simeho mo'mjo somo ujo entohojwo nas'wo'ninki sohweho. Sekwo ngkine'no Mpohwo Anitu kako ngkimo niffo'mayo'ne jomo yokumpohn'nyo ulimno.

³¹ A'amu hwaho Jutiya humalofoso hofiko Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohoho somne'no sekwo huno syafisyikuji, u oso a'amuso hofiko Poul'imo tohino uyifitnnoho likuji oso'no sekwo ngkimo niffo'mayo'ne Anitumo jomo yokumpohn'nyo ulimno. Oso hamniyoho yo'mayo a'amu uhu'mokumalofoso ngko

Jelusalemne'no nomotas'i'me'no hofiko nuhwon'ngkuji hofikoe simeho wopingo umo'n'ngkuhwoso'no womantifeho. Oso'ntnme'no sekwo Mpohumo jomo ulimno.

³² Oseso Anitu kako olo so'no umo'noso'manji ngko simeho wopingo'nji nose'mahm'mo sekwo'nji ngko usijo'no we'enehwo nohumahm'mo ngko nje huyo'mango yokumpohn'nyo woma'monnoho.

³³ Anitu kako nakwoe simeho pompengo ifisyonaftwo'n'ngkiso hwapingo sohwo kako sekwo a'amu hopi'nonohino sokunonji wohumano. Nehopeho.

16

Poul kako hwe moyamipi'ningo engo somo nje a'amu kuyoho ulimentisofoho.

¹ Nakwoe nampohwo Fipisi kako a'amu Senikiliya oso ponjoso hofiko Anitu ne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofo somo ufo'mawo'n'ngkisisi kako sekumo se'mahwoso'no sekwo kakimo wopingo ulohopmno.

² Oso a'mu Fipi kako Anituye syoho ulohofiyosi kako sekwo'nji humahwoso'no kaku Kilaismo simeho hi'ntnnono uyalokuso so'no sekwo sekwoe senampi ne pa'nyo umo'nono. Sekwo kakimo wopingo ulohofikuji umokosyohumamno. U kako yo'mayo oso'no umofonyo ihwoso'no sekwo kakimo ufo'mapmno. Hwapingoso kako hwe moyamipi'ningo engo somo ufo'manto ngko huhwo'nimo nifo'mawo'n'ngkisyiyo.

³ Oso a'mu Ptilisila'nji kakoe hwehwo Akwila'nji osiya'u'nji siko ngko'nji Kilaismisye syoho afa'nono iwo'n'ngkuhwone ya'uyoho. Oso hisiya'umne'no nje a'amu ya'uyoho ulalokweno. Oso'nno sekwo sikimo njimno.

⁴ Siko ngkimo nifo'ma'mentisiyo so'no a'amu nom'neso hofiko sikimo wofonjosyano lahon'ngkofi siko poyo imo'nyo'neso siko iyoho miyo'njo imentisiyefoho. Oso'no ngko'nohini isamoyoka mulalokuyohono. O'o, a'amu temtitofo kengo kengo hopi'nonohinoso hofiko Anitumo simeho uyalokwofoso hofiko osiya'umo isamoyoka minkun'imposo ulalokwofo.

⁵ Oso a'mu siya'uye ango somo a'amu hofiko Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofo osomne'no nje a'amu ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

Oso hwe Epinitas sohwo kako nje a'amu ne hwehwo. Osohwo kako hwaho Esiya sopo humanto kako a'amu Anitumo simeho muyo'njo sohonta kako kaki'no uyimentisofoho. Oso a'amu sohune'no nje a'amu hwosoho ulalokweno. Oso'no sekwo kakimo njimno.

⁶ Oso nom'ne a'mu Maliya hnne'no ngko nje a'amuyoho ose ulalokweno. Oso'no sekwo kakimo njimno. Kako syoho yokumpohn'nyo engo yonto sekumo sefo'ma'mentisofoho.

⁷ I nom'ne hwe hufa'u temtitofo Juta oso mta'ango Antlounikasi'nji Juniyas ntne'no ngko nje a'amu hwa'uyo ulalokweno. Oso'no sekwo sikimo njimno. Siko ngko'nji impo'angomo humamotohwonefoho. Oso huhwo sohwa'uye yofeso a'amu apousel so'njo ajwo sopo weho. Ososhonta ngko Jisas Kilaismo simeho hi'ntnnono muyo sohonta siko Kilaismne'no simeho kaki'no uyimentisiyefoho.

⁸ Hwe nom'ne Ampiliyetas oso hune'no nje a'amuhwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Kako nje a'amu ne hwehwo. Kako ngko hopa nakwoe Hwe Engo sohune'no simonyo yalofoho.

⁹ Ngko Upanos ne'no nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Kako ngko'nji Kilaismne'no syoho afa'njo hwoya'yoho. Osohumo ulikuji Sitekis oso huhumo ulimno. Ngko kakine'nno nje a'amu hwe ulalokweno.

¹⁰ Ngko hwe nom'ne Apelisine'no nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo nje a'amu hwe kilalofoho njimno. Kako Kilaismisye hungkunomo nto'nno in'ngkowalofoho.

Hwe nom'ne Alisitoupiyulas montohwamne'no nje montohwafo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹¹ Hwe nom'ne nje temtitofo mta'ango Heloutiyan oso hune'no ngko nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno.

Hwe nom'ne Nasisas montohwamne'no ngko nje montohwafo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno. Hofiko nakwoe Hwe Engo sohumo simeho uyalokwofo.

¹² Oso a'mu hufa'u Tilaifina'nji Tilaifousa'nji siko Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalakusiyo. Oso fa'une'nno nje a'amu faswo ulalokweno. Sekwo sikimo njimno.

I nom'ne a'mu Pesis osi kako nje nampohwehoho. Osi kako Hwe Engo sohwoe syohoso yokumpohn'nyo iwo'n'ngkisyiyo. Oso hisi ne'no ngko nje nampohwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno.

¹³ Oso hwe Lufos oso hune'no ngko nje a'amuhwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Oso huhwo sohwo kako Hwe Engo Kilaismo tifi in'ngkawowo'n'ngkiso hwehwo. Kona'wohi hi osenohinoh. Oso hisi kako nekwoe na'uyoho.

¹⁴ Ngko oso hwe Asinikilitos, Filekounyo, Hemesiyo, Patiloupasayo, Hemasiyo, oso hwanji nom'ne a'amu huhwo sohwanji humalofo sohwamne'no nje a'amuhwafo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹⁵ Ngko oso a'amu Filoulokus, Juliya, Neleyos, kakoe konampi, Oulimpas, nom'ne a'amu Anitumo simeho uyivo'n'ingkohofoso hofiko'nji humalofo oso hwamne'no ngko nje a'amu hwafo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹⁶ Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku, sekwo nom'ne a'amu hofiko Anitumo simeho uyivo'n'ingkohofoso so'nji noswo'n'ingkiji osopo nuhu'mokohumafikuji aho po'n'nmno. A'amu hopi'nono hofiko Jisas Kilaistimo simeho uyalokwofoso hofiko sekumo nakwoe a'amu kuyoho selalokwofo.

Sekwo a'amumo wonyo imokiyo'nyo somne'no i'waho nto'no fiyimno.

¹⁷ Nje a'amu soku, ngko sekwoe huno somo wasefohoto'monne'no yohono. Anituye hungkuno sekwo upa'n'wo'n'ingkohofoso somo a'amu fehohnjoso hofiko hwotoho fentifi a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ingkohofoso somo husilo husilofo wolohofantifi lohofalokwofo. Osomne'no sekwo i'waho nto'no fiyimno. Hofiko Anituye a'amu ne somo honingkano hwasyo osomo ipemotawalokwofo.

¹⁸ Hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaistye syohoso miyalokuyohofo. Yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo lonte somo iningkowalokwofo. A'amu honingkano wonyo osomne'no mosyafisyio'njo osomo hofiko hungkuno wopingo afo'o'nji ulontifeso hofiko hwasyo honingkanomo ipemotawolo'n'ingkohofofo.

¹⁹ Sekwo Anituye hungkunomo iningkawentifi yokumpohn'nyo lohokwofo. Oso'no a'amu ango'meemjoso nto upa'nimentohofofo. Oso'no ngko sekune'no simehyo yalokweno. Ngko olo somne'no nimo'n'ingkohoho. Sekwo yahino wopingo somo ti'pemafikuji osomnophino finingkamno. Sekwo oso yahino wonyo somne'no huno apa'no nosyafisyikutoho.

²⁰ Anitu kako nakwoe simeho somo pompengo imokiyo hwapingo sohwo kako we'eneipi Setenimo nihu'nahone hwotoho fehwosi kakimo sekwoe siflaku'nyo'mo uhumat'montonoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaist kako sekumo wopingo waselohofono.

A'amu Pouli'nji humamentohofoso hofiko a'amu Loummjo somo nakwoe a'amufoho ulimentohofofo.

²¹ Timouti kako ngko'nji syoho afa'nono iwo'n'ingkuhwoyo sohwo kako sekumo nje a'amufo selalofoho. A'amu nom'ne hofiko nje temtitifo mta'ango sohwa Lusiyasiyo Jesouniyo Sousipata oso hwanji hofiko nakwoe a'amu hwafo selalokwofo.

²² Ngko Tetiyos huhwo'nnonji Poul kakoe mango mta'ni olo hungkunolo nta'honi'ngki ngko sekune'no semti'mokiyalokwe sohwo'nji ngko Anitumo simeho uyonyi olo hungkuno loso selalokweno, Sekwo nje a'amu kuyoho.

²³ Ngkaiyos kako sekumo nje a'amufo selalofoho. Ngko kakoe angomo humamentingko wopingo n'mokosyohumaho. A'amu kakoe angomo Anitune'no uhu'mokuwo'n'ingkohofoso somo kako hofikimo wopingo ulohofito'n'ingkisofoho.

Elasitos sohwo kako olo ango loponjo hwe engo hwaho mokosyohumawo'n'ingkohofoso sohwa hofikoe iyoswo hamniyoho'njo yo'mayoso nto'no emokosyohumawo'n'ingkiso hweho. Oso hwo'nji neningkwa'wehwo Kwatosi'nji siko sekumo nekwoe a'amufo selalokusiy.

²⁴ [Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaist kako kakoe yahino wopingoso sekwo hopi'nonohino sekumo ufehu'mokasesyono. Nehopeho.]

Nakwo Anituye yofe woho'nomano.

²⁵ Ngko Jisas Kilaistye hungkuno wopingo losetihwawo'n'ingkohes Anitu kako oso hungkuno hiso'nji sekumo yokumpohn'nyo sesofitofoso hoponoho. Oso hungkuno hiloso honhota hiyaso'mo wo'mojoso olahonta Anitu kako utihwa'nyopo ujo mehontojwahu-masofoho.

²⁶ Anitu kako songo ne'no humaso oshwo kako a'amumo hungkuno uyahoningki limotofo sohwa hofiko olo hungkuno homo losomo ifalifaliyo mtif'mokumentohofofoho. Oso'no olo hungkuno hilo so'no Anitu kako syoho hiso nejopahoningki nakwo sekumo selalokuhwono. Oso'no temtitifo hopi'nonohinoso hofiko oso hungkuno hiyaso'mo wo'mojo so'no huno uyahoningki hofikoe hunoso eholosihumentisofoho. Oso'no a'amu hopi'nono hofiko oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyikui kakoe yahino wopingo somo nuhwoningkuji tifi uningkapife.

²⁷ Oso Anitu huhwo sohwo kako'nohini huno hwapingo'njo hweho. Yo'mayo kakoe hwomu Jisas Kilaist nakune'no naloho'mentiso oso'no nakwo Anituye yofe engolopo-hamo woho'nomehwano.

Oso hungkunoso nehopeho.

1 Koulin

Olo Iyoswo Sîmo'mjo loso A'amu Koulin somne'no Poul Mtî'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Sîmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sîmentiso sohonta soswo *tîwenti-faif* (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo sîmo'mjo loso a'amu Koulin somne'no Poul mtî'mokumentisofoho. Tajo ango Koulin i'mofapeso kako apa'no Anîtuye hungkuno liku'meefo syoho'ne wento mtî'mokumentisofoho. Oso hohosohonta Poul kako Akwila'nji Pilisila'nji nohumentantifi hwapife ango syoho yontifi Anîtuye hungkunoso liku'meefo'motofoho. Oso hohosohonta a'amu Juta fehohonjo'nji a'amu Ngkîlik pi'nîng engo so'nji sîmeho hi'ntnnono uyîmentohofoho. Poul Koulin hopo sopo humanto Anîtuye hungkuno ne'no lontanîngki soswo anga'no hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'nji anga'no uyakolamentisofoho. Ango Koulin sopo antîme we'epo'maho. O'o, antîme engo mîkunîmposoponoho. Oso ango hopo sopone'no Poul kako sîmeho tango'nji mtî'mokumentisofoho. Oso sîmeho tango iyo hwapîngoso olenoho. Iyoswo anga'no sîmo'mo mtî'mokuyahotîmentisoso imo'nâo'mentiso so'ne olo iyoswo tîfi'njo lofosafo'u 1 Koulin'nji 2 Koulin'nji imo'nîmentisiyefoho. Poul iyoswo Koulinne'no mtî'mokuyahojiyoso hufa'u sîhunefoho. I oso'no olohonta iyoswo anga'nohinosa mayuhyo. Olo iyoswo hiloso Poul kako Efesos humanto mtî'mokumentisofoho. Paul olo iyoswo mtî'mokiyo hwapîngoso olenoho. A'amu Jisasîmo inîngkunyo Koulinjoso Poulimo yo'mayo yo'mayo so'no ulohonîmentohofo so'no Poul kako aku hoffîkine'no mtî'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olohonta iyoswo homo lomo atofo lîhwasi nakwo tîfi unîngkohwano.

¹ Anîtu kako ngko Pouli'nîmo nîhwosopo'mentisoso Jisas Kîlaisîye hungkuno a'amu somo lîku'mofo (*apouse*) syoho ntapmmentiso sohwo'nnonji nenîngkwa'wehwo Sousîtenisî'nji

² nekwo nohumentai sekwo a'amu ango Koulinjo sokune'no olo iyoswo loso semtî'mokiyalokuhwoyo. Sekwo Kîlaisîmo ufohi'nontifi kakoe a'amu ne imo'nîmentohofoho. Oso hiso'no Anîtu kakine'no sekumo sehwosopo'mentisofoho. Sekwo'nohini'maho. O'o, hwe moyâ'mi ango'meemjo nakwoe Hwe Engo Jisas Kîlaisîmo jomo ulîwo'nîngkuhwone hn'nîmo nahwosopo'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo kako nakwo hwe moyâ'mi hopi'nonohino hn'nwiye Hwe Engo nîhu'no anga'nohino hwheho.

³ Nanîngkwohwo Anîtu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kîlaisî'nji siko'monta'i siko sekumo wopîngō selohofohosî sîmeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

Poul kako Anîtumo oso a'amu homo somne'no isamoyoka ulîmentisofoho.

⁴ Kîlais Jisas kako sekumo wopîngō selohoh'mentiso so'no ngko engolopohamo sekune'no huno syasyefisyonyi Anîtumne'no isamoyoka ulîwo'nîngkohefoho.

⁵⁻⁶ Nakwo Kîlaisîye hungkuno selîmentîhwone so'no oso hungkuno hiso sekwo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantifi sekwo Kîlaisîmo ufohi'nîngkahoningkofi kako sekumo yo'mayo so'no umofonyo miyo'njo iyo'ne semokumentisofoho. U, sekwo kakoe hungkuno wopîngō so'no huno tîpemantifi sekwo nom'ne a'amu somo lutîhwayo'neso huno'njo kuyoho. Oso'no ngko Anîtumo isamoyoka ulalokweno.

⁷ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kîlais kako utîhwa'nyopo asomo peso'no sekwo nohontohumentanîngkofi Anîtu sohwo kako kakoe yo'mayo wopîngoso sejopalofoho. Kakoe wopîngō somne'no sekwo umofonyo misitnnehefoho.

⁸ O'o, Anîtu kakoe yokumpohn'nyo so'nji sekumo sesosofitofontanîngkuhwosi sekwo Anîtumne'no yokumpohn'nyo lohofontanîngkuji sekwoe sîkunoso moi'wo umo'nîmontonoho. Oseso nakwoe Hwe Engo Jisas Kîlaisîye Sîkuno Engo kako asomo poso sohonta sekwo wonyo ane lohofikuji wonîmango masenonehoho.

⁹ Anîtu kako kakoe Hwomu Jisas Kîlais nakwoe Hwe Engo sohwo'nji nakwo'nji sîmeho afa inyo'ne nakumo nahwosopo'mentisofoho. Nakwo Kîlaisî'nji majopohi'nyo'ne nahwosopo'mentisofoho. Oso hiso'no ne imokiyoi'neso Anîtu kako hoponoho. Kako kakoe hunoso mîkwesyaftsyonehoho. O'o, awonoho.

A'amu Koulin hofîko Anîtune'no uhu'mokumotofoso hofîko husilo husilofo loho'mentohofoho.

¹⁰ U, nje a'amu soku nakwoe Hwe Engo Jisas Kîlais kako olo hungkuno ntapmmentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo waselîmonne'no yohono. Sekwo upa'nîmno.

Sekwo yoka hnnontifi husilo husilofo loho'malofoso moi'wono. Sekwo apa'no oso yahinoso ikutoho. O'o, sekwo apa'no nuhu'mokukuji hungkuno afa'nohino filikuno huno anga'no'nohini fisyafihupmno.

¹¹ U nje a'amu soku oso ape Kilocwe siye ango'mta'ango a'amu nopontifi ngkimo ole ntimalofi, A'amu Kouliniso hofiko yoka hnnałokwofo. Ose ntimalofofoho.

¹² Ngko sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo selalokweno. Sekwo huno kengo kengo syafisyonitifi a'amu fehohnjo soku ole lalokwofo, Nakwo Pouliye yahinomo iningkowalokuhwono. Nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Apoulousiye a'amu'nwoho. Nom'ne a'amu soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Pitaye hungkunomo iningkowalokuhwono. I, a'amu nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Kilaisiye a'amu'nwoho. Ose lalokwofo.

¹³ Pipinetu. A'amu pi'ningo engo hofiko sekwoe wonyomne'no pe'nimentohofotaho. Ngko Pouli'i iyo hwojyafiku'nyyopo sekwoe wonyomne'no lape'nimaleno. O'o, sekwo huno seyohoho. Kilais kako'nohini sekwoe wonyomne'no poyo pe'nimentisofoho. I hofiko ngkine'no mijo kiyosema'malofotaho. O'o, Kilaisimne'nohini sekumo mijo kiyosema'malofofoho.

¹⁴ Ngko sekwo'njo sopo mijo kiyomayoso a'amu pi'ningo'maho. O'o, Kilaisposi'ni Ngkaiyas'njimnhini mijo kiyoma'maleno. Oso'no ngko a'amu hufa'u hwa'umnhini mijo kiyoma'mentohe so'no Anitumo isamoyoka ulalokweno.

¹⁵ Oso'no a'amu pi'ningo engoso hofiko ole malifitnnehofo, Poul kako nakumo mijo kiyonema'mentiso so'no nakwo Pouliye a'amu'nwoho. Ose malifitnnehofo.

¹⁶ U, ngko nom'nne a'amu sohune'no syafisyo. Sitefanosiye a'amu oso hwanjimo ngko mijo kiyoma'maleno. U, ngko nom'nne a'amu somo mijo kokiyoma'mentohono. Awolkeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I, ngko mijo kiyomayo hungkuno so'no peho'no selalokweno.

¹⁷ Kilais kako ngkimo oso mijo kiyomayo syohoso montapmmmentisofoho. O'o, ngkimo kako a'amu somo kakoe hungkuno lutihwayo'ne syoño ntapmmmentisofoho. A'amu huno'njo sohwa hofiko hungkuno sawemo lutihwawo'nìngkohofo hopaso ngko hungkuno molutihwamnehono. O'o, Kilais kako iyo hwojyafiku'nyyomo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso so'no a'amu huno nto'no mosyaffhupitnnoho lonji ngko a'amufe huno nto'no eholosasiyo'ne hungkuno tifo tifo lutihwawo'nìngkohe hwo'nyoho.

Nakwo Kilaisimo uhwonontani uhwonimentihwoneso nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji kakoe huno wopingo so'nji nto uhwonimentihwonefoho.

¹⁸ A'amu Anitumo miningkayo'njo iwo'nìngkohofoso hofiko Kilais nakwoe wonyo'ne iyo hwojyafiku'nyyomo poyo pe'nimentiso so'no upa'nontifi hofiko huno ole syafisyalokwofo, oso hungkuno liwo'nìngkohofoso hwayohosi hungkunofoho. Ose syafisyalokwofo. I, oseso nakwo a'amu Anitudo kako nakumo asomo netimayo'ne'no hontohumentani nakwo huno ole nayiwo'nìngki, Kilais kako nakwoe wonyo'ne iyo hwojyafiku'nyyomo poyo imo'nimentiso sohune'no Anitudo kako kakoe yokumpohn'nyo netihwamentisofoho.

¹⁹ A'amu Anituye hungkuno mtihmokumentohofo sohwa hofiko a'amu Kilaisimne'no nakwolaho liwo'nìngkohofo somne'no ole mtihmokumentohofi,

Anitudo ole limento, A'amu hwahoponjoso hofiko hofikoe yokumpohn'nyo so'nji Anitumo u'mayo'ne'entifi huno uyalokunjo oso a'amuso hofikoe huno somo ngko wonyo umokumonnoho.

Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi huno'nji liwo'nìngkohofoso hofiko Anitumo u'mane'entifi honingkano pi'ningo pi'ningo hofikoe huno mta'ni imofiwonìngkohofo somo ngko wae weeo'monninho.

Anitudo ose limentoisofoho.

²⁰ A'amu Anitumo miningkayoso hwahoponjo somne'nohini huno syafisyiwo'nìngkohofoso hofiko ole liwo'nìngkohofi, Nakwo huno'njo hn'nwi nakwoe huno nto'nohinoso a'amu nom'ne somo lutihwane'entifi syafisyiwo'nìngkohofofoho. Oso a'amumene'no Anitudo kako kakoe a'amu ne hn'nyumo ole netihwamento, Olo hwaho loponjo hunoso wonyo hwayo hohnjofoho. Oso'no a'amu kako olo hwaho loponjo huno somnogni syafisyiwo'nìngkiso sohwa kakoe huno neso mauyoho.

²¹ I oso'no Anitudo kako huno hwapingo'njo sohwa kakoe olo honingkanolo imo'mentisofoho. A'amu hofiko Anitumo u'mano likujoso hofiko hofikoe huno mta'ni Anitumo mu'mapitnnoho. O'o, awonoho. I oso'no Kilaisiye hungkuno wopingo a'amu somo lutihwawo'nìngkuhwone somo si'meho hi'ntnnono uyikuji hofiko Anitumo u'mantifeho. Nu'mafikuji hofiko kakoe a'amu ne umo'nantifeho. Oso

hisō'no An̄itu kako s̄imēho wop̄ingo umo'n̄iwo'n̄ingkisofoho. I oso hungkuno hiloso nakwo lut̄hwawo'n̄ingkuhwone somne'no hof̄iko nal̄iwo'n̄ingkohofi hwayo hohnjo hungkuno līwo'n̄ingkohofo kuyoho. Ose nal̄iwo'n̄ingkohofofoho.

²² I a'amu Jutaso ole līwo'n̄ingkohofi, An̄itu kako nakumo kakoe yokumpohn'nyo'n̄iyo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu mifijoso net̄hwaso'manji u oso hungkunoso An̄itu mta'ango'manji uhwon̄ingkuhwasi oso hungkuno homo somo nakwo huno naihwoso'no t̄ifi un̄ingkowano. A'amu Ngklik oso hwa ole līwo'n̄ingkohofi, u, nakwo yo'mayo hungkuno upo'nasoso huno wop̄ingofoho syof̄isyaso'manji oso hungkuno homo somo huno naihwoso'no t̄ifi un̄ingkowano.

²³ I oso'no nakwo hungkuno lut̄hwawo'n̄ingkuhwoneso olenoho. K̄lais kako nakwae wonyomne'no iyo hwojiyaf̄iku'nnyomo poyo imo'n̄imentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso hof̄iko oso hungkuno hisō'no nakwolaho lont̄ifi won̄ipaho ikin̄iwo'n̄ingkohofofoho. A'amu Ngklik sohwa hof̄iko oso hungkuno homo somo nupa'nont̄ifi ole līwo'n̄ingkohofi, Olo hungkuno loso kokato'nnyofoho. Ose līwo'n̄ingkohofo kuyoho.

²⁴ I nakwo a'amu Juta hn'nnonji temtitifo kengo kengo hn'n̄imo An̄itu nahwosopo'mentiso hn'nwi nakwo An̄ituye mampahomo upo'nontani nakwo huno ole nayohi, K̄lais kako nakumo asomo net̄imayo'ne poyo pe'n̄imentiso sohuma nuhwonontani uhwon̄ment̄hwoneso nakwo An̄ituye yokumpohn'nyo so'nji An̄ituye huno wop̄ingo so'nji uhwonalokuhwono.

²⁵ Oso honingkano An̄itu kakimo u'mayo'ne imo'mentiso so'no a'amu hwahoponjoso hof̄iko huno syaf̄isyont̄ifi hof̄iko ole līwo'n̄ingkohofi, Olo honingkano loso ne anefoho. Hwayo hohnjofoho. Ose lont̄ifesu hof̄ikoe huno so'nji yokumpohn'nyo so'nji An̄itu kakoe huno hwap̄ingo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji hof̄ikimo yakolo'nnyofoho.

²⁶ Ou, nje a'amu soku, An̄itu kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne joho sel̄imentiso sohonta sekwo huno ane, yokumpohn'nyo ane, yofe engo ane imo'n̄imentohofo kuyoho.

²⁷ A'amu hwahoponjo yahino somne'no huno'njosu An̄itu kako oso a'amu homo somo won̄imango ufisȳmo'mo lonto a'amu huno'masoso hof̄iko nje honingkanomo t̄ifi nn̄ingkap̄ikuji nje a'amu ne imo'n̄ifitnne'ento uhwosopo'mentisofoho. A'amu hwahoponjo yokumpohn'nyo'njo somo An̄itu kako oso a'amu homo somo won̄imango ufisȳmo'mo lonto a'amu yokumpohn'nyo aneso nje a'amu ne imo'n̄ifitnne'ento hof̄ikimo uhwosopo'mentisofoho.

²⁸ A'amu hwahoponjoso hof̄iko yo'mayo so'no ole līwo'n̄ingkohofi, Wonyofoho. Nakwolaho. Oso hiso ne anefoho. Ose līwo'n̄ingkohofofoho. Oso homo somne'no An̄itu kako oloso ngko'nefoho. Woma'mo l̄imentisofoho. An̄itu kako a'amu hwahoponjoso hunoso ne anefoho. Moi'wo umo'nono l̄imentisofoho. Oso'no yo'mayo so'n'e hof̄ikoe yofe ho'nomawo'n̄ingkohofo somo An̄itu kako wae yao'mentisofoho.

²⁹ An̄itu kako oso yo'mayo hiso imentiso so'no nakwo An̄ituye t̄imopo nakwae yofeso moho'nomo'nanehwono.

³⁰ An̄itu kako nakumo Jisas K̄laisi'njopo menehumaj̄'mentisofoho. Oso'no An̄itu kako K̄laisiye hungkunoso nakwoe hunomo moho'nonahumentiso so'no nakwo kakine'no huno nto'no syaf̄isyalokuhwono. K̄lais kako nakumo wop̄ingo nalohomentiso so'no An̄itu kako nakumo wop̄ingo kuyoho nelalofoho. Jisas kako honingkano wonyo somta'nii nakumo mpe enema'mentiso so'no kako nakumo An̄ituye a'amu ne namokumentisofoho.

³¹ Oso'no a'amu An̄ituye hungkuno mt̄i'mokumentohofo sohwa hof̄iko ole mt̄i'mokumentohofo, Hwe fihwo kako kakoe yofeso wohoh'nomal'ni'mo lososo kakoe yofe moho'nomal'nonehoho. O'o, kako K̄lais nakwoe Hwe Engo sohwoe yofe'nohini wohoh'nomano.

2

Poul kako K̄laisiye iyo hwojiyaf̄ijiyo so'no hungkuno ulimentisofoho.

¹ Oseso nje a'amu soku, hohonta ngko sekumo nose'manji ngko An̄itu kakoe hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso sel̄mote sohonta sekwo huno ole syaf̄hupitnne'enji masel̄mmentohono, K̄iko yofe engo'njo hwosoho. Huno hwap̄ingo'njo hwosoho. Ose nt̄ifitnne'enji masel̄mmentohono.

² O'o, ngko nje s̄imēho somne'no ole nto hn̄n̄imentoho, Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yo'mayo kengo kengo so'no ngko hungkuno masel̄mnehono. O'o, awonoho. Ngko Jisas K̄lais kako iyo hwojiyaf̄iku'nnyo sopu nakwoe wonyomne'no poyo pe'n̄imentiso sohune'no ngko huno nihwoso'no oso'nohini woloset̄hwamne'no yohono.

³ Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko yokumpohn'nyo ane nohu-manji iyoho nn̄imentisofoho.

⁴⁻⁵ Sekwo nje huno somo t̄ifi nn̄ingkap̄ifitnne'enji hungkuno sel̄mote'maho. O'o, sekwo An̄ituye yokumpohn'nyo somo t̄ifi in̄ngkafitnne'enji hungkuno sel̄mentohefoho.

Oso'no ngko Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta a'amu huno'njoso hofiko nom'ne a'amufe hunomo uwolo'mokantifi hungkuno nto'no esyohumawo'ninngkohoho pa'nyoso selmentohe'maho. O'o, ngko Anituye hungkuno selahon'ngko Anitute kakoe Towahuno Wopingofoe yokumpohn'nyoso sekwo utihwa'nyopo nuhwonontifi sekwo huno ole syafihu'mentohofe, Olo hungkuno loso ne'njofoho. Huno ose syafihu'mentohofe.

Anituye Towahuno sohwo kako nakumo huno wopingo nejopalofoho.

⁶ Anitute kako huno engo nejapmmentisoso nakwo a'amu Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo somo lutihwawo'ninngkuhwonefoho. Oso huno engo hiso olo hwaho loponta'ango'maho. U, a'amu olo hwaho lopo nakumo yokumpohn'nyo ne mokosyohumawo'ninngkohoho sohwa mta'ango'maho. O'o, hofikoe yokumpohn'nyoso moi'wo umo'nimontonoho.

⁷ Nakwoe Anitute mta'ango huno engoso lutihwawo'ninngkuhwonefoho. Oso huno engo hiso hiyaso'mo wo'mojofoho. Anitute kako nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta Anitute kako nakumo kakoe a'amu ne namokuhwosi nakwo kako'nji kakoe ango wonyoangkafo soopo humane'ento hungkuno mtito'mentisofoho.

⁸ A'amu olo hwaho lopo mokosyohumawo'ninngkohoho sohwa hofiko oso huno hwapingo somo huno nto'no mosyafisiyo'njo hwafoho. I oso'no hofiko nakwoe Hwe Engo Anitute pomponaho hwapingo sohwoe hwomu sohune'no huno nto'no syafisyontifijontentesi hofiko kakimo iyo hwojiyafiku'nnyo somo mofonjinto'ofasyikutnnnesohilo.

⁹ Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no a'amu Anituye hungkuno nihu'no hohonta mt'i'mokumentohofe sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Nakwo a'amu hwahoponjo hn'awi yo'mayo wonyoangkafo somo muhwonyoso yo'mayo wonyoangkafo so'nno haloho mupa'nyo so'nji yo'mayo wonyoangkafoso a'amufe hunomo mufohotof'o'njo oso yo'mayo hiso Anitute kako kakoe a'amu simeho uy'wo'ninngkohoho somne'no nto'no esyohumaho.

Ose mt'i'mokumentohofe.

¹⁰ Oso yo'mayo so'nno hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso Anitute kakoe Towahuno wopingo sohwo netihwamentisofoho. Anituye Towahuno Wopingo huhwo sohwo kako yo'mayoso nakwo hiyaso'mo yalokuhwone somo utihwa'nyopo nahononto yo'mayo wopingo Anituye hunomjo oso'nji kakoe yahino so'nno kako huno uyohoho.

¹¹ A'amu tihwolo, nom'ne a'amu sohwoe huno somo uhwonyosofo. O'o, awonoho. Oso hwe sohwo kako'nohini kakoe hunoso huno uyohoho. Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako Anituye huno somo kako huno muyo hweho. Anitute kakoe Towahuno sohwo'nohini kako Anituye huno so'nji yahino so'nji huno uyohoho.

¹² I oso'no nakwo Anituye a'amu ne hn'awi nakwo olo hwaho loponjo yahino wonyoso momaso'nwohoho. O'o, Anitute kako nakumo kakoe Towahuno nejapmmentiso hiso yo'mayo wopingo Anitute kako siki nejap'wo'ninngkiso so'nno nakwoe hunoso nto'no ehhosonasyohoho.

¹³ Yo'mayo wopingo Anitute kako nakumo siki nejap'wo'ninngkiso so'nno selalokuhwoneso nakwo nom'ne a'amufe huno mta'ni mentani moselalokuyihwono. O'o, olo hungkuno loso Anitute kakoe Towahuno Wopingo nakumo loneti'hwhahoningki selalokuhwono. Oso hungkuno hiso nakwo a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo somne'no lutihwaholokuhwono.

¹⁴ U, a'amu Anituye Towahuno Wopingo ane sohwo oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye Towahuno fehohnjoso huno nto'no muyo hweho. U, oso hiso peho'nneto. Oso a'amu huhwo sohwo kako oso hungkuno hiso nupa'nonto huno ole syofisyalofoho. Olo hungkuno loso hwayo hohnjo hungkunofoho. Ose syofisyalofoho. Nakwo a'amu Anituye Towahuno hi'njo hn'awi nakwo Towahuno Wopingofoe hungkuno hilo so'nno huno nto'no nayohoho. I a'amu Anituye Towahuno Wopingo aneso kako olo hungkuno hwapingo ne hilo so'nno huno muyonehoho. Oso'no Anituye Towahuno Wopingo sohwo kakoe wopingoso oso a'amu hisomo muyonehoho.

¹⁵⁻¹⁶ Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofe sohwa ole mt'i'mokumentohofi,

Nakwoe Hwe Engo Anitute sohwoe huno somne'no huno tihwo uyohoho.

Anitute sohomo tihwo wolutihwamontolo. O'o, nihu'no awonoho.

Ose mt'i'mokumentohofe. I oso'no nakwo Anituye Towahuno Wopingo hi'njo hn'nimo Kilaik kakoe huno fehohnjoso nejapmmentisofoho. Osese a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo sohwo kako yo'mayo yo'mayo somo uhwoninngkuhwosi

kako yamofo uloho'montonoho. Ooso wopingofoho. Oso wonyofoho. Huno ose uyofoho. U, a'amu kako Anituye Towahuno Wopingo aneso kako Anituye a'amu ne somo yamofo mulohofonehoho. O'o, Anituye Towahuno Wopingtonjo sohomo yahino wopingo utihwamontonoho.

3

Anituye a'amu ne somo mokosyohumawo'nìngkohofo sohwa hofiko Anituye syoho ulohofijo hwafoho.

¹ Nje a'amu soku, hohonta ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkuno selimentoheso ngko a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo somo uliwo'nìngkoho pa'nyoso sekumo hungkuno masel'mmentohefoho. O'o, ngko a'amu hofiko simeho sohwo yo'mayo wonyoso umo lonte somo inìngkawowo'nìngkohofo pa'nyo sokumo Anituye hungkuno selimentohefoho. Oso hohosohonta sekwo Kila'siye yahino somne'no mehomi milongo pa'nyo humamentohofofoho.

² Anituye hungkuno neso tongo u wopayo yokumpohn'nyo pa'nyofoho. I sekwo mehomi milongo pa'nyo soku nohumentanìngkofi ngko amno mij'o'nohini sejapmmen-tohefoho. Anituye hungkuno fehohnjoso tongo pa'nyoso sekwo manim'mmentohofofoho. I ololahontahonhant sekwo manifitnnehoho.

³ Hwapingoso sekwo Anituye Towahuno ane pa'nyo soku ne'no humalofo. I nom'ne a'amu sekwo'nji humalofo somne'no simeho tohino'nji uyontifi yoka hnniwo'nìngkohofo kuyoho. Oso yahino sekwo iwo'nìngkohofoso sekwoe simeho sohwo kako yo'mayo wonyo umo lonte somnophini inìngkawowo'nìngkohofo kuyoho. Oso yahino hiso hwahoponta'angofoho.

⁴ Yahino anga'no yalokwofoso olenoho. A'amu anga'nohino sohwo kako ole lalofoho, Ngko Poulye a'amu hwo'nyoho. I nom'nihwako ole lalofoho, Ngko Apoulousiye a'amu hwo'nyoho. Oso yahino hiso Anitukakoe Towahunofe yahinotaho. O'o, awonoho. Hwahoponta'ango'nohinofoho.

⁵ Oso'no sekwo huno nto'no fisyafihupmno. Apoulous sohwo kako peho hwolo. I ngko Poul sohwo'ni peho hwo'nto. Nekwo sohwoya'i Anituye syoho ulohofijo hwoya'yoho. I oso'no nekwo Anituye hungkuno wopingo selahonìngkuhwoi sekwo nupa'nontifi Anitumo simeho hi'ntnnono uyimmentohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo kako nekumo syoho anga'no anga'no ejopalofoho.

⁶ Ihwoni. Ngko sekwoe simeho mo'mo Anituye hungkuno ipisayo uyo hulohofo hopa hulasehumentohefoho. Apoulous kako oso ipisayo uyo homo somjo hoja wonyo yo'mayo sofokafonte somo wae yaofahonìngki Anitukakoe oso ipisayo homo somo hwapingo sohwo kako engo imokalofoho.

⁷ I a'amu kako ipisayo uyo hiso hulìwo'nìngkiso sohwo kako kakoe yofeso engo'maho. Yofe we'e'njo hweho. U a'amu kako hoja wonyo yo'mayo sofokafonte somo wae yaofiwo'nìngkiso sohwo kako kakoe yofe hi'we'e'njo hweho. Anitukakoe oso ipisayo uyo homo somo ne imokalunkajo sohwo kako oso hwo'nohini kako yofe engo hi'njo hweho.

⁸ Oso a'amu kako ipisayo uyo hulalokuso sohwo'nji hoja wonyo wae yaofalokuso sohwo'nji sikoe syoho neso afafoho. I oso'no siko sikoe syoho sikoepi sikoepi yalokusiyoso'nno sikoe syoho homo somne'no ho'yango womanjiyoho.

⁹ Ou, Apoulousi'nji nekwo Anituye syoho ulohofijo hwoya'yoho. Sekwo soku Anituye syoho kuyoho. Oso'no sekwo husilo husilofo peho'no loho'mentohofoto.

A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako ango molihwo'nìngkiso pa'nyo hweho.

Sekwo Anituye ango pa'nyo soku Anitukakoe ango hiso molalofoho.

¹⁰ Anitukakoe ngkimo wopingo ntahofo kako kakoe syoho wopingo ntapmmensisoso yonji ngko ango ingkuso simo'mjo hwo'nyoho. Oso'no ngko Anituye hungkuno selimentohe sohonta oso hwosaho yokumpohn'nyoso nto iju'mo'mentohefoho. U a'amu nom'ne sohwa hofiko Anituye hungkuno loset'hwalokwofo sohwa hofiko oso hwosaho hopo sopo ango neso molalokofo. A'amu huhwo sohwa hofiko oso ango hiso wonyo imo'nonoho li'kuji hofiko huno nto'no wasyafihupife.

¹¹ I oso'no sekwo huno seyofoho. Oso hwosaho ngko simo'mjo iju'mo'mentohefeso Jisas Kila'siyo. Oso hwosaho homo somo a'amu nom'nehwo kako yofafihwosi kako nom'ne hwosahoso momawonjonehoho. O'o, awonoho.

¹² A'amu fihwo kako oso hwosaho hopo sopo ango wamolìmo li'hwo'si'manji kako oso hwosaho hopo sopo nano yokumpohn'nyoso nomahwosi syasyososo oso nano huhwo sohwo kako ango yokino homo somo yokumpohn'nyo wokemokosyohumamontonoho. I yo'mayo holayo yokino, singkume yokino oso nano po'nifoso kako nomahwosi mtito-fasyososo yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho.

¹³ I nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi olo syoho yalokuhwone hiloso hwangku sohonta utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Oso s̄ikuno Jisas K̄lais kako nakwoe hungkuno ikwoolofo'ne somo asomo pososohonta yo'mayo syoho iwo'n̄ngkuhwone somo toho hopa nonefoho. Oso toho hiso n̄ngkahon̄ngkuhwosi nakwo yo'mayo syoho iwo'n̄ngkuhwone somo yamofo nalohof̄hwoso'no nakwo a'amu anga'no anga'noohino hn'nwiye syoho ne so'no huno wonayono.

¹⁴ U hwe fihwo kako ango oso hwosaho hopo sopo hofiy'o'no moloso'manji oso kakoe ango homo somo toho manonehoho. O'o, awonoho. Oso ango hiso toho manyo'njo nto'no molohinowentan̄ngkuhwosi oso syoho iyo huhwo sohwo kako ho'yango woma'mtonoho.

¹⁵ U hwe fihwo kako oso hwosaho hopo sopo kako ango nto'no mamoho'njo yoso sohwoe angoso toho n̄ngkuhwosi kakoe syoho hopi'nonohinoso wonyo umo'n̄mtonoho. Syoho hiso ne ane umo'n̄mtonoho. U oso syoho iyo huhwo sohwo kako ho'yango so momanehoho. Oso hwe huhwo sohwo kako songo ko humaso sohwo kako toho mta'ni ifiwo'n̄ngkohofo pa'nyo hweho.

Anituye a'amu neso hofiko Anituye angofoho.

¹⁶ Olo so'no sekwo in̄ngko seȳhwoloho. Sekwo Anituye a'amu ne soku Anitュー kakoe ango kuyoho. Anitュー kakoe Towahunoso sekwoe s̄imeho ajwomo'mo humaho.

¹⁷ U hwe fihwo kako sekwo Anituye ango sokumo kako wonyo semokoso sohumo u, osohumo Anitュー kako kakimo oso wonyo hiso aku uȳmtonoho. Wayo weeo'mtonoho. I hwapiengoso sekwoe s̄imehoso Anituye ango wop̄ingo'nohiniponoho.

Sekwoe yo'mayo hwahoponjofe yofeso noho'nomaf̄kutoho. O'o, Anituye yofe'nohini foh'o'nomapmno.

¹⁸⁻²⁰ A'amu yo'mayo hwahoponjo so'no huno'njo somo Anitュー kako uhwononteso hof̄koe huno neso n̄ihu'no ane kuyoho ul̄wo'n̄ngkisofoho. Hohonta hwe fihwo Joup kako Anituye hungkuno mt̄'mokumentiso sohwo ole mt̄'mokumento,

A'amu olo hwaho loponjo huno somnöhini in̄ngkawowo'n̄ngkohoho somo oso huno ne ane huhwo sohwo hof̄kimo nano mokojili'pemawo'n̄ngkohoho.

Joup ose mt̄'mokumentisofoho. Hwe nom'ne Anituye hungkuno mt̄'mokumentiso sohwo ole mt̄'mokumento,

Anitュー kako a'amu olo hwaho loponjo yo'mayo yo'mayo so'no huno'njo sohwafe hunomo uhwononteso hof̄koe hunoso ne anefoho. Ose liwo'n̄ngkisofoho.

Hungkuno ose mt̄'mokumentisofoho. U, hwe fihwo kako hwasyo hungkuno hn-nono. A'amu fihwo kako sekwo'njo sopo humaso sohwo kako olo hwaho loponjo yo'mayo somo in̄ngkawowo'n̄ngkiso sohwo ngko yo'mayo so'no huno'njo hwo'nyoho. Ose liwo'n̄ngkiso sohwo kako yo'mayo hwahoponjo wonyo so'no ho-hujo ikinjaof̄hwosi kako Anituye hungkuno ne'njosó womano. Oso huno wop̄ingo hiso nomahon̄ngkuhwosi a'amu fehohnjoso hof̄ko nuhwon̄ngkuji ole ulantifeho. Kako ilo'nnyohwo imo'n̄ngkohoho. Ose ko ulifijoso oso hwe huhwo sohumo Anitュー kako nuhwon̄ngkuhwosi hwe sohwo wal̄montono oso huno'njo nto imo'n̄ngkohoho wal̄montonoho.

²¹ Sekwo nakwo a'amu hwahoponjo hn'nyumo nen̄ngkap̄kuji sekwo husilo husilofo ihwati'mo'n̄ngkutoho. U sekwo a'amufo yofe noho'nomaf̄kutoho. Yo'mayo Anitュー mt̄'mokumentisoso sekwo'nefoho.

²²⁻²³ I hwapiengoso sekwo K̄laisiye kuyoho. I K̄lais kako Anituye hweho. Nakwo a'amu hufa'l s̄ihune ngko Pouli'nyo Apoulousiyo Pitayo oso hwona'n'i nakwo sekumo sefo'mayo'ne hwona'n'i humalohwono. Olo hwaho lopo yo'mayo Anitュー ho'nahumentisos sekwo'nefoho. Anitュー kako songo humayo'ne sejapmmenisoso sekwo wop̄ingo humayo'ne sejapmmenisofoho. Poyo pe'nyo sejapmmenisoso sekwo ango songo ne'no humayo sopo t̄pihwonyo'ne sejapmmenisofoho. Yo'mayo hopi'nono olohonta wojo so'nji t̄fi no'mo imo'none so'nji Anitュー kako sekumo sefo'mayo'ne sejopalofoho.

4

Anitュー kako K̄laisiye syoho ulohofiy'o sohwafe syoho somne'no yamofo ulohofonefoho.

¹ Sekwo ngko Pouli nontnne'no Apoulousi'nyi nom'ne sohwamne'no olo so'no huno f̄isyaf̄hupmno. Nakwo Anituye hungkuno sel̄imentihwone sohwona'n'i nakwo K̄laisiye syoho ulohofiy'o hwona'nyoho. K̄lais kako nakumo Anituye hungkuno hiyaso wo'mojoso nejopahon̄ngki nakwo sekumo sejopalokuhwono.

² A'amu nom'nimo Anituye hungkuno lut'hawalo'nìngkiso sohwo kako kakoe Hwe Engo oso syoho uyimantisohumne'no syoho yokumpohn'nyo uyono.

³ Ngko Anituye syoho yalokwe loso'no sekwo yamofo ntishopijoso ngko sekwoe huno somne'no ngko huno pi'nìngo mosyafihu'mnnehono. I ngko huhwo'ni olo syoho Anitumne'no yalokwe loso'no ngko yamofo maloho'nìmnehono.

⁴ Hwapingoso ngko olo syoho yalokwe loso'no wopingofoho huno ko syafihu'meso oso huno hwasyo'manji olo syoho homo losomne'no ngko yamofo nto'no pipi loho'nìmnehono. I oso'no ngko hwe wopingo hwo'nyoho eso mahnnìmnehono. O'o, nje Hwe Engo sohwo kako nje syoho so'no olo wonyofoho, olo wopingofoho, oseso nje Hwe Engo sohwo kako'nohini wantimtonoho.

⁵ Oseso sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no wonyofoho nulikutoho. O'o, fo-hontohumamno. Nakwae Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nìmo yamofo wonaloho'montonoho. Yo'mayo yahino wonyo huno wonyo hiyas'o'no wojozo kako utihwa'nyopo ujo wehontojwahumontonoho. Oso hohosohanta a'amu syoho wopingo yontifijo somo Anitü kako'nohini a'amu anga'no anga'nohino somo, Kiko syoho wopingo'njo hwosoho. Kiko wopingo'njo kiyoho, ose ulonefaho.

A'amu Koulin humamotofoso hofiko hofikoe yofe ho'noma'nimotofosofoho.

⁶ U, nje a'amu soku, ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso ngko'nji Apoulous'i'ntnne'no selalokweno. Hungkuno hiso sekumo yahino wopingo somo setihwayo'nefoho. Sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fekutoho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'nìngkuji nom'ne a'amufe yofeso monje yasyikiji nom'ne a'amufe yofe'nohini noho'nomaftikutoho. U, nje a'amu soku, sekwo oleso nolikutoho. Poult'njii Apoulous'i'nni siko nakwae hwe engo hwa'uyoho. Ose likiji sekwo nom'ne a'amu sohwafe yofeso monje yasyikutoho.

⁷ I sekwo yo'mayo huno wopingo syafisyiwo'nìngkohofoso nt'i'mta'angoto. Oso huno wopingo hiso sekumta'ango'maho. O'o, Anitü kako sekumo sejapmmentisofoho.

⁸ Sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Nakwo Anituye hungkuno hopi'nonohinoso huno nto'no nayohoho. Yo'mayo nakwo nto'no humayo so'no Anitü nto nejapmasofoho. Nakwo nom'ne a'amu Anituye hungkuno lonethwamentohofo sohwamo uyokolofontani nakwo hwe engo nto imo'nìmalohwono. Sekwo oso hwasyo hunoso losyofisyalokwofo. I sekwo hwe engo ne imo'nìfijontentesi nje simehoso wopingo nto nìmo'nìngkuhwonesohilo. Oso'no sekwo nakwo'nji hwe engo nto humehwanesohilo.

⁹ Ngko huno ole syofisyalokweno. Anitü kakaoe hungkuno liku'mofiwo'nìngkuhwone (apousel) sohwona'nìmo nom'ne a'amu sohwafe sifiki'nyo'mo nehumaji'nyo pa'nyo hwona'nyoho. I a'amu nakumo ole nalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Hofiko poyo wape'nife ose nalontifi hofiko oso'no nakumo a'amufe t'mopo wofonjonesantife'no yalokwofo. Oso'no a'amu hopi'nono hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji hofiko yo'mayo ne'mawo'nìngkiso somo nehonaloekwofo.

¹⁰ Nakwo Kilaisiye yofe ho'nomyao'ne kakoe hungkuno liku'mofiwo'nìngkuhwone so'no a'amu hofiko nakumo nonahonontifi hofiko ole nalìwo'nìngkohofiwona'nyoho. Sekwo omomo huno'njo hwosoho. Ose nalìwo'nìngkohofofoho. I oso'no sekwo sokune'no huno ole syofihu'nalokwofo nakwo Kilaisiye a'amu'nwoho. Nakwo huno'nji'nwoho. Ose syofihu'nalokwofo. I nakwo Anituye hungkuno liku'mofiwo'nìngkuhwone sohwona'nìmo a'amu hofiko nakumne'no sitofo nalìwo'nìngkohofi, Sekwo yokumpohn'nyo ane hwosoho. Ose nalìwo'nìngkohofofoho. I sekwo soku sekwo huno ole syofihu'nalokwofo. Nakwo yokumpohn'nyo wopingo'nji'nwoho. Ose syofihu'nalokwofo. Hofiko nakume'no ole nelalokwofo. Sekwo yo'mìngohwas'i'maho. I sekwo soku sekwo huno ole syofihu'nalokwofo. A'amu hofiko nakwae yofe ho'nonemalokwofo. Ose syofihu'nalokwofo.

¹¹ Nakwo a'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwona'ni mijoho'no hohonta humamentihwone somta'angoso olohonta hohonta mijo wosopayo oso'no mijoho'no humalohwono. Ololahonta nakwo hwapife wonyo'nji nohumentanìngkuhwoni nakwoe mango sohwa hofiko nakumo aho ku'mokontifi nefonjalokwofo. Nakwo angomeemo uku'mofahonìngkuhwoni nakwoe ango sopo nakwo fosyawe'ne nakwoe angoso ane hwona'nyoho.

¹² Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo'nji nakwo syoho tohohmttnno'njo yontani yo'mayo wosopayo oso mayo'ne hamniyoho tipemalokuhwono. A'amu pi'nìngo engoso nakune'no lalokwofo. Oso hwamne'no nakwo hofikimo wopingo ulohofo'ne Mpohumo jomo ulìwo'nìngkuhwonefoho. Hofiko nakumo wonyo nelohofahonìngkofi nakwo

hof̄kimo oso wonyo hiso hof̄kimo aku muyofoho. O'o, nakwo t̄mo'nohini uhwonto-humalohwono.

¹³ Hof̄iko nakune'no sitofo wonyo nelahon'ngkofi nakwo hof̄kimo s̄meho pompengo if̄syumofo'ne hungkuno wop̄ingo'nohini ul̄wo'n̄ngkuhwono. Nakwo olo hwaho lop̄jo hintalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Nakwo a'amu jopaho ho'naof̄wo'n̄ngkohofo pa'nyo hwona'nyoho. Oso pa'nyoso nakwo ne'no humomopontani olohonta ose'no humalohwono.

A'amu Kouliniso hof̄iko Pouliye yahinomo t̄fi un̄ngkafe.

¹⁴ Ngko olo hungkuno mt̄'mokohe loso sekumo won̄mango if̄syasemofo'ne'maho. O'o, awonoho. U, nje mehomi soku, ngko sekumo hitoho nt̄fantokunjo soku, sekwo olo nje hungkuno lomo nupa'n̄ngkuji huno nto'no f̄syaf̄hupmno. Yahino wop̄ingoso woloset̄hwamne'no yohono.

¹⁵ A'amu pi'n̄nggo engo hwal̄keno anga'nohino hwal̄keno, oso hwa hof̄iko sekumo nose'mant̄fi hof̄iko K̄laisiye yahino so'no loset̄hwawo'n̄ngkohofoso oso wop̄ingofoho. Oso'no ngko hungkuno ane hwo'nyoho. I oso'no sen̄ngkwohwo sohwo pi'n̄ngohwo'maho. O'o ngko sen̄ngkwohwo ne sohwo'ni ngko Pouli'nyoho. Ngko n̄hu'no s̄mo'mo Jisas K̄laisiye yahino so'no loset̄hwahon'ngko sekwo kakoe hungkuno wop̄ingo somo nupa'n̄nt̄fi K̄lais kakimo in̄ngkawent̄fi sekwo nje mehomi ne imo'n̄mentohofoho.

¹⁶ Olo hungkuno loso yokumpohn'nyo wasel̄monne'no yohono. Sekwo ngko sen̄ngkwohwo ne sohwo'niye hunoso maf̄kuji sekwo nje yahino somo t̄fi fin̄ngkamno.

¹⁷ Oso hiso'no ngko sekuye pone'no Timoutimo uhwojalokweno. Kako nje hwomu ne pa'nyo hweho. Ngko kakine'no n̄mo'n̄wo'n̄ngkiso hweho. Kako nakwoe Hwe Engo K̄laisiye syoho somo hofiy'o'no mokosyohumawo'n̄ngkiso hweho. Ngko K̄laisiye yahino wop̄ingo osomo in̄ngkowalokwe so'no Timouti kako sekwoe hunomo wasef̄photo'monte'nefōho. Oso K̄laisiye yahino hiso nakwo a'amu hwahaponjō hn̄'nwiye pa'nyo'maho. O'o, kakoe yahinoso songo wonyoangkafofoho. Timouti kako sekumo a'amu ango'meemjō somo An̄tuye hungkuno lut̄hwawo'n̄ngkohesō sekumo woloset̄hwamontonoho.

¹⁸ A'amu sekwo'n̄ji humalofoso ole lalokwofo Poul kako nakumo mone'manehoho. Ose lont̄fi hof̄iko hof̄koe hunomnhini in̄ngkawent̄fi yokumpohn'nyo imo'nalo kwofo.

¹⁹ Nakwoe Hwe Engo An̄tu sohwo kako nje hon̄ngkano mop̄ijasiyo'n̄jo ihwoso'no ngko sekwoe angopo komo'no wose'ma'monnoho. Ou, osopo nose'mahm'mo ngko oso ango hopo sopoñ a'amu yokumpohn'nyo imo'n̄mentohofo osohwafe hungkunoso mupa'n̄mnehono. O'o, hof̄koe syoho hof̄iko An̄tumne'no yalokwofo osomo ngko yamofo uloh'o'monnoho. Oso syoho hiso ne'njot̄keno. Ne anet̄keno, lt̄'mo uhwon̄monnoho.

²⁰ An̄tu kakoe a'amu ne somo mokosyohumawo'n̄ngkiso oso hwa hof̄iko mango'nohino hwa'maho. O'o, hof̄ko An̄tuye Towahunofe yokumpohn'nyoso hi'njo hwafoho. Oso'no hof̄koe syoho iwo'n̄ngkohofoso ne'njofoho.

²¹ Oseso sekwo peho'no semo'nosoto. Ngko sekumo nose'mahm'mo peho hungkuno sel̄mnehono. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'manji ngko sekumo nto'no mesehawaiyo'n̄ s̄meho tohino'n̄ji yoka yokumpohn'nyo wal̄monnoho. I sekwo nje hungkuno homo somo hofiy'o'no in̄ngkafijo'manji ngko hungkuno wonyoangkafo wasel̄monnoho. Oso'no ngko sekumo pipi seloħo'mnehono. O'o, sekwoe syoho foho.

5

Ango Koulin sopo yahino pisakino'n̄jo wo'n̄nyoponoho.

¹ A'amu fehohnjoso hof̄ko sekumne'no ole nt̄malofi, Sekwoe angō sopo yahino pisakino'njosō i'mofapohoho. Oso yahino n̄hu'no wonyoso a'amu An̄tumo in̄ngkunyoso hof̄ko oso yahino hiso mifitnnehofo. Oso yahino hiso olenoho. Hwe fihwo kako kan̄ngkwohwoe ape ma'masofoho.

² I oseso sekwo sekwoe yofeso peho'no ho'nomo'nalo kwofo. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo yahinoso noho'naof̄kuji sekwo humotaho fisahnnimno. Oso yahino hiso'no sekwo won̄mango wasenono. Sekwo oso hwe yahino wonyo yalokunjo huhwo sohumo sekwo wae yaof̄kujo'no kako sekwo'n̄ji apa'no An̄tuye yofe ho'nomayo'ne nomiħu'mikukutoho.

³ Ngko sekwo'n̄ji mohumuleno. I oso'no ngko sekune'no huno ne'no syosef̄salokwe so'no ngko sekwo'n̄ji hopa humaleno. Oso'no oso hwe yahino wonyo'n̄jo sohumne'no sekwo ngko'n̄ji ulohofane'ntnne'no hungkuno nto mtito'malen.

⁴⁻⁵ Sekwo Kìlaisìye yofe so'no uhu'mokuwo'nìngkohoho sopo uhu'mokahonìngkofi nije huno sohwo kako sekwo'nji humasoso ngko sekwo'nji hopa humaleno. Oseso nakwo Jisasiye yofe so'no uhu'mokuhwasi nakwo kakoe yokumpohn'nyo'nji nakwo oso hwe huhwo sohwo kako oso yahino wonyo somne'no sìmeho uwolo'mokono lìhwasi nakwo kakimo wae yaofìhwasi Setenìye ahomo hwe huhwo sohumo uhumojano. Seten kako oso hwe huhwo sohumo nomahwosi kako yo'mayo tango kakimo uyìhwosi kakoe a'apaho wonyo umokumontonoho. Sekwo ose ulohofìkujo'no oso hwe huhwo sohwo kakoe sìmeho uwolo'mokoso sohwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais asomo poso sohonta oso hwe huhwo sohumo asomo utìma'montonoho.

Poul kako a'amu Koulin somo hwe wonyo imaso sohumo wae feeopmno ulìmentisofoho.

⁶ Sekwo yokumpohn'nyo yahino iwo'nìngkohofoso oso yahinoso wopìng'o'maho. Nakwo huno wonayono. Tongo sìhu kolofìhwasi oso huyo we'e nonto sìhu kolofofisingkitofomasoso oso huyo mijo nonto tongo mìkufo hopi'nonohino somo nìhu'nahone mijo uwolofososo oso tongo mìkufo nìhu'nahone wonyo wopìng'o'mahini wohumantifeho. Tongo huyo ane'njo pa'nyo nohumafìkuji sekwo oso yahu *sipsip* wonyo nìhu'no aneso hofìkoe wonyo somne'no fonjokisahumentohoho hopa umo'nantifeho. Oso yahu hiso ne nakwoe wonyo somne'no fonjokisahumentohofoso nakwoe Hwe Engo Kìlaisìyoho.

⁷ Oso hwe kako wonyo yalokunjo sohwo kako oso huyo wonyo oso pa'nyo hweho. Kako sekwo'nji ne'no humasoso oso tongo wonyo imo'lìwo'nìngkiso hopaso sekwo hopi'nono wonyo wasemokumontonoho. Oseso sekwo kakimo wae yaopijoso sekwo wonyo aue wopìng'o'mahini wohumantifeho. Tongo huyo ane'njo pa'nyo nohumafìkuji sekwo oso yahu *sipsip* wonyo nìhu'no aneso hofìkoe wonyo somne'no fonjokisahumentohoho hopa umo'nantifeho. Oso yahu hiso ne nakwoe wonyo somne'no fonjokisahumentohofoso nakwoe Hwe Engo Kìlaisìyoho.

⁸ Oso'nno nakwo nohumehwasi Kilais kako wonyo nìhu'no ane sohwo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nìmentiso so'no huno wosyofisyantanoho. Nakwo huno ose syofìsyìhwasi nakwo yahino wonyo nìhu'no ane nohumehwasi honìngkano wopìng'o'mahini uyanu. Hungkuno nehopi'nìngkutoho.

⁹ Nom'ne iyoswo sekune'no nto mtì'mokumentoheso ole mtì'mokumentohono. A'amu hofiko ape mayo yahino somo wonyo imokuwo'nìngkohoho sohwanji sekwo nomajopohi'nìngkutoho. Ose semtì'mokimentohefoho.

¹⁰ Ngko oso hungkuno a'amu Anìtuye hungkuno mupa'nyo'njo oso hwamne'no mtì'mokumentohé'maho. I a'amu hofiko Anìtuye hungkunomo mupa'nyo'njo sohwa hofiko ape mayo yahino osomo wonyo umokuwo'nìngkohofoho. Hofiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nìwo'nìngkisofoho. Hofiko nom'ne a'amu sohwafe yo'mayoso hufo iwo'nìngkohofoho. Hofiko Anìtu songo ne'no humayo sohumo hwotoho fentìfi hwasyo anìtu oso hwamo u'mawo'nìngkohofoho. I sekwo oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwamo ulìko'mano lìkujì'manji sekwo ntì'mne hwasilo. Olo hwaho lopo oso a'amu huhwo sohwamo sekwo ulìko'mapitnneso honìngkano aneponoho.

¹¹ I oso'no nee hungkuno semtì'mokimentohe hwapìng'o neso olenoho. Hwe fihwo kako ngko Anìtuye a'amu ne hwo'nyoho, ose seloso sohwo kako yo'mayo wonyo ne'no yìhwoso'no'manji sekwo kako'nji nomajopohi'nìngkutoho. U, kako ape mayo yahino somo wonyo imokososo i, kako nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nososo, kako hwasyo anìtu sohwoe honìngkano hwasyo somo inìngkawesoso, kako nom'ne a'amu somo hungkuno wonyo ulososo, kako mijo yokumpohn'nyo nìngkuhwosi nilohofososo nom'nefe yo'mayoso hufo masoso oso a'amu huhwo sohwo'nji sekwo nomajopohi'nìngkutoho. O'o, nìhu'no awonoho. A'amu ose sohwo'nji sekwo kako'nji wosopayo manìftinnehoho.

¹²⁻¹³ A'amu Anìtuye a'amu ne mmo'nyoso hofìkoe yahino somne'no nakwo yamofo mu-lohofanehwono. O'o, nakwoe syoho'maho. Anìtu kako'nohini yano ulohmmontonoho. U, nakwoe syoho neso Anìtuye a'amu neso hofìko nakwo'nji humalohwono, hofìkoe yahino somo yamofo ulohfasoso nto'no womìhwojantanoho. A'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohoho sohwa ole mtì'mokumentohofifi,

A'amu fihwo sekwo'njo mta'ango sohwo kako yahino wonyo ne'no iwo'nìngkiso'manji sekwo kakimo ulìmno.

Kìko nakwo'nji nejokohumahotoho.

Ose ulìmno kako sekwo'nji nosejokohumahwoloho. Wayo feeopmno.

Ose mtì'mokumentohofoho. Oso'nno sekwo oso hungkuno homo somo finìngkamno.

¹ A'amu hufa'u sohwa'u Anitume'no simeho unyo sohwa'u siko yoka hnn'ngkohosisi siko oso yoka hiso ikwolofo'ne sopo motusoso wop'ngotaho. O'o, a'amu Anitumo simeho muyo'njososo hofiko oso hungkuno somo mihwajiyoso wop'ngol'maho. Oso'no sekwo wonimango masotaho. Anituye a'amu ne sohwa hofiko nto'no womihwajife.

² Sekwo olo so'no huno maseyotaho. Hwangku nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi hwe moy'a'mi olo hwaho lopo humalofo sofe hungkunomo ikwolofantanoho. Oso'no huno maseyotaho. I, hwangku sekwo a'amu hopi'nonohinofe hungkuno ikwolopijo'manji u oso hungkuno we'e yoka hnnalokusiso so'no sekwo ole lolalokwofo. Oso yoka hungkuno homo somo nto'no mihwajiyoso nakwo hopo'maho. Ose lolalokwofo.

³ I oso pa'nyoso nakwo a'amu ahwomomjofe yahino homo homo yano ilofanefoho. Oso'no sekwo huno maseyotaho. Ou, hwangku nakwo ose yaso'manji olohonta olo hwaho loponjo hungkunoso nakwo ikwolofoso hoponoho.

⁴ I oseso sekwo yoka hi'njo hwasi'manji u sekwoe'nohinofoho. Oso hungkuno hiso sekwo nto'no mihwajimno. Sekwoe hungkuno somo a'amu mempo hohnjo sohwa hofiko Anitumo min'ngkayo'njo sohwamo sekwo sekwoe yoka hungkunoso nomotu'mafikutoho.

⁵ Ngko olo hungkuno sekumo selalokwe loso'no wonimango wasenono. Sekwo Anituye a'amu ne sohwanji'mta'ango hwe fihwo sekwoe yoka hungkuno nto'no muh-wajiy'o'neso mohumuliyoho. Awolaho. O'o, a'amu pi'ningo humalofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'nontifi mempo hohnjo a'amu sohwafepono motawowo'n'ngkohoho kuyoho.

⁶ Anituye a'amu ne hufa'u sohwa'u siko yoka hungkuno hi'njo sohwa'u siko oso yoka hungkunoso mempo hohn'ta'ango sohomo motausoso oso wonyofoho. I oso'nji siko a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwamo sikoe hungkunoso motu'mayoso nihu'no wonyofoho.

⁷ I sekwo Anituye a'amu ne soku sekwo yoka hnnalokwofo so'no sekwo Anituye hon'ngkano somta'ni nto pi'wahu'malofo. A'amu sekumo wonyo seloho'malofo so'no sekwo oso wonyo seloho'malofo homo somo simeho tohino ne'no peho'neto. Hofikoe syohofoho. U, hofiko sekwoe yo'mayoso hufo mapijo'manji sekwo ti'mo'nohini uhwonthumamno. Sen'ngkwa'wehwosafoho.

⁸ I sekwo ose miyalokuyohofo. O'o, sekwo soku sekwo sen'ngkwa'wehwosa senampijamo wonyo ulohofalokwofo, ose yontifi sekwo hofikimo hwayo it'hwantifi sekwo hofikoe yo'mayoso siki malokwofo. U, sekwo ose yontifi sekwoe a'amu somo wonyo ulohofalokwofo.

⁹ A'amu yahino wonyo'njososo hofiko Anitu mokosyohumaso ango sopo mu'mapitnnefoho. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Sekwo sekwoe simehomnolini hwasyo hungkuno hnn'ngkutoho. A'amu a'mohufo yoso sohwo, a'amu hwasyo anitu oso hwamo tifi in'ngkaweso sohwo, a'amu ape mayo yahino somo wonyo imokoso sohwo, u a'amu fihwo kako ape pa'nyo imo'nonto nom'ne hwe'nji kifosyoho loho'n'iwo'n'ngkisiyo oso hwanji

¹⁰ hufo iwo'n'ngkohoho sohwanji nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi uno'n'iwo'n'ngkiso sohwanji, a'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohof'wo'n'ngkohoho sohwanji nom'ne a'amummo sitofo liwo'n'ngkohoho sohwanji, a'amu nom'ne a'amufe yo'mayoso siki mawo'n'ngkohoho sohwanji oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwa hofiko Anituye ango kako mokosyohumaso sopo mu'mapitnne hwafaho.

¹¹ I sekwo a'amu fehohnjo soku sekwo oso a'amuso pa'nyo humamotofo kuyoho. Oso'no Anitu kako sekwoe wonyoso wae yasemofonto kako sekumo kako'ne nto sema'maso kuyoho. Oso'no Anitu kako sekumo wop'ngol'maho selalofoho. Hwap'ngoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaik kako wop'ngol'maho selohofahon'ngki Anituye Towahuno sohwa kako sekwoe simeho mo'mo syoho yalofoho.

Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo Anituye ango'nwoho. Oso'no nakwo nakwoe a'apahomo nto'no womokosyohumunano.

¹² A'amu fehohnjoso ole lalokwofo. Yo'mayo yahino Anitu kako ngkine'no hano mopitofasiyoso ngko imeso oso hiso'no hon'ngkano wonyo anefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso ngkimo monifo'manehoho. Oso yahino homo somo ngko ne'no i'me'no oso yahino huhwo sohwo ngkimo monisikwajonehoho. O'o, ngkimo yokumpohn'nyo wokenimokosyohumamontonoho. Oseso ngko oso yahino hiso mimnehono.

¹³ A'amu fehohnjoso ole lalokwofo. Wosopayo hopi'nonohinoso nakwoe simehomnefoho. Nakwoe simehososo wosopayo'nefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no hwangku Anitu kako a'apaho songo nejapihwoso'no a'amu

simeho yo'mayo wopayo oso kako moi'wo umokumontonoho. I oso'no nom'ne yahino so'no huno fisayaf'hupmno. Anitu kako hwe'nji ape'nji mt'i'mokumentisos o a'apahoso akngkilike'ne mt'i'mokumentiso'maho. O'o, nihu'no awonoho. Nakwoe a'apahoso Anitumō iningkayo'nefoho. Nakwoe Mpohwo Anitu kako nakumo nefo'mayo'nefoho.

¹⁴ Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kako Jisas nakwoe Hwe Engo sohumo ulika'mentisofoho. Hwangku nakwo poyo pe'nasoso kako Jisasimo pi'nimo mta'ni ulika'mentiso hopaso nakumo hwangku nelikafonefoho.

¹⁵ Sekwo huno olo so'no fisayaf'hupmno. Sekwo Anituye a'amu ne soku sekwoe a'apahoso Kilaishi'fehoho. Oseso ngko Kilaishi'e a'apaho fehohnjo sohwo'ni ngko oso Kilaishi'e a'apaho hiso oso a'mu hwa'ntesimo ufohi'nimontaho. O'o, nihu'no awonoho. Nehopeho.

¹⁶ Hwe fihwo kako oso ape mayo yahino osomo mtihupehwosi oso ape hwa'nte nonjimo ufohi'noso sohwo sikoe a'apahoso nihu'no anga'no umo'nimontonoho. Oso'no huno maseyotaho. Anitu kako ole nalohoho. Hwe fihwo'nji ape hih'nji ufohi'nisosikoe a'apahoso nihu'no anga'nohino. Ose nalohoho.

¹⁷ Hwe fihwo kako nakwoe Hwe Engo Kilaishi'mo ufohi'noso sohwo siko afa umo'naniyoho. Sikoe neso anga'nohino.

¹⁸ Akngkilike yahino so'no i'waho nto'no fiyimno. Anituye hwe moyam'i ne sokumo a'amu fefoyo yahino wonyo somo iningkawowo'nningkohofoso hofiko oso honingkano wonyo homo somo upesemotowan likuji ikujo'no sekwo oso a'amu somta'ni nolahn'ningkuji hiyaso fohumpopmno. Olo fefoyo yahino wonyo so'nji akngkilike yahino so'nji a'amupe a'apaho wonyo imokubo'nningkisofoho. I nom'ne yahino wonyoso a'amupe a'apahomo oso pa'nyoso wonyo mmokonehoho.

¹⁹ Sekwo olo so'no huno waseyono. Anitu kakoe Towahuno Wopingsoso sekumo sejopahoningki sekwo kako'nji humalo. I kako sekumo humaho. Oso'no sekwoe a'apahoso kakoe ango kuyoho. I oso'no kiko jiye a'apahoso kiko kakwo'yohwosi momokosyohumuhnno. Oso'no jiye hunomnophini iningkahutoho.

²⁰ O'o, awonoho. Anituye Towahuno kumokosyohumaho. Hwapingsoso Anitu kakoe hwomu anga'nohino sohwose honyo'nji mpe esema'mentisofoho. Oseso yo'mayo yahino wopingsoso Anituye simeho wopingo umokiyo'neso oso'nohini fiyimno.

7

Hwe kakoe ape'nji nto'no humayo'ne hungkunofoho.

¹ Oso hungkuno sekwo ngkine'no mt'i'mokumentohoho so'no ngko sekumo aku wasemt'i'mokimne'no yohono. U, hwe fihwo kako ape momaso'njo hwsijohumayoso oso wonyo'maho.

² I oso'no a'amu pi'ningo engo honingkano wonyo yalokwofo so'no hwe fihwo kako apemne'no simeho fefoyo umo'nososo kako yahino wonyo nu'manoho lihwosi'manji e, kako ape womano. U sekwo moyam'i anga'no anga'nohino sofasi sekwo hwehwamne'no syayikujimanji e, hwehwamo uma'nimno.

³⁻⁴ Apesi kako kakoe a'apahoso kako momokosyohumuniyoho. O'o, awonoho. Kakoe hwehwo mokosyohumaho. I oso hopaso hwe sohwo kakoe a'apahoso kako momokosyohumunyofoho. O'o, awonoho. Kakoe ape kako mokosyohumaho. I oso'no hwe sohwosi jiye ape saho wofosyowaho kilhwoso'nko ngkilaho ulohotoho. I oso pa'nyoso ape siki jiye hwehwo afa saho wofosyowaho kilhwoso'nko ngkilaho ulohotoho.

⁵ Siko ape noma'nningkohosisi siko saho wofosyowaho lohosisi i'waho loho'nningkohosiloh. I oso'no siko osohi so'no simeho afa iningkohosisi sikkuno Mpohumo jomo ujo'ne somo i'waho we'enepi fehumunyo. Ehumahosisi Mpohumo jomo ulinyo. Oso wopingofoho. Oseso hwangku siko sikoe a'apahoso apa'no nem'no mihumokininyo. U, siko sikoe a'apahoso nem'no komo'no momihu'mokininyo yohosisi humentaniningkohosisi Seten kako sikoe simehomo wonyo wasemokumontonoho.

⁶⁻⁷ Oso hungkuno ngko selalokwe so'no sekwo ngkimoaku ntohonimentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa olo so'no hofiko mamti'mokumentohofofoho. Oso'no sekwo ape womano likuji'manji noho mapmno. I oso'no ngko huno ole niyohoho. Hwe moyam'i hopi'nono hofiko ape moma'nyo'njo hwsijohumayoso ngko hopa humafijoso oso wopingofoho. I, Anitu kako nom'ne a'amu sohumo ulimontono, Kiko ape maho. A'mu simo ulimontono, Kiko hwehwamo uma'nyo. Ose ulimontonoho. I nom'ne nehumo ulimontono, Kiko ape nomahotoho. Kiko hwsijohumayoso fosyohumantono. I nom'ne simo ulimontono. U, kiko hwehwamo muma'nyo'njo yawoso fiwentono. Ose ulimontono kako oso a'amu homo somo kakoe

yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso a'amu hiso Anituye hungkuno homo somo hofijo un'ngkohwantifeho.

⁸ Hwe moy'a'mi ape moma'nyo'njo s̄ikunonji moy'a'mi hofikoe hwehwa poyo nto pe'nimentohof osofahnnonjimo ngko ole selalokweno. U sekwo ngko pa'nyo humayoso oso wop'ngofoho.

⁹ U, hwe fihwo kako apemne'no s̄imeho fefoyo uyoso'manji oso s̄imeho fefoyo huno somo monje meesiyo'manji u, kako ape womano. U, a'mu fisi kako kakoe huno s̄imeho oso'nji huno ole syafisyo u, ngko hwehiamo uma'n̄mo lososi oso wop'ngofoho. Kako uma'nono. U hwe fihwo kako ape woma'mo loso sohwo kako ape momaso'manji u kakoe s̄imeho mo'mo fefoyoso weho. U, a'musi kako hwehiamo uma'n̄mo lososi kako hwehiamo mama'nyo'njo'manji a'musi kakoe s̄imeho mo'mo fefoyoso weho. Oso'no oso hwe sohwo kako ape womano. A'musi kako hwehiamo uma'nono.

¹⁰ U, sekwo hwe moy'a'mi ape nto ma'nyosiyoswahnne'no olo hon'ngkano hungkunolo selalokweno. Olo hiloso ngko nje huno mta'ango maselohoyohono. O'o, Anitutapmma-sohoho. Oso hiso olenoho. A'mu siki kiko jije hwehumo nul'ko'mahotoho.

¹¹ U a'mu hisi kako kakao hwehumo ul'ko'masosi kako kengo nompo siki humasosi kako nom'ne huhwamo mama'nonehoho. O'o, kako siki wohumamo loso'manji wop'ngofoho. Sijo wohumano. I ngko olopo siki humayoso ngkilaho, ose loso'manji kakoe hwehwo s̄imo'mjo nongkumo apa'no uma'nono. Siko s̄imeho afa umo'nanjiyoho. Oso pa'nyoso hwe sohwosi sekwo sekwoe apeso wae yaof'kutoho.

¹² Olo hungkunolo ngko Pouli'i nje huno mta'n'i syofisyonmanji wasel'lmne'no yohono. A'mu Anituye hungkuno mti'mokumentohof sohwa olo so'n'o mamti'mokumentohofoho. Hwe fihwo kako Anituye hungkunomo in'ngkunyo sohwo kakoe ape kako K̄laisimo min'ngkayo'njos i kako nje hwehwo'nji wohumamo loso simo oso hwe huhwo sohwo kako kakoe ape hisimo wae yaof'hwoloho.

¹³ U, a'mu fisi kako K̄laisimo in'ngkunyo siye hwehwo kako K̄laisimo min'ngkunyo sohwo kako nje ape'nji wohumamo loso sohumo kakoe apesi kakoe hwehumo mul'ko'manehoho.

¹⁴ Oso hiso'no sekwo huno waseyono. Hwe fihwo kako K̄laisimo min'ngkunyo sohwo kako kakoe ape K̄laisimo in'ngkunyosi oso a'mu siye hunomo hwehumo epojisosyohumaho. U, hwe fihwo kako K̄laisimo in'ngkunyo sohwo kakoe ape Anituye hungkunomo min'ngkunyo siya'u oso hwe sohwae hunoso kakoe apemo epojisosyohumaho. Anitutu kako oso pa'nyo muhwonyo'njo yontentesi u oso hisiya'uye mehomni somo Anitutu kako ole ul'hwonesohilo. Sekwo nje mehomni ku'maho. Ose ul'hwonesohilo. Oso hisiya'u hwehwolaho, u a'mutaho, anga'nohino kako Anituye hungkunomo tifi ne'no in'ngkaweso'manji oso hisiya'u sikoe mehomni tipemahosi oso anga'nohino Anitumne'no huno uyalokuso so'n'o Anitutu huno syofisyhwo si mehomni sohumo wop'ngulo'montonohoho.

¹⁵ Anitutu kako kakoe mehomni s̄imeho pompengo'nji humafitnne'ento joho seliwo'n̄ngkisohoho. Ikujoho mafongki'nifitnneho. Oso hiso'no hwe K̄laisimo in'ngkamentiso sohwoe ape kako Anitumto in'ngkayo so'n'o ngkilaho lososi kako kakoe hwehumo wokil'ko'ma'mo uloso'manji oso hwe huhwo sohwo kako kakoe apemo yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. U, ape K̄laisimo in'ngkahosi si kakoe hwehwo sohwo Anitumne'no ngkilaho. Nje ape K̄laisimo in'ngkawesi si ngko wae weekumo'mo uloso'manji ape hisi kakoe hwehwae hungkunomo mamthupenohoho.

¹⁶ U, K̄laisimo in'ngkuso a'mu ne siki kiko jije hwehwo kako Anitumto min'ngkayo'njo osohumo kiko kako'nji humahoji ufo'majoso kako K̄laisimo in'ngkaweso sohwo umo'n̄montol'keno. Oso'no kiko huno makiyohoyohoho. U, sekwo hwe K̄laisimo in'ngkayo sohwasi sekwoe ape sofa hofiko Anitumto min'ngkayo'njo sofamo sekwo hofiko'nji humafikuji ufo'mapijoso hofiko K̄laisimo in'ngkamentohofoso umo'nantifet'keno. Oso'no kiko huno makiyohoyohoho. Oso'no komo'no nul'ko'mahotoho.

Yo'mayo ape mayo'ne yahino wop'ngo Anitutu kako nakumo nejapinyoso ne'no uyano.

¹⁷ Oso hungkuno selohe so'n'o syafisyikuij olo so'ntnme'no huno fisyaft'hupmno. Olo hungkuno hiloso ngko Anituye a'amu anga'meemjo humalofo somo uy'wo'n̄ngkohefoho. Sekwo Anituye hungkunomo mupa'nyo'njo nohumentan'ngkofi Anitutu kako sekumo kakine'n in'ngkayo'nje joho selimentiso osohonta sekwoe yahino kengo kengo se'ma'mentiso so'n'o huno wosyofisyan. Yo'mayo yahino wop'ngo hiso Anitutu kako sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo yano selohmmmentisohoho.

¹⁸ Yahino kengo kengo so'n'o selalokweso yolohoso olenoho. U a'amu Juta fihumo a'amu hofiko kakoe a'apaho s̄ihu ukolo'mentohofo sohwo kako hwangku sohonta

Kīlais'imo in'ingkahwosi hwangku kako oso a'apaho sīhu kolo'mentohofoso nomahwosi kako apa'no wamifohi'nimontolaho. O'o, awonoho. U nom'ne a'amu temtitifo kengo mta'ango fihwo kako kakoe a'apaho sīhu makolo'nyo sohwo kako Anitumo in'ingkahwosi kako a'amu Juta pa'nyo a'apaho sīhu wakolo'nimontolaho. O'o, awonoho.

¹⁹ Nom'nehwafe yahinoso peho'no mane'elo. A'apaho sīhu kolo'nyo so'nji a'apaho sīhu makolo'nyo so'nji oso yahino hiso neso anefoho. Yahino ne'njoso Anituye hungkunomo tīfi nto'no in'ingkayo so'ninhinoh. Osomne'nohini fisyaft'hupmno.

²⁰⁻²² Nom'ne yahino kengo so'no yolohoso wasel'imne'no yohono. Hwe fihwo kako a'amufe syoho ulohofiyi sohwo hamniyoho motipemaso'no siki ulohofiyi sohwo kako ose nohumentan'ngki Anitudo oso hwe huhwo sohuma kakimo in'ingkayo so'nne joho ulahon'ngki oso hwe huhwo sohwo kako Anitumo in'ingkawento kako oso siki syohoso ne'no mji'miwalofoho. Nusikwajijo'eno. Oso hwe huhwo sohuma a'amu hofiko hofikoe syoho somme'no aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumafijoso kakoe hon'ngkano wonyoso kakimo apa'no yokumpohn'nyo mokumokosyohumanehoho. O'o, hon'ngkano wonyo somta'ni Kīlais kako kakimo isihutofukuma'masofoho. Oso pa'nyoso nom'ne hwe fihwo kako nom'ni hwafe syoho mulohofiyi'no o'o kakoe syoho'nohini iwo'n'ngkiso sohwo kako Anitumo in'ingkohwasi kako Kīlais'ye syoho ulohofiyohwo umo'nimontonoho. Oseso kīko a'amufe syoho siki syoho ulohofiyontan'ngkuji Anitudo kako kakine'no joho kili'maso'manji oso syoho homo somme'no kīko simeho tohino kumn'ngkuhwoholo. O'o, kīko oso syoho hiso ne'no fiyo. I tīfi no'mo kīko oso syoho siki yontan'ngkiji oso syoho homo somo uli'ko'mayo'ne hon'ngkano nto i'mofapihwoso'no kīko oso hon'ngkano homo somo fin'ngkayo.

²³ Anitudo kako nakumo hon'ngkano wonyo somta'ni mpe enemayo'ne kakoe hwomu kakoe hon'yo usihuma'mentisofoho. Oso'no nakwo kakoe syoho ulohofif'no. Nom'ne a'amufe hunoso jije hunomo nomokokilo'mokokisyohumafikutoho.

²⁴ Nje a'amu soku yo'mayo yahino wop'ingo kengo kengo a'amu yontan'ngkofi Anitudo kako a'amu homo somo kakimo in'ingkayo so'no joho ulahon'ngki oso a'amu hiso hofikoe yahino kengo kengo somo musikwojifitnnehofo. O'o, oso yahino wop'ingo kengo kengo hiso Anitudo'nji ne'no fiyimno.

Hwe moy'a'mi ape moma'nyo'njo sijo osofe hungkunofoho.

²⁵ Sekwo hwe moy'a'mi ape moma'nyo'njo osomne'no hungkuno ntonohimalehofoho. Olo hungkuno hilo so'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso sohwa mamti'mokumentohofoho. I oso'no Anitudo kako ngkimo wop'ingo ntonohofonto kako huno wop'ingoso ntopantokunjo so'no nje huno mta'ni wasel'imne'no yohono. Oseso nje hungkuno hiloso hwasyo hon'ngkano somo mipesemotawenohoho.

²⁶ Nje hunoso olenoho. Olohonta nakwo Anituye a'amu ne hn'nimo yo'mayo tango ne'malofoho. Oso'no hwe moy'a'mi ape moma'nyo'njo soku sekwo humawo'n'ngkohoho hopaso ne'no fosyohumantikuno. Oso yahinoso wop'ingofoho.

²⁷ Ihwoni. Kīko ape hi'njo hwosif'manji oso ape homo somo kīko nusikwajohotoho. I, kīko ape ahe sohwosi ape mayoso'no huno nosyafisyohtoho.

²⁸ I oso'no hwe fihwo kako ape woma'mo loso hwo'manji u, kako womano. Oso yahino hiso wonyo'maho. I a'mu fisi kako hwehwamo uma'nimo lososi ou, kako uma'nono. Oso hon'ngkano hiso wonyo'maho. O'o, wop'ingofoho. I oso'no hwe moy'a'misiyoswa hofiko olo hwaho loponjo tango engo malokwofo. Oso'no sekwo hwe moy'a'mi ape moma'nyo'njo soku oso tangoso sekumo se'mayoso wop'ingo'maho. O'o, oso humalofo hupo humayoso wop'ingofoho.

²⁹ U nje a'amu soku ngko ole selalokweno. Anituye syoho iyo so'nne sīkunoso pi'n'ngol'maho. Oseso hwe ape ahe sohwo kako Anituye syohoso yokumpohn'nyo iwo'n'ngkiso oso pa'nyoso hwe ape'njo sohwo kako uyono.

³⁰ A'amu simeho tango'njo humanifi humotaho lalokwofoso hofiko oso tango hiso'no huno apa'no nosyafisyyikutoho. O'o, Anituye syoho'nohini uyife. A'amu hofiko simeho wop'ingo'nji hofiko simonyo yalokwofoso hofikimo yo'mayo simeho wop'ingo umokoso oso'no huno apa'no syafisyyikutoho. O'o, Anituye syoho'nohini uyife. A'amu kakoe ho'yango angomne'no ho'yango mpe iwo'n'ngkiso sohwo kako oso ho'yango hiso'no huno pi'n'ngo engo syafisyyikutoho. O'o, kako Anituye syoho'nohini uyono.

³¹ A'amu olo hwaho loponjo hamniyoho so'no syoho yokumpohn'nyo yalokwofoso hofiko yo'mayo mpe iyoso'no hofiko huno pi'n'ngo engo syafisyyikutoho. O'o, oso yahinoso sekwo ikutoho. Hwap'ingoso olenoho. Nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwaho so'nji yo'mayo so'nji moi'wo umo'nimontonoho.

³² Ngko ole'no nimo'n'ngkohoho. Sekwo yo'mayo tango so'no huno pi'n'ngo engo syafisyyikutoho. Hwe ape ahe sohwo kako Anituye syoho somme'nohini huno

syafisyiwo'nìngkisofoho. Kako Anìtu kakoe sìmeho wopìngo umokiy oso'ne'no huno syafisyiwo'nìngkiso hwaho.

³³ Hwe ape'no sohwo kako yo'mayo hofiko'montohwafe a'apaho ufo'mayo'ne so'no huno pi'nìngo engo syafisyiwo'nìngkiso hwaho. Yo'mayo kakoe apefe sìmeho wopìngo umokiy o'ne oso'ne'nohini syafisyiwo'nìngkiso hwaho.

³⁴ Oseso oso hwe huhw sohwo kakoe hunoso hufa'u'no hwaho. Anga'nohinosa Anìtunefoho. Nom'neso kakoe ape mehom oso mokosyohumayo'nefoho. U, moy'a'mi a'moyawoso osofanji mu sijo sofanji hofiko huno ole wosyofisant'feho. Ngko Anìtuye sìmeho wopìngo umokumo lì'mo nje huno so'nji nje a'apaho so'nji honìngkano wopìngo'nohini uyimo. Ose wolant'feho. Oseso ape hwehwanjo sofa hofiko nakwoe hwehwafe sìmeho wopìngo umokano lìkuji hofiko yo'mayo ango mehom oso nto'no wemokosyohumanit'feho.

³⁵ Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso sefo'mayo'ne selalokweno. Olo hungkuno ape mayo'ne hiloso sekumo yokumpohn'nyo mokilo'mokomokesyohumanehoho. O'o, sekwo Anìtuye syoho hofiyo iyoso'no selalokweno. Sekwo Anìtuye syohoso yokumpohn'nyo yontanìngkiji yo'mayo ji'e syoho homo somo wopìjwakumo'mo lìhwosi ihwoso'no kiko oso homo somo wae yaofohoj kiko Anìtuye syoho somne'no ji'e sìmano motekulofo.

³⁶ Hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo'nji yokumpohn'nyo ito'nonto yo'mayo kako ape mayo'ne mosokosoke ulohofo'ne sohwo awonoho. I oso'no kako kakoe sìmehoso fefoyo u'maso osomo monje yasyihwosi i oso ape kakine'no ufo-hoto'malofosine'no kako ole loso kako ne'nohini yawoso wohumano loso sohwo Anìtu kako kakimo uhwononteso hwe wopìngo hwaho ul'montonoho.

³⁸ Oseso hwe fihwo kako kakoe ape ufohoto'nnyo simo masoso oso wopìngofoho. I oso'no oso hungkuno selohe so'no hwe fihwo kako Anìtuye syoho somne'no huno syafisyihwosi kako kakoe'ne ape ufohoto'nnyo simo momaso'njo yososo oso wopìngoso yakolo'nnyofoho.

³⁹ U, a'mu fisi kako kakoe hwehwo songo humunyo siya'u siko ni'hu'nahone nto makotiku'nnyo ya'uyoho. I oso a'musi kakoe hwehwo poyo pe'nnyosi kako nohumahwosi huno ole syafisyoso, U, ngko hwehwamne'no nìmo'nìngkohoho. Oso syafisyoso wopìngofoho. I oso'no huno ose syafisyihwosi kako hwe Anìtumne'no huno syafisyonto inìngkawo'nìngkiso oso humnophini uma'nono.

⁴⁰ I, nje hunoso olenoho. Oso ape a'moyawososi kako nom'ne huhwamo muma'nyo'njo yososi kakoe sìmeho wopìngoso yakolo'nnyo umo'nìmtonoho. Oso hungkunoso nje huno mta'ango selalokweno. A'amu kengoso hofiko huno nom'ne kengo kosyofisyalokofo. I oso'no ngko huno moi'wonoho. Anìtu kakoe Towahuno huhwo olo hilo so'no ngko'nji sìmeho afia inalokuhwayo. Ose syofisyalokweno.

8

Hwasyo anìtune'no tongo fonjokisasyiwo'nìngkohofo oso'ne hungkunofoho.

¹ A'amu fehohnjoso hofiko hwasyo anìtune'no yahu fonjokisasyiwo'nìngkohofo so'no sekwo ngkimo oso yahu hiso'no hungkuno ntohon'malofo kuyoho. Oso'no sekwo ngkimo ole ntìmalofo. Olo yahu loso nakwo Anìtuye a'amu ne hn'wi wonantantaho. Manyo'njo uyantantaho. Ose ntìmalofofoho. Olo hilo so'no a'amu huno kengo kengo mokosyohumalofo. A'amu fihwo kako huno ole syafisyihwoloh. Nje hunoso nto'nohinofo. A'amu huno kengo'njos o hofikoe hunoso nto'nohini'maho. A'amu kako huno ose syafisyoso sohwo kako yokumpohn'nyo imo'nonto nom'ne a'amuso monje esyalofoho. O'o, kiko huno olo'no fisyafisy. A'amu olo hilo so'no huno kengo kengo'njo so'nji nakwo sìmeho uyano. Oso yahino wopìngo huhwo sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonasosofito'mtonoho.

² A'amu fihwa hofiko huno ole syafihu'malofi, oloso nakwo yo'mayo hopi'nonohino so'no huno nayohoho. Oso a'amu huhwo sohwafe hunoso nto'no mosyafisyofo. Fehohnjoso huno motipemaso'njo humalofo.

³ U, a'amu fihwo kako Anìtumo sìmeho uyìwo'nìngkiso oso hune'no Anìtu kako huno nto'no uyohoho. Nje a'amu ne hwsosho ulalofoho.

⁴⁻⁶ Oseso oso yahu anìtu hwasyo sohune'no fonjokisasyiwo'nìngkohofo so'no ole selalokweno. A'amu nakwoe Anìtu ne sohumo minìngkayo'njo sohwa hofiko ole

liwo'nìngkohofo, Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji nakwoe hwe engo anítuyoho. Ose lontífi oso hwamne'no hofíko inìngkawentífi hwomtame ulohofíwo'nìngkohofofoho. I nakwo hn'niyiye Mpohwo Anítu kako anga'nohinohwo humaho. Kako yo'mayoso hwapíngō hweho. Oseso nakwo kakoe'nwoho. Anítu kako'nji humane so'no nakumo namtí'mokumentisofoho. Jisas Kílais kako'nohini nakwoe Hwe Engo hweho. Kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso mtí'mokumentiso hweho. Nakwoe songo humayoso kakinta'angofoho. Oseso nakwo oso hwasyo anítu sohune'no nakwo huno ole nayohoho, neso anefoho. Anítu pi'língó mohumuyoho. O'o, nakwoe Anítu songo ne'no humayo'ne sohwo kako'nohini humaho.

⁷ Oseso a'amu fehohnjo hofíko hohonta hwasyo anítumo inìngkamotofoso hofíko olöhonta nakwoe Anítu ne sohomo kahopi inìngkowalokofo. Oso'no hofíko hwasyo anítu ne anefoho eso'no huno nto'no muyofoho. Oseso hofíko ole syofísyalokwofo, a'amu hofíko oso yahu hwasyo anítumne'no fonjokisasyíwo'nìngkohofoso hofíko nifijoso u hofíko oso hwasyo anítu sohwoe yofeso ho'nomalokwofo. Ose syofísyalokwofo. Oso'no hofíko ole lalokwofo. A'amu hofíko hwasyo anítu sohune'no yahu fonjokisasyíwo'nìngkohofoso oso yahu hiso nakwo naso'manji u nakwo yahino wonyo yalokuhwono.

⁸ Oso'no huno waseyono. Nakwo oso yahuso naso'manji Anítu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wonyofoho. U, nakwo oso yahuso manyo'njo yaso'manji Anítu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wopíngofoho. Ose monalonefoho.

⁹ I oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no huno fisyafíhupmno. Anítuye a'amu ne fehohnjoso hofíko Anítumo simeho we'e'nohini uyalokwofoso hofíko huno ole syofísyalokwofo. Hwasyo anítumne'no yahu fonjokisasyohofoso nakwo naso'manji oso wonyofoho. Ose syofísyalokwofo. I sekwo soku sekwo huno ole syofísyalokwofo. Oso yahu hiso nakwo naso'manji oso wopíngofoho. Honìngkano wonyo anefoho. Ose syafísyíkuji oso yahu hiso sekwo nonontanìngkuji oso a'amu simeho we'e'nyoso hofíko nosehonìngkuji ole wolantífeho, U, hofíko yahu nalokwofo. Oso'no ngko huhwo'nnonji wonano. Ose ko lìkuji yahu nifijo'manji u hofíko hofíkoe simeho mo'mo hungkuno hnnyoso hwotoho wofeentífeho. Ose ikujo'no Anítu kako wonyofoho ulimontonoho.

¹⁰ Sekwo a'amu yo'mayo so'no huno nto'nohino'nji'nwoho liwo'nìngkohofo soku sekwo oso hwasyo anítuye ango somo nosyukaji yahu nìngkahonìngkuji a'amu nom'nehwo kako simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nyoso huno kengo kengo syafíhu'nyo sohwo kako nosehonìngkuhwosi kako oso yahu hwasyo anítu oso hune'no fonjokisasyohofoso kako huhwo'nji yahu hiso wonantífeho.

¹¹ Ihwoni, senìngkwa'wehwo huhwo sohwo oso hwe sohumne'no Kílais kako asomo utímaya'nne poyo pe'nímentiso oso hwe huhwo sohomo sekwoe huno wopíngō so'nji sekwo kakimo wonyo umokantífeho.

¹² Oso a'amu simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nyoso sohomo sekwo wonyo umokufijo so'no sekwo Kílais huhumo wonyo ulohofantífeho.

¹³ Oseso ngko yahu fehohnjoso noní'moho. Hwapíngoso ngko oso yahu hiso nímeso nje nìngkwhawoe honìngkanoso wonyo umokumeso'no ngko oso yahuso apa'no manímnehono.

9

Poul kako Anítuye hungkuno lìku'mofo syoho so'ne hamniyoho momaso so'no simonyo imentisofoho.

¹ Ngko Anítuye hungkuno lìku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Olo hwahoponjo syoho hiloso a'amu hwahoponjoso montapmmmentohofofoho. O'o, Anítu kako ntapmmentisofoho. Oso'no yo'mayoso ngkimo mokilo'mokomokonísyohumanehoho. *Apousel* nom'ne sohwa hofíko nakwoe Hwe Engo Jisas Kílaisímo uhwonímentohofoso ngko huhwo'nji uhwonímentohefoho. Ngko kakine'no kakoe hungkuno loseku'mofahonìngko sekwo oso hungkuno homo somo simeho umentohofo so'no olo nje syoho homo losomo ne imo'nímentisofoho.

² I oso'no a'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Olo hungkuno lìku'mofo (*apousel*) syoho loso Anítu kako Poulímo tuyímentisofoho. Ose ko lontífi sekwo soku sekwo Anítuye hungkuno nje mango mta'ni upa'nontífi inìngkamentohofo so'no sekwo huno wopíngō neso ole típmá'mentohofi, Poul kako Anítuye syoho nehopi yalofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho, Poul kako Anítuye *apousel* ne hweho. Sekwo oso hiso'no huno seyohoho.

³ A'amu fehohnjoso hofíko nje syoho somne'no yoka ntíwo'nìngkohofo so'no ngko olo hungkuno homo losomo aku ulíwo'nìngkohono.

⁴ Nekwo Mponopasⁱnji Anⁱtuye hungkuno a'amu somo ulⁱhwaso^{no} hofiko nekumo wosopayo ejapifijo^{manji} eⁱwa, oso yahinoso wonyotaho.

⁵ Pitaⁱnji nomⁱne hwe Anⁱtuye hungkuno likuⁱmofo (*apousel*) syohoⁱnjo sohwanji Jisasⁱye konⁱngkwaⁱwehwo sohwanji hofiko moyⁱmi Anⁱtumo inⁱngkawoso^{no} nⁱngkohofo osofamo ape maⁱmentohofofoho. Hofiko Anⁱtuye hungkuno a'amuⁱlikuⁱmofo aⁱmusyanji emoyontifi likuⁱmovalokwofo somo sekwo wosopayo yoⁱmayoso uyalokwofo. I oseso nekwo Mponopasⁱnji nekwo ose yasoso oso wonyotaho.

⁶ I nekwo Mponopasⁱnji hamniyoho syoho yontai hamniyoho hiso notⁱpementai nekwo wopayo yoⁱmayo oso mpe iwoⁱnⁱngkuhwoyo. I nomⁱne sohwa hofiko Anⁱtuye hungkuno selahonⁱngkofi sekwo wopayo uyⁱwoⁱnⁱngkohofo kuyoho. Nekwo wosopayo^{ne} yoⁱmayo soⁱno jomo selonontentasi Anⁱtu kako yahino ntoⁱnohinⁱmaho elⁱhwonesohilo.

⁷ Olo soⁱno huno waseyono. Hwe engo sohwafe a'amu itokusⁱnjo sohwa hofiko siki syoho liwoⁱnⁱngkohofo. O'o, awonoho. Hofiko hamniyoho nomantifi wosopayo mpe iwoⁱnⁱngkohofo. A'amu wopasyoho iwoⁱnⁱngkiso osohwo kako siki syoho liwoⁱnⁱngkohofo. O'o, kako wopayo nomahwosi wanⁱmontonoho. A'amu yahu mokosyohumayo sohwo siki syoho liwoⁱnⁱngkohofo. O'o, awonoho. Yahu fehohnjoso wanⁱmontonoho.

⁸ Ngko olo hungkuno selalokwe losoⁱno nakwo a'amu olo hwaho lopo humalo-hwone hnⁱnwi nakwo huno nayohoho. Oso hungku nehopeho lalokuhwono. I nakwoⁱnohinⁱmaho. O'o, Anⁱtuye hungkuno hi hiⁱnjofoho.

⁹ Mouses kako hohonta olo hilo soⁱno ole mtⁱl'mokumento, Sekwo yahu *mpulimokau* sohwo hofiko wosopayo *hwit* paho wae yafoⁱne hwotoho feehonⁱngkuji sekwo hofikoe mango somo nojiⁱumofikutoho. Ose mtⁱl'mokumentisofoho. Oso yahu *mpulimokau* huhwo sohwo kako kakoe syoho somne^{no} mijoho uyahonⁱngkuhwosi wosopayo *hwit* fehohnjoso wanⁱmontonoho. Anⁱtu kako oso yahu *mpulimokau* osomnohnini syafisyonto nalⁱmentisotaho.

¹⁰ O'o, nakwo a'amu hiⁱnnontnne^{no} syafisyonto nalⁱmentisofoho. Anⁱtu kako olo yahino losoⁱno umoⁱnⁱngkohofo. A'amu kako wopasyoho osomne^{no} hwaho ikutofⁱwoⁱnⁱngkiso sohwoⁱnji a'amu wosopayo toyo yahonⁱngki huⁱmemawoⁱnⁱngkiso sohwoⁱnji siko wosopayo fehohnjoso nomahnneⁱenji syafisyonji syoho iwoⁱnⁱngkisiyofoho.

¹¹ Oso paⁱnyoso nekwo Anⁱtuye Towahunoso sekwoe siⁱmeho moⁱmo uyo hulⁱmentihwoyofoho. Oso syoho imentihwyo homo somne^{no} sekwo yoⁱmayo aⁱapahomne^{no} ejapifijo^{manji} oso wonyotaho. O'o, oso yahino hiso ntoⁱnohinofoho.

¹² Nekwo sekumo noseliⁱkoⁱmahonⁱngkuhwori nomⁱne a'amu sohwa hofiko sekumo Anⁱtuye hungkuno losetihwahonⁱngkofi sekwo hofikimo wosopayo yoⁱmayoso uyⁱmentohofofoho. Ose uyⁱmentohofo soⁱno sekwo hofikimo yahino ntoⁱnohinoso ulohⁱmentohofofoho. Siⁱmoⁱmo Anⁱtuye hungkunoso sekwoe ango sopo mⁱmo fape sohonta nekwo Anⁱtuye hungkuno losetihwamentihwayofoho. Osoⁱno nekwo sekumtaⁱni yoⁱmayoso mayoso oso wonyotaho. Oso yoⁱmayoso womantayo ko imentihwayoso oso hiso nekwo momasofoho. Hwapingoso nekwo ole syafithuⁱmentihwoi, a'amu nekumne^{no} huno ole syafihupitnnehofo, Siko wosopayoⁱnji mijoⁱnji engo womanaho nolonji Anⁱtuye hungkuno lonetihwalokusiyo. Ose syafihupitnnehofo. Nekwo Kⁱlais kakoe hungkunoso mopⁱwosyahnnohontai nekwo nakwoe hamniyohoⁱnji hofikoe yoⁱmayo wosopayo mayo soⁱno yoⁱmayo tango kengo kengo nekumo eⁱmaⁱmentisofoho.

¹³ Sekwo olo hilo soⁱno huno maseyotaho. A'amu hofiko Anⁱtuye ango engo somne^{no} wosopayo Anⁱturne^{no} hoⁱnasyiⁱwoⁱnⁱngkohofoso a'amu oso ango homo somjo syohoⁱnjo sohwa hofiko nomantifi niⁱwoⁱnⁱngkohofofoho. Oso ijempoho Anⁱturne^{no} yahu fonjok-isasyiⁱwoⁱnⁱngkohofo soponjo a'amu syohoⁱnjo sohwa hofiko yahu fehohnjoso nomantifi nonⁱwoⁱnⁱngkohofofoho.

¹⁴ Oso yahino hiso^{no} Anⁱtu kako nakumo olo honⁱngkano hungkuno loso nejapmmentono. A'amu Anⁱtuye hungkuno lonetihwawoⁱnⁱngkohofo sohwa hofiko oso hungkuno hiso lonetihwahonⁱngkuji nakwo a'amu hnⁱnwi nupaⁱnⁱngkuhwasi nakwo oso a'amu huhwo sohwafe aⁱapahomne^{no} ufoⁱmayoso wosopayo uyantanoho. Anⁱtu oso honⁱngkano hungkunoso nejapmmentisofoho.

¹⁵ Ngko sekwoⁱnji humamenteho sohonta ngko sekumtaⁱni wosopayo^{no} jomo selontifiⁱntentesi oso yahinoso wopingoⁱnesohilo. I osoⁱno ngko sekwoⁱnji nohu-manji yoⁱmayoso momasoⁱnjo hwoⁱnyoho. I ololahnta ngko yoⁱmayoso maⁱmneⁱenji momtiⁱl'mokalokuyohono. O'o, ngko momaⁱmnehono. Olo nje yahino losoⁱno nje siⁱmeho wopingo numoⁱnⁱmaho. Oso nje siⁱmeho wopingo a'amu fihwo kako wae ntiohofonoho.

Ngko olo syoho loso ne'no i'mo mijoho'no pe'nime'manji e'wano. Nje simeho wopingo wanimo'nimontonoho.

¹⁶ Ngko Anituye hungkuno losetihwalokwe so'no ngko nje yokumpohn'nyo so'no ngko nje yofe woho'namo'nimontahoh. O'o, oso nihu'no awonoho. Anitu kako ngkimo olo syoho loso ntapmmentiso loso ngko molasetihwayo'njo'manji u ngko tango engo woma'monno.

¹⁷ Hungkuno selalokwe hwapingoso olenoho. Ngko olo syoho loso ngko nje huno mta'ni uyimo lonti'mtentesi u ngko sekumo ole seli'mnesohilo. Sekwo nje syoho somne'no yo'mayo ho'yangoso ntapmno. Ose seli'mnesohilo. O'o, olo syoho loso Anitu kako ngkimo nonhwosopento ntapmmentiso so'no ngko nom'ne honingkano ngko umneso ane hwo'nyoho. O'o, ngko Anitu kakoe syoho'nohini ulohofiwon'ningkohe hwo'nyoho.

¹⁸ I oso'no ngko olo nje syoho losomne'no ngko peho hamniyoho ma'mnephono. Nje hamniyoho mayoso olenoho. Ngko Anituye hungkuno a'amumo lutihwawo'nningkohe so'no ngko hamniyoho manti'mtentesi oso yahinoso nto'nohini'maho. I oso'no ngko yo'mayo hamniyoho oso momasos hwo'nyoho. O'o, ngko siki syoho yalokweno. Oso yahino ngko eseti'hwalokwe so'no nje simeho wopingo nimo'nningkohoho. Oso simeho wopingoso nje hamniyoho pa'nyofoho.

Poul kako hwe moyam hopi'nonohinfe syoho ulohofiyoh wehoh.

¹⁹ Ngko hwe hwahoponjo sohwoe syoho ulohofiyoh umo'nimoni'maho. Oseso ngko hamniyoho mayo'ne a'amufe hungkunomo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no ngko a'amuhopi'nonohino sofe syoho ulohofiyoh imo'nimentoheso hwe moyam'mi hopi'nonohini hofiko Anitumso simeho uyifitnne'enji imentohefoho.

²⁰ Ngko a'amu Juta somo Kilaishi'mo iningkafitnne'enji hofikoe yahino somo enjwa'mo humanji Kilaishiye hungkuno lutihwamentohefoho. I ngko Kilaishi'mo simeho uyalokwe so'no Kilaishiye hungkuno somta'ni ngkimo isihutofonima'mentisofoho. Oso'no ngko honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no a'amu honingkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso hofiko Kilaishiye hungkunomo iningkafitnne'enji ngko honingkano hungkunomo enjwa'mo humaleno. Osopo humanji ngko Anituye hungkuno lutihwawo'nningkohefoho.

²¹ Oso pa'nyoso a'amu temtitifo kengoso hofiko a'amu Jutafe honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumunyo so'nji ngko hofiko'nji nohumanji ngko huhwo'ni oso honingkano hungkuno homo somo enjwa'mo mohumawo'nningkiyohono. Ose yontaningko nohonontifi hofiko Kilaishi'mo iningkafitnne'enji iwo'nningkohefoho. I oso'no ngko oso pa'nyo nohumanji ngko Anituye honingkano hungkuno so'no iningo maniyofoho. O'o, ngko Kilaishiye honingkano hungkuno somo enjwa'mo ne'no humawo'nningkohefoho.

²² A'amu fehohnjoso hofikoe simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nnyoso hofiko huno ole syafisyiwo'nningkohofi, U, nakwo yo'mayo yahu oso nasoso nakwoe honingkano wonyo umo'nimontonoho. Hofiko oso yahino so'no ntahoniningkofi ngko oso yahino hiso'no wonyo'maho kosyafisyonji ngko hofiko'nji nohumahm'mo oso yahino hiso ngko huhwo'ni mimnehono. Ngko oso hiso i'me'no nohon'ngkuji hofiko Kilaishiye hungkuno wopingo somo nupa'nningkuji hofiko simeho yokumpohn'nyo uyantifehoh. Ngko a'amu ango'meemjo so'nji ngko hofiko'nji nohumanji hofikoe yahino somo iningkamentohefoho. A'amu fehohnjoso hofiko ngkimo nonehon'ngkuji hofiko Anitumso iningkafitnne'enji oso yahinoso iwo'nningkohe hwo'nyoho.

²³ A'amu fehohnjoso hofiko Kilaishi Jisas'ye hungkuno somo tifi iningkakuji oso homo somo Anitu kako hofikimo wopingo ulohofio'ne'enji olo syoho loso yalokweno. Oso pa'nyoso ngko huhwo'nnonjimo wopingo ntohofone'nji yalokweno.

Nakwo Anituye syoho yokumpohn'nyo yaso'manji nakwo wopingoso womantanaho.

²⁴ A'amu hopi'nono hofiko mjake'we wohnnano lkuji mjake'we ko hnnifijoso a'amu fehohnjoso hofiko ho'yango wopingoso womantife'maho. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Oso pa'nyoso sekwo hokunonji Anitu mta'ni yo'mayo wopingo mayo'ne sekwo Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'nimno.

²⁵ A'amu hofiko yo'mayo mjake'we hnnyo somjo ho'yangoso womano lkuji hofiko piso'mo'nyo ikutoho. O'o hofiko hofikoe a'apaho yokumpohn'nyo ito'nyo'ne syoho ne'no mjimi'wekuji mjake'we hnnyo somjo ho'yangoso mayo'ne syoho engo uyantifehoh. I oso syoho engoso hwahoponjo ho'yangon'nefoho. Oso hiso moi'wo umo'nimonte'no yohoho. I oso'no nakwo Anituye syoho yalokuhwone hn'wi nakwo ho'yangoso engolopohamo ne'no wentihwone so'no syoho yalokuhwone. Oso'no syoho yokumpohn'nyo uyano.

²⁶ A'amu mjake'we hnnyo sohwa hofiko hano ito'nohino yontifi hohwafo sopo komo'no i'mofapiwo'nningkohofoho. Hano ikitokitofo so'njo'maho. O'o, awonoho. Oso pa'nyoso

ngko Anituye syoho iwo'nìngkohono. A'amu yihufo wopolofano likuji hofiko meso siki wofantihm'maho. O'o, hofiko yihufo ne somo nuhwonìngkuji wofantifeho. Oso pa'nyoso ngko Anituye syoho yalokweso siki miyalokuyohono.

²⁷ O'o, awonoho. Ngko nje hunomnophini minìngkowalokuyohono. O'o, yo'mayo wonyo nje simeho sohwo umo lonte somo ngko monje yasyonji Anitュー kakoe syohoso yihufo nemo uhwonontifi polofoho oso hopa nto'no yalokweno. U ngko ose mimme'manji Anitュー kako ngkimo olo hungkuno loso wantimontonohno. Kiko a'amu somo nje hungkunoso ko ulonji kiko yo'mayo yahino wonyo jiye simeho sohwo umo lonte somo monje meesiyo'njo iso'manji kiko ho'yango momatnnohino. Anitュー kako ngkimo ose ntonohonji ngko syoho yokumpohn'nyo yalokweno.

10

Hwahoponjo yahinoso nakumo yamofo nalohofihwoso'no nakwo osomo inìngkuhwalocho.

¹ Nje a'amu soku, a'amu fehohnjos o hofiko Anituye hungkunomo hwotoho hmmentohoho somne'no sekwo huno olo so'no fisyafihupmno. Hohonta Mouses kako a'amu Isilaelife ajuyohwosamo hwaho Ijip mta'ni nomanto hofiko Ijip nul'ko'mantifi hwaho a'amu anepono motawento osopo humamentohofofoho. Oso hopo sopo Mouses'i'ni a'amu Isilael so'nji hofiko osopo nohumentanìngkofi himo a'amu hopi'nonohino somo ifehu'mokahumentisofoho. Siki ifehu'mokahumentiso'maho. O'o, honìngkano utihwayo'ne ifehu'mokahumentisofoho. Oshonta hofiko mijo ayo engo momingo sopo i'mofwahoningkofi Anitュー kako hofikimo mijo ayo engo huhwo sohumo mtihupi'hwajahonìngki a'amu hopi'nonohino hofiko osopo wako'mentohofofoho.

² A'amu hiso hofiko Mouses nakwae hwe engo umo'nono lontifi hofiko kako'nji ufohi'nontifi kakimo inìngkawentifi hofiko himo homo somo enjwa so'mo humantifi mijo engo somo wako'mentohofofoho.

³⁻⁴ Oseso hofiko mijoho uyahonìngki Anitュー kako ahwomo mta'ni wosopayo'nji mijo'nji hopi'nonohino somo umentisofoho. Nuyahonìngki hofiko nìmentohofofoho. Oso hopo sopo mijo sojo mta'ni nìmentohofoso oso mijo hwapingoso Kìlaisiyoho. A'amu hofiko hano loho'nowentanìngkofi Kìlais kako hofikimo hofiyoo emokosyohumamojo hweho.

⁵ I oseso Anitュー kako a'amu hopi'nonohino homo somo wopingo ko ulohofahonìngki hwe moyam'i pi'nìngo engoso hofiko yahino wonyoso yahonìngkofi Anitュー kako nuhwononto oso hwaho a'amu ane sopo Anitュー kako hofikimo poyo umokumentisofoho. Umokahonìngki hofikoe pijafoso oso hwaho hopo sopo hintalinyo pa'nyo osopo nonje hu'mehinawo'mentisofoho.

⁶ Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'nìmentisoso nakumo honìngkano wopingo netihwayo'ne imo'nìmentisofoho. Hofiko yo'mayo so'no hi umo'nìngkahonìngki wonyo imentohofofoho. Oso hopaso nakwo miyanehwono.

⁷ Oso'nìneyakwosa fehohnjo sohwa hofiko hwasyo anitumo inìngkawentifi hofiko hwomtame uloh'mentohofofoho. Oso hwamne'no Anituye hungkunoso ole nalìmento, Hofiko hwasyo anit umo'ntifi hofiko nohumantifi wosopayo'nji mijo'nji nontifi nolikafontifi hofiko syohi'nyo wonyo imentohofofoho. Nakwo oso hopaso miyanehwono.

⁸ I oso'nìnakwo nom'ne a'amufe apohufo ihwaloho. Oso a'amu Isilael pi'nìngo engoso hofiko oso yahino wonyo hiso yahonìngkofi Anitュー kako oso sìkuno anga'nohino somo hofikimo poyo imokumentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko t'wenti-tili tausen'foho (23,000).

⁹ I oso'nìnakwo Anitumo yamofo nulohofihwalocho. A'amu Isilaeliso hofiko Anitumo yamofo ulohofontifi hofiko kiko nto'no monemokosyohumawo'nìngkiyohino hwosoho ulahonìngkofi Anitュー kako oso a'amu homo somo homaso toho wolo'meehufe lonto homamo uhwojahonìngki a'amu pi'nìngo engo somo homaso toho lofopijisyu'mo'mentohofofoho.

¹⁰ I yo'mayo Anitュー iwo'nìngkiso so'no yoka hnìngkuhwalocho. A'amu Isilaeliso hofiko Anitumne'no yoka hungkuno ulahonìngkofi a'amu ahwomo mta'angoso kako a'amu pi'nìngo engo somo fonjahumentisofoho.

¹¹ Oso yo'mayo yahino wonyo imentohofoso a'amu fihwa hofiko oso yahino wonyo imentohofoso so'no Anituye hungkuno mtif'mokumentohofo sohwa hofiko nakumo honìngkano wopingo netihwayo'ne iyoswomo mtif'mokumentohofofoho. Nakwo olo-honta nohumentanìngkuhwoni sìkuno moi'wo umo'nìmonto yahonìngki nakwo oso hungkuno homo somo nuhwonontani nakwo oso honìngkano homo somne'no huno wopingo tipemalokuhwono.

¹² Oseso a'amu fihwo kako ole loso, Ngko yokumpohn'nyo lohokwe so'no ngko honingkano wonyo mimnehono. Ose loso sohwo kako i'waho nto'no wehumano. Kako nɔpiwasyonoho.

¹³ A'amu hopi'nonohino hn'nimo yo'mayo honingkano wonyo nontimne'no ipen-emotawesoso kengo kengo'maho. O'o, afa'nohinofoho. Oso'no Anitu wosefo'ma'mo nalimentiso so'no nakwo huno nayohoho. Kako olohonta nefo'malofoho. Oseso honingkano wonyo nontimo nemotaweso sohwo kako nakwoe yokumpohn'nyo somo moneyakolofonehoho. Yo'mayo wonyo ne'maso sohwo woneyakolo'mo lhwosi ko yososo, Anitu nefo'mayo'ne honingkanoso umo'montonoho. Kakoe yokumpohn'nyo nejapihwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolohfantano.

Nakwo Anitumo iningkohwasi towahuno wonyo so'nyi iningkohwaloho.

¹⁴ Anitu kako a'amu Isiael homo somo wopingo ko ulohofahoningki hofiko wonyo imentohofofoho. Oso'no nje a'amu soku sekwo anitu hwasyo somo hohujo ikinjaofikuji i'waho fiyimno.

¹⁵ Sekwo huno'no kuyoho. Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo huno fisyafihupmno.

¹⁶ Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso oso'no wosyofisyano lontani nuhu'mokontani nakwo olo mijo Jisas:iye honiyofoho lontani Mpohwo Anitumo isamoyoka ulontani nonontani ole syafisyiwo'ningkuhwono, Jisas nakumne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso sohumo ufohi'nalokuhwono. Nakwo wosopayo nomentani kutikijo lohofontani nontani Kilais:iye a'apahofoho liwo'ningkuhwono. Kilais kakoe a'apaho nakwoe wonyo engo so'no tohino umnimentiso sohumo ufohi'nalokuhwono.

¹⁷ Oso wosopayo anga'nohinoso nakwo hwe moy'a'mi pi'ningo hn'wi nakwo kutikujo lohofontani nimalohwone hn'wi nakwo afa aswomjo pa'nyi'nwoho.

¹⁸ Sekwo a'amu Isiaelife yahino so'no sekwo huno fisyafihupmno. Hofiko Anitumne'no yahu fonjokisasyontifi hofiko oso yahu fehohnjoso nonontifi ole syafisyiwo'ningkohofi nakwo Anitu'nyi mafohoto'ningkuhwono.

¹⁹ Ngko hungkuno hwapingoso pehoho selalokweno. A'amu hofiko hwasyo anitu sohune'no yo'mayo ho'nasyiwo'ningkohofoso ne hi'njotaho. Oso hwasyo anitu sohwo kako nehopo lohumaho. Ose loselalokweno.

²⁰ O'o, oso awonoho. Hofiko yo'mayo hwasyo anitu sohune'no ho'nasyiwo'ningkohofoso sohwo oso towahuno wonyo somne'no ho'nasyiwo'ningkohofoso Anitumne'maho. Oso'no oso a'amu hofiko towahuno wonyo sohwafe yofe ho'nomayo'ne uhu'mokukuji sekwo hofiko'nji nomihu'mokin'ngkutoho. Sekwo hofiko'nji mihu'mokin'fijo'manji towahuno wonyo sohwanji ufohi'nantifeho.

²¹ Sekwo nuhu'mokontifi Kilais:iye honiyo'nji a'apaho'nji nontifi towahuno wonyofe wosopayo so'nyi nomohu'mokukujinon'ngkutoho. O'o, sekwo oso honingkano hufa'uyo homo somo sin'ngkakutoho. Sekwo Anitu'nyi wohumano likuiji sekwo towahuno wonyo so'nyi nohumaifikutoho.

²² Sekwo oso honingkano hufa'uyo somo ifijo'manji Anitu kako ngkilaho selihwosi nakumo simeho wonyo wonejapmmontonoho. Hwapingoso Ngko'nohini Hwe Engo hwo'nyoho ose nalimentisofoho. Nakwoe yokumpohn'nyoso kakimo uyakolofantontaho. Nihu'no awonoho. Ose selalokweno.

Sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye yofeso engolopohamo woho'nomehwano.

²³ A'amu fehohnjoso ole liwo'ningkohofofoho. Yo'mayo hopi'nono Anitu kako nakumne'no hano mopitofasiyoso nakwo yasoso oso hiso'no honingkano wonyo anefoho. Oso hungkuno liwo'ningkohofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso nakumo monefo'manehoho. Nakwo Anituye honingkanomo iningkowentan'ngkuhwasi oso yo'mayo yaso sohunjio yokumpohn'nyo sohwo kako nakumo yokumpohn'nyo monasosofitofonehoho.

²⁴ Yo'mayo nakwo uyano lhwasoso huno nakune'no syofihu'ningkuhwasi ihwaloho. O'o, nakwo huno nom'ne a'amu somne'no huno wosyofisyano. U, ngko ose i'mo nom'ne somo ufo'ma'montaho. Sekwo huno oso'no syafisyi'kuji yo'mayoso fiyimno.

²⁵⁻²⁶ Nakwo huno ole nayohoho. Olo yo'mayo hopi'nonohino olo hwaho lopo wojos Anituyeefoho. Anituye hungkunoso ose nalimentisofoho. Oseso nakwo yo'mayoso nasoso oso wopingofoho. Sekwo tongo wonano likujoso uhu'mokiyo soponata'i mpekuji sekwo oso tongo kakwo'yohwo sohumo olo tongo loso kiko hwasyo anitu hwoso sohune'no fonjokisasyohino mta'angotaho. Ose ulohon'ngkiji mpehotoho. O'o, kiko mpe'nohini yohoji hmnyo.

²⁷ U hwe fihwo kako Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'no sohwo kako wosopayo iloho ihwosi wonano lhwosi joho selihwoso'no u sekwo wosihwano likuiji'manji u

sekwoe hunofoho. Noho fwanimno. Kako sekumo yo'mayo tongo sejapososo sekwo hmni'mno. Oso tongo hiso'no sekwo huno pi'ningo syafisyikutoho. O'o, sekwo toho'nhini hmni'mno.

²⁸ I oso'no hwe fihwo kako sekumo ole seloso, Olo tongo loso hwasyo anitumne'no fonjokisahumalofo mta'langofoho. Ose selihwosi, Ngko manimnehono selihwoso'no sekwo oso hwe huhwo sohwoe huno somme'no huno syafisyikiji noningkutoho.

²⁹ Hwapingoso sekwo huno ole seyohoho, Ngko olo yahu loso nime'manji nje honingkano wonyo mmo'nonehoho. Huno ose ka seisos oso hwe sohwo kako sekumo hungkuno seliso so'no kako ole syofisyalofoho. Olo yahu hiloso nimeso ngko hwasyo anitumo hopa iningkowalokweno. Oso a'amu huhwo sohwo kako huno ose syofisyalofoho. Oso'no sekwo oso yahuso noningkutoho. I oso'no nom'ne a'amu fe huno somta'ango somme'no nakwo honingkano somo hano pitofonesyalkwofoso wopingo'maho. Oso'no nakwo yo'mayo yahu nasoso'no a'amu ole nalifitnnoho, Oso yahinoso wonyofoho. Ose nalifitnnohontani yo'mayo yahu so'no nom'ne a'amu somo mulonohanewhono.

³⁰ Ngko Anitumo wosopayo'ne isamoyoka uli'mo noni'me'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo oso honingkanoso wonyofoho eso peho'no wantimontolo.

³¹ Oseso sekwo nonyo wosopayo wonano yo'mayo yahino uyano likuiji'manji sekwo simo'mo huno ole fisysafihupmno. Yo'mayo imeso ngko Anituye simeho wopingo umokumontaho. Sekwo oso hiso'no huno kaki'no syafisyikiji sekwo yo'mayo Anituye yofe ho'nomayo'ne fiykuno.

³² Sekwo soku sekwo a'amu Juta so'laji a'amu temtitifo kengo so'laji a'amu Anitumo iningkawowo'ninkohoho so'ntnne'no huno fisysafihupmno. Sekwo yo'mayo iwo'ninkohoho somo seningkafijo'manji hofikoe honingkano wonyo ifijo so'no sekwo oso homo somo ikutoho.

³³ Ngko huhwo'nije yahinoso oso pa'nyofoho. A'amu hofikoe simeho wopingo umo'none'enji ngko yo'mayo wopingoso iwo'ninkohefeho. Yo'mayo ngkimo nifo'mayo syoho osomnophini miyalokuyohono. O'o, a'amu pi'ningo engo somo wopingo ulohofe'neso syoho yalokweno. Hwapingoso a'amu hofiko Anitumo iningkafitnne'enji ngko yo'mayoso yalokweno.

11

¹ Sekwo ngkimo nohonimno. Kilaisiye yahinomo iningkowalokwe hopaso sekwo ngkimo tifi nninkapmno.

Moya'mi sofa hofiko Anitumne'no uhu'mokukuju hofiko hofikoe mnokinoso ufehu'mokohinantifeho.

² Sekwo ngkine'no huno syanifisyiwo'nontifi oso hungkuno nto sejapmmentohe somo sekwo hofiyi iningkowalokofo. Oso'no ngko sekwoe yofe ho'nomalokweno.

³ I oso'no sekwo olo nje hungkuno loso'no huno waseyono. Kilaisiye mnokino engoso Anituyoho. U nakwo a'amu hwahoponjo hn'wi hwe hopi'nonohino sohwona'niye mnokino engoso Kilaisiyo. Oso pa'nyoso hwoya'mi soafe mnokino engoso huwafoho.

⁴ Oso'no a'amu fihwo kako Anituye hungkuno a'amumo uli'hwosi kako Mpohumo jomo uloso sohwo kako kakoe mnokino manji'mofo so'laji lohofoso'manji kako wonimango unimontonoho. Sekwo a'amu Koulin sopo humalofo soku sekwo ole liwo'ninkohofi, A'amu mnokino manji'mofo'njo sohwo kako nom'nehumo enjwa'mo humunyo hweho.

⁵ A'mu fisi kako mnokino manji'mofo ane lohofoso'manji kako a'amumo Anituye hungkuno uli'hwosi Mpohumo jomo uloso'manji kako wonimango unono. Hofiko kakimo mnokino manji'mofo ane simo uhwoninkuju a'amu hofiko ole wolantifeho, Olo a'mu losi kako wonimango unono. Kako yokumpohn'nyiyoho. Hwe sohwa hofiko mnokino manji'mofo momanjim'nyo iwo'ninkohoho pa'nyiyoho. Oso'no kako hwoya'mi hwa'nte soafe mijiyoo hm'nivo'ninkohoho pa'nyo hm'nniyoho.

⁶ U a'mu fisi kako kakoe mnokinomo hwapi'fe mopa'nyosimo a'amu nuhwoninkuju ole wolantifeho. Oso a'amu kako hwehumo enjwa'mo mohumuyoho. Kakoe yokumpohn'nyosyo yakolo'nniyoho. Oso a'musi kako kakoe mijiyoso hwe sohwafe mijiyoo hopa tifo wahm'nono. U kako oso a'musi kako mijiyoo tifo so'no ngkilaho loso'manji e'wano kako nom'ne a'amu'nji Anitumne'no uhu'mokufijo so'no kakoe mijiyoo somo hwapi'fe wopa'nono.

⁷ Anit sohwo kako Hwe Engo ne hweho. Kako nom'nehumo enjwa'mo mohumunyo hweho. Osohwo kako hwe hwahoponjo sohwona'nimo kako pa'nyo mt'mokumentisofoho. Oso'no nakwo hwe sohwona'ni nakwoe mnokino somo

nopo'nìngkuhwalo. I oso'no moy'a'mi sofa hofiko hwehwamo enjwa'mo humalofo. Oso'no hwoya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwafe yofe ho'nomayo'ne hofikoe mnokino somo wopa'nife.

⁸ Hwapingo hohonta Anitu kako hwe mt'i'mokumentisoso ape mta'ni yafo manto mt'i'mokumentiso'maho. O'o, kako hwehumta'ni yafo anga'no manto ape mt'i'mokumentisofoho.

⁹ Anitu kako apeso hwehwamo ufo'mayo'ne mt'i'mokumentisofoho.

¹⁰ Oseso moy'a'mi sofa hofiko hofikoe hwehwamo enjwa'mo humalofo sofa hofiko oso hiso'no a'amu ahwomomjo somo ut'hwayo'neso hofikoe mnokino somo wopa'nife.

¹¹ I oso'no nakwo Anitumo simeho uywo'nìngkuhwone hn'nwi nakwo hwe sohwona'nnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. I hwoya'mi sofamnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. O'o, ose'maho. Hwe moy'a'mi nakwo nem'no majoku'nontani yokumpohn'nyo sosofito'nontani Anituye yahino afa'no afa'no iwo'nìngkuhwono.

¹² Simo'mo Anitu kako hwe sohwoe yafo nopenmanto ape mt'i'mokumentisofoho. I ololahnta ape sofa hofiko hwomu aswo mawo'nìngkohoho so'no Anitu kako hwomu apefe simehomu mt'i'mokuwo'nìngkohoho. I oso hiso'no hwe hwoya'mi yo'mayo hopi'nonohinoso Anitu kako hwapingo hweho.

¹³⁻¹⁵ Nakwoe yahinoso olenoho. Hwe fihwo kako kakoe mijijo sawemo engoso mahm'nyoso oso wopingo'maho. I hwoya'mi sofa hofikoe mijijo sawemo engoso oso wopingo'foho. Hoffikoe wokosofoho. Oso mijijo sawemoso Anitu kako hofikoe mnokinomo ifehu'mokosyohumayo'ne uyimentisofoho.

¹⁶ Oso'no sekwo hundo olo so'no fisayaf'hupmno. A'mu fisi kako Mpohwo Anitumo jomo ujo'ne tajo ango somo syuhwosi kakoe mnokinomo hwapife mopa'nyo'njo iyoso oso wopingtonaho. O'o, wonyofoho liwo'nìngkuhwonefoho.

A'amu Kouliniso hofiko K'laisimne'no syafisyo'ne honiyo'nji wosopayo'nji nimentohoho sohonta hofiko yahino wopingo somo nto'no miningkammentohofoho.

¹⁷ Jisas nakwoe wonyomne'no pe'nimentiso so'no syafisyo'ne uhu'mingo so'no honingkano hungkuno waselimonne'no yohono. Ngko ole masel'mnehono, Sekwo Anitumne'no nuhu'mokontifi sekwo Anitu kakine'no hwomtame ulohoho yahinoso wopingo yalokwofo. Ose masel'mnehono. O'o, sekwo yahino wonyo yalokwofo. Sekwo yahino wonyo yalokwofo so'no sekwo mi'hu'mokiyo'njo yontifijontentesi oso wopingo'nesohilo.

¹⁸ Ole upa'nìmalefoho. Sekwo nuhu'mokontifi sekwoe hundo kengo kengo so'nji husilo husilo lohofalokwofo. Simeho afa minyo'foho. Ngko oso hungkunoso upa'nìmale so'no ngko hundo ole syofisyalokweno. Olo hungkuno loso ne'njofoho syofisyalokweno.

¹⁹ Sekwo husilo husilo lohofalokwofo so'no a'amu Anituye hungkuno ne somo tifi iningkowalokwofo so'no ut'hwa'nyopo uhwonantanaho. Oso wopingo'foho. I oso'no sekwo simeho afa minyo'njo ikuji Anitumne'no uhu'mokufijoso oso wonyofoho.

²⁰ Jisas kako sekwoe wonyomne'no poyo imo'nimentiso so'no hundo syafisyo'ne nuhu'mokontifi wopayo nonontifi sekwo nto'no mohumulofeo. O'o, sekwo K'laisimne'no mosoyisyalokuyohofo. Sekwo wopayo siki nalokwofo.

²¹ Ou, sekwo nuhu'mokontifi sekwo anga'no anga'nohino soku sekwo sekwoe wosopayo nomotoswapontifi sekwo nom'nne a'amu somne'no hundo monosyafihu'nyo'njo yalokwofo. Fehohnjoso mijo nilohofalokwofo. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko wosopayo'no umofonyo iyoso'no mijoho engo uyalofoho.

²² Sekwo oso a'amu hisomo wopayo muyo'njo peho'no yalokwofo. Sekwo Anituye a'amu homo somo simeho muya'lu liyohofo. Sekwo hofikimo wonmango ifisyimofalokwofo. U, sekwo wosopayo engo wonano li'kuji sekwo sekwoe angomo humafikuji hmni'mmo. Sekwo Anituye tajo ango somo peho'no motoswapohofeo. I oso'no ngko peho hungkuno sel'mnehono. U, ngko sekwoe yofe woho'nosema'monntahao. O'o, ni'hu'no awonoho. Oso hiso'no ngko sekwoe yofeso moho'nosema'monnhonono.

Nakwoe hwe engo Jisas kakoe inomokomoyo oso hwamo kakoe honiyo'nji a'apaho'nji uyimentisofoho.

(Matiyu 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

²³ Ngko ole hungkuno Jisas ntapmmentiso loso nto selimentohefoho. Oso sikuno homo somo Jutas kako mango sohwafe ahomo Jisasimo ho'nahumentiso sikuno homo somo Jisas kako wopayo nomanto

²⁴ Anitumo isamoyoka ulonto oso wosopayo hiso kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo nuyonto ul'mento, Olo wosopayo loso nje a'apahofo. Ngko sekumo sefo'mayo'ne sejopalokweno. Olo ngko sekwo'nji humanji yo'mayo selohofalokwe loso

sekwo hwangku huno syanⁱfohupitnne^eenji selohofalokweno. Hwangku sekwo olo hopa ne^eno ikujo. Ose ulahonⁱngki nⁱmentohofofoho.

²⁵ Oso wopayoso moi[']wo nosojwaofahonⁱngkofi Jisas kako oso noswanyo ipisayo mijo[']njosō nomanto nuyonto ulⁱmento, Olo ipisayo mijolo nje honⁱyofoho. Ngko sekwo Anⁱtu[']nji makotⁱku[']nyo[']ne yahino songo so[']no nje honⁱyo usⁱhuma[']monnaho. Hwangku sekwo nje poyo pe[']nyo so[']no syanⁱfsyikuji sekwo olo pa[']nyoso ne^eno ikujo. Ose ulⁱmentisofoho.

²⁶ Ihwoni. Oso wopayo[']nji mijo[']nji nyo[']ne yahino Kⁱlais nejapmmentisoso sekwo ole lutⁱhwalokwifo. Jisas nakwoe wonyomne[']no poyo pe[']nⁱmentiso so[']no nakumo huno nafohotofo[']nefoho. Nakwo ose yontanⁱngkuhwasi a[']amu nom[']neso nonahonⁱngkuji hofⁱko Jisas nakumne[']no poyo pe[']nⁱmentiso so[']no huno wotⁱpemantⁱfeho. Sekwo oso yahinoso ne^eno m^jmⁱwentanⁱngkuji Jisas kako asomo noponefoho.

A[']amu fiso hofⁱko Kⁱlaisiye a[']apaho[']nji honⁱyo[']nji siki nifijoso hofⁱkoe honⁱngkano wonyofoho.

²⁷ Kⁱlais oso yahino nejapmmentiso so[']no olo so[']no huno wonayono. A[']amu fihwo kako Kⁱlaisiye simeho wopingo mumokiyo[']njo yoso sohwo kako Kⁱlaisiye a[']apaho[']nji honⁱyo[']nji siki nososohwo kako Kⁱlaisiye yahino losomo wonyo imokalofoho. Ose yososo[']no kakimo tango engo u[']malofoho.

²⁸ Oseso a[']amu fihwo kako Kⁱlaisiye a[']apaho[']nji honⁱyo[']nji wanⁱmo lⁱhwosi sime[']mo kako kakoe simeho huno osomo nto[']no syafⁱhu[']nⁱngkuhwosi into[']no nⁱohini imo[']nⁱngkuhwoso[']no wanano.

²⁹ Hwapingo['] a[']amu fihwo kako hwe engo Jisas nakumne[']no poyo pe[']nⁱmentiso so[']no huno nto[']no muyo[']njo sohwo kako Kⁱlaisiye a[']apaho[']nji honⁱyo[']nji siki nososuhumo Anⁱtu kako oso a[']amu huhwo sohwoe yahino wonyo somne[']no tohino uyⁱmontonoho.

³⁰ Sekwo oso yahino iwo[']nⁱngkohofo so[']no hwe moyⁱmi pi[']nⁱngko hofⁱko sekwo[']nji humalofo fehohnjoso yokumpohn[']nyo anefoho. Fehohnjo mnokino[']njofoho. Fehohnjoso hofⁱko poyo nto pe[']nⁱmentohofofoho.

³¹ U sekwo sekwoe honⁱngkano somne[']no huno nto[']no syafⁱhu[']nⁱngkuji nontⁱfijontentesi u oso tohino hiso sekwo momafⁱku[']utnnesohilo.

³² I oso[']no Anⁱtu kako nakwoe wonyo so[']no huno syafⁱsyihwosi kako nakumo tohino nejape[']manji kako nakwo kakoe mehomⁱ hnⁱnwiye honⁱngkano somo nto[']no imofonehwojalofoho. Anⁱtu ose yoso[']manji hwangku sohonta a[']amu pi[']nⁱngko engoso hofⁱkimo tikanomo mⁱhwajoso sohonta nakwo tohino momanefoho.

³³ U sekwo nje a[']amu soku, sekwo wopayo[']nⁱngkuji Kⁱlaisiye a[']apaho[']nji honⁱyo[']nji wonano lkⁱkuji sekwo nom[']ne a[']amu angⁱa[']no angⁱa[']no nⁱohino osomne[']no hontohumaffⁱkuji hofⁱko hopi[']nono nto uhu[']mokukujo[']no osohonta sekwo wopayo[']nji mijo[']nji hmnomafikuno.

³⁴ U a[']amu fihwo kako mijoho uyⁱhwoso[']no kako kakoe angⁱmo sime[']mo wanⁱmontonoho. Tifi kako sekwo[']nji humahwosi wanⁱmontonoho. Sekwo Kⁱlaisiye honⁱyo[']nji a[']apaho[']nji nⁱffijo so[']no uhu[']mokiyⁱ yahino so[']no tango mapitnnoho.

Hungkuno fehohnjoso mokosyohumaleno. Hwangku ngko sekwoe angopo se[']mahm[']mo wolosetⁱhwamonnaho.

12

Anⁱtuye Towahuno Wopingo sohwo kako yo[']mayo syoho nakumo nejapⁱwo[']nⁱngkiso so[']ne hungkunofoho.

¹ Nje a[']amu soku, sekwo yo[']mayo syoho Anⁱtuye Towahuno Wopingo nejapⁱwo[']nⁱngkiso so[']no sekwo huno nto[']no mosyafisiyoso wopingo[']maho.

² Sekwo huno seyohoho. Hohonta sekwo Anⁱtu ne sohumo simeho mummentohofoho sohonta oso hohosohonta Seten kako hwasyo anⁱtu, ne ane, songo ne^eno mohumanayo[']njo sohwoepono ipesemotasimentiso sohumo sekwo tifi inⁱngkamentohofoho. Kako sekumo aho yokumpohn[']nyo kesemokosyohumamojofoho.

³ Oso hohosohonta yo[']mayo Anⁱtuye Towahuno sohwo kakoe mehomⁱ hnⁱnimo nejapⁱwo[']nⁱngkiso so[']no sekwo huno maseimojofoho. I oso[']no olohonta sekwo huno nto[']no waseyono. A[']amu Anⁱtuye Towahuno Wopingo hi[']njo sohwo kako Anⁱtu kakoe Towahuno somta[']ni hungkuno mawo[']nⁱngkiso sohwo kako Jisasimne[']no sifajo malonehoho. I a[']amu kako Jisasⁱye Towahuno ane sohwo kako Jisasimo ole mulonehoho. Kiⁱko nje Hwe Engo ne hwosoho. Ose mulonehoho.

⁴ Anⁱtuye Towahuno Wopingo syoho kengo kengo nejapⁱwo[']nⁱngkiso sohwo kako Towahuno kenga[']nohino hweho.

⁵ Oso syoho kengo kengo iwo'nìngkuhwoneso Anìtu kako anga'nohino humaso sohune'no iwo'nìngkuhwonefoho.

⁶ Anìtuye syoho iyo so'ne yahinoso kengo kengo weho. I oso'no Anìtu kako anga'nohino sohwo kako oso syoho homo somne'no yokumpohn'nyo nejapìwo'nìngkiso hweho.

⁷ Anìtuye Towahuno Wopìingo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo kengo kengoso a'amu anga'no anga'nohino hn'nìmo nejapìwo'nìngkisofoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji fo'mo fo'mo loho'nontanìngkuhwasi a'amu hofiko nonahonìngkuji hofiko Anìtuye yokumpohn'nyo somo wonehonantifeho.

⁸ Anìtuye Towahuno Wopìingo sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino mta'angoso utìhwamontonoho. A'amu fihumo kakoe yokumpohn'nyo uyahonìngkuhwosi oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somo kako huno wopìingo Anìtu mta'angoso utìhwamontonoho. Anìtuye Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako nom'ne a'amu sohomo kakoe yokumpohn'nyo uyahonìngkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako hungkuno hiyaso wo'mojo Anìtu mta'angoso a'amu somo ulìmontonoho.

⁹ Oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako nom'nehumo kakoe yokumpohn'nyo uyahonìngkuhwosi oso hwe huhwo sohomo Anìtu kako yo'mayo yoneso'no huno uysososo hwe huhwo sohwo kako sìmeho hi'ntnnono uyìhwosi walìmontonoho. Ne u'mofapmmontonoho. Nom'nehumo oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahonìngkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu mnokino'njo somo wopìingo umokumontonoho.

¹⁰ Nom'nìhwo kako oso Towahuno sohwee yokumpohn'nyoso nomahwosi yo'mayo wopìingo kengo a'amu hofiko miwo'nìngkiyohofoso Anìtuye yokumpohn'nyo itìhwayo'ne uyìmontonoho. Nom'nehwo kako Anìtuye yokumpohn'nyo nomahwosi kako hungkuno wopìingo Anìtuye huno mta'ni nomahwosi kako a'amu somo woluthìhwamontonoho. Nom'nìhwo kako Anìtuye yokumpohn'nyo nomahwosi kako yo'mayo hungkuno upa'nìwo'nìngkiso so'no yo'mayo imo'nìwo'nìngkiso so'no kako ole walìmontonoho. Oloso Anìtuye Towahuno mta'angofoho. Oloso towahuno wonyo somta'angofoho. Ose walìmontonoho. Nom'nìhwo kako Anìtuye yokumpohn'nyo nomahwosi kako a'amu kengo kengo sofe hungkuno kako huno muyososo walìmontonoho. Nom'nìhwo kako Anìtuye yokumpohn'nyo nomahwosi kako hungkuno kengo kengoso nupa'nìngkuhwosi oso hungkuno hiso kako huno ko muyahonìngkuhwosi kako neso walìmontonoho.

¹¹ Oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako oso yokumpohn'nyo kengo kengoso nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nìmo nejapìwo'nìngkisofoho. Kako kakoe huno mta'nñohini nejapìwo'nìngkisofoho.

Nakwo Anìtuye a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo Kilaisìye a'apaho'nwoho.

¹² Oso yokumpohn'nyo kengo kengo Anìtuye Towahuno nejapìwo'nìngkiso so'no nakwo nakwoe a'apahomne'no pahnñìmo hungkunoso huno waseyono. A'amufe a'apahoso ne anga'nohino wo'nnyofoho. A'apaho kenga'nohino ko hiso sìmano sìfe sìmeho yo'mayo hiso Anìtu kako ho'nahinyofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kilaisìmo inìngkawowo'nìngkuhwone hn'nwi nakwo humalohwono.

¹³ Ihwoni. A'amu Juta hn'nñonji a'amu temtitifo kengo hn'nñonji a'amu syoho ulohofiyi so'nji a'amu sikinjo sìkunonji nakwo hopi'nonohino hn'nwi Anìtu kakoe Towahuno Wopìingo sohwo nonemanto kako nakumo a'apaho anga'nohini nemokalofoho. Oso Anìtuye Towahuno Wopìingo huhwo sohwo kako nakwo anga'no anga'nohino hn'nìmo nehumanto kako mijolìmo hopa imo'nìngkahonìngki nakwo mijo homo somo nontani nakwo a'apaho anga'nohino'nji'nwoho.

¹⁴ Nakwoe a'apaho somne'no nakwo huno nayohoho. Nakwo sìfe'nohini'maho. O'o, nakwo tìmo sìmano sìfe aho yo'mayo hn'nji'nwoho.

¹⁵ Nakwoe sìfe sohwo ole walìmontolaho. Yo'mayo syoho aho sohwo iwo'nìngkisoso ngko mimnehono. Oso'no ngko olo a'apaho loso ulìko'ma'mo. Ose ulìhwosi a'apaho hiso ulìko'ma'montolaho. O'o oso siki hungkunofoho. Sìfe sohwo a'apaho loso fehohnjo hweho.

¹⁶ Nakwoe haloho sohwo ole walìmontolaho. Ngko tìmo hwoni'maho. Oso'no ngko olo a'apaho loso fehohnjo'maho. Oso siki hungkunofoho. Oso haloho huhwo sohwo kako a'apaho loso fehohnjo hweho.

¹⁷ I nakwoe a'apaho tìmo'nohini'manji nakwo yo'mayo hungkuno somo pipi upo'nanehwono. I nakwoe a'apaho haholo'nohino'manji nakwo yo'mayo akinoso pipi wonewa'mtolo.

¹⁸ Nakwoe a'apahoso ose'maho. O'o, An'itu kako nakwoe a'apaho so'no sife aho timo mnokino oso yo'mayo hopi'nonohino so'no huno anga'nohino nano mtitofonto kako ne anga'nohino mt'i'mokumentisofoho.

¹⁹ Nakwoe a'apahoso timo'nohint'manji i a'apaho'maho. O'o, timofoho. Ose'manji a'apaho neso mt'i'mto.

²⁰ O'o, ose'maho. A'apaho fehohnjoso pi'nìngofoho. I oso'no a'apaho neso anga'nohinofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kìlaisi'mo inìngkawowo'nìngkuhwone hn'wìi nakwo An'itumne'no syoho kengo kengo iwo'nìngkuhwoneso nakwoe neso anga'nohino'njì'nwohoo.

²¹ U timo sohwo kako aho sohumo ole mulonehoho. U, kìko mohumayo'manji ngko anga'nohino sohwo'ni ngko nto'nohini wohumamonnoho. U, mnokino huhwo kako sife sohumo ole mulonehoho, U, kìko mohumayo'manji i ngko anga'nohino sohwo'ni nto'nohini wohumamonnoho.

²² O'o, awonoho. A'apaho fehohnjo so'no nakwo huno ole syafìsyìwo'nìngkuhwono, Yokumpohn'nyo anefoho. I nakwo huno ose ko syofìsyìhwasi nakwo oso yo'mayoso ane'njontentesi nakwoe humayoso nto'nohinosohi'maho.

²³ I nakwoe a'apaho fehohnjo so'no huno ole syafìsyìwo'nìngkuhwono, Wonyo we'efoho. Lontani nakwo noimo kame nìkyuyoho wokoso oso yo'mayoso ufotofìwo'nìngkuhwono. I nakwoe a'apaho fehohnjo a'amu hofìko timo nahonifijoso won'mango nanonehontani nakwo hiyaso ekojisosyohumalohwono.

²⁴ I nakwoe a'apaho fehohnjoso oso wopìngofoho. Utìhwa'nyopo weho. An'itu kako nakwoe a'apaho mt'i'mokumentiso sohonta a'apaho fehohnjoso ole lososo, Ngko yo'mìngohwoni'maho ose loso sohumo An'itu kako syoho engo uyimontonoho.

²⁵ Hwapìngoso nakwoe a'apahoso mtihupo mtihupe loho'nìngkuhwolo. O'o, a'apaho fehohnjo somo fo'mo fo'ma'nyo afa'no afa'no wolo'no nìngkuhwano.

²⁶ I oseso a'apaho fehohnjo somo tohino umnoso so'no a'apaho hopi'nonohino homo somo tohino huhwo sohwo ufehu'mokahumontonoho. A'amu fihwo kako jìje a'apaho fehohnjo so'no wopìngo hwosoho kilìhwoso'no jìje a'apaho hopi'nono sìmonyo uyimontonoho.

²⁷ Ngko oso hungkuno hopi'nonohino selalokwe hiso'no sekwo huno fìsyafìhupmno. Sekwo Kìlaisiye a'apaho kuyoho. Sekwo anga'no anga'nohino soku Kìlaisiye a'apaho fehohnjo kuyoho.

²⁸ Oso a'apahomjo hungkuno yolo'no olenoho. An'itu kako a'amu kakine'no simeho uyìwo'nìngkohofo somo syoho kengo kengo kengo uyìwo'nìngkisofoho. Sìmo'mjo syohoso a'amu An'ituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njofoho. Osopo a'amu An'ituye hungkuno uyahonìngki nom'ne a'amu somo uli'wo'nìngkisofoho. Osopo a'amu An'ituye hungkuno lutìhwawo'nìngkohofofoho. Osofeponjoso a'amu hofìko yo'mayo wopìngo a'amu hofìko miwo'nìngkiyohofoso itìhwawo'ìngkohofofoho. Osofeponjoso hofìko a'amu mnokino'njo somo wopìngo umokuwu'nìngkohofofoho. Nom'neso a'amu simeho tango'njo somo ufo'mawo'nìngkohofofoho. Nom'neso a'amu syoho kengo'njofe hungkuno hofìko huno muyo'njoso lìwo'nìngkohofofoho.

²⁹ Sekwo huno pipi seyohoho. An'itu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nìmo kakoe hungkunoso liku'mofo syoho nejapmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nìmo An'itu kakoe hungkuno kakoe huno mta'ni uyahonìngki ujo'ne syoho nejapmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nìmo An'itu kakoe hungkuno a'amu somo lutìhwayo syohoso nejapmmentisotaho. An'itu kako a'amu hopi'nonohino hn'nìmo yo'mayo wopìngo a'amu miwo'nìngkiyohofoso itìhwayo'ne syoho nejapmmentisotaho.

³⁰ U An'itu a'amu hopi'nonohino hn'nìmo a'amu mnokino'njo somo wopìngo umokiyo'ne syohoso nejapmmentisotaho. U, An'itu kako a'amu hopi'nonohino hn'nìmo hungkuno nakwo huno monayo'njoso jo'ne syoho nejapmmentisotaho. I An'itu kako a'amu hopi'nonohino hn'nìmo hungkuno kengo kengoso iwolo'mokajo'ne syohoso nejapmmentisotaho. O'o, oso'ne'maho. An'itu kako a'amu anga'no anga'nohino hn'nìmo kakoe syohoso anga'no anga'no nejapìwo'nìngkisofoho.

³¹ I oso'no sekwo oso syoho An'ituye Towahuno nejapìwo'nìngkiso syoho hwofilo'nnyo so'no sekwo hohayo jafìkuji fitipemapmno. Yo'mayo syoho hwofilo'nnyoso tipemafìkujo'no ngko oso syoho iyo so'ne honingkano wonyoangkafoso wosetìhwamne'no yohono.

¹ Ngko a'amufe hungkuno kengo kengo so'nji a'amu ahwomomjo sohwafe hungkuno'njo ko huhwo'ni ngko oso a'amu homo somo simeho muyiwo'nìngkiyohe'manji oso ngko hofikimo yo'mayo hungkuno uliwo'nìngkoheso sakinjofoho. Ahwomo yokino fonjahonìngkofi yoka ho'nìwo'nìngkiso pa'nyo hwo'nyoho.

² Anìtuye Towahuno sohwo kako hungkuno Anìtuye huno mta'ni ujo'ne syoho ko ntopahonìngki Anìtuye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso huno ko niyahonìngki yo'mayo hwahoponjo huno hopi'nonohino hiyaso wo'mojo so'no huno ko niyahonìngki ngko nom'ne a'amu somo simeho muyiwo'nìngkiyohe'manji u ngko yo'mìngkohwoni'maho. Ngko Anìtumo simeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkohé sohwo'i ngko oso hwofìki'nyo nongkumo ole ulime, Kiko kengo nompo filohofayo ulimeso oso hwofìki'nyo huhwo sohwo kako ko uhwoso'no ngko nom'ne a'amu somo simeho muyiwo'nìngkiyohe hwo'ni'manji Anìtu nonohonìngkuhwoi jiye syohoso ne ane hwsosho wantimontonoho.

³ I ngko nye ho'yango hopi'nonohinoso a'amu umofonyo iwo'nìngkoho somo ko uyonji ngko nom'ne a'amu somo Anìtuye hungkuno lutihwayo so'ne a'amu kengo sohwa ngkimo poyo wokumokantane'no ihwono ntahonìngkuji ngko wopìngofoho ko ulimeso u ngko nom'ne a'amu somo simeho muyiwo'nìngkiyohe'ne'manji Anìtu kako ngkine'no huno wopìngo syanifisyonehoho.

⁴ A'amu kako nom'ne a'amu somo simeho nehopi uyìwo'nìngkiso sohwo kako olo yahino lomo unìngkamontonoho. A'amu fihwo kakimo wonyo ulohofoso so'no kakoe simehosò tohino komo'no mummnonehoho. O'o, kako oso a'amu huhwo sohuma wopìngo uloho'montonoho. Oso a'amu humuhwo sohwo kako nom'ne a'amufe yo'mayo ho'yango so'nji yofe wopìngo so'nji hi ko umo'nìngkahonìngki kako oso a'amu huhwo sohumne'no simeho tohino mummnonehoho. Kako yo'mayo wopìngo iwo'nìngkiso so'no kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne nom'ne a'amu somo mulonehoho.

⁵ A'amu kako nom'ne a'amu somo simeho nehopi uyìwo'nìngkiso sohwo kako nom'ne a'amu somne'no yokumpohn'nyo yahino ane'njo hwewho. Huno kakine'nohini mosyafihu'nyionto kakoe simeho wopìngo imokinyo'ne huno mosyafisyìwo'nìngkiyohehoho. Kakoe yo'mayo somo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. O'o nom'ni hwamo umontonoho. Kako nom'ne somo simeho wonyo mmo'nonehoho. A'amu nom'neso hofiko kakimo wonyo ulohofoso so'no kako oso wonyo homo somo aku ulohoho so'no kako huno mosyafisyonehoho.

⁶ Kako yahino wonyo somo uhwononte so'no kakoe simehosò wopìngo mumo'nìwo'nìngkiyohehoho. O'o, awonoho. Kako Anìtuye yahino wopìngo osomnophini uhwononto kakoe simehosò wopìngo umo'nìwo'nìngkisofoho.

⁷ Kiko nom'ne a'amu sohwamo simeho nehopi uyìwo'nìngkino'manji u hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'nko oso tango hiso nomahoji simeho pompengojì wohumamonnoho. Nom'ne a'amu somne'no yo'mayo yahino wonyo so'ne ko upa'nìngkohoji kiko oso a'amu somo simeho hi'ntnnono ne'no uyohoji oso a'amu somne'no huno wopìngo wosyafihu'monnoho. A'amu huhwo sohwa hofiko piwahupi'jo'manji kiko nusìkwajijo'eno. O'o, kiko hofikimo nulìkafohoji honìngkano wopìngo ti'pemayo'ne kiko ufo'ma'monnoho. Hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'nko kiko hiyaso mohumuhnino. O'o, kiko yokumpohn'nyo ito'nìngkohoji yokumpohn'nyo waloho'monnoho.

⁸ Anìtu kako a'amu somo hungkuno uyahonìngki ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Hungkuno mampaho kengo kengo'nji nakwo mu'pa'nyo'njo oso hungkuno ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Yo'mayo huno hiyaso'mo ti'pemayo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Oso hohosohonta Anìtuye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo oso syoho homo somne'no apa'no monejaponehoho. I oso'no anga'nohino ne'no nowentihwoneso olenso, simeho uyo yahinofoho.

⁹ I olohonta Anìtuye Towahuno kako kakoe yokumpohn'nyo nejopahonìngki nakwo hungkuno Anìtuye huno mta'ni ko lasoso nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso huno monayo'nji'nwoho. O'o huno fehnjhoso weho.

¹⁰ Hwangku sohonta Jisas Kìlais yo'mayo huno hwapìngojì sohwo kako asomo poso sohonta nakwoe huno tìfoso nohumpenefoho. Oso hohosohonta yo'mayo hopi'nonohinoso ujo ehontojwasyososo oshohonta nakwo yo'mayo so'no huno ito'no eholhosonasyonefoho.

¹¹ Hohonta ngko mehomí we'e sohwo'ni humamote sohonta mehomife hungkuno so'nji mehomife huno so'nji mehomife yahinoso imotefoho. Oseso hwangku ngko engo imo'nonji oso mehomí we'efe yahino oso imoteso nìhu'nahono ho'nasyonji a'manefe yahino ma'lmentohefoho.

¹² Oso pa'nyoso olohonta nakwo Anìtuye yahino somne'no huno wonaimto yonteso nakwo neholholafalofoho. I hwangku sohonta eholhosonasyìhwoso'no Anìtu ne sohuma uhwonìngkuhwoi kakoe yahino ne so'no huno nto'no wonay'mtonoho. Olohonta ngko

Anitu kakine'no huno we'nehwu niyohoho. Olohonta Anitu kako ngkine'no huno uyalokunjo hopaso oso hohosohonta ngko kakine'no huno niyonefoho.

¹³ Yahino hufa'u sihune ne'no nowentihwoneso olenoho. Nakwo Anitu kako nehopi humahoeso huno nayoso'ne kakimo tifi iningkayo. Oso'nji yo'mayo Anitu kako yoneso'no hontohumayo. Oso'nji a'amu nom'ne somo simeho uyo. Oso hufa'u sihuneso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho. I oso homo somjo yakolo'nnyo anga'nohinoso olenoho. A'amu somo simeho uyo yahinoso yokintahopo weho.

14

A'amu somo Anituye Towahuno Wopingo hungkuno uyahoningki a'amumo ujo'ne syoho'ne hungkunofaho.

¹ Oseso sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyo yahino somo womano likuji yokumpohn'nyo fiyohonimno. Sekwo nom'ne a'amu somo simeho muyikiji sekwo yo'mayo syoho hopi'nono Anituye Towahuno Wopingo mta'ni mayo'ne sekwo huno ne'no syafisykuji oso hiso'ne Mpohumo jomo ulimno. I oso syoho hiso nom'ne somo yakolo'nnyoso olenoho. Anitu kakoe huno wopingo kijapososo kiko nom'nihumo filutihwaho. Oso syoho hiso'ne sekwo womano likuji syoho yokumpohn'nyo fiyimno.

²⁻³ Hwapingoso a'amu fihwo kako hungkuno Anituye huno mta'ango a'amumo ulahoningki a'amu huhwo sohwa hofikoe hungkuno neso upa'ntontifi oso hungkunoso a'amu hofikoe simeho hi'ntnnonohino Anitumo uyalokwofo somo yokumpohn'nyo usosofitofalofoho. Kako oso a'amu somo yahino wopingo somo iningkayo'ne hofikimo huno ufohofatalofoho. I oso'nji a'amu simeho tango'njo somo wopingo umokalofoho. I oso'no a'amu fihwo kako Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo liwo'nningkiso sohwo kako oso hungkuno hiso a'amu somo mulalofiyoho. O'o, kako Anitumnhoin ulalofoho. Hwapingoso a'amu sohwa hofiko olo hungkuno Anituye Towahuno mta'ango so'no huno moyofoho. Hungkuno hiso hiyaso'mjoso Anituye Towahuno sohwo oso a'amu huhwo sohumo uyalofoho.

⁴ A'amu kako mampaho kengo kengo kako huno moyo'njo lalokunjo sohwo kako kakoe simehomnhini yokumpohn'nyo ito'nalofoho. I oso'no a'amu kako hungkuno Anitu mta'ango a'amufe hungkuno ne'njoso ulalokunjo sohwo kako Anituye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usosofitofalofoho. Oso'no sekwo Anituye Towahuno mta'ni oso hungkuno kengo kengo a'amu huno moyoso'no hi semo'nningkwoloho. O'o sekwo oso hungkuno Anituye huno mta'ango nom'ne a'amumo ujo'ne syoho so'no sekwo hi wasemo'nono.

⁵ Sekwo hopi'nonohino soku sekwo mampaho kengo kengo Anituye Towahuno somta'ni mayoso oso wopingofoho. I oso'no ngko oso yahino homo somo nom'ne yakolo'nnyoso sekwo mayo so'no nimoni'ningkohoho. Olenoho. Sekwo hopi'nono Anituye Towahuno mta'ni Anituye hungkuno sejapeso sekwo a'amu nom'ne somo ujo so'no nimoni'ningkohoho. A'amu kako Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo lihwosi nom'ne a'amu oso hungkuno hiso a'amu Anituye hungkuno uyivo'nningkohoho somne'no miwolo'moku loso'manji kako oso a'amu homo somo yokumpohn'nyo musosofitofonehoho. Oso'no oso a'amu sohwo kakoe yahinoso monjenoho. I a'amu kako Anituye hungkuno a'amu hopi'nonohino somo ulososo a'amu hopi'nonohinoso hofiko upa'nifijo'manji oso a'amu huhwo sohwae yahinoso honjenoho.

⁶ Oseso, nje a'amu soku, ngko sekumo se'mahm'mo nom'ne a'amufe hungkuno kengo kengo Anituye Towahuno mta'angoso seli'me'no sekwo oso hungkuno homo somo mupa'nyo'njo'manji ngko sekumo pipi sefo'ma'mnephono. O'o, awonoho. I ngko sekwoe hungkuno so'nnji yo'mayo hungkuno Anitu ntihwasoso u hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso u hungkuno Anituye huno mta'angoso u Anituye hungkuno losetihwayoso ose selime'no sekwo hofiyoo upo'nantifeho. Oso hungkuno hiso wosefo'ma'montonoho.

Nakwo Anituye hungkuno a'amumo ujoso nakwoe hungkuno neso wolano.

⁷ Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako tompuyo ne ane lontaniningkuhwosi a'amu hofiko nupa'nningkuji ole wolantifeho. U oso tompuyoso yolofo neso pehofo lalofoho wolantifeho.

⁸ Hohonta a'amu fihwa hofiko ikujoho fongki'nyo'ne yi'hufo towotowonnyo sofe mampaho pa'nyoso nto'no maho'nyo'manji ikujoho fongki'nyo'ne nto'no esyohumayo so'no huno pipi uyimontolo. Awonoho.

⁹ Oso pa'nyoso sekwo nom'ne a'amufe hungkuno a'amu mupa'nyo'njo iwo'ningkohofoso ulifijoso oso sekwoe hungkunoso sikinjofoho. Oso hungkuno homo somjo ne hwapingoso hofiko pipi wotipemantifito. O'o, awonoho. Hungkuno hiso ne anefoho. Siki yoka'nohinofoho.

¹⁰ U nehopi. Olo hwaho lopo hungkuno kengo kengo wo'nnycoponoho. Oso hungkuno hiso ne ane'njo'maho. O'o ne hi'njofoho.

¹¹ I oso'no nakwo Anitumne'no uhu'mokuhwasi hwe fihwo kako ngkimo hungkuno ntoso somne'no hwapingo so'no huno manyo'njo ihwoso'no kako want'montono, Oso a'amuso kengofoho. Ose ntihwoso'no ngko huhwo'ni ulimonno, Oso a'amu sohwo kako kengo mta'ango hweho. Oso'no nekwo mofo'mo'nahnnehwyo.

¹² Oseso, sekwo hoku sekwo Anituye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso womano likuji sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuju mapmno. I oso'no sekwo Anituye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso Anituye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usosofitofo'ne mayoso'no sekwo syoho yokumpohn'nyo yoho'nningkuji Anituye hungkuno a'amu nto'no uyo'ne oso yahino hiso mampaho kengo kengo ujo'ne somo yakolo'nnypyofoho.

¹³ Oseso a'amu fihwo kako mampaho kengo kengo Anituye Towahuno mta'ni liwo'nningkiso'manji oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somne'no iwolo'mokujo yahino so'no Mpohumo jomo ulono.

¹⁴ Ihwoni. Ngko nom'ne hungkuno kengo Anituye Towahuno mta'ango so'nji Anitumo jomo uli'me'no nje huyo'mango sohwo kako hungkuno ulalofoho. I oso'no ngko nje hunoso monnyantonfiyoho. Nje hunoso siki weho.

¹⁵ Oseso nakwo pipi yanehwono. Olenoho. Anituye Towahuno kako nom'ne mampaho kengo nejapososo nakwoe huyo'mango oso mampaho so'nji Anitumo jomo ulasoso nakwo nom'ne sikunomo hungkuno nakwoe huno mta'ango Mpohumo jomo ulano. Anituye Towahuno kako ta mampaho kengo'nji nejapososo oso ta hiso Anitumne'no ulasoso ta nom'ne nakwoe huno mta'angoso Mpohumo jomo ulantanoho.

¹⁶ U nakwo Anitumne'no uhu'mokuhwasi oso hungkuno iwolo'mokujo yahino hiso nakwo miyo'njo yaso'manji nakwo mampaho kengo Anituye Towahuno mta'ni Anitumo isamoyoka ulasoso u hwe fihwo oso yahino huno muyo sohwo kako nohumahwosi nakwoe mampaho kengo upa'nningkuhwosi ole malonehoho. Hungkuno nehopeho. O'o, ose malonehoho. Kako nakwoe mampaho kengo upa'nningkuhwosi ole wosyafihu'montonoho. Uoso mampahoso kengofoho. Ngko huno maniyohoyohoho. Ose wosyafihu'montonoho.

¹⁷ Ihwoni. Kiko mampaho kengo'nji Anitumo isamoyoka ulalokunoso nto'nohinofoho. I anga'nohinoso olenoho. Jje hungkuno kengoso oso hwe huhwo sohomo mufo'manehoho.

¹⁸ Ihwoni. Ngko Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo manji sikuno pi'nning engo somo lonji oso mampaho joso noseyakolofontne'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno.

¹⁹ I oso'no nakwo Anituye tajo ango somo uhu'mokuhwasi ngko Anituye hungkuno tifo nakwoe hungkuno'nji a'amumo lutihwameso hofiko hungkuno homo somo ito'no upa'nifijoso oso wopingofoho. I ngko nom'ne mampaho kengo'nji hungkuno sawemo engo a'amu homo somo ulimeso hofiko mupa'nifitnnehofo. Oso'no ngko a'amu'nji nohumahm'mo hungkuno upa'nifitnne'entnne'no walimmonne'no yohono.

²⁰ Nje a'amu soko, olo hungkuno mampaho kengo kengo jo'n seلالوكه loso'no sekwo mehomii we'eso ilofwo'nningkohofa pa'nyoso sekwo ilofikutoho. I mehomii milongoso hofiko honingkano wonyo so'nji huno wonyo so'nji miywwo'nningkiyohofo. Sekwo oso mehomii honingkano wonyo miywwo'nningkiyohofo hopa hmmo'nimno. I oso'no olo hungkuno selalokwe so'no sekwo huno sokaf seiyihwoso'no aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno.

²¹ A'amu Anituye hungkuno mtif'mokumentohofa sohwa ole mtif'mokumentohofi, A'amu Jutaso hofiko nje hungkunomo haloho mapewo'nningkiyohofo so'no ngko nom'ne a'amu kengo mta'ango mampaho kengo'njo sohwamo a'amu Jutafepono yokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne woli'hwaj'monnoho. Hofiko oso a'amu huhwo sohwafe hungkunomo enjwa'mo ko humafikuji hofiko ngkimo moningkap'fitnnehofo.

Anitufe ose ulimentisofoho.

²² Ose mtif'mokumentohofa so'no nakwo huno ole nayohoho. Sikuno fehohnjoso Anitufe kako mampaho kengo kengo uyivo'nningkisosso a'amu kakine'nohini iningkawowo'nningkiso oso'nohin'i'maho. O'o, a'amu Anitufe kakine'no miningkayo'njo iwo'nningkohofa oso huhwamo uyivo'nningkisofoho. Oso'no kako kakoe yokumpohn'nyo hofikimo itihwawo'nningkisofoho. A'amu Anitumo iningkawowo'nningkohofoso hofiko Anitufe hungkuno hofikoe hungkuno'nji lutihwementan'ningkofi uhwonontifi ole liwo'nningkohofa, Olo hungkuno loso wopingofoho. Anitufe kako nelalofoho. Ou, Anitufe kako hungkuno uyalokusoso hofikimo ufo'mayo'nefoho. I a'amu Anitufe kakimo simeho muyo'njo somo oso hungkuno hiso hofikimo mufo'manehoho.

²³ Oseso a'amu kako Anítuye hungkunomo nto'no miníngkayo'njo sohwo kako sekwoe yahino Anítumo hungkuno kengo kengo'njo jomo ulontaníngkuji nose'mahwosi nose-honíngkuhwosi kako ole waselímontonoho, Sekwo huno ane hwayo hohnjo kuyoho.

²⁴ I oso'no sekwo a'amumo sekwo hungkuno ne'njo Anítu mta'ango hungkuno lutíhwahoníngkuji oso hwe sohwo kako nosehoníngkuhwosi u nosepa'níngkuhwosi oso hungkuno hiso oso hwe nongkwoe simeho montímo me hopa wonahmmontonoho.

²⁵ Yo'mayo hungkuno wonyo oso hwe sohwo kakoe simeho mo'mo mnawo'nyo so'no huno syafisy'hwosi kako ole walímontonoho, Anítu kako nje simeho mo'mo nohonalofoho. Ose líhwosi kako Anítumne'no hwomtame ulohoffhwosi kako ole walímontonoho, Anítu kako sekwo'nji nehopi humaho. Kako ose selíhwosi kako Anítuye yofe woho'noma'montonoho.

Sekwo Anítune'no hwomtame ulohofe yahinoso nto'no flyimno.

²⁶ Oso'no nje a'amu soku ngko sekumo oso hungkuno selohe so'no neso pipilo. Sekwo Anítuye yofe ho'nomayo'ne uhu'míngó sopo sekwo hopi'nonohino soku nto'no fesyohumafíkuno. A'amu fihwo kako ta walímontonoho. Nom'ne a'amu fihwo kako Anítuye iyoswo mta'ango hungkuno yoloho wolosetíhwamontonoho. Nom'nihwó kako sekwoe hungkuno ne so'nji hungkuno Anítu uy+soso waselímontonoho. Nom'nehwo kako mampaho kengo Anítuye Towahuno mta'angoso waselímontonoho. Oso hungkuno homo somjo a'amu hofíko huno muyo'njo so'no Anítuye Towahuno hwe nom'nehumo uyahoníngki hungkuno homo somo hungkuno neso yoloho líjwafo'ne hweho. Osohwo kako oso hungkuno hiso neso waselímontonoho. Oso yo'mayo hopi'nonohinoso ikuji sekwo Anítuye a'amu ne sekune'n sefo'mayo'ne yokumpohn'nyo sesosofitofe'nefoho.

²⁷ U a'amu fihwa mampaho kengo kengo'nji Anítuye Towahuno mta'ango wolano líkjui't manji u anga'nohinataho, hufa'utaho, hufa'u s'hunetaho, oso hwa lohofoso nta'noho. Oso hungkuno homo somo hwe simo'mjo sohwo nto losojwaofíhwoso'no osopo nom'ne a'amuhwo kako kakoe hungkuno homo somo nto losojwaofíhwoso'no osopo nom'nehwo walímontonoho. Oso hungkuno a'amu mupa'nyo'njo somo nom'nihwó kako ne so'no uwolo'mokalímonte hweho.

²⁸ Oso hungkuno homo somo a'amu fihwo iwolo'mokujo'ne sohwo mohumentaníngkuhwosi' manji ou, oso hopo sopo a'amu hungkuno kengo kengo'njo sohwa hofíko hungkuno malífitnnehofo. O'o, hofíko mampi'nyo wohumantifeho. Hofíko mampi'nyo humafíkuji Anítu'nji huno'nohini wosyofisýantífeho.

²⁹ I a'amu nom'ne somo Anítu kakoe huno mta'ní kako kakoe hungkuno a'amu ujo'ne uyíwo'níngkisoso a'amu hufa'utaho, hufa'u s'hunetaho, oso hwa hofíko woselantífeho. A'amu nom'neso hofíko nohumafíkuji Anítuye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahoníngkuhwosi hungkuno homo somo yano ulofantífeho. Huno ole wosyofisýantífe, Olo hungkuno loso Anítu mta'angotaho. Kengo mta'angotaho. Ose syafisyíkuji yano ulofantífeho.

³⁰ Hwe fihwo kako hungkuno Anítu mta'ango lontaníngkuhwosi nom'ne a'amu osohwo kako oso hungkuno homo somo upo'nontohumentaníngkuhwosi Anítu kako oso hwe sohomo kakoe hungkuno uyososo walímo líhwosi yahoníngkuhwosi oso a'amu kíko hungkuno simo'mo lontijo oso hwosi kíko mampi'nyo fosyohumaho. Oso a'amu tifinjo huhwó sohwo kako Anítuye hungkuno waselono.

³¹ Oso yahino anga'no anga'no hiso'no Anítu kako kakoe yokumpohn'nyo sejapíhwoso'no sekwo anga'no anga'nohino soku oso syoho hofíyo ikuji a'amu hopi'nonohinoso Anítuye huno nto'no nupa'níngkuji sekwo yokumpohn'nyo wososofito'nantífeho.

³² A'amu Anítu kako hungkuno uyíwo'níngkiso oso hwa hofíko oso hungkuno a'amu somo ujo'ne yokumpohn'nyo somo monje uyohohu'mo loso'manji hofíko oso hiso'no hoponoho. Oso yokumpohn'nyo homo somo monje yasyíhwosi hungkuno hiso komo'no moi'wo wesejwao'montonoho. Hofíko oso syoho homo somo mokosyohumunyo hwafoho.

³³ Anítu kako simeho afa inyo yahinoso hwapingo hweho. A'amu hungkuno lomtnnawe iwo'níngkohofo oso yahinoso Anítu mta'ango'maho. O'o awonoho.

³⁴ Nakwo Anítuye hwe moyá'mi angó'meemjo nakwo Anítune'no uhu'mokuwo'níngkuhwone hn'nwiye uhu'míngó sopo moyá'mi sofa mampi'nyo humawo'níngkohofo pa'nyoso sekwo moyá'mi sofasi mampi'nyo fosyohumamno. Sekwo hungkuno malífitnnehofo. Hwapíngoso Anítuye hungkuno ole nalohoho. Moya'mi sofa hofíkoe hwehwamo enjwa'mo wohumafe. Oso'no hofíko oso uhu'míngó homo somo momokosyohumafitnnehofo.

³⁵ Hungkuno fehohnjo somo moya'mi sofa nupa'nontifi hungkuno neso hundo moyo'manji hofiko oso uhu'mingo sopo oso hungkuno hiso'no nolohon'ingkutoho. O'o, hwangku hofikoe angomo nohumafikuji hofikoe hwehwamo oso hungkuno hiso'no ulohonantifeho. Oso uhu'mingo sopo moya'mi sofa hofiko hungkuno lifikoso wonimango unimontonoho.

³⁶ Sekwo oso yahino homo somo miningkayo'njo peho'no yalokwofo. Sekwo hundo pipi seyohoho. Sekwo Anituye hungkuno hwapingo'njo kulaho. Sekwo'nohini Anituye hungkuno ma'mentohofo kulaho. Nom'ne a'amuso momaso'netaho. I sekwo hwahopo pawomno.

³⁷ Aamu fihwo kako ole loso, Ngko Anituye hungkuno kakoe hundo mta'ni a'amumo uliwo'ninckohe hwo'nyoho. Ou, nje hunoso Anituye Towahuno mta'angofoho. Ose loso sohwo kako hundo ole wosyafisyon. Ngko Pouli'ni olo hungkuno semti'mokiyalokwe loso Anituye honingkano hungkunofoho. Ose wosyafisyon. Oso hunoso mosyafisyo'manji kako mango'nohino hweho.

³⁸ Aamu fihwo kako olo nje hungkuno lomo hwotoho feso sohumo sekwo kakoe hungkunomo hwotoho hmhmno.

³⁹ Oseso, nje aamu soku, Anitュー kako sekumo kakoe hungkuno sejopalokunjo so'no, sekwo kakoe yahwomehomia hopa emponawotofo soku, hungkuno Anituye hundo mta'ni ujo'neso hi wasemo'nono. Sekwo aamu Anituye Towahuno mta'ango mampaho kengo kengo liwo'ninckohoho somo noplumofikutoho.

⁴⁰ I oso'no ngko olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo Anitumne'no uhu'mokuwo'ninckohoho sponjo yahino nto'nohini fiyimno. Sekwo sihufisahufi hungkuno likaofikutoho.

15

Kilais kako poyo nto pe'nimentiso sohwo apa'no likamentisofoho.

¹ Nje aamu soku, ngko Kilais Jisas'ye hungkuno wopingo selmentohe so'no sekwoe hundo somo apa'no hundo wasefophoto'monne'no yohono. Oso hungkuno hiso sekwo nupa'nontifi iningkawenti fi olohonta sekwo yokumpohn'nyo lohokwofo.

² Oso hungkuno upa'nimentohofo somo sekwo tifi ne'no iningkakuj aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuj'o'no Anitュー kako sekumo asomo setimahwoso'no sekwo ahwomomo wohumanfeho. I oso'no sekwo oso hungkuno homo somo sekwo simeho hi'ntnnono uyalokwofoso ne ane'manji Anitュー kako asomo moseti'manehoho.

³ Ngko oso hungkuno hiso nom'ne hungkuno hopi'nonohino somo hwofilo'nyyoso nupa'nonji sejapmmentohefoho. Oso hungkuno hiso olenoho. Hohonta aamu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofo sohwa hofiko Kilais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'none so'no mt'i'mokontifi nalimentohofofo. Oso mt'i'mokumentohofoso ne imo'nimentisofoho.

⁴ Jisas kako poyo pe'ninkahon'ingki hofiko sokimomo ho'nahumentohofoho. Hohonta aamu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofo sohwa ole mt'i'mokumentohof, Kilais kako poyo pe'ninkuhwosi sikuno hufa'u sihune imo'ninkuhwoso'no apa'no songo likafonefoho limentohofofo. Oso limentohofoso ne imo'ninkahon'ingki Kilais kako nolikafonto

⁵ hwangku kako Pitamo u'ma'mentisofoho. Tifi sohonta kako kakoe inomokomoyo hopi'nonohino sohwamo u'ma'mentisofoho.

⁶ Nom'ne sohonta aamu Kilais kakine'no iningkamontofoso hofiko nuhu'mokontifi humenantingkofi Kilais kako hofikimo u'ma'mentisofoho. Oso aamu pi'ningo engo hiso hofikoe faif hantilet (500) somo yakolonoho. Ngko olo iyoswo semti'mokiyalokwe loso olohonta oso aamu homo somjo pi'ningsoso songo humalofo. Fehohnjoso hofiko poyo nto pe'nimentohofoho.

⁷ Sikuno nom'nemo Kilais kako Jemisimo * u'ma'mentisofoho. Nom'nehonta kako kakoe inomokomoyo (*apousel*) hopi'nonohino sohwamo apa'no u'ma'mentisofoho.

⁸ I tifi sohonta ngko Pouli'nimo ni'ma'mentisofoho. Kako ngkimo nihiu'no hwotohenepo ni'mahon'ingki ngko kakoe inomokomoyo ae'uyo hwo'ni imo'nimentohefoho.

⁹ Simo'mo ngko Kilaisimo miningkayo'njo yonji kakoe aamu ne somo ngko wonyo umokumentohefoho. I oso'no Anitュー kako ngkimo kakoe hungkuno liku'mofo (*apousel*) syohoso yo'mingohwo'nimo hopa peho'no ntapmmenisoto. O'o, ngko nom'ne inomokomoyo (*apousel*) sohwamo enjwa'mo humaleno.

* 15:7: Jemis huhwo sohwo kako Anituye aamu ne Jelusalem humamentohofoso mokosyohumamentiso hweho.

¹⁰ I oso'no olo yahino ngko wopingo yalokwe loso hwapingoso Anitu kako ngkine'no hitoho ulofahon'ngki ntapmmentisofoho. Anitu kako ngko yo'mingohwo'nimo hopa wopingo ntaho'mentisoso oso hiso ne'maso imo'nimentiso'maho. O'o, kako ngkimo wopingo ntahofahon'ngki ngko kakoe syoho so'no yokumpohn'nyo yoho'nonji oso syoho hiso inomokomoyo nom'ne sohwamo uyakolo'mentohefoho. I oso hiso ngko nje yokumpohn'nyo'nji miyalokuyohono. O'o, Anitu kako ngkimo wopingo ntahofonto kakoe yokumpohn'nyo ntopahon'ngki ngko kakoe syoho yokumpohn'nyo yalokweno.

¹¹ I sekwo huno ole syafisy'kutoho. Pouk kako syoho ntiso imaso hwolo. I inomokomoyo nom'nehwa hofiko syoho ntiso imalof'hwalo. Ose likutoho. O'o, oso'ne'maho. Nakwo Kilaisiye syoho ulohofiysohwo sohwona'ni oso hungkuno Kilais kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no a'amu pi'ningo engo somo ulahon'ngkuhwoni sekwo oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontifi sekwo kakoe a'amu ne imo'nimentohofoho.

A'amu hopi'nono hofiko poyo pe'nimentohofoso hwangku hofiko nolikapitnnefoho. A'amu oso hungkuno homo somo min'ngkayo'njoso hofiko Anituye a'amu ne'maho.

¹² Ou, nakwo ole liwo'n'ngkuhwono, Kilais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohumo Anitu kako pi'nimo mta'ni apa'no songo ulika'menton. I oso'no nom'ne a'amu fehohnjoso hofiko sekwo'nji humalofoso hofiko ole peho'no lalokwofo. A'amu poyo pe'n'ngkujoso apa'no songo molikapitnnefoho. Ose peho'no lalokwofo.

¹³ I oso'no a'amu poyo pe'nyoso hofiko mulikafefijontentesi Anitu kako kakoe hwomu Kilaisimo mulikafe'hwonesohilo.

¹⁴ Ou, nehopi. Anitu kako Kilaisimo mulikafe'njo yontentesi u hungkuno nakwo selimentihwoneso ne ane imo'n'ngkuhwonesohilo. I oso hungkuno nakwo selimentihwone somo sekwo simeho hi'ntnnono siki uyikutnnesohilo.

¹⁵ Oso hofikoe hungkunoso nehopi lontifijontentesi nakwo Anitune'no hungkuno loset'hawao'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo Anitumne'no hwasyo hungkuno loset'hwehwanesohilo. Hwapingoso Anitu kako Kilaisimo ulika'mentiso oso'no yolo ho seliwo'n'ngkuhwonefoho. I oso'no Anitu kako a'amu poyo somo songo mulikafonefoho歌 hungkuno nehopi lontifijontentesi i kako Kilais huhumo mulikafefijontentesi. Nakwo hwasyo hungkuno selihwanesohilo.

¹⁶ U, Anitu kako oso a'amu poyo somo mulikafeso ne'njontentesi Kilais huhumo ulikafoso ne ane'nesohilo.

¹⁷ U Anitu kako Kilaisimo mulikafe'njo yontentesi sekwo kakine'no simeho hi'ntnnono uyakolwofoso kako sekumo mosefo'mahwonesohilo. O'o, sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no tohino mentan'ngkutnnesohilo.

¹⁸ Oso hungkuno hiso ne'njontentesi a'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso hofiko hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no tohino mafikuji tikanomo wentan'ngkutnnesohilo.

¹⁹ Nakwo olo hwaho lopo nohumentani Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nwi nakwo Kilais asomo netimayo'ne hontohumalohwono. Nakwo poyo pe'n'ngkuhwaso'no kako asomo monetmaso'manji a'amu hofiko nakwo a'amu Anitumne simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwone hn'nime'no hitoho mikun'imposo ulof'hwonesohilo.

²⁰ I oso'ne'maho. O'o, Kilais kako poyo pe'n'ngkahon'ngki Anitu kako ulika'mentisoso hungkuno nehopeho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Kako a'amu poyo pe'nimentohofoso likapitnne'ento simo'mo Kilaisimo ulika'mentisofoho.

²¹ Anitu kako hwe simo'mjo mt'i'mokumentiso sohwo Atam, kako poyo pe'nyoso pe'n'hwonima'nimentisofoho. I hwe nom'nehwo Kilais kako songo likafo'neso likof'hwonima'nimentisofoho.

²² Ihwoni. Oso pa'nyoso neyakwo Atam pe'nimentiso hopaso nakwo imuso'ni pe'nalokuhwono. I a'amu hofiko Kilaisiye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyontifi Anitu kakoe mehomu imo'n'ngkahon'ngkofi Anitu kako oso mehomu homo somo Kilaisimo ulika'mentiso oso hopa ulikafonefoho.

²³ Nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwiye sikuno somo Anitu kako nelikafonefoho. Simo'mjo sohwo Kilaisiye. Tifi no'mo Kilais kako kakoe a'amune'no asomo poso sohonta nakwo hopi'nonohino hn'nwi nelikafonefoho.

²⁴ Kilais kako yo'mayoso moi'wo esojwafonefoho. Oso hohosohonta kako yo'mayo hwahaponjo mokosyohumayo so'nji hwe engo sohwaniyo yo'mayo towahuno wonyo so'nji hofikoe yokumpohn'nyoso moi'wo umokumontonoho. Oso hohosohonta Kilais kako yo'mayo hopi'nonohinoso kan'ngkwohwae ahopo ho'nisy'hwosi ulimontono, Kiko yo'mayo hopi'nonohinoso mokosyohumaho. Ose ulonefoho.

²⁵ Oso'no Kìlais kako yo'mayoso nomokosyohumahwosi kakoe mango sohwamo hwotoho wahmmontonoho.

²⁶ Kakoe mango sohwamo wae yafonefoho. Oso'no oso hohosohonta a'amu hn'nwi apa'no mape'nanehwono. Ni'hu'nahone songo nohumanefoho.

²⁷ Oso hiso'no a'amu Anìtuye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofí, Anìtu kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakoe sìfilaku'nyo'mo ho'nahumentisofoho. Ose mt'i'mokumentisofoho. I oso'no na kwo huno nayohoho. Anìtu kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakoe hwomufe sìfilaku'nyo'mo ho'nahumentisoso kako oso yo'mayo homo somo enjwa'mo mujokohumanehoho. O'o, awonoho.

²⁸ Tìfi sohonta yo'mayo hopi'nonohinoso Anìtu kako kakoe hwomufe sìfilaku'nyo'mo ho'nasyìhwoso'no Kìlais kako kanìngkwohumo ulimontono. Ngko huhwo'ni kikimo enjwa'mo wohumamo. Ose ulahonìngkuhwosi Anìtu kako oso yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumane hweho.

A'amu hofiko Anìtu a'amu poyo pe'nyo somo ulìkafonefoho esomo minìngkayofoho.

²⁹ Oso hungkuno a'amu poyo pe'nìngkujoso apa'no songo molìkapitnnehofo eso nehopi'manji a'amu fehohnjoso olo yahino hiloso peho'no yìwo'nìngkohoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anìtumo inìngkawentìfi mijo momaso'njo yontìfi poyo pe'nìmentohofoho. Nope'nìngkahoningkofi a'amu nom'ne mijo mokiyomasoso hofiko a'amu poyo pe'nìmentohofoho hiso songo liìkafo'ne so'nwi huno syafìsyontìfi ole lìmentohofi, Nakwo a'amu songo humalohwone so'nwi nakwo a'amu poyo pe'nìmentohofoho somne'no nakumo mijo apa'no wokiyemantìfeho. Ose lìmentohofoho. Ou, Anìtu kako a'amu poyo pe'nyoso songo mulìkafonefoho eso hungkuno nehopi lontìfijontentesi hofikimo ufo'mayo so'nno mijo peho'no kiyomafìkutnesohilo.

³⁰ Sìkuno huhwo huhwi nakwo Anìtuye hungkuno lìku'mofontanìngkuhwoni nakwoe mango sohwa hofiko nakumo poyo wosemokano nalìwo'nìngkohofoho. I oso a'amu poyoso molìkapitnnefoho eso nehopi lontìfijontentesi nakwo olo syoho loso ihwasi tohino engo nomehwasi olo yahino loso hwayohohnnesohilo.

³¹ U, nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Kìlais Jìsasìmo sekwo sìmeho uyalokwofo so'nno kako nakumo asomo songo nelìkafo'ne so'nno huno neyahonìngki nakwo sìmonyo yalokuhwono. Oso hungkuno yokintahopo ne'nno nehopi selohono. I oso'no olo hungkuno hi ne'njofoho. Sìkuno huhwo huhwi nje mango sohwa hofiko ngkimo poyo wonìmokantifetìkeno ntnne'no hontohumalenò.

³² Ngko ango Efesos sopo nohumentanìngko nje mango sohwa hofiko ngkimo siki sìwojo hopa wolofonisýantìfi inomokomanyìmalofoho. Oso'no a'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko molìkapitnnefoho eso nehopi lontìfijontentesi i ngko olo syoho loso imeso oso tango nì'mantontentesi olo yahino loso hwayohohnnesohilo. A'amu fehohnjoso hofiko Jìsas kako nakumo asomo songo nelìkafo'ne sohumo minìngkayo'njosó ole lìwo'nìngkohofi, Nakwo poyo pe'nìngkuhwasi songo liìkafooso miyanehwono. O'o, nakwo ni'hu'nahone wope'nantanaho. Oso'no nakwoe honìngkano wonyo somne'no huno pi'nìngo engo pého'no wosyofìsyantanto. O'o, nakwo mijo nonyo wosopayo engo mehwasi syohi'nyo niyontashìhn'wi mo'nìngkanta nakwo poyo wope'nano.

³³ A'amu oso hwasyo hungkuno lìwo'nìngkohofoso hofikoe honìngkano wonyo somo sekwo ipesemotawofitnnoho. Ose ifijoso hofiko sekwoe honìngkano yahino wopìngo somo wonyo wosemokantìfeho. Oso'no sekwo i'waho nto'no fiyìmno. Hofikimo ujokohumafìkutoho.

³⁴ Sekwo sekwoe yahino hwayo hohnjo osomo hohujo ikinjaofìkuji yahino wopìngo osomne'no huno nto'no fìsyafìthupmno. Honìngkano wonyoso apa'no ikutoho. Sekwo upa'nìmno. A'amu fehohnjoso sekwo'nji humalofoso hofiko Anìtumne'no huno nto'no muyofoho. Oso hiso'no sekwo wonìmango masenìngkoho liyohoho.

Anìtu kako a'amu poyo pe'nosó sohumo nulìkafìhwosi kako a'apaho nom'ne songo uyimontonoho.

³⁵ A'amu fehohnjoso hofiko ole lohonìwo'nìngkohoho. Anìtu kako a'amu poyo pe'nyo somo pipi ulìkafonetò. U a'amu poyo pe'nyo sohwo peho a'apaho'nji hopa mufohi'nìngkuji liìkapitnneto.

³⁶ A'amu hofiko hungkuno ose lìwo'nìngkohofoso hofiko huno nìhu'no anefoho. Sekwo a'amu yangkume topoyo oso yo'mayo uyo mofìwo'nìngkohoho soku huno seyohoho. Oso yangkume topoyo oso kwefoho ihwoso'no iwofasyìkuji apa'no uyo mopijoso hwaho mo'm swo mafe'njo ihwosi tìmoso mafokafonehoho.

³⁷ Oso yangkume uyo mofontifeso swo yokino pmpongo oso uhwon'wo'n'ngkohofoso sekwo huno waseyono. Yokino swo pmpongo oso'nji mamofefoho. O'o, ne n'hu'no we'e sohwo hwahomo'mo ho'nahinyo somta'angofoho.

³⁸ Anitu kako hohonta pmpongo swo yokino ose ne kengo kengo imo'nyo'ne'ento huno syaf'hu'mentiso so'no oso yangkume swo pmpongo yokino oso yo'mayo hopi'nonohino wofoka'montonoho. Oso pa'nyoso nakwo poyo pe'ningkuhwasi a'apaho nom'ne songo'nji nakwo likofanefoho.

³⁹ Ihwoni yo'mayo Anitu mt'i'mokumentisoso paho kengo kengofoho. A'amufe a'apaho kengofoho. Tongofe kengofoho. Yihufofe kengofoho. Inaniku mijomo emoy'wo'n'ngkiso oso pahoso kengofoho.

⁴⁰ Yo'mayo ahwomomjoso hwahoponjo pa'nyo'maho. O'o, kengo kengo mt'i'mokumentisofoho. A'amu ahwomomjo sohwafe a'apaho wonyoangkafoso ti'pomponaho pa'nyofoho. Nakwo hwahoponjo hn'nwiye a'apahoso toho pijijo pa'nyofoho.

⁴¹ Nakwo ahwomomjoso yo'mayo somo uhwonontaneso mofehi'nyo joso kakoe kengofoho. Hamno joso kengofoho. Hntokwaliyo kengo kengo sohwa hofikoe joso kengo kengo wo'nyyofoho.

⁴² Oso pa'nyoso a'amu poyoso likafososo hofiko hofikoe a'apahoso kengo umo'nantifeho. Oso pijafa nakwo pi'nimomo ho'nosyontaneso wonyo imo'n'wo'n'ngkohoho. A'apaho songo likafososo wonyo mmo'nonehoho. O'o, songo ne'no humayo'nefoho.

⁴³ Pijafa nakwo pi'nimomo ho'nosy'wo'n'ngkuhwoneso piso imo'n'wo'n'ngkohoho. Kakoe yokumpohn'nyoso anefoho. Oso a'apaho songo likafososo oso wonyo angkafo-foho. Yokumpohn'nyo hi'njofoho.

⁴⁴ A'mopijafa nakwo pi'nimomo ho'nasy'wo'n'ngkuhwoneso oso hwahoponjofoho. A'apaho songo ne'no humayo'ne likafososo oso ahwomomjofoho.

Olo hwaho lopo humayo'ne a'apahoso hwahoponjofoho. Ahwomomo humayo'ne a'apahoso ahwomomjofoho.

⁴⁵ Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofo sohwa hofiko ole limentohofi, Anitu kako hwe si'mo'mjo mt'i'mokumentiso Atam osohwo kako nakwoe hwaho loponjo a'apaho hwapingo hweho. Ose mt'i'mokumentohofofoho. I tifi no'mo Kila'snakwoe hwaho lopo imo'n'ntentiso osohwo kako songo ne'no humayo'ne ahwomomjoso a'apahoso hwapingo hweho.

⁴⁶ Ahwomomjoso a'apahoso nakwo si'mo'mo ma'mentihwone'maho. O'o, si'mo'mo hwahoponjo a'apaho ma'mentihwonefoho. Hwangku tifi no'mo nakwo a'apaho ahwomomjoso nomaneffoho.

⁴⁷ Hwe si'mo'mjo sohumne'no Anitu kako hwaho nomanto a'amu mt'i'mokumentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'apaho hi'njo hweho. I tifinjo imo'n'ntentiso Kila'sosohwo kako ahwomo mta'ango hweho.

⁴⁸ Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi nakwo Atamiye imu'nwoho. Oso'no Anitu kako hwe hwahoponjo nta'ni mt'i'mokumentiso oso mta'ango'nwoho. I a'amu hofiko Anitumo in'ngkawowo'n'ngkohofoso hofiko oso hwe ahwomo mta'ni pmmentiso Kila'sosohwo hopa imo'n'fitnnefoho.

⁴⁹ Olohonta nakwo Atamiye a'apaho hi'nji'nwoho. Hwangku sohonta nakwo Kila's ahwomo mta'ango sohwoe a'apaho hopa mane'nwoho.

⁵⁰ Nje a'amu soku, ngko olo hungkuno loso yolo waselimonne'no yohono. Nakwoe a'apaho olo hwaho loponjoso mokosyohumalohwone'njo hn'nwi nakwo yo'mayo wopingo Anitu nakumne'no enesyo humasoso momanefoho. O'o, nakwoe a'apaho piso imo'nyo'neso Anituye ango wopingo yo'mayo piso mmo'nyo sopo m'mofaweneffoho.

⁵¹ Sekwo upa'nimno. Anitu kako hiyaso hungkuno ngkine'no ujo lijwanimo'masoso ngko waselimonne'no yohono. Nakwo Anitumo in'ngkawowo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo fehohnjo hn'nwi wope'nantanoho. Fehohnjo hn'nwi mope'nanehwono. I oso'no nakwo hopi'nono nakwo nom'ne a'apaho songo womantanaho.

⁵² Ou, sikuno ae'uyo sohonta kounoho yoka ahwomo mta'ni ho'n'ngkuhwoso'no nakwoe nakwoe a'apaho songo t'mo lo'ntnno komo'no imo'naneffoho. I oso kounoho yoka hiso ho'n'ngkuhwoso'no a'amu poyoso hofiko nolikafikuji a'apaho songo piso mmo'nyoso mapitnnefoho. Osohonta nakwo a'amu songo humalohwone hn'nwi nakwoe a'apaho songo'nji imo'naneffoho.

⁵³ Ihwoni. Anitu kako ole nalmento, Sekwoe hwahoponjo a'apaho piso imo'n'wo'n'ngkisoso sekwo a'apaho nom'ne songo piso mmo'nyo'njo ne'no wentihwone somne'no uyohopitnnefoho. Sekwoe poyo pe'nyo yahinoso n'hu'nahone ho'naofikuji a'apaho nom'ne songo ne'no humayo'neso nomapitnnefoho.

⁵⁴ Oso sīkuno homo somo nakwoe hwahoponjo a'apaho piso imo'nyoso poyo pe'nivo'nīngkisoso ho'nasyīhwasi nom'ne a'apaho songo piso mmo'nyo'njo songo ne'no humayoso nomehwaso'no oso hohosohonta oso hungkuno a'amu mt'i'mokumentohofoso ne umo'nīmontonoho. Hungkuno hiso olenoho.

Anītu kako poyo pe'nyo somo nīhu'nahone hwotoho hmmentisofoho.

Kakoe mango hopinonohino sohwamo nīhu'nahone uyakolo'mentisofoho.

⁵⁵ Poyo pe'nyo yahino sohwosi jiye yokumpohn'nyoso nt'i'mo weho. Awonoho. Nīhu'nahone moi'wo'nnyo hwosoho.

⁵⁶ A'amu poyo pe'nivo'nīngkohoho hwapiengoso pehoto. Poyo namokiyoso olenoho. Nakwoe honīngkano wonyo sohwo namokuwo'nīngkohoho. Nakwo Anītuye honīngkano hungkuno somo hwotoho fentaneso nakwo huno nayohoho. Honīngkano wonyo yalokuhwono.

⁵⁷ I oso'no Anītu kako nakumo Hwe Engo Jisas Kīlais nejapmmentiso sohwo kako nakwoe wonyo so'no pe'nonto kako oso wonyo huhwo sohwoe yokumpohn'nyoso wae yao'mentisofoho. Oso hiso'no Anītu kako poyo pe'nyo yahino somo nīhu'nahone hwotoho hmmentisofoho. Oso'no nakwo Anītuye'no isamoyoka uli'wo'nīngkuhwonefaho.

⁵⁸ Oso'no nje a'amu sokumo ngko Pouli'i ni ngko sīmeho sejopalokweno. Sekwo Anītuye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji osohonta piso'mo'nyo senīngkuhwoso'no nusīkwajīkutoho. O'o, sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji Anītu kakoe hungkuno homo somo ne'no hmīngkamno. Anītu kako pi'nīmo mta'ni nelīkafone so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwo Anītu kakoe syoho homo somo yokumpohn'nyo ihwoso'no syoho hiso ne ane mmo'nonehoho. Oso hiso'no sekwo inīngo mofikutoho.

16

A'amu Koulin iso hofiko Anītuye a'amu yo'mayo so'no umofonyo iwo'nīngkohoho somo ufo'mayo'ne hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo Anītuye a'amu nom'ne Jelusalem humalofo so'ntnme'no hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkuno ntobonimalofo so'no ngko olo hungkuno loso waselīmne'no yohono. Ngko a'amu Ngkolesiya somo utīhwamentohe hopaso sekumo wosetīhwamne'no yohono. Sekwo ole fiyīmno.

² Sīkuno iyoho humayo (Sante) huhwo huhwi sekwo yo'mayo syoho homo somne'no hamniyoho tīpemawo'nīngkohoho so'no sekwo anga'no anga'nohino soku sekwo oso hamniyoho hiso nom'ne a'amu somne'no huno syafisyīkuji fehohnjoso nōmafikuji sekwoe ango somo kengopo fohō'nahumno. Ose hu'mesontānīngkuji ngko nose'mahm'me'no oso hamniyoho hiso'no sekwo syoho engo mifitnnehefo.

³ Oseso hwangku ngko i'mofapm'me'no sekwo nom'ne a'amu somo oso hamniyoho uyohojae'ne uhwosopopmno. Oso a'amu huhwo sohwamo ngko hofikimo iyoswo honīngkano imofo'neso uyi'mo ngko hofikimo oso hamniyoho'njo iyoswoso pone Jelusallemo uyahot'monne'no yohono.

⁴ Hamniyoho hu'mesyalokwofo somo ngko ole syafisyī'mo, Ngko huhwo'nīni wamalīme'manji u hofikō'nji wowantanoho.

Poul kako a'amu Koulin somo uhwonīmo lonto kako hano uyoso'no sīkuno ho'nahumentisofoho.

⁵ Nje hunoso ole syafihu'malefoho. Ngko hwaho Masetouniya oso ajwo sopoe u'mo u'ma'mo. Ose mtito'malefoho. Oso'no sīmo'mo ngko hwaho Masetouniya osopoe wekamp'mo wose'ma'monnoho.

⁶ I oso'no ngko sekwo'nji we'enehwo wohumamontīkeno. Oso'no ngko huno maniyohoyohoho. Ngko sekwo'nji humahm'mo oso ifoyo hamno so'no wohontohumamti'keno. Ose'manji moi'wo imo'nīngkuhwoso'no ngko hano nom'ne angopono nt'i'mo wamo li'mo yahoni'mo sekwo ngkimo nonifo'maffikuji honīngkanopo wonīhwojowantīfeho.

⁷ Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji we'enehwo humahm'mo komo'no selīko'mayoso ngkilaho. O'o, Anītu kako ngkimo sekwo'nji sīkuno sawemo humayo so'no ntīhwoso'no u ngko sekwo'nji ne'no wohumamonnoho.

⁸ Ngko olo ango Efesos lopo nohumentanīmo oso Sīkuno Engo (*Pentikous*) * Anītuye Towahuno nakwoe hwaho lopo pmmentiso sīkuno somne'no syafisyī'ne sīkuno osohwo nto i'mofapīhwoso'no osohonta ngko olo a'amu lohwamo nulīko'mahm'mo sekwoe angopono wapmmmonnoho.

* **16:8:** Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

⁹ Hwapingo neso olenoho. Anitu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hoku'yo no hwosampo'maso so'no ngko Anitu kakoe hungkunoso lut'hwhahon'ngko a'amu pi'ningo engoso hofiko in'ngkowalokofo. I oso'nji a'amu pi'ningo engoso hofiko olo hungkuno lomne'no mangohwa imo'nalokwofo.

¹⁰ We'enepi Timouti kako sekumo se'maso'manji sekwo kakimo hofiy'o'no umokosyohumafijo so'no kako sekwo'nji simeho woping'o'ni wohumantonoho. Sekwo upa'nimno. Timouti sohwo kako ngko pa'nyo Anituye syoho engo yalofoho.

¹¹ I oso'no a'amu fihwo huno ole syafisyo'eno, olo hwe songo lohwo sohwo kako yo'mingohwo'maho. Oso'no nakwo kakimo hohujo ukinjimofano. Huno ose syofisyihwaloho. O'o, sekwo kakoe simeho woping'o'no umokumno. Oseso hwangku sekwo kakimo kakoe hon'ngkano somo uhwojapikujo'no kako ngkimo won't'mano. Ngko Timouti'nji a'amu nom'ne so'nji ni'mayo'ne hontohumalen.

¹² Nen'ngkwa'wehwo Apoulousiye hungkunoso olenoho. Ngko nohumanji Apoulousi'mo ole uliwo'nin'ngkoho, Kiko ango Koulin sopo uhwonamo lohojoso olo a'amu lo'nji uhiji uhwona. Ose uliwo'nin'ngkohefoho. I kako olohonta sohonta uyoso ngkilaho lalofoho. I hwangku sohonta Anitu kakine'no hon'ngkano umofihwoso'no wapmmontonoho.

Pouliye hungkuno fehohnjofoho.

¹³ Yo'mayo Anituye syoho somo wonyo umo'nimo lihwosi yososo sekwo i'waho nto'no flyimno. Sekwo Anitune'no simeho hi'ntnnono uyalokwofo osomo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Sekwo hwe ne imo'nin'ngkuji yokumpohn'nyo lohofikuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹⁴ Yo'mayo hopi'nonohino sekwo iwo'nin'ngkohofoso oso'nohini ikuji nom'ne a'amu somo simeho uy'kuji sekwo hofikimo nto'no femokosyohumamno.

¹⁵ Nje a'amu soku sekwo Sitefanosiye a'amu osomne'no huno seyohoho. Hofiko oso hwaho Ngkilik osopo humantifi Anitumo simo'mo in'ngkamentohofofoho. Oso'no hofiko hofikoe huno mta'ni hofiko Anituye a'amu ne somo hofiy'o'no ufo'mawo'nin'ngkohofofoho.

¹⁶ A'amu oso pa'nyo humawo'nin'ngkohofeo somo sekwo hofikimo enjwa'mo fosyohumamno. Sekwo hofikoe hungkuno somo haloho popmno. I nom'ne a'amu hofikimo ufo'mawo'nin'ngkohofeo somo sekwo hofikimo tifi fin'ngkamno.

¹⁷ Sitkuno pi'ningo engo somo ngko sekwoe simano masehonyo'no nohumanji huno ne'no syosefisyahoningko oso hwe hufa'u sihune sekwoe angoponta'ango sohwa Sitefanosiyo Foutiyunetasayo Akaikosiyo hofiko sekwoe simano mafohi'nontifi ngkimo ni'mahoningkofi ngko simonyo imalefoho. Hwapingo sekwo hopi'nono mon'imapitnnoho. I oso'no hofiko noni'mahoningkofi ngko sekwo'nji humentani hopa simonyo yalokweno.

¹⁸ Hofiko ngkimo ni'mantifi simeho woping'o'no mokumalofofo. Sekwoe simeho hi'osenohino. Oso'no sekwo oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye syoho hofiy'o'no yaloekwofo sohwanji nom'ne a'amu oso pa'nyo sohwanji hofikoe yofeso foh'o'nomapmno.

¹⁹ Oso hwaho Esiya loponjo Anituye a'amu neso hofiko Anitumne'no ango'meemjo uhu'mokuwo'nin'ngkohofeo hofiko sekumo nje a'amuhwafo selalokwofo. Akwila'nji kakoe ape Ptlisila'nji sikoe ango somo nom'ne a'amuso hofiko Anitune'no uhu'mokuwo'nin'ngkohofeo a'amu so'nji hofiko sekwo Anitumo in'ngkowalokofo so'no hofiko nakwoe a'amubo selalokwofo.

²⁰ Anituye a'amu ne ngko'nji humalofoso hofiko nakwoe a'amubo selalokwofo. Nakwo Anituye a'amu ne so'nji swo'nontani nakwo aho popotohumo'n'wo'nin'ngkuhwone hopaso sekwo aho popotohumo'nimno.

²¹ Ngko Pouli'ni ngko oso a'amu olo iyoswo ngkine'no mt'i'mokalokuso sohumta'ni iyoswo nohumanji ngko aho'nji ifalifaliyo mt'i'mokonji † ole selalokweno, Nje a'amubo.

²² U a'amu fihwo kako Anitumo in'ngkayoso ngkilaho loso sohwo kako tikanomo wene hweho. U, nye Hwe Engo Jisas K'lais kako komo'no noho wapono nimo'nin'ngkohoho.

²³ Nakwoe Hwe Engo Jisas kako sekumo woping'o'no ne'no waselohofono.

²⁴ Sekwo nakwoe Hwe Engo K'lais Jisasimo humalofo sekumo ngko simeho sejopalokweno. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mt'i'mokohono. Hungkuno osohopeho.

[†] **16:21:** Pouli kakoe aho'nji mt'i'mokumojo'maho. O'o, kako nolahon'ngki nom'nehwo mt'i'mokumojofo. Olo hungkuno hon'ngkanomo wo'nyo loso Pouli kakao mt'i'mokumentisofoho.

2 Koulin

Olo Iyoswo Ti'fi'no loso Poul A'amu Koulin somne'no Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Si'mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *t̄wenti-saif̄'nji* (25) *t̄wenti-sik̄is̄'nji* (26) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso si'mo'mjo nto mt'i'mokumentisohwo olo iyoswo loso ti'fi'no mt'i'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu Koulin afahomne'no mt'i'mokumentisofoho. Hwaho Masetouniya sopo Poul Taitasimo n̄iswo'nonto hungkuno wonyoangkafoso Poulimo ulimenterisofoho. Olo hungkuno hiso Poul nupa'nonto si'monyo yonto kako Masetouniya hopo saponjo anglo we'e sopo humanto mt'i'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso nakwo atofo l̄hwasi ti'fi uningkohwano.

¹ Ngko Poul'i'mo An̄itu kako Jisas K̄laisiye hungkuno l̄ku'mofo (*apousel*) syoho so'no n̄ihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Nakwoe neriringkwa'wehwo Timouti'nji nekwo olo iyoswo loso a'amu hwaho Ngk̄lik anglo Koulin sopo Jisas K̄laisi'mo iningkawowo'n̄ingkohoho a'amu so'nji oso hwaho Ngk̄lik a'amu hopi'nonohino Jisas K̄laisi'mo iningkawo'n̄ingkohoho so'ntnne'no mt'i'mokalokuhwayo.

² Nekwo ole'no emo'n̄ingkohoho. Naningkohwano An̄itu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K̄laisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi pompenjiyo wosejapanjiyoho. Ose'no emo'n̄ingkohoho.

An̄itu Poulimo ufo'mawo'n̄ingkiso so'no Poul kako isamoyoka ulimenterisofoho.

³ Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas K̄laisiye kaningkwahwo An̄itu sohwoe yofe engo noho'nomehwasi kakine'no isamoyoka ulano. Nakwo hi'niyiye naningkwahwo sohwo kako nakumne'no hitoho ulofoso hwapingo hweho. Yo'mayo tango ne'mawo'n̄ingkiso so'no kako nakumo nefo'mayo'ne hwapingo hweho.

⁴ Yo'mayo tango ne'mante so'no An̄itu kako nakwoe si'meho tangoso nohayo namokuwo'n̄ingkiso hopaso nakwo nom'ne a'amu si'meho tango'njo humenantingkuji An̄itu kako nakumo nefo'mawo'n̄ingkiso hopaso nakwo hofikimo ufo'mano.

⁵ Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo yo'mayo tohino Jisas ma'mentiso hopaso mawo'n̄ingkuhwone kalohi Jisas kako nakwoe si'meho tangoso wopingo engo namokuwo'n̄ingkisofoho.

⁶ Oseso nakwo sekumne'no An̄ituye hungkuno losetihwalokuhwone so'no yo'mayo tango ko ne'manteso oso tango hiso sekumo wosefo'ma'montonoho. Hwapingosoo yo'mayo tango ne'mawo'n̄ingkiso so'no An̄itu kako nakumo hofiyo nefo'manto nohayo namokuwo'n̄ingkiso somo sekwo nahoninguji sekwo huno ole waseyono. Yo'mayo tango ne'maso'manji u An̄itu kako Poulimo ufo'mawo'n̄ingkiso hopaso nakwo hi'nyumo wonefo'ma'montonoho. Ose syafihupijoso yo'mayo tango ko se'masoso sekwo nakwo hopa An̄itumne'no yokumpohn'nyo wolohofantifeho.

⁷ Sekwo yokumpohn'nyo lohopitnne'entani emo'n̄ingkisoso ne umo'n̄imonte'no huno eyohoho. Hwapingosoo yo'mayo tango nakumo ne'mahoninguji An̄itu nakumo nefo'mawo'n̄ingkiso hopaso sekumo yo'mayo tango se'mahwoso'no An̄itu kako wosefo'ma'montonoho.

⁸ U, nje a'amu soku, nakwo hwaho Esiya nohumentaninguhwone yo'mayo tango engo mi'kun'imposo ne'ma'maso so'no sekwo huno seyonenji selalokweno. Oso tango engo hiso ne'manto nakwoe yokumpohn'nyo somo noneyakolofahoninguji nakwo huno ole syafihu'malohwonefoho. Nakwo poyo wape'nontane'no kiyihwono ose syafihu'malohwonefoho.

⁹ U An̄itu kako poyo pe'n̄ifitnne'ento olo si'kuno ho'nahumentiso lomo huno syafihu'malohwonefoho. I oso'no tango hiso peho'ne ne'ma'masoto. Hwapingosoo olenoho. Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo fo'mo'naneso huno honingukontane so'no nakwoe yokumpohn'nyo so'no huno nayhwoloho. O'o, An̄itu kako a'amu poyo pe'nnyo somo songo ulikafitwo'n̄ingkiso sohwoe yokumpohn'nyo so'ne'nohini wonayono.

¹⁰ Oso tango engo n̄ihu'no wonyoso nakumo poyo wonamokumonto ko yahoninguji An̄itu kako nefo'ma'masofoho. Oso'no nakwo oso tango hiso pa'n̄ingo nom'ne sohonta ne'mane so'no An̄itu kako apa'no wonefo'ma'montonoho, huno ose nayohoho.

¹¹ Sekwo hoku nakumne'no An̄itumo jomo ulifijo'manji sekwo hoku nakumo wonefo'mantifeho. Oseso sekwo hwe moyo'mi pi'n̄ingo engo sokuye jomo ulifijo somo

Anitu kako upa'nìngkuhwosi nto nefo'mahwoso'no sekwo oso hiso'no sìmonyo ikuji Anitumo oso hiso'no isamoyoka engo mìkunìmposo ulantifeho.

Poul kako a'amu Koulin somo hwasyo hungkuno ulimentiso'maho. O'o, ne'njo ulimentisofoho.

¹² Nakwoe yahino ole so'no nakwo sìmeho wopìngo namo'nìngkohoho. Anitu kako nefo'mawo'nìngkiso so'no nakwoe humayo nto'nohino so'nji nakwoe hungkuno ne-hopi'nohino so'nji nakwo sìmeho hufa'u'nji miyalokuyìhwono. O'o, huno anga'nohino so'nji sìmeho anga'nohino so'nji yalokuhwono. Oso wopìngo yalokuhwoneso hwa-hoponjo huno somta'ango miyalokuyìhwono. O'o, Anitu kako huno wopìngo ne-jopahoningki nakwo oso wopìngoso yalokuhwono. Nakwoe sìmeho so'mo ose hnnìwo'nìngkìhwone so'no nakwo sìmeho wopìngo namo'nìngkohoho. Nakwo sekumo oso hiso pa'nyoso selohofìwo'nalokuhwono.

¹³⁻¹⁴ Yo'mayo hungkuno sekumne'no mtì'mokuwo'nìngkuhwoneso fahosìhwoyo hungkuno'njo'maho. O'o, hungkuno yolo neso nto lìjwaosema'male so'no sekwo atifo likuji huno wopìngo nto'nohinoso wotìpemantìfeho. Sìmo'mo sekwo nakumne'no fahosìhwoyo hungkuno'nohino upa'nontifi yolo neso huno maseyo'njo imojofoho. I olöhonta sekwo nakumne'no huno ito'nohino seyìhwoso'no sekwo nakune'no sìmeho wopìngo ne'no wasemo'nìmontonoho. Ose ifijo'manji oso Sìkuno Engo nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo sekumne'no sìmonyo engo yane hopaso sekwo nakumne'no sìmonyo engo ifitnnefeho.

¹⁵⁻¹⁶ Sìmo'mo ngko huno ole syafìhu'malefoho. Sekwo nakumo nahonìngkujo'no sìmeho wopìngo semo'none'enji ngko oleso imne'entrne'no yohono. Ngko sìmo'mo sekumo se'mahm'mo osopo nta'ni ngko Masetouniya sopone'no wasehwotì'mo'mnnoho. Oso Masetouniya hopo sopo nta'ni sekumo asomo wose'ma'monnoho. Oseso nje se'mayoso hufa'u imo'nìngkuhwoso'no nakwo afapo nohumehwasi sìmeho wopìngo engo wonamo'nìmontonoho. I oseso sekwo'njo lopo nta'ni sekwo ngkimo nonìfo'mafìkuji hwaho Jutiya sopone'no wonìhwojantìfeho.

¹⁷ Ngko huno ose kosyafìhu'maleso ne mmo'nìngkahonìngki sekwo huno ole kosyonìfìsalokwofo, Poul kakoe hungkunos o ne anefoho. Kako nakumo iwolo'mo iwolo'mo hungkuno nalìwo'nìngkiso hwaho. Kako a'amu hwhapponjoso ole nalìwo'nìngkohoho pa'nyo hwaho. Hofiko eno ko nalontifi sìmeho mo'mo ngkilaho unìwo'nìngkiso haposo Poul kako nakumo nelalofoho. Huno ose losyonìfìsalokwofo.

¹⁸ Oso'ne'maho. O'o, Anitu kako ne'njo sohwoe tìmo sopo yalokwe so'no hwasyo hwasyoso maselìmnehono. O'o, hungkuno ne'jo'nohini selìwo'nìngkohefoho.

¹⁹ Sailasiyo Timoutiyo nakwo sekumo Jisas Kìlais Anituye hwomu sohwoe hungkuno losetìhwamentihwonefoho. Jisas Kìlaisìye hungkunoso iwolo'mo iwolo'mìngo hungkuno'njo hwo'maho. O'o, yo'mayo kako lìmentisos o ne imo'nìwo'nìngkiso hwaho.

²⁰ Anitu kakoe hungkuno pi'nìngo engo nalìmentisos Jisas kako hungkuno homo somo nehopi imokuwo'nìngkisofoho. Oseso nakwo Anituye hungkuno somo upo'nontani ne'jofoho lontani kakoe yofe engo imo'nyo'ne ho'nomalokuhwono.

²¹ Anitu huhwo sohwo kako nakwo'nji sekwo'njimo yokumpohn'nyo sosofitofonesy-ohumawo'nìngkiso so'no nakwo hinjoho'nwi Jisas Kìlaisìmne'no yokumpohn'nyo lohokuhwono. Ose yalokuhwone so'no kakoe syohomo nehumojalofoho.

²² A'amu yahu haloho lojwaofìwo'nìngkohoho so'no a'amu hopi'nono yahu kakwo'yo hwo sohune'no huno uyìmtionoho. Oso hopaso Anitu kako kakoe Towahuno Wopìngo nakwoe sìmeho so'mo ho'nonasyìhwoso'no nakwoe neyakweho eso'no huno wonaimontonoho. Anituye Towahuno Wopìngo sohwo nakwoe sìmeho mo'mo humaso so'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anitu kako wosejapmmo nalìmentisos wonejapmmontonoho.

Poul kako a'amu Koulin somo komo'no m'ma'mmentiso so'no hungkuno hwapìngofoho.

²³ Ngko sekumo hwasyo hungkuno selì'mtentesi Anitu kako nje hwasyo hungkunoso utìhwa'nyopo sekumo ujo ehontojwasesìhwonesohilo. I oso'no awonoho. Hwasyo hungkuno maselalokuyohono. O'o ngko sekumo komo'no mose'ma'mmale hwapìngoso a'amu fehohnjo sokuye yahino somme'no yoka'njo sohwo'ni pm'me'no sekwo tango engo mapitnnohonji humantohe hwo'nyoho.

²⁴ Nom'ne hungkuno somo sekwo sìmeho hi'ntnnono uyo'neso hungkuno molijwosemofanehwono. O'o, nakwo sekwoe sìmeho hi'ntnnono somo masemokosyohumulohwono. Sekwo Anitumne'no sìmonyo imalofoso nto'no yokumpohn'nyoso imalofo. I oso'no sekwo sìmeho wopìngo'njo humayo'ne nakwo sekwo'nji syoho engo ihwaso'no sekwo sìmonyo uyantìfeho.

2

¹ Nje simeho mo'mo hungkuno ole mtito'malefoho. Ngko sekuyepono pm'mo sekwoe yahino wonyo somne'no yoka sel't'meso sekwoe simeho tango ifisyasemo'mnaho. Ose nto mtito'malefoho.

² Ngko sekwoe simeho tango ifisyasemo'meso'no nje simeho wopingo nimokiyoso tihwolo. O'o, sekwonoho. I oso'no sekwo simeho tango'nji humafijo'manji sekwo nje simeho wopingo nimokiyoso pipi uyantifito. Awonoho.

³ Oso iyoswo simo'mjoso ngko sekumne'no semti'mokimentohe somo uhwoni'ngkuji yo'mayo yahino wonyoso nto'no mihwatnn'ngkutnme'enji semti'mokimentohefoho. Ose mihwatnn'ngkujo'manji ngko nopp'me'no sekwo nje simeho wopingo nimokinyo soku nje simeho so'mo tangoso mifisyant'mopitnnefoho. Ngko huno ole niyohoho. Ngko yo'mayo anga'nohino somne'no simonyo ime'manji sekwo hokunonji simonyo engo uyantanohoh. I sekwo ngko'nji simonyo miyo'manji ngko huhwo'ni mimnehono.

⁴ Ou nehopi. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentohe sohonta ngko nje simeho tango'nji humanji humotaho engo mijal'miwenji semti'mokimentohefoho. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheso sekumo tango sejape-e'ne'maho. O'o, ngko sekumne'no nimo'n'ngkahon'ngki yo'mayo yahino wonyo se'malokunjo somo upa'nonji sekumo sefo'mahwone'enji semti'mokimentohefoho.

Oso hwe hon'ngkano wonyo iyo sohwoe wonyoso sekwo wae hmmopmno, ulimentisofoho.

⁵ Oso hwe hon'ngkano wonyo imentiso sohwo kako ngkimo tango engo montapmentono. O'o, ngko tango we'e ko ma'mentohesoh seko hopi'nonohino soku tango engoso ma'mentohofo kuyoho. I oso hwe huhwo sohwo kako won'mango engo mikun'imposo unonehoni ngko huno ikwesyaifisyonji oso hungkuno homo somne'no apa'no wasel'monne'no yohono. A'amu hopi'nonohini'maho. O'o, fehnjoh soku oso hwe wonyo sohwoe yahino somne'no tango engo ma'mentohofo kuyoho.

⁶ Sekwo oso hwe hon'ngkano wonyo imentiso sohune'no simano upentifi hohujo ikinji'mofohofoso olohonta nta'noho. Apa'no ikinji'mofikutoho.

⁷ O'o, olohonta sekwo nom'ne hon'ngkano wopingo utihwamno. Sekwo kakoe wonyoso wae imofikuji kakoe simeho wopingo umokumno. Oso hwe huhwo sohwo kako tango engo ne'no malokunjo so'no kako Anitumoh nihu'nahone usikwajonoho likuji sekwo kakimo ufo'mapmno.

⁸ Oseso ole'no nimo'n'ngkohoho. Olohonta sekwo oso hwe huhwo sohune'no simeho nehopi semo'nalokunjoso kakimo utihwamno.

⁹ U oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheso sokumo yamofo selohofo'nefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo wonningkohwantifiti'keno monn'ngkayo'njo uyantifitikenonji semti'mokimentohefoho.

¹⁰ Sekwo a'amu huhwo sohwoe yahino wonyoso wae imopijoso ngko huhwo'nnonji wae umofantanohoh. Oso wonyo kako imentisosogkine'no wonyo mantoho'mentiso ko huhwo'ni ngko sekumo sefo'mayo'ne Kilaisiye timopo oso huhwo sohwoe wonyoso wae yimofalokweno.

¹¹ Seten kakoe yahinosa nakwo huno moi'wono. Kako nakumo neyakolofo'ne oso hwe huhwo sohumo nihu'nahone hon'ngkano wonyo somo ipemotawenoho ntnne'no selalokweno.

Poul kako ango T'louas i'mofaponto simeho tango tipema'mentisofoho.

¹² Ngko ango T'louas sopo Kilaisiye hungkuno wopingo lutihwayo'ne i'mofopahon'ngko Anitu kako oso syoho hiso'no hano hwosompemokosyohumamenti-sofoho.

¹³ I oso'no ngko nen'ngkwa'wehwo Taitas sohune'no wonyopi tipmmentohefoho. I Taitas kako hungkuno sekumta'nii momotonimaso so'no ngko kakine'no huno pi'n'ngo syofisiafonji ngko oso a'amu homo somo nuliko'manji hwaho Masetouniya'ne simentohefoho.

A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'rjo sohwa hofiko Kilaisiye yokumpohn'nyo'nji mango sohwamo uykolofitwo'n'ngkohofoho.

¹⁴ Anitu kakoe syoho somne'no ipenemotawowo'n'ngkiso sohumne'no nakwo isamoyoka ulano. Kako Kilaisiye yokumpohn'nyo nejapiwo'n'ngkiso so'no nji nakwo kakoe mango sohwamo uykolofalokuhwono. Oseso nakwo ango'meemo Kilaisiye hungkuno yokumpohn'nyo lijumofahon'ngkuhwoni a'amuso oso homo somo upa'nonifi Kilaisi'mne'no huno maloko. Oso huno wopingo hiso akino wopingo wojaoftwo'n'ngkiso hopaso oso a'amu homo somo wojumofalofoho.

¹⁵ Kīlais kako nakumo nehumaso so'no Anītu kako nakumo nonahonīngkuhwosi akino wopīngō pa'nyoso uwa'montonoho. Oso akino hiso a'amū Anītuye honīngkano sopo humalofo somo uwahwosi a'amū tīkanomo uyo'ne honīngkano sopo humalofo so'njimo uwa'montonoho. Akino anga'nohino hiso'no hwapīngoso Kīlaisīye akinofoho.

¹⁶ A'amū tīkanomo uyo'ne honīngkano sopo humalofo Kīlaisīye akino hiso uwahwoso'no a'amū poyo pe'nnyo sofe akinofoho lahonīngkuji akino huhwo sohwo hofīkimo poyo umokumontonoho. Hwapīngoso hofīko Kīlaisīmne'no huno muyofoho. A'amū Anītuye honīngkanopō humalofo Kīlaisīye akino hiso uwahwoso'no akino wonyoangkafofo līkuji akino huhwo sohwo hofīkimo songo usīmokumontonoho. Hwapīngoso hofīko Kīlaisīmne'no huno unyofoho. Olo syofo engo Anītu nejapmmentiso losomo ihnne hopoenohinoso tīhwosilo.

¹⁷ Sekwo huno seyohoho. A'amū fehohnjoso hofīko hamniyoho engo mane'entīfi Anītuye hungkuno līku'mofīwo'nīngkohofoho. Nakwo oso pa'nyo hwonanī'maho. O'o, Anītu kako olo syofo loso'no nehwatīmentiso so'no nakwo kakoe syofo ulohofiyō hn'nwi nakwo sīmeho anga'nohino'njo hn'nwi Anītu nehontohumentanīngkuhwosi Kīlaisīye hungkunoso wolīku'meeofantanoho.

3

A'amū Anītu'nji mokotīku'nnyo yahino songo somne'no lījwaofīwo'nīngkohofo so-hwafe hungkunofoho.

¹ Hungkuno hiso semtī'mokiyohē so'no sekwo huno ole losyofīsyalokwofo. Pou kākō nakwo kakoe yofeso apa'no ho'nōnīmayo'ne namtī'mokimasofoho. Ose losyofīsyalokwofo. U a'amū fehohnjo sohwa syofo wopīngō mayo'ne hofīko iyoswo nom'ne a'amū sohwa hofīkoe syohomo ho'nomayo'ne mtī'mokuyahotīmentohofo somo setīhwawo'nīngkohofoho. Nakwo oso a'amuso pa'nyofoho, losyofīsyalokwofo. U sekwo nakwoe syofo somo nahonīmentohofo so'no sekwo nakwoe syofo homo somo ho'nōnemayo'ne'nto hungkuno hiloso nemtī'mokiyalofoho. Ose losyofīsyalokwofo. Nīhu'no awonoho.

² Ose'maho. O'o, nje yofe ho'nōnīmane iyoswo hopaso sekwo'nohinoho. Nakwo Anītuye hungkuno losetīhwamentihwone so'no sekwo yahino songo wonyoangkafo ma'mentohofo somo a'amuso nonahonītīfi nakwoe syofo somne'no ho'nōnemalokwofo.

³ Ngko sekwo'nji nohumanji Anītuye hungkunoso losetīhwahonīngko sekwo oso hungkuno homo somo tīfi inīngkamentohofo so'no sekwo Kīlais iyoswo mtī'mokumentiso hopaso utīhwā'nyopo lohokwofo kuyoho. Kako titiso hwaho mijo'njo so'nji ifalifaliyo mtī'mokumentiso'maho. O'o, kako Anītu songo humaso sohwoe Towahuno'nji ifalifaliyo mtī'mokumentisofoho. Kako iyoswomo sojomo mtī'mokumentiso'maho. O'o, kako a'amufe sīmehomo oso hungkuno hiso mtī'mokumentisofoho.

⁴ Oso hungkuno hwapīngoso olenoho. Kīlais kako nakwoe huno nefohotafahonīngki nakwo Anītumo sīmeho hi'ntnnono uyīwo'nīngkuhwono. Oso'no ngko huno niyohi, Anītu kakoe yokumpohn'nyo so'n'e'no oso hungkuno ne imo'nyo'neso hoponoho.

⁵ U nehopi. Nakwoe yokumpohn'nyoso olo syofo somne'no hoponoho eso nohnnīngkuhwoloh. Nīhu'no awonoho. Nakwo syofo yīwo'nīngkuhwoneso hoponoho syofisyīhwaloh. O'o, Anītu kako'nohini kakoe yokumpohn'nyo'nji yososomo nakwo oso syofo hiso uyantanoho.

⁶ Anītu kako kakoe yokumpohn'nyo songo songo ntapīwo'nīngkiso so'no ngko a'amū somo Anītu'nji makotoku'nyo'ne yahino songo so'no lutīhwayoso ngko hopoenohino hwo'nyoho. Ole mulalokuyīhwono. Sekwo hohontajo Mouses honīngkano hungkuno mtī'mokumentiso somo nto'no minīngkayo'manji sekwo poyo wape'nantīfeho. Ose mulalokuyīhwono. O'o, oso hohontajo yahinofoho. Yahino songo Anītu'nji makotoku'nyo'neso Anītuye Towahuno Wopīngō mta'angofoho. Hohontajo yahino somo a'amū ito'no inīngkayoso hopo'maho. Oso'no a'amū oso honīngkano somo inīngkafijo'manji poyo umo'nantīfeho. Yahinyo songo somo inīngkafijo'manji songo humayo'neso wotīpemantīfeho.

⁷ Hohonta oso honīngkano hungkunoso Anītu sojopo mtī'mokonto kako Mousesīmo uyīmentiso sohonta Anītu kakoe pomponaho Mousesīmo ifehu'mokosyahonīngki Mousesīye sīmo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo losyahonīngki a'amū Isīlaelīso hofīko ose uhwonontīfi hofīko Mousesīye sīmo'mango somo apa'no muhwonīmmmentohofoho. Tīfi sohonta Mousesīye sīmo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nonto nīhu'nahone sīmpe'nīmentisofoho. Oso hohontajo yahino somo a'amū hofīko inīngkawentīfi poyo

imo'nimentohofoso s̄mo'mo pomponaho engo'nji ko i'mofapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho.

⁸ Yahino songo Anituye Towahuno Wopingo mta'angoso songo ne'no humayoso mawo'n̄ngkuhwoneso hohontajo yahino pomponaho somo yakolo'nnyofoho. Olohon-tajoso pomponaho m̄kun̄mposofoho.

⁹ Hohontajo honingkano hungkuno yahinoso pomponaho engo'njo ko i'mofapmmentisoso a'amu oso honingkano hungkuno homo somo upa'nontifi un̄ngkohwano klo lontifi piwahu'mentohofoho. Oso'nō wonyo'nwoho syafisyonifi t̄kanomo umentohofoho. Oseso olo yahino songo losomne'no a'amu fihwo in̄ngkaweso'manji Anitュー kako wopingo kuyoho uloneso oso yahino hisofe pomponaho engoso s̄mo'mjo somo yakolo'nnyofoho.

¹⁰ Ou nehopi. Olo yahino songo lomjo pomponaho m̄kun̄mpososo hohontajo s̄mo'mjo pomponaho engo somo pijijo imo'nonto s̄kwo'mjoho imokumentisofoho. I olohontajo yahino songo pomponahosu mofehi'nyo pa'nyo lafoloho.

¹¹ Oso yahino hohontajo huwoo sohwo pomponaho'njo ko i'mofapmmentisoso we'enepi nowento moi'wo imo'nimentisofoho. Oseso nakwo huno nayohoho. Olohon-tajoso yahino songo ne'no nowentihwone loso kakoe pomponahosu kakoe yokumpohn'nyoso s̄mo'mjo somo n̄hu'no yakolo'nnyofoho.

¹² Oso yahino songomjo pomponahosu ne'no nowentihwone so'no nakwo huno neyahon̄ngki nakwo iyoho monenalofiyohoho. O'o, nakwo K̄laisiye hungkunoso ut̄hwa'nyopo yokumpohn'nyo lijwafalokuhwono.

¹³ Nakwo Mouses imentiso hopaso miyalokuyihwono. O'o, Mouses kako kakoe s̄mo'mangopo hwapipe pmpinyo'nyoso oso s̄mo'mango ponjo pomponahosu pijijo imo'nontan̄ngki a'amu Is̄laeliso muhwon̄fitnne'ento ifehu'mokahini'mentisofoho.

¹⁴ Mouses kakoe s̄mo'mangopo hwapipe'nji ifehu'mokahini'mentiso hopaso a'amu Is̄laeliso hofikoe hunomo pījwahini'mentohofoho. Oseso hofiko Anit'u'nji mokotku'nyo'ne hungkuno somo atofo ne'no ko l̄kuji hungkuno hwapingo ne hiso hofikoe hunoso mehohosasyonehoho. O'o, hohontajo hungkuno hwapingo neso olenoho. K̄lais kako oso hohontajo yahino somo moi'wo esojwao'mentisofoho. Oso'nō hofiko K̄laisi'mo in̄ngkakujoo'no hofikoe hunoso wehohosasyantifeho.

¹⁵ I olohontajo hi'nji hofiko Mousesiye honingkano hungkuno homo somo atofo l̄kuji oso hwapipe Mouses kakoe s̄mo'mangopo ifehu'mokahini'mentiso oso hopaso hofikoe hunomo pījwahinyofoho. Oseso oso hungkuno hiso hofikoe s̄meho mo'mo momnawo'nnyofoho.

¹⁶ I oso'nō oso a'amu huhwo sohwo hofiko nakwo Hwe Engo sohumo s̄meho uyifijo'manji Anitュー kako oso hwapipe hofikoe hunomo pījwahinyoso wae yaofihwosi kako hofikoe hunomo huno wopingo yano uyimontonohoh.

¹⁷ Oso Hwe Engo Anitュー huhwo sohwo kako Towahuno hwewho. Anituye Towahuno sohwo kako a'amu fihimo humaso'manji yo'mayo wonyoso kako huhwo sohumo momotikilo'mokomokosyohumanehoho. O'o, yo'mayo wonyo somta'nii Anituye Towahuno sohwo oso hwe huhwo sohumo is̄hutofoma'mentisofoho. Oso'nō olohonta ito'nō humaho.

¹⁸ Nakwo K̄laisi'mo in̄ngkowalokuhwone so'nwi nakwosu s̄mo'mangopo hwapipe mufehu'mokahinyo'nwoho. O'o, nakwo Anit'u'nji humawo'n̄ngkuhwone so'no kakoe pomponahosu nakumo ifehu'mokonesosyahon̄ngki a'amu nonahonontifi nakwo t̄mo hon̄ngkonyo hopa nahonontifi hofiko Anituye pomponaho somo uhwonalokwofo. Anituye Towahuno sohwo nakwosu s̄meho mo'mo syoho ne'no mjonalo'ho'mīhwoso'no nakwo K̄laisiye yahinoso ne'no mewo'n̄ngkuhwosu'no a'amu nahon̄ngkukuju nakwo K̄lais hopa imo'nalokuhwone hn'n̄mo wonehonantifeho.

4

A'amu Anituye hungkuno l̄ku'mofo syoho'njo sohwa hofiko hwakwontoho pa'nyo hwafoho.

¹ Anitュー kako nakumne'no hitoho ulofahon̄ngki kako kakoe hungkuno wopingo nom'ne a'amu somo ujo'ne syoho wonyoangkafoso nejapmmentisofoho. Oso'nō nakwo olo syoho hilosomne'no piso'mo'nyo miyalokuyihwono. O'o, yokumpohn'nyo yoho'nalokuhwono.

² Yo'mayo yahino wonyo a'amu hiyaso'mo ȳwo'n̄ngkohofoso wonimango nanyo so'no nakwo hohujo ikinjaofontane hn'nwi n̄hu'no nakwolaho l̄mentihwonefoho. A'amu Anituye hungkunomo in̄ngkafitnne'entani Anituye hungkuno so'no yo'mayo yahinoso yo'mayo hwasyo hungkunoso iwolo'mokontani moselalokuyihwono. O'o, nakwo Anituye t̄mo ut̄hwa'nyo lohofontani Anituye hungkuno nehopi'nohini

lijwasemof¹wo'n²ngkuhwonefoho. Oso'no a'amu hungkuno homo somo upa'n³ngkuji huno ole wosyofisantifeho. Hungkuno hiso nehopi'nohinofoho. Syohu hiloso ne'njofoho. Ose wosyofisantifeho.

³ Olo hungkuno wop⁴ingo lijwaof⁵wo'n⁶ngkuhwone hilo so'no a'amu fisohof⁷koe huno mehohosasiyo'manji oso a'amu hiso hof⁸ko tikanomo walokwofo.

⁴ Seten kako olo hwaho lopo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n⁹ngkisoso kako oso a'amu K¹⁰laisiye hungkuno wop⁴ingo somo simeho hi'ntnnono munyo sofe t¹¹momo pijijo'meehumentiso so'no hof⁸ko huno mehohosahinyofoho. K¹⁰laisiye hungkuno wop⁴ingo somjo pomponahoso oso a'amu homo somo ko lisyahon¹²ingki hof⁸ko muh-wonyo'njo iwo'n¹³ngkohofofoho. K¹⁰lais kako hof⁸kimo hitoho ulofahon¹²ingki wop⁴ingo uloho'mentiso so'no hof⁸ko huno muyofoho. Oseso hof⁸ko K¹⁰lais sohune'no An¹⁴tuyoho eso huno muyofoho.

⁵ Oso hungkuno liwo'n¹⁵ngkuhwoneso nakwo nakwoe huno mta'n¹⁶l'maho. O'o, ole liwo'n¹⁵ngkuhwono. K¹⁰lais Jisas kako nakwoe Hwe Engo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo tifi in¹⁷ngkawowo'n¹⁸ngkuhwone hn'nwi nakwo sekwoe syohu selohofyo'n¹⁹nwoho.

⁶ Hwap²⁰ingoso hohonta An¹⁴tu ole l²¹mento, S²²kwo'mjoho so'mo pomponaho wolasyono. An¹⁴tu ose l²¹mentiso sohwo kakoe pomponahoso nakwoe simeho mo'mo losyalofoho. Oso pomponaho lonesyalokuso so'no nakwo huno ole nayohoho. An¹⁴tuye pomponaho engoso K¹⁰laisiye simo'mango weho.

⁷ Hwakwontohol'n²³e pahnni'mo hungkuno so'no fisyaft²⁴hupmno. Hwakwontohoh sohwo kako we'enehwo nowehwosi moi'wo umo'n²⁵montonoho. Nakwo oso pa'nyo ko ho'nwi An¹⁴tuye pomponahoso nakwoe simeho mo'mo lonesyalofoho. Oseso a'amu hof⁸ko huno ole uyono. Oso yokumpohn'nyoso An¹⁴tuye yokumpohn'nyofoho. A'amufe'maho. O'o, nakwo hwakwontohoh pa'nyi'nwoho. Yokumpohn'nyo ane'nwoho. Ose wosyofisantifeho.

⁸ U yo'mayo tango wonyoso ko ne'manteso nakwo mop²⁶wasiyofoho. Nakwoe syohu somne'no nakwoe hunoso iwolo'mo iwolo'm²⁷ngko ko nalohofonteso nakwo An¹⁴tuye syohu somo musikwajiyofoho.

⁹ Nakwoe mango sohwa nakumo wonyo wonelohofantife'no ko nafotofontifeso An¹⁴tu kako monesikwajiyofoho. A'amu nakumo ikujoho ko nafonjontifeso hof⁸ko nakumo wonyo n²⁸hu'nahone monamokiyofoho. O'o, awonoho.

¹⁰ S²⁹kuno huhwo huhwi a'amu Jisasim³⁰ wofonjosantif³¹ imento³²hofo hopaso s²⁹kuno huhwo huhwi a'amu sohwa wofonjonesantif³³e'no yalokwofo. Oso'no nakwo songo humalhwone so'no a'amu hof⁸ko huno ole uyono. Jisas kako nakumo songo nehumaho. Huno ose uyono.

¹¹ Ou, nehopi. Nakwo Jisas³⁴ye syohu yalokuhwone so'no nakwo songo nohumentan³⁵ngkuhwoni a'amu nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. Nakwoe a'apaho songo we'enehwo nohummahwosi moi'wo umo'nontani ko yontaneso Jisas kako nakumo songo nehumaho. A'amu nakumo poyo wonemokantife'no yontife so'no nakwo han³⁶emoyontani Jisas³⁴ye yokumpohn'nyoso uti³⁷hwalokuhwono.

¹² Nakwo An¹⁴tuye hungkuno wop⁴ingoso a'amu somo lut³⁸hwawo'n³⁹ngkuhwone so'no a'amu fehohnjoso nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. I oso'no nakwo An¹⁴tuye hungkuno loset⁴⁰hwamentihwone so'no sekwo songo ne'no humayo'ne nto tipema'mento⁴¹hofofoho.

¹³ Hwe fihwo kako An¹⁴tuye hungkuno mtif⁴²mokumentiso sohwo ole mtif⁴²mokumentisofoho. Ngko An¹⁴tumo simeho hi'ntnnono uyalokwe so'no hungkuno lijwaofalokweno. Ose mtif⁴²mokumentisofoho. Oso pa'nyoso nakwo Jisasim³⁰ simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no nakwo kakoe hungkunoso a'amu simeho hi'ntnnono muyo somo woli⁴³jumofano.

¹⁴ Nakwo huno ole nayohoho. An¹⁴tu kako Jisasim³⁰ songo ulika'mentiso sohwo kako nakwo Jisasim³⁰ ufohi'n⁴⁴ngkuhwaso'no songo nelikaf⁴⁵hwoso'no kako nakwo hinjoho'n⁴⁶imo sekwo'nji mehu'mokonasyihwoso'no nakwo kakoe simanopo lohof⁴⁷hwasi kako'nji ne'no nohumentihwanefoho.

¹⁵ Yo'mayo tango wonyo ko ne'manteso An¹⁴tu sekumo sefo'malofoho. Oso'no a'amu pil'n⁴⁸ingo engo Jisas³⁴ye hungkuno upo'nalokwofo. A'amu pil'n⁴⁸ingo engo Jisasim³⁰ in⁴⁹ngkafijo'manji a'amu pil'n⁴⁸ingo engo An¹⁴tumo isamoyoka ulikuji hof⁸ko An¹⁴tu kakoe yofeso woho'nomanifeho.

Olohonta tango engo malokuhwone so'no tifi no'mo An¹⁴tuye yokumpohn'nyo'nji wonyoangkafo humayo'nefoho.

¹⁶ Oseso nakwo Anituye syoho somne'no iyoho monan^{ning}kiyohoho. Nakwoe a'apahoso wonyo umo'nⁱnto ko yohonjoso nakwo iyoho monan^{ning}kiyohoho. Hwap^{ing}oso sⁱkuno huhwo huhwi nakwoe huyo'mango Anit^u mta'ango yokumpohn'nyo nomanto songo pa'nyo imo'nⁱwo'nⁱngkisofoho.

¹⁷ Ihwoni. Yo'mayo tango olohonta ne'maso somjoso tohino we'enepi wehwoso'no moi'wo umo'nⁱntontonoho. I oso'no nakwo tohino malokuhwone so'no Anit^u kako tⁱfi no'mo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji wonejapmmontonoho. Oso hiso engolopohamo ne'no nowentⁱhwonefoho. Oso wonyoangkafo tⁱfi no'mo maneso'no nakwo huno ole syofⁱsyalokuhwono, Olo tango malokuhwoneso engo'maho. We'efoho, syofⁱsyalokuhwono.

¹⁸ Oseso tango ne'mante somo nakwo tⁱmo ko uhwonalo^{ku}hwoneso nakwo oso hiso'no huno mosyafⁱsiyo'njo yalokuhwono. O'o, yo'mayo wonyoangkafo tⁱfi no'mo maneso'no tⁱmo muhwonyo'ne hontohumalohwono. Yo'mayo olopo tⁱmo uhwonalo^{ku}hwoneso we'enepi moi'wo umo'nⁱntontonoho. I yo'mayo wonyoangkafo olopo tⁱmo muhwonyo'njo yalokuhwoneso engolopohamo ne'no nowentⁱhwonefoho.

5

A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hofiko Anituye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontⁱfi hofikoe syoho iyoso'no yokumpohn'nyo ma'mento^{ho}fo^{fo}ho.

¹ Olo so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwahoponjo a'apahoso h^olayo ango hopa we'enepi molohinawehwosi wonyo umo'nⁱntontonoho. I wonyo imo'nⁱngkuhwoso'no Anit^u kako nom'ne ango songo wonejapmmontonoho. Oso ango songo hiso a'amu molinyo'maho. O'o, Anit^u kako molinyofoho. Ango hiso ahwomomo wojo^{so} engolopohamo ne'nohini nowentⁱhwonefoho.

² Nakwo olo hwaho lopo nohumentani ahwomomjo ango songo somne'no humotah^o lopemo'nawotohwono. Oso ahwomomo^{jo} ango songoso nakumo hwapⁱfe hopa ifehu'mokonesyohumayo so'no nemo'nalofoho.

³ Oso ango songo hiso ifehu'mokonasyⁱhwosi nakwoe huyo'mangoso hwapⁱfe ane siki mohumanehoho.

⁴ Nakwo olo hwaho loponjo a'apaho mokosyohumalohwoneso tohino tⁱpe^{mawo}nⁱngkuhwone so'no nakwo humotah^o lopemo'nawotohwono. I nakwoe hwaho loponjo a'apahoso wape'nⁱnono malohiyⁱhwono. O'o, oso'ne'maho. Nakwo nakwoe ahwomomjo a'apaho hwapⁱfe songo pa'nⁱng^o so'no namo'nⁱngkohoho. Oso hiso songo nomehwasi ol^o hwaho loponjolo poyo pe'nⁱwo'nⁱngkiso somo ulⁱko'mehwasi songo ne'no nⁱhu'nahone nohumanefoho.

⁵ Nakwo oso songo ne'no humayo'ne yahino mayoso'no Anit^u kako nakumo ito'no enesohumaho. Simo'mo kako kakoe Towahuno Wop^{ingo} sohwo nejapmmenisofoho. Oso hiso'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anit^u wosejapmmo nalⁱmentisoso wonejapmmontonoho.

⁶ Nakwo huno ose neyahonⁱngki nakwo olopo simeho wop^{ingo}'nji fosyohumentani Anit^u ne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Nakwo olo hwaho loponjo a'apaho'nji nohumehwasi nakwo ahwomomjo a'apahoso momahn'nwoho. Nakwo Jisasⁱnji ango wop^{ingo} sopo mohumane'nwoho.

⁷ Nakwo oso homo somo muhwonyo'njo ko yontaneso nakwo nehopeho hnna^{lo}ku^{ku}wono. Hwap^{ing}oso nakwo oso homo somo simeho hi'ntnnono uyalokuhwono.

⁸ Oseso nakwo olopo simeho wop^{ingo}'nji fosyohumentani Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono eso nto selohono. I oso'no nakwo olo hwaho loponjo a'apaho loso ulⁱko'mehwasi nakwoe Hwe Engo Anit^unji kakoe hwap^{ing}opo fosyohumayo'ne namo'nⁱngkohoho.

⁹ I oso'no nakwo olo hwaho lopo humaso'manji u nakwo Anit^unji kakoe ang^opo humaso'manji yo'mayo nakwo iwo'nⁱngkuhwone so'no huno anga'no ole syofⁱsyalokuhwono. Yo'mayo yan^{eo} Anituye simeho wop^{ingo} umokiy^o'ne namo'nyo so'no yalokuhwono.

¹⁰ Hwap^{ing}oso nakwo hopi'nonohino hn'wi huno ole nayohoho. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'wi nakwo Jisasⁱnji nakwoe hungkunoso ikwolofo'ne sopo Jisasⁱye sⁱmano sopo wolohofantanoho. Nakwo oso hopo sopo nohumentanⁱngkuhwasi yo'mayo yahino wop^{ingo}'nji wonyo'nji imotohwone so'no Kⁱlais kako nakumo yano nalofonefoho. A'amu yahino wop^{ingo}'njoso wop^{ingo} nomapitnnefoho. A'amu yahino wonyo'njos^o tohino nomapitnnefoho.

A'amu Anit^unji simeho inyo'ne syoho yokumpohn'nyo iyo'ne hungkunofoho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo a'amufe yahino wonyo somne'no tohino engo uyone so'no nakwo huno syofisyonteri iyoho nenalofoho. Oso hiso'no nakwo a'amu hopi'nonohinoso Anitume si'meho hi'ntnnono uyifitnne'entani syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Oso hiso'no Anit'u kako nakwoe yahino so'no huno uyohoho. I sekwo hokunonji nakwoe yahino wopingo so'no huno seyohoho.

¹² I ngko ose selohe so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Poul kakoe yofeso apa'no ho'nom'o nalofoho. Ose losyofisyalokwofo. O'o, awonoho. Ole'nefeso. A'amu fehohnjo sohwa hofiko Anituye hungkuno ko losetihwantifeso hofiko si'meho anga'nohino'njohwo molosetihwawo'nningkiyohoho. O'o, hofiko hofikoe yofe'nohini ho'noma'n'iwo'nningkohofoho. Hofikoe yahino si'meho pi'ningo'ngi Anituye hungkuno losetihwalokwofo so'no huno mosyafisyonifi yalokwofo. Oso a'amu homo somo sekwo nje yahino si'meho anga'nohino'njo iwo'nningkoheso nohon'iwo'nningkohofo so'no ulifitnne'entnne'no selalokweno.

¹³ A'amu fehohnjoso ngkine'no huno'maso hwaho. Illoho'nnyo hwaho, syofisyalokwofo'manji hofikoe huno ole uyono. Poul kako yo'mayo yalokusoso Anituye si'meho wopingo imo'nyo'ne yalofoho. I yo'mayo ngko yalokweso huno ito'nohino'njo yalokwe'manji u sekumo ito'no sefo'mayo'ne yalokweno.

¹⁴ Kila's kako nakumne'no poyo imo'nimentiso so'no nakwo songo humalohwone hn'nwi nakwoe si'meho wopingo imokinyo'ne huno syofihu'nningkuhwalo. O'o, nakwo oso hwe nakumne'no nayohope-e'ne poyo imo'nonto apa'no songo lika'mentiso sohune'no syafisyihwasi kakoe si'meho wopingo umokiyo'ne yo'mayo wonyoangkafoso uyano.

¹⁵ A'amu hwahponjoso hofiko nom'ne a'amu somne'no yo'mayo iwo'nningkohofo somo uhwonontifi hwe wonyofoho, hwe wopingofoho syafisyiwo'nningkohofoho. Oso hopa nakwo miyanehwono. U ngko hohonta oso yahinoso imofonji Kila'simne'no syafisyonji, Hwe wonyofoho, lumentohefoho. Hohonta ngko huno ose ko syafihu'moteso olhonta ngko Kila'simne'no huno ito'no syofisyalokweno.

¹⁶ Oseso a'amu fihwo kako Kila'si'ngi ufohi'nyo sohwo kako songo imo'nimaso hwaho. Ihwoni. Kakoe yahino wonyo imojoso moi'wonoho. Olohonta yahino wopingoso nto ma'maso hwaho.

¹⁷ Oso songo imo'nyo hwapingo. Si'mo'mo nakwo Anituye mango hwona'ni imo'nontani Kila's kako nakumo nayohope-e'ne poyo imo'nimentiso so'no nakwo Anit'u'ngi si'meho afa ininni'ntwo. Oseso Anit'u kako mangohwa hopi'nonohinoso Anituye a'amu ne imo'nifitnne'ento kakoe hungkuno lutihwayo syohoso nejapwo'nningkisofoho.

¹⁸ Oso'no nakwo ole lutihwawo'nningkuhwono. Anit'u Jisas Kila'simo humaso sohwo kako kakoe mango sohwa kakoe a'amu ne imo'nifitnne'no honingkano imo'mentisofoho. A'amu Anituye a'amu ne imo'nyo sofe honingkano wonyo somne'no Anit'u kako apa'no huno mifkwyasyiwo'nningki yohoho. Oseso Anit'u kakoe mango sohwamo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne honingkano neso lijwamofo'ne syohoso nejapmmentisofoho.

²⁰ Oseso nakwo Kila'siye si'mo'mango mofohi'nontani kakoe hungkuno lijwosefalokuhwono. Oseso nakwo Anituye hungkuno selontaneso Anit'u kako a'amu hopi'nonohino somne'no joho ulalofoho. Oso'no olo hungkuno loso nakwo a'amu hopi'nonohino skune'no yokumpohn'nyo selalokuhwono. Kila's kako nakumne'no hitoho mifkunimposo ulafalokunjo so'no sekwo kakoe mango soku Anituye a'amu ne hmmo'nimno.

²¹ Kila's kako wonyo honingkano ane sohomo Anit'u kako nakwo hopi'nonohino hn'nwiye honingkano wonyoso Kila'simo kisahumentisofoho. Nakwo Kila'si'ngi ufohi'noso'manji Anit'u Kila'siye honingkano wopingo'nohini nejapososo wopingo kuyoho wonal'montonoho.

¹ Nakwo Anit'u'ngi syoho iwo'nìngkuhwone hn'nwi nakwo olo so'no jomo yokumpohn'nyo selalokuhwono. Anit'u kako sekumne'no wopingo seloho'mentiso somo sekwo nto ma'mentohofoso ne ane siki imo'nìngkuhwalocho.

² O'o, Anituye hungkuno oleso upa'nìmno.

Ngko sekumne'no hitoho ntososo sekwoe humotahoso upa'nìmentohefoho. Sekumo asomo setimayo'ne sìkuno somo ngko sefo'ma'mentohefoho.

Upa'nìmno. Olohonta Anit'u kako nakumne'no hitoho ulofalofoho. Olohonta Anit'u kako sekumo wosefo'ma'mne'no yalokweno nelalofoho.

³ Ngko Anituye syoho ulohofiyso sohwo'nìmo a'amu nje yahino somo nohonìngkujo'no honìngkano wonyo nohonìngkiji'manji Anituye syohomne'no hwasyo hungkuno mjantifitnnonhonji honìngkano wopingo'nohini yalokweno. A'amu fihwo kako Anituye honìngkanomo tifi unìngkamo loso sohwo nohonìngkuhwosi ngko honìngkano wonyo imeso'no kako nohonìngkuhwoso'no kako pi'wasysoso'manji oso nìhu'no wonyofoho.

⁴ Oso'no sìkuno huhwo huhwi nakwo Anituye syoho ulohofiyso sohwona'ni nakwo a'amu somo yahino wopingo'nohini itihwalokuhwono. Yo'mayo tango ne'mante so'no nakwo Anitumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'nìngkuhwono. Ou, hoffiko nakumo wonyo nalohofoso hoffiko nakumo wonyo namokiyoso nakwo ne'no lohofiwo'nìngkuhwonefoho. Oso'no a'amu hoffiko huno ole uyono. Yo'mayo tango ko u'manteso syoho moho'nasijoso Anituye syoho ulohofiyso ne hwafoho. Huno ose uyono.

⁵ Hoffiko nakumo hwanìngo nafonjontifi impe nantofontifi nakwo mango sohwa nonafotofontifi joho wonyo'nji nalìwo'nìngkohofefoho. I oso'no nakwo Anitumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'nìngkuhwono. Nakwo syoho engo yontani saho ito'no mofosyawoso'no mijoho'nji humawo'nìngkuhwonefoho.

⁶ Nakwo yahino ito'nohino yontani huno wopingo'nohini mokosyohumalohwono. A'amu nakumo wonyo nalohofontifi somo yoka kunto'no mulìwo'nìngkiyìhwonefoho. O'o, yahino wopingo'nohini ulohofiwo'nìngkuhwonefoho. Nakwo Anituye Towahuno Wopingo'nji nohumentani a'amu hopi'nonohino somo sìmeho uyalokuhwono. Mango'nohino hwongan'i'maho. O'o, sìmeho nehopi uyalokuhwono.

⁷ Anituye yokumpohn'nyo mentane so'no nakwo Anituye hungkuno nehopi'nohini ulalokuhwono. Nakwoe honìngkano ito'nohinoso mekino hopa aho angahohnita'ni mokosyohumentani a'amufe yahino wonyo somo monje yasiyo'nefoho. A'amu nakumo wonyo wonelohofantifi yalokwofoso nakwoe honìngkano ito'nohinoso nakwoe sampe pa'nyo nefo'malofo.

⁸ A'amu fehohnjoso nakwoe yofe ko ho'nomanntifeso nom'nhwa nakwoe yofe monje yasiyo'no'ngkohofefoho. A'amu fehohnjoso sitofo ko nalontifeso a'amu fehohnjoso nakwoe syoho somne'no hungkuno wopingo'nohini li'wo'nìngkohofefoho. Oso hiso'no nakwo huno mosyafusio'no yalokuhwono. O'o nakwo syoho'nohino yalokuhwono. Nakwo hungkuno nehopi'nohino ko ulahonìngkuhwoni a'amu fehohnjoso hwasyo hungkuno'no kuyoho nalìwo'nìngkohofefoho.

⁹ A'amu fehohnjoso nahonontifi a'amu kengo hwasoho nalontifi hohujo ikinjon-amofiwo'nìngkohofefoho. A'amu fehohnjoso nahonontifi nakwoe a'amu hwafoho nalìwo'nìngkohofefoho. Sìkuno fisomo nakwo poyo umo'nantani ko yontaneso nakwo songo ne'no humalohwono. Anit'u kako nakwoe honìngkano ito'no monehwajijo'ne so'no tango ko nejaponteso kako nakumo poyo monamokiyofefoho.

¹⁰ Nakwo sìmeho tango'no hopa ko humentaneso nakwo engolopohamo sìmeho yalokuhwono. Nakwo yo'mayo so'no umofonyo inyo hopa sohwona'ni ko humentaneso nakwo nom'ne a'amu somo yo'mayo pi'nìngo engoso uyìwo'nìngkuhwonefoho. Nakwo impo'namo'nyo pa'nyo ko humentaneso nakwo Anituye yo'mayo wonyoangkafoso mokosyohumawo'nìngkuhwone hwona'nyoho.

¹¹ Ou, nje a'amu Koulin soku, nakwoe sìmehomjo hungkunoso yolo昊oso selalokuhwono. Nakwo sekumo sìmeho engo ne'no sejopalokuhwono.

¹² Nakwoe sìmehoso hano mopiku'nauyoho. O'o, nakwo sekumne'no nakwoe sìmeho nemo'nìngkahonìngki sejopalokuhwono. I oso'no sekwo sìmeho mohwo sompo'navo'nyo soku nakwo'nji sìmeho afa inyo ku'maho.

¹³ I sekwo nje mehomi soku senìngkwohwosa hungkuno selìwo'nìngkohofeo hopaso waseli'monne'no yohono. Nakwo sìmeho ne'no sejopalokuhwone hopaso sekwo nakumo sìmeho ne'no fonejapmno. Sekwo sekwoe sìmehoso nakumne'no fo'hwosampo'nìmno.

Sekwo Anituye a'amu soku sekwo yahino wonyo so'ngi nomajopohi'nìngkutoho. O'o, sekwo Anituye ango wopingo kuyoho.

¹⁴ A'amu Anitumo miningkayoso hofikoe yahinosa nakwo pa'nyo'njo'maho. Oseso sekwo Anitumo iningkunyo soku sekwo hofiko'nji nomajopohi'ninkutoho. Hofikoe yo'mayo yahinosa hofiko'nji ikutoho. O'o, honingkano wonyo'nji wopingo'nji nem'no kemokosyohumayoso pipilo. Sikwo'mjoho'nji pomponaho'nji afapo lawotoho. Nihu'no awonoho.

¹⁵ Kilaisit'ni Seten'nji siko simeho afa linalokusiy. Nihu'no awonoho. Oseso a'amu Anitumo simeho hiltnnono unyo sohwo'nji simeho hi'ntnnono muyo sohwo'nji siko huno afaso pipi wosyofisyanjito. Nihu'no awonoho.

¹⁶ Nakwo huno nayohoho. Anitu songo humaso sohwo kako nakumo nehumaso so'no nakwo kakoe ango wopingo hn'nwoho. Oso'no nakwo Anituye ango hn'awi nakwo hwahoponjo hwoso peefo ki'nyo yo'mayo yahino so'nji peho'no elofisosyalokuhwono. Nihu'no wonyofoho. O'o, nakwo Anituye ango'nwoho. Anitu hungkuno ole nalimento, Ngko nje a'amu'nji nohumahm'mo hofiko'nji nomohu'mokin'ngkuhwasi hofiko'nji wosyohumamnonnoho.

Ngko hofikoe Anitu hwo'nyoho.

Hofikoe nje hwe moyamifoho.

¹⁷ Anitu ose nalonto nom'nepo kako ole nalimento, Sekwo oso a'amu ngkimo monningkape'njo somne'no sekwo hohujo ikinjaofikuji uliko'mafikuji nje yahino songo'nji fosyohumantokuno.

Yahino nom'ne wonyoso nokemokosyohumafikutoho.

O'o sekwo ose ifijo'manji ngko nje mehomim semoku'mo wosetima'mo.

¹⁸ Ngko seningkwahwo'ni umo'nimo.

Sekwo nje hwomu hwahninji nje mu sopeehnnonji fosyohumamno.

Ngko sekwoe Hwe Engo yo'mayo yokumpohn'nyo hwapingo sohwo'ni selalokweno.

7

¹ U nje a'amu soku, oso hungkuno wopingo hiso mt'i'mokoheso Anitu nejapmmentiso so'no nakwo huno syofisyt'hwasi yo'mayo wonyo nakwoe simeho wonyo umolonte so'nji yo'mayo nakwoe huyo'mango hwasyo honingkanomo ipemotonawе so'nji ni'hu'nahone ho'naofikwas Anituye yahino wopingo somo uningkohwano. Nakwo nakwoe yahino somne'no Anitumo wonmango uyoso'no iyoho wonanono. Honingkano wopingo ito'nohino somo uningkohwano.

A'amu Koulin somo Poul iyoswo simo'mjo mt'i'mokumentiso somo hofiko tifi iningkamentohfo so'no Poul kako simonyo imentisofoho.

² Nakwo sekumo wonyo maselohofe hwona'nyoho. Nakwo hwe fihumo wonyo mulohofefoho. Nakwo afofo hungkuno hwasyo ulontani a'amu fihwamo mokompemaso hwona'nyoho. I oso'no sekwo simeho monejape'njo peho'neto.

³ Ngko yoka hungkunoso momjoselalokuyohono. O'o, hungkuno ole nto selohono. Nakwo sekune'no simeho engo sejopalokuhwono. Oseso sekwo songo humafijo'manji nakwo sekwo'nji songo wohuman. Sekwo poyo imo'nifijo'manji nakwo huhwona'nii poyo umo'nano.

⁴ Hungkuno yolo'hohini selalokweno. Ngko sekumne'no simonyo engo yalokweno. Yo'mayo tango ni'manteso ngko sekumne'no apa'no huno syafisyontnneso nje simeho wopingo nimo'nimo'ninkisofoho. Simonyo yi'wo'ninkohefoho.

⁵ Nakwo ango Tilouas uliko'mentani hwaho Masetouniya i'mofapmmenti'hwone sohonta nakwoe a'apaho usijo we'e mofosyohumayofoho. O'o, yo'mayo yo'mayo tango engoso ne'ma'mojofoho. Yo'mayo yoka ne'mahonjoso nakwo iyoho nanimojofoho.

⁶ I oso'no Anitu kako kakao a'amu simeho tango'njo somo simeho wopingo umokiyoso hwapingo hweho. Anitu kako Taitas nihwati'mentiso sohwo kako none'manto nakwoe simeho wopingo namokumentisofoho.

⁷ Taitas nakumo ne'mayoso oso'ne'nohino'maho. O'o, kako hungkuno sekumta'ango oso nemotapmmentiso so'ne nakwo simonyo mikunimposo yontani simeho wopingo namokumentisofoho. Kako sekwo'nji nohumentan'ngki sekwo hofiyu umokosyohumamentohfoho. Kako sekwo'nji humamentiso so'no ole nalimento, Sekwo nohonyo'ne humotahao lalokwo. Sekwo oso honingkano wonyo so'no simeho tango seyahon'ngki ito'no mi'hwajmalofa kuyoho. Sekwo ngko'nji simeho afa inyo'ne syafisyontfi nje hungkunomo iningkayo'ne semo'ninkohoho. Ose upa'nimentiso so'no ngko simonyo imentohefoho.

⁸ Oso iyoswo simo'mjo ngko sekumne'no semti'mokumentohe so'no sekwoe simeho tango ko seimentisoso olohonta nje simeho tango maniyantofiyoho. I simo'mo ngko mt'i'mokumentohe sohonta sekumo simeho tango seyo'ne so'no huno syafisyonji ngko

simeho tango engo nimentisofoho. I oso'no oso simeho tango se'mayoso sikuno pi'ningo'maho. O'o, sikuno tifoponoho.

⁹ Oseso olahonta oso hungkuno tango'njo semti'mokimentohe so'no ngko simonyo yalokweno. Hwapingoso sekwo sekwoe simeho tango somjo oso'ne'maho. O'o, olenoho. Oso simeho tangoso sekwoe yahino wonyo somo iwolo'mokumentohoho so'no yalokweno. Ngko huno ole niyohoho. Oso simeho tangoso Anitu huhwo sejapmmentisofoho. Oso'no nakwoe hungkunoso sekumo wonyo maselohofefoho. Awonoho.

¹⁰ Anitu kako kakoe a'amumo simeho tango uyoso'manji oso tango hiso a'amu honingkano wonyo somne'no i'waho ikuji yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikuji Anitummo ufohi'nyo'ne wonefo'ma'montonoho. I oseso Anitu kako simeho tango nejaposo somo nakwo nakwolaho molanehwono. I oso'no a'amu Anitummo simeho munyoso simeho tango uyihwoso'no oso simeho tango hiso hofikoe yahino wonyo somo m+wo'l'mokufitnnehofo. Oso'no hofiko tikanomo uitfnnehofo.

¹¹ Ou, sekwo huno ito'no fikwesyaifihupmno. Oso simeho tango Anitu sejapmmentisoso sekumo yahino wopingo wopingo setihwamentisofoho. Sekwo yahino wopingo ito'nohino somo hi semo'ningkahoningu'ngki sekwo olo honingkano wonyo so'no semti'mokimentohe so'no komo'no likafontifi hungkuno homo somo ito'no mi'hwtimentohofefoho. Mi'hwajontifi oso hwe honingkano wonyo'njo sohumo yoka ulontifi honingkano wonyo somne'no iyoho senalofoho. Sekwo nakumo nahonyo'ne humotaho lontifi oso hwe huhwo sohwoe honingkano wonyo somta'ni hungkuno mikwolofhwtimentohofefoho. Ose imentohoho so'no olahonta sekwo wonyo ane kuyoho, huno nayohoho.

¹² Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheso ngko oso hwe honingkano wonyo'njo sohwo'nji oso hwe kako kakimo wonyo uloho'mentisoso hune'nohini semti'mokimentohe'maho. O'o. Olenoho. Sekwo olo hilo so'no huno seyone'nji semti'mokimentohefoho. Sekwo Anituye timopo nohumafikuji nje hungkuno so'no hi semo'ningkuhwoso'no nakwo'nji simeho afa inyo'ne'enlonji semti'mokimentohefoho.

¹³ Oso hiso ne imo'nimentiso so'no nakwo nakwoe simeho wopingo namo'nimentisofoho.

Oso'nohinh'maho. O'o, Taitas kako sekwoe angopo nta'ni ne'manto simonyo engo imentisofoho. Hwapingoso kako sekwo'nji nohumentaningu'ngki sekwo kakimo utimantifi yahino wopingo'nohini uloho'mentohoho so'no kakoe simeho hofiyu umokumalofoho. Oso'no nakwo sekumne'no simonyo selohofalokuhwono.

¹⁴ Simo'mo ngko sekwoe yofe Taitasiye simanopo ho'nosema'mentohe so'no ngko sekumne'no won+mango mann+mentisofoho. O'o, yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ngko sekumne'no Taitasimo ulimentoheso nehopi imo'nimentisofoho. Ngko sekumo hungkuno nehopi'nohino seliwo'ningkohe hopaso oso hungkuno Taitasimo ulimentoheso ne imo'nimentisofoho.

¹⁵ Taitas kako sekumo se'ma'mentiso sohonta sekwo kakine'no yomo'nji iyoho'nji ko yontifi kakimo utimantifi wopingo uloho'mentohofefoho. Sekwo kakoe hungkunomo hofiyu'no iningkamentohoho so'no huno syafisyonto kako sekune'no umo'nalofoho. Oso hiso'no ntimentisofoho.

¹⁶ Oseso sekwo yahino wonyoangkafo yontife so'no ngko huno niyohoho. Sekwo yahino wonyoangkafo'nohinoso ne'no uyihwantifefeo. Oso'no ngko simonyo yalokweno.

8

A'amu Anitummo iningkawo'ningkohofoso hofiko nom'ne a'amu somo ufo'mawo'ningkohofefoho.

¹ Nje a'amu soku, sekwo olo hungkuno loso huno ito'no waseyonontne'no wasel'monne'no yohono. A'amu hwaho Masetouniya sopo humalofoso hofiko Anitumne'no simeho uyo so'ne uhu'mokuwo'ningkohofeo somo Anitu kako wonyoangkafo ulohofalofefoho.

² Hofiko nohumentaningu'ngkofi tango mikun+imposo u'manto oso tango hiso hofikimo yamo'no uloho'mentisofoho. Hofiko umofonyo mikun+imposo co inyo hi hofiko Anitumne'no simeho wopingo'nji humamentohofefoho. Oseso hofiko nom'ne a'amu somne'no ufo'mayo'ne huno syafisyontifi hofikoe hamniyoho uhu'mokumentohofefoho.

³ Hungkuno yolohu selalokweno. Ngko oso hamniyoho hiso'no jomo ulimentoh'e'maho. O'o, hofiko hofikoe hunomnhini iningkamentohofefoho. Hamniyoho ilfeeo'mentohofoso uhu'mokontifi osopo nom'ne hamniyohoso umofonyo ko yontifi uhu'mokumentohofefoho.

⁴ Hofiko nakumo jomo yokumpohn'nyo ole nalimentohofi, Anituye a'amu ango Jelusalem humamotofoso yo'mayo so'no umofonyo engo yalokwofo somo nakwo ufo'masoso wopingtonotaho.

⁵ Ose nelahonengkofi nakwo huno ole syafihu'mentihwoni, Hofiko hamniyoho we'eso a'amu somne'no uhuh'mokantifeho. Ose ko syofsyahonengkuhwoni hofiko simo'mo hofikoe simeho Anitumo uyontifi hofikoe yahino yo'mayo so'nji Anitumo nihu'nahone uyimentohofoho. Nakwo Anituye simeho wopingo umokane'entifi nakwo hi'nime'no hitoho ulofalofoho.

⁶ Oseso Taitas kako hamniyoho hu'meesiyo syohoso sekwo'nji ema'mentiso sohomo sekwoe ango sopo oso a'amu fo'mayo syoho homo somo esojwafo'ne hungkuno ulimentihwonefoho.

⁷ Yo'mayo syoho iwo'nengkohofoso wonyoangkafo'nohini iwo'nengkohofoso kuyoho. Sekwo yo'mayo so'no Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Sekwo Anituye hungkunoso hofiyohlutihwalokwofo. Sekwo Anitu mta'ni yo'mayo huno wopingoso tipemalokwofo. Sekwo a'amu nom'nimo ufo'mayo'ne hi semo'nengkahonengki hofiyohyalokwofo. Oso'nji sekwo nakumo simeho nejopalokwofo. Sekwo oso yo'mayo hiso wonyoangkafo iwo'nengkohofoso hopaso sekwo oso hamniyoho hu'meesiyo syohosmo'iwo wesejwaopifentnn'e'no yalkweno.

⁸ Ngko hamniyoho engo uyimmo maselimnehono. O'o oso'ne'maho. I oso'no nom'ne a'amuso hofiko olo syoho somne'no hi umo'nengkahonengki hofiyohualokwofo. Oseso sekwo oso pa'nyo ifijo'manji nakwo huno ole wonayono. Hofiko mango'nohini'maho. O'o, nom'ne a'amu somne'no hitoho nehopi'nohini selofalofoho. Huno ose wonayimtononoho.

⁹ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaiknakumne'no wonyoangkafo naloho'mentiso so'no sekwo huno seyohoho. Kako yo'mayo hopi'nonohino mokosyohumunyo hwapingo sohwo kako nakumo nefo'mayo'ne umofonyo hwapingo imentisofoho. Sekwo yo'mayo wopingo ahwomo mta'ni mayoso'no kako oso wopingo homo somo uliko'motaponto nakwoe hwaho lopo umofonyo engo imentisofoho. Kilaikakosekumne'no ose imentiso so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no huno syafisyikuji ufo'mapmno.

¹⁰ Ngko nje hunoso olo syoho lomne'no wolijwasemo'mne'no yohono. Sekwo nom'ne sosovo somo oso syoho hiso ulika'mentohofoso so'no sekwo syoho hiso olohonta moi'wo fesyojwaopmno. A'amu hopi'nonohinososo hamniyoho hu'meesiyo syoho yalokwofoso sekwo nihu'no simo'mo oso hiso'no hungkuno mtitofontifi hamniyoho hu'meesiyo era'mentohofoho.

¹¹ Oseso olohonta oso syoho hiso moi'wo fesyojwamopmno. Hohonta sekwo oso syoho hiso hi semo'nengkahonengki ema'mentohofoho. Oso hopaso sekwo syoho homo somo moi'wo esejwafo'ne hi wasemo'nono. Oso hamniyoho sekwo anga'no anga'nohino soku mokosyohumawo'nengkohofoso somo yo'mayo so'no yano ulofiyikuji fehohnjo a'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne fohonaopmno.

¹² Sekwo hamniyoho engo momokosyohumunyo soku nohumafikuji nom'ne a'amu somo ufo'ma'mo huno yokumpohn'nyo syafisyikujo'no Anitu kako simeho wopingo wosejapmmontonoho. Kako hamniyoho engo so'no mosyofisyalofiyoh. O'o, jiye we'e mokosyohumunyoso nom'ne a'amu somo ufo'mano li'kuji hamniyoho fehohnjosoufijososekwo Anituye simeho wopingo umokantifeho.

¹³ Ole moselalokuyohono. Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'mayone syoho engo yokumpohn'nyo yontanengkuji oso a'amu hiso sekwoe hamniyoho nomafikuji'no syoho ane'njohwo wopingo'nohini wohumafe. Ose moselalokuyohono. O'o, ngko Anituye a'amu neso yo'mayo ito'no humayo'ne umofonyo miyoso'no selalokweno.

¹⁴ I olohonta sekwo yo'mayoso pi'ningo engo mokosyohumunyo kuyoho. Oso'no sekwo a'amu olohonta umofonyo inyo somo ufo'mapijoi'manji tifi no'mo sekwo umofonyo ifijo'manji hofiko osohonta oso hiso'no pi'ningo mokosyohumunyo'manji wosefomantifeho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo hopi'nonohino yo'mayo so'no ito'no fosyohumayo'ne umofonyo mifitnene kuyoho.

¹⁵ Oso hopaso a'amu Anituye hungkuno mt'mokumentohofoso sohwa hofiko a'amu Isiael a'amu mohumunyo sopo nohumentanengkofi Anitu wosopayo ahwomo mta'ni uyimentiso somne'no ole mt'mokumentohofi,

A'amu kako wosopayo pi'ningo engo hu'mema'mentiso sohwo kako wosopayo nilifeesiyyoso ane hweho.

A'amu kako wosopayo we'e'nohini hu'mema'mentiso sohwo kako wopayo'ne umofonyo miyo hweho.

Ose mt'mokumentohofoho.

Poul kako Taitasi'ngji nom'ne a'amu sohwanji hofiko ango Koulin sopone'no lihwatimentisofoho.

¹⁶ Anitu kako Taitasi'mo huno wopingo uyahoni'ngki Taitas kako sefo'mayo'ne nakwo hopa imo'nalokunjo so'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno.

¹⁷ Ngko oso syoho hiso'no ko ulimentoheso ngko huno ole syofisyalokweno. Ngko kakimo hungkuno mujo'njo yontimtentesi kako kakoe huno mta'ni sekuye pono pi'hwonenesiholo.

¹⁸ Oseso Taitasi'ngji nom'ne a'amu sohwo'ngji sekuyepono uhwojalokuhwono. Ango'meemjo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso oso hwe huhwo sohwo kako Anituye hungkuno hofiyu lutihwawo'n'ngkiso so'no hofiko kakoe yofe ho'nomawo'n'ngkohofoho.

¹⁹ Oso'nohini'maho. O'o, oso a'amu hiso hofiko oso hwe sohumo ngko'ngji a'amu Jutiya somne'no hamniyoho uyohojae'ne uhwosopo'mentohoho hwaho. Olo syoho yalokuhwono nakwo Anituye yofe ho'nomentani nakwo nom'ne a'amu somo ufo'ma'nyo so'no hi nemo'n'ngkahon'ngki utihwalokuhwono.

²⁰ Nakwo olo hamniyoho engo a'amumo ufo'mayo'ne mokosyohumalohwone so'no a'amu fihwa hofiko nakwoe yahino somne'no hwasyo hungkuno mijonalifitnnohontani oso hwe huhwo sohumo hofiko uhwosopo'mentohoho sohwo'ngji uhwojalokuhwono.

²¹ Nakwo Anituye timoponohini yo'mayo yahino ito'nohino uyantane'no ihwone'maho. O'o, a'amu hopi'nonohino sofe timopo yahino wopingo ito'nohinoso uyantane'no yihwono.

²² Oso hwe hufa'u sohwa'ngji nom'ne hwe anga'nohino sohwo'ngji uhwojalokuhwono. Sikuno pi'n'ngi engo somo olo hwe lohwoe syohoso kakimo nakwo syoho hiso'no yamofo ulohofontaneso kako oso syoho hiso'no hi umo'n'ngkahon'ngki hofiyu yalofoho. Sekwoe yahino wopingo so'no ngko oso hwe huhwo sohumo ulimentoheso so'no kako huno ole uyohoho. Sekwo nom'ne a'amu somne'no hamniyoho hofiyu wohu'mesyantife so'no huno uyohoho. Oso'no kako sekwoe anglo pone'no simeho wopingo'njo wose'ma'monte'no yalofoho.

²³ Taitas sohumne'no sekwo huno ole so'no waseyono. Ngko yo'mayo syoho sefo'mayo'ne iwo'n'ngkoheso Taitas kako ngko'ngji majopohi'nontai syoho afa'no afa'no yalokuhwoyo. Oso hwe nom'ne sohwa'u siko oloprojjo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso sofe simano mafohi'nonji siko Kilaiste'e yofe ho'nomayo'ne olo syoho loso yalokusyo.

²⁴ Oseso oso a'amu huhwo sohwamo sekwo hofiyu utimafikuji sikine'no hitoho waselofono. Ose ifijo'manji oso a'amu oso hwe hufa'u hwa'umo sekuye pone'no uhwojalokwofoso hofiko huno ole wosyofisyantife. Yo'mayo hungkuno wopingo Poul kako a'amu Koulin somne'no nalivo'n'ngkisoso ne'njofoho wosyofisyantife.

9

Anituye a'amu ne somo ufo'ma'nyo'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo oso hungkuno Anituye a'amu ne somo ufo'mayo'neso nto upa'n'ngmentohofoho. Oso'no oso hiso'no ngko nom'ne hungkuno sawemoso maselimnephono.

² Ngko huno niyohoho. Sekwo olo syoho losomne'no hi semo'nyo'ne yalokwofo. Oso'no ngko olo hwaho Masetouniya a'amufe simanopo sekwoe yofe ho'nomawo'n'ngkohefoho. Ole ulivo'n'ngkohono. Soswo anga'no mehon'hwtimentihwone sohonta a'amu hwaho Ngklik anglo Koulin osopo humalofoso olo syoho hiloso nto ulika'mentofofo. Ose ulivo'n'ngkohone so'no olo hwaho Masetouniya a'amuso oso hungkuno homo somo upa'nontifi hofiko hi'ngji olo syoho hiloso ulikofalokwofo.

³ Ngko olo syoho hilo so'no sekwoe yofe ho'nomawo'n'ngkohe so'no ne ane imo'nonoho. O'o, ngko nto selohe hopaso sekwo hamniyoho hu'meesiyoso sokafo femokosyohumamno. Ose syafisyonyi oso a'amu hiso sekwoe anglo pone'no uhwojalokuhwono.

⁴ Ngko sekwoe yahino wopingo so'no a'amu lomo ulivo'n'ngkohe so'no ngko a'amu Masetouniya fehohnjo so'ngji sekumo se'mehwaso'no sekwo hamniyoho hiso sokafo moho'nasiyo'manji ngko wonmango engo wannimontonoho. I sekwo hokunonji wonmango wonanimontonoho.

⁵ Ose mmo'nonehonji ngko ole syofihu'male, Ngko olo a'amu lomo anglo Koulin sopo kakine'no uhwatime oso hamniyoho sekwo uyohojano lontife so'no hofiko sekwo'ngji sokafo ito'no fesyohumamno. Oseso ngko tifi nose'mahm'me'no ngko hamniyoho

hiso sekumta'ni momakuli'syosema'mnepheno. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyalokwofo so'no sekwo simeho nohayo'nji sekwoe huno mta'ni foh'o nahumno.

⁶ Sekwo olo so'no huno fisyafihupmno. Hwe fihwo kako wopayo we'e hulinyo sohwo kako wopayo we'e woma'montonoho. I a'amu nom'ne sohwo kako wopayo engo hulinyo sohwo kako wopayo engo woma'montonoho.

⁷ Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo huno hamniyoho alale woho'nosyano li'fijo'manji sekwoe hunomnhini in'ngkakuji foh'o naopmno. A'amu fehohnjo hofiko hamniyoho engo so'no jomo yokumpohn'nyo sel'kuju'o no a'amu fihwa hofiko simeho tango'nji hamniyoho hiso ho'nasiyoso oso wopingo'maho. O'o a'amu kakoe huno mta'ni hamniyoho simeho wopingo'njo uyo sohumo Anitu kako oso humne'no simonyo yalofoho.

⁸ Anitu kako yo'mayo ito'no humayo'ne seja phwosi oso'nji nom'ne yo'mayoso ilfeesiyo'neso sejaponeso hopoenhino hweho. Oseso sekwo ito'nohini nohumaff'kuji nom'ne a'amu somo ufo'mayo'neso ilfeesiyo'neso weho. Oseso sekwo nom'ne a'amu somo wopingo ulohof'o'neso hopoenhino kuyoho.

⁹ Oso pa'nyoso a'amu Anituye hungkuno mt'mokumentohofo sohwa ole mt'mokumentohofo,

A'amu fihwo Anituye yahinomo in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo kako a'amu yo'mayo so'no umofonyo inyo somo yano'nohino hweho.

Oso yahino wopingoso ne'no mjim'wentan'ngkuhwosi Anitu kakimo ne'nohino hofiyu womokosyohumamontonoho.

Wopingo uloh'o'montonoho.

Ose mt'mokumentohofo.

¹⁰ Anitu kako a'amu hn'imo yo'mayo uyo hujo'ne nejaponteso tifi wopayo nyo'neso nejapiwo'n'ngkiso hweho. Oso hopaso sekwo a'amu nom'ne somo ufo'malokwofo so'no sekwo wopayo hulalokwofo. Oso hulalokwofoso engo imo'n'ngkuhwosi ne pi'n'ngingo engo womantifeho. Oseso oso uyo hujoso Anitu kako pi'n'ngingo wosejapmmontonoho.

¹¹ Sekwoe yo'mayo so'no Anitu engo imokahon'ngkuhwosi sekwo yo'mayoso nom'ne a'amu somo yano'uyantifeho. Oseso oso hamniyoho uhu'mokinyoso nakwo nomotashwaso'no a'amu pi'n'ngingo engo sekwoe yahino wopingo so'no Anitumo isamoyoka mi'kun'imposo ulantifeho.

¹² Sekwo oso yahino wopingo yalokwofo so'no yo'mayo wopingoso hufa'u uno'n'montonoho. Si'mo'mo Anituye a'amu umofonyo inyoso ito'nohino wohumanantifeho. Nom'neso olenoho. A'amu pi'n'ngingo engoso hofiko Anitumo isamoyoka mi'kun'imposo ulantifeho.

¹³ Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'malokwofo huhwo sohwa hofiko huno ole wosesyofisantifeho. A'amu Koulini'se hofiko K'laisiye hungkunomo upa'nontifi ito'no in'ngkawalokwofo. Mango'nohini'maho. O'o, ne'njofoho. Ose syasyefisys'kuji hofiko sekumta'ni hamniyoho mapijo so'nji sekwoe yahino wopingo so'ntnne'no Anitumo isamoyoka engo ulantifeho.

¹⁴ Oseso a'amu hiso hofiko huno ole uyono. Anitu kako sekumo wopingo engo selohofalofoho. Hoffiko sekumne'no Anitu kako sekumo wopingo ne'no selohofo'ne so'no jomo ulantifeho.

¹⁵ Anitu kako kakoe hwomu wonyoangkafo nejapmentiso so'no nakwo isamoyoka mi'kun'imposo ulano. Hwomu huhwo sohwoe mpoyo wopingo hopi'nonohinoso nakwo hopoenhini molanehwono.

10

A'amu Anituye syoho'njo somne'no hwasyo hungkuno mjijo somo Poul kako monje yahumentisofoho.

¹ Ngko Poul'i'ni ngkine'no hungkuno we'e wasel'monne'no yohono. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Poul kako nakwo'nji nohumanto hungkuno wopingo pompenjiyo'nohino ko naliwo'n'ngkiso sohwo kako kengopo nohumanto nakumne'no iyo swo mt'mokonto kako yoka hungkuno'nohini namti'mokiwo'n'ngkiso hweho. Ose lalokwofo. I ngko K'laisiye yahino hopa mahm'mo nye yokumpohn'nyo monje yahin'i'mo yoka hungkuno'maso hungkuno pompenjiyo'nohini wasel'monne'no yohono.

² Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yoka sejo so'no ngkila'ko lalokweso a'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul kako hwahoponjo a'amu pa'nyoso kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne Anituye syoho yalofoho. Ose lalokwofo so'no sekwo huno ole fisyafihupmno. Poul kako yoka nalohoho li'kuji nakwo huno ito'no wosyofisano. Ose fisyafihupmno.

³ Ou nehopi. Nakwo olo hwaho lopo humawo'nìngkuhwone'ntwoho. I oso'no nakwo olo hwaho loponjo yo'mayo mayoso'no hwahoponjo ikujoho yahino somo minìngkowalokuyihwono.

⁴ O'o, yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo uyakolofo'neso mokosyohumalo-hwono. Oso hiso olo hwaho lopo nta'nì'maho. O'o, Anìtuye yokumpohn'nyo mta'angofoho. Oso yokumpohn'nyoso Setenìye tojo somo kakoe yo'mayo somo mtìhupesoso hoponoho.

⁵ Oso yokumpohn'nyoso a'amu hofìko Anìtumo nakwolaho lontìfi kakine'no hwasyo linyo sofe hunomo monje yasiyo'neso hoponoho. A'amu fehohnjoso hofìko huno ole syofìsyalokwofo. Nakwo hwe moy'a'mi nom'neso hofìko Anìtumne'no huno wopìngo tìpemapitnnohontani nakwoe yokumpohn'nyo'nji oso honìngkano Anìtumo u'mayo somo wopìjwosyano. Huno ose ko syofìsyantìfeso oso yokumpohn'nyo Anìtu mta'ango yo'mayo yahino wonyo somo uyakolofo'ne mokosyohumalo-hwono oso honìngkano pìjwasiyo'ne homo somo nakwo mtìhupeso hoponoho. Oso yokumpohn'nyo mokosyohumalo-hwono so'no yo'mayo huno wonyo syofìsyalokuhwone'manji nakwo olo huno Kìlaisìmo enjwa'mo ho'naşıyo'neso hoponoho.

⁶ Oseso sekwo nakwoe hungkunomo enjwa'mo nto'no wohumano nałifijo sohonta a'amu anga'no anga'nohinoso oso hungkuno homo somo hwotoho fentìfi oso a'amu sofe asoho'yomo mewo'nìngkohofo hungkuno mikwolofshwajiyo'ne humalohwono.

⁷ A'amu fehohnjoso ngkine'no ole ntantìkwofo, Poul kako yokumpohn'nyo neso aне hweho. Kako siki mango'nohino nelalofoho. Ose ntantìkwofo a'amuso hofìko nije a'apaho hohnjo somnolini nohonalokwofo. Ne somo manohonyofoho. Sekwo Kìlaisìye a'amu ne'nwoho likuijì'manji sekwoe ne somne'no apa'no huno fìkwyasifìhupmno. Ole wosyafìsyontìfego, Sekwo Kìlaisìye a'amu ku'manji nakwo hi'nnonji Kìlaisìye a'amu'nwoho.

⁸ Anìtu kakoe syoho somne'no kakoe yokumpohn'nyo nejopahonìngki kakoe sìmano mofohi'nontani yalokuhwono. Oso yokumpohn'nyo hiso sekwo Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyalokwofo somo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesofito'nefeho. Ou, ngko oso yokumpohn'nyo so'ne nije yofe ho'noma'nyo'ne'manji ngko wonìmango mannenehoho. O'o, Kìlais kako oso yokumpohn'nyo ngkimo ntapmentiso so'no sekwo ngkimo enjwa'mo humalofo.

⁹ Oso'no sekwo huno ole syafìsyikutoho. Ngko sekumo yoka hungkuno semti'mokiyìwo'nìngkohe so'no sekwo ngkine'no iyoho wasenono. Ose syafìsyikutoho.

¹⁰ U nehopi. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Oso iyoswo Poul kako nakumne'no mtì'mokuwo'nìngkisoso hungkuno tango'njo'nji yoka'nji ko namti'mokiwò'nìngkisoso kako none'mahonìngki uhwonontani kakoe a'apaho yokumpohn'nyo'njo hwo'maho. Kakoe hungkunoso sikinjofoho.

¹¹ Ose lalokwofo soku sekwo olo so'no huno waseyono. Ngko ikanopo nohumanji yoka hungkuno semti'mokiwò'nìngkohe hopa ngko sekwo'njopo nohumahm'mo oso iyoswo semti'mokiwò'nìngkohe hopaso waselìmonnaho. Huno ose waseyono.

¹² A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofìko nom'ne a'amufe yahinomo uh-wonontìfi hofìkoe yahino so'nji oso a'amu sofe yahino so'nji yano inontìfi hofìko ole selalokwofo. Nakwoe yahino wonyoangkafo'nji'nwoho. Ose selalokwofo. Oso a'amu hiso hofìko hofìkoe huno somnolini syafìsyontìfi hofìkoe yahinomnhini yano inontìfeso huno anefoho. Nakwo a'amu hwahoponjo huno tìf'o'njo hn'nwi yano minanehwono.

¹³ I nakwo nakwoe yofeso siki moho'nomo'nanehwono. O'o, oso syoho Anìtu nejapmentiso somne'no nakwoe yahinoso ito'no inaso'manji yahino hiso hopo honìngkonìngkuhwasi'manji oso syoho Anìtu nejapmentiso so'no woho'nomantanaho. Oso syoho hiso sekuyepono lonehwatìmentisoso sekumo ifehu'mokasesyohumaho.

¹⁴ Oso syoho somjo sohe Anìtu nejapmentiso somo muyokolofanehwono. O'o, sekwo oso sohe somo mempo hohnta'ni mohumulofo. O'o, nakwo'njo lohohnta'ni humalofo. Oso'no sekune'no sìmo'mjo sohwona'ni Kìlaisìye hungkuno wopìngo losetìhwamentìhwonefoho. Osopo nom'ne a'amuso nakwoe syoho somjo ne tìpema'mentohofo so'no hofìkoe yofe ho'nomo'nìmentohofofoho.

¹⁵ A'amu nom'neso hofìko Anìtuye hungkuno losetìhwamentohofo somne'no nakwo nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. O'o, nakwo ole'no name'nìngkohoho. Sekwo Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyalokwofo engo ne'no imo'nìngkuhwosi oso syoho Anìtu nejapmentisoso sekwo'njo ajwo sopo engo umo'nìmontonoho.

¹⁶ Ose imo'nìngkuhwosi'no nakwo nom'ne hwaho sekwoe hohnta'ni wojo sopone'no Kìlaisìye hungkuno wopìngoso womotowanantano. Oso hopo sopo a'amu nom'neso Anìtuye hungkunoso mulalokuyohoho. Osopo nakwo syoho ihwasi oso syoho

somta'ni ne ti'pemaso'manji nakwo huno ole wonayono. Oso neso nom'ne a'amufe syoho somta'ni'maho. O'o, nakwoe syoho mta'angofoho.

¹⁷ A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofo sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu fihwo kako si'monyo uyimo loso sohwo kako kakoe yofe somne'no miyonehoho. O'o, Anit'u kako'nohini yo'mayo wonyoangkafo iwo'nìngkiso sohune'nohini kako si'monyo uyono.

Ose mt'i'mokumentohofofoho.

¹⁸ Nakwo huno ole nayohoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe ho'noma'nìngkuhwoso sohwo Anituye timo sopo kakoe yofe engo ane hweho. I oso'no Anit'u kako a'amu yofe engo ane pa'nyo sohumo yofe ho'nomaso'manji oso hwe huhwo sohwo yofe engo ne'njo hweho.

11

A'amu fehohnjoso ole limotofo, Anit'u kakoe hungkuno liku'mofo syoho so'no nah-wosopo'mentiso hwona'nyoho. Oso hungkuno hwasyo limotofo sohwamne'no Poul kako hofikoe yahino somne'no ujo ehontojwahumentisofoho.

¹ Sekwo ngkimo nupo'ntohumamno. I ngko hungkuno fehohnjo a'amu omomo hungkuno liwo'nìngkohofo sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno.

² Upa'nyo Anit'u kako sekumo kakimnophini inìngkayo'ne sehwosopo'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso sekumo hwasyo honìngkanomo ipesemotafijo so'no Anituye si'meho wonyo umo'nìmontonoho. I oso'no ngko huhwo'ni si'meho wonyo wanimo'nìmontonoho. Ihwoni. Ngko pahnni'mo hungkuno we'enehwo wasel'monne'no yohono. Sekwo a'mu sijo sofa nom'ni hwamne'no huno mosyafis'o hwehwamne'nohini huno syafisyiwo'nìngkohofo hopaso ngko sekumo Kìlaisi'yepono sehwati'me'no sekwo kakimnophini huno fisya'fi'hupmnno. Sekwo nom'ni humo unìngkowanu li'fijoso Anit'u kako si'meho wonyo wosejapmmontonoho. I ngko huhwo'ni si'meho wonyo wosejapmmontonoho.

³ I oso'no ngko olo hilo so'no iyoho nnìngkohoho. Hohonta Seten kako homa imo'nonto Atam kakoe ape Efamo hwasyo ulimentiso so'no Efa kako hwasyo honìngkanomo inìngkamentisofoho. Seten ose uloho'mentiso hopaso a'amu fehohnjo hofiko hwasyo hungkuno lohose'mafikujo'no sekwo Anituye honìngkanomo hofiyi inìngkawowo'nìngkohofo somo nusikwojikuji hwasyo honìngkanomo inìngkayo so'no ngko iyoho nnìngkohoho. Sekwo Kìlaisimnophini inìngkayo yahinoso nusìkwajifitnnohontnne'no selalokweno.

⁴ Hwapingoso a'amu fehohnjo hofiko sekumo se'mantifi Jisasimne'no ngko hungkuno selimentoheso molohose'ma'mmalofeo. O'o, Jisasimne'no hofiko sekumo wase'mano ko lontifi hofikoe hwasyo hungkunoso Jisasimne'no lohose'ma'malofofoho. Oso hwasyo hungkuno homo somne'nohini syafisyiwo'nìngkohofofoho. Hohonta nakwo Jisas Kìlaisi' hungkuno wopingo selimentihwone sohonta sekwo Anituye Towahuno wopingo ma'mentofofoho. I olohonta sekwo hofikoe hwasyo hungkuno somne'no ne'njofoho lontifi sekwo towahuno nom'ne kengo ma'malofo kuyoho. A'amu sekumo hwasyo selontanìngkofi sekwo nakwolaho mujo kuyoho. O'o, sekwo oso syoho hiso ifijo hopaso nomapitnnefaho.

⁵ Sekwo upa'nìmno. Oso a'amu (*apousel*) huhwo sohwamo sekwo wonyoangkafo hwasoho uliwo'nìngkohofoso hofiko nje yofemo niyakolo'nyo hwolaho. Nìhu'no awonoho.

⁶ A'amu fehohnjo hungkuno lutihwayo yahino wonyoangkafo iwo'nìngkohofo hopaso ngko ko miyo'njo imneso ngko Anituye hungkuno somne'no nje hunoso umofonyo miyohoyohono. O'o, Anituye hungkuno neso ngko huno niyohoho. Oso hiso'no sekwo huno seyohoho. Sìkuno pi'nìngo engo somo nakwo sekumo Anituye yahino ne so'no nto esetihwamenti'hwonefaho.

⁷ Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta ngko oso syoho homo somne'no hamniyoho'no jomo selimentohetaho. O'o, ngko nje yofe monje yahinmentohe so'no ngko nje nonyo wosopayo yo'mayo so'no syoho imentohefaho. Oso'no ngko sekwoe yofe honje ho'nosemanji sekumo nje syoho nthohifijo kuyoho'nji momasemoku'mmentohefaho. Oso yahino wopingo sekumo selohob'mentohe wonyotaho.

⁸ Ngko sekwo'nji nohumentanìngko Anituye a'amu ango kengo mta'angoso ngkine'no nje wosopayo yo'mayo somne'no hamniyoho uyohotimentohofoho. Oseso ngko sekumo sefo'mayo'ne a'amu kengo somta'ni hamniyoho hufo hopa ma'mentohefaho.

⁹ Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo so'no umofonyo yonji oso hiso'no sekumo jomo maseli yonji sekumo tango mosejapefoho. O'o, Anituye a'amu Masetouniya humamotofoso ango Koulin sopo i'mofopahon'ngkofi ngko yo'mayo umofonyo imoteso hopoenohini ntapmmentohofefoho. Oseso ngko hohonta sekwo'nji humanji nje yo'mayo so'no tango mosejapmmotefoho. Oso'no olohortajo so'nji oso yahino hiso'nji ne'no wamjimt'momnefoho.

¹⁰ Kilaisiye hungkuno neso ngkimo niweho. Oseso nje yahino hiso'ne'no ngko nje yofe ho'noman'i me'no a'amu Ngkilik sofe ang'o'meemo ho'nìngkan'ngkuhwosi hofiko oso homo somne'no nje yofe monje meenjhufitnnefoho.

¹¹ Oso hungkuno hiso ngko peho'no selohono. Ngko sekumo si'meho mosejapmmale'no laselohono. O'o, oso'ne'maho. Ngko sekumo si'meho sejapiwo'nìngkohe so'no Anitue kako huno moi'wonohoh.

¹² O'o, oso hiso olenoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo losetihwawo'nìngkohofo sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne nakwo Anituye syohoso Poul hopa iwo'nìngkuhwone hwona'nyoho. Ose ko lontifi hofiko sekumta'ni yo'mayoso semalokwofo. Oso'no hofikoe honìngkano somo pi'jwohumayo'ne ngko sekumta'ni nje syoho somne'no yo'mayo so'no jomo molosema'mmote yahino hiso olohorta ho'nomo'nalokweno.

¹³ Oso a'amu (*apousel*) homo somo Anitue kakoe syoho somne'no muh-wosopo'mmentisofoho. O'o, hofiko hwasyo hungkuno ole seliwo'nìngkofi, Nakwo a'amu *apousel* sohwafe syoho'njo hwona'nyoho. Ose selahon'ngkofi sekwo oso homo somo inìngkawo'nìngkohofofoho.

¹⁴ Sekwo oso hiso'no hi semo'nìngkuhwolohoh. Seten kako huhwo'nji honìngkano hwasyo somo sekumo ipesemotayo'ne a'amu ahwomo mta'angohwa pa'nìngo pompon-aho engo'nji imokin'wo'nìngkiso hwefeo.

¹⁵ Oseso a'amu Seteniye syoho ulohofiyoso hofiko Anituye syoho ulohofiyo hopa imo'nyo so'no sekwo yomo ikutoho. Sekwo oso a'amu huhwo sohwamo nuhwonontifi a'amu wopìngofoho sen'wo'nìngkiso kuyoho. I oso'no hwangku no'mo hofikoe yahino yontifijo somne'no tohino engo mapitnnefoho.

Poul kako Anituye hungkuno liku'mofo syoho somne'no tango engo ma'mentisofoho.

¹⁶ Si'mo'no ngko ole selohono, Ngko a'amu omomo hungkuno li'wo'nìngkohofo sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. Olo hungkuno selalokwe loso omomo hungkuno nelalofoho syafisy'kuji'manji e'wano omomo hungkuno we'enehwo seli'me'no upo'ntohumamno. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo losetihwantifi hofikoe yofe ho'noma'nìwo'nìngkohofo hopaso ngko nje yofe whoh'noma'nìmonne'no yohono.

¹⁷ Hungkuno selalokwe loso Anituye'maho. O'o, a'amu omomo hungkuno seliwo'nìngkohofo sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne omomo hungkuno seliwo'nìngkohofo hopa selalokweno.

¹⁸ I a'amu pi'nìngo hwahoponjo yahinomo inìngkawentifi hofikoe yofe ho'noma'nìwo'nìngkohofo sohwafe yahinomo we'enehwo inìngka'mo nje yofe whoh'noma'nìmonne'no selalokweno.

¹⁹ Sekwo a'amu huno'nji'nwoho lolalokwofo. I sekwo a'amu hwasyo hungkuno seliwo'nìngkohofo sohwamo tifi inìngkawo'nìngkohofo so'no huno ane kuyoho.

²⁰ A'amu fihwo kako nje syoho wontohofiyano selihwosi mimpo'nosemotahwosi sekwo inìngkayo'nohino kuyoho. U kako sekwoe yo'mayoso moi'wo wolasemo'mo syafisy'hwosi hwasyo hungkuno woloset'ma'montonoho. Kako poji eset'manto imayo selohofiw'o'nìngkiso hwefeo. Kako sekumo monje yasesyonto sekwoe si'mo'mangopo ajonyo sefonjahon'ngki sekwo kakimo tìmo'nohini uhwontohumawo'nìngkohofo kuyoho. Yoka mujo'njo kuyoho.

²¹ Ngko oso yahino hiso imneso yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Oso'no ngko oso hopa sekumo moseloho'meso'no ngko wonimango wannimontonoho.

I nom'ne omomo hungkuno apa'no waselimonne'no yohono. A'amu nom'ne sohwa hofikoe yofe yo'mayo so'no ho'noma'nìwo'nìngkohofo hopaso ngko huhwo'ni nje yofe whoh'noma'nìmonne'no yohono. Nje omomo hungkuno upa'nìmno.

²² Hofikoe yofe ho'noma'nyo'neso ole lahnñi'wo'nìngkohofo. Nakwo a'amu Hipìlu hwona'nyoho. Ose lahnñi'wo'nìngkohofo. I ngko huhwo'ni Hipìlu a'amu hwo'nyoho.

U ole lahnñi'wo'nìngkohofo, Nakwo a'amu Isi'lael hwona'nyoho. I ngko huhwo'nyi a'amu Isi'lael hwo'nyoho. U, Apìlohamiye imuhwolaho. Ngko huhwo'ni Apìlohamiye imu hwo'nyoho.

²³ U hofiko Anituye syoho ulohofiyu hwolah. I nje yofe ho'noma'nyo somne'no omomo hungkuno apa'no wahnnimo. Hofiko Kilaistime'no syoho iwo'ningkohofo somo ngko hofikimo uyakolofohono. Nje syoho engoso hofikimo uyakolokwoho. Ngko impo'angomo humayoso sikuno pi'ningo niyakolofoso ngko hofikimo uyakolofohono. Anituye syoho somne'no a'amu ngkimo ikujoho nifonjontifeso ngko hofikimo uyakolofohono. Sikuno pi'ningo ngko poyo wape'nimonji iyoso hofikimo uyakolofohono.

²⁴ A'amu Juta sohwa hofiko ngkimo impojonyo sikuno kengo kengo aho fehohnjo hopi'nonohino somo ne'no nifonjontaningku teti-nain (39) imo'nimentisofoho.

²⁵ Sikuno hufa'u s'hune somo a'amu Loum sohwa hofiko sohwe sonyo ikujoho'nji nifongku'mentohofofoho. Sikuno fihwi hofiko ngkimo sojo'nji nifos'i'mentohofofoho. Sikuno fihwi ngko yofayokinopo nohumentaningko yofayokino hiso wonyo imo'nimentisofoho. Oso hiso sikuno anga'nohinomo emoimentohe'maho. O'o, sikuno hufa'u s'hune emoyonji wonyo imo'nimentisofoho. I sikuno nom'nemo yofayokino mijo ajwopo wonyo imo'nimentiso sohonta ngko sikuno anga'no mofehi'nyo anga'no mijo ajwopo mtapmmontohefoho.

²⁶ Sikuno pi'ningo engo ngko Anituye syoho somne'no a'amumo liku'mofontaningko mijo ifofayo yonto ngkimo wonyo wanimokumonto imentisofoho. A'amu wonyo honingkanano'njo sohwa hofiko a'amu fehohnjo hofiko ngkimo honingkanopo wonyo wonimokantifi imentohofofoho. Nje a'amu Juta huhwanji a'amu temtitifo kengo huhwanji ngkimo wonyo wonimokantifi imentohofofoho. Ngko antime engo sopi we so'mo mijo ayo ajwopo nohumentaningko yo'mayo yahinoso ngkimo wonyo wanimokumonto imentisofoho. A'amu fehohnjo hofiko nakwo Jisas'ye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo lontifi hofiko huhwanji ngkimo wonyo wonimokantifi imentohofofoho.

²⁷ Ngko sikuno pi'ningo engo somo yo'mayo yo'mayo syoho yokumpohn'nyo to-hohmtnno'njo iwo'niningkohe hwo'nyoho. Ngko ose yontnne sohwo'ni sikuno pi'ningo somo ngko saho mofosyawosofoho. Oso syoho hiso ne'no yonji ngko wopayo'nji mijo'ntnne'no mijoho pe'nifotefoho. Sikuno pi'ningo ngko wosopayo manyo'njo yonji yo'mayo hwapi'e so'ntnne'no umofonyo yonji kwongkwongo nisimojofoho.

²⁸ Oso tango hiso'nohini'maho. O'o, sikuno huhwi tango nom'ne olo so'nji ni'mawo'niningkisofoho. A'amu Anitumne'no uhu'mokuwu'niningkohofo sofe tango so'ntnne'no ngko huno syafisyonji ngko hofikimo wopingo'nohini ufo'mahm'mo hofiyu umokosyohumayo so'n'e'nohini syafisyiwo'niningkohefoho.

²⁹ Oso a'amu hiso honingkano wonyo ifijo'manji ngko huhwonntnne'no simeho tango niyatofoho. U nom'ne a'amuso oso a'amu homo somo honingkano wonyo somo ipemotawofijo'manji ngko oso a'amu ipemotafijo somne'no simeho tohino wannimontonoho.

³⁰ A'amu omomo hungkuno liwo'niningkohofo sohwa hofikoe yofe ho'noma'n'wo'niningkohofo hopaso ngko uyimo hnnime'manji ole wahnnimo. Ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ose hnnime somne'no ngko nje yofe whoho'noma'nimonne'no yohono.

³¹ Anituhohwo kako nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'ye kaningkwohwo ko imo'nonto kakoe Hwe Engo hwaho. Oso huhwo sohwoe yofeso ne'no woho'nomehwantano. Oso huhwo sohwo kako nje hungkuno nehophi'nohino lalokwe somne'no huno uyohoho.

³² Ngko ango Ntomasikos sopi nohumentaningko hwe engo hwaho mokosyohumayo Aletas sohwoe hwe mnokino manji'mofo'njo a'amumo mokosyohumayo sohwo kako Pouli'mo aho wakeno lonto kako a'amu syuwo'niningkohofo kuso somo ngko Pouli'nimo aho nike'ne a'amu sohwamo uhumatifi'mentisofoho.

³³ Ose ko uhumojahoniningki Jisas'ye a'amu fehohnjo sohwa ngkimo sohwo ho'yo engo somo meenisyontifi nom'ne sofo we'e so'mo sohwo ho'yo somo impe intofontifi intofaniyoho'mokahoningkofi ngko hwaho mompo sohwo ho'yo somta'ni nihu'nahone hiyaso joku'niningkale'mo'mentohefoho.

12

Yo'mayo hungkuno somne'no Poul kako wojo hopa honingkonyo so'n'e'no Anituhohwo hungkuno ulimentisofoho.

¹ A'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne yahinoso hofikimo mufo'maso'njo ko yososo ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwafe yahino hopaso apa'no wahnnimonne'no yohono. Olo hungkuno loso a'amu hwasyo hungkuno seliwo'niningkohofo somo monje yasiyo'ne wonimango unyo'ne selalokweno. Ngko wojo honingkononji Anituhohwo

kako hiyaso hungkuno nt̄imentiso so'nji yo'mayo ujo ehontojwan̄humentiso so'nji wasel̄monne'no yohono.

² Hohonta soswo aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofoso fahn'no m'l'mofape sohonta An̄itu kako kakoe a'amu ne sohwo'n̄mo kakoe ahwomomjo ango sopone'no n̄motasimentisofoho. Nje huyo'mango'nohini motasimentisot̄keno. A'apaho hi'nji motasimentisot̄keno. Ngko huno maniyohoyohoho. An̄itu kako'nohini huno uyohoho.

³ Ose seloheso apa'no wasel̄monne'no yohono. Oso hwe huhwo sohwo ngkonoho. An̄itu kako ahwomomjo ango sopone'no nt̄motasimentisofoho. Nje huyo'mango'nohino ma'mentisot̄keno. Nje a'apaho hi'nji ma'mentisot̄keno. Ngko huno maniyohoyohoho. An̄itu kako'nohini huno uyohoho.

⁴ Oseso ngko An̄tuye ahwomomjo ango sopo nohumanji yo'mayo hungkuno wop̄ingo wonyoangkafo ko upa'n̄mentoheso nakwoe hwahoponjo hungkuno somo oso hungkuno hiso ujo ehontojwosyaneso hopo'maho. O'o, nakwo huno monayonehoho.

⁵ Oso yo'mayo ahwomomjo upa'n̄mentohe so'nji ngko nje yofe ho'noma'n̄'mententesi oso yahino hiso ito'nohinesohilo. I oso'no ngko olohonta oso hiso'no ngko nje yofe moho'noma'n̄mnehono. O'o, ngko nje yofe woho'noma'n̄mo līme'manji ole'nohini wasel̄monne'no yohono. Ngko nehopi'nohini yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho.

⁶ U, nehopi. Ngko nje yofe nehopi'nohini ho'noma'n̄'mententesi ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwafe hungkuno pa'nyo maseli'mnesohilo. O'o, hungkuno nehopi'nohinoso nosel̄i'mnesohilo. I oso'no ngko nje yofe moho'noma'n̄mnehono. O'o, yo'mayo hungkuno ngko ngkine'no hnningkohe somne'no ho'nningkisoso a'amu soku ngkimo yano ntoi'kutoho. O'o, An̄tuye hungkuno loset'hawawo'nningkohe so'nji yo'mayo yahino iwo'n̄ngkohe so'ntnne'no sekwo nto nohon̄motofo somne'no sekwo ngkine'no huno ito'no waseyono. Oso'no nje yofe peho'ne woho'noma'n̄monnto.

Tango fihwo yongo hopaso Poulimo umn̄imojofoho.

⁷ Oso hungkuno wonyoangkafo An̄tuye ahwomomjo ango sopo nta'ni ntapmmentiso somne'no ngko Pouli'ni hwa'mo hwa'mingo miyo'ne nje yofe moho'noma'nyo'njo yone'ento An̄itu kako eno lahon̄ngki Seten kako nom'ne tangoso ntapmmentisofoho. Oso tango hiso nje a'apahomo yongo kintofoho pa'nyofoho. Oso tango hiso ngkimo monje yanisiyo so'no ngko nje yofe moho'noma'n̄mnehono.

⁸ Oso tango hiso'no ngko Mpohumo jomo yokumpohn'nyo hufa'u sihune ole ul̄imentoho, Kiko olo tango hiloso wae feen̄mofo.

⁹ Ose ko ulahon̄ngko An̄itu ole nt̄imento, O'o, ngko oso tango hiso wae meekumofe'njo ko i'mo ngko kiko'nji nohumahm'mo wop̄ingo'nohini wakiloho'monnoho. Nje wop̄ingo'nohini kiloho'meso hopoenohinofoho. Hwap̄ingoso a'amu kakoe humayo somne'no yokumpohn'nyo ane sohomo ngko nje yokumpohn'nyo ujo wehontjwahumonnoho. An̄itu kako ose nt̄mentisofoho. Oseso ngko yokumpohn'nyo ane sohwo'nne'no ngko simeho tango maniyonehoho. O'o, simeho wop̄ingo'nji nje yokumpohn'nyo ane humayoso ho'nomo'nalokweno. Oso'no K̄laisiye yokumpohn'nyo engoso ngkimo ni'weho.

¹⁰ Ngko K̄laisiye syoho somne'no ngko yokumpohn'nyo ane ko humame sohwo'nji a'amu hofiko ngkimo wonyo ko nt̄hopijoso yo'mayo yo'mayo tangoso ko n̄'masoso a'amu ngkimo wonyo wontopano likuji ko ifijoso oso hiso'no ngko simeho wop̄ingo'nji wohumamonnoho. Ou, nje yokumpohn'nyo ane sohonta K̄laisiye yokumpohn'nyo ne'njoso ngkimo ni'weho.

Poul kako a'amu Koulinife simeho hi'ntnnono An̄itumo uyo somo yokino uto'monto mentisofoho.

¹¹ Oso a'amu hiso An̄tuye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo seliwo'n̄ngkohofo sohwa yofe ho'noma'nyo yahino somo maheso'no ngko a'amu omomo hungkuno'njo liwo'n̄ngkohofo pa'nyo selalokweno. Sekwo nje yofe ho'nnon̄mantifijontentesi oso yahinoso ito'nohino'nesohilo. I oso'no sekwo nje yofe moho'noni'mawo'n̄ngkiyohoho. I, ngko yokumpohn'nyo ane ko huhwo'n̄mo oso a'amu hwasyo seliwo'n̄ngkohofo sohwa hofiko ngkimo moniyakolopitnneho.

¹² Ngko sekwo'nji nohumentan̄ngko yo'mayo tango ko n̄'mahon̄ngki ngko syoho yokumpohn'nyo ne'no yoho'n̄mentohesohonta An̄itu kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywo'n̄ngkiyohofoso yonto kako ngkine'no olo hwe lohwo nje syoho'njo hweho, syanifisonto sekumo set'hwamentisofoho. Oso'no sekwo huno seyohoho. Ngko An̄tuye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo ne hwo'nyoho. Sekwo An̄tuye yokumpohn'nyo homo somo uhwonont̄fi yomo imentohofoho.

¹³ Sekwo oleso peho'no hnnalokwofo. Poul kako a'amu ango kengoponjo somo wop̄ingo uloho'mentisofoho. Kako nakumo wonyo naloho'mentisofoho. Oso peho'no

syonifisantokwofo. Olo wonyo anga'nohino loso seloho'mentoheсо ngko sekumta'ni sekwoe wosopayo yo'mayo so'n'e'no jomo masel'mentohefoho. Sekwo oso wonyo seloho'mentohe hisomne'no wae feenimpmnmo.

¹⁴ Ngko nom'ne honta se'ma'mentoheсо hufa'u imo'nimentisofoho. Olohonta ngko apa'no se'ma'meso hufa'u sihune umo'nimontonoho. Ngko nose'mahm'mo ngko sekwoe yo'mayoso nifof'mayo'ne jomo masel'mnehono. O'o, sekwoe yo'mayoso sekumta'ni semayoso ngkilaho. Sekune'nohini nimo'nin'gkohoho. Ihwoni. Mehomiso hofiko hofikoe ho'yango homn'ngkwohwo'ya'umo ufo'mayo'neso melofisyasyiwo'n'ingkiyohofo. I oso'no kan'ngkwohwo'ni kon'a'wohi'njiye ho'yangoso hofikoe mehomii somo umasiyo'neso elofisasyiwo'n'ingkohofofoho.

¹⁵ U ngko sen'ngkwohwo sohwo'ni simeho mikan'imposo sejopalokweno. Oso'no sekwoe huyo'mango Anit'u'ni ito'no fosyohumayo'ne imo'nyo so'no ngko yo'mayo hopi'nonohino sekumo sefo'mayo'ne uy'monue'no yohono. Ou, ngko ho'yango sekwoe huyo'mango somo ufo'mane'manji e'wano. Nje ho'yango hopi'nono wosejapmmo. U ne poyo pe'nimeso sekwoe huyo'mangomo ufo'mane'manji e'wano, ngko sekumne'no wape'nimo. Ngko sekumo simeho mikan'imposo sejopalokwe so'no sekwo ngkimo simeho ntapi'wo'n'ingkohofoso we'e'limo'nalafoho. We'e'manji wopingo'maho.

¹⁶ Ngko sekwo'nji nohumanji ngko sekwoe wosopayo ho'yango yo'mayoso mosemaso so'no sekwo huno ko seyahon'ngki a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso olo hwasyo hungkunoso ngkine'no syonifisyalokwofo, Poul kako afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'njo hweho. Oso'no kako nakwo'nji humantiso sohonta kako nakwoe yo'mayoso momaso'njo ko yahon'ngki uhwonontani kako nakumo Anituye hungkuno nalimentiso so'no kako hamniyoho engo mawo'n'ngkiso hwolikeno. Oso hunoso hwasyo hungkyonifisantokwofo.

¹⁷ I a'amu huhwo sohwa pehoho kosyonifisyalokwofo. Ngko a'amu fehohnjo sekuyepono uhwati'mentohe sohonta hofiko sekumta'ni yo'mayo mokulisyosyema'mentohefoho ntapmmmentohofotaho. Ose kosyonifisyalokwofo.

¹⁸ Ngko Taitas sohomo sekuyepono hano iyoso'no jomo yokumpohn'nyo ulohonimentoheso Anituye a'amu nom'ne hwo'nji ngko sikimo sekuyepono uhwati'mentohefoho. Oso hohosohonta Taitas kako sekwo'nji nohumanto kako poji hungkuno selonto kako ngkine'no sekwoe yo'mayo yo'mayoso mokulisyosema'mentisotaho. O'o, Taitas kako ngko'nji simeho afa in'wo'n'ngkuhwayo sohwo kako sekwo'nji nohumanto syoho ngko iwo'n'ngkohe hopaso sekwo'njopo imentisofoho.

¹⁹ Olo hungkuno mti'mokalokwe loso sekwo nuhwon'ngkuji olo so'no wosyofisantifitaho. Poul kako nakwoe timopo kakoe yofe wopingo imo'nyo'ne hungkuno loso mti'mokalofoho. Ose wosyofisantifitaho. I oso'ne'maho. Nakwo Kilaisiye a'amu hn'ne'no Anituye timopo lohofontane so'ne yo'mayo mti'mokalokwe loso nje yofem fo'ma'nyo'ne'maho. O'o, nje a'amu simeho sejopalokwe sokumo sekwoe huyo'mangoso Anit'u'ni ito'no humayo'ne sesosofitoho'ne semti'mokiyalokweno.

²⁰ Ngko olo so'no iyoho nn'ngkohoho. Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwo ito'no mohumayo'njo sehonimnehontnnne'no semti'mokiyalokweno. I sekwo ito'no mohumayo'manji ngko sekumo yoka hungkuno tohohmtnnno'njo selimeso manohonifitnno. Olo yahino wonyoso mawenoho. Ikujoho hungkuno, a'amu nom'ni hwamne'no simeho tohino, yoka hungkuno, yokumpohn'nyo yahino, sitofo hungkuno, a'amu nom'ni hwamne'no siki hungkuno ujo, a'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo, a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho sofe simeho inyo somo wonyo imokinyo. Oso yahino homo somo ngko sekwo'njopo timo sehonyo so'no iyoho nn'ngkohoho.

²¹ Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwoe yahino wonyo ne'no wojo'manji sekumne'no Anit'u kako ngkimo won'mango engo wontapmmontolah. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofo hohonta hofiko yahino wonyo imo'motofo, akngkili'ke yahinoso, yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho fefoyo umoj oso hwa hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'manji ngko sekumne'no humotaho engo wosasel'montaho. Oso homo somne'no iyoho nn'ngkohoho.

13

A'amu Kouliniso hofikoe simeho hi'ntnnnonohino somo ito'no mokosyohumayo'ne Poul kako hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisofoho.

¹ Sikuno hufa'uso nto se'ma'mentohefoho. Olohonta se'ma'meso hufa'u sihune umo'nimontonoho. Anituye hungkuno ole naliso. A'amu hufa'utaho hufa'u sihunetaho,

hofiko nom'ni hwafe yahino wonyo somne'no simeho afa in'ngkuji ujo ehontjwasyikujo'no nakwo nehopeho wolantanoho. Ose'manji ngko sekuyepono se'mayo hufa'u si'hune imo'ningkuhwoso'no yahino wonyo ne'no nowentan'ngkuhwoso'manji ngko wonyo ne kuyoho waselimonnoho.

² Hohonta ngko sekwo'ngkuji humamentohe sohonta a'amu yahino wonyo imotofo sohwahnne'no hungkuno yokumpohn'nyo nto sel'mentohefoho. I olohonta ngko ikanopo fosyohumawenji ngko yahino wonyo homo somne'no hungkuno yokumpohn'nyo apa'no selalokweno. I ngko se'ma'me sohonta yahino wonyo ne'no wojo'manji ngko hungkuno toho pa'nyo sel'mo yahino wonyo somne'no sekwo hopi'nonohino sokumo tohino wosejapmmmonnoho.

³ Sekwo ose nuhwon'ngkuji'manji sekwo huno ole waseyono. Kila's kakoe hungkuno ntopahon'ngki ngko hungkuno hiso sel'wo'ningkohe hwo'nyoho. Huno ose waseyono Kila's kako sekwoe yahino somo yano selofiyoso sohonta kako hwe yokumpohn'nyo ahe hwo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso wosetihwamtononoho.

⁴ Hohonta Kila's kakoe a'apaho yokumpohn'nyo ahe pa'nyohwo imo'ningkahon'ngki hofiko kakimo iyo hwojiyafiku'nnypopo fonjito'fafumentohofofoho. I oso'no kako olohonta Anituye yokumpohn'nyo'nji songo humaho. Oso pa'nyoso nakwo hi'nwi nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo ahe'nwoho. I oso'no nakwo Kila'st'ngkuji mojopohi'nontani kakoe yokumpohn'nyo'nji humalohwono. Oseso nakwo sekwo'ngkuji nohumehwasi Anituye yokumpohn'nyoso sekwo'njopo u'mofapmmontonoho. Oso'no Anituye yokumpohn'nyoso sekwoe yahino somo ito'no mi'hwajijo'ne weho.

⁵ Sekwo sekwoe humayo somne'no yano in'fifijoso huno ito'no fisyafihupmno. Sekwo Kila'st'ye yahino somo nehopi lin'ngkowalokwofo. Simeho hi'ntnnono kakimo nehopi luyalokwofo. Kila's kako sekwoe simeho mo'mo nehopi lohumaho. I sekwo Kila'st'ye yahino somne'no poji liyalokwofo. Sekwo sekwoe yahino somo yano finimno.

⁶ Sekwo oso pa'nyoso nje yahinomo nohon'ngkuji yano in'ngkuji sekwo huno ole waseyono. Pou'l kako Kila'st'ye a'amu ne hweho.

⁷ Sekwo honingkano wonyo mifitnne'entani nakwo Anitu sefo'mayo'ne jomo ul'wo'ningkuhwone'nwoho. Hwapingoso peho'neto. A'amu hofiko sekwoe honingkano wopingo'nohini somo sehon'ngkuji nakwo Anituye hungkuno nehopi losetihwamentihwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayo'netaho. O'o, oso'ne'maho. A'amu nje syoho somne'no ngkimo sitofo ko nt'kuji sekwo Kila'st'ye honingkanomo ito'nohino fin'ngkamno.

⁸ Nakwo Kila'st'ye hungkuno ne somo monje mesyanehwono. O'o, nakwo Kila'st'ye hungkuno ne somo sosofitofo'ne'entani yihwono.

⁹ Nakwo yokumpohn'nyo ahe ko huhwona'ni sekwo yokumpohn'nyo lohopijo'manji nakwo simonyo uyantanoho. Olo hilo so'no nimo'ningkohoho. Sekwo Kila'st'ye yahino ne somne'no sokao mafikuno. Oso hiso'no sikuno huhwo huhwi Mpohumo jomo ul'wo'nalokweno.

¹⁰ Olohonta ngko ikanopo nohumanji olo iyoswo loso semt'mokiyalokweno. Hwapingoso sekwo hungkuno homo somo haloho pekujo'no hwangku ngko se'mahm'mo yoka masel'mnnehono. Oso yokumpohn'nyo sekwoe yahino somo ito'no mi'hwajijo'ne Kila's ntapmmmentiso so'no sekwo tohino masemnonehoho. Oso yokumpohn'nyo ntapmmmentiso hiso sekumo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo sesofitofo'ne ntapmmmentisofoho.

Hungkuno ae'uyoponoho.

¹¹ Ou, nje a'amu soku, nje hungkunoso ngko moi'wo wolosejwao'monne'no yohono. Sekwo hopi'nonohino soku, sekwo yokumpohn'nyo yoho'ningkuji honingkano ito'nohino fin'ngkamno. Nje hungkunomo haloho ito'no popmno. Sekwo simeho afa'nohini in'ngkuji simeho pompenjiyo'nji fosyohumantikuno. Ose ifijo'manji Anitu kako hitoho hwapingo sohwo, sekwo'nji nohumahwosi sekumo hofijo wosemokosyohumantonoho.

¹² Sekwo Kila'st'mo in'ngkawo'ningkohofo soku, sekwo nuhu'mokukiji sekwo a'amu anga'no anga'nohino ahopo'nimno. Anituye a'amu olopropono hn'nwi nakwoe a'amu kuyoho.

¹³⁻¹⁴ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kila's kako sekumo wopingo waselohofono. Anitu kako sekumne'no hitoho wosejapono. Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako sekwoe simeho mo'mo engolopohamo wohumano.

Ngkolesiya

Olo Iyoswo loso Poul A'amu Ngkolesiya somne'no Mt̄'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S̄imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *tiwenti-tu'nji* (22) *tiwenti-faij'*¹*nji* (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako Ngkolesiyane'no mt̄'mokumentisofoho. Hwapingo a'amu Juta fehohnjo Jisas t̄mo in̄ngkunyoso hofiko Poul kakoe syoho Ngkolesiyajo a'amu somo An̄tuye hungkuno ulonto syoho imen-tiso somo wonyo ulohofontan̄ngkofi Poul oso a'amu Juta fehohnjo somo ulimento, Hofiko Jisas K̄lais̄mo s̄meho hi'ntnnono uyahon̄ngkofi An̄tu hoffkimo ut̄makwoho. A'amu fihwo hon̄ngkano hungkunomo in̄ngkayo sohwo hwe wopingo mmo'nonehoho. Iyoswo homo lomo hungkuno wo'nyoso olenoho. Sohe engo *wan̄i'nji* (1) *tu* (2) *so'nji* Poul kako K̄lais̄ye syoho ulohofi imo'n̄mentiso so'ne linyofoho. Sohe engo *tili'nji* (3) *foua* (4) *so'nji* s̄meho hi'ntnnonoso hon̄ngkano hungkunomo in̄ngkayo yahino somo yakolo'nyyofoho. Ose mt̄'mokinyofoho. Sohe engo *faif* (5) *so'nji sikis* *so'nji* ole mt̄'mokinyofoho. Nakwo hofijo humehwasi nakwo hano emoyo kihō'maso'nji uyantano. Ose mt̄'mokinyofoho. Olo iyoswo hiloso kako Efesos humanto mt̄'mokumentisotikeno Koulin humanto mt̄'mokumentisotikeno. Nakwo huno ito'no monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi t̄fi un̄ngkohwano.

¹⁻² Nje a'amu hwaho Ngkolesiya Jisas K̄lais̄mo s̄meho uyontifi uhu'mokuwo'n̄ngkohoho sokumo, ngko Pouli'i ni olo iyoswo semti'mokiyalokweno. A'amu Jisas K̄lais̄mo s̄meho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkohofoso ngko'nji humalohwoneso sekumene'no nakwoe a'amufo loselalokwofo. Nje hungkuno sekwo upa'n̄mno. Ngko olo *apousel* syoho yalokwe loso a'amu hofiko ntapmmentonhofo'maho. O'o, Jisas K̄lais poyo pe'n̄mentiso sohomo Mpohwo An̄tu apa'no ul̄ka'mentiso oso hwo'nji nan̄ngkwohwo An̄tu'nji siko olo syoho hiloso ntaponji n̄ihwasopomentisiyo hwo'nyoho.

³ Nan̄ngkwohwo An̄tu sohwa'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais̄t̄'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi s̄meho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

⁴ Nakwoe wonyomne'no Jisas K̄lais poyo pe'n̄mentisofoho. Oso'no Seten̄ye hon̄ngkano so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji nakwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino hn̄n̄imo yokumpohn'nyo nemokosyohumentan̄ngki nakwoe Mpohwo An̄tu nje hwomu hwahopo uhwat̄mo syofisyahon̄ngki Jisas kako eno ulonto kan̄ngkwohwoe hunomo in̄ngkawento Jisas asomo net̄mayo'ne pe'n̄mentisofoho.

⁵ Oso'no nakwo An̄tuye yofeso woho'nomano. Engolopohamo woho'nomewo'n̄ngkuhwano.

An̄tuye hon̄ngkano anga'nohino weho.

⁶ An̄tu sekumo s̄meho sejaponto Jisas K̄lais sekwoe wonyo so'nne poyo pe'n̄mentiso so'no kako'nji songo ne'no humayo'ne joho selalofoho. I osohumo hohujo ikinjaofontifi nusikwojaofontifi hungkuno kengo somo in̄ngkowalokwofo. Oso hungkuno kengo somo sekwo in̄ngkawo'n̄ngkohofo so'no nje hi nt̄kofahon̄ngki ngko yomo yalokweno.

⁷ Oso hungkuno kengo somo An̄tuye angopono mipesemotasonehoho. O'o, n̄ihu'no awonoho. An̄tuye hon̄ngkanoso n̄ihu'no kenga'nohinofoho. K̄lais̄ye hungkuno wopingo somo a'amu fiso hofiko iwolo'mokontifi hwasyo hungkuno loset̄hwalokwofo.

⁸ I nakwo nose'mehwas̄'manji a'amu ahwomomjoso se'mapijō'manji hungkuno nom'ne kengo s̄imo'mo sel̄imentihwone hopo'maho. O'o, nom'ne kengo sel̄ihwas̄'manji nakumo t̄ikanomo menehwajonefoho.

⁹ Hohonta hungkuno ole nto sel̄imentoheso i olohonta apa'no selalokweno. An̄tuye hon̄ngkanomne'no hungkuno s̄imo'mo sel̄imentohe so'no sekwo huno seyohoho. I a'amu fiso An̄tuye hon̄ngkanomne'no hungkuno kengo seloso'manji kako t̄ikanomo wamtonoho.

¹⁰ Ose selohe so'no f̄isyaf̄hupmno. A'amu sohwa nje yofe ho'nomayo'ne hungkuno lasel̄imentohono. O'o, An̄tu kako nje yofe ho'nomayo'ne sel̄imentohono. A'amu nje yofe ho'nomayo'ne afofo hungkuno selonti'mtentesi ngko K̄lais̄ye syoho ulohofiyoso miyo'mnesohilo.

Poul An̄tuye syoho tipema'mentiso so'ne hungkunofoho.

¹¹ Nje a'amu soku, hungkuno nehopi waselimo. Anituye hungkuno wopingo seliwo'nìngkoheso a'amu hwahoponjofe huno mta'ango'maho.

¹² Olo hungkuno loso a'amu lontihwamentiso'maho. O'o, ni'hu'no awonoho. Jisas Kìlais kako'nohini ntihwamentisofoho.

¹³ Hohonta ngko Jutafe honìngkanomo ito'nohino inìngkamote hwo'nyoho. Yo'mayo imote so'no sekwo nto upa'nìmentohofofoho. Anituye a'amu Jisas Kìlaisimo sìmeho uyo somo ngko nje yokumpohn'nyo'nji wonyo ulohofonji olo huno loso'nohini syafisyonji ngko wae weeo'mo limotefoho.

¹⁴ Neyakwosafe yahino somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumamoteso a'amu ngko'nji hungkuno afa'nono lonetihwamentohofo osomo uyakolo'mentohefoho. Hofiko Mousesiye honìngkano hungkunomo we'enehwo inìngkamotefoho. I ngko engo inìngkamotefoho.

¹⁵ Hohonta osomo inìngkamote sohwo'ni i olohonta Anituye honìngkano songo ntopaphonjo somo inìngkowalokweno. Nje na'u ngkimo aswo monimaso sohonta Anitù ngkine'no hitoho ulofahonìngki wopingo ntohofonto kakoe syoho ulohofiy'o'ne nìhwosopo'mentisofoho.

¹⁶ Anitù kakoe hwomu ntihwamentiso sohune'no ngko hungkuno wopingo wolutihwamo. A'amu Juta'mnoin'hìmaho, o'o a'amu temtitofe kengo kengo somo kako wolutihwano lonto Jisas Kìlaisimo ntihwamentisofoho. Oso hohosohonta ngko a'amu nom'ne sohomo Hwe Engo sohwae hungkuno'no ulohonìmentohe'maho.

¹⁷ U apousel nom'ne hofiko apousel sìmo'mo imo'nìmentohofo sohwa Jelusalem humalofo sohwamo mu'maso'njo yonji yo'mayo so'no ulohonìmentohe'maho. O'o, ngko hwaho Alepiya, a'amu ane spono womentohefoho. Ti'fi no'mo ngko ango Ntomasikos spono asomo umentohefoho.

¹⁸ Oso'no Jisasimo uhwonìmentohe sohonta soswo hufa'u sìhune niyakolofahonìngki osohonta ngko ango Jelusalem nowenji osopo Pita'nji Sante hufa'u (sìkuno aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife fehohnjo hopi'nono mta'nì) humamentohefoho. Osohonta Pita'nji nekwo Hwe Engo sohwae hungkuno'no hnìnìmentihwayofoho.

¹⁹ Apousel nom'ne sohwamo ngko muhwonìmentohefoho. O'o, Jisas iye konìngkwa'wehwo Jemisi'nji Pita ntnnohini uhwonìmentohe hwo'nyoho.

²⁰ Olo hungkuno loso semti'mokiyalokwe loso nehopi'nohini. Anitù kako huno uyohoho. Ngko hwasyo hungkuno maselalokuyohono.

²¹ Ngko Jelusalem ulì'ko'manji hwaho Siliya'nji Silisiya, osohonna umentohefoho.

²² Oso hohosohonta a'amu Jutiyanta'angoso Kìlaisiye hungkuno upa'nontifì uhu'mokumotofoso hofiko nje yofe'nohini upa'nontifeso nje sìmano somo manohonyofoho.

²³ A'amu ngkine'no upa'nìmentohofi, Oso hwe hohonta nakwo Jisasimo inìngkowantanìngkuhwone so'nyumo kako fonjahumojo sohwo olohonta Jisas Kìlaisimo sìmeho hi'ntnnono uyonto nom'ne a'amu somo Jisas iye hungkuno lutihwalofoho.

²⁴ Ose upa'nontifì ngkine'no Mpohwoe yofe ho'noma'mentohefoho.

2

Nom'ne 'Apousel' Jelusalem humamotofo sohwanji Pouli'hìjì hofiko sìmeho afa inìmentohofofoho.

¹ Soswo aho hopi'nono sife mta'nì osofosofahu'no niyakolofahonìngki Mponopasi'nji Jelusalemnō asomo wowaho lontai Taitasimo utìmentai umentihwonefoho.

² Anitù kako ngkimo ntahonìngki ngko umentohefoho. A'amu somo hwe engo mokosyohumayo sohwafe angó so'mo uhu'mokumentihwonefoho. Osopo ngko Anituye hungkuno a'amu Juta'nò'maso, o'o, a'amu temtitofe kengo kengo somo lutihwawo'nìngkohé so'no oso hwe engo sohwamo lutihwamentohefoho. Hwapingooso oso syoho yì'wo'nìngkohé so'no nakwolaho ntifijoso ne mmo'nonoho.

³ Taitas ngko'nji humamentoisso sohwo kako a'amu Juta hwo'maho. Kako hwaho Ngkìliknta'ango hwehō. I oso'no hwe engo sohwa hofiko nakwo Juta sohwona'niye a'apaho sìhu kolo'nyo yahino so'no hungkuno me-ejofoho. Oso hwe engo huhwo sohwa Taitas hwaho Ngkìliknta'ango so'no huno ko uyahonìngki hofiko Taitas iye a'apaho sìhu wokolofano me-ejofoho.

⁴ Oso angó homo somo nohumentahonìngkuhwoni hwe nom'ne sohwa hiyaso'mo swopalokwofo. Nakwo a'amu Jutafe honìngkanomo humenantìngkuhwoni Jisas Kìlaisiye hungkunoso ikwolofonema'mentisofoho. I oso'no oso a'amu hiyaso'mo swapmmentohofo sohwa Jutafe honìngkanomo apa'no nano hopa womekilo'mokonehumojantifì imentohefoho.

⁵ Hofiko Taitasiye a'apahomo sihu kolofo so'no nelahon'ngkofi nakwo eno mujo'njo imentihwonefaho. Nakwo hofikoe hungkunomo haloho muposofoho. O'o, a'amu Juta sohwafe hon'ngkano hungkuno nomokokilo'mokosehumajonoho lontani nakwo yokumpohn'nyo lohofontani Jisas Kilaishiye hungkuno so'nohini waho'n'ngkuhwone. Jutafe hon'ngkano hungkuno so'nnji mihi'mingoso nakwolaho limentihwonefaho. Oso'no hofikoe hungkuno somo min'ngkayo'njo imentihwonefaho.

⁶ Hwe yofe engo'njo a'amu mokosyohumayo somme'no ngko iyoho manimentiisofaho. Hwapingoso Anitu nakwo a'amu hopi'nonohino'nwe yahino afa'nohino nahoniwo'n'ngkisofaho. Oso hungkuno ngko a'amu temtitifo kengo somo lutihwawo'n'ngkohe so'no hwe engo sohwa nom'ne hungkuno songo manjo'njo imentofofaho.

⁷ O'o, hungkuno songo manjo'njo yontifi huno ole umentisofaho. Ngko a'amu temtitifo kengo somo Anitu kakoe hungkuno lutihwayo'nne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Anitu Pitamo a'amu Juta somo kakoe hungkuno lutihwayo'nne uhwosopo'mentiso hopaso ngkimo nihwosopo'mentiso hwo'nyoho.

⁸ Ou, Anitu kakao yokumpohn'nyo Pitamo uyahon'ngki Pita a'amu Juta somo Anituye hungkuno lutihwayo'nne (*apousel*) syoho iwo'n'ngkiso hwheho. Oso pa'nyoso Anitu kako ngkimo yokumpohn'nyo ntaponto a'amu Juta'ne'no'maso, o'o, a'amu temtitifo kengo somo lutihwayo'n'ngkohe so'no hwe engo sohwa nom'ne hungkuno songo manjo'njo imentofofaho.

⁹ Hwe engo sohwa hofikoe yofe Jemisiyo, Pitayo, Jounyo hofiko huno ole uyimento, Anitu olo syoho loso ntappmentiso so'no huno uyahon'ngki oso'no hofiko Mponopasi'nji nekumo aho epenti'i olo so'no simeho afa inontani olo hungkuno loso'no nano mtito'mentihwono. Mponopasi'nji nekwo a'amu temtitifo kengo kengo somo Anituye hungkuno wolutihwantayoho. Hofiko a'amu Juta somo Anituye hungkuno wolutihwantifeho. Oso'no syoho afa'no y'wo'n'ngkuhwone hwona'nyoho.

¹⁰ Hungkuno anga'nohinoso nekumo huno efophoto'mentohofoso ole, a'amu yo'mayo a'apahomne'no umofonyo iyo somme'no huno syafisyikuji ufo'mapmno. Ose iyoso'no nimo'n'ngkahon'ngki syoho loso yokumpohn'nyo iwo'n'ngkohe hwo'nyoho.

Poul kako Pitamo yoka ulimentisofaho.

¹¹ Ti fi sohonta nakwo Antiyouk nohumentahon'ngkuhwone Pita none'mahon'ngki ngko a'amu t'mopo Pitamo kakoe simanopo yoka ulimentohefaho. Hwapingoso kako huno wonyo tipema'mentisofaho.

¹² Si'mo'mo Jemisi a'amu Jelusalem mta'ango uhwatimentiso sohwa m'mofopantan'ngkofi Pita kako a'amu temtitifo kengo kengo somjo so'nnji wopayo afapo nta'ni nimentisofaho. I oso'no a'amu Jelusalem mta'ango huhwo sohwa nu'mofopahon'ngkofi Pita kako huno wonyo ole tipemanto kako a'amu temtitifo kengo kengo so'nnji wosopayo manimentisofaho. Hwapingoso a'amu kengoso hofiko a'apaho sihu makolo'nyo'njo y'wo'n'ngkohofoho. A'amu Jelusalem mta'ango sohwa hofiko huno ole, a'amu a'apaho sihu makolo'nyo'njo sohwa hofiko Anitumo mu'maso'ne hwafaho. Oso'no Pita hofiko ngkine'no huno wonyo syonihuffpitnnoho lonto Pita a'amu kengo so'nnji wopayo manyo'njo imentisofaho.

¹³ Pita ose imentiso so'no a'amu hofiko Pitamo tifi in'ngkawentifi yahino wonyoso hofiko ema'mentohofoho. Oso hofikoe huno wonyoso Mponopas huhwo'nji nomanto a'amu temtitifo kengo kengo so'nnji afapo nta'ni wopayo manimentisofaho.

¹⁴ Oso huno wonyoso syofisyomantifi Jisas'ye hungkunomo min'ngkayo'njo yontan'ngkofi uhwonimente so'no ngko Pitamo a'amufe t'mopo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimentoho, Kiko a'amu Juta hwoesoho. I oso'no kiko a'amu temtitifo kengo somne'no ole so'no kumo'n'ngkohoho. A'amu temtitifo kengo kengoso hofiko a'amu Jutafe yahinomo un'ngkafe. Oso'no kumo'n'ngkahon'ngki peho'nno syofihu'mahnnoto. Kiko huhwosi Jutafe yahinomo nto ho'nahumahnno hwoesoho. Ngko Pitamo ose ulimentohefaho.

A'amu Jisas'imo simeho hi'ntnnono uyo sohwo kako Anituye a'amu ne hwheho.

¹⁵ Nakwo a'amu temtitifo kengo kengo yahino wonyo mta'ango hwona'n'i'maho. O'o, nakwo Juta Mouses'ye hon'ngkano hungkunomo in'ngkawowo'n'ngkohofo sohwa mta'ango hwona'nyoho.

¹⁶ I oso'no nakwo a'amu Juta Jisas Kilaishi'mo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwone hn'wi nakwo huno ole nayohoho. A'amu fihwo kako hungkuno Mouses limentiso hopi'nonohinomo in'ngkayo sohwo osohumo Anitu kako ole mulonehoho. Jije yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Kiko wopingo hwoesoho. O'o, ose mulonehoho. Hwapingoso hon'ngkano nihi'u'no anga'nohinovo weho. Olenoho. A'amu fihwo Jisas Kilaishi'mo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako ulonefaho, Jije yahino

wonyoso wae weekumo'mo. Nje a'amu ne hwosoho. Oso honingkano somohnini iningkowaso'manji Anitu ole wonalimtonoho. Sekwo wopingo kuyoho. Oso'no nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyahoningkuhwoni i ose'manji olohonta Anitu wopingo kuyoho nelalofoho. Hwapingoso nakwo honingkano hungkunomo iningkayo'netaho. O'o, awonoho. Hwapingoso ole, nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono unyo'nwoho. A'amu honingkano hungkunomo iningkayoso oso'nohinoso hopo'maho.

¹⁷ Oso'no huno naimentiso so'no Anitu sekwo wopingo kuyoho najoso'no nemo'ningkahoningki nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyimentihwonefoho. Ose imentihwone so'no a'amu fehohnjoso ole nalifijoso, Sekwo Mousesiye honingkano hungkunomo hohujo ikenjaofontifi Jisas Kilaisimo simeho uyontifi sekwo a'amu temtitifo kengo Mousesiye hungkunomo miningkayo'njo honingkano wonyomo humalofoso pa'nyo sekwo imo'halokwofo. Oso hungkuno nehopi nalifijo'manji u nakwo honingkano wonyomo humalohwone nehopi'manji nakwo ole lanetaho. Jisas Kilais kako nakwo wonyo iyo so'ne nefo'mayo hwaho. Ose lanetaho. O'o, awonoho. Ose molanehwono. Kilais nefo'mahoningki nakwo wopingo imo'halokuhwono.

¹⁸ Ihwoni. Honingkano hungkunoso nakwo Anituye a'amu ne imo'nyo so'no mene'mayo'manji honingkano hungkuno somo hwotoho fentani Jisas Kilaisimo simeho uyontani Anituye a'amu ne imo'nimalohwonefoho. I osohonta nakwo apa'no honingkano hungkuno somo iningkayo'manji nakwo honingkano wonyomo apa'no humalohwono.

¹⁹ I ngko honingkano hungkunomo atofo lonji hulo ole tipema'mentofo, honingkano hungkunomo iningkayo so'no ngko syoho engo yonji ito'no iningkayoso nakwo hopo'maho. O'o, Anituye a'amu ne imo'nyoso hopo'maho. I oso'no honingkano anga'nohinoso wo'nyofoho. Oso'no olohonta honingkano hungkuno hiso ngkimo momekilo'mokonihumajio'njo yalofoho.

²⁰ O'o, Jisas Kilais nje wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnypopo poyo pe'nimentiso sohonta ngko kako'nji poyo sape'nimentofo hwo'nyoho. Oso'no ngko songo humayo loso nje yokumpohn'nyo'nji'maho. O'o, Jisas Kilais nje simeho mo'mo songo humaho. I olohonta olo hwaho lopo nje humayoso nje huno mta'ango'maho. O'o, ngko Anituye hwomu sohomo simeho hi'ntnnono uyongi humaleno. Hwapingoso olenoho. Anituye hwomu huhwo sohwo kako ngkimo simeho ntaponto ngkine'no poyo pe'nimentisofoho.

²¹ Anitu ngkimo wopingo ntahofoso so'no ngko hwotoho mahmehono. Honingkano hungkuno somo a'amu iningkakuji Anituye a'amu ne imo'nontentesi Jisas Kilais kako poyo siki pe'ningkuhwonesohilo. O'o, nakwoe wonyo'ne Jisas Kilais kako poyo pe'nimentiso so'no nakune'no hitoho ulofahoningki nakumo wopingo kuyoho nalimentisofoho.

3

Honingkano hungkuno somo iningkayo yahino so'ni Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyo yahino so'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo a'amu Ngkolesiya omomo yahino yi'wo'ningkohofo soku, simo'mo nakwo Jisas Kilais sekwoe wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnypopo poyo pe'nimentiso so'no hofijo losetihwahoningkuhwoni sekwo Kilais ne sohomo hopa tmo uhwonimentohofofoho. I olohonta sekwo hwasyopo hwosopisayo'malofofo. Sekwoe huno somo hwasyo honingkanomo ti'wo ipesemotapmmasato.

² Ngko sekumo nom'ne anga'nohino so'no waselohonimne'no yohono. Sekwo honingkano hungkuno somo iningkamentohofo so'no Anitu kako kakoe Towahuno Wopingo sejapmmentisotaho. O'o, sekwo Jisasiye hungkuno songomo upa'nontifi Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umentohofo so'no Anitu kakoe Towahuno Wopingo sejapmmentisofoho.

³ Sekwoe huno wopingo pipi yontifi ho'nao'malofoto. Simo'mo sekwo syoho emayoso Anituye Towahuno Wopingofo yokumpohn'nyo'nji hofijo emantifi osopo huno wopingofo ho'naofontifi sekwoe yokumpohn'nyo hwahopo nta'ningo so'ni wesejwao-fantife'no yalokwofo.

⁴ Sekwo Anituye Towahuno'nji hofijo humamotofo so'no iningo laseyohoho. Oso'no syafisyikuji ne anefoho wolanti'fetaho. Awonoho. Ne anefoho malifitnenehoho.

⁵ Apa'no waselohonimne'no yohono. Sekwo honingkano hungkuno somo iningkayo'ne Anitu kakoe Towahuno Wopingo sejopalofoho. I oso'no sekwo Jisasiye hungkunomo haloho upa'nontifi simeho hi'ntnnono uyahoningkofo so'no kakoe Towahuno sejopalofoho.

⁶ Oso pa'nyoso Apiloham imentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mtif'mokumentohofo sohwa Apilohamne'no ole mtif'mokumentohofi, Apiloham sohwo

kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono umajo hweho. Anitu oso simeho hi'ntnnonohino so'no ulmento, Nje hungkunomo Apiloham simeho hi'ntnnono ntape so'ne kako honingkano wonyo ane hweho. Ose limentisofoho.

⁷ Oseso sekwo huno waseyono. A'amu Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo oso a'amu sohwo Apiloham iye mehomni ne hweho.

⁸ Ni'hu'no hohonta Anitu ole so'no huno uyimento, a'amu temtitifo kengo kengoso ngkimo simeho hi'ntnnono nontapifitnne so'no ngko wopingo kuyoho ulmentefoho. Huno ose uyimentiso so'no kako Apilohammo olo hungkuno wopingo loso ulmento, Kiko ito'nno ehumayo so'no ngko a'amu hwaho kengo kengoponjo temtitifo kengo kengo so'njimo wopingo uloho'mnefoho. Anitu Apilohammo ose ulmentisofoho. Oso hungkuno hiso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofo sohwa mti'mokumentohofofo.

⁹ Apiloham oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyahoningki Anitu wopingo uloho'mentisofoho. Oso'a'amu Juta so'nji temtitifo kengo so'nji simeho hi'ntnnono uyahoningkofi Anitu kako hofikimo wopingo ufo'mawo'n'ngkiso hweho.

¹⁰ I oso'no a'amu honingkano hungkuno so'no ole liwo'n'ngkohofi, Ngko honingkano hungkuno somo in'ngkayo so'ne Anitu nje wonyoso wae weenimofono. Oso hungkuno somo huno ose syafihupijo'manji, Hofiko tikanomo ufitnnefoho. Hwapingoso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofo sohwa ole mti'mokumentohofo, A'amu honingkano hungkuno ni'hu'no kenga'nohino somo min'ngkayo'njo ifijoso tohino engo nomaneffo. Ose mti'mokumentohofofo.

¹¹ Nom'ne Anituye hungkunomo hwe kakoe yofe Hopeekok ole mti'mokumento, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohwo oso'nohino so'no oso hwoe wonyoso Anitu kako wae imofihwosi kiko wonyo honingkano ane hwosoho ulhwosi songo ne'no humayoso uyoneffo. Ose mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. A'amu kako honingkano hungkuno'nohini in'ngkayo sohuma Anitu kako ole mulonehoho. Kiko wopingo hwosoho. O'o, ose mulonehoho.

¹² Honingkano hungkunomo in'ngkayo yahinoso nom'ne kengofoho. Honingkano hungkunomo in'ngkayo'neso Anituye hungkuno ole naliso, A'amu fihwo honingkano hungkuno ni'hu'no hopi'nonohino somo ito'nohino in'ngkaweso sohwo kako wonyo honingkano ni'hu'no ane sohwo songo ne'no nohumane hweho. I oso hwe huhwo sohwo kako ni'hu'no anga'no wonyo yoso'manji ni'hu'nahone tikanomo nowene hweho. Tohino nomaneffo. Ose nalmentisofoho.

¹³ I oso'no a'amu wonyo honingkano ane sohwo ole hwaho lopo mohumunyoponoho. Oso'no a'amu hopi'noho hofiko tikanomo ufitnnefoho. I oso'no nakwo honingkano hungkunomo ito'no min'ngkayo'ne so'no Kilais kako iyopo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohonta nakwoe tohino engo ma'mentisofoho. Kilais kako tohino engo ma'mentiso so'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofo sohwa ole mti'mokumentohofo, A'amu fihwo iyopo fonjinto'fasiyso sohuma Anitu kako kakimo hohujo ikinjimofihwosi tohino engo uyoneffo. Ose mti'mokumentohofofo.

¹⁴ Oso'no oso hungkuno Anitu Apilohammo ulmentisoso ne imo'nimentisofoho. Apiloham iye imuhwo Jisas Kilais kako a'amu hopi'nonohino a'amu Juta so'nji a'amu kengo kengo so'nji hofikoe wonyo so'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso'no a'amu oso hiso'no simeho hi'ntnnono ufijo'manji Anitu kakoe Towahuno wopingoso a'amu homo somo uyimtononoho.

Anituye honingkano hungkuno somo Anituye hungkuno sohwo wae meeofonehoho.

¹⁵ Nje a'amu soku, nakwoe hwahoponjo yahino so'no pahnimo hungkuno waselimo. Hwe fihwo kako kakoe poyo pe'nyo so'no huno syafisyonto kakoe mehomni somo yo'mayo ho'yango yano ulofiwon'ngkiso hweho. Hwe nom'ne sohwo oso hungkuno yokumpohn'nyo somo hwotoho mafenohoho. O'o kakoe hungkunoso nowent'hwoneffo.

¹⁶ Oso pa'nyoso Anituye hungkuno Apiloham'ni kakoe imu sohwo'njimo ulmentisoso ne'no weho. Oso imu pi'n'ngo'maho. O'o, imu kenga'nohino sohume'nno ulmentisofoho. Oso imu huhwo sohwo Jisas Kilaisiyoho.

¹⁷ Ihwoni, Anitu kako kakoe hungkuno Apilohammo uyonto ne imo'none'ento imentisofoho. Ose uyimentisoso soswo *foua hantilet teti* (430) uyokolofahoningki osohonta Anitu Mousesimo honingkano hungkuno uyimentisofoho. I oso hungkuno tifinjoso hungkuno simo'mjo somo wae meeofonehoho. O'o, hungkuno simo'mjo Anitu Apilohammo uyimentisoso ne'no weho.

¹⁸ Oso'no honingkano hungkunomo in'ngkayoso nakwo yo'mayo umentiso Anitu nakumne'no ho'nahumentisoso womantanoho. Hungkuno tifinjoso olenoho. Hwe fihwo

kako hon^{ing}kano hungkunomo in^{ing}kayo so'no An^{it}u kakoe wonyo wae yontentesi oso yahino kengo'nesohilo.

¹⁹ I oso'no An^{it}u kako Mouses^{imo} oso hon^{ing}kano hungkuno tⁱfinjoso peho'no umentisoto. Olenoho. An^{it}u kakoe hon^{ing}kano wop^{ingo} netⁱhwayo'ne nejopahon^{ing}ki a'amu hn'nwi kakoe hon^{ing}kano hiloso mtⁱhupewo'ningkuhwone'ntwoho. Mouses^{imo} hon^{ing}kano hungkunoso uyⁱmentiso sohonta An^{it}u kako huno syafhu'mento, Olo hon^{ing}kano hungkuno loso ne'no nowentan^{ing}kuhwosi Apiloham^{iye} imuhwo Jisas oso humne'no ulⁱmentiso sohwo hwahopo poso sohonta hon^{ing}kano hungkuno hiloso wesojwao'montonohoh. Olo hungkuno loso a'amu ahwomomjoso a'amu ajwo lo'mo humaso Mouses osohumo uyahon^{ing}ki Mouses kako a'amu somo uyⁱmentisofoho.

²⁰ I oso'no An^{it}u kakoe hungkuno Apilohammo uyⁱmentiso sohonta nom'ne a'amu ajwopo mohumunyofoho. An^{it}u kako'nhini uyⁱmentisofoho.

Hon^{ing}kano hungkuno loso nakumo mesyolonetihwayo'nefaho.

²¹ Oso hungkuno tⁱfinjoso An^{it}u Mouses^{imo} uyⁱmentisos ohungkuno sⁱmo'mjoso Apilohammo uyⁱmentiso somo wae weeo'mto liyalofoho. O'o, ose'maho. Nakwo Mouses^{iye} hon^{ing}kano hungkunomo tⁱfi in^{ing}kohwaso hn'nwi An^{it}u nakumo songo humayo'neso nejaponefoho. U, An^{it}u a'amu Mouses^{iye} hon^{ing}kano hungkunomo in^{ing}kaofijo somo ole ulⁱhwonesohilo. Sekwo wop^{ingo} kuyoho. Ose ulⁱhwonesohilo.

²² O'o, An^{it}uye hungkuno mtⁱmokumentohofoso ole nalohi, A'amu hopi'nono olo hwaho lopo humalofo somo hon^{ing}kano wonyoso yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkisofoho. Ose nalisofoho. I oso'no a'amu Jisas Kⁱlais^{imo} sⁱmeho hi'ntnnono uyo somo An^{it}u oso hungkuno Apilohammo uyⁱmentisoso oso a'amu homo somo uyⁱmonohoh. Hungkuno hiloso ole, An^{it}u Apiloham kakoe imu so'njimo wop^{ingo} ulohofonefoho.

²³ Jisas kako nakwoe hwahopo mape sohonta nakwo Jisas^{imo} sⁱmeho hi'ntnnono muyo'njoe nohumentahon^{ing}kuhwone osohonta hon^{ing}kano hungkunoso nakumo nano mekilo'mokonehumajⁱ'mentisofoho. Osopo nohumentan^{ing}kuhwoni sⁱmeho hi'ntnnono uyo hon^{ing}kano An^{it}u netⁱhwamentisofoho.

²⁴⁻²⁵ Oso'no hon^{ing}kano hungkuno loso An^{it}uye yahino wop^{ingo} netⁱhwayo'ne mesyolonetihwamentisofoho. I oso'no Jisas Kⁱlais nakwoe wonyo'ne poyo pe'nⁱmentiso sohonta hon^{ing}kano hungkuno mesyolonetihwayo imojoso moi'wo imo'nⁱmentisofoho. I olohonta nakwo Jisas Kⁱlais^{imo} sⁱmeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nne'no An^{it}u kako sekwo wop^{ingo} kuyoho nalisoso'no hon^{ing}kano hungkunoso momekilo'mokonehumajonehoho.

²⁶ Oseso nakwo Jisas Kⁱlais^{imo} sⁱmeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso nakwo An^{it}uye mehomi'ntwoho.

²⁷ A'amu Jisas Kⁱlais^{imo} in^{ing}kayo'ne mijo kiyomayo neso hofⁱko Jisas Kⁱlais^{iye} huno nomantifi Kⁱlais imentis pa'nyo yalokuhwono.

²⁸ Oso'no olahonta nakwo Jisas Kⁱlais^{imo} in^{ing}kowalokuhwone so'nwi nakwo hopi'nono afa'nohini'ntwoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofo kengo so'nji kengo'maho. O'o a'amu syoho ulohofiyso so'nji a'amu nom'ne somo mokosyohumayo so'nji kengo'maho. O'o, hwe sohwanji moyamⁱsofaji kengo'maho. Awonoho. Jisas Kⁱlais nakwoe sⁱmeho mo'mo ne humaso hn'nwi nakwo afa'nohino humalohwono.

²⁹ Oso'no ji^e sⁱmehomo Jisas kuhumas^omanji kⁱko Apiloham^{iye} imu hwosoho. Oseso oso hungkuno An^{it}u Apiloham^{nji} kakoe imu so'njimo uyⁱmentisoso kⁱko nomatnnefoho. Hungkuno hiloso olenoho. An^{it}u Apiloham kakoe imu so'njimo wop^{ingo} umokumentisofoho.

4

¹ Oso pahnn^{imo} hungkuno sⁱmo'mo seloheso apa'no waseli'monne'no yohono. Hwe fihwo poyo pe'nⁱngkahon^{ing}ki kakoe ho'yango hamniyoho yo'mayoso kakoe hwomu we'e sohumne'no a'amu nom'ne sohwa hwomu we'e sohwo'nji ho'yango so'nji umokosyohumahon^{ing}kofi hwomu we'e sohwo kako syoho ulohofiyso pa'nyo hwehoho.

² Hwap^{ingo} we'e sohwo kako a'amu kakimo umokosyohumayo somo enjwa'mnno. Kakoe ho'yango yo'mayo somo uhwontohumayo hwafoho. I tⁱfi no'mo hwomu huhwo sohwo oso sⁱkuno kan^{ing}kwohwo ho'nahumentiso somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumantihwone hwehoho.

³ Oso pa'nyo nakwo humamentihwonefoho. Jisas mape sohonta nakwo mehomi pa'nyo humentani nakwo hon^{ing}kano hungkuno somo enjwa'mo humentani hon^{ing}kano hungkuno hiso mekilo'mokonehumajⁱ'mentisofoho.

⁴ Oso sīkuno Anītu kako ho'nahumentiso somo kakoe Hwomu nakwoe hwahopo uhwat̄imentisofoho. Kona'wohi Jisas̄imo aswo mahon̄ngki kako hon̄ngkano hungkuno somo enjwa'mo humamentisofoho.

⁵ Anītu kakoe hwomu uhwojahon̄ngki kakoe hwomuso nakwo hon̄ngkano hungkuno somo enjwa'mo humalohwone hn'nyumo išhuto nalohofonto Anītuye mehomi ne namokumentisofoho.

⁶ Nakwo kakoe mehomi ne imo'nyo so'no net̄hwayo'neso Anītu kakoe hwomufe Towahuno nejopahon̄ngki Towahuno sohwo ehuhnnaofonto Anītumo ul̄ivo'n̄ngki, Mpohwo, Mpohwo.

⁷ Oso'no nakwo nom'ne somo enjwa'mo mohumulohwono. O'o, kakoe mehomi'nwoho. Oseso nakwo kakoe mehomi hn'nyumo yo'mayo Anītu kakoe mehomimne'no ito'no esyohumentisoso wonejapmmontonoho.

Poul kako a'amu Ngkolesiya somne'no huno pi'n̄ingo syaf̄ihu/mentisofoho.

⁸ Sekwo temtitifo kengo soku, hohonta sekwo Anītu ne sohomo huno maseimentiso sohonta sekwo hwahoponjo anītu hwasyo sofe syoho ulohofimentohofohofo.

⁹ I olohonta sekwo Anītu ne sohomo t̄ipemalokofo. I nom'ne hungkuno ole, Olo-honta Anītu kako sekumo t̄ipesemalofoho. Oso'no sekwo hon̄ngkano hungkuno somo enjwa'mo wohumant̄fe'no liyalokofo. Oso hon̄ngkano hungkunoso yokumpohn'nyo ane hweho.

¹⁰ Sekwo ole lalokwofo, Nakwo yo'mayo sīkuno fisomo u yo'mayo hamno fisomo soswo fisomo t̄imo uhwon̄wo'n̄ngkuhwone so'no Anītu kako wop̄ingo kuyoho wonalono. Ose lalokwofo. Oso hunoso omomo hunofoho.

¹¹ Oso'no ngko sekumne'no huno pi'n̄ingo engo syof̄isyalokweno. Anītuye hungkuno loset̄hwamentohe so'no ngko syoho siki syoho kiyalokweno. Ne'maso imo'nonet̄keno.

¹² Nje a'amu soku, nje hungkuno somo haloho popmno. Ngko hon̄ngkano hungkunomo enjwa'mo mohumunyo hwo'nyoho. Oso pa'nyoso sekwo hm̄mo'n̄mno. Sekwo hohonta a'amu Jutafe hon̄ngkano hungkuno somo enjwa'mo mohummamotofo kuyoho. Oso pa'nyoso ngko humalenlo. Ngko sekwo'nji nohumentan̄ngko sekwo ngkimo wonyohofijo ntaho'mentohofohofo.

¹³ Hon̄ngkanopo hano loho'nawenji nom'ne angopono wamonji ko imentoheso mnokino engo t̄ipemanji sekuyepono asomo ponji Anītuye hungkuno loset̄hwamentohefoho. Sekwo in̄ingo laseyohoho.

¹⁴ Oso mnokinoso sekumo tango engo ko se'mahon̄ngki sekwo ngkine'no hohujo minkinjan̄mofe'njo imentohofohofo. O'o, sekwo hof̄iko ntaho'mentohofohofo. A'amu ahwomomjo sohwanji Jisas K̄lais sekumo se'mahon̄ngkofi sekwo wop̄ingo umokosyohumentohofoho pa'nyoso ngkimo n̄mokosyohumentohofohofo.

¹⁵ Osohonta sekwo ngkine'no s̄imonyo imentohofohofo. I olohonta sekwo hon̄ngkano nom'ne kengo so'no syaf̄isyont̄fi simeho wop̄ingo lasemo'n̄ngkohoho. Hohonta oso mnokino nimentiso sohonta sekwo s̄imeho engo ntapmmmentohofoho so'no n̄ifo'mayo'ne sekwoe ho'yango yo'mayo hopi'nono nontap̄ikutnnesohilo. Ngko huno ole n̄iyohoho, Sekwo ngkimo n̄ifo'mayo'manji ole wontantifeho. Nakwoe t̄imo wokit̄hwofiyano. Wonyoangkafo n̄mokosyohumentohofohofo.

¹⁶ I olohonta sekwoe yahino kengo so'no hungkuno nehopi selahon̄ngko ngkine'no nakwoe mango hweho lohnnalokwofo.

¹⁷ A'amu hwasyo hungkuno'njo sohwa hof̄iko sekumo afofo semokalokofo. I hwapiengoso sekwo hof̄koe yofe ho'nomayo'nefoho. Hof̄iko sekumo ajwo'mo mase'mofont̄fi ngkimo mempo hohnta'ni womenihumojant̄fe'no yalokwofo.

¹⁸ A'amu nom'ne somo afofo hungkuno ne'njo umokiyoso wonyo'maho. O'o, hon̄ngkano wop̄ingomo mj̄m̄weneso afofo umokiyoso wonyoangkafofo. Ngko anepo, ou sekwo'nji nohumentan̄'mo hof̄iko sekumo afofo semokiyoso wop̄ingofoho.

¹⁹ U nje mehomi, s̄imeho sejopalokwe soku, sekwo tohino engo ntopalokwofo. A'musi kakoe mehomi aswo mayo'ne tohino engo umn̄wo'n̄ngkiso pa'nyoso ngko sekumne'no apa'no n̄mnalofoho. Oso tohino mjan̄imn̄m̄hwosi sekwo sekwoe s̄imeho sekwoe huno sekwoe a'apaho hopi'nonohinoso Jisas K̄laisim̄o n̄ihu'nahone uȳkuji kako sekumo sehula'afonefoho.

²⁰ Ngko sekwo'nji wohumamonne'no yalokweno. I ngko sekwo'nji humayo'manji hungkuno ola pa'nyo masel̄imnehono. I ngko ikanopo humale so'no pipi imnehono. Sekwoe omomo yahino so'no huno pi'n̄ingo engo syof̄isyalokweno.

*Ap̄iloham̄iye ape Hekali'nji Sola'njiye pahnn̄imo hungkuno Poul
mti'mokumentisofoho.*

²¹ Sekwo njimmo. Sekwo Mousesiye honingkano hungkunomo enjwa'mo wohumantife'no yalokwofo soku, oso honingkano hungkuno neso sekwo huno laseyohoho.

²² Hungkuno hiloso ole naliso, Apiloham hwomu hufa'u tipe'mentisofoho. Tisimaso sohwo Solafe syoho ulohofiyosi aswo ma'mentisofoho. Apilohamiye ape nesi aswo nom'nehwo ma'mentisofoho. Kakoe yofe Aisakiyoho.

²³ Syoho ulohofiyosi Hekal kako mehomis oso mayoso a'amu mawo'ninkohoho pa'nyofoho. I Apilohamiye ape ne Sola hwonjo ape nihu'no a'manesi Anitu hungkuno Apiloham ya'umo ulimentiso so'no Sola mehomis ma'mentisofoho.

²⁴ Olo a'mu sofa'umne'no pahnnimo hungkuno waselimonne'no yohono. Ape sofahusi siko Anituye hungkuno hufa'u pa'nyo fa'uyoho. Simo'mjosi Hekal kako hwofiki'nyo Sainai pa'nyiyoho. Osopo Anitu kako Mousesimo honingkano hungkuno uyimentisofoho. Hekaliye mehomiso syoho ulohofiyi a'amufoho.

²⁵ Hwofiki'nyo Sainai sopo hwaho Alepiya wo'nyyoponoho. Pone engo Jelusalem hwofiki'nyo Sainai pa'nyofoho. Oso ango pone Jelusalem ole hwahoponjo a'amu osopo humalofoso hofiko honingkano hungkuno somo iningkawowo'ninkohoho so'no honingkano hungkuno hiso hofikimo mekilo'mokohumatn'nyofoho. Oso'no hofiko oso hungkuno somo syoho ulohofiyi hwafoho. Hekaliye mehomis pa'nyofoho.

²⁶ I Anituye hungkuno nom'neso Apilohamiye ape nesi pa'nyofoho. Sola kako syoho ulohofimaho. O'o, ape nefoho. Kako Anituye ahwomomjo ango nemokosyohumayo pa'nyiyoho. Ango Jelusalem songoponoho. A'amu hn'nimo momekilo'mokonehumajijo'neponoho. Sola kako nakwoe nena'wohiyoho.

²⁷ Aisaiya oso ango pone Jelusalem hufa'uyo so'no Anituye hungkunomo ole mti'mokumentisofoho. Ole nalimento, Kiko ape hwonjo siki, simonyo fiyo.

Kiko mehomis aswo momaso'njo ko yonji kiko mango engo'nji isamoyoka njo. Hwapingoso mehomis pi'ningo engo wosejapmonnoho.

Jije mehomiso ape syoho ulohofiyi siye mehomimo uyakolopitnnefoho. Aisaiya ose mti'mokumentisofoho.

²⁸ Nje a'amu soku, sekwo Solafe hwomu Aisak pa'nyo kuyoho. Anitu simo'mo Apilohammo hungkuno uyonto tifi no'mo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne Solamo hwomu uyimentisofoho.

²⁹ Hohosohonta syoho ulohofiyi siye hwomu sohwo ape ne siye hwomumo tango uyimentisofoho. Oso pa'nyo olohonta Anituye Towahuno nakumo Anituye a'amu ne nemokahoninkki nakwo tango malokuhwono. A'amu honingkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso oso tango hiso nejopalokwofo.

³⁰ I oso'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso ole mti'mokumentohofifi Anitu Apilohammo ulimento,

Syoho kilohofiyi si'nji kakoe hwomu'nji wae fiyo.

Syoho kilohofiyi siye hwomu sohwo kako jije hwaho yo'mayo ho'yangoso momanehoho. O'o, jije ape ne siye hwomu ne sohwo kako'nohini nomane hweho.

³¹ Oso'no nje a'amu soku, nakwo syoho ulohofiyi siye mehomimaho. Nakwo honingkano hungkunomo enjwa'mo mohumayo'nwoho. Honingkano hungkunoso nakumo momekilo'mokonehumajonehoho. O'o, nakwo ape ne siye mehomim'nwoho.

5

Kilais kako nakumo isihutofonema'mentiso lopo wohumano.

¹ Seteniye impo'ango mta'ni Kilais nakumo nasihuto'mentiso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo wolohofano. Honingkano hungkunoso sekumo nomokokilo'mokonehumajolo.

² Sekwo upa'nimo. Ngko Pouli'ni hungkuno waselimonne'no yohono. Huno ole losofisyalokwofo. Nakwoe a'apaho sihu kolo'nyo'manji Jutafe honingkano hungkunomo iningkayo'manji Anitu nakwoe wonyo wae wena'mtonoho. Huno ose syofisyalokwofo'manji Jisas kako sekwoe wonyo'ne poyo siki pe'nimentono.

³ Ngko apa'no waselimo. A'amu fihwo kako Anituye a'amu ne imo'nyo so'ne kako honingkano hungkunomo iningkawesoso kakoe a'apaho sihu kolofo'manji oso hwe huwo sohwo honingkano hungkuno nihu'no hopi'nonohinomo uningkaweno. Nihi'no kenga'nohonomo miningkayo'manji u honingkano wonyo kenga'no iso'manji nihi'nahone tikanomo wene hweho.

⁴ Sekwo wonyo wayo'ne honingkano hungkuno iningkawowo'ninkohoho'manji sekwo Jisas Kilaisimo nto usikwoao'malofo kuyoho. Yo'mayo wonyoangkafo Anitu sekumne'no selohofwo'ninkiso so'no sekwo hohujo nto ikinja'o'malofofo.

⁵ Sekwo hohujo ikinjaofahon^{ing}kofi nakwo fehohnjo hn'awi Jisas nakwoe wonyo¹ne poyo pe'ⁿmentiso somne^{no} simeho hiⁿtnnnono uyahon^{ing}kuhwono An^tuye Towahuno Wopingo kako nakwoe wonyo hon^{ing}kanomo wae yaofalofoho. Oso^{no} tifi no^{mo} An^tu utihwa^{ny}opo, Nje mehomi wopingo ne kuyoho nalonefaho. Oso hiso^{no} nakwo hontohumalohwono.

⁶ Nakwo Jisas Kilais^{iye} mehomi ne imoⁿtingkuhwone so^{no} u a[']apahomo sihu kolo^{ny}oso a[']apaho makolo^{ny}oso oso sikiyoho. O'o, Jisas Kilais^{iye} mehomi ne imo^{ny}oso ole, Jisas^{iye} hungkunomo tifi in^{ing}kayo soⁿjii a[']amu nom^{ne} somo simeho hiⁿtnnnono uyo soⁿntne oso Jisas^{iye} mehomi nefe yahinofoho.

⁷ Sime^{mo} sekwo Jisasimo tifi hofijo in^{ing}kamotofoho. I sekwoe yahino wopingo somo tihwo piywasehumasoto. Jisas^{iye} hungkuno somo in^{ing}go mopmno eso tihwo selimasoto.

⁸ An^tu'maho. O'o, kako oso hon^{ing}kano wonyo somtaⁿⁱ Jisas^{iye} uhwojahon^{ng}ki sekumo sesihutomentiso hwheho.

⁹ Toho we^e sjontan^{ng}kuhwosi ifofo yososo toho engo sij^hwosi yo[']mayo hopi[']nonohinomo wonahumontonoho. Oso pa[']nyo a[']amu anga[']nohino hwasyo hungkuno selososo sekwo hopi[']nonohino soku sekwo hwasyo hon^{ing}kanomo in^{ing}kowalokwofo.

¹⁰ I oso^{no} ole syosefisyalokweno. Hwe Engo sohwo sefo[']mahon^{ng}kuhwosi oso hwasyo hungkunomo in^{ng}kowalokwofo somo sekwo hohujo ikinjaofikuji Jisas^{iye} hungkunomnhinoo ngko in^{ng}kowalokwe hopaso fin^{ing}camno. Oso a[']amu sohwo sekumo ole seloso, Sekwo a[']apaho sihu fikoloⁿimno, ose seloso sohwo hwasyo hon^{ing}kanomo ipesemotaseseso sohwo kakoe yahino wonyo somne^{no} An^tu kako tohino uyonefaho.

¹¹ A[']amu fehohnjo ngkine^{no} ole lalokwofo, Poul huhwoⁿjii ole lut^hwawoⁿingkiso, A[']amu hon^{ng}kano hungkunomo in^{ng}kayoso a[']apaho sihu kolo^{ny}oso ose in^{ng}kaofijo[']manji An^tu hof^hkoe wonyoso wae weeo[']mtionoho. Ngkine^{no} ose lalokwofo. I oso hungkunoso ngko lut^hwantⁱmtentesi a[']amu hon^{ng}kano hungkunomo in^{ng}kowalokwofo sohwa ngkimo tango montapeⁿno ikutnneseshilo. O'o, ngko Jisas a[']amufe wonyo so^{no} iyopo poyo peⁿmentiso so^{no} ulalokwe so^{no} hof^hko ngkimo tohino ntapi^{wo}n^{ng}kohofoho.

¹² A[']amu sekwoe a[']apaho fikoloⁿimno selalokwofoso hof^hko hof^hkoe a[']apahomo n^{ih}u[']nahone sihu koloⁿfijoso sekumo sel^hko[']maf^hkuji n^{ih}u[']nahone mose[']maf^hkutnneho. Oso^{no} n^{im}oⁿingkohoho.

¹³ U nje a[']amu soku, hon^{ng}kano hungkuno somtaⁿⁱ An^tu kako sekumo sesihuto[']mentisofoho. Sekumo peho[']ne sesihuto[']mentisoto. Apa[']no hon^{ng}kano wonyomo in^{ng}kayⁱnetaho. N^{ih}u[']no awonoho. Olenoho. Nom^{ne} a[']amu somo simeho uyo^{ne} nom^{ne} a[']amu somo ufo[']mayo^{ne} oso^{ne} An^tu nakumo isihutofonema[']mentisofoho.

¹⁴ Yo[']mayo hon^{ng}kano hungkuno neso hungkuno anga[']nohino somo wo[']nnyofoho. Hungkuno olenoho. Kiko kikine^{no} kumo^{ny} hopaso kiko a[']amu hopi[']nonohino somne^{no} wakumo[']nono.

¹⁵ I sekwo nom^{ne} a[']amu soⁿjii yoka hnningkuji simeho tohino semn^{ng}kuhwoso^{no} tango in^{ng}kuji ikujoho fongkiⁿfijo[']manji i sekwo i[']waho fiy^{im}no. I sekwo oso yahino ifijo[']manji sekwo hopi[']nono wonyo umo[']nantifeho.

An^tuye Towahuno Wopingofoe yahinoⁿjii a[']amu hwaho loponjo hn'awiye yahino soⁿtnne hungkunoho.

¹⁶ Hungkuno ole wasel^{monne}no yohono. Sekwo haloho popmno. An^tuye Towahuno Wopingofoe mampaho jije hunomo huno kiy^hwoso^{no} simeho kumo[']nos oso tifi fin^{ng}kayo. Ose iyo[']manji yo[']mayo wonyoso jije simeho umo l^hhwosi ko yososo miyonehoho.

¹⁷ Ihwoni, jije simeho ole kilalofi, Olo hon^{ng}kano losomo hano fiyo. I An^tuye Towahuno Wopingo ole kilalofi, Yo[']mayo wonyo jije simeho umo l^hhwosi yososo miyonehoho. O'o, nje hon^{ng}kanomo tifi nn^{ng}kape. Ose kilalofoho. Oso^{no} oso hwa[']u jije simeho mo[']mo ikujoho hopa fongki[']nalokusiy. Kiko yo[']mayo uy^{mon}ji yalokunoso kiko hopo[']maho.

¹⁸ Kiko An^tuye Towahuno Wopingofoe tifi in^{ng}kusoso kiko hon^{ng}kano hungkuno somo enjwa[']mo mohumuhnnohino.

¹⁹ Yo[']mayo wonyoso nakwoe simeho yoneso[']no huno nayohoho, nom^{ne} a[']amufe a[']apahomne^{no} simeho fefoyoso, yo[']mayo huno wonyo syaf^{si}yoso, hon^{ng}kano wonyomo hano iyoso,

²⁰ iyo huyo'mango'nji sojo huyo'mango'nji yofe ho'nomayoso, hwahoponjo hwasyo anitu hwe hwoso sohomo tifi iningkayo, peefo, ki'nyo imokiyoso, a'amu mangohwa imo'nontifi ikujoho fongki'nyoso yoka hnnyoso, simano hintotohino kumnyoso, yofe ho'nama'nyoso, nom'ne somne'no hitoho mulofe'njoso, o'o a'amu kakoe yo'mayo somne'no syafisiyoso, a'amu ito'no mohumayofoho. O'o hofiko husilo husilofo lohofontifi nom'ne a'amu somne'no sitofo ujofoho.

²¹ Nakwoe simeho a'amu nom'nefe yo'mayo so'no hi umo'nyo, mijo yokumpohn'nyo nonontifi nilohofoso, yo'mayo syohi'nyo wonyo iyoso, yo'mayo fonifonyo iyo, yo'mayo wonyo iyoso, umo liwo'ninkisofoho. Simo'mo selimentohe hopaso apa'no yokumpohn'nyo wasel'monne'no yohono. A'amu yo'mayo wonyoso iwo'ninkohofoso hofiko Anitu nemokosyohumayo sopo mahufitnnefaho.

²² I oso'no nakwo Anituye Towahuno Wopingofoe mampahomo iningkowasoso nakwo nom'ne a'amu somne'no hitoho wonalomontonoho. Nakwo Anitu'nji hungkuno hnninkuhwasi simeho wonyohofiy'o'nji wohumantano. Oso'no Anitu'nji a'amu so'njimo simeho pompenjiyu uyantanoho. Nakwo Anituye Towahuno Wopingofoe mampahomo iningkowasoso, u a'amu nom'ne nakumne'no wonyo hungkuno loso'manji nakwo simeho wonyo muyanewhono. O'o, simeho wopingo'nji wohumantano. Nakwo a'amu nom'ne somne'no hitoho nalofihwoso'no ufo'mantano. Yo'mayo wopingo ulohfantano. Yo'mayo nakwo nom'ne somo ulasoso ne umo'nimontonoho.

²³ Nakwo nom'ne somne'no hwahopo wopowantanoho. Nakwoe yofe moho'nama'nyo'njo uyantanoho. Yo'mayo nakwoe simeho uyimonto ko yososo nakwo honingkano wopingo'nohimomo uyantanoho. Oso yo'mayo yahino wonyoangkafo loso yasoso honingkano hungkunoso yo'mayo hwahoponjo hungkunoso nakumo mopi'wonamofe'njo umontonoho.

²⁴ Jisaskiye a'amu ne hn'awi olo so'no nano mtito'menthwone, Yo'mayo nakwoe huno wonyo naisoso yo'mayo simeho fefoyo ne'maso sohonta ole syafisysy'iwo'ninkuhwono. Mpano. Jisaskiye iyo hwojiyafiku'nyyopo oso hiso'no nto pe'nimentisofoho. Ose syafisytani honingkano wopingo humalohwono.

²⁵ Anituye Towahuno Wopingo kako songo humayo'ne kakoe yokumpohn'nyo nttnne'no nejapivo'ninkiso so'no nakwo kakimo enjwa'mo wohumano. Kakoe hungkuno somo sikuno huhwi uningkowan.

²⁶ Yo'mayo nakwoe yofe engo imo'nyo'neso mosyafisiy'o'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu somne'no simano hintotohino monahmnyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu sofe yo'mayo so'no hi monamo'nyo'njo uyano.

6

Nakwo nom'ne a'amufe tangoso ufo'mano.

¹ Nje a'amu soku, a'amu fihwo kako yahino wonyomo apa'no yoso'manji sekwo Anituye Towahuno Wopingofoe mampahomo tifi iningkawowo'ninkohofoso sekwo oso hwe huhwo sohomo honingkano wopingo somo apa'no tipemayo'ne ufo'mapmno. Yoka nulikutoho. O'o, hungkuno wopingo'nohini hofiy'o ulifijoso Anituye honingkanomo apa'no fipemotamno. Sekwo anga'no anga'nohino soku sekwoe humayo somo ito'no uhwonimno. Seten kako yamofo selohafahoningkuhwosi sekwo wonyo ifitnnoho. Oso'no ito'no uhwontohumamno.

² Sekwoe a'amu somo yo'mayo tango u'masoso sekwo hofikimo ufo'mapmno. Ufo'mapij'o'manji sekwo Jisas Kilakiye hungkuno ne somo uningkowantifeho.

³ Hwe fihwo ole hnmalofi, Ngkimo peho'no ni'fo'mapitnnefaho. Ngko ito'nohino hwo'nyoho. Ngko hoponoho. Ose hnmoso sohwo kako hwasyo hnmalofoho.

⁴ A'amu anga'no anga'nohino soku yo'mayo iwo'ninkino somo kiko ito'no uhwonyo. Wopingo'nohino uhwoningkohoji jiye simeho wopingo wakumo'nimontonoho. Nom'ne a'amufe yo'mayo syoho iwo'ninkiso somo uhwoningkohoji ole nosyafisyohtoho. Nom'ne sofe yo'mayoso wonyofoho. Nje yo'mayoso wopingofoho. Ngko uyakolofohono. Ose nosyafisyohtoho.

⁵ O'o, Anitu kako sekwo anga'no anga'nohino sokuye syohomo sehoningkuhwosi yano noselofiyonefaho. Oso'no a'amu anga'no anga'nohino soku sekwoe syoho so'no tango nomapitnnefaho.

⁶ A'amu sekumo Anituye hungkuno loset'hwalokuso sohomo sekwoe wosopayo hwapi'fe hamniyoho yo'mayo fehohnjoso uyimno.

⁷ Hwe fihwo kako Anitumne'no hwasyoso mulonehoho. U hwe fihwo kako wopayo hulihwosi wopayo wofoka'montonoho. U yo'mayo hulososo wofoka'montonoho.

Oso pa'nyo hwe fihwo Anitumne'no hwasyo iningkawo'ninkiso sohwo ne ane umo'nimontonoho. Oseso sekwo anga'no anga'nohino soku hwasyo hnningkutoho.

⁸ A'amuso yo'mayo wonyo kakoe simeho umo'nyoso ose iwo'ninkiso'manji u kako nihi'nahone ti'kanomo wene hweho. A'amu nom'ne sohwo yo'mayo Anituye Towahuno Wopingo uloso somo iningkaweso'manji u kako Anituye Towahuno mta'ni songo humayoso nomane hweho.

⁹ Honingkano wopingo somo nohumentani Anituye syoho wopingo so'no piso'mo'nyo namo'ninkuhwoloholo. O'o, yo'mayo wopingo yaso'manji yokumpohn'nyo ne'no mijim'hwasikuno Anitu ho'nahumentiso somo yo'mayo wopingo nomane'nhwoho.

¹⁰ Oso'no sikuno huhwo huhwi nakwo a'amu hopi'nonohino somo ufo'mayo'ne honingkano ti'pemayo'manji ufo'mano. I a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'wo'ninkohoho somo ne'nohini ufo'mafikuno.

Jisas nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyo sopo pe'nimentiso so'no Poul kako simonyo imentisofoho.

¹¹ Olo hungkuno loso simo'mo nom'nehumo ulahoningko kako mti'mokohoho. I olopo nje aho'nji mti'mokalokweno. Sekwo uhwon'mno. Ifalifaliyo loso mikun'imposo mti'mokalokweno.

¹² A'amu fehohnjo hungkuno losetihwalokwofoso hofiko sekwoe a'apaho sihu sekoifo'ne umo'nalofoho. Hwapingoso ole. Hofiko a'amu a'apaho sihu kolofoso yahino somo iningkawo'ninkohoho sofe simeho wopingo umo'nyo'nefoho. I oso a'amu hungkuno losetihwalokwofoso hofiko Jisas nakwoe wonyo'ne pe'nimentiso so'no simeho hi'ntnnono ufijo'manji Anituye a'amu ne imo'nifitnnefoho. A'amu huhwo sohwa oso'nohino losetihwantifijontentesi a'amu honingkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso hofiko a'amu nolosetihwalokwofo somo tango uy'kutnnesohilo. Oso'no a'apaho sihu sekoifo'ne umo'nalofoho.

¹³ A'amu a'apaho sihu kolo'nyo'ne hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko honingkano hungkuno hopi'nonohinomo miningkayo'njo yalokwofo. O'o, sekwoe a'apaho sihu kolofo'ne losetihwayo hwapingoso ole. Hofiko a'amu Juta somo nakwoe inomokomoyo pi'ningo engo somo uhwon'mno ulahoningkofi a'amu Jutaso hofikoe yofe ho'nomalokwofo.

¹⁴ Nje yofe'nji yo'mayo nttneso moho'nomanyo'njo yalokweno. O'o, olo'nohino who'nomam'o. Jisas K'lais kako nje wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnyo sopo poyo pe'nimentisofoho. Oso hiso'no woho'nomam'o. Hwapingoso Jisas ngkine'no poyo pe'nimentiso so'no yo'mayo hwahoponjoso ngkimo yokumpohn'nyo monimokosyohumanehoho. O'o, Jisas hwahoponjo yokumpohn'nyo somo hwotoho hmmentisofoho. Oso'no hwahoponjo yo'mayoso nihi'nahone ngkilaho lalokweno. Oso hiso'no a'amu yo'mayo hwahoponjo somo iningkowalokwofoso hofiko ngkine'no nakwolaho ntantikwofo.

¹⁵ A'apaho sihu kolo'nyo yahinoso ne anefoho. A'apaho sihu makolofo'njo yahinoso ne anefoho. O'o, neso ole, Anitu nakumo a'amu songo pa'nyo namokiyo yahinoso hoponoho.

¹⁶ A'amu hopi'nono huno ose uyahoningki iningkawo'ninkohofoso hofiko Anituye a'amu nefoho. Osomne'no Anitu kako hitoho ulofihwoso'no simeho pompenjiyo uyono.

¹⁷ Yo'mayo semti'mokiyohé so'no sekwo nom'ne tango ntapi'kutoho. O'o, ngko Jisas'ye syoho ulohofiyó sohwo'nimo a'amu tohino engo ntapontifeso nje a'apaho imenohinofoho.

¹⁸ Nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Jisas K'lais kako wosemokosyohumano. Yo'mayo wopingo waselohofono. Hungkuno nehopeho. Ngko Poul'i ni semti'mokiyohefoho. Osohopeho.

Efesos
Olo Iyoswo loso Poul A'amu Efesos somne'no
Mt̄i'mokumentisofoho.
Olo Hungkuno S̄imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *t̄i'wenti-nain'nji* (29) *teti wan'nji* (31) nto uyakolo'mentisopoli'keno Poul olo iyoswo a'amu ango Efesos'injo somne'no hini mt̄i'mokumentiso'maho. O'o, a'amu hopi'nono hwaho Esiya sponji a'amu Efesos so'nji uhwon'ifitnne'ento mt̄i'mokumentisofoho. Olo iyoswo homo lomjo hungkuno hwap̄ingoso olenoho. Nakwo K̄laisi'nji humalohwone so'nimo An̄tu kako olohonta yo'mayo ahwomomjo wopingo hopi'nonohinoso nakwoe huyo'mangomo nefo'mayo'ne nejopalofoho. Jisas K̄laisi'nta'ni An̄tu kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino ahwomomjoso nejahopohoho. (Hungkuno hiloso Efesos sohe engo 1 hon'ingkano we'e 3. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Poul kako impo'angomo humanto mt̄i'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako iyoswo Koulousi sponpe'no mt̄i'mokuyahot̄imentiso sohonta olo iyoswo Efesos loso oso afaho sohonta mt̄i'mokumentisofoho.

Olo iyoswo lomjo hungkuno s̄imo'mjoso olenoho. K̄laisi'nta'ni a'amu Jisas s̄imo in'ingkunyoso s̄imeho afa'njō wohumantifeho. Nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi t̄ifi un'ingkohwano.

¹ Ngko Pouli'ni K̄lais Jisas iye hungkuno a'amumo uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho so'nne An̄tu n̄ihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Sekwo An̄tuye a'amu soku ango Efesos nohumantifi K̄lais Jisas s̄imo in'ngkawowo'n̄ingkohfo sokune'no olo iyoswo loso mt̄i'mokalokweno.

² Nan'ingkwaho An̄tu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K̄laisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosi s̄imeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

K̄lais yo'mayo wopingo naloho'mentisoso olenoho.

³ Nakwo K̄laisi'nji humalohwone hn'nyumo An̄tu kako olohonta yo'mayo ahwomomjoso wopingo hopi'nonohinoso nakwoe huyo'mangomo nefo'mayo'ne nejopalofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais iye kan'ingkohwaho An̄tu oshummo isamoyoka ulano.

⁴ Hohonta An̄tu kako nakwoe hwaho yo'mayo mamti'mokiyo sohonta nakwo K̄laisi'nji humayo'ne An̄tu kako nakumo nto nahwosopo'mentisofoho. Oso'no nakwoe s̄imeho kiho'maso'nji humehwasi nakwo kakoe s̄imano sopo wolohfantantonoho nje s̄imano sopo wolohfantifeho. Ose syafihu'mentisofoho.

⁵ S̄imo'mo An̄tu kako nakune'no hitoho m̄ikun'imposo ulo'mentisofoho. Oso'no nakwo kakoe mehomi ne namokiyoe'ne Jisas K̄lais nakumne'no poyo pe'nyo so'nne uhwatimne'ento syafihu'mentisofoho. An̄tu kakoe huno homo somo m̄ikwesya'fisiyofoho. O'o, kako oso hiso'no uyimmonno lonto s̄imeho wopingo umo'n̄ingkahon'ingki nejapmentisofoho.

⁶ Nakwo hon'ingkano wonyomo nohumentan'ingkuhwoni An̄tu kako wopingo'no hini nalohofonto kakoe Hwomumo nakumo siki nejapmentisofoho. Oso'no nakwo kakimo aku peho uyanehwono. Awonoho. Siki nejapmentisofoho. Oso'no nakwo An̄tumo isamoyoka ulihwasi kakoe yofe woho'nomano. Hwap̄ingoso nakwo Jisas i'nji humalohwone so'nno An̄tu kako nje mehomi kuyoho nalimentisofoho.

⁷ K̄lais nakumne'no kakoe hon'yo usi'humanto poyo pe'n̄imentiso so'nno nakumo hon'ingkano wonyo mta'ni isihutofonema'mentisofoho. Oso'no nakwoe wonyoso kakoe hon'yo'nji wae enao'mentisofoho. Oso wopingo hiso An̄tu nalohofososo ifehu'mokonasiyoso wonyoangkafofoho.

⁸ An̄tu huno wopingo hwap̄ingoso'no sohwo kako nakumne'no huno ito'no uyahon'ingki kakoe yo'mayo wop̄ingoso ifehu'mokonesyalofoho. Oso hiso'no An̄tu kako huno uyohoho. Hof'kimo ufo'mayo'nefoho.

⁹ An̄tu kakoe mehomi hn'niyiye wonyo wayo'ne Jisas uhwatimne'ento l̄imentisoso kako ose yonto hohonta kakoe hunoso hiyaso'mo wo'mojoso olohonta ujo ehontojwahu'mentisofoho.

¹⁰ Oso An̄tuye hunoso hiyaso'mo wo'mojoso olenoho. Oso s̄ikuno An̄tu kako hwosopehumentiso sohwi i'mofap̄hwoso'no yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji mt̄i'mokumentisoso m̄ihu'mokoso sohonta K̄lais kako yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne mnokino engo'njohwo imo'nonefoho.

¹¹ Yo'mayo An'itu imne'ento imentisoso ne imo'n'yo'nefoho. Oso'no An'itu kako nakwo a'amu Juta hn'himo nje mehomni ne imo'n'ifitnne'ento kako K'laisiye temtitofomo nehumati'menti'hn'nwoho. An'itu kako nakumne'no yo'mayo so'no ae'mta'ni huno syonafihu'mentisoso ne imo'n'imentisofaho.

¹² Nakwo simeho Kilaismo uyimentihwone simo'mjo hn'awi nakwo yo'mayo wopingo nalohofone so'no hontohumehwasi Anituye yofe engoso whoh'nomano.

13-14 Sekwo temtitifo kengo mta'ango soku. Anitu sehwosopo'mentiso so'no sekwo Anituye hungkuno wopingo ne'njosu upa'nontifi Kilais sekumne'no asomo setimayo'ne sohumo sekwo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso'no sekwo Anituye a'amu ne imo'nimentohofo so'no kakoe Towahuno Wopingoso yofe sehwoe'ne sejapmmentisofoho. Oso Towahuno huhwo sohummene'no hohonta Anitu nalimento. Nje a'amu ne somo nje Towahuno sohuwo uyimmonne'no yohono. Ose nalimento so'no nakwo huno ole nayohi, Nakwo Anituye Towahuno Wopingo'nji humalohwone so'no kakoe a'amu ne nto imo'nimalohwone so'no huno nayohoho. Oso'nji yo'mayo Anituye a'amu neso mapitnne'ento limentisos oso hiso nakwo nomane so'no huno nayohoho. Hwapingoso Anituye Towahuno Wopingo nakwoe simeho mo'mo humaho. Oso'no olo so'ntnnne'no huno nayohi, Anitu nakwoe wonyomne'no mpe ntomentisofoho. Oso'no nakwo kako'nji humayo so'no asomo netimayo so'nreso nakwo hontohumalohwone. Oseso yo'mayo naloho'mentiso so'no nakwo nakwoe Anitu wopingo sohwoe yofe woho'nomano.

Anitu kako a'amu Efesos somne'no huno wopingo uyo'ne so'no Poul kako jomo ulimentiisofoho.

¹⁵ Ngko ole upa'ni'male, sekwo Hwe Engo Jisas sohomo simeho hi'ntnnono uyontif Anituye a'amu nom'ne somo simeho uyalokwofo.

¹⁶ Ose upa'nonji sìkuno huhwo huhwi ngko sekumne'no Anitumo isamoyokan uliwo'nìngkohono. Sìkuno anga'nohino fihwo moniyakolofefoho. O'o, sekumne'no huno syafisyonji Anitu kako sekumo sefo'mayo'ne jomo uliwo'nìngkohono.

¹⁷ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlaisiye kanìngkwohwo Anìtu yo'mayo wopìngo hwapìngo sohwo osohumo ole ulìwo'nìngkohono, Anìtu kíko jíje Towahuno wopìngo sohwo a'amulo angó Efesos humayo somo uyahoningkohoji Towahuno sohwo kako huno wopìngo uyihwosi Anìtumene'no a'amulo somo utìhwahonìngkuhwosi hoffiko kikine'no huno nehopi uyono. Ose ulìwo'nìngkohono.

¹⁸ Oso'nji ngko ole so'no sekumne'no uli'wo'nin'gkohono. An'tu kakoe pomponaho sekwoe humono ho'nasesyihwosi yo'mayo so'no sehwosopo'mentisoso sekwo hunoso nto'no ehohosasesyihwoso'no yo'mayo wonyoangkafoso mapitnne'ento limentiso so'no sekwo simeho woping'o'nji wohontohumanitfeho.

19-20 Jisas Kilais kako poyo pe'ni'mentiso sohonta Anitu kakoe yokumpohn'nyo mifikunimposo so'nji Kilaismo ulikafonto ahwomo somo kakoe aho angahohnta'ni mihumaji'mentisofoho. Osopo Kilais kako nohumanto nemokosyohumaho. Nakwo a'amu Anitumo si'meho hi'ntnnono uyiwo'hingkihwone hn'nimo oso yokumpohn'nyo mifikunimposo Kilaismo ulika'mentiso hiso nefo'mayo'ne syoho yalofoho. Oso'no sekwo huno waseyono.

²¹ Kilais kako Anítuye aho angahohnta'ni humamentiso so'no kako ahwomomjo a'amumo mokosyohumayo so'nji hwahoponjo hwe engo sohwanji a'amu hwaho mokosyohumayo sohwa hnnonji a'amu yofe engo'njyo so'nji a'amu hopi'nonohino humalohwone hn'n+mo Kilais kako hwofilo'nnyo hweho. Olohonta'nohin'i'maho. O'o tifí no'mjo hi'hnnjí Hwe Engo oso hwo'nhini kako ne'no wohumant'i'mtonoho.

22 An̄tu kako yo'mayo hopi'nonohinoso Kilais̄mo enjwa'mo ho'nasyonto An̄tu kakimo nakwoe hwe mnokino engo'njo uhumati'mentisofoho.

²³ A'amu K̄lais-imne'no huno nayi'wo h̄ingkiso so'nw'i K̄lais+ye a'apaho'nwoho. K̄lais kako nakwoe mnokino engo'njo hweho. Oseso nakwo K̄lais+ye a'apaho fehohnjo'nwoho. Oso'n'o K̄lais kako hopi'nonohinomo mokosyohumaho.

2

Nakwo poyo pa'nyo nohumentan ingkuhwoni Kilais yo'mayo wopingo naloho'mentiso so'no Anitu nakumo songo nelikofalofoho.

¹ Hohonta sekwo temtitifo kengo kengo soku hon'ingkano wonyomo nohumantifia'amu poyo pe'nyoso yo'mayo hungkunoso mupa'n'wo'n'ingkiyohofo hopa sekwo An'ituye hungkunomo haloho maposo'njo imotofofoho. Oso'no An'itu tohino engowomapife limentisofoho.

² Oso hohosohonta sekwo hwahoponjo yahino wonyo somo in'ingkawentifi yo'mayo towahuno wonyo sofe hwe engo Seten oso hwoe hungkunomo haloho po'motofofo.

Seten huhwo sohwo kako a'amu An̄tuye hungkunomo hwotoho fewo'n̄ngkohofo somo kako yokumpohn'nyo umokosyohumaho.

³ Hohonta nakwo a'amu Juta hn'nwi a'amu temtitifo kengo kengo pa'nyoso nakwo hopi'nonohino Seten̄ye temtitifo'nwoho. Nohumentani yo'mayo yahino wonyo nakwoe s̄imeho umo nelahon̄ngki imotohwonefoho. Nakwoe hunomnhohini in̄ngkamotohwonefoho. Nakwo ose humentan̄ngkuhwoni An̄tu nakwoe hon̄ngkano wonyo somme'nō s̄imeho tohino umn̄ngkahon̄ngki An̄tu kako a'amu hn'n̄mo tango engo uyimne'ento limentisofoho.

⁴⁻⁵ Nakwo hon̄ngkano wonyomo poyo pa'nyo nohumentan̄ngkuhwoni An̄tu hitohi mīkun̄imposo ulofahon̄ngki K̄lais yo'mayo wop̄ingoso naloho'mentisoso An̄tu kako nakumo K̄lais'i'nyi songo nelika'mentisofoho. An̄tu kakoe mehomi so'nne'no umo'n̄ngkahon̄ngki kako asomo netima'mentisofoho.

⁶ Nakwo K̄lais Jisas̄mo humalohwone so'no An̄tu kako K̄lais'i'nyi nakwo'njimo songo nelikafonto kakao yofe engo nejopahon̄ngki ahwomomo K̄lais'i'nyi humalohwono.

⁷ Ose naloho'mentisoso kako hitohi mīkun̄imposo nejapeso kako engolopahomo a'amu t̄ifi imo'none so'nji ne'no netihwawo'n̄ngkisofoho. An̄tu kakoe huno mta'ni wop̄ingo uloho'mo lonto wop̄ingo nalohof̄wo'n̄ngkisofoho. K̄lais nakwoe wonyomne'no poyo pe'n̄mentiso so'no a'amu hopi'nonohino kakoe hitohi engo nejopahonjo somo uhwon-alokwofo.

⁸ An̄tu kako wop̄ingo uloho'mo l̄imentiso so'no nakwo kakimo s̄imeho hi'ntnnono uyimtihwone sohonta An̄tu kakoe mehomi ne namokumentisofoho. Oso hitohi ulofo yahino uyalokuhwone hwapingoso nakwo'maho. O'o, An̄tu huhwo kako hwapingo hweho. Kako siki nejapmmentisofoho.

⁹ Olo hilo so'no nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. Awonoho. I nakwo hilo so'no hwapingo'maho.

¹⁰ An̄tu kako nakumo namti'mokumentiso sohwo nakwoe hwapingo hweho. Nakwo yahino wop̄ingomo in̄ngkayo'ne An̄tu kako K̄lais nejapmmentiso so'no K̄lais Jisas nakumne'no yo'mayo wop̄ingo nalohofoso nakwo a'amu songo namokumentisofoho. An̄tu oso yahino wop̄ingo somo hofiko in̄ngkafitne'ento nakumne'no nto'no esyohumamentisofoho.

A'amu Juta so'nji temtitifo kengo kengo so'nji An̄tu'nyi ufohi'nyo'ne Jisas kako temtitifo anga'nohino umokumentisofoho.

¹¹ Ngko sekwoe humono huno wasefohoto'monne'no yohono. Hohonta sekwo An̄tumne'no huno maseyofoho. I a'amu Jutaso a'apaho sīhu kolo'nnyo sohwa hofiko sekumne'no ole liwo'n̄ngkohofi. Sekwo temtitifo kengo mta'ango soku a'apaho sīhu makolo'nyo so'no sekwo An̄tumne'no huno maseyokuyoho, seliwo'n̄ngkohofofoho.

¹² Oso hohosohonta sekwo K̄laisimne'no i'waho yontifi An̄tuye mehomi mmo'nyo kuyoho. Sīmo'mo An̄tu a'amu Juta somo uhwsopo'mentisoso kakoe hungkuno wop̄ingo kako'nji makotiku'nyo'neso sekumo mosejapmmentisofoho. O'o, sekwo a'amu temtitifo kengo'mta'ango soku yoholo'mo humamotofokuyoho. Sekwo olo hwaho lopo nohumanti fīti no'mo yo'mayo wonyoangkafo imo'none so'no mohontohumayo'njo kuyoho. Sekwo An̄tu sohummne'no huno mosyaf̄siyo'njo imotofokuyoho.

¹³ Sekwo An̄tune'no kengopo nohumentan̄ngkofi K̄lais Jisas kako poyo pe'nonto sekumne'no kakoe hon̄yo usihuma'mentiso so'no kako impo'nosetim'a'mentisofoho. Oso'no sekwo kako'nji ufohi'n̄mentisofoho kuyoho.

¹⁴ Sīmo'mo nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitifo kengo s̄ikunonji mango hwona'ni imo'nontani humamotohwonefoho. Mangohwa imo'n̄mentihwoneso nakwoe hon̄ngkanomo tojo hopa pijwahin̄mentihwonefoho. I K̄lais nakumne'no poyo pe'n̄mentiso so'no tojo homo somo wae yao'mentisofoho. Oso hiso wae yaofonto nakwo s̄imeho pompenjiyo'nji nohumentan̄ngkuhwoni temtitifo anga'nohino namokumentisofoho. Oso s̄imeho pompenjiyo hwapingoso K̄laisiyoho.

¹⁵ Jisas nakwoe wonyomne'no poyo pe'n̄mentiso so'no a'amu Jutafe hon̄ngkano hungkuno hopi'nonohinoso a'apaho sīhu kolo'nyo yahinoso a'amufe yahino wonyomne'no yahu fonjokisasiyoso yo'mayoso ne ane imo'n̄mentisofoho. Oso'no Jisas kako a'amu Jutafe hon̄ngkano hungkunomo wae yaofonto nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitifo kengo kengo sokunonji nakwo hn'n̄mo Jisas kako'nji nakumo monakojiwonto temtitifo anga'nohino songo namokumentisofoho. Oso'no nakwo s̄imeho afa in̄mentihwone'nwoho.

¹⁶ K̄lais kako iyo hwojiyaf̄ku'nyyo somo poyo pe'n̄mentiso sohonta nakwoe s̄imeho tohino yahino so'nji mangohwa imo'nyo yahino so'nji K̄lais kako poyo imokumentisofoho. Poyo imokumentiso sohonta nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitifo

kengo kengo hn'nimo temtitofo anga'nohino namokonto nakwo Anitu'nji simeho afa inimentihwonefoho.

¹⁷ Kilaikako noponto a'amu Juta Anitu'nji mofonepo humamotofo so'nji sekwo temtitofo kengo kengo'mo Anitufe'no humamotofo soku nonjimo olo hungkuno wopingo loso nalimento, Sekwo simeho afa Injo hmmo'nimno.

¹⁸ Ose nalmentiso so'no Kilaikako nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo a'amu temtitofo kengo sikanontne'no yo'mayo wopingo naloho'mentiso so'no Anituye Towahuno Wopingo anga'nohino sohwo kako honingkano namohmmentiso so'no nakwo hinjoho'nwi Anitumo u'malokuhwono.

Nakwo a'amu Anitumo iningkawo'ninkuhwone so'niwi nakwo ango ne'nwaho.

¹⁹ Oseso sekwo a'amu temtitofo kengo mta'ango soku olahonta sekwo yolo'ho'mo mohumoi iloko. O'o, sekwo Anituye a'amu ne so'nji ufohi'nontifi Anitu'nji sekwo'montohwasi humalofo.

²⁰ Sekwo soku Anitu ango molalokunjo pa'nyo kuyoho. Nakwo Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwona'nnonji a'amu Anituye hungkuno uyahon'ngki lmotofo sohwona'nnonji kako nakumo hwosoku hwosaho pa'nyo na-wonjimentiso hwona'nyoho. Kilaikas Jisas sohwo kako engkwosaho ne pa'nyo hweho. Sekwo soku ango yokino kuyoho.

²¹ Ango yokino hopi'nonohino soku Kilaikas engkwosaho ne sohwo'nji ufohi'nimentohofofoho. Olo ango hiloso Anitu kako hwapingo hweho. Ango hiloso Anitu nomolihwosi engo imokuhwosi kako oso ango wonyo ane wopingo'nohino sopo wohumamontonoho.

²² Sekwo sokunonji nom'ne a'amu Anitumo iningkawo'ninkuhwone hn'nnonji nakwo Kilaismo ufohi'nontani Anituye Towahuno Wopingo sohwo nakwoe simeho mo'mo humawo'ninkiso so'no nakwo Anituye ango ne nto imo'nimalohwono.

3

Poul kako Anituye hungkuno wopingoso a'amu temtitofo kengo somo lutihwawo'ninkiso hweho.

¹ Ngko Pouli'ni Kilaishiye syoho ulohofiyso sohwo'ni ngko sekumne'no impo'angomo humaleno. Hwapingoso ngko a'amu temtitofo kengo sokumo Anituye hungkuno wopingo losetihwawo'ninkohe so'no a'amu Jutaso ngkimo impo'angomo intofanihumentohofofoho.

² Sekwo olo so'no nto upa'nimentohofeo so'no ngko huno syafisyohono. Anitu sekumne'no hitoho ulofahon'ngki kako yo'mayo wopingo waseloh'o'mto yonto sekumo losetihwayo'ne syoho loso ntapmmenisofoho.

³ Anituye hungkuno wopingoso hiyaso'mo wo'mojoso ntihwahon'ngki ngko hungkuno losomo huno nimentisofoho. Hungkuno fehohnjosso nto semti'mokiyohefoho.

⁴ Olo iyoswo losomo atofo lificoso sekwo huno ole waseyono. Kilaishiye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso kako ujo nto ehontojwanihumentisofoho.

⁵ Hohonta olo hungkuno hiyaso'mo wo'mojo loso Anitu kako a'amu somo mutihwammojofoho. I olahonta Anituye Towahuno Wopingo kako nakwo a'amu Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwa hnnonji a'amu Anitu kakoe hungkuno uyahon'ngki lmotofo sohwanjimo ujo ehontojwahumentisofoho.

⁶ Hungkuno wopingo hiyaso'mo wo'mojo hiloso olenoho. Sekwo Jisas Kilaishiye hungkuno wopingo somo upa'nimentohofeo so'no sekwo a'amu temtitofo kengo soku sekwo'nji nakwo a'amu Juta so'nnonji nakwo temtitofo afa imo'nontani a'apaho afa pa'nyo humalohwono. Yo'mayo wopingo Kilaikas Jisas nakumne'no naloho'mentiso so'no Anitu yo'mayo nakumne'no hwosopehumentisoso womantanoho.

⁷ Anitu kako ngkimo kakoe hungkuno wopingoso uyohojiku'mofo'ne nihwosopo'mentiso so'no ngko oso hungkuno wopingo sohwae syoho ulohofiyso hwo'nyoho. Anitu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hitoho ulofahon'ngki kako kakoe yokumpohn'nyo ngkimo nisosofito'mentisofoho.

⁸ Anituye hwe moyami ne somo ngko enjwa'mo humaleno. Ngko Anituye hungkunomo hwotoho hm'mote hwo'nimo Anitu kako wopingo nthofontone wonyoso wae yanimo'mentisofoho. I Anitu olo syoho a'amu temtitofo kengo somo kakoe hungkuno wopingo lutihwayo so'no nihwosopo'mentisofoho. Anituye hungkuno wopingo loso olenoho. Yo'mayo yahino wopingoso Kilaismo weho. U a'amu sikanjo sohwo kako yo'mayoso matipi'hwononehoho. O'o, a'amu Kilaishiye iningkawo'ninkiso sohwo kako yo'mayo wonyoangkafoso Kilaismo wotpem'a'mtonoho.

⁹ Si'mo'mo Anitu yo'mayo mt'i'mokumentiso sohwo kako yo'mayo so'no imne'ento huno syafisyonto Jutafe temtitifo so'nji temtitifo kengo kengo so'nji afa imo'nifitne'ento hiyaso'mo ho'nahumentisofoho. Oso hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso ne imo'nyo'ne'ento a'amu hopi'nonohino somo huno eholosiyo'ne Anitu olo syoho loso ntapmmentisofoho.

¹⁰ Hwapingoso Anitu kako a'amu ahwomomjo somo mokosyohumayo sohwanji ahwomomjo a'amu hopi'nonohino so'njimo kakoe huno wopingo hiyaso'mo wo'mojoso ujo ehontojwahiny'nefoho. Neso olenoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitifo kengo so'nji Anitu kako mekilo'mokuhumajonto kakoe a'amu ne imokahonigki hofiko kakine'no uhu'mokuwo'nningkohofoho. Oso homo somo a'amu ahwomomjo sohwa uhwonontifi hofiko Anituye huno wopingo so'no huno uyohoho.

¹¹ Hohonta a'amu ahwomo'nji hwaho'nji mamit'mokiyo sohonta Anitu ose imne'ento huno syafisyonto nakwae Hwe Engo Kilais Jisasimo nejapmmentiso so'no ne imo'nimentisofoho.

¹² Nakwo Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy+wo'nningkuhwone so'no nakwo Kilais'nji ufohi'nontani nakwo Anitumo u'mayo so'no iyoho monenalofiyoho. Hwapingoso Kilais sohwo kako Anitumo u'mayo'ne honingkano hweho.

¹³ Oso'no ngko hungkuno we'e waselmo. Ngko Anituye hungkuno a'amu temtitifo kengo sokumo seliwo'nningkohe so'no tohino malokwe loso'no sekwo simeho wonyo semo'ningkuhwoloho. O'o, sekumo sefo'mayo'nefoho. Oso'no sekwo simeho wopingo'nji fohumantokuno.

Kilais kako hitoho mikunimposo sejopalofoho.

¹⁴ Nto selohe so'no ngko yo'mayo Anitu kako yoneso'no huno syafisyonji ngko Mpohumne'no hwahopo hwomtame ulohofalokweno.

¹⁵ A'amu nope'nontifi ahwomomo nto simentohoho so'nji nakwo hwahoponjo temtitifo hopi'nonohino hn'nnonji nakwo Anitu kako kakoe yofe neso naningkwohweho. Oso'no kako menali'mentisofoho.

¹⁶ Olo so'no ngko Mpohwo yo'mayo hwapingo sohune'no jomo ulalokweno. Kako kakoe Towahuno Wopingo sohwo sekwoe simehomo sehulo'ofhwaso'no sekwo kakoe yokumpohn'nyo wonyoangkafo so'nji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Oso'no ngko Mpohumo jomo ulalokweno.

¹⁷ Sekwo simeho Anitumo uy+wo'nningkohofo so'no Kilais kako sekwoe simeho mo'mo humaho. Oso'no kakine'no fisysafis+wo'nningkuno. Iyo pmpongo hwahomo'mo unjilofonto yokumpoh'nyyo kemokosyohumawo'nningkiso pa'nyoso Anitu kako sekumo hitoho engo sejopalokunjo so'no sekwo huno syafisysikuji sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

¹⁸ Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anituye mehomni hopi'nonohino soku Kilais kako simeho nejape so'no huno waseyono. Kilaisiye hitoho nejapeso yo'mayo hwahoponjo so'njimo ahwomomjo so'nji yakolo'nnyofoho. Nihu'no yokintahoponoho.

¹⁹ Kilaisiye mikunimposo nejapo so'no nakwo huno nto'no monayohoyohoho. O'o nakwae hunoso tifofoho. I oso'no sekwo Kilais yokumpohn'nyo sejape so'no huno nto'no seyo'ne Mpohumo jomo ulalokweno. Oseso Anitu kako sekwoe huyo'mango somo sefo'mahwosi kako pa'nyo wopingo'nohini wasemokumontonoho. Ngko oso hiso'no Mpohumo jomo ulalokweno.

²⁰ Anituye yokumpohn'nyo engo nakwae simeho mo'mo syoho nelohofalofoho. Oso'no nakwo nakwae huno tifo so'nji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ujo so'ne kakoe yokumpohn'nyo hiso engo namokioy hweho.

²¹ Oso'no nakwo Anituye mehomni hn'nwi yo'mayo wopingo Kilais Jisas nakumne'no naloho'mentiso so'no nakwo kakine'no uhu'mokuwo'nningkuhwone hn'nwi Anituye yofe'nji Kilais Jisas iye yofe'nji nakwo engolopohamo ne'no woho'nomewo'nningkuhwano.

4

Nakwo Anitumo iningkawo'nningkuhwone hn'nwi nakwo Kilaisiye a'apaho'nwoho.

¹ Ngko Anituye syoho iwo'nningkohe so'no impo'angomo humale sohwo'ni sekumo jomo yokumpohn'nyo selalokweno. Anitu kakoe mehomni hn'nimne'no wonyoangkafo humayo so'no joho nalimentiso so'no kakoe yahino wonyoangkafo somo nto'no uningkohwano.

² A'amu hopi'nonohino somo sekwo enjwa'mo pahumno. A'amu somo fo'ma fo'ma ulohofikuji hungkuno hofifiyohofahfah'n'no ulimno. A'amuso hofiko wonyo sekumo selohofikuji'no sekwo oso wonyo hiso aku ulohofikutoho. O'o, wopingo'nohini ulohopmno. Simeho finimno.

³ Anítuye Towahuno Wopíngō sohwo kako simeho afa inyo yahino nejapmentiso so'no nakwo mtitofo anga'nohino pa'nyo impe hopa nto monakilo'mokumaho. Oseso oso simeho afa inyo yahino ne'no mjimíkuno.

⁴ Nakwo Anítumo simeho uyíwo'níngkuhwone hn'nwi nakwo hinjoho'nwi a'apaho anga'nohino'nwaho. Anítuye Towahunoso anga'nohino hwaho. Nakwo hopi'nonohino hn'nwi nakwo Anítu'nji wonyoangkafopo humayo so'no Anítu nakumo joho lonetíma'mentiso so'no nakwo oso hiso'no afa'nohini hontohumalohwono.

⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kílais sohwo anga'nohino hwaho. Nakwoe simeho hi'nttnohino uyo yahinoso Anítu uhwononteso anga'nohino weho. Mijo kiyomayoso Anítu uhwononteso hwapíngō neso kenga'nohinofoho.

⁶ Nakwoe Mpohwo anga'nohino sohwo Anítuyoho. Nakwo hopi'nonohino hn'nwi kakimo enjwa'mo humentalíngkuhwoni kako yokintahopo humaho. Kako nakwo'njo ajwopo nohumanto yo'mayo ne'manteso kako wopíngō namokuwo'níngkiso hwaho. Kako nakwoe simehomo humaho.

⁷ Nakwo anga'no anga'nohino hn'nímo Kílais kako kakoe syoho kengo kengo nejaponte so'no kako yokumpohn'nyo hwapíngō sohwo oso syoho hiso iyo'neso yokumpohn'nyo nejapmentisofoho.

⁸ Olo hilo so'no Anítuye hungkuno ole nalímento,
Kílais kako songo líkafonto ahwomomo apa'no simentiso sohonta kako kakoe a'amu pi'níngoso Seten kako impe intofahumentiso somo is'hutofomatasímentisofoho.
Osohonta kako a'amu somo yo'mayo syoho kengo kengo iyoso'no yokumpohn'nyo uyímentisofoho.

Ose nalímentisofoho.

⁹ Oso hungkuno so'no huno wosyofísyano. Kako ahwomomo apa'no simentiso so'no neso pehoto. Olenoho. Símo'mo kako ahwomo mta'ní noponto hwaho ne lopo pmmentisoso kako hwahomo'mo a'amu poyo pe'nyofe angomo umentisofoho.

¹⁰ Olo hwe lohwo kako símo'mo hwahomo'mo umentiso sohwo kako aku ahwomo ne nohotímo simentisofoho. Símentiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji hwaho ae'mjo yo'mayo hopi'nono Kílaisímo weho.

¹¹ Anítuye syoho kengo iyo so'ne Kílais kako a'amu anga'no anga'nohynomo yokumpohn'nyo uyalofoho. Oso yokumpohn'nyoso olenoho. A'amu fisomo kakoe hungkuno uyo hoi'ku'mofo'ne (*apousel*) syoho uyalofoho. Nom'ni somo Anítu hungkuno jo'ne syoho uyalofoho. Nom'ni somo a'amu Anítuye honíngkanomo tipemayo'ne a'amu somo ufo'mayo'ne syoho uyalofoho. Nom'ni somo Anítuye a'amu ne somo mokosyohumayo so'ne kakoe hungkuno lutíhwayo'ne syoho uyalofoho.

¹² Oso yokumpohn'nyo nejopalokunjoso Anítuye a'amu neso hofíko kakoe syoho hofiyó ulohofíyo'ne nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo Kílaisíye a'apaho ne hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo anga'no anga'no sosofito'níngkuhwasi ufo'mo'nano.

¹³ Kílais kakoe yokumpohn'nyoso ne'no nejapíwo'níngkiso so'no nakwo Anítumo simeho hi'nttnono uyíwo'níngkuhwone hn'nwi nakwo simeho afa unantanoho. U nakwo Anítuye hwomumne'no huno afa'nohini wonayímtanoho. Oso hohosohonta nakwoe simeho mo'mo Anítuye hungkuno'nji Anítuye huno'nji nakwoe hunomo engo enaoftíhwoso'no nakwo Kílais pa'nyo sokaflo umo'nantanoho.

¹⁴ Osohonta nakwo mehomi pa'nyo mohumanehwono. A'amu mehomi pa'nyoso híntalinyo ifofo mokomoiso hopa mokomoyalofoho. Hofíkoe huno somo ehílo'memokomoyalofoho. A'amu afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji selalokwofoso hofíko oso ifofo hopa sekumo umpo'nosetímantífe'no yalokwofo. Osomo sekwo tífí iníngkakutoho.

¹⁵ O'o, nakwo Anítuye hungkuno ne somo ne'no iníngkohwasi a'amu hopi'nonohino so'nji simeho iníngkuhwasi Kílais nakwoe mnokino engo'njo sohwoe yahino wopíngoso nakwoe simeho mo'mo engo wenao'montanoho.

¹⁶ Kílais kako nakwoe mnokino pa'nyo hwaho. Nakwo kakoe sife aho yo'mayoso pa'nyo'nwaho. Mnokino sohwo kako a'apaho sohomo huno uyahoníngki a'apahoso syoho ito'no iwo'níngkisofoho. I aho sohwo kako syoho nto'no miyo'manji ajo'miyo sohwa hofíko syoho nto'no misitnenehofo. Oso'no Kílais kako syoho kengo kengo nejapmentisoso nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi syoho nto'no ihwasi nakwo ufo'mo'nantanoho. Ose ihwasi simeho afa iníngkuhwasi Kílaisíye a'apaho hn'nwi engo imo'níngkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofantanoho.

Anítuye a'amu neso hofíko yahino songo malokwofo.

¹⁷ Olo hungkuno loso ngko Anitume'no yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu hwahoponjoso Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ninkohoho oso pa'nyoso sekwo imo'ninkutoho. Hofikoe hunoso siki wo'nnyofoho.

¹⁸ Hofikoe huno piku'nyo so'no sikwo'mjoho pa'nyofoho. Hofikoe yokumpohn'nyo imo'nontifi huno'masoso hofikoe Anitu kakoe songo humayoso momalokuyohoho.

¹⁹ Hofikoe honingkano wonyo somne'no hofikoe wonimango munyofoho. O'o, hofikoe honingkano wonyo somo ikuhufoku'mo'nyofoho. Yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho fefoyo uyalofoho.

²⁰ Oso yahino hiso Kila's losetihwamentisataho. Ni'hu'no awonoho.

²¹ Kila'siye yahino wopingo so'no sekwo nupa'nontifi oso yahino homo somo tifi iningkowahoninkofi a'amu Jisas'iye hungkuno neso nto losetihwamentohofoho.

²² Oso'no sekwo sekwoe hohontajo yahino wonyoso ni'hu'nahone fohoa'naopmno. Yo'mayo wonyo sekwoe simeho umo l'mojoso olenoho. Sekwoe hunomnoini iningkawentifi yo'mayo hi semo'nyoso honingkano hwasyomo ipesemotamojofoho. Oso hiso sekwoe hunomo wonyo semokumojofoho. Oso yahino wonyoso ni'hu'nahone fohoa'naopmno.

²³ Sekwoe hunoso sekwoe simehoso ni'hu'no songo umo'nono.

²⁴ Sekwo a'amu soku songo hmmo'nimno. Oso a'amu songo soku Anitu kako pa'nyo wasemokumontonoho. Oso a'amu songo hiso wonyo honingkano ni'hu'no anefoho. Yahino ito'nohinofoho.

²⁵ Oseso sekwo hwasyo hungkunoso fohoa'naopmno. Apa'no nolikutoho. Sekwo hungkuno nehopi'nohino fihnnimno. Sekwo huno ole seyozi, Nakwo Kila'siye a'apaho'nwohoho. Oso'no hungkuno nehopi'nohino fihnnimno.

²⁶ Sekwo sekwoe simeho wonyo semo'ningkuhwoso'no huno nto'no fisayafihupmno. Sekwo honingkano wonyo ifitnnoho. Sekwo sekwoe simeho tohino nowentan'ningkuhwosi mofehi'nyo ikwo'mokolocho.

²⁷ A'amu simeho wonyo umo'n'wo'n'ngkiso osohumo Seten ehuhnnaofiwon'ngkisofoho. Oso'no sekwo Setenimne'no hoku'yo nohwosocomputmafikutoho.

²⁸ A'amu yo'mayoso hufo iwo'n'ngkiso sohwo kako apa'no hufo ihwoloho. O'o, kako syoho wopingo'nohini wotipemano. Oso syohoso kako kakoe aho'nji yokumpohn'nyo ihwosi hamniyoho nomahwosi kako a'amu umofonyo iyo somo ufo'mano.

²⁹ Sekwoe mango mta'ni wonyo hungkuno nolikutoho. O'o, hungkuno wopingo'nohini nom'ne a'amu somo usosofitofo'ne filimno. A'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne hungkuno wopingo'nohini filimno.

³⁰ Sekwoe humayo yahino so'no Anituye Towahuno Wopingo simeho tango ifisyimoffikutoho. Anitu kakoe Towahuno Wopingo yofe nahwofo'ne nejapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Oso siku'no ae'uyo somo yo'mayo yahino wonyo somta'ni ni'hu'nhana is'hutofonemaso sohonta nakwo Anitu'nji wopingo humanefoho. Huno ose nayohoho. Oso'no Anituye Towahuno sohumo simeho tango ukutoho.

³¹ Sekwo olo yahino loso fohoa'naopmno. Simeho wonyo, yoka, simeho tohino, mango engo, sitofo, oso yahino wonyoso ikutoho.

³² Sekwo a'amu somo simeho uyikuji yahino wopingo'nohini ulohopmno. Kila's sekumne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu sekwoe wonyo wae yasema'mentiso hopaso a'amu fiso hofikoe wonyo selohopijo somo hohujo'mo moho'naofikuji wonyo hiso wae hmmopmno.

5

Nakwo pomponahopo wohuman.

¹ Anituye mehomii soku Anitu hitoho engo sejapiwo'n'ngkiso so'no sekwo kakoe yahino somo tifi finingkamno. Kako pa'nyo hmmo'nimno.

² Kila's kako nakumo hitoho engo nejapmmentiso so'no kako nakwoe wonyomne'no kakoe a'apaho wopingoso ihs'nao'mentisofoho. Anitu oso homo somo uhwononto akino wopingo wa'mentiso hopaso kakoe simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oso yahino wopingo somo finingkamno.

³ Yo'mayo yahino wonyo, a'mohufo, kifosyoho, nom'ne hwafe yo'mayo so'no hi semo'nyo, oso yahino wonyoso sekumo se'mahwoloho. O'o, sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Oso'no a'amu fiso hofikoe sekwo'njopo humafikuji oso yahino wonyoso motipemapitnnehofoho.

⁴ Sekwo wonyo hungkuno nolikutoho. Hwasyo hungkuno syohi'nyo hungkuno wonyoso nolikutoho. O'o, oso yahinoso Anituye mehomimne'maho. Sekwo soku, sekwoe hungkunoso Anituye yofe ho'nomayo'nefoho. Kakimo isamoyoka ujo'nefoho.

⁵ Sekwo huno moi'wono. A'amu kifosyoho'njo sohwa, a'mohufo iwo'nìngkohofoso, hungkuno wonyo li'wo'nìngkohofoso, a'amu kako ho'yangomnophini syafisyonoto woma'mo li'wo'nìngkisoso, oso a'amu hiso hofiko Anit'u'nnji Kilaist'i'nnji siko a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumasiyo sopo m'l'mopitnnefaho. O'o, nìhu'no awonoho. A'amu yo'mayo ho'yango so'no hi umo'noso sohwo kako ho'yango hiso kakoe Anit'u'nnji a'myoi imokinonto ho'yango somme hwomtame ulohof'wo'nìngkisofoho.

⁶ Sekwo huno nto'no fisyafihupmno. A'amu oso yahino wonyo somo upesemotowantife'no yalokwofoso hofikoe siki hungkuno somo tifi inìngkakutoho. A'amu oso yahino wonyo yontifi Anituye hungkuno somo hwotoho fewo'nìngkohofo somne'no Anit'u'nnji kako simeho tohino ummonefaho.

⁷ Oso'no sekwo hofiko'nji ejoku'nohumafikufo.

⁸ Sekwo soku, hohonta si'kwo'mjoho'mo humamotofokuyoho. I olahonta nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe pomponahopo sehumaj'i masofoho. Oso'no sekwo pomponahopo ne'no humafikuji hano ito'no femoyimno.

⁹ Anituye pomponahopo loso yahino wopingo'nji honìngkano nto'nohino so'nji hungkuno nehopi'nohino so'nji uti'hwa'nyopo ujo ejokwojasyi'wo'nìngkisofoho. Oseso sekwo oso yahino wopingo'oso ne'no fikuno.

¹⁰ Sekwo Anituye simeho wopingo umokiyo'ne honìngkano tipemafikuji osomo syoho yokumpohn'nyo fikuno.

¹¹ A'amu si'kwo'mjoho'mo nohumantifi hohontajo yahino wonyoso iwo'nìngkohofo so'nji sekwo ejoku'nohumafikufo. O'o, sekwo i'waho nto'no fiyimno. Oso yahino wonyoso ne anefaho. Sekwo a'amufe honìngkano wonyo somne'no hungkuno ulikuji honìngkano wopingo uti'hwanmo.

¹² Yo'mayo yahino wonyoso hofiko hiyaso'mo iwo'nìngkohofo so'no ngko sejo so'no wonimango nnìngkahonìngki ifalifaliyo mamti'mokoho yohono.

¹³ Anituye pomponahoso a'amu yo'mayo hiyaso'mo yi'wo'nìngkohofo somo uti'hwa'nyopo ujo ehontojwasyi'wo'nìngkisofoho. A'amu fisofikoe yahino wonyo hwapingo neso uhwonìngkuji yahino wonyo somo woho'nofano li'kuji Anit'ummo nìhu'nahone uyantifitikeno. Oso'no uhwonantanaho.

¹⁴ Oso a'amu homo somne'no ta lìmotofoso ole nalohi,

Kiko saho wotnno sohwosi, kiko honìngkano wonyomo nohumanji, a'amu poyo pe'nìngkohofo pa'nyo humawo'nìngkino, filikaho.

Kilaikakoe pomponahao ji'je simehomo wolakisyono.

¹⁵ Sekwo sekwoe humayo yahino somne'no huno ito'no fisyafihupmno. A'amu Anit'umne'no huno mosyafisiyo'njo humawo'nìngkohofo hopa nohumafikufo. O'o, sekwo a'amu huno'njo humawo'nìngkohofo hopaso fosyohumamno.

¹⁶ Olohonta yahino wonyo pi'ningo engo wo'nnyoponoho. I sekwo soku olopo siki humayo'ne mohumuloko. O'o, yo'mayo iwo'nìngkohofoso Anit'umne'no fiyimno.

¹⁷ Sekwo Anit'umne'no huno mosyafisiyo'njo ikuji yo'mayo syohoso ikutoho. O'o, ilofikutoho. Sekwo soku si'mo'mo Anituye hunoso tipemafikuji tifi yo'mayoso ito'no fiyimno.

¹⁸ Sekwo mijo yokumpohn'nyo engo nìngkuji nonilohofikufo. O'o, oso yahinoso sekumo wonyo wasemokumonte'no yohoho. I oso'no sekwo Anituye Towahunoso nomafikuji'no kako sekumo wosehula'fon.

¹⁹ Oso'no sekwo nuhu'mokukaji sekwo Anituye hungkuno hnìngkuji kakoe yofe ho'nomayo'ne Ta'njo Iyoswo ta'nji filimno. Sekwoe towahunomo yokumpohn'nyo imokiyo'ne haohonta sekwo Hwe Engo Anit'ume'no syafisyikuji kakoe yofe foho'nomapmno. Oso'no tajo angomjo taso mango mta'ni li'kuji simeho ajwo mo'mta'ni filul'ka'nìngkuno.

²⁰ Yo'mayo se'maso so'no nanìngkwohwo Anit'umo isamoyoka ulimno. Wopingo'nohini se'mahwoso'no isamoyoka nolikutoho. O'o, tango so'nji se'mahwoso'no Anit'umo isamoyoka ulimno. Hwapingoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaikakoe wopingo'nohini nalohof'wo'nìngkiso so'no isamoyoka ulimno.

A'mu siyoswafe hungkunofoho.

²¹ Sekwo Kilaikakoe hungkunomo tifi inìngkowalokwifo so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no hwahopo pawomno.

²² Moya'mi sofasi, sekwo sekwoe Hwe Engo Jisas Kilaikakoe hungkunomo enjwa'mo humalofo hopaso sekwo sekwoe hwewhafafe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno.

²³ Hwapingoso peho'neto. Hwe sohwa hofikoe ape sofamo hwe engo imo'nontifi a'musyamo mokosyohumawo'nìngkohof'hwafoho. Oso hopaso Kilaikakoe a'amu

ne sofe hwe mnokino engo'njo hwaho. A'amu hiso Kìlaisiye a'apahofoho. Kìlais oso a'amu somo asomo ut̄mayo'nne poyo pe'nimentiso hwaho.

²⁴ A'amu Kìlaisimo simeho uȳwo'nìngkohofoso hofiko kakimo enjwa'mo humalofo hopaso moy'a'mi sofa hofiko hofikoe hwehwamo enjwa'mo wohumafe.

²⁵ Hwe sohwasi, sekwo sekwoe a'musyamne'no simeho epufohi filohopmno. Kìlais kakoe a'amu ne somne'no simeho engo uȳmentiso so'no kako hofikine'no poyo pe'nimentisofoho. Oso pa'nyoso sekwo sekwoe a'musyamo simeho uȳimno.

²⁶ Kìlais kakoe a'amu ne somne'no poyo pe'nimentiso so'no kakoe hungkuno so'nji mijo kiyomayo yahino so'nji hofikoe huno hofikoe simeho honìngkano wonyo ane kiho'maso imokalofoho.

²⁷ Oseso Kìlais kakoe a'amu neso hofiko kakoe simanopo lohopijo sohonta hofiko honìngkano wonyo nìhu'no ane kiho'maso nìhu'no wonyoangkafo'nohini lohopitnefaho.

²⁸ Oseso sekwo hwe sohwasi sekwo upa'nìmno. Sekwoe a'apahomne'no hitoho selofiwo'nìngkiso hopaso sekwoe a'musyamne'no hitoho waselofono. Hwe kakoe ape'nji sikoe a'apaho afa inìmentisiyo so'no hwe sohwo kakoe apemo wopingo ulohofihwoso'no kako kakoe a'apahomo wopingo ulohofaflofoho.

²⁹ Nakwo huno ole nayohi, a'amu kako kakoe a'apahomne'no mangohwa imo'nyoso awonoho. Kako kakoe a'apahomo wosopayo uȳwo'nìngkohoho. Kakoe a'apaho nto'no emokosyohumawo'nìngkohoho. Oso pa'nyoso Kìlais kako kakoe a'amu ne somo wopingo emokosyohumawo'nìngkiso hwaho.

³⁰ Hwapingo nakwo Kìlaisiye sife aho a'apaho'nwoho.

³¹ Anìtuye hungkuno ole nalohi, U hwe fihwo kako kakoe kanìngkwohwo'ya'umo ulìko'mahwosi kakoe ape'nji womokotìku'nanjyoho. Oseso siko nem'no makotìku'nisosoko a'apaho afa umo'nanjyoho. Ose nalìmentisofoho.

³² Oso hungkuno hiso'no rje hunoso olenoho. Hwapingo neso hufa'uyoho. Hwapingo hiyasoso ole, Kìlais kakoe a'amu ne so'nji a'apaho afa imo'nalokwofo so'no nelalofoho.

³³ Oso'nohin'i'maho. O'o, sekwo hwe anga'no anga'nohino sohwa hnnontnne'no selalofoho. Sekwo hwe sohwasi sekwoe a'apahomne'no hitoho selofiwo'nìngkiso hopaso sekwoe a'musyamne'no hitoho waselofono. Oso'no sekwo moy'a'mi sofasi sekwoe hwehwafe yofe foho'nomapmno.

6

Mehomi so'nji kanìngkwohwo'ya'u'njiye hungkunofoho.

¹ Sekwo mehomisoku, senìngkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho popmno. Anìtu hofiyose ifitnne'ento lìmentisofoho.

² Anìtuye hungkuno ole nalohi, Kìko ji'je mpohwo na'uye hungkunomo tìfi finìngkayo. Ose nalisofoho. Olo honìngkano hungkuno lomo inìngkuso'manji Anìtu kako wopingo wakiloko'montonoho. Olo honìngkano hungkuno sìmo'mijo loso hungkuno ne ulinyo hi'njofoho.

³ Ne hiso olenoho. Kìko hnnìngkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho pojo'manji kìko hwaho lopo wopingo nohumentanìngkiji soswo pi'nìngo engo wokiyakolo'montonoho.

⁴ Sekwo hamìngkwohwo'yswasi, sekwoe mehomife hunomo wonyo umokukutoho. Hwasyo hungkuno nulìkutoho. Sikoe mehomisomo Anìtuye hungkuno lutìhwahosìsi hofiyemokosyohumahosìsi hofiko hahn'nyo ifijo'manji hofikoe honìngkanomo siko nto'no mi'hwajinyo.

A'amu syoho ulohofiyoso'nji a'amu nom'ne somo mokosyohumawo'nìngkohofosohe hungkunofoho.

⁵ Sekwo syoho ulohofiyoso soku, sekwoe hwe engo nosemokosyohumawo'nìngkohofosohe hungkunomo enjwa'mo ito'no fosyohumamno. Sekwo simeho hufa'uyo'njo imo'nìngkutoho. O'o, sekwo hofikoe syoho somo yokumpohn'nyo fiyimno. Sekwo Kìlaisiye hungkunomo tìfi inìngkawo'nìngkohofoso hopaso sekwoe hwe engo sohwoe hungkunomo tìfi nto'no finìngkamno.

⁶ U sekwo a'amu wonahoni'e lìkuji a'amufe hunomo afofo umokano lìkuji hofikoe tìmopo syoho yokumpohn'nyo ikutoho. O'o, sekwo Kìlaisiye syoho ulohofiyoso kuyoho. Oso sekwo sekwoe hwe engo sohwoe syoho yokumpohn'nyo ifijoso sekwo yahino Anìtu umo'nìwo'nìngkiso somo inìngkowalokwofo.

⁷ Sekwo simeho wopingo'nji sekwoe syoho fiyimno. Sekwo a'amu hwahoponjomsomnöhini syoho miyalokuyohofo. O'o, sekwoe Hwe Engo Anìtuye syoho yalokwofo.

⁸ Sekwo huno seyohoho. A'amu syoho ulohofiy so'nji a'amu syoho somo mokosyohumalofo so'njimo Anitu hofikoe syoho somo uhwon+iwo'n+ngkiso sohwo hofikoe syoho wopingo somne'no kako yano ulofiyonefaho.

⁹ Sekwo a'amu syoho selohofiy+iwo'n+ngkohofo soku sekwo a'amu homo somo hofiyomokosyohumamno. Sekwo iyoho limofo yahinoso fohon'aopmno. Nakwoe Hwe Engo Anitu kako ahwomomo humaso sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumawo'n+ngkiso hwaho. Kako a'amu yofe engo'njo so'nji a'amu sakinjo so'njimo uhwononteso afa'nohino uhwon+iwo'n+ngkohoho.

Anituye a'amu neso hofiko hwe ikujoho'ne kako mekino sampe yo'mayoso nto'no esyohumayo'ne hungkunofaho.

¹⁰ Ngko olo hungkuno ae'uyo loso wasel+monne'no yohono. Sekwo Anitu'nji makotoku'nnyo soku, Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji ufohi'n+mnno.

¹¹ Seten kako sekumo yamofo selohof+iwo'n+ngkiso so'nno sekwo Anituye mekino, sampe, yo'mayoso nomafikuji yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Seten+ye huno wonyo so'nji kakoe yahino wonyo so'nji fongki'nane'no yokumpohn'nyo wolohofano.

¹² Nakwo a'amu hwahoponjo so'nji ikujoho mosongki'nalokuyihwono. O'o, nakwo Seten'nji towahuno wonyo so'nji fongki'nalokuhwono. Towahuno wonyo hiso hofiko a'amu s+kwomjoho'mo humalofo somo yokumpohn'nyo mokosyohumalofa. Hofiko hwahopemoyontifi ahwomomo emoy+iwo'n+ngkohofoho.

¹³ Oso'no sekwo Anituye mekino, sampe, yo'mayoso olohonta mapmno. Ose mafikuji yo'mayo wonyo i'mofapihwoso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji Seten'nji towahuno wonyo so'nji ikujoho fongki'n+fijoso sekwo hofikimo tuyakolopitnnefaho. Nuyakolofikuji yokumpohn'nyo ne'no lohopitnnefaho.

¹⁴⁻¹⁷ Oso'no nto'no esyohumayo yahino so'nno nakwo huno wosyofisyano. A'amu kako mango hwamo wafongku'mo l+hwosi kako kakoe mekinohwa, sampehwa, omoyohwa, nomahwosi yokumpohn'nyo walohomontonoho. Mango sohwa hofiko oso hwe huhwo sohuma wofonjosyano l+kuji me fifijoso mupolopitnnefaho. Hwapiengoso kako nto'no esyohumunyo hwaho. Oso pa'nyoso Seten nakumo ikujoho monafongkiso'ne ito'no wesyohumano. Nakwoe sampe, mekino, omoyo, yo'mayoso olenoho.

Hungkuno nehopi'nohino wolano. Hwasyo hungkuno molanehwono. Oso hungkuno neso sekwoe ahlulohpa'nyofoho.

Honi+ngkano wopingo'nohini uyano. Wonyo honi+ngkano ihwalohpa. Oso honi+ngkano wopingo'nohinoso sekwoe swokinoponjo ikujoho melikosafo pa'nyofoho.

Anituye hungkuno wopingo a'amufe simeho pompengo ifisy+mofo'neso wolut+hwano. Oso hiso sekwoe si+fe manji'mofo pa'nyofoho.

Seten+ye yo'mayo tango ne'maso so'nno Anitu kako nefo'mayo'ne so'nno simeho hi'ntnnono uyano. Oso simeho hi'ntnnono hiso nakwoe sampe pa'nyofoho.

Nakwo Anitu asomo netimayo'ne so'nno huno wosyofisyano. Oso nakwoe sohwo ho'yo pa'nyofoho.

Anituye hungkuno so'nno huno nto'no wonayono. Oso Anituye hungkuno hiso nakwoe hwaku+hwajo hosimno pa'nyofoho.

Kakoe Towahuno Wopingo sohwo hungkuno lomne'no wonetihwamtonoho.

Yo'mayo melikosafo hiso sampe mekino yo'mayo pa'nyoso nto'no wesyohumano.

¹⁸ Mpohumo jomo ne'no ulimno. Kakoe Towahuno Wopingofoe yokumpohn'nyo sejapihwoso'no Anitumo jomo ulimno. Nto'no fohtohumamno. Piso'mo'nyo ikutoho. Sekwo Anituye a'amu ne somne'no engolopohamo Mpohumo jomo ulikuno.

¹⁹ Sekwo Mpohumo Anitumo ngkimo nifomo'ne jomo ole ulimno. Anitu kako kakoe hungkuno nje mangomo ho'nantisyihwoso'no ngko iyoho iyo yahinoso monje yasyi'mo Anituye hungkuno wopingo a'amufe hunomo eholosasiyo'ne ulimo. Oso hiso'no sekwo Mpohumo ngkine'no jomo ulimno.

²⁰ Ngko a'amumo Anituye hungkuno lutihwawo'n+ngkohhe hwo'nyoho. Oso'no ngko impo'angomo humaleno. Olopo nohumahm'mo iyoho miyo'njo i'mo Anituye hungkuno a'amu somo lutihwayo'ne sekwo Mpohumo jomo ulimno.

Hungkuno ae'nyofoho.

²¹ Tikikos nen+ngkwa'wehwo Anituye syoho ulohofiy wopingo sohwo kako nose'mahwosi yo'mayo ngkimo ni'ma'maso so'nno yolofo wasel+monte hwehwo.

²² Oso'no ngko kakimo sekuyepone l+hwajalokweno. Kako nakwoe humayo so'nno selihwosi sekumo yokumpohn'nyo wasesosofitomontonoho.

²³ Nan+ngkwohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i sekwoe simeho pompenjiyo semokohosisi sekwo nom'ne a'amu somne'no hitoho selofo so'nji simeho hi'ntnnono engo uyo so'nji wosejopanjiyoho.

²⁴ A'amu nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais̄mo hitoho ulofoso mus̄kwajiyo'njo iwo'n̄ngkohoko osomo An̄tu kako wop̄ingo uloho'montonoho. Ngko Pouli'ni hungkuno hiloso mt̄l'mokohono. Osohopeho.

Filipai

Olo Iyoswo loso Poul A'amu Filipai somne'no Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo t̄i'wenti-nain'nji (29) *teti-wan'nji* (31) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul a'amu Filipai somne'no mt'i'mokumentisofoho. Hwaho Yulop hohnita'nji tajo ango i'mofapeso ango Filipai sopo kaki'no ifawo'mentisofoho. Oso tajo ango hiso Poul ul̄ka'mentisofoho. Poul olo iyoswo mt'i'mokiyi hwap̄ingoso olenoho. Poul kako impo'angomo humentan̄ngki a'amu Filipainjoso kakimo ufo'mayo'ne hamniyoho uyahot̄mentohofo so'no Poul kako isamoyoka ul̄monto mt'i'mokumentisofoho. Oso hamniyoho hiso hwe anga'nohinohumo uyahot̄mentohofoho. Kakoe yofeso olenoho. Oso Epeefiloutaitas'yo. Oso hwe Epeefiloutaitas'uhuwo sohwo Poult'nji Loum nohumanji oso hwe huhwo sohwo kako mnokino t̄ipemahon̄ngki Poul oso hwe huhwo sohomo kakoe ango Filipaine'no asomo uhwajimonto oso iyoswo so'nji mt'i'mokuyahot̄mentisofoho. Olo iyoswo lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Simonyofoho. (Hungkuno hiso Filipai sohe engo 4 hon̄ngkano we'e 4. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Poul kako Loum impojoho yonto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo iyoswo homo lomo atofo l̄ihwasi t̄ifi un̄ngkohwano.

¹ Sekwo An̄tuye a'amu soku ango Filipai humawo'n̄ngkohofo somne'no ngko Poult'nnonji Timouti'nji nekwo Hwe Engo Jisas K̄laisiye syoho ulohofiyi sohwoya'i olo iyoswo loso semti'mokiyalokuhwayo. Sekwo Hwe Engo Jisas K̄lais oso hune'no s̄imeho uȳwo'n̄ngkohofo so'nnonji a'amu sekumo semokosyohumayo'ne uhwosopo'mentohofo sohwanji a'amu An̄tuye syoho somne'no sefo'mawo'n̄ngkohofo sohwatnne'no semti'mokiyalokuhwayo.

² Mpohumo olo'no jomo ul̄wo'n̄ngkuhwoyo. Nan̄ngkwhowho An̄tu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K̄laisi'nji siko'monta'i siko sekumo wop̄ingo selohofohosi sekwoe s̄imeho pompenjiyo wosejapanjiyoho. Oso'no jomo ul̄wo'n̄ngkuhwoyo.

Poul kako An̄tumo isamoyoka ul̄imentisofoho.

³ Ngko sekumne'no huno syasyefisyontrne s̄ikuno somo ngko nje An̄tumo isamoyoka ul̄wo'n̄ngkohono.

⁴⁻⁵ Hwap̄ingoso sekwo An̄tuye hungkuno s̄ikuno simo'mjo upo'noma'mentohofo somta'nji sekwo Jisas K̄laisiye hungkuno wop̄ingo a'amumo ujo'ne syoho somne'no n̄ifo'ma'mop̄iwo'n̄ngkohofo kuyoho. Oso'no ngko An̄tumo sekumne'no jomo ul̄wo'n̄ngkohe sohonta ngko simonyo iwo'n̄ngkohefoho.

⁶ Ngko huno ole nto niyohi, An̄tu kako sekwoe s̄imeho mo'mo syoho wop̄ingo ema'mentiso sohwo oso syohoso ne'no mj̄imop̄iwhosi sekwoe hon̄ngkano wop̄ingo imokuhwosi nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais kako asomo poso sohonta An̄tu oso syoho wop̄ingoso moi'wo wesojwamo'montonoho. Sekwo hon̄ngkano wonyo ane'njo humantifitnne kuyoho.

⁷ Ngko s̄imeho sejopalokweno. Ngko sekumo hitoho sejopalokweso ito'nohinofoho. Hwap̄ingoso ngko impo'angomo mohumayo sohonta ngko Jisas Kilaisiye hungkuno wop̄ingoso a'amu somo ulonji hungkuno hiso'no a'amu ngkimo n̄tohon̄ngkahon̄ngkofi ngko aku hungkuno ulahon̄ngko hungkuno hiso yokumpohn'nyo imo'n̄mentisofoho. Oseso hungkuno nehopeho nt̄mentisofoho. Oso hohosohontajo so'nji olohonta ngko impo'angomo humale lohontajo'nji sekwo ngkimo n̄ifo'ma'mop̄iwo'n̄ngkohofoho. Sekwo An̄tumne'no yokumpohn'nyo lohofont̄fi ngkine'no syon̄fsyont̄fi Mpohumo ngkine'no jomo ul̄wo'n̄ngkohofoho. Oso'no sekwo ngko'nji majopohi'nontani nakwo Jisas Kilaisiye hungkuno wop̄ingoso a'amumo lut̄ihwawo'n̄ngkuhwoni'nwoho. Ose humentan̄ngkuhwoni An̄tu kako kakoe wop̄ingoso nalohofiwon̄ngkiso hweho. Oso'no ngko sekumne'no s̄imeho wop̄ingo n̄mo'n̄ngkohoho.

⁸ An̄tu kako nje s̄imehomo t̄imo uhwon̄iwo'n̄ngkisofoho. Oso'no kako olo hungkuno selalokwe loso nehopeho huno uyohoho. Oso ngko sekumne'no n̄mo'n̄ntokunjoso nehopi sejopalokweso nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais mta'angofoho. Oso'no Jisas kako sekumne'no sejopalokuso hopa ngko sejopalokweno. Oseso ngko ole n̄mo'n̄mojoso wasehon̄monne'no yohono.

⁹ Mpohumo sekumne'no jomo ulalokwe loso olenoho. Sekwo An̄tu'nji a'amu nom'ne'ntnne'no hitoho selofalokunjoso engo imo'n̄ngkuhwasi ne'no mj̄imop̄iwhosi

m̄ikun̄imposo engo umo'nono. Oso'nji sekwo An̄itumne'no huno engo t̄ipemafikuji yo'mayo yahino so'no huno ito'no f̄isyafthupmno.

¹⁰ Ose syafisyikuji yahino wonyoangkafo'nohino somo huno syafisyikuji osomnophini uȳimno. Oso'no Mpohumo sekumne'no ulalokweno. Ose ifijo'manji sekwo hon̄ingkano wonyo ane'njo imo'n̄ingkuji Jisas K̄lais kako a'amufe hungkuno ikwoolofo'ne s̄ikuno somo kako ole selonefaho. Sekwo wopingo'nohini kuyoho. Wonyo hon̄ingkano ane'njo kuyoho. Ose selonefaho.

¹¹ Ou, sekwo olopo nohumafikuji Jisas K̄lais kako'nohino kakoe yokumpohn'nyo sejaphwosi sekwo hon̄ingkano wopingo'nohini uyant̄feho. Oso hohosohonta sekwoe humayo wopingo'nohino somo a'amu nosehon̄ingkuji An̄ituye yofe engo noho'nomafikuji An̄itumo isamoyoka ulant̄feho.

Poul kako impo'angomo humayo so'no a'amu pi'n̄ingo engoso Jisas̄ye hungkuno upa'n̄imentohofoho.

¹² Nje a'amu soku, ngko impo'angomo humale so'no sekwo huno ole seyihwoloho. Jisas̄ye hungkuno wopingo'nohomo into'naweho. Ose syafisyikutoho. O'o, yo'mayo ngkimo tango n̄i'mahonjoso a'amu pi'n̄ingo engoso hofiko Jisas̄ye hungkunomo upo'nalokwofo.

¹³ Ngko impo'angomo humale kalohi nakwoe hwaho mokosyohumayo Sisa oso hwoe a'amu nehontohumayo hopi'nonohino sohwanji nom'ne a'amu olopo humalofo sohwantne'no Jisas̄ye hungkunomo upo'nalokwofo. Hofiko huno ole uyohoho. Ngko Jisas K̄lais̄ye syoho ulohofiyi'wo'n̄ingkohe so'no impo'angomo humaleno.

¹⁴ I ngko impo'angomo humale so'no a'amu An̄itumo s̄imeho hi'ntnnono we'e uȳiwo'n̄ingkohofoso hofiko impo'ango somme'no iyoho ko un̄ingkahon̄ingki hofiko ngkimo nohoni'mentohofo so'no hofiko iyoho munyofoho. Oso'no hofiko An̄itumo s̄imeho hi'ntnnono engo uyont̄fi kakine'no yokumpohn'nyo humalof. Oso'no hofiko a'amu somme'no iyoho miyo'njo yont̄fi An̄ituye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo.

¹⁵⁻¹⁶ A'amu fehohnjo huno wopingo'njoso hofiko An̄ituye yofe ho'nomayo'ne Jisas̄ye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo. Oso a'amuso hofiko olo so'no huno uyohoho. Ngko Pouli'ni olo impo'angomo humaleso Jisas K̄lais̄ye hungkuno ito'nohino li'wo'n̄ingkohe so'no An̄ituye hungkuno yokumpohn'nyo sosofitofosyohumayo'ne impo'angomo humaleno. Oso'no hofiko ngkine'no hitoho ulofahon̄ingki hofiko An̄ituye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo.

I a'amu nom'ne fehohnjoso hofiko nje syohomne'no s̄imeho wonyo umo'n̄ingkahon̄ingki nje yofe monje yanisyont̄fi hofiko hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne K̄lais̄ye hungkuno nom'ne a'amumo nto'no mulalokuyohofo.

¹⁷ Oso'no hofikoe hunoso nto'nohini'maho. O'o, hofiko ngkimo woniyokolofant̄fi hofiko ngkimo tango wontopant̄fi yont̄fi hofiko An̄ituye hungkuno nto'no mulalokuyohofo.

¹⁸ Huno ose ko syofisyahon̄ingkofi ngko s̄imonyo yalokweno. Hwapingo'nohino a'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo oso hwanji a'amu An̄ituye yofe ho'nomawo'n̄ingkohofoso sohwanji hofiko Jisas̄ye hungkuno ho'n̄imiwahonjo so'no ngko s̄imonyo yalokweno. Oso hiso olohonta'nohini'maho. O'o, ne'no wamji'mo'n̄i'montefoho.

Ngko olo hwaho lopo songo humaleso Jisas̄ni humalohwyo.

¹⁹ Olo hiso'no ngko huno niyohoho. S̄ikuno huhwo huhwi sekwo An̄itu ngkimo n̄ifo'mayo'ne jomo ulahon̄ingkofi Jisas K̄lais̄ye Towahuno n̄isosofitofahonjo so'no yo'mayo tango n̄i'manteso ngkimo wopingo ntahofantofoho. Oso'no ngko huno niyohoho.

²⁰ I ngko olo so'no n̄imo'n̄ingkohoho. Ngko yo'mayo i'meso ngko won̄imango mannonehoho. O'o, ngko Jisas K̄lais̄ye hungkuno so'no yokumpohn'nyo loho'mne hopaso yokumpohn'nyo ne'no waloh'o'monnoho. Yo'mayo syoho An̄itu ntapi'wo'n̄ingkisoso ito'nohini uȳmonne'no yohoho. Olahonta'nji yo'mayo i'me'nno Jisas K̄lais̄ye yofe engo imo'none'enji yalokweno. Ihwoni, ngko poyo pe'n̄i'mo, u songo humahm'me'nno ngko ole'no n̄imo'n̄ingkohoho. Ngko Jisas̄ye yofe woho'noma'monnoho.

²¹ Nje hunoso olenoho. Ngko songo humaleso ngko Jisas̄ni songo humaleno. Oso wopingo'nohino. I oso'no ngko poyo pe'n̄i'mo Jisas̄ni An̄it'u'njopo humayoso oso yakolo'nyyofoho.

²² Oso'no ngko huno hufa'u'njo hwo'nyoho. S̄imo'mjoso olenoho. Ngko olo hwaho lopo humahm'mo An̄ituye syoho imeso ne engo mij'mo'n̄imt̄wesoso oso wopingo'nohino. Oso'no ngko pipi imnehono.

²³ Olo hilo so'no ngko s̄imeho hufa'u'njo hwo'nyoho. Ngko nope'n̄i'me'nno Jisas̄ye ahwomomjo ango sopon humayoso olo hwaho loponjo humayo somo yakolo'nyyofoho.

²⁴ I oso'no ngko poyo pe'n+i'me'no ngko sekumo pipi sefo'ma'mnehono. Oso'no ngko sekwo'nji humahm'mo sefo'mayo oso wopingofoho.

²⁵ I ngko oso hiso'no simeho hi'ntnnono uyonji huno ole niyohi, Ngko sekwo'nji humahm'mo An+tu ye syoho ne'no mj+i+m+hwasi sekwoe simeho hi'ntnnohino uyoso engo imo'n+ngkuhwoso'no simeho wopingo m+ikun+imposo wasemo'n+i'montonoho.

²⁶ Oseso ngko sekumo apa'no se'mahoni+m+mo sekwo ngkine'no simonyo ikuji sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kila+s+ye yofe woho'nomantifeho.

A'amu Filipai so'nji Pouli+nji nomajoku'n+ngkuji Jisas+imne'no tohino womantifeho.

²⁷ U, ngko sekumo mose'maso'njo ime sohonta s+ikuno huhwo huhwi sekwo Jisas Kila+s+ye hungkuno tifi in+ngkakuji wopingo'nohini fosyohumamno. Ose ifijo'manji ngko sekumne'no hungkuno upa'n+i'maleso olenoho. Sekwo simeho anga'nohino so'nji nomajoku'n+ngkuji sekwo An+tu ye hungkuno a'amu somo lut+hwaf+kujo'no hof+ko Jisas Kila+s+mo simeho hi'ntnnono uyantifeho. A'amu fehohnjo An+tu ye hungkuno nakwalohe sel+kujo'no sekwo yokumpohn'nyo ne'no lohof+kuji kakoe hungkuno ne'no wolut+hwantifeho. Oso'no upa'n+i'mo.

²⁸ Sekwo oso pa'nyo nomajoku'n+ngkuji sekwoe mango sohwamne'no iyoho masenone-hoho. O'o, sekwo An+tu me'n+ngkuji sekwoe mango sohwa hof+ko nosehon+ngkuji huno ole uyono. Nakwo tikanomne'nwohno. Hwap+ingoso An+tu kako hof+kimo yokumpohn'nyo sosofitofosyohumentan+ngki uhwonalokuhwono. Oso hunoso An+tu kako sekwoe mango sohwamo uy+montonoho. I sekwo huno ole waseyono. An+tu kako sekumo sefo'mawo'n+ngkiso sohwonji sekwo kako'nji songo ne'no humantokunne kuyoho.

²⁹ Sekwo a'amu An+tu'nji makot+ku'nyo sokumo An+tu yahino hufa'u sekwoe simeho wopingo semokiyo'ne sejapmmentisofoho. Nom'ne anga'no sejapeso olenoho. Sekwo Kila+s+ye yokumpohn'nyo sefo'mayo'ne somo simeho hi'ntnnono uyalokofo. Nom'ne sejopalokunjoso olenoho. Sekwo Jisas Kila+s+imne'no tohino womantifeho.

³⁰ Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta sekwo ngkimo nto nohoni+mentohofofoho. Ngko An+tu ye hungkuno a'amumo ujoso'no ikujoho pa'n+ngi syoho yokumpohn'nyo imotefoho. I olohonta sekwo upo'nalokwofo. Ngko oso pa'nyo ne'no yonji olohonta tango ne'no malokweno. Sekwo olo so'no huno waseyono. Sekwo ngko'nji majopohi'n+ment+hwone so'no An+tu me'n+ngkuji sekwo hof+kimo'no hitoho tangoso hinjoho'n+mo ne'malofoho.

2

Nakwoe yofe monje esy+hwasi nom'ne a'amu somne'no hitoho wonalofono.

¹ Sekwo Kila+s+ij+nji makot+ku'nyo so'ne yokumpohn'nyo lalohokwofo. Jisas Kila+s+sekumne'no hitoho ulo'mentiso so'no sekwoe simeho wopingo lasemo'n+ngkohoho. An+tu ye Towahuno Wopingo sekwoe simehomo humamentan+ngki kako'nji simeho afa inontifi kakoe hungkunomo tifi lin+ngkowalokwofo. Sekwo nom'ne a'amu somne'no hitoho selofahon+ngki sekwo hof+kine'no hitoho laselokwofo.

² Sekwo eno nt+fijo'manji sekwo huno anga'no in+ngkuji simeho afa in+ngkuji sekwo nje simeho wopingo won+mokantifeho. Oso'no sekwoe simehoso anga'nohino'nji fosyohumantokuno.

³ Sekwo huno sekumne'nohini syafihu'n+ngkutoho. Yo'mayo yahino wonyo so'njo sekwoe yofe ho'nom'a'nyo'neso fohol+naopmno. Sekwo yokumpohn'nyo imo'n+ngkutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amu somne'no hwahopo pawomno. Sekwo nom'ne a'amu fehohnjo hon+ngkano wopingo somne'no huno ole syafisy+kuutoho. Nakwoe yahinoso hof+kimo yakolo'nnyofoho. Ose syafisy+kuutoho.

⁴ Sekwo anga'no anga'nohino soku sekwoe yo'mayo yo'mayo osomnhini syafisy+kuutoho. O'o, nom'ne a'amu somne'no syafisy+kuji ufo'mapmno.

Kilais kakoe yofe monje ehiningkahoningki An+tu kakoe yofe hiso ho'n+ma'mentisofoho.

⁵ Oso yahino wonyoangkafo Jisas Kila+s+ imentiso pa'nyoso sekwoe huno afa'nohini in+ngkuji tifi fin+ngkamno.

⁶ Jisas Kila+s+ye yahinoso olenoho.

Jisas kako nakwoe hwaho mape sohonta kako An+tu nehwo humamentisofoho. I oso'no Jisas kako oso yofe engo hwofilo'nnyo somne'no mosyafisy+o'njo yonto yofe osomo yokumpohn'nyo mokemokosyohumammentisofoho.

⁷ O'o, nihu'no awonoho. Jisas kako Anituye humayo so'nji yofe engoso yokumpohn'nyo engo so'nji nuli'ko'manto a'mu hwahoponjosi aswo ma'mentiso sohwo Jisas kako yofe engo ane pa'nyo'njohwo imo'nimentisofoho.

Kako syoho ulohofifo pa'nyo imo'nimentisofoho.

A'amu hwahoponjoso uhwonimentohofoso a'amu hwahoponta'angohwo pa'nyo uh-wonimentohofofoho.

⁸ Jisas huhwo sohwo kako kakoe yofe engo monje yasyonto kaningkwohwore hungkunomo haloho po'miwento kakoe pe'nyo so'no eno ulonto pe'nimentisofoho.

Kakoe pe'nyoso a'amu honingkano wonyo'njoso pa'nyoso iyo hwojiyafiku'nnyo somo pe'nimentisofoho.

⁹ Anitu uhwonimentisoso Jisas kakoe yofe monje nto ehinikingkahonkingki uhwononto oso'no Anitu Jisas kakoe yofe yokintahopo ho'noma'mentisofoho.

Oseso Anitu kako yofe nom'ne a'amu somo hwofilo'nyo uyimentisofoho.

¹⁰ Jisasimo Anitu kako oso yofeso uyimentisoso a'amu ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji a'amu poyo nto pe'nimentohofeo so'nji Jisasimne'no hwomtare ehumafikuji kakoe yofe ho'nomapitnne'ento Anitu yofe engoso uyimentisofoho.

¹¹ A'amu hopi'nonohinofe mampahoso ole ho'nonefaho.

Jisas Kila'sohwo kako nakwoe Hwe Engo hweho. Ose ulikuji naningkwohwro Anitu huhwo'njiye yofe yokintahopo ne'no waweno.

Nakwo a'amufe pomponaho lopo wohumanro.

¹² Oseso nje a'amu soku hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta sekwo nje mampahomo nupa'nontifi tifi nningskapmmentohofofoho. I olohonta ngko sekwo'nji mohumayo'njo kengopo humentan'mo sekwo nje mampahomo tifi ne'no nningskapmno. Anitu sekumo asomo setimayo so'no huno syafisyikuji kakine'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno. Sekwo huno ole fisayafihupmno. Nakwo Anituye simeho tango ifisyumofanoho likuji sekwo iyoho seningkuhwoso'no Anitumo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹³ Nakwo huno nayohoho. Anitu nakwoe simeho mo'mo syoho yalokunjo so'no Anituye simeho wopingo umo'nyo'ne yo'mayo syoho ifitnne'ento limentiso so'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo nejapithwoso'no kakoe syohoso uyantano. Anituye hungkunomo tifi intngkayo'ne hunoso Anitu kako nejapitwo'ninkisofoho.

¹⁴ Yo'mayo syoho kiko fiyo kil'wo'ninkohofeo so'no kiko wonyo hungkuno ulohotoho. Yoka ulohotoho. O'o, oso yahino hiso fohonamofo. Sekwo yo'mayo hopi'nonohino iwo'ninkohofoso simeho wopingo'nyi fikuno.

¹⁵ E'wa, sekwo oso hiso ifijo'manji sekwo Anituye mehomisoku olo hwaho loponjo a'amu honingkano wonyo pi'n'ngol'nyo lopo nohumentan'ngkuji sekwo honingkano wonyo ane wopingo'nohini uyantifeho. Oseso a'amu nom'ne nosehon'ngkuji sekwoe yahinoso wonyofoho maselifitnne'no. Sekwo a'amu Anitu'nji humalofo soku a'amu olo hwaho lopo s'kwo'mjo ho'mo humalofo somo sekwo hntokwaliyo pomponaho hopa lisahon'ngkuji

¹⁶ oso sekwo Anituye hungkuno songo ne'no humayo'neso hungkuno wolutihwantifeho. Ose'manji Jisas Kila'siye Sikuno Engo somo ngko sekumne'no s'monyo uyimonno. Hwapingoso yo'mayo syoho sekumne'no siki imentohe'maho. O'o, syoho homo somo ne into'nowentan'ngkuhwososo uhwon'monno. Oso'no ngko sekwoe yofe woho'noma'monno.

¹⁷ A'amu Anitune'no yahu sojopo fonjokisasyiwo'ninkohofeo hopaso sekwo Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyontifi sekwoe simeho, huno, afa inontifi yo'mayoso Anitumo uyimentohofofoho. Oso hopaso sekwo ngkine'no s'monyo ifijo so'no nje honiyoso hof'ko wofonjonisihumantifitkeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I oso hiso imo'ninkuhwoso'no'manji nje simeho wopingo wanimo'nimontonoho. Oso'no olo simeho wopingo hiso ngko sekwo womotasefohi'nmonne'no yohono.

¹⁸ Oso pa'nyoso sekwo ngkine'no simeho wopingo wasemo'nono. Nakwo nufohi'ninkuhwasi simeho wopingo wonamo'nimontonoho.

Poul kako Timouti sohwoe hungkuno mtimokumentisofoho.

¹⁹ Ngko sekwoe angopono Timoutimo lihwat'mne'enji Hwe Engo Jisas Kila'simo jomo ulalokweno. Kako oso hiso'no honingkano somo hwsampesoso ngko we'enepi wolihwat'monne'no yohono. Timouti kako nose'mahwosi ngkimo asomo noni'mahwosi sekwoe hungkuno yo'mayo se'maso so'no wantmontonoho. Ngko nupa'n'i'mo sekwoe hungkuno hiso ngkimo yokumpohn'nyo wanisosofito'montonoho.

²⁰ Timouti huhwo sohwo kako sekwo'ngi simeho afa inalokwofo sohwo nom'ne a'amu kako pa'nyo sohwo olopo mohumuyoho. O'o, Timouti'ngi nekwoe simeho sekumne'no afa in'wol'ningkuhwoyo.

²¹ A'amu nom'ne sohwa hofiko Anitumne'no simeho nto iwolo'mokumentohofo sohwa hofikoe huno syohomnophini syafisyiwo'ningkohofofoho. Hofiko Jisas Kilaisiye syoho somne'no huno mosyafisyiyo'njo yiwo'ningkohofofoho.

²² Oso'no sekwo huno seyohoho. Timouti sohwo kako hwe wopingo hwelho. Mehomi sohwa hofiko homningkohwosamo ufo'mawo'ningkohofofoho hopaso Timouti sohwo Jisas Kilaisiye syohomne'no nifo'mawo'ningkiso hwelho.

²³ Ngkimo yo'mayo nimanane so'no huno nihwoso'no Timoutimo wolihwatimo.

²⁴ Ngko sekwoe anga sopo se'mayo'ne Anitu honingkano nimo'fifi'no'ne jomo ulalokweno. Ngko honingkano nonimofihwoso'no ngko sekumo we'enepi wose'ma'monnoho.

Poul kako Epeefiloutaitas sohwoe hungkuno mti'mokumentisofoho.

²⁵ Ngko huno ole niyohi, ngko nenningkwa'wehwo Epeefiloutaitas sekwoe anga pone'no wolihwatimo eso huno niyohoho. Kako ngko'ngi Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo iwo'ningkuhwoyo hwelho. Honhota sekwo kakimo ngkiyepo uhwati'mentohofifhweho. Oseso kako sekune'no ngkimo nifo'mawo'ningkiso hwelho.

²⁶ Sekwo Epeefiloutaitas mnokino engo tipemanto wape'nimonto imentisofoho so'no kako huno pi'ningo syasyefisyonto wasehonimonte'no yalofoho.

²⁷ U nehopi. Kako mnokino engo tipemanto wape'nimonto imentisofoho. I oso'no Anitu kakine'no hitoho ulo'mentisoso kako mape'nimmentisofoho. Oso hitoho hiso kakine'nohini ulo'mentiso'maho. O'o, ngko huuhwo'nnontne'no ulo'mentisofoho. Anitu kako ole limento, Poul'mo tango nom'ne nom'ne u'manohonto Epeefiloutaitas wopingo umokumentisofoho.

²⁸ U nje simeho wopingo nimoni'ningkahon'ngki sekuyepono wolihwatimne'no yohono. Kako sekumo apa'no se'mahwoso'no uhwon'ngkuji sekwoe simeho wopingo wasemo'nimontonoho. Oso'no nje simehosoh nohayo wanimontonoho.

²⁹ Sekwo kakimo nuhwon'ngkuji sekwo Anitumne'no simonyo yalokwofo so'no sekwo simeho wopingo uyikiji utimapmno. Sekwoe a'amu Epeefiloutaitas oso hwoe yahino'njo pa'nyo sohwamo uhwon'ngkuji osohwafo fohon'nomapmno. Oso'no sekwo hofikoe hungkunomo hofiyofohon'nomapmno.

³⁰ Sekwo ikanopo humantifi Poul'mo pipi ufo'mane'entifi Epeefiloutaitas uhwati'mentohofofoho. Kako ngkimo nonimanto kako Jisas Kilaisiye syohomnophini huno syafisyonto kako we'enepi wape'nimonto imentisofoho. A'amu oso pa'nyo sohwamo hofikoe yofe fohon'nomapmno.

3

A'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyo oso a'amu sohwo kako a'amu ne hwelho.

¹ Nje a'amu soku, ngko hungkuno sekune'no mti'mokalokwe loso wesojwao'mneso olenoho. Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimne'no simonyo fiyimno. Ngko olo hungkuno apa'no selalokwe so'no piso'mo'nyo manningkiyohoho. O'o, sekumo sefo'mayo'nefoho.

² Sekwo a'amu hwasyo liwo'ningkohofo sohwamne'no i'waho nto'no fiyimno. Hofiko sekumo hofikoe honingkano hohontajo somo upesemotowantife'no yalokwofo. Oso'no sekwo hwe sohwasimo sekwoe a'apahoso sihu wosekolofantife'no yalokwofo.

³ A'amu huhwo sohwa hofiko sihu kolo'ngiwo'ningkohofo sohwa hofikoe hwasyo hungkuno ole loset'hwalokwofo. Sekwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyikiji hwe sohwa a'apaho sihu kolo'ngi'fijo'manji Anituye a'amu ne umo'nantifeho. Oso hwasyo hungkuno loset'hwalokwofo. Nakwo Anituye a'amu ne hn'awi kakoe Towahuno'ngi nohumentani Anitu ne shuhne'no hwomtame yihumawo'ningkuhwone'nwoho. Oso yahino hiso a'apaho sihu kolo'nyo yahino somo yakolo'nyofoho. Jisas kako nakumo naloho'mentiso so'no syafisyontani oso hiso'no isamoyoka uliwo'ningkuhwone'nwoho. Yo'mayo yahino nakwoe a'apahopo yososo Anituye a'amu ne imo'nyoso mmo'nanehwono.

⁴ Yo'mayo yahino nakwoe a'apahopo yososo u yo'mayo yofe mokosyohumasoso u yo'mayo syoho yososo oso hiso Anituye a'amu ne imo'nyo'neso nifo'mantontentesi ngko nom'ne a'amu sohwamo nuyakolohm'nesohilo. I oso'no ngko nje yofe noho'noma'ngimnesohilo.

⁵ Hwapingo olenoho. Nje na'u ngkimo aswo nima'hon'ngki sihune afehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune i'mofopahon'ngki nje a'apahomo hofiko sihu n'kolo'mentohofofoho. Ngko a'amu Isael hwo'nyoho. Ngko Mpenyamin'ye

temtitoto mta'ango hwo'nyoho. Ngko Hip̄lu hungkuno'njo hwo'nyoho. A'amu Juta sohwafe yahino hopi'nonohino somo in̄ngkamote hwo'nyoho. Ngko a'amu Falisi imo'nondi hof̄koe hon̄ngkano hungkunoso hopi'nono aho yokumpohn'nyo kemokosy-ohumawo'n̄mentohefoho.

⁶ Ngko a'amu Juta sohwafe yahino so'no n̄mo'n̄ngkahon̄ngki a'amu Jisas K̄lais̄mo in̄ngkawo'n̄ngkohofo somo fonjahumotefoho. A'amu Jutafe hon̄ngkano hungkuno somo in̄ngkayo so'no nohon̄ngkuji wontantife k̄ko hon̄ngkano wonyo nīhu'no ane hwosoho.

⁷⁻⁸ Yo'mayo hohontajo ngko yahino wop̄ingo imote so'no yofe engo nomanji, Wop̄ingo hwo'nyoho, ko hnnonji Jisas K̄lais̄mne'no huno ito'no niyahon̄ngki hohontajo yahino sakinjofoho. K̄lais Jisas kako nje Hwe Engo sohune'no huno t̄pemanji oso hune'nohini ngko huno niyohoho. Kako ne'njo hwefeho. Kako yo'mayo hwahoponjo somo hwofilo'nyo hwefeho. Oso'no ngko yo'mayo yahino wop̄ingo so'no syaf̄hu'moteso yahwoyoho pa'nyofoho lonji An̄tuye a'amu ne imo'nyo'neso monif'o'manehoho. O'o, Jisas K̄lais kako ntaho'mentiso so'no aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanji

⁹ ngko Jisas K̄lais̄mo ufohi'n̄mentohefoho. Yo'mayo hon̄ngkano hungkuno somo hofio'no in̄ngkamote so'no An̄tu kako k̄ko wop̄ingo hwosoho. Ose manjofoho. O'o, ngko Jisas K̄lais̄mo simeho hi'ntnnono umentohe so'no wop̄ingo hwosoho ose nt̄mentisofoho.

¹⁰ Ngko olo anga'nhino loso'no n̄mo'n̄ngkohoho. Jisas K̄lais̄mne'no huno nto'no syaf̄sy'i'mo oso Jisas lika'mentiso sohontajo yokumpohn'nyo ma'mentisoso sikuno huhwu huhwi won'fo'ma'montonoho. Oso'nji Jisas kako tohino ma'mentiso so'nji ngko kaku'nji majopohi'n̄ngkono. Jisas kako poyo pe'nyo so'no iyoho munyo'nyo yonto pe'n̄mentiso hopaso ngko ne'no nohumahm'mo poyo pe'nyo so'no iyoho manningkohoyohoho. Oso'no n̄mo'n̄ngkohoho.

¹¹ Ngko ose i'mo Jisas apa'no nt̄kafo so'no wohontohumamonnoho.

Poul kako mjake'we hnnyo somjo hohwafo somo i'mofayo'ne syoho yokumpohn'nyo imentisofoho.

¹² Ngko ole maselimnehono. Ngko hon̄ngkano wonyo ane'njo Jisas Kilais pa'nyo nto imo'n̄ngkohono. O'o, ose maselimnehono. I oso'no ngko Jisas pa'nyo umo'n̄monne'no syoho engo yalokweno. Jisas kako ngkimo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne nto n̄ma'mentiso so'no ngko Jisas pa'nyo umo'n̄monne'no syoho yalokweno.

¹³ Nje a'amu soku, ngko Jisas hon̄ngkano wonyo ane'njo pa'nyo nto imo'n̄ngkohono, ose mosyofisyalokuyohono. Yo'mayo imote so'nji yo'mayo n̄f'ma'mentiso so'ntnnno in̄ngi mofonji huno mosyofisyalokuyohono. O'o, oso noho'nasyonji olo'nohini syofisyalokweno. Yo'mayo t̄fi no'lo ma'mne so'no syaf̄syonji oso'no syoho wokino'njo yalokweno.

¹⁴ A'amu mjake'we hnnonifi hohwafo somo ho'yango mayo'ne i'mofawowo'n̄ngkohofo sopo ngko i'mofayo'ne syoho yokumpohn'nyo yalokweno. Oso hopo sopo i'mofaho'me'njo An̄tu kako olosa wontapmmontonoho. Jisas K̄lais kako ngkimo yo'mayo ntaho'mentiso so'no ngko kaku'nji songo ne'no nohumant'mne hwo'nyoho. Oso nje ho'yangofoho.

¹⁵ A'amu Jisas K̄lais kakoe hungkunoso toyo yamo'nyo soku sekwo olo nje huno sejapoheso maf̄kuji oso pa'nyo hmmo'n̄mno. A'amu fehohnjo soku, sekwoe hunoso nom're kengo'manji An̄tu kako oso hiso'no noset'hwahwosi sekwoe huno somo wehohosasehumontonoho.

¹⁶ Oseso An̄tu kako yo'mayo nto set'hwamentiso somo aho yokumpohn'nyo kemokosy-ohumaf̄kuji t̄fi fin̄ngkamno.

¹⁷ Nje a'amu soku, sekwo nje yahino iwo'n̄ngkohe somo nn̄ngkopalokwofo somo nuhwoningkuji fin̄ngkamno.

¹⁸ Olo so'no ngko s̄ikuno pi'n̄ngi engo somo selimentohe sohwo'ni olohonta ngko apa'no selonji nje t̄mo mta'ni t̄mijo n̄swahopohoho. Hwap̄ingoso a'amu pi'n̄ngi engo hof̄ko Jisas ye hon̄ngkanomo in̄ngkayo so'ne poji yontan̄ngkofi uhwononji t̄mijo n̄swopalofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hof̄ko Jisas K̄lais iyo hwojiyaf̄ku'nyyo somo pe'n̄mentiso sekwoe hwo'nyoho.

¹⁹ Yo'mayo wonyoso hof̄koe simeho sohwo umo lonte sohwo hof̄koe an̄tuyoho. Osomo in̄ngkawowo'n̄ngkohofoho. Hof̄ko yo'mayo yo'mayo yahino wonyo yontife somne'no hof̄ko wonimango muniwo'n̄ngkisofoho. Oso'no hof̄ko hwa'mo hwa'mingo iwo'n̄ngkohofoho. Hof̄ko yo'mayo hwahoponjo somne'nohini syaf̄syiwo'n̄ngkohofoho. Oso a'amu hiso hof̄ko t̄kanomnefoho.

²⁰ I oseso nakwo hn'nwi ahwomomjo Anituye angomne'ntwoho. Nakwoe hwe engo Jisas Kilaik kako ahwomo mta'ni kako asomo pihwosi asomo netimayo'ne hontohumalo-hwono.

²¹ Jisas Kilaik huhwo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji kako yo'mayo hopi'nonohinosa kakimo enjwa'mo ho'nasyihwosi womokosyohumamontonoho. Oso yokumpohn'nyo engo hiso'nji kako nakwoe a'apaho wonyoso wae yaofihwosi kakoe a'apaho songo pa'nyo nom'ne wonyoangkafoso wonejapmmontonoho.

4

Poul kako a'amu Filipai somne'no honingkano hungkuno ulimentisofoho.

¹ Oseso nje a'amu soku, sekwo nje syoho somne'no ho'yango mayo pa'nyo kuyoho. Sekwo nje simeho wopingo nimokuwo'nningkohoho kuyoho. Sekwo nakwoe Hwe Engo sohune selontnne so'no huno syafisyikuji sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

² Siko Youtiya kinonji Sintike kinonji siko nje mu sofahusi siko nje hungkunomo upa'ninyo. Siko Jisasimo ufohi'nimentisiyo so'no yoka hungkuno hnniwo'nningkisiyoso noho'naofohosisi siko simeho afa hmnniyo.

³ Oso hungkuno we'eso a'mu sofa'umo ulonji i kiko ngko'nji syoho afa'nono nehopi iwo'nningkuhwoyo sohwosimo hungkuno wakilimne'no yohono. Kiko oso a'mu sofa'u siko yoka majo'njo sofa'umo ufo'maho. Siko oso a'mu sofa'u siko ngko'nji Jisas Kilaikye hungkuno syoho somne'no nifoma'mentisiyo fa'uyoho. Oso fa'u'nji nom'ne hwe Kilemen'nji nom'ne sohwanji hofiko ngko'nji syoho afa'nono imentihwonefoho. A'amu hilh'nwiye yofeso Anituye iyoswo songo ne'no humayo somo weho.

⁴ Sekwo si'kuno huhwo huhwi sekwo nakwoe Hwe Engo sohune'no simonyo fiyimno. Ngko apa'no waselimne'no yohono. Kakin'e'no simonyo fiyimno.

⁵ A'amu nom'neso sekune'no ole wosesoyofisyantifeho. A'amuso hofiko sekumo wonyo selohopijo so'no sekwo aku muyo'njo so'no nosehoningkuji wopingofoho huno uyimontonoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaik kako we'enepi wapmmontonoho. Oseso sekwoe humayo so'no nto'no fisyaftihupmno.

⁶ Sekwo yo'mayo so'no huno pi'ningo engo syafisyikutoho. O'o, sekwo yo'mayo so'no umofonyo ikuji sekwo Anitumo jomo ulikuij isamoyoka ulimno.

⁷ Anitu simeho pompenjiyo nejapwo'nningkisososo a'amu hwahoponjo hn'nwiye huno nayiwo'nningkiso somo yakolo'nnyofoho. Nakwo Jisas Kilaik'nji ufohi'nontani kako nakumo simeho pompenjiyo nejapwo'nningkisososo nakwoe huno somo wopingo nemokosyohumaho.

⁸ U nje a'amu soku, ngko hungkuno nom'ne anga'no waselimonne'no yohono. Sekwoe hunoso ole'nohini fisyaftihupmno. Yo'mayo ne'njo so'no yo'mayo wopingo so'no yo'mayo ito'nohino so'no huno fisyaftihupmno. Yahino wopingo sommonhini fisyaftihupmno. A'amu yo'mayo wopingo'nohini iwo'nningkohoho oso'no huno fisyaftihupmno. Wonyo so'no nosyafisyikutoho. Sekwo yo'mayo Anitumne'no isamoyoka ujo osomnohini fisyaftihupmno.

⁹ Yo'mayo yahino ngko losetihwamentohe ma'mentohoho so'nji yo'mayo ngkine'no upa'nimentohoho so'nji yo'mayo yahino imentohe somo uhwonimentohoho so'ntnnno huno syafisyikuji tifi nniningkapmno. Ose ikuji Anitu kako simeho wopingo nejapmmenisso sohwo sekwo'nji wohumamontonoho.

Poul kako a'amu Filipaiso hamniyoho umentohoho'no isamoyoka ulimentisofoho.

¹⁰ Hohonta sekwo ngkine'no huno ne'no ko syanifisyontifi simeho afa ntopalokwofo so'no nthwayo'ne honingkano motipemah'mmentohofofoho. I olohonta sekwo notipemantifi ngkimo hofiyoo nifo'mantokwofo so'no nje simonyo iyoso mi'kun'imposofoho. Ngko simonyo yonji Anitumo isamoyoka ulalokweno.

¹¹ Ngko yo'mayo so'no jomo maselimnehono. U ngko umofonyo, u ngko yo'mayo hi'njo hwoni'manji ngko hunoso olo'no syafisyiwonningkohono. U nje yo'mayoso hoponoho. Ngko simeho wopingo'nji wohumamonnoho. Ose liwo'nningkohe hwapingoso olenoho. Ngko nje huno hiyaso wo'mojoso so'no tipemanji wopingo'nohini humaleno.

¹² U ngko si'kuno nom'nemo ho'yango wosopayo'ne umofonyo miyi'mo u ngko hoponoho. U, ngko si'kuno nom'nemo motipemahm'no ngko hoponoho. Oso'no ngko ho'yango wosopayo momaso'njo iyoso'no huno mosyofisyakolukuyohono.

¹³ Oso huno hiyaso wo'mojoso olenoho. Jisas Kilaik kako kakoe yokumpohn'nyo'nji nisosofito'ne so'no yo'mayo nifmanteho so'no ngko simeho wopingo'nji humawo'nningkohe hwo'nyoho.

¹⁴ Yo'mayo tangoso ngkimo nifmahon'ngki sekwo ngkimo nifo'malokwofoso wopingofoho.

¹⁵ Sekwo hwe moy'a'mi Filipainjo soku sekwo ngkine'no huno moi'wonoho. Ho-honta ngko sekwo'nji humanji Kìlais Jisasìye hungkuno losetìhwoma'mentohe so-honta ngko hwaho Masetouniya ulìko'mahonìngko oso hohosohonta sekwo ngkimo nìfo'ma'mentohofofoho. Anìtuye a'amu nom'ne angoponta'angoso monìfo'masofoho. O'o, sekwo'nohini nìfo'ma'mentohofofoho.

¹⁶ Ou ngko ango Tesolounika humentanìngko sekwo ngkimo sìkuno anga'no anga'nohino somo nìfo'ma'mentohofofoho.

¹⁷ Sekwo ngkimo nìfo'malokwofoso wonyoangkafofoho. Oso hiso'no ngko sìmonyo yalokweno. I oso'no sekwo yo'mayo nom'neso ntapmno maselìmnehono. O'o, sekwo ngkimo yo'mayoso ntapiwo'nìngkohofoso uhwononji huno ole niyohi, sekwo Anìtumne'no huno engo syafisyon'tifi kakoe syoho somne'no huno ne'no syafisyon'tifi sekwo ngkimo yo'mayoso nìfo'mawo'nìngkohoho. Oseso Anìtu kako yo'mayo wonyoangkafoso sekumoaku wosejapmmontonoho. Oso hiso'no sìmonyo mìkunìmposo yalokweno. Oso sìmonyo iyoso yo'mayo ntapiwo'nìngkohoho somo yakolonoho.

¹⁸ Olohonta sekwo ngkimo yo'mayo ntapmmalofoso hoponoho. Ngko umofonyo miyìmnehono. Yo'mayo Epeefìloutaitas sekumta'ni manto nìmotapmmasoso ngko nto ma'malefoho. A'amu Anìtumne'no yahu fonjokisasyìwo'nìngkahonìngkofi Anìtu sìmeho wopìngo umo'nìwo'nìngkiso hopaso sekwo ngkimo yo'mayo ntopahonìngkofi Anìtu kako sìmeho wopìngo umo'nìngkohoho.

¹⁹ Jisas Kìlais yo'mayo hwapìngo sohwo'nji ufohi'nìmentohoho so'no nje Anìtu kako sekwo yo'mayo so'no umofonyo ifijo so'no wosejapmmontonoho.

²⁰ Nakwoe Anìtu sohwo kako nanìngkwohweho. Oseso nakwoe kakoe yofe so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji sìkuno engolopohamo woho'nomehwano. Hungkuno nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

²¹ Sekwo Anìtuye a'amu Jisas Kìlaisìmo ufohi'nìmentohoho sokumo ngko nje a'amufu selalokweno. A'amu ngko'nji humalofo sohwa hofiko sekune'no, nakwoe a'amufu selalokwofo.

²² Anìtuye a'amu olopo humalofo hopi'nonohinoso hofiko nakwoe a'amufu selalokwofo. Oso hwe engo hwaho mokosyohumawo'nìngkiso Sisa sohwoe angomo humalofo a'amu fehohnjoso hofiko sekune'no nakwoe a'amufu eso nìhu'no yokumpohn'nyo selalokwofo.

²³ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais sohwo kako sekumo wopìngo waselohofono. Nje hungkunoso osohopeho.

Koulousi
Olo Iyoswo loso Poul A'amu Koulousi somne'no
Mt̄'mokumentisofoho.
Olo Hungkuno S̄imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *t̄i'wenti-nain'ni* (29) *teti-wan'ni* (31) nto uyakolo'mentisopol̄keno olo iyoswo loso Poul kako a'amu Koulousi somne'no mt̄'mokumentisofoho. I oso'no ango Koulousi hopo sopo ne'no a'amu 'Apousel' Sohwafe Syoho iyoswo somo Poul oso ango Koulousi sopo i'mofayo so'nō mamt̄'mokinyofoho. Oso iyoswo mt̄'mokiyo hwap̄ingoso olenoho. Ango Koulousi sopo a'amu *Nousitik* osohwa humunyoponoh. Oso a'amu hiso hofiko Jisas̄imo in̄ngkunyo Koulousinjo sofe s̄imeho hi'ntnnonohino somo wonyo umokantangkofi Poul kako olo iyoswo loso hof̄kimo ito'no mīhwajiyo'ne mt̄'mokumentisofoho. Iyoswo homo lomjo hungkuno s̄imo'mjoso olenoho. Jisas sohwo yo'mayo hopi'nonohino somo yakolo'nyo hweho. Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mt̄'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofo l̄hwasi t̄ifi un̄ingkohwano.

¹⁻² Ngko Poul̄'ni K̄lais Jisas̄iye hungkuno a'amumo uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. An̄itu olo syoho loso'no kakoe huno mta'ni n̄hwosopo'mentisofoho. Ngko'nji nen̄ngkwa'wehwo Timouti'nji nekwo nohumentai olo iyoswo loso sekwo a'amu Koulousi sokune'no mt̄'mokalokuhwayo. Sekwo An̄ituye a'amu soku K̄lais̄imo s̄imeho hi'ntnnono uyontif̄i kakine'no yokumpohn'nyo lohokwofo. Oso'no emo'n̄ingkohoho. Nan̄ngkwohwo An̄itu kako sekumo yo'mayo wop̄ingo selohof̄hwosi sekwoe s̄imeho pompenjiyo wosejapmmontonoho. Oso'no emo'n̄ingkohoho.

A'amu Koulousiso hof̄ko An̄itumo s̄imeho hi'ntnnono uyimentohofoho.

³ Nekwo jomo ujoso engolopohamo nekwo sekune'no isamoyoka nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais̄iye Mpohune'no isamoyoka ulalokuhwoyo.

⁴⁻⁶ Hwap̄ingoso sekumne'no hungkuno ole upo'nalokuhwayo. Hohonta s̄imo'mo ne'mo An̄ituye hungkuno wop̄ingo se'ma'mentiso sohonta sekwo haloho po'mento hofoho. Yo'mayo wop̄ingo An̄itu sekumne'no selohofone so'nō ahwomomo womantifeho. Oso'no sekwo K̄lais Jisas̄imo s̄imeho hi'ntnnono nehopi uyontif̄i An̄ituye hwe moy'a'mi hopi'nonohino soku sekwo s̄imeho afa inalokwofo. An̄ituye hungkuno wop̄ingoso se'ma'mentiso haposo ango yawojo'meemo u'malofofo. Hungkuno wop̄ingo loso upa'nontif̄i yahino wop̄ingo yalokwofo. Sekwo oso hungkuno s̄imo'mo upa'n̄imentohofeo sohonta An̄itu sekumo sefo'mayo'ne so'nō huno seyahonīngki oso yahino wop̄ingo somo ema'mento hofoho.

⁷ Epeef̄los sohwo kako An̄ituye hungkuno wop̄ingo hiso losetihwamentiso so'nō sekwo kakine'no huno seyohoho. Oso humo nekwo kakine'no s̄imeho afa uyalokuhwoyo. Kako K̄lais̄iye syoho ulohofiyoo wop̄ingo hweho. Kako nekwo'nji syoho afa'nonohino hweho. Kako hofiyoo efo'mawo'n̄ingkiso sohwo K̄lais̄iye syoho somo wop̄ingo mokosyohumawo'n̄ingkohoho.

⁸ An̄ituye Towahuno Wop̄ingo kako sekumo s̄imeho afa inyo yahino wonyo angkafo sejapmmentiso so'nō Epeef̄los kako el̄mentisofoho.

Poul kako a'amu Koulousi somne'no An̄itu yokumpohn'nyo utofo'ne An̄itumo jomo ul̄mentisofoho.

⁹ Oso hungkuno homo somo s̄imo'mo upo'nontai nekwo oso homo somo An̄itumo sekumne'no jomo ulomawo'n̄ingkohwoyo. Olo so'nō jomo ulalokuhwayo,

An̄itu sekwo yo'mayo ifitnne'ento l̄mentisoso sekwoe hunomo womehu'meesesyono.

An̄ituye Towahuno Wop̄ingo sohwo kako nosefo'mahon̄ingkuhwosi sekwo An̄ituye yahino wop̄ingo so'nō huno wop̄ingo t̄ipemaf̄kuji An̄ituye hunomne'no huno waseyīmontonoho.

Oso'no jomo ulalokuhwoyo.

¹⁰ Oseso yo'mayo yahino wop̄ingo nakwoe Hwe Engo hi umo'nōne somo sekwo in̄ngkafijoso sekwoe yahino humayoso kakoe s̄imeho wop̄ingo umokantifeho. Yo'mayo syoho sekwo ifijoso ne umo'n̄imontonoho. U sekwo An̄itumne'no huno seyososo oso hunoso engo umo'n̄imontonoho.

¹¹ Olo so'nji sekumne'no jomo ulalokuhwoyo. Nakwoe Hwe Engo sohwoe yokumpohn'nyo wonyo angkafo kako yokumpohn'nyo setof̄hwoso'no sekwo

yokumpohn'nyo lohofikuji yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo simeho wopingo'nji wohumantfeho.

¹² Oseso simeho wopingo'nji nohumafikuji naningkwohwo Anitumo isamoyoka ulantfeho. Hwapingoso kako kakoe mehomis somne'no yo'mayo wonyoangkafo ulohofeneso mapitnne'ento imentisoso sekwo mayoso hoponoho. Oso hiso Anituye a'amu hopi'nonohino hn'awi pomponahopo humalohwone hn'awi nakwo womantanoho.

¹³ Hohonta mewoso sohwafe kaningkwohwo Seten kako sikwo'mjoho'mo yokumpohn'nyo nemokosyohumamentisofoho. I olohonta Anitu kako kakoe Hwomu anga'nohino sohumne'no umo'nalokunjo sohwoe temtitofomo menehumaji'mentiso hn'awi pomponahopo humalohwono.

¹⁴ Honingkano wonyoso nakumo nokilo'mokomokonesyohumentaningki Anituye Hwomu Jisas kako nakwoe honingkano wonyoso wae enaofonto nakumo ishtufonema'mentisofoho.

Kilais kakoe yahino'nji syoho ntnne hungkunofoho.

¹⁵ Nakwo Anitu sohumi muhwonyo'njo iwo'nningkuhwone sohwo kakoe Hwomu Kilais a'amu uhwonimentohofo sohwo kako Anitu'nji nihi'no afafoho. Anitu kako nakwoe hwaho yo'mayoso mamti'mokumentiso sohonta Jisas Kilais kako humamentisofoho.

¹⁶ I Anitu kakoe Hwomu ulahoningki Kilais huhwo sohwo yo'mayo ahwomomjo hwahoponjo kako mti'mokumentisofoho. Yo'mayo uhwon'iwo'nningkuhwone so'nji yo'mayo muhwonyo'njo iwo'nningkuhwone so'nji kako mti'mokumentisofoho. Kakao Seten'nji kakoe towahuno wonyo sohwanji mti'mokumentisofoho. Kakao a'amu ahwomomjo sohwamo mokosyohumayo sohwanji a'amu hwahoponjo sohwanji mti'mokumentisofoho. Yo'mayo hopi'nonohino mti'mokumentisoso Anitu kako Kilais kakimo enjwa'mo ho'nahumentisofoho.

¹⁷ Yo'mayo mti'mokumentisoso kako hwapingo hweho. Kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayoso huli'mokomokosyohumawo'nningkiso hweho.

¹⁸ Nakwo kakine'lno iningkawo'nningkuhwone so'awi kakoe a'apaho'nwoho oso'nno Jisas nakwoe hwe mnokino engo'njo hweho. Nakwoe songo humayoso kako hwapingo hweho. Kako poyo pe'ningkahoningki Anitu kakimo nihi'no si'momo ne'mo ulika'mentiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino somo uyakolofonto mokosyohumayo hweho.

¹⁹ Anitu kako kakoe Hwomu Jisasimo uhwosopo'mentisoso nje huno nje humayoso kako hopi'nonohinoso womano lonto uyimentisofoho. Ose uyimentisoso Jisas'nji kaningkwohwo Anitu'nji sikoe humayo nihi'no afafoho.

²⁰ Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji Anituye mangohwa imo'nimentchwoni'nwoho. I oso'no nakwo Anituye mango sohwana'nimne'no Anitu kako simeho afa unano lahoniningki Jisas kaningkwohwoe hunomo iningkowahoningki iyo hwojiyafiku'nyo somo a'amu sohwa Jisasimo fonjinto'fosyahoningkofi Jisas kakoe honiyo usihuma'mentiso so'no Anituye simeho pompengo ifisyimo'mentisofoho. Oso'no Anitumo u'mayo'ne honingkanoso nakumne'no hwsampo'mentisofoho.

²¹ U sekwo soku hohonta sekwo huno wonyo'nji nohumantfi honingkano wonyo imotofo so'no Anituye mango sohwasi Anitu'nji mohummamotofo kuyoho. O'o sekwo ikanopo humamotofo kuyoho.

²² I olohonta Anituye hwomu sekumne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu kakoe a'amu ne kako'nji mokotiku'nyo'ne mesehumati'mentiso kuyoho. Oso'no Anitu sehwosopo'mentiso soku kakiyepono ipesemotasihwosi osopo sekwo honingkano wonyo ane'njo wohumantfeho. Sekwo Anituye simanopo lohofikuji wonimango masenone-hoho.

²³ I sekwo syohole fiyimno, Anituye hungkuno ne somo sekwo simeho hi'ntnmono uyikiji kakoe honingkanomo yokumpohn'nyo fikemokosyalohopmno. Yo'mayo hwapingoso honingkano hwasyomo ipesomotaweloho. O'o, yo'mayo hungkuno wopingo upa'nimentohofo somo nusikwajukutoho. Hungkuno hiloso a'amu hopi'nonohino olo hwaho lopo humalofo sohwamo u'mayo'nefoho. Ngko Pouli'ni olo hungkuno wopingo homo losomne'no syohole ulohofiyo hwo'nyoho.

Poul kako a'amu Koulousi somo ufo'ma'mentisofoho.

²⁴ Ngko sekumo sefo'mayo'ne tohino malokwe so'no simehyo yalokweno. Hwapingoso sekwo Anitumo iningkawo'nningkohoho soku sekwo Kilaisiye a'apaho fehohnjo kuyoho. Kilais kakoe a'apaho hn'ni'mo humaso so'no nakwo a'amumo ufo'mayone tohino malokuhwone so'no Kilais huhwo tohino malofoho. Oso tohino Kilais malokunjoso ngko moi'wo esojwafo'neso ufo'malokweno.

²⁵ An̄tu kakoe a'amu ne sokune'no syo ho esot̄hwayo'ne n̄hwosopo'mentiso hwo'nyoho. Oso'no sefo'mayo hiso'no kakoe hungkuno hopi'nonohinoso woloset̄hwamne'no yohono.

²⁶ Hohonta olo hungkuno hiloso n̄ihu'no hiyaso'mo wo'mojo so'no a'amu s̄imo'mo ne'mta'ango hopi'nonohinoso mupa'n̄mmentohofofoho. I ololahontu An̄tuye a'amu ne sohwamne'no olo hungkuno hiloso utīhwa'nyopo nto i'mopapohoho.

²⁷ Olo hungkuno hiyaso'mo wo'mojo loso olenoho. K̄lais kako sekwoe s̄imehomo humaho. Oso'no hwangku sekwo An̄tu'n̄ji wonyoangkaafop humayo'ne sekwo hontohumalofo. Olo hungkuno wonyoangkaafop loso a'amu Juta somne'nohini'maho. O'o, a'amu temtitofo hopi'nonohino soku upa'n̄fitnne'ento lonet̄hwamentisofoho.

²⁸ Oso'no nakwo Jisas K̄laisimne'no a'amu hopi'nonohino sokumo hungkuno yolo'nohini loset̄hwalokuhwono. I nakwo a'amu anga'no anga'nohino olo hungkuno loso huno hofijo eholosasiyo'ne so'no huno pi'l̄n̄nggo engo syaf̄syi'wo'n̄ngkuhwono. Hwap̄ingoso nakwo ole namo'n̄ngkohoho. A'amu n̄ihu'no hopi'nonohinoso hof̄ko hon̄ngkano wonyomne'no i'l̄waho ikuji K̄laisimo in̄ngkayo yahinoso engo imo'n̄ngkuhwoso'no hof̄ko a'amu ne imo'n̄ngkuji An̄tumo u'mapitnne'entani syo ho engo yalokuhwono.

²⁹ Olo syo tohohmtnno'no yalokwe loso nje yokumpohn'nyo'n̄j̄'maho. O'o, K̄lais Jisas kako kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentiso so'n̄ji yalokweno.

2

A'amu Koulousiso hof̄ko s̄imeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyikujo'no yo'mayo hungkuno hwasyo somo wae weemopife.

¹ Sekwo upa'n̄mno. Ngko sekumne'no a'amu Laoutisiyanta'ango sohwa hnnonji a'amu nom'ne nje s̄imano manohonyo'n̄jo imotofo sohwa hnnontne'no syo ho engo yalokweno. Syo ho engo hiso olenoho. Mpohumo sekumne'no jomo engo ulalokweno.

² Ole so'no n̄imo'n̄ngkohoho. Sekwo yokumpohn'nyo ito'n̄ngkuji s̄imeho fin̄imno. Sekwo Jisas K̄laisimne'no huno eholosashin̄ngkuji K̄lais ne sohune'no huno waseyono. An̄tuye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso olo hifoho. K̄laisi'yoho.

³ Yo'mayo huno wop̄ingo hiyaso'mo wojoso wot̄pema'mo liso'manji u K̄laisimo weho. Osohumta'ni wot̄pema'monnoho. An̄tuye huno m̄ikunimposo hopi'nonohinoso K̄laisimo ehuhnawo'nnyo hwaho.

⁴ A'amu fihwo kako sekumo hwasyo hungkuno afofo'n̄jo sel̄hwoso'no sekwo mop̄wasiy'o'ne olo hungkuno loso ngko yolo hoso selalokweno.

⁵ Ngko sekwo'n̄ji mohumayo hwo'nyoho. Ioso'no u nje huno somo ngko sekwo'n̄ji hopa humaleno. Sekwo Jisas hnne'no s̄imeho hi'ntnnono engo uyont̄fi kakoe syo ho hofijo yalokwofo so'n̄no s̄imonyo yalokweno.

Nakwo Jisasimo ufohi'nontani songo ne'no humayo'neso nto ma'malohwono.

⁶ K̄lais Jisas sekwoe Hwe Engo imo'n̄mmentiso so'no sekwo kako'n̄ji hano femoyimno. Sīkuno huhwo huhwi yo'mayo se'maso so'no Jisas sefo'mayo'ne so'no fisyaf̄hupmno.

⁷ Iyo kako hwahopo nta'ni afofo, mij, yo'mayoso mawo'n̄ngkiso pa'nyoso nakwo Jisas mta'ni yokumpohn'nyo nomehwasi nakwo iyo hopa engo imo'n̄ngkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofano. Oso pa'nyo nakwo hungkuno wop̄ingo loset̄hwamentihwone somo s̄imeho hi'ntnnono engo uyimno. Yo'mayo An̄tu sekumne'no imentiso so'no sekwo isamoyoka ulikuji sekwoe s̄imehomo engo weesemof̄hwono.

⁸ A'amu hwasyo hungkunonji ifofo hungkuno'n̄ji nomokokilo'mokokosesyohumanoho. Oso a'amu ose sohwa hof̄ko a'mane hungkuno'n̄ji hwahoponjo hungkuno ntne'no woloset̄hwantif'e'no yohoho. Hof̄ko K̄laisi'yehungkuno masejofoho. Oso'no sekwo huno ito'no syaf̄syi'kuji sekwo i'l̄waho nto'no fiyimno.

⁹ Hwap̄ingoso An̄tu kakoe yokumpohn'nyo kakoe huno hopi'nonohinoso K̄laisi'yeh a'apahomo ehuhnnamo'nnyofoho. K̄lais kako a'amu hwahoponjo sofe a'apaho manto olopo humamentiso sohwo An̄tuyooho.

¹⁰ Oso'no sekwo K̄laisi'n̄ji humalofo soku An̄tu kakoe yokumpohn'nyo nto selohoh'maho. K̄lais huhwo sohwo kako yo'mayo towahuno yokumpohn'nyo somo mokosyohumanawo'n̄ngkiso hwaho.

¹¹ A'amu Juta sohwa nakwo An̄tuye a'amu hwona'nyoho lont̄fi a'apaho sīhu kolo'n̄motofo hwafoho. Ioso'no sekwo K̄laisi'n̄ji humalofo soku sekwo K̄laisi'yehahino wop̄ingoso a'apaho sīhu kolo'nyo yahino somo uyohopo'mentohofofoho. Oso'no sekwoe a'apahomo makolo'nnyo kuyoho. O'o, sekwo huno wonyo so'n̄ji hon̄ngkano wonyo

so'njimo hotijwamo'nnyo hwasoho. Oso'no hwahoponjo yahino wonyo yokumpohn'nyo oso mta'ni Jisas kako sekumo ishtufosema'mentisofoho.

¹² Mijo kiyomayo huyo'mango so'no wosyofisyano. Mijomo kesojisyasiyoso olenoho. Nakwoe honingkano wonyo somne'no Jisas pe'nimentiso hopa pe'nalokuhwono. I mijo mta'ni likafoso Jisasimo Anitu ulika'mentiso hopaso nakwo likofalokuhwono. Nakwo Anituye yokumpohn'nyo hisomo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no Anitu kako Jisas'i'nnji songo humayo'neso nelikofalofoho.

¹³ Hohonta sekwo sekwoe honingkano wonyo somo mohotijwaofe sohonta sekwo temtitifo kengo soku Anituye hungkunomo tifi miningkayo so'no sekwo Anitumo u'mayo'ne honingkanoso nihu'no awonoho. Osohonta Anitu sehonimentisoso sekwo honingkano wonyo somo humantifi poyo pe'ninkohofe hopa humentaninkofi sehonimentisofoho. I olohonta Jisas kakoe songo humayoso sejopahoninkgi Anitu songo semokonto sekwoe wonyo wae yasemo'mentisofoho.

¹⁴ Oso honingkano hungkuno Anitu Mousesimo uyimentisoso mokilo'mokosyohumanyo somo nakwo hwotoho hmmentihwone so'no hungkuno hiloso sekwo wonyo kuyoho nalimojofoho. Yo'mayo honingkano wonyo nakwo imotohwoneso Anitu nomanto Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo somo meho'nasyonto moi'wo imokumentisofoho.

¹⁵ Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnymo poyo pe'nimentiso sohonta kako Seten'nnji mewoso sofe yokumpohn'nyoso moi'wo imokumentisofoho. Anitu nje mango hwamo uti'hwa'nyopo uyakolohefaho ulahoningki Seten kako wonimango unimentisofoho.

Nakwo Jisas'i'nnji poyo nto sape'nimentihwonefoho.

¹⁶ Anitu kako yo'mayo nalo'ho'mentiso so'no a'amu sekumo wosopayo'ne u mijo'ne honingkano hungkuno selifijo'manji osomo sekwo tifi iningkakutoho. U sekwo yo'mayo wosopayo nyo'neso u Sikuno Engo somo muhwonyo'ne u hamno songo somne'no mosafisijo'njo sikuno iyoho humayo somo muhwonyo'ne oso'no yoka selifijo'manji sekwo osomo haloho upekutoho.

¹⁷ Hohonta oso yahino imotofoso swo'nohinoho. Tifi imo'none so'no netihwayo'nefoho. I olohonta Kilais kako poso sohwo yahino ne somo hwapingo hweho.

¹⁸ A'amu fihwo kako kakoe yofe monje poji yasyonto kako ahwomomjo a'amu sofe yofe ho'nomawo'ninkiso so'no selihwoso'no u ngko wojo uhwoninkohe so'no ngko sekumo sehwofilo'nnyo hwo'nyoho. Ose seloso'manji sekwo oso hwoe hungkunomo haloho pekutoho. Oso hwe huhwo sohwo sekwo kakoe honingkanomo miningkayo so'no kako sitofo noselihwoloho. O'o kakoe a'apahomne'nohino syafisyiwo'ninkiso hweho. Yokumpohn'nyo imo'n'wo'ninkiso hweho.

¹⁹ Oso hwe huhwo sohwo kako Kilais nakwoe Hwe Engo sohumo mufohi'nyo hweho. I nakwo Jisasimo ufohi'nyo hn'niwai nakwo kakoe a'apaho'nwoho. Kako nakwoe mnokino engo'njo hweho. Nakwoe mnokino engo'njo huhwo sohwo kako kakoe a'apaho hn'nimo yokumpohn'nyo yano nejapi'wo'ninkisosu nakumo mehuli'mokonasyiwo'ninkohofe. Oso'no kako kakoe a'apaho hn'nimo Anituye yokumpohn'nyo'nnji huno wopingo'nnji nejaponto sokafo nemokalofo.

²⁰ Sekwo Kilais'i'nnji sape'nimentohoho so'no Seten sohwo mewoso sohwanji hofiko sekumo yokumpohn'nyo mosemokosyohumafitnnefoho. I oso'no sekwo hohontajo honingkano hungkunomo iningkafijo so'no sekwo hofikimo enjwa'mo humalofo.

²¹ Olo honingkano hungkuno lomo sekwo peho'ne iningkowalokwofo. Sekwo yo'mayoso ahomo nomokosyohumafikutoho. Yo'mayo wosopayo noningkutoho. Yo'mayo somo nopm'mokukutoho.

²² Hungkuno hiso a'amu hofikoe huno mta'ni syafisyontifi lonetihwalokwofo. Yo'mayo hwahoponjoso moi'wo umo'nimonto yalofoho.

²³ A'amu oso honingkanomo iningkowalokwofo somo uhwonontani nakwo huno hwasyoso ole syafisyiwo'ninkuhwoni. U a'amu honingkano wopingo'njofoho. Hwapingooso hofiko hwomtame ehumantifi hofikoe yofe monje yasyontifi yo'mayo a'apaho umo lonteso monje yasyiwo'ninkohofefoho. I oso'no nakwo huno wonyo so'nnji honingkano wonyo so'nnji wae yaof'o'neso hungkuno hiso monefo'manehoho. O'o, nihu'no awonoho.

3

Anitu kako Kilais'i'nnji nakwo'nnjimo songo humayo'ne nelika'mentisofoho.

¹ Anitu kako Kilais'i'nnji nakwo'nnjimo songo humayo'ne nelika'mentiso so'no nakwo Kilais'i'nnji yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no yomohu'nyopo womeho'nosyano. Kilais

nakwoe Hwe Engo sohwo yofe engo manto Anituye aho anga sohohnta'ni nemokosyohumayo'ne humaho. Nakwo kako'nji wohumantane'no yihwono.

² Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafisyikutoho. O'o, yo'mayo ahwomomjo somne'no fisyafihupmno.

³ Hwapingooso nakwo yo'mayo hwahoponjo somne'no poyo hopa pe'nontani songo humayo neso Jisasimo ufohi'nìngkahonìngkuhwoni Jisas kako Anitumo ufohi'nìngkahonìngki Anitudo koko wopingo nemokosyohumaho.

⁴ Kìlais nakwoe songo humayo'neso ne hweho. Kako utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no sekwo kako'nji nohumafikuji kakoe yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji womantifeho.

Olo hungkuno loso yahino yofoho so'nji songo ntnne'ne hungkunofoho.

⁵ Hwahoponjo yahino wonyo simeho mo'mo mnonawojoso poyo wape'nono. Yahino wonyoso olenoho. A'mohufo, hungkuno wonyo, simeho fefoyo, huno wonyo, nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi namo'nyo, osenoho. A'amu nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'noso sohwo kako yo'mayo ho'yangoso kako anitudo pa'nyo umokonto kako oso humnophini inìngkowalofoho.

⁶ A'amu oso yo'mayo hwahoponjo yahino wonyoso iwo'nìngkohoho somo Anitudo kako simeho wonyo uyonefaho.

⁷ Hohonta honìngkano wonyo hiso sekumo yokumpohn'nyo semokosyohumentanìngki sekwo soku yo'mayo wonyoso imotofo kuyoho.

⁸ I oso'no olohorta sekwo yahino hopi'nonohino loso foho'naopmno. Simeho wonyo, yoka, sitofo, oso foho'naopmno. Isifajo'nji wonyo hungkuno so'nji sekwoe mango mta'ni noswapihwolohoh.

⁹ Sekwo hwasyo hungkuno a'amu so'nji nohnñìngkutoho. O'o, yo'mayo yahino wonyo imotofo somo nto ho'nao'mentohofofoho.

¹⁰ Oso'no sekwo a'amu songo imo'nìmentohofofoho. Oso a'amu songo imo'nalokunjoso Anitudo kako hwapingo hweho. Sikuno huhwo huhwi Anitudo kako a'amu songo sokumo kakine'no huno wopingo sejaponto yahino songo'nji Anitudo kako pa'nyo semokalofoho.

¹¹ Nakwo Anituye yahino songo ma'mentihwone hn'awi nakwo hinjohi'nwi afa'nwoho. I ole liwo'nìngkuhwoni, A'amu temtitifo kengo kengo mta'ango hwafoho. U hungkuno kengo'no hwafoho. U Jutafe honìngkano hungkunomo inìngkuwo'nìngkohofofoho. Honìngkano hungkunomo minìngkayo'njofoho. U a'amu we'mta'angofoho. U hameponjo a'amufoho. U a'amu yofe engo'no hwafoho. U a'amu sakinjofoho. Ose liwo'nìngkuhwoneso siki hungkunofoho. Hungkuno neso olenoho. Kìlais nakwoe songo humayoso hwapingo sohwo kako nakwo a'amu kengo kengo hn'nìmo nonafohi'nonto kako nakwo hinjohi'nìmo humaho.

Nakwo hitoho inyo yahino somo unìngkohwano.

¹² Sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Kako sekumne'no hitoho ulofoso so'no kakine'no sehwosopo'mentisofoho. Oso'no sekwo kakoe yahino lomo tifi finìngkamno. Sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho selofihwoso'no hoffkimo wopingo ulohopmno. Sekwoe yofe monje yasyikuji sekwo a'amu somne'no hwahopo pawomno. A'amu fihwa sekumo wonyo selohopijoso sekwo simeho wonyo uyikutoho. O'o, sekwo simeho wopingo uyimno.

¹³ Sekwo a'amu so'nji fo'mal'nìmno. U a'amu fihwa nom'ni hwamne'no simeho wonyo umo'noso so'no sekwo wonyo homo somo hohujwo'mo meho'naopmno. Nakwoe Hwe Engo sohwo nakwoe wonyo wae enao'mentiso oso pa'nyoso nakwo nom'ne hwafe wonyo so'no hohujwo ukinjafano.

¹⁴ Yahino wonyoangkafo selohe so'nji nom'ne yahino anga'nohino nom'ne somo hwafilo'nyyo so'nji ufohi'nìmno. Oso simeho inyo yahino so'nji ufohi'nìmno. Simeho inifijo'manji simeho afa'njo wonyoangkafo'njo wohumantifeho.

¹⁵ Kìlais kako simeho pompenjiyo nejap'wo'nìngkiso sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonemokosyohumano. Kìlais kako nakwoe a'apaho anga'nohino pa'nyo simeho pompenjiyo'nji humayo'ne so'no nakumne'no joho nal'mentisofoho. Oso'no sekwo soku sikuno huhwo huhwi kakimo isamoyoka ul'wo'nìmno.

¹⁶ Kìlaisiye hungkuno wonyoangkafo sekwoe simeho mo'mo nomafikuji huno wopingo sejapihwosi yo'mayo iwo'nìngkohoho somo ufehu'mokasesyono. Ose ifijo'manji sekwo Kìlais mta'ni huno wopingo ti'pemafikuji sekwo filutihunimno. Honìngkano wopingo somo mi'hwatnnimno. Ose ifijoso sekwo Anitumne'no simeho wopingo semo'nìngkuhwoso'no sekwo Anituye hungkuno'no Ta'njo Iyoswo ta filimno. Oso'nji tajo angomjo ta so'nji ta nom'neso Anituye Towahuno sejapeso Anituye yofe ho'nomayo'ne filutihunimno.

¹⁷ Sekwo yo'mayo hungkuno wolano likuji ou syoho uyano likuji sekwo Jisas'i'ng ejoku'nohumafikuji sekwo Mpohwo Anitumо isamoyoka ulikuji yo'mayoso nakwoe Hwe Engo Jisas'iye yokumpohn'nyo'nji fiyimno.

A mu somontohwa Anituye simeho wopingo umokiyone yahinofoho.

¹⁸ Sekwo moyam'i sofasi sekwoe hwehwamne'no hwahopo pawomno. Hofikimo enjwa'mo fosyohumamno. Hofikoe hungkunomo haloho ito'no popmno. Oso yahino nakwoe Hwe Engo moyam'i sofa hofiko ifitnne'ento imentisofoho.

¹⁹ Sekwo hwe sohwasi sekwoe moyam'isafamne'no wasemo'nono. Sekwo simeho wonyo semo'ninngkuhwoso'no ape sofamo yoka hungkuno nulikutoho. O'o, hungkuno hofijo'nohino ulimno.

²⁰ Sekwo mehomisoku, seningkwohwo sena'wohijafe hungkunomo sikkuno huhwo huhwi haloho popmno. Ose ikujo'no Anit'u kakoe simeho wopingo umo'ninmontonohoh.

²¹ Sekwo hominngkwohwsasi homna'wohijasi sekwoe mehomife simeho wonyo umokukutoho. Oso hwapingo hiso ole, yoka, sitofo, sifajo hungkuno uliwo'ninngkutoho. Yo'mayo ulohofikujo'no hofiko simeho tohino umnningkuhwoso'no honingkano wonyomo wowantifeho.

Syoho ulohofijo so'nyi mokosyohumayo sohwanjiye hungkunofoho.

²² Sekwo syoho ulohofijo soku, sekwoe hwe engo sohwafe hungkunomo tifi finingkamno. Sekwoe syoho somne'no wasemo'nono. Syoho homo somo semokosyohumayo sohwo kako nosehoningkahon'ngki syoho yokumpohn'nyo iwo'ninngkohofo oso pa'nyoso ne'no fiyikuno. Hwapingoso sekwo Anituye yofe ho'nomayo'ne syoho yahinkwofo.

²³ Yo'mayo hopi'nonohino uyano likuji simo'mo ole fisyafihupmno. Olo syoho we'e loso a'amumne'no miyalokuyhwono. O'o, nakwoe Hwe Engo Anitumne'no yalokuhwono. Ose syafisyikuju syoho yokumpohn'nyo fiyikuno.

²⁴ Sekwo iningo seyihwoloho. Nakwoe Hwe Engo Anit'u sohwo sekwoe syoho yo'mayo so'no ho'yango ne sejaponefoho. Oso ho'yango neso Anit'u nto hwosopeehumentisofoho. Sekwo Kila'siye syoho ulohofijo soku kako sekwoe Hwe Engo hweho.

²⁵ A'amu fihwo kako wonyo yoso'manji kako tohino nomanefoho. Nakwoe honingkano wonyomne'no Anit'u kako tango monejape'nijo iyoso'no afifo hungkuno mulanehwono.

4

¹ Sekwo hwe engo syoho selohofijo sohwamo mokosyohumawo'ninngkohofo sohwasi, sekwo huno ole seyohi, Sekwoe Hwe Engo ne sohwo ahwomomo nohumanto sehonalofoho. Oso'no sekwo a'amu nomokosyohumawo'ninngkohofo sohwamo yahino wopingo'nohini ulohopmno.

Olo yahino lomo finingkamno.

² Sekwo Mpohumo jomo ujo so'ne yahino somo yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji simo'mo huno nto'no syafisyikuju Mpohumo jomo ulikuji isamoyoka ne'nohini ulikuno.

³ Sekwo Anitumо nakune'no nefo'mayo'ne jomo ulimno. Olo so'no ulimno. Anit'u kako kakoe hungkuno lutihwayo'ne honingkano wonamofiyono. Olo hungkuno hiloso hwapingoso Kila'siyo. Hohonta hungkuno hiloso hiyaso'mo wentaningki Kila'si ehontojwahumentisoso olohonta ngko hungkuno hiloso a'amu somo lutihwahon'ngko a'amu fiso nakwolaho lontifi impo'angomo intofan'humentohofoho.

⁴ Oso'no olo hungkuno Kila'si ehontojwahumentiso loso ngko a'amumo nto'no lutihwayo'ne sekwo ngkine'no Mpohumo jomo ulimno. Olo syoho Anit'u ntapmmentiso loso ngko a'amufe huno somo ito'no ehhosasiyo'ne Mpohumo jomo ulimno.

⁵ Nakwo olo hwaho lopo siki humayo'ne'maho. O'o, nakwo Anituye syoho ulohofijo'nohwo. Oso'no sekwo nom'ne a'amu Anitumо iningkawo'ninngkohofo so'nyi nohumafikuji sekwoe yahino somne'no huno ito'no syafisyikuju Anituye honingkano wopingo utihwamno.

⁶ Hungkuno ulikujo'no siki hungkuno so'nyi wonyo hungkuno so'nyi nolikutoho. O'o, Anituye hungkuno nto'nohino esyohumafikuji huno wopingo tipemafikuji hungkuno hofijo'nohini filimno. Ose ifijoso a'amu sekumo yo'mayo hungkuno selohon'ngkujo'no sekwo aku hungkuno ito'nohino ulimno.

Poul kako Tikikosi'nyi Ounesimosi'nyimo lihwatimentisofoho.

⁷ Tikikos sohwo kako nose'mahwosi nje hungkuno yo'mayo so'no sejo'ne hweho. Kako Anituye syoho so'no hi umo'ninngkahon'ngki nakwo'nyi syoho yalofoho.

⁸ Oso'no ngko Tikikos sekuyepono uhwojalokweno. Kako yo'mayo ne'ma'maso so'njinji sel'hwosi sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho.

⁹ Nekwo Ounesimos huhwo'njimo sekuyepono lìhwojalokuhwoyo. Tikikosì'ngi siko nose'mahosìsi yo'mayo olopo ne'ma'maso so'no wolosetìhwanjiyoho.

Poul kako a'amu Koulousi somo nje a'amu kuyoho ulimentisofoho

¹⁰ Alisitakos sohwo impo'angomo ngko'nji humantihwoyo sohwo kako nje a'amufo selalofoho. Mak, Mponopasiye koningkwa'wehwo kako huhwo'nji nje a'amufo selalofoho. Mak huhwo sohwo sekuyepono se'maso'manji nto selimale hopaso sekwo kakimo utimafikiji hofiyo mokosyohumamno.

¹¹ A'amu nom'ne Jisas Jasitos kako huhwo'nji nje a'amufo selalofoho. Oso a'amu Jutafe temtitifo mta'ango hufa'u sihune sohwa hofiko Anituye yo'mayo hopi'nonohinoso a'amumo yokumpohn'nyo enemokosyohumayo'ne syoho engo yalokuhwono. Hofiko wonyoangkafo nifo'malokwofo.

¹² Nom'nehwo Epeefilos sekwoe angoponta'ango huhwo'nji nje a'amufo selalofoho. Kako huhwo Kilais Jisasiye syoho ulohofiyohweho. Sìkuno huhwo huhwi kako sekumne'no Mpohumo jomo uliwo'nìngkiso hweho. Ole uliwo'nìngkohi, Anìtu sohwosi, kiko a'amu Koulousi somo hofiko kikine'no yokumpohn'nyo lohofo'neso kiko ufo'maho. Hofikimo yokumpohn'nyo engo umokoho'o no hofiko sokafumo'lifé. Jije huno hopi'nonohonomo hofiko huno uyihwoso'no osomo tìfi wokinìngkapifé. Epeefilos Anìtumo jomo ose uliwo'nìngkisofoho.

¹³ Ngko sohwo'ni Epeefilos sohummene'no huno ole niyohi, Kako a'amule Laoutisiyanta'ango sokunonji Hiyelapoulisnta'ango sokunonji sekwo sokunontnne'no sefo'mayo'ne syoho engo yalofoho.

¹⁴ Luk sohwo hwe uyohofaho syoho wonyoangkafo iwo'nìngkiso sohwo'nji Ntemasì'nji siko nekwoe a'amufo selalokusyo.

15 A'amu Laoutisiya mta'ango Anitumne'no in'ingkawo'nningkohofo somo nje a'amufo ulalokwe so'no sekwo ulimno. Nom'ne a'mu Nimifa'nji a'amu kakoe angomo Anitumne'no uhu'mokuwo'nningkohofo so'njimo nje a'amufo ulalokwe so'no ulimno.

¹⁶ Olo iyoswo losomo sekwo atofo losojwaofikuji a'amu Laoutisiya hofiko Anitumne'no
uhu'mokuwo'n'ingkohofo somne'no uy+mno. Hofiko atofo walife. Nom'ne iyoswo a'amu
Laoutisiya somne'no uyahotimaleso hofiko nosejapikujo'no sekwo hoku atofo filimno.

¹⁷ Sekwo Akiposimo ole ulimno. Oso syoho An'tu kijapmmasoso kiko ito'noso esyohumahojin enjofiyohoho.

¹⁸ Olo iyoswo si'mo'mjo semt^t'mokiyoheso nom'ne a'amumo ulahon^{ingko} mt^t'mokohoho. I olo hungkuno ae'uyo loso ngko Pouliⁿi nje aho'nji mt^t'mokalokweno. Nje a'amupo selalokweno. Sekwo ngko impo'angomo humale so'no in^{ingo} ni'mofikutoho. An^tu kako yo'mayoso wop^{ingo} waseloho'montonoho. Ngko Pouliⁿi mt^t'mokalokweno. Osohopeho.

1 Tesolounika

Olo Iyoswo Simo'mjo loso Poul A'amu Tesolounika somne'no Mt'i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo si'fe'nji aho'nji hopi'nono nto uyakolo'mentisopolikeno Poul olo iyoswo simo'mjo loso a'amu Tesolounika somne'no mt'i'mokumentisofoho. Poul hohonta An'tu ye syoho yiku'mo'mo sohonta kako Filipai uliko'manto Tesolounika i'mofamentisofoho. Oso hoohosonta a'amu Juta sofe tajo ango somo noswonto An'tu ye hungkuno yano uy'mentisofoho. Nuyahon'ngki a'amu Juta fehohnjo so'nji a'amu Ngkilik pil'ningo engo so'nji Jisasimne'no simeho hi'ntnnono uy'mentohofoho. Oso hiso'no a'amu Juta fehohnjoso Pouli'mo impe untfantifi yahon'ngkofi si'kwo'miyomo hiyaso li'mofonto Atenis osopo ifawo'mentisofoho. Oso ango hopo sopo humanto a'amu Tesolounikajo Jisasimne'no simeho hi'ntnnono songo uy'mentohofoho somne'no huno pi'ningo uyahon'ngki oso hopo sopo nta'ni Timoutimo ango Tesolounikane'no li'hwaj'mentisofoho. (Hungkuno hiso 1 Tesolounika sohe engo 3 hon'ngkano we'e 2. Osopo weho.) Poul Timoutimo li'hwaj'jento Sailas'i'ngki siko ango Koulin i'mofamentisieyeho. Oso hopo sopo Poul a'amumo An'tu ye hungkuno ulontan'ngki Timouti uma'mentisofoho. Numanto Pouli'mo a'amu Tesolounika sofe humayo so'no ulahon'ngki Poul nupa'nonto olo iyoswo loso mt'i'mokumentisofoho. Hwapingo olo iyoswo mt'i'mokiyoso olenoho. Poul a'amu Tesolounikajo Jisasimo in'ngkunyo sofe simeho hi'ntnnonohino somo yokumpohn'nyo umokumonto mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul ango Koulin humanto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo li'hwasi tifi uni'ngkohwano.

¹ Ngko Pouli'ni olo iyoswo loso sekwo a'amu ango Tesolounika sopo An'tu'nji Hwe Engo Jisas Kila'si'njimne'no simeho uy'wo'n'ngkohoho sokune'no mt'i'mokalokuhwono. Sailas'i'ngki Timouti'nji oso hwa'u'nji ngko'nji humentani mt'i'mokalokuhwono. Sekwo An'tu'nji Hwe Engo Jisas Kila'siye mehomisoku, siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi simeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

A'amu Tesolounikaso An'tu'umo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyontifi wopingo humamotofoho.

² Nakwo Mpohumo jomo ulontane sohonta sekumne'no isamoyoka uli'wo'n'ngkuhwonefoho. Nakwo sekumne'no An'tu'umo jomo ujos'o no piso'mo'nyo miyalokuy'hwono.

³ Sekwo An'tu ye hungkunomo upa'nontifi hungkunoso aho yokumpohn'nyo kesyohumawo'n'ngkohofoho. Oso'no sekwo siki mohumulofo. O'o, sekwo An'tu'umne'no syoho yokumpohn'nyo yontifi a'amu nom'ne somne'no simeho hi'ntnnono uyontifi wopingo ulohof'wo'n'ngkohoho kuyoho. Yo'mayo tango ko se'mayoso sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kila'si asomo peso'no hofijo uwowntohumalofo. Oso'no sosyef'syontani Mpohumo isamoyoka ulalokuhwono.

⁴ Nakwoe a'amu soku, olo so'no huno nayohoho. An'tu sekune'no hitoho engo sejap'wo'n'ngkiso sokumo kakoe mehomisimo'nyo'ne nto sehwosopo'mentiso kuyoho.

⁵ Nakwo An'tu ye hungkuno selimentihwone sohonta sekwo ole majofoho. Olo siki hungkunofoho. Ose majofoho. O'o, hungkuno hiloso upa'n'ngkahon'ngkofi An'tu ye Towahuno Wopingo sohwo sekwoe simeho mo'mo syoho yokumpohn'nyo yahon'ngki sekwo huno ole syafihu'mentohofifo, Hungkuno ne'njofoho. Oso'nji sekwo nakwoe yahino humayo somo nahonontifi huno seimentisofoho. Hon'ngkanoso wopingofoho. Nonefo'mawo'n'ngkohof'hwafoho. Ou, hungkuno ne'njo hwafoho li'mentohofoho.

⁶ Nakwoe humayo somo sekwo nahonontifi nakwo pa'nyo sekwo imentohofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisa'siye hon'ngkanomo in'ngkamentohofoho. In'ngkowentan'ngkofi a'amu nom'neso nosehonontifi nakwolaho lontifi tango sejapmentohofoho. I oso'no An'tu ye Towahuno sohwo simeho wopingo sejopahon'ngki nakwoe hungkunoso sekwo ma'mentohofoho.

⁷ Oso'no a'amu An'tu'umo simeho hi'ntnnono uyoso hwaho Masetouniyanta'ango so'nji hwaho Ngkiliknta'ango so'nji hofiko sekwoe yahino wopingo sehonontifi yahino homo somo sen'ngkamentohofoho.

⁸ A'amu Masetouniya so'nji Ngkilik so'nji hofiko'nohino'maho. O'o, sekwo An'tu ye hungkuno a'amu somo lutihwahon'ngkofi ango'meemo ho'n'ngkahon'ngki a'amu hopi'nonohinosa sekwoe simeho hi'ntnnono An'tu'umo uyoso'no upa'n'ngmentohofoho.

Nakwo hano ang'o'meemo emoyontani sekune'no nelahonⁱngkofi nakwo oso hiso'no hungkuno nom'ne mujo'njo yⁱwo'nⁱngkuhwonefoho.

⁹ Ose nelalokwofo. Nakwo sekumo se'mahonⁱngkuhwoni nakwoe hungkuno upa'nontifi sekwoe hwahoponjo hwasyo anⁱtu somo ho'naofontifi sekwo Anⁱtu songo ne'no humayo ne sohwoe syoho ulohofiyi imo'nⁱmentohoho so'no nelalokwofo.

¹⁰ Nom'ne hungkuno ole nelalokwofo. Olohonta sekwo Anⁱtuye Hwomu ahwomo mta'ango sohwo asomo peso'no hontohumalofo. Ose nelalokwofo. Oso hwomu sohwo Jisasⁱyoho. Kako poyo pe'nⁱngkahonⁱngki Anⁱtu ulⁱka'mentisofoho. Oso'no hwangku Anⁱtu kako a'amufe wonyo honⁱngkano so'no tohino engo uyoso sohonta nakwo Jisasⁱmo simeho uyⁱwo'nⁱngkuhwone hn'nwiye tohinoso Jisas nto ma'mentisofoho.

2

Poul Tesolounika sopo nohumanto yo'mayo syoho imentisofoho.

¹ Nje a'amu kuyoho. Sekwo huno seyohoho. Nakwo sekwo'njopo nohumentani nakwoe syoho imentihwoneso fiyo po'mentis'o'maho. O'o, ne imo'nⁱmentisofoho.

² Nakwo ang'o Filipainta'ango sekuyepono pmmentihwonefoho. Filipai humenanⁱngkuhwone siⁱtofo nalimentohofoso tohino engo ma'mentihwone so'no sekwo huno moi'wonoho. I oso'no nakwoe Anⁱtu kako kakoe yokumpohn'nyo nakumo nejopahonⁱngki yo'mayo hwahoponjo somne'no iyoho monanyofoho. O'o, nakwo sekuyepono Filipainta'ango sohwona'ni nopahonⁱngkuhwoni a'amu pi'nⁱngo nakwolaho ko nelaⁱhonⁱngkofi nakwo Anⁱtuye hungkuno selimentihwonefoho.

³ Oso hungkuno selihwoneso hwasyo hungkuno'nji selimentihwone'maho. O'o, nehopi'nohini selimentihwonefoho. Hungkuno hiloso selontani wonyo honⁱngkano imo'mentihwone'maho. O'o, wopingo'nohini selohofontani Anⁱtuye hungkuno selimentihwonefoho.

⁴ Anⁱtu nakumo yamofo nto naloho'mentisofoho. Yamofo nalohofonto nalimento, Nje hungkuno ujo'ne sohwasi hoponoho, nalimentiso oso'no lijwaafalokuhwono. Hungkuno hiloso a'amufe simeho wopingo umo'nyo'ne mulalokuyihwono. O'o, Anⁱtuye simeho wopingo umo'nyo'ne yalokuhwono. Anⁱtu nakwoe simehomo fe'nonehonalofoho.

⁵ Sekwo huno moi'wonoho. Nakwo sekumo afoto masemokummentihwono. Awonoho. Nakwo sekwoe hamniyoho mayo'ne selimentihwone'maho. Olo hilo so'no Anⁱtu huno uyohoho.

⁶ Sekwo'nji nom'ne a'amu so'nji nakwoe yofe ho'nomayo'ne miyalokuyihwono. I oso'no nakwo Jisas Kilaisⁱye syoho ulohofiyi (*apousel*) hwona'nyoho.

⁷ Oso hiso'no nakwo syoho engo sejopontontasi hoponesohilo. I sekwo'nji nohumentanⁱngkuhwoni sohonta nakwo moyamⁱko kakoe mehomimo wonyohofiyi esyohumawo'nⁱngkiso hopaso esesyohumamentihwonefoho.

⁸ Nakwo sekune'no simeho nehopi'nohini sejapmntihwone so'no nakwo Anⁱtuye hungkuno wosejopantani imentihwonefoho. Oso'nohini'maho. Oso syoho yontanⁱngkuhwasi a'amu hofⁱko nakumo nonahonⁱngkuji nakumo fonjonasyontifijontentesi wopingo'nesohilo. Hwapingoⁱso nakwo sekune'no simeho nehopi'nohini sejape so'nefoho.

⁹ Nakwoe a'amu soku, nakwoe syoho tohohmtnno'njo iyoso'no sekwo huno moi'wonoho. Anⁱtuye hungkuno ko selontani nakwoe wosopayo yo'mayo so'no mpe iyo'ne nakwo sⁱkwo'miyomo mofehi'nyo'nji hamniyoho'no syoho yokumpohn'nyo imotihwonefoho. Sekwoe wosopayo yo'mayoso siki mayoso'no nakwolaho limentihwonefoho.

¹⁰ Sekwo nakwoe yahinoso nto nahonimentohofoho. Anⁱtu huhwo nto nahonimaho. Sekwo Anⁱtume simeho hi'ntnnono uyalokwofo sⁱkunonji sekwo'nji nohumentani nakwo Anⁱtuye honⁱngkanomo inⁱngkowentani wopingo'nohini humamentihwonefoho. Wonyo honⁱngkano mimmentihwonefoho.

¹¹ Hwe fihwo kakoe mehomimo wopingo ulohofⁱwo'nⁱngkiso hopaso nakwo sekumo wopingoⁱ seloho'mentihwonefoho.

¹² Anga'no ang'a'nohino sokumo Anⁱtuye hungkuno losetihwentani huno sefophotofontani sekwoe humayo somo yokumpohn'nyo semokumentihwonefoho. Anga'no ang'a'nohino sokumo Anⁱtuye simeho wopingo umo'nyo so'ne nakwo honⁱngkano wopingo'nohini inⁱngkayo so'ne lutihwamentihwonefoho. Anⁱtu huhwo sohwo ole selalofoho. Nje angopo ni'mapmno. Nje yo'mayo wonyoangkafoso sekwo'nefoho. Sekwo ngkimo enjwa'mo fosyohumafkujo'no ngko wosemokosyohumamonnoho. Ose selalofoho.

A'amu Anítumo simeho hi'ntnnono nehopi uyontifi yokumpohn'nyo lohofontifi tango engo tipema'mentohofoho.

¹³ Nakwo Anítuye hungkuno selontanìngkuhwoni sekwo ole monajofoho. Olo hungkuno loso hwahoponta'angofoho. O'o, ose monajofoho. Nakwoe hungkuno nupa'nontifi Anítu mta'angofoho lìmentohofoho. Ou nehopi. Oso hungkuno Anítu nejapmentisofoho. Oso'no hungkuno hilo somo sekwo nupa'nìngkahonìngkofi sekwoe simeho mo'mo hungkuno hiso'no Anítu kako huno fohotofotofo selohofahonìngki sekwo honìngkano songomo inìngkamentohofoho. Oso hiso'no nakwo Anítumo isamoyoka ulìwo'nìngkuhwonefoho.

¹⁴ Nakwoe a'amu soku, a'amu hwaho Jutiya humamotofoso hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais osohumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo yo'mayo u'ma'mentiso pa'nyoso olahonta sekumo se'malofoho. A'amu Jutiya humamotofoso Jisasìmo inìngkawo'nìngkohofo so'no hofikoe a'amu mta'ni tango engo ma'mentohofoho. Oso hopaso sekwo sekwoe a'amu mta'ni tango engo tipemalokwofo.

¹⁵ A'amu Jutaso Jisasìmo mohumayo'njoso hofiko a'amu Anítu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwamo fonjasontifi tifinepo nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais sohumo fonjahumentohofoho. I hofiko nakumo wae enamo'mentohofoho. Hofikoe yahino wonyo so'no Anítu ngkilaho lalofoho. A'amu huhwo sohwa hofiko hwe moyo'mi hopi'nonohino sofe mango hwafoho.

¹⁶ Oso'no a'amu Jutamnophino'maso, o'o, a'amu temtitifo kengo kengo somo nakwo Anítuye hungkuno walutihwantane yahonìngkuhwoni hofiko nakwoe honìngkano pi'jwonenemofalokwofo. Oso'no a'amufe mangohwa pa'nyo imo'nìmentohofoho. A'amu Jutaso ole lalokwofo, A'amu kengoso Jisasìye hungkuno upa'nyo so'no nakwolaho lalokwofo. Oso'no hofikoe wonyoso engo hopa nto yao'maho. Oso hiso'no Anítu kako hofikine'no simeho tohino umnalofoho. Tohino engo wotipemantifeho.

Poul kako Tesolounika a'amu somo apa'no uhwonimo syafihu'mentisofoho.

¹⁷ U nakwoe a'amu soku, a'amu Juta sekuyepono nakumo wae enao'mentohofo sohonta nakwo hwaho nom'nepo nohumentani sekune'no huno sosyefisyontani nakwo sìkumehomi pa'nyo humamentihwonefoho. Sekwoe simano masehonyo'njo yontani ioso'no nakwoe hunoso sekune'no sosefisyalokuhwono. Nakwo sekumo se'mane'entani syoho engo yalokuhwono. Nakwoe nakwoe simeho so'mo hofikimo uhwonano syofisyalokuhwono.

¹⁸ Nakwo sekumo wose'mantane'no yìhwono. Ngko Pouli'ni sìkuno engolopohamo wose'ma'mo lonji ko imoteso i Seten kako nakumo pi'kipijo naloho'mojofoho.

¹⁹ Hwangku nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo kakoe sìmanopo lohofanefoho. Oso hohosohonta nakwo yo'mayo wonyoangkafo tipemanne so'no huno mosyofisyalokuyìhwono. O'o, sekwo nakwo'nji oso hopo lohofane so'no syofisyontani sìmonyo yalokuhwono. Jisas kako sekumo sehonìngkuhwosi nakwoe syoho ne imo'nyo so'no huno uyonefoho.

²⁰ Sekwoe yahino wopingo so'ne syofisyontani Jisasìye yofe ho'nomalokuhwono. Oso'no sekumne'no nakwoe simeho wopingo namo'nìngkohoho.

3

Poul Timoutimo a'amu Tesolounika somne'no yokumpohn'nyo umokiyo're li'hwatìmentisofoho.

¹ Nakwo sekune'no ne'no syosyefisyìwo'nalokuhwone so'no sekwoe hungkuno najo so'ne nohontohumehwaloho. Oso'no Sailasi'nji nekwo ole mtitofontai nekwo ango Atenis sopo nohumentai

² Timouti sekuyepono wolìhwojantayo'yìhwoyo. Timouti huhwo sohwo kako nekwo'nji Anítuye syoho yontani Jisas Kìlaisìye hungkuno lutìhwawo'nìngkiso hweho. Nekwo Timoutimo sekwoe simeho hi'ntnnonohino somne'no yokumpohn'nyo semokiyo'ne'no uhwajìhwoyo. Kako Anítuye yokumpohn'nyo so'no wasefohoto'mtonoho.

³ Yo'mayo tangoso se'malokunjo so'no iyoho masenonehoho. Sekwo huno moi'wono. Yo'mayo tohino mayoso'no Anítu lìmento, Tohino wotipemantifeho. Ose lìmentisofoho.

⁴ Nakwo sekwo'nji nohumentani oso hiso'no nto selimentihwoni, Nakwo hopi'nonohino tohino engo notipemanefoho. Ose selahonìngkuhwoni hungkuno hiloso ne imo'nìmentiso so'no huno seyohoho.

⁵ Oso'no sekwo wopingo ko humalofo syafisyonji sekwoe hungkuno najo so'ne mohontohumamnehono. Oso'no olo hilo so'no Timoutimo sekuyepono wolìhwatìmne'no yohono. Sekwo simeho hi'ntnnonohinoso yokumpohn'nyo hi'nji kohumalofo. Seten

kako sekumo afofo'no sejapihwoso'no nakwoe syoho ne ane imo'nonoholontae l̄hwajihwoyo.

Timouti hungkuno wopingo Poulimo moti'mahoningki Poul simeho wopingo umo'nimentisofoho.

⁶ Timouti sekumo seliko'manto olohonta nakumo ne'makwoho. Hungkuno wopingo sekumta'angoso lonetihwahoho. Ole lonetihwahahi, Hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyalokwofo. Hofiko a'amu nom'ne somo simeho wopingo uyontifi ufo'malokwofo. Engolopohamo hofiko nakumne'no syafisyiwo'nìngkohoho. Nakwo sekumo wosehonantane'no yalokuhwone hopaso sekwo nakumo wonehonantife'no yalokwofo. Ose nalimasofoho.

⁷ Nakwoe a'amu soku, nakwo olopo tohino engo mentani nohumentanìngkuhwone sekwo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyifwo'nìngkohoho so'no upa'nontani oso hiso'no nakumo yokumpohn'nyo natofo'nefoho.

⁸ Sekwo Hwe Engo Jisas sohummne'no yokumpohn'nyo humalofo so'no huno naiso so'no yo'mayo tango nakumo ne'masoso nakwo simeho wopingo'nji wohumantanoho.

⁹ Nakwo sekumne'no Mpohumo jomo ulontani simeho wopingo wonyoangkafo namo'nìngkohoho. Simeho wopingo wonyoangkafo so'no Mpohumo isamoyoka pipi ulanehwono. Nakwo sekumne'no sìmonyo yalokuhwono.

¹⁰ Mofehi'nyo'nji sìkuno'nji nakwo sekumo sefomayo'ne Anitumo jomo ulifwo'nìngkuhwonefoho. Sekwo Anitumo simeho we'e uyifijo'manji nosehonìngkuhwasi sekwoe simeho hi'ntnnono engo uyoso'no wosefoma'mtonoho.

Poul kako kakimo Tesolounika'no uhwojayo'ne Anitumo jomo ulimentisofoho.

¹¹ Nakwoe Mpohwo Anit'u'nji nakwoe Hwe Engo Jisas ntnne'no sekumo Tesolounika se'mayo'ne honìngkano namofiy'o'ne jomo ulalokuhwono.

¹² Hwe Engo sohummne'no ole ulalokuhwono, Sekwo simeho afa iniwo'nìngkohoho so'nji sekwo nufo'ma'nìwo'nìngkohoho so'nji a'amu nom'ne somo simeho uyo so'ntne'no engo umojo. Ose ulalokuhwono. Nakwo sekumne'no hitoho selofifwo'nìngkiso hopaso Hwe Engo sohwo kako sekumo sefo'mayo'ne jomo ulalokuhwono.

¹³ Hwe Engo ose yososo sekwoe simeho somo yokumpohn'nyo semokososo nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe a'amu'nji asomo pifijo sohonta sekwo Anituye sìmanopo lohoffkuji honìngkano wonyo ane wopingo'nohini lohopitne kuyoho.

4

Honingkano wopingo somo finìngkamno.

¹ Ou, nakwoe a'amu soku, hungkuno nom'ne woselantane'no yihwono. Nakwo Anituye simeho wopingo umo'nyo so'no yo'mayo honìngkano yahino nto setihwamentihwonefoho. Oso yahino wopingo somo sekwo we'e inìngkowalokwofo. I olohonta nakwoe Hwe Engo Jisas siyafisafihupmno. Oso honìngkano yahino wopingo somo sekwo aho yokumpohn'nyo ne'no fiksesyohumantoko.

² Yo'mayo hungkuno hopi'nono Jisas mta'ango selimentihwoneso sekwo huno moi'wono.

³ Sekwo yahino wopingo somo inìngkayo so'no Anit'u ole umo'nalofoho. Honìngkano wonyo ane'no wopingo'nohini finìngkamno. Yo'mayo yahino wonyo a'mohufo iyoso nìhu'nahone fohu'meeopmno.

⁴ Ape mayo yahino so'no honìngkano ito'nohini fisyafihupmno. Ou, sekwo anga'no anga'nohino swahsi, sekwo ape womano likuji ape mayo yahino somne'no huno syafisyi'kuji sekwo ape ito'no mapmno. Sekwo simeho noselikafihwoloho.

⁵ Sekwo a'amu Anit'u ne'no huno mosyafisyi'o'no sofe yahino nomafikutoho. Hofiko hofikoe a'apahomnophini syafisyontifi apemne'no simeho fefoyo u'mahoningki ape hufo hopa iwo'nìngkohofihwafoho.

⁶ Olo yahino loso'no sekwo nom'ne somo wonyo ulohoffkutoho. Nom'ne sohwafe ape hufo nomafikutoho. Olo yahino wonyo loso'no Anit'u tohino mìkunìmposo uyonefoho. Olo hilo so'no nakwo hungkuno yolocho nto selimentihwonefoho.

⁷ Anit'u kako nakumo honìngkano wonyomo inìngkayo'ne nahwosopo'mentiso'maho. O'o honìngkano wonyo ane wopingo'nohini somo inìngkayo'ne nahwosopo'mentisofoho.

⁸ Olo ape ito'no mayo'ne hungkuno somo hwe fihwo hwotoho feso sohwo kako a'amufe hungkunomnophini mafewo'nìngkiyohoho. O'o Anituye hungkuno homo hwotoho

fewo'nìngkiso hwaho. Anìtu huhwo sohwo kakoe Towahuno wonyo ane wopìngo'nohini nejapìwo'nìngkiso sohomo hwotoho fewo'nìngkisofoho.

⁹ I a'amu nom'ne somo sìmeho inyoso'no pehofo semti'mokiyimnehono. O'o Anìtu oso hiso'no nto setìhwamasofoho.

¹⁰ Sekwo a'amu Masetouniyanta'ango Anìtumo sìmeho umotofo somo sekwo sìmeho uyìwo'nìngkohoho kuyoho. I oso'no nakwoe a'amu soku nakwo hungkuno yokumpohn'nyo woselantane'no yìhwono. Olo yahino loso sekwo yokumpohn'nyo ne'no fisyafisyìkuno

¹¹ Sekwo hungkuno tìfi'no so'no huno yokumpohn'nyo fisyafisyìkuno. Sekwoe humayoso hofijo nto'no fosyohumafìkuji sekwo syoho yo'mayo so'no ito'no mokosyohumamno. Sekwoe wopayo syoho yo'mayo syohoso sekwoe aho'nji nto'no fiyìkuno. Hohonta ose nto selìmentohefoho.

¹² Ose ifijo'manji a'amu Anìtune'no mosyafisiyo'njosó sekwoe honìngkanomo sehonìngkuji hofiko yofe wopìngo womeselantifeho. Sekwo yokumpohn'nyo ifijo'manji sekwo umofonyo mifitnnehofo. Nom'ne somo yo'mayo so'no jomo mulìfitnnehofo. O'o sekwo hoponoho.

Hwe Engo Jisas sohwo asomo pe-e'ne hungkunofoho.

¹³ U nakwoe a'amu soku a'amu poyo nto pe'nyoso'no sekwoe hunomo ito'no womesehwajantane'no yìhwono. Huno ito'no syafìhupijoso poyo pe'nyoso'no sekwoe sìmeho tango maseyonehoho. A'amu Anìtumo sìmeho hi'ntnnono moyoso a'amu poyo pe'nìngkahonìngki ntì'mo kohumaho syafìsyontifi humotaho latìpewo'nìngkohofoho. Anìtu nelìkafone so'no mohontohumayo'njosó hofiko poyo pe'nyoso'no hofikoe sìmeho tango uyalofoho.

¹⁴ Jisas kako poyo pe'nonto apa'no songo lìka'mentiso so'no syafìsyìwo'nìngkuhwono. Oso hiso'no nakwo sìmeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkuhwonehofo. Oso'no olo so'no huno nayohoho. A'amu Jisasimo sìmeho hi'ntnnono uyontifi pe'nìmentohofoso hofiko Jisas'i'ni ufohi'nìngkahonìngkofi Anìtu songo humayoso uyìmentiso so'no Jisas asomo poso sohonta kako a'amu homo somo asomo ipemotaponehofo.

¹⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisasìye hungkuno woselantane'no yìhwono. Hwangku Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta nakwo hwe moyä'mi songo humalohwone hn'nwi nakwo a'amu pe'nìmentohofoso somo sìmo'mo mupeenehwono.

¹⁶ O'o Hwe Engo sohwo kako mampaho engo'nji joho lahonìngkuhwosi a'amu ahwomomjo sìmo'mta'ango sohwo joho lìhwosi Anìtuye kounoho yoka ho'nìngkuhwoso'no osohonta Hwe Engo sohwo ahwomomo ulìko'mahwosi noponehofo. Oso hohosohonta a'amu Jisas Kilaisìmne'no sìmeho hi'ntnnono uyontifi pe'nìmentohofoso somo Anìtu songo ulìkafonehofo.

¹⁷ Oso hohosohonta nakwo hwe moyä'mi Jisasimo sìmeho hi'ntnnono uyontani songo humalohwone hn'nwi Hwe Engo sohwo nakumo netìmahwosi nakwo hi'nnonji poyo pe'nìmentohofoso so'nji himopo noswo'nìngkuhwasi osopo Hwe Engo sohomo sì'mowanefoho. Osohonta nakwo Hwe Engo sohwo'nji engolopohamo ne'no humentìhwanehofo.

¹⁸ Oso hiso'no sekwo senìngkwa'wehwosamo ulìkuji hofikimo yokumpohn'nyo usosofitopmno. A'amu poyo pe'nyoso'no sìmeho tango uyalokunjo somo olo hungkuno hiloso ulìkujo'no hofikoe sìmeho wopìngo umo'nìmontonoho.

5

Jisas asomo peso'no nakwo ito'no wesyohuman.

¹ Nakwoe a'amu soku, yo'mayo nakwo selìhwoneso imo'nyo'neso sìkuno so'no mamti'mokohiyìhwono.

² O'o oso hiso'no sekwo huno moi'wonoho. Oso sìkuno hiso nakwo huno moneyontanìngkuhwosi imo'nonehofo. A'amu hufo uyantifi sìkwo'miyomo pohofo oso hopa imo'nonehofo.

³ Oso sìkuno homo somo a'amu ole wohnnantife. Yoka ane sìkuno wopìngohontanoho. Nakwo wopìngo humalohwono. Ose hnìngkuji nohumentanìngkuji yo'mayo huno mosyafisiyo'neso u'mofapmmontonoho. Nom'ne pahnnìmo hungkunoso ole, oso tohino moyä'mifa mehomì aswo womantifi umnìngkiso hopa komo'no imo'nonehofo. Oso tohino homo somo hofiko muyakolopitnnehofo. Sìkuno oso pa'nyoso imofaponehofo.

⁴ Nakwoe a'amu soku, sekwo Hwe Engo Jisasìye hungkuno hilo somo sekwo sìmeho hi'ntnnono uyontife so'no pomponahopo humalofo. Sìkwo'mjoho'mo mohumulofo. O'o sìkuno homo somo sekwo yomo mifitnnehofo. Oso sìkuno hiso a'amu hufo uyantifi piwo'nìngkofo hopaso imo'nonehofo.

⁵ Sekwo mofehi'nyo pomponahopo humalofo. Nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'iwo'nìngkuhwone so'nwi sìkwo'mjoho'mo mohumulohwono. O'o pomponahopo humalohwono.

⁶ Oseso nakwo a'amu nom'ne sofe hofikoe huyo'mango fosyawehofo hopa fosyowehwaloho. O'o nakwo Jisasimne'no tìmo hontohumehwasi huno nto'no wehohososonasyono.

⁷ A'amu Jisasimne'no huno mosyafisyo'njo iwo'nìngkohofoso hofiko saho'nohini fosyawowo'nìngkohofoso hopa sìkwo'miyomo huno nto'no mehohosasiyo'njo fosyawowo'nìngkohofofoho. A'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohofitwo'nìngkohofoso sìkwo'miyomo nonilohofitwo'nìngkohofofoho.

⁸ I oso'no nakwo mofehi'nyopo humawo'nìngkuhwone sohwona'niye hunoso eholhosahiny'i'nwoho. Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyo so'nji a'amu nom'ne somo simeho uyoso'nji nakwoe sampe pa'nyofoho. A'amu jije swokinopo wakufongku'mo lìhwosi yihwoso'nno jije sampe swokinopo womokisahin'mnaho. U jije mnokinopo wafongku'mo lìhwosi yihwoso'nno kiko jije sampe wahoholo'nìmonnoho. Oso pa'nyoso nakwoe wonyomne'no poyo imo'nìmentiso sohwo nakumo asomo wonema'mo lìhwosi poso sohune'no syofis'yihwasi nakwoe sampe pa'nyoso nto'no wehoholo'nohumano.

⁹ Anitu nakwoe wonyo'mne'no tohino nejape-e'nne nahwosopo'mentiso'maho. O'o nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais nakumo asomo netimayo'ne nahwosopo'mentisofoho.

¹⁰ Jisas nakwo kako'nji songo fosyohumayo'ne nakumne'no pe'nìmentisofoho. Oso'no nakwo poyo pe'nas'o'manji songo humaso'manji u Jisas kako asomo poso sohonta nakwo kako'nji songo nohumaneffoho.

¹¹ Oseso sekwo a'amu anga'n'o anga'nohino hn'nwi senìngkwa'wehwosamo hungkuno wopìngo'nohini ulìkuji hofikoe simehomo yokumpohn'nyo fisosofitofisyohumamno. Olo honta yalokwofo somta'angoso ne'nno fikuno.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Nakwoe a'amu soku, hungkuno nom'ne woselantane'no yihwono. A'amu nakwoe Hwe Engo sohwae honìngkanomne'no losetihwalokwofo somo sekwo enjwa'mo nto'no fosyohumamno. Nakwoe Hwe Engo sekumo sefo'mayo'ne a'amu homo somo uhwosopo'mentisofoho.

¹³ Sekwo hofikoe syoho so'no huno nto'no fisyaft'hupmno. A'amu homo somo simeho uyìkuji hofikoe yofe ho'nomafìkuji wopìngo'nohini ulohopmno. Sekwo yoka hungkuno nohnìngkutoho. O'o simeho afa inìngkuji wopìngo fosyohumamno.

¹⁴ Nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu piso'mo'nyo'njo somo hungkuno ole ulìmno, Sekwo syoho yokumpohn'nyo fiyimno. Piso'mo'nyo ikutoho. Hungkuno yokumpohn'nyo ose ulìmno. A'amu Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofo'ne iyoho unìwo'nìngkiso somo yokumpohn'nyo umokumno. Anituye honìngkanomo ulìko'mano lifijo somo ufo'mapmno. A'amu hopi'nonohino somo sekwo hungkuno hwaho lopo hofohofahn'no ulìmno.

¹⁵ A'amu sekumo wonyo selohopijo somo sekwo aku ulohofikutoho. O'o, sìkuno engolopohamo sekwo a'amu hopi'nonohino somo wopìngo'nohini ulohofikuno.

¹⁶ Engolopohamo sekwo simeho wopìngo'nji fohumantokuno.

¹⁷ Engolopohamo sekwo Mpohumo jomo ulìkuno.

¹⁸ Sekwo yo'mayo tango'nji nohayo'nji se'maso so'nno Anitumo engolopohamo isamoyoka ulìkuno. Jisas Kìlais kakoe a'amu somne'no Anitù olo yahino loso'nno umo'nìngkohoho. Oso'no sekwo tifi finìngkamno.

¹⁹ Yo'mayo Anituye Towahuno selisosó sekwo hwotoho fekutoho.

²⁰ A'amu Anituye hungkuno selifijo somo sekwo hohujo ikinjìmififikutoho.

²¹ Yo'mayo hungkuno upa'nìngkohofoso Anitunta'ango so'nne yamofo fiyimno. Hungkuno ne'njo somo aho fìkesyo humamno.

²² Yo'mayo wonyo somne'no i'waho fiyimno. Olo hilo so'nno sekumne'no Mpohumo jomo ulalokuhwono.

²³ Anitù kako simeho pompenjiyoso hwapingo hweho. Oso'no kako'nohini sekumo wopìngo wasemokono. Kako sekwoe huyo'mango'nji a'apaho'nji wopìngo esemokosyohumahwosi nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais asomo poso sohonta Anitù sekumo wopìngo semokoneffoho.

²⁴ Anitù nahwosopo'mentiso sohwo kako oso hiso'no wopìngo namokoneffoho. Anitù ose nalìmentiso so'nno ne imo'nnoneffoho.

²⁵ Nakwoe a'amu soku, sekwo Anitù nefo'mayo so'nno Mpohumo jomo ulìmno.

²⁶ Anituye a'amu hopi'nonohino somo nakwoe a'amu kuyoho ulìmno.

²⁷ Ngko Hwe Engo sohwoe yokumpohn'nyo'nji hungkuno loso waselⁱmonneⁱno yohono. Sekwo olo iyoswo mtⁱ'mokalokuhwoneso nⁱngkawahwosamo atofo filutⁱhwamno.

²⁸ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kⁱlais kako wopⁱngo wosemokosyohumano. Ngko Pouliⁱni olo iyoswo loso mtⁱ'mokohono. Hungkuno osohopeho.

2 Tesolounika

Olo Iyoswo T̄finjo loso Poul A'amu Tesolounika somne'no Mt̄'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno S̄imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo s̄ife'nji aho'nji hopi'nono nto uyako'mentisopo Poul olo iyoswo t̄finjo loso a'amu Tesolounika afahomne'no mt̄'mokumentisofoho. A'amu Tesolounikajoso Poul iyoswo s̄imo'mo mt̄'mokuyahot̄mentisoso nomant̄fi hof̄ko Jisas K̄lais asomo pe-e'ne hungkuno Poul mt̄'mokumentisoso hof̄ko a'amu Tesolounika fehohnoso atofo hwasyohohnta'ni lont̄fi hof̄koe hunoso ole syaf̄ku'mentohofoho. Poul kako olo iyoswo mt̄'mokisylo loso Hwe Engo sohwoe S̄ikuno nto i'mofapohoho lont̄fi hof̄ko pisomo'nyo yont̄fi yo'mayo syoho so'no nakwolaho lont̄fi siki humant̄fi nom'nne a'amufe syohomne'no hof̄koe humayo somne'no yo'mayo so'no siki hungkuno lut̄hun'wo'ingkohofoho. Olo hungkuno loso Poul nupa'nonto iyoswo t̄finjo loso mt̄'mokumentisofoho. (Oso hungkunoso 2 Tesolounika sohe engo 2 hon̄ngkano we'e 2-nji sohe engo 3 hon̄ngkano 11.-njo sopo weho.) Iyoswo s̄imo'mjo mt̄'mokuyahot̄mentisoso sohonta hamno hufa'u'lukeno hufa'u'sihunet̄keno nto pamentisopo olo iyoswo t̄finjo loso mt̄'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako a'amu Tesolounikaso Jisas nto i'mofapohoho. Hoff̄ko huno ose syofisyontan̄ngkofi Poul kako oso huno homo somo ito'no m̄hwayajiyo'ne olo iyoswo loso mt̄'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo l̄hwasi t̄fi un̄ngkohwano.

¹ Ngko Pouli'ni Sailas̄i'nji Timouti'nji nakwo nohumentani olo iyoswo loso semt̄'mokiyalokuhwono. Sekwo Tesolounika sponjo soku An̄tumo in̄ngkowalokwofo soku sekwo nakwoe Mpohwo An̄tu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K̄laisi'njiye a'amu kuyoho.

² Mpohumo sekumne'no ole ulalokuhwono. Nan̄ngkwohwo An̄tu sohwo'nji Hwe Engo Jisas K̄laisi'nji siko'monta'i siko yo'mayo wop̄ingo selohohos̄si siko s̄imeho pompenjiyo wosejapanjiyoho.

Poul An̄tumo isamoyoka ulalofoho.

³ Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas K̄laisi'mo s̄imeho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkohofo soku, nakwoe a'amu kuyoho. S̄ikuno engolopohamo sekune'no Mpohumo isamoyoka ul̄wo'n̄ngkuhwantanoho. Oso yahino hiso wop̄ingofoho. Hwap̄ingoso olenoho. Sekwoe s̄imeho hi'ntnnono An̄tumo uyoso engo imo'nalofoho. Sekwo nom'nne a'amu so'nji s̄imeho inyoso engo imo'nalofoho. Oso'no sekune'no Mpohumo isamoyoka ulalokuhwono.

⁴ Oso hiso'no nakwo nom'nne a'amu Jisas̄i'mo s̄imeho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkohofo somo sekune'no ole ulalokuhwono. A'amu nom'neso wonyo selohofont̄fi tohino engo sejopahon̄ngkofi sekwo An̄tumne'no mus̄kwajijo'njo yokumpohn'nyo lohofont̄fi An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono engo uyalokwofo. Ose yalokwofo so'no a'amu nom'nne somo ulontani s̄imeho wop̄ingo namo'n̄wo'n̄ngkohoho.

An̄tu kako a'amu hwahoponjofe hon̄ngkanomne'no hungkuno ikwolofonefoho.

⁵ An̄tu hungkuno ikwolofo'ne hwap̄ingo sohwo ito'nohini ȳwo'n̄ngkiso hweho. Sekwo An̄tuye yahino wop̄ingoso malokwofo so'no a'amu nom'neso tango sejopalokwofo. Yo'mayo tango se'mahwoso'no hwangku sekwo An̄tuye angopo humayoso hoponoho.

⁶ An̄tu oso a'amu sekumo wonyo selohofo somo kako aku tohino uyonefoho. Oso yahinoso ito'nohino.

⁷⁻⁸ Sekwo tohino mawo'n̄ngkohofo soku nakwo'nji An̄tu usijo'no nehumajonefoho. Osohonta nakwoe Hwe Engo Jisas kako kakoe a'amu ahwomomo mta'ango yokumpohn'nyo so'nji nopahon̄ngkuhwosi a'amu nuhwon̄fitnnefoho. Oso hohos̄honta kako toho engo'nji nopihwosi a'amu An̄tumne'no huno muyo so'nji nakwoe Hwe Engo Jisas̄iye hungkunomo t̄fi min̄ngkayo'njo somo An̄tu kako aku tohino uyonefoho.

⁹ Oso a'amu homo somo uhwon̄ngkuhwosi sekwo n̄ihu'nahone umo'nant̄fe kuyoho ulonefoho. Hwe Engo sohwoe simano'nji kakoe yokumpohn'nyo pomponaho so'nji muhwonyo'njo ifitnnefoho. N̄ihu'nahone tohino ne'nno nomapitnnefoho.

¹⁰ Kako asomo poso sohonta kakoe a'amuso kakoe yofe noho'nmapitnnefoho. A'amu An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono umotofoso s̄imeho wop̄ingo'nji humafitnnefoho. Osohonta

sekwo hofiko'ngi nohumafitnnefoho. Hwapingoso oso hungkuno selimenthwone somo sekwo simeho hi'ntnnono uyitwo'n'ngkohofoho.

Poul kako a'amu Tesolounika somne'no Mpohwo ufo'mayo'ne jomo ulalofoho.

¹¹ Oso hiso'no syofisyonteri sikuno engolopohamo sekumo sefo'mayo'ne Anitumо jomo ulitwo'n'ngkuhwonefoho. Ole ulalokuhwono. Anitu kako humayo wonyoangkafo so'no sehwosopo'mentiso oso hoponoho. Sekwo Hwe engo Jisasimо simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no yo'mayo syoho wopingo uyano lifijoso Anitu kakoe yokumpohn'nyo wosejapono. Yo'mayo syoho wopingo Hwe Engo Jisasimne'no yalokwofoso moi'wo esojwaofikujo'no wosefo'mano.

¹² Ose ifijo'manji sekwo Hwe Engo Jisasiyе yofe woho'nomanifefo. Oso'no Jisas kako sekwoe yofe aku woho'nosema'mtonoho. Hwapingoso ole, Anitu'ngi nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaist'ngi siko nakumo wopingo nalohofitwo'n'ngkisiyo monta'iyoho.

2

Anituye hungkunomo hwotoho fe-e'ne sohwo i'mofaponefoho.

¹ Nakwoe a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Jisas asomo nophwosi nakumo menahu'mokone so'no woselmonne'no yohono.

² A'amu fehohnjo ole maselikuji, Nakwoe Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose selifijo'manji oso hungkunoso hofikoe huno mta'ango selohofo. U nom'neso ole maselikuji, Anituye Towahuno ole ntaho, Nakwoe Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose woselantifefo. U a'amu nom'ne ole maselikuji Poul ole mt'mokuma, Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose woselantifefo. Oso'no selohofo'manji sekwo yomo ikuji simeho wonyo semo'n'ngkuhwolo.

³ Oso hwasyo hungkuno selifijo somo sekwo simeho hi'ntnnono niyikutoho. Olo sikuno loso siki sohonta m'mofaponehoho. Awonoho. Simo'mo a'amu pi'n'ngi engo Anitumne'no hahn'nyo ifijoso hwe fihwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nyo sohwo utihwa'nyopo i'mofaponefoho. Oso hwe huhwo sohwo tifi no'mo kako tikanomo wene hweho.

⁴ Kako ole ulonefo, Sekwo yo'mayo somne'no hwomtame ehumawo'n'ngkohofoso fohoa'naopmno. Hunoso ngkine'nohini fisyanifohupmno. Ose ulihwosi Anituye tajo ango engo somo nosyuhwosi osopo nohumahwosi ole ulonefo, Ngko Anitu ne hwo'nyoho. Ose ulonefo.

⁵ Hohonta sekwo'ngi nohumanji olo hilo so'no nto selimentohefoho. Sekwo iningo laseimaho.

⁶ Olohonta oso hwe sohwo m'mofapiyoho. Yahino anga'nohinoso oso hwe sohwoe honingkanomo pi'jwaofoho. Yahino hiso'no sekwo huno seyohoho. Anitu kako oso hwe sohwoe sikuno ho'nahumentisoso m'mofapiyoho.

⁷ Sekwo huno moi'wonoho. Olohonta a'amu fiso Anituye hungkunomo hwotoho feelokwofo. I oso'no a'amu fihwo oso hwe huhwo sohwo kakoe honingkanomo nophijumofonefoho. Oso honingkano pi'ku'nnyoso moi'wo imo'n'ngkuhwoso'no oso hwe Anituye hungkunomo hwotoho fe-e'ne sohwo nophonefoho.

⁸ Oso hohosohonta oso hwe Anituye hungkunomo hwotoho fe'e'ne sohwo utihwa'nyopo nophonefoho. Osohonta Hwe Engo Jisas kakoe mammttnno'ngi hwe huhwo sohumo fonjasyonefoho. Hwe Engo sohwo kakoe pomponahao engo'ngi utihwa'nyopo nophwosi oso hwe wonyo sohumo nihu'nahone wonyo umokonefoho.

⁹ Oso hwe Anituye hungkunomo hwotoho fe'e'ne sohummne'no nom'ne hungkuno waselmonne'no yohono. Kako Seteniyе yokumpohn'nyo'ngi nophwosi hungkuno hwasyo'ngi yo'mayo kengo wonyoangkafo hwasyo itihwanefoho. A'amu fehohnjosu nuhwon'ngkujakimoi in'ngkafitnnefoho.

¹⁰ Oso a'amu hiso Anituye hungkuno ne'njo somo simeho ufijo'manji Anitu kako asomo utimanefoho. I oso'no Anituye hungkuno ne'njo nakwolaho lifijoso nihu'nahone imo'naopitnnefoho.

¹¹ Anitu kako hungkuno lahon'ngkuhwosi a'amu hwasyo hungkuno ulitfitnnefoho. Oso hwasyo hungkuno somo a'amu pi'n'ngoso nupa'n'ngkujisimeho hi'ntnnono uyitfitnnefoho.

¹² Oseso a'amu hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono muyoso honingkano wonyo somo in'ngkayso'o'no umo'nalokusoso hofiko Anituye tohino engo nomapitnnefoho.

Anituye sekumo asomo setimayo'ne nto sehwosopo'mentisokuyoho.

¹³ Nakwoe a'amu soku, Hwe Engo sohwo sekumo simeho sejapitwo'n'ngkiso soku sikuno engolopohamo nakwo sekumne'no Mpohumo isamoyoka

uli'wo'nìngkuhwantanoho. Oso yahinoso hoponoho. Hohonta An'itu asomo setimayo'ne sehwosopo'mentisofoho. Oso'no An'ituye Towahuno sohwo sekwo hon'ingkano wopingo'njo semokahonìngki sekwo temtitifo kengo sìmo'njo soku hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono uy'wo'nìngkohofo kuyoho. Oso'no An'itu asomo nosetimaneffo.

¹⁴ An'itu sekumo olo so'no sehwosopo'mentisofoho. Sìmo'mo nakwo An'ituye hungkuno wopingo selimentihwoneffo. Oso hiso'no sekwo mae'ne sehwosopo'mentisofoho. Oso'no hwangku yo'mayo nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais sekwoe simeho mo'mo ema'mentisoso asomo setimaso sohonta moi'wo esojwafoneffo. Oso'no sehwosopo'mentisofoho.

¹⁵ Oseso nakwoe a'amu soku, sekwo An'itumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. Oso hungkuno losetihwamentihwone so'nji ifalifaliyo semt'mokimentihwone so'nji aho yokumpohn'nyo kesyohumafikiji tifi fin'ingkamno.

¹⁶ Nakwoe Mpohumo An'itu kako simeho wopingo nejapmentisofoho. Kako wopingo'nohini nalohofonto yo'mayoso siki nejap'wo'nìngkisofoho. Kako nakwoe simehomo nasosofitof'wo'nìngkisofoho. Oso'no nakwo kako'nji nohumentihwane'no hontohumalohwono.

¹⁷ Oso'no An'itu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais'nji siko sekumo sosofitosesyohumahosi yokumpohn'nyo semokahonìngkohosi sekwo yo'mayo hungkuno so'nji yo'mayo syoho so'nji wopingo'nohini uyantfeho. Oso'no jomo ulalokuhwono.

3

Sekwo nakumne'no Mpohumo jomo ulimno. Kako wonefo'mano.

¹ Nakwoe a'amu soku, hungkuno ae'uyo woselantane'no yihwono. Sekwo Mpohumo nakumo nefo'mayo'ne olo so'no jomo ulimno. A'amu hopi'nono upa'nyo'ne nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno angomeemo woho'nimuweno. Noho'nìmìwahonìngkuhwosi sekwo nupa'nìngkuji simeho uyantfeho.

² Sekwo jomoso ole'nji ulimno. A'amu wonyo nakumo wonyo nalohof'wo'nìngkohofo sofe aho mta'ni welojonefano. Sekwo huno moi'wono. A'amu pi'nìngo engo An'ituye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyoso humalofo.

³ Yo'mayo hopi'nono nakwoe Hwe Engo sohwo lonteso ne imo'nìwo'nìngkisofoho. Oso'no kako yokumpohn'nyo semokuhwosi Seten kako sekumo apa'no mosetimaneffo.

⁴ Olo so'no nakwo huno nayohoho. Yo'mayo hungkuno selimentihwone somo sekwo ito'no in'ngkowalokwofoso ne'no unìngkowantfeho.

⁵ Hwe Engo sekwoe hunomo olo so'no wasefophoto'mtonoho, An'itu sekumo simeho sejap'wo'nìngkisofoho. Oso'no sekumo yo'mayo tango'njo se'masoso sekwo Jisas Kìlais pa'nyo yokumpohn'nyo wolohofantfeho.

A'amu hopi'nono syoho yokumpohn'nyo uyantfeho.

⁶ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais kako kakoe yokumpohn'nyo ntopahonìngki olo hungkuno loso waselimne'no yohono. Senìngkwa'wehwo fihwo kako piso'mo'nyo ihwosi siki humasoso oso hungkuno nakumta'ni ma'malofo somo min'ngkayo'njo osohumo uhwot'i mapmno.

⁷ Nakwo sekwo'nji humamotohwone pa'nyoso fosyohumamno. Sekwo huno seyohoho. Nakwo siki mohumammentihwoneffo.

⁸ Nakwo sekwoe aho mta'ni yo'mayoso siki moma'mmentihwoneffo. O'o nakwo mpe seloho'motohwoneffo. Mofehi'nyo so'nji sìkwo'miyomo nakwo syoho engo tohohmttno'nji imotohwoneffo. Hwapingoso nakwo sekumo tango mosejape'njo hwona'nyoho.

⁹ Nakwo wosopayo'ne yo'mayo so'ne sekumta'ni jomo selontontasi oso yahino ito'nohinoso. I oso'no nakwo hon'ingkano wonyoangkafo so'no wosetihwantaneno'ne imentihwoneffo. Ose imentihwone homo somo sekwo tifi in'ngkayo'neffo.

¹⁰ Olo hungkuno loso songo maselalokuyihwono. O'o nakwo sekwo'nji nohumentani ole selimentihwone, Hwe fihwo ole lososo, Syoho miyo'njo uy'mo. Siki wohumamo. Ose loso sohumo sekwo wopayo nuyikutoho. Ose selimentihwoneffo.

¹¹ I oso'no ole upa'nìngkuhwone, A'amu fihwa piso'mo'nyo yontifi yo'mayo syoho so'no nakwolaho lontifi siki humalofo. Nohumantifi nom'ne a'amufe syohomne'no hofkoe humayo somne'no yo'mayo so'no siki hungkuno lutihuni'wo'nìngkohofihwafoho.

¹² Nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais sohwoe hungkuno yokumpohn'nyoso oso a'amu homo somne'no waselimonne'no yohono. Ole uso. Sekwo sekwoe a'amu'nji simeho

pompenjiyo'nji humafkuji sekwo'ne wosopaesyoho fiyimno. Yokumpohn'nyo ose ulimno.

¹³ I nakwoe a'amu soku, sekwo yo'mayo syoho wopingo so'no piso'mo'nyo ikutoho.

¹⁴ Hwe fihwo olo hungkuno semti'mokiyalokuhwone lomo hwotoho feso sohumo sekwo yofe uhwoffkuji kakine'no i'waho fiyimno. Sekwo i'waho ifijo so'no kako kakoe honingkano wonyo somne'no wonimango unimtonoho.

¹⁵ I sekwo oso hwe sohumne'no ole syafisyikutoho, kako nakwoe mango hweho. Ose syafisyikutoho. O'o, seningkwa'wehweho. Oso'no kakoe hunomo hungkuno wopingo ufohotofamno.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹⁶ Nakwoe Hwe Engo sohwo simeho pompenjiyoso hwapingo hweho. Yo'mayo yo'mayoso se'mahwoso'no kako simeho pompenjiyoso wosejapono. Sekwo'nji wohumano.

¹⁷ Ngko Pouli'ni olo hungkuno ae'uyo loso nje aho'nji semti'mokiyalokweno. Nje a'amufo. Iyoswo hopi'nonohino mti'mokuwo'nningkoheso nje aho'nji ole mti'mokuwo'nningkoho, nje a'amufo. Nje ifalifaliyo somo uhwonimno.

¹⁸ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako sekwo'nji nohumahwosi wopingo wosemokosyohumano. Hungkuno hiloso osohopeho.

1 Timouti

Olo Iyoswo Simo'mjo loso Poul Timoutimne'no

Mt'i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *teti-wan'nji* (31) *teti-et'i'nji* (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul Timoutimne'no mt'i'mokumentisofoho. Timouti sohwo kako hwomu songo hweho. Poul An̄tuye syoho mj̄im̄wentō Timoutimo ango Lisitila sopo nta'nī tipem'a'mentiso hweho. Timoutiye na'ye yofeso Yunisiyoho. Kakoe atohwosi Louisiyoho. (Hungkuno hiso 2 Timouti sohe engo 1 hon̄ingkano we'e 5. Osopo weho.) Timoutiye mpohwo sohwo Nḡlik hweho. Pouli'nji Timouti'nji angō Loum sopo An̄tuye syoho imojiye hwa'uyohō. Hwangku Timouti kako Efesosinjō tajo ango somo An̄tuye syoho ma'mentisofoho. Poul kako Loum soswo hufa'u impe into'nawo'mentisofoho. Tīfi oso impo'ango somta'nī nusihutofahon̄ingkofi kako hwaho we'e Kilit, ango Efesos, hwaho Masetouniya osopo emoy'mentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohe engo 1 hon̄ingkano we'e 5 so'nji 1 Timouti sohe engo 1 hon̄ingkano we'e 3. Osopo weho.) Poul Timoutimo tajo ango Efesosinjō somo mokosyohumayo'nē uhwot'i'mo'mentisofoho. Poul ango Efesos sopo komo'nō mamnehono hune ose uyahon̄ingki olo iyoswo loso mt'i'mokumentisofoho.

Poul iyoswo hiloso Masetouniya humanto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo l̄hwasi tīfi un̄ingkohwano.

1-2 Nje hwomu Timouti sohwohnne'no ngko Pouli'nji olo iyoswo loso kumti'mokiyalokweno. An̄tu kako nakwoe wonyomjo tohino somta'nī isihutofonemayo'nē sohwo'nji Kilais Jisas oso humne'no nakwo hontohumalohwone sohwonji siko ngkimo hungkuno yokumpohn'nyo ntonji siko ngkimo sikoe hungkuno līku'mofo (*apousel*) syoho ntapmentisiyo hwo'nyoho. Kiko Timouti sohwosi kiko An̄tumo s̄imeho wopingo umahinno so'no kiko nje hwomu ne imo'n̄imentohino hwsosoho. Ngko kikine'nō olo'nō n̄mo'n̄ingkohoho. Nanikgkwohwo An̄tu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas'nji siko'monta'i siko kikine'nō hitoho ulof'hwsos'o'nō siko kikimo wopingo kilohofohos'i s̄imeho pompenjiyo wokijapanjiyoho. Oso'no n̄mo'n̄ingkohoho.

A'amu An̄tumne'no hwasyo hungkuno līwo'n̄ingkohoho sofe hungkuno somne'no kiko yoka ulohoho.

³ Hohonta ngko hwaho Masetouniya'no wawomonji oso hungkuno kilimentohe somta'angoso olohonta apa'no walikimne'no yohono. Hungkunoso olenoho. Kiko ango Efesos osopo ne'nō nohumahoji a'amu oso hopo sponjo a'amu somo An̄tuye hungkuno hwasyo lutihwalokwofo sohwamo kiko ole uso, Sekwo olo a'amu lomo An̄tumne'no hwasyo hungkunoso apa'no nolutihwafikutoho. Ose uso.

⁴ Hofiko mpohwosa ajuyohwosafe yofe so'no hungkuno ne'nō hnnontifi hofikoe yofe ho'noma'n̄wo'n̄ngkohofoho. Hofiko a'mane hungkuno kengo kengo sakinjo so'nji ne'nō lutihun'wo'n̄ngkohofoho. Oso hungkuno hiso hofikoe hunomo wonyo imokin'wo'n̄ngkohofoho. Oso siki hungkuno huhwo sohwo An̄tumne'no s̄imeho hiltnnnono uehohu ikyantifeho. Ose ikuji hofiko nom'ne a'amu somo nufo'mafikuji s̄imeho wopingo umo'n̄antifeho.

⁵ Kiko ole uso, Sekwo olo hungkuno homo losomne'no n̄ihu'nahone fohon'aopmno. Ose ulohojo'no hofiko jije hungkunomo tīfi kin̄ngkapifijo'manji hofiko hofikoe yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikuji huno wopingo'nohini syafisyikuji An̄tumo s̄imeho hiltnnnono uehohu ikyantifeho. Ose ikuji hofiko nom'ne a'amu somo nufo'mafikuji s̄imeho wopingo umo'n̄antifeho.

⁶ A'amu fehohnjos o hofiko An̄tumo s̄imeho uyo yahinoso noho'nasyontifi hofikoe huno wopingo sohwo ehilofaofahon̄ingki hofiko siki hungkuno lomoyontifi hungkuno ne ane'njo hnn'wo'n̄ngkohofoho.

⁷ Hofiko An̄tuye hon̄ingkano hungkunoso woluthwantifi ko yontifeso oso hungkuno hwapingo ne homo somo huno muyahon̄ingki hofiko hwasyo hungkuno lontifi ole līwo'n̄ngkohoho, Nakwoe hungkunoso ne'njofoho līwo'n̄ngkohofoho.

⁸ Nakwo huno ole nayohoho. An̄tu kako nakumo kakoe hon̄ingkano hungkuno ne jampmentisoso oso hon̄ingkano hungkuno homo somo nakwo nto'no in̄ngkowaso'manji nakwo huno ole wotpemantanaho. Oso hon̄ingkano hungkunoso wopingofoho.

⁹ I olo so'nji nakwo huno nayohoho. An̄tuye hon̄ingkano hungkunoso a'amu hon̄ingkano wopingo'njo osomne'nohino'maho. O'o, a'amu hon̄ingkano wonyo yontifi

hwe engo sohwamo enjwa'mo mohumayonjo somnefoho. A'amu hofiko Anituye hungkunomo hwotoho fenti fi hwahoponjo honingkano osomo iningkawowo'ninkohoho so'ntnne'nefoho. I a'amu kaningkwohwo'ya'umo fonjasyonto nom'ne a'amu somo fonjasyiwo'ninkohoho oso hwantnne'nefoho.

¹⁰ Anituye honingkano hungkunoso a'amu apohufo'nji akngkilke'nji kifosyoho loho'nwo'ninkohoho so'ntnne'nefoho. A'amu nom'ne a'amufe mehomi hufo mawo'ninkohoho so'ntnne'nefoho. A'amu yo'mayoso hufo iwo'ninkohoho so'nji hwasyo hungkuno liwo'ninkohoho so'nji a'amu hofiko hwasyo hungkuno nehopi yokintahopono lihwono liwo'ninkohoho so'ntnne'nefoho. Oso yo'mayo yahino wonyo homo somo hano pitofasiyo'ne Anituu kakoe honingkano hungkunoso nejapmmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyo hiso Anituye hungkuno ne'njo somne'no mangohwa imo'nwo'ninkohofofoho. I oso'no nakwo Anituye hungkuno ne'njo so'no huno nto'no nayihwoso'no nakwo yo'mayo yahino wonyo somne'no i'waho nto'no wehumantanaho.

¹¹ Anituu kako oso hungkuno neso nom'ne a'amumo lutihwayo'ne syohoso ngkimo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakoe hungkuno wopingo hiso losetihwalokweno. Anituu huhwo sohwo kako wopingo'nohini iwo'ninkiso sohwo kako simeho nto'no namokiyo'neso hwapingo hweho.

Anituu kako Poulimne'no hitoho ulo'mentiso so'no Poul kako Anitumne'no isamoyoka ulimentisofoho.

¹² Nakwoe Hwe Engo Kilaais Jisas kako huno ole syanifihu'mento, Poul kako nje syoho ntohofiyo imo'nyoso kako hoponoho. Ose syanifisyonto kako ngkimo kakoe syoho somne'no nihwosopento oso syoho homo somne'no kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakimo isamoyoka ulalokweno.

¹³ Hohonta ngko Jisasimne'no hwe wonyo hweho lonji ngko kakine'no yokumpohn'nyo imo'ni'tihwanji kakoe a'amu ne somo ngko hofikimo foniifonyo uloho'mentohefoho. Ngko oso yahino wonyo hiso ko imote sohwo'ni Anituu kako ngkine'no hitoho ulo'mentisofoho. Hwapingoso ngko Jisas kakoe hwapingo ne so'no huno nto'no manimmojofoho. I osohonta ngko kakimo simeho hi'ntnnono mummotefoho. Oso hiso'no Anituu kako ngkine'no hitoho ulofahoninkti ntima'mentisofoho.

¹⁴ Oseso Jisas kako ngkimo wopingo ntahofo nontimanto kakao'njopo ngkimo menihumat'i'mentisofoho. Osopo kako ngkimo simeho uyo so'no lontihwamentisofoho. Kakao ngkimo simeho mikunimposo ntapmmentiso so'no ngko kakimo simeho engo uyalokweno.

¹⁵ Olo hungkuno loso ni'hu'no nehopeho. A'amu hopi'nono hofiko upa'nifijoso hofiko simeho hi'ntnnono uyife. Oso hungkuno hiso olenoho. Nakwoe Hwe Engo Kilaais Jisas kako nakwo a'amu honingkano wonyo'njo hn'nimo asomo netimayo'ne kako nakwoe hwaho lopo pmmentisofoho. Oso hungkuno hiso ni'hu'no nehopeho. I a'amu hopi'nonohino sofe honingkano wonyo somo ngko nje wonyoso uyakolo'mentohefoho.

¹⁶ Kilaais Jisas kako kakoe yahino wopingoso a'amu hopi'nonohino somo uyo wehontojwahumo lonto kako ngko Pouli'nimo honingkano wonyo'njo sohwo'nimo kako simeho hi'ntnnono uyife. Oso hungkuno hiso olenoho. Nakwoe Hwe Engo Kilaais Jisas kako nakwo a'amu honingkano wonyo'njo hn'nimo asomo netimayo'ne kako nakwoe hwaho lopo pmmentisofoho. Oso hungkuno hiso ni'hu'no nehopeho. I a'amu hopi'nonohino sofe honingkano wonyo somo ngko nje wonyoso uyakolo'mentohefoho. Oso hungkuno hiso ni'hu'no nehopeho. Hofiko huno ose syafisikuiji hofiko Kilaais Jisasimne'no simeho hi'ntnnono uyikuiji hofiko songo ne'no humantokutnnefoho.

¹⁷ Oseso Anituu kako yo'mayo wopingo'nohini iwo'ninkiso so'no nakwo kakoe yofe engo so'ntnne'no kakoe yokumpohn'nyo yakolo'nyo so'ntnne'no engolopohamo nakwo woho'nomehwano. Hwapingoso Anituu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo engolopohamo ne'no nohumantihwone hweho. Kakao poyo pe'nyoso mape'nonehoho. A'amu hofiko kakimo muhwonifitnnefoho oso huhwo sohwo kako kakao'nohini Anituu ne hweho. Oso hungkuno hiso nehopeho.

Poul kako Timoutimo Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'nyo ulimentisofoho.

¹⁸ Nje hwomu Timouti sohwosi, nakwo kikimo olo syoho yalokuno loso yano kijapmmentihwone sohonta Anituu kako nakumo kikine'no hungkuno nalimentiso so'no ngko oso hungkuno homo somo huno syafisyonji hungkuno hiso apa'no kijopalokweno.

Oso hungkuno homo somo kiko aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anituye syohoso yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U a'amu nom'neso hofiko Anitumo nakwolaho liufigoso hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no Anituye hungkuno hiso ji'e sampemekino pa'nyofoho.

¹⁹ Kiko Kilaismne'no simeho hi'ntnnono uyalokuno somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumaho. Oso hungkuno wopingo Anitu kako ji'e simeho mo'mo ho'nakisyo'ni'ngkiso somo kiko hofiyofin'ngkayo. A'amu fehnjoso hofiko oso simeho mo'mo hungkuno wopingo homo somo hwotoho fewo'ni'ngkohofoso hofikoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyimotofoso wonyo imokin+motofoho.

²⁰ Oso hwe hufa'u Himeneyosi'nji Alekisanta'nji siko oso pa'nyo imo'nimentisiyo hwa'uyoho. Siko Anituye hungkuno wopingo somne'no sitofo lonji hwasyo li'wo'ni'ngkisiyo so'no ngko sikimo Seteniye ahomo uhumat+malefoho. Oso'o oso hwe huuhwo sohwa'umo Seten kako sikimo tango uyihwoso'no siko sikoe simeho iwolo'mokohosisi Anitumne'no huno wopingo wotipemanjiyoho. Siko huno wopingo tipemahosisi'manji Anituye hungkuno ne'njo somne'no sitofo hungkuno apa'no malisihnnisiyo.

2

Kiko a'amu somo Anitumo jomo ujo'ne elo yahino loso fitihwaho.

¹⁻² Ngko kikimo hungkuno kijopalkwe simo'mjoso olenoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'ni'ngkohofoso ole uyife. Hofiko yo'mayo so'no umofonyo ikuji hofiko Mpohumo jomo ulife. Hofiko a'amu hopi'nonohino somne'no Anitumo jomo ulikuji yo'mayo Anitu hofikimo wopingo uloho'monto imentiso oso'o sekwo Anitumo isamoyoka ulimno. Oso a'amu hwaho mokosyohumawo'ni'ngkohofoso sohwanji hwe engo sohwantne'no Anitumo jomo ulife. Hofiko Anitumo jomo ulikujo'no oso a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo hofiyofemokosyohumafikujo'no nakwo simeho wopingo'nyi'nhuhwae Anituye yahino wopingo somo tifi ntano uningkowantanaho.

³ Nakwo a'amu hopi'nonohino somne'no Anitu honingkano wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne sohuma jomo ulihwaso'no kako nakumo timo wopingo nahoningkuhwosi kakoe simeho wopingo umo'nimentonoho.

⁴ Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo kako'njo pone asomo utimayo so'no umo'n'ngkohoho. A'amu hopi'nonohinoso hofiko kakoe hungkuno ne'njo somo nupa'ni'ngkuji kakimo tifi iningkayo so'no umo'n'ngkohoho.

⁵ Nakwo huno nayohoho. Anitu kako anga'nohinohwo humaho. I a'amu anga'nohino sohwo nakwo a'amu hwahaponjo lohn'nimne'no Anitumne'no hwaho loponjo humaso sohwo Kila Jisasiyoho. Oso huuhwo sohwa kako nakwo'nji Anitu'nji hungkuno monehwajiy'o'ne hwehoh. Simeho pompengo nalipe'e'ne hwehoh.

⁶ Oso syoho homo somne'no Anitu kako sikuno ho'nahumentisososo i'mofopahon'ngki Kilaikako kakoe fosyohumayo wonyoangkafoso noho'nosyahoponto kako a'amu hopi'nonohino honingkano wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne mpe enemayo'ne kakoe honiyo wopingsoso usihuma'mentisofoho. Ose imentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo asomo utimayo'ne so'no umo'n'ngkohoho. Oso honingkano hiso utihwa'nyopo ujo ehontojwhumentisofoho.

⁷ Oseso Anitu kako ngkimo olo kakoe hungkuno loso a'amu somo lutihwayo'ne ni'hwosopo'mentisofoho. Olo hungkuno loso ngko hwasyo molokit+hwalokuyohono. O'o, nehopi lokit+hwalokweno. Anitu kako a'amu temtitifo kengo somo asomo utima'mo lonto hofiko nije hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono ntapifitnne'ento hofikimo lutihwayo'ne ni'hwosopo'mentiso hwo'nyoho.

⁸ Oseso ngko olo'no ni'mo'n'ngkohoho. Hwe moyam'i angomeemjo hopi'nonohinoso hofiko Mpohumo jomo ulife. Oso a'amu hiso hofiko yahino wonyoso noho'nasyikuji hofiko wopingo'nhohini humafikuji Mpohumo jomo ulife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no simeho tohino muhnyo'njo uyono. Hofiko yoka mahnyo'njo ufe. O'o Anitumne'no huno nto'no syafisyikuji kakimo yo'mayo so'no jomo ulife. Ose ni'mo'n'ngkohoho.

Moya'mi sofamne hungkunofoho.

⁹ Ngko moyam'i sofamne'no ole so'no ni'mo'n'ngkohoho. Moya'mi sofa hofiko huno ito'no syafisyikuji he manji'mofo ito'no fiyimno. Sekwo huno ole so'no nosyafihu'n'ngkutoho. U ngko angkafi'nyoho. A'amu wanohoni'fe. Ose likuji yo'mayo he manji'mofo hamniyoho engo ihn'naofikuji mijiy'o'nji a'apahomne wokososo wopingo wopingo ihn'ni'ngkutoho. O'o, yo'mayo he manji'mofo honje monje yim'o'n'ngkutoho.

¹⁰ Sekwo moy'a'mi sofasi a'amu ole wonalife, Hofiko Anituye mehom i nefafoho. A'amu ose wonalife sekwo ose li'fijo'manji sekwo Anituye syo ho wopingo'no hini fiyimno. Oso syo ho wopingo hiso sekwoe a'apahomjo wokoso pa'nyofoho.

¹¹ Sekwo moy'a'mi sofasi sekwo nom'ne a'amumne'no hwahopo pawekuji nom'ne a'amu fehu so'mo mampi'nyo humafikuji Anituye hungkuno upa'nimno.

¹² Ngko olo yahino loso'no mani'mo'nin'gkiyohoho. Hwe sohwa hofiko moy'a'mi sofamo enjwa'mo humayoso wopingo'maho. Ngko moy'a'mi sofa hofiko hwe sohwamo Anituye hungkuno lutihwayo so'no mani'mo'nin'gkiyohoho. O'o, moy'a'mi sofa hofiko mampi'nyo humafikuji Anituye hungkunoso haloh'o'no upa'nife.

¹³ Si'mo'mjo hwapingo'so Anitu kako Atam si'mo'mo mtif'mokonto tifi Efa mta'mokumentisofoho.

¹⁴ Nom'neso olenoho. Atam kako Iten nohumanto Seten'ye hwasyo hungkunomo si'meho hi'ntnnono muym'mentisofoho. O'o, Efa kako oso hwasyo hungkuno homo somo nupa'nonto si'meho hi'ntnnono uyonto tifi iningkawento honingkano wonyo imentisofoho. Oso imo'nimentiso so'no huno syafisyihwasi moy'a'mi sofa hofiko hwe sohwafe hungkunomo enjwa'mo wohumafe.

¹⁵ Oseso olahonta moy'a'mi sofa hofiko mehom i aswo mantifeso tohino engo malokwofo. I oso'no hofiko Anitumo si'meho hi'ntnnono ne'no uyikuji nom'ne a'amu so'nji hofiko si'meho iningkuji hofiy'o'no ufo'mafikuji honingkano wopingo'no hini tipemafikuji huno wopingo'no hini syafisyikuji humentan'ingkuji Anitufe kako oso moy'a'mi hofo soSAFE wonyomjo tohino somta'ni isihutofumanefoho.

3

A'amu Anituye syo ho somo nto'no mokosyohumayo sohwamne hungkunofoho.

¹ Olo hungkuno loso nehopeho. A'amu kako Anituye syo ho somo mokosyohumayo so'no kako syo ho wonyangkafo so'no umo'nimontonoho.

² Oseso oso a'amu Anituye syo ho mokosyohumayo huhwo sohwo kako kakoe yahino wopingo'no hino so'nji wohumano. Ose humentan'ingkuhwosi nom'ne a'amuso hofiko hwe huhwo sohmo nuhwan'ngkuji hofiko yahino wonyoso ni'hu'no motipemafitneneho. Olo syo hiloso hwe kako ape anga'nohino'njohwo humahwosi uyono. Oso a'amu huhwo sohwo yo'mayo yahino kako iwo'nin'gkisosso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Yo'mayo yahino wonyo kakimo u'masoso kako oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Kako yo'mayo so'no huno nto'no syafisyihwosi syo ho nto'no uyono. Oso hwe huhwo sohmo a'amu ango kengomta'angoso kako nom'ne a'amu somo Anituye hungkuno lutihwayo syohoso wopingo uyono.

³ Kako mijio yokumpohn'nyoso ninkuhwosi monilohofonehoho. Kako nom'ne a'amu somne'no si'meho tohino komo'no muhmnonehoho. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo si'meho wopingo'no hini uyimtonoho. Kako nom'ne a'amu somo ikujoho mafonjenehoho. Kako yo'mayo hamniyoho mayo so'nne huno engo syafisyiwo'nin'gkuhwoloh.

⁴ Kako kakoe ape'nji mehom'i'njimo kako nto'no wemokosyohumamontonoho. Kakoe mehom i sohwa kaningkwohwae hungkunomo haloh'o'no upeentfeho.

⁵ Hwe fihwo kako kakoe mehom'i'njimo kona'wohi'njimo nto'no memokosyohumayo sohwo kako oso a'amu Anitumo si'meho hi'ntnnono uyo somo nto'no mokosyohumayoso pipi wemokosyohumamontolo. O'o, awonoho.

⁶ A'amu Anitumo si'meho hi'ntnnono kahopi uyalokuso sohwo kako a'amumo mokosyohumayo syo ho loso momanehoho. Oso a'amu si'meho hi'ntnnono Anitumo kahopi uyalokunjo sohwo kako olo syoholo nomahwoso'no, ngko hwe engo hwo'nyoho, kako huno ose syafisyonehoho. I kako oso hunoso nosyofisyihwosi'manji Anitufe kako oso huno wonyo hiso'no kako Seten'imo wae yao'mentiso hopaso oso hwe sohmo wae yaofonefoho.

⁷ A'amu Anitumo si'meho hi'ntnnono muyo'njo yontifi yolo'no humalofo huhwanji oso hwe a'amumo mokosyohumayo syo ho'no sohmo uhwan'ngkuji kakoe yahino wopingo somne'no hofiko huno ole wosyofisyantfeho, Kako hwe wopingo hweho. Kako yahino wonyo yoso'manji hofiko kakoe yahino wonyo somne'no hungkuno mjul'kujo'no Seten kako monje ulohofihwoso'no kakoe syohoso wopiwahu'montonoho. Kako Anituye a'amu somo honingkano wopingo'no momihwajonehoho.

I ngko olo iyoswo a'amu yahino wopingo wopingo'no somne'no mtif'mokalokwe loso i a'amu oso yo'mayo yahino hi'no somo kiko Anituye a'amu ne somo mokosyohumayo'ne syo ho so'no uhwosopofo.

A'amu Anituye syo ho'no sofe hungkunofoho.

⁸ Oso pa'nyoso a'amu Anítuye syoho'njoso hofíko hofíkoe yahino somne'no huno nto'no wosyafíhu'nífe. Hofíko huno hufa'u'nji nomokosyohufíkutoho. O'o, huno Anítumne'nohini wosyafíhupífe. Hofíko mijo yokumpohn'nyo níngkujuji nonilo-hofíkutoho. Hofíko huno nom'né a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso engo mayoso'no huno nosyafísyíkutoho.

⁹ A'amu Anítuye syoho'njo sohwa hofíko hofíkoe símeho mo'mo ole mahnnifitnnehofo, Ngko wonyo hwo'nyoho. Ose mahnnifitnnehofo. O'o, hofíko Anítu kakoe hungkuno ne'njoso ujo ehontojwahumentiso homo somo símeho hi'ntnnono uyíkuji aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumanítífeho. Ose ikujo'no ole wosyafíhu'nífe, Anítuye hungkuno ne'njoso nje yahino wonyo somo wae yanímo'mentisofoho. Kakoe hungkunomnhini uníngkamo. Ose syafíhu'níngkuji Anítuye yahino wopíng'o'nohini uyífe.

¹⁰ A'amu Anítuye syoho'njo sohwa hofíkoe yo'mayo yahino so'nji hofíkoe syoho so'nji sekwo símo'mo uhwonímnno. Oso homo somo sekwo yahino wopíng'o'nohini uhwonífijo'manji e'wano hofíko Anítuye syohoso uyífe.

¹¹ I hofíkoe a'musya hofanji yahino wopíng'o'nohini uyífe. Hofíko nom'né a'amu somne'no sitofo nolíkutoho. Oso moyam'i hofo sofa hofíko yo'mayo yahino iwo'níngkohofo huhwo sohwo hofíkimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Oso yo'mayo yahinoso hofíkimo u'masoso hofíko oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Hofíko yo'mayo yahino iwo'níngkohofoso nto'nohini uyífe.

¹² A'amu Anítuye syoho'njo sohwo kako ape anga'nohini womano. Oso hwe huhwo sohwo kako kakoe mehomí'nji kakoe ape'nji nto'no womokosyohumano.

¹³ A'amu Anítuye syoho'njo sohwa hofíko hofíkoe syoho wopíng'o'nohini ikuji hofíkoe humayo yahinoso wopíng'o'nohini'manji a'amuso hofíkimo nuhwoníngkuji hofíkoe yofe noho'nomafíkuji yo'mayo hungkuno Kílais Jisas mta'angoso lutíhwawo'níngkohofo somo hofíyo upo'nantífeho.

Anítuye hungkuno hwapíngoso olenoho.

¹⁴ Ngko sekwoe angopo sekumo komo'no wose'ma'monji yalokweno.

¹⁵ I oso'no ngko komo'no mose'maso yalokwe so'no ngko olo iyoswo mtí'mokalokwe losomo sekwo atofo líkuji Anítuye mehomie yahino wopíng'o so'no huno wopíng'o wotípemantífeho. Sekwo Anítuye mehomie soku, Anítu kakoe ango kuyoho. Anítu kako sekwoe símeho mo'mo songo humaho. Oseso sekwo Anítumo símeho hi'ntnnono uyaloko-wofo soku sekwo Anítuye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kesyohumafíkuji oso hungkuno huhwo sohwo sekwo itíhwá'nyopo meho'nahumno.

¹⁶ Anítuye hungkuno hwapíngoso ujo ehontojwahumentisoso nihu'no wopíngofoho. Anítuye hungkuno hwapíngoso Jisas Kílaisiyoho. Oso huhwo sohwo kako kakoe yahino wopíng'o somo a'amu hwahoponjo hn'nwi monje mesyanehwono. Kakoe yahino somo símeho hi'ntnnono uyalokuhwoneo olenoho.

Jisas Kílais kako nakwo a'amu hwaho lopono lohn'nwiye a'apaho nehopi manto kako utíhwá'nyopo i'mofapmmentisofoho.

Anítuye Towahuno Wopíng'o sohwo kako Kílaisiyé yahino hwapíng'o neso netíhwahoníngki oso yahino hiso nto'nohini uhwoníwo'níngkuhwonefoho.

A'amu ahwomomjo huhwo wopíng'o osenohini uhwoníwo'níngkohofofoho.

Kílaisiyé hungkunoso a'amu temtitifo hopi'nonohino sofe ango'meemo ho'nímentisofoho.

A'amu hwahoponjoso hofíko kakine'no huno syafísyontífi símeho hi'ntnnono umento-hofofoho.

Anítu kakoe hwomu Kílaisímo ahwomomo utíma'mentisofoho.

4

A'amu hwasyo hungkuno lutíhwawo'níngkohofo sohwafe hungkunofoho.

¹ Anítuye Towahuno sohwo kako hungkuno yolofo ole nalímento, Olo hwaho lopo síkuno moi'wo imo'nyo'ne mofone sohonta a'amu fehohnjoso hofíko Anítuye hungkunomo hohujo ikinjaopitnnefoho. Oso hohosohonta hofíko hwasyo hungkuno upa'níngkuji hofíko Setenmo tífi iníngkafitnnefoho.

² Oso a'amu wonyo hwasyo hungkuno líkujo sohwa hofíko oso hwasyo hungkuno homo somne'no hofíko símeho mo'mo wonímango munyo'njo ihwoso'no olo'mo i'nongki wohumentíhwantífeho.

³ Hofíko hwasyo hungkuno ole wolutíhwantífeho. Sekwo ape nomafíkutoho. Sekwo wosopayo fehohnjoso noníngkutoho. Hofíko hwasyo hungkuno ose wolantífeho. I oso'no yo'mayo wosopayo nyo'ne, ape mayo yahinoso Anítu kako kakoe mehomí ne

somo uyimentisofoho. A'amu Kìlaisimo sìmeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkohofoso hofiko Anìtuye hungkuno ne'njo somne'no huno uyahoniìngki oso yo'mayo hiso hofiko Anìtu kakoe aho mta'ni mantìfe so'no hofiko Anìtumo isamoyoka ulìwo'nìngkohofoho.

⁴ Nakwo olo so'no huno nayohoho. Yo'mayo Anìtu mtì'mokumentisoso wopìngofoho. I oso'no nakwo humayoso peho'neto. O'o, nakwo Anìtuye ahomta'ni yo'mayoso nomehwasi kakimo isamoyoka ulano.

⁵ Ou, yo'mayo Anìtu mtì'mokonto wopìngofoho nalìmentiso so'no nakwo oso hiso'no isamoyoka ulìwo'nìngkuhwone' manji yo'mayo wopìngo'nohini imo'nalofoho.

Poul Timoutimo ulìmento, Kìko nto'no humahojì Anìtuye hungkuno nto'no filutìhwaho.

⁶ U ngko Pouli'ni olo hungkuno kikine'no mtì'mokalokwe loso kìko olo hungkuno loso Anìtuye a'amu ne somo lutìhusoso u kìko Kìlais Jisasiye syoh ulohofiyò ne umo'nìmonnoho. Kìko Anìtuye hungkuno somo sìmeho hi'ntnnono uyojoi sìkuno huhwi tìfi inìngkuso'manji kìko Kìlaisiye yokumpohn'nyo mahoji yokumpohn'nyo waloho'monnoho.

⁷ Kìko senìngkwohwosa mta'ango a'mane hungkuno so'no huno pi'nìngo engo nosyafìsyohotoho. O'o, oso hungkuno huhwo sohwo kako nakumo Anìtuye yofeso moloneitìhwanehoho. Kìko Anìtuye yahino so'no huno nto'no syofìsyomahoji osomnōhini nto'no inìngkayo'ne syoh engo fiyo.

⁸ Nakwo olo hwaho lopo yo'mayo syoh iwo'nìngkuhwoneso nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo imokinìwo'nìngkuhwonefoho. Oso wopìngofoho. Oso pa'nyoso nakwo Anìtuye yahino so'no huno ne'njo syafìsyìhwasi osomnōhini tìfi nto'no inìngkowasoso oso yahino hiso olo hwaho lopo humentanìngkuhwasi wonefo'mamontonoho. I olopo'nohino'maho. O'o, nakwo Anìtu'nji ne'no humentanìngkuhwasi tìfi hohonta ne'no nefo'manefoho.

⁹ Olo hungkuno lalokwe loso nehopoho. Hungkuno hilo somo a'amu hopi'nono nupa'nìngkuji sìmeho hi'ntnnono uyìfe.

¹⁰ Anìtu kako a'amu hopi'nonohinoso kakimo u'mayo'ne honìngkano imo'mentisofoho. Nakwo Anìtu kako songo ne'no humaso sohomo sìmeho hi'ntnnono nehopi uyalokuhwone hn'nimo Anìtu kako asomo netìmayo'ne nakwo hontohumahlwono. Oso'no nakwo syoh tohohmtnno'nyo yalokuhwoneso a'amu hopi'nono hofiko Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyìfitrnne'entani yalokuhwono.

¹¹ Kìko a'amu hopi'nonohino somo Anìtuye hungkuno somo ito'no inìngkafitnne'no hungkuno yokumpohn'nyo filutìhwaho.

¹² Timouti sohwosi, kìko hwe songo hwosoho. Oseso kìko nto'no mohumayo'manji a'amu hofiko kikimo kohonìngkuji ole wokilantìfeho. Timouti kìko yo'mìngohwosi'maho. Ose wokilantìfeho. Oso'no kìko nto'no fosyohumahoji a'amu jìje yahino wopìngo yahoniìngkiji kohonìngkuji tìfi wokinìngkapìfe. Yo'mayo hungkuno ujoso nto'no uso. Kìko hopi'nonohino somo sìmeho uyo. Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyo. Honìngkano wonyo ane wopìngo'nohini fiyo.

¹³ Ngko kikimo ku'mayo so'no hontohumahoji Anìtuye hungkunoso kìko a'amu hopi'nonohino somne'no atofo fiso. Kìko Anìtuye yahino wopìngo so'no syoh toho mtnno'nyo fitìhwaho.

¹⁴ Hohonta kìko Anìtuye syoh ma'mentohino sohonta hwe engo sohwa hofiko kikimo aho kilonjìmokumentohoho sohonta Anìtu kako kikimo kakoe syoh iyo so'ne kakoe yokumpohn'nyo kijapmmentisofoho. Kìko oso hiso'no ikwesiyafìsyohoji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anìtuye syoh yokumpohn'nyo fiyo.

¹⁵ Engolopohamo kìko Anìtuye syoh so'no sìmeho kumo'nìngkuhwoso'no oso syoh homo somo nto'no mokosyohumentanìngkiji a'amu hofiko nokohonìngkuji hofiko oso jìje syoh wopìngo imo'nalokunjo so'no a'amu wokohonantìfeho.

¹⁶ Kìko nto'no humanji Anìtuye syoh iwo'nìngkino so'no huno nto'no syafìsyohoji kìko a'amu somo Anìtuye hungkuno nto'no filutìhwaho. Kìko oso syoh hiso nusìkwajohotoho. O'o, kìko oso syoh hiso'no yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U kìko ose yohojo'no a'amu hofiko jìje hungkunomo haloho kupewo'nìngkohofo so'njimo Anìtu kako kìko'nji woesetima'montonoho.

5

Poul Timoutimo ulìmento, Kìko a'amumo yahino wopìngo'nohini ulohofo.

¹ Timouti, kìko hwe engo sohwamo yoka nulohotoho. O'o, kìko hungkuno hofiyò'no ulohoji hofikimo honìngkano nto'no hmmofìhwajo. Hofiko jìje mpohwosa pa'nyo hwafoho. Kìko hwomu songo sohwamo honìngkano jìje nìngkwhawosamo imofìhwajìwo'nìngkino hopa hmmofìhwajo.

² Jije na'ujamo honingkano nto'no mihwajjwo'nningkino hopaso nom'ne moyam'i sofamo oso hopa hmmmofihwajo. Moya'mi songo sofa hofiko hnnampijamo imofihwajjwo'nningkino hopa hmmmofihwajo. Kiko moyam'i songo sofanji nohumahoji kiko hnnampijanji humawo'nningkino hopaso honingkano nto'no fiyo. Wonyo honingkanoso yohotoho.

Apivojo sofamo nto'no mokosyohumayo'ne hungkunofoho.

³ U a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'nososi kako'nohini humentaniningkuhwososo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'nningkohofo somo apivojo sekwo'njo ajwo'mo hu-malofo sofamo kiko nto'no ufo'mayo'ne nto'no filutihwaho.

⁴ U oso a'musi kakoe mehomitaho, hofiyakwosalaho, oso hwa hofiko nto'no humafijo hwa'manji u hofiko oso ape apivojo somo nto'no ufo'mapife. Hohonta a'musi kako oso mehomi somo kako nonyo wosopayo hofiyu umojofoho. Kako fo'mofo'mo hofiyu uloho'mojofoho. Oso'no olohonta oso mehomi sohwa hofiko homningkwohwo'ya'umo hofiko sikimo aku hofikimo mokosyohumamentisyo hopaso hofiko sikimo nto'no womokosyohumantifeho. Oso mehomife syoho simo'mojofoho. Oso yahino hiso Anitu kakoe simehoso wopingo umo'n'montonoho.

⁵ I a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'nimentisosi oso a'mu hisi nom'nihwo nufo'mane anesi nohumanto Anitu kakimo ufo'mayo'ne hontohumaho. Oseso oso a'mu hisi kako sikuno huhwo huhwi sikuno'nji imingo'nji Anitu kakimo ufo'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso yahino wonyoangkafofoho.

⁶ I oso'no a'mu nom'nesi kakoe hwehwo poyo nto pe'nimentisosi kako kakoe hunoso a'apahomne'nohini syaffsiyoso yo'mayo kakoe simeho umo lonto yontesi kakoe fosyohumayo wopingo poyo nto pe'niyoho.

⁷ Oseso kiko Timoutiki a'amu hopi'nonohino kiko'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'nningkohofo somo homningkwohwo homnossamo nto'no mokosyohumayo so'no hungkuno yokumpohn'nyo uso. Hofiko'nji apivojo sofanji oso hungkuno homo somo tifi nto'no iningkafijo'manji nom'ne a'amuso hofiko hofikine'no oso yahino homo somne'no sitofu mulitfitnenehoho.

⁸ A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo nto'no mufo'mayo'manji kako Anituye hungkuno somne'no hohujo nto ikinjao'maso hwehwo. Olo kakoe honingkano loso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo iwo'nningkohofo sofe honingkano wonyo somo yakolo'nnyofoho.

⁹ Apivojo kako hwe anga'nohinohumo uma'nimentisosi kakoe soswo *sikisiti* (60) uyakolo'nnyosimo kakoe yofeso iyoswomo mtifimojo. Apivojo yofe wo'nnyo sofamo ufo'mapitnne'eno.

¹⁰ I apivojo hofo sofa hofikoe honingkano wopingo'njo sofa hofiko hofikoe mehomi somo nto'no mokosyohumamotofo sofa, a'amu ango kengo mta'angoso u'mahoniningkofi wosopayo'nji ango'nji uyimotofo sofa, Anituye a'amu somo ufo'ma'motofo sofa, a'amu nom'ne somo yo'mayo tango u'mahoninkki hofikimo ufo'ma'motofo sofa, hofiko yo'mayo yo'mayo syoho wopingo'nohini imotofo, osofafe yofe so'nohini iyoswomo mtifmokukuij sekwo ufo'mapmno.

¹¹ I sekwo moyam'i songo sofa hofikoe hwehwa poyo nto pe'nimentohoho soafe yofeso nomti'mokukutoho. O'o, hofiko nom'ne huhwamo umo'nantane'no yalokuhwono li'kuji hofiko hofikoe simeho yo'mayo umo lonte somo iningkakuji K'laisiye syoho wopingo somo uliko'mantifeho.

¹² Oso moyam'i sofa simo'mo hofiko nakwo K'laisimne'nohini syoho uyano ko limentohoho osomo ne'no uningkowanu majo'njo yontifi hofiko hwe nom'ne hwamo uma'nontifi oso hungkuno hohonta nakwo K'laisimnhini syoho uyano limentohoho somo mithuvelokwifo. Oso'no a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'nningkohofoso hofiko apivojo hofo sofamo ole ulantifeho. Yo'mayo hungkuno Anitumo yolloho nto ulontifi aku mithupeso hopo'maho. Wonyofoho. Ose ulantifeho.

¹³ Nom'ne yahino apivojo songo sofa iwo'nningkohofoso olenoho. Hofiko Anituye syohoso miyo'njo ikuji hofiko piso'mo'nyo yahinoso mafikuji ango ho'mo ho'mo uku'mofantifeho. Oso'nohini'maho. Hofiko silki hungkuno li'wo'nontifi nom'ne a'amufe yahino syoho yo'mayo so'no ukinjihwojano lontifi iwo'nningkohofoso. Hofiko nom'ne a'amu somne'no hwasyo hungkuno lontifi wonyo hungkuno kengo kengo nakwo majo'njo iwo'nningkuhwoneso li'wo'nningkohofoso. Oso'no kiko hofikoe yofeso iyoswomo nomti'mokohotoho.

¹⁴ O'o, ngko moyam'i songo soafe hwehwo poyo nto pe'nimentohoho sofamo ole uliwo'nningkohono. Sekwo nom'ne huhwamo uma'nningkuji sekwo mehomi tipemafikuji yo'mayo ango syoho osomo nto'no mokosyohumantokuno. Ose uliwo'nningkohono. U

hofiko ose ikujo'no Anituye mango sohwa hofiko nakumo nonahonìngkuji Anituye a'amu ne sofe yahino somo nuhwonìngkuji hofiko nakumo sitofo monali'fitnnehofo.

¹⁵ Nakwo huno nayohoho. Moya'mi apìwojo fehohnjo sofa hofiko Anituye honìngkano wopìngoso somo nuliko'mantifi hofiko Seten'ye honìngkano somo tìfi inìngkowalokwofo.

¹⁶ Oseso a'amu Anitumne'no sìmeho hi'ntnnono uyìwo'nìngkohofe sofe temtitifo somta'ango hwe fihwo kako poyo pe'noso sohwhee apìwojo humaso simo hofiko kakimo womokosyohumafe. Ose ikujo'ne'manji a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'nìngkohofoso hofiko oso apìwojo hisimo mokosyohumayo'ne tangoso motipemapi'fitnnehofo. O'o, hofikoe syohoso apìwojo hopifahwosa aane sofamo mokosyohumayoso hofikoe syohohofo.

Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwafe hungkunofoho.

¹⁷ Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwa hofiko Anituye hungkuno losetihwawo'nìngkohofe sohwa hofikoe syoho wopìngoso ifijo'manji sekwo hofikoe yofe ho'nomafìkuji hofikimo mpe engo ulohopmno.

¹⁸ Hwapìngoso Anituye hungkunoso ole nelalofi, Yahu (*mpulimokau*) sohwo kako kikine'no syoho engo yontanìngkuhwosi kiko kakoe sìmuyo somo hnنانوسيسوهotoho. O'o, kako wosopayo wanono. Anituye hungkuno nom'nepo ole nelalofi, A'amu syoho'njo sohwa hofiko hamniyoho womapife. Ose nelalofoho.

¹⁹ Hwe anga'nohinohwo kako a'amu Anituye syoho'njo sohumne'no hungkuno ole somjulmasofoho. Olo hwe lohwo kako wonyo imasofoho. Kiko kakoe hungkuno ose mjulisomo haloho upehotoho. I oso'no kiko a'amu hufa'utaho u hufa'u sìhunehwalaho oso hwa hofiko hungkuno somjakilifijo osomo kiko nupa'nìngkohojì'manji haloho pofo.

²⁰ A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako honìngkano wonyo yoso'manji kiko a'amu hopi'nonohino sofe tìmo sopo mìhumajohoji osopo kiko kakoe honìngkanoso nto'no mìhwajo. Oseso a'amu Anituye syoho'njo hopi'nonohino sohwa hofiko honìngkano wonyo somme'no i'waho nto'no uyife.

²¹ Ngko olo hungkuno kijopalokwe loso'no Anit'u'nji Kìlais Jìsas'ì'nji a'amu ahwomomjo hopi'nonohinofe tìmopo kilalokweno. Oso'no kiko nto'no finìngkayo. A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko kikimo enjwa'mo humalofo somo kiko nto'no mokosyohumaho. Kiko oso a'amu hofosofe hungkuno nto'no mìhwajiyoo sohonta kiko olo hungkuno hiloso swo'nohini upa'nìngkohoji kiko jije sìmeho mo'mo huno komo'no ole syafìsyohotoho. U oloso kako imasofoho. U oso kako mimmasofoho. Jije sìmeho mo'mo huno komo'no ose syafìsyohotoho. U kiko jije a'amu fehohnjo somo yoka mulohoyohoji nom'ne a'amu somo yoka hungkuno ulohotoho. O'o, kiko hofikimo yahino afa'nohino ulohoho.

²² Kiko a'amu fihumo kako Anituye syoho iyoso'no kiko kakimo aho komo'no ulon-jimokohotoho. U sìmo'mo kiko kakoe humayo yahino so'nji kakoe syoho so'ntnne'no huno nto'no syafìsyohoji kiko uhwonjoso nto'nohini uhwonìngkiji'manji ou kiko osohumo Anituye syohoso noho uyo. A'amu fihumo kiko Anituye syohoso komo'no usoso kako honìngkano wonyo yoso'manji oso kakoe wonyo homo somne'no tango woki'ma'montonoho. Kiko oso yahino homo somne'no kiko i'waho nto'no ehumahoji u kiko wonyo'maso wohumamonnoho.

²³ U Timouti sohwosi ngko jije yahino somne'no hungkuno we'e wakilìmo. Jije sìmeho kumnalofìwo'nìngkiso so'nno kiko ahu'mo mijo'nohino nonìngkohotoho. O'o, kiko ipisayo mijo we'e yokumpohn'nyo so'nji mahoji hmnyo. Oso mahoji njoso jije mnokinoso moi'wo wakumo'nìmontonoho.

²⁴ Ngko a'amu Anituye syoho'njo somne'no hungkuno nom'ne wakilìmo. Anituye syoho iyo so'ne a'amumo komo'no nìhwosopehotoho. A'amu fehohnjoso hofikoe honìngkano wonyoso utìhwa'nyopo yahonìngkofi a'amu hofiko nuhwonontifi wonyo ofoho huno umontonoho. Oso honìngkano homo somo nto'no mìhwajo. I oso'no a'amu fehohnjoso hofikoe honìngkano wonyoso hiyasomo mokosyohumawo'nìngkohofe so'no kiko huno makiyofoho. I oso'no hwangku hofikoe yahino wonyo somo ujo ehontojwasyonefoho. Oso a'amu hofiko oso a'amu homo somo hofikoe ne so'no huno umontonoho.

²⁵ Oso pa'nyoso nakwo a'amu nom'ne fehohnjo sofe yahino wopìngoso utìhwa'nyopo wentanìngki uhwoniwo'nìngkuhwono. I oso'no nakwo a'amu fehohnjo sofe yahino wopìngoso muhwonyofoho. Oso'nji nom'ne sìkuno somo utìhwa'nyopo i'mofaponefoho.

¹ Timouti kiko a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyivo'nningkohoho hamniyoho momaso'no siki syoho ulohofiyi somo ole uso. Sekwo huno ole fisafihupmno. Sekwoe hwe engo sohwamo enjwa'mo fohumamno. Hofikoe yofeso monje ulohofikutoho. O'o, hofikoe hungkunomo haloho pekuji hofikoe syohoso yokumpohn'nyo ulohofiyimno. Ose ikujo'no a'amu nom'neso hofikoe Anituye a'amu ne somne'no syoho ulohofiyi wonyo hwafoho maselitfnnehofo. Hofikoe sekwoe syoho somne'no Anituye yofe so'nji kakoe hungkuno lutihwawo'nningkuhwone'so'ntnne'no sitofo mulitfnnehofo.

² I sekwoe hwe engo huuhwanji hofikoe Anitumo simeho hi'ntnnono unyohwa'manji sekwo huno ole nosyafisyikutoho. Nje hwe engo sohwo kako nje tatohweho. Oso'no ngko kakoe mangomo hwotoho wahmmonnoho. Sekwo huno ose syafisyikutoho. O'o sekwo huno ole fisafisfyihupmno. Nje hwe engo sohwo kako Anituye a'amu ne hwaho. Oso'no ngko kakine'no simeho uyimo. Ngko kakine'no syoho ulohofimngko Anituye a'amu ne sohumo ufo'malokweno. Huno ose syafisyikuiji syoho wopingo'no'hohini ulohofiyimno. Oso hungkuno hiso kiko oso a'amu homo somo uso.

A'amu hwasyo hungkuno lutihwawayo sohwa hofikoe huno ane hwafoho.

Engolopohamo kiko hwe moyam' mi hopi'nonohino somo olo hungkunolo lutihwahoji hofikoe tifi iningkayo'ne huno ufohotofo.

³ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaishiye hungkunoso Anituye yahino wopingo so'no lonetihwawo'nningkisofoho. Hwe fihwo kako oso hungkuno homo somo nuli'ko'manto nom'ne hungkuno kengo lutihwaso'manji

⁴ kako huno ne so'no huno'maso hwaho. Kako oso huno hwasyo somo ho'nomo'nalofoho. Kako yo'mayo sikanjo so'no ole liwo'nningkohoho, Nakwo hungkuno hnnyoso kengko kengko'nohini wohnnano liwo'nningkohoho. Hofikoe ose hnningkahon'ngkofi olo yahino loso imo'n'wo'nningkisofoho. Nom'ne a'amu somne'no simeho hntotohino, simeho wonyo, ikujoho, sitofo, nom'ne a'amu somne'no huno wonyo syafisyi,

⁵ hofikoe yoka hungkuno hnnyoso'nningkohofoho. Oso a'amu hiso hofikoe hunoso hwayo hohnjofoho. Oso a'amu ose sohwa hofikoe Anituye hungkuno ne somo hofikoe aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumunyofoho. Hofikoe olo hwasyo hungkuno lomo syafisyi'wo'nningkohofoho. Nakwo Anituye honingkanomo iningkowaso'manji ho'yango womantanaho.

Ho'yango engo mayo'ne hungkunofoho.

⁶ U nehopi a'amu fihwo kako Anituye yahinomo iningkawe sohwo'manji oso a'amu sohwo kako Anitu mta'ni yo'mayo wopingo'no woma'montonoho. I oso'no kako yo'mayo mayoso'no huno mosyafisyi'no yoso'manji ole wasyafisyono, Ngko yo'mayo mokosyohumameso hoponoho. Kako huno ose syafisyihwosi kako simeho wopingo'nji wohumamontonoho.

⁷ Nakwo huno nayohoho. Nena'wohija olo hwaho lopo aswo nema'mentohoho sohonta yo'mayo ahomo mokaho'nnyo monema'mmentohoho. O'o, awonoho. I oso pa'nyoso hwangku nakwo olo hwaho lopo poyo pe'nningkuhwasi Anitumo u'mano lhwasi oso apa'no u'manefoho.

⁸ U nakwo wosopayo'nji hwapi'fe'nji'nji'manji u nakwo ole wolano, Oloso ngko'ne hoponoho. Ose wolano.

⁹ A'amu fehohnjoso hofikoe ho'yango engo mayo'ne syafisyakwofoso hofikoe oso ho'yango'no hunoso hofoyo hopa lisyoswofohinalokwofo. Oseso hofikoe simehosyo'mayo hopi'nonohino somne'no nuli'kafihwosi yo'mayo ho'yango engo mane'eno likuiji yo'mayo yahino wonyoso uyantifeho. Oso hohosohonta hofikoe ni'hu'nahone ti'kanomo usitfnnehofo.

¹⁰ Yo'mayo yahino wonyo hwapingo'no olenoho. Hamniyoho engo mayo'ne yahino somo kako aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaho. A'amu fehohnjoso hofikoe hamniyoho engo mayo so'no simeho umo'nningkahon'ngki hofikoe Anituye yahino wopingo somne'no hohujo ni'hu'nahone ikinjaofontifi hofikimo yo'mayo tango engoso u'malofoho.

Poul kako Timoutimo kiko songo ne'no humayo yahino somo aho yokumpohn'nyo fiksyohumaho ul'mentisofoho.

¹¹ Timouti sohwosi, kiko Anituye syoho ulohofiyi ne sohwosi oso yo'mayo yahino wonyoso iyo'en. O'o, kiko honingkano wopingo'no lohoji nano yokumpohn'nyo mtitofo. Kiko Anituye yahino wopingo somo tifi finingkayo. Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyohoji kiko nom'ne a'amu somo ufo'mahoji yo'mayo tango ku'mayo so'no

kiko yokumpohn'nyo filohofo. Kiko a'amu hopi'nonohino somo simeho pompengo umofohoji wopingo'nohini ulohoho.

¹² A'amu kako Kilaismo simeho hi'ntnnono uyivo'nngkiso sohwo mjake'we hnnyo yahino iwo'nngkiso hwaho. Kako yo'mayo yahino wonyo somo nuyakolof'hwosi kako usijo'no humayo hohwafo somo i'mofapihwosi ho'yango songo ne'no humayo'neso aho yokumpohn'nyo womakumontonoho. Oso pa'nyoso kiko syoho yokumpohn'nyo yohoji engolopohamo songo ne'no humayo'ne somo kiko aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumaho. Anitu kako kikimo hohonta oso hiso'no kuhwosopo'mentisofoho. Kiko Kilaismo simeho hi'ntnnono uyivo'nngkino so'no a'amu pi'ningo engo somo yolohto nto lijwaofiwo'nngkino hwosoho.

¹³ Anitu kako yo'mayo songo humayo'ne ho'nahumentiso sohwo'nji Kila Jisas kako hwe engo Pountiyas Pailot sohomo kakoe hwapingo so'no yolohto lijimo'mentiso sohwo'nji siko'monta'i siko nekumo ehonontan'ngki ngko olo hungkuno yokumpohn'nyo loso kijopalokweno.

¹⁴ Kiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kila koko utiwha'nyopo asomo peso'no hontohumahoji kiko Anituye hungkuno somo nto'no mokosyohumahoji kiko tifi nto'no finingkayo. Osomo in'ngkahiji kiko nom'ne hungkuno'nji nomujo'mokohotoho. O'o, jije wopingo humayo so'no a'amu hofiko nokohon'ngkuji hofiko Anituye hungkuno somne'no sitofo malifitnnehofo.

¹⁵ Oso sikuno Anitu ho'nahumentiso nto'nohino somo Anitu koko nakwoe hwaho utiwha'nyo lopo nakwoe Hwe Engo Kila Jisasmo uhwatimontonoho. Anitu koko'nohini yokumpohn'nyo huhwo sohwo kako yo'mayo so'no simonyo iyoso hwapingo hwaho. Kako a'amu hwaho mokosyohumawo'nngkohofo sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanjiye Hwe Engo hwaho.

¹⁶ Oso Anitu anga'nohino huhwo sohwo kako koko'nohini poyo mape'n'wo'nngkiso hwaho. Anitu koko kakoe pomponaho engo sopo humaho. Oso kakoe pomponaho engo hopo sopo humaso so'no nakwo kako'no tifonepo mu'manehwono. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'awi humentani nakwo'njo mta'nng a'amu anga'nohinhonwo kako nolikafonto Anitumo muhwonyofoho. Oso pa'nyoso olohonta hwangku hohonta nakwo Anitumo muhwonanehwono. Nakwo kakoe engo so'no kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo so'ntnne'no engolopohamo ne'nohini whoh'nomehwano. Nehopeho.

A'amu ho'yango engo'njo sohwafe hungkunofoho.

¹⁷ A'amu ho'yango engo olo hwaho lopo mokosyohumawo'nngkohofo somo ole uso, Sekwo yokumpohn'nyo imo'nngkutoho. Sekwo olo hwaho loponjo yo'mayo mokosyohumalofo moi'wo imo'n'wo'nngkiso osomo simeho uyikutoho. O'o, sekwo Anitumo simeho nehopi uyimno. Kako nekumo yo'mayo nakwo simonyo iyo'ne yo'mayoso nejapiro'nngkisosako hwapingo hwaho.

¹⁸ Oso hungkunoso ulohoji hungkuno nom'ne olo'nji yokumpohn'nyo uso. Sekwo yo'mayo syoho wopingo'nohini fiyimno. Oso syoho engo hiso ikuji hofikoe simeho wopingo umo'nngmontonoho. Sekumo yo'mayo Anitu sejaponteso sekwo nom'ne a'amu umofonyo yalokwofo somo ufo'mapmno.

¹⁹ Hofiko ose ifijo'manji tifi no'mo yo'mayo wopingo hofikimo ufo'mayo'ne hu'mesyalokwofo. Osohonta hofiko songo ne'no humayo'neso womanitifeho. Ose uso.

Timouti sohwosi kiko jije syohoso nto'no mokosyohumaho.

²⁰ U kiko Timouti sohwosi, olo syoho Anitu kijapmentiso lomo nto'no mokosyohumaho. A'amu olo hwaho loponjo sohwa hofiko olo hwaho loponjo huno loso nefoho liwo'nngkohofo so'nji yo'mayo hungkuno sakinjo so'nji mokosyohumantifi Anituye yofe moho'nomayo iyo so'ntnne'no kiko hohujo fikinajofo. Oso hungkuno hiso Anituye hungkuno somo mangohwo imo'nimentisofoho.

²¹ A'amu fehohnjoso ole liwo'nngkohofi, Nakwo huno hi'nji'nwoho, hwasyo ose lontifi hofiko Anituye hungkuno ne somo uhwosopeelokwofo.

Anituye hitoho engoso sekumo ufehu'mokasesyono.

Nje hungkuno osohopeho.

2 Timouti

Olo Iyoswo Tifinjo loso Poul Timoutimne'no Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Si'mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-foua'nji* (34) *teti-eti'nji* (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul mt'i'mokumentisofoho. Timouti iyoswo si'mo'mjoso Poul kako ango Efesos sopo mamnehono huno ose uyahon'ngki mt'i'mokumentisofoho. Oso huno uyimentisosso nehopeho. Kako Efesos sopo ne'no mammmentono. Hofiko kakimo impe intofontifi ango Loumne'no motasimentohofofoho. Oso ango hopo sopo humanto hofiko ngkimo wofonjonisyantifeho. Kako huno ose uyahon'ngki oso hohosohonta Poul kako Timoutimo hungkuno ae'uyo uyimonto olo iyoswo tifinjo loso mt'i'mokumentisofoho. Poul kako Timouti sohwo ango Loum sopo wosonohonapono lonto olo iyoswo loso mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso Poul kako Timouti sohwo An'tuye hungkuno joso'no woni'mango'no yonohonto mt'i'mokumentisofoho. Kako si'meho hi'ntnnono yokumpohn'nyo'nji lohoffhwosi An'tuye syoho uyononto olo iyoswo loso Poul Timoutimo yokumpohn'nyo umokumonto mt'i'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo atofo lihwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Nje hwomu Timouti sohwosi, ngko Poul K'ilais Jisasiye hungkuno a'amumo lut'huku'mofo (*apousel*) syaho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kikimme'no mt'i'mokalokweno. Anitu kakoe huno mta'ni nonihwosopento ntimento, A'amu K'ilais Jisasi'mo songo humayo'ne sejopalofoho. Kakoe temtitifo imo'n'ngkahon'ngkuji ango songo ne'no humayo'ne uyimmonno. Oso'no olo hungkuno hiso kiko a'amu ango'meemjo somo filut'huku'mofo. Ose ntonto nihwati'mentiso hwo'nyoho.

² Timouti, kiko nje mehomu sohwosimo ngko si'meho kijopalokweno. Nan'ngkwohwo An'tu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo K'ilais Jisasi'nji siko'monta'i siko yo'mayo wopingo kilohofohosisi kikine'no hitoho uloffhwoso'no jiye si'meho pompenjiyo wokijapanjiyoho.

Nakwo An'tuye hungkuno wopingo somne'no woni'mango nanyo'eno.

³ Nje ajuyohwosa hofiko An'tuye yahinomo tifi in'ngkamotofo pa'nyoso ngko huhwo'ni An'tumo tifi in'ngkowalokweno. Nje si'meho ole manjofoho. Kiko wonyo hwsosho. Ose manjofoho. O'o, An'tumne'no hi ni'mo'n'ngkahon'ngki kakoe si'meho wopingo umokumonne'no yohono. Imingo'nji hinjopo sikwo'miyomo ngko Mpohumo jomo ul'wo'nonji kikine'no huno syakuf'syonji isamoyoka ul'wo'n'ngkohono.

⁴ Ngko nokil'ko'mahon'ngko kiko humotaho soint'mahnno so'no huno syakuf'syonji nje si'meho wopingo wanimo'nono lonji wakohon'monne'no yohono.

⁵ Kiko An'tumo si'meho hi'ntnnono ne uyalokuno so'no huno nifohotokwohwo. Si'mo'mo jiye atohwo Louis kako An'tumo si'meho hi'ntnnono uyahon'ngki hnna'wohi Yunis kako An'tumo si'meho hi'ntnnono uyahon'ngki olohonta ngko huno ole niyohi, Kiko An'tumo si'meho hi'ntnnono uyalokuno. Mango'nohini molalokuyohino. O'o, si'meho hi'ntnnono ne uyalokuno.

⁶ Oso'no jiye hunoso olo so'no kufohotfalokweno. Hohonta nakwo kikimo aho kilonji'mokumentifhwone sohonta nje aho kisokisyahon'ngko An'tuye Towahuno kakoe yokumpohn'nyo'nji kijapmmentisofoho. Oso kijapeso engo umo'nono. Hwe fihwo kako toho fuyo intofososo toho engo wosijao'montonoho. Oso hopaso An'tu kikimo kijapeso engo umo'nono.

⁷ Kiko huno kiyohoho. Anitu kakoe Towahuno nejapeso nakwo a'amumne'no iyoho nanyo'ne nejapmmentiso'maho. O'o, olo'ne nejapmmentono. Nakwo An'tuye yokumpohn'nyo'nji yo'mayo iyo'ne a'amu somne'no hitoho nalofo'ne nakwae a'apahomnophini syafisivo'ne'maho. O'o, hwahoponjo yahino wonyo somo monje esyihwasi An'tuye hon'ngkanomo nto'no in'ngkayo'ne, oso'no nejapmmentono.

⁸ Oso'no oso hiso An'tu kijapeso engo i'mokohoji kiko nakwae Hwe Engo sohwoe hungkuno a'amu somo lut'hwhahoji woni'mango kin'ngkuhwoholo. Ngko nakwae Hwe Engofe hungkuno lut'hwanji impo'angomo humale so'no kiko woni'mango kin'ngkuhwoholo. O'o, Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe hungkuno lut'hwhahoji yo'mayo tango ngkimo nifmaso pa'nyoso kikimo woku'mano. Anitu wokufo'ma'montonoho.

⁹ An'tu kako nakumo asomo netimayo'ne hon'ngkano nto hwosampento kakoe mehomu ne wopingo'nohini imo'nyo'ne joho nelalofoho. Nakwo hon'ngkano wopingo

imotohwone so'no Anitu kako joho monelalofiyohoho. Awonoho. Anitu kako'nohini huno syafisyonto simeho nejaponto joho nelalofoho. Hohonta Anitu nakwoe hwaho mamti'mokumentiso sohonta kako nakumne'no huno syonafisyonto simeho nejaponto hwangku Kilais Jisas nejapmne'ento limentisofoho.

¹⁰ I olohonta Kilais Jisas kako nakumo nto none'manto kako nakumo asomo netimayo'ne honingkanoso utihwa'nyopo weho. Kilais Jisas kako songo lika'mentiso sohonta kako poyo pe'nyo somjo yokumpohn'nyo somo hwotoho fento kako songo ne'no humayo'ne honingkano hwosampon'tentisofoho. Oso'no a'amu kakoe hungkuno wopingo somo simeho uyososo'no songo ne'no humayoso woma'montonoho.

¹¹ Kako kakoe hungkuno wopingo ujo'ne nihwosopo'mentisofoho. Oso'no ngko hungkuno lutihuku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho.

¹² Oso hiso'no olo tango hiloso n'imahon'ngki ngko wonimango mannyofoho. O'o, ngko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokwe lohumene'no huno niyohoho. Olo syoho ntapmmentiso somo kako hofijo n:mokosyohumentaningkuhwosi olo syoho loso ne'no nowentaningkuhwosi oso Sikuno Engo ae'uyoso i'mofaponefoho.

¹³ Oso hungkuno lokit'hawamoteso'no kiko yokumpohn'nyo kesyohumahoji yahino hisomo hofijo finingkayo. Kilais Jisas'nji nohumaheji kakoe hungkunomo iningkahaji a'amu somo simeho hi'ntnnono engo uyo.

¹⁴ Olo syoho wopingo loso Anitu jiye ahomo ho'nakohumentisoso kiko nto'no mokosyohumah. Anityue Towahuno Wopingo kikimo humaso sohwo kakoe yokumpohn'nyo kijapihwosi wokupo'mano.

¹⁵ ¹⁶⁻¹⁷ Kiko huno moi'wonoho. Hwe hufa'u Fijelos'i'ngi Hemoujenes'i'ngi oso hwa'u'ngi a'amu hopi'nono hwaho Esiyanta'angoso olopo ngko nohumaheji ngkine'no hohujo nto ikinjanimo'malofofoho.

Kiko impo'angomo nohumentahoningko kako ango Loum i'mofaponto ngkine'no hafihafe tipento tipenohonima'nimasofoho. Kako ngkine'no wonimango munyofoho. O'o, sikuno pi'ningo engo kako nonimahon'ngki nje simeho wopingo nimokonto yokumpohn'nyo nisosofito'masofoho. Oseso nakwoe Hwe Engo sohwo Ounesifoulos'montohwamo wopingo umokosyohumamontonoho.

¹⁸ Hohonta ngko Efesos osopo nohumentaningko Ounesifoulos kako nifo'mawo'nimentisofoho. Oso'no kiko huno kiyohoho. Oso Sikuno Engo hungkuno ikwolofone'ne somo Anitu kako Ounesifoulos'mone'no hitoho ulofihwosi wopingo ulohofonefoho.

2

Kiko Kilais Jisas'ye hungkunomnolini finingkayo.

¹ Oseso nje hwomu sohwosi, nakwo Kilais Jisasimo ufohi'ningkahoningkuhwoni Anitu kakoe yokumpohn'nyo nejapwo'ningkisofoho.

² Oso'no kiko Anityue hungkuno ngko a'amu pi'ningo engo somo uliwo'ningkahoningko kiko upa'umentohinofoho. Oso hungkuno hiso kiko nomokosyohumahotoho. O'o, nom'ne a'amu lo lutihwawo'ningkijo'no kako hungkuno homo somo nomahwosi nom'ne somo wolutihwahwono.

³ Kiko Kilais Jisas'ye syoho'no sohwosi olo syoho losomne'no tohino majo'manji tohino mayoso'no iyoho kinyo'eno.

⁴ Pahnnimo hungkuno hufa'u sihune wakilimo. Hungkuno simo'mjoso olenoho. A'amu nomihwoe syoho ulohofijo sohwo kako nom'ne hwafe syoho kengo kengo so'ngi miyonehoho. O'o, syoho kakwo'yohwoe simeho wopingo umo'none'ento kako simeho anga'nohino'nji kakoe syoho wopingo iwo'ningkiso hwaho. Nomihwoe syoho miywol'ningkiso hwaho.

⁵ Hungkuno nom'ne ole, a'amu kako hano mjake'we hnnyo sohwo kako yo'mayo so'no hi umo'n'wo'n'ngkiso so'no huno mosyafisyo'no monje yasyonto sikuno huhwo huhwi kako mjake'we hnnyo yahinoso yamofo ne'no iwo'ningkiso hwaho. Ose miyo'manji kako a'amu nom'ne somo tuyakolofonehoho. O'o, kako mjake'we hnnyo somjo hamniyohoso momanehoho.

⁶ Hungkuno nom'ne ole, hwe fihwo kako syoho yokumpohn'nyo yonto wosopayo hulonto oso syoho homo somo ne'no mokosyohumawo'ningkiso hwaho. Wosopayo simo'mjoso toyo yihwoso'no hwe huhwo sohwo kako wosopayo hiloso kaki'no woma'montonoho.

⁷ Oso hungkuno hufa'u sihune somne'no huno fisyafisyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo jiye hunomo eholosakisyihwoso'no hungkuno hwapingo ne so'no huno ito'no wakiyimontonoho.

⁸ Olo hungkuno loso'no s̄ikuno huhwo huhwi huno f̄isyaf̄isyo. Jisas K̄lais, Ntefitiye imu sohwo kako tohino engo nomanto poyo imo'nonto apa'no nol̄kafonto n̄hu'nahone songo ne'no humaho. Oso hungkuno wop̄ingoso ngko lut̄hwawo'n̄ngkohe hwo'nyoho.

⁹ I oso hungkuno hiso lut̄hwawo'n̄ngkohe so'no a'amu wonyo hwosoho ntontif̄ impo'angomo n̄humojahon̄ngkofi ngko tohino engo malokweno. I oso'no An̄tuye hungkunoso impo'angomo mohumanehoho. O'o, ifofo hopa angō'meemo woman-jao'mtonoho.

¹⁰ I An̄tu nje a'amu ne imo'n̄fitnne'ento nto uhwosopo'mentiso somne'no oso hungkuno lut̄hwawo'n̄ngkoheso upa'n̄fijoso K̄lais Jisasimō s̄imeho hi'ntnnono ufijo'manji kako songo ne'no humayo wonyoangkafoso uyimontonoho. Oso'no oso a'amu homo somo ufo'mayo'n̄manji yo'mayo tango n̄masoso wop̄ingofoho. Ngko yokumpohn'nyo ito'n̄meso s̄imeho wop̄ingo'ni tohino woma'mo.

¹¹ Olo hungkuno a'amu K̄lais Jisasimē'no l̄wo'n̄ngkohoho loso nehopeho. Nakwo kako'niji poyo sape'n̄mentihwone hn'wii nakwo kako'niji songo nohumentihwanefoho.

¹² Yo'mayo tango kakoe syohomne'no nakumo ne'mahon̄ngkuhwosi yokumpohn'nyo lohofaso'manji nakwo kako'niji yofe engo masoso a'amu somo nomokosyohumentihwanefoho.

Nakwo kakimo hohujo ikinjimofasoso u kako nakumo hohujo ukinjona'montonoho.

¹³ Nakwo hungkuno ne'niж hwasyo'niж l̄wo'n̄ngkuhwonefoho.

I An̄tu ose'no hwo'maho.

Kako hwasyo hungkunoso ane hweho.

Kako hungkuno ne'n̄jo l̄wo'n̄ngkiso hweho.

Kakoe hungkuno ne'no nowentihwonefoho.

Yo'mayo so'no nakumo nalonteso ne imo'n̄n̄wo'n̄ngkohoho.

A'amu An̄tuye syoho hofiyoyalokunjo sohumo An̄tu kako yofe engo uyalofoho.

¹⁴ Jje a'amufe hunomo olo hungkuno loso'no yokumpohn'nyo ufohofotif̄wo'nyo. Ole uso. An̄tuye yokumpohn'nyo'n̄ji hungkuno wasel'monne'no yohono. Hungkuno anga'no anga'no ajwo'mta'ango so'no yoka hnn̄ngkutoho. Ose uso. A'amu fehohnjoso yoka hungkuno nupa'n̄ngkuji hofikoe huno somo wonyo umokumontonoho. Oso yokaso ne anefoho. A'amu homo somo mufo'manehoho.

¹⁵ Kiko An̄tuye syoho yokumpohn'nyo ne'no fiyo. Ose iso'manji jje syoho somne'no kiko won̄mango makinonehoho. Syoho hofiyoyalokunjo sohumo An̄tu wakil'montonoho. Nje syoho n̄tohohiyo wop̄ingo hwosoho. Ose wakil'montonoho. Kiko An̄tuye hungkuno nehopi hwapingo neso ito'no filutihwaho.

¹⁶ A'amu yo'mayo hwahoponjo hwasyo hungkuno hnn̄wo'n̄ngkohoho somne'no i'waho fiyimmo. A'amu hofikoe hwasyo hungkuno ose hnn̄wo'n̄ngkohofoso a'amu nom'nemo hwasyo hon̄ngkanomo ikinjafo'ne wol̄pemotowantifeho. An̄tumne'no hohujo ikinjimō'malofofoho.

¹⁷ Hofikoe hwasyo hungkunoso malofoyo pa'nyofoho. S̄imo'mo meyo kiyihwoso'no osopo a'apaho hopi'nonohinomo ifehu'mokasyonto uyo engo imo'n̄n̄wo'n̄ngkohoho. Hwe hufa'u Himeneyos'niж Filetos oso hwa'u siko oso yahino ȳwo'n̄ngkisiyo hwa'uyoho.

¹⁸ A'amu ose sohwa hungkuno ne'n̄jo somo hwosopisyaf̄wo'n̄ngkohofoho. Ole lutihwalokwofo. Jisasimē'no songo ne'no humayoso nto ma'malohwonefoho. Tifi no'mo apa'no mol̄kaf̄e'n̄jo yanefoho. Oso'no a'amu Jisasimō s̄imeho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkohoho fehohnjoso hofikoe hunomo wonyo imokalkwifo.

¹⁹ An̄tuye a'amu neso hofikoi mnangkwosaho yokumpohn'nyo wonj;wo'n̄ngkuhwone pa'nyofoho. Nangkumehoso masyuyofoho. Fompokumo mmo'nyofoho. Oso a'amu homo somne'no An̄tuye hungkuno ole nalohi, An̄tu Hwe Engo sohwa kakoe a'amu ne somne'no huno uyohoho. A'amu mango'nohino so'ntnne'no huno uyohoho. I nom'ne hungkuno ole nalohi, A'amu fihwo ngko An̄tu Hwe Engo sohwoe a'amu ne hwo'nyoho loso sohwa kako hon̄ngkano wonyo n̄hu'nahone miyonehoho. Ni'hu'nahone hon̄ngkano wonyo somo hohujo ukinjamofono.

²⁰ A'amu An̄tumne'no uhu'mokuwo'n̄ngkohoho somne'no pahnn̄mo hungkuno upa'nyo. Ango engo somo noswano, hwontoho, iku'yō yo'mayoso pi'n̄ngo weho. Fehohnjoso hamnijyoho engo'niж mpe imentohofoho. Fehohnjoso hwaho'niж mti'mokumentohofoho. Fehohnjoso iyoswo'nohinofoho. Noswanyo wop̄ingo sop̄ wosopayo nopolofasyikuji a'amu yofe engo'n̄jo somo uyantifeho. Iku'yō wonyoso jopaho hi'n̄ji whohōnaofantifeho.

²¹ A'amu fihwo yo'mayo honingkano wonyo, huno wonyo, oso nihu'nahone ho'naofhwosi kihane nohumentaniningkuhwosi kako noswanyo hamniyoho engo'nji mpe imentohoho pa'nyo hwaho. Kakoe Hwe Engo sohumne'no simeho anga'nohino'nji Anituye syoho'no hi umo'nyo sohwo Anitu osohumo yo'mayo syoho wopingo uyimtonoho.

²² Mu songo hwomu songo hofikoe hunomo huno wonyo simeho fefoyo yo'mayoso u'mawo'nningkohoho. Oso hiso'no kiko i'waho ne'no yohoji hohujofikinjamofo. A'amu nom'ne sohwo Hwe Engo Anitu sohumne'no jomo uliwo'nningkohoho so'nji sekwo simeho anga'nohino'nji honingkano wopingo hano fiyimno. Kilaus Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimno. A'amu hopi'nonohino somo simeho hi'ntnnono uyimno. Simeho pompenjiyo'nji fosyohumamno.

²³ Kiko olo so'no huno kiyohoho. A'amu Anitumne'no huno moyo'njosohofikoe siki hungkunome'no yoka hnnwo'nningkohofofoho. Hofikoe hungkunome'no kilohoningkujo'no'manji kiko hohujofikinjaofo. Hofikojji yoka hungkuno honningkutoho.

²⁴ Nakwoe Hwe Engo Kilaus Jisasaye syoho ulohofiyosohwo kako nom'ne a'amu'nji ikujohomofongki'nanehoho. O'o, kaka a'amu hopi'nonohino somo hitoho ulofhwoso'no wopingo ulohofono. Kako Anituye yahino wopingo hofiyowolutiwhawano. Nom'nehwa kakimo wonyo ulohopijo so'no kako simeho wopingo'nji wohumano.

²⁵ Oso a'amu Anitumne'no hohujito ikinji'mo'malofo sohwamo Hwe Engo sohwoe syoho ulohofiyosohwo kako hungkuno pompenjiyo uliwhosi Anituye honingkanomo apal'no u'mayo'ne ufo'mano. Anitu a'amu homo somo huno songo uyo so'manji hofikoe huno kokato'nyo somo nihu'nahone noho'namofikuji Anituye hungkuno ne'njo somo uningkowantifitfeho.

²⁶ Seten hofiko'ne hofoyo lisyoswofahumentiso somta'ni po'mentisofoho. Hofiko Setenaye hunomo iningkowalokwofo. I Anituye hungkuno ne'njo upa'nifijoso huno ehhosasyihwoso'no Setenaye hofoyo mta'ni wohumpeentifeho. Anituye hunomo uningkowantifeho.

3

Sikuno ae'ryo mofone sopo a'amufe yahino wonyo mikun'imposo i'mofaponefoho.

¹ Olo so'no kiko huno wakiyono. Sikuno moi'wo umo'nimo lihwosi yoso sohonta yo'mayo yahino wonyo iyoso yo'mayo tango u'mayoso i'mofaponefoho.

² Oso hohosohonta a'amu hofiko huno hofikine'nohino syafthupitnnefoho. Ho'yango'nji hamniyoho ntnnohini syafthupitnnefoho. Hofikoe yofe'nohino ho'nomajji fitnnefoho. Ole lifitnnefoho. Nakwo'nohino huno'nji'nwoho. Ose lifitnnefoho. Nom'ne a'amu somo wonyo hungkuno'nji sitofonji ulifitnnefoho. Kaningkwohwo'ya'umne'no hahn'nyo ifitnnefoho. A'amu hofikimo wopingo ulohofahoningkujoso hofiko isamoyoka ulantihm'maho. Anituye yo'mayo so'no sifajo hungkuno ulifijoso honingkano wopingo somo hwotoho fitnnefoho.

³ Hofiko'montohwamme'no hofiko simeho afa minyofoho. A'amu nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo ifitnnefoho. O'o, yoka nohnnningkuji yoka hiso moi'wo mmo'nonehoho. A'amu Anitumo miningkayo'njosohofiko nom'ne a'amu tango mayoso'no hwasyo hungkuno lifitnnefoho. A'amu yo'mayo wonyoso hofikoe simeho umo lonteso ifitnnefoho. Sikiyah iwo'ningkiso hopaso hofiko a'amu nom'nemo fonifonyo ulohofitnnefoho. A'amu hofiko honingkano wopingo'njo somne'no nakwolaho ulifitnnefoho.

⁴ Hofiko hofikoe a'amu somne'no tokoyo'ofo ulohofitnnefoho. Hofiko yofe engo mayo'ne nom'ne a'amu somo hwotoho feehufitnnefoho. Ole hnnfitnnefoho, Nakwo yo'mayo so'no huno hwapingo'njo'nwoho. Yo'mayo hofikoe simeho wopingo umo'nyo'neso oso hofikoe anituyoho.

⁵ Hofiko Santemo uhwoningkuji Anituye hungkuno ko likuji mango'nohini hwafoho. Anituye yokumpohn'nyo kakoe honingkanomo ito'no iningkayo'neso ane hwafoho.

Oso a'amu homo somne'no i'waho ito'no fiyo. Hofikine'no hohujofikinjamofo.

⁶ Oso a'amu fehohnjo hiso hofiko pojipoji yontifi a'amu somo hwasyo hungkuno ole ulifitnnefoho, Anituye hungkuno wolosetihwano. Ose uli'kuji hofikoe angomo nosyukiji hofikojji humafitnnefoho. Nohumafikuji hofikoe hwasyo hungkuno lutihwafikuji moyam'i fehohnjo honingkano wonyo'njo so'no hofikoe hunoso nohayo moyo'njo yonefoho. Moya'mi sofa hofikoe hwasyo hungkuno somo iningkawekuju yo'mayo wonyo simeho umo lifico so'no syafthupitnnefoho.

⁷ Oso moyam'i hofo sofa hofiko hungkuno songo upo'nano ko lifico sofa Anituye hungkuno neso hofiko huno moyofafoho.

⁸ Hohonta hwe hwoso hufa'u hwa'u Janes'i'njii Jampilesi'njii * siko Mousesiye mangohwa'u imo'nongji kakoe hungkunomo monje yahumentisiyefoho. Oso pa'nyo a'amu hwasyo hungkuno lutihwafijo sohwa hofiko Anituye hungkuno ne somo hwotoho feehufitnnefoho. Hofikoe hunoso kokato'nnyo'njofoho. Hofiko Anituu ne sohumne'no simeho hi'ntnnono muyo'njofoho.

⁹ I oso'no hofikoe syohoso ne mmo'nonehoho. Hohonta a'amu sohwa Janes'i'njii Jampilesi'njii yahinomo uhwonontifi ne anefoho lontifi miningkayo'njo imentohofoho. Oso pa'nyoso a'amu hwasyo hungkuno lutihwafijo sohwafe yahinomo a'amu nuhwonungkuji miningkofitnnefoho.

Anituye hungkuno aho yokumpohn'nyo fiksesyohumaho.

¹⁰ I kiko sohwosi, ngko'nji hano emoyontai yo'mayo hungkuno lutihwawo'nningkohe so'no kiko huno kiyohoho. Nje yahino hwapingo neso kiko huno kiyohoho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo ne'no uyonji ngko yokumpohn'nyo ito'nonji Anituye syoho iwo'ningkohe hwo'nyoho. A'amu sohwa nje hungkunomo haloho maposo'no ko yontifi wonyo ko ntaho fahoningkofi ngko hwe moyam'i somo simeho uy'wo'nningkohefoho.

¹¹ A'amu Antiyouk, Aikouniyam, Lisiti'a oso a'amufe angopo nohumentaningko hofiko tango engo ntapmmmentohofo so'no kiko huno kiyohoho. I oso tango ni'ma'mentiso somta'ni Anituu kako wae enima'menton.

¹² Ou, hwe moyam'i hopi'nono Kila's Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi Anituye hungkunomo hofijo uningkowanlo lontifeso oso a'amumne'no a'amu nom'ne sohwa mangohwa imo'nningkuji yo'mayo tohino uyantifeho.

¹³ Hwe wonyo sohwanji a'amu hwasyo hungkuno'no sohwanji hofikoe honingkano wonyoso nomjim'iwentifi honingkano wonyo mikunimposo imo'ninkahonungki a'amu nom'ne somo honingkano hwasyomo ipemotawowo'ninkohofihwafoho. Seten oso a'amu wonyo huhwo sohwamo hwasyo hungkuno ulihwoso'no hofiko hwasyo hungkuno somo simeho uyantifeho.

¹⁴ I Timouti sohwosi, Anituye hungkuno lokitihwamentihwone somo kiko simeho hi'ntnnono ne'no uyohoji aho yokumpohn'nyo ne'no fiksesyohumaho. Nakwo a'amu lokitihwamentihwone hn'nwiye ne so'no kiko huno kiyohoho.

¹⁵ Kiko mehomu we'e sohwosi nohumanji Anituye Hungkuno Iyoswomo mtimokumentohofo somo kiko nupa'nonji huno wopingo syofisyoma'mentohino sohonta oso iyoswoso huno wopingo ne'no kijopahoningki olohonta kiko Kila's Jisasimo simeho hi'ntnnono uyahoningkini kako kikimo asomo kitimayo'nne hweho.

¹⁶ Hohonta Anituye Towahuno sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino sohwamo huno wopingo uyahoningki a'amu sohwa iyoswomo mtimokumentohofofoho. Olo hungkuno loso Anituye huno ne'njoso nakumo lonetihwayo'nefoho. Nakwoe honingkano wonyomne'no utihwa'nyopo ujo ehontojwasiyo'nefoho. Ujo ehontojwasyihwoso'no nakwo Anituye honingkano nto'no iningkayo'ne nefo'mayo'nefoho. Honingkano wopingtonne'no lonetihwayo'nefoho.

¹⁷ Olo iyoswo loso nakwo Anituye syoho ulohofijo hn'nimo yo'mayo syoho wopingo so'no yokumpohn'nyo nejaponto Anituye syoho so'no ito'no enesyohumayo'nefoho.

4

Anituye hungkuno ne'njoso a'amu somo ne'no filutihwaho.

¹ Nakwoe Hwe Engo Kila's Jisas kako a'amu songo humalofo so'nji poyo pe'nimentohofo so'njiye hungkuno ikawlofihwuso hofikoe yahino somne'no yano ilofone sohwo kako nophwosi a'amu hopi'nonohino somo yofe engo'nji umokosyohumanefoho. Oso Kila's Jisas huhwo sohwo'nji kanungkwohwo Anituu'ntnne'no sikoetimopohungkuno yokumpohn'nyo wakilimonne'no yohono.

² Sikuno huhwo huhwi kiko a'amu somo Anituye hungkuno filutihwaho. A'amu Anituye hungkuno upo'nano likuij nto'no esyohumentaningkujo sohonta filutihwaho. I a'amu Anituye hungkunomne'no mosyafisijo'njo humenantingkujo so'ntnne'no kiko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo uso. A'amuso hofiko Kila's Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifitnne'eno lohoji kakoe hungkuno yokumpohn'nyo uso. A'amu honingkano wonyo'njoso hofikoe wonyoso noho'naofikuji Anituye yahino wopingo somo iningkayo'ne hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. A'amu honingkano wopingo

* **3:8:** A'amu Jutaso hofikoe mpoesole, Janes'i'njii Jampilesi'njii siko Mousesiye sikuno imofapmmentiso sohonta siko hwe hwoso'nji imo'nimojiyehwauyoho.

somo uyo'ne usosofitofohoji ufo'maho. A'amu ji'je hungkunomo haloho maposo'njo somo yoka hungkuno nulohotoho. O'o, hungkuno pompenjiyo'nohini filutihwaho.

³ Hwangku sohonta a'amu hofikoe hunomnohnini in'ingkafitnnefaho. Oshonta ole wolantifeho. Anituye yahinomo nakwolaho. O'o, yo'mayo nakwoe simeho wopingo namokiyo'ne oso'nohino upo'nano. Ose li'fijoso a'amu hwasyo hungkuno lutihwayo pi'ningoso yo'mayo hungkuno simeho wopingo umokiyo'ne'nohini lutihwafitnnefaho.

⁴ Hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no haloho pijwomokosyohumun'ingkuji a'mane hungkuno somo upa'nifitnnefaho.

⁵ I oso'no kiko sohwosi, yo'mayo tango ku'masoso ji'je huno nto'no ehhosakisyihwoso'no Anituye yahino somnohnini simeho anga'nohino'nji nto'no fin'ingkayo. Ji'je syohoso a'amu somo Anituye hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. Kiko Anituye syoho ulohofijo sohwosi kiko a'amu somo ufo'mayoso syoho ne'njo fiyo.

Nje syohoso moi'wo umo'nimonte'no yohoho.

⁶ Oso hungkuno kikine'no mt'i'mokohe somo kiko hofijo fin'ingkayo. Nje sikuno we'leneponoho. A'amu sohwa ngkimo wofonjonisyantife'no yalokwofo. Ngko ahwomomno wasimne hwo'nyoho.

⁷ Ngko mjake'we hnnyoso yokumpohn'nyo yoho'nonji ne sopo nto i'mofohono. Anitumo simeho hi'ntnnono uyimwenji oso syoho Anitu ntapmmentisoso moi'wo esojwaofohono.

⁸ Mjake'we hnnyoso somjo ho.yangoso nje Hwe Engo ngkine'no ntomo'nohino esyohumaho. Ho.yangoso olenoho. Nje Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako a'amu hopi'nonohino sofe yahino somne'no yano nto'nohini ilofihwosi kako ngkimo ntonefo, Kiko hwe wopingo hwosoho. Ose ntonefaho. Ngkimnohin'i'maho. O'o, a'amu hopi'nono K'lais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi kakoe sikuno asomo peso'no hontohumalofo somo ose ulonefaho.

Hungkuno ae'uyofoho.

⁹ Timouti sohwosi, kiko ngkiyepo komo'no fipe.

¹⁰ Upa'nyo Ntemas kako ngkimo nto ni'hwti'mo'maho. Kako hwahoponjo yahino somne'no umo'nimengkahon'ngki ango Tesolounika'no nto umaho. Kilesen's kako ango Ngkolesiya'no nto umaho. Taitas kako ango Ntalimesiya'no nto umaho.

¹¹ Luk kako'nohini ngko'nji humalohwuyo. Kiko Mak nutimahoji ngkiyepo fipinyo. Kako nje syohoso wanifo'ma'montonoho.

¹² Ngko Tikikosimo Efesos ne'no nto li'hwajimaleño.

¹³ Kiko wapmmo lohoji ango Tlouas nje manji'mofo sawemoso Kapo'sye angomo uliko'ma'mentohe so'nji nje iyoswo so'nji ni'motape. Nom'neso yahwopaho somo hungkuno mt'i'mokinyo so'nno ni'mo'ningkohoho. Oso'nji ni'motape.

¹⁴ Alek'santa kako ahwomo yokino syoho'no sohwo kako ngkimo wonyo engo ntonho'maso so'nno Anitu kako tango engo uyonefaho.

¹⁵ Kiko huhwosi oso hwe huhwo sohumne'no i'waho nto'no fiyo. Kako nakwoe hungkunomo hwotoho nafewo'nin'gkiso hweho.

¹⁶ A'amu Loummjo sofe ango hungkuno nto'no mi'hwajiyo'ne sopo ngko nolohofonji nje hungkuno si'mo'mjo ulahon'ngko nom'ne a'amuso ngkimo monifo'mayo'njo imento-hofofaho. O'o, a'amu hopi'nono ngkimo ni'hwti'mo'mentohefaho. Oso ntonhofo so'nno Anitu kako tango muyo'njo iyo so'nne jomo ulalokweno.

¹⁷ I nje Hwe Engo kako ngko'nji nohumantakaoe yokumpohn'nyo ntopahon'ngki Anituye hungkuno wopingo hofikimo lutihwamentohefaho. A'amu Jutaso aneponoho. A'amu Loummjoso hofiko Anituye hungkunomo upa'nimentohofofaho. Anitu ni'fo'ma'mentiso so'nno hofiko mofonjan'siy'o'njo imentohefaho. Oseso olohonta ngko wopingo humaleno.

¹⁸ A'amu sohwa ngkimo yo'mayo wonyo wontohofantife yalokwofo somta'nji Anitu ngkimo nontimahwosi ahwomomjo ango kako mokosyohumaso sopo women'humaji'montonoho. Osopo nohumahm'mo kakoe yofe ne'nno whoh'nomahm'monnoho. Nehopeho.

¹⁹ Hungkuno nom'ne walik'monne'no yohono. Kiko nje a'amufo eso a'amu Akwila'nji kakoe ape P'ilisila'nji Ounesifoulosi'montohwantne'no uso.

²⁰ Elasitos kako ango Koulin sopo ne'nno humaho. Tloufimos kako mnokino tipemahon'ngki ngko kakimo ango Miletos sopo uliko'ma'mentohefaho.

²¹ Kiko komo'no fipe. Kiko ifoyo hamnoso m'mofape sohonta kiko jefo somo komo'no fipe.

Olo a'amulo kikine'no nakwoe a'amuhwe kilalokwofo. Hofikoe yofeso Yupulos, Piyutenis, Linos, Kiloutiya oso hwanji a'amu Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyivo'ningkohofo olopo humalofo sonji kilalokwofo.

²² Nakwoe Hwe Engo Anitu kiko'nji wohumano. Kakoe hitoho so'nji sekumo wosemokosyohumano. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mtimokohono. Osohopeho.

Taitas

Olo Iyoswo loso Poul Taitasimne'no Mt'i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *teti-wan'ni* (31) *teti-et'i'ni* (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul Taitasimne'no mt'i'mokumentisofoho. Taitas sohwo a'amu Ngklik hweho. (Hungkuno hiso Ngkolesiya sohe engo 2 honingkano we'e 3. Osopo weho.) Taitas huhu sohwo kako Pouli'ni Anituye syoho imojiye hwa'uyoho. Ti fi Pouli'ni Taitasi'ni hwaho we'e Kilit sopone'no umentisiyefoho. Nowenji Poul kako Taitasimo oso Kilit hopo sponjo a'amu somo yokumpohn'nyo umokyo'ne uhumatim'ementisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohwe engo 1, honingkano we'e 5. Osopo weho.) Poul kako olo iyoswo hiloso Nikopoulis humanto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi ti fi uningkohwano.

¹ Nje hwomu Taitas, ngko Poul Anituye syoho ulohofiyohwo'ni Jisas Kilaisiye hungkuno a'amumo li'ku'mifo (*apouse*) syoho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kikimne'no mt'i'mokalokweno. Anitu non'hwosopento ntimento, Ki ko a'amu uhwosopo'mentohe sohwa hofikoe simeho hi'ntnnono ntapeso yokumpohn'nyo usosofitofohoj nje hungkuno nehopi'nohino somo huno ito'no uyoso'no ufo'mahoji nje honingkanomo nto'no iningkayo'ne filutihwahoho. Ose ntonto ni'hwatim'ementisofoho.

² Olo syoho hwapingoso olenoho. Hohonta Anitu nakwo'ni hwaho'ni mamti'mokiyo sohonta ole limento, A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo somo songo ne'no humayo'neso uyimmonnoho. Anitu kako hwasyo hungkuno ni'hu'no ane'njo sohwo ose nalimentiso so'no a'amu oso hungkuno hiso ne imo'nyo'ne hontohumalofo somo ufo'malokweno.

³ Ti fi no'mo oso s̄ikuno Anitu ho'nahumentiso sohonta olo hungkuno wopingo songo ne'no humayo'ne leso ho'ningkahon'ngki Anitu nakumo asomo netimayo'ne sohwo olo syoho loso ntapmmentisos ngko a'amu somo lutihwalokweno.

⁴ Taitas sohwosi ngko Anituye hungkuno kilahon'ngko kiko simeho hi'ntnnono uyonyi jne hwomu nehopi imo'nimentohino hwosoho. Nakwoe simeho hi'ntnnono uyoso afafoho. Ole'no ni'mo'ningkohoho. Naningkwohwo Anitu sohwo'ni Jisas Kilais asomo netimayo'ne sohwo'ni siko'monta'i siko kikimo yo'mayo wopingo kilohofohosisi sikoe simeho pompenjiyoso kijape so'no ni'mo'ningkohoho.

A'amu Anituye syoho'njo sohwa olo yahino loso uyife.

⁵ Oso hwaho Kilit osopo yo'mayo syoho mesojwao'mmentihwoyoso kiko ito'no esojwafohoji ango'meemjo a'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'ningkohoho somo hwe engo mokosyohumayo'ne osohwamo kiko uhwosopofo. Ose kilonji kiliko'mamentohefoho.

⁶ Ole kilmamento, Hwe engo uhwosope sohwa olo yahino loso'nji wohumantifeho. Hwe huwu sohomo a'amu nuhwonontifi honingkano wonyo somo ni'hu'no muhwon'wo'ningkohoyohoho. Kako ape anga'nohino'njo humawo'ningkiso hweho. Sikoe mehom Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyontifi kaningkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho pewo'ningkohofohoho. Mehomi hisomo a'amu nuhwonontifi yahino wopingo'nhini somo uhwon'wo'ningkohofohoho.

⁷ Hwapingoso ole hwe engo lohwo kako Anituye syoho mokosyohumayo hweho. Oso'no kako honingkano wonyo ane'njo wohumano. Kako yokumpohn'nyo yahino iyo'eno. Kako simano hintotohino umnyo'eno. Mijo yokumpohn'nyo kako non'ningkuhwoi nonilohofe'eno. Kako ikujoho fongkiyo'eno. Kako hamniyoho engo so'no hi'umo'nyo'eno.

⁸ O'o, kako olo yahino loso uyono. A'amu ango kengopo nta'ni jomo u'mayo somo wopingo umokosyohumahwosi ango'nji wosopayo'nji uyono. Kako yo'mayo syoho wopingo koko simeho wopingo'njo uyihwono. Kako Anituye hungkunomo ito'no iningkayo'ne umo'nono. Kako honingkano nto'nohonomo uningkaweno. Yo'mayo honingkano wonyoso ni'hu'no miyonehoho. Yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasi'hwosi Anituye yahino somo uningkaweno.

⁹ Yo'mayo hungkuno nehopi kakimo lutihunyo somo kako simeho hi'ntnnono engo uyihwosi yokumpohn'nyo wokesyohumano. Ose ihwosi olo Anituye hungkuno nto'nohino loso a'amu nom'ne somo lutihwahwosi hofikoe simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo umokono. I a'amu Anituye hungkunomo haloho maposo'njo somo

hungkuno yokumpohn'nyo ulihwoso'no hofikoe honingkano wonyomne'no huno wosyofisantifeho.

A'amu Kilit pi'ningo engoso hwasyo hungkuno liwo'nìngkohofofoho.

¹⁰ Hwapingoso a'amu Kilit pi'ningo engoso hofiko hahn'nyo yiwo'nìngkohofofoho. Hahn'nyo yahino anga'no engoso olenoho. A'amu Juta fehohnjoso hofiko Jisas Kilaismo simeho uyontifi fi hwasyo hungkuno ole lutihwawo'nìngkohofifi, A'amu Jisas Kilaishiye hungkunomo inìngkawowo'nìngkohofo sohwa hofiko a'apaho sihu wakolo'nife. Hofiko hwasyo hungkuno ole lutihwahonìngkofi a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno somo inìngkowalokwofo.

¹¹ Oso a'amu hwasyo hungkuno'no sohwamo filomjasyo. Hofiko hamniyoho poj i woman lontifi honingkano wonyo nakwo miyoso lutihwawo'o'nìngkohofofoho. A'amu fehohnjo hofiko'montohwa oso hungkuno homo somo nupa'nontifi Anituye honingkano wopingo so'no huno nto'no mosyafisyo'no yalokwofo. Oso'no hofikoe hungkuno somo filomjasyo.

¹² Hwe fihwo Kilitnnta'ango sohwo kakoe a'amu somne'no olo hungkuno limentisofoho.

A'amu Kilit so'nwi nakwo hwasyo hungkuno liwo'nìngkuhwono.

Nakwo sikiyahu sohwafe yahino'no'nwoho.

Toho'nohini niwo'nontaneso yo'mayo syohoso nakwolaho liwo'nìngkuhwone'nwoho.

Kilit sohwafe hwe huno'no sohwo ose limentisofoho.

¹³ Oso hwe huhwo sohwo hungkuno nehopi limentono. Oso'no kiko yoka yokumpohn'nyo ulohoho'no hofikoe hwasyo hungkunome'no huno syafisyikuiji simeho uwolo'mokufe. Iwolo'mokukuji Jisasimo simeho hi'ntnnono nto'no uyantifeho.

¹⁴ Ose ifijo'manji hofiko Juta sofe a'mane hungkunomo haloho maposo'no ikuji a'amu Anituye hungkuno ne'no somo hwotoho fewo'nìngkohofo sofe honingkano somo hofiko tifi minìngkafitnnehofo.

¹⁵ A'amu honingkano wonyo aneso yo'mayo somo uhwonifijoso hofikoe hunomo simehomo wonyo mumokonehoho. O'o, huno wopingo'nohini syafisyiwo'nìngkohofofoho. I a'amu honingkano wonyo'no Anituye hungkunomo minìngkayo'njoso yo'mayo somo uhwonontifi huno wonyo pisakino'no syafisyiwo'nìngkohofofoho. Yo'mayo honingkano wonyo iwo'nontifi wopingo yalokuhwono lontifi yiwo'nìngkohofofoho.

¹⁶ Mango'nohini ole liwo'nìngkohofifi, Nakwo Anitu ne sohune'no huno nayohoho. Ose ko lahonìngkofi yo'mayo yiwo'nìngkohofo somo nakwo nuhwonontani nakwo huno nayohoho. Anitu ne sohumo minìngkayo'ljofoho. O'o, hofikoe yahino pisakino'no yontifi hahn'nyo yiwo'nìngkohofofoho. Syoho wopingo sohwo mìkwifitnnehofo.

2

Hwe moyamisokafo sofe hungkunofoho.

¹ I oso'no kiko Anituye yahino so'no a'amu somo lutihwayo sohonta kiko hungkuno nehopi'nohini lutihwahoho'no hofiko Anituye honingkano somo tipemafikuji osomo nto'no unìngkowantifeho.

² Hwe engo sohwamo ole ulohoho. Sekwo mijo yokumpohn'nyo engo nonilo-hofikutoho. Sekwo honingkano ne somno nto'no womokosyohumano. Yo'mayo hwa-hoponjo yahino wonyo somo monje feesyo. Sekwo Jisasishiye hungkunomo tifi inìngkakuji a'amumo simeho uyimno. Yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

³ Oso pa'nyoso ape sokafa sofamo ole ulohoho. Sekwo honingkano wonyo nihu'no mifitnnehofo. O'o, honingkano wopingo'nohini uyife. Nom'ne a'amu somne'no siki hungkuno sifajo noltkutoho. Hofiko mijo yokumpohn'nyo nonìngkuji oso mijo hiso hofikoe hwe engo imo'nyo'eno. Hofiko moyamis歌 sofamo honingkano wopingo so'no wolutihwafe.

⁴ Ole wolutihwafe, Sekwoe hwehwamo simeho uyimno. Sekwoe mehomu somo simeho uyikuji hofiyu umokosyohumamno.

⁵ Ose lutihwafikuji olo'nji filutihwamno. Yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasyikuiji honingkano wopingo'nohini finìngkamno. Nom'ne hwafe pono nukutoho. Sekwoe ango yo'mayo hopi'nonohino somo nto'no esyohumafikuji sekwoe hwehwanji sekwoe mehomu'njimo nto'no ufo'mapmno. Sekwoe hwehwafe hungkunomo haloho pekuji enjwa'mo fohumamno. Ose lutihwafikuji nto'no inìngkafijo'manji a'amu nom'neso oso yahino wopingo somo uhwonìngkuji Anituye hungkuno somne'no sitofo hungkuno mulitfitnnehofo.

Hwe songo sohwafe hungkunofoho.

⁶ Oso pa'nyoso kiko hwe songo sohwamo yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasiyo so'ne filutihwahoho.

⁷ Taitas sohwosi yo'mayo wopingo'nohini iso somo a'amuso tifi wokinengkapife. Oso'no jije honingkanomne'no nto'no fisyafisyo. A'amu somo wolutihwamo lohoji hungkuno nehopi'nohini filutihwaho. Hwasyo hungkuno nolutihwahotoho. Kiko jije syoho ne so'no kumo'nningkwoso'no syoho loso ito'no fiyo.

⁸ Kiko hungkuno nehopi'nohini lutihwahojo'no a'amuso jije yahino somo ko-honingkukuij hoffko honingkano wonyoso motipemaptinnehoho. Ose yohojo'no a'amu hwahoponjo yahino somo tifi iningkawowo'ningkohofoso nakumne'no wonyo hungkuno wonelano lkuji nakwoe honingkano wonyo ane so'no wonyopi tipekuji wonimango unimontonoho.

Syoho ulohofijo sohwafe hungkunofoho.

⁹ Taitas kiko a'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofijo sohwamo ole filutihwahoho. Sekwoe hwe engo semokosyohumayo sohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syohoso hofikoe simeho wopingo umokiyo'ne sekwo nto'no fiyimno. Sekwoe hwe engo sohwa syoho sejaposo so'no sekwo yoka nulikutoho. O'o, syohoso hofijo fiyimno.

¹⁰ Hofikoe yo'mayoso hupo nomafikutoho. O'o, sekwo Anitu asomo wosetima'mo selalokunjo sohunme'no hupo syafisikuij syoho wopingo'nohini yontanengkukuij hwe engo sohwa simeho wopingo wosejopantifeho. Sekwoe honingkano wopingo somo sehonengkukuij Anituye hungkunomo sekwo iningkowalokwofo so'no hupo ole wosyofisyantifeho, Anituye hungkuno wopingofoho. Oso hungkunoso a'amu hamniyoho momaso syoho'njo sohwamo filutihwahoho.

Nakwo honingkano wopingomo nohumehwasi Jisas Kilais iye Sikuno somne'no wohon-tohumano.

¹¹ Anitu a'amu hopi'nonohino hn'nimo simeho nejaponto wopingo wonaloho'mo lonto kako nakwoe wonyo'ne poyo wope'nono lonto Jisasimo uhwati'mentisofoho. Oso yahino wopingo nalohofoso utihwa'nyopo yahonengki olohonta a'amu hopi'nonohino hn'nime asomo netimayo honingkano somo hwosampo'mentiso hweho.

¹² Hohonta nakwoe honingkano wonyoso yokumpohn'nyo enemokosyohumen-tanengki yo'mayo hwahoponjo somo simeho uyimotohwonefoho. I olohonta Anitu wopingo naloho'mentiso so'no ole nelalofi, Sekwoe honingkano wonyomo hohuj oikinjamoffikuij hwahoponjo yahino wonyo so'no i'waho fiyimno. O'o, hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyikuij Anituye yahino wopingo somo nto'no finengkamno. Anituye syohomne'no simeho semo'nningkuhwoso'no hupo wopingo'nohini fisyafihupmno. Ose nelalofoho.

¹³ Ose ihwasi nakwoe Hwe Engo Anitu'nji Jisas Kilais Asomo Netimayo sohwa'u ne'no hontohumalohwono. Oso sikuno wonyoangkafo somo Jisas Kilais sohwo mofehi'nyo pa'nyo luhwosi nakumne'no nopahonengkuhwosi uhwonane'nwoho.

¹⁴ Jisas Kilais nakwoe honingkano wonyo somta'ni isihutofo'ne pe'nimentisofoho. Nje a'amu ne imo'nyo'ne hofikoe honingkano wonyo somo wae weeo'mo lonto a'amu hiso syoho yokumpohn'nyo wopingo'nohini ukufe lonto pe'nimentisofoho.

¹⁵ Olo hungkuno kumti'mokiyalokwe loso a'amu somo hungkuno yokumpohn'nyo filutihwawo'nyo. Olo hungkuno loso Anitu mta'angofoho. Oso'no olo hungkuno loso'no a'amu hupo ole syafisikutoho, siki hungkunofoho. Ose nosyafisikutoho. O'o, a'amu somo yokumpohn'nyo usosofitofohoji a'amu hungkuno losomo haloho maposo'njo somo yoka ulohoho. Kiko Anituye syoho ulohofijo hwosoho. A'amu fihwo kiko a'amu sakinjofoho luhwosi kiyoloho.

3

Anituye a'amu ne hn'wi yahino wopingo'nohini uyihwano.

¹ Taitas sohwosi, jije a'amu somo olo hungkuno so'no hupo ufohoto. Yo'mayo hwe engo sekwo enjwa'mo humalofo sohwa hwaho mokosyohumayo sohwa osohwaefungkunomo haloho pekuji yo'mayo syoho sejapifijoso sekwo komo'no fiyimno.

² Ose ulohoji nom'ne hungkuno ole ulohoho. A'amu nom'ne somne'no wonyo hungkuno nolikutoho. Ikujohonofongkii'ningkutoho. O'o, simeho pompenjiyo'nyi nohumafikuij a'amu hopi'nonohino somne'no hwahopo pawommo. Wopingo'nohini ulohopmno. Ose ulohoho.

³ Kiko huno moi'wono. Hohonta nakwo ho'nwi huno ane'nwoho. Oseso nakwo hungkunomo hwotoho hmmotohwonefaho. Hwe wonyo Seten kako hwasyo hungkuno nalonto honingkano wonyomo ipenemotapmmentisofaho. Yo'mayo yahino wonyoso si'meho fefoy'o'nji nakwoe hwe engo hopa imo'nningkahon'ngki nakwo tifi in'ngkowentani nakwoe a'apahomnohini ho'noma'nimotohwono. Nakwo nom'ne a'amu somne'no si'meho wonyo namo'nim'iweho. Hofiko yo'mayo so'no hi namo'nim'iweho. A'amu nakune'no mangohwa imo'nalokwofo sohwanji nakwo hopi'nonohino mango hwona'nyoho.

⁴ Ose nohumentan'ngkuhwoni Anitu asomo netimayo'ne sohwo si'meho nejapeso utihwa'nyopo i'mofaponto honingkano wonyo somta'ni isihutofonema'mentisofaho.

⁵ Nakwoe yo'mayo honingkano wopingo'ne poyo pe'nimentiso'maho. O'o, Anitu nakumne'no hitoho ulofahon'ngki asomo netimayo'ne kako poyo pe'nimentiso hwheho. Nakwoe wonyoso wae enafahon'ngki kakoe Towahuno Wopingo sohwo mijo hopa kiyonemanto a'amu songo pa'nyo namokumentisofaho. Songo namokonto huno wopingo songoso nejapmmentisofaho.

⁶ Jisas Kila's nakumne'no poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no Anitu kakoe Towahuno nehula'o'mentisofaho.

⁷ Ose yonto yo'mayo Jisas Kila's nakumne'no nalo'ho'mentiso so'no Anitu nelalofi, Nje mehom i wopingo kuyoho. Ose nelalofaho. Oso'no nakwo'ne ango songo ne'no humayo'ne so'nji yo'mayo wopingo so'nji wonejapmmonto yahon'ngki hontohumalo-hwono.

⁸ Oso hungkuno nehopeho. Olo hungkuno pi'ningo kumt'i'mokiyalokwe loso kiko a'amu somo yokumpohn'nyo filutihwahoho. A'amu Anitumo si'meho hi'ntnnono uyiw'o'nningkohofoso olo hungkuno losomo in'ngkakuji hofiko syoho wopingo so'no si'meho umo'nono. Olo syoho wopingo loso a'amumo ufo'mayoneso ne'njofoho.

⁹ Taitas sohwosi a'amu siki yoka hnni'wo'nningkohofo somne'no i'waho fiyo. A'amu hofiyakwosafe a'mane hungkuno somne'no huno syafisyi'wo'nningkohofo somne'no i'waho fuyakolofo. Honingkano hungkuno somne'no ikujoho hungkuno hopa hnontan'ngkujoso i'waho fuyakolofo. Nakwo huno moi'wono. Oso hungkuno hiso monefo'manehoho. O'o, ne'njo'maho. Ne anefoho.

¹⁰ A'amu fihwo sekwo'nji nohumahwosi a'amu somo wahusilo'mo lihwosi hungkuno kengo ulososo oso a'amu sohomo hungkuno yokumpohn'nyo uso. Jiye hungkuno simo'mjo somo haloho makuposo'manji apa'no uso. Apa'no haloho makuposo'manji oso hwe sohomo hohujo fikinji'mofo.

¹¹ Oso a'amu oseso kiko huno kiyohoho. Kako honingkano wopingo mta'ni nto sompee'maho. Kakoe yahino wonyo so'no huno ko uyahon'ngki kako kakoe yahino wonyo somo musikwajiyoho.

Hungkuno ae'uyofaho.

¹² Olo hungkuno loso nto mtito'malen. Ifoyo hamno engo somo ngko ango Nikopoulis osomo wohumamonne'no yohono. Hwe hufa'u Atemasi'nji Tikikosi'nji ngko'nji humalo-hwono. Oso'no hwangku hwe anga'nohino huhwo sohwo kikiyepono uhwat'monne'no yohono. Ku'maso sohonta kiko ango Nikopoulis sopo komo'no ni'maho.

¹³ Oso hwe Senas hungkuno mi'hwajijo syoho'njo sohwo oso hwo'nji Apoulousi'nji siko hano iyo sohonta kiko hofijo ufo'maho. Wosopayo'nji yo'mayo honingkanomne'no umofonyo iyoso'no yano uyo.

¹⁴ Kiko'nohin'i'maho. O'o, hwe moy'a'mi hopi'nonohinoso ufo'mapifijoso hofiko syoho wopingo so'no si'meho umo'nimotohono. A'amu umofonyo iyo sohwamo ufo'mapi'fe. Siki humayoso wopingo'maho. O'o, hofiko humafijoso syoho ne'njo uyife.

¹⁵ Olopo a'amu hopi'nonohini ngko'nji humalofoso nakwoe a'amuhwe kilalokwofo. A'amu Anituye hungkunomo in'ngkowalokwofoso kiko'nji humalofoso hofiko nakumo si'meho nejopalokwofo oso hwamo ole fonajiyo, Nakwoe a'amu ualalokuhwono. Ose fonajiyo ntahofo.

Anitu kako hofijo wosefo'mano. Olo hungkuno loso ngko Pouli'n'i mt'i'mokohono. Hungkuno osohopeho.

Filemoun

Olo Iyoswo loso Poul Kako Hwe Filemounne'no

Mt'i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Sime'o'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *t'imenti-nain'*nji (29) *teti-wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako hwe Filemounne'no mt'i'mokumentisofoho. Filemoun sohwo Poulye a'amu hweho. Oso hwe huhwo sohwo ango Koulousi humunyo hweho. Filemoun huhwo sohwo kakoe syoho ulohofiyoso hi'njo hweho. Oso syoho ulohofiyoso sohune yofeso olenoho. Ounesimosiyaho. Oso hwe Ounesimos huhwo sohwo hiyaso li'mofonto ango Loum sopo Poulimo u'ma'mentisofoho. Nu'mahon'ngki Poul kako An'tuye hungkuno ulimenterisofoho. Nulahon'ngki Ounesimos kako simeho iwolo'mokumentisofoho. Simeho iwolo'makahoningki Poul Filemoun'yepono asomo uhwaj'monto olo iyoswo loso mt'i'mokuyahot'mentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mt'i'mokumentisofoho. Oso'nō nakwo olo iyoswo homo lomo atofo li'hwas i tifi un'ngkohwano.

¹ U nje ningkawahwo Filemoun, nje hungkuno tifo upa'nyo. Ngko Pouli'nji nekwoe ningkawahwo Timouti'nji nohumentayo kikine'no olo iyoswo loso mt'i'mokalokuhwuyo. Ngko a'amumo Jisas Kilaisiye hungkuno ulimale so'nno hofiko ngkimo impo'angomo intofan'humalofoho. U Filemoun kiko nekwo'nji An'tumne'no syoho afa hwosoho. Nekwo simeho kijopalokuhwuyo.

² Nekwoe hungkuno loso olo a'amu lomo uhwojalokuhwuyo. Nekwoe nampohwo Apiya'nji Akiposi'njoho. Akipos ngko pa'nyo An'tumne'no yokumpohn'nyo lohofonto An'tuye hungkuno lut'hwalofoho. Nom'ne a'amu Jisas Kilaisimo in'ngkawentifi jije angomo uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo hungkuno loso mt'i'mokalokuhwayo.

³ Nan'ngkwohwo An'tu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko yo'mayo wopingo selohofosi simeho pompengo wosejapanjiyoho.

Filemoun kako Hwe Engo Jisas sohumo simeho uyimojo hweho.

⁴ Nje ningkawahwo Filemoun, ngko An'tumo jomo ulontne sohonta ngko kikine'no isamoyoka m'kun'imposo uliwo'n'ngkohefoho.

⁵ Hwapingoso ole, Olo hungkuno loso upa'n'malefoho. Kiko nakwoe Hwe Engo Jisas osohumo simeho hi'ntnnono engo uyonji a'amu Jisas sohumo in'ngkuwo'n'ngkohoho oso'ntne'no simeho uyalokuno. Oso'no Mpohumo isamoyoka ulalokweno.

⁶ Olo so'no nimo'n'ngkohoho. Nakwo Jisas Kilaisimo in'ngkawo'n'ngkuhwone hn'awi nakwo yokumpohn'nyo sosofito'n'ngkuhwasi fo'ma'nososo yo'mayo wonyoangkafo Jisas Kilais nejap'iwo'n'ngkiso so'no nakwo huno ito'naisoso ito'nohini wokemokosyohumantanaho. Oso'no Mpohumo jomo ulalokweno.

⁷ Filemoun kiko a'amu Jisas Kilaisimo in'ngkawo'n'ngkohoho somo simeho engo uyalokuno so'no ngkimo yokumpohn'nyo nisosofitofonji nje simeho wopingo kiko n'mokuwo'n'ngkino hwosoho. An'tuye a'amu hopi'nonohinoso kikine'no syakufisyonifi simeho wopingo umo'n'ngkohoho.

Poul Filemounimo ulimento, Kiko Ounesimosimo maho. Jije ningkawahwo hopa umo'no.

⁸⁻⁹ Hungkuno anga'nohino Ounesimosimne'no wakilohoni'monne'no yohono. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais a'amumo simeho uyo yahino loso nejapmmentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo kiko in'ngkayo'neso nokili'mnesohilo. I oso'no ngko simeho kijapmmentohe so'no olo so'no jomo wakilohoni'monne'no yohono. Kiko ngkine'no huno kiyohoho. Ngko a'mane imo'nonji Jisas Kilaisiye syohomne'no impo'angomo humaleno.

¹⁰ Oso'no Ounesimosimne'no wakilohoni'monne'no yohono. Kako nje hwomu pa'nyo imo'n'ngkiso hweho. Impo'angomo nohumanji An'tuye hungkunoso Ounesimosimne'no ulahon'ngko hungkuno hiloso kako simeho hi'ntnnono uyonto An'tuye a'amu imo'n'masofoho. Oso'no ngko kan'ngkohwuo pa'nyo humaleno.

¹¹ Oso hwe huhwo sohwo Ounesimosiyo kakoe yofe hwapingoso olenoho. Fo'mayo'nefoho. I hohonta Ounesimos kako jije syoho kilohofimentiso sohonta kako wonyo kilohofimentisofoho. I olohonta kako kiko'nji ngko'nji syoho wonyoangkafo elohofiyoso hweho. Kako wefo'ma'montonoho.

¹²⁻¹⁴ An'tuye syohomne'no impo'angomo nohumentan'i'mo kiko ango kengopo nohumahoji ngkimo manifo'matnnehino. Kiko ngko'nji humentontasi ngkimo wopingo

nonimokosyohumantnesohilo. I oso'no jiye syoho kilohofiyi ngko'nji humayo so'no ngkimo wopingo nimokosyohumahwoso'no nje simeho wopingo wanimo'nimonte'no yohoho. Jiye uyohope hweho. Ounesimos ngko'nji wohumano lonji ko yoheso kiko olo hilo so'no manjoso'no ngko jiye honingkano jiye syoho kilohofiyi osohumo asomo utimayo'ne mopijawakumo'mnehono. O'o, kiko ngkimo nifo'mayo so'no asomo uhwajisoso oso wonyoangkafofoho. I oso'no jiye hunofoho. Oso'no kikiyepono Ounesimos sohumo uhwojalokweno. Hwe huhwo sohumo simeho engo uyonji uhwojalokweno.

¹⁵⁻¹⁶ Hohonta kako kuhwoti'mofonto we'enehwo hiyaso umentisofoho. Oshonta kako hamniyoho momaso'njo siki syoho kilohofiyi hweho. I olohonta syoho kilohofiyi'nohino hwo'maho. O'o, kako hnningkwa'wehweho. Hwapingoso kako Hwe Engo Jisasimo simeho uywo'nningkiso hweho. Simo'mo Ounesimos we'enehwo kuhwoti'mo'mentisoso olelikeno, kiko'nji ne'no nohummuhne so'no kakuhwoti'mo'mentono. Neningkwohwo Ounesimosimo simeho uymentohe hwo'nyoho. I olohonta kiko kakimo simeho engo uymonnoho. Kako jiye syoho kilohofiyi'nji hnningkwa'wehwo'njoho.

¹⁷ Kiko ngkimo Anituye syohomne'no nje tatohwo hwosoho syonifisyiwo'nningkino'manji kiko ngkimo ntahoftwo'nningkino hopaso kiko Ounesimosimo ulohofo.

¹⁸ Hohonta kako kikimo wonyo pipi kiloho'mentiso'manji kiko ngkine'no oso hiso'no hungkuno filihwajo. Ngko jiye yo'mayo so'no kikimo aku wokijapmmo.

¹⁹ Ngko Pouli'ni yo'mayosoaku wokijapmme'no nehopi kilalokweno. U kiko uhwonyo. Olo hungkuno loso nje aho'nji ifalifaliyo mtimokalokweno. Ngko jiye hunomo huno makufohoto'mnehono. Hohonta ngko Anituye hungkuno lokithwahonningko kiko olo hungkuno hilo somo simeho hi'ntnmono umentohino so'no kiko songo ne'no humayo'neso ma'mentohinofoho. I oso hungkuno kilimentohe so'no kiko ngkimoaku peho ntapmmmentohinoto. Awonoho. Oso hiso'no ngko huno makufohoto'mnehono.

²⁰ U nje ningkwahwo, kiko ngko'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye syoho ntnne'no syafisyoiji kiko Ounesimosimo ito'no mokosyohumaho. Kiko ose isoso nje simeho wopingo wanimo'nimontonoho.

²¹ Olo hungkuno ngko kikimne'no mtimokuyohojalokwe loso kiko uhwonningkohoji haloho peso'no ngko huno niyohoho. Ounesimosimne'no yahino wopingo kiko ulohofo so'no kilohe somo tifi iningkahiji oso mta'ni kiko yo'mayo yahino wopingo ne'no mijimisoso jiye yahino wopingoso nje hungkuno kilohe loso jiye hunoso nje hunomo woniyakolo'monnoho.

²² Nom'ne hungkuno tifo upa'nyo. Ounesimos kikimo ku'maso sohonta kiko ngkine'no anga'no ito'no fesyohumaho. Hwapingoso sekwo ngkine'no Mphumo jomo uliwo'nningkohofeo so'no hontohumaleno. Anitu sekuyepono ngkimo asomo wonihwajono ntnne'no yalokweno.

Nom'ne a'amuso Filemoun ne'no nakwoe a'amu hweho limentohofofoho.

²³ Epeeflos kako'nji ngko ntnne'no Kilais Jisas iye syohomne'no impo'angomo humalo-hwoyo. Kako kikimne'no nje a'amu hweho lonto huno syokufisyalofoho.

²⁴ A'amu nom'ne sohwa ngko'nji Anituye syoho yalokuhwone sohwa kikimne'no nakwoe a'amu hweho kilalokwofo. A'amu huhwo sohwa ole, Mak, Alisitakos, Ntemas, Luk. Osohwa kikimne'no syokufisyalokwofo.

²⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako yo'mayo wopingo waselohofono. Nje hungkuno tifo osohopeho.

Hipili

Olo Iyoswo loso A'amu Hipili somne'no Mt'i'mokumentohofoho. Olo Hungkuno Si'mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo mofonepo *teti-sefen* (37) nto uyakolo'mentisopo olo iyoswo Hipili loso t̄hwo mt'i'mokumentisot̄keno. Iyoswo mt'i'mokomayo sopo a'amu mt'i'mokumentohofo sohwarmne'no yofeso mamti'mokiyofoho. A'amu fiso hofikoe hunoso olenoho. Poul mt'i'mokumentisofoho. A'amu fiso hofikoe huno olenoho. Mponopas, Apoulous, Luk, Makija sohwa mt'i'mokumentohofofoho. I oso'no olo iyoswo loso'no huno ito'no'maho. O'o, t̄hwo mt'i'mokumentisot̄keno. A'amu olo iyoswo hilo mt'i'mokumentiso sohwo olo iyoswo hiloso a'amu Juta Jisasimo in̄ngkunyo somne'no mt'i'mokumentisofoho. Oso a'amu hiso nt̄po humentan̄ngkofit̄keno. Oso hiso'no nakwo huno monayofoho. Angopone yofeso majofoho. Olo iyoswo hwapiingo mt'i'mokiyoso olenoho. Oso a'amu Juta Jisasimo in̄ngkunyo sofe s̄imeho hi'ntnnonohino somo tango ifawe sohonta yokumpohn'nyo lohofo'nne yokumpohn'nyo umokumonto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo nakwo atofo l̄hwasi t̄fi un̄ngkohwano.

Anituye Hwomu sohwo hungkuno nejapmentisofoho.

¹ Hohonta s̄ikuno pi'n̄ingo somo Anituya kako kakoe hungkuno neyakwosamo uyimentisofoho. S̄ikuno fehohnjoso kako a'amu sohwamo uyahon̄ngki hofiko nal̄motofoho. S̄ikuno nom'nemo Anituya kako hungkuno ahwomomjo a'amu somo uyahon̄ngki nal̄imentisofoho.

² I nakwo a'amu olahontajo hn'n̄mo Anituya kako hwomumo kako hungkuno uyahon̄ngki Jisas nal̄imentisofoho. Oso hwomu huhwo sohuma Anituya ul̄imento, Kiko hwaho'nji ahwomo'nji mt'i'mojo. Ose ulahon̄ngki Jisas kako hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayoso mt'i'mokumentisofoho. Oso mt'i'mokumentiso so'no Anituya kako Jisasimo ul̄imento, Kiko'nefaho ul̄imentisofoho.

³ Nakwo Anituye Hwomu huhwu sohuma uhwonontani nakwo Anituya ne sohwoe yokumpohn'nyi Anituye yafe engo'nji uhwon̄wo'n̄ngkuhwonefaho. Kako Anituye yahino ne somo nakumo netihwayo'nne hwaho. Jisas kako hungkuno yokumpohn'nyo lonteso kako hwaho'nji a'amu'nji yo'mayo so'nji huli'mokumemokosyohumaho. Kako a'amufe wonyoso wae yafo'nne hon̄ngkanoso imo'mentisofoho. Imofikwato lohofonto kako ahwomomjo sonto kan̄ngkwohwo Anituye aho angahohnta'ni nohumanto yo'mayo somo mokosyohumaho.

Anituye hwomu Jisas sohwo kako a'amu ahwomomjo somo hwofilo'nyo hwaho.

⁴ Oso yafe engo Anituya kako hwomumo mul̄imentisoso a'amu ahwomomjo hopi'nonohino sofe yofemo yakolo'nnyo hwaho. Yafe engo loso ole, Anituye Hwomufoho.

⁵ Hwapingo ole, Olo hungkuno loso Anituya hohonta a'amu ahwomomjo somo ul̄imentisotaho. O'o, kakoe hwomumnohini ole ul̄imento, Kiko nje Hwomu hwosoho.

Olohonta ngko jiye Mpohwo'nyoho.

Nom'ne honta ole l̄imento,
Ngko kan̄ngkwohwo'n ni humaleno.

Kako nje hwomu hwaho.

Oso hungkunoso Jisasimnohini ul̄imentisofoho.

⁶ Anituya kako Hwomu anga'nohino Jisas osohumo hwahopo uhwatimonto yonto Anituya kako a'amu ahwomomjo somo ul̄imento,

A'amu ahwomomjo soku sekwo nje hwomufe yafe foho'nomapmno.

Ose ul̄imentisofoho.

⁷ Anituya kako a'amu ahwomomjo somne'no ole nalohi,
Ngko nje a'amu ahwomomjo somo mt'i'mokahoningko nje syohomne'no hofiko emta'm̄ng'o ifofo'nji oso hopa iwo'n̄ngkohofofoho.

Ose nal̄imentisofoho.

⁸ I Anituya kako Hwomumo ole ul̄imento,
Kiko Anituya sohwosi, a'amu hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo ne'no mokosyohuman-titnne hwosoho.

Jiye a'amufe hon̄ngkano nto'nohino m̄hwajontihnnne hwosoho.

Oso yahino nto'nohino m̄ihwajiyō somo a'amū hiso nuhwon̄ngkuji nto'nohino ho kil̄fitnnefōho.

⁹ Kiko yahino ito'nohino so'nō kumo'n̄iwo'n̄ingkohoho. Yahino wonyoso ngkilaho liwo'n̄ingkino hwosoho.

Oso'no ngko jiye An̄itu sohwo'ni ngko yofe engo mayo'ne kuhwosopo'mentohefōho.

Oso'no jiye simeho wopingo kumokuwu'n̄ingkoheso jiye a'amufe simeho wopingo somo yakolo'nnyofōho.

Ose ul̄mentisofōho.

¹⁰ Nom'ne honta kakoe hwomumo ole ul̄mento,

Hwe Engo sohwosi, si'mo'mo ne'mo kiko hwaho'nji ahwomo'nji jiye aho'nji mt̄'mokumentohino.

¹¹ Olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'nonefōho.

I kiko ose'ne'maho. O'o, kiko ne'no nohumantohotnne hwosoho.

Hwaho'nji ahwomo'nji hwapife yofoho imo'n̄ingkiso oso hopa imo'nonefōho.

¹² A'amū sohwa hwapife ku'mokasyontifi nom'ne songo iwo'n̄ingkohofo hopaso kiko hwaho'nji ahwomo'nji noku'mokasyohoji kiko nom'ne songo whoh'nahumonnoho.

I oso'no kiko huno mi'kwesyañi'hutnnehino. O'o, ne'no nohumantohotnne hwosoho.

An̄itu ose ul̄mentisofōho.

¹³ Hohonta An̄itu kakoe hwomumo ole ul̄mento,

Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

Osopo kiko nohumahojī ngko jiye mango sohwa jiye sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumot̄'monnoho.

Oso hungkuno ul̄mentisoso An̄itu kakoe a'amū ahwomomjo somo ul̄mentisotaho. O'o, kakoe hwomumne'nohini ul̄mentisofōho.

¹⁴ A'amū ahwomomjoso hof̄ko An̄itu kakoe syoho ulohofiyofōho. Oso a'amū homo somo An̄itu kako asomo ut̄ma'mne somo ufo'mapifento uhwaj̄wo'n̄ingkisofōho.

2

An̄itu asomo net̄mayoso mi'kun'imposo wonyohofiyofōho.

¹ Oseso oso hungkuno neso An̄ituye hwomu nejapmmentiso somne'no nakwo piso'mo'nyo ihwasi nusikwoj̄hwalohō. O'o, nakwo yokumpohn'nyo kesyohumehwasi tifi un̄ingkohwano.

² Hohonta An̄ituye hungkuno a'amū ahwomomjoso hof̄ko hwahoponjo a'amū somo uyahon̄ngkofi a'amū hwahoponjo hiso hof̄ko hungkuno homo somo haloho maposo'njo yahon̄ngkofi oso yahino wonyo somne'no An̄itu hof̄kimo tohino engo uȳmentisofōho. Oso'no nakwo huno nayohi, oso hungkuno hiso a'amū ahwomomjoso hof̄ko a'amū hwahoponjo somo uȳmentisoso hungkuno nehopeho.

³ An̄itu nakumo asomo net̄mayo'ne hon̄ngkano hwosampo'mentisoso wonyohofiyofōho.

Oso homo somne'no nakwo hohujo ikinjaof̄hwasif̄'manji oso yahino wonyo somne'no nakwo tohino mayoso'no hiyaso nt̄'mte wanehwono. Hon̄ngkano n̄ihu'no awonoho. Nakwoe Hwe Engo sohwo si'mo'mo olo hilo so'nō a'amū somo ul̄mentisofōho. A'amū hiso nupa'lontifi ne'njofoho lontifi hungkuno homo somo in̄ngkawentifi hungkuno homo somne'no nal̄imentohofofōho.

⁴ Hof̄ko hungkuno hiso nolut̄hwantan̄ngkofi An̄itu kako hungkuno homo somo yokumpohn'nyo sosofitosyohumayo'neso kakoe yokumpohn'nyo a'amū homo somo uyahon̄ngki hof̄ko yo'mayo wonyoangkafo iyo so'nē a'amū somo yamofo it̄hwamentohofofōho. An̄itu kako a'amū anga'no anga'nohino homo somo kakoe Towahuno uhwojahon̄ngki Towahuno sohwo a'amū somo An̄ituye huno mta'angoso yo'mayo yahino wonyoangkafo uȳmentisofōho.

Nakumo asomo net̄mayo'ne hwapingoso Jisas̄iyoho.

⁵ Hwangku hwaho nom'ne songo i'mofapone'no lalokuhwono. Oso hwaho songo mokosyohumayo so'nō An̄itu kako a'amū ahwomomjo somo uhwosopo'mentohefōho.

⁶ O'o, An̄ituye hungkuno mt̄'mokumentohofōho somo hwe fihwo ole mt̄'mokumento, U An̄itu, nakwo a'amū hwahoponjo hn'n̄imne'no kiko huno peho'ne syonef̄syalokuno. Nonemokosyohumanji nakwo a'amū wonyo hn'n̄imne'no kiko huno pehofo syonef̄syalokuno.

⁷ Kiko a'amū ahwomomjo so'njo sopo kakimo hof̄ko'njo enjwa'mo we'enehwo wohumanonji uhumat̄'mentohinofōho.

Kiko jiye yokumpohn'nyo uyonji yofe engo mulonji kakoe yofe engo ho'noma'mentohino.

⁸ Kiko yo'mayo hopi'nonohinoso kako mokosyohumayo'ne kakimo enjwa'mo ho'nohumentohinofoho.

Ose mt'i'mokumentisofoho. Ou, Anitu yo'mayo hopi'nonohinoso nakwo mokosyohumayo'ne ho'nahumentisofoho. I anga'no olopo siki we'ne moho'nahummentono. O'o, nihu'no hopi'nono nakumo enjwa'mo we'ne ho'nahumentisofoho. I oso'no yo'mayo somo uhwonantaneso nakwo momokosyohumawo'n'ngkoho yihwono. O'o, nihu'no awonodo.

⁹ I oso'no ho hohonta Jisas kako a'amu ahwomomjo so'njo enjwa'mo we'nehwo humamentisofoho. Hwapingoso Anitu nakumne'no hitoho ulofahon'ngki Jisas kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'niwi hon'ngkano wonyomne'no tohino engo nomanto poyo pe'nimentisofoho. I kako ose imentiso so'no Anitu kako Jisasimo apa'no yokintahopo uhumamajonto kakoe yokumpohn'nyo'nji yofe engo uyimentisofoho. Oshumo uhwonalokuhwono.

¹⁰ Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso mt'i'mokumentiso hwaho. Kako hwapingofoho. Anitu kako kakoe mehomu pi'n'ngi engo ne'njos o ngkiyepo pikuji ngko'njo lopo humafikuji nje yokumpohn'nyo'nji nje yofe engo'nji mapitnne'ento limentisofoho. Anitu ose likwato lohofonto kako huno ole syafshu'mento, A'amuso hofiko ngkiyepo sapifitnne'no nje hwomu kako hofikoe wonyo hon'ngkanomne'no tohino mayoso wopingofoho. Anitu ose syofisyahon'ngki Jisas kako hwahoponjo a'amu hn'nipa'nyo imo'nimentisofoho. Jisas nohumanto yo'mayo tango kakimo u'mahonjoso kako wonyo nihu'no miyo hwaho. Kako nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso tohino ma'mentiso so'no nakumo ahwomomne'no netimayoso Jisas huwu sohwo hoponoho.

¹¹ Oso'no Jisas wonyo ane sohwo kako nakumo nonemanto nakumo wonyo ane pa'nyo namokonto kakimo mone'mo'nalofoho. Oseso Jisasjanji nakwo'nji nan'ngkwhowho anga'nohinoso Anituyoho. Oso'no Jisas kako nje n'ngkwahwosafo nalonteso won'mango munalofiyohoho.

¹² Jisas Anitumo ole ulimento,
U Anitu ngko nje n'ngkwahwo nampohwosamo kikine'no ulimonne'no yohono.
Hofiko kikine'no uhu'mokukujo'no osopo humahm'mo ngko jiye yofe ho'nomayo'ne ta walimonnaho.

¹³ Jisas kako apa'no ole limento,
Ngko Anitune'no si'meho hi'ntnnono uyimentisofoho.
Ose lonto nom'ne hungkuno limento,
Ou kiko ngkimo nohonyo. Nje mehomu Anitu ntapmmentiso so'nji ngko'nji olopo humalohwono.
Ose limentisofoho.

Jisas nakumo nefo'mayo'ne a'amu hwahoponjo hn'niwi pa'nyo imo'nimentisofoho.
¹⁴ Oso mehomu Anitu Jisasimo uyimentisoso hofiko hwahoponjo a'amufoho. Oso'no Jisas kako hwahoponjo a'amu imo'nimentisofoho. Olo nakwoe hwaho lopo hwe wonyo Seten kakoe yokumpohn'nyo'nji nakumo poyo namokuwo'n'ngkoho. Oso'no nakwo poyo pe'niwo'n'ngkuhwone pa'nyoso Jisas poyo pe'nimentisofoho. I oso'no Jisas kako apa'no songo lika'mentiso sohonta kako Setenye yokumpohn'nyo somo hwotoho hmmentisofoho.

¹⁵ Nakwo mehomu we'e so'nwi poyo pe'nyoso'no iyoho nan'mentiso mta'angoso olohonta engo hn'niwi nenalofoho. Oso iyoho nenalokunjoso nakumo impe intofonesyohumaho. I Jisas poyo pe'nimentiso so'no kako oso impe homo somta'niniashuto'mentisofoho.

¹⁶ Jisas oso syoho imentisoso a'amu ahwomomjo somo ufo'mayo'ne'maho. O'o, Apilohamye imu hn'nyumo nefo'mayo'ne imentisofoho.

¹⁷ Oseso Jisas kako a'amu hwahoponjo ne pa'nyo imo'nimentisoso homn'ngkwa'wehwosafe yahinoso ma'mentisofoho. I oso'no yo'mayo yamofo u'manteso kakoe yokumpohn'nyo lohofonto wonyo hon'ngkanoso miyo'njo imentisofoho. I homn'ngkwa'wehwosamne'no hitoho ulofahon'ngki hofikoe wonyomne'no tohino manto wonyo hiso wae yaofo'ne hon'ngkano imo'mentisofoho. Oso'no kako ajwopo nohumanto nakumo Anitu'nji ufohi'nyo'ne huli'mokomokonesyohumawo'n'ngkiso hwaho.

¹⁸ Olohonta yo'mayo hwahoponjo ne'mahwosi hon'ngkano wonyomo upenemotamo lihwosi yososo Jisas wonefo'ma'montonoho. Hwapingoso Jisas nakwoe hwaho lopo humamentiso sohonta yo'mayo hwaho loponjo tangoso Jisasimo hon'ngkano wonyomo

upemotamo limentisofoho. Oso tango u'ma'mentiso so'no yo'mayo nakumo yamofo nalofo so'no Jisas kako huno uyihwoso'no nefo'mayo'neso Jisas kako hoponoh.

3

Jisas:iye yofe engoso Mouses:iye yofemo yakolo'nnyofoho.

¹ Nje a'amufu, sekwo Anituye mehomi ne imo'nimentohoho soku, Anituu ahwomomo humaso sohwo sekumo sehwosopo'mentisofoho. Jisas kako Anituye hungkuno uyohojiku'mofa sohwo kako nakwo Anituu'nji humayo'ne huli'mokonesyohumaso so'no nakwae wonyo wae enaofo'ne syoho ma'mentisofoho. Oso huhwo sohomo si'meho hil'ntnnono uywo'nningkuhwone oso'no kakoe a'amu ne'nwoho liwo'nningkuhwonefaho. I oso'no nakwo Jisasimme'no huno ne'no syofisyihwasi nakwo Jisas kakine'no huno engo wotipemehwano.

² Anituu oso syoho hiso'no Jisasimo uhwosopeehoningu'ngki Jisas syoho hiso hofiyoo esojwao'mentisofoho. Si'mo'mo Mouses kako a'amu Isilael somo Anituumo ufohi'nyone huli'mokosyohumamentisofoho. Tifi sohonta Jisas huhwo oso syoho Mouses hopaso kako ma'mentisofoho.

³ Nakwo angoo wopingo uhwanantaneso angoo wopingo homo somo yofe engo muliwo'nningkuhwonetaho. Awonoho. Nakwo angoo kakwo'yohwo sohune'no yofe engo muliwo'nningkuhwono. Oso'no Jisas kako nakumo Anituye angoo pa'nyo namokumentiso hn'nwiye angoo kakwo'yohwo sohwo Jisasiyoho. Mouses kako angoo homo somo mokosyohumayo'nohino hwaho. Jisas kako angoo homo somo kakwo'yohweho. Oso'no Jisas kakoe yofe engoso Mousesiye yofe somo yakolo'nnyofoho.

⁴ Angoo hopi'nonohinoso a'amu molliwo'nningkohofoho. I oso'no Anituu kako'nohino yo'mayo hopi'nono mtif'mokumentiso hwaho.

⁵ Mouses Anituye syoho ulohofiyoo sohwo kako Anituye hungkunomo tifi in'ngkawento Anituye angomo wopingo mokosyohumamojo hwaho. Anituu Mousesimo yo'mayo Anituu kako hwangku yoneso'no lutihwamentiso so'no Mouses a'amu somo lutihwamojo hwaho.

⁶ I oso'no Jisas Kila'sis sohwo kako Anituye syoho ulohofiyoo hwo'maho. O'o, kako Anituye Hwomu hwaho. Jisas kako huhwo Anituye hungkunomo in'ngkawento Anituye angoo hn'nimo wopingo nemokosyohumawo'nningkiso hwaho. Oso'no nakwo kakoe angoo hn'nwi Kila'sisimo si'meho hil'ntnnono ne'no uyihwasi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumehwasi nakwo kakine'no hontohumayo'manji oso'no nakwo kakoe angoo hn'nwi ne'no nomolohinowentaningu'ngkhwosi nakwo ne'no nohumentihwanefaho.

A'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nningkohofoso hofiko usijo'no mohumafitnnefaho.

⁷ Anituye Towahunofe mampahomo upo'nano. Ole nalohi, Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'nifijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

⁸ Hohonta a'amu Isilaeliso hofiko Anituye hungkunomo haloho upa'nontifi hahn'nyo yontifi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofoho.

Hofiko hwaho a'amu ahe sopo nohumantifi Anituu nto'no monefo'mayo'njoo iwo'nningkino hwosoho ntifotofofo.

⁹ Seyakwosa osopo nohumentaningu'ngkofi soswo founti (40) uyakolofontaningu'ngki yo'mayo wopingo ngko utihwamentohe somo uhwonimotofoho.

Hofiko ko uhwonimotofoso hofiko ngkimo sitofo ntifotofofo.

¹⁰ Oso'no oso a'amu homo somne'no si'meho tohino nimnningkahoningu'ngki li'mentoho, A'amuso hofiko nje yahinomo miningkayo'njo yontifi nom'ne honingkanomo usampewo'nningkohofoho.

¹¹ Oseso nje si'meho tohino nimnningkahoningu'ngki hungkuno yokumpohn'nyo ole li'mentoho,

Nje usijo'no humayo yahinoso hofiko motipemapitnnefaho. Ni'hu'no awonoho. Anituu ose li'mentisofoho.

A'amu Isilaeliso hofiko Anituye hungkuno hwotoho hmmotofo pa'nyoso nakwo hwotoho fehwalofo.

¹² Nje a'amufu, sekwo huno fisayi'hupmno. Hwe fihwo kako sekwo'njopo humaso sohwo kako Anituu songo humaso sohomo si'meho hi'ntnnono muyo'njo ihwosi Anituumo nihu'nahone hohujo ikinjaofihwosi kako honingkano wonyomo sompefonoho. Oso'no sekwo nto'no uhwontohumano.

¹³ Sekwoe sikuno moi'wo mmo'nosojwaofe sohonta sekwo sikuno huhwo huhwi sekwoe seningkwa'wehwasafe hunomo Anituye hungkuno so'no huno

filanifohotpmno. Ose lfohotofikuji sekwo ufo'ma'nimno. Hwe fihwo sekwo'ni humaso osohumo honingkano wonyoso kakimo kompemotahwosi kako olo honingkano loso'no wopingofoho lihwosi Anituye hungkunomo nihi'nahone hahn'nyo yonoho.

¹⁴ Si'mo'mo nakwo Anitumo si'meho hi'ntnnono uyoma'menti'hwoneso yokumpohn'nyo kemokosyohumentaso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo ne'no kemokosyohumayo'manji u Kila'siye yokumpohn'nyo so'nji kako yo'mayo mokosyohumaso so'nji ma'malohwono.

¹⁵ Nakwo huno nayohi, Anituye hungkuno ole nalohi, Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'nifijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho. Hohonta a'amu Isilaeliso hofiko Anituye hungkuno haloho upa'nontifi hahn'nyo yontifi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofofoho.

Anitu ose nalimentisofoho.

¹⁶ Hohonta Anituye hungkunomne'no hahn'nyo tihwa imentohofoto. Hwe moyam'i Isilaeliso Ijip mta'n Mouses ipemotawomentisos hahn'nyo imentohofofoho.

¹⁷ Anitu kakoe si'meho tohino umnyoso nowentaningki soswo fouti (40) uyakolo'mentisofoho. Oso si'meho tohinoso tihumo uyimentono. A'amu honingkano wonyo yontifi oso hwaho a'amu anepo poyo pe'nimentohofo hofikoe pijafoso osopo wentanjo somne'no Anituye si'meho tohino umnimentisofoho.

¹⁸ Anitu kako hungkuno yokumpohn'nyo ole-eso tihumne'no limentono. Nje usijo'no humayo yahinoso hofiko motipemapitnnehofo. Oseso tihumne'no limentono. A'amu kakoe hungkunomo hwotoho fewo'nningkohoho somne'no limentisofoho.

¹⁹ Oso'no nakwo huno ole nayohi, A'amu Anitumo si'meho hi'ntnnono muyo'njo iyo'no'ningkohoho so'n hofiko Anituye usijo'no humayo yahinoso motipemapitnnehofo.

4

Anituye a'amu neso hofiko usijo'no humayo'ne hungkunofoho.

¹ Anitu kako nakumo hungkuno ole nalimentisoso weho. Ole nalohi, Sekwo nje usijo'no humayo yahino somo fosyohumamno. Ose nelalofoho. Oso'no hwe fihwo kako nakwo'nji humaso sohwo kako Anituye honingkanomne'no usijo'no humayo yahinoso kako motip'hwonyo'njo umo lhwasi nakwo iyoho wonanono.

² Nakwo Anituye hungkuno wopingo upo'nantaneso a'amu Isilaeliso upa'nimotofo oso pa'nyo'nwocho. Ioso'no hofiko hungkuno wopingo ko upo'nningkahoningkofi hungkuno hisu mufo'ma'mmentisofoho. Hwapingoso hofiko ko upa'nontifi hungkuno homo somo hofiko si'meho hi'ntnnono muyimmentohofofoho.

³ Hohonta Anitu kako hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayo so'nji moi'wo mtimokonto kako usijo'no humamentisofoho. Nohumanto a'amu kakoe hungkunomo hwotoho fijifo somne'no ole limentono,

Oseso ngko nje si'meho tohino nmnningkahoningki hungkuno yokumpohn'nyo ole limentohoo,

Nje usijo'no humayo yahinoso hofiko motipemapitnnehofo.

Nihi'nawonohoo.

Ose limentisofoho. Ioso'no nakwo Anitumo si'meho hi'ntnnono uy'wo'ningkuhwone hn'nwi nakwo Anituye usijo'no humayo yahino somo humalohwono.

⁴ Anituye hungkuno mtimokumentohofo somo hwe fihwo sikuno iyoho humayo somne'no ole mtimokumento, Anitu kako yo'mayo mtimokumentiso syoho moi'wo esojwaofonto sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'n hufa'uyo somo usijo'no humamentisofoho.

⁵ Olo hungkuno loso'no apa'no ole mtimokumento, Hofiko nje usijo'no humayo yahinoso nihi'nno motipemapitnnehofo.

Ose mtimokumentisofoho.

⁶ A'amu si'mo'mo Anituye hungkuno upa'nimentohofoso hungkuno homo somo si'meho hi'ntnnono muyimmentohofo so'n Anituye usijo'no humayo yahino somo motipema'mentohofofoho. Ioso'no a'amu nom'neso Anitumo si'meho hi'ntnnono uyimentohofo so'n hofiko Anituye usijo'no humayo yahinoso wotipemantifeho. Oso hungkunoso ne'no weho.

⁷ Oseso Anitu kako nom'ne sikuno ho'nahumentisofoho. Oso sikuno ho'nahumentiso hiso'no ole limento, Olohontanoho. Oso sikuno ho'nahumentisoso soswo pi'ningo uyokolofahoningki oso hungkuno nto seloheso Anitu Ntefitimo uyahoningki ole mtimokumento,

Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'nifijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

Ntefit ose mtimokumentisofoho.

⁸ Jousȳwa kako Mouses̄ye pijohinomo ma'mentiso sohwo kako a'amu Is̄lael somo hwaho Kenan sopo ipemotawomentisofoho. Oso hwaho hopo sopo An̄tu a'amu Is̄lael somo olopo n̄ihu'nahone usijo'nō fosyohumamno ulontentesi An̄tu kako hwangku no'mo nom'ne s̄ikuno usijo'nō humayo'neso moho'nasȳhwonesohilo.

⁹ I oso'nō An̄tu kako nom'ne s̄ikuno usijo'nō humayo'ne ho'nahumentiso so'nō nakwo huno ole nayohi, Usijo'nō humayo yahinoso An̄tuye a'amumne'nō weho. An̄tu kako s̄ikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo usijo'nō humamentiso pa'nyoso weho.

¹⁰ Hwe fihwo kako An̄tuye usijo'nō humayo yahino somo wohumamo loso sohwo kako yo'mayo syoho yonteso kakoe yokumpohn'nyo'nji miyonehoho. O'o, yo'mayo syoho yonteso An̄tuye yokumpohn'nyo'nji iwo'n̄ngkiso hwaho. Oso'nō kako An̄tuye usijo'nō humayo yahino somo humaho

¹¹ Nakwo nakwoe s̄imano sopo yo'mayoso nopujonaoffhwo'so'nō yokumpohn'nyo elifot'i mesīhwasi An̄tu kakoe usijo'nō humayo yahino somo wohumano. I hohonta a'amu Is̄laeliso hofiko An̄tuye hungkunomne'nō hahn'nyo imentohoho pa'nyoso nakwo oso hopa yasoso nakwo An̄tuye usijo'nō humayo yahinoso nakwo mot̄pemanehwono.

¹² An̄tu kakoe hungkunoso ne'nō nowentan̄ngki hungkuno hiso ipisayo ne into'nalofoho. Nakwo huno moi'wonoho. S̄ihu s̄ihumampo'nyo yohosi yohohnjoso yahwopaho m̄ikufo yokino osomo kujomotasȳwo'n̄ngkiso oso hopa An̄tuye hungkunoso nakwoe s̄imehomo somo oso hopa nelohofalofoho. Hungkuno hiso nakwoe s̄imehomo yo'mayo mnaweso nakwoe hunomo yo'mayo mnaweso netīhwawo'n̄ngkisofoho. Hiyaso momokosyohumanehwono. Oso'nō An̄tuye hungkunoso oso s̄ihu s̄ihumampo'nyo yohosi yoho'n̄jo somo yakolo'nnyofoho.

¹³ Yo'mayo An̄tu mt̄'mokumentisoso An̄tune'nō hiyaso mawenehoho. Yo'mayo hopi'nonohino somo utīhwa'nyopo wentan̄ngki An̄tu kako uhwonalofoho. Yo'mayo yahino iwo'n̄ngkuhwone so'nō t̄fi no'mo An̄tu nonalohononefaho.

Jisas kako nakwo'nji An̄tumo ufohi'nyo'ne Hwe Engo hwaho.

¹⁴ Nakwo'nji An̄tumo ufohi'nyo'ne sohwo An̄tuye Hwomu Jisas̄yoho. Kako ahwomo ne somo An̄tu'nji humaho. Osohumo s̄imehomo hi'ntnnono uyalokuhwone so'nō a'amu nomane somo ulīwo'n̄ngkuhwono. Oso'nō nakwo oso s̄imehomo hi'ntnnono uyo somo aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumano.

¹⁵ Jisas nakwoe hwaho lopo nohumentan̄ngki yo'mayo hon̄ngkano wonyomne'nō nakumo impo'nonet̄mawo'n̄ngkiso hopaso Jisas̄imo impo'n̄t̄imaneso kako hon̄ngkano wonyo n̄ihu'nō miyo'njo hwaho. Oso'nō yo'mayo wonyoso nakumo umpo'nonet̄ma'mto ihwoso'nō Jisas kako nakumne'nō hitoho ulofhwo'so'nō kako wonefo'ma'mtonohoho.

¹⁶ Oso'nō nakwo iyoho miyo'njo ihwasi kan̄ngkwohwo An̄tu osohumo yo'mayo so'nō jomo ulano. Kako nakumne'nō hitoho ulofoso hwap̄ingo hwaho. Oseso yo'mayo tango ne'maso sohonta nakwo An̄tumo jomo ulīhwasi kako nakumo nefo'mahwosi wop̄ingo wonaloho'mtonohoho.

5

Jisas kako nakwo'nji An̄tumo ufohi'nyo'ne sohwo asomo net̄imayo'ne hwap̄ingo hwaho.

¹ A'amu Jutaso hofiko'njo mta'ango hwe fihumo uhwosopo'mentohoho sohwo syoho ole imentisofoho. Kako a'amu hisofe wonyo hon̄ngkanomne'nō An̄tumo syoho ulohofiyonto yahu fonjokisasyonto yahu'nji yo'mayo so'nji An̄tu uhwonyo'nē kisīmeehumentisofoho.

² Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'amu hwaho. Kako s̄ihune fehohnjo somo hon̄ngkano wonyo imentisofoho. Oso'nō a'amu huno nto'nō mosyaf̄siyo'njo somo u a'amu An̄tuye hon̄ngkanomne'nō in̄ng mo'n̄yo somo kako hofohofahn'no ulohofhwo'si ufo'ma'mtonohoho.

³ Kako hofiko pa'nyo hwo'manji kakoe wonyo hon̄ngkanomne'nji a'amufe wonyo hon̄ngkanomne'nji An̄tumne'nō yahu fonjokisasȳwo'n̄ngkiso hwaho.

⁴ Hwe fihwo ole monalonehoho. Ngko An̄tumne'nō a'amu somo ufo'mayo'ne yofe engo woma'mo. Ose malonehoho. O'o, An̄tu kako Eloun Mouses̄ye kola'wehwo sohumo uhwosopo'mentiso hopaso uhwosopo'mtonohoho.

⁵ Kilais huhwo kako ose'nohino. Kako ole malimmentisofoho. Ngko a'amu ufo'mayo'ne yofe engo woma'mo. O'o, ose malimmentisofoho. An̄tu kako ole ulimento, Kiko nje Hwomu hwosoho.

Olohonta ngko jīje Mpohwo'nyoho.

⁶ Ose ulimentisoso nom'nepo Anitu ole ulimento,
Kiko a'amu ngkimo motanifohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no
yohotnne hwosoho.

Ose ulimentisofoho.

⁷ Hohonta Jisas kako nakwo a'amu lohn'awi pa'nyo imo'nonto nakwoe hwahopo
humamentiso sohonta kako Anitumo humotaho'nji yokumpohn'nyo jomo ulimojo
hweho. Anitu kako'nhini Jisasimo poyo pe'nyoso'no ufo'mayo'ne hweho. Jisas
kakoe hunomne'no hi inyoso monje yasyonto kako Anitumo iningkayo so'no
hi umo'nningkahon'ngki Anitumo enjwa'mo humamentiso so'no Anitu Jisasimo
ufo'ma'mentisofoho.

⁸ Jisas kako Anituye Hwomu hweho. I oso'no kako nohumanto Anituye hungkunomo
haloho peso'no tohino engo ma'mentisofoho. Tohino engo nomanto kako Anituye
hungkunomo haloho po'mentiso so'no huno engo tipema'mentisofoho.

⁹ Yo'mayo tohino u'mahoningki kako wonyo honingkano ni'hu'no mimmentisofoho.
Oso'no kako wopingo'nhini nohumanto kako engolopohamo nakumo nefo'mayo'ne
hwapingo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo haloho'no pewo'nningkuhwone hn'ni'mo
kako nakumo asomo netimaso sohonta songo ne'no nohumentihwanefoho.

¹⁰ Oseso Anitu Jisasimo ulimento,
Kiko a'amu ngkimo motanifohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no
yohotnne hwosoho.

Jisasimo ose ulimentisofoho.

Nakwo mehomi we'eso humawo'nningkohofo hopa humehwaloho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo Jisas nakwoe wonyo wae enaifo'ne sohune'no hungkuno
pi'n'ngengengo engo woselontane'no ihwono. I oso'no sekwoe hunoso pito'nyo'njo kuyoho.
Huno nto'no mehohosahinyo kuyoho. Oso'no nakwo olo hungkuno hwapingooso pipi
losethwanehwono.

¹² Sekwo Anituye hungkuno hohonta upa'nimentohoho soku olohonta sekwo nom'nne
somo molutihwayoso peho'neto. Sekwoe hunoso tifol'njo kuyoho. Oso'no hwe fihwo kako
Anituye hungkuno hwapingo neso apa'no wolasetihwano. Sekwo Anituye hungkuno
neso wosopayo yokumpohn'nyo hopaso manifitnnehofo. O'o, amno'nhino nalokwofo.

¹³ Nakwo huno nayohoho. A'amu fihwo amno'nhini ni'wo'nningkiso sohwo kako
mehomi pa'nyo hweho. Mango ane pa'nyo hweho. Honingkano wopingooso
iningkayo'ne huno nto'no muyo hweho.

¹⁴ U wosopayo yokumpohn'nyoso a'amu engo huno'njo sohwafefoho. Oso a'amu
uhuwo sohwo kako Anituye hungkunomne'no huno ne'no syafisyiwo'nningkiso sohwo
kako honingkano wopingo so'oji wonyo so'ntnno huno nto'no eholhosahinyo hweho.

6

*Nakwoe simaho hi'ntnnono uyo somo nto'no kesyohumayo'ne syoho yokumpohn'nyo
uyano.*

¹ Oso'no nakwo Anituye hungkuno wosopayo yokumpohn'nyo pa'nyo so'no
upo'nantanoho. Hungkuno amno pa'nyoso simo'mo upa'nimentohoho oso'nhino
upa'nningkuhwalofo. O'o, hungkuno amno pa'nyoso olenoho.

Nakwo hwahoponjo yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikuji Anitumo simaho
hi'ntnnono uyano.

Hwahoponjo yahino wonyoso ne anefoho. Monefo'manehoho.

² Nakwo honingkano songo tipema'malohwone so'no nom'ne a'amu somo utihwayo'ne
mijo fikiyomapmno.

Anituye Towahunofe yokumpohn'nyo mayo'ne aho ulonjimokumno.

A'amu poyo pe'nyoso apa'no nolikapitnnefoho.

A'amu wonyo Anituye hungkunomo haloho maposo'njoso hungkuno ikwolofikuji
ni'hu'nahone tikanomo ne'no nohumantokutnnefoho.

Oso hungkuno amno pa'nyo'nhino upo'nwo'nningkuhwalofo. O'o, oso hungkuno
homo somo simaho hi'ntnnono uyihwaso'no

³ Anitu nefomaso'manji nakwo hungkuno nom'ne wosopayo yokumpohn'nyo
pa'nyoso upo'nano.

⁴ A'amu Anituye hungkunomo upa'nontifi huno wopingo tipemahoningkofi Anitu
a'amu homo somo wopingo ulohafahoningki hofiko Anituye Towahuno Wopingo
ma'mentohofefoho. Oso a'amuso hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofikuji hofiko
Anituye honingkanomo iningkayo'neso apa'no pipi tipemapitnnefoho. Awonoho.

⁵ Hofiko Anituye hungkuno wopingo somo huno uyahon'ngki in'ngkawentifi hofiko Anituye yokumpohn'nyo somo uhwonontifi yo'mayo tifi no'mo imo'none so'no huno uyimentisofoho.

⁶ Oso hohosohonta a'amu hiso Anitumne'no hohujo ikinjao'mentohofoso hofiko huno apa'no ikwesyaftsiyoso hon'ngkano anefoho. Awonoho. A'amu Anitumne'no hohujo ikinjao'mentohofoso pa'nyofoho. Hofiko Jisasimo apa'no ut'hwa'nyopo into'fasontifi a'amu hiso kakimo sitofo ulalokwofo.

⁷ Hwaho fipo ifoyo synteso Anitu afofo uyoso sopo a'amu fihwa nonyo wosopayo hulifijoso wosopayo ne umo'nimontonoho.

⁸ I oso'no wosopayo mofokafe'njo ihwosi hoja wonyo yongo'njo so'nohini ne ane fokafo so'manji hwaho wonyoponoho. Oso hwaho sopone'no Anitu kako hwaho wonyo nihu'nahoneponoho wal'montonoho. Toho wae weeo'montonoho. Hwaho'ne'maho. O'o, a'amumene'no mit'mokalokweno.

⁹ Nje a'amu soku, olo hungkuno tango'njo selalokweno. I hungkuno tango loso a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkiso somne'nefoho. Sekwo Anituye hungkunomo tifi in'ngkowahon'ngkuji Anitu sefo'mahwoso'no sekwo ne umo'nantifeho.

¹⁰ Sekwo Anitumo simeho wopingo engo uyalokwofo so'no yo'mayo syoho wopingo so ulikofalokwofo. Sekwo kakoe a'amu somo ufo'mawo'n'ngkoho somta'angoso olohonta ne'no ufo'malokwofo. Oso syoho homo somne'no Anitu kako in'ngi momofalofiyoho.

¹¹ Nakwo ole'no namo'n'ngkohoho. Yo'mayo hontohumalofoso ne imo'nyo'ne so'no sekwo syoho engo ikuji simeho Anitumo uyalokwofo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹² Sekwo piso'mo'nyo ikutoho. O'o, sekwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy'wo'n'ngkoho sofe yahinomo fin'ngkamno. Hofiko piso'mo'nyo miyo'njo yontifi yokumpohn'nyo lohofontifi yo'mayo Anitu wosejapmmmonnoho ulimentiso so'no hofiko nomane'entifi ne'no hontohumawo'n'ngkohofohoho.

Yo'mayo Anitu nalimentisososo mane'no simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyano.

¹³ Hohonta Anitu kakoe hungkuno yokumpohn'nyo Apilohammo uyimentisofoho. Ngko Anitu'ni olo hungkuno kijopalokwe loso ne umokumonnoho. Nje yofe kilohe so'no kiko huno wakiyono. Hungkuno hiloso ne umo'nimontonoho.

¹⁴ Anitu ose ulonto ulimento, Hungkuno ne umokumoneso olenoho. Ngko wopingo kilohohm'mo jije imuso pi'ningo engo wokijapmmmonnoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁵ Oseso Apiloham kako ne'no nohontohumanto Anitu ulimentiso so'no in'ngi mamo'mmentisofoho. O'o, ne'no hontohumanto kako kakoe hwomu ma'mentisofoho.

¹⁶ Hwe fihwo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne a'amufe yofe hwofilo'nnyo so'ne a'amu nom'e somo ulimontonoho. Oso yofe engo ulososo kakoe hungkuno yokumpohn'nyo imo'n'ngkuhwosi nom'neso oso hungkuno homo somne'no yoka majo'njo ikuji hungkuno somo monje meehufitnneho.

¹⁷ Oso a'amu somo Anitu wopingo waseloho'monnoho ulimentisososo hofiko yo'mayoso nomapitnne'ento huno uyo'n'entito Anitu kako hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. Kakoe hungkunoso mikkwalonehoho.

¹⁸ Oso'no olo hufa'uyo loso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako nakumo wopingo waseloho'monnoho nalimentisofoho. Anitu kakoe hungkunoso ne imo'nnonefoho. Oso hufa'uyo sofa'une'no Anitu kako hwasyo malonehoho. Oso'no nakwo Jisas nemokosyohumane'entani nakwo Anituye hungkuno ne imo'n'ngkawentifi so'no upo'nontani oso hungkuno hiso yokumpohn'nyo nesosofitafalofoho. Oso'no yo'mayo Anitu nalimentiso so'no aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalohwono.

¹⁹⁻²⁰ Nakwo huno ole nayohoho. Anituye hungkunoso ne imo'nnonefoho. Oso'no nakwo iyoho monan'ngkiyohoho. Anitumo u'mayo'ne hon'ngkano pi'ku'nnyo somo Jisas kako hwoamp'o'mentisofoho. Kako nakumne'no simeho'no napo'mentisofoho. Osopo nohumanto Jisas kako Anitumo motonefohi'nalofoho. Oso syoho Melikisetek imentisoso Jisas kako ne'no ihwonefoho.

7

Melikisetek kako a'amu'nji Anitumo ufohi'nyo'ne syoho'njo hwe engo hwewho.

¹⁻² Melikisetek oso hwe engo sohwo kakoe yofe hwapingo sohenoho. Hon'ngkano wopingo somo mokosyohumayo hwe engo hwewho. Melikisetek huhwo sohwo kako ango Salem mokosyohumayo hwewho. Oso ango yofe hwapingo sohenoho. Simeho pompengo ifafo'ne hwewho. Melikisetek kako Anitu ahwomomo humaso sohumo a'amu'nji motufohi'nyo'ne syoho'njo hwewho.

Apiloamhiye kami Lout osohumo hwe engo motawomentohoho sohwamo Apiloam nofonjasyonto kakoe angopono nowentan^{ing}ki hwe engo Melikisetek sohwo hon^{ing}kanopo niswo'nonto Apiloammo aho ulonjimokumentisofoho. Apiloam yo'mayo ho'yango mangohwa mta'ni ma'mentisoso aho hopi'nono yano ilofahumentisoso Melikisetek^{iy}e yofe ho'nomayo'ne anga'no uyimentisofoho.

³ Melikisetek kan^{ing}kwohwo'ya'u'nji hofiyakwosafe yofe so'nji nakwo huno monayohoyohoho. Oso sⁱkuno kona'wohi ma'mentiso somo u poyo pe'nⁱmentiso sⁱkuno somo u poyo kape'nⁱmentiso. Nakwo huno monayohoyohoho. O'o, iyoswomo mamti'mokumentohohofoho. Melikisetek sohwo kako Anⁱtuye hwomu Jisas pa'nyo Anⁱtumo a'amu'nji ne'no ufohi'nⁱwo'nⁱngkiso hweho.

⁴ Melikisetek^{iy}e yofe engo so'no sekwo huno fⁱsyafihupmno. Neyakwo Apiloam sohwo hwe engofoho lⁱwo'nⁱngkuhwone'nwoho. Nakwoe hwapⁱngko hweho. Apiloam sohwo kako mangohwa mta'ni yo'mayo ma'mentisoso Melikisetek^{iy}e yofe ho'nomayo'ne fehohnjoso kakimo uyimentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. Melikisetek^{iy}e yofe Apiloammo uyakolo'mentisofoho.

⁵ Jekoupiye hwomu Lifai osohwo kakoe imu sohwa hofⁱko a'amufe wonyo wayo'ne syoho'njo hwafoho. Anⁱtu olo hon^{ing}kano hungkuno ho'nahumentiso loso olenoho. A'amu Isilael hofⁱkoe yo'mayo ho'yangoso aho hopi'nono yano ilofahufijoso Lifaiye temtitofoso anga'no womantifefoho. Lifaiye temtitofo sohwa a'amu Isilael sofe hofila'wehwosafoho. Hopi'nonohinoso Apiloamhiye mehomifoho. I oso'no Lifaiye imuso hofⁱkoe hofila'wehwosafe ho'yango yo'mayoso yano ilofahinyoso anga'no mawo'nⁱngkohofoho.

⁶ I oso'no Melikisetek kako Lifaiye temtitofo mta'ango'maho. Apiloam kako yano ilofahinyoso Melikisetek^{im}o uyimentisofoho. Uyahon^{ing}ki Melikisetek kako Apiloammo Anⁱtu hungkuno uyimentiso sohmu aho ulonjimokumentisofoho.

⁷ Nakwo huno nayohoho. Hwe fihwo kako nom'nehumo aho ulonjimokuwo'nⁱngkiso sohwo kakoe yofeso honjenoho. I a'amu aho kisusyontife sohwoe yofeso monjenoho.

⁸ Lifaiye temtitofoso ho'yango yano ilofahinyo anga'no mawo'nⁱngkohofoho. Oso a'amuso poyo pe'nnyofoho. I Apiloam kakoe ho'yango yano ilofahinyo anga'nohinoso Melikisetek ma'mentisofoho. Ososo Melikisetek^{im}o uyimentisofoho. Oshumne'no Anⁱtuye hungkuno ole nalohi, Songo ne'no humay hweho. Oso'no Melikisetek^{iy}e yofeso Lifaiye temtitofo sofe yofe somo yakolo'nnnyofoho.

⁹ I oso'no olo hungkuno loso wolⁱhwano. Lifaiye temtitofoso hofⁱko ho'yango yo'mayoso yano ilofahinyo anga'no mawo'nⁱngkohofoho. I oso'no Apiloam kakoe ho'yango yano ilofahinyo anga'nohinoso Melikisetek ma'mentisofoho. Ososo Melikisetek^{im}o kaka Lifai huuhwyo mta'ni ma'mentisofoho.

¹⁰ Hwapⁱngoso ole, Lifai kako mmo'nyo sohonta Apiloam kako Melikisetek^{im}o hon^{ing}kanopo uswo'nonto ho'yango fehohnjo uyimentiso sohonta kako kakoe imu Lifai uyone hopaso uyimentisofoho.

A'amufe wonyo wae yaofo syoho'njo sohwo hohontajo yahino somo uyohope-e'nefoho.

¹¹ Hohonta hwe moyami hofⁱko hon^{ing}kano hungkuno Mouses mta'ni ma'mentohofoso ole ulⁱntem, A'amu Lifaiso hofⁱko a'amufe wonyo wae yaofo syoho'neso hofⁱko yahu wofonjokisyantifeho. Ose ulonto Anⁱtu kako Elounⁱmo oso syoho so'no sⁱmo'mo uhwosopo'mentisofoho. I oso'no yahino sⁱmo'njo yahu honⁱyo usⁱhumayoso a'amumo wopⁱngko umokiy'o'ne hopo'manji nom'ne hwe a'amu Anⁱtu'nji ufohi'nyo'ne yahino songo'nji Melikisetek kako syoho imentiso hopaso tifi peho'ne i'mofapmentisoto.

¹² U a'amufe wonyo wae syoho'njo sohwa hofⁱkoe yahino uyohopo'nⁱfijoso hon^{ing}kano hungkuno hi uyohopo'nⁱmtionho.

¹³ Oso yahino songo uyohopeso Anⁱtu kako nakwoe Hwe Engo Jisas*imne*'no nelalofoho. I oso'no kaka Lifaiye temtitofo mta'ango'maho. O'o, Jisasⁱye temtitofo sohwa hofⁱko oso syoho a'amufe wonyo wae yaofo so'no nⁱhu'no mimmotofoho.

¹⁴ Nakwo huno ole nayohi, Jisas kako Jutafe temtitofo mta'ango hweho. Oso temtitofo somne'no Mouses kako a'amufe wonyo wae yaofo syoho so'no mulⁱmmmentisofoho.

Jisas kako a'amu Anⁱtu'nji ufohi'nyo syoho Melikisetek kako imentiso hopaso Jisas ne'no ihwonefoho.

¹⁵ Jisasⁱye temtitofo kengo mta'ango sohwo kakoe a'amufe wonyo wae nⁱhu'nahone yaofonto kakoe syoho songo a'amu Anⁱtu'nji ufohi'nyo imentisofoho. Oso syoho songoso Melikisetek imentiso pa'nyoso uhwonontani oso'no nakwoe hunoso eholhosonesyalohoho.

¹⁶ Hwe fihwa a'amufe wonyo wae yaifo syoho'njo sohwa hofiko Lifaiye temtitofo mta'ango'nohino hwafoho. I oso'no Jisas oso syoho hiso Lifaiye temtitofo mta'ni moma'mmentisofoho. O'o, Jisas kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone yaofonto kako a'amu Anitu'nji motufohi'nimentisofoho. Jisas kako songo ne'no humawo'ninkiso hwheho. Oso'no Jisas kako Anituye yokumpohn'nyo'nji olo syoho loso ne'no ihwonefaho.

¹⁷ Oso'no Anitu Jisasimo ulimento,

Kiko a'amu ngkimo motanifohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotnne hwosoho.

Ose ulimentisofaho.

¹⁸ Oso'no hohontajo yahino a'amufe wonyo wae yaofoso Anitu kako wae yao'mentisofoho. Hwapingooso hohontajo yahino a'amufe wonyo wae yaofoso hopo'maho. O'o, hohontajo yahinoso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso monefo'manefaho.

¹⁹ Oso honingkano hungkuno Mouses nejapmmenisoso nakumo wopingo Anitu pa'nyo monamokonehoho. Oso'no Anitu kako honingkano nom'ne songo hwosampo'mentisofoho. Oso honingkano songoso nakwo Anitu'nji ufohi'nyoso hoponoho.

²⁰ Anitu kako Jisas a'amufe wonyo wae nihu'nahone yososo kako'nji ufohi'nyo'ne syoho so'no uhwosopo'mentisofoho. Anitu Jisasaye temtitofo somne'no uhwosopo'mentiso'maho. O'o, a'amu Anituye hungkuno so'no huno nehopi uyoso'no kakoe yofe yokintahopone'e so'no lonto kako Jisasimo uhwosopo'mentisofoho. A'amu Lifai sohwa oso'nji uhwosopo'mentohofo'maho. O'o, hofiko homningkwa'wehwoe pижинопо ma'mentohofoho.

²¹ Anitu kako hungkuno yokumpohn'nyo lonto Jisasimo ole so'no uhwosopo'mentisofoho. Jisas kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone ihwosi Anitu'nji ufohi'nyo'ne syoho so'no uhwosopo'mentisofoho. Ole ulimento, Ngko Anitu hwo'nyoho.

Olo hungkuno yokumpohn'nyo kilalokwe loso uyohope-e'ne'maho.

Kiko a'amufe wonyo wae nihu'nahone yohoji ngko'nji motanifohi'nyo'ne syohoso ne'no yohotnne hwosoho.

Ose ulimentisofaho.

²² Anitu kako oso hungkuno yokumpohn'nyo ulimentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Jisas kako nakwo'nji Anitumo motonafohi'nyo'ne pmmentisofoho. Olo yahino songo motonafohi'nyo'ne loso honingkano hungkuno hohontajo somo yakolo'nnyofaho.

²³ Hohonta a'amu pi'ningo a'amufe wonyo wae yaifo syoho'njo sohwa humamotofofo. Hwapingooso hofiko songo ne'no humamotofo'maho. O'o, hofikoe syohoso noho'nasyontifi pe'nimentohofoho.

²⁴ I oso'no Jisas kako poyo pe'nonto apa'nlo likafonto songo ne'no humayo hwheho. Kako a'amu Anitumo ufohi'nyo'ne syohoso ne'no yonteso nom'nehwo muyohopenohoho. Awonoho.

²⁵ I Jisas huhwo sohwo kako Anitu'nji ne'no nohumanto kako nakumo nefo'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso'no hwe moy'a'mi Anitumo u'mane'entani nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyhwaso'no Jisas kako asomo netmanefaho.

Jisas nakumo yo'mayo so'no nefo'mayo'neso hoponoho.

²⁶ Jisas kako yofe engo a'amu'nji Anitumo ufohi'nyo'ne syoho'njo sohwo kako nakumo yo'mayo so'no nefo'mayo'neso hoponoho. Jisas kako nakwo a'amu wonyo'njo lohn'nnonji nohumanto kako wonyo honingkano nihu'no mimentisofoho. O'o, wopingo'nohini humamentisofoho. Oso'no Anitu kako a'amu hopi'nonohino hwahoponjo so'nji ahwomomoj so'nji enjwa'mo nohumantifi Jisas kako kohinohini yokintahoponohumati'mentisofoho.

²⁷ A'amufe wonyo wae yao'motofo sohwa hofiko sikuno huhwi yahu fonjokisahumotofofo. Simo'mo hofikoe wonyomne'no fonjokisahumotofofo. Oso'no Jisas kako syoho ose'njo hwo'maho. O'o, awonoho. Kako a'amu hopi'nonohinofe wonyo wayo'ne wape'nimo lonto kako sikuno anga'nohino somo kako a'amu hopi'nonohinofe wonyoso nihu'nahone wae yao'mentisofoho.

²⁸ Hohontajo honingkano hungkunomo a'amu hwahoponjo yokumpohn'nyo ane wonyo honingkano'njo sohwamo oso syoho so'no uhwosopo'mojofoho. I Anitu kako hungkuno nehopi lonto kako oso syoho so'no kakoe Hwomu Jisasimo uhwosopo'mentisofoho. Anitu kako oso syoho somne'no Jisasimo uhwosopeso nto'nohino. Kako hoponoho. Oso syoho hiso ne'no ihwonefaho.

8

Jisas kako ahwomomo nohumanto kako nakumo Anitu'nyi ufohi'nyo'ne syoho yalofoho.

¹ Hungkuno lalokuhwone hwapingo ole, Jisas kako nakwo'nyi Anitumoto moton-afohi'nyo'ne nakwoe wonyo wae enamofo'ne nakwoe Hwe Engo hweho. Anitu kako ahwomomo humaso sohwoe aho angahohnta'ni Jisas humanto yo'mayoso mokosyohumaho.

² Osopo nohumanto Anituye ango wopingo ne somo a'amu Anitumoto moton-afohi'nyo'ne syoho yalofoho. Oso ango neso a'amu molimentohofo'maho. O'o, Anitu kako'nohino molimentisofoho.

³ A'amu hwahoponjo sohwa a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofikoe syoho olenoho. Hofiko Anitumne'no yo'mayo yano uyontifi yahu fonjokisasyontifi yahu'nyi yo'mayo so'nyi Anitu uhwonyo'ne kisahumotohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaikako huhwo'nyi Anitumne'no yo'mayo anga'nohinoso yano uyimtonoho.

⁴ Jisas kako olahonta nakwoe hwaho lopo ne'no humantentesi kako olo syoho lo'nyi miyihwonesohilo. Hwapingo ole, a'amu hwahoponjoso olo syoho loso'nyi hofiko hohontajo honingkano hungkunomo iningkawentifi yo'mayoso Anitu uhwonyo'ne kisosalokwofo.

⁵ I a'amu hwahoponjo olo syoho loso'njoso hofiko a'amu Anitumoto ufohi'nyo'ne syoho neso yamofo itihwalokwofo. Syoho neso Kilaikako Anituye ango ahwomomjo ne somo yalofoho. Osopo kako Anitumoto motonefahi'nalofoho. Oso ango ahwomomjo so'no Anitu Mousesimo ulimentisofoho. Mouses kako Anitumne'no hwapife ango wamolimoto yahonungki Anitu ole ulimento, Ngko ahwomomjo ango huyo'mango hwofiki'nyopo utihwamentohe oso pa'nyoso hofijo moso.

⁶ I oso'no oso syoho Jisas ma'mentisoso a'amu hwahoponjoso a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo somo yakolo'nyofoho. Hwapingo Jisas kako ahwomomo nohumanto nakwo'nyi Anitumoto motonafohi'nyo'ne mokotijwonemokosyohumaho. Oso yahino songo Jisas yalokunjoso hohontajo yahino Anitumne'no imotofo somo hwofilo'nyofoho. Jasisiye yahino songoso ne'no nowentihwonefoho. Hohontajo yahino yamofo itihwayo imotofoso moi'wo imo'nonefoho.

Anitu'nyi mokotijwonasiyo'ne honingkano songoso hohontajo somo yakolo'nyofoho.

⁷ A'amufe wonyo wae yahino simo'mjoso olenoho. Hofikoe wonyomne'no yahu fonjokisahumotohofofoho. Oso yahino simo'mjo hopantentesi Anitu kako nom'ne yahino songoso monejape'nyo ihwonesohilo.

⁸ I oso'no Anitu kako a'amufe wonyo somo nuhwononto ole ulimento, A'amu Isiela sikanonji, Juta sikanonji sekwo upa'nimno. Ngko Anitu hwo'nyoho.

Sekwo ngko'nyi mokotijwahinyo hungkuno songoso we'enepi waselimo.

⁹ Hungkuno songo loso hohontajo hungkuno seyakwosamo uyimtohepa pa'nyo'maho. O'o, hohonta seyakwosa sohwamo Ijip mta'ni ipemotawenji hungkuno ngko'nyi mokotijwahinyoso uyimtohefoho.

I oso'no oso hungkuno homo somo hofiko tifi miningkammentohofofoho.

Oso'no ngko hofikimo hohuju ikinjimo'mentohefoho.

¹⁰ Olo hungkuno songo ngko'nyi mokotijwahinyoso a'amu Isiela somo tifi no'mo uyimmonne'no yohono.

Hungkuno songo loso hofikoe hunomo, hofikoe simehomo woho'nahumonne'no yohono. Hofiko ngkimo wantife, Kiko nakwoe Anitu hwosoho. Ose wontantifeho.

Ngko hofikimo ulimonnoho. Sekwo nje mehomi kuyoho. Ose ulimonnoho.

¹¹ Oso hohosohonta a'amu anga'no anga'no ngko hungkuno songo hofikoe simehomo ho'nahumeso hofikoe homningkwa'wehwosamo oso hungkuno hiso molutihwafitnnehofo.

Sekwo Anitumne'no huno fisyafihupmno.

Kakimo simeho uyimno.

Oso hungkunoso lutihwamentohefoho oso hohosohonta molutihwafitnnehofo.

Hwapingo a'amu hopi'nono engo'nyi wele'nyi hofikoe hunoso ngkine'no huno nto'no syafihupitnnehofo.

¹² Osohonta ngko hofikine'no hitoho ntolahoningkuhwosi hofikoe wonyo wae umo'monnoho.

Ngko hofikoe wonyo homo somne'no apa'no huno mosyafihu'mnehono.

Anitu ose limentisofoho.

¹³ Anitu kako nakumo mokotijwonasiyo'ne hungkuno songo nalimentiso so'no hontajo honingkano hungkunoso yokumpohn'nyo ane'njo imokumentisofoho. Oso hohontajo hungkunoso nihu'nahone moi'wo umo'nimonte'no yohoho.

9

A'amu hwahoponjo a'amufe wonyo wae yaifo syoho'njo sohwa hofiko yahu honiyo Anitune'no sisyahumentohofoho.

¹ Honingkano hohontajo mokotijwahinyo hungkuno simo'mjoso Anitu kako ngkine'no syanifisiyo'ne yahino so'nji hwapi'e ango so'nji a'amu Isael somo uyimentisofoho.

² Oso hwapi'e ango molimentohofoso ango hufa'u'njoponoho. Oso ango simo'mjo hoku'yo'njo sopo Anituye Anglofoho limotofo somo sikiloho'nji epohumayo'nji Anitumne'no wopayo ho'nahinyoponoho.

³ Oso hwapi'e ango homo somo ajwopo hwapi'e pmpili'peesyontifi oso ango nom'neso Anitu kako humawo'ninkisoponoho limotofofoho.

⁴ A'amu Jutaso hofkoe hamniyo ho'yango yo'mayoso nohu'meesyontifi yo'mayo Anituye angomne'no yo'mayo na'nohino wonyoangkafoso mt'i'mokontifi ho'nahumentohofoho. Oso ango homo somo epohumayo na'nohino mt'i'mokontifi osopo hwone mijo sisasyontifi toho into'mentohofoso Anitumne'no ti'kayo akino wopingo'njo usimokuwu'ninkohofoponoho. Nom'neso hofiko ipofo na'nohinoso mt'i'mokumentohofoho. Oso ipofo homo somo ahwonte na'nohino wo'nnyoso oso wosopayo mona ahwomo mta'ango Anitu uyimentisoso wo'hnyomnaho. Nom'neso ole, Anituye yokumpohn'nyo a'amu somo utihwayo so'no Elouniye mno somta'ni fesiyo sapmmentisofoho. Oso mno so'nji sojo hufa'uyopo Anitu kakoe hungkuno mt'i'mokonto a'amu somo uyimentisofoho. Oso'nji oso ipofo homo somo weho.

⁵ Oso ango homo somo Anitu kako humayo'nepononho limotofo so'no utihwayo'neso hofiko oso ipofo sopo a'amu ahwomomjio hufa'u hwa'uye huyo'mango wonyoangkafo fefeelohoh'o'nji mt'i'mokumentohofoho. Oso hwa'uye huyo'mango sife ki'nyopo a'amufe wonyo wae yaifo'ne yahu honiyo sisasyio'nepononho. I oso ango homo somjo yo'mayo yoloaho joso eholosasiyo'neso nom'ne sikunomnefoho. Olo iyoswo lomo mamti'mokumnehono.

⁶ Oso yo'mayoso hofiko yontifi Anituye ango somo ho'nahumentohofoho. Oso hohosohonta a'amufe wonyo wae yaifo syoho'njo sohwa sikuno huhwo huhwi hofiko hwapi'e ango hoku'yo simo'mjo somo noswontifi osopo hofiko a'amufe wonyo wae yaifo syo'o imotofoho.

⁷ I oso'no soswo anga'no uyokolofahoningki sikuno anga'nohino somo hwe yofe engo'njo a'amufe wonyo wae yaifo syoho'njo sohwo kako oso ango ajwo so'mo humen-tisofoho. Oso ango homo somo kako yahu honiyo nomataswonto Anitumne ulimento, Ngko'nji olo a'amu lo'nji nakwo honingkano wonyo so'no huno monayo'njo yalokunjo so'no olo yahu honiyo oso wonyo wae iyo'ne kijopalokweno. Ose ulonto Anitumne'no ho'nahumentisofoho.

⁸ Oso yahino hiso'no Anituye Towahuno Wopingo nakumo ole lonetihunyofoho. A'amu sikinjoso oso ango ajwo so'mo Anitu humawo'ninkisoponoho mulimotofo sopo mohufitnnehofo. O'o, olo honingkano loso pi'ku'nawo'nnyoponoho.

⁹ Oso hwapi'e ango hiso nakwoe hunomo eholosasiyo'ne huyo'mangofoho. Hwapingoso ole, yo'mayo yahu so'nji Anitumne'no ho'nasiyoso a'amufe honingkano wonyomne'no hofikoe hunomo wonyo hwo'nyoho hnawiwo'ninkohofoso wae mmofone-hoho.

¹⁰ Oso honingkano hungkuno Mousesimo Anitu simo'mo uyimentisoso wosopayo nyo'ne, mijo nyo'ne, mijo yoma'nyo'ne, yo'mayo iyo'ne yahino'nohini uyimentisofoho. Oso yahinoso yamofo hungkuno'nohinofoho. Oso yahinoso ne'no nowentan'ngki honingkano nom'ne songo ito'nohinoso u'mofapmmonte'no yohoho.

Jisas Kilaikakoe honiyooso nakwoe wonyomne'no usihuma'mentisofoho.

¹¹ Oso honingkano songo Anitu kakoe a'amu'nji ufohi'nyo'neso nto il'mofapmmaho. Honingkano songoso Kilaishiyo. Kilaikakoe Hwe Engo a'amufe wonyo wae nihu'nahone yaifo syoho'njo hweho. Jisas huhwo sohwo Anituye ango ne somo nto humaho. Oso ango hiso hwahoponjo hwapi'e ango homo yakolo'nnyofoho. Hwapingoso oso ango hiso a'amu hwahoponjoso molimentohofo'maho. Hwahoponta'ango'maho.

¹² O'o, Kilaikakoe yahu meme'nji mpulimokau'njiye honiyo'nji oso ango Anitu humaso somo motahumentiso'maho. O'o, kakoe honiyo nakwoe wonyo nihu'nahone wae enaofo'ne Anitumne uyonto humentisofoho. Oso honiyooso sikuno pi'n'ngomo

usihuma'mentiso'maho. O'o, sikuno anga'nohino somo usihuma'mentisofoho. Oso'no kakoe temtitifo nemokahon'ngki nakwo kako'nji ne'no nohumentihwanefoho.

¹³ Hwe fihwo kako hon'ngkano hungkuno fehohnjomo ito'no min'ngkayo'manji osohumo Anitu uhwononto kihpa pa'nyo imo'nimentiso somo uhwonimentisofoho. Oso humne'no a'amufi wonyo wae yafo syoho'njo sohwo kako mpul'mokau tohomo fonji'mofonto oso hwakufo so'nji nom'ne yahu hon'yo'nji a'amufi kihpa'njo sohomo kisuhumantisoso kihpa'maso imokumentisofoho.

¹⁴ Ioso'no Kilaisiye hon'yo oso yahu hon'yo somo yakolo'nnyofoho. Jisas kako kakoe a'apaho a'amufe wonyo wae nihu'nahone yafo'ne Anitumo uyimonto yahon'ngki Anituye Towahuno songo ne'no humawo'n'ngkiso sohwo kako Kilais hon'ngkano wonyo miyo'neso ufo'ma'mentisofoho. Jisas nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no nakwое hunomo wo'nyo'nwoho hnn'wo'n'ngkuhwoneso Jisas kako wae enaof'wo'n'ngkisofoho. Oso'no nakwo siki syoho miyanehwono. O'o, nakwo Anitu songo ne'no humayo sohummne'no syoho ulohofiy'o'nwoho.

Jisas Kilaisiye hon'yo songoso nakwo Anitu'nji mokotijwahinyo'ne imo'nimentisofoho.

¹⁵ Oseso Jisas kako nakwo Anitu'nji mokotijwahinyo'ne yahino songo somo ajwopo humaho. Osopo nohumentan'ngkuhwosi nakwo Anitu nahwosopo'mentiso hn'wi yo'mayo Jisas songo ne'no humayo'ne nalimentisos womantanaho. Hwapingoso nakwo hohontajo hon'ngkano hungkunomo ito'no min'ngkayo'njo yontani hon'ngkano wonyo imothwone somta'nji Jisas kako nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no kako nakumo hon'ngkano wonyo mta'ni is'hutofonema'mentisofoho.

¹⁶ Aamu olo hwaho loponjo sohwo ole liwo'n'ngkohi, Ngko poyo pe'nime sohonta ne yo'mayoso nje mehomiso mapitnne'ento liw'o'n'ngkohoho. Oso a'amufi huhwo sohwo nope'n'ngkahon'ngki a'amuso nuhwonontifi oso hwae yo'mayo ho'yangoso kakoe mehomimne'no lontifi uy'wo'n'ngkohofoho.

¹⁷ Oso hwe nee yo'mayoso nje mehomiso mapitnne'ento li'mentiso sohwo nohumentan'ngkuhwosi momapitnne'neto. Peho'neto. Kako poyo mape'nyofoho. O'o, poyo pe'n'ngkuhwoso'no yo'mayoso womantifeho.

¹⁸ Ioso pa'nyo nakwo Anituye hungkuno Mousesimo simo'mo uyimmentiso so'no huno wosyofisyano. Oso hungkuno hohontajo a'amufi Anitu'nji mokotiku'nyo'ne so'no a'amufe wonyo wae yafosofo hofiko yahu hon'yo musihumas'o'njo yontifijontentesi Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ane'njo'nesohilo. O'o, hofiko yahu hon'yo usihuma'mentisofoho so'no Anitu'nji mokotiku'nyo'ne hungkunoso yokumpohn'nyo imokumentisofoho.

¹⁹ Simo'mo Mouses hwe moyam'i somo yo'mayo hon'ngkano hungkuno hopi'nonohino Anitu'nji mokotiku'nyo'ne ulimentisofoho. Nulonto kako yahu meme'nji mpul'mokau mu'nji nofonjasyonto hon'yo'no mijo'nji ahwontemo sisyi'mo'mentisofoho. Ose yonto kako yahu sipsip lohwo ho'yo fayo hon'yo'nohino so'nji nomanto hwolimpopo somo popojonto yahu hon'yo'nji mijo'nji yomanto iyoswo Anituye hungkuno'njo hwe moyam'i so'njimo ifoli'posi'mee'mentisofoho.

²⁰ Mouses ose yonto ulimento, Olo hon'yo ifoli'posi'meesemofohe loso Anitu'nji mokotiku'nyo'no hungkunoso yokumpohn'nyo imokiyo'nefoho. Sekwo olo hungkuno losomo ito'no fin'ngkamno.

²¹ Ose ulonto kako yahu hon'yo'no hwapi'fe ango'nji iku'yo yo'mayo oso angomomo somo Anituye yofe ho'nomayo'ne yo'mayo somo ifoli'posi'mee'mentisofoho.

²² Ihwoni, a'amufi hon'ngkano hohontajo somo in'ngkamotofoso yo'mayo somo hofiko hon'yo'nji ifoli'posi'mee'motofoso Anitu nuhwononto wopingo uhwonimentisofoho. Hon'yo musihumas'o'manji Anitu hofikoe hon'ngkano wonyo somo wae meeofonehoho.

Jisas Kilais nakwoe wonyo wae yafo'ne kan'ngkwahumo kako yano in'mentisofoho.

²³ Yo'mayo hwapi'fe angomo ho'nahumentohofoso ahwomomjo yo'mayo ne somo yamofo netihwayo'nefoho. Hwapiffe angomomo somojoso hon'yo'nji ifoli'posi'mee'mentohofoso so'no Anitu uhwonimentisoso yo'mayoso wopingo uhwonimentisofoho. Ioso'no ahwomomjo angomomo neso ose'njo'maho. O'o, hwahoponjo yahu hon'yo'no hofiko'nohino. O'o, yahu hon'yo'no wopingo monamokyo'njo yontan'ngki Anitu nahonimentisofoho.

²⁴ Jisas kako nakwое hwaho lopo humamentiso sohonta kako hwapi'fe angomomo a'amufi mol'mentohofoso angomomo ajiwo ne mo'mjo angomomo Anitu humawo'n'ngkisoponoho mul'mentohofoso somo mahummentisofoho. Oso angomomo somo ahwomomjo angomomo ne somo yamofo netihwayo'nefoho. Jisas kako ahwomomjo angomomo ne somo noswonto Anituye simanopo nohumento nakumne'no syoho iwo'n'ngkiso hweho.

²⁵ Hwe a'amufe wonyo wae syoho'njo yofe engo'njo sohwo kako soswo anga'nno anga'nno uyokolofahon'ngki yahu hon'yo'nji motasyiwo'n'ngkisofoho. I oso'no Jisas kako kan'ngkwohwo Anitumo a'amufe wonyomne'no sikuno pi'n'ngomo in'mentiso'maho.

²⁶ U Jisas sikuno pi'n'ngingo engo yontentesi kako Anituu nakwoe hwaho simo'mo mt'i'mokumentiso somta'ni poyo pe'nipe'nyo mijimihwonesohilo. O'o, awonoho. Jisas kako nakwoe hwahopo sikuno moi'wo umo'nimonto yahonjo somo noponto nakwo hopi'nonohino hn'nwihi wonyo wae nihu'nahone yafo'ne sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho Anitumo in'mentiso'pho.

²⁷ A'amu hopi'nonohini olo hwaho lopo humalohwone hn'nwihi sikuno anga'nohino somo poyo pe'n'wo'n'ngkuhwone'pho. Poyo pe'n'ngkuhwasi nakwo Anituu'nji hungkuno ikwololo'ne so'no wanefoho.

²⁸ Oseso Jisas Kila's kako sikuno anga'nohino somo kako Anitumo nakwo hopi'nonohino hn'nwihi wonyo wae nihu'nahone yafo'ne kakoe a'apaho inonto pe'n'ngamento'pho. Ose pe'n'ngamento'pho so'no kako asomo poso sohonta kako nakwoe wonyomne'no apa'no pe'nyo'ne'maho. O'o, kako nopihwosi a'amu kakine'no hontohumalohwone hn'nimo netimayo'ne'pho.

10

Yahu hon'yo hohontajoso a'amufe wonyo wae nihu'nahone yafo'oso hopo'maho.

¹ Oso hohontajo hon'ngkano hungkuno Anituu Mousesimo uyimentisoso yo'mayo wopingo tifi imo'none so'no yamofo net'hwayo'ne'pho. Oso hungkuno simo'mo uyimentisoso hungkuno wopingo tifinjoso afai'maho. O'o, hohontajo hon'ngkano hungkunoso ole nalohi, Sekwo soswo anga'nno anga'nohino somo sekwoe wonyomne'no yahu fonjokisahumno. Ose nal'mentiso'pho. I oso'no a'amu oso hungkuno somo in'ngkamotofoso hofikoe huno simeho wopingo neso imokiyo'ne'maho.

² O'o, hohontajo hon'ngkano hungkunoso a'amufe hon'ngkano ne wopingo imokontentesi a'amu hiso Anitumne'no yo'mayo yahu ne'no mofonjokisyasyi'kuttnesohilo. O'o, oso a'amu hiso hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no wonimango ne'no un'ngkahon'ngki hofikoe wonyomne'no yahu ne'no fonjokisasyiwo'n'ngkohofofoho.

³ I oso'no soswo huhwo huhwi hofiko yahu fonjokisasyontifi hofikoe hon'ngkano wonyomne'no huno ufophotofo'ne'pho.

⁴ Hwapingoso yahu hon'yo a'amufe wonyo wae meeofonehoho. O'o, nihu'no awonoho.

⁵ Oso'no Kila's nakwoe hwahopo wapmmonto yonto Anitumo ole ul'mento, A'amu wonyo hon'ngkanomne'no yo'mayo yahu kijapiwo'n'ngkohofoso ngkilaho lalokuno.

I oso'no kiko ngkine'no hwahopono a'apaho somne'no enisyohumahon'ngkini hofikoe hon'ngkano wonyomne'no nje a'apaho loso wokijapmmonne'no yohono.

⁶ A'amu hofikoe wonyo hon'ngkanomne'no yahu hopi'nonohino tohomo fonji'mofontifi yo'mayoso kiko uhwonyo'no kisosyontan'ngkofi jije simeho wopingo makumo'n'ngkiyohoho.

⁷ Oso'no ngko ole kilaho, U Anituu kiko ngkimo nohonyo.

Yo'mayo ngko poyo pe'nyo so'ne iyoswomo mt'i'mokumentohofoso ngko jije hunomo kin'ngkape'e'ne wawomne'no yohono.

Ose ul'mentiso'pho.

⁸ Simo'mo Kila's kako Anitumo olo so'no ul'mento, A'amu hofikoe wonyomne'no yahu fonjasyiwo'n'ngkohofo so'no kiko ngkilaho liwo'n'ngkohino. Yo'mayo yahino wonyo somne'no kijapiwo'n'ngkohofoso jije simeho wopingo makumo'n'ngkiyohoho.

Oso hon'ngkano hungkuno Anituu kako Mousesimo simo'mo uyimentiso somo hofikoe ko in'ngkamotofoso so'no oso hungkuno hiso Kila's Anitumo ul'mentiso'pho.

⁹ Ose ulonto Anitumo ul'mento, U Anituu ngko nto pohono. Jije simeho wopingo kumo'nyo'neso yo'mayo uyimentiso'pho yohono. Ose ulahon'ngki Anituu kako hohontajo hofikoe wonyomne'no yahu fonjokisahumentohofo yahino somo wae yaofonto kako Jisas'ye a'amufe wonyo wae yafo'ne kakoe a'apaho inyoso Anituu nomanto hohontajo yahino somo uyohopo'mentiso'pho.

¹⁰ Jisas Kila's kako yo'mayo syoho Anituye simeho wopingo umo'nyo'neso yonto kako a'amufe wonyomne'no kakoe a'apaho in'mentiso'pho. Sikuno anga'nohino somo in'mentiso so'no a'amu hopi'nonohino hn'nimo Anituu nahon'mentisoso wopingofoho in'mentiso'pho.

Jisas kakoe hon'yo'oso nakwoe wonyo wae yafo'neso hoponoho.

¹¹ A'amu a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofiko sikuno huhwo huhwi oso syohoso imotofofoho. Yahu ne'no fonjahumotofofoho. I oso hiso imotofoso a'amufe wonyoso wae mee'mmotofofoho.

¹² I oso'no Kilaikso kako a'amufe wonyo wae yafo'ne sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho inmentisofoho. Ose inmentiso so'no nakwoe wonyo honingkano hopi'nonohino inmenthwone so'nji ololahontajo yalokuhwone so'nji hwangku yaso so'nji nihu'nahone wae yao'mentisofoho. Wayo yao'mentiso sohonta kako Anituye aho angahontala'ni usijo'no humaho.

¹³ Osopo nohumanto Anitu kako Jisaskiye mangohwa nje sifiki'nyo'mo wonihumajononto hontohumaho.

¹⁴ Jisas kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone yafo'ne sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho inmentiso so'no oso a'amu kako nahwosopo'mentiso hn'nimne'no nihu'nahone wopingofoho lmentisofoho. Ose lmentiso so'no nakwo wopingo imo'nalokuhwone.

¹⁵ Anituye Towahuno huhwo kako nakumo olo hilo so'no nehopeho nalmentisofoho. Simo'mo ole nalohi,

¹⁶ Hwangku yahino songo a'amu ngko'nji mokotiku'nyo hungkunoso uyimmonno. Osohonta nje honingkano hungkunoso a'amufe simehomo hofikoe hunomo whohohumonno.

Anitu ose lmentisofoho.

¹⁷ Anituye Towahuno sohwo nom'ne hungkuno nalmento, Oseso ngko hofikoe yahino wonyo so'nji honingkano wonyo so'ntnne'no apa'no huno mosyafisyo'no uyimmonno.

Ose nalmentisofoho.

¹⁸ U Anitu kako nakwoe wonyo wae nihu'nahone yao'mentiso so'no nakwo oso wonyo hiso'no Anitumo apa'no peho'no uyanehwono. Awonoho. Nihu'nahone enao'mentisofoho.

Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyihwasi kako'njo tifonepo wohumano.

¹⁹ Nje a'amu soku, Jisas nakumne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso so'no nakwo Anitu humaso ango sopo nosuyuhwasi osopo iyoho monanonehoho.

²⁰ Jisas kako nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no honingkano songo oso ango Anitu humaso sopone'no swane'no hwosampo'mentisofoho. Hohonta hwapipe pmpilipeehinyoso oso honingkano somo pi'ku'nawo'nnyofoho. I kakoe a'apaho inmentiso so'no oso honingkanoso nihu'nahone hwosampo'mentisofoho.

²¹ Jisas nakwoe hwe yofe engo'njo a'amufe wonyo wae nihu'nahone yafo syoho'njo sohwo kako nakwoe Hwe Engo Anituye temtitifo hn'nimo nemokosyohumawo'ninkiso hweho.

²² Hohonta yo'mayo somo yahu honiyo ifoliposi'mo'mentohofo somo Anitu uhwonmentisoso wopingo uhwonmentisofoho. Oso hopaso Jisas kako nakwoe honingkano wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu nahonmentisoso wopingo nahonmentisofoho. Oso'no nakwoe honingkano wonyo somne'no nakwo simeho tango moneyalofiyoho. I hohonta hofikoe a'apaho Anitu uhwonyo'nne mijo yoma'nimentohofo hopaso Jisas kako mijo kiyonema'mentisofoho. Oso'no nakwo iyoho monanyo'njo nohumehwasi Anitumo u'mano. Hwapingoso kako nakwoe hungkunomo nepa'none so'no huno nayohoho.

²³ Nakwo nom'ne a'amu somo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no yolohe lijwaof'wo'ningkuhwone so'no simeho uyoso yokumpohn'nyo nokesyohumehwasi yo'mayo Anitu nalmentiso so'no wohontohumano. Nakwo nohontohumehwasi po'nifo humehwalohoh. O'o, yo'mayo Anitu kako yoneso'no nakumo nalmentisoso nehopeho. Oso Anitu kako uyimtonohoh.

²⁴ Olo so'no huno wosyofisyo. Nakwo fo'ma'nyo engoso simeho inyoso'no pipi yanehwono. Oso'no huno syofisyihwasi huno wopingo tipemehwasi hofiyoo uyano.

²⁵ Nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'ningkuhwone hn'nwi nakwo Jisaskiye yofe so'no uhu'mokohumayo yahino somo nusikwajihwalohoh. A'amu fehohnjoso oso yahino somo nto uliko'ma'malofofoho. O'o, nakwo nihu'mokuhwasi Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofo'ne wofo'mo'nano. Ose yalokuhwoneso yokumpohn'nyo ne'no wofo'mo'nano. Hwapingoso Jisas'nji hungkuno ikwolofo'nne sikunoso mofoneponohoh.

Nakwo Anituye Hwomu Jisasimne'no hohujo ikinjimofihwalohoh.

²⁶ Nakwo Anituye hungkuno ne somo huno nayihwoso'no osopo nakwolaho lhwasi honingkano wonyomo ne'no nohumehwasi oso honingkano wonyo wae enafo'neso Anitumo peho uyanehwono. Nihi'no awonoho.

²⁷ Ose yaso'manji nakwo nakwoe honingkano wonyo somne'no hungkuno ikwolofo'ne ne'no nohontohumehwasi iyoho wonanono. Hungkuno moi'wo ikwolofhwasi Anituye mango sohwona'nimo toho mikunimposo somo nonanone'nwoho.

²⁸ Nakwo olo so'no huno nayohi, a'amu fiwo kako Mousesiye honingkano hungkunomo haloho maposo'njo imentiso sohwo kako honingkano wonyo imentiso'manji nom'ne a'amu hufa'u, hufa'u sihune osohwa wonyo somo uhwonontifi oso a'amu huhwo sohwoe wonyomne'no hungkuno yolo hliwafo so'manji oso hwe Mousesiye honingkano hungkunomo miningkayo'njo sohurne'no hitoho mulofe'njo yontifi fonjahumentohofofoho.

²⁹ A'amu Anituye honingkano hungkuno Mousesimo uyimentiso somne'no ngkilaho limentiso so'no ose imentofo'manji a'amu nom'nehwo kako Anituye Hwomumne'no ngkilaho loso'manji oso hwe huhwo sohurne'no Anitudo kako peho ulohofoneto. Oso a'amu huhwo sohwo kako tango mikunimposo engo mane hwaho. Hwapingoso oso hwe huhwo sohurne'no Anitudo'nji mokotiku'njo'ne oso hwe sohwoe wonyo wae yafo'ne Jisas kakoe honiyo usihuma'mentisofoho. I oso'no usihuma'mentiso so'no hwe huhwo sohwo Jisasimne'no sitofo uliwo'nningkohoho. Anituye Towahuno Wopingo sohwo nalohofwo'nningkiso sohurne'no ngkilaho liwo'nningkohoho.

³⁰ Anitudo kako ole limentiso so'no huno nayohoho. A'amu honingkano wonyo iwo'nningkohoho somo ngko Anitudo'nji kakoe wonyo somne'no wonyo aku uyimmonnoho. Nje syohofoho. Hungkuno nom'neso ole nalimento, Hwe Engo Anitudo sohwo kako kakoe hwe moyamife yahino wopingo'njo so'nji yahino wonyo'njo so'njimo yano ilofonefaho.

³¹ A'amu yahino wonyo'njo somo tango mikunimposo uyonefaho. Oso'no kako tango engo monejape so'no honingkano wopingo'nohinimo uningkowan.

Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyihwasi wolohofano.

³² Hohonta sekwo Anitumne'no simo'mo nupa'nontifi simeho hi'ntnnono uyahoningkofi a'amu wonyo selohafahoningkofi yo'mayo tango se'ma'mentiso sohonta sekwo yokumpohn'nyo loho'mentohofofoho. Oso hohontajo somne'no sekwo huno fisyafi'hupmno.

³³ Sikuno fehohnjo somo hofiko sekumo hwe moyamife timopo sehumajontifi hungkuno wonyo sitofo'nji selontifi tango sejapmmentohofofoho. Sikuno nom'nemo sekwo a'amuso oso pa'nyo tohino mentaningkofi sekwo hofikimo nuhwonontifi ufo'mano lontifi imentofofoso sekwo hofiko'nji tohino soma'mentohofofoho.

³⁴ Sekwoe a'amu fehohnjo hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono umentofo so'no impo'angomo uhumojahoningkofi sekwo hofiko'nji tohino soma'mentohofofoho. Sikuno nom'ne somo sekwoe yo'mayo ho'yango a'amu nom'neso wae esemofahoningkofi sekwo ho'yango so'no huno engo mosyafisiyo'njo yontifi hwahoponjefaho. Womapi'e lontifi simeho wopingo'nji simonyo imentofofoho. Hwapingoso sekwo huno moi'wono. Sekwoe ho'yango neso ahwomomo weho. Ne'no nowentihwonefaho.

³⁵ Oseso yo'mayo so'no sekwoe simeho yokumpohn'nyo uyoso noho'nasyikutoho. O'o, Anitudo kako wopingo selohonefaho.

³⁶ Sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji Anituye hungkunomo tifi finingkamno. Ose ifijo'manji Anitudo yo'mayo wopingo wosejapmmo selimentisoso wotipemantfeho.

³⁷ Anituye hungkuno iyoswomo mt'i'mokumentohofoso ole nalohi, Sikuno we'eneponoho.

Oso hwe nakwoe hwahopo wapmmo nalimentiso sohwo we'enepi wapmmontonoho. Kako miyonehoho.

³⁸ Nje a'amu honingkano nto'nhino'njoso hofiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntopalok-wofoso hofiko songo nohumaftnnefaho.

I a'amu hiso ngkine'no hohujo ikinjanimopijo oso a'amu somne'no nje simeho wopingo manimo'nonehoho.

Ose nalimentisofaho.

³⁹ I oso'no nakwo Anitumne'no hohujo mikinjumofe'nwoho. Oso'no nakwo tikano somo tohino ne'no mayo sopono mowanehwono. O'o, nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyliwo'nningkuhwone hn'wi nakwo simeho wopingo'nji songo ne'no humentihwanefaho.

¹ Anitumo simeho hi'ntnnono uyo yahinoso olenoho. Yo'mayo wopingo Anitu sekumo waseloh'o'monnoho nalimentiso so'no hontohumalohwono. Neso ko yontani nakwo huno nayohoho. Wopingo wonaloho'montonoho. Huno ose neyahon'ingki Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwono.

² A'amu hohontajo sohwa hofiko Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimotofo so'no Anitu ulimento, sekwo simeho hi'ntnnono ntapmmentohofo so'no nje a'amu ne kuyoho selalokweno.

³ Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no huno ole nayohoho. Anitu hungkuno lahon'ingki nakwoe hwaho ahwomo nonyo wosopayo yo'mayoso siki imo'nimentisofoho.

⁴ Ae'mta'ni nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono umotofo somne'no huno wosyofisano.

Apel

Apel kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako yahu sipsip fonjokisahumentisoso Anitune'no iloho yahon'ingki Anitu nuhwononto, Nje a'amu nehwosoho ulimentisofoho. Apeliye kola'wehwo Kein kako Anitu hungkuno uyimentiso somo hwotoho hmmentiso so'no kako wosopayo'nohini uyahon'ingki Anitu, Nje a'amu nehwosoho mujo'njo imentisofoho. Apel kako Anituye hungkunomo in'ngkawento pe'nimentisofoho. Oso'no kakoe hungkunoso honingkano wopingo somo nakumo netihwawo'n'ngkisofoho.

Inouk

⁵ Inouk kako nohumanto Anituye yahinomo tifi in'ngkawento Anituye simeho wopingo umokumentisofoho. Kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako poyo mape'nimmentono. O'o, Anitu a'apaho hi'nji utima'mentisofoho. Oso'no a'amuso hofiko kakoe pijafo so'no haftihafe wonyopi tipmmentohofofoho.

⁶ A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwo kako Anituye simeho wopingo mumokonehoho. Hwapingoso hwe fihwo kako Anitumo u'ma'mo loso sohwo kako Anitu humaso so'no simeho hi'ntnnono uy'wo'nono. Oso'nji a'amu Anitune'no tipewo'n'ngkiso osohumo Anitu wopingo uloho'montonoho. Oso'ntnne'no simeho hi'ntnnono uy'wo'nono.

Niwa

⁷ Niwa kako yo'mayo tifi imo'none so'no muhwoniyonto kako Anituye hungkunomo nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyimentisofoho. Oso'no kako yofayokino ang'o'njo mi'kun'imposo mt'i'mokumentisoso hofiko'montohwa yofayokinomo humentohofoso songo humentan'ngkofi a'amu hopi'nono yofayokinomo mahumentohofoso poyo pe'nimentohofofoho. A'amu homo somo Niwa kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyo yahinoso hofijo lutihwamentisoso hofiko haloho maposo'njo imentohofoso hungkuno tango'njo ikwolof'o'neso wo'nnyofoho. Niwa kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu ulimento, Kiko nje a'amu ne hwosoho. Ose ulimentisoso Anitu a'amu hopi'nono kakimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofo somo oso hiso ul'wo'n'ngkisofoho.

Apiloham

⁸ Anitu Apilohammo hungkuno ulahon'ingki Apiloham kako hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyonto tifi in'ngkawomentisofoho. Apiloham kako kakoe ango sopo nul'ko'manto Anitu hwaho nom'ne wokijapmmo ulimentiso sopono umentisofoho. Apiloham kako huno ole syafihu'mento, Ngko ntonte palokweno. Huno ose ko syafisyonto kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto umentisofoho.

⁹ Oso hwaho hiso'no Anitu kako ulimento, Apiloham kinonji jije imu so'njine'no hwaho sejapmefoho. Ose ulimentiso sopo nowento nom'ne hwafe hwahopo hwapi'e ango molimentisofoho. Osopo Apiloham kakoe hwomu Aisaki'janji hofiyakwo Jekoup'janji humamentohofofoho. Hofiko kihn'awo'nnyo hwafaho.

¹⁰ Osopo nohumantifi Anituye huno mta'ni pone engo wamt'i'mokumo limentiso so'no hofiko hontohumamentohofofoho. Oso pone engo hiso yokumpohn'nyo ponoho. Moi'wo mmo'monehoho.

¹¹ Apiloham'ye ape Sola kako a'manesi mehomu mmo'nyo hwonjo imo'nimentiso sohonta Anitu ulimento, Ngko hwomu wokijapmmo. Ose ulahon'ingki Sola Anituye hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako Solamo yokumpohn'nyo uyahon'ingki Sola hwomu ma'mentisofoho.

¹² Oso'no Apiloham nihu'no a'mane imo'nonto poyo wape'nimonto mofone sopo kako a'amu pi'n'ngo engo sofe homn'ngkwohwo imo'nimentisofoho. Oseso Apiloham'ye

imuso hofiko olo pa'nyofoho. Nakwo ahwomomo hntokwaliyo pi'ningo engo uh-won'wo'n'ngkuhwone so'nji tafeponjo wosoho uhwon'wo'n'ngkuhwone oso pa'nyo imo'nimentifhwone'nwoho. Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uymentiso hopaso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nwi Apiloham'ye imu'nwoho. Oso wosoho so'nji hntokwaliyo so'nji a'amu atofo malifitnnehofo. Oso pa'nyo imo'nalokuhwone.

¹³ Oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono umotofoso nohumantifi pe'nimentohofoho. I oso'no olo hwaho lopo nohumantifi yo'mayo Anitu ulimentiso so'no simeho hi'ntnnono uyontifi nto ma'mentohofo hopa syafisyonifi simeho wopingo umo'nimentisofoho. Ole limentohofi, Olo hwaho lopo sopo nakwoe hwapingo'maho. O'o, olopo we'enehwo wohumantanoho. Ose limentohofoho.

¹⁴ Ose limentohofo somne'no nakwo huno nayohoho. Hofiko hofikoe hwaho ne sopone'no wotipemantife'no hontohumalofo.

¹⁵ Hofiko oso anga uliko'ma'mentohofoho so'no asomo we-e'ne huno mosyafihu'mmentohofoho. U hofiko huno asomo we-e'ne syafisyonifijontentesi hofiko hon'ngkano notipemafikutnnesohilo.

¹⁶ O'o, ose malimentohofoho. Hofiko nom'ne hwaho wonyoangkafo olo hwaho loponjomo yakolo'nnyo sopone'no hontohumamentohofoho. Ahwomomne'no hon-tohumamentohofoho. Oso'no hofiko Anitumo ole ulimentohofi, Kiko nakwoe Anituhwosoho. Ose ulontifeso Anitu kako wonimango mumnimmentisofoho. O'o, kako hofiko'ne anga engoso nto esyohumamentisofoho.

¹⁷⁻¹⁸ Anitu Apilohammo ulimento, Jije hwomu Aisak mta'ni imu pi'ningo engo wokijapmmunnoho. Ose ko ulonto Anitu kako Apilohammo yamofo uloho'mentisofoho. Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uymentiso so'no kakoe hwomu Anitumne'no sojopo wofonjokisahumo lonto imentisofoho.

¹⁹ Ose yonto kako huno ole syafihu'mento, Nje hwomu poyo pe'n'ngkuhwoso'no Anitu kako apa'no songo ulifikoso kako hoponoho. Ose syafihu'mentiso so'no ole liwo'n'ngkuhwoni, Apiloham kakoe hwomu poyo pe'nimentiso sohwo apa'no songo iwa'mentisofoho.

Aisak

²⁰ Aisak kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uymentiso so'no kakoe hwomu Jekoup'i'nji Isou oso hwa'umo yo'mayo tifi u'mayo'ne so'no aho ulonjimokumentisofoho.

Jekoup

²¹ Jekoup kako Anitumo simeho hi'ntnnono uymentiso so'no kakoe sikuno poyo pe'nyoso moi'wo umo'nimoto yahon'ngki Jekoup kako kakoe mnopo ijofasito ehumanto Anituye yofe ho'noma'mentisoso kako Jousepiye hwomu sohwa'umo ulonjimokumentisofoho.

Jousep

²² Jousep kako Anitu ne'no simeho hi'ntnnono uymentiso so'no kako tifo nepo poyo wape'nimoto yonto kako a'amu Isilael somo ulimento, Sekwo hwaho Ijip nuliko'mafikuji nje yokinoso nonmotawekuji hwaho Kenan sopo foho'nanhumno. Ose ulimentisofoho.

Mouses

²³ Mousesiye kan'ngkwohwo'ya'u siko hwomu milongo ma'mentisiyo sohonta uh-wonimentisiyoso hwomu wopingo uhwononji hiyaso'mo hamno hufa'u s'hune mokosyohumamentisiyefoho. Hwapingoso ole, Hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo kako a'amu Isilael somo ole ulimento, Sekwo hwomu tipemafikuji fonjahumno. Ose ko ultimento so'no siko Anitumo simeho hi'ntnnono uymentisiyo so'no siko hwe engo Ijip mokosyohumayo sohwae hungkuno somne'no hwotoho feso'no iyoho munimmentisofoho.

²⁴⁻²⁵ Mouses kako Anitumo simeho hi'ntnnono uymentiso so'no kako engo imo'nonto kako hwe engefe yofe mayoso ngkilaho lonto kako Anituye a'amu Isilael so'nji tango ma'mentisofoho. Hwapingoso ole, kako syafihu'mento, Nakwo olo hwaho lopo we'enehwo nohumehwasi poyo wope'nantanoho. Oso'no ngko hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwae angomo we'enehwo nohumahm'mo yo'mayo yahino wonyo nje simeho wopingo n'mokiyon'e iyoso ngkilaho. O'o, ngko nje a'amu Isilael so'nji nohumahm'mo Anituye hungkunomo un'ngkamo. Ose syafisyon

²⁶ ole so'no syafihu'mento, Anitu uhwosopo'mentiso sohwo K'lais oso humne'no ngko tohino mayoso wopingofoho. Yo'mayo ho'yango wokoso Ijip mta'angoso ngkilaho.

Ose syafihu'mentisofoho. Hwapingo kako yo'mayo Anitu wopingo ulohoho'ne so'no syafihu'mentisofoho.

²⁷ Mouses Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwoe simeho tohino so'no iyoho munyo'njo yahoninkki hwaho Ijip uliko'manto Mouses kako Anitu'nji humayo so'no huno uyahoninkki yokumpohn'nyo ito'nonto uliko'ma'mentisofoho. Kako asomo mapmmentisofoho.

²⁸ Mouses kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe a'amu Isilael somo ulimento, Sekwo yahu sipsipnofonjikiji honiyoso hoku'yo ponjo hwosaho somo fitulohopmno. Ose imentofoho so'no a'amu ahwomomjo sohwo kako Isilael sofe mehomis tisimaso somo mofonjasiy'o'njo yonto a'amu Ijip sofe mehomis tisimaso somo fonjhumentisofoho.

A'amu Isilael pi'ningo engoso Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyimentohofoho.

²⁹ A'amu Isilaelso Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofoho so'no hofiko mijo ayo Mijo Honiyo'nohinofoho * lwo'ninkgokofo sopo noso'ninkahoninkki nongikhnta'ni wako'mentohofoho. I osohonta a'amu Ijip sohwa ininkawomentohofoho sohwamo hofiko mijo ajwo sopo nto wekahoninkofi mijo asomo fokumo lohofonto oso a'amu sohwamo mijo mihulo'mentisofoho.

³⁰⁻³¹ Ape hwa'nte Lehap ango Jelikou humamojosি kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako hwe hufa'u Isilaelnta'ango tomi'no pmmentisiye sohwa'umo ufo'ma'mentisofoho. A'amu Isilaelso Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofoho so'no hofiko pone engo Jelikou sokilojo'njo sopo i'mofawentifi ku'moku'mofone'no yontaninkofi sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u uyokolofahoninkki sokilojoso nihu'nahone piwahu'mentisofoho. Nopiwesyahoninkki a'amu Isilaelso hofiko a'amu Jelikou hopi'nono Anityue hungkunomo hwotoho hmamotofo somo fonjahumentohofoho. Osohonta Lehap kako hwe tomi'no pmmentisiye sohwa'umo ufo'ma'mentiso so'no kako songo humamentono.

³² Nom'ne sohwamne'no wamt'mokumonntaho. U, Ngkiteyoun, Mpakal, Samisoun, Jefita, Ntefit, Samuel, a'amu Anitu hungkuno uyahoninkki limotofo oso hwamne'no hungkuno sejo'neso sikuno hopo'maho.

³³ Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono umotofo so'no hofiko nom'ne hwafe hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe itokuso'njo sohwamo uyakolo'mentohofoho. Hofiko hofikoe a'amu somo hofiyoo mokosyohumantifi honingkano nto'no mihwat'mentohofoho. Oso a'amu huhwo sohwamo yo'mayo Anitu wosejapmmo ulimentirosa ma'mentohofoho. A'amu huhwo sohwa hofikoe mangohwa hofikimo aho nokentifi sikiswojo (*laiyou*) toho lofone'entifi siki siwojo'njo somo uhumat'mentohofoso a'amumo toho malofe'ne Anitu kako siki siwojofe mangomo piywomokosyohumamentisofoho.

³⁴ A'amu Anitumo iningkamotofo somo hofikoe mangohwa hwaho kengo mta'ango sohwa utimantifi toho engo sijimentiso sopo uhujahoninkofi a'amu somo toho manimentirosa. A'amu sohwa hofikimo hasimno'nji wofantifi imentofohoso muhmnmimentirosa. Hofiko po'nifo nohumentaninkofi Anitu kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho. Uyimentiso so'no hofiko hofikoe mango sohwamo uyakolo'mentohofoso fonjofepmnnaofomentohofoho.

³⁵ A'amu pe'nimentohofoso apa'no songo likofahoninkofi homna'wohija apa'no utima'mentohofoho. A'amu fisoo impe ito'nowahoninkofi hofikoe mango sohwa hofikoe a'apahomo wonyo umokumentohofoso hofiko poyo pe'nyo'ne imentofohoho. Hofiko Anitumo hohujo ikinjaopijoso hofikoe mango sohwa ulika'mantifeho. Hofiko hofikoe mango sohwafe hungkuno mininkayoo'njo uyantifitaho. O'o, hofiko pi'nimo mta'ni apa'no likafkuji songo humayoso womantifeho.

³⁶ A'amu fehohnjo hofikoe yahino wopingo so'ne hofikoe mango sohwa hofikimo sitofo ulimentohofoho. Nom'ne sohwa hofikoe hohujo sopo sohwo sonyo fongku'mentohofoho. Nom'ne sohwamo impo'angomo ahwomo nano'nji intofahumentohofoho.

³⁷ Hofikoe mango sohwa a'amu fehohnjo somo sojo'nji fongku'mentohofoho. Nom'ne somo yamofo nihu'no wonyo uloh'o'mentohofoho. Nom'ne somo hofiko iyo hntofe nomantifi hofikoe a'apahopo hnto'mentohofoso hufa'u imo'nimentiso so'no poyo pe'nimentohofoho. Nom'ne somo hofiko hosimno fahumentohofoho. A'amu fehohnjo hofiko yo'mayoso umofonyo imentofoho so'no hofiko yahu sipsip'nji meme

* **11:29:** Ap. 7:36 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

paho so'nji hofikoe hwapi'e imo'nonto yo'mayo a'apahomne'no umofonyo inyo so'nji emoyahon'ingkofi mango sohwa tango uyontifi wonyo uloho'mentohofofoho.

³⁸ Oso'no hofiko ango ane pa'nyohwa hon'ngkanontifi hofiko hwofiki'nyo, hwaho a'amu ake sopo, hwa'imomo, sokimomo humamotofofoho. Oso hwe moya'mi Anitumo simeho hi'ntnnono umentohofo hiso hofiko a'amu hon'ngkano wonyo'njo somo olo hwaho lopo humayoso nto'nohin'i'maho. O'o, hofikoe hon'ngkano wopingo nom'ne somo hwofilo'nnyofoho.

³⁹ Oso hwe hwoya'mi hiso hofikoe simeho hi'ntnnono uyoso'no Anituu kako wopingo kuyoho ko ulimentisoso yo'mayo Anituu wosejapmmo ulimentisoso moma'mmentohofofoho.

⁴⁰ Hwapingoso Anituu kakoe a'amu ne'njo hopi'nonohinoso yo'mayo wonyoangkafo afa'no afa'no nomapitnne'ento hungkuno mtito'mentisofoho. Jisas mape sohonta oso a'amu humamotofo Anitune'no simeho hi'ntnnono uyimotofoso hofiko nakumo simo'mo monapopitnnehofo. O'o, hofiko nakumne'no hontohumalofo.

12

Nakwoe Hwe Engo Jisas hon'ngkano netihwayo'ne sohune'no huno wosyofisyano.

¹ Oso a'amu sisihwayo pa'nyoso Anitumo simeho hi'ntnnono umotofoso hofiko simeho hi'ntnnono uyo'ne yahinoso ntu netihwamentofofoho. Hofikoe hungkunoso upa'n'wo'n'ngkuhwono. Oso'no nakwo Anituye hon'ngkanomo walokuhwone hn'awi nakwo yo'mayo wonyoso Anituye hon'ngkano wopingo pijnwonesyohumaso so'nji yo'mayo yahino nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumawo'n'ngkiso so'nji nihu'nahone noho'nosyihwasi simeho anga'nohino'nji oso syo yokumpohn'nyo Anituu nejopalokuso oso nto'no uyano.

² Ose ihwasi nakwo Jisasimo timo anga'no hon'ngkuhwasi kakimne'nohini huno wosyofisyano. Nakwo kakimo simeho hi'ntnnono uyo kako hwapingo hweho. Simeho hi'ntnnono uyo yahinoso kako nihu'no yokumpohn'nyo imokane hweho. A'amu iyo hwojijayifiku'nyo sopo poyo pe'n'imentohofoso yofe nihu'no wonyo ma'mentohofofoho. I oso'no Jisas kako oso wonimango engo unyoso'no mosyafisyoi'nyo yonto kako po'nifo mimo'n'imentisofoho. O'o, hwapingoso Jisas kako huno syafihu'mento, Anituu nje simeho wopingo n'mokonefoho. Oso'no syafisyonto Jisas kako simeho hi'ntnnono Anitumo uyonto nakumne'no tohino engo manto poyo pe'n'imentisofoho. Oseso olohonta kako kan'ngkwohwo Anituye aho angahohnata'ni nohumanto yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

Anituu nakumo tango nejapososo nakumo wopingo namokiyo'nefoho.

³ Jisas nakumne'no a'amu wonyo somo enjwa'mo we'enehwo humamentisofoho. Oso'no hofiko kakine'no mangohwa imo'nontifi nihu'no wonyo uloho'mentohofofoho. Oso'no sekwo Anituye syohomne'no yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo oso tango Jisas ma'mentiso so'no fisyafihupmno. Oso'no syafisyifukuji sekwoe syo wopingo somo nusikwajikutoho. O'o, sekwo yokumpohn'nyo in'ngkakuji syo ito'no fiyimno.

⁴ Sekwo yo'mayo hon'ngkano wonyo somo monje yasiyo'neso syo yokumpohn'nyo fiyimno. A'amu fehohnjoso hofiko hon'ngkano wonyo so'nne nakwolaho liwo'n'ngkohoho somo nomi a'amuso hofikimo fonjahumentohofofoho.

⁵ Oso hungkuno Anituu kakoe mehomni hn'nimo yokumpohn'nyo nasosofitofo'ne nalimentiso so'no in'ngko laseyohoho. Olo hungkuno loso nalohoho.

Nje hwomu sohwosi, nakwoe Hwe Engo kako jije hon'ngkano nto'no efisopekuhwajiyo'ne,

Wonyo yahino kilohofihwoso'no oso hungkuno homo somo kiko haloho pofo.

Oso hiso kilohofihwoso'no huno ole syafisyikutoho.

Anituye hon'ngkanoso tango mi'kunimposo niyantofoho.

Ose syafisyohotoho.

⁶ O'o, a'amu hopi'nono Anituu nje mehomni kuyoho uliwo'n'ngkiso somo, Hon'ngkano wonyo nihu'no yohotoho uliwo'n'ngkisofoho.

A'amu hiso hon'ngkano wonyo ifijo'manji Anituu kako yoka ulimontonoho.

Ose nalimentisofoho.

⁷ Kiko Anituye hungkunomo tifi in'ngkahujuji tango ku'mahwoso'no kiko yokumpohn'nyo ne'no filohofo. Hwapingoso Anituu kako jije hon'ngkanomo efisopekuhwajalofoho. Ose kilohofihwoso'no kiko huno wakiyono. Kiko kakoe mehomni hwosoho. Nan'ngkwohwsa hofiko hofikoe mehomni hn'nimo nakwoe hon'ngkano somo efisopenehwajwo'n'ngkohofofoho.

⁸ Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi honingkano wonyo'njo'nwaho. Oso'no Anitu kako kakoe honingkanomne'no nto'no wefisopenehwajono. Anitu kako jite honingkanomo nto'no momekuhwajiyo'manji kiko kakoe mehomu hwosit'maho. O'o, kiko sikumehomi pa'nyo hwosoho.

⁹ Nakwo naningkwohwosa hofiko nakwoe honingkano wonyomo menehwojahniningkofi nakwo hofikoe yofe ho'nomawo'nningkuhwono. Oso'no Anitu kako nakumo kakoe honingkanomne'no nto'no efisopenehwajihwoso'no nakwo haloho pwashi honingkano wopingo'nhinu uyanu. Kako nakwoe huyo'mangomo mokosyohumawo'nningkiso hwaho. Oso'no nakwo enjwa'mo nohumehwasit'no'no wohumano.

¹⁰ Hwahoponjo naningkwohwosa hofiko hofikoe huno mta'ni olo hwaho lopo we'enehwo humayo'ne nakwoe honingkano nto'no menehwa'jihwoso'no'no'nakwo pa'nyo umo'nantano'no. I naningkwohwano Anitu kako kakoe honingkanomne'no efisopenehwojahoningki nakwo wopingo imo'nalokuhwono. Ose nalohoffhwoso'no nakwo pe'nyo umo'nantano'no.

¹¹ A'amu nakwoe honingkanomo nto'no menehwa'jikujo'no'nakwo tango engo wotipemantanohu. I oso'no nakwo wopingo humayo'ne Anitu kako nakwoe honingkano wonyomo somne'no menehwa'jihwoso'no ne unto'nimontonohu. Oso ipisayo neso a'amu'nji simeho pompengo ifisyamo'nyo'nefoho.

Nakwo yokino ito'nningkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofano.

¹² Ose selohe so'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo filohopmno.

¹³ Sekwoe honingkano nto'no mihwajikuji a'amu sife po'nifofijo seningkape sohwo kako mapiwasyonehoho. O'o, hano ito'no ihwosi sife po'nifoso yokumpohn'nyo umo'nimontonohu.

¹⁴ Sekwo sekwoe a'amu'nji pompenjiyo humayo'ne syoho yokumpohn'nyo fiyimno. I sekwo honingkano wonyo hopi'nonohino fohohnaopmno. Sekwo honingkano wonyo nihu'no ane humayo so'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno. A'amu honingkano wonyo'njosu hofiko nakwoe Hwe Engo sohumo muhwonifitnnefoho.

¹⁵ Anitu kako wopingo waselohohomo. Wosefo'ma'mo. Ose nali'hwoso'no a'amu fihwo kako nupa'nningkuhwosi Anitummo ole ulonoho. Nifo'mayoso peho'neto. Ngkilaho. Ose ulonoho. Oso'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofikuji fo'ma'nimno. Anitu kako nefo'mayoso nakwolaho ulthwasi hofohofahn'no nakwoe simeho wonyo wonamo'nimontonohu. Simeho wonyo namo'nningkuhwoso'no a'amu pi'ningo engo somo tohino uyantano'no. A'amu simeho wonyo'njo sohwo kako nom'ne a'amu somo honingkano wonyomo ipemotahwoso'no oso hwe huhwo sohumo Anitu kako wonyo hwosoho ulimontonohu.

¹⁶ A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako a'mohufo iwholohu. A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako Isou Anitummo hwotoho hmmentiso pa'nyo iwholohu. Isou kako mijoho engo uyahoningki kaningkwohwano Aisak kakoe tisimaso sohumo aho ulonjimokone so'no Isou kako huno ole syafihu'mento, U kakoe syohofoho. Nje niningkawaho Jekoup kako womano. Ngko mijoho pe'nalokweno. Ose syafisyonto Isou kakimo hwosopisyafihwosi Jekoup'mo aho ulonjimokone somjo wosopayo so'no ulahoningki Jekoup kola'wehumo oso wopayoso mpe uloho'mentisofoho.

¹⁷ Sekwo huno seyohoho. Tifi no'mo Isou oso aho wontonjimokononto somjo hungunoso aku woma'mo lonto yahoningki kaningkwohwano Aisak muyimmentisofoho. O'o, Isou kako humotaho engo lonto oso wonyo imentiso somo wae yamo'nyoso hophomaho.

Nakwo hwofiki'nyo wonyoangkafo Saiyon sopo nto si'momalohwono.

18-21 Anitu kako a'amu Isilael somo kakoe hungkuno hwofiki'nyo Sainai sopo uyimentiso sohonto himo sikkwo'mnoso hwofiki'nyo hopo sopo ifeehu'mo yahumentisosu toho ahwomo mta'ango uhwonontifi ififo engo yahoningki hi ulikofahoningki iyoho mikunimposo unimentisofoho. Kounoho yoka ho'nonto mampaho ahwomo mta'ni ole ho'nimento, A'amu fihwo olo hwofiki'nyo loso kako aho pm'mokoso sohumo sekwo sojo'nji fonjahumno. A'amu'nohin'i'maho. O'o, yahu'nji hwofiki'nyo lopo hano weso sohumo fonjahumno. Ose ho'ninkahoningki a'amuso iyoho uninkingahoningki hofiko Mousesimo ultimentohofoi, Mouses kiko Anitummo ole uso, Oso hungkuno tango mikunimposo so'no nakwo iyoho nenalofoho. Nakwo olo mampaho loso nupa'nningkuhwalo. Ose uso. Ose ulahoningkofi Mouses ultimento, Ngko huhwo'nii yomo yonji iyoho nnikingkohoho. Ose ultimentisofoho.

²² I sekwo soku hofiko ose uhwonimentohofoi pa'nyoso sekwo muhwonimmentohofohu. O'o, sekwo hwofiki'nyo Saiyon Anitu songo humaso sohwoe ahwomomjo anga engo Jelusalem osopo i'mofapmmalofu. Osopo a'amu ahwomomjo nihu'no pi'ningo engoso simonyo yontaniningkofi i'mofapohoho.

²³ Osopo sekwo Anituye mehomí hopi'nono tisimaso pa'nyo kuyoho. Sekwoe yofe Anitú nto mti'mokumentisoso ahwomomo weho. Anitú a'amú hopi'nonohinofe hungkunomo ikwolofó'ne yano ulofiyó sohumó sekwo i'mofapohofó. A'amú Anitúmo simeho hi'ntnnono uyontifi poyo pe'nimentohofo somo Anitú kako Wopingo kuyoho, ulimentiso osomo wopingo ne nto imokumentisofoho. Oso a'amú hiso osopo humalofo.

²⁴ Jisas kako Anituye angopo ne'no siyo'ne honingkano songo kakoe honiyo'nji hwosampo'mentiso sohwo oshumó sekwo i'mofapohofo. Kakoe honiyo so'nji nakumo kako'nji mokojijwonahinyofoho. Oso'no Apel kakoe honiyo usihuma'mentiso somo Jisas kakoe honiyooso hwofilo'nnyofoho.

Nakwo Anituye mampaho somo haloho nto'no pehwasi i'waho nto'no uyano.

²⁵ Sekwo nto'no fisayafthupmno. Hohonta Anitú Mousesimo hungkuno yokumpohn'nyo uyahonìngki a'amú Islaelso haloho maposo'njo imentohofofoho. Oso'no hofikoe honingkano wonyo so'nno tohino engo ma'mentohofofoho. Tohino homo somo hofiko muyakolo'mmentohofofoho.

Oseso Kilaís ahwomomo humaso sohwo hungkuno yokumpohn'nyo nto nejapmmenisofoho. Oso hungkuno homo somo haloho maposo'njo ihwasi hohujo ikinjaofososo nakwo tohino engo mayo sohonta hiyaso ntí'mte waneto. Ni'hu'no awonoho.

²⁶ Hohonta Anituye mampaho hwofiki'nyo Sainai sopo nta'ni ho'nìngkahonìngki hwaho hwomìhwo imentisofoho. Ioso'no olohonta Anitú ole nelalofi, Sikuno nom'nemo hwomìhwo ihwosi hwaho ni'hu'nahone wae yao'mnefaho. Hwaho'nohino'maho. O'o, ahwomo hi'ni wae imnefaho. Ose nelalofaho.

²⁷ Oso hungkuno hwomìhwo ihwosi hwaho wae yao'mnefaho nelalofonjo hwapingoso ole, yo'mayo yo'mayo Anitú olo hwaho lopo mti'mokumentisoso hwomìhwo ihwosi wae yonefaho. I yo'mayo Anitú ngko nje angomo womokosyohumamo loso so'nohini ne'no nowentihwonefaho.

²⁸ Ose nalisoso'no nakwo simonyo uyano. Anitú nemokosyohumayo sopo moi'wo mmo'nonehoho. O'o, ne'no nowentihwoneponoho. Oso'no nakwo Anitúmo isamoyoka ulìhwasi kakoe simeho wopingo umo'nyo'ne so'nno kakoe syoho hofiyó ulohofiyano. Anituye yofe ho'nomehwasi kakoe yokumpohn'nyo so'nno iyoho wonanono.

²⁹ Hwapingoso nakwoe Anitú kako yo'mayo wonyo iyoso'no ni'hu'no yokumpohn'nyo nelalofi, Yo'mayo wonyoso ni'hu'no ngkilaho. Ose nelalofaho.

13

Nakwo Anituye temtitofo hn'nwi simeho unano.

¹ Nakwo Anituye a'amú ne hn'nwi nakwo simeho ne'no unìngkuhwano.

² Olo hilo so'nno iningo mofe'eno. A'amú kengoso angó kengo'mta'ango se'mafikujo'no sekwo yo'mayo so'nno hofikimo umokosyohumamno. A'amú fehohnjo ose iwo'nìngkohofoso hofiko a'amú ahwomomjo somo yofe mìhwofe'njo yontifi hofiyó umokosyohumamentohofofoho.

³ A'amú Anituye syohomne'no impo'angomo uhumat'i'mentohofo somne'no sekwo hitoho selofihwoso'no tango malokwofoso sekwo fisomapmno. A'amú fehohnjo Anituye yofe'ne osomo a'amú nom'neso wonyo ulohofikujo'no hofikoe a'apaho tohino umnìngkuhwoso'no sekwo tohino fisomapmno. Sekwo tohino loso afa'no wasemnono.

⁴ Ape ma'nyo yahinoso wopingofoho. Ioso'no hwe sohwo kakoe ape'nji yahino wopingo'honini uyanjiyoho. U a'amú fihwo oso yahino wopingo somo mtihupehwosi a'muhufo ihwosi u yo'mayo wonyo ihwosi kifosyoho ihwosi oshumó Anitú kako tango uyonefaho.

⁵ Sekwo hamniyoho engo so'nno hi semo'nyo'eno. O'o, yo'mayo mokosyohumalofo so'nno sekwoe simeho wopingo semo'nìngkuhwosi hoponoho fihnimno. Hwapingoso Anitú ole nelalofi, Ngko sekumo mosesikwajimnehono. Ngko sekumo ne'no sefo'malokweno. Ose nelalofaho.

⁶ Oso'no nakwo yokumpohn'nyo ito'nìngkuhwasi nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi ole wolano.

Nje Hwe Engo Anitú nifo'mantofoho.

Ngko iyoho mimnehono.

A'amú hofiko yo'mayo ngkimo ntoihopijo so'nno ngko iyoho mannonehoho.

Ose wolano.

Anituye hungkuno lonetihwamotofo sohwafe yahinomo tifi unìngkuhwano.

⁷ Hwe engo sohwa Anituye hungkuno losetihwamotofo sohwamne'no iningo mofe'eno. Hofikoe humayoso ne into'nimojo so'no huno syafisyi'kuji hofikoe yahino so'nji simeho hi'ntnnono uyo so'ntnne tifi finomokoho'nawopmno.

⁸ Jisas Kila'siye yahinoso hohontajo mta'angoso olahontajo'nji tifi no'mjo'ntnneso ito'nohino iwo'n'ngkiso hweho. Kako kakoe huno m'kwesya'fisiyo'njo iwo'n'ngkiso hweho.

⁹ Oseso a'amu yahino kengo kengo'njosso sekwoe simeho somo wonyo semakufitoho. Hofikoe hungkunoso losetihwafikujoso sekumo yokino wesemano likuij ifijoso sekwo Anituye hon'ngkanomo nusikwajipitnoho. Anituye hitohoso nakumo yokumpohn'nyo wososofitofonesyohumamtonoho. A'amu wosopayo so'no anga'no anga'nohino somo ulo'nyo nto'no feenimno. Ose likuijifijo sekwo haloho upekutoho. O'o, oso yahinoso a'amumo mufo'manehoho.

Anituye simeho wopingo umokiyo'ne yo'mayo uyo'foho.

¹⁰ Nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uy:iwo'n'ngkuhwone hn'ni wni nakwoe wonyo wayo'ne kako poyo pe'nimentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso hohontajo yahino somo in'ngkawentifi hofikoe wonyo wayo'ne yahu fonjokisasy:iwo'n'ngkohofo osomo Jisas kako mufo'manehoho. Hwapingoso Jisas hofikoe wonyo ni'hu'nahone wae yafo'ne pe'nimentiso so'no hofiko simeho hi'ntnnono muy:iwo'n'ngkiyohofofoho.

¹¹ A'amufe wonyo wae syoho'njo hwe engo sohwa hofiko yahu fonjokisasyontifi yahu hon'yo'nohini oso ango Anitu humayoponoho mulimentohofo somo motahumentohofofoho. Hon'yo loso a'amufe wonyo mpe'e'nefoho. Yahu yokino so'nji m'kufo so'nji yo'mayoso ango mempo mongkihnta'nii toho ni'wo'n'ngkisofoho.

¹² Oso pa'nyo Jisas kakoe a'amu ne imo'nyo'ne tohino engo ma'mentisofoho. Ango Jelusalem mempo hohnta'nii nope'nonto a'amufe wonyo wae ni'hu'nahone yao'mentisofoho.

¹³ Jisas ose imentiso so'ne nakwo hohontajo hon'ngkano hungkuno somo uli'ko'mehwas Jisasimo tifi un'ngkuhwano. A'amu kakimo wonyo uloho'mentohofo pa'nyoso wonelohofantifeho.

¹⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Olo hwaho lopo nakwoe hwaping'o'maho. O'o, nakwo ahwomomjo antime nom'ne songo ne'no humayo'ne so'no hontohumalohwono.

¹⁵ Nakwo Kila'siye a'amu'nwoho li'wo'n'ngkuhwoni'ni nakwoe yahino ole, si'kuno huhwo huhwi engolopohamo nakwo Anituye yofe ho'nomawo'n'ngkuhwono. Yo'mayo ne'maso so'no nakwo Anitumo isamoyoka'nohini uli'wo'n'ngkuhwone'nwoho.

¹⁶ A'amu nom'ne somo wopingo ulohofontani fo'ma'n'iwo'n'ngkuhwono. Anituye yofe ho'nomayo'ne'nji a'amumo ufo'mayo'ne oso'ntnnne'no yo'mayo yahino nakwoe simeho umo li'wo'n'ngkiso somo monje wesyan. Oso yahino hufa'u sofa'u Anitumne'no yaso'manji Anitu simeho wopingo umokimontonoho.

¹⁷ A'amu yofe engo'njo Anituye hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko sekwoe huy'o'mango fo'mayo'ne syoho yalokwofo. Oso'no sekwo hofikoe hungkunomo haloho popmno. Hofikimo enjwa'mo hofiyu fosyohumamno. Hwangku yo'mayo syoho yalokwofo so'no Anitu hofikimo ulohonengkahon'ngkuhwosi hofiko syoho loso'no ulantifeho. Sekwo hofikoe hungkunomo hofiyu in'ngkayo so'no u ito'no min'ngkayo so'no ulantifeho. Oso'no syoho loso hi semo'n'ngkahon'ngki yalokwofo. Sekwo haloho pekujo'no hofiko simeho tango moyonehoho. O'o, simeho wopingo'njo hofikoe syohoso uyantifeho. U, hofiko simeho tango uyo so'manji pipi sefo'mapitnnehofo.

Anitu nakumo nefo'mayo'ne jomo ulano.

¹⁸ Nakwo ole syofisyalokuhwono. Anitu nakwoe simehomo nahononteso wopingo nehonalohofoho. Nakwo kakoe hon'ngkano wopingo somo engolopohamo nto'no un'ngkohwantane'no yihwono. Oso'no sekwo nakumne'no Mpohumo jomo ulimno.

¹⁹ I olo so'nji Mpohumo jomo ulimno. Ngko sekuyepono asomo komo'no se'ma'mne'no jomo ulimno.

²⁰ Nakwoe Hwe Engo Jisas kako nope'n'ngkahon'ngki Anitu apa'no songo uli'ka'mentisofoho. Jisas kako nakwo Anitu'nji ni'hu'nahone mekoji'wonasivo'ne kakoe hon'yo usihumanto pe'nimentiso so'no olohonta kako nakwo kakoe yahu sipsip hn'nimo nemokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho.

²¹ Oso'no ngko sekumne'no Anitumo ole ulalokweno. Anitu kako simeho pompenjiyo umokiyo'ne hwapingsohwo kako yo'mayo wopingo wosejapmmo l'hwosi wosejapmmontonoho. Sekwo oso hiso nomafikuji Anitu sekwo yo'mayo ifitnne'eno lososo hofiyu uyantifeho. Oso'nji nom'neso ole jomo ulalokweno. Anituye simeho wopingo umokiyo'ne kako Jisas Kila'siye yokumpohn'nyo'nji sekwoe simehomo syoho

yokumpohn'nyo waseloho'montonoho. Oseso kakoe yofe noho'noma'n̄ngkuhwasi kakoe yofe engoso engolopohamo ne'no nowent̄hwonefaho. Nehopeho.

Hungkuno ae'uyofaho.

²² U nje a'amupo, olo hungkuno mt̄'mokalokwe loso t̄fofaho. Oso'no sekwo haloho nto'no popmno. A'amu sekumo atofo loset̄hwentan̄ngkuji sekwo t̄mo saho ikutoho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesosofitofo'nefaho.

²³ Nom'ne hungkuno sekwo upa'n̄mno. Nen̄ngkwa'wehwo Timouti osohumo hofiko impo'ango mta'ni nto is̄hutofoma'malofofaho. Kako ngkiyepono we'enepi poso'manji ngko'nji wose'mantayoho.

²⁴ Sekwoe hwe engo sohwanji a'amu hopi'nono An̄tumo s̄meho hi'ntnnono uyalokwofo so'njimo ole ul̄mno. Nakwoe a'amu kuyoho selalokuhwono. A'amu oso hwaho Itali lopo An̄tumo s̄meho hi'ntnnono uȳwo'n̄ngkohofoso sekumne'no selalokwofo. Nakwoe a'amu kuyoho selalokuhwono.

²⁵ An̄tuye hitohoso sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo wasewo'mtonoho. Hungkuno osohopeho.

Jemis

Olo Iyoswo loso Jemis Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Si'mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo aho hufa'u hopinohino s̄ife fehohnjo hopi'nonohintikeno tetitikeno (30) —oso'no nakwo huno monayofoho—oso soswo nto uyakolo'mentisopo olo iyoswo loso Jemis Jisas siye koningkwa'wehwo mt'i'mokumentisofoho. Oso Jemis huhwo sohwo tajo ango Jelusalemjo somo mokosyohumawo'n̄ngkiso hwaho. Olo iyoswo hiloso a'amu Isilael temtitifo aho hufa'u hopi'nono s̄ife mta'ni hufa'uyo somne'no mt'i'mokumentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko ango kengo'mo humantif tango engo ti'pementan'ngkofi olo iyoswo loso Jemis oso a'amu homo somo ufo'mayo'ne mt'i'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo hiloso nt̄ipo humanto mt'i'mokumentisotikeno nakwo huno monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo l̄hwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Ngko Jemisi'ni Anitu'ni nakwoe Hwe Engo Jisas K̄laisi'ni sikoe syoho ulohofiyohwo'nyoho. Nje a'amu Isilael temtitifo aho hopi'nono s̄ife mta'ni hufa'uyoso Jisas K̄laisimo s̄imeho hi'ntnnono uy'wo'n̄ngkohoho soku sekwoe angopo nuliko'mantif angol'meemijo humalofo so'ntnnne'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Ngko nje a'amufo selalokweno.

Yamofo nalohofoso yokumpohn'nyo namokiyo'nefoho.

² Nje a'amu soku, yo'mayo tango se'masoso sekwo s̄imeho wopingo wasemo'nono.

³ Hwapingoso ole, yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo lohofo'nefoho. Tango se'masoso sekwoe s̄imeho hi'ntnnono engo uyo'manji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Oso hiso'no sekwo huno moi'wonoho.

⁴ Oso'no sekwo engolopohamo tango se'masoso i'waho ikutoho. O'o, sekwo s̄imeho wopingo'ni yokumpohn'nyo lohopijoso sekwo mopitwahupitnnefoho. Ose ikujo'no Anitu nosehon'ngkuhwosi kakoe yahino so'no sekwo umofonyo miyontan'ngkuji wasehon'montonoho. Wopingo humamentan'ngkuji wasehon'montonoho.

A'amu kako huno wopingo so'no umofonyo ihwosi kako Mpohumo jomo ulono.

⁵ Sekwo yo'mayo so'no huno maseyo'manji Mpohumo jomo ulimno. A'amu fihwo huno wopingo so'no Anitumo jomo ulososo huno wopingo uy'montonoho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo we'e'nohino muy'wo'n̄ngkiso hwaho. O'o, engo'nohino uy'wo'n̄ngkiso hwaho. Sekwo jomo ujoso'no Anitu kako yoka maselonehoho.

⁶ U oso a'amu sohwo kako s̄imeho hi'ntnnono nehopi uy'hwosi Mpohumo jomo ulososo kako huno ole syafisyihwoloho. Anitu kako wontapmmontolikeno. Montape'njo umontolikeno. O'o, a'amu s̄imeho hufa'u'njo sohwo kako iyoswo somo ifofo hwalohwalofoiwo'n̄ngkiso pa'nyo hwaho.

⁷ Kako Hwe Engo wontapmmontonoho l̄hwosi, syafisyihwoloho. Oso hwe huhwo sohwo kako Hwe Engo sohumta'ni yo'mayoso momanehoho. O'o, a'amu s̄imeho angal'nohino'njos o Hwe Engo sohumo jomo ulososo Anitu uy'montonoho.

⁸ Ihwoni, a'amu s̄imeho hufa'u'njo sohwo kakoe huno pi'n̄ingo engo'njo hwaho. Oso yo'mayo yahino kako yonteso'no kako hon'ngkano angal'nohino somo min'ngkayo'njo hwaho. O'o, huno pi'n̄ingo engo syafisyonto hon'ngkano ito'no motipemaso hwaho.

A'amu ho'yango ane so'ni ho'yango engo'njo sohwanjiye hungkunofoho.

⁹ Hwe fihwo Anitumo s̄imeho hi'ntnnono uy'wo'n̄ngkiso sohwo kako hamniyoho ane, osohwo kako s̄imeho wopingo umo'nono. Anitu osohumo uhwononto yofe engo mulalofoho.

¹⁰ Anitu kako a'amufe ho'yango hamniyoho so'no sakinjo ne anefoho li'wo'n̄ngkisofoho. Oso hiso'no hwe nom'nehwo Anitumo s̄imeho hi'ntnnono uy'wo'n̄ngkiso sohwo kako ho'yango hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayoso ihn'naof'hwoso'no kako s̄imeho wopingo umo'nono. Hwapingoso ho'yango hamniyoho yo'mayoso wokoso fiyo pa'nyoso umo'nao'ntonoho.

¹¹ Wokoso fiyoso mofehi'nyo si'mofapihwosi yokumpohn'nyo l̄hwosi yofeho umontonoho. Oso pa'nyoso a'amu hamniyoho'ni ho'yango engo'nji kakoe syoho yo'mayoso mijimihwosi hamniyoho engo so'no notipehwosi oso hwe huhwo sohwo kako ajwo sopo wape'n̄montonoho.

Yo'mayoso a'amumo yamofo ulohofo'ne hungkunofoho.

¹² Hwe fihwo yo'mayo tango'njo u'mahon'ngkuhwosi yokumpohn'nyo ne'no lohofoso sohwo simeho wopingo umo'nono. Yamofo hiso moi'wo nto ulohofosejwaofahon'ngki kako yokumpohn'nyo ne'no lohofo'manji osohumo Anitu nto nalimentiso loso'no uyimontonoho. A'amu ngkine'no simeho ntaposo sohwo songo humayo'ne uymonnaho. Ose nalimentiso hopaso oso a'amu huhwo sohwo woma'mtonoho.

¹³ Usimeho fefoyo a'amu nom'nehumo u'masoso oso simeho fefoyo sohwo honingkano wonyo nontimo ipemotawe so'manji hwe huhwo sohwo ole lihwoloho. Olo simeho fefoyo loso Anitu ntopahon'ngki wonyo honingkano loso yohono. Ose lihwoloho. O'o, yo'mayo wonyoso Anitumo miputihwanehoho. Anitu a'amu somo wonyo yahino iyo'ne miputihwanehoho.

¹⁴ O'o, hwe sohwo huno wonyo syafisyahon'ngki oso huno wonyoso honingkano wonyo iyo'ne kakimo ipemotosahon'ngki wonyo hilo so'no nimo'nningkohoho lwo'nningkiso hweho.

¹⁵ I kakoe huno wonyo somo iningkawesoso wonyo honingkano uyimontonoho. Wonyo hiso wonyo engo toyo yihwosi wonyo honingkano ne'no iwo'nningkuhwosi poyo pe'nikwato lohofhwsosi nihu'hahone umo'nningkohoho.

¹⁶ Nje a'amufo, simeho sejopalokwe soku, huno wonyo sohwo honingkano wonyo engomo ipesemotaweloho.

¹⁷ Yo'mayo wopingo nefo'mayo'neso ahwomo mta'angofoho. Anitu nejapiwo'nningkisofoho. Anitu ahwomomjo pomponaho mofehi'nyo, hamno, hntokwaliyo oso hwamo mt'mokumentisofoho. Pomponaho loso fehonta lasyonto nom'nehonta molasyohoyohoho. I Anitu oso pa'nyo hwo'maho. O'o, kako ne'nohini yahino wopingo'nohini nalohofhwo'nningkiso hweho.

¹⁸ Anitu nakwo kakoe mehomi imo'nyo'ne'no lonto kakoe hunomnohini iningkawento kako naningkwohwo imo'nimentisofoho. Kakoe hungkuno nehopi'nohino somta'ni mehu'menasiyoso nakwo temtitifo Anitu namti'mokumentiso somne'no umo'nantano.

Anituye hungkuno upo'nningkuhwasi tifi uningkohwano.

¹⁹ Nje a'amu soku, sekwo olo hilo so'no huno ito'no fisyafihupmno. Olo yahino loso ikutoho. A'amu fehohnjoso hungkuno upa'nifijoso aku hungkuno komo'no ulikujo'no yoka wohnnati'feho. O'o, sekwo yo'mayo upa'nifijo so'no huno ito'no syafisyikuji huno wopingo tipemafikuji hungkuno ito'noaku ulimno. Oso yahino iningkafijo so'no yokaso ikujohoso komo'no molikafonoho.

²⁰ A'amu fihwo simeho tohino'njo sohwo kako Anituye honingkano wopingomo miningkayo hweho.

²¹ Oso'no yo'mayo yahino wonyo so'oji honingkano wonyo so'oji fohonaopmno. Yo'mayo homo somo hi semo'nningkisoso hwotoho fijijoso oso hungkuno Anitu sekwoe simeho mo'mo ho'nasehumentiso somo hofijo tifi finingkamno. Kakoe hungkunomo haloho popijoso kako'oji ne'no nohumentikutnnefoho.

²² Anituye hungkuno losomo tifi'nohini finingkamno. Hwe fihwo haloho upa'nonteso miningkayo'manji kako simeho mo'mo hwasyo hungkuno hniiwo'nningkiso hweho.

²³ Hwe fihwo kako Anituye hungkunomo haloho ko upa'nonto haloho maposo'njo emoyiwo'nningkiso sohwo kako kakoe simanomo timo honingkonyomo ko honingkononto u kako mohon'ngkonhwo'nningkiso pa'nyo hweho.

²⁴ Kako kakoe simanomo kiho somo honingkononto mijoo miyoma'nyo'no yonto komo'no nowento kakoe simanomo kiho so'no iningo mofonto nje simanomo kiho ane hwo'nyoho lonto emoyiwo'nningkisofoho. A'amu Anituye hungkunomo haloho maposo'njo yiwo'nningkiso pa'nyo hweho.

²⁵ Anituye hungkuno honingkano wonyo mta'ni isihufonemawo'nningkiso hweho. Hungkuno hiloso ito'nohinofoho. Hwe fihwo olo hungkuno hiloso hwapingo ne so'mo ne'no uhwon'iwo'nningkiso sohwo kako simeho wopingomo umo'nningkahon'ngkuhwosi Anitu wopingo uloho'montonoho.

²⁶ A'amu fihwo ole syafisyososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ngko a'amu Jisasimo iningkayoso simeho mo'mo hwasyo hungkuno hniiwo'nningkiso hweho. Oseso kakoe simeho hi'ntnnohinoso kako Sante uhwonyoso ne ane sakinjo hweho. Mango'nohino hweho.

²⁷ Anitu huno ole syafisyiwo'nningkiso, a'amu simeho hi'ntnnono nehopi ntap'iwo'nningkiso sohwo ole yiwo'nningkiso, sikumehomi somo wopingo mokosyohumayo hweho. Oso'oji apijo wo sofamo tango u'manteso oso moyam'i sofamo kako wonyohofijo ufo'mawo'nningkiso hweho. Nom'neso ole, yo'mayo hwahoponjo

hon^{ing}kano wonyo somo min^{ing}kayo^{njo}'manji nakwo hon^{ing}kano wop^{ingo}'nohini somo ose yaso'manji nakwoe Mpohwo An^{it}u kako wop^{ingo} wonahon^{im}ontonoho.

2

Nakwo a'amu hopi'nonohino somo hitoho af'a'nohino wonalofono.

¹ Nje a'^{am}ufo, sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas K^{il}ais yo'mayo hwofilo'nnyo sohumo s^{ime}helo hi'ntnnono uyⁱwo'nⁱⁿgkohoho kuyoho. Sekwo olo yahino loso'no f^{is}yafⁱhupmno. A'^{am}u fihwo yofe engo^{njo} sohumo wop^{ingo} ulohofⁱkujo'no nom'ne sohwo ho'yango ane sohumo hohujo ikinjⁱmo^fikutoho.

² Hwe fihwo wokoso wop^{ingo}'nji manji'mof^o yo'mayoso wonyoangkafo'njo oso hwo sekwo tajo angomo noswahon^{ing}ki hwe nom'ne hwapi^fe wonyo imo'njo sohwo tifⁱ swohoho.

³ Hwe s^{imo}'mjo wokoso wop^{ingo}'njo sohumo wop^{ingo} ulohofⁱkuji ulantife, Tatohwo, ayomo. Olo epohumayo wop^{ingo} lopo fosyohumaho. I hwe tⁱfinjo hwapi^fe wonyo^{njo} sohumo wonyo ulohofⁱkuji ulantⁱfeho, K^{ik}ko osopo waloho'monntaho. Hwahopo wohumamonntaho. Jije hunofoho.

⁴ Oso hwe sohwa'umo oso pa'nyo ulohopifijo so'no ole syofisyalokwofo. Hwe hamniyoh^o'njo sohwo yofe wop^{ingo}'njo hweho. Hwe hwapi^fe wonyo^{njo} sohwo kako wonyo hweho. Oso huno wonyo peho'no uyⁱwo'nⁱⁿgkohoho. Oso hon^{ing}kano wop^{ingo}'maho.

⁵ Nje a'^{am}u soku, sekwo upa'n^{im}no. A'^{am}u yo'mayo ho'yango so'no umofonyo iyoso hofiko yo'mayo so'no An^{it}umo jomo ulifijo'manji hofikoe s^{ime}helo hi'ntnnono An^{it}umo uyoso An^{it}u kako engo umokumontonoho. An^{it}u ole nto nalimentisofoho. A'^{am}u ngkimo s^{ime}helo hi'ntnnono ntopalokunjoso nje ahwomomjо angoso hofik'o'nefoho. Ose nalimentisofoho.

⁶ I oso'no sekwo soku, a'^{am}u hamniyoho ane somo wonⁱmango uyⁱwo'nⁱⁿgkohoho kuyoho. A'^{am}u hamniyoho engo'njoso yo'mayo tango sejapⁱwo'nⁱⁿgkohofofoho. Hungkuno ito'no mihwajyo ango sopono a'^{am}u hamniyoho engo'njoso ipesemotawowo'nⁱⁿgkohofofoho.

⁷ Oso a'^{am}u hiso hofik'o Jisas K^{il}aisiye yofe so'no sifajo liwo'nⁱⁿgkohofofoho. Oso yofe wop^{ingo} An^{it}u kako K^{il}aisiye mehomⁱ sokumo uyⁱmentiso so'no sifajo liwo'nⁱⁿgkohofofoho.

⁸ Nakwoe Hwe Engo An^{it}u oso hwoe hungkuno a'^{am}u mtⁱ'mokumentohofosu hungkuno ole, Sekwo s^{ime}helo inⁱwo'nⁱⁿgkohoho hopaso nom'ne a'^{am}u somo uyⁱmnⁱ. Sekwo oso hungkuno somo inⁱngkafijo'manji sekwo hon^{ing}kano wop^{ingo} uyantⁱfeho.

⁹ I oso'no sekwo a'^{am}u yofe engo^{njo} sohumo wop^{ingo} ulohofⁱkuji nom'ne sohwo ho'yango ane osohumo hohujo ikinjaofⁱkuji sekwo hon^{ing}kano wonyomo ufitnne kuyoho. An^{it}u selonefo, Sekwo nje hungkunomo hwotoho fewo'nⁱⁿgkohoho kuyoho.

¹⁰ Hwe fihwo An^{it}uye hon^{ing}kano hungkuno hopi'nonohinomo ko inⁱngkawowo'nⁱⁿgkiso sohwo kako hungkuno kenga'nohino somo min^{ing}kayo^{njo}'manji osohumo An^{it}u ulonefo, K^{ik}ko hon^{ing}kano wonyomo nohumanji nje hungkuno hopi'nonohinomo hwotoho fewo'nⁱⁿgkino hwosoho.

¹¹ Hwapi^fenso ole, oshoho a'mohufo iyo'eno nalimentiso sohwo nom'ne hungkuno nalimento, A'^{am}umo nofonjasiyo'eno. Ose nalimentisofoho. I oso'no k^{ik}ko a'mohufo ko miyo'njo sohwosi i nom'ne sohumo fonjahiso'manji k^{ik}ko hon^{ing}kano wonyomo nohumanji An^{it}uye hungkuno hopi'nonohinomo hwotoho nto hmmmahnno hwosoho.

¹² Nakwo An^{it}uye hungkunomo min^{ing}kayo^{njo}'manji An^{it}u kako tohino wonejap^omontonoho. An^{it}uye hungkuno hiloso inⁱngkuwasⁱ'manji nakwo hon^{ing}kano wonyomo usikwojantanoho. Oso'no An^{it}uye hungkuno so'no s^{imo}'mo syafisyo^hoji osopo yo'mayo hungkuno joso yo'mayo syoho iyoso ito'no fiyo.

¹³ Hwe fihwo nom'ne a'^{am}u somo hitoho mulohofe'njo'manji An^{it}u oso hwe sohumo yo'mayo hungkuno ikwolof^o'ne sohonta kako hitoho mulofe'njo yonefoho. I oso'no hwe fihwo nom'ne somne'no hitoho ulofⁱwo'nⁱⁿgkiso sohwo hungkuno ikwolof^o'ne sohonta An^{it}u kakine'no hitoho ulofⁱhwosi kako tohino muyo'njo yonefoho.

Hwe fihwo s^{ime}helo hi'ntnnonohino uyo yahino wop^{ingo} ane sohwo kako poyo moi'wo imo'nyo weho.

¹⁴ Nje a'^{am}u soku, hwe fihwo ole naloso, Ngko An^{it}umo s^{ime}helo hi'ntnnono uyⁱwo'nⁱⁿgkohefoho. Ose naloso sohwo i kako nom'ne a'^{am}u somne'no wop^{ingo} mulohofe'njo yoso sohwo kakoe s^{ime}helo hi'ntnnono uyoso hopo'maho. Kako An^{it}uye a'^{am}u ne hwo'maho.

¹⁵ A'^{am}u fehohnjo An^{it}umo s^{ime}helo hi'ntnnono uyoso i hofik'o hwapi^fe wosopayo'no umofonyo iyo'manji

¹⁶ sekwo yo'mayoso a'amu homo somo muyo'njo yontifi uliwo'ninkohofi, Anitu kako wosemokosyohumano. Sekwo hukunonji simeho wopingo wasemo'nimontonoho. Anitu kako wosopayo'nji hwapi fe tohohmttno semokiyo'ne wosejapono. Noho fwani'mno. Ose ulontifi hofikoe a'apahomo mufo'mayo'njo yontifi oso yahinoso ne'njo'maho.

¹⁷ Simeho hi'ntnnono inyo hi olenoho. A'amu fihwo siki humahwosi yahino wopingo soy'o'manji kakoe foh.

¹⁸ Sekwo huno ole losyofisyalokofo. A'amufe honingkanomne'no mosyafisiyo'njo yontifi ole hnnalokofo. Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no oso yahinoso hoponoho. Honingkano wopingo somne'no huno mosyafisiyo'njo uyano. O'o, simeho hi'ntnnonohino uyoso hoponoho. Ose losyofisyalokofo. I a'amu fihwo kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto kako nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo yonto honingkano wopingo miningkayo'njo yonto oso hwe sohwo ne'njotaho. O'o, kakoe honingkanomo uhwonontani huno ole nayohoho. Simeho hi'ntnnonohino neso ane hwaho. I simeho hi'ntnnonohino uyo yahino ne so'no ngko wolosetihwamne'no yohono. Nom'ne ngko hitoho ntolahoninki honingkano wopingo'nohini iwo'ninkohe sohwo'nimo nohonontifi huno ole seyohoho. Kakoe simeho hi'ntnnonohino uyoso ne'njo hwaho.

¹⁹ Ole lolalokofo. Anitu kenga'nohino sohwo humaho. Oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono luyalokofo. Ose'manji wopingofo. I towahuno wonyoso oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyontifi yomo yomo yontifi iyoho unalofoh.

²⁰ Sekwo huno ane kuyoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyo'nohino'manji i nom'ne somo wopingo mulohofe'njo ifijoso sekwoe simeho hi'ntnnonohino uyoso ne ane kuyoho.

²¹ Hohonta neyakwo Apiloham sohwo Anituye hungkunomo haloho upento kakoe hwomu Aisak Anitumne'no sojopo wofonjokisahumonto imentisofoh. Apiloham ose ya'honinki Anitu nuhwononto ulimento, Apiloham wopingo hwosoho. Nje hungkunomo haloho nipewo'ninkino hwosoho.

²² Sekwo huno ito'no fisayafihupmno. Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyo'nohino'maho. O'o, kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto Anituye hungkunomo haloho po'mojo hwaho. U Apiloham kako simeho hi'ntnnono uyo'nohino'manji haloho maposo'njo yonto simeho hi'ntnnono uyo so'nji hopo'maho. O'o, haloho pe so'nji nem'nohinoso hoponoho.

²³ Oso'no Anituye hungkuno a'amu mtif'mokumentohofoso ne imo'nimentisofoh. Hungkuno ole,

Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso'no Anitu nuhwononto Apiloham honingkano wonyo anehwo uhwononto ulimento, Nje a'amu hwosoho.

Ose mtif'mokumentohofofoh. Hwapingo soyoso Apiloham kakoe hwomu Aisak Anitumne'no sojopo wofonjokisahumonto imentisofoh. Oso'no Apilohamne'no nje a'amu hwaho limentisofoh.

²⁴ Sekwo huno waseyono. Hwe fihwo kako nom'ne somo wopingo ulohofo so'manji Anitu nuhwononto uliwo'ninki, Hwe wopingo hwaho. I hwe nom'nehwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyo'manji nom'ne somo hitoho mulofe'njo sohumne'no hwe wopingo hwaho majofoh.

²⁵ U a'mu nom'ne Lehap kako ape hwa'ntefoho. Kako a'amu sohwamo hitoho ulofahoninki kako a'amu huhwo sohwamo ufo'ma'mentisofoh. Jousy'wa a'amu tom'i'no hwaho Kenan sopo uhwojahoninki Lehap kako a'amu huhwo sohwamo ito'no umokosyohumanto kako nom'ne honingkanomo asomo uhwojahoninki mango sohwa motipihwon'mmentisohofoh. Oso yahino Lehap imentiso so'no Anitu uhwononto ulimento, Lehap kako ape wonyo honingkano ane pa'nyiyoho.

²⁶ Sekwo huno waseyono. A'amu kakoe huyo'mango hi'ijo sohwo songo humaho. I a'amu nom'nehwo kakoe huyo'mango nto uliko'mahwoso'no kako poyo wape'nimontonoho. Oso pa'nyoso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso a'amu nom'ne somo hitoho mulofe'njo'manji kakoe simeho hi'ntnnonohinoso ne ane hwaho. Poyo pe'nyyo hwaho.

3

Kiko jije hungkunomo nto'no mokosyohumuno'ne hungkunofoh.

¹ Nje a'amufo, hungkuno a'amu somo lutihwayo'ne syohoso sekwo a'amu pi'ninkoso monalikutoho. Hwapingo soyoso a'amu Anituye hungkuno lutihwayo syohoso'no hn'nwi nakwo olo hungkuno homo somo ito'no miningkayo'njo ni'manji tohino engo nomane-foho. I oso tohino hiloso nom'nefe tohino somo uyakolofo'nefoho.

² Nakwo hopi'nonohino hn'nwi omomo yahino yìwo'nìngkuhwonefoho. I hwe fihwo kako hungkuno wonyo nìhu'no majo'injo sohwo kako hwe wopingo ne hweho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe melanyo ito'no mokosyohumayo sohwo yo'mayo wonyo kakoe a'apaho uyimo lìhwosi ko yososo kako miyonehoho.

³ Sekwo huno moi'wono. Nakwo yahufe ahomo nano intofwo'nìngkuhwonefoho. Hwapi'ngoso nakwoe honìngkanomo ito'no nenìngkayo'nefoho. Oso'no oso nano we'e so'nji nakwo honìngkano yo'mayo somo ipemotawowo'nìngkuhwonefoho.

⁴ U nom'ne, sekwo kale engo so'no huno seyohoho. Kako honìngkanomo kunto'no wento a'amu nokilonjipente sohwo kako aho mìhwajiyi we'e somo honìngkano nom'nemo wamo lonto aho mìhwojahonìngki kale engo sohwo oso honìngkano somo tìfi inìngkawowo'nìngkisofoho.

⁵ Oso pa'nyoso a'amufe melanyoso we'e ne sohwo hungkuno wonyo loso'manji yo'mayo wonyo umokumontonoho.

Sekwo huno seyohoho. Tìmelanyo we'e sohwo kako iyoswo we'e so'mo sijonto engo ihmnton iyo hopi'nonohino somo toho naofwo'nìngkisofoho.

⁶ Nakwoe melanyo oso ti'melanyo pa'nyofoho. Nakwo huno wonyo syofisyontani yo'mayo sìmehomo mta'ni melanyo sohwo lonteso a'apaho wonyo imokuwo'nìngkohoho. Melanyo sohwo hungkuno wonyo lonteso sìmeho toho hopa nonto honìngkano wonyo imokuwo'nìngkiso hweho. Olo hungkuno wonyoso tìkano mta'angofoho.

⁷ A'amu hn'nwi nakwo yo'mayo tongo, yìhufo, homa, mijomjo so'nji nakwo hofikoe huno somo hwotoho fehonìngkuhwoni hofiko enjwa'mo humawo'nìngkohofoho. Oso pa'nyoso olohonta a'amu ifitnnehofo.

⁸ I oso'no hwe fihwo kako kakoe melanyomo hwotoho mafenehoho. O'o, yo'mayo huno wonyoso sìmeho mta'angoso melanyo sohwo wonyo hungkuno lìwo'nìngkisofoho. Melanyo sohwo iku'nantìngo wonyo a'amumo fonjasiyo'ne pa'nyo hweho.

⁹ Nakwoe melanyo so'nji nakwo Hwe Engo Anìtu sohumo isamoyoka ulìwo'nìngkuhwonefoho. I oso melanyo hiso'nji nakwo a'amu nom'neso Anìtu pa'nyo mtì'mokumentiso somo sitofo ulìwo'nìngkuhwone'nwoho.

¹⁰ Nakwoe mango mta'ni Mpohumo isamoyoka ujo so'nji a'amu nom'ne somo sitofo ujo so'nji swapìwo'nìngkisofoho. Nje a'amubo oso yahinoso wopingo'maho.

¹¹ Mijo me'wampe'njo so'nji mijo iyoho'njo so'nji afamo lolifaweho. O'o, awonoho.

¹² Nje a'amubo, iyo fisayo somo ikwonjayo unto'nawo'montolaho. Iyo solongkoyo somo fisayo unto'nawo'montolaho. Oso pa'nyoso mijo iyoho'njo lìfaweso sopo nta'ni nakwo mijo me'wampe'njo mìfonanehwono. I ose'manji nakwoe mango mta'ni nakwo Mpohumo isamoyoka ujo so'nji a'amu somo sitofo ujo so'nji molanehwono.

Huno wopingoso Anìtu mta'angofoho.

¹³ Hwe fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako huno wopingo notipemanto yo'mayoso huno uyìwo'nìngkisohwolaho. Kako humaso'manji kako honìngkano wopingo'nohini yìhwosi a'amu nom'ne somme'nno wopingo'nohini uloh'o'montonoho. Oseso yo'mayo wopingo yososo'nno kako kakoe yofe moho'no ma'nyo'njo yoso'manji kako huno'njo ne hweho.

¹⁴ I jiye sìmeho mo'mo a'amu nom'ne sohumne'nno wonyo mnawe'manji u nom'ne a'amumo hwotoho fenji jiye yofe ho'nom'o'nalokuno, ose'manji ole syafisyohotoho. Ngko huno'njo hwo'nyoho. Anìtuye hungkunomo inìngkowalokweno. Ose syafisyonji kiko hwasyo hungkuno hnnalokuno.

¹⁵ Oso hunoso Anìtu mta'ango'maho. O'o, hwahoponta'angofoho. Seten oso hunoso kijapmmasofoho.

¹⁶ A'amu fihwo oso huno syafisyìwo'nìngkisoso sìmeho mo'mo nom'ne sohumne'nno wonyo mnawojoso kako kakoe yofe ho'nom'a'nìwo'nìngkiso sohwo kako yoka lonteso yo'mayo wonyo yìwo'nìngkiso hweho.

¹⁷ I Anìtu kakoe huno wopingoso nejaposo'manji nakwo huno wonyo ane wopingo'nohini wosyofisyantanaho. I nakwo nom'ne a'amu sohwanji ikujoho mafongki'nyo'manji sìmeho pompenjiyo'njo wohumantanaho. Nom'ne a'amufe hungkunomo haloho wopeentanaho. Nom'ne a'amu somme'nno hitoho nalofìhwoso'no hofikimo ufo'mantano. U nakwo Anìtuye huno wopingo hi'njon'i'manji nakwo a'amu hopi'nonohino somo wopingo'nohini ulohofìwo'nìngkuhwone'nwoho. Mango'nohino lìwo'nìngkuhwone'nì'maho. O'o, ne'njo'nohini lìwo'nìngkuhwone'nwoho.

¹⁸ A'amu sìmeho pompenjiyo'njo hn'nwi nom'ne so'nji sìmeho afa inontani nakwoe yahinoso wopuyo pa'nyofoho. Wopuyo hiso hulasoso wopuyo engo me'wampe'njo umo'nìmontonoho. Oso pa'nyoso nakwoe honìngkano wopingo'nohini imo'nonefoho.

4

A'amu hwahoponjo yahinomo in'ingkawowo'n'ingkiso sohwo Anituye mango hweho.

¹ Yo'mayo yoka so'nji ikujoho so'nji peho emawo'n'ingkisoto. Yo'mayo so'no simeho fefoyo semo'nonto huno wopingo'soso elhilofahoningki simeho fefoyoso ifeehu'mokasi lohofonto yoka'nji ikujoho'nji emawo'n'ingkisofoho.

² Yo'mayo so'no hi semo'n'ingkahon'ngki oso hiso'no mayoso hopo'maho. Oso'no yo'mayoso mayo'ne a'amu somo wofonjosantife'no yi'wo'n'ingkohofoho. Nom'ne a'amufe yo'mayoso uhwonontifi womano lontifi i oso'no mayo hon'ngkanoso piku'nnyo so'no sekwo yoka hnnontifi ikujoho fongki'n'iwo'n'ingkohofo kuyoho. Sekwo Anitumo yo'mayo so'no jomo mujo'njo yontifeso momaso'njo yi'wo'n'ingkohofo kuyoho.

³ I oso hi semo'n'ingkiso so'no Anitumo jomo ulifijo'manji kako mosejapone-hoho. Hwapingoso sekwo huno ito'no mosyafsiyo'njo yontifi a'apahomnophini syafisyi'wo'nontifi jomo ulahon'ngkofi mosejapi'wo'n'ingkisofoho.

⁴ Sekwo olo pa'nyo kuyoho. Ape fisi kakoe hwehumo elojsyasi lohofonto hwehwroe mango sohwanji humawo'n'ngkisiyoho. Sekwo huno maseyoho liyohoho. Hwe fihwo yo'mayo hwahoponjo yahino so'no umo'n'ngkiso'manji kako Anituye mangohwo nto i'mofapohoho. Sekwo Anituye mehomu soku sekwo hwahoponjo yahino so'no hi semo'nososo sekwo ape fisi kakoe hwehumo elojsyasi lohofonto hwehwroe mango sohwanji humawo'n'ngkisiyoho pa'nyo kuyoho.

⁵ Anituye hungkuno ole naliso, Anitu kako nakumo namti'mokumentiso sohonta kako nakwoe huyo'mango nejapmentisofoho. Nakwoe huyo'mango hiloso yo'mayo wonyo hwahoponjo somne'no umo'n'iwo'n'ngkiso hweho. Oso hungkunoso siki mti'mokumentohofo so'no losyofisyalokwofo.

⁶ I oso'no oso simeho fefoyo yo'mayoso nelohofahoningki Anitu kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo somo uyakolofonto wonyohofiyi nefo'mawo'n'ngkiso hweho. Anituye hungkuno mti'mokumentohofo sohwa nom'nepo ole naliso, A'amu yokumpohn'nyo imo'nontifi hahn'nyo iwo'n'ngkohofo somne'no Anitu kako ngkilaho li'wo'n'ngkisofoho. I a'amu hwahopo pawowo'n'ngkohofo somo Anitu wonyohofiyi ufo'mtonoho.

⁷ Oso'no sekwo Anituye hungkuno haloho popmno. Kakoe hungkunomne'no enjwa'mo fosyohumammo. Sekwo Seten'mo hwotoho ffijoso kako hiyaso wale'mo'mtonoho.

⁸ Sekwo Anitu kakine'nohini wosyofisyano li'fijo'manji kako sekumne'nohini wosyasyefisyono. Sekwo hon'ngkano wonyo'njo sohwasi oso wonyo hiso nihu'nahone foh'o'naopmno. A'amu hofikoe aho kih'o'njo hon'ngkonontifi mijo yati'ku'nontifeso kih'o'maso imo'n'iwo'n'ngkiso hopaso sekwoe simehoso wasemo'nono. Sekwo simeho hufa'u'njo soku sekwo Anitumo jomo ulimno. Sekwoe wonyo wae weesemo'mtonoho.

⁹ Sekwoe hon'ngkano wonyomne'no hi tango seyihwoso'no humotaho filimno. Sekwo hon'ngkano wonyo'njo ti'kafo jalokwofo soku sekwo humotaho filimno. Sekwoe hon'ngkano wonyo so'no simeho wopingo'njo soku hi tango waseyono.

¹⁰ Sekwo Mpohumo ole ulimno. Ngko wopingo ane hwo'nyoho. Ki'ko mon'fo'mayo'manji ngko nihu'nahone hwo'nyoho. Ose ulifijo so'no Anitu sekwoe simeho anga'nhino sehon'ngkuhwosi kako sekwoe yofe woho'noma'mtonoho.

Nom'ne a'amu somne'no sitofo nulohotoho.

¹¹ Nje a'amufo, Anituye hungkuno ole nalohi, sekwo nom'ne somne'no sitofo wonyo hungkuno'nji nohnnyo'eno. I oso'no a'amu fihwo sitofo uloso sohwo kako Anituye hon'ngkan'mne'no sitofo lalofoho. Sekwo Anituye hon'ngkanomne'no hungkuno wonyo li'fijo'manji sekwo Anituye hungkunomo hwotoho ffijoso Anituye hungkunomo ito'no womihwojantife'no yalokwofo.

¹² Hon'ngkano hungkuno hwapingoso Anitu kenga'nhino hweho. Kako'nhini a'amufe hungkunomo ito'no ihumajiyo hweho. Kako'nhini kakoe hungkunomo a'amu haloho peso somo asomo utimayo'ne hweho. U kako'nhini kakoe hungkunomo a'amu haloho maposo'njo somo tikanomo mi'hwajone hweho. Oso'no sekwo nom'ne somne'no sitofo ujo soku hofikoe hon'ngkanomo ito'no mi'hwajyo ku'maho. Nehopi, sekwo hopo'maho.

Nakwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkuhwalofo.

¹³ Sekwo ole hnni'wo'n'ngkohofo, olohontal'keno mo'n'ngkal'keno nakwo anga nom'nepo nuhwasi soswo anga'no neyakolofihwoso'no syoho yi'hwasi hamniyoho engo wotipemantanaho. Ose hnni'wo'n'ngkohofo soku haloho upa'nimno.

¹⁴ Sekwo mo'n'ngka i'mofapone so'no huno maseyohoyohoho. Nakwo olo hwaho lopo humalohwoneso ti'kayo pa'nyo'nwoho. Ti'kayo hiloso nosyonteso moi'wo komo'no

imo'nìngkiso pa'nyo'nwoho. Nakwo olo hwaho lopo sìkuno pi'nìngo mohumulohwono. Oso'no nakwo yo'mayo so'no uyano molanehwono.

¹⁵ O'o, ole wolano. Nakwoe Hwe Engo sohumo ole umo'noso'manji nakwo nohume-hwasi yo'mayo syohoso uyantanoho. Ose wolano.

¹⁶ I olohonta sekwoe yokumpohn'nyo so'no ho'noma'nontifi yo'mayo syoho iyo so'no nakwo hoponoho lalokwofo. Ose syafisýikutoho. Oso yokumpohn'nyo yahino imo'nyoso wonyofoho. O'o, ole fisyafihupmno. Yo'mayo nakwoe Hwe Engo sohumo umo'nososo oso'nohino uyano.

¹⁷ Oso'no hwe fihwo kako honìngkano wopìngo so'no huno uyo'manji oso honìngkano hiso miyo'manji kako wonyo iwo'nìngkiso hweho.

5

A'amu hamniyoho engo'nyo sohwafe hungkunofoho.

¹⁻⁶ Sekwo a'amu hamniyoho engo'nyo soku nje hungkunomo haloho upa'nìmno. Sìkuno mofonepo moi'wo umo'nìmonte'no yalofoho. Oso'no sekwo hamniyoho engo peho'no hu'mesyalokwofo. Sekwo olo hwaho lopo nohumantifi yo'mayo ho'yango wokoso hwapife nomantifi sekwoe a'apahomne so'no syafisýontifi sìmeho wopìngo'nyo humawo'nìngkokofo kuyoho. Yahino olo so'no fisyafihupmno. Nakwo yahu fihumo wosopayo engo uyontaneso engo imo'nìngkahonìngki nakwo fonjasy-ontane noniwo'nìngkuhwone'nwoho. Oso pa'nyo sekwo wopayo engo nontifeso yahu pa'nyo afoto'njo imo'nìngkahonìngkofi we'enepi sekwoe sìkuno sekumo fonjasesiyone'neso mofonepo nto imo'nìmaho. Sekwo a'amu wonyo honìngkano ane somo hungkuno ito'no mìhwajijo ango somo ipemotapontifi hofikine'no fonjasiyone'ne hungkuno ho'nasyiwo'nìngkokofofoho. Hofikoe hungkuno ane'njo nohumentanìngkofi fonjahumentohofoho.

Upa'lìmno. Sekwoe syoho selohofiyoso syoho tohohmttno'njo yahoniìngkofi hofikoe hamniyoho fehohnjoso sekwo muyo'nyo mokosyohumentanìngkofi syoho selohofiyo sohwafe humotahoso ho'nìngkahonìngki nakwoe Hwe Engo Anìtu yo'mayo ahwomomjo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako nto upa'nìngkohoho. Oso hiso'no yo'mayo tango se'maso so'no sekwo huno syafisýikuji joho lìkuji humotaho filìmno. Sekwoe ho'yango hopi'nonohinoso wonyo umo'nìmonte'no yohoho. Hwapife somo wo'nafiyon'nyi mote'nyi wonao'montonoho. Sekwo a'amu nom'ne somo mufo'mayo so'no hamniyoho yo'mayo hu'meesyiwo'nìngkohofoso wonyo umo'nìmontonoho. Sekwo hamniyoho engo so'no sìmeho semo'nyoso oso huno sohwo sekwoe a'apahomo toho hopa nìhu'nahone wonyo wonasemo'mtonoho.

Hwe Engo asomo pone so'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofano.

⁷ Oseso nje a'amufo, sekwo hofiyofohontohumamno. Sekwo huno seyohoho. Syoho kakwo'yoohwo sohwo wopayo wopìngo imo'nyo so'no hontohumahoho. Ifoyo syonto mofehi'nyo lonteso kako wopayo'no hofiyofohontohumawo'nìngkisofoho.

⁸ Oso pa'nyo sekwo Hwe Engo asomo peso'no hofiyofohontohumamno. Kakoe sìkuno mofoneponoho. Oso'no sekwoe sìmeho fisosofitofisýohumunìmno.

⁹ Nje a'amufo, Sekwo yoka'nyi sitofo'nyi hnnyo'eno. Anìtu sekumo hungkuno ito'no mesehwajonohoho. Nakwoe Hwe Engo nopi'hwosi kakoe sìkuno hungkuno ikwolofone'neso we'enepi umo'nìmonte'no yohoho.

¹⁰ Nje a'amufo, Hwe Engo sohwae hungkuno kakoe yokumpohn'nyo'nyi a'amulìmotofo sohwamme'no fisyafihupmno. Yo'mayo tango hofikimo u'mahoniìngki Hwe Engo hofikimo utimayo'ne hofiyofohontohumamtofofoho. Oso pa'nyo sekwo hofiyofohontohumamno.

¹¹ Ole lìwo'nìngkuhwoni, Anìtuye a'amu tohino mantifeso yokumpohn'nyo lohofontifi sìmeho wopìngo'nyofoho. Ose lìwo'nìngkuhwone'neso. Sekwo Joup oso humene'no nto upa'nìmentohofoho. Kako tango mìkunìmposo notipemanto Anìtumne'no yokumpohn'nyo loho'mentiso hweho. Ti'fi Anìtu kako Joupìmo wonyoangkafo ulohomentiso so'no sekwo huno moi'wonoho. Oseso Anìtu kako a'amu so'nyumo hitoho engo ulofahoniìngki sìmeho wopìngo mìkunìmposo nejapìwo'nìngkiso hweho.

Nakwo hufa'u sìhunehwamne'no lohono eso nolìhwalo.

¹² Nje a'amufo, olo hungkuno tango'nyo upa'nìmno. Sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no nehopi Anìtumne'no lohono eso nolìkutoho. O'o, sekwo hungkuno nehopi'nohino lìfijo so'no nom'ne hungkuno peho'neto. Oso'no sekwo eno ulìkuji eno'nohino eso hoponoho. Sekwo awonoho ulìkuji awonoho eso nehopi'nohino ulìmno. Sekwo Nehopi Anìtumne'no lohono eso hwasyo ose lìfijoso Anìtu kako tohino sejapoloho.

Anituye a'amu ne sohwo a'amu mnokino'njo somne'no Mpohumo jomo ulososo wopingo umokumontono.

¹³ A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo tango u'maso'manji kako Mpohumo jomo ulono. Nom'nehwo simeho wopingo'njo humaso'manji kako Anitume isamoyoka ulihwosi Anituye yofe ho'nomayo'nne ta walono.

¹⁴ A'amu mnokino'njohwo humaso'manji kako hwe engo a'amu Anituye simeho a'amu somo mokosyohumayo somne'no joho ulono. Hofiko noplukuji hwone mijo ahopo ehasikuji a'apahopo aho ulonjimokukaji Hwe Engo Jisas sohumo wopingo umokinyo'nne jomo ulife.

¹⁵ A'amu hiso Hwe Engo sohumo simeho hi'ntnnono nehopi uytwo'nìngkohofo'manji Hwe Engo sohumo jomo ulihwoso'no oso Hwe Engo kako mnokino'njo sohumo wopingo umokumontono. A'amu mnokino'njo sohwo honingkano wonyo'njo'manji Anitu wonyo homo somo wae weeo'montonoho.

¹⁶ Sekwo honingkano wonyo imalofo'manji senìngkwa'wehwosamo yolofo ulimno. Sekwo senìngkwa'wehwosanjimne'no Hwe Engo sohumo jomo ulifijo so'no kako nosefo'mahwosi wopingo wosemokumontono. A'amu honingkano wonyo ane simeho anga'nohino'njo sohwo kako Hwe Engo sohumo jomo uloso'manji Hwe Engo sohwo yokumpohn'nyo ufo'ma'mtonoho.

¹⁷ Ilaija Anituye hungkuno lìmojo sohwo kako nakwo pa'nyo humamojo hwaho. Kako simeho anga'nohino'njo nohumanto Mpohumo ifoyo masiyo'nje jomo ulahonìngki soswo hufa'u sìhune nom'ne hwasyopo uyakolofontanìngki ifoyo mahu'mmojofoho.

¹⁸ Oso hohosohonta Mpohumo ifoyo siyo'nne apa'no jomo ulahonìngki ifoyo syahoningki yo'mayo nonyo wosopayo apa'no foka'mentisofoho.

A'amu Anituye honingkanomo hwosopeefososo nakwo asomo utimano.

¹⁹ Nje a'amufo, hwe fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako Anituye hungkuno ne somo uliko'manto honingkano wonyomo apa'no inìngkaweso'manji nom'ne sohwo oso a'amu huhwo sohumo honingkano wopingomo asomo ipemotasoso so'no ole so'no huno fisyafisyo.

²⁰ A'amu fihwo kako nom'nehwo honingkano wopingomo asomo ipemotasoso so'manji kako oso hwe wonyo sohwoe huyo'mangoso ti'kano mta'ni iwosi'pema'masofoho. Anitudo kako hwe wonyo sohwoe wonyo honingkano somo wae weeo'montonoho. Hungkuno osohopeho.

1 Pita

Olo Iyoswo Sîmo'mjo loso Saimoun Pita

Mtî'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Sîmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-tili* (33) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo sîmo'mjo loso Saimoun Pita mtî'mokumentisofoho. Pita kakoe ango Mpétisaita humanto inanîku syoho imojo hweho. Ti fi kako Jisasîye inomokomoyo imo'nîmentisofoho. Pita olo iyoswo hiloso a'amu Jisasîmo inîngkunyoso hofikoe angopo ulîko'mantîfi hwaho engo Pountos, Ngkolesiya, Kapotousiya, Esiya, Mpitiniya, oso'mmemeenme'no mtî'mokumentisofoho. Hwapingo olo iyoswo mtî'mokiyoso olenoho. Yo'mayo tango nîhu'no toho pa'nyo oso a'amu homo somo uma'monto yahonîngki Pita nakwo sîmeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyîhwasi Anîtuye songo ne'no humayo so'no wohontohumano. Hofikimo Pita ose ulîmonto mtî'mokumentisofoho. Olo Pitafe iyoswo ko hiloso Sailas umtî'mokiyimentisotîkeno. Sailas Pitafe Ngklik hungkunoso ito'no mîhwajonto mtî'mokumentisotîkeno. Olo iyoswo loso Pita ango Loum humanto mtî'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi ti fi unîngkohwano.

¹ Ngko Pita'ni Jisas Kîlaisîye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Sekwo a'amu Anîtu sehwosopo'mentiso sokwosekwo pone hwapingo soponulîko'mantîfi hwaho Pountos'ni Ngkolesiya'nji Kapotousiya'nji Esiya'nji Mpitiniya osopmemeenme'no humpo'mentochofо sokune'no olo iyoswo loso semtî'mokiyalokweno.

² Anîtu kako sekune'no huno syasyefisyonto kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwosopo'mentiso kuyoho. Oso'no sekwoe sîmeho mo'mo Anîtuye Towahuno Wopîngoso hoko syoho yalofoho. Osopo nohumanto kako Jisas Kîlaisîye hungkunomo sekwo ti fi nto'no inîngkafitne so'no kako sekwoe honîngkano wonyo somo wae yasemofo'ne syoho iwo'nîngkisofoho. Jisas Kîlais kakoe honîyo sekumne'no usîhumâ'mentiso so'no sekwoe wonyoso wae yaofahonîngki sekwo a'amu songo pa'nyo kih'o'maso kuyoho. Anîtu sekune'no sîmeho wopîngoso umo'nyo so'nji kakoe hitoho engo so'nji sekumo engo weesemofono.

Nakwo songo ne'no humayo'neso ahwomomo nehontohumaho.

³ Anîtu kako nakune'no hitoho engo ulofahonîngki kakoe hwomu Jisas Kîlais nakwoe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne uhwati'mentisofoho. Jisas nope'lîngkahonîngki Anîtu kako apa'no songo ulîka'mentiso so'no nakwo kakoe a'amu ne imo'nontani olohonta nakwoe yahino songo'nji humalohwone hn'nwi kako asomo netîmayo'ne hontohumalohwono. Oso'no nakwoe wae Hwe Engo Jisas Kîlaisîye kanîngkwohwo Anîtu osohumo isamoyoka ulîhwasi kakoe yofe woho'nomano.

⁴ Yo'mayo wopîngoso nakwo Anîtuye a'amu ne hn'nwi maneso Anîtu kako ahwomomo ho'nahumentisos weho. Oso yo'mayo wopîngoso ahwomomjo wojo hiso wonyo mmo'nonehoho. O'o, ne'no nowentîhwonefoho. Anîtu kako oso hiso nto'no esyohumanto nakune'no ahwomomo motohontonemokosyohumaho.

⁵ Sekwo Anîtumne'no huno ne'no syafisyonti fi sîmeho hi'ntnnono uyîwo'nîngkohfо so'no Anîtu kakoe yokumpohn'nyo'nji hofiyosemokosyohumentanîngkuhwosi sekwo yo'mayo wopîngoso womantîfeho. Sîkuno moi'wo imo'noso sohonta Jisas nakumo asomo netîmayo'ne poso sohonta yo'mayo wopîngoso nakumne'no nto'no esyohumasoso utîhwa'nyopo i'mofapîhwoso'no uhwonantanano.

⁶ Sekwo Anîtu yo'mayo wopîngoso sejapone so'no huno syafisyyikuji sîmonyo fiyimno. Ioso'no olohonta yo'mayo tango se'mayo so'no sekwoe iyoho senîngkuhwoloho. O'o, yo'mayo wopîngoso sekwoe ti fi no'mo mapitnne so'no sekwoe huno syafisyyikuji sîmeho wopîng'o'nji fosyohumamno.

⁷ Anîtu kako ole syofisyalofoho. Yo'mayo tango u'masoso hofikoo ngkine'no sîmeho hi'ntnnono ntopalokwofoso yokumpohn'nyo uto'monno. Anîtu kako ose syofisyalofoho. Oso pa'nyoso a'amu ahwomo yokino mtî'mokuwo'nîngkohfо sohwa hofikoo ahwomo yokinoso toho engo soponulîko'mantîfi yo'mayo hintalinysoso moi'wo imo'nîngkahonîngki ahwomo yokino ne'nohinioso lifawowo'nîngkisofoho. Oso ahwomo yokinoso sekwoe sîmeho hi'ntnnono Anîtumo uyalokwofo somo tuyakolofonehoho. O'o, oso ahwomo yokinoso wonyo imo'nîngkuhwoso'no sekwoe sîmeho hi'ntnnono uyoso ne'no nowentîhwonefoho. Yo'mayo tango se'masoso sekwoe sîmeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo imo'nîngkuhwoso'no ne'no nowentîhwonefoho. Oseso Jisas

Kilais utihwa'nyopo pihwoso'no sekwo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no sekwoe yofe engo nomafikuji Kilaisiye yokumpohn'nyo so'nji nomafikuji ne'no nohuman-tokutnnefoho.

⁸ Sekwo Kilaisimo muhwonyo'njo ko yontifi kakine'no sekwo simeho umentohofoho. I olohonta sekwo kakimo muhwonyo'njo yontifi kakine'no huno ne'no syafisyontifi simonyo yalokwofo. Oso simonyo iyo hiso yo'mayo hwahoponjo somne'no simonyo iwo'ningkohifo somo hwafilo'nnnyofoho. U a'amu hofiko oso simonyo iyo homo somne'no huno muyoso hofikoe huno nto'no eholhosasiyo'neso nakwo pipi ufo'manehwono. O'o, awonoho.

⁹ I hwapingo nakwo Anitu umero simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no Anitu kako nakwoe huyo'mangoso songo imokalofoho. Huyo'mango songo hiso Anitu'nji ne'no humayo'nefoho.

¹⁰ Oso wopingo Anitu nelohofalokunjo so'no hohonta a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa hofiko hungkuno hiso ifalifaliyo mti'mokontifi hwapingo ne so'no wejokwojosano lontifi syoho engo ko imentohofoso hofiko hwapingo ne so'no huno mosyafihu'mmentohofoho.

¹¹ Kilaisiye Towahuno osohwo kako hofikoe simeho mom'mo nohumanto hofikimo ulmento, Ti fi no'mo Kilais kako tohino kengo kengo mahwosi kako yofe engo manefoho. Ose ulahon'ngki hofiko ulmentohofifi, Sikuno nt'somo imo'noneto. Oso sikuno homo somo peho imo'noneto.

¹² Oseso Anitu hofikimo utihwamento, Ngko olo hungkuno selalokwe loso sekwoe sikuno lomne'no moselalokuyohono. O'o, a'amu ti fi imo'ni fijo osomne'no lalokweno. Ose lutihwamentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso sohwa hofiko olo hungkuno loso sekune'no mti'mokumentohofoho. Oseso olohonta a'amu Anituye hungkuno wopingo selmentohofoso oso hungkuno hiso selmentohofoho. Anitu kakoe Towahuno Wopingo ahwomo mta'ni uhwojahon'ngki oso Towahuno huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso oso a'amu somo uyahon'ngki hofiko oso hungkuno hiso selmentohofoho. I a'amu ahwomomjoso hofiko Anituye hungkuno hwapingo ne so'no wotipemantifi'no yalokwofo. Neso hofiko huno muyofoho.

Nakwo kihosaso'nyji humayo'ne Anitu nakumo joho nelalofoho.

¹³ Oseso sekwo sekwoe hunoso nto'no ikwesyafisyikuij nto'no fohontohumamno. Yo'mayo yahino wonyoso ikutoho. O'o, sekwo Jisas Kilais kako utihwa'nyopo asomo pihwosi kako sekumo yo'mayo wopingoso sejapone so'no huno syafisyikuij nto'no fesyohumamno.

¹⁴ Hohonta sekwo Anitumne'no huno ito'no maseyo sohonta sekwoe simehoso kako wonyo umo lonte osomo sekwo in'ngkamotofoho. I oso hiso apa'no ikutoho. O'o, sekwo Anituye mehomisoku, sekwo kakoe hungkunomnohini fin'ngkamno.

¹⁵ Anitu kako kakoe mehomisomo imo'nyo'ne sehwosopo'mentiso sohwo kako wonyo ane humaso so'no sekwo hoku Anitu pa'nyo hon'ngkano wonyo'maso hmmo'nimno. Oso'no nakwo yo'mayo iwo'ningkuhwoneso hon'ngkano wonyo'maso uyano.

¹⁶ Hwapingoso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso sohwa hofiko ole mti'mokumentohofifi,

Anitu nalimento, Ngko hon'ngkano wonyo ane hwo'nyoho.

Oso'no sekwo hoku hon'ngkano wonyo ane fosyohumamno.

Ose mti'mokumentohofoho.

Anitu kakoe Hwomu Jisas Kilais olo hwaho lopo uhwatimentiso sohwo kako nakumo mpe enemayo'ne kakoe hon'yo us'humanto pe'nimentisofoho.

¹⁷ Sekwo Anitummo jomo ulantifi, sekwo ole uliwo'ningkohofi, Mpohwo. I ose ko ulontifeso ole so'no fisyafihu'mpnno. Naningkohwo huhwo sohwo kako a'amu fe yofe engo somne'no mosyafisyio'njo iwo'ningkisofoho. O'o, kako a'amu anga'no anga'nohino sofe yahino somne'no kako yano ilofiw'o'ningkiso hwehe. Oso'no sekwo Anituye mehomisolo hwaho lopo humalofo soku olo hwaho loso sekwoe hwapingo'maho. O'o, kihin'navo'nyyo kuyoho. Sekwoe hwapingo neso ahwomomnohino. Oso'no sekwo olo hwaho lopo nohumafikuji sekwoe yahino so'nji hano emoyo so'ntnnno huno nto'no fisyafihu'mpnno. Anituye simehoso tango ifisyafifofanoho likuij huno nto'no fisyafihu'mpnno.

¹⁸ Sekwo huno moi'wonoho. Hohonta sekwo sekwoe ajuyohwosafe yahino somo tipemantifi ne ane siki humamotofoho. I oso hon'ngkano sikinjo homo somo humen-tan'ngkofi Anitu kako mpe esemanto isihutofosema'mentisofoho. Anitu kako sekumo mpe esemayoso yo'mayo hwahoponjo hamniyoho wonyo imo'n'wo'ningkiso oso'nji mpe esema'mentiso'maho.

¹⁹ O'o, kako sekumo Kìlaisìye hon'yo oso'nji mpe esemanto is'hutofosema'mentono. Oso hon'yooso olo hwaho loponjo hamniyoho hopi'nono mi'hu'mokinìngkuhwosi oso hon'yo homo somo mpe iyoso hopo'maho. Oso hohosohonta a'amu hofikoe wonyomne'no yahu sipsip wonyoangkafo'nohini wonyo ane'njoso fonjokisahumotofofoho. Oso pa'nyoso Kìlais kako hon'ingkano wonyo ni'hu'no ane sohwo kako nakwae wonyomne'no poyo pe'nìmentisofoho.

²⁰ Nakwae hwaho mamti'mokiyo sohonta oso syoho homo somne'no Anìtu kako Kìlaisìmo uhwosopo'mentisofoho. Kìlais huhwo sohwo kako olahonti sìkuno moi'wo umo'nìmonte somo sekumo wopingo selohofo'neso ut'hwa'nyopo nto i'mofapohoho.

²¹ Kìlais kako sekumo nosefo'mahoniñgki sekwo Anìtumo sìmeho hi'ntnnono uyalokwofo. Anìtu kako Kìlaisìmo apa'no songo ulìkafonto yofe engo uyìmentiso so'no sekwo huno olo so'no seyohoho. Anìtu kako sekumo apa'no songo woselìka'montonoho. Oso'o'no sekwo oso hiso'nno sìmeho hi'ntnnono uyìkuji sìmeho wopingo'oji fohontohumamno.

Nakwo nom'ne a'amu somne'no sìmeho ne'njo uyano.

²² Sekwo Anìtuye hungkuno ne somo inìngkowalokofo so'no sekwoe sìmeho wonyo ane pa'nyo imo'nìngkohoho. Sekwo sekwoe yo'mayo so'no huno mosyafìsiyo'njo yontifi sekwo nom'ne a'amu somo sìmeho uyalokofo. Oso sekwo sìmeho ne'njo uyo hiso mango mta'nnohini li'kutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo sìmeho ne'njo uyo so'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno.

²³ Sekwoe songo humayo yahinoso songofoho. Oso songo humalofo hiso senìngkwohwo'ya'u mta'ango'maho. O'o, Anìtu engolopohamo songo humaso sohumta'angofo. Nanìngkwohwo ya'u siko nakumo songo humayo nejapi'wo'nìngkisiyoso moi'wo umo'nìmontonoho. Olo nom'ne songo humayo songo loso Anìtuye hungkuno ne mta'angofo. Kìlais Anìtuye hungkuno sohwo songo ne'nno humayo'neso hwapingo hweho.

²⁴ A'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohofo sohwa ole mtì'mokumentohofi, Nakwo hwe moyami olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi hoja pa'nyo'nwoho. Yo'mayo yofe engo, ou, ho'yango engo mentaneso hoja pa'nyoso sìlifiyo lonto yofoho iwo'nìngkisofoho.

²⁵ I oso'o'no nakwae Hwe Engo sohwoe hungkuno engolopohamo ne'nno nowentihwonefoho.

Ose lìmentohofofoho. Oso hungkuno wopingo hiso hofiko sekune'no selimentohofofoho.

2

Nakwoe Hwe Engo Jisas sohwo kako engkwosaho fompokumo miyo'njo ne'nno wontnnawo'nìngkiso pa'nyo hweho.

¹ Sekwo yo'mayo yahino wonyoso foholnaopmno. Hwasyo hungkuno so'nji hungkuno mango'nohinojo so'nji foholnaopmno. A'amu ho'yango engo'njo somne'no sìmeho tohino semnyoso foholnaopmno. U nom'ne a'amu somne'no sitofo ujoso foholnaopmno.

² Nakwo huno sayohoho. Mehomi we'eso hofiko amno wonantifi humotahohinioni li'wo'nìngkohofofoho. Oso pa'nyoso sekwo Anìtuye hungkuno ne somne'no humotahofili'mno. Oso hungkuno hiso sekwoe huyo'mangomnefoho. Oso hungkuno amno pa'nyoso sìkuno huhwo huhwi nonìngkuji yokumpohn'nyo ni'to'nìngkuji Anìtu'nji wopingo wohumanfeho.

³ Anìtu kakoe yahino wopingo setihwamaso so'no sekwo inìngkawentifi oso homo somne'no huno syafìsyontifi oso yahino me'wampe'njofoho lalokwofo.

⁴ Sekwo Jisas Kìlais songo ne'lno humawo'nìngkiso sohumu ul'mapmno. Kako engkwosaho fompokumo miyo'njo engolopohamo ne'lno wontnnawo'nìngkiso pa'nyo hweho. A'amu hwahaponjoso hofiko oso engkwosahoso nakwolaho lontifi wae yao'mentohofofoho. I oso engkwosaho homo somo Anìtu kako nohwasopento yofe engo mulimentisofoho.

⁵ Sekwo hoku ango yokino fompokumo miyo'njo ne'lno wontnnawo'nìngkiso pa'nyo soku Jisas Kìlaisìmo nu'mafìkujo'nno Jisas kakoe ango ne wasemokumontonoho. Oso ango homo somo kakoe Towahuno wohumamontonoho. Osopo sekwo kakoe syoho ulohofiyi imo'nìngkuji Anìtumne'no yo'mayo syohoso ikujo'nno Anìtuye sìmeho wopingo umokumno. Oso'o'no nakwo Jisas Kìlaisìmne'no yo'mayo syoho yasoso'nno Anìtu kakoe sìmeho wopingo umo'nìmontonoho.

⁶ A'amu Anìtuye hungkuno mtì'mokumentohofo sohwa Jisasìmne'no ole mtì'mokumentohofi,

Upa'nimno. Ngko ango yokino hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo itofomokosy-
ohumayo'ne engkwosaho wopingo wonyoangkafo anga'nohino sohumo uh-
wosopo'mentohefoho.

I oso engkwosaho hiso ngko pone songo Saiyon sopo wonjahumentohefoho.
I a'amu hofiko oso engkwosaho wonjahumentohe sohumo hofiko si'meho hi'ntnnono
uy'kuji hofiko kakine'no wonmango munonehoho.

Ose mt'i'mokumentohofoho.

⁷ A'amu Kilaismo si'meho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofo somo oso engkwosaho Kila's
sohwa kako hofikimo hofiyu ufo'ma'montonoho. I a'amu kakimo si'meho hi'ntnnono
muyo'njo somo kako mufo'manehoho. Ole mt'i'mokumentohofifi,

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'n'ngkohofo sohwa nakwolaho lontifi
syoho iyo sohwa hofiko wae yao'mentohefoho loso

olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofo'ne hwapingo imo'n'ngkohofo.

Ose mt'i'mokumentohofoho.

⁸ I nom'nepo a'amu si'meho hi'ntnnono muyo'njo somne'no hofiko ole
mt'i'mokumentohofifi,

Oso engkwosaho ho'nao'mentohefoho sohumo a'amu hofiko entofomafikuji
wopiwesyanfehoho.

Ose mt'i'mokumentohofoho. A'amu hofiko Anituye hungkunomo hwotoho
fewo'n'ngkohofoso hofiko oso hungkuno homo somo entofomafikuji hofiko
wopiwesyanfehoho. Anitudo kako oso yahino hiso i'mofapone so'no huno uy'mentisoso ne
imo'nementisofoho.

Nakwo hwe moyam mi Anituye temtitifo'nwoho.

⁹ Sekwo sokumo Anitudo kakine'no sehwosopo'mentiso so'no sekwo kakoe a'amu
ne imo'nimentohofoho. Sekwoe Hwe Engo nemokosyohumayo sohwoe syoho ulo-
hofiyu kuyoho. Oso'no Anitudo kako sekumo honingkano wonyo ane imo'nyo'ne
sehwosopo'mentiso kuyoho. Sekwo Anituye a'amu ne sokumo kako sekumo
wopingo selohofiw'o'n'ngkiso so'no nom'ne a'amu somo filutihwamno. Ole nakumo
naloho'mento, Si'mo'mo sekwo s'kwo'mjoho'mo nohumentan'ngkofi kako kakoe pom-
ponalo wopipopo mesehumaj'i'mentisofoho.

¹⁰ Si'mo'mo sekwo a'amu sakinjo pa'nyo humamotofoho. I olohonta sekwo Anituye
temtitifo neku humalofo. Hohonta Anitudo kako sekune'no hitoho ulo'mentiso so'no sekwo
huno maseyo kuyoho. I olohonta kako sekumo wopingo selohofiw'o'mentiso so'no huno
seyahoningki sekwo si'meho ne'njo uyalokwofeo.

Nakwo Anituye syoho ulohofiyu umo'nano.

¹¹ Nje a'amu soku sekwo olo hwaho lopo kihn'nawo'nnyo kuyoho. Sekwoe hwaho neso
olopo mauyoho. Ahomomo weho. Oso'no ngko olo hungkunolo wasel'monne'no yohono.
Sekwo yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji sekwoe yo'mayo wonyoso si'meho umo lonte
so'ntnne'no hohujo fikinjaopmno. Oso yahino wonyo sohwa kako nakwoe huyo'mango
nonto wonyo namokonoho li'kuji hohujo fikinjaopmno.

¹² Sekwo a'amu Anituye hungkunomo in'ngkawowo'n'ngkohofo soku sekwo a'amu
Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofo so'nji ajwopo nohumafikuji sekwo
honingkano wonyo ane hano nto'no fiwanimno. Sekwo a'amu Anituye honingkanomo
in'ngkawowo'n'ngkohofo so'no hofiko sekumo sitofo seliwo'n'ngkohofo oso a'amuso
hofiko ikinjaofontifi sekwoe syoho wopingo somo sehonontifi oso s'kuno Anitudo kako
hungkuno ikwolofolo'ne poso sohonta hofiko Anitudo kakoe yofe noho'nomapitnnefoho.

¹³ Sekwo Anitumne'no huno nto'no syafisyikujimanji olo hwaho loponjo hwe engo
yofe hwofilo'nnyo sohwa hwaho lopo sekumo semokosyohumawo'n'ngkiso sohwoe
hungkunomo tifi finingkamno. Anitudo kako sekumo hofikoe si'filaku'nyo'mo sehu-
maj'i'mentiso so'no sekwo kakoe hungkuno somo haloho popmno.

¹⁴ Oso hwe yofe engo hwofilo'nnyo huhwo sohwamo nom'ne a'amu yofe engo'njo
sohwamo enjwa'mo humalofo. Oso huhwafe hungkunomo tifi finingkamno. Hwe
yofe engo'njo sohwa hofiko hofikoe syoho ulohofiyu sohwa hofiko a'amufe yahino
wonyo somne'no tohino uyo'ne uhwaj'kuji nom'ne a'amuso hofiko hwe engo sohwoe
hungkunomo haloho pewo'n'ngkohofo osohwarf yofeso woho'nomanfehoho.

¹⁵ Anitudo kako olo so'no umo'n'ngkohofo. Sekwoe yahino wopingo'nohini ya-
honingkuji a'amu hofiko Anituye syoho wopingo somne'no sitofo li'wo'n'ngkohofo sofe
huno wonyo syafisyiwo'n'ngkohofo somo sekwoe yahino wopipingo hofikoe mangomo
mampi'nyo umokumontonoho.

¹⁶ Sekwo oso honingkano hungkuno Mouses sejapmmentiso somta'ni Anitudo
isihutofosema'mentisofoho. I oso'no sekwo honingkano wonyoso ni'hu'no mifitnnefoho.

Sekwo ole likutoho. Ngko Anituye a'amu ne nto imo'nimaleno. Oso'no ngko honingkano wonyo i'meso tohino moma'mnehono. Ose likutoho. O'o, sekwo oso yo'mayo hungkuno homo somo hohujo ikinjaofikuji sekwo Anituye syoho oso'nohini ulohofiyimno.

¹⁷ Sekwo nom'ne a'amufe yofeso monje isyikutoho. O'o, sekwo hofikoe yofeso fohonamapmno. I Anituye a'amu ne somne'no simeho uyikuji hofikimo wopingo'nohini ulohopmno. Sekwo Anituye hungkunomo haloho pekuji kakoe yofe fohonamapmno. Hwe yofe engo hwaho mokosyohumayo huhwoe yofeso fohonamapmno.

Jisas Kilaishiye hwotohomo inimokoho'nawehwasi tohino womano.

¹⁸ Sekwo syoho ulohofijo soku, sekwo sekwoe hwe engo nosemosyohumawo'ninkohofo sofe hungkunomo haloho popmno. Hofikoe hungkuno homo somo haloho pekuji hungkuno homo somo sekwo enjwa'mo fosyohumamno. Hwe engo wopingo selohofiwoninkohofo somnoin'maho. O'o, hwe engo wonyo selohofiwoninkiso sohwoe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno.

¹⁹ Sekwo Anitune'no honingkano wopingo'nohini ikujo'no sekwoe hwe engo nosemosyohumawo'ninkohofoso hofiko tohino siki sejapikujo'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofikujo'no Anitu kakoe simeho wopingo umo'nimontonoho.

²⁰ Sekwo honingkano wonyo imofikujo'no hofiko tohino sejapikujo'no sekwo timo'nohini uhwontohumentaninkuju Anitu kako sekune'no hitoho mulofe'njo umontonoho. I oso'no sekwo honingkano wonyo ane wopingo'nohini yontaninkuju hofiko sekumo tohino siki sejapikujo'no sekwo timo'nohini uhwontohumentaninkuju Anitu kako sekumo wopingo waseloho'montonoho.

²¹ Hwapingoso oso tohino siki mayo yahino homo somo iningkayo'ne Anitu kako sehwosopo'mentisofoho. Kilaishi kako sekwoe wonyomne'no tohino ma'mentiso sohonta kako tohino siki mayo'ne yahinoso hofijo'no setihwamentisofoho. Kakoe hwotohomo finingkamno.

²² Jisas kako honingkano wonyoso nihu'no mimmentisofoho. Kakoe mango mta'ni hwasyo hungkunoso maho'nimmentisofoho.

²³ Hofiko kakimo sifajo ko ulahoningkofi kako ole mujofoho. Hwangku ngko tohino mikunimposo wosejapmonnoho. Ose mujofoho. O'o, Jisas kako Anitu a'amufe yahino somne'no yano nto'no ulofiwoninkiso sohwoe ahomo yo'mayo hiso ho'nahnonto kako Anitu ufo'mayo'ne hontohumentisofoho.

²⁴ Jisas kako kakoe a'apaho wopingo somo nakwoe wonyo hungkunoso kotosahoninkki kako iyo hwojiyafiku'nnyo somo pe'nimentisofoho. Oso hopo sopo nope'nto oso yahino wonyo nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo somta'ni wopingomnhohin uningkowantano. Jisas nakwoe wonyomne'no tohino mikunimposo ma'mentiso so'no kako sekumo wopingo semokumentisofoho.

²⁵ Hohonta sekwo yahu *sipsip* pa'nyo honingkano hwasyo uhwosopentifi we'mo imo'naofamentohofoho. I olahonta Kilaishi sekwoe huyo'mango semokosyohumawo'ninkiso sohwo kako asomo nosetimahoninkki sekwo kakimo yahu *sipsip* pa'nyo soku iningkowalokwofo.

3

Hwe moyamisiyoswafe hungkunofoho.

¹ A'amu nom'ni hwamne'no syoho ulohofiyiwoninkohofo sohwa kakwo'yohumo enjwa'mo humawo'ninkohofo oso pa'nyoso sekwo moyam'i hwehwanjo sofasi sekwoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno. I hwehwo huhwo sohwa hofiko Anituye hungkunomo tifi miningkayo'njo ikujo'no sekwo hofikimo hungkuno pi'ningo lutihwafikutoho. O'o, hofiko sekwoe yahino wopingo somo sehoninkuju wopingofoho hnninkuju hofiko huhwa sekwoe Anitumo tifi woseninkapife.

² Sekwoe hwehwo sohwa ole wolantifeho, Nje ape kako Anituye hungkunomo tifi iningkawowo'ninkisos i kako yahino wopingo'nohini yontesi nje hungkunomo haloho nipewo'ninkisiyoho. Oso'no ngko huhwo'ni Anituye hungkunomo tifi uningkamo. Hofiko sekwoe honingkano wopingo somo sehoninkuju ose wohnnantifeho.

³ Moya'mi sofasi sekwoe sekwoe a'apaho somne'no a'amuso wonahonife likuji wokoso yo'mayo yo'mayo manji'mofo songo oso ikuji mijiyomjo oso yo'mayo so'no huno pi'ningo syafihu'ninkutoho.

⁴ O'o, sekwoe simeho ajwomo'mo oso wokoso wonyoangkafoso fotofahinimno. Oso simehomjo wokoso hiso olenoho. Sekwo nom'ne a'amu somne'no yoka hungkuno

simeho tohino masemnyo'njo sekwoe simeho wopingo'nji fosyohumamno. Oso wokoso hiso muyonimofe'njo ne'nno foto'naweho. Oso wokoso homo somo Anitu kako noko-hon'ngkuhwosi kakoe simeho wopingo umo'nimontonoho.

⁵ Hohonta moyam'i sofa hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono umotofo sofa hofiko oso simeho'mjo wokoso hiso foto'nimentohofofoho. Oso wokoso hisonofoto'nontifi hofikoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo humamentohofofoho.

⁶ Apilohamiye ape Sola, kako ose imojiyoho. Sola kako Apilohamiye hungkunomo tifi in'ngkawento nje hwe engo hwosoho ul'mentisofoho. U sekwo oso Solafe yahino somo tifi in'ngkafijo'manji sekwo yo'mayo hungkuno sekwoe hwehwwo sohwa selifijo so'nno iyoho masenonehoho. Oso'nno sekwo Solafe mehomi umo'nantifeho.

⁷ Sekwo hwe ape'njo sohwasi sekwo huno wopingo tipemafikuji sekwoe ape sofanji hofiy'o'no fosyohumamno. Sekwoe yokumpohn'nyo sekwoe moyam'i sofafe yokumpohn'nyo somo yakolo'nnyo hwasoho. Oso'nno sekwo hofikine'no syafisy'kuji ufo'mapmno. Oso hwoya'mi hofo sofamo Anitu kako hofikimo wopingo uloho'mentiso so'nno hofiko sekwo'nji songo ne'nno humantokutnnefoho. U sekwo oso hwoya'mi sofamo wopingo ulohofikujo'nno sekwo Anitumo yo'mayo so'nno jomo ujoso yo'mayo wonyoso sekwoe mampaho Anitumo jomo ujo somo masehoholofonehoho. O'o, kako wosepa'nimontonoho.

Nakwo simeho afa in'ngkohwasi wohumano.

⁸ Olo hungkuno losojwaofoneso ngko sekwo a'amu hopi'nonohinokune'nno waselimonne'nno yohono. Sekwo simeho afa in'ngkuji nom'nne a'amu somo simeho uyimno. Sekwo sentingkwa'wehwasamne'nno hitoho selofiwo'n'ngkiso pa'nyoso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'nno hitoho selofihwoso'nno wopingo ulohopmno. Yokumpohn'nyo yahinoso foh'o'naopmno.

⁹ U, a'amu sekumo wonyo selohofikujo'nno u sekwo hofikimo aku uyo'eno. Hofiko sitofo selikujo'nno sekwo sitofo aku nulikutoho. O'o, sekwo Mpohumo oso a'amu homo somo simeho pompengo umofo'nne isamoyoka ulimno. Sekwo ose ikujo'nno Anitu kako wopingo waselohoh'montonoho.

¹⁰ A'amu fihwo kako Anituye hungkuno fehohnjo mt'i'mokumentiso sohwo ole mt'i'mokumento,

U a'amu kako ngko simeho wopingo'nji wohumamo l'hwosi'manji kako hungkuno wonyo'nji hwasyo hungkuno'nji malonehoho.

¹¹ Kako yahino wonyo somo hohu ikinjaofhwoi kako yahino wopingo'nohini uyono. Kako simeho pompenjiyo so'nno syoho ihwosi oso yahino wopingo hiso notipemahwosi oso yahino homo somo tifi un'ngkaweno.

¹² Anitu kako kakoe a'amu yahino wopingo'njo somo uhwonito'n'ngkisofoho.

Oseso Anitu kako sikkuno engolopahamo hofiko jomo uliwo'n'ngkohoho somo haloho pewo'n'ngkiso hweho.

Oseso Anitu kako a'amu hofiko wonyo iwo'n'ngkohoho somo uhwononto kako hofikine'no simeho tohino umn'ngkuhwoso'nno kako tohino uyo'ne hweho.

Ose mt'i'mokumentisofoho.

Nakwoe yahino wopingo iwo'n'ngkuhwone somne'nno tohino mayoso wopingofoho.

¹³ U sekwo hon'ngkano wopingo gomo wowano likuji yokumpohn'nyo yoho'nifijoso wonyo tihwo wasemokumontolo. O'o, awonoho.

¹⁴ I oso'nno sekwoe yahino wopingo somne'nno tohino mafikuji u sekwo simehyo engo fiyimno. I oso'nno sekwoe yahino wopingo somo in'ngkowentan'ngkuji hofiko nosehon'ngkuji hofikoe yahino wonyo so'nji sekumo iyoho wesemofano likuji selohofikujo'nno sekwo iyoho sen'ngkuhwoloho. Huno pi'n'ngo seyi'hwoloho.

¹⁵ O'o, awonoho. I K'lais kako jije Hwe Engo imokohojo'no kako'nohini wokumokosyohumano. I oso'nno a'amu hofiko sekumo ole woselohonantifeho. Sekwo yo'mayo wopingo goso womano lontifi hontohumalofoso peho'neto. Ose selohon'ngkujo'nno sekwo hofikimo hungkuno asomo komo'nno ujo'neso sekwo nto'nno fesyohumamno. Hungkuno hiso hofikimo hofiy'o'no filut'hwamno. Sekwo hofikoe hunomo monje isy'kutoho.

¹⁶ U sekwo yo'mayo iwo'n'ngkohoho so'nno sekwoe simeho sohwo wonyo hwosoho makijo'njo yoso'manji a'amuso hofiko sekwo K'laisimo in'ngkowalokwofo so'nno sitofo selikujo'nno hwangku sohonta hofiko hwasyo hungkuno sejo so'nno wonimango engo un'ngmontonoho.

¹⁷ U nakwoe yahino wopingo iwo'n'ngkuhwone somne'nno Anitu ole lososo tohino womapi'fe lososo tohino mayoso wopingofoho. U yo'mayo yahino wonyo somne'nno nakwo tohino manoho l'hwasi miyanewhwno. Oso hiso nihu'no wonyofoho.

Kilais kako nakwoe wonyo wae yafo'ne pe'nimentisofoho.

¹⁸ I nakwoe Hwe Engo Kilais kako wonyo nihu'no ane sohwo kako Anituye pone'no upenemetasimo lonto nakwoe wonyo'mne'no sikuno anga'nohino somo tohino manto poyo pe'nimentisofoho. Hwe wopingo'nohini sohwo nakwo wonyo hn'nimo nayohope sohwo pe'ninkahon'ngki kakoe huyo'mango sohwo apa'no songo likafonto kako songo humaho.

¹⁹ Kako nope'nonto kakoe huyo'mangoso tikanomo nowento kako a'amu poyo nto pe'nimentohoho osomo kakoe hungkuno wopingo lut'hwamentisofoho.

²⁰ Oso a'amu hiso hofiko Niwa nohumentan'ngki hofiko Anituye hungkunomo hwotoho hmmotofoho. Oso'no Anitu kako hofikoe yahino wonyo somne'no tohino komo'no umentiso'maho. O'o, Anitu kako hofiko hofikoe hon'ngkano wonyoso noho'naoffikuji ngkimo simeho wontopantifitikenonto hontohumamentisofoho. Oso hohosohonta Niwa kako yofayokino nomt'mokonto oso yofayokino homo somo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune'nohini humamentohofoho. Anitu mijopo mta'ni songo nohumentan'ngkofi asomo utima'mentisofoho. Mijomo mape'nimentohofoho.

²¹ Oso mijo hiso mijo kiyomayo huyo'mango pa'nyofoho. Niwa'montohwamo Anitu mijo mta'ni songo nohumentan'ngkofi asomo utima'mentisofoho. Oso mijo kiyomayo yahinoso a'apahomjo kiho wonyoso wae yafo'ne'maho. O'o, Anitu kako nakwoe simeho mo'mo wonyo wae yao'mentiso so'no uti'hwayo'nefoho. Mijo kiyomayo yahino neso olenoho. Kiyo ngkimo mijo wokiyon'napife lohoji u kiko Mpohwo Anitumo ole uso, Jisas kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no ngko a'amu songo pa'nyo ji'e hon'ngkano wopingo'no un'ngkamo. Ose uso. Mijo kiyomayo yahino neso osohifoho.

²² Jisas kako ahwomomno simentisososo osopo nosonto kan'ngkwohwo Anituye aho anga sohohnta'ni humaho. A'amu ahwomomjo hopi'nonohino so'nji yofe engo'njo so'nji yo'mayo yo'mayo yokumpohn'nyo so'nji Jisas kakimo enjwa'mo weho.

4

Nakwo hwahoponjo yahinoso noho'naofihwasi Kilaisimne'no tohino womano.

¹ Kilais kako nakwo'nji olo hwaho lopo nohumentani kako nakwoe wonyomne'no tohino ma'mentisofoho. I oso'no nakwo yokumpohn'nyo ito'n'ngkuwaso Kilais kako ma'mentiso hopa nakwo tohino womano. U a'amu fihu kako Anituye hon'ngkano'no ito'nohino in'ngkawento yahino wonyo somne'no nihu'no ngkilaho ne'no lonteso'no nom'ne a'amu hofiko kakimo tohino uy'wo'n'ngkohofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako hon'ngkano wonyo somo nihu'nahone hohujo nto ikinjao'maho. Hon'ngkano wonyo hiso oso hwe sohumo apa'no momokosyohumanehoho.

² Oseso sekwo olo hwaho lopo nohumafikuji yo'mayo wonyo sekwoe simeho umo lonto a'amu yonte hopa somo in'ngkakutoho. O'o, sekwo yo'mayo yahino Anitu kakoe simeho wopingo umokiy'o'ne somnophini fiy'mno.

³ A'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofo sofe yahino pa'nyoso sekwo ho'honta imotofoho. Hofikoe yahino hiso olenoho. Apohufo, yo'mayo wonyo somne'no simeho fefoyo, mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohofo, wosopayo engo ne'no niwo'nontifi siki humawo'nyo, mijo yokumpohn'nyo ne'no niwo'nontifi fonfonyo yahino yontifi Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nyo, hwahoponjo anitu hwasyo hwoso sohumo hwomtame ulohofontifi kakoe yofe ho'nomayo oso yo'mayo yahino wonyo hiso'no sekwo hi semo'n'ngkahon'ngki imotofoho.

⁴ Olohonta sekwo oso yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofontifi oso yahino wonyo homo somo sekwo hofiko'nji apa'no miyalokuyohoho. Oso'no hofiko nosehonontifi yomo yontifi sitofo selalokwofo.

⁵ Hwangku sohonta Anitu oso a'amu hisomo hofikoe yahino wonyo homo somne'no hungkuno ikwololofo'ne hohwafo sopo humafikuji osopo Anitu'nji hofikoe hungkunoso ikwolopitnephoho. Anitu kako oso a'amu songo humalohwone hn'nnonji poyo pe'nimentohoho sofe yahino wonyo somne'no yano ilofonehwajiyo'neso nto'no esyohumaho.

⁶ Hohonta Kilais kako a'amu poyo nto pe'nimentohoho sofepono nowento kakoe hungkuno wopingo'no uy'mentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko nakwoe hwaho lopo nohumantifi hon'ngkano wonyo somo in'ngkawentifi a'amu hopi'nonohinosa pe'niwo'n'ngkohofo hopaso pe'nimentohofoho. Kilais a'amu homo somo u'manto hofikoe huyo'mango Anitu'nji humafitnne'ento kakoe hungkuno wopingo'no ulimentisofoho.

Syoho ulohofijo wopingo sohwo Anituye pompenjiyoso yano ulofiyonefaho.

⁷ Olo hwaho loponjo yo'mayo hopi'nonohinoso moi'wo umo'nimonto yalofoho. Oso'no sekwo yo'mayo wonyo somo monje yasyikuji huno nto'no syafisyikuji ehohosasesyihwoso'no sekwo yo'mayo so'no Mpohumo jomo ul'wo'ninkuno.

⁸ Oso'no nakwo olahonta nohumentan'ingkuhwioni yahino anga'nohino nom'ne somo yakolo'nnyoso olenoho. A'amu nom'ne somne'no huno syafisyikuji simeho uyimno. Sekwo simeho uyikujo'no hofikoe yahino wonyoso sekumo selohofikujo'no'manji oso wonyo homo somo sekwo sekwo hojujopo meho'naopmno.

⁹ A'amu nom'neso hofiko sekumo se'mafikujo'no sekwo hofikimo hofijo ulohopmno. Oso syoho nom'ne a'amu somo wopingo ulohofo so'no iyoho sen'ngkuhwalo. o'o, simeho wopingo'no fiyimno.

¹⁰ Sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo Anitu kako syoho wopingsoso sejapmentisofaho. Oso'no sekwo Anituye yokumpohn'nyoso nomafikuji nom'ne a'amu somo ufo'mapmno. Sekwo ose ikujo'no Anituye syoho ulohofijo wopingo soku sekwo Anituye yahino wopingsoso yano ulofiyalokwofo.

¹¹ Hwe fihumo Anitu kakoe hungkuno lutihwayo'ne syoho uyo so'manji kako wolutihwano. Anitu kako a'amu nom'nehumo a'amumo fo'mayo'ne syoho uysoso'manji Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji oso hwe huhwo sohwo kako hofijo ufo'mano. Sekwo ose ikujo'no a'amu hofiko nosehon'ngkuji ole wolantifeho, Jisas Kilaishiye a'amuso wopingo'nohini iwo'ninkohofofoho. Ose likuji hofiko Anituye yofe engo whoh'nomantifeho. Kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji ne'n no nowentihwonefaho.

Hofiko Kilaishiyo wonyo uloho'mtohofo hopaso nakumo wonyo ose'nohini wonelohofantifeho.

¹² Nje a'amu soku yo'mayo tango toho pa'nyoso sekumo wosema'monte'no yalofoho. Sekwo nom'ne tango ne'makwoho likuji yomo ikutoho. O'o, yokumpohn'nyo fosyohumamno.

¹³ Yo'mayo tango se'malokunjo so'no sekwo simonyo fiyimno. Hwapingsoso oso wonyo sekumo selohofalkwofoso Kilaishi huhumo uloh'o'mentofofo. Oso'no Kilaishi asomo poso sohonta kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no sekwo simonyo engo ikuji simeho wopingo'nji wohumanifeho.

¹⁴ Sekwo Jisas Kilaishiye yofe aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo so'no a'amu nom'neso hofiko sekumo sitofo selikujo'no'manji sekwo simonyo engo fiyimno. Hwapingsoso Anituye Towahuno yokumpohn'nyo hwafilo'nnyo sohwo sekwo'nji humaho.

¹⁵ A'amu fihwo kako sekwo'njo ajwo somo humaso sohwo kako a'amu fonjasiy, yo'mayo yo'mayo hufo, yo'mayo yahino wonyo iyo, a'amufe fosyohumayo somo wonyo imokiyo, oso a'amu huhwo sohwo kako sekwo'nji mohumanehoho. O'o, oso yahino wonyo hopi'nono sekwo'njopo wojo so'no tohino malokwofo so'no nakwo mupo'nanehwono. O'o, sekwo oso yahino wonyo somne'no nihu'no ikutoho.

¹⁶ U hwe fihwo kako Jisas Kilaishiye yofe so'no kako tohino tipemaso'manji wonimango munonehoho. O'o, awonoho. U sekwo a'amu Kilaishi we'e imo'nimentohofo so'no sekwo kakine'no isamoyoka ulikuji Anitu kakoe yofe foh'o'nomapmno.

¹⁷ Oso sikuno a'amufe yahino somne'no tohino mayoso nto i'mofapohoho. Nakwo Anituye mehomni ne hn'nimo tohinoso kaki'no wone'ma'montonoho. I nakumo oso tohino hiso simo'mo ne'maso'manji a'amu Anituye hungkunomo haloho mapewo'ninkiyohofoso Anitu kako tifi no'mo tohino mukunimpeso uyonefaho.

¹⁸ A'amu Anituye hungkuno mt'mokumentohofo sohwa ole mt'mokumentohof, A'amu Anituye hungkunomne'no wopingo'nohino y'wo'ninkiso sohwo kako Anitu'nji engolopohamo wonyoangkafopo humayo'ne oso hwe sohwo ito'no fosyohumayo'ne olohonta yo'mayo tohinoso malofoho.

I ose'manji a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ninkohofoso tifi no'mo peho tohino mapitnneto.

Ose mt'mokumentohofofoho.

¹⁹ Anitu kako a'amu fihumo tango u'mano loso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako honingkano wopingo'nohini iwhosi kako Anitu kakimo umt'mokumentisoso oso hwae ahomo wohumano. Anitu kako sekumo asomo wosetima'monnoho selimentiso so'no syafisyikuji hunoso ole waseyono. Anitu kako hungkuno selimentisoso ne umo'nimontonoho. Huno ose waseyono.

Sekwo hwe engo sohwasi Anituye yahu sipsip somo nto'no mokosyohumamno.

¹ Sekwo hwe engo sohwasi, ngko hungkuno ole waselimne'no yohono. Ngko huhwo'ni hwe engo hwo'nyoho. Oseso ngko nje t̄mo so'nji Kilais kako tohino engo nomanto pe'n̄ngkahon'ngki uhwon'mentohefoho. Jisas Kilais asomo poso sohonta yo'mayo wonyoangkafo ne'masoso ngko huhwo'nnonji womantanoho. Oseso ngko olo syoho loso sekwo hwe engo sohwasiye ahopo wohu'meesehumonne'no yohono.

² Sekwo Anituye a'amu ne yahu sipsip pa'nyoso hofiko sekwoe ahomo humalofo somo nto'no mokosyohumamno. Olo syoho Anitュー kako sejapmmaso loso'no sekwo simeho semo'n̄ngkuhwo'so'no hofiy'o'no fiyimno. Olo syoho hiloso sekwo hamnijoho mayo'ne'nohini ikutoho. O'o, sekwo Anitumne'no syafisyikuji syoho yokumpohn'nyo fiyimno.

³ Oso a'amu Anitュー kako sekwoe ahopo sehumaji'mentiso somo sekwo hofikoe hwe engo sohwasi hofikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji yoka ulikutoho. O'o, hofiko sekwoe humayo somo sekwoe syoho wopingo somo sehon'ngkuji hofiko oso sekwoe yahino wopingo homo somo hofiko t̄fi wosen'ngkopantifeho.

⁴ Sekwo ose ikujo'ne'manji Anituye yahu sipsip somo mokosyohumayo kakwo'yohwo ne sohwo oso yahu sipsip somo woma'mo l̄hwosi uti'hwa'nyopo asomo poso sohonta Anitュー kako sekumo yo'mayo wonyoangkafo sejapososo engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

Nakwoe hunoso nto'no syafisyihwasi nakwoe yofeso monje ehin'ngkuhwasi nom'ne a'amu somne'no hwahopo wopowanano.

⁵ Oso'no sekwo hwe songo sohwahnnonji sekwoe hwe engo sohwafe hungkunomo enjwa'mo pahumno. Oso'nji sekwo a'amu hopi'nonohino soku Anituye a'amu ne somne'no hwahopo pawomno. Ufo'ma'n̄mno. Anituye hungkunoso ole nelalofi, Anitュー kako a'amu kakoe hungkunomo hwotoho fijijo somo kako hofikimo ilojaof'hwosi ngkilaho uli'montonoho. I oso'no a'amu hofiko nom'ne a'amu somne'no hwahopo pawowo'n̄ngkohoho somo Anitュー kako hofikimo wopingo ulohofiw'o'n̄ngkiso hweho.

⁶ Oso'no sekwo sekwoe simeho sohwo yo'mayo wonyo umo lonto iwo'n̄ngkisosomone feehumno. Monje yasyikuji sekwo Anituye aho yokumpohn'nyo somo enjwa'mo fosyohumamno. Anitュー kakoe s̄kuno ji'e yofe wohol'nokuma'mo l̄hwosi ou, kako ji'e yofe ho'nokumayoso hoponoho.

⁷ Yo'mayo tango sekumo se'masoso sekwo Anitュー sekumo hofiy'o'no semokosyohumaso sekwoe ahopo fohol'nahumno.

⁸ Sekwo nto'no humafikuji Seten sekwoe mango sohune'no i'waho nto'no fiyimno. Seten kako sikisiwo pa'nyo sohwo hano uti'hwa'nyopo emoyonto houhouyo engo lonto a'amumo wonyo umokumonto iwo'n̄ngkiso hweho.

⁹ Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyikuji yokumpohn'nyo lohofikuji Seten'imo mjiyohotofapmno. Sekwo huno seyohoho. Anituye a'amu ango'meemjo humalofo hofiko oso tango sekwo malokwofo hopaso malokwofo.

¹⁰ Anitュー kako wopingo nalohofiw'o'n̄ngkiso sohwo kako sekumo Kilais'nji ufohi'nyo'ne sehwosopo'mentisofoho. Oso'no sekwo kakoe yofe hwofilo'nnyo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji ho'nomapijoso sekwo songo ne'no nohumantokutnnefoho. Oseso we'enepi sekumo tango se'maso so'nno Anitュー kako sekumo apa'no wopingo wasemokumontonoho. Anitュー kako sekumo yokumpohn'nyo lohofi'ne sesofitof'hwoso'no sekwo kako'nji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Ikinji ikinjiyo miyofoho.

¹¹ Oseso Anitュー kakoe yokumpohn'nyoso moi'wo mmo'nonehoho. O'o, engolopohamo songo ne'no nowentihwonefoho. Oso hungkunoso nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Olo hungkuno t̄fo selalokwe upo'nalofo loso ngko Sailasimō ulahon'ngko kako mt̄l'mokalofoho. Ngko huno ole syafisyalokweno. Sailas sohwo kako nen'ngkwa'wehwo ne hweho. Olo iyoswo loso ngko sekwoe huno Anitュー kako nakumo wopingo nalohofiw'o'n̄ngkiso so'nno huno nto'no wosyafithupifenji semt'mokiyalokweno. Ngko Anitュー kakoe yahino so'nno huno niyahon'ngki sekumo yolofo selohono. Oso'no sekwo olo hungkuno hiloso nupa'n̄ngkuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹³ A'amu Mpapilounjo * somo Anitu kako hofikimo sekwo'nji kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwosopo'mentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko sekumo nakwoe a'amufo selalokwofo. Nje hwomu Mak huhwo nje a'amufo selalofoho.

¹⁴ Sekwo hopi'nonohino soku sekwo nom'ne a'amu somo uhwon'ngkuji oso a'amu hiso'nji sekwo aho po'nimno.

Sekwo Kilaishi'nji humalofo. Oso'no sekwoe simehoso pompenjiyo'nji fosyohumamno. Nje hungkuno osohohweho. Ngko Pita'ni selohono.

---

* **5:13:** Osohonta Pita Mpamilounne'no pahnnimo hungkuno Loumne'no limentisofoho. Hwapingoso a'amu Mpapilounjoso hofikoe yahino hohontajoso imotofofoho.

2 Pita

Olo Iyoswo Tifinjo loso Saimoun Pita Mt'i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Si'mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo *teti-foua'*nji (34) *teti-et'*nji (38) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo tifinjo loso Saimoun Pita mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso a'amu s̄imeho hi'ntnnono uyimmentohofo som-nefoho. Olo iyoswo tifinjo mt'i'mokinyo hwap̄ingoso olenoho. Oso a'amu Jisas̄imo in̄ngkunyo soku sekwo a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwame'no i'waho fiyimno. Pita kako ose ulimonto olo iyoswo loso mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso nt̄ipo humanto mt'i'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atoto l̄ihwasi t̄fi un̄ingkohwano.

¹ Ngko Saimoun Pita'nyoho. Ngko Jisas K̄laisiye syoho ulohofiy sohwo'ni kako'ne hungkuno l̄iku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Jisas K̄lais kako yahino wopingol'no sohwo nakwoe An̄tuyoho. Kako nakwoe wonyo somjo to-hino somta'n'i isihutofonemayo'ne hweho. Sekwo soku oso hiso'n'o upa'nont̄ifi hungkuno homo somo s̄imeho hi'ntnnono nakwo uyalokuhwone hopa uyont̄ifi An̄tuyehungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Olo hungkuno loso sekumne'no mt'i'mokalokweno.

² Sekwo An̄tu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas̄i'ntnne'no sekwo s̄ikuno huhwo huhwi huno engo t̄ipemapmno. Huno engo tipemapijoso siko sekumo wop̄ingo selohofohosisi sekwoe s̄imeho wop̄ingo engo wasemo'n̄imtononoho.

An̄tu kako nakwo kakimo usohi'nyo'ne nahwosopo'mentisofoho.

³ An̄tuyeh yokumpohn'nyoso yo'mayo hopi'nono An̄tuyeh yahino wop̄ingo somo in̄ngkayo'ne nejapmntisofoho. Nakwo Jisas̄imne'no huno engo t̄ipemehwasi yo'mayo nejapmntiso so'n'o huno wonayimtononoho. Jisas huhwo sohwo kakoe yofe engo so'nji kakoe yahino ito'nohino so'nji mayo'ne joho nalimentisofoho.

⁴ Kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji An̄tu kako yo'mayo wop̄ingo wonyoangkafo engo nakwo kakoe hon̄ngkano ito'n'o in̄ngkayo'ne wosejapmmo nalimentisoso olōhonta kako nakumo nto nejapmntisono. Oso'no olo hwaho lopo yo'mayo wonyo nakwoe s̄imeho nel̄ikafoso nakumo wonyo wonamokumento yonte somo nakwo An̄tuyeh yokumpohn'nyo'nji hwotoho fehwasi nakwo An̄tuyeh yahino wop̄ingoso womantanoho.

⁵ Oseso nakwo An̄tuyeh hon̄ngkano ito'nohino in̄ngkayo'ne nakwo An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono uyoso nto'nohin'i'maho. O'o, nakwo An̄tumo s̄imeho hi'ntnnono uyihwasi nakwo hon̄ngkano wop̄ingo imo'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo uyano. Oso'nohinoso nto'nohin'i'maho. O'o, osopo nakwo s̄ikuno huhwo 'huhwi An̄tune'n'o huno engo t̄ipemayo'ne huno nto'n'o syofsyihwasi An̄tu kako yo'mayo hofiko ifitnne'ento imentiso so'n'o nakwo huno wonayono.

⁶ Nakwo oso'no huno nto'n'o naihwoso'no osopo nakwoe a'apaho wonyo'ne syofsyasoso hwotoho wofeoeno. Nakwo yo'mayo wonyoso hwotoho monje fesyihwasi yo'mayo tango ne'mahwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofano. Nakwo yokumpohn'nyo lohofihwaso'no nakwo An̄tuyeh yahino hopa uyano.

⁷ Ose ihwaso'no ou osopo nakwo nom'ne a'amu somo nakwoe a'amu kuyoho ulano. Ose ulihwasi hofiyso ufo'mano. Hofiyso ufo'mehwasi nakwo s̄imeho nehopi unano.

⁸ Oso yahino ngko seloheso ne'n'o mj̄im̄ihwasi nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas K̄laisiye yahinoso nakumo toyo enaofihwoso'no yo'mayo syoho nakwo kakine'no yasoso ne umo'n̄imtononoho.

⁹ An̄tuyeh a'amu ne fihwo kako oso yo'mayo yahino homo somo momaso'njo yoso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako t̄imp'i'nyo pa'nyo hweho. Oso a'amu t̄imp'i'nyo huhwo sohwo kako An̄tu kakoe wonyo wae ȳmo'mentiso so'n'o kako huno muyofoho. Kako in̄ingo mofalofoho.

¹⁰ Oseso nje a'amu soku sekwo oso hopa ikutoho. An̄tu kako sekune'no joho selonto kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwosopo'mentisofoho. Oso yahino ngko seloheso somo mayo'ne syoho yokumpohn'nyo yoho'n̄ingkuji a'amu hofiko nosehon̄ngkuji ole wose-lant̄ifeho. Sekwo An̄tuyeh a'amu ne kuyoho. Sekwo ose ifijoso mop̄i wahupitnneho.

¹¹ O'o, sekwo An̄tuyeh yahino wop̄ingoso nomafikuji'o no oso hon̄ngkano An̄tumo u'mayo'neso sekune'no hwosompo'naweho. Osopo nakwoe Hwe Engo Jisas K̄lais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'n̄imentiso sohwo'nji sekwo engolopohamo ne'n'o nohumafikuji kako sekumo hofiyso semokosyohumanefoho.

¹² Oseso olo hungkuno loso ngko ne'no seliwo'nìngkohefoho. Sekwo olo hilo so'no huno ko seyahonìngki sekwo aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumalofoso ngko apa'no selalokweno.

¹³ I ngko olo so'no nìmo'nìngkohoho. Sikuno hopi'nonohino somo ngko olo hwaho lopo songo humahm'mo sekwo huno aku syafisìyo'ne olo hungkuno hiloso ngko sekumo ne'no waselìmonne'no yohono.

¹⁴ Ngko olo so'no huno niyohoho. We'enepi ngko olo hwaho lopo ulìko'ma'monnoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais kako olo hilo so'no ngkimo huno nto lanìfohoto'masofoho.

¹⁵ Oseso ngko apa'no syoho engo yonji sekune'no olo hungkuno hiloso mtì'mokosesyalokweno. Hwangku ngko poyo pe'nìme sohonta sekwo olo hungkuno homo losomo apa'no huno ne'no syafisìhupitne'enji mtì'mokosesyalokweno.

Nakwo Anìtuye pomponahoso Kìlais'imo wentanìngki uhwonìmentihwonefoho.

¹⁶ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji kako asomo pe'e'ne so'ntnnne'no noselahonìngkuhwoni sekwo nto upa'nìmentohofofoho. Oso hungkuno nakwo Kìlais'ìmne'no selimentihwone hwapìngoso a'mane hungkuno'nji siki hungkuno oso'njo mta'ango'maho. O'o, nakwo Kìlais'ìnji nohumentani yo'mayo wonyoangkafo inmentiso somo tìmo uhwonìmentihwonefoho.

¹⁷⁻¹⁸ Ou, oso hwofíki'nyo sopò nakwo nohumentanìngkuhwoni kanìngkwohwo Anìtu kakoe hwomufe yofeso ho'nìmahonìngki Jisas kakoe a'apahoso pomponaho lahumentisofoho. Nakwo ahwomo mta'ni Anìtu kakoe mampahoso kakoe hwomumo ula-honìngki nakwo ole upa'nìmentihwoni, Oloso nje hwomufoho. Ngko kakine'no wopìngo nìmo'nantohofoho. Nje sìmehoso kakine'no wopìngo nìmo'nantohofoho. Nakwo ose ho'nìngkahonìngki upa'nìmentihwonefoho.

¹⁹ Oseso a'amu Anìtu hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwa oso hungkuno hiso hofíko mtì'mokumentohofo somo nakwo nupo'lontani nehopi lìmotofo lontani sìmeho yokumpohn'nyo uyalokuhwono. I oso'no sekwo hoku hofíkoe hungkuno homo somo aho yokumpohn'nyo fìkesyohumamno. Hofíkoe hungkuno hiso sìkwo'mjoho so'mo tìpomponaho hopa losyalofoho. Oso pomponaho hiso ne'no nolosytanìngkuhwosi iyoho walongkonìmo lìhwosi iyohohwe'nji i'mu sì'mofapìwo'nìngkiso uhwonìwo'nìngkuhwone hapaso Jisas kako oso i'mu hopa imo'nìngkuhwosi kako kakoe pomponahoso sekwoe sìmeho mo'mo lasesyonefoho.

²⁰ Sekwo olo hilo so'no huno waseyono. Anìtu kakoe a'amumo hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwa iyoswo mtì'mokumentohofo somo nakwo atofo lontani a'amu fihwo nakwo'njo mta'ango sohwo kako oso hungkuno homo somjo neso kakoe huno mta'ni syafisìhwosi yolo ho molìjwaofonehoho. Awonoho.

²¹ Hohonta hwe fihwo kako ole majofoho. Anìtu kakoe hungkuno nomahm'mo a'amumo ulìmne'no yohono. Kakoe huno mta'ni ose majofoho. O'o, Anìtuye Towahuno kako'nohini hofíkoe hunomo kakoe huno mta'nnochini tìpemanto uyahonìngki a'amu huhwo sohwa hofíko Anìtuye hungkuno lìmotofofoho. Huno ose waseyono.

2

A'amu Anìtuye hungkuno hwasyo li'wo'nìngkohoho sohwafe hwasyo yahino wonyo so'ne hungkunofoho.

¹ Hohonta a'amu fehohnjosó hofíko a'amu Juta somo Anìtumne'no hwasyo hungkuno lìmotofofoho. Oso hopaso a'amu fehohnjo hwasyo hungkuno'njoso sekwo'njo ajwo so'mta'ni wolikofantìfeho. Hofíkoe sekumo hungkuno ole maselìfitnnefoho, Nakwo olo hungkuno selalokuhwone loso kengo mta'angofoho. Ose maselìfitnnefoho. O'o, hofíko sekumo ole woselantìfeho. Nakwo olo hungkuno selalokuhwone loso Anìtuye hungkuno selalokuhwono. Hofíko sekumo ose hwasyo seli'kuji hofíko Anìtuye hungkuno so'nji hofíkoe huno kengo mta'ango hwasyo so'nji woselantìfeho. Sekwo hofíkoe hwasyo hungkuno homo somne'no sìmeho hi'ntnnono uyìfijoso oso a'amu hiso sekumo wonyo wosemekantìfeho. Jisas Kìlais kako hofíkoe wonyo somta'ni mpe ko nto ema'mentisosó hofíko kakimo hohujo apa'no ikinjìmo'mentohofofoho. Hofíko hohujo ikinjìmo'mentohofo so'no hofíko wonyo komo'no imo'nìfitnnefoho.

² A'amu pi'nìng engoso nakwo Anìtuye a'amu ne'nwoho lìkuji hofíko hofíkoe yahino kengo kengo wonyo somo unìngkowantìfeho. Oso a'amu hofíko yo'mayo wonyo yontìfe so'no a'amu nom'neso hofíko nuhwonìngkuji Anìtuye a'amu nefoho syafisìkuji hofíko Anìtu kakoe hungkuno ne'njo somne'no sitofo woselantìfeho.

³ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo hiso hofíko sekwoe hamniyoho so'no hi umo'nìngkuhwoso'no hofíko sekwoe yo'mayo hamniyoho wosemano lìkuji sekumo hungkuno kengo kengo hwasyo woselantìfeho. Oso'no hohonta Anìtu kako oso

a'amu hiso hofiko Anitu'ngi hungkuno ikwolofikuji wonyo imo'nyo'ne sikuno ho'nahumentisoso weho. Oso'no Anitu kako timo mopeku'nohumuyoho. O'o, kako timo hontohumaho.

⁴ A'amu ahwomomjo fehohnjo wonyo imentohofo sohwamo Anitu kako hofikimo timo'nohini uhwanimentiso'maho. O'o, kako hofikimo tikanomo uhumatifi'mentiso sohwa hofiko osopo siko'mjoho nihu'no wonyo so'mo humantifi oso sikuno Anitu'ngi hofiko hungkuno ikwolofo'ne so'nó hontohumalofo

⁵ Hohonta hwe moyam'i hofiko Niwa'ngi humamentohofo somo Niwa kako yahino wopingo so'no hungkuno yolo ko lutihwahonengki hofiko Anitumne'no hohuj okinjim'omentohofo so'no Anitu kako mijo ayo engo somo hungkuno ulahonengki oso mijo ayo engo huhwo sohwo hofikimo ifehu'mokosyahonengki oso a'amu hiso hofiko mijo meepolo'mentisofoho. Oso hohosohonta Niwa kako hwe wopingo'nohino sohwo'ngi kakoe a'amu aho fehohnjo hopi'nonohini nom'ne mta'ni hufa'u oso a'amu hofiko yofayokinomo songo humamentohofofoho.

⁶ Oso a'amu ango pone hufa'u Soutom'ngi Ngkoumoulajo humamotofoso hofikoe honingkano wonyo somne'no ahworno mta'ni Anitu kako oso ango hopo sopo tiposyo ho'nao'mentisoso hwakufo nimo'nimentisofoho. Oseso olohonta a'amu hofiko Anitumne'no hohuj okinjaofwo'nengkohofoso hofiko oso ango hufa'u somne'no tohino mayoso'no huno uy'hwsoso'no hofiko Anitu'ngi hungkuno ikwolofo so'nó sikuno somne'no iyoho unono.

⁷ Oso ango hufa'u soponta'ango fihumo Anitu kako songo humayo'ne utima'mentisoso anga'nohino hweho. Kakoe yofeso Loutiyoho.

⁸ Oso hwe wopingo Loutuhuwo sohwo kako a'amu wonyofe yahino wonyo somne'no kakoe simeho tango engo uy'mentisofoho.

⁹ Oseso nakwo huno wonayono. Anitu kako a'amu kakoe yahinomo tifinengkawowo'nengkohofoso somo yo'mayo tango u'mayo so'no ufo'mawo'nengkiso hweho. Oso'ngi Anitu kako a'amu honingkano wonyo'ngi somo hungkuno ikwolofoso sohonta tohino nuyonefoho. Huno ose wonayono.

¹⁰ A'amu fehohnjo hofiko Anituye hungkuno so'no ne anefoho syafisyikuji Anitumne'no hohuj okinjaofkuji nakwo Anitumo enjwa'mo humayoso nakwolaho likuji yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyo somo inengkafijosomo a'amu homo somo Anitu kako tohino engo uyonefoho. Hofikoe tohinoso nom'ne somo yakolo'nyyofoho. Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo liwo'nengkohofoso hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi hofikoe hunomnophini inengkawowo'nengkohofoho. Oso'no hofiko a'amu ahwomomjo somne'no sitofo ujoso'no iyoho munyofoho.

¹¹ I oseso oso a'amu hwasyo hungkuno'ngi somne'no a'amu ahwomomjoso hofikoe yokumpohn'nyo'ngi yofe engo'ngi yakolo'nyo ko huhwa hofiko oso a'amu hwasyo hungkuno'ngi huhwo sohwamne'no Anitumne'no Anitumne'no sitofo mujo'ne hwafaho.

¹² Oso a'amu hwasyo hungkuno'ngi wonyoso hofiko yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyo somo iwo'nengkohofoho. Hofiko yahwohuno'ngi hwafaho. Yo'mayo so'no hofiko huno nto'no mosyafisyio'ngi ifijoso hofiko oso hiso'no sitofo wolantife. Yahu kona'wohi mu meesososo a'amu fonjasyontife pa'nyoso oso a'amu homo somo Anitu kako ose imokonefoho.

¹³ Hofiko nom'ne a'amu somo tango engo uy'wo'nengkohofoso so'no hofiko tango engo womantife. Hofiko wonimango munyo'ngi yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyoso utihwanyopo iwo'nengkohofoho. Ose yontifi hofiko simonyo iwo'nengkohofoho. Ole seliwo'nengkohofosi. Nakwo ho'nwi Anituye a'amu ne'nwohoh selontifi sekwo Anitumne'no uhu'mokuwo'nengkohofoso sohonta a'amu hiso'ngi sekwo ifohutin'nyo solo swo'nontifi oso a'amuso hofikoe yahino wonyoso hwapife halojo sopo kiholopisyaofisyo pa'nyo'ngi hwafaho.

¹⁴ Hofikoe yahinoso olenoho. Hofiko ape hwa'ntesimo uhwonano liwo'nengkohofoho. Hofikoe honingkano wonyo somne'no inengkayo'ne mijoho uy'wo'nengkisofoho. Oso hiso hofikoe simeho somo simeho muhnniwo'nengkisofoho. Oso a'amu hiso hofiko a'amu nom'ne Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo nto'no mokemokosyahumawo'nengkohofoso yohofo somo afofo hungkuno ulontifi hwasyo honingkanomo inengkayo'ne ipemotawowo'nengkohofoho. Hofiko nom'ne a'amu fe yomayo so'no hi umo'nwo'nengkisofoho. Oso a'amu homo somo Anitu kako wae yaofonefoho.

¹⁵ Hofiko honingkano nto'nohino somo hohuj okinjaofontifi hofiko olopolo nonje nonje ilohofomiwo'nengkohofoho. Hofiko oso hwe hohontajo Mpeyoye hwomu Mpelam sohwo kako hamniyoho engo mayo'ne yahino wonyo imentiso oso pa'nyofoho.

¹⁶ Yahu *toungkiso* a'mohungkunoso malⁱwo'nⁱngkoho yohoho. I oso'no Mpelamⁱye yahu *toungki* fihwo kako Mpelamⁱye honⁱngkano wonyo somne'no wopijwahumonto oso yahu huhwo sohumo Anⁱtu a'mohungkuno kakoe hunomo ho'nisyahonⁱngki oso yahu sohwo kako Mpelammo yoka ulimentisofoho. Oso'no yahu huhwo sohwo kako a'mohungkuno'ni Mpelamⁱye yahino wonyo somo pi^jwahumentisofoho.

¹⁷ Oso a'amu Anⁱtuye hungkuno hwasyo lutⁱhwawo'nⁱngkohofoso hofⁱko mijⁱlⁱmno somo jefo yonto sa'nⁱwo'nⁱngkiso pa'nⁱyofoho. Oso a'amu hwasyo hungkuno'nⁱjos o hofⁱko oso humeengo engo sapote somo ififo yokumpohnⁱnyo engoso ponto mtⁱhupo'meefⁱwo'nⁱngkiso pa'nⁱyofoho. Oso a'amu hisomne'no Anⁱtu kako hofⁱko ango nⁱhu'nⁱ si^jkwo'mjoho so'mo humafitnne'ento sokafo esyohumaho.

¹⁸ Oso a'amu hiso hofⁱko hofikoe yo'mayo wonyo iwo'nⁱngkohofo somne'no hofⁱko hofⁱkoe yofe ho'noma'nⁱwo'nⁱngkohofofo. Hofⁱko nⁱhu'nⁱ huno anefoho. Hofⁱko nom'ne a'amu wonyo honⁱngkanomo kahopi ho'nosyalokofo oso a'amu somo hofⁱko afofo hungkuno ulontifi hofⁱko oso a'amu homo somo honⁱngkano wonyo somo ne'nⁱno apa'no asomo ipemotowalokwofo. Ole lutⁱhwawo'nⁱngkohofi, Yo'mayo wonyoso ji^je si^jmeho kumo'nⁱngkiso somo noho fiyo. Ose ulahonⁱngkofi a'amu hiso hofⁱkimo tⁱfi inⁱngkowalokwofo.

¹⁹ Oso a'amu hwasyo hungkuno'nⁱjos o hofⁱko ole lutⁱhwawo'nⁱngkohofi, Yo'mayo wonyoso sekwo sekwoe si^jmeho semo'noso'manji u sekwoe syohofoho. Sekwo honⁱngkano hungkuno somo enjwa'mo humayoso peho'neto. Sekwo yahinoso nom'ne a'amu semokosyohumunyo ku'maho. O'o, sekwo kongkaku mokosyohumunyo kuyoho. Ose ko ulahonⁱngkofi hofikoe yahino wonyo so'nⁱji hwasyo hungkuno so'nⁱji hofikimo aho yokumpohnⁱnyo kemokosyohumunyofoho. Hofⁱko yahino wonyofe syoho ulohofifoho.

²⁰ A'amu fiso hofikoe Jisas Kⁱlais kako hofikoe wonyomne'no poyo imo'nⁱmentiso so'nⁱji hofikoe oso hungkunoso mupa'nⁱmmentohofoso hofikoe wonyo we'e humalofo. I oso'no a'amu fiso hofikoe hofikoe wonyo honⁱngkano somo hohujo ikinjaofⁱkuji osopo hofikoe honⁱngkano wonyoso nto ho'naipioso apa'no nomafⁱkuji aho yokumpohnⁱnyo kemokosyohumafijo'manji oso hohosohonta hofikoe fosyohumayo somo Anⁱtu kako hofikimo nⁱhu'nⁱ no wonyo fosyohumentanⁱngkuji uhwonⁱmontonoho.

²¹ Oso a'amu hiso hofikoe honⁱngkano wonyo nⁱhu'nⁱnhone nto ho'nao'mentohofoso apa'no ma'mentohofoso hofikimo Anⁱtu kakoe hungkunoso hofikimo mu'maso'nⁱjo yontentesi hofikoe wopingo humafⁱkutnnesohilo. I oso'no hofikoe Anⁱtuye honⁱngkano wopingo somne'no huno wopingo tⁱpema'mentofo homo somo hofikoe aku hohujo ikinjao'mentofo so'nⁱji hofikoe tohino mi^jkunⁱimposo engo womantifeho.

²² A'amu Anⁱtuye hungkunomo upa'nⁱntifi hungkuno homo somo hwotoho hm-mentohofoso hofikimne'nⁱno oso hungkuno oso si^jwo yahu yahino'nⁱyofoho. Oseso nehopi li^jwo'nⁱngkohofo. Si^jwo kakoe yahinoso hwlaho mjasyⁱhwosi apa'no womanⁱmontonoho. Yahu sohwa mno nto ijontife somo apa'no wentifi ijⁱwo'nⁱngkafo pa'nⁱyofoho. Oso a'amuso hofikoe Anⁱtuye honⁱngkanomo tⁱfi we'enehwo inⁱngkawentifi osopo hofikoe Anⁱtumne'no hohujo ikinjaofⁱwo'nⁱngkohofoso hofikoe si^jwo yahu oso-hwafe yahino'nⁱyofoho.

3

Nehopi'nⁱnohini nakwoe Hwe Engo sohwo kako asomo noponefoho.

¹ Nje a'amu soku olo iyoswo hufa'uyo mtⁱ mokalokwe loso iyoswo si^jmo'mjo so'nⁱji olo tⁱfinjo lo'nⁱji hungkuno wopingo nto upa'nⁱmentohofoso so'nⁱji sekwo huno akyuafⁱsiyo'nⁱne semtⁱ mokialokweno.

² Hungkuno hiso olenoho. Hohonta Anⁱtu kakoe a'amu hungkuno uya-honⁱngki hofikoe mtⁱ mokumentohofo sohwa hofikoe yo'mayo tⁱfi no'mo imo'none so'nⁱji olo mtⁱ mokumentohofofoho. Sekwo oso hungkuno so'nⁱji nom'ne hungkuno nakwoe Hwe Engo Kⁱlais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'nⁱmentiso sohwo kakoe hungkuno li^jku'mofo (*apousef*) syoho'nⁱjo sohwona'nta'ni upa'nⁱmentohofoso so'nⁱtnne'no sekwo huno ntⁱno fⁱsyafⁱhupmno.

³ Si^jmo'mo sekwo huno olo so'nⁱji huno waseyono. We'enepi si^jkuno ae'uyoso moi'wo umo'nⁱmo li^jhwosi yoso sohonta a'amu fehohnjoso hofikoe yo'mayo hofikoe hunoso umo lonto yahonio somo hofikoe tⁱfi inⁱngkawowo'nⁱngkohofoso hofikoe sekumne'no sitofo woselantifeho.

⁴ Hofikoe sekumo ole woselantifeho. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako sekumo ole selimentisataho. Hwangku ngko asomo wapmmonnoho. Ose selimentisataho. I kako ntⁱmo humaho. Nakwo kakimo muhwonyofoho. Kako sekuyepono asomo maponehoho. Anⁱtu hohonta yo'mayo mtⁱ mokumentiso sohonta yo'mayo

imo'nimentisoso ne'no wo'mopontan̄ingki nakwoe ajuyohwosa hofiko nohumamopontifi pe'nimentohoho somta'angoso olahonta oso yo'mayoso ne'no weho. Oso pa'nyoso ne'no nowentihwonefaho. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako maponehoho. Hofiko sitofo ose woselan̄tifeho.

⁵ Hofiko olo hungkuno anga'nohino losomo simeho hi'ntnnono uyoso nakwolaho lalokwofo. Hohonta Anitu kako hungkuno'nohini lahon̄ngki hwaho'nji ahwomo'nji imo'nimentisofaho. Oso hwaho hiso mijo ajwopo wo'mentisofaho. Mijo fehohnjoso yokintahapo ho'nahumentisoso fehohnjoso hwaho lopo wo'mentisofaho.

⁶ Oseso s̄ikuno nom'ne somo Anitu kako lahon̄ngki mijo oso hwaho somo ifehu'mokosyahan̄ngki a'amu hopi'nono wonyo humamotofoso mijo mapolo'mentonono.

⁷ Oso pa'nyoso t̄ifi no'mo Anitu lahon̄ngkuhwose olo hwaho lo'nji ahwomo'nji uhwon̄wo'n̄ngkuhwone somo Anitu lihwoso'no toho nonasyonefaho. Oso hohosohonta a'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaof̄wo'n̄ngkohoho somne'no oso S̄ikuno Engo Anitu'nji hofikoe wonyo so'ne hungkuno ikwolopitnnefaho. Oso hiso'no Anitu kako hontohumahoa. Oso hungkuno homo somo a'amu sitofo'njo huhwo sohwa hofiko simeho hi'ntnnono muyo'njo hwafoho.

⁸ Nje a'amu soku sekwo olo hilo so'no huno nosyafisyūkutoho. Anitu kako hontohumayo ne'nohinoso peho'neto. O'o, sekwo huno olo so'no fisyafthupmno. Anitu kako huno syafisyonteso s̄ikuno anga'nohinoso soswo wan tausen (1,000) pa'nyofaho. U soswo wan tauseniso (1,000) s̄ikuno anga'nohino pa'nyofaho. Nakwo s̄ikuno so'ne atofo li'wo'n̄ngkuhwone hopaso Anitu kako oso s̄ikuno so'ne atofo majofaho.

⁹ Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo kako ole l̄imentiso. U ngko yo'mayoso umonnoho l̄imentisoso uyimontonoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Anitu kako oso hungkuno l̄imentisoso in̄ingo mofalofoho. O'o, kako in̄ingo mamofonehoho. I oso'no Anitu kako huno ole syofisyalofaho. A'amu anga'nohino fihwo kako t̄ikanomo uyoso'nji n̄hu'no wonyofaho. Ose lonto ole lalofi, a'amu hopi'nonohinoso hofikoe hon̄ngkano wonyo somo hohujo ikinjaof̄kuji ngkine'nji simeho hi'ntnnono y'wo'l'mokukuji wontapife. Anitu kako huno ose syafisyonto kako a'amu hon̄ngkano wonyo'njo somne'no hontohumahoa.

Olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'nonefaho.

¹⁰ Oseso a'amu hufo uyantife pi'wo'n̄ngkohoho hopaso nakwoe Hwe Engo sohwo kakoe s̄ikuno asomo pe'e'neso oso pa'nyofaho. Oso s̄ikuno homo somo ahwomo engo nol̄hwoso'no ahwomo hiso moi'wo umo'n̄mtonoho. Oso hohosohonta hntokwaliyo so'nji hamno mofehi'nyo nakwoe hwaho yo'mayo so'nji toho moi'wo nonefaho.

¹¹ Hwangku oso yo'mayo i'mofapone so'no sekwo huno syafisyūkuji olahonta sekwoe humayoso pipi wehumantifito. Sekwo hon̄ngkano wopingo'nohini ikuji Anituye yahino wopingo'mohnini nto'no fin̄ngkakuno.

¹² Ose ikuji sekwo Anituye S̄ikuno Engo so'no fohontohumamno. Sekwo Anitu kakoe syohoso yokumpohn'nyo ifijo'manji kako komo'no wapmmontonoho. Oso s̄ikuno homo somo yo'mayo ahwomomjo somo toho n̄ngkuhwoso'no sojo hwaho yo'mayoso afofo mijo pa'nyo imo'nonefaho.

¹³ Hohonta Anitu kako ole nal̄mento, Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta ngko ahwomo songo'nji hwaho songo'nji mti'mokumnefaho. Oso hopo sopo a'amu hofiko yahino wopingo'njoso mapitnnefaho. Anitu ose nal̄mentiso so'no nakwo oso hiso'no hontohumalohwono.

Nakwo nakwoe humayoso nto'no ehumehwasi nakwoe Hwe Engo sohunne'no wohontohumano.

¹⁴ Oseso nje a'amu soku sekwo yo'mayo yahino wonyo somo n̄hu'nahone ho'naofikuji yahino wopingo'nohini iyoso'no syoho engo ikuji oso s̄ikuno engo somne'no fohontohumamno. Ose ifijo so'no Anitu kako sekumo t̄mo wonyo masehononehoho. O'o, sekwo kako'nji simeho afa unantifeho.

¹⁵ Jisas kako asomo komo'no mape'njo peho'no yalofoho. Hwapingooso kako nom'ne a'amu hofikoe hon̄ngkano wonyo somo hohujo ikinjaof̄kuji ngkimo t̄ifi wonn̄ngkapifento hontohumahoa. Olo hungkuno ngko semt'i'mokiyalokwe hiloso Anitu kako nen̄ngkwa'wehwo Poulu humumo uyahon̄ngki kako huhwonji sekune'no iyoswo mti'mokumentisofaho.

¹⁶ U yo'mayo iyoswo Poulu mti'mokuwō'n̄ngkisoso kako s̄ikuno ae'uyo yo'mayo somne'no mti'mokuwō'n̄ngkisofaho. Hungkuno fehohnjо mti'mokonteso yolofo ne tipemayo'ne'ntani syoho engo iwo'n̄ngkuhwonefaho. I oso'no a'amu huno aneso Anituye hungkunomo hofiko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo hofikoe hwasyo hunoso iwo'n̄ngkohofoso hofiko Poulye hungkuno yolofo neso huno

muyahonìngki hwasyo lutìhwawo'nìngkohofefoh. Poulye hungkuno'nohin'i'maho. O'o, nom'ne hungkuno Anìtuye iyo'swo mta'ango hi yolo'ho neso hwasyo lutìhwawo'nìngkohofefoh. Oso'no hofiko tohino engo notìpemapitnnefoh.

¹⁷ Nje a'amu soku, sekwo oso a'amu Anìtuye hungkuno hwasyo lutìhwamojo so'no huno nto seyo'hoho. Oseso sekwo oso a'amu somne'no l'waho nto'no fiyimno. Oso a'amu Anìtuye hungkuno hwasyo losetìhwawo'nìngkohofoso hofiko sekumo honìngkano hwasyomo ipesemotaftnnoho. Sekwo nopìwahupitnnoho.

¹⁸ Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'nìmentiso sohune'no sekwo kakine'no sìmeho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwoe sìmeho pompenjiyo uyoso engo umo'nono. Sekwo kakoe yahino wopìngo somne'no sekwo huno engo fitìpemapmno. Nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe yofeso engolopohamo ne'no noho'nomehwanefoh. Nje hungkuno oshopeho. Ngko Pita'ni selohono. Nehopeho.

1 Joun

Olo Iyoswo Simo'mjo loso Joun Mt'i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo fouti'nji (40) sikisiti'nji (60) nto uyakolo'mentiso ajwo sopoli'keno olo iyoswo simo'mjo loso Jisas'ye inomokomoyo Joun mt'i'mokumentisofoho. Joun sohwo iyoswo simo'mjoso nto mt'i'mokumentisohwo olo nom'ne loso mt'i'mokumentisofoho. Hungkuno hwapingoso afafoho. Oso'no hofiko huno olenoho. Olo iyoswo loso Joun mt'i'mokumentisofoho. Hofiko huno ole, olo iyoswo loso Joun kako a'amu hwaho engo Esiya ango'mmeemjo Jisasimo in'ngkunyo somne'no mt'i'mokuyahotimentisofoho. Joun oso a'amu hwasyo hunguno'njo a'amu Nositikiso hofiko a'amu Jisasimo in'ngkunyofe s̄imeho hi'ntnnnonohino somo wonyo umokontan'ngkofi yokumpohn'nyo umokumonto mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo homo lomjo hungkuno hwapingoso olenoho. S̄imeho uyoso'no huno syaf'huno. (Hungkuno hiso 1 Joun sohe engo 2, honingkano we'e 5. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Joun ango nt'po humanto mt'i'mokumentisot'keno. Oso'no nakwo huno monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo l̄hwasi t̄fi un'ngkohwono.

Jisas songo ne'no humayo'ne hungkunoso hwapingo hweho.

¹ Jisas K̄laisimne'no ngko ifalifaliyo wamt'i'mokumone'no yohono. Kako songo humayo'ne hungkuno hwapingo hweho. Nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta Jisas kako ne'no humamojo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo nupo'nontani kakoe simo'mangomo t̄mo nuhwonontani kakoe a'apahomo aho upm'mokumentihwonefoho. Oso'no nakwo kakine'no hungkuno selalokuhwono.

² Olo songo humayo hwapingo lohwo kako uti'hwa'nyopo i'mofopahon'ngki nakwo uh-wonimentihwonefoho. Uhwonimentihwone so'no kakine'no hungkuno songo ne'no humayo'ne selalokuhwono. Kako Anituye hungkuno huhwo lohwo kako a'amu imo'nonto uti'hwa'nyopo i'mofopahon'ngki uhwonimentihwonefoho.

³ Yo'mayo hopi'nono upa'limentihwone so'nji uhwonimentihwone so'ntnne'no selalokuhwono. Oso'no sekwo'nji nakwo'nji s̄imeho afa ufohi'nyo'ne uyantane'yihwono. Nakwo'nji Mpohwo Anit'u'nji kakoe Hwomu Jisas K̄lais sohwo'nji s̄imeho afa ufohi'nngkuhwone hopaso sekwo'nji s̄imeho afa ufohi'nano.

⁴ Olo hungkuno semti'mokiyalokwe loso t̄fi in'ngkafijo'manji nakwoe s̄imeho'nji sekwoe s̄imeho'nji wopingo'nohini umo'n;montonoho.

Nakwo honingkano wopingomnophini wemoyihwano.

⁵ Olo hungkuno Anituye hwomu nalimentisoso selalokuhwono. Hungkuno ole, Anit'u kako wopingo'nohinoso hwapingo hweho. Kako wonyo honingkano n̄ihu'no ane hweho.

⁶ Oso'no nakwo Mpohwo'nji s̄imeho afa ufohi'nano kolihwasi nakwo honingkano wonyomo oseno mohumentan'ngkuhwasi'manji nakwoe hungkuno hiso hwasyofoho. Nakwo mango'nohino'nwoho.

⁷ Nakwo Mpohwoe hungkunomo in'ngkowasoso Jisas kako in'ngkawowo'n'ngkiso pa'nyoso nakwo a'amu hwhapponjo so'nyuye s̄imeho afa'njo wohumantanoho. Ose ihwasi'manji Jisas Anituye Hwomu sohwoe hon'yo nakwoe wonyo wae enaofihwoso'no nakwoe s̄imeho kih'o'maso'nji wohumantanoho.

⁸ Nakwo wonyo ane'nwoho hnnaso'manji nakwoe s̄imehomne'no hwasyo hnnalokuhwono. Hungkuno neso nakwoe s̄imehomo monauyoho.

⁹ Nakwoe wonyo yolo ho l̄jwao fas'o'manji Anit'u wopingo'nohini iwo'n'ngkiso sohwo kako monesikwajonehoho. O'o, kako nakwoe wonyo wae enaofihwoso'no nakwo s̄imeho kih'o'maso'nji wohumantanoho.

¹⁰ Nakwo ole hnnaso, Ngko wonyo ane hwo'nyoho. Ose hnnaso'manji nakwo Mpohwo Anit'u sohumne'no hwasyo hweho lalokuhwono. Kakoe hungkuno nakwoe s̄imehomo monauyoho. Hwapingoso Anit'u nalohoho, A'amu hopi'nono wonyo hi'njo kuyoho.

2

Jisas K̄lais nakwoe Nefo'mayo hweho.

¹ Nje mehomni soku, olo hungkuno mt'i'mokalokweso sekwo honingkano wonyo miyo'nefoho. I oso hiso'no a'amu fihwo wonyo yososo nakwo'ne nefo'mayo'ne oso hi'nji'nwoho. Huhwo sohwo Mpohwo Anit'u'nji humaho. Nakwoe wonyomne'no kako

Mpohumo jomo ulimontonoho. Oso hwe wopingo sohwo Jisas Kilaistyoho. Yo'mayo iwo'nìngkiso so'no Mpohwo simeho wopingo umo'nìwo nìngkisofoho.

² Oso hwe huhwo sohwo nakwoe wonyomne'no tohino mìkun'imposo ma'mentisofoho. Kakoe honiyo nakwoe wonyo wae yafo'ne imo'mentisofoho. Olo hiloso nakwoe wonyomne'nohini'maho. O'o, a'amu hopi'nonohino olo hwaho lopo humolawotofo sofe wonyomne'no imo'mentisofoho.

³ Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo Anituye hungkuno hofiyi inìngkayo'manji Mpohwo'nji nakwo'nji simeho afa nto inìngkuhwono. Nakwo kakoe a'amu ne nto imo'nìngki'hwono.

⁴ A'amu ole lososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ose lososo Anituye hungkunomo ito'no minìngkayo'njo sohwo hwasyo'nohino hweho. Hungkuno neso kakoe simeho mo'mo mawo'nnyo hweho.

⁵ A'amu Anituye hungkunomo ito'no inìngkaweso sohwo kako Anitumo simeho uyoso engo umo'nìmontonoho. Oso hiso kiko isoso kiko huno wakiyono. Kiko Anitumo humahnno.

⁶ A'amu fihwo ole lososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ose lihwosi kakoe honìngkano Jisasimne honìngkano pa'nyo umo'nono.

Hwe fihwo nom'ne a'amumo simeho ne uyalokunjo sohwo kako pomponahopo humaho.

⁷ Nje a'amu soku, olo hungkuno sekwo inìngkayo'ne mti'mokalokweso songo'maho. O'o, yofohofoho. Hohonta simo'mo ne'mo nto upa'nìmotofofoho.

⁸ I oso hungkuno hohontajoso huno naimentisoso olohonta Jisasimne uhwonìngkahonìngkuhwoni honìngkano hungkuno hohontajoso songo pa'nyo imo'nalofoho. Oso'no sìkwo'mjohoso moi'wo imo'nalofoho. Pomponahopo wopingo weho.

⁹ Hwe fihwo ole lososo, Ngko pomponahopo humaleno. Ose lososo kako a'amu nom'ne sohumo simeho wonyo uyososo sìkwo'mjohoso'mo humaho.

¹⁰ A'amu fihwo a'amu nom'ne sohumo simeho uyososo kako pomponahopo humaho. Oso hopo sopo nohumahwosi kako a'amu nom'ne somo honìngkano wonyomo mipemotaweheno. O'o, hofiko kakine'no mopìwasiyofoho.

¹¹ A'amu nom'ne sohune'no simeho wonyo uyososo kako sìkwo'mjohoso'mo wohumamontonoho. Kakao sìkwo'mjohoso'mo emoyonto honìngkano'no pijipijo iwo'nìngkisofoho. Kakoe wonyomne'no tìmpi'nyo imo'nonto honìngkano ito'no muhwonyofoho.

¹² Nje mehomisoku, Anitudo kako Jisasimne'no sekwoe wonyo wae yao'mentiso so'no ifalifaliyo semti'mokiyalokweno.

¹³ Sekwo hwe engo sohwasi olo hwe lohwo simo'mo ne so'mo humamojo sohwo olohonta oseno humaso sohumo sekwo huno moi'wonoho. Oso'no semti'mokiyalokweno. Sekwo hwe songo sohwasi sekwoe yokumpohn'nyo hwe wonyo Seten sohumo uyakolo'malofo so'no semti'mokiyalokweno.

¹⁴ Sekwo mehomisoku, sekwo Mpohumo huno ito'no seimentiso so'no semti'mokimentohefoho. Sekwo hwe engo sohwasi olo hwe lohwo simo'mo ne so'mo humamojo sohwo olohonta humaso sohumo sekwo huno seimentiso so'no semti'mokimentohefoho.

Nakwo hwahoponjo yahino somne'no namo'nìngkuhwoloho.

¹⁵ Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no simeho uyikutoho. A'amu fihwo hwahoponjo yahinomo inìngkaweso sohwo kako Anituye hungkuno ne'njo somo minìngkayofoho.

¹⁶ O'o hofiko yo'mayo wonyo so'no simeho fefoyo, yo'mayo hwaponjo somo tìmo uhwononto hi umo'nìngkahonìngki yokumpohn'nyo mokosyohumayoso nakwo huno ole nayohoho. Oso hiso Anitudo mta'ango'maho. O'o, hwahoponjo honìngkanofoho.

¹⁷ Yo'mayo hwahoponjo so'nji honìngkano wonyo so'nji moi'wo imo'nonefoho. I a'amu Anituye hungkunomo inìngkayo sohwo songo ne'no nohumant'hwonefoho.

Jisasimne'no hungkuno hwasyo ulimotofo sohwa nto i'mofapoho.

¹⁸ Nje mehomisoku, sìkuno moi'wo imo'nyoso mofoneponoho. Hohonta sekwo nto upa'nìmentisofoho. Jisas Kilaistyoho mango sohwo wapmmontonoho. Ololahonta kakao mango sohwa nto i'mofapmmalofo. Oso'no nakwo huno ole. Sìkuno moi'wo umo'nìmonte'no yohoho.

¹⁹ A'amu fehohnjo nto neliko'ma'malofofoho. Osohwa nakwoe a'amu'njo'maho. Hofiko nakwoe a'amu'ntentesi hofiko nakwo'nji ne'no nohumafikutnnesohilo. I oso'no nto neliko'ma'malofofoho. Oso'no nakwo huno ole moi'wonoho, nakwoe a'amu ne'maho.

²⁰ I oso'no sekwo Anituye Towahuno Wopingo moi'wo nto ma'malofofoho. Oso'no sekwo honingkano neso huno moi'wo nto seimaho.

²¹ Sekwo honingkano ne so'no huno maseyoho isoso'no mamti'mokalokuyohono. O'o, sekwo honingkano ne so'nji honingkano hwasyo so'nji yofe uhwofiwo'nningkohofoho. Hwasyo hungunoso hungkuno nehopi mta'ango mmo'nonefoho huno seyohoho. Oso'no semti'mokiyalokweno.

²² Hwe hwasyo hungkuno'njo sohwo ti'hwolo. Hwe ole liwo'nningkiso hweho. Jisas sohomo Anitu nakumne'no uhwosopo'mentiso'maho. Ose liwo'nningkiso sohwo kako Jisas Kilaishi mango hweho. Kako Mpohwo Anitu'nji kakoe Hwomu Jisas'i'njimo ngkilaho uliwo'nimojo hweho.

²³ A'amu fihwo Anituye Hwomu sohomo ngkilaho liwo'nningkiso sohwo Mpohwo huhune'no ngkilaho liwo'nningkiso hweho. A'amu fihwo Hwomu sohomo si'meho hi'ntnnono uy'wo'nningkiso sohwo Mpohwo huhune'no si'meho hi'ntnnono uy'wo'nningkiso hweho.

Anituye Towahuno hungkuno ne'njo loneti'hawawo'nningkiso hweho.

²⁴ Oso hungkuno hohonta upa'nimofosofo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Oso hungkuno hiso si'meho'mo wosewo'mto'manji Mpohwo Anitu'nji hwomu sohwo'nji sekumo aho yokumpohn'nyo wosemokosyohumanjiyoho.

²⁵ Olo hilo so'no nal'mentisofoho. Nakwo kako'nji songo ne'nohini nohu-menti'hwanefoho.

²⁶ A'amuso sekumo honingkano hwasyomo ipemotasewofitnnohontnne'no semti'mokiyalokweno. Oso'no sekwo huno waseyono.

²⁷ Sekwo Anituye Towahuno nto mahoningkofi kako sekwo'nji humaho. Oso'no Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako sekwo'nji ne'no humahwosi yo'mayo hopi'nonohino so'no wolaseti'hwahwono. Kako hungkuno nehopi'nohini losetihwayo hweho. Hwasyo hungkuno ane hweho. Anituye Towahuno Wopingo loseti'hwaso hopaso sekwo Jisas Kilaishi aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

²⁸ Ou, nje mehomni soku, sekwo Jisasimo fosyohumamno. Oseso kako poso sohonta nakwo yokumpohn'nyo lohoffhwasi wonimango monayo'njo kako'nji woswo'nantanoaho.

²⁹ Sekwo huno moi'wonoaho. Jisas Kilaishi sohwo hwe wopingo hweho. Olo hilo so'no sekwo huno ole waseyono. A'amu honingkano wopingo'nohini iwo'nningkiso sohwo Anituye mehomni ne hweho.

3

Olohonta nakwo Anituye mehomni'wi humalohwono.

¹ U Mpohwo Anitu kako nakumne'no hitoho mikuni'imposo nejapmmentisofoho. Kako nakumo nal'iwo'nningki, Nje mehomni kuyoho. Ose nal'iwo'nningkiso hweho. Oso'no pisopisaho l'kuji huno fusyafihupmno. Ou, nehopeho. Nakwo Anituye mehomni ne'nwoho. A'amu hwahoponjoso Anitune'no huno muyoso'no nakwo'ntnne'no hofiko huno muyofoho.

² Ou nje a'amu soku, nakwo Anituye mehomni nto imo'nningkuhwono. Nakwo hwangku pipi imo'nanehwono. Oso hiso huno monayo'njofoho. I oso'no nakwo huno ole nayohoho. Jisas kako asomo poso sohonta nakwo kako pa'nyo imo'naneffoho. Hwapingoso nakwo Jisas ne sohomo uhwonaneffoho.

³ A'amu fihwo olo hilo so'no hontohumaso sohwo kako honingkano wonyo apa'no miyo'njo hweho. O'o, kako si'meho kiho ane'njo Jisas pa'nyo wohumamtonoho.

⁴ A'amu yahino wonyo'njo sohwo kako Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nningkiso hweho. Yo'mayo yahino wonyoso Anituye hungkunomo mtihupewo'nningkisofoho.

⁵ Sekwo huno ole seyohoho, Nakwoe wonyo wae so'no Jisas kako a'amu imo'nimmentisofoho. Kako wonyo ane hweho. Kako Anituye honingkano hungkunomo mamti'huposo'njo hweho.

⁶ A'amu Jisasimo humaso sohwo wonyo miyo'njo hweho. A'amu fihwo honingkano wonyo iwo'nningkiso sohune'no nakwo huno ole wonayono, Oso hwe huhwo sohwo Jisasimne'no huno muyo hweho.

⁷ Nje mehomni soku a'amu hwasyo hungkuno sejo'njo somne'no i'waho fiyimno. A'amu honingkano wopingo'njo Jisas Kilaishi pa'nyo sohwo hwe wopingo'nohino hweho.

⁸ Hwe wonyo Seten sohwo hohonta nakwoe hwaho mmo'nyo sohonta kako wonyo'nohini imojo hweho. A'amu olopo humaso sohwo wonyo ne'no yalokuso sohwo Seteniye mehomni hweho. Anituye hwomu sohwo yo'mayo Seten iwo'nningkiso so'no wae yafof'ne pmmentisofoho.

⁹ A'amu Anituye mehomu imo'nyo sohwo kako honingkano wonyomo miningkayo'njo hwaho. Hwapingoso Anituye Towahuno kakimo humaho. Oso'no kako wonyo miyo'njo hwaho. O'o, Anituye hwomu hwaho.

¹⁰ Anituye a'amu neso tihwolo. Setenye a'amu neso tihwolo. Oso'no hundo nayi'hwoso'no'manji oloso'no hundo wosyofsyano. A'amu honingkano wonyo'njo a'amu nom'ne somo simeho moyo'njo osohwo Anituye a'amu'maho. O'o, Setenye a'amufoho.

A'amu nom'ne'nji simeho inyo yahinoso oleno.

¹¹ Sime'mo ne'mo sekwo hungkuno ole upa'nifmentohofi, Sekwo a'amu nom'ne somne'no simeho uyimno.

¹² Nakwo a'amu Kein osohwo pa'nyo miyanehwono. Oso hwe huhwo sohwo Setenye a'amu hwaho. Koningkwa'wehumo fonjahumentisofoho. Peho'no fonjahumentisoto. Hwapingoso ole. Kein kako honingkano wonyomo iningkamojo hwaho. Apel kako honingkano wopingomo iningkamojo hwaho.

¹³ Oso'no a'amu olo hwaho loponjoso sekumne'no nakwolaho selifijo'manji sekwo yomo iyo'leno.

¹⁴ Nakwo a'amu nom'ne Jisasimo simeho uyivo'nimotofo somo simeho uyivo'ningkuhwone'manji nakwo hundo ole, Mpohwoe tojo somo humalohwono hundo nto nayohoho. Hwapingo ole, Nakwo Setenye hantojo tikan honingkano somo uliko'mentani Anituye hantojo songo ne'no humayo'ne somo humalohwono. Olo hilo so'no hundo pipi nayohoho. A'amu fihwo kako a'amu nom'ne somo simeho moyo'njo yoso sohwo kakoe songo ne'no humayoso tohino mikunimposo ne'no umnoneyefoho.

¹⁵ A'amu koningkwa'wehumne'no simeho tohino umnoso sohwo wofonjahumonne'no yohono loso sohwo pa'nyo hwaho. Sekwo hundo moi'wonoho. A'amu nom'ne sohumo wofonjahumonne'no yohono loso sohwo Anitujnjopo songo ne'no mohumanefoho.

¹⁶ Jisas olo hwaho lopo nakumne'no imentiso so'no nakwo hundo nayohoho. Jisas nakumne'no poyo pe'nimentisofoho. Oso'no nakwo nakwoe a'amumo ufo'mayo'ne'no nakwoe songo humayoso hofikimo uyano. Nakwoe a'amu somo ufo'mehwaso hn'nwi poyo pe'nasoso wopingofoho. Jisas hnne'efoho.

¹⁷ A'amu olo hwaho loponjo hamniyoho hi'jno sohwo koningkwa'wehwu umofonyo yalofonjo sohumo hitoho mulofe'njo'manji kako ole lososo peho'neto, Ngko Anitumo simeho uyivo'ningkohe hwo'nyoho. Ose peho'no lalofoho. Mango'nohino hwaho.

¹⁸ Nje mehomu soku, nakwo nom'ne a'amu somno namo'nyoso mango'nohini ulihwalaho. O'o, nakwo hofikine'no hitoho nalofhwoso'no hofikimo wopingo ulohofano.

A'amu Jisasimo tifi iningkawowo'ningkohofoso Anitumne'no iyoho munonehoho.

¹⁹ Simeho uyo yahino ne'nji utihwehwasi nakwo Anituye honingkanomo nehopi humalohwoneso hundo wonayono. Oso'no nakwo Anitujnjopo lohofihwasi nakwo wonimango monanonefoho.

²⁰ I oso'no jije simeho mo'mo wonyo hwo'nyoho hnniwo'ningkino'manji Anitujije simehomu yakolo'nyyo hwaho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'no hundo hwapingo'njo hwaho. Oso wonyo hiso kako wae nto kiloho'maho Anitujuno uyohoho.

²¹ Ou, nje a'amu soku, nakwoe simeho mo'mo oso hungkuno monajo'manji nakwo Anituye simanopo wonimango ane yokumpohn'nyo wolohofano.

²² Nakwo kakoe hungkunomo tifi iningkawowo'ningkuhwone'manji yo'mayo iwo'ningkuhwone so'no Mpohwoe simeho wopingo umo'ningkiso'manji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ulasoso wonejapmmontonoho.

²³ Anituye hungkunoso oleno. Nakwo kakoe Hwomu Jisas Kilaishiye yofe somo simeho hi'ntnnono uyihwasi nom'ne a'amumo simeho uyihwano. Oso hiso kako nalinyefoho.

²⁴ A'amu Jisaskiye hungkunomo tifi iningkawowo'ningkiso somo Anitujakimo ufo'malofo. Anitujakimo hwe huhwo sohumo humaho. Anitujakoe Towahuno Wopingoso nejopahoningki Towahuno sohwo ole netihwalofoho. Anitujakumo humaho.

4

Anituye Towahuno ne'nji towahuno hwasyo so'ntnne hungkunofoho.

¹ Nje a'amu soku, a'amu pi'ningo hwasyo hungkuno'njosu nakwoe hwahopo emoyalokwofo. Oso'no hungkuno hopi'nonohino upa'nifijo oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono ukutoho. O'o, a'amu ole selososo, Ngko Anituye Towahuno hi'jno hwo'nyoho. Ose selahoningkuhwosi sekwo yamofo fiyimno. Oso hwe huhwo sohwo Anituye hwolikeno. Hwahoponta'ango hwolikeno.

² Huno ito'no tipemapitnne'no yamofo fiyimno. A'amu fihwo hungkuno ole loso'manji, Jisas Anituye Hwomu Ne sohwo a'amu imo'nimentisofoho. Ose loso sohwo kako Anituye Towahuno ne hi'njo hweho.

³ Oso hungkuno hiso a'amu majo'manji kako Anituye Towahuno ane hweho. O'o, kako towahuno Jisas'ye mango sohwa mta'ango hi'njo hweho. Sekwo ole nto upa'nimentohofi, Jisas'ye mango sohwo noponefaho. Ou, kakoe towahuno sohwo nto pmamaho.

⁴ Nje mehomisoku, sekwo Anituye kuyoho. Sekwo a'amu hwasyo hungkuno'njo somo hwotoho nto hmimalofo. Hwapingoso oso Towahuno ji'e simeho mo'mo humaso sohwo kako towahuno hwahoponjo somo nihu'nahone uyakolo'mentisofoho.

⁵ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njoso hwe wonyo sohwoe a'amufoho. Hofiko hungkunoso hwahoponta'angofoho. Seteniye a'amuso hofiko hwasyo hungkuno hwahoponta'ango somo upa'n'iwo'n'ngkohofofoho.

⁶ I oso'no nakwo Anituye'nwaho. A'amu fihwo kako Anitu ne sohune'no huno unyohwo'manji osohwo kako nakwoe hungkuno upa'n'ntonoho. Ou, nom'ne a'amuhwo kako Anitune'no huno moyohwo'manji i nakwoe hungkunomo mupa'nonehoho. Olo hilo so'no hungkuno Anitu mta'ango so'no nakwo huno wonayono. Nakwoe hungkunomo nen'ngkapifijohwa'manji Anituye Towahuno ne'njofoho. Ou, nakwoe hungkunomo monen'ngkapifijoso hwe wonyo sohwoe towahuno hi'njo hwafoho.

Anitu kako nakune'no hitoho ulofalofoho.

⁷ Nje a'amu soku, nakwo nom'ne a'amumne'no simeho umo'nyo yahinoso uyano. Nom'ne a'amumne'no simeho umo'nyo yahinoso Anitu mta'angofoho. A'amu nom'ne somne'no umo'n'iwo'n'ngkiso sohwo kako Anituye mehomifoho. Kako Anitune'no huno uyalofoho.

⁸ A'amu nom'ne somo simeho moyoso Anitune'no huno muyihwafoho. O'o, Anitu simeho uyoso kako hwapingo hweho.

⁹ Anitu nakune'no hitoho mikkunimposo nejapmentisofoho. Oso'no kako nakwo'nji songo ne'no humayo'ne imo'mentisofoho. Oso hiso'no kakoe hwomu anga'nohino sohomo oso songo humayoso uyo'ne'ento nakune'no hwahopo uhwati'mentisofoho. Oso'no Anitu nakune'no simeho nejaponto netihwamentisofoho.

¹⁰ Simeho inyo neso ole, nakwo Anitumo simeho uyo pa'nyo'maho. Oso, neso ole, Anitu nakumo simeho nejaponto kakeo Hwomu nakwoe wonyomne'no tohino mikkunimposo mayo'ne nejapmentisofoho.

¹¹ Nje a'amu soku, nom'ne a'amumne'no namo'nyo so'no Anitu umo'nalofoho. Oso'no nakwo nom'ne a'amune'no wonamo'nono.

¹² Nakwo hopi'nonohino so'nw Anitumo muhwonyo'nwaho. I nakwo a'amu nom'ne uhwon'iwo'n'ngkuhwone somo simeho ne'njo uy'iwo'n'ngkuwaso'manji Mpohwo nakwo'nji nohummahwosi kako nakumo simeho nejape so'no huno wonayimontonoho.

¹³ Kakoe Towahuno nejapmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho, Anitu nakwo'nji humaho. Nakwo kako'nji humalohwono.

¹⁴ Mpohwo Anitu a'amu hwahoponjo so'nyumne'no asomo nemayo'ne kakoe Hwomu uhwati'mentisofoho. Oso hiso uhwonimenti'hwone so'no selakokuhwono.

¹⁵ A'amu fihwo Jisas'imo simeho hi'ntnnono nehopi uyihwosi a'amu somo ole uloso, Jisas Anituye Hwomu hweho. Ose loso sohwo Anitu kakimo humaho. Kako Anitumo humaho.

¹⁶ Nakwo huno wonayono Anitu nakune'no hitoho nejapmentiso so'no nakwo simeho uyalokuhwono. A'amumne'no umo'nyo yahinoso Anitu mta'angofoho. A'amu fihwo nom'ne a'amumne'no umo'n'iwo'n'ngkiso sohwo kako Anitu'nji humaho. Oso'no Anitu huhwo kako'nji humaho.

¹⁷ Jisas nakumo nonehumentan'ngki nakwo nom'ne a'amumne'no namo'nyo yahino wopingo yalokuhwoneso olehoho. Sikuno Engo hungkuno tango'njo ikwalofo'ne somo nakwo yokumpohn'nyo nolohofihwasi wonmango monanonefaho. Hwapingoso nakwoe songo humayoso olo hwaho lopo Jisas sohwo nakwoe simeho mo'mo humaho.

¹⁸ A'amu fihwo nom'ne a'amumne'no umo'n'iwo'n'ngkiso sohwo iyoho miy'wo'n'ngki yohoho. O'o, iyoho iyoso nihu'no awonoho. Iyoho iyo hwapingoso olenoho. A'amu fihwo iyoho yososo nakwo huno wonayono nom'ne a'amumne'no umo'nyo yahinoso itohinoh'maho.

¹⁹ Nakwo nom'ne a'amumne'no namo'n'iwo'n'ngkohoho. Hwapingoso Anitu kako nakune'no simo'mo umo'nimentisofoho.

²⁰ A'amu nom'nehwo ole lososo, Ngko Mpohune'no simeho uyalokweno. Ose loso sohwo a'amu nom'ne sohomo simeho wonyo uyoso osohwo kako hwasyo hungkuno

lalofoho. A'amu fihwo kako olo hwaho loponjo a'amu uhwon'wo'n'ngkiso somo simeho moyo'manji kako Mpohwo Anitumo muhwonyo sohumo simeho pipi uyimontolo.

²¹ Jisas Kila ole nalimento, Kiko Anitumne'no simeho uyo'manji jije a'amu homne'no simeho uyo. Ose nalmentisofoho.

5

A'amu Jisasimo tifi iningkawowo'n'ngkohofoso yo'mayo hwahoponjo yahino somo hwotoho feso'n'ngkohofoho.

¹ Hwe nakwoe wonyo wayo'ne Anitu uhwosopo'mentiso sohwo Jisas'yo. Oso hungkuno hiso a'amu fihwo huno nehopi uyoso sohwo Anituye mehomni hweho. A'amu Mpohumo simeho uy'wo'n'ngkiso sohwo kakoe mehomni'ntnne'no simeho uy'wo'n'ngkiso hweho.

² Nakwo Anituye simeho uyihwasi kakoe hungkunomo tifi iningkowaso'manji nakwo huno ole wonayono. Nakwo Anituye mehomni somo simeho nehopi uy'wo'n'ngkuhwone'nwaho.

³ Nakwo Anituye honingkanomo tifi iningkowaso'manji nakwo Mpohumo simeho nehopi uy'wo'n'ngkuhwone'foho. Anituye honingkano somo tifi iningkayoso tango'njo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyo nejap'wo'n'ngkiso hweho.

⁴ Anituye a'amu neso yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo somo hwotoho fe-e'ne yokumpohn'nyoso hi'njofoho. Oso yokumpohn'nyo hwatoho fe-e'neso hwapi'ngole, Nakwo Jisasimne'no huno nayohoho. Kakoe yokumpohn'nyo nefo'mayo'ne sohune'no huno nayohoho.

⁵ Yo'mayo hwahoponjo somo yakolo'nnyo tifhwolo. A'amu fihwo kako huno ole uyososo, Jisas Anituye Hwomu hweho. Huno ose uyahoningki kako yo'mayo hwahoponjo somo yakolonoho.

Anitu kakoe hwomumne'no hungkuno yolo ho limentisofoho.

⁶ Olo Jisas huhwo sohwo mijo wokiyon'mano lonto, nje hon'yo us huma'mo lonto nakwoe hwahapo pmmentisofoho. Mijo'nolini so'n'pmmentiso'maho. O'o, mijo'nji hon'yo'ntnno pmmentisofoho. Anituye Towahuno Wop'inggo hungkuno nehopi hwapi'ngoso sohwo kako Jisasimne'no olo hilo so'n'no yolo ho limentisofoho.

⁷ Oso hufa'u s'hune sohwa Jisasimne'no yolo ho lalokwofo.

⁸ Anituye Towahuno Wop'inggo'nji mijo'nji hon'yo'nji oso hifoho lalokwofo. Oso hufa'u s'hune sohwa hofikoe hungkuno afa'nohinoho. Jisas sohwo Anituye Hwomu ne hweho. Ose lalokwofo.

⁹ A'amu hwahoponjoso hungkuno lontifeso nupo'nontani nehopeho li'wo'n'ngkuhwone'foho. Anitu lonte hungkunoso nehopeho. A'amu lontife somo yakolonoho. Oso hungkuno hiso Anitu nto limentisofoho. Kakoe Hwomumne'no linyofoho.

¹⁰ A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyo sohwo kako huno ole uyohoho, Jisas Anituye Hwomu ne hweho. A'amu nom'neso kako hungkuno hiloso simeho hi'ntnnono moyo'njo yonto kako Anitu hwsyohungkuno'njo hweho li'wo'n'ngkiso pa'nyo hweho. Hwapi'ngoso Anitu nalohoho, Jisas nje Hwomu hweho.

¹¹ Olo hungkuno loso Anitu nehopi ole nalimento, Ngko songo ne'no humayo'neso nto sejapmmenthefoho. Ose nalmentisofoho. Oso songo ne'no humayo'ne hwapi'ngokoakoe Hwomummo weho.

¹² A'amu fihwo Anituye Hwomummo humunyo sohwo Anitu'nji songo ne'no humayo'ne hweho. A'amu Anituye Hwomummo mohumunyo sohwo kako Anitu'nji songo ne'no humayo'neso motipi'hwonone'foho.

Nakwo huno ole wonayono, Nakwo songo ne'no fosyohumayo'ne hi'nji'nwaho.

¹³ Sekwo a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoso soku, sekwo songo ne'no humayoso hi'njo kuyoho. Oso'no sekwo huno waseyonontnne'no semti'mokiyalokweno.

¹⁴ Nakwo yo'mayo Anitu syonefisyalokunjo so'n'namo'n'ngkohoho lontani oso'no jomo ul'hwaso'n'o kako wonepa'nimontonoho.

¹⁵ Nakwoe hungkuno Anitu nepo'nalokunjo so'n'o huno ole nayohoho. Yo'mayo nakwo jomo ul'wo'n'ngkuhwone so'n'o nejopalokunjoso ololahifoho.

¹⁶ Honingkano anga'no wonyoso a'amu yososo Anitu kako wae mmofe'njo umtonoho. O'o, hi'nji pe'n'ngkuhwosi tikanomo wene hweho. Oso'no a'amu oso wonyo hiso yoso sohumo uhwon'ngkohoji oso a'amu huhwo sohumne'no Mpohumo jomo mujo'njo fiyo. Yo'mayo honingkano wonyo nom'neso a'amu yoso sohumo uhwon'ngkohoji oso

humne'no Mpohumo jomo ulisoso Mpohwo kako wae y*ü*mofihwosi songo humayo'ne uy*ü*mtonoho.

¹⁷ An*ü*tuye hungkuno mtohupeso hopi'nono wonyofoho. I oso'no fehohnjo so'no Mpohwo kako wae weeo'mtonoho. Anga'nohinoso ti^ükanomo ni^ühu'nahone weneffoh.

¹⁸ An*ü*tuye mehomni ne sohwo kako hon^üngkano wonyo miyo'nyo y*ü*wo'n^üngkiso hweho. O'o, An*ü*tuye hwomu osohumo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n^üngkiso hweho. Oso a'amu huhwo sohmu Seten mupm'mokonohoho.

¹⁹ Nakwo huno moi'wonoho. Nakwo An*ü*tuye mehom'i'nwoho. A'amu nom'ne sofe hwe engo mokosyohumayo sohwo Seten^üyoho.

²⁰ Nakwo huno moi'wonoho. An*ü*tuye hwomu nto pmmentono. Kakine'no huno ito'no uyo'ne huno nto nejapmmentono. Nakwo An*ü*tumo ufohi'nyo'ne hwapi^üngoso Jisas^üyoho. Jisas K^ülais An*ü*tuye hwomu sohwo kako An*ü*tu ne hweho. Kako songo ne'no humayoso hwapi^üngoso hweho.

²¹ Nje mehomni soku, yo'mayo hwahoponjo ji^üe si^ümeho mo'mo An*ü*tumo uyohopo'mto yalokunjo so'no sekwo i'waho ito'no fiy*ü*mno. Osohepho. Ngko Joun'ni mt*ü*'mokohono.

2 Joun

Olo Iyoswo Tifinjo loso Joun Afahwo Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Si'mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *sikisiti*'nji (60) *sikisiti*'nji (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopoli'keno olo iyoswo tifinjo loso Joun afahwo mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso a'mu anga'nohino syine'no mt'i'mokumentisofoho. Oso hisi nehopi a'amu anga'nohinyineti'keno. A'amu fiso hofiko hunoso ole, A'amu Jisas si'meo in'ngkunyo temtitifo hopa imo'no humunyo somne'no mt'i'mokumentisofoho. Joun oso a'amu homo somo a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no i'waho ito'no fiy'mno ulimonto mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso nt'ipo humanto mt'i'mokumentisotikeno. Ango kako nohumanto olo iyoswo loso mt'i'mokumentiso so'nno malinyofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofo lihwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Ngko Anituye mehomni somo mokosyohumawo'n'ngkohe sohwo'ni olo iyoswo loso mt'i'mokalokweno. Kiko a'mu siki, Anit'u kakoe syohomne'no kuhwosopo'mentiso sakinonji jije mehomni sohwantne'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Yahino nehopi'nohino somo ngko kakine'no si'meho kijopalokweno. Oso hiso ngko'nohini'maho. O'o, a'amu hopi'nono Anituye hungkuno ne'njo somo huno'njo so'nji hofiko sekune'no si'meho umo'nalofoho.

² Jisas Kila'siye hungkuno ne'njos o Nakwoe si'mehomo wojo so'nno Nakwo sekune'no si'meho namo'n'wo'n'ngkohoho.

³ Mpohwo Anit'u'nji kakoe Hwomu Jisas Kila'si'nji siko Nakumne'no wopingo nalo-hofohosisi hitoho ulofihwoso'no humayo wopingo nejapohosiso'no Nakwo hungkuno nehopi'nohini hnn'ngkuhwas si'meho afa unantanaho.

Nakwo hitoho nalofo yahino somo un'ngkowan.

⁴ Jije mehomni fehohnjoso hofiko Anit'u kako yahino ne so'nno nalimentiso hopaso hofiko kakoe hon'ngkano ne somo in'ngkowalokofo. Oso hiso'no nupa'nonji ngko si'monyo yalokweno.

⁵ Oso hiso'no ngko, nje nampohwo siki, olo so'nno wakili'monne'no yohono. Nakwo nom'ne a'amu somne'no si'meho uyo yahino hiso songo'maho. O'o, Nakwo Anituye hungkunos si'mo'mo upo'noma'mentihwone oso mta'angofoho.

⁶ Hitoho ulofo yahinoso olenoho. Nakwo Anituye hon'ngkanomo tifi un'ngkowan. Hohonta olo hon'ngkano loso upa'n'imenti'hwoni, Sekwo nom'ne a'amumne'no si'meho umo'nyo yahino somo fin'ngkamno.

Nakwo Kila'siye hungkunomo aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumano.

⁷ A'amu pi'n'ngengoso hofiko Nakumo hwasyo hungkuno nelane'entifi ango'meemo liku'mofalokwofo. Oso'no hofiko Nakumo ole nelalokwofo. Jisas Kila'si Anit'u sohwo kako Nakwoe hwaho lopo a'amu imo'n'imenti'maho. Hofiko Nakumo ose nelalokwofo. Oso a'amu hiso hofiko hwasyo hungkuno liwo'n'ngkohofoso Kila'siye mango hwafoho.

⁸ Sekwo soku, oso a'amu ose sohwamne'no i'waho nto'no fiy'mno. Hwapingoso sekwo Anituye syoho yokumpohn'nyo iwo'n'ngkohofo so'nno Anit'u kako ngko sekumo yo'mayoso wosejapmmo selimentisososo sekwo hwasyo hungkuno homo somo in'ngkafijo'manji sekwo momapittnecho. O'o, sekwo Anituye hungkunomo nto'no in'ngkafijoso u sekwo yo'mayoso womantifeho.

⁹ A'amu fihwo kako Kila'siye hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokesyohumayo'njo yoso sohwo kako hungkuno nom'ne kengomo in'ngkaweso'manji osohwo Anit'u kako'nji mohumuyoho. Hwe fihwo kako Kila'siye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaso osohumo Anit'u'nji kakoe hwomu Kila'si'nji siko'monta'i siko kako'nji humasiyo.

¹⁰ U hwe fihwo kako sekumo se'maso sohwo kako sekumo Kila'siye hungkuno masejo'njo ihwosi kako nom'ne hungkuno kengo selihwoso'no osohumo sekwo kakimo sekwoe ango'mno ipemotakutoho. Sekwo Nakwoe a'amuhwe eso nulukutoho.

¹¹ A'amu fihwo kako oso a'amu hwasyo hungkuno'njo osohumo nje a'amuhwe uloso sohwo kako oso hwe hwasyo hungkuno'njo sohwoe syoho somo ufo'malofoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Ngko hungkuno sawemo waselⁱmonji ko yoheso u olo hungkuno hiloso ngko iyoswomo mamtiⁱmokumnehono. O'o, ngko sekumo seⁱmahmⁱmo ngko sekwoⁱnji hungkuno hnnⁱngkuhwasi nakwoe simehoso wopingo wonamoⁱnⁱmontonoho.

¹³ Anⁱtu kakoe syoho somne uhwosopoⁱmentisoso jiⁱe nanohwo esⁱnji kakoe mehomisⁱntnneⁱno nakwoe aⁱamufo selalokwofo. Nje hungkuno osohopeho. Ngko Jounⁱni mtⁱmokohono.

3 Joun

Olo Iyoswo Nom'ne Tifinjo loso Joun Afahwo Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno sime'o'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *sikisiti'nji* (60) *sikisiti-sikis'nji* (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo ne'no tifinjo loso Joun afahwo mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Ngkaiyasimne'no mt'i'mokumentisofoho. Ngkaiyos sohwo Jounye a'amu hwaho. Kako oso hwaho engo Esiya sopo humunyo hwaho. Joun oso ango hopo sopo ne'no a'amu syoho'njo sohwa uhwajimonto imentisoso Ntiyoutilefes kako oso a'amu yofe hwe engo'njo umo'nimonto oso a'amu syoho'njo sohwamo monje esyahon'ngki Joun kako hwe anga'nno kakoe yofe Ntemitiliyos osohumo yofe ho'nomanito uhwajimentisofoho. Olo iyoswo loso Jounye a'amu Ngkaiyos sohwo Ntemitiliyos syoho yahon'ngkuhwosi hofiyi umokosyohumane'ento olo iyoswo loso'nji mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofo lihwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Ngko Anituye mehomni somo mokosyohumawo'n'ngkohe sohwo'ni ngko nje ningkwahwo Ngkaiyos sohwo hnne'no olo iyoswo loso kumt'mokiyalokweno. Ngko kikimo nehopi simeho kijopalokweno.

² Nje a'amu sohwosi, kiko yo'mayo syoho wopingo yontan'ngkini Anituo kuko'malokunjo so'nji kiko wopingo humahnno so'no ngko Mpohumo jomo ulalokweno. Jije huyo'mango so'no ngko huno niyohoho wopingo humaho. I jije huyo'mango wopingo humaso hopaso jije a'apaho hi'nji wopingo osenohini humahnno so'no Mpohumo jomo ulalokweno.

³ A'amu fehohnjo Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoso jije angopo nta'ni n'mantifi nt'malofi, Ngkaiyos sohwo kako Anituye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanto hofiyi'no in'ngkowalofoho. Ose ntahon'ngkofi ngko simonyo imalefoho.

⁴ Nje mehomni hofiko Anituye hungkuno ne somo in'ngkowalofo so'no upa'nonji oso'no ngko simonyo iwo'n'ngkohe hwo'nyoho. Oso simonyo iyo hiso nom'ne yo'mayo so'no simonyo iwo'n'ngkohofo somo yakolo'nyyofoho.

Ngkaiyos syoho wopingo imentisofoho.

⁵ U nje a'amu sohwosi, kiko a'amu Anituye hungkuno liku'mofifwo'n'ngkohofo sohwamo ufo'mawo'n'ngkinoso oso wonyoangkafofoho. Jije a'amu'nohini'maho. O'o, a'amu kengo mta'ango sohwanjoho.

⁶ Oso a'amu huhwo sohwa hofiko olipo n'mantifi kiko hofikimo wopingo uloho'mahnno so'no nakwo Anitufe'no uhu'mokontan'ngkuhwoni nal'malofofoho. Kiko a'amu Anituye hungkuno liku'mofo sohwamo jije angopo nta'ni hano hofiyi'no hmmofihwajo. Ose yahon'ngkiji Anituye simeho wopingo umo'nimontonoho.

⁷ Hofiko oso syoho yalokwofoso Klaisiye yofe ho'nomayo'ne yalokwofo. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwa mta'ni hofiko hamniyoho yo'mayoso momaso'njo yalokwofo.

⁸ Nakwo Anituye a'amu ne hn'awi nakwo oso a'amu huhwo sohwamo ufo'mano. Ose ihwasi oso hungkuno syoho ne'njo so'no nakwo syoho afa'no womojoku'nantanoho.

Ntiyoutilefes kako yahino wonyo imentisofoho.

⁹ Ngko oso a'amu Ntiyoutilefesi'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofo somne'no ngko iyoswo nom'neso nto mt'i'mokumalefoho. Ntiyoutilefes sohwo kako a'amu hiso hofiko nakwae hwe engo hwosoho ulantife'no yalokunjo so'no kako nje hungkunomo haloho manipewo'n'ngkiso hwaho. O'o, kako nje hungkunomo hwotoho nifewo'n'ngkiso hwaho.

¹⁰ Oseso ngko sekumo se'ma'me'manji ngko yo'mayo kako iwo'n'ngkiso so'no wasel'monnoho. Kako nakune'no yo'mayo hungkuno wonyo lalofoho. Kako hwasyo hungkuno lalofoho. Oso'nohini'maho. O'o, kako a'amu Anituye hungkuno liku'mofo sohwamo kakoe angomo mipemotasyiwo'n'ngkiso hwaho. I a'amu nom'neso hofiko oso a'amu Anituye hungkuno liku'mofo somo nje angomo upemokosyawo'mo loso sohomo Ntiyoutilefes sohwo kako hofikoe hon'ngkano pijumofifwo'n'ngkiso hwaho. Oseso kako oso a'amu homo somo hofiko Anitumne'no uhu'mokiyo somta'ni wae weeo'mto yalofoho.

Ntemitiliyos sohwo kako yahino wopingo iwo'nìngkiso hweho.

¹¹ U nje a'amu sohwosi, kiko yahino wonyo somo tifi inìngkahutoho. O'o, honìngkano wopingo somnohini tifi finìngkayo. A'amu kako yahino wopingo'njo sohwo kako Anìtuye a'amu hweho. A'amu kako yahino wonyo iwo'nìngkiso oso hwo kako Anìtune'no huno mosyaffsiyo hweho.

¹² A'amu hopi'nonohino sohwa hofiko Ntemitiliyosiye yofe ho'nomalokwofo. Nakwo Ntemitiliyos osohumo uhwonontani nakwo Kìlaisiye yahino ne somo uhwonalokuhwono. Oso'no ngko huhwo'ni kakoe yofeso ho'nomalokweno. Oso'no kiko huno kiyohoho, Nje hungkunoso ne'njofoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹³ Oseso ngko hungkuno sawemo waselimonji ko yoheso oso'no ngko iyoswomo mamti'mokumnehono.

¹⁴ We'enepi ngko noku'mahm'me'no nekwo hungkuno wohnnantaeho.

¹⁵ Jje sìmehoso pompengo ufisyakumofono. Jje a'amu olopo humalofo sohwa hofiko nje hwomuhwe kilalokwofo. Nje a'amu kiko'nji humalofo sohwamne'no nje a'amu ulalokweno. Kiko hofikimo njyo. Osohopeho. Ngko Joun'ni hungkuno loso mti'mokohono.

Jut

Olo Iyoswo loso Jut Mt̄i'mokumentisofoho.

Olo hungkuno somo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo teti'nji (30) teti-faift'nji (35) n̄to uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Jut mt̄i'mokumentisofoho. I oso'no oso yofe Jutiyē so'nji Jutasiyē so'nji afafoho. (Oso'no Matiyū sohe engo 13, haningkano we'e 55 so'nji Mak sohe engo 6, honingkano we'e 3, osopo Jisasiyē hohmn̄ngkwa'wehwosamne'no yofe hi'njoponoho.) I oso'no hofikoe hunoso olenoho. Olo iyoswo loso Jisasiyē n̄ngkwhawo mt̄i'mokmentisofoho. Jut a'amu Jisasimne iningkunyo somne'no mt̄i'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu angō nt̄ponjomne'no mt̄i'mokumentisotikeno. O'o, nakwo huno monayofoho. Olo iyoswo lomijo hungkuno s̄imo'mjoso olenoho. Sekwo nakwo s̄imeho hi'ntnnonohinoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji a'amu hwayo hungkuno'njo sohwafe hungkuno somo nupa'n̄ngkutoho. Jut ose ulimonto mt̄i'mokumentisofoho. (Hungkuno hiso Jut honingkano we'e 3 osopo weho.) Oso'no olo iyoswo hiloso nt̄ipo humanto mt̄i'mokumentisotikeno. Ango kako nohumanto olo iyoswo loso mt̄i'mokumentiso so'nō malinyofoho. Oso'no olo hungkuno homo lomo atofo l̄hwasi t̄ifi uningkohwano.

¹ Ngko Jut sohwo'ni Jisas K̄ilaisiyē syoho ulohofiyō Jemisiye koningkwa'we hwo'nyoho. Anituye a'amu soku ngko olo iyoswo loso sekwo a'amu Anitū sehwosopeehoninkki iningkamentohofo sokune'no mt̄i'mokalokweno. Mpohwo Anitū s̄imeho engo sejopahoninkki Jisas K̄ilais kako sekumo wopingo semokosyohumaho.

² Anitū kako sekune'no hitoho ulofihwoso'no s̄imeho pompenjiyo so'nji s̄imeho hitoho so'nji wosejapono. Oso hiso sejaposo so'nō engo imo'nyo'ne'enji Anitūmo jomo ulalokweno.

Kilais Jisasiyē hungkuno somne'no hwasyo hungkuno lutihwawo'n̄ngkohofo sofe hungkunofoho.

³ Nje a'amu soku, s̄imo'mo ngko huno pi'n̄ngō syafisyonji Anitū kako asomo netimayo'neso sekune'no iyoswo mt̄i'mokumne'enji i olohonta nom'ne hungkuno mt̄i'mokalokweno. Nakwo Jisas K̄ilaisimo s̄imeho hi'ntnnono uyaso hn̄nimo Anitū kako asomo wonetima'mtonoho. Oso hungkuno Anitū nejapmmentisoso sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuji s̄imeho hi'ntnnono uyalokwofo soku, sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Oso'no sekwo nom'ne hungkuno hwasyo somo nupa'n̄ngkutoho. O'o, hungkuno hwasyo homo somo filommajahumno.

⁴ A'amu fehohnjo Anitūtumne'no sekwo'nji uhu'mokontifī humenantingkofi a'amu fehohnjoso hofiko nom'ne huno so'nji hiyaso motohusosyohumanitifī hofiko poji ehumamentohofofoho. A'amu hiso hofiko ole lalokwofo, Anitū kako nakumo wopingo naloho'mentiso so'nō nakwo kakine'no iyoho monaningkiyohoho. Yo'mayo wonyo nakwoe s̄imeho uyimo lososo u uyihwono. Anitū kako s̄imeho nejopalokuso sohwo kako tohino monejaponehoho. Ose lalokwofo sohwa nakwoe Hwe Engo Jisas K̄ilaisimne'no hofiko hohujo ikinja'mentohofofoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mt̄i'mokumentohofo sohwa olo a'amu lohwamne'no ole mt̄i'mokumentohofo, Oso a'amuso wonyofoho. Hofiko t̄ikanomo ufitnnefoho. Ose mt̄i'mokumentohofofoho.

⁵ A'amu oso yahino'njo somne'no sekwo nto upa'n̄mentohofofoho. I oso'no ngko sekwoe huno somo huno apa'no wasefohoto'mne'no yohono. A'amu Isilael somo nakwoe Hwe Engo hofikimo Ijip mta'nī utimanto olopono utimatapmmentisofoho. Oseso hwe moyā'mi Isilael fehohnjoso hofiko Anitūtumne'no nakwolaho lontifī hohujo ikinjimofahoninkgofi Anitū kako hofikimo poyo umokumentisofoho.

⁶ Nom'ne so'nō huno f̄syafihupmno. A'amu ahwomomjo fehohnjoso oso syoho Anitū uyimentiso somne'no hahn'nyo yontifi hofikoe ahwomomjo pone uliko'ma'mentohofofoho. Oseso Anitū kako hofikimo ahwomo nano'nji intofonto s̄ikwo'mjoho engo so'mo intofohumat'mentisofoho. Hofiko oso ahwomo nano homo somta'nī misihuto'n̄fitnnefoho. Oso hopo sopo nohuma'fikuji hofiko Anituye S̄ikuno Engo somo hungkuno ikwolofo'nē so'nō hontohumalofo.

⁷ Ou, sekwo nom'ne so'nō fisyaft'hupmno. A'amu Soutom Ngkumoula so'nji nom'ne pone mofone soponjo so'nji hofiko a'amu ahwomomjo sohwa a'mohufo imentohofo hopa imentohofofoho. Oso'nji hofiko kifosyoh'o'nji loho'n̄motofofoho. Oseso Anitū kako hofikoe honingkano wonyo somne'no tohino engo uyimentisofoho. Oso tohino hiso hofiko tohomo ne'nō humenantingkofi tohino umnalofoho. A'amu osomne'no

syofisyon tani iyoho nen'ingkahon'ngki nakwo huno ole nayohi, A'amu hon'ngkano wonyo iwo'n'ngkohofoso tohino engo womantifeho.

⁸ I olo honta oso a'amu sekwo'nji uhu'mokuwo'n'ngkohofoso hofiko oso yahino hiso pa'nyo yalokwofo. Yo'mayo wojo uhwonontifi oso mta'ni yokumpohn'nyo ti'pemantifi hofikoe a'apahomo wonyo loho'n'iwo'n'ngkohofofoho. Oseso hofiko nakwoe Hwe Engo sohomo yokumpohn'nyo ulohofontifi a'amu ahwomomjo wonyoangkafo somo sitofo uliwo'n'ngkohofofoho.

⁹ Anituye a'amu ahwomo mta'ango simo'mjo sohwa Maikel oso hwo'nji kako Seten'nji siko Mouses'ye pijafoso mayo'ne yoka hnini'mentisiyefoho. Siko oso yoka hungkunoso nohnnonji Seten kako Maikelimo sitofo ulahon'ngki oso'n Maikel kako Setenimo sitofo aku mul'mentisofoho. O'o, olo'nohini ulimento, Hwe Engo Anitu sohwa kako kikimo yoka hungkuno wakilono. Oso'nohini ulimentisofoho.

¹⁰ I oso a'amu huhwo sohwa hofiko sekwo'nji humalofo sohwa hofiko yo'mayo hwapingo ne so'no huno nto'no muyahon'ngki hofiko sitofo hungkuno liwo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu yahu pa'nyo sohwa hofiko hofikoe a'apahomnohini syafisyon tifi hofiko yo'mayo wonyoso iwo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofiko ni'hu'nahone wonyo imo'nnyoso ti'kanomnefoho.

¹¹ Hofiko tohino engo mapitnnefoho. A'amuso hofiko Atam'ye hwomu Kein kako kon'ngkwa'wehumo fonjahumentiso oso hwoe yahinoso mantifi yalokwofo. U nom'nihwo Mpelam sohwa kako hamniyoho engo ma'mne'ento kako a'amu Is'lael somo hwasyo hon'ngkanomo ipemotamentisofoho. Oso pa'nyoso olo a'amu lohwa yalokwofo. U nom'nihwo Koula kako Anitumne'no yokumpohn'nyo imo'nimentiso pa'nyoso olo a'amu lohwa yalokwofo. Oso'no Anitu kako hofikimo fonjasyonefoho.

¹² Sekwo Anituye a'amu ne soku sekwo simeho afa in'ngkuji nom'ne a'amumne'no wasemo'nono. Oso'no sekwo nuhu'mokontifi wopayo nontifi Jisasimne'no syafisyo'ne wopayo'nji mijo'nji nyso sohonta hofiko wonyo so'nji sekwo'nji nuhu'mokontifi oso uhu'mingo homo somo wonyo imokuwo'n'ngkohofofoho. Hwapingoso hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no won'mango mun'ngkahon'ngki hunoso hofikine'nohini syafihu'nontifi wopayo niwo'n'ngkohofofoho. Ioso'no hofiko nom'ne a'amu somne'no huno monosyafihu'n'iwo'n'ngkiyoho. A'amu hiso olo pa'nyofoho. Hwaho hoho'm hoho'minnyo sohwa kako ifoyo'no hontohumanteso himo kako ifoyo ane'njo sohwo nopahon'ngki ifoyo masiyo'no yahon'ngki ififo ni'hu'nahone motole'falofoho. Oso a'amu hiso hofiko oso himo ifoyo ane'njo sohwo pa'nyo hwafoho. Ne anefoho. U nom'ne hungkuno upa'nimno. Oso a'amu sohwa hofiko oso iyo kakoe sikuno somo ipisayo into'nyo sohonta ne ane imo'nyo oso pa'nyo hwafoho. Oseso iyo hiso kakwo'yohwo kako pmpongo hi'nji yofihwosi tohomo ho'nayofonefoho. Oso a'amu hiso oso pa'nyofoho.

¹³ Oso a'amu oseso hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no won'mango munyo'njosu uti'hwa'nyopo yontifi hofiko olo pa'nyofoho. Mijo ifofayo yonto yo'mayo hintalinyo ifohulijisyafithwo'n'ngkiso pa'nyo hwafoho. Hofiko hntokwaliyo ifufosonto sikwo'mjoho'mo imo'naoftwo'n'ngkiso pa'nyofoho. Anitu kako oso a'amu homo somne'no hofiko'ne nohuma fitnnente'ento ango ni'hu'n'ngkohofofoho. Oso hopo sopo hofiko ne'n nohumentokutnnefoho.

Hofiko hon'ngkano wonyomne'no tohino engo mapitnnefoho.

¹⁴ Atam'ye imu sohwa mijimo'nimopontifi aho fehohnjo hopi'nono imo'nonto nom'ne mta'ni hufa'u imo'nimentiso sohonta Inouk humamojofoho. Oso a'amu huhwo sohwame'no kako Anituye hungkuno ole limento, Hwe Engo sohwa kako kakoe a'amu ahwomomjo pi'ningo engo so'nji motapiso uhwon'ngkohefoho.

¹⁵ A'amu Jisas'ye hungkunomo tifi min'ngkayo'njo somo hungkuno ikwolofo'ne sopono uhwajonefoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anitumne'no hohuju ikinjaofontifi hon'ngkano ni'hu'no wonyo yontifi Anitumo sitofo hungkuno ni'hu'no wonyo uliwo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofiko hofikoe yahino wonyomne'no tohino engo womantifeho.

¹⁶ A'amu huhwo sohwamo yo'mayo u'mante so'no nakwolaho lontifi wonyo hungkuno liwo'n'ngkohofofoho. Nom'ne a'amu sohwamne'no hofiko hwasyo hungkuno somjiliwo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko oso hon'ngkano wonyo homo somne'no hofikoe simeho fefoyo uyahon'ngki oso homo somo in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hofikoe yofe whoho'nomo'nano lontifi hofiko mango engo liwo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu hiso hofiko nom'ne a'amu somta'ni hofikoe yo'mayoso siki mayo'ne afofo hungkuno uliwo'n'ngkohofofoho.

Sekwo Anítuye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyikuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹⁷ I oseso Anítuye a'amu kakoe hungkuno liku'moftwo'nìngkohofo (*apousef*) sohwa hungkuno selimentohofo so'no huno fisyafihupmno.

¹⁸ Hofiko sekumo ole selimentohofi, Síkuno moi'wo imo'noso sohonta a'amu hofiko i'mofapikuji Anítuye hungkuno somne'no tikafo jifitnnefaho. Hofiko Anítuye hungkuno somne'no hohujo ikinjaofikuji honìngkano wonyo somne'no hofikoe simeho fefoyo uyonefaho. Ose selimentohofoho.

¹⁹ A'amu hiso hofiko Anítuye Towahuno ane nohumantifi hofiko yo'mayo hwahoponjo so'nohini syafisyontifi hwasyo hungkuno losetihwawo'nìngkohofoho. Sekwo oso hwasyo hungkuno hiso nupa'nontifi husilo husilofo lohofalokwofo.

²⁰ U sekwo nye a'amu soku, sekwo oso yahinoso ikutoho. O'o, sekwo sekwoe simeho hi'ntnnono kihomaso wopingo'nohini Anítumo uyalokwofoso yokumpohn'nyo fisosofito'nìmmo. Anítuye Towahuno Wopingo kako sekumo kakoe yokumpohn'nyo sejapeso so'no sekwoe simeho mo'mo yo'mayo Mpohwo wonejapono likuji oso homo somne'no Mpohumo jomo ulimno.

²¹ Sekwo nohumafikuji Anítu sekumne'no hitoho ulofwo'nìngkiso so'no huno ne'no syafisyikuji oso huno homo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Sekwo osopo nohumafikuji nakwoe Hwe Engo Jisas Kílaisiye hitoho engoso ujo ehonto-jwasiyo'ne síkuno so'no fohtontohumamno. Nohontohumafikujo'no kako songo ne'no humayoso wosejapmmontonoho.

²² A'amu hofiko Anítuye hungkunomne'no huno ito'no mosyafisiyo'njo somne'no hitoho selofihwoso'no Anítuye honìngkano tipemayo'neso ufo'mapmno.

²³ A'amu tikanomo walokofo somo sekwo hofikimo komo'no utimapmno. Nutímafikuji sekwo hofikimo ufo'mapmno. A'amu honìngkano wonyo'njo somne'no hitoho selofihwoso'no sekwo Anítuye honìngkanomo tipemayo'ne hofikimo ufo'mapmno. Nufo'mafikuji hofikimo wopingo ulohopmno. I oso'no sekwo hofikoe honìngkano wonyo somne'no i'waho nto'no fiyimno. Oso honìngkano wonyo kihob'no homo somo ipenemotafitnnoho likuji i'waho fiyimno.

Jut kako Anítuye yofe ho'noma'mentisofoho.

²⁴ Anítu kako sekwo mopiwasiyo'ne nto'no semokosyohumayoso hoponoho. Yo'mayo Jisas Kílais sekumo seloho'mentiso so'no sekwo honìngkano wonyo ane'njo kakoe angowonyoangkafo sopo kako humaso hopo sopo motasesiyoso hoponoho. Oso'no sekwo osopo kako'nji nohumafikuji símonyo engo uyantifeho.

²⁵ Nakwoe Anítu nihu'no anga'nohino sohwo kako yo'mayo nakwoe Hwe Engo Jisas Kílais naloho'mentiso so'no asomo netimane hweho. Oso'no nakwo kakoe yofe woho'nomano. Kako nakumo nemokosyohumayoso nakwoe Hwe Engo ne hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino somo huli'mokomokosyohumawo'nìngkiso sohwo kako oso yo'mayo homo somo kakoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hweho. Kako símo'mta'ango sohwo ne'no mjohumamop'hwosi olohonta ne'no humahwosi hwangku kako ne'no mjohumamiwene hweho. Oso'no engolopohamo kakoe yofe woho'nomehwano.

Olo hungkuno loso nehopeho. Ngko Jut'i ni mtif'mokohono. Hungkuno osohopeho.

Toho Wojo Honajo Hungkuno

Olo Toho Wojo Honajo Hungkuno loso Kīlais kakoe

Inomokomoyo Joun̄imo Umentisofoho.

Olo Hungkuno S̄imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s̄imentiso sohonta soswo tet'i'ngji (30) *sikisiti-sikisiti'ngji* (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopoli'keno olo iyoswo loso Jisas̄iye inomokomoyo Joun̄ mti'mokumentisofoho. Joun̄ huhwo sohwo iyoswo aho fehohnjo hopi'nono mt̄'mokumentisofoho. S̄imo'mo mti'mokumentiso so'nji t̄fi iyoswo hufa'u s̄ihune mti'mokumentiso so'nji ae'uyoso olo Toho Wojo Honajo Hungkuno mt̄'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso soswo tetit'keno (30) a'amu Loumjō hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko a'amu Jisas̄imo in̄ngkunyo somo tango engo uȳmentohofohofo. (Hungkuno hiso Toho Wojo Honajo Hungkuno sohe engo 1 hon̄ingkano we'e 9 osopo weho.) Osohonta Joun̄ kako hwaho we'e Patimous humamentisofoho. Kako oso hopo sopo humantan̄ngki An̄itu yo'mayo yo'mayo hwangku ifawene so'nne hungkuno'njofoho. Olo iyoswo hiloso yo'mayo hwangku ifawene so'nne hungkuno'njofoho. Joun̄ kako olo iyoswo loso hwaho we'e hopo sopo humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofo l̄hwasi t̄fi un̄ingkohwano.

¹ Yo'mayo we'enepi imo'none so'nno Jisas Kīlais kako nt̄hwahon̄ngki olo iyoswo lomo ngko Joun̄ni mti'mokalokweno. S̄imo'mo An̄itu kako Jisas̄imo hungkuno loso ulahon̄ngki Jisas kakoe ahwomomjo a'amu fihumo ngkiyepono l̄hwojahon̄ngki Jisas̄iye syoho ulohofiysohwnona'n̄mne'no hungkuno homo somo kako lont̄hwamentisofoho.

² Yo'mayo hungkuno An̄itu mta'ni upa'n̄mentoheso yo'mayo Jisas Kīlais lont̄hwamentisoso yo'mayo uhwon̄mentoheso yolo olo l̄ijwafalokweno.

³ A'amu soku olo hungkuno loso yo'mayo imo'none so'nno atofo l̄ijwamo'n̄ngkiji u nupa'n̄ngkiji hungkuno homo somo haloho pekuji t̄fi in̄ngkafijo'manji wop̄ingofoho. Hwap̄ingoso s̄ikuno moi'wo imo'nyoso u'mofapmmonto t̄foneponoho. Oso hohosohonta yo'mayo hiso ne imo'nonefoho.

A'amu anti'me aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somne hungkunofoho.

⁴ Hwaho Esiya ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu Jisas̄iye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n̄ngkohoho sokune'no olo hungkuno loso ngko Joun̄ni mti'mokalokweno. Nakwoe An̄itu hohonta humamojo osohwo ololahon̄ne'no humaho. Kako hwangku asomo nopone hwaho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'nji sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo semokosyohumawo'n̄ngkiso sohwo kakoe Towahuno Wop̄ingo so'nji siko sekumo sefo'mahosi si'meho pompenjiyo wosejapiyo.

⁵ Jisas Kīlais sohwo kako An̄ituye hungkuno hopi'nonohinoso nto'nohini lut̄hwawo'n̄ngkiso hwaho. Kako poyo pe'nonto apa'no songo li'ka'menton. Songo nolikafonto ni'hu'nahone poyo mape'nyo'njo'ne s̄imo'mta'ango hweho. Kako hwe engo olo hwaho loso mokosyohumawo'n̄ngkohoho sohwafe Hwe Engo hweho. Kako huhwo'nji sekumo nosefo'mahwosi si'meho wop̄ingo wosejapon.

Jisas huhwo sohwo kako nakune'no hitoho ulof'wo'n̄ngkiso sohwo kako nakwoe hon̄ingkano wonyo mta'ni is̄hutofonemayo'ne kakoe hon̄yo us̄ihuma'mentisofoho.

⁶ Ose yonto kakoe a'amu ne namokonto nto'no enemokosyohumawo'n̄ngkisofoho. Oso'no nakwo a'amu nom'ni hwamne'no Mpohumo jomo ujo'ne syohoso nejapmmenisofoho. Nakwo Jisas̄iye yofe engolopohamo woho'nomehwano. Kako engolopohamo ne'nohini yokumpohn'nyo nemokosyohumant̄hwone hweho. Ou, olo hungkuno loso ne hopeho.

⁷ Ihwoni, Jisas kako himopo nopahon̄ngkuhwosi a'amu hopi'nonohino hn'wi nuhwanefoho. A'amu hopi'nonohinoso hofiko Jisas poyo wape'nono l̄imentohofoso Jisas̄imo uhwon̄ngkiji hofiko yaf̄'yafe ikuji humotaho engo l̄iftnnefoho. Ou, olo hungkuno hiso ne il'mofaponefoho.

⁸ An̄itu kako nakumo ole nal̄imento, Ngko yo'mayo syoho emayo so'nji esojwafo so'nji ngko hwap̄ingo hwo'nyoho. Ose nal̄imento sohwo olo An̄itu olo olo hweho. Kako ae'mta'ni humamojo sohwo ololahon̄ne'no humaso sohwo hwangku nopone hwaho. Kako yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo somo hwafilo'nnyo hweho.

Joun̄ kako Kīlais Jisas̄imo uhwon̄mentisofoho.

⁹ Ngko Joun'ni seniŋkwa'we hwo'nyoho. Nakwo Jisas:iye a'amu hn'awi sekwo ngko'nji ejoku'nohumentani An:tuye syoho somne'no yo'mayo tango so'nji tohino so'nji ti:pemalokuhwono. I Jisas nakumo nto'no enemokosyohumawo'n:ngkiso hn'awi nakwo yokumpohn'nyo ito'nontani lohokuhwono. Ngko An:tuye hungkuno a'amumo ulonji ngko Jisas:mo simeho hi'ntnnono uy:iwo'n:ngkohe so'no ulahon:ngko hofiko ngkimo wae yan:mo'mentohofoho. Yan:mofontifi hofiko olo hwaho we'e Patimous ayo ajwo lopo impo'angomo hopa nihumat'i'mentohofoho.

¹⁰ Olopo nohumanji sikuно iyoho humayo Sante somo An:tumo jomo ulon tan:ngko kakoe Towahuno Wopingo ngkimo ifehu'mokon:syahon:ngki wojo hopa uhwon:mentohefoho. Nje hohujo mta'ni mampaho engo kaunoho yoka hopa ho'n:ngkahon:ngki ole upa'n:mentohoho.

¹¹ Yo'mayo hopi'nonohinoso kit'hwahm'me'no kiko nuhwon:ngkohoji oso hiso iyos womo mt'i'mojo. Nomti'mokohoji ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu Jisas:iye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n:ngkohofo osomne'no olo hungkuno loso uyahoho. Ango Efesosi'nji Si'mena'nji Pekamomi'nji Taiyotaila'nji Satis:i'nji Filateli:fiya'nji Laoutisiya'ntnne'no uyahoho.

¹² Ose ho'n:ngkahon:ngki oso hwe hungkuno nt:mentiso sohumo uhwon:monji ikin:jaofonji uhwon:mentoheso sikiloho ahojo wonyoangkafo aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo somo uhwon:mentohefoho.

¹³ Oso sikiloho'njo ajwo sopo Hwe Anga'nohinohw lohofontan:ngki uhwon:mentohefoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nakwoe hwahoponta'ango hwo'maho. I oso'no kako a'amu pa'nyo hweho. Osohwo nohumanto manji'mofo sawemo'nyo ahuloho ahojo wonyoangkafo so'nji inyo sohumo uhwon:mentohefoho.

¹⁴ Kakoe mnokino'nji mijiyoi'nji n:ihi'no halojofoho. Humeengo pa'nyofoho. Kakoe timoso ti:pomponaho pa'nyofoho.

¹⁵ Kakoe sifeso sojo hwoyango hnn:ngkiso pa'nyofoho. Kakoe mampahoso mijiyoka hopa ho'n:ngkahon:ngki upa'n:mentohefoho.

¹⁶ Kakoe aho anga sohohnta'nii hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo ose mokosyohumamentisofoho. Kakoe hungkunoso si:hu yohos yohohnta'nii si:hu mampo'nyo haposo kakoe mango mta'ni swopahon:ngki uhwon:mentohefoho. Kakoe si:manoso mofehi'nyo yokumpohn'nyo liso pa'nyofoho.

¹⁷ Oso huhwo sohumo uhwononji ngko kakoe sifiki'nyo'mo poyo pa'nyo pi:wahu'mentohefoho. Oseso kakoe aho anga sohohnta'nii nokisan:syonto nt:mento, Kiko iyoho yohotoho. Ngko syoho ae emayo so'nji esojwafo so'nji yo'mayo hopi'nonohinosa hwapingo hwo'nyoho.

¹⁸ Yo'mayo songo humayo neso ngko hwapingo hwo'nyoho. Hohonta ngko pe'n:mentohe sohwo'n:mo nohonyo. Ihwoni, ngko songo ne'no humawo'n:ngkohe hwo'nyoho. Apa'no mape'n:mnehono. Ngko poyo pe'nyo so'nji ti:kanomo uyoso'nji mokosyohumayo hwo'nyoho.

¹⁹ I oso'no kako ose ntonto nt:mento, Yo'mayo uhwon:ngkino so'nji yo'mayo wojo so'nji yo'mayo ti:fi no'mo i'mofapone somo uhwon:ngkohoji iyoswomo ifalifaliyo mt'i'mojo.

²⁰ Kiko nje ahomo hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u mokosyohumentan:ngko nohon:ngkino so'nji sikiloho na'nohino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo so'nji uhwon:ngkinoso hwapingo neso olenoho. Hntokwaliyoso a'amu ahwomomjo hwafoho. Hofiko oso a'amu An:tuye yofe ho'nomayo'ne ango aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo soponjo a'amu uhu'mokuwo'n:ngkohofo somo mokosyohumawo'n:ngkohofihwafoho. Sikiloho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso olenoho. Ki:lais:iye a'amu ango aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amusofoho. Jisas ose nt:mentisofoho.

2

A'amu Efesos somne hungkunofoho.

¹ Jisas kako ole nt:mento, Joun, kiko hwe engo a'amu An:tuye yofe ho'nomayo'ne ango Efesos somo mokosyohumawo'n:ngkohofo somne'no hungkuno ole mt'i'mojo. Ngko sohwo'nii hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyoso nje ahomo mokosyohumunyoso ngko sikiloho ahojo wonyoangkafo, aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo soponjo hano emoyalokwe sohwo'nii ngko hungkuno ole selalokweno.

² Sekwae yo'mayo yahino so'no ngko huno niyohoho. Sekwo syoho yokumpohn'nyo yontifi ngkimo mon:i:kwajiyofoho. Yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohofi:wo'n:ngkohofo so'no ngko huno niyohoho. Sekwo a'amu hon:ngkano wonyo'njo

somne'no nakwolaho lìwo'nìngkohofo kuyoho. Hofiko nose'mantifi Anìtu mta'ango (*apousel*) hwona'nyoho selahonìngkofi hofikoe hwasyo hungkuno so'ntnne'no hwasyo yahino so'ntnne'no sekwo huno seyahonìngki sekwo hofikoe hungkuno so'nji yahino so'nji yano ilofìhwajìwo'nìngkohofo so'no ngko huno niyohoho.

³ Sekwo nye yofe so'no nnìngkopantokwofo so'no a'amu nom'ne sohwa nosehonontifi wonyo selohofalokwofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofontifi tango engo ti'pemalokwofo. Oso tango ti'pemayo so'no sekwo iyoho masenyofoho. Oso hiso'ntnne'no ngko huno niyohoho.

⁴ I oso'no anga'no wonyo yalokwofo so'no ngko sekumne'no hungkuno'njo hwo'nyoho. Hohonta sekwo sìmeho hi'ntnnono kahopi ntapmmmentohofo sohonta nehopi ntapmmen-tohofohfo. I, olohonta awonoho.

⁵ Hohonta sekwo yahino wonyoangkafo imotofofoho. Oseso sekwo oso yahino wopìngo homo somo nusìkwajontifi nto pi'wahu'malofo. Oso'no sekwo yahino wopìngo imotofo so'no huno ikwesya'fìsyikuji sekwoe sìmeho fi'wolo'mokumno. Iwolo'mokukaji yahino sìmo'mo imotofo hopaso apa'nno fìyìmno. U sekwo sìmeho mi'wolo'mokiyo'manji ngko nose'mahm'mo sekwoe sikilohoso wae weesemo'monnoho.

⁶ I yahino wopìngo anga'no yalokwofo so'no ngko sìmeho wopìngo nìmo'nìngkohoho. Oso yahino hiso olenoho. Sekwo a'amu hwahoponjo yahinomne'no sekumo aku ipesemotayo somne'no nakwolaho ulalokwofo. Ngko huhwo'ni ngkilaho ulalokweno. Sekwo ose yalokwofo so'no nye sìmeho wopìngo nìmo'nìngkohoho.

⁷ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anìtuye Towahuno Wopìngo sohwo Kìlaisìye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nyyo sohwo ngko osohumo songo humayo'neso uyìmonnoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako Anìtuye angopo wosopayo syoho hulìmentisoso mta'ni iyo songo ne'no humayo'ne ipisayoso wosomjan'montonoho. Mjanoso sohwo songo ne'no nolohofant'hwonefoho.

A'amu Sìmena somne hungkunofoho.

⁸ Hwe engo a'amu Sìmena somo mokosyohumawo'nìngkohofo somne'no hungkuno ole mtì'mojo. Ngko sìmo'mta'ango sohwo'ni yo'mayo emayo so'nji esojwaifo so'nji ngko hwapi'ngo hwo'nyoho. Hohonta ngko poyo pe'nìmentohofe sohwo'ni olohonta ngko songo humaleno. Ngko olo hungkuno hiloso selalokweno.

⁹ Sekwoe yo'mayo tohino so'nji tango so'nji se'malokusoso yo'mayo so'no umofonyo yìwo'nìngkohofo so'no ngko huno niyohoho. I oso'no ngko sekwo'nji humantohfe so'no sekwo a'amu ho'yango engo'njo pa'nyo kuyoho. A'amu fehohnjo sekumne'no sitofo hungkuno selalokwofo so'no huno niyohoho. Oso a'amu hiso nakwo Juta a'amu hwona'nyoho hwasyo hungkuno lalokwofo. Hofiko Setenìye a'amufoho.

¹⁰ Yo'mayo tango se'maso so'no sekwo iyoho senìngkuhwoloho. Seten kako yamofo waseloho'montonoho. Fehohnjo sokumo Seten kako sekumo impo'angomo sehu-majìhwosi sekwo yokumpohn'nyo wolohofantifetìkeno lìhwosi wasehon'montonoho. Oso sìkuno tango'njo sìkuno pi'nìngo engo moyeskafolofenehoho. O'o, sìkuno aho hufa'u hopi'nonohino pa'nyofoho. Oso'no yo'mayo tango se'maso sohwo poyo wasemokumo lìhwosi yìhwoso'no sekwo po'nìfo wekutoho. O'o, sekwo sìmeho hi'ntnnono ne'no ntapìwo'nìngkuno. Ose ifijo so'no ngko sekumo ho'yango songo ne'no humayo'neso wosejapmmmonnoho.

¹¹ U sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anìtuye Towahuno Wopìngo sohwo Kìlaisìye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo hwahoponjo yahinoso kakimo upemotamo lìhwosi yoso somo monje yasyoso sohwo hungkuno ikwolofo'ne sìkuno somo tohino momanehoho. Kako toho ne'no nalokunjo somo maswonehoho.

A'amu Pekamom somne hungkunofoho.

¹² Jisas ole ntìmento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anìtuye yofe ho'nomayo'ne ango Pekamom sopo uhu'mokuwo'nìngkohofo somo mokosyohumawo'nìngkohofo so-hwame'no hungkuno ole mtì'mojo. Ngko hwakuuhwajo sìhumampo'nyo yohosi yohohnjo mokosyohumanji olo hungkuno hiloso selalokweno.

¹³ Oso ango engo sekwo humawo'nìngkohofo sopo Seten yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nìngkisofoho. A'amu pi'nìngoso hofiko Setenìye yofe ho'nomawo'nìngkohofo so'no ngko huno niyohoho. I oso'no sekwo ngkimo sìmeho hi'ntnnono ne'no ntopalokwofo. I Antipas sohwo nye hungkuno hofiyò lìjwao'mojo sohwo sekwo'nji nohumanto kako nye honìngkanomo tifi nnìngkamentiso so'no a'amu Seten mokosyohumawo'nìngkisoso kakimo ko fonjosyahonìngkofi sekwo ngkine'no hungkuno yoloho lìjwaofo'neso iyoho masenyofoho. O'o, Antipas poyo pe'nìmentiso sohonta

tango m̄ikun̄imposo ko se'manteso sekwo An̄itumne'no ajwopo yokumpohn'nyo loho'mentohofofoho.

¹⁴ Sekwo oso wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Sekwo a'amu Pekamom soku, a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso Mpelam̄iye yahinomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Yahino hiso olenoho. Mpelam sohwo kako hwe engo Mpelak osohumo Is̄ilāel somne'no yahino wonyo kompe-mayo so'ne lut̄ihwahon̄ingki Mpelak sohwo kako a'amu Is̄ilāel somo kompemahon̄ingki Is̄ilāelis̄o p̄iwahū'mentohofofoho. Nop̄wasoyont̄ifi hof̄ko hwahoponjo an̄itu hwasyo sohomo yofe ho'nomant̄ifi yahu hwahoponjo hwasyo an̄itu sohumne'no ho'nahinyoso n̄imentohofofoho. Nonont̄ifi a'mohufo imentohofofoho.

¹⁵ Oso pa'nyoso a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hof̄ko a'amu Nikoulas̄ife hungkuno wonyomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Oso'no hof̄ko hwahoponjo yahinomo in̄ingkowalokwofo. I sekwo oso a'amu wonyo homo somo kengopo molihwajiyō'njoso peho'neto.

¹⁶ I oso'no oso yahino wonyoso noho'naof̄kuji s̄imeho fiwolo'mokumno. U miwolo'mokiyo'manji we'enepi ngko nose'mahm'mo nje hungkuno s̄ihumampo'nyo pa'nyo so'nji a'amu wonyo hisokumo wae weese'monnoho.

¹⁷ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiso An̄ituye Towahuno Wop̄ingo sohwo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo sohomo ngko hofiyō umokosyohumamonnoho. Hohonta nje a'amu Is̄ilāel mokosyohumamote hopaso oso a'amu sohomo hofiyō mokosyohumahm'mo wosopayō ahwomo mta'ango uȳmonnoho. Oso'nji sojo halojo yofe songo mt̄l'mokinyo so'nji uȳmonnoho. Oso yofeso a'amu sojo homo somo maso sohwo kako'nohini huno uyonefoho.

A'amu Taiyotaila somne hungkunofoho.

¹⁸ Jisas ose ntonto ole nt̄imento, Joun, ki'ko hwe engo a'amu An̄ituye yofe ho'nomayo'ne ango Taiyotaila sopo uhu'mokuwo'n̄ingkohofo somo mokosyohumawo'n̄ingkohofo so-hwamne'no hungkuno ole mt̄i'mojo. Ngko An̄ituye Hwomu sohwo'ni t̄imo t̄ipomponaho pa'nyo'njo s̄ife sojo hwoyango hnnyo pa'nyo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno.

¹⁹ Yo'mayo syoho engo yiwo'n̄ingkohofo so'no huno niyohoho. Sekwo a'amu nom'ne so'nji s̄imeho inont̄ifi ngkimo s̄imeho hi'ntnnono ntapont̄ifi a'amu nom'ne somo wop̄ingo ulohof̄wo'n̄ingkohofo so'no ngko huno niyohoho. Yo'mayo tango se'manteso sekwo ajwopo yokumpohn'nyo lohof̄wo'n̄ingkohofo kuyoho. Olo yahino hohonta ema'mentohofoso wop̄ingo imo'nonto engo imo'nalofoho.

²⁰ Oso yahino wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Ape wonyosi Jesepel kako sekwo'nji nohumentan̄ingki sekwo kengopo molihwajiyō'njoso yohofo. Kako An̄ituye hungkuno'nji'nyoho hwasyo hungkuno selalofoho. Kako nje syoho nt̄ohofiyō sohwamo hon̄ingkano wonyomo ip̄iti'hwanto ipemoto-walokunjo so'no hof̄ko a'mohufo yont̄ifi hwahoponjo an̄itu hwasyo sohumne'no wosopayo ho'nahinyoso nalokwofo.

²¹ Oso a'musi kako s̄imeho uwolo'mokononji ko hontohumaheso awonoho. Kako nje hungkunomo hwotoho fento kako oso hwa'nyo iyo yahino somo woho'nao'mo huno ose myualofiyoho. Oso yahino wonyo hiso kakimo nto ifehu'mokahumahao.

²² Sekwo upa'n̄imno. Oso a'mu simo mnokino engo uȳ'mo a'amu sohwa kako'nji hwa'nyo loho'nyo sohwa hof̄ko hof̄koe hon̄ingkano wonyo somne'no s̄imeho miwolo'mokiyo'manji tohino engo uȳmonnoho.

²³ A'amu oso a'mu siye yahinomo in̄ingkawowo'n̄ingkohofo somo poyo umokumon-noho. Ose i'me'no a'amu hopi'nonohino nn̄ingkap̄wo'n̄ingkohofoso olo so'no huno uȳmontonoho. Ngko Jisas sohwo'ni a'amu hopi'nonohinofeo huno s̄imeho somo huno niyohoho. A'amu anga'no anga'nohino sokumo yo'mayo yiwo'n̄ingkohofo so'no yamofo waselohō'monnoho. Ngko a'amu wonyo homo somo poyo imoku'me'no hof̄ko huno ole uȳmontonoho.

²⁴ A'amu Taiyotaila humawo'n̄ingkohofoso a'mu wonyo siye yahinomo t̄ifi min̄ingkayo'njoso sekwo Seten̄iye yahino wonyo ne somne'no huno mosyaf̄siyo'njo yalokwofoso sokumo ngko ole selalokweno, Ngko nom'ne syoho mosejapmnehono. O'o syoho anga'no sejopalokwe loso oleneno.

²⁵ Sekwo syoho wop̄ingo yalokwofoso ne'no ikuji nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo fikeyohumamno. Mokosyohumentan̄ngkuji ngko nose'ma'l'mefoho.

²⁶ Nje a'amu soku sekwo hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo soku sekwo nje yahino somo ne'no nn̄ingkopantan̄ngkuji s̄ikuno moi'wo imo'noso sohonta ngko sekumo mnokino engo'njo imo'n̄ngkuji womokosyohumant̄feho.

²⁷ Nje Mpohwo Anitu kako a'amumo mokosyohumayo so'no yokumpohn'nyo ntapmmentiso hopaso ngko nje yokumpohn'nyo sekumo wosejapmmonnoho. Hwakwon-toho fompiolifso hopaso a'amu wonyo somo sekwo nomokosyohumafkuji hofikoe yokumpohn'nyo so'nji hofikoe yofe engo so'nji wofongkulofantfeho.

²⁸ Oso hohosohonta ngko imingo ne so'nji i'muso wasejapmmonnoho.

²⁹ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye towahuno sohwo nje a'amu sokumo selalokwe somo haloho popmno.

3

A'amu Satis somne hungkunofoho.

¹ Jisas ose ntonto ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Satis sopo uhu'mokuwo'nningkohofo somo mokosyohumawo'nningkohofo sohwamne'no hungkuno ole mt'i'mojo. Ngko Anituye Towahuno mokosyohumaleño. Ngko hn-tokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo mokosyohumale sohwo'ni sekumo ole selalokweno. Sekwoe yo'mayo yahino so'no huno niyohoho. A'amu sekumne'no ole lalokwofo. A'amu Satis soku Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'nningkohofoso sekwo wonyoangkafo humalofo. Ose ko lalokwofo so'no ngko huno ole niyohoho. Sekwo poyo pa'nyo humalofo. Hwapingoso sekwo nje hungkunomo nto'no maningkowalokuyohoho. Oso'no sekwo huno ito'no fisyafigupmno. Sekwo Anituye pono masifitnnohofo.

² Sekwo yomo yaofikuji ngkine'no huno nto'no fisyanifohupmno. Sekwo yahino wopingo we'e wojo sohwo poyo wape'nimoto yalokunjoso sekwo yokumpohn'nyo usosofitopmno. Yo'mayo hopi'nonohino yi'wo'nningkohofo somo nje Anitu nuhwonont ole lalofoho. Hofiko nto'no miyo'njo yi'wo'nningkohofofo. Ose lalofoho.

³ Sekwo Anituye hungkuno kahopi upa'nontifi yokumpohn'nyo kemokosyohumamoto pa'nyo so'no huno syafisyyikuji oso pa'nyoso apa'no nokemokosyohumafkuji sekwoe yahino wonyoso ni'hu'nahone foho'naopmno. Moho'naofe'njo ikuji nto'no molikofohumayo'manji ngko a'amu hufo uyimo lihwosi poso hopaso wose'ma'monnoho. Oshonta sekwo yomo mikunimposo uyantfeho.

⁴ Sekwo a'amu Satis pi'nningko soku sekwo honingkano wonyo'njo ko humentaniningkofi a'amu anga'no anga'nhohino soku sekwo honingkano wonyo miyo'njo humalofo sokumo ngko sekumo songo humayo'ne hwapi'fe halojo pa'nyo sejapm'me'no sekwo hoponoho. Ngko'nji songo ne'no nohumentihwanefoho.

⁵ Sekwo hwaponponyo yahino somo monje yasyi'wo'nningkohofo soku sekumo songo humayo so'no hwapi'fe halojo pa'nyo sejapm'me'no womiyantfeho. Oseso oso iyoswo a'amu songo ne'no humayo'ne yofe'njo somta'ni sekwoe yofeso wae meesemo'mnnoho. O'o sekwo nje Mpohwo'nji kakoe a'amu ahwomomjo sohwanjo sopo nolohofikujo'no ole ulimonnoho. Olo nje a'amufoho. Ose ulimonnoho.

⁶ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno.

A'amu Filateliyi somne hungkunofoho.

⁷ Jisas ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Filateliyi somo mokosyohumawo'nningkohofo sohwa'ne'no hungkuno ole mt'i'mojo. Ngko honingkano wopingo'nhini'njo sohwo'ni ngko yahino ne'njo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno. Oso hwe yofe engo'njo Ntefit sohumo Anitu kako oso pone engo Jelusalem mokosyohumamo so'no yokumpohn'nyo uymentiso hopaso Anitu ahwomomjo pone engo Jelusalem songo sopo ne'no mokosyohumayo'ne kako ngkimo yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oseso ngko ahwomomjo hoku'yo somo a'amumne'no hwosompee'meso nom'ne a'amuuhwo mopijwasyonehoho. Ngko oso hoku'yo homo somo a'amumne'no pijwahumeso nom'ne a'amuuhwo mohwosampene-hoho.

⁸ Yo'mayo yahino iwo'nningkohofo so'no ngko huno niyohoho. Sekwoe simanopo ngko hoku'yo hwosompeesyohereso uhwonimmo. Oso hoku'yo hwosompeesyohereso nom'ne a'amuuhwo mopijwasyonehoho. Sekwoe yokumpohn'nyo we'e so'no ngko huno niyohoho. Oso yokumpohn'nyo we'e so'nji nje hungkunomo nniningkapontifi nje yofe nom'ne sohwamo yolojo lijwaofo'neso iyoho masenyofoho.

⁹ Upa'nimmo. Oso a'amu Seteniye yahinomo iningkawowo'nningkohofoso hwasyo hungkuno ole selalokwofo, Nakwo a'amu Jutafe honingkanomo iningkowalokuhwone hn'nwi nakwo'nhini Anituye a'amu ne'nwoho. Oso a'amu ose selalokwofo homo somo ngko sekwoe si'fiki'nyo'mo wopihumojamonnoho. Nopihumojao'me'no hofiko huno ole

uyimontonoho. Sekwo a'amu Filateliyiya sokune'no nimo'nantofoho. Hofiko huno ose uyimontonoho.

¹⁰ I sekwo nje hungkunomo tifi nnungkapontife so'no yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohofiwo'nungkohoho kuyoho. Oso'no ngko sekumo hofiyi wosemokosyohumamonnoho. Tifi no'mo hwe moyam'i olo hwaho lopo humolawotofo sofe hungkuno ikwolofo'ne sohonta yo'mayo tango u'maso pa'nungoso sekumo mose'manehoho. O'o, ngko oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo wosemokosyohumamonnoho.

¹¹ We'enepi wose'ma'monnoho. Ou, ngko nje syoho sejapmmentoheso sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Ose miyo'manji a'amu nom'neso sekwoe ahwomomjo ho'yango fehohnjoso nosemapitnnoho.

¹² Sekwo yo'mayo hwahoponjo yahino somo nuyakolofikuji'manji sekwo nje Anituye angomo nohumafikuji engkwosaho pa'nyo umo'nantifeho. Sekwo Anitumo musikwajifitnnehofo. O'o, sekwo ne'no humantokutnnehofo. Ngko nje Anituye yofe'nji nje yofe songo'nji sekumo wasemt'mokimonnoho. Hwapingoso sekwo nje a'amu nihu'nahone kuyoho. Oso'nji ngko Anituye pone songo osomne'no yofe Jelusalemeye eso sekumo wasemt'mokimonnoho. Hwapingoso sekwoe pone nihu'nahonefoho. Oso pone hiso ahwommta'nii wapmmontonoho.

¹³ Sekwo haloho'njo ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno sohwo nje a'amu sekumo selalokunjoso haloho popmno.

A'amu Laoutisiya somne hungkunofoho.

¹⁴ Jisas ose ntonto ole ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne anga Laoutisiya sopo uhu'mokuwo'nungkohoho somo mokosyohumawo'nungkohoho sohwamne'no hungkuno ole mtimo. Ngko hungkuno ne'njo hwapingo sohwo'ni yo'mayo Anitu nt'wo'nungkiso somo inungkawowo'nungkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitu nt'mentisoso yolo ho lijwao'mentohe hwo'nyoho. Oso syoho hiso ito'no imentohefoho. Yo'mayo Anitu mtimokumentiso hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayo so'nji ngko hwapingo sohwo'ni olo hungkuno loso sekumo selalokweno.

¹⁵ Yo'mayo yahino iwo'nungkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwo ngkine'no syanifisyonifife sohonta sekwo nakwolaho manjo'njo ko yontifi sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo yontifi sekwo hwasyopo humalofo. Sekwo ngkine'no nakwolaho lontifijontentesi wopingo'nesohilo. I nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokosyohumantifijontentesi wopingo'nesohilo. I oso'no sekwo hwasyopo humayo so'no ngkilaho. Hwapingoso sekwo hwasyopo nohumantifi ole hninalokwofo. Nje yahinoso peho'no iwolo'mokumnehono. O'o, olo yahino homo lomo wohumamonnoho. Ose hninalokwofo.

¹⁶ Sekwo ngkine'no we'enepi nnungkapontifi hwahoponjo somo we'enepi intngkawentifi hwasyopo humalofo so'no ngko simoythu'nalokweno.

¹⁷ Hwapingoso sekwo ole hnntwo'nungkohofi, Nakwoe yokumpohn'nyo so'nji yokumpohn'nyo ito'nontani ho'yango engo malokuhwono. Nakwo huno'nji'nwoho. Yo'mayo so'no umofonyo miyo'nji'nwoho. Wopingo humalohwono. Ose hnntwo'nungkohofofoho. I oso'no sekwo ose ko hnnonfti sekwo timpin'yo kuyoho. Sekwo ho'yango neso ane'njo soku a'apaho'nohino kuyoho. Sekwo nihu'no wonyo nohumentanungkofi ngko nosehononji sekumne'no hitoho ntokwoho.

¹⁸ Oseso nje hungkunomo haloho popmno. Ho'yango engo womano likuji ngkinta'ni ahwomomjo ho'yango mpe ntihopmno. Oso ho'yango mpe iyo'ne sekwo tohino engo mayo'manji u yo'mayo umofonyo iyo'manji wopingofoho. Mpe noho ntihopmno. Sekwo ngkinta'ni honingkano wopingo'nohini hwapife halojo mapijo'manji sekwo mpe ntihofikuji sekwoe a'apahomo ekojisyahonungkuji nom'ne a'amu somne'no sekwo wonimango masenonehoho. Sekwo ngkinta'ni molasin mpekuji sekwoe timo timpin'nyoso nosefisahu'mokuhwoso'no sekwo timo wohonantifeho.

¹⁹ A'amu hopi'nonohino somne'no nimo'nwo'nungkiso so'no hofiko wonyo ifijo'manji ngko yoka hungkuno ulmo hofikoe honingkano nto'no womthwatimo. Oso'no sekwoe yahino wonyo so'no huno syafisyyukui yomo yaofikuji simeho fiwolo'mokumno. Honingkano wopingo so'no hi semo'nungkuhwosi nto'no finungkamno.

²⁰ Sekwo upanimo. Ngko sekwoe simehomjo hoku'yopo lohofonji woswapmonji hungkuno selalokweno. U, sekwo nje mampaho nupa'nungkuji nohwosompentimafikuji'no ngko noswapm'mo. Ngko sekwo'nji wohumamonnoho. Oso hopo sopo nekwo wosopayo nonungkuhwasi nekwo a'amu afa umo'nantaeho. U kako nje a'amu ne umo'nimotonoho.

²¹ A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo yakolo'nnyo sohumo ngko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo mokosyohumame sohonta oso hwe huhwo sohumo ngko kakimo ngko'njo lopo womihumat'i'monnoho. Nohumehwasi yo'mayoso nakumo enjwa'mo nowentihwonefoho. Oso pa'nyoso ngko sekwoe hwahopo nohumanji yo'mayo hwahoponjo somo uyakolofonji ngko hon'ngkano wonyo miyo'njo imentohefoho. Oso'no olohonta ngko nje Mpohwo'nji kakoe epohumayo engo sopo humanji yo'mayo somo mokosyohumaleño.

²² U, sekwo haloho hi'injo ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. Ose ntimentisofoho.

4

A'amu ahwomomjoso Anitumne'no hwomtame ehumalofo.

¹ Moi'wo ntahon'ngki uhwonimentoheso, U ahwomomjo hoku'yo nohwo-sompo'nowentan'ngki uhwonimentoheso. Ose uhwononji mampaho kounoho yoka hopa simo'mo upa'n'ngkoheso ole ntimento, Oyomo. Olopo fisape. Ngko yo'mayo tifi'imofaponeso wokitihwamo.

² Ose ntahon'ngki ngko timo komo'no uhwonimentoheso Anituye Towahuno Wopingo ifehu'mokonisyahon'ngki ngko ahwomomo nohumanji uhwonimentoheso, U ngko hwe engo a'amumo mokosyohumawo'n'ngkiso sohwoe epohumayo somo uhwononji ole syafihu'mentoho, U nakwoe Hwe Engo Anitu kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo sohwo humaho.

³ Ose syafisyonji uhwonimentoheso sojo honikotikojo'njo pomponaho'njo pa'nyo sohwo nohumentan'ngki uhwonimentohefoho. Kakoe epohumayo sopo sakungkwolan'ngko kopmmo'nowentan'ngki uhwononji limento, Anituye pomponaho wonyoangkafo'njo uhwonimentohefoho.

⁴ Anituye epohumayo a'amu mokosyohumayo sohwoeso ajwo'mo wentan'ngki nom'ne epohumayo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no nomotoku'mo'nowentan'ngki uhwon'ngkeso osopo hwe engo sohwa hofikoe hwapi'fe halojo'nohino'njo mnokino manji'mofo na'nohino'njo sohwa nohumentan'ngkofi uhwonimentohefoho. Oso epohumayo so'njii mnokino manji'mofo na'nohino'njo somo uhwononji ngko huno ole syafihu'mentoho, U a'amumo mokosyohumayo'ne hwafoho.

⁵ Ose syafisyonji Anituye epohumayo'njo sopo nta'ni emta'mingo yonto mampaho pi'n'ngi ahwomo yoka pa'nyo ho'n'ngkahon'ngki upa'nonji uhwonimentoheso kwefoho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo Anituye epohumayo'njo sopo nosijantan'ngki uhwononji limento, U, Anituye Towahunofoho. Ose limentohefoho.

⁶ Anituye epohumayo somo mitifongo timo hon'ngkonyo pa'nyoso lifawo'nnycoponoho.

Anituye epohumayo momingo sopo yo'mayo kengo songo humayo osofosofahu'nohino sohwa nohumentan'ngkofi uhwonimentohefoho. Oso songo sohwa hofikoe timo pi'n'ngi engo'njo hofikoe simano hohnta'ni hohujo hohnta'ni ifeehu'mokahinyo hwafoho.

⁷ Oso songo huhwo sohwa simo'mjo sohwo kako ahwomomjo a'amu sikisiwoyo (*laiyoun*) paho pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu a'apahoso yahu mpulimokau pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe simanoso a'mosimano'njo hweho. Ae'uyo sohwo kako ahwomomjо a'amu kakoe a'apahoso yihufo siwe sohwafe a'apaho'njo hweho.

⁸ Oso songo humayo osofosofahu'nohino sohwa hofikoe anga'no anga'nohino sohwa hofikoe fefelohoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino'njo hwafoho. Oso fefelohoso timo pi'n'ngi engo'njos o a'apaho hohnta'ni angihnta'ni wo'nnyo'njo hwafoho. Hofikoe imingo'nji hinjopo sikuno'nji sikuno huhwo huhwi olo ta loso ne'no liwo'n'ngkohof,

Nakwoe Hwe Engo Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwosi kiko wopingo'nohino hwosoho.

Kiko wopingo'nohino hwosoho.

Kiko wopingo'nohino hwosoho.

Kiko pa'nyo a'amu fihwo mohumuyoho.

O'o nakwo hopi'nonohino kengo'nwoho.

Kiko ae'mta'ni humamopmentohino sohwosi olohonta ne'no humahnno.

Kiko engolopohamo ne'no nohumantinne hwosoho.

⁹ Oso songo humalofo a'amu osofoso fahu'nohino sohwa hofiko An̄itu songo ne'no humant̄hwone sohwo kakoe epohumayo sopo humaso sohwoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no ta lontifi noho'nomant̄fi isamoyoka ul̄wo'n̄ngkohofofoho.

¹⁰ Ose līwo'n̄ngkohofo sohonta oso hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofoso fahu'nohino sohwa hofiko An̄itu kakoe epohumayo sopo humaso sohumne'no hwomtame ehument̄fi ipitofawent̄fi oso An̄itu songo ne'no humant̄hwone sohwoe yofe engo ho'nomant̄fi hofikoe mnokino manji'mofo na'nohinoso kakoe sifeki'nyo'mo ho'nahumenthofofoho. Ose uhwononji ole syafihu'mentoho, U, hwe engo sohwa hofikoe yokumpohn'nyoso An̄itu mta'ango nt̄hwamento hofofoho. Ose nt̄hwant̄fi ta ole līmentohofi,

¹¹ U, nakwoe Hwe Engo An̄itu k̄iko yo'mayo hopi'nonohino mti'mokumentohino so'no a'amu hopi'nonohinoso jīje yofe engo'nji jīje yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo so'nji ho'nomayo'ne k̄iko hopoenohino hwosoho.

K̄iko yo'mayo so'no huno syafisyonji wamt̄mokumo lonji imentohinoso yo'mayo imo'n̄imentisofoho.

Oso ta hiso nol̄wo'n̄ngkohofofoho.

5

Joun kako iyoswo impe mijaho'n̄jo so'nji lojwopopo jahinyo uhwon̄imentisofoho.

¹ Ngko An̄itu kakoe epohumayo sopo nohunanjı uhwon̄imentoheso, kakoe aho anga so-hohnta'ni iyoswo sawemo popoki'nyoso mokosyohumamentisofoho. Oso iyoswo homo somo hungkuno paho hohnjo'nji ajwo'mjo'nji mti'mokinyo somo impe mijaho'njoslojwohofo jahinyoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Lojwohofo jahinyoso hwapingo olenoho. A'amu sakinjo iyoswo homo somo mīkwalofe'nefoho.

² A'amu yokumpohn'nyo ahwomomjo sohwo mampaho mohm'no ole līmento, A'amu wopingo ne sohwo kako oso iyoswo somjo impe mijaho'njoslokoefao'hwosi fisakuyo'ne hopoenohinoso t̄hwolo.

³ Ose ulahon̄ingki a'amu ahwomomo humalofo sohwa hwahoponjo humalofo sohwa a'amu poyo pe'n̄imentohoho sohwa oso iyoswo homo somo fisakuyo'ne hopoenohinoso n̄hu'no awonoho.

⁴ Ngko oso iyoswo homo somo nofisajihwosi uhwonyo'ne sohumo huno uhwononji humotaho engo līmentohefoho.

⁵ Humotaho lontan̄ngko hwe engo fiwo An̄ituye epohumayo mom̄ngopo lohofonto kako nt̄imento, K̄iko humotaho lohotoho. Ihwoni, osopo hwe fiwo humaho. Kako a'amu Jutafe hwe engo ne hweho. Ntefit yofe engo'njo sohwoe imu hweho. Kako Seten̄imo uyakolofonto hon̄ngkano wonyo miyo hweho. Oso'no kako iyoswo popoki'nyo impe mijaho'njo lojwohofo jahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njo homo somo wofisojwao'montonoho. Ose nt̄mentisofoho.

Jisas kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'n̄imentiso sohwo kako Yahu Mu Sipsip Pa'nyo imo'n̄imentiso sohmu Joun uhwon̄imentisofoho.

⁶ Nuhwon̄ngkahon̄ngko An̄ituye epohumayo'njo sopo oso songo humalofo osofoso fahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji nohumentan̄ngkofi Jisas An̄ituye Yahu Mu Sipsip Pa'nyo sohwo An̄ituye epohumayo mofone sopo līkofohumamentisofoho. Hohonta oso yahu huhwo sohmu a'amu fonjahumentohofoso ime hi'njohwo uh-won̄mentohefoho. Kakoe sīhwano'nji t̄mo'nji aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Kakoe t̄moso An̄ituye Towahuno pa'nyo'njo hwaho yawojo'meemo uyohojiku'mo'nyofoho. Ose uhwononji ole syafihu'mentoho, U, sīhwano so kakoe yokumpohn'nyo m̄kun̄imposo yakolono. Kakoe t̄moso An̄ituye Towahuno hweho. Yo'mayo hopi'nono huno unyo hweho. Ose syafihu'mentohefoho.

⁷ Oso Yahu Mu huhwo sohwo kako nowento An̄itu kakoe epohumayo sopo humaso sohwo kakoe aho angahohnta'ni iyoswo popoki'nyoso ma'mentisofoho.

⁸ Nomahon̄ingki oso songo humalofo osofoso fahu'nohino sohwanji hwe engo sife aho hopi'nonohino nom'ne mta'ni osofoso fahu'nohino sohwanji oso Yahu Mu sohwoe sīfiki'nyo'mo ipitofawo'mentohofofoho. Nohumanji oso hwe engo anga'no anga'nohino sohwa hofiko tampuyu pa'n̄ingo impe pi'n̄ingo'njo so'nji noswanyo na'nohino sopo t̄kayo akino wopingo An̄itumne'no wo'nnyo so'nji ma'mentohofofoho. Oso t̄kayoso a'amu An̄itumne'no jomo ul̄wo'n̄ngkohofo sohwafe hungkunofoho.

⁹ Osopo nohument̄fi ta songo ole ul̄mentohofi,

K̄iko iyoswo popoki'nyo impe mijaho'njo lojwohofo jahinyoso nomahoji fisaku joso hoponoho.

Hwapi^{ng}oso a'amu kikimo fonjakohumentohofoso ji^{je} hon^{yo} us⁺ huma['] mentohinoso a'amu hopi['] nonohinoso wonyo somta['] ni mpe ema['] mentohinoso hof^{ko} ji^{je} a'amu ne imo['] nⁱmentohofoho.

K^{ko} oso a'amu hiso temtitoto hopi['] nonohino mta['] angoso hungkuno kengo kengo['] njo a['] apaho kengo kengo somta['] ni hwaho kengo kengo somta['] ni ma['] mentohinofoho.

¹⁰ K^{ko} oso a'amu huhwo sohwamo nomanji An^{it}u['] nopo mokosyohumanji hof^{ko} An^{it}uye syoho ulohofijo['] ne mmokumentohinofoho.

Oseso hof^{ko} hwahoponjo a'amu hopi['] nonohino somo womokosyohumantⁱfeho.
Oso ta hiso Jisasⁱmo ulⁱmentohofoho.

A'amu ahwomomjo sohwa Jisas A'amu fe Wonyomne['] no Poyo Pe['] nⁱmentiso sohwoe yofe ho['] noma['] mentohofoho.

¹¹ Ngko Joun['] ni apa['] no uhwononji upa['] nⁱmentoheso a'amu ahwomomjo pi['] nⁱng^o engo sohwafe mampahoso ho['] nⁱmentisofoho. Oso hopo sopo hof^{ko} An^{it}uye epohumayo so['] nji yo['] mayo songo humalofo osofosaluhu['] nohino sohwanji hwe engo sohwanji nohumen-tanⁱngkofi hof^{ko} ku['] moku['] mofo ihumajⁱ mentohofoho.

¹² Hof^{ko} mampaho engo['] nji ole lⁱmentohof^oho,
An^{it}uye Hwomu A'amu fe Wonyomne['] no Poyo Pe['] nⁱmentiso sohwo
kako yo['] mayo mokosyohumayo['] ne yofe engoso, yo['] mayo ho['] yangoso, yo['] mayo huno wopⁱngoso mayo['] ne kako hopoenohino hwewo.

Nakwo kakoe yofe engoso noho['] nomehwasi kakoe yokumpohn['] nyo so['] no yolo['] lijwaof^hwasi isamoyoka ulano.

Kakoe sⁱmeho wopⁱngoso umo['] nono.

Mango mohm['] no ose lⁱmentohofoho.

¹³ Ose upa['] nonji ole upa['] nⁱmentoh^oho, Yo['] mayo An^{it}u mtⁱ['] mokumentiso ahwomomjo sohwanji hwahoponjo hnⁱnnonji a'amu poyo pe['] nⁱmentohof^o sohwanji mijo ayomjo sohwanji nakwo hopi['] nono ole lⁱmenti['] hwoni,

An^{it}u kakoe epohumayo sopo humaso sohwo['] nji kakoe Hwomu A'amu fe Wonyomne['] no Poyo Pe['] nⁱmentiso sohwo['] nji isamoyoka mⁱkunⁱ poso selalokuhwono.

Nakwo sikoe yofe ho['] nosemalokuhwono.

Sikoe yofe engo['] nji sikoe yokumpohn['] nyo['] nji ne['] no nowentⁱ hwonefoho.

¹⁴ Ose ulahonⁱngkofi oso songo humalofo osofosaluhu['] nohino sohwa ole lⁱmentohof^o, Ou, nehopeho. Ose lahonⁱngkofi hwe engo sohwa hof^{ko} sikoe yofe ho['] nomayo['] ne hwomtame imentohofoho.

6

Joun oso iyoswo impe mijaho['] njoso lojwohofojahinyoso lokoefamo['] nnyo uhwonimentisofoho.

¹ Ngko nohumanji uhwonⁱmentoheso Nakwoe Wonyo['] ne Tohino Ma['] mentiso sohwo impe mijaho['] njo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi['] nono nom['] ne mta['] ni sⁱmo['] mjo nto lokoefoma['] mentisofoho. Ose yahonⁱngki songo humalofo osofosaluhu['] nohino somjo anga['] nohino sohwo kako mampaho ahwomo yoka hopa a'amu fihumo ole ulⁱmento, Oyomo.

² Ose ulahonⁱngkiki uhwonⁱmentoheso yahu (*hous*) halojo a'amu hnⁱnomokomⁱwo['] nⁱngkiso sopo a'amu mekino['] njo sohwo nokehumento hwe engo sohwoe mnokino manji['] mofoso nomanto nowento kakoe mango sohwamo hwotoho hmmentisofoho.

³ Oso impe mijaho['] njo hufa['] u lojwohofojahinyoso nolokoeformahonⁱngki oso songo humalofo osofosaluhu['] nohino somjo osofeponjo sohwo nom['] ne a'amu fihumo ole ulⁱmento, Oyomo.

⁴ Ose upo['] nⁱngkahonⁱngko yahu (*hous*) hon^{yo} nohino a'amu hnⁱnomokomⁱwo['] nⁱngkiso sohwo i['] mofapmmentisofoho. Oso a'amu yahu sopo njo kehumaso sohumo a'amu hwahopo humalofo sofe sⁱmeho pompenjiyoso wae yaofo['] ne yokumpohn['] nyo uyⁱmentisofoho. Oso sⁱmeho pompenjiyoso wae ihwoso['] no a'amu hwahoponjos o hof^{ko} nolⁱkaftkuji nofonjahinⁱ fitnnefoho. Oso['] nji hwakuhwajo engoso uyahonⁱngkofi umentisofoho.

⁵ Oso impe mijaho['] njo hufa['] u sⁱhune lojwohofojahinoso nolokoeformahonⁱngki upa['] nⁱmentoh^oho oso songo humalofo osofosaluhu['] nohino somjo hufa['] u sⁱhune sohwo ulⁱmento, Oyomo. Ose ulahonⁱngkiki uhwonⁱmentoheso yahu a'amu hnⁱnomokomⁱwo['] nⁱngkiso sikwo['] mno sohwo i['] mofapmmentisofoho. A'amu oso yahu hopo sopo kehumayo sohwo kako wosopayo yano ulohifijo['] ne mtⁱ['] mokinyoso mokaho['] nⁱmentisofoho.

⁶ Oso hohosohonta songo humalofo osofosofahu'nohino ajwo so'mta'ni mampaho ole ho'nimento, Mijoho engo nto i'mofapohoho. Oseso hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo kako sikuno anga'nohino syoho somjo hamniyohoso hofiko'montohwamne'no sikuno anga'nohino somne'no ahu'mo wosopayo aho fehohnjo'nohino mpe uyimontonoho. Wosopayo engo'maho. U hwamo'manji aho hopi'nono sihe fehohnjo hopi'nono. I ijayo'nji humo'nji hamniyoho honje moho'naopitnnehofo. Ose ho'ninkahon'ngki upa'nonji wosopayo'ne hamniyoho yokintahopo imo'ninkohoho syafihu'mentohefoho.

⁷ Nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo osofosofahu'nohino somo lokoefomahon'ngki oso songo humalofo osofosofahu'nohino ae'uyo sohwae mampaho nom'ne a'amu fihumo ole ho'nimento, Oyomo.

⁸ Ose ulahoningki ngko apa'no uhwonimentoheso yahu a'amu kehumawo'ninkiso hous sohwo i'mofapmmentisofoho. Nolohofahoningki a'amu kehumunyo sohwo kakoe yofeso a'amumo poyo imokiy'o'ne hwaho. Nom'nihwo tifinjo sohwo kakoe yofeso a'amumo tikanomo mi'hwaijyo'ne hwaho. Oso a'amu huhwo sohwa'u nowenji a'amu hwahopo humalofo hopi'nonohino somo osofosofahu'nohino hotito'mentisiyefoho. Osofosofahu'nohino hotito'mentisiyo anga'no nomehwasi poyo imokahnne'enji yokumpohn'nyo ma'mentisiyefoho. A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo umokanjyoho. Fehohnjo mijoho pe'ninkuji poyo wope'nantifeho. Fehohnjo mnokino uyihwosi wope'nantifeho. Ae'uyo somo sikis'wojo wolo'menao'mtonoho.

⁹ Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho anga'no hopi'nonohino somo lokoefomahon'ngki uhwonimentoheso a'amu An'tuye yofe'no poyo pe'nimentohefoho sofe huyo'mango oso ijempoho yo'mayo An'tumne'no ho'nasyiwo'ninkohoho enjwa so'mo nohumentingkofi uhwonimentohefoho. Oso a'amu hiso hwahopo songo humamotofo sohonta hofiko An'tuye hungkuno lutihwamotoco so'no nom'ne a'amuso hofikimo fonjahumentohofoho.

¹⁰ Oso huyo'mango sofe mampaho engo'njo ole limentohof, Ou, nakwoe Hwe Engo, kiko yo'mayo hopi'nonohino yokumpohn'nyo mokosyohumahnno sohwosi kiko wopingo'nohini hwosoho. Jije yahino nto'nohino'nji hwosoho. Yo'mayo hungkuno liwo'ninkino so'no nakwo huno nayohoho. Ne umo'nimentonoho. Nakwoe hon'yo somne'no kiko a'amu hwahoponjo somo aka tohino ntcohonta umonneto. I, oso'no hofikoe hofikoe hungkuno somne'no ntcohonta ikwolopitnneto.

¹¹ Ose ulahoningkofi a'amu ahwomomijo sohwa hofiko a'amu anga'no anga'nohino hisomo hwapihe halojo sawemoso uyontifi ulimentohof, Hofahiyo. Sekwo we'enepi fohontohumamno. Hwangku An'tuye syoho ulohofiyi seningkwa'wehwosa hofiko sekwo sapmmentohofo hopa sapifitnnefoho. An'tuye syoho ulohofiyi nom'ne somo a'amu hwahoponjoso hofiko sekumo fonjasehumentohofo hopaso hofikimo fonjahufojiso sekwoe ae'uyo (nampa) sopo hopoeno imo'ninkuhwoso'no sekwo tohino so'no aka tohino uyonefoho.

¹² Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho anga'no hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino somo lokoefomahon'ngki uhwonimentoheso hwomihwo mikunimposo imentisofoho. Oso hohosohonta mofehi'nyoso sikwo'mno titiso pa'nyo imo'ninkahon'ngki hamno hon'yo'nohino imo'nimentisofoho.

¹³ Osohonta hntokwaliyo ahwomo mta'ni hwahopo piwahu'mentisofoho. Oso hiso'no nakwo huno moi'wonoho. Ififo engo yonto solongkoe ufo'nji mojo'nji wasy'wo'ninkiso hopa hntokwaliyo piwahu'mentisofoho.

¹⁴ A'amu ife popojasyiwo'ninkohoho hopaso ahwomo oso hopa popojonto moi'wo imo'nimentisofoho. Hwofiki'nyo hwahaji mijo'njo soponjo hwaho we'e sohwanji hofikoe angoso nul'ko'mantifi we'enehwano nonje ehumamentohofoho.

¹⁵ A'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanji a'amu itokus'o'njo sohwamo mokosyohumawo'ninkohoho sohwanji a'amu hamniyoho'njo sohwanji a'amu yokumpohn'nyo sohwanji a'amu syoho ulohofiyi sohwanji a'amu sikanjo so'nji a'amu hopi'nono hofiko iyoho engo un'ngkahon'ngki limentohof, Nakwo sokimo'mo hwa'imo'mo woswantane'no ihwono.

¹⁶ Ose ulontifi ulimentohof, Hwofiki'nyo sohwosi, oso hwe kakoe epohumayo sopo humaso sohwo'nji hwe nom'ne nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo'nji siko nakumo yoka nal'sihnnnoho kiko nofosomahoji nakumo fifehu'mokonasyo.

¹⁷ U, siko nakumo yoka nal'sihnnne sikanoso olohonta nto i'mofapohoho. I oso'no nakwoe wonyo somne'no siko nakumo aka nejapiso sohonta yokumpohn'nyoso ti'hwo waloho'mtolo. O'o, awonoho. Ose limentohofoho.

A'amu Isilael wan hantilet founti-foua tausen' (144,000) sofe hungkunofoho.

¹ Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwonimentoheso, a'amu ahwomomjo osofofahu'nohino sohwa hwaho tokwajo ae sopo lohofontifi ifofo oso'mo so'mta'ango osofofahu'nohino somo aho kesyohumentan'ngkofi uhwonimentohefoho. Oso ifofo hiso mijo ayomo hwahomo iyo oso'njo sopo muloho'mentisofoho. O'o, ifofo homo somo pi'jwahumentohofoho.

²⁻³ Ose uhwononji uhwonimentoheso, a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo mofehi'nyo si'mofapiso so'mta'n'i nosaponto Anitu songo ne'no humayo sohwae ifalifaliyo mt'i'mokiyo'neso ahomo nomokosyohumanto mango engo ul'mento, Sekwo a'amu ahwomomjo osofofahu'nohino sohwasi sekwo hwaho'nji mijo ayo'nji wonyo imokiyo'ne yokumpohn'nyo mokosyohumalofo sohwasi we'e nehwo fohontohumamno. Si'mo'mo nakwo Anituye syoho ulohofiyso sohwafe yomohu'nyopo Anitu kakwo'yohwo sohwae ifalifaliyo mt'i'mokosyihwasi i osohonta sekwo hwaho'nji mijo'nji iyo'nji wonyo hmmokumno.

⁴⁻⁸ Ose upa'nonji a'amufe yomohu'nyopo ifalifali mt'i'mokinyo neso atofo linyoso ole upa'nimentoh. A'amu Isilael temtitifo aho hopi'nono sife mta'n'i hufa'uyo somta'ango a'amu *wan hantilet founti-foua tausen* (144,000) somo Anitu kakwo sohwae ifalifaliyo mt'i'mokinyo hwafoho. Temtitifo homo homta'ango a'amu *tiwelif tausen* (12,000) ma'mentohofoho.

Jutafe temtitofoso *tiwelif tausen* (12,000).

Lupen'ye temtitofoso *tiwelif tausen* (12,000).

Ngkatiy'e temtitofoso *tiwelif tausen* (12,000).

Asyafe temtitofoso *tiwelif tausen* (12,000).

Napitalaiye temtitofoso *tiwelif tausen* (12,000).

Monaseye temtitofoso *tiwelif tausen* (12,000).

Simeyouniye temtitofoso *tiwelif tausen* (12,000).

Lifaiye temtitofoso *tiwelif tausen* (12,000).

Isokafe temtitofoso *tiwelif tausen* (12,000).

Sepiyulan'iye temtitofoso *tiwelif tausen* (12,000).

Jousep'ye temtitofoso *tiwelif tausen* (12,000).

Mpenyamin'iye temtitofoso *tiwelif tausen* (12,000).

Oso a'amu hofosofe yomohu'nyopo Anituye ifalifaliyo hi'njofoho.

Anituye a'amu ne pi'ningo engoso hofiko Anituye yofe ho'nomayo'ne huu'mokumentohofoho.

⁹ Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwonimentoheso hwe moy'a'mi pi'ningo engoso oso a'amu hiso a'amu hofiko atofo joso hopo'maho. Oso a'amu hiso temtitifo homo homta'angoso hwaho kengo kengo a'apaho kengo kengo hungkuno kengo kengoso hofiko hwapi'fe sawemo halojo inyoso Hwe Engo sohwae epohumayo si'mano sopo loho'mentohofoho. Osopo lohofontifi Anituye mango hwamo uyakolo'mentohofo so'no tohe hwaho nomantifi si'monyo yontifi

¹⁰ mampaho engo'nji ole li'mentohofi, Nakwoe Anitu epohumayopo humaso sohwo'nji Jisas nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo'nji siko nakumo asomo netimahoni'ngki nakwo wopingo humalohwono.

¹¹ Ose ulahon'ngkofi a'amu ahwomomjo sohwa Anituye epohumayo somo ehofo'mokosyohumalofo sohwa hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'n'i osofofahu'nohino sohwanji yo'mayo songo humalofo osofofahu'nohino oso hwanji hofiko Anitumne'no hwomtame ehumantifi Anituye yofe ho'noma'mentohofoho.

¹² Ole li'mentohofi, Nehopeho. Nakwoe Anitumne'no si'monyo engo uyan. Kakoe yofe engo, kakoe yokumpohn'nyo so'ntnne'no woho'nomano. Kakoe huno wopingo yakolo'nnyoso, kakoe yokumpohn'nyoso ne'no nowentihwonefoho. Oso'no nakwo kakimo isamoyoka engolopohamo ulihwano. Oso hungkunoso nehopeho. Ose ulimentohofoho.

Oso a'amu pi'ningo engo sofe tohino so'no Jounimo lutihwamentisofoho.

¹³ Ose uhwon'ngkahon'ngko hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'n'i osofofahu'no somta'ango fihwo nt'mento, Olo a'amu hwapi'fe halojo sawemo'njo lohwa ti'hwalo. Nt'i'mta'ango hwalo.

¹⁴ Ose ntahon'ngki ulimentoh, Hwe engofo, ngko huno maniyohoyohoho. Kiko huno kiyohoho. Ose ulahon'ngko oso hwe engo huhwo sohwo kako tango mi'kunimpuso i'mofapone so'no ole nt'mento, Anitu kako oso tango mi'kunimposo hwahopo

uyimēntiso sohonta a'amu hiso nohumantifi Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontifi poyo pe'nīngkahonīngkofi Anitu kako hofikimo olo pone'no motosahopohoho. Simo'mo hofikoe honīngkano wonyo somne'no hwapi'fe mijo yajijwohofo hopaso hofikoe honīngkano wonyo somo Jisas̄ye honiyo'nji wae yao'mentisoso hwapi'fe kiho ane pa'nyo halojo imo'nīmentisofoho.

¹⁵ Oso hiso'no hofiko Anituye epohumayo sopo lohokwofo. Sikuno huhwo huhwi imingo'nji sikuno'nji hinjopo hofiko Anituye ango ahwomomjo somo kakoe syoho ulohoftwo'nīngkohofofoho. Anitu kako kakoe epohumayo sopo humanto hofiyu umokosyohumawo'nīngkisofoho.

¹⁶ Oseso hofiko mijoho apa'no mape'nyofoho. Hofiko mijo'no mumo'nyofoho. Mofehi'nyo hofikimo toho mufojiyofoho. Tohino muhmnyofoho.

¹⁷ Hwapingoso hwe hofikoe wonyo'ne tohino ma'mentisoso sohwo kako Anituye epohumayo sopo nohumanto hofiyu mokosyohumaho. Kako a'amu homo somo mijo tīmo so'mo ipemotasyi'hwosi mijo songo ne'no humayo'ne nīfitnnefoho. Osopo Anitu kako hofikoe tīmijo wae imofihwosi hofiko humotaho apa'no malifitnnefoho.

8

Impe mijaho'njo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo lojwohofojahinyoso lokoefoma'mentisofoho.

¹ Ose uhwononji oso wojo hopa simo'mo uhwonimentoheso apa'no uhwonimentohefoho. Oso hohosohonta nakwoe Wonyo'ne Poyo Imo'nīmentisoso sohwo kako impe mijaho'njo iyoswomo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso lokoefomahonīngki osohonta a'amu hopi'nono oso hopo sopo humamentohofoso hofiko songo songo miyo'njo yontifi mampi'nyo humantifi tīfi no'mo hwahopo tango imo'none so'no humafisohunyo imentohofofoho. Osopo nohumentanīngkofi mofehi'nyo we'enehwo umentisofoho.

² Mofehi'nyo we'enehwo poposahonīngki uhwonīngkoheso a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa Anituye epohumayo'nyo simanopo humawo'nīngkohofo sohwamo Anitu kako kounoho anga'no anga'no hu'muyimentisofoho.

³⁻⁴ Nohu'muyahonīngki ahwomomjo nom'ne sohwo ijempoho Anitumne'no yo'mayo ho'nasyi'wo'nīngkohofo sopo lohofonto kako noswanyo na'nohino'njo tīkayao akino wopīng'o'nyo us'mokiyo'ne mokosyohumamentisofoho. Hofiko kakimo hwamno pa'nyo engo akino wopīng'o'nyo umentohofofoho. Kako Anituye hwe moyam'i somne'no jomo ujo hungkuno so'nji hwamno pa'nyo akino wopīng'o'nyo so'nji manto nomihu'mokonto ijempoho na'nohino Anitumne'no yo'mayo ho'nasyi'wo'nīngkohofo sopo Anituye simano sopo wojo somo tīkayao akino wopīng'o'nyo so'nji Mpohumo jomo ujo hungkuno so'nji wa'mentisofoho.

⁵ Akino wanto kako oso ijempoho somta'ni toho nomanto oso noswanyo homo somo toho ihm'mofonto hwaho ayo yawojo'mne'no umokwajimentisofoho. Oso toho hiso nīmokwojahonīngki ahwomo yoka emta'mīngō engo yonto hwaho hwomihwo engo imentisofoho. Ose uhwononji ole syafihu'mentohoho, oso hungkuno Anitumo jomo ujoso tīkayao'nji Anituye simo sopo simentisoso hungkunoso ne umo'nīmonto yalofoho.

A'amu ahwomomjo osofoso fahn'nohino sohwa kounoho yoka limentohofofoho.

⁶ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa hofikoe kounoho yoka wolano lontifi ito'no esyohumamentohofofoho.

⁷ A'amu ahwomomjo simo'mjo huhwo sohwo kounoho yoka lahonīngki ifoyo wosoho pa'nyo'nji toho'nji honiyo'nji nem'no uhwoso'mokonto hwaho ayo yawojo'mo mo'mentisofoho. Oso hiso nomofahonīngki iyo hwaho hoja hopi'nono hufa'u sihune imo'nīmentisoso anga'no toho nīngkahonīngki hufa'u lohofoho.

⁸ A'amu ahwomomjo osofeponjo sohwo kako kounoho yoka lahonīngki hofiko toho hwofiki'nyo pa'nyo mīkunīmposo engoso mijo ayo hopi'nonohinomo ho'nao'mentohofofoho.

⁹ Oso toho hiso mijo hufa'u sihune mtohupo'mentisofoho. Oso mijo anga'nohino sohumo honiyo'nohino imo'nonto yo'mayo inaniku songo humamentohofoso poyo pe'nīmentohofofoho. Yofayokino oso ho'mo so'mo a'amu hi'nji nowentanīngki a'amu hi'nji wae yao'mentisofoho.

¹⁰ A'amu ahwomomjo hufa'u sihune sohwo kounoho yoka lahonīngki hntokwaliyo engo sohwo toho kwefoho pa'nyo sohwo mijilimno nom'ne sopo ho'nao'mentisoso oso mijo huhwo sohwo hufa'u sihune mtohupo'mentisofoho. Anga'nohino sohumo mo'mentisofoho.

¹¹ Oso hntokwaliyo engo huhwo sohwo kakoe yofeso Noufo Iyoho'njo Pa'nyo hweho. Oso mo'mentiso hopo sponjo mijoso iyoho'njo imo'nìngkahonìngki a'amu hofiko ifanìmentohoho oso iyoho huhwo sohwo polo'meehumentisoso fehohnjoso pe'nìmentohofofoho.

¹² A'amu ahwomomjo osofoso fahu'nohino sohwo kounoho yoka lahonìngki mofehi'nyo hamno hntokwaliyo oso hufa'u sìhune mtihupo'mentisofoho. Oso anga'no anga'nohino homo somo hufa'u sìhune hufa'u sìhune mtihupo'mentisomo somo anga'no anga'nohinoso sìkwo'mno imo'nìmentisofoho. Oso hiso'no mofehi'nyo hamno hntokwaliyo lìwo'nìngkiso sohonta pijijo imo'nìmentisofoho. Fehohnjo majofoho.

¹³ Ose imo'nìmentiso sohonta uhwonìmentoheso sìwe mìkunìmposo sohwo ahwomomo fekwos wahonìngki uhwononji ole syafihu'mentoho, U tango mìkunìmposo u'mopapm Monte'no yalofoho. Sìwe sohwo mampaho mohm'no ole lìmento, Nje a'amu, nje a'amu, sekwo hwahopo humalofo soku, sekumne'no hitoho ntokwoho. A'amu ahwomomjo hufa'u sìhune ae'uyo sohwa kounoho yoka wolantifì yalokwofo. Nolikujo'no tango engo mìkunìmposo wose'ma'montonoho. Ose lìmentisofoho.

9

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka lìmentisofoho.

¹ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka lahonìngki uhwonìmentoheso hntokwaliyo anga'nohino sohwo kako hwahopo piwahu'mentisofoho. Nopiwesyahonìngki hofiko oso hntokwaliyo homo somo pi'nìmo hwapi'ngo ane'njo sopo hano hwosampesoso uyìmentohofofoho.

² Pi'nìmomijo hoku'yo hwosompeehonìngki oso pi'nìmo homo somo toho engo somta'ni tìkayo sìkwo'mno engoso sapmmentisofoho. Oso tìkayo hiso mofehi'nyo'nji ififo sìmano esyafo'neso sìkwo'mno imo'nìmentisofoho.

³ Oso tìkayo homo somta'ni mpompali'me pa'nyo pi'nìng engo folofomanto hwaho ae yawojo'mo ifehu'mokahumentisofoho. Oso mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa hofikoe yokumpohn'nyoso a'nantihwoyo sohwafe yokumpohn'nyo pa'nyo hwafoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji a'amumo mokintofo'nefoho.

⁴ Hofiko mpompali'me pa'nyo sohwamo ole ulìmentohofi, Sekwo hoja hwanji iyo hwanji yo'mayo hwaho loponjo foka'nyo somo fontifonyo imokukutoho. O'o, hwe moyam'i Anìtuye ifalifaliyo yomohu'nyopo mamti'mokinyo'njo somo tohino engo uyìmno.

⁵ Sekwo hwe moyam'i hopi'nonohino homo somo tohino engo uyontanìngkuji hamno aho fehohnjo hopi'nono woseyakolo'montonoho. I oso'no sekwo poyo umokukutoho. Ose ulahonìngkofi mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa tohino engo a'nantihwoyo sohwa uyìwo'nìngkoho hopaso uyìmentohofofoho.

⁶ I oso hohosohonta a'amu tohino engo maftkuji'no poyo wape'nìfe ko lìkuji tohino uyìfijoso a'amuso hofiko poyo pe'nyo'ne honingkanoso motipemap+fitnnehefo. Oso hiso'no poyo umo'no ko lìfijoso poyo mmo'nìfitnnehefo.

⁷ Ngko uhwonìmentoheso oso mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa hofiko oso yahu a'amu hn'nomokomìwo'nìngkoho sohwafe engo pa'nyo hwafoho. Hofiko ikujoho wofongki'nanlo lontifi ito'no esyohumentanìngkofi uhwonìmentohefoho. Hofikoe mnokino sopo wokoso wonyoangkafo foto'nìmentohofofoho. Hofikoe sìmanoso a'mosìmano'njo hwafoho.

⁸ Hofikoe mijiyoso sawemo foho. Hofikoe mangoso sìwati'mango foho. Mango hiso yokumpohn'nyo yahu sìhwano pa'ningofoho.

⁹ Oso mpompali'me pa'nyo sohwa hofikoe swokinoso mijo yìhumo sohwafe a'apaho nìhu'no sojo pa'nyo uhwonìwo'nìngkuhwoneso pa'nyo'njo hwafoho. Hofikoe fefelohoo peengku peenjo mpuyo pi'nìngo engo'njo pa'nyo foho. Yahu pi'nìngo engo sohwafe kunto'yoka pa'nyo foho.

¹⁰ Hofikoe somiso a'amu somo montitofontanìngkofi hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Tohino engo mìkunìmposo uyìmentohofofoho.

¹¹ Mpompali'me pa'nyo sohwafe hwe engo sohwo kako towahuno wonyo sohwo pi'nìmo hwapi'ngo ane so'mo mokosyohumawo'nìngkiso hweho. Kakoe yofeso a'amu Hipìlusó ole lìwo'nìngkohofoso Opeeton. A'amu Ngkìlikìso ole lìwo'nìngkohofifi Opaliyon. Oso hungkuno hwapi'ngoso olenoho. A'amumo Wonyo Umokuwo'nìngkiso hweho.

¹² Osohonta uhwonìmentoheso tango engo mìkunìmposo sìmo'mjoso moi'wonoho. Nom'ne hufa'u weho. Tango hufa'u umo'nìmontonoho.

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kako kounoho yoka limentisofoho.

¹³ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kounoho yoka limentisofoho. Oso Anituye simanano sponjo ijempoho na'nohino'njo Anitumne'no yo'mayo ho'nasyiwo'nngkohoho sopo hwolafeso osofoshahu'nohino'njo sopo yahu *mpul'mokau* sihwano hopa uhwonmentohefoho. Oso ijempoho hopo sopo mta'ni mampaho ho'nimentisofoho.

¹⁴ Oso a'amu ahwomomjо kounoho yoka limentiso sohumo mampaho hiso ole ulmento, Kiko towahuno wonyo osofoshahu'nohino sohwa Mijo Yufletis tafe sopo impe into'newotofo sohwamo nu'mahojii fisihuto'mihwajo.

¹⁵ Ose ulahon'ngki kako nowento isihuto'mihwajimentisofoho. Oso towahuno ososofoshahu'nohino wonyo sohwamo Anitu kako olo soswo lomo olo hamno lomo olo sikuno lomne'no impe into'newo'mentisofoho. Hofko nowekuji a'amu hwahoponjo hopi'nonohino somo hufa'u sihune hotitofikuji anga'nohino somo fonjasyiukuji mtitofu hufa'u umo'n'montonoho.

¹⁶ Oso towahuno wonyo sohwamo isihuto'mihwajahon'ngkofi ole upa'nimentoho, Towahuno wonyo huhwo sohwafe a'amu ikujoho'ne yahupo kehumalofo sohwa hofiko nihu'no pi'ningo hwafoho. *Tu hantlet miliyon* (200,000,000) hwafoho.

¹⁷ Ngko wojo hopa uhwon'ngkoheso olenoho. A'amu yahupo kehumalofo sohwafe manji'mofo sojo pa'nyoso honijwo, sonjijo hwosimijo'njo hwafoho. Yahu sohwafe mnokinoso sikiswojo sohwafe mnokino'njo pa'nyo hwafoho. Yahufe mango mta'ni tkayakino akino wonyo'njo siko'mno hwosimijo'nji toho'nji sjomoko'no'naweho.

¹⁸ Oso toho hiso'nji tkayakino akino wonyo siko'mno'nji hwosimijo'nji hofikoe mango mta'ni a'amu hwahoponjo somo hufa'u sihune hotitofonto mtitofu anga'nohino somo poyo imokumentohofofoho.

¹⁹ Oso yahu sohwafe yokumpohn'nyoso hofikoe somimo hofikoe mangomo wo'nnycoponoho. Hofikoe somiso homa a'amumo toho lofiwo'n'ngkiso sohwafe mnokino'njo pa'nyo hwafoho.

²⁰ A'amu poyo mape'nyoso hofiko nohumantifi hofikoe yahino wonyomne'no simeho miwolo'mokiyo'njo imentohofofoho. O'o, hofiko towahuno wonyo homo somne'no hwomtame ulohofiwol'ngkohofofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwafe yofe ho'nomayo'ne so'no hofiko hwasyo anituye huyo'mango sojo mta'ni iyo mta'ni hwaho mta'ni mtimokontifi osomo hwomtame imentohofofoho. Oso mtimokumentohofoso haloho mupa'nyofoho. Timo muhwonyofoho. Hano memoyo'njofoho.

²¹ A'amu hiso hofiko nom'ne a'amu somo nofonjasyontifi ki'nyo imokontifi a'mohufo yontifi yo'mayo ho'yangoso hufo ma'mentohofofoho. Oso yahino wonyo homo somne'no hofikoe simeho miwolo'mokiyo'njo imentohofofoho.

10

A'amu ahwomomjo sohwo Jounimo iyoswo uyahon'ngki Joun nimentisofoho.

¹ Ngko oso hohosohonta uhwonmentoheso, a'amu ahwomomjo nom'ne yokumpohn'nyo sohwo ahwomo mta'ni pmmentisofoho. Kakoe manji'mofoso himofoho. Kakoe mnokinopo sakungkwolan'ngko kotofahinyo hweho. Kakoe simanoso mofehi'nyo pa'nyofoho. Kakoe sifeso toho sitnnyo pa'nyofoho.

² Kakoe ahomo iyoswo we'e popojahinyofoho. Oso iyoswo hiso fisojwahinyofoho. Kakoe sife angahohnjosu mijo ayo sopo fesyohumaho. Sife hwonomanyoso hwahopo fesyohumaho.

³ Oso hopo sopo kako nohumanto mampaho mohm'no sikiswojo hauwayo yoka hopa lahon'ngki ahwomo yoka aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u ho'nngkahon'ngki oso homo somta'ni hungkuno upa'nimentohefoho.

⁴ Oso hungkuno ahwomo yoka somta'ni upa'nimentoheso wamtif'mokumanji yahon'ngko mampaho ahwomo mta'ni ntimento, Oso hungkuno ahwomo yoka aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo ho'nngkisoso kiko ifalifaliyo nomtif'mokohotoho. Hiyaso mokosyohumaho.

⁵ Oso a'amu ahwomomjo sife anga'no mijo ayo sopo fesyohumanto sife nom'ne hwahopo fesyohumaho huhwo sohwo kako hungkuno nehopi ujo'neso kakoe aho anga hohnjosu ho'noma'mentisofoho.

⁶ Nohonamanto ulmento, Anitu songo ne'no humaso sohwo yo'mayo ahwomomjo so'nihi hwahoponjo so'nihi mijo ayo somjo so'ntnne mtimokumentiso sohwo yokintahopone'no hungkuno nehopi walmonne'no yohono. Hungkuno olenoho. Sikuno

moi'wono. Oso'no Anitu kako mohontohumanehoho. O'o, a'amufe hungkuno ikwolofo'ne sikunoso nto i'mofapohoho.

⁷ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kounoho yoka ho'nìngkuhwoso'no yo'mayo hungkuno Anitu kakoe syoho ulohofiyo sohwamo uyahonìngki nalimotofoso olahonta ne umo'nìmowntonoho. Hohonta olo hungkuno hiloso huno mehohosasiyo'njo imojoso olahonta ne imo'nìngkuhwoso'no a'amufe hunoso wehohosahumontonoho.

⁸ Ose lahonìngki oso mampaho ahwomo mta'ni sìmo'mo ntìmentiso hopaso olahonta apa'no ntno, Olohonta kiko nuhuji oso iyoswo a'amu ahwomomjo sohwo sìfe anga'no mijio ayomo fesyohumanto nom'ne hwahopo fesyohumaso sohwo kako iyoswo fisojwosyohumasoso kiko maho.

⁹ Ose ntahonìngki ngko nowenji ulìmentoho, Kiko oso iyoswo we'eso ntape. Ose ulahonìngko ntìmento, Ou, kiko olo iyoswo loso nomahoji hmnyo. Kiko njoso humo meyo khwosi u jije sìmeho mo'mo iyoho wakimmtionoho.

¹⁰ Ose ntahonìngki iyoswo we'e loso a'amu ahwomo mta'ango sohwoe aho mta'ni nomanji manìmentoheso nje mangomo humo meyo niyahonìngki nìngku'nìmentoheso iyoho nnìmentisofoho. Hwapìngoso yo'mayo imo'noneso tango'njofoho.

¹¹ Ose yahonìngko ntìmentohofi, Kiko hwe moy'a'mi ango hopi'nonohino hungkuno kengo kengo'njo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'nìngkohifo oso hwamne'nno oso iyoswo nìngkinoso yo'mayo imo'none so'nno filutìhwaho. Ose ntìmentohofofoho.

11

A'amu hufa'u hwa'u Anituye hungkuno ujo'ne hungkunofoho.

¹ Ngko nohumentanìngko angó imayo iyo'ne iyo ntapontifì ntìmentohofi, Nolikafohoji Anituye tojo angó engo Jelusalem lohojwo so'nji oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasyìwo'nìngkohifo so'ntnne'no sawemo so'nno yamofo fiyo. Ose yohoji kiko a'amu Anituye angomo Anitu kakoe yofe ho'nomayo'ne humalofo somo atofo fiso.

² Oseso kiko oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo somo yamofo yohotoho. O'o, oso a'amu Anitumo sìmeho hi'ntnnono muyo'njo iwo'nìngkohifo sofeponoho. Oso'no kiko yamofo yohotoho. A'amu hiso hofiko angó Jelusalem so'nji oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo so'nji fonifonyo yontanìngkuji soswo hufa'u sìhune uyakolofìhwosi nom'ne hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolofìhwoso'no fonifonyo wesojwaofantifeho.

³ Fonifonyo hiso yontanìngkuji a'amu hufa'u hwa'u nje hungkuno ujo'ne yokumpohn'nyo uyìme sohwa'u siko ifa nano ho'yoso meki'nìsoso hofikoe sìmeho tango unyoso a'amumo utìhwayo sohwa'u tìfi yo'mayo imo'none so'nno utanjiyoho.

⁴ Ulontanìngkohosi soswo hufa'u sìhune nom'ne hwasyopo uyakolofonefoho. Ose ntahonìngki uhwonìmentoheso, oso hwe hufa'u sohwa'umne'no hohonta hwe fihwo Sekolaiya kako hungkuno ifalifaliyo mtì'mokumentisofoho. Siko iyo hufa'u ipisayo'njo sikiloho hufa'u Anitu yo'mayo hwaho mokosyohumayo sohwae sìmanopo loho'mentisiye hwa'uyoho. Ose uhwononji Sekolaiyafe hungkuno hiso ne imo'nìmentisoso uhwonìmentohefoho.

⁵ Ose uhwonìmentoho, a'amu wonyoso hofiko hwe sohwa'umo wonyo umokantifì sikoe mango mta'ni toho sosijaofaponto sikoe mango sohwamo toho ulasyìwo'nìngkisofoho. Ou, a'amu hwe hufa'u hwa'umo wonyo umokumo lìhwosi yoso sohwo kako oso pa'nyoso wape'nìmowntonoho.

⁶ Oso hwe sohwa'umo Anitu kako yokumpohn'nyo mìkunìmposo uyìmentiso so'nno siko ifoyo honìngkano ifoyo masiyo'ne piywasiyoso siko hoponoho. U siko ole liso'manji, A'amu somo yo'mayo tango u'mano. Ose liso'manji ne umo'nono lisoso siko hoponoho. Oso hohosohonta siko Anituye hungkuno ulonji yo'mayoso imentisiyefoho.

⁷ Siko Anituye hungkuno moi'wo losojwaofahoniìngki pi'nìmo hwapìngoso ane somta'ni sikisìwojo engo sì'mofapmmentisofoho. Nosi'mofaponto hwe sohwa'umo toho wolo-fahumo lonto ikujoho fongki'nontifì sìwojo sohwo hwe sohwa'umo hwotoho fento toho lofahumentisofoho.

⁸ Sikoe pijafoso honìngkano engo sopo wo'mentisofoho. Oso pone engo homo somo hohonta sikoe hwe engo sohumo iyopo fonjinto'fahumentohofefoho. Oso pone engo so'nno pahnñìmo hungkuno lìwo'nìngkuhwoneso ole, Soutom'nji Ijipì'njoho. Hwapìngoso oso a'amu huhwo sohwa hofikoe honìngkano wonyoso a'amu Soutom'nji Ijipì'njo pa'nyo hwafoho.

⁹ Sikoe pijafoso ne'no nowentan^{ing}kki a'amu temtitifo kengo kengo'mta'angoso hungkuno kengo kengo hwaho kengo kengo'mjos o nohumant^{if}i oso pijafoso somo uh-wonontan^{ing}kofi sⁱkuno hufa'u sⁱhune nom'ne ajwopo mtⁱhypemjao'mentisofoho. A'amu hon^{ing}kano wonyo'njos o hofiko ole lⁱmentohof, Nom'ne a'amu sohwa oso hwe sohwa'uye pijafoso ijopijⁱsyasyⁱkutoho. Ose lⁱmentohofofoho. Hwap^{ing}goso hwe sohwa'uye yofeso monje yasiyo'nefoho.

¹⁰ Hwe sohwa'u poyo pe'nyoso'no a'amuso simeho wop^{ingo} umo'n^{ing}kahon^{ing}kki sⁱmonyeng yont^{if}i wosopayo engo iloho yont^{if}i hofikoe simeho wop^{ingo} umo'nyo so'no hofikoe a'amu somo ho'yango engo uyⁱmentohofofoho. Hwap^{ing}goso ole, oso hwe sohwa'u siko songo nohumentan^{ing}kkiye sohonta siko a'amufe hon^{ing}kano wonyo somne'no Anⁱtuye hungkuno ulonji tohino uyiⁱmentisiyefoho.

¹¹ Oseso sⁱkuno hufa'u sⁱhune nom'ne ajwopo mtⁱhupo lohofonto memjaofahon^{ing}kki Anⁱt^u sikimo songo ulⁱka'mentisofoho. Siko nolⁱkofahon^{ing}kki a'amuso hofikⁱko sikimo uhwonont^{if}i iyoho engo imentohofofoho.

¹² Hofikⁱko mampaho ahwomo mta'ni ole upa'nⁱmentohof, Siko olapono fisapinyo. Ose upa'nont^{if}i mango huhwo sohwa uhwonontan^{ing}kofi siko ahwomomno himopo siⁱmentisiyefoho.

¹³ Nosahon^{ing}kki hwomⁱhwo engo imentisofoho. Imentisoso pone engo Jelusalemmjo poneso homo homta'ni kenga'no kenga'no ya'mi ya'me yao'mentisofoho. Olo hopa piⁱwahu'mentiso, pone aho hufa'u mta'ni hotito'nohini anga'no piⁱwahu'mentisofoho. Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no loho'mentisofoho. Nopⁱwesyahon^{ing}kofi a'amu sefen tausen (7,000) pe'lⁱmentohofofoho. A'amu poyo mape'nⁱmentohofoso iyoho engo unⁱngkahon^{ing}kki ole lⁱmentohof, U Anⁱt^u ahwomomno songo humaso sohwa Hwe Engo nehopeho. Ose lⁱmentohofofoho.

¹⁴ Tango hufa'u moi'wo nto imo'nⁱmentisofoho. Tango ae'uyoso i'mofaponeso uh-wonⁱmentohefoho.

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uye sohwa kako kounoho yoka lⁱmentisofoho.

¹⁵ Oso hohosohonta a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uye sohwa kako kounoho yoka lahon^{ing}kki mampaho pi'nⁱng ahwomo mta'ni ole ho'nⁱmento, Seten olo hwaho lomo mokosyohumamojofoho. I olohonta nakwoe Hwe Engo Anⁱt^unji Kⁱlais uhwatⁱmentiso sohwo'nji siko hwaho loso nⁱhu'nahone womokosyohumanjiyoho. Kakoe yofe engo hwaho mokosyohumayo'neso ne'no nowentⁱhwonefoho.

¹⁶ Ose ho'nⁱngkahon^{ing}kki oso hwe engo sⁱfe aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwa Anⁱt^unjopo hofikoe epohumayo sopo humawo'nⁱngkohofo sohwa hofikⁱko Anⁱtumne'no hwomtame ehumant^{if}i Anⁱtuye yofe ho'noma'mentohofofoho.

¹⁷ Ole lⁱmentohof,

U nakwoe Hwe Engo sohwosi kⁱko jⁱje yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hwosoho. Oseso kⁱko hohonta humamopmmentohino sohwosi olohonta ne'no humahnno.

Kⁱko jⁱje yokumpohn'nyo'nji hwaho homo somo mokosyohumomopalokuno.

Oso'no nakwo isamoyoka engo kilalokuhwono.

¹⁸ A'amukikimo simeho hi'ntnnono mokijape'njos o hofikⁱko simeho tango engo uyalofoho. Hwap^{ing}goso jⁱje sⁱkuno hofikimo tango uyo'neso nto i'mofapohoho.

Olohonta kⁱko a'amu poyo pe'nyo sofe yahino somne'no yano ulofimonnoho.

Hohonta a'amu jⁱje hungkuno ulⁱmotofo sohwanji jⁱje a'amu yofe engo'njo sohwanji yofe engo ane'njo so'nji kikimo enjwa'mo humamotofo somo ho'yango wop^{ingo} uyⁱmonnoho.

A'amu hwahopo wonyo imentohofo somo wae weeo'monnoho.

¹⁹ Ose ulahon^{ing}kofi ahwomomjo Anⁱtuye ango engo somjo hwosompo'nowentan^{ing}kki uhwonⁱmentoheso oso ipofo a'amu Juta hohonta mtⁱ'mokumentohofo pa'nyoso Anⁱtuye hungkuno'njo nakwo'nji makotⁱku'nyo'neso nowentan^{ing}kki uhwonⁱmentohefoho. Oso hiso ngko uhwonⁱngkahon^{ing}kko emta'mⁱngo yahon^{ing}kki yo'mayo mampaho ho'nⁱngkahon^{ing}kki ahwomo yoka lahon^{ing}kki hwomⁱhwo yonto ifoyo sisayo'njo hu'mentisofoho.

12

Joun kako a'mu si'nji homa'nji uhwonⁱmentisofoho.

¹ Ahwomomno uhwononji poji entⁱhwayo hopaso uhwonⁱmentohofofoho. A'mu fisi kakoe manji'mofoso mofehi'nyo pa'nyo imentiso uhwonⁱmentohefoho. Kako hamnopo

nohumanto kakoe yofe engo so'no imayo monji'ma'niyoho. Mnokino manji'mofoso hntokwaliyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u'niyoho.

² Kako simeho'njosí mehomí mayo'ne tohino engo umníngkahoníngki youwo youwo lonto aswo woma'mto imentisofoho.

³ Ose uhwononji nom'ne poji entíhwayo ole uhwonímentoho. Homa honíyo'nöhino mi'kuníimposo engo sohwo kakoe mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njó hwého. Mnokino somo anga'no anga'nöhino sopo a'amú hwaho mokosyohumawo'níngkohofo sohwafe mnokino manji'mofo montito'meehinímentisofoho. Kakoe sihwanoso aho hopi'nonohino'njó hwého.

⁴ Hntokwaliyo hopi'nonohino somo hufa'u sihune hotito'mentisoso mtitifo anga'no homa sohwo kakoe somi'nji hulijsusy'mokwojahoníngki hntokwaliyo hwahopo pi'wahu'mentisofoho. Homa huhwo sohwo a'musi kako mehomí aswo woma'mto yontaníngki homa sohwo humuhwontohumantisofoho. Hwapíngoso kako mehomí sohomo wofonjahumonto humi'hwontohumantisofoho.

⁵ A'musi kako hwomu aswo ma'mentisofoho. Oso hwomu huhwo sohwo kako tifé no'mo a'amú hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo mokosyohumane hwého. Oseso oso a'musi kako hwomu aswo nomahoníngki a'amú ahwomomjo sohwa hofíko oso hwomu sohomo nutímantífi Anítuye epohumayo kako'nji wojo sopo uhmatímentohofofoho.

⁶ Oso hohosohonta oso a'musi kako hwaho a'amú ane sopo Anítu kako a'mu simne'no ango molahumentiso sopo hiyaso le'ofonto nohumentaníngki a'amú ahwomomjo sohwa hofíko wopayo uyontífi nto'no mokosyohumentaníngkofi soswo hufa'u sihune nom'ne ajwopo mtihupo hamno aho fehohnjo hopi'nono fehohntha'ni anga'no uyakolo'mentisofoho.

⁷ Oso hohosohonta oso hiso uhwononji nom'ne uhwonímentoho, ahwomomo ikujoho engo lïka'mentisofoho. Ahwomomjo hwe yofe engo'njó Maikel oso hwo'nji kakoe ahwomomjo a'amú sohwanji hofíko homa sohwo'nji nom'ne sohwa homa sohomo iníngkamotofo sohwanji ikujoho engo fongki'nímentohofofoho.

⁸ Oso ikujoho fongki'nímentohofo hiso Maikel kakoe a'amú ahwomomjo sohwanji hofíko homa sohwo kakoe a'amú sohwanjimo hwotoho fentífi ahwomo mta'ni wae yao'mentohofofoho.

⁹ Oso'nó homa sohwo kakoe honíngkano ahwomomo siyo'neso níhu'nahone hanpitafasyontífi hwahopo níhu'nahone ho'nao'mentohofofoho. Oso homa hohonta humamentiso huhwo sohwo Seteníyoho. Oso Seten huhwo sohwo kako hwe moyá'mi hwahoponjo somo hwasyo hungkuno uli'wo'níngkiso hwého. Oso huhwo sohomo kakoe a'amú'njo hwahopo weho'naopmmmentohofofoho.

¹⁰ Ose yahoníngkofi ahwomo mta'ni mampaho engo ole ho'nímento, Olohorta nakwoe Anítu kako nakumo moi'wo nto menesojwao'maho. Olohorta Anítu kako Seteníye tojo somta'ni moi'wo nto mesejwonamokwaho. Oso'nó Anítu'nji kakoe hwomu uhwosopo'mentiso Kilais oso hwo'nji sikoe yakumpohn'nyoso olohonta utíhwa'nyopo nto i'mofapohoho. Olohorta siko níhu'nahone yokumpohn'nyo wonemokosyohumanjiyoho. Kilais kako yofe hwofilo'nnyoso nto makwaho. Hwapíngoso Seten kako sikuno huhwo huhwi Anítuye simanopo lohofonto Anítuye a'amú somne'no hwasyo hungkuno mijilimojo sohwo níhu'nahone ahwomo mta'ni wae yamokwaho.

¹¹ Nakwoe a'amú Jisas hofíkoe honíngkano wonyomne'no kakoe honíyo usihuma'mentiso so'nji Anítuye hungkuno a'amú nom'ne somo lutíhwawo'níngkohofoso oso Anítuye hungkuno hiso'nji hofíkimo yokumpohn'nyo utofahoníngki Setenímo hwotoho hmmentohofofoho. Hofíko olo hwaho lopo wopingo humayo so'no huno mosyafísiyo'njó imentisofoho. O'o hofíko Anítuye syoho so'no mango sohwa hofíkimo fonjasayo so'no iyoho munyo'njo imentisofoho.

¹² Oseso sekwo a'amú ahwomomjo soku Seten kako ahwomomo ulíko'ma'mentiso so'no sekwo símonyo fiyímno. I oso'nó sekwo hwahoponjo soku mijo ayomjo sokune'no ngko hitoho ntokwaho. Seten kako simeho tohino'nji sekuyepono nto pmmaho. Seten kako kakoe sikuno tifo so'no huno uyohoho. Ose ho'nímentisofoho.

¹³ A'amú ahwomomjo sohwa oso homa Seten sohomo hwahopo noweho'nofopahoníngkofi Seten kako honíngkanímentisoso hwahopo humanto kako a'mu hwomo aswo ma'mentiso simo tifí inífoto'mentisofoho.

¹⁴ I inífotofontaníngki oso a'mu simo Anítu kako yíhufo sive fefeeleho usopiyofa honíngki oso a'musi kako hwaho a'amú ane sopono fekwamentisofoho. Osopo Anítu oso a'mu hnne'no ango nto'no esyohumamentiso so'no homa sohwo kakimo toho molofasiyo'njó imentisofoho. Oso hopo sopo a'amú ahwomomjoso hofíyo umokosyohumentaníngkofi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolo'mentisofoho.

¹⁵ Homa sohwo kako ape simo mijo womihulofononto kakoe mango mta'ni mijo ifofayo pa'nyo swaponto oso a'mu simo tifi umjhawosi womihulofononto imentisoso awonoho.

¹⁶ Oso mijo hiso oso a'mu simo womihulo'mo lonto tifi iningkowahoningki hwaho sohwo nuhwononto mango yo'mokosyohumentaningki mijo ukwato lohofonto oso mijoso weningku'naofamentisofoho.

¹⁷ Oso homa sohwo oso hiso nuhwononto oso a'mu hnne'no simeho tohino mitkunimposo umningkahoningki oso a'mu siye imu sohwamo wofonjahumonto imentisofoho. Oso imu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkunomo tifi iningkawowo'ninkohofofoho. Hofiko Jisasie hungkuno lontifi iningkowalokwofo.

¹⁸ Oso homa huhwo sohwo kako mijo ayo momingo sopo loho'mentisofoho.

13

Sikisiwojo nihu'no wonyo hufa'u hwa'u i'mofapmmentisiyefoho.

¹ Ngko nohumanji uhwonimentohoh. Ngko a'amu sikisiwojo pa'nyo nihi'no wonyo sohwo i'mofopahoningki uhwonimentohefoho. Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo huhwo sohwo kakoe mnokinoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njohweho. Oso mnokino hopo sopo Anitune'no sifajo hungkuno mtimokinyo wo'nnycoponoho. Kakoe sihwano aho hopi'nonohino'njohweho. Oso hwe sikisiwojo pa'nyo sohwo kakoe yofe engo uti'hwayo'ne kakoe sihwano anga'no anga'nohino hopo sopo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwee mnokino manji'mofo wo'nnycoponoho.

² Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo kakoe sife yokumpohn'nyoso nomonyo sife yokumpohn'nyoso pa'nyofoho. Kakoe mangoso sikisiwojofe mango'njohweho. Oso siwojo huhwo sohwo i'mofopahoningki oso homa Seten sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyonto yofe engo kakoe pa'nyo uyimentisofoho. Oso'o kako Seten'ye yo'mayoso mokosyohumentisofoho.

³ Oso sikisiwojo pa'nyo mnokino pi'ningo'njohweho kakoe mnokino anga'nohino somo uyo'njohweho. Oso mnokino homo somo a'amu nofonjosyahon'ngkofi mape'nimentisofoho. O'o ime nto limentisofoho. Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo huhwo sohmo a'amu nuhwonontifi pisopisaho lontifi tifi iningkamentohofofoho.

⁴ Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo huhwo sohmo homa engo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho. Ose uyahoningki a'amu pi'ningo engo nohumantifi uhwonontifi hofiko oso homa sohwo'nji oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'njimo sikimne'no hwomtame ehumamentohofofoho. Ose yontifi limentohofi, Olo a'amu sikisiwojo pa'nyo luhomo yakolo'nnynoso tihwolo. O'o, awonoho. Nakwoe hwe engoso olaho hweho. Ose limentohofofoho.

⁵ Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo kako Anitumne'no hungkuno nihi'no wonyo lontaniningki Anitu kako timo'nohini uhwonimentisofoho. Oso'o oso a'amu kako kakoe yokumpohn'nyo mta'ni kakoe huno mta'ni yo'mayoso yontaniningkuhwosi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolofonefoho.

⁶ Kako Anitu sohwo'nji Anituye a'amu ne so'nji yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no sifajo liwo'ninkiso hweho.

⁷ Kako Anituye a'amu ne somo ikujoho wafongku'monto yahoningki Anitu kako timo'nohini uhwonikingahoningki kako Anituye a'amu ne hwahopo humalofo somo ikujoho fonjonto uyakolo'mentisofoho. Oso'o kako hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yofe engo ma'mentisofoho. Kako a'amu temtitifo kengo kengo so'nji hungkuno kengo kengo'njohweho somo aho yokumpohn'nyo mokosyohumentisofoho.

⁸ Anitu olo hwaholo mtimokumentisohonta a'amu hopi'nono olo hwaho loponjoso hofiko yofe iyoswo songo ne'no humayo'ne somo mawo'nnynoso hofiko oso a'amu siwojo pa'nyo sohmo hwomtame uloho'mentohofofoho.

⁹ A'amu haloho'njo ku'manji olo hungkuno loso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo kako Anituye a'amu somo ulohofone so'no haloho upa'nimmo.

¹⁰ A'amu somo impo'angomo uhwati'mo lihwosi impo'angomo uhwati'montonoho. I a'amu somo hosimno'nji wofonjahumo lihwosi a'amu nom'neso oso a'amu hisomo hosimno'nji wofonjisyantifeho. I oso'o Anituye a'amu hiso hofiko yokumpohn'nyo lohofikuji Anitumso simeho hi'ntnnono ne'no uyikufe.

¹¹ Osopo nohumanji ole uhwonimentohoh, a'amu sikisiwojo pa'nyo nom'nehwo hwaho mta'ni nopoloswolohofahoningki uhwonimentohefoho. Kakoe sihwano hufa'uyoso yahu sipsip sihwano pa'nyo'njohweho. Kakoe mampahoso homa Seten sohwee mampahoso pa'nyo'njohweho.

¹² Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo simo'mjo sohwee yokumpohn'nyo engoso a'amu tifinjo sikisiwojo pa'nyo sohwo oso yokumpohn'nyo engo homo somo nomanto

a'amu sikisiwojo pa'nyo simo'mjo sohwo'nji nohumanto a'amu hopi'nonohino somo hungkuno yokumpohn'nyo ulimeto, Olo sikisiwojo simo'mjo lohwo a'amu kakoe mnokino anga'nohino somo fonjahumentohoho somo ime limentiso sohomo sekwo hwomtame fehumamno. Ose ulahonìngki a'amu hopi'nonohinoso hungkuno hisomo tifi inìngkamentohofoho.

¹³ A'amu sikisiwojo pa'nyo tifinta'ango sohwo kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso imentisofoho. A'amuso hofiko nuhwontohumentanìngkofi toho ahwomo mta'ni hwahopo piwasiyo'ne imokumentisofoho.

¹⁴ Anìtu kako oso a'amu sikisiwojo pa'nyo tifinjo somo tìmo'nohini uhwonontanìngki sikisiwojo sohwo kako kakoe huno mta'nnohini imojo hwaho. Oseso oso a'amu sikisiwojo pa'nyo tifinjo huhwo sohwo kako a'amu siki siwojo pa'nyo simo'mjo sohwo'nji nohumanto yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso yonto a'amu hwahopo humalofo somo honìngkano hwasyomo ipemotamentisofoho. Hwe moy'a'mi homo somo a'amu sikisiwojo pa'nyo simo'mjo sohwo ole ulimeto, Sekwo soku, oso a'amu mnokino anga'nohino somo hosimno'nji fonjosyahonìngkofi songo ne'no humaso sohwoe yofe ho'nomayo'ne sekwo kako'ne sojo huyo'mango mtì'mokummo.

¹⁵ Ose ulahonìngki a'amuso hofiko sojo huyo'mango mtì'mokahoniìngkofi a'amu tifinjo sikisiwojo pa'nyo sohwo peefo ulohofonto huyo'mango hiso songo umokonto mamtnno'nji mampaho'nji uymentisofoho. Oso huyo'mango huhwo sohomo a'amu hwomtame mìhumayo'njo somo huyo'mango huhwo sohwo poyo umokumontonoho.

¹⁶ A'amu sikisiwojo pa'nyo tifinjo sohwo kako a'amu hopi'nonohino somo ole ulimeto, Sekwo oso a'amu sikisiwojo simo'mjo pa'nyo sohwoe ifalifaliyoso sekwoe ahopo yomohu'nyopo mtì'mokinìmno. U a'amu hopi'nonohino soku, sekwo yofe engo'njo yofe engo ane'njo, syoho'njo syoho ane'njo, hamniyoho engo'njo ho'yango ane'njo, sekwo hopi'nonohino hoku sekwoe yomohu'nyopo ahopo oso a'amu sikisiwojo pa'nyo simo'mjo sohwoe ifalifaliyoso mtì'mokinìmno. Ose ulimenterisofoho.

¹⁷ A'amu oso ifalifaliyo ane'njo sohwo kako wosopayo yo'mayoso mpe miyonehoho. U nom'ne a'amu kakinta'ni yo'mayoso mpe mulohopitnneho. Oso ifalifaliyoso a'amu sikisiwojo panyo simo'mjo sohwoe yofe u kakoe yofe uyohope-e'nne mtì'mokinoyofoho. A'apahopo mtì'mokinoyoso a'amu sohwoe kakwo'yohwo huno syafisiyo'nefoho.

¹⁸ Oso ifalifaliyo so'no huno wosyofisyano. A'amu huno'njo sohwo kako ifalifaliyo hiso atofo lìhwosi huno ole uyonefoho. Ifalifaliyoso a'amumo upiyofo'nefoho. Mtì'mokinoyoso olenoho, sikis hantilet sikisiti-sikisifoho (666).

14

A'amu 'wan hantilet fouti-foua tausen' iso (144,000) hofikoe ta songo limentohofoho.

¹ Ngko nohumanji ole uhwonìmentohoho, oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nìmentiso sohwo kako hwofiki'nyo Saiyon sopo nohumentanìngki a'amu wan hantilet fouti-foua tauseniso (144,000) kako'nji humentanìngkofi uhwonìmentohefoho. Oso a'amu hofo sofe yomohu'nyopo a'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'nìmentiso sohwoe yofe'nji kanìngkwahwoe yofe'nji wentanìngki uhwonìmentohefoho.

² Ose uhwononji mampaho ahwomo mta'ni upa'nìmentohefoho. Mampaho hiso mijifatìkusi'yoka ahwomo yoka mpompusofe tompuyo fonjìwo'nìngkohofo'yoka pa'nyo upa'nìmentohefoho.

³ Ahwomomo uhwononji uhwonìmentoheso Anìtuye epohumayo sopo yo'mayo songo humalofo osofofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji oso hwa humohumantohoho hopo sopo a'amu wan hantilet fouti-foua tauseniso (144,000) nolohofontifi ta songo lìmentohofoho. Oso a'amu hwahoponta'angoso hofikoe wonyoso Jisas kako wae yao'mentisofoho. Oso'no a'amu hiso hofiko'nohini oso ta songo somo huno'njofoho. Nom'ne a'amuso huno muyofoho.

⁴ Oso a'amu hiso hofiko Anìtumne'no simeho anga'no uyontifi hwasyo anìtu sohomo tifi minìngkayo'njofoho. Nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nìmentiso sohwo kako hano ntonte wamo loso u oso a'amu hiso hofiko tifi unìngkowantifeho. Olo a'amu loso a'amu nom'ne somta'ni Anìtu kako'nji kakoe hwomumne'nji simo'mo ma'mentisofoho.

⁵ Hofiko hwasyo hungkuno majofoho. Honìngkano wonyoso nìhu'no anefoho.

A'amu ahwomomjo hufa'u sihune sohwa hungkuno limentohofoho.

⁶ Ngko nohumanji ole uhwonìmentohoho, A'amu ahwomomjo sohwo kako Anìtuye hungkuno songo ne'no humayo'ne a'amu hwahopo humalofo somo lutìhwayo'ne yohohisyomoyonto. A'amu hwahopo kengo kengoso a'apaho kengo kengoso hungkuno kengo kengoso temtitofo kengo kengo osomne'no yohohisyomoyonto ulimenterisofoho.

⁷ Kako mampaho engo'nji ole ul̄imento, An̄itu kako a'amu fehumamno ikwolof'o'ne s̄ikuno nto i'mofapohoho. Oso'no sekwo iyoho ikuji kakoe yofe foh'o'nomapmno. Oso hwe hwaho'nji ahwomomo'nji mijo ayo'nji yo'mayo so'nji mt̄i'mokumentiso sohumo s̄imeho uȳkuji hwomtame fehumamno.

⁸ Ose ulahon̄ngki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo s̄imo'mjo sohumo in̄ngkaponto ul̄imento, Pone engo Mpapiloun wonyo nto imo'n̄imaho. Pone engo hiso nto piwahu'maho. Oso hopo sponjo a'amuso hofiko hon̄ingkano wonyo m̄ikun̄imposo iwo'n̄ingkohofoso hofiko a'amu kengo kengoponta'ango somo hon̄ingkano wonyo homo somo kompemotapmmmentohofefoho. Oso'no olohonta An̄ituye s̄imeho tohinoso hofikimo nihu'nahone wonyo umokumasofoho.

⁹ Ose ulahon̄ngki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo ahwomomjo s̄imo'njo sohwa'umo in̄ngkaponto mampaho engo'nji ole ul̄imento, A'amuso hofiko oso a'amu siki s̄iwojo pa'nyo sohumo u kakoe huyo'mango sohummene'no hwomtame ehumafijoso hofikoe yomohu'nyopo ahupo s̄iwojo sohwoe mt̄i'mokinyo hi'n̄ijo'manji

¹⁰ oso a'amumne'no An̄itu kako s̄imeho tango m̄ikun̄imposo uȳihwosi tohino engo uȳimontonoho. Toho engo akino wonyo'njo somo uhumajoso sopo nohumafikuijoso tohino engo ne'no umnonefoho. Osopo nohumentan̄ngkuji a'amu ahwomomjo sohwanji a'amu hofikoe wonyomne'no poyo pe'n̄imentiso sohwo'nji a'amu hofikimo uhwonifitnnefoho.

¹¹ Oso toho somta'ni t̄ikay o ne'no nosyontan̄ngkuhwosi hofiko tohino mafikujoso hofikoe usijo'no mohumafitnnefoho. O'o a'amu oso sikis̄iwojo pa'nyo sohumo u kakoe huyo'mango somne'no hwomtame ulohofonti hofikoe a'apahopo kakoe ifalifaliyo mt̄i'mokumentohofoso hofikoe s̄ikuno'nji imingo'nji hinjopo tohino ne'no umnonefoho. Ose ul̄mentisofoho.

¹² I a'amu An̄ituye hungkunomo t̄ifi in̄ngkawo'n̄ingkohofo soku Jisas̄imo s̄imeho hi'n̄tnnnono uȳiwo'n̄ingkohofo soku sekwo olo hungkuno hiloso upa'n̄ifijo'manji yo'mayo tango ko se'masoso sekwo An̄itumne'no yokumpohn'nyo lohopitnnefoho.

¹³ Ngko nohumanji ahwomo mta'ni mampaho ole upa'n̄imentoho, Kiko nje hungkunomo ifalifaliyo ole mt̄i'mojo, Yo'mayo uhwonakuso somo moi'wo imo'n̄ingkuhwosi oso hohosohonta a'amu An̄ituye syoho ikuji pe'n̄ifijoso s̄imeho wopingo umo'n̄imontonoho. Ose ntahon̄ngki An̄ituye Towahuno Wopingo ul̄imento, Ou, nehopo. A'amu hiso hofikoe syoho engo noho'naofikuijoso usijo'no wohumantifeho. Hwapingo a'amu An̄ituye syoho'njo sohwo kako An̄ituye hungkuno ne'no lut̄ihwahon̄ngki a'amuso hungkuno homo somo s̄imeho hi'n̄tnnnono uyontifi in̄ngkamentohofo sohwa hofiko kako'nji ahwomomo s̄ifetnnefoho. Oso'no kakoe syhomjo neso kako'nji ne'no went̄hwonefoho.

Hwahoponjo wosopayo mojo mayo'ne s̄ikunofoho.

¹⁴ Ngko nohumanji uhwonimentoheso, U himo halojo nowentan̄ngki i hwe fihwo kako A'amufe Hwomu Pa'nyo sohwo nohumanto kako hwakuhwajo s̄ihumampo'nyoso kakoe ahomo nomokosyohumentan̄ngki uhwononji uhwonimentoheso kakoe mnokinopo mnokino manji'mofo na'nohinoso kakoe mnokinopo monj̄mo'nosyohumentan̄ngki uhwonimentohefoho. Oso'no kakoe

¹⁵ A'amu ahwomo mta'ang'o nom'ne sohwo kako An̄ituye ahwomomjo tajo ang'o engo somta'ni noswaponto a'amu himopo humumentanjo sohumo kako mampaho engo ul̄imento, S̄ikuno moi'wo nto imo'n̄imaho. Hwaho ponjo wosopayoso toyo nto imaho. J̄je hwakuhwajo s̄ihumampo'nyo so'nji filohm'memaho.

¹⁶ Ose ulahon̄ngki hwe himopo humamentiso sohwo kako kakoe hwakuhwajo hwa-hopo yoho'mo ulohofonto oso wosopayo ne somo lohm'mema'mentisofoho. Oso hiso nuhwononji ngko l̄imentoho, U oloso wosopayo'no molalofiyoho. O'o, a'amumne'no lalofoho. Ose syafihu'mentohefoho.

¹⁷ Ose uhwononji uhwonimentoheso a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako An̄ituye ang'o somta'ni kakoe hwakuhwajo'nji swomotolikofapmmmentisofoho.

¹⁸ Osopo a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo a'amu hofiko yo'mayo An̄itumne'no ho'nasyiwo'n̄ingkohofo ijempoho sopo nta'ni swapmmentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako a'amu yo'mayoso An̄itumne'no toho uyofiwo'n̄ingkohofo somo mokosyohumawo'n̄ingkiso hweho. Kakoe a'amu ahwomomjo hwakuhwajo swomotolikofapmmmentisofoho sohumo mampaho mohm'no ole ul̄imento, J̄je hwakuhwajo s̄ihumampo'nyoso nomahoji nant̄pe wain somjo mojo ehumasoso filoku'memaho.

¹⁹ Ose ulahon̄ngki oso a'amu ahwomomjo sohwo kakoe hwakuhwajo'nji nant̄pe wain somjo ipisayo mojo ehumunyoso loku'memayo hopaso kako a'amu An̄itumne'no s̄imeho muyo'njo somo ahwonte mijo il̄i'moku'mof'o'ne somo hu'mi'mo'mentisofoho. Oso hopo sopo An̄ituye mango sohwa hofiko An̄itu mta'ang'o tohino engo ma'mentohofefoho.

²⁰ Oso ahwonte ipisayo mj̄i'mo'nyoso pone engo somo mempo sohohnata'ni il̄'mokumentohofoso oso ahwonte somta'ni honiyo swofijwaoponto mijo hopa wamentisoso kakoe sawemoso *tili hantilet* (300) *kiloumitafoho*. Oso honiyo huhwo sohwo kako a'amufe swokinopo siyapmmentisofoho.

15

A'amu ahwomomjo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyoso mokosyohumalofo.

¹ Osopo nohumanji ahwomomo poji ent̄hwawayo nom'ne somo uhwon̄mentohe so'no pisopisaho l̄mentohefoho. A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyo engoso mokosyohumentan̄ngkofi uhwon̄mentohefoho. Hofiko oso wonyo engoso a'amumo uyikujo'no An̄tuye s̄meho tohinoso moi'wo umo'n̄montonono.

² Ose uhwononji uhwon̄mentoheso mijo ayo engo t̄mo honiŋkonyo pa'nyo somo t̄'melanyo'no uhwon̄mentohefoho. Oso mit̄momingo hopo sopo a'amuso hofiko oso a'amu sikis̄wojo pa'nyo sohwo'ni'i kakoe huyoi'mango so'njimo hwomtame mehu-mayo'no yontifi kakoe ifalifaliyoso hofikoe a'apaho sopo mamti'l'mokinyoso hofiko oso mit̄momingo hopo sopo lohofontifi hofiko An̄tuye tompuoy ahomo mokosyohumamen-tohofoho.

³ Oso hopo sopo nohumantifi hofiko oso ta Mouses An̄tuye syoho ulohofiyso sohwo hohonta l̄mentiso pa'nyo An̄tuye hwomu kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'n̄mentiso sohwoe yofe ho'nomayo'ne ta hiso l̄mentohofoho. Ole l̄mentohofifi, Nakwoe Hwe Engo An̄tu sohwosi k̄iko j̄ije yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo'no hwosoho. Oso'no nakwo k̄iko yo'mayo iwo'n̄ngkino so'no wonyoangkafo uhwonontani nakwo pisopisaho l̄wo'n̄ngkuhwono.

K̄iko nakwo a'amu hopi'nonohino hwaho'meemjo hn'n̄mo nemokosyohumahnno sohwosi j̄ije yahino ito'n̄nhino ne'n̄nofoho.

⁴ Hwe Engofo, k̄iko'nohini honiŋkano wonyo ane'n̄jo hwosoho.

Oso'no kikine'no iyoho miyo'njosot̄hwolo.

J̄ije yokumpohn'nyo engoso yofe moho'nomayo'njosot̄hwolo. O'o, awonoho.

A'amu n̄ihu'no hopi'nono kikine'no hwomtame wekuhumantifeho.

Hwapiŋgoso j̄ije yahino wopingo'nohinoso ut̄hwa'nyopo i'mofopahon̄ngki uhwon̄mentohofoho.

Oso ta hiso l̄mentohofoho.

⁵ Oso hohosohonta ta lahon̄ngkofi ngko nohumanji uhwon̄mentoheso An̄tuye ahwomomjo tajo ango engo somjo ango ajwomo'mjo kako humawo'n̄ngkiso somjo hoku'yoso nohwosompo'nowentan̄ngkifi uhwon̄mentohefoho.

⁶ Oso ango engo homo somta'ni a'amu wonyo imokiyo'neso ahomo mokosyohumantifi swomotoli'kofapmmentohofoho. Hofikoe hwapiŋfeso halojo n̄ihu'no pomponaho'njosot̄yontifi ahuoloho na'nohinoso hofikoe swokinopo imentohofoho.

⁷ Oso songo humalofo osofosaluhu'nohino sohwafe anga'nohino sohwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwamo soliŋwanyo na'nohinoso anga'no anga'no hu'mu'mentisofoho. Oso noswanyo homo somo An̄tu songo ne'no humaso sohwo kako a'amufe honiŋkano wonyo somme'no s̄meho tohino umniŋkahon̄ngki oso soliŋwanyo homo somo a'amu wonyo imokiyo'neso a'hahumentisofoho.

⁸ Hu'mu'ma'mentisoso An̄tuye pomponaho yokumpohn'nyo oso mta'ni t̄kayao swapiŋwosi ango engo mont̄mo wehuhnnao'montonoho. Oso'no a'amu fihwo oso ango homo somo maswonehoho. O'o n̄ihu'no awonoho. Hofiko oso a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso moi'wo esojwaofikujo'no osohonta a'amu hofiko wohtoswantifeho.

16

Soliŋwanyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso An̄tuye s̄meho tohino wo'nnyo so'ne hungkunofoho.

¹ Osopo nohumanji An̄tuye ahwomomjo tajo ango engo somta'ni mampaho engo ole upan̄mentoho, Sekwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwasi sekwo soliŋwanyo An̄tuye s̄meho tohino wo'nnyoso nomafikuji hwahopo ayo yawojo'meemo fiwontofaopmno.

² Ose ulahonìngki a'amu ahwomomjo sìmo'mjo sohwo kako solìjwanyo hiso hwaho ayo yawojo'meemo iwontofao'mentisofoho. Iwontofaofahonìngki a'amu hopi'nono sikisiwojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango'njimo hwomtame yìhumantífi kakoe ifalifaliyo hofíkoe a'apahopo mtí'mokin'mentohoho sofe a'apahopo uyo pisakino wonyo'njoso iwongkojao'mentisofoho.

³ A'amu ahwomomjo hufa'u sìhune sohwo kako solìjwanyo hiso mijo ayo yawojo'meemo hopi'nono iwontofaofahonìngki mijo ayoso honìyo hoikufe'nohini imo'nìngkahonìngki yo'mayo mijo ayomjoso poyo pe'nìmentisofoho.

⁴ A'amu ahwomomjo hufa'u sìhune sohwo kako solìjwanyo hiso mijimomo iwontofafahonìngki mijoso honìyo imo'nìmentisofoho.

⁵ Honìmijoso nolíft wahonìngki a'amu ahwomomjo mijimo mokosyohumayo sohwo Anìtumo ulìmento, Kíko ae'mta'ni humamoppmmentohino sohwosi olohonta kíko ne'nó humahnno sohwosi jiye yahino wopíng'o'nohino iwo'nìngkino hwosoho. Kíko olo tango loso olo a'amu lomo uyohiniso ito'nohinofoho.

⁶ Hwapíng'o so'nji a'amu jiye hungkuno ulìmotofo sohwanjimo olo a'amulo hofíko osohwafe honìyo usìhumantífi fonjahumentohofoho. Oso'no kíko hofíkimo honìmijo nape'nyoso uyohino ito'nohinofoho.

⁷ Ose ulahonìngki Anìtuye ijempoho yo'mayo kakine'no ho'nasyìwo'nìngkohoho sopo nta'ni nom'ne mampaho ole upa'nìmentohoho, Ou, nehopeho. Hwe Engo Anìtu Yokumpohn'nyo Hwfilo'nnyo sohwosi, kíko a'amufe yahino somne'no ikwolofo'neso hopoenohino hwosoho.

⁸ Ose ulahonìngki a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwo kako solìjwanyo hiso mofehi'nyopo iwontofaofahonìngki Anìtu kako mofehi'nyomo toho pa'nyo imoka-honìngki mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulahumentisofoho.

⁹ Oso mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulosyahonìngki a'amu hiso hofíko Anìtu oso tango uyo hwapíng'o sohune'nō sìfajo hungkuno ulìmentohofoho. Hofíkoe honìngkano wonyoso moho'naofe'njo yontífi hofíko Anìtuye yofeso moho'noma'mmentohofoho.

¹⁰ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kakoe solìjwanyo kako mijo engo yofe Yufíletis sopo iwontofaofahonìngki mijo hiso so'na'mentisofoho. Oso mijo hiso sa'nìmentisoso a'amu mofehi'nyo sì'mofapiso sohohnjo hwe engo hwaho mokosyohumawo'nìngkohoho sohwa ikujoho'ne sapifitnne'ento mijo tafepo sosayoso honìngkano imofahumentisofoho.

¹¹ Oso tohino mìkunìmposo engoso ma'mopontífi Anìtu ahwomomo humaso sohune'nō sìfajo hungkuno lìmoppmmentohofoho. Hofíkoe honìngkano wonyoso somne'no tohino ko tipemantífi sìmeho mìwolo'mokiyofoho.

¹² A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kakoe solìjwanyo kako mijo engo yofe Yufíletis sopo iwontofaofahonìngki mijo hiso so'na'mentisofoho. Oso mijo hiso sa'nìmentisoso a'amu mofehi'nyo sì'mofapiso sohohnjo hwe engo hwaho mokosyohumawo'nìngkohoho sohwa ikujoho'ne sapifitnne'ento mijo tafepo sosayoso honìngkano imofahumentisofoho.

¹³ Ose uhwononji ole uhwonìmentohoho, towahuno wonyo molongo sìmano'njo hufa'u sìhune sohwa anga'nohinhoho kako homa mango mta'ni swapmmentisofoho. Nom'nihwo oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwoe mango mta'ni swapmmentisofoho. Nom'nihwo a'amu Anìtuye hungkuno hwasyo lìmojo sohwoe mango mta'ni swapmmentisofoho.

¹⁴ Oso towahuno wonyo Seten mta'ango hufa'u sìhune sohwa hofíko a'amu tìfi nenìngkape-e'e'ne'entífi yo'mayo a'amu miyìwo'nìngkiyohofoso itìhwamentohofoho. Oso towahuno wonyo sohwa hofíko oso hwe hwaho mokosyohumawo'nìngkohoho sohwafepono wentífi Anìtumo uyokolofano lontífi a'amu Anìtu'nji ikujoho fongkí'nyo'nénto'no esyohumayo'né mìhu'mokumentohofoho. Oso'no hofíko Anìtu Yo'mayo Hwahaponjo Yokumpohn'nyo Somo Hwfilo'nnyo sohwoe Sìkuno Engo so'no ntó'no esyohumamentohofoho.

¹⁵ Oso sìkuno somne'nō Jisas hohonta ole nalìmento, Upa'nìmno. Ngko a'amu hufo uyantífi pohofo hopaso wapmmmonnoho. A'amu ngkine'no nohontohumalofoso hofíkoe hwapífe wopíng'o yontífi nohontohumalofoso. Osohonta ngko nopm'me'no hofíko hofíkoe hwapífe esyohumunyoso nje pe sohonta wonìmango munonefoho. O'o, hofíko sìmonyo engo uyantífeho. Ose nalìmentisofoho. Oso hwapífe'ne fahosìhwoyo hungkuno neso oleno. Honìngkano wopíng'o moho'nasiyo'nefoho.

¹⁶ Oso towahuno wonyo huhwo sohwa a'amu hopi'nonohinoso Amaketoun sopo uhu'mokumentohofoho. Oso hwaho yofe Amaketoun'yo eso a'amu Hipìlu sofe hungkunofoho.

¹⁷ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kakoe noswanyoso ifofopo iwontofao'mentisofoho. Ose uhwononji towahuno wonyo somne'nō

syafihu'mentohefoho. Ose iwontofaofahon'ngki An'kiye ahwomomo tajo engo engo kako humawo'n'ngkiso epohumayo somta'ni mampaho engo ole ho'nimento, Tango ae'uyoso nto i'mofapohoho. Oso tangoso moi'wo esojwaofo'nefoho.

¹⁸ Ose ho'n'ngkahon'ngki emta'm'ing'o nji ahwomo yoka'nji mjoho'n'iwhahon'ngki hwom'hwo m'kun'imposo imentisofoho. Hwom'hwo oso pa'nyo nakwoe hwaho ayo yawojo'meemo m'mofapefoho. O'o, oso hwom'hwo huhwo sohwo kona'wohiyoho.

¹⁹ Oso hwom'hwo huhwo sohwo yahon'ngki pone engo Mpapiloun solo mtihupento hufa'u s'hune imo'n'imentisofoho. Oso a'amu sikisi'wojo pa'nyo sohwo oso ango somta'ni a'amu hopi'nonohino hwaho ayo yawojo'meemjo angoso mokosyohumamojo hopo piwahu'mentisofoho. Oso ango engo Mpapiloun sofe hon'ngkano wonyo somne'no An'tu huno syafisyonto s'meho tohino m'kun'imposo umm'ngkahon'ngki oso ango hopo solo tohino m'kun'imposo engo uy'mentisofoho.

²⁰ Oso hwaho we'e mijo ayo'nyo sohe sponjo hopi'nonohinoso moi'wo imo'n'imentisofoho. Hwaho engo solo hwofiki'nyo hopi'nono nihu'no hopi'nono isonjahumentisofoho. Hintaf'o nohino imo'n'imentisofoho.

²¹ Ahwomo mta'ni sisayo m'kun'imposo mo'mentisofoho. Oso sisayo hiso kwope ho'yo engo pa'nyoso ahwomo mta'ni noplwas yonto a'amumo fonjahumentisofoho. Oso tango m'kun'imposo a'amu huhwo sohwamo u'ma'mentiso so'no hofiko iyoho un'ngkahon'ngki An'tumne'no sifajo hungkuno ul'mentohefoho.

17

Ape hwa'ntesi kakoe hon'ngkano wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho.

¹ A'amu ahwomo mta'ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo solijwanyo iwontofahumentohoho sohwa anga'nohino sohwo ntimento, Kiko oyomo. Olo hwe moyai'mi ango Mpapiloun humawo'n'ngkohofo loso ape hwa'nyo iwo'n'ngkohofo pa'nyofoho. Oso a'amu fisoso angoso mitimomin'gopo molinyofoho. Hofikoe yahino wonyo somne'no tohino mayoso wokith'wamnaho.

² Hwe engo hwaho mokosyohumawo'n'ngkohofo sohwa oso ape hwa'ntesi'nji hwa'nyo loho'n'mentohofoho. I a'amu hwahoponjo hopi'nonohinoso oso yahino homo somne'no a'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi'nilohofohofo hopa imo'n'mentohofoho.

³ Ose uhwon'ngkahon'ngko An'kiye Towahuno Wop'ngoso hwaho a'amu anepono ipen'motamentisofoho. Osopo humanji uhwon'ntimento ape fisi kako siki si'wojo hon'yo'nohino solo kehumamentisofoho. Oso sikisi'wojo huhwo sohwo kakoe mnokino soho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Kakoe s'hwanoso aho hopi'nonohinofoho. Kakoe a'apahopo An'tume'no sifajo hungkuno mtim'kokinofoho.

⁴ Apesi kakoe manji'mofoso hon'yo'nohino'nyo miyo'nohino so'ni wonyoangkafofoho. Kakoe timno hosaso na'nohinoso wokoso wonyoangkafo'nyofoho. Oso a'musi kako kakoe aho somo noswanyo mijo nyo'ne na'nohinoso mokosyohumunniyoho. Oso noswanyo homo somo kakoe hwa'nyo yahino so'nyi kako yahino nom'ne a'amumo pisakino hon'ngkanomo ipemotawe'ne so'nyi wo'nyomnaho.

⁵ Kakoe yomohu'nyopo yofe pahn'mo hungkuno ole wo'nyyonponoho. Pone engo Mpapiloun solo hwa'nyo yahino so'nyi hwahoponjo yahino wonyo so'nyiye kona'wohiyoho.

⁶ A'amu fihwo kako mijo yokumpohn'nyo nilohof'wo'n'ngkiso nom'ne mijo woma'mo loso hopaso oso ape hwa'ntesi kako a'amu An'tumne'no s'meho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofo somo wofonjasy'wo'n'mo ehuno wo'n'nyoho. Ngko oso homo somo nuhwononji nje hi ntifikahon'ngki ngko yomo yonji pisopisaho l'mentohefoho.

⁷ Ose yahon'ngko a'amu ahwomo mta'ango sohwo ntimento, Kiko yomo yomo peho'no yohino. Ngko olo ape losi'nji sikisi'wojo mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'nyo s'hwanoso aho hopi'nonohino'nyo sohwo hn'ngkowalokunjo hwap'ngo ne so'no wakil'monne'no yohino.

⁸ Oso sikisi'wojo ngko nto kitihwaheso kiko nto uhwon'ngkino sohwo hohonta humamojo sohwo olohonta mohumuyoho. Hwangku sohonta kako pi'nimo hwap'ngo ane solo nta'ni noswap'hwoso'no An'tu kako kakimo tikanomo tohino engo uy'm'weneffoho. An'tu hwaho mamti'mokumentiso sohonta a'amu hofikoe yofe kakoe iyo'swo songo ne'no humayo'ne somo mamti'mokumentiso sohwa hwahopo nohuma'fkuji oso sikisi'wojo sohomo uhwon'fijoso hofikoe huno pi'n'ngo engo syafisy'kuji pisopisaho l'fitneffoho. Hwap'ngoso oso a'amu sikisi'wojo pa'nyo sohwo kako songo humanto pe'nimento sohwo kako apa'no u'mofapmmontonoho.

⁹ A'amu huno wop'ngo'nyo sohwo kako olo so'no huno syafisy'hwosi kako huno wop'ngo wotipema'montonoho. Mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa oso hwofiki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho.

Oso a'mu hisi kako pone engo oso hwof̄ki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njopo humawo'n̄ngkisiyoho.

¹⁰ Oso mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hwap̄ingo nom'neso olenoho, a'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo hwafoho. A'amu huhwo sohwa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa nope'n̄ngkahoningkofi anga'nohino sohwo humaho. Nom'ni sohwo kako t̄fi i'mofaponefoho. I'mofap̄ihwosi kako olopo we'e nehwo wohumamtonoho.

¹¹ Oso a'amu sikis̄wojo pa'nyo sohwo hohonta humamentiso sohwo olohonta mohumunyo sohwo kako hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo hwewho. Oso hwe engo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa pe'n̄mentohofo mta'angoso olo s̄wojo lohwewho. T̄fi kako apa'no i'mofap̄ihwosi kako hwe engo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s̄hunehwo umo'n̄montonoho. Nohumahwosi t̄kanomo wene hwehwo.

¹² Oso sikis̄wojo s̄hwano aho hopi'nonohinoso hwe yofe engo'njo sohwa hwaho hopi'nonohinomo mokosyohumayo'n̄ne hwafoho. Hof̄koe yofe engoso t̄fi no'mo mapitnnefoho. Hof̄koe yofe engo nomaf̄kuji oso a'amu sikis̄wojo pa'nyo sohwo'nji hof̄ko'nji hof̄koe a'amu hopi'nonohino somo we'e nehwo womokosyohumanfeho.

¹³ Hwe yofe engo'njo sohwa hof̄ko s̄meho afa in̄ngkuji hof̄koe yokumpohn'nyo yo'mayoso oso a'amu sikis̄wojo pa'nyo sohumo uȳkuji oso siki s̄wojo sohumo enjwa'mo wohumantifeho.

¹⁴ T̄fi hof̄ko'nji hwe nakwoe wonyo'ne poyo pe'n̄mentiso sohwo'nji hof̄ko ikujoho fongki'n̄ngkuji Jisas kako hof̄kimo nuyakolofonefoho. Hwap̄ingoso Jisas kako hwe yofe engo'njo hopi'nonohino sohwafe Hwe Engo hwewho. Kakoe a'amu ne kaku'nji humalofo somo kako nuhwosopento nn̄ngkapmno ulahon̄ngki hof̄ko s̄meho hi'ntnnono uyontifi kakimo hof̄fiyo in̄ngkowalokofo. Hwangku kako'nji hof̄koe mango sohwamo uyangolopitnnefoho.

¹⁵ Ose ntonto ole ntimento, Oso mit̄momingo sopo apesi kako nohumentan̄ngki uhwon̄ngkinoso oso mijo hiso olenoho, a'amu hwaho kengo mta'ango so'nji hungkuno kengo kengo'njo hopi'nonohinofo.

¹⁶ Oso sikis̄wojo s̄hwano aho hopi'nonohino pa'nyoso hwe engo aho hopi'nonohino sohwanji a'amu sikis̄wojo pa'nyo sohwo'nji hof̄ko oso a'mu pone Mpapiloun siye mangohwa umo'nantifeho. Oseso hof̄ko oso pone engo somjo yo'mayoso hufo mahon̄ngkuji pone hiso i'mmo'nohino pa'nyo nohumahon̄ngkuhwosi hof̄ko oso pone somo toho ifuntofikuji n̄ihu'nahone wae yaopitnnefoho.

¹⁷ Oso hiso'nno Anitu kako hof̄kimo ifitnne'ento kako hof̄kimo huno uyyososo'nno hof̄ko s̄meho afa in̄ngkuji yo'mayoso ifitnnefoho. Oseso hof̄koe yokumpohn'nyo so'nji hof̄koe a'amumo mokosyohumawo'n̄ngkohofo so'nji a'amu s̄wojo pa'nyo sohumo uyantifeho. Oso hopa im̄kuji Anituye hungkunoso ne umo'n̄montonoho.

¹⁸ Oso ape wonyo uhwon̄ngkinosi kako oso anga pone engiyoho. Kako hwe engo hwaho kengo kengo mta'ango sohwamo mokosyohumawo'n̄ngkisiyoho. Ose nt̄mentisofoho.

18

Pone engo Mpapiloun wonyo imo'n̄mentisofoho.

¹ Oso hohosohonta uhwon̄mentoheso a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako ahwomomo uli'ko'manto pmmentisofoho. Kakoe yokumpohn'nyo engo'nji noponto kako olo hwaho lopo pomponaho engo hopa lahumentisofoho.

² Kako mango engo'nji ole l̄imento,

Pone engo Mpapilouniso we'enepi n̄ihu'nahone wop̄i'wahu'montonoho.

Olohonta Seteniye angoso n̄ihu'nahone wonyo umo'n̄montonoho.

Olohonta kakoe towahuno wonyo sohwanji hof̄ko osopo humalofo.

Yo'mayo wonyo pisokino'njo kiho'njo nakwo nakwolaho l̄wo'n̄ngkuhwone osomo humalofo.

³ Hwap̄ingoso a'amu oso hopo sopo humamotofoso hof̄ko hon̄ngkano wonyo'omo a'amu pi'n̄ngko engo hwaho ayo yawojo'mta'ango somo kompemotawowo'n̄ngkohofofoho.

Hwe engo hwaho mokosyohumayo huhwo sohwanji oso hon̄ngkano wonyo homo somo in̄ngkamentohofofoho.

A'amu hwaho engo mta'ango hamniyoho syoho iwo'n̄ngkohofoso hof̄ko oso ango ponjo a'amu somta'ni hamniyoho m̄ikunimposo tipema'mentohofofoho.

Hwap̄ingoso oso angoponjo a'amu hof̄ko hamniyoho engo'njo nohumantifi yo'mayo ho'yango so'nno hi umo'n̄mentisofoho.

⁴ Ose lahon^{ingki} mampaho nom'ne ahwomo mta'ni ole ho'nimento, Nje hwe moyamⁱ soku sekwo osopo nul^{iko}'maf^{ikuji} olo mempo lohohnta'ni fusyol^{ik}ofaopmn^o.

U sekwo hof^{iko}'nji hon^{ing}kano wonyo jwo'nⁱlohopitnnoho. Oso hiso'no sekwo tohino mapitnnoho.

⁵ Hof^{ikoe} wonyo engoso a'amu hu'meehumosont^{ifi} ahwomomo si'mof^{ihwone}sohilo. Oseso hof^{ikoe} wonyo so'no An^{itu} kako in^{ingo} mamofonehoho.

⁶ Hof^{ikoe} An^{ituye} a'amu somo wonyo uloho'mentohoho hopaso An^{itu} hof^{ikoe} wonyo somne'no tohino engo uyⁱmontonoh^o.

I An^{itu} oso wonyo uloho'mentohoho so'no kako aku ikwesaloku ulohofonef^{oho}.

⁷ Oso a'musi kako kakoe yofe ho'noma'nonto kakoe huno yo'mayo umo lonte somo in^{ing}kamoj^{ofoh}o.

Kako oso wonyo imojo so'no An^{itu} kako aku tohino uyⁱmontonoh^o. Aku tohino afapo uyonef^{oho}. Oso tohino uhwoso'no kako humotah^o engo walono.

Kakoe sⁱmeho mo'mo ole nto hnn^{imento}, Ngko ape yofe engo'n^ji'nyoho. Ngko a'amu somo yokumpohn^{nyo} mokosyohumaleno. Ngko a'moyawoso pa'nyo'nⁱmaho. Oso'no yo'mayo tangoso monⁱmanehoho.

O'o, ngko sⁱmeho wop^{ingo}'nji ne'no humantⁱmnef^{oho}. Oso'no ngko humotah^o malⁱmnehono. Ose hnn^{imentisofoh}o.

⁸ Sⁱkuno anga'nohino somo kako oso hopa kakoe yofe ho'noma'nyo so'no yo'mayo tohino aka uysoso komo'no u'manef^{oho}.

Nakwoe Hwe Engo An^{itu} kakao yokumpohn^{nyo} hwofilo'nnyo'njo sohwo Mpapiloun^{ie} wonyomne'no kako yano iloffhwoso'no mijoho engo i'mofap^{ihwosi} mnokino engo i'mofap^{ihwoso}'no hwe moyamⁱ mi humotah^o lⁱfitnnef^{oho}.

Oshonta Mpapiloun toho nonef^{oho}.

⁹ Oso hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwanji oso ape wonyosi'nji hon^{ing}kano wonyo imofont^{ifi} yo'mayo yahino wonyo imentohoho sohwa hof^{iko} oso ango pone engo Mpapiloun s^opono toho engoso nontan^{ing}kuhwosi uhwoni^{fijos} oso hwe engo sohwa tⁱkayomo uhwon^{ing}kuji humotah^o hwaho lalⁱfehi'nⁱfitnnef^{oho}.

¹⁰ Ape wonyosi kako tohino engo mentan^{ing}kuhwosi oso hwe engo huhwo sohwa hof^{iko} iyoho un^{ing}kuhwoso'no ikanopo lohoff^{kuji} pisopisaho lⁱkuji ole lⁱfitnnef^{oho}. U, nakwoe ango Mpapilounne'no hitoho nalokwoho. Kⁱko ang^o engo yokumpohn^{nyo} sohwo mofehi'nyo we'enepi (*wan aua*) posahon^{ing}ki ji^e tohino aka komo'no mahino. Ose lⁱfitnnef^{oho}.

¹¹ Nom'ne a'amu hamniyoho syoho'njos^o oso tⁱkayomo somo nuhwon^{ing}kuji sⁱmeho tango uyonef^{oho}. Oso sⁱmeho tango uyo hwap^{ingo} olenoho. Ole wosyofisantif^{eho}, Nakwoe ho'yangoso tⁱhwo wonema'montolⁱkeno. Sⁱmeho tango engo uyⁱhwoso'no humotah^o engo sulⁱfitnnef^{oho}.

¹² Oso ho'yango engoso olenoho. Yo'mayo wokoso na'nohino, nⁱkuyoho wonyoangkafo'nji, hwapife wop^{ingo} honijwo, halojo, miyo'nohino oso'nji, iyo akino wop^{ingo}'njo yo'mayo mtⁱ'mokumentohofoso'nji yahu sⁱhwano mta'ni yo'mayo mtⁱ'mokumentohoho so'nji ahwomo yokino, sojo oso mta'ni wokoso wonyoangkafo mtⁱ'mokumentohofoho.

¹³ Ho'yango nom'neso olenoho. Yo'mayo ka'nyo, nalofe, tof^{oyo}, yo'mayo akino wop^{ingo} wop^{ingo}'njo, hwone mijo a'apahomo ehaloho'nyo'n'e, ipisayo mijo, yahwo-afoko'nji wosopayo'nji yahu'nji yahu a'amu hn'nomokomⁱwo'nⁱngkiso oso'nji hano emoyo'nji oso yo'mayoso hof^{ikinta}'ni a'amu mpe imentohofoho. Oso'nji a'amu yahu mpe yⁱwo'nⁱngkohoho hopaso a'amu fehohnjos^o hof^{iko} nom'ne a'amu siki syoho ulohofiy^o ne mpe imentohofoho.

¹⁴ A'amu hamniyoho syoho'njos^o ole ulⁱfitnnef^{oho}, Yo'mayo ho'yango sekwo hi semo'nⁱwo'nⁱngkisos^o nosel^{iko}'manto nto mtn'nao'maho. Yo'mayo wosopayo me'wampe'njo yo'mayo wokoso wonyoangkafo so'nji sekwoe yofe engo so'nji nto mtn'nao'maho. Ose ulⁱfitnnef^{oho}.

¹⁵ Oso a'amu ho'yango syoho'njo sohwa oso ang^o somta'ni hamniyoho engo ma'mentohoho sohwa hof^{iko} oso ang^o hopo sopo tango engo i'mofap^{ihwoso}'no iy^oho uningkuhwoso'no hof^{iko} ikano nompo nta'ni uhwon^{ihwojapikuji} humotah^o engo jongkuso mapitnnef^{oho}.

¹⁶ Ole ulⁱfitnnef^{oho}, Sekwoe ang^o engo somne'no hitoho nalokwoho. Hohonta sekwo manji'mof^o, hwapife wop^{ingo} nohini yont^{ifi} wokoso na'nohino wop^{ingo} so'nji nⁱkuyoho, hamniyoho engo'njo so'nji inont^{ifi} wop^{ingo} humamentohofoho.

¹⁷ I mofehi'nyo we'enepi (*wan aua*) posahon^{ing}ki sekwoe hamniyoho wokoso wop^{ingo} so'mayoso nⁱhu'nahone imo'namokwoho. Ose ulⁱfitnnef^{oho}.

A'amu yofayokino syoho'njo ho'yango'nji yofayokinomo nohnawne mojimotofo sohwa hofiko kengopo lohofikuji

¹⁸ tikayo ango Mpapiloun nta'ni uhwonihwojakaji ole ulifitnnefaho. Youwo youwo. Pone engo olo pa'nyoso nom'ne ntipolo. O'o, awonoho.

¹⁹ Ose likuji humotaho hwaho ole lalifehi'ntifitnnefaho. Youwo youwo. Pone engo hopo sopo nakwo mijo ayopo emoiwo'ningkuhwone hn'awi osopo nta'ni hamniyoho engo ma'motohwonefaho. Mofehi'nyo we'enepi posolohofahoningki yo'mayoso nihu'nahone moi'wo imo'nimaho. Oso a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ose ulifitnnefaho.

²⁰ Sekwo a'amu ahwomomjo sohwasi oso pone engo moi'wo imo'nyo so'no sekwoe simeho wopingo wasemo'nono. Sekwo a'amu Anituye sikunonji sekwo Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwa hnnonji sekwo a'amu Anituye hungkuno sejopahoningki limotofo sikunonji sekwoe simehoso wopingo wasemo'nono. Oso pone engo sekumo wonyo seloho'mentiso so'no Anituya kako oso pone engo sohumiaku tohino uyohoho.

²¹ Oso hungkuno moi'wo losojwaafahoningki a'amu ahwomomjo yokumpohn'nyo sohwo kako sojo mukunimposo nomanto mijo ayomo meho'naofonto ulimento, Oso sojo ho'naofohe paso oso pone engo Mpapiloun sopo nomafikuji sojo hopa mohm'no nihu'nahone meho'naopitnnefaho. Oseso a'amu hofiko apa'no muhwonifitnnefaho. Oseso Mpapiloun nihu'nahone moi'wo imo'nonefaho.

²² Oseso yo'mayo tomppuyu hwomeyoka mpompulompuo'nji kounoho yoka'nji oso ango sopo nta'ni apa'no mupa'nyo'nefaho. A'amu syoho iwo'ningkohofo sohwamo oso ango sopo a'amu muhwonyo'nefaho. Oseso a'amu hofiko hofikoe syoho ikuji mtotpmtopi'yoka peeloku luku'yoka pomiyoka apa'no mupa'nyo'nefaho. Wosopayo fiji fiji'yoka sojo ekawojiyo singki singki'yoka apa'no mupa'nyo'nefaho.

²³ Oso ango hopo sopo sikiloho apa'no momongkujahufitnnefaho. Hwe moyam'i ape songo ma'ningkuji simeho wopingo in'ngkuji tikafo jahoniningkujoso mupa'ningkuji'nefaho. Hohonta sekwoe a'amu hamniyoho syoho'njo sohwa hamniyoho engo'nji imo'nimotofoso hofikoe yofe engo hwaho ayo yawojo'mo ihulo'mentisofaho. I olohonta moi'wono. Sekwoe peefo so'nji ki'nyo so'nji a'amu pi'ningo engo hwaho ayo yawojo'mo hwasyo honingkanomo ipemotapmentohofoho.

²⁴ Anituya oso pone engo somo uhwonimentisoso kakoe a'amu ne somo fonjasyontifi a'amu kakoe hungkuno limotofo sohwamo fonjasyontifi hofikoe honiyoso oso'mo wentaniningki uhwonimentisofaho. I Anituye a'amu hopi'nonohino somo hwaho ayo yawojo'mo a'amu nom'ne hofikimo poyo umokumentohofo osohwafe honiyoso oso'mo wentaniningki Anituya uhwonimentisofaho. Oso wonyo hwapingsoso osoho hwafaho.

19

A'amu ahwomomjo sohwa pone engo Mpapiloun piwahu'mentiso so'no hofiko simonyo engo imentohofoho.

¹ Oso hohosohonta ahwomo mta'ni mango engo ho'ningkahoningki ngko huno ole syafihu'mento, a'amu ahwomomo hopi'nonohino humalofoso hungkuno lalokwofo. Ole upa'nimentohofo, Nakwo Anituye yofe engo woho'nomano. Nakwoe Anituya sohwo kako nakumo kakobohini nefo'mawo'ningkiso hweho. Kakoe yofe engo kako yokumpohn'nyo engo'njo hweho.

² Anituya kako a'amuwe wonyomne'no yano ilofihwaiyoso hopoenohinoho. Oso ape wonyosi hwe moyam'i pi'ningo engomo honingkano wonyomo ipemotamentisofaho. Oso a'musi kako Anituye syoho ulohofiyso sohwamo fonjahumentisoso oso'no Anituya kako oso a'mu simo aku tohino uyimentisofaho.

³ Ose lontifi apa'no lmentohofo, Nakwoe Anituye yofe woho'nomano. Oso pone Mpapiloun soponta'ango tikayoso engolopohamo ne'no syonefaho.

⁴ Hwe engo sife aho hopi'nonohino nom'ne mta'ni osofosofahu'nhohino sohwanji oso songo humalofoso sofosofahu'nhohino sohwanji hofiko Anituya kako a'amumo mokosyohumayo'ne kakoe epohumayopo humaseno hwomtame ehumanifi ulimentohofo, Ou nehopeho. Nakwoe Anituye yofe engoso woho'nomano.

⁵ Ose ulahoningkofi Anituye epohumayo sopo nta'ni joho ole ho'nimentohofo, Sekwoe nakwoe Anituye syoho ulohofiyso soku, sekwo Anituye hungkunomo tifi in'ngkawo'ningkohofo soku sekwo a'amu yofe engo'njo soku yofe we'e'njo hopi'nono kakoe yofe woho'nomano. Ose ho'nimentisofaho.

A'amuwe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwa ape mahoningki wosopayo iloho engo i'mosapmentisofaho.

⁶ Osohonta mampaho engo apa'no ho'nìngkahonìngki ngko apa'no syafihu'mentoho, a'amu pi'nìng engoso ahwomomo humantifi lalokwofo. Mampaho hiso mijo sapmpoyo mta'ni mtito'yoka hopa ahwomo yoka hopa'nji ho'nìngkahonìngki upa'nìmentohefoho. Ole ho'nìmento, Nakwoe Hwe Engo Anìtu sohwoe yofe woho'nomano. Nakwoe Hwe Engo Anìtu nemokosyohumayo sohwoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hweho. Kako nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumaho.

⁷ Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nìmentiso sohwoe sìkuno kakoe ape woma'mte sìkunoso mofoneponoho. Oso kakoe apesi kako wokoso hwapife oso yo'mayoso nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo sìmonyo uyano. Nakwo nakwoe Anìtu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohune'no yofe engo woho'nomano.

⁸ Anìtu kako oso ape simo manji'mofo sawemo halojo wonyoangkafo kih aneso uyahonìngki kako nto yohoho. Ose ho'nìmentisofoho. Oso manji'mofo sawemo halojoso Anìtuye hwe moy'a'mife honìngkano wop'ngo somo uhwonìmentohefoho.

⁹ Oso hiso nuhwonìngkahonìngko hwe ahwomo mta'ango sohwo ntìmento, Kiko olo hungkuno hiloso nomahoji ifilafaliyo mti'mojo. Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nìmentiso sohwoe ape mayo'ne wosopayo iloho engo wenantifeho. Anìtu oso a'amu wosopayo elìjwanyo sopo ne'no fìpmno nto uloso sofe sìmehoso wop'ingo umo'nalofoho. Ose ntonto ntìmento, Olo Anìtuye hungkuno loso nehopeho.

¹⁰ Ose ntahonìngki ngko oso hwe ahwomomijo sohwoe sìfìki'nyo'mo hwomtame yìhumamentanìngko ntìmento, O'o, filìkahao. Kiko ngkimo ose enìhumahotoho. Ngko kiko pa'nyo Anìtuye syoho ulohofiy hwo'nyoho. Oso'no kiko Anìtumnhohi hwomtame fehumamno. Ngko'nji sekwo a'amu hwahoponjo Jisasìmo sìmeho hi'ntmnono uyontifi kakoe hungkuno lutìhwawo'nìngkohofo sohwa hnnonji nakwo a'amu ahwomomijo sohwona'nnonji nakwae syohoso afa'nohino'njo hwo'nyoho. A'amu Anìtu kakoe hungkuno uyahonìngki lìmotofo sohwamo Anìtuye Towahuno Wop'ingo ufo'ma'mojo hopaso olohonta sekwo Jisasìye hungkuno lijwaofìwo'nìngkohofo sohwasimo sefo'malofoho. Ose ntìmentisofoho.

A'amu fihwo kako yahu halojo sopo kehumamentisofoho.

¹¹ Ngko ahwomo nomtompeehonìngki uhwonìmentoheso yahu a'amu hn'nìwo'nìngkiso halojo sohwo nohumantenìngki uhwonìmentohefoho. Oso a'amu yahu sopo kehumunyo sohwoe yofe hufa'uyoso olenoho. Anìtuye hungkunomo nto'no inìngkawo'nìngkiso hweho. Hungkuno nehopi'nohino liwo'nìngkiso hweho. Kako hwe moy'a'mife yahinomne'no yano ilofo so'nji a'amumo tango uyo so'nji kako yahino hopoeno iwo'nìngkiso hweho.

¹² Kakoe tìmoso toho sìjìso pa'nyo'njo hweho. Kakoe mnokino sopo hwe hwaho mokosyohumawo'nìngkohofo sohwafe mnokino manji'mofoso kakoe mnokinopo pi'nìng engo'njo hweho. Kakoe yofe kakoe mnokino manji'mofo sopo mti'mokinyoso kako'nohino hwap'ingo neso huno uyohoho. A'amu nom'neso hofìko hwap'ingo neso huno muyofoho.

¹³ Kakoe manji'mofo sawemoso honìmijo somo yomanto nto imentisofoho. Oso hiso'no a'amu kakoe yofeso ole mi'lìmentohofi, Anìtuye hungkuno hweho.

¹⁴ A'amu ahwomomijo itokus'o'njo hwapife halojo wop'ingo'njo sohwa hofìko yahu halojo sopo kehumantifi tìfi inìngkamentohofofoho.

¹⁵ Hofìkoe Hwe Engo Jisas sohwo kakoe mango somta'ni hwakuhwajo sìhumampo'nyo yohosiyohosi lojinyo swap'ìwo'nìngkisofoho. Oso hwakuhwajo sìhumampo'nyo neso olenoho. Kakoe hungkunofoho. Oso sìhumampo'nyo so'nji kakoe mango sohwamo iwofito'meefo'nefoho. A'amu huhwo sohwamo yokumpohn'nyo mokosyohumentanìngkuhwosi hofìko kakoe hungkunomo haloho maposo'njo ikuji minìngkayo'njo ikujo'njo tango engo uyimontonoho. Anìtu oso a'amu somne'nō sìmeho tohino umnìmentiso so'no Jisas kako hofìkimo hwotoho wahmmontonoho. Kakoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo hweho.

¹⁶ Oso Hwe Engo sohwoe manji'mofo sawemo somo popasoponjo somo kakoe yofe mti'mokinyoso olenoho. Kako hwaho hopi'nohinosa mokosyohumayo hweho. Hwe engo hopi'nohinosa sohwafe Hwe Engo hweho.

¹⁷ Ose uhwononji uhwonìmentoheso, a'amu ahwomomijo sohwo kako mofehi'nyo'njo mofone sopo lohofonto yìhufo yokintahopo fekwowentanìngkofo sohwamo mango engo ulìmento, Sekwo olopono fìpmno. Anìtu kako sekumo wosopayo wosejapmmontonoho.

¹⁸ Oseso sekwo hwe engo sohwafe a'apaho'nji hofìkoe a'amu itokus'o mokosyohumawo'nìngkohofo sohwafe a'apaho so'nji a'amu yokumpohn'nyo yahupo kehu-mawo'nìngkohofo sohwafe a'apaho'nji hofìkoe yahufe a'apaho so'nji hmnaopmno.

Sekwo hwe yofe engo ane'njo yofe engo'njo, a'amu syoho ulohofiyso so'nji a'amu siki humawo'nìngkohofo oso a'amu hopi'nonohino somo wonantifeho.

¹⁹ Ose ulahonìngki uhwononji ole uhwoni'mentoho, Oso a'amu sikisìwojo pa'nyo sohwo'nji hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'nìngkohofo sohwanji hofikoe a'amu itokuso'njo sohwanji hofikoe oso a'amu hwe yahu halojo sopo kehumamentiso sohwae a'amu'nji hofikoe ikujoho fongki'nyo'ne uhu'mokumentohofofoho.

²⁰ Oso a'amu Anìtuye hungkuno hwasyo lìmojo sohwo kako a'amu sikisìwojo pa'nyo tìfinjo hwehwo. Kako oso hwe siwojo pa'nyo sìmo'mjo sohwo'nji kako nolohofiwò'nonto yo'mayo engo a'amu miyìwo'nìngkiyohofeo it'hwahonìngki a'amu hofikoe a'amu sikisìwojo pa'nyo sohwoe yofe hofikoe a'apahopo mtì'mokinontifi kakoe huy'o'mangomne'no hwomtame ehumamotofo somo hwasyo honìngkanomo ipemotap'mmentisofoho. Jisas kakoe a'amu so'nji hofikoe oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'nji oso a'amu Anìtuye hungkuno hwasyo lìmojo sohwo'njimo impe intofontifi hofikoe intofahumentohofofoho. A'amu ahwomomjoso hofikoe oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'nji Anìtuye hungkuno hwasyo lìmojo sohwo'nji songo nohumentanìngki hofikoe toho engo mitifongo pa'nyo sijontanjo somo meho'nao'mentohofofoho. Oso toho homo somo tìkayo hwosimijo akino wonyo'njo siwo'nìngkisofoho.

²¹ Oso a'amu yahupo kehumawo'nìngkiso Jisas oso hwoe mango mta'ni hwakuuhwajo sìhumampo'nyo swahopìwo'nìngkiso so'nji a'amu nom'ne somo fonjahumentisofoho. Nofonjosyahonìngki yìhufo sohwa oso a'amu sohwafe a'apaho nontifi sìmeho nahnnìmentohofofoho.

20

Seten kako impo'angomo nohumentanìngkuhwosi soswo wan tausen (1,000) uyakolofofoho.

¹ Oseso ngko nohumanji ole uhwoni'mentoho, a'amu ahwomomjoso sohwo kako pi'nìmo hwapìnggo ane sponjohoku'yo hwasyo'nji a'amu nom'ne somo fonjahumentisofoho.

² Nomotaponto Setenìmo nutìmanto ahwomo nano'nji intofasyonto soswo *wan tausen* (1,000) uyakolofo'ne intofahumentisofoho. Oso Seten huhwo sohwo kako homa hohontajohweho.

³ Intofasyonto oso pi'nìmo hwapìnggo ane sopo intohm'mofonto hoku'yo nìhu'no yokumpohn'nyo pi'jwahumentisofoho. Nìhu'no impofakiyofo yahumentisofoho. Osopo nohumentanìngkuhwosi soswo *wan tausen* (1000) uyakolofihwoso'no kako hwasyo hungkuno a'amu somo mujo'njo uyìmontonoho. I oso'no soswo *wan tausen* (1000) nito uyakolofihwoso'no impo'ango mta'ni isìhutofihumajìhwoso'no osopo we'nehwo wemoimontonoho.

⁴ Oseso ngko nohumanji uhwoni'mentoheso, Hwe hwaho mokosyohumawo'nìngkohofo sohwafe epohumayo sopo a'amu pi'nìnggo engoso nohumentanìngkofi uhwoni'mentohefoho. Oso a'amu hiso hofikoe nom'ne a'amu sofe hungkuno ikwolofo'ne yano ilofìhwajiy'o'ne hwafoho. A'amumo uhwoni'mentoheso olenoho. A'amu Jisasìmo sìmeho hi'ntnnmono uyontifi kakoe hungkuno nom'ne a'amu somo ulontifi oso hungkuno homo somo yokumpohn'nyo kemokosyohumentohofofoho. Hofikoe oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huy'o'mango so'njimo hwomtame mehumayo'njo yontifi hofikoe a'apahopo a'amu siwojo pa'nyo sohwoe mtì'mokinyoso mamti'mokumentohofofoho. Hofikoe honìngkano wopìnggo somne'nno mango sohwa hofikoe hofikoe tì'wango iwofito'meeo'mentohofofoho. A'amu hiso hofikoe apa'nno songo imo'nontifi Jisasì'nji hofikoe'nji hofikoe a'amu somo mokosyohumentanìngkofi soswo *wan tausen* (1,000) uyakolo'mentisofoho.

⁵ Oso a'amu sìmo'mo pe'nìmentohofoso lìka'mentohofofoho. A'amu nom'ne pe'nìmentohofoso hofikoe oso hohosohonta molìkafe'njo imentohofofoho. O'o, hofikoe oso soswo *wan tausen* (1,000) so'no hontohumantifi molìkafe'njo imentohofofoho.

⁶ Oso a'amu pe'nontifi pi'nìmo mta'ni sìmo'mo lìka'mentohofoso hofikoe sìmeho wopìnggo'njo humamentohofofoho. Anìtu oso a'amu homo somo wopìnggo'nohini uloho'mentisofoho. Hofikoe poyo apa'nno mape'nyo'njo ikuji tìkanomo mafitnnefaho. O'o, hofikoe Anìtu'nji Kilaisì'njiye syoho ulohofiyso imo'nìngkuji Kilaisì'nji hofikoe'nji nom'ne a'amu somo soswo *wan tausen* (1,000) somne'nno umokosyohumafitnnefaho.

Seten nìhu'nahone wonyo umo'nìmtionoho.

⁷ Soswo *wan tausen* (1000) uyakolofihwoso'no oso pi'nìmo hwapìnggo ane somta'ni hofikoe Setenìmo isìhutofomapitnnefaho.

⁸ Isihutofomahonìngkuji Seten noswapìhwosi kako a'amu ango'meemijo somo hwasyo hungkuno ulonefaho. Seten kako ngkimo nnìngkapìfitne'eno lìhwosi hwasyo hungkuno ulìhwoso'no a'amu Ngkouki'nji Mekouki'nji hofiko Anìtu'nji ikujoho'ne uhu'mokufitnnefaho. Oso a'amu hiso iyoswo pa'nyofaho. A'amu we'yo'maho.

⁹ Hofiko hwaho Isìlael hopo sopo ifehu'mokosyahonìngkuji oso ango spono Anìtuye a'amu Jelusalem spono Anìtuye a'amu neso nohumentanìngkuji oso Seten kakoe a'amu wonyoso hofoyo hufitnnefaho. Oseso a'amu wonyo somo toho ahwomo mta'ni nopìhwosi nonefaho.

¹⁰ Anìtu kako Seten a'amu hwasyo honìngkanomo ipemotawomentiso sohumo nutìmahwosi oso toho mijo ayo pa'nyo sijontanìngkuhwoso somo nìhu'nahoni wakeho'nì'mo'montonoho. Oso toho tìkayo hwo sìmijo akino wonyo'njo somo Anìtu kako sikisiwojpa'nyo sohwo'nji oso hwe Anìtuye hungkuno hwasyo lìmojo sohwo'nji nto ho'nì'mo'mentisofaho. Osopo hofiko nohumafìkuji imìng'o'nji hinjopo sìkuno'nji sìkwo'miyomo engolopohamo hofiko tohino umnonefaho.

Hungkuno ikwololo'ne hungkunofoho.

¹¹ Oso hohosohonta ngko nohumanji uhwonìmentoheso hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe epohumayo halojo sopo hwe fihwo nohumentanìngki uhwonìmentohefaho. Oso hohosohonta nakwое hwaho lo'nji ahwomo'nji moi'wo imo'nao'mentisofaho. Apa'no muhwonyo'njo imentohefaho.

¹² A'amu pe'nìmentohoho hopi'nonohinoso yofe engo'njo sohwanji yofe engo ane'njo so'nji hofiko oso epohumayo sopo lohofahonìngkofi fisaku'mentisofaho. Nom'ne iyoswo fisojwahinyoso songo humayo'nefaho. Yo'mayo yahino wopìng'o'nji wonyo'nji a'amu poyo pe'nìmentohofoso imotofo so'no iyoswomo mtì'mokumentiso somta'ni kako yano ilofìhwajìmentisofaho.

¹³ A'amu mijo ayomo pe'nìmentohoho sofe pijafao mijo mta'ni Anìtu nomanto a'amu hwahopo pe'nìmentohoho sofe pijafoso Anìtu ma'mentisofaho. A'amu hopi'nonohino sofe huyo'mango somo Anìtu ut'ma'mentisoso a'amu nìhu'no hopi'nonohino somo kako anga'no anga'nohino sofe yahino somne'no yano ilofìhwajìmentisofaho.

¹⁴ A'amu yahino wonyo'njo somo yano ilofìhwajonto oso toho engo mijo ayo pa'nyo sijontanjo somo meho'nì'mo'mentisofaho. Oso poyo pe'nyo yahino so'nji oso ango poyo pe'nyo sohwafe huyo'mango hontohumalofo spono so'nji toho hisomo meho'nì'mo'mentisofaho. Oso toho hisomo a'amu pe'nìmentohofoso Anìtumo sìmeho hi'ntnnono moyoso nìhu'nahone humantokutnnefaho. Osopo humayoso poyo pe'nivo'nìngkofoso hufa'uyoso osohifaho.

¹⁵ Oso iyoswo songo ne'no humayo'ne somo a'amu fihwo yofe muhwonyo'njo ihwosi oso a'amu somo oso toho pi'nìmomjo somo womeeho'nì'mo'montonoho.

21

Ahwomo'nji hwaho'nji songofoho.

¹ Ngko nohumanji uhwonìmentoheso, ahwomo'nji hwaho'nji songo imo'nìngkahonìngki uhwonìmentohefaho. Ahwomo sìmo'njo so'nji hwaho sìmo'mijo so'nji moi'wo imo'nìmentisofaho. Oso hwaho songo sopo mijo ayo aneponoho.

² Oso hohosohonta ngko uhwonìmentoheso ango songo Jelusalem uhwonìmentohefaho. Ango songoso Anìtu mta'ango hwaho songo sopo pmmentisofaho. Oso ango songo hopo sopo wokoso wonyoangkafo'njoponoho. A'amu ape womantìfi hotifo fofolofasyìwo'nìngkoho pa'nyo'njoponoho.

³ Anìtuye epohumayo sopo nta'ni mampaho engo ole upa'nìmentoho, Uhwonìmno. Anìtuye ango neso a'amu'nji wo'nnyoponoho. Oseso Anìtu kako hofiko'nji humentanjoso hofiko kakoe a'amu imo'nohumalofo. Anìtu huhwo kako hofiko'nji nìhu'nahone wohumamontonoho.

⁴ Anìtu kako kakoe a'amufe tìmijoso nìhu'nahone wae umo'montonoho. Hwapìngoso oso hohosohonta a'amu poyo mape'nìfitnnefaho. Tohino mumnonehoho. Oso'no humotahoso apa'no malìfitnnefaho. Oso yo'mayo hiso hwaho sìmo'mta'ango somjoso moi'wonoho.

⁵ Oso hwe Anìtuye epohumayo sopo humaso sohwo ulìmento, Sekwo uhwonìmno. Ngko yo'mayo songo mtì'mokumalefaho. Ose ulonto ngkimo ntìmento, Kìko olo hungkuno loso mtì'mojo. Olo hungkuno loso nehopeho. Oseso hwe moya'mi hofiko nje hungkuno somo sìmeho hi'ntnnono ufijo'manji hofikoe sìmeho wopìngo umo'nìmontonoho. Hwapìngoso hungkuno loso ne umo'nìmontonoho.

⁶ Ose ntonto ntìmento, Ngko yo'mayo yo'mayoso moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwapìngoso sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male

hwo'nyoho. A'amu fihwo kako mijo'no mijoho pe'nìngkuhwosi ngkimo nì'masoso ngko kakimo mijo songo ne'no humayo'neso ufimonnoho. Oso mijo hiso ngkinta'ni kako mpe miyonehoho. O'o, ngko kakimo siki ufimonnoho.

⁷ A'amu yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyoso sohumne'no ngko kakine'no yo'mayo wopingo uloho'monnoho. Ose ulohohm'mo ngko kakoe Anìtu'ni humahoni'mo kako nje mehomi umo'nìmontonoho.

⁸ I oso'no a'amu ngkine'no yokumpohn'nyo malohofe'njo so'nji a'amu simeho hi'ntnnono montape'njo so'nji a'amu honingkano wonyo'njo so'nji a'amu a'amumo forjahumentoho so'nji a'amu a'mohufo imotofo so'nji a'amu ki'nyo'njo so'nji a'amu anìtu hwasyo sohumo hwomtame yhumawo'nìngkohofo so'nji a'amu hwasyo hungkuno li'wo'nìngkohofo sontnne'nno hofiko oso toho mijo ayo pa'nyo sì:wo'nìngkiso sopone'no ufitnnefoho. Oso hopo sopo toho ti:kayo hwosimijo akino wonyo'njo syalokunjo sopo poyo pe'nyo ti:finjoponoho. Osopo ne'no nohumantokutnnefoho.

Ango songo Jelusalemmne hungkunofoho.

⁹ A'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo nì'ma'mentisofoho. Oso a'amu ahwomomjo huhwuo sohwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa solijwanyo na'nohino a'amu wonyo umokiy'o'ne mokosyohumunyo somta'angg hweho. Osohwo non'i'manto ntimento, kiko oyomo. Oso Hwe sekwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nìmentiso sohwae ape wokitihwamo. Olohonta kako oso ape hisi woma'mte'no yohoho.

¹⁰ Anìtuye Towahuno Wopingo ngkimo ifehu'mokan'humentisofoho. Oso Towahuno hiso ngkimo ifehu'mokon'syahon'ngki a'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo hwof'ki'nyo sawemo sopono ipenimotasimentisofoho. Oso hopo sopo ipenimotasonto Jelusalem pone songo Anìtuye a'amu ne humunyo sopo Anìtu mta'ango pontan'ngki ntìhwamentisofoho.

¹¹ Ango Jelusalem sopo Anìtu mta'ango yokumpohn'nyo so'nji pomponaho so'nji lahumentisofoho. Oso ango wonyoangkafo hopo sopo nta'ni ti:pomponaho ti:mo honìngkonyo hopo hwalo'mokumentisofoho.

¹² Oso ango hopo sopo tojo sawemo inyoponoho. Hoku'yoso aho hopi'nono sìfe mta'ni hufa'uyo'njoponoho. Oso hoku'yo hopo sopo a'amu ahwomo mta'ango aho hopi'nono sìfe mta'ni hufa'uyo sohwa humunyyoponoho. A'amu Isìaelife temtitifo aho hopi'nono sìfe mta'ni hufa'uyo sohwafe yofe mtì:mokinyyoponoho.

¹³ Oso mofehi'nyo sì:mofapiso sohohnta'ni hoku'yoso hufa'u sìhune'njoponoho. Mofehi'nyo ikwo'mokiso sohohnta'ni hoku'yo hufa'u sìhune'njoponoho. Angahohnta'ni hoku'yo hufa'u sìhune'njo hohnta'nyoho. Hwonamonyo hohnta'ni hoku'yo hufa'u sìhune'njo hohnta'nyoho.

¹⁴ Oso ango pone homo somjo tojo somjo sojo aho hufa'u sìfe mta'ni hufa'uyoso yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo wo'nnyo sopo a'amu (*apousel*) aho hufa'u sìfe mta'ni hufa'uyo Jisasìye hungkuno uyohoj'ku'mof'wo'nìngkohofo sohwafe yofe wo'nnyoponoho.

¹⁵ Oso a'amu ahwomomjo hungkuno ntìmentiso sohwo kako toke na'nohino yamofo iyo'neso nomanto oso pone so'nji hoku'yo so'nji toke so'nji yamofo imentisofoho.

¹⁶ Oso pone homo somjo sawemo so'nji tifo so'nji afa'nohinofoho. Kakoe honje so'nji afapoenoehinoho. Nom'ne isalo'nnyo'njo'maho. O'o, afapoenoehinoho. Kakoe sawemo engoso tu tausen fousa hanti:let (2,400) kiloumitafoho.

¹⁷ Oso pone homo somjo tojo somo yamofo imentisofoho. Kakoe sawemoso wan hanti:let fouti:foua (144) mitafoho. Oso toke yamofo iyoso a'amu yamofo iwo'nìngkohofo pa'nyofoho.

¹⁸ Oso tojoso Anìtu mtì:mokumentisoso sojo wonyoangkafo ti:pomponaho ti:mo honìngkonyo hopo hwalo'mokumentisofoho. Oso ango ne hiso na'nohino ti:mo honìngkonyo pa'nyofoho.

¹⁹⁻²⁰ Sokilojo yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo sojoso wokoso wonyoangkafo mtì:mokumentisofoho. Oso sojo aho hopi'nono sìfe mta'ni hufa'uyoso kengo kengo wo'nnyofoho. Sojo wonyoangkafo fehohnjos halojo, fehohnjo yamo'nohino, fehohnjo sontijo, fehohnjo honij'wo, fehohnjo hwosimijo, nom'nhwo sontijo'nji hwosimijo'nji ulohopih'n'nyofoho. A'amu nakwoe hwaho lopo oso sojo wokoso we'e'nohino ihn'nyo'neso mpe yìwo'nìngkohofo hamniyoho mìkun:imposo'njofoho. Oso tojomjo sojoso sojo ewafo pa'nyofoho.

²¹ Oso hoku'yo aho hopi'nono sìfe mta'ni hufa'uyoso kame engo wonyoangkafo sohwo hoku'yomo kijahinyofoho. Oso ango hopo sponjo honìngkanoso ti:mo honìngkonyo na'nohino pa'nyofoho.

²² Anituye ahwomomjo tajo ango engoso aneponoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Anituh Yokumpohn'nyo Engo Hwofilo'nnyo'njo sohwo'nji nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo'nji siko nohumanji ango homo somo uyohope-e'ne monta'iyoho.

²³ Oso ango hopo sopo mofehi'nyo'nji hamno so'nji malinyoponoho. O'o, Anituye yokumpohn'nyo pomponaho hopa lasy'wo'nngkisoponoho. Jisas sohwo kako sikiloho pa'nyo hweho.

²⁴ Oso pomponaho wonyoangkafo hopo sopo a'amu hano emoiwo'nngkohofoponoho. A'amu hwaho mokosyohumamotofo sohwafe wokoso wopingtono oso ango sopone'no motapmmentohofofoho.

²⁵ Hoku'yo engoso mopijasiyo'njo ne'no nohwosompo'nawowo'nngkisoponoho. Oso hopo sopo si'kuno mamiyoponoho.

²⁶ Yo'mayo hwahoponjo wokoso wonyoangkafo oso'nji hamniyoho so'nji oso ango somo Anituye yofe ho'nomayo'ne womotoswantifeho.

²⁷ I oso'no yo'mayo wonyo a'amu honingkano wonyo'njo hungkuno hwasyo li'wo'nngkohofoso hofiko ni'hu'no mahufitnnehofo. O'o, a'amu hofikoe yofe Jisas'ye iyoswo songo humayo'ne somo wo'nyyoso hofiko oso pone engo somo woswantifeho.

22

Mijo songo ne'no humayo so'nji iyo songo ne'no humayo so'ntnne hungkunofoho.

¹ Oso hohosohonta ngko nohumentan'ngko a'amu ahwomomjo sohwo kako mijo engoso ntihwamentisofoho. Oso mijo songo ne'no humayo'ne hiso ti'mo honingkonyomjo pomponaho pa'nyofoho. Oso mijo ti'moso a'amu nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo'nji Anituye epohumayo somta'ni swofijwaoponto

² ango pone engo somne honingkano somo mtihupento walofoho. Honingkano yohosiyo hohnta'ni momtfamo'nyofoho. Oso honingkano homo somo yohosiyo hohnta'ni iyo songo ne'no humayo'ne loho'nyyoponoho. Oso iyo homo somjo ipisayo unto'n'monteso hamno huhwi into'ntwo'nngkisofoho. Oso iyoswo inoho iyo homo somjoso hwe moy'a'mimo wopingtono umokuwu'nngkisofoho.

³ Yo'mayo Anituh ngkilaho li'wo'nngkisoso mawo'nyyoponoho.

A'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwo'nji Anituye epohumayo so'nji wo'nyyoponoho. Oso hopaso Anituye syoho ulohofiyoso kakine'no hwomtame yuhumafittnehofo.

⁴ Hofiko Anituye si'manomo uhwon'ngkuji Anituye yofe hofikoe yomohu'nyopo mtif'mokinyofoho.

⁵ Si'kunososo apa'no m'mofaponehoho. Hofikoe Hwe Engo Anituh sohwo hofikoe pomponaho hweho. Oso'no hofiko kwefohoh mofehi'nyyoso ni'hu'no anefoho. Hofiko hwe engo imo'nngkuji engo lopahomo ne'no nohumantifitnnefoho.

Jisas kako ni'hu'no komo'no ponefoho.

⁶ Ose ntonto ntimento, Olo hungkuno kilalokwe loso nehopehoh. A'amu hopi'nonohino olo hungkuno losomo nupa'nngkuji si'meho hi'ntnnono ufijo'manji si'meho wopingtono umo'n'montonoho. Hwapingtono hungkuno hiloso ne umo'n'montonoho. Hwe Engo Anituh kako kakoe hungkunoso a'amu uy'wo'nngkiso so'nno hofiko a'amu luti'hawawo'nngkohofoho. Anituh kako a'amu ahwomomjo sohwamo kiko Jounimo yo'mayo imo'none so'nno kitihwayo'ne uhwatimasofoho. Oseso kiko Anituye syoho ulohofiyoso somo utihwaho. Ose ntimentisofoho.

⁷ Sekwo upa'nimmo. Jisas ole nalimento, Ngko sekumo komo'no wose'ma'monnoho. Yo'mayo imo'none so'nno hungkuno olo iyoswo lomo wojo somo a'amu tifi in'ngkaweso'manji wopingtonofoho. Ose nalimentiisofoho.

⁸ Ngko Joun'i olo hungkuno losomo nupa'nonji yo'mayo tifi imo'none somo uhwomentohefoho. Ngko yo'mayoso nuhwonosojwaofonji oso a'amu ahwomomjo yo'mayo ntihwamentiso sohwoe si'ki'nyo'mo hwomtame wehumamonji yahon'ngko

⁹ ntimento, Kiko ngkine'no hwomtame enihumahotoho. Kiko jije a'amu'nji a'amu Anituye hungkuno Toho Wojo li'motofo sohwanji olo hungkuno lomo tifi in'ngkawowo'nngkohofo so'nji nakwo hinjoho'nwo Anituye syoho ulohofiyoso hwona'nyoho. Oso'no kiko Anituh kakine'nohini hwomtame fihumaho.

¹⁰ Ose ntonto ntimento, Kiko olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no mtif'mokohinoso kiko hiyaso mokosyohumahotoho. O'o, yo'mayo loso Anituh kako we'enepi kako hungkuno lososo moi'wo umo'n'montonoho.

¹¹ A'amu honingkano wonyo iwo'nngkiso sohwo kako honingkano wonyo somo ne'no wamjimmontonoho. Hwapingtono honingkano iwolo'mokinyo'ne mofehn'nyyoso awonoho. A'amu honingkano pisakino'njo iwo'nngkiso sohwo kako oso honingkano

pisakino'njosō ne'no wamj̄im̄'montonoho. A'amū kako hon̄ngkano wop̄ingomo n̄to'no in̄ngkawowo'n̄ngkiso sohwo kako hon̄ngkano n̄to'nohino somo ne'no wamj̄im̄'montonoho. A'amū hon̄ngkano wonyo ane'njo sohwo kako hon̄ngkano wonyo ane'njo ne'no wamj̄im̄'montonoho. Ose nt̄mentisofoho. Hwap̄ingoso Jisas kako asomo pone so'no hon̄ngkano iwolo'mokiyō'ne mofehn'nyoso awonoho.

¹² Jisas apa'no nt̄mento, K̄ko olo hungkuno loso a'amumo uso. Upa'n̄imno. Ngko we'enepi wapmmmonnoho. Oseso ngko n̄opm'mo a'amū hopi'nonohino sofe yo'mayo yahino wonyo so'nji wop̄ingo so'nji yano ulofiyō'ne wapmmmonnoho.

¹³ Ngko yo'mayoso emayo sohwo'ni moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayoso somo hwap̄ingo sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho.

¹⁴ A'amū hof̄koe hon̄ngkano wonyo ho'nao'mentohoho somo ngko hof̄kimo hwap̄ife songo ulohohm'me'no hof̄ko simonyo engo uyantifeho. Osopo hof̄ko nohumaffikuji iyo ipisayo songo ne'no humayo'neso won̄ngkuwantifeho. Oso pone songo Jelusalem sponjo hoku'yo somo suyoso hof̄ko hoponoho.

¹⁵ A'amū siwojo pa'nyoso a'amū peefo'nji ki'nyo'nji yi'wo'n̄ngkohofoso a'amū a'mohufo yahino'njosō a'amū nom'ni hwamo fonjasayo yahino'njosō a'amū hwasyo anitū sohwamo yofe ho'nomawo'n̄ngkohofoso a'amū hwasyo hungkuno li'wo'n̄ngkohofoso so'nji a'amū hwasyo hungkuno so'no hi umo'nyo so'nji hof̄ko Anituye ango somo ni'hū'no mahufitnnefoho.

¹⁶ Ose ntonto nt̄mento, Ngko Jisas'i ni nje a'amū nje yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n̄ngkohofoso soku nje hungkuno lomo upa'n̄fitnne so'no nje a'amū ahwomomjo sohomo sekuye pone'no li'hwajimalefoho. Ngko hwe engo Ntefitiye hwap̄ingo sohwo'ni kakoe Imu hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitū Ntefiti'mo uymentisoso ngko ne imokumontohefoho. Ngko Im̄ingo'nji Hntokwaliyo I'mu sohwo im̄ingo'nji li'wo'n̄ngkiso sohwo pa'nyo hwo'nyoho. Ose nt̄mentisofoho.

¹⁷ Anituye Towahuno Wop̄ingo sohwo'nji a'amū Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'iwo'n̄ngkohofoso kakoe ape pa'nyo so'nji Jisasimo ole ulalokwofo, Oyomo. A'amū kakoe hungkuno lomo upa'noso sohwo kako oyomo ulono. A'amū kako mijo'no umo'n̄ngkuhwoso'no kako wapono. A'amū kako mijo wan̄mo li'hwosi kako nophwosi mijo songo ne'no humayo'neso wanono. Mijo hiso mpe miyonehoho. O'o, Anitū uyimontonoho.

¹⁸ Olo hungkuno loso ngko yokumpohn'nyo wasel'monne'no yohono. Olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no iyoswo lomjoso upo'nalokwofo soku, a'amū fihwo olo hungkuno loso'nji nom'ne hungkuno kengo mta'angoso ufisyip̄omasoso yo'mayo tango olo iyoswo lomo wojoso Anitū kako nomi'hū'mokuhwosi oso a'amū sohomo uyonefoho.

¹⁹ U a'amū fihwo kako olo iyoswo lomjо fehohnjo wae yaofoso sohomo Anitū kako kakimo wae yafonefoho. Oso hwe huhwo sohwo kako iyo songo ne'no humayo'ne somjо ipisayoso manonehoho. Oso Anituye pone songo Jelusalem iyoswo lohwo naliso hopo sopo mohumanehwono.

²⁰ Jisas kako olo hungkunolo nalimentiso sohwo ole nelalofi, Ou nehopeho. We'enepi ngko komo'no wapmmmonnoho. Jisas ose nelalofoho.

Ou Hwe Engo Jisas, ngko Joun sohwo'ni ole kilalokweno. K̄ko komo'no fipe. Ose kilalokweno.

²¹ Nakwoe Hwe Engo Jisas'ye hitohoso sekwo hopi'nonohino kunonji waweno. Joun kako ose limentisofoho. Olo hungkuno loso osohopeho.